

**BIULETYN
KOMITETU DO SPRAW
BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO**

INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ
KOMISJA ŚCIGANIA ZBRODNI PRZECIWKO NARODOWI POLSKIEMU

BIULETYN

KOMITETU DO SPRAW BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

GRUDZIEŃ 1954 – LISTOPAD 1956

Wstęp
Mirostaw Filipiak

Opracowanie
Wanda Chudzik, Mirostaw Filipiak, Jakub Gołębiowski

WARSZAWA 2009

Publikacja przygotowana w ramach prac naukowo-badawczych
Biura Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów
Instytutu Pamięci Narodowej

Recenzent
Andrzej Paczkowski

Redakcja
Mirosław Filipiak

Redakcja techniczna
Andrzej Broniak

Korekta
Wanda Chudzik, Mirosław Filipiak, Jakub Gołębiowski

Indeksy
Wanda Chudzik, Mirosław Filipiak

Okładka
Krzysztof Findziński, Wojciech Czaplicki

Skład i łamanie
Agencja Poligraficzna Sławomir Zych

© Copyright by Instytut Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
Warszawa 2009

Seria „Dokumenty”: tom 36

Zapraszamy na naszą stronę internetową
oraz do księgarni internetowej
www.ipn.poczytaj.pl

ISBN 978-83-7629-534-3

SPIS TREŚCI

Wstęp	17
Dokumenty	
Nr 1. 1954 grudzień 10, Warszawa – Biuletyn Dzienny Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 286/54	47
Nr 2. 1954 grudzień 11, Warszawa – Biuletyn Dzienny Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 287/54	51
Nr 3. 1954 grudzień 13, Warszawa – Biuletyn Dzienny Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 288/54	53
Nr 4. 1954 grudzień 14, Warszawa – Biuletyn Dzienny Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 289/54	56
Nr 5. 1954 grudzień 15, Warszawa – Biuletyn Dzienny Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 290/54	59
Nr 6. 1954 grudzień 16, Warszawa – Biuletyn Dzienny Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 291/54	62
Nr 7. 1954 grudzień 17, Warszawa – Biuletyn Dzienny Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 292/54	64
Nr 8. 1954 grudzień 18, Warszawa – Biuletyn Dzienny Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 293/54	67
Nr 9. 1954 grudzień 20, Warszawa – Biuletyn Dzienny Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 294/54	70
Nr 10. 1954 grudzień 21, Warszawa – Biuletyn Dzienny Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 295/54	72
Nr 11. 1954 grudzień 22, Warszawa – Biuletyn Dzienny Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 296/54	75
Nr 12. 1954 grudzień 23, Warszawa – Biuletyn Dzienny Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 297/54	77
Nr 13. 1954 grudzień 27, Warszawa – Biuletyn Dzienny Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 298/54	79
Nr 14. 1954 grudzień 31, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 299/54	82

Nr 15. 1955 styczeń 7, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 1/55	86
Nr 16. 1955 styczeń 12, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 2/55	89
Nr 17. 1955 styczeń 15, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 3/55	92
Nr 18. 1955 styczeń 18, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 4/55	95
Nr 19. 1955 styczeń 22, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 5/55	98
Nr 20. 1955 styczeń 25, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 6/55	101
Nr 21. 1955 styczeń 29, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 7/55	104
Nr 22. 1955 luty 1, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 8/55	107
Nr 23. 1955 luty 4, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 9/55	110
Nr 24. 1955 luty 8, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 10/55	113
Nr 25. 1955 luty 12, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 11/55	116
Nr 26. 1955 luty 15, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 12/55	120
Nr 27. 1955 luty 18, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 13/55	123
Nr 28. 1955 luty 19, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 14/55	126
Nr 29. 1955 luty 22, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 15/55	130
Nr 30. 1955 luty 25, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 16/55	133
Nr 31. 1955 luty 28, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 17/55	136
Nr 32. 1955 marzec 3, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 18/55	139
Nr 33. 1955 marzec 5, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 19/55	142
Nr 34. 1955 marzec 10, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 20/55	145
Nr 35. 1955 marzec 12, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 21/55	147

Nr 36. 1955 marzec 15, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 22/55	149
Nr 37. 1955 marzec 17, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 23/55	152
Nr 38. 1955 marzec 19, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 24/55	154
Nr 39. 1955 marzec 23, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 25/55	157
Nr 40. 1955 marzec 25, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 26/55	160
Nr 41. 1955 marzec 28, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 27/55	163
Nr 42. 1955 marzec 31, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 28/55	166
Nr 43. 1955 kwiecień 1, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 29/55	169
Nr 44. 1955 kwiecień 4, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 30/55	171
Nr 45. 1955 kwiecień 6, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 31/55	174
Nr 46. 1955 kwiecień 8, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 32/55	176
Nr 47. 1955 kwiecień 12, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 33/55	179
Nr 48. 1955 kwiecień 14, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 34/55	182
Nr 49. 1955 kwiecień 16, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 35/55	184
Nr 50. 1955 kwiecień 19, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 36/55	187
Nr 51. 1955 kwiecień 21, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 37/55	190
Nr 52. 1955 kwiecień 23, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 38/55	193
Nr 53. 1955 kwiecień 27, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 39/55	196
Nr 54. 1955 kwiecień 29, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 40/55	201
Nr 55. 1955 maj 2, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 41/55	205
Nr 56. 1955 maj 4, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 42/55	211

Nr 57. 1955 maj 6, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 43/55	216
Nr 58. 1955 maj 9, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 44/55	219
Nr 59. 1955 maj 10, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 45/55	222
Nr 60. 1955 maj 12, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 46/55	224
Nr 61. 1955 maj 14, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 47/55	227
Nr 62. 1955 maj 17, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 48/55	230
Nr 63. 1955 maj 19, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 49/55	233
Nr 64. 1955 maj 23, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 50/55	236
Nr 65. 1955 maj 25, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 51/55	238
Nr 66. 1955 maj 28, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 52/55	240
Nr 67. 1955 maj 31, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 53/55	243
Nr 68. 1955 czerwiec 3, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 54/55	246
Nr 69. 1955 czerwiec 7, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 55/55	248
Nr 70. 1955 czerwiec 11, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 56/55	251
Nr 71. 1955 czerwiec 15, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 57/55	254
Nr 72. 1955 czerwiec 18, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 58/55	257
Nr 73. 1955 czerwiec 20, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 59/55	261
Nr 74. 1955 czerwiec 22, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 60/55	263
Nr 75. 1955 czerwiec 24, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 61/55	265
Nr 76. 1955 czerwiec 28, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 62/55	268
Nr 77. 1955 lipiec 2, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 63/55	271

Nr 78. 1955 lipiec 6, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 64/55	274
Nr 79. 1955 lipiec 8, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 65/55	277
Nr 80. 1955 lipiec 11, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 66/55	280
Nr 81. 1955 lipiec 14, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 67/55	282
Nr 82. 1955 lipiec 18, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 68/55	285
Nr 83. 1955 lipiec 20, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 69/55	288
Nr 84. 1955 lipiec 23, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 70/55	291
Nr 85. 1955 lipiec 26, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 71/55	294
Nr 86. 1955 lipiec 28, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 72/55	297
Nr 87. 1955 lipiec 30, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 73/55	299
Nr 88. 1955 sierpień 1, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 74/55	302
Nr 89. 1955 sierpień 3, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 75/55	305
Nr 90. 1955 sierpień 5, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 76/55	307
Nr 91. 1955 sierpień 8, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 77/55	311
Nr 92. 1955 sierpień 10, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 78/55	314
Nr 93. 1955 sierpień 13, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 79/55	318
Nr 94. 1955 sierpień 17, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 80/55	324
Nr 95. 1955 sierpień 19, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 81/55	327
Nr 96. 1955 sierpień 22, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 82/55	330
Nr 97. 1955 sierpień 24, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 83/55	333
Nr 98. 1955 sierpień 27, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 84/55	337

Nr 99. 1955 sierpień 30, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 85/55	340
Nr 100. 1955 wrzesień 1, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 86/55	343
Nr 101. 1955 wrzesień 3, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 87/55	346
Nr 102. 1955 wrzesień 7, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 88/55	351
Nr 103. 1955 wrzesień 9, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 89/55	354
Nr 104. 1955 wrzesień 12, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 90/55	357
Nr 105. 1955 wrzesień 14, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 91/55	360
Nr 106. 1955 wrzesień 17, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 92/55	363
Nr 107. 1955 wrzesień 20, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 93/55	366
Nr 108. 1955 wrzesień 22, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 94/55	369
Nr 109. 1955 wrzesień 24, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 95/55	372
Nr 110. 1955 wrzesień 27, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 96/55	376
Nr 111. 1955 wrzesień 30, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 97/55	381
Nr 112. 1955 październik 4, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 98/55	384
Nr 113. 1955 październik 5, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 99/55	389
Nr 114. 1955 październik 8, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 100/55	393
Nr 115. 1955 październik 11, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 101/55	397
Nr 116. 1955 październik 14, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 102/55	401
Nr 117. 1955 październik 15, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 103/55	405
Nr 118. 1955 październik 19, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 104/55	408
Nr 119. 1955 październik 21, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 105/55	411

Nr 120. 1955 październik 22, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 106/55	414
Nr 121. 1955 październik 25, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 107/55	417
Nr 122. 1955 październik 27, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 108/55	420
Nr 123. 1955 październik 29, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 109/55	424
Nr 124. 1955 listopad 2, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 110/55	427
Nr 125. 1955 listopad 5, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 111/55	431
Nr 126. 1955 listopad 8, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 112/55	434
Nr 127. 1955 listopad 10, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 113/55	437
Nr 128. 1955 listopad 12, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 114/55	440
Nr 129. 1955 listopad 15, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 115/55	443
Nr 130. 1955 listopad 17, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 116/55	446
Nr 131. 1955 listopad 19, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 117/55	449
Nr 132. 1955 listopad 22, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 118/55	452
Nr 133. 1955 listopad 24, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 119/55	455
Nr 134. 1955 listopad 26, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 120/55	458
Nr 135. 1955 listopad 29, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 121/55	460
Nr 136. 1955 grudzień 1, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 122/55	463
Nr 137. 1955 grudzień 3, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 123/55	466
Nr 138. 1955 grudzień 6, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 124/55	468
Nr 139. 1955 grudzień 8, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 125/55	471
Nr 140. 1955 grudzień 10, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 126/55	474

Nr 141. 1955 grudzień 13, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 127/55	477
Nr 142. 1955 grudzień 15, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 128/55	481
Nr 143. 1955 grudzień 17, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 129/55	484
Nr 144. 1955 grudzień 20, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 130/55	487
Nr 145. 1955 grudzień 22, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 131/55	490
Nr 146. 1955 grudzień 24, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 132/55	492
Nr 147. 1955 grudzień 28, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 133/55	494
Nr 148. 1955 grudzień 30, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 134/55	497
Nr 149. 1956 styczeń 2, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 1/56	500
Nr 150. 1956 styczeń 4, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 2/56	503
Nr 151. 1956 styczeń 7, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 3/56	505
Nr 152. 1956 styczeń 10, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 4/56	508
Nr 153. 1956 styczeń 12, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 5/56	511
Nr 154. 1956 styczeń 14, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 6/56	513
Nr 155. 1956 styczeń 17, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 7/56	516
Nr 156. 1956 styczeń 19, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 8/56	520
Nr 157. 1956 styczeń 21, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 9/56	524
Nr 158. 1956 styczeń 24, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 10/56	527
Nr 159. 1956 styczeń 27, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 11/56	531
Nr 160. 1956 styczeń 28, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 12/56	534
Nr 161. 1956 styczeń 31, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 13/56	537

Nr 162. 1956 luty 2, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 14/56	541
Nr 163. 1956 luty 4, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 15/56	544
Nr 164. 1956 luty 7, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 16/56	548
Nr 165. 1956 luty 9, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 17/56	551
Nr 166. 1956 luty 11, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 18/56	554
Nr 167. 1956 luty 15, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 19/56	556
Nr 168. 1956 luty 18, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 20/56	559
Nr 169. 1956 luty 21, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 21/56	562
Nr 170. 1956 luty 29, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 23/56	567
Nr 171. 1956 marzec 3, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 24/56	571
Nr 172. 1956 marzec 6, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 25/56	575
Nr 173. 1956 marzec 9, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 26/56	578
Nr 174. 1956 marzec 12, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 27/56	582
Nr 175. 1956 marzec 14, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 28/56	585
Nr 176. 1956 marzec 19, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 29/56	588
Nr 177. 1956 marzec 21, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 30/56	592
Nr 178. 1956 marzec 24, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 31/56	596
Nr 179. 1956 marzec 27, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 32/56	599
Nr 180. 1956 marzec 30, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 33/56	603
Nr 181. 1956 kwiecień 4, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 34/56	606
Nr 182. 1956 kwiecień 7, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 35/56	610

Nr 183. 1956 kwiecień 11, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 36/56	612
Nr 184. 1956 kwiecień 14, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 37/56	615
Nr 185. 1956 kwiecień 18, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 38/56	618
Nr 186. 1956 kwiecień 21, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 39/56	622
Nr 187. 1956 kwiecień 25, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 40/56	624
Nr 188. 1956 kwiecień 28, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 41/56	627
Nr 189. 1956 maj 3, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 42/56	629
Nr 190. 1956 maj 7, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 43/56	633
Nr 191. 1956 maj 14, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 44/56	636
Nr 192. 1956 maj 19, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 45/56	639
Nr 193. 1956 maj 28, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 46/56	641
Nr 194. 1956 czerwiec 4, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 47/56	643
Nr 195. 1956 czerwiec 9, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 48/56	646
Nr 196. 1956 czerwiec 16, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 49/56	649
Nr 197. 1956 czerwiec 21, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 50/56	652
Nr 198. 1956 lipiec 13, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 51/56	655
Nr 199. 1956 lipiec 16, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 52/56	660
Nr 200. 1956 lipiec 19, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 53/56	662
Nr 201. 1956 lipiec 21, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 54/56	666
Nr 202. 56 lipiec 23, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 55/56	669
Nr 203. 1956 lipiec 25, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 56/56	672

Nr 204. 1956 lipiec 28, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 57/56	675
Nr 205. 1956 sierpień 1, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 58/56	678
Nr 206. 1956 sierpień 4, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 59/56	681
Nr 207. 1956 sierpień 9, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 60/56	685
Nr 208. 1956 sierpień 13, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 61/56	689
Nr 209. 1956 sierpień 23, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 61/56	692
Nr 210. 1956 sierpień 31, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 62/56	695
Nr 211. 1956 wrzesień 6, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 63/56	697
Nr 212. 1956 wrzesień 15, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 64/56	699
Nr 213. 1956 wrzesień 18, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 65/56	702
Nr 214. 1956 wrzesień 22, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 66/56	704
Nr 215. 1956 wrzesień 27, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 67/56	707
Nr 216. 1956 październik 2, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 68/56	710
Nr 217. 1956 październik 6, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 69/56	713
Nr 218. 1956 październik 11, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 70/56	716
Nr 219. 1956 październik 16, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 71/56	719
Nr 220. 1956 październik 22, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 72/56	721
Nr 221. 1956 październik 30, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 73/56	724
Nr 222. 1956 listopad 3, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 74/56	727
Nr 223. 1956 listopad 5, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 75/56	730
Nr 224. 1956 listopad 6, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 76/56	732

Nr 225. 1956 listopad 7, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 77/56	736
Nr 226. 1956 listopad 8, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 78/56	739
Nr 227. 1956 listopad 9, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 79/56	742
Nr 228. 1956 listopad 10, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 80/56	745
Nr 229. 1956 listopad 12, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 81/56	747
Nr 230. 1956 listopad 14, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 82/56	749
Nr 231. 1956 listopad 16, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 83/56	752
Nr 232. 1956 listopad 23, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 85/56	755
Nr 233. 1956 listopad 25, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 86/56	757
Wykaz skrótów	761
Indeks nazwisk i pseudonimów	767
Indeks geograficzny	781

WSTĘP

Działalność Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego (KdsBP) przypada na szczególnie ważny okres nie tylko w historii powojennej Polski, ale całego tzw. bloku wschodniego. Po śmierci Józefa Stalina rozpoczął się stopniowy, choć powolny proces destalinizacji życia wewnętrznego w Związku Sowieckim, poprzedzony wewnętrzną walką o władzę po generalissimucie. Po usunięciu najbardziej zaufanego człowieka Stalina – wszechwładnego szefa NKWD Ławrientija Berii – i objęciu na krótki czas władzy przez Gieorgija Malenkowa, ostatecznie walkę tę wygrał Nikita Chruszczow. Politykę, zwłaszcza wewnętrzną, oparł on na zwalczaniu „kultu jednostki”, dokonując swego rodzaju rozrachunku z okresem stalinowskim na XX Zjeździe KPZR¹.

Zmiany zachodzące w Związku Sowieckim nie mogły pozostać bez wpływu na pozostałe kraje bloku komunistycznego, w tym Polskę. Można jednak przyjąć, że niespodziewana śmierć Stalina i objęcie władzy na Kremlu przez nowe kierownictwo nie tylko zaskoczyły przywódców „bratnich państw” socjalistycznych, ale – co ważniejsze – wykazały ich brak przygotowania do działalności w nowych warunkach, w sytuacji gdy trudny był do rozpoznania – a tym bardziej realizowania – aktualny kierunek polityki międzynarodowego ruchu komunistycznego, wytyczany dotychczas przez przywódców sowieckich.

W takiej właśnie nowej sytuacji znalazła się Polska rządzona z namaszczenia Stalina przez Bolesława Bieruta². Polska, w której toczyła się zacięta walka z wszelkimi przejawami sprzeciwu różnych grup i środowisk politycznych i społecznych wobec władzy komunistycznej. Trzeba pamiętać, że przełom lat 1953/1954 rozpoczął szczytowy okres walki z Kościołem katolickim, którego zasadniczym momentem było uwięzienie prymasa Stefana Wyszyńskiego³. Nasiliła się wówczas walka nie tylko z hierarchią

¹ Obrady XX Zjazdu KPZR trwały od 14 do 25 lutego 1956 r. W ostatnim dniu – w nocy z 24 na 25 lutego – na posiedzeniu zamkniętym Chruszczow wygłosił referat pt. „O kulcie jednostki i jego następstwach”. O jego treści polskie kierownictwo partyjne zostało oficjalnie poinformowane 20 marca na VI Plenum KC PZPR przez przebywającego w Warszawie Chruszczowa.

² Konstytucja PRL z 22 lipca 1952 r. nie przewidywała urzędu prezydenta, stąd Bierut objął z dniem 20 listopada tego roku funkcję premiera, którą sprawował do marca 1954 r. Od 22 grudnia 1948 r. pełnił jednocześnie obowiązki przewodniczącego KC PZPR, a od marca 1954 r. I sekretarza KC PZPR. W okresie od lutego 1949 r. do marca 1956 r. kierował Komisją Biura Politycznego KC PZPR do spraw MBP. Choć po II Zjeździe PZPR nie stał już na czele rządu, to jednak jako szef partii nadal faktycznie nadzorował całość władzy w państwie.

³ Prymas Stefan Wyszyński został aresztowany 25 września 1953 r. i osadzony najpierw w Rywałdzie, następnie w Stoczku Warmińskim, Prudniku i ostatecznie w klasztorze Nazaretanek w Komańcy, skąd zwolniono go

kościelną, ale i duchowieństwem parafialnym i zakonnym, z przejawami kultu religijnego, z religią w szkołach⁴. Jednocześnie władze komunistyczne organizowały i wspierały ruch tzw. księży postępowych („księży patriotów”), mający nie tylko za zadanie wykonywanie poleceń władz państwowych, ale przede wszystkim odciąganie wiernych od Kościoła.

Lata 1954–1956 to także intensywny okres zwalczania opozycji politycznej, a – ściślej mówiąc – ludzi, którzy mieli za sobą działalność w organizacjach społecznych lub partiach politycznych, uznanych przez władze za wrogie wobec Polski Ludowej. Dotyczyło to przede wszystkim byłych działaczy nikolańczykowskiego PSL, głównie średniego i niższego szczebla w terenie. To również okres likwidacji ostatnich oddziałów zbrojnych niepodległościowego podziemia i ich dowódców. W obławach i zasadzkach zginęli wówczas m.in. Jan Tabortowski i Jan Sałapatek; Ludwik Danielak, Józef Cieśla i Kazimierz Krasowski trafili do więzienia, gdzie po wyroku sądów wojskowych zostali zamordowani. Systematyczne i zakrojone na szeroką skalę operacje prowadzone przez funkcjonariuszy bezpieczeństwa, MO i KBW doprowadziły do likwidacji ostatnich grup „leśnych”, których żołnierze albo zginęli, nie chcąc się poddać, albo zostali skazani – jak zwykli bandyci – na wieloletnie więzienie⁵. Represje nie ominęły członków ich rodzin i tych, którzy w jakikolwiek sposób im pomagali.

W tym czasie komuniści w Polsce prowadzili również walkę z największym wrogiem władzy ludowej na wsi – kułakiem⁶. Opierając się na wzorcach sowieckich, dążyli do skolektywizowania rolnictwa, a co za tym idzie – wyeliminowania ze struktury społeczno-gospodarczej naszego kraju gospodarstw indywidualnych. Pozostawili na mar-

26 października 1956 r. Prezydium Rządu PRL w uchwale nr 700/53 z dnia 24 września 1953 r. uzasadniało aresztowanie prymasa uporczywym nadużywaniem piastowanych przez niego funkcji i stanowisk kościelnych dla celów godzących w interesy PRL, osłanianiem i patronowaniem działaniom naruszającym porządek prawny w państwie, „a równocześnie sięgającym niepokój i godzącym w jedność społeczeństwa polskiego w obliczu zakusów na nienaruszalność granic Rzeczypospolitej Ludowej”. Zgodnie z uchwałą prymasowi zakazano pełnienia funkcji kościelnych, a właściwym organom państwowym polecono „dopilnowanie natychmiastowego opuszczenia przez niego Warszawy i zamieszkania w wyznaczonym klasztorze bez prawa opuszczania tego klasztoru aż do nowego zarządzenia władz”. AIPN, 0713/210, t. 10, Teczka ewidencji operacyjnej „B”, cz. III, k. 5.

⁴ Wytyczne w tym zakresie zostały określone m.in. w Zadaniach dla Departamentu VI KdsBP, gdzie wskazano potrzebę zintensyfikowania działań operacyjnych i ewidencyjnych przeciw biskupom znanym z „nieprzejednanej wrogości do Polski Ludowej”, którymi objęte miały być również osoby świeckie, utrzymujące kontakty z kuriami biskupimi, seminariami duchowne i pracownicy byłych „redakcji reakcyjnych pism kurialnych”. Punkt 10. nakazywał: „Szybko reagować na wszelkiego rodzaju wrogie wystąpienia, jak ambona, demonstracje polityczne, kolportaż wrogiej literatury, wroga propaganda”. *Metody pracy operacyjnej aparatu bezpieczeństwa wobec Kościołów i związków wyznaniowych 1945–1989*, red. A. Dziurok, Warszawa 2004, s. 200.

⁵ O działalności ostatnich oddziałów podziemia niepodległościowego, ich likwidacji i losach żołnierzy zob. m.in. referaty z sesji naukowej poświęconej walce aparatu bezpieczeństwa z podziemiem politycznym i zbrojnym, zorganizowanej w czerwcu 2002 r., opublikowane w: *Ostatni leśni 1948–1953*, red. T. Łabuszewski, Warszawa 2003 oraz pracę zbiorową *Żołnierze wyklęci. Antykomunistyczne podziemie zbrojne po 1944 r.*, oprac. K. Krajewski, J. Kurtyka, T. Łabuszewski, P. Niwiński, J. Pawłowicz, G. Wąsowski, L. Żebrowski, Warszawa 2002.

⁶ Pojęcie „kułak” zostało przeniesione do Polski bezpośrednio ze Związku Sowieckiego, gdzie oznaczało praktycznie każdego chłopą, posiadającego lub użytkującego ziemię, który zatrudniał („wyzyskiwał”) innych chłopów i był przeciwnikiem kolektywizacji. W Polsce – z rolnictwem opartym na własności indywidualnej – „kułakami” nazywano zamożniejszych chłopów, a propaganda komunistyczna przedstawiała ich jako wrogów władzy ludowej i przeciwników tworzenia państwowych i spółdzielczych gospodarstw rolnych. O procesie kolektywizacji wsi polskiej i walce z „kułactwem” zob. A. Kura, *Aparat bezpieczeństwa i wymiar sprawiedliwości wobec kolektywizacji wsi polskiej 1948–1956*, Warszawa 2006.

ginesie tej struktury jedynie drobne działki, niemające wpływu na globalną produkcję rolną. Walka ta miała również – a właściwie przede wszystkim – na celu pozbawienie niezależności politycznej ludności wiejskiej, a tym samym zniszczenie bazy społecznej zarówno dla opozycji, jak i dla Kościoła. W konsekwencji skolektywizowana wieś miała być całkowicie poddana wpływom i kontroli komunistów. Dlatego do zrealizowania tego celu zaangażowano aparat partyjny i bezpieczeństwa. Zapoczątkowana w końcu lat czterdziestych akcja na rzecz tworzenia na wsi spółdzielni rolniczych ze szczególną siłą rozwinęła się w latach pięćdziesiątych. Podjęto zakrojoną na szeroką skalę działalność propagandową i agitacyjną, mającą na celu skłonienie chłopów do wstępowania do spółdzielni. Na wahających się lub opornych wywierano presję. Tym, których uznano za kułaków, odbierano ziemię i administracyjnie przekazywano na własność spółdzielni. O oznakach niezadowolenia czy choćby najdrobniejszych przejawach oporu aktywiści partyjni i spółdzielcy informowali urzędy bezpieczeństwa, które wszczynały dochodzenia, kończące się surowymi sankcjami. Represjom poddawane były w takim samym stopniu osoby publicznie występujące przeciw kolektywizacji, jak i te, które skrycie wyrażały swoją niechęć do spółdzielni rolniczych. Ze szczególnym zaangażowaniem aparat bezpieczeństwa reagował na wszelkie formy gróźb, w tym anonimowych, kierowanych pod adresem działaczy i organizatorów spółdzielni rolniczych.

Ścisłemu nadzorowi poddana została również, w zasadzie kształtująca się dopiero, wielkoprzemysłowa klasa robotnicza. Zgodnie z ideologicznymi założeniami ruchu komunistycznego miała ona nie tylko być „przewodnią siłą” w walce rewolucyjnej oraz stanowić społeczną nadbudowę dla partii komunistycznej, ale miała także być gwarantem i podstawą dla jej rządów. Klasa robotnicza miała legitymizować rządy komunistów w państwie, także po zwycięstwie rewolucji. Stąd konieczne było zapewnienie sobie jej prawomyślności, jednomyslności i ideowego zaangażowania w politykę partii. Zapewnić to miały struktury partyjne w miastach, fabrykach, przedsiębiorstwach, większych i mniejszych zakładach pracy, a także szkołach średnich i wyższych uczelniach. Wsparciem dla partii był rozbudowany aparat bezpieczeństwa, funkcjonujący na wszystkich szczeblach organizacji życia społecznego i administracyjnego, od centrali – poprzez struktury terenowe – do wewnętrznych komórek w zakładach pracy. W środowisku robotniczym skupiał on swoją uwagę na takich zjawiskach, które występują w dużych skupiskach ludzkich, związanych z produkcją i przetwórstwem przemysłowym. Koncentrowano się zatem na walce z działaniami o charakterze sabotażowym, przeciwdziałano rozpowszechnianiu wrogiej władzy ludowej propagandzie oraz krytyce polityki instytucji państwowych i partyjnych, zwalczano wszelkie przejawy niezadowolenia z panujących w kraju stosunków społeczno-politycznych, ustroju, relacji ze Związkiem Sowieckim. Przedmiotem obserwacji i analizy był również stan nastrojów panujących wśród robotników, uwarunkowany ich osobistą sytuacją życiową⁷. Podobnie jak to miało

⁷ Zaangażowanie aparatu bezpieczeństwa w obserwację i analizę postaw środowiska robotniczego widoczne jest w sprawozdaniach wojewódzkich urzędów do spraw bezpieczeństwa publicznego, w których informowano „górze” m.in. o nastrojach panujących w społeczeństwie. I tak WUdsBP w Kielcach powiadamiał centralę 9 stycznia 1956 r., że w okresie sprawozdawczym podjęto działania mające na celu lepsze rozeznanie obiektów gospodarki narodowej na terenie województwa. W rezultacie ujawniono 363 osoby „rekrutujące się z elementu wrogiego”. Osoby te zostały poddane

miejsce na wsi, wszczynano dochodzenia w przypadku gróźb kierowanych wobec kierowników zakładów, działaczy społecznych, funkcjonariuszy partyjnych i państwowych. Analogiczna reakcja aparatu bezpieczeństwa następowała z chwilą pojawienia antykomunistycznych czy antypaństwowych napisów lub ulotek. Obiektem zainteresowania były również wypowiedzi i opinie wyrażane w miejscach publicznych, szczególnie w większych miastach i zakładach pracy.

Bez względu na miejsce zamieszkania, nauki czy pracy szczególną uwagę poświęcano młodzieży. W całym kraju śledzono i likwidowano wszystkie organizacje młodzieżowe, które powstawały bez zgody władz, a zatem uznawane automatycznie za nielegalne. Nie miała znaczenia ich liczebność czy cele, jakie sobie stawiały. Istotne było jedynie to, że tworzone były bez zgody i kurateli partii komunistycznej, obok oficjalnego ruchu ZMP. Ale aparat bezpieczeństwa wszczynał dochodzenia także w przypadku prób tworzenia takich organizacji⁸. Przywódcy i członkowie działających lub tworzących się organizacji poddani byli surowym sankcjom, choć często szkodliwość ich aktywności dla władz była znikoma, a antypaństwowy i antykomunistyczny charakter tych grup niejednokrotnie wyolbrzymiano, przesadnie podkreślając rzekome zagrożenie, jakie stwarzały dla systemu politycznego Polski Ludowej. Z natychmiastową reakcją ze strony kierowników zakładów i szkół, działaczy partyjnych, a w konsekwencji funkcjonariuszy bezpieczeństwa, spotykały się najłagodniejsze choćby formy krytyki władz wyrażane publicznie, nie mówiąc już o bardziej drastycznych przejawach oporu w postaci różnego rodzaju napisów czy ulotek, odnoszących się do sytuacji w kraju i stosunków ze Związkiem Sowieckim. Wszelkie takie wystąpienia godziły w podstawy polityki prowadzonej wobec młodzieży, której celem było wychowanie jej w duchu ideologii komunistycznej i lojalności wobec władz PRL. W przypadku dzieci i uczącej się młodzieży odpowiedzialnością za „błędy wychowawcze” obarczani byli rodzice, starsza młodzież poddawana była orzecznictwu sądów dla nieletnich i niejednokrotnie trafiała do zakładów wychowawczych. Można powiedzieć, że szczyt inwigilacji młodzieży

agenturalnej obserwacji poprzez założenie spraw ewidencyjno-obszernych, a ponadto dokonano 12 werbunków informatorów. AIPN, 1583/117, Sprawozdanie WUdsBP w Kielcach za IV kwartał 1955 r., k. 61. Natomiast WUdsBP w Szczecinie pisał w sprawozdaniu z dnia 10 października 1956 r., że m.in. wśród pracowników przemysłu dało się zauważyć mylne interpretowanie „swobód” po zniesieniu socjalistycznej dyscypliny pracy, co zostało wykorzystane przez „wrogo działające elementy”, które wzywały do przeciwstawiania się porządkowi produkcyjnemu i ogólnej zasadzie dyscypliny. Jednocześnie informowano, że do poważniejszych wystąpień związanych z żądaniem ekonomicznymi doszło w Elektrowni Szczecin, gdzie zanotowano „fakt chwilowego porzucenia pracy [...] przez młodzież ZMP-owską, rzekomo na skutek nieawansowania ich [...]”. AIPN, 1583/129, Sprawozdanie WUdsBP w Szczecinie za III kwartał 1956 r., k. 173–174.

⁸ WUdsBP w Poznaniu w sprawozdaniu za III kwartał 1955 r. informował, że w dalszym ciągu główną formą wrogiej działalności wśród młodzieży są nielegalne organizacje, prowadzące m.in. kolportaż ulotek i gromadzące broń. Do organizacji tych należała głównie młodzież pochodzenia robotniczego w wieku od 16 do 21 lat, niejednokrotnie członkowie ZMP. Dalej stwierdzono: „Analizując przyczyny powstania tych organizacji, ich źródła, należy stwierdzić, że inspirowane są przez jednostki zdemoralizowane, powstają na skutek wysłuchiwanie wrogich audycji państw kapitalistycznych; np. nielegalne organizacje w Obornikach zorganizowane zostały w pierwszym wypadku przez osobnika kilkakrotnie karanego więzieniem, a więc, na którego oddziaływało środowisko kryminalistów, w drugim na skutek słuchania audycji radiowych Wolnej Europy i znajdowania ulotek NTS. W Krotoszynie młodzież, będąc pod wpływem kleru, który wpaja w młodzież, że państwo walczy z Kościołem – zorganizowała nielegalną organizację, której zadaniem było systematyczne stosowanie praktyk religijnych oraz zbieranie broni”. AIPN, 1583/180, Sprawozdanie WUdsBP w Poznaniu za III kwartał 1955 r., k. 32–32.

został osiągnięty latem 1955 r., podczas odbywającego się w Warszawie V Światowego Festiwalu Młodzieży i Studentów⁹.

W Polsce połowy lat pięćdziesiątych inwigilacji i represjom ze strony władz komunistycznych poddane były nie tylko wymienione wcześniej grupy społeczne, ale wszystkie środowiska, niezależnie od ich pochodzenia, charakteru, zawodu czy wyznania. Procesowi temu podlegały w takim samym stopniu inteligencja i grupy drobnej wytwórczości lub handlu, działające oficjalnie organizacje społeczne i kulturalne, przedstawiciele różnych religii i związków wyznaniowych. Represyjne działania dotyczyły również członków rządzącej PZPR i ruchu zetempowskiego. W przypadku jakiegokolwiek krytyki polityki partii, odstępstwa od jej wytycznych i założeń programowych, jawnego lub ukrytego konfliktu z władzami partyjnymi, ostateczną instancją stawał się aparat bezpieczeństwa. Pod rządami Bieruta stał się on nie tylko świadkiem, uczestnikiem, ale i sędzią w rozgrywkach wewnątrzpartyjnych. Apogeum swoich możliwości i wpływów osiągnął na początku lat pięćdziesiątych, kiedy do więzienia trafili współtwórcy systemu represji i terroru m.in. Władysław Gomułka, Michał Rola-Żymierski, Marian Spychalski, Grzegorz Korczyński, Waclaw Komar.

Jednak rozbudowany i wszechwładny aparat bezpieczeństwa – bezpośrednio zaangażowany w wewnętrzne rozgrywki frakcyjne w partii, których źródłem był proces przemian w Związku Sowieckim – musiał ulec zmianom, reorganizacji. Tym bardziej, że coraz głośniej dały się słyszeć w kraju słowa krytyki, zawierające oskarżenia o samowolę i łamanie prawa przez jego funkcjonariuszy.

Wstrząśnięty śmiercią Stalina i rozstrzelaniem Berii, bez nowych mocodawców i protektorów, Bierut miał świadomość konieczności przeprowadzenia zmian w systemie funkcjonowania państwa, w którym zasadniczą siłę stanowiły organa bezpieczeństwa z MBP na czele.

Pierwsze zapowiedzi tych zmian pojawiły się w lutym 1954 r. Stanisław Radkiewicz, kierujący RBP/MBP od 1944 r., zapowiedział 27 lutego – zgodnie z uchwałami IX Plenum KC PZPR – niewielką redukcję etatów, która miała objąć funkcjonariuszy „politycznie niepewnych, niezdiscyplinowanych i skompromitowanych”¹⁰. Zwołany w marcu tego roku II Zjazd PZPR stał się trybuną do ciągle jeszcze nieśmiałej krytyki błędów i wypaczeń, jego uczestnicy zaczęli się domagać przestrzegania praworządności. Na odbytej 4 marca 1954 r. naradzie Radkiewicz skrytykował niedocenywanie kierowniczej roli partii przez funkcjonariuszy aparatu bezpieczeństwa i polecił bezwzględne podporządkowanie się PZPR. Jednocześnie była to zapowiedź likwidacji Departamentu X MBP, który sprawował kontrolę nad członkami partii i rządu, prowadził śledztwa przeciw funkcjonariuszom partyjnym i pozostawał pod bezpośrednim wpływem Bieruta, wykonując wszystkie polecenia, mające na celu likwidację zagrożeń ze strony przeciwników Bieruta i jego najbliższych współpracowników¹¹.

⁹ Działalność i zaangażowanie aparatu bezpieczeństwa w operacyjne zabezpieczenie festiwalu omawia B. Kopka, *Aparat bezpieczeństwa wobec V Światowego Festiwalu Młodzieży i Studentów w Warszawie (31 lipca – 14 sierpnia 1955)*, „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej”, 2008, t. I, s. 209–248.

¹⁰ H. Dominiczak, *Organy bezpieczeństwa 1944–1990. Rozwój i działalność w świetle dokumentów MSW*, Warszawa 1997, s. 28.

¹¹ J. Topyło, *Departament X Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego w latach 1949–1954. Geneza – struktura organizacyjna – metody pracy*, Toruń 2006, s. 142.

Formalny rozkaz likwidacji Departamentu X (i wydziałów X WUBP) ukazał się 9 czerwca 1954 r., a jako powód rozwiązania podano nie łamanie praworządności, lecz zmniejszenie zadań i spraw należących do jego kompetencji¹². Funkcjonariuszy zlikwidowanego departamentu przeniesiono do pionu śledczego, natomiast agentura oraz sprawy wymagające dalszego prowadzenia przekazano do pozostałych departamentów MBP. Zapowiadana przez Radkiewicza redukcja etatów w resorcie objęła ostatecznie zaledwie 3 tys. osób. Stan osobowy aparatu bezpieczeństwa przekraczał nadal 30 tys. funkcjonariuszy. Zważywszy, że pozostawiono całą kadrę pionu śledczego, bezpośrednio odpowiedzialną za łamanie praworządności, można uznać, iż przeprowadzone zmiany miały charakter pozorny. Na miejsce odwołanego dyrektora Departamentu Śledczego płk. Józefa Różańskiego powołano Ryszarda Matejewskiego, ale funkcję zastępcy nadal pełnił ppłk Adam Humer.

Nowym, nieoczekiwanym impulsem do zmian w aparacie bezpieczeństwa stała się ucieczka za granicę w grudniu 1953 r. jednego z najbardziej zaufanych ludzi Bieruta, byłego zastępcy dyrektora Departamentu X ppłk. Józefa Światły. Wbrew oczekiwaniom kierownictwa MBP przekazał on Amerykanom najbardziej strzeżone tajemnice dotyczące sytuacji w kraju, w partii i samego Bieruta. Od 28 września 1954 r. na falach rozgłośni RWE Światło zaczął dzielić się swoimi rewelacjami ze słuchaczami. W celu dotarcia do jak najszerzego kręgu odbiorców w lutym 1955 r. uruchomiona została akcja przerzutu – przy wykorzystaniu balonów – na teren Polski ulotek z tekstem J. Światły pt. „Za kulisami bezpieki i partii”. Łącznie tą drogą dotarło do kraju około 800 tys. egzemplarzy ulotek¹³. Ujawnione przez niego tajemnice nie tylko wstrząsnęły społeczeństwem, ale i samym aparatem MBP, wymuszając kolejne zmiany w systemie bezpieczeństwa kraju, tym razem bardziej zdecydowane i bardziej konkretne. Szukający winnych dotychczasowej sytuacji Bierut całą odpowiedzialnością za istniejący dotychczas stan rzeczy obarczył kilku ludzi z resortu, których – m.in. Romana Romkowskiego, Józefa Różańskiego, Anatola Fejgina – usunięto z partii, pozbawiono stanowisk, a następnie aresztowano¹⁴. Jednocześnie podjęto działania mające na celu podważenie wiarygodności informacji przekazywanych z Zachodu i zdyskredytowanie w opinii społeczeństwa ich autora. Wobec Światły wysunięto oskarżenie, iż był długoletnim agentem amerykańskiego wywiadu.

Jednak zmiany personalne na najwyższych stanowiskach ani nie były rozwiązaniem systemowym, ani nie odpowiadały wymogom stawianym przez zupełnie nową – także międzynarodową w świetle rewelacji Światły – sytuację. Niezbędne zatem okazało się stworzenie przynajmniej pozorów demokratyzacji życia społeczno-politycznego w Polsce i odcięcia się od niechlubnej przeszłości.

Pierwszym takim krokiem było wydanie 20 lipca 1954 r. przez Radę Państwa trzech dekrétów: o Milicji Obywatelskiej, o Organach Bezpieczeństwa i o Służbie Więziennej, które na nowych zasadach regulowały kompetencje, zakres działania i pragmatykę służ-

¹² H. Dominiczak, *op. cit.*, s. 28.

¹³ Relacje Światły w edycji książkowej ukazały się w połowie lat osiemdziesiątych w Londynie. W Polsce zaczęto je publikować w tzw. drugim obiegu od 1981 r. Pierwsze oficjalne wydanie książki ukazało się w kraju w 1990 r. *Aparat bezpieczeństwa w Polsce. Kadra kierownicza*, t. I: 1944–1956, pod red. K. Szwagrzyka, Warszawa 2005, s. 8.; P. Machcewicz, „Monachijska menażeria”. *Walka z Radiem Wolna Europa (1950–1989)*, Warszawa 2007, s. 96.

¹⁴ J. Topyło, *op. cit.*, s. 144.

bową funkcjonariuszy. Dekret jednoznacznie stwierdzał, że organy bezpieczeństwa są powołane do „ochrony ustroju ludowo-demokratycznego określonego w Konstytucji PRL i w związku z tym prowadzą walkę z wszelką działalnością zmierzającą do podważenia lub osłabienia tego ustroju”¹⁵. Milicja Obywatelska w świetle przepisów dekretu miała strzec porządku wewnętrznego, chronić własność społeczną, strzec bezpieczeństwa, zapobiegać przestępczości i prowadzić postępowania przygotowawcze w sprawach karnych. Służba Więzienna natomiast, jako nieodłączny element systemu bezpieczeństwa, miała wypełniać zadania powierzone przez organa sprawiedliwości, tj. w zakresie wykonywania kary pozbawienia wolności i postanowień o tymczasowym aresztowaniu.

Jednak wprowadzone w lipcu nowe przepisy prawne niewiele zmieniały sytuację i miały na celu przekonanie społeczeństwa, iż cały aparat bezpieczeństwa funkcjonuje sprawnie, na zasadach demokratycznego państwa socjalistycznego i w ramach istniejącego porządku. W świetle napływających informacji Światły ten pozorny zabieg okazał się jednak niewystarczający.

Rozpoczęto przygotowania do przeprowadzenia głębszych zmian w strukturze systemu bezpieczeństwa, które miały świadczyć – głównie poza krajem – o reformie i odnowie systemu politycznego w PRL, o woli władz naprawienia wyrządzonych krzywd. Kierunek tych zmian został określony dla szeregowych funkcjonariuszy bezpieczeństwa i partii w oficjalnym organie PZPR „Nowe Drogi”. W grudniu 1954 r. opublikowano w nim tekst krytykujący wypadki „naruszania praworządności” przez organa bezpieczeństwa¹⁶. Rozpoczęto proces przebudowy aparatu bezpieczeństwa w Polsce, opierając się na nowych przepisach zawartych w Dekrecie o naczelnym organach administracji państwowej w zakresie spraw wewnętrznych i bezpieczeństwa publicznego z 7 grudnia 1954 r. W swoich założeniach legislacyjnych dekret stanowił odzwierciedlenie bierutowskiego sposobu myślenia i zarazem jedyne do przyjęcia dla partyjnych elit, systemu funkcjonowania aparatu bezpieczeństwa. Sankcjonował bowiem system, oparty na wzorcach sowieckich i doświadczeniach wyniesionych z przeprowadzonych wcześniej w ZSRR reform w dziedzinie bezpieczeństwa wewnętrznego państwa.

Dekret likwidował MBP, na jego miejsce powołano dwa odrębne, nowe resorty: Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Komitet do spraw Bezpieczeństwa Publicznego¹⁷. Nazwa Komitetu i jego podporządkowanie Radzie Ministrów miały sugerować demokratyzację aparatu bezpieczeństwa, z obowiązującą odtąd zasadą kolegialności w podejmowaniu decyzji.

Zgodnie z nowymi regulacjami prawnymi MSW podlegały MO, ORMO, WOP, KBW i Służba Więzienna¹⁸. W zakresie kompetencji, czyli kierownictwa, nadzoru

¹⁵ H. Dominiczak, *op. cit.*, s. 30.

¹⁶ W artykule wstępnym napisano również, że stwierdzono „wypadki postępowania sprzecznego z ustawami władzy ludowej, z polityką partii, z humanistyczną ideą socjalizmu, której służy nasze państwo ludowe”. „Nowe Drogi” informowały ponadto, że obywatele, którzy padli ofiarą „naruszeń praworządności” otrzymają pełne zadośćuczynienie. K. Szwaagrzyk, *Aparat bezpieczeństwa w latach 1944–1956* [w:] *Aparat bezpieczeństwa...*, s. 24.

¹⁷ AIPN, 1583/34, Dekret przewodniczącego Rady Państwa z dnia 7 grudnia 1954 r. o naczelnym organach administracji państwowej w zakresie spraw wewnętrznych i bezpieczeństwa publicznego, k. 3.

¹⁸ MSW została też podporządkowana Straż Przemysłowa, która tak jak wymienione formacje zmilitaryzowane i jednostki wojskowe podlegała MBP. A. Bilińska-Gutt, *Struktura i organizacja Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego w latach 1944–1954*, „Zeszyty Historyczne WiN-u”, 2001, nr 15, s. 90.

i odpowiedzialności, pozostawiono KdsBP całość spraw związanych z bezpieczeństwem państwa. Szczegółowy zakres działania Komitetu określała uchwała Rady Ministrów nr 830 z dnia 7 grudnia 1954 r., mocą której zadania MBP przekazano nowo powstałej instytucji¹⁹. Powołując się na dekret Rady Państwa i wspomnianą uchwałę minister Stanisław Radkiewicz w rozkazie z 10 grudnia przedstawił funkcjonariuszom bezpieczeństwa publicznego, podkreślając ich dotychczasową ofiarną pracę, uzasadnienie przeprowadzanych zmian: „Przez podział dotychczasowego Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego i powołanie dwóch resortów – Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego realizujemy dyrektywy partii i rządu o konieczności usprawnienia i nowego ustawienia organów bezpieczeństwa w systemie władzy ludowej i aparatu państwowego, co umożliwi szybkie usunięcie z pracy organów wszystkich braków, błędów i wypaczeń okresu ubiegłego”²⁰.

W skład Komitetu weszli zaufani ludzie Bieruta. Na jego czele stanął zasłużony komunista, członek Biura Politycznego KC PZPR – Władysław Dworakowski²¹. Jego pierwszym zastępcą został Antoni Alster²², natomiast funkcje kolejnych zastępców objęli: Jan Ptański²³ i Witold Sienkiewicz²⁴. Stanowisko sekretarza powierzono Zbigniewowi Paszkowskiemu²⁵. Wszyscy wymienieni pełnili swoje funkcje także po odej-

¹⁹ Do głównych zadań KdsBP należała walka z działalnością wywiadów państw kapitalistycznych (i wywiadów „reakcyjnych” ugrupowań emigracyjnych) oraz resztek podziemia „reakcyjnego”, próbami tworzenia nielegalnych organizacji, działalnością niemieckich rewizjonistów, dywersją, sabotażem i szkodnictwem w gospodarce narodowej. Ponadto prowadzenie kontrwywiadu wobec państw kapitalistycznych i ośrodków „reakcyjnej emigracji”, jak również prowadzenie działalności w celu zdobycia informacji z dziedziny politycznej, ekonomicznej i naukowo-technicznej. *Śłużba Bezpieczeństwa w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w latach 1944–1978. Centrala*, t. I, Warszawa 1978, s. 309.

²⁰ *Z dziejów kontrwywiadu w Polsce Ludowej (wybór dokumentów 1944–1984)*, t. I, Warszawa 1987, s. 55.

²¹ Władysław Dworakowski (1908–1976), działacz komunistyczny, z zawodu ślusarz. Od 1934 r. członek KPP, od 1942 r. członek PPR, następnie PZPR. Od grudnia 1945 r. do grudnia 1948 r. członek KC PPR, a po zjednoczeniu do marca 1959 r. – KC PZPR. W okresie wrzesień 1945 r. – marzec 1947 r. I sekretarz KW PPR w Gdańsku, w okresie wrzesień – grudzień 1948 r. I sekretarz Komitetu Łódzkiego PPR, następnie do kwietnia 1950 r. – Komitetu Łódzkiego PZPR, jednocześnie (od lipca 1949 do kwietnia 1950) I sekretarz KW PZPR. W okresie od marca 1950 r. do kwietnia 1952 r. kierownik Wydziału Organizacyjnego KC PZPR, a od maja 1952 r. do marca 1954 r. członek Sekretariatu Biura Organizacyjnego KC PZPR, w tym samym czasie – zastępca członka BP KC PZPR. Od marca 1954 r. do października 1956 r. członek BP. Od listopada 1952 r. do marca 1954 r. wiceprezes Rady Ministrów w rządzie Bieruta. W okresie od 7 grudnia 1954 r. do 30 marca 1956 r. przewodniczący Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego. Współzałożyciel KRN i poseł do KRN, Sejmu Ustawodawczego i Sejmu PRL I kadencji. Po odwołaniu z KdsBP, formalnie na etacie KC PZPR. W latach 1959–1966 pracownik przemysłu (jako ślusarz). T. Mokława, *Ludzie władzy 1944–1991. Władze państwowe i polityczne Polski według stanu na dzień 28 II 1991*, Warszawa 1991, s. 347–348.

²² Antoni Alster właśc. Nachum Alster (1903–1968), działacz komunistyczny. Członek KPP, PPR i PZPR. Do grudnia 1954 r. kierownik Wydziału Organizacyjnego KC PZPR. W okresie od 10 grudnia 1954 r. do 11 grudnia 1956 r. pierwszy zastępca przewodniczącego KdsBP, następnie do 4 maja 1962 r. podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, później – do stycznia 1968 r. wiceminister gospodarki komunalnej. Poseł do KRN i Sejmu Ustawodawczego. *Śłużba Bezpieczeństwa...*, t. II, s. 27; *Aparat bezpieczeństwa...*, s. 91; H. Dominiczak, *op. cit.*, s. 31.

²³ Jan Ptański (ur. 1921), ppłk. W aparacie bezpieczeństwa od 5 grudnia 1952 r., wiceminister bezpieczeństwa publicznego. Od 12 grudnia 1954 r. do 12 grudnia 1956 r. zastępca przewodniczącego KdsBP, następnie do 15 lutego 1960 r. zastępca komendanta głównego MO. *Z dziejów kontrwywiadu...*, s. 56.

²⁴ Witold Sienkiewicz (ur. 1920), płk. Członek WKP(b), PPR i PZPR. W organach bezpieczeństwa od 1 czerwca 1950 r. jako dyrektor Departamentu VII MBP. Zastępca przewodniczącego KdsBP od 10 grudnia 1954 r. do 28 listopada 1956 r., następnie do 31 lipca 1961 r. dyrektor Departamentu I MSW. *Śłużba Bezpieczeństwa...*, t. II, s. 28.

²⁵ Zbigniew Paszkowski (ur. 1913), płk. Członek KPP, PPR i PZPR. Od 1 lipca 1945 r. zastępca kierownika WUBP w Łodzi, a od 13 stycznia 1946 r. szef UBP m.st. Warszawy. W okresie od 1 stycznia 1953 r. do 1 sierpnia 1954 r. st. inspektor Inspektoratu Ministra BP, następnie od 1 kwietnia 1955 r. kierownik Inspektoratu Wiejskiego MBP. Funkcje sekretarza KdsBP objął 1 kwietnia 1955 r. Od 28 listopada 1956 r. dyrektor Departamentu III MSW, odwołany ze stanowiska 15 kwietnia 1963 r. *Śłużba Bezpieczeństwa...*, t. II, s. 31.

ściu Dworakowskiego i mianowaniu w 1956 r. przewodniczącym KdsBP Edmunda Pszczółkowskiego²⁶. Doradcą ze strony sowieckiej został płk Gieorgij Jewdokimienko, który swoją funkcję pełnił od września 1954 r. do likwidacji Komitetu. Jewdokimienko nie tylko uczestniczył w posiedzeniach, ale też wywierał wpływ na rozpatrywane sprawy i kierunki działania Komitetu. W obradach początkowo uczestniczył również Radkiewicz, do momentu mianowania go przez Bieruta ministrem Państwowych Gospodarstw Rolnych.

Swoją działalność KdsBP rozpoczął 10 grudnia 1954 r. i tego samego dnia jego przewodniczący wydał Rozkaz nr 1, w którym podsumował dotychczasową pracę organów bezpieczeństwa i jednocześnie określił swoje oczekiwania wobec podległych mu funkcjonariuszy. W rozkazy tym czytamy m.in.: „Rozbite zostało zbrojne podziemie, unieszkodliwiono dywersję reakcji mikołajczykowskiej, w walce z agenturami imperialistycznymi, z szpiegostwem, dywersją i terrorem organa bezpieczeństwa mają niewątpliwe osiągnięcia”. I dalej, zwracając się do funkcjonariuszy Dworakowski pisał: „Komitet wyraża głębokie przekonanie, że cały skład osobowy aparatu bezpieczeństwa publicznego, przepojony ideowym hartem i poświęceniem dla dobra naszego ludu budującego socjalizm, dla Polski Ludowej, będzie ściśle przestrzegał dyscypliny wewnętrznej, usprawni i wzmocni walkę z wrogiem przy zastosowaniu metod i środków przewidzianych prawem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej”²⁷. Jednocześnie rozkaz określał źródła i kierunki zagrożeń dla władzy ludowej: „natężenie szpiegowsko-dywersyjnych działalności obcych agentur” (wobec odradzania się militarystyki niemieckiej), działalność „reakcyjnej emigracji” (zaprzędanej wrogim ośrodkom imperialistycznym) oraz bieżące wysiłki wrogiej działalności „resztek wyzyskiwaczy i reakcyjnych elementów w kraju”.

Struktura organizacyjna KdsBP została określona w Zarządzeniu nr 05/54 wydanym przez przewodniczącego w dniu 29 grudnia 1954 r. Komitet tworzyło 21 jednostek centralnych, utworzonych na bazie dawnych departamentów MBP. Wprowadzono nową numerację departamentów, zachowując jednak w dużym stopniu poprzednie zadania. I tak Gabinet Przewodniczącego powstał z przekształcenia Gabinetu Ministra BP, a do jego zadań należało m.in. opracowywanie i opiniowanie aktów prawnych, kontrola wykonania uchwał rządu, zarządzeń i poleceń przewodniczącego, obsługa radiowa i prasowa Komitetu²⁸. Inspektorat Przewodniczącego KdsBP, funkcjonujący wcześniej jako Inspektorat Ministra BP, zachował zadania kontrolno-inspekcyjne²⁹. Prowadził

²⁶ Edmund Pszczółkowski (1904–1997), gen. bryg., ekonomista, spółdzielca, ambasador. Od 1930 r. członek KPP, następnie PPR i PZPR. Poseł do KRN w latach 1944–1947, w okresie 1947–1965 poseł do Sejmu Ustawodawczego i Sejmu PRL. Od grudnia 1948 r. do marca 1954 r. zastępca członka KC PZPR, a następnie – do listopada 1968 r. członek KC PZPR. Od marca 1953 r. do marca 1954 r. członek Sekretariatu Biura Organizacyjnego KC PZPR. Minister rolnictwa w okresie od marca 1954 r. do marca 1956 r. Przewodniczący KdsBP od 30 marca 1956 r., odwołany ze stanowiska 13 listopada 1956 r. W okresie od lutego do listopada 1956 r. kierownik Wydziału Rolnego KC PZPR, następnie ambasador w ZSRR (1963–1967) i Pakistanie (1964–1967). T. Moldawa, *op. cit.*, s. 414–415; *Służba Bezpieczeństwa...*, t. II, s. 24.

²⁷ AIPN, 1583/34, Rozkaz przewodniczącego Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 1 z dnia 10 grudnia 1954 r., k. 2.

²⁸ AIPN, 1583/42, Rozkaz organizacyjny nr 04/org. przewodniczącego KdsBP z dnia 10 marca 1955 r., k. 7; Z. Nawrocki, *Struktura aparatu bezpieczeństwa [w:] Aparat bezpieczeństwa...*, s. 44–45.

²⁹ AIPN, 1583/608, Rozkaz organizacyjny nr 05/org. z dnia 10 marca 1955 r., k. 10.

kontrolę organizacji i dyscypliny pracy, jakości pracy operacyjnej i śledczej. Sprawował jednocześnie nadzór nad przestrzeganiem tajemnicy państwowej i służbowej.

Na bazie Departamentu VII MBP powołany został Departament I, choć formalnie jego utworzenie nastąpiło dopiero na mocy Rozkazu 031/org. z dnia 12 marca 1955 r.³⁰ Składał się z jedenastu wydziałów numerowanych (od I do XI), Wydziału Ogólnego, Sekretariatu Ogólnego, Sekcji Foto, Sekcji Ewidencji i Samodzielnej Sekcji „A” (szyfrów). Departament przejął po swoim poprzedniku zadania w zakresie wywiadu.

Sprawy kontrwywiadu powierzono Departamentowi II utworzonemu w oparciu o Departament I MBP. Nowy departament należał do bardzo rozbudowanych jednostek Komitetu, gdyż jeszcze w czerwcu 1954 r. do dawnego Departamentu I włączono Wydział II Departamentu III, który zajmował się walką z mniejszościami: ukraińską, litewską i białoruską oraz tzw. białą emigracją. Podobnie jak w przypadku wywiadu, zadania kontrwywiadowcze zostały zachowane bez większych zmian³¹.

W myśl wspomnianego zarządzenia do „walki z podziemiem reakcyjnym” powołany został Departament III, utworzony w wyniku połączenia dawnego Departamentu III i Samodzielnego Wydziału do Walki z Bandytyzmem. Składał się on z siedmiu wydziałów, Sekretariatu, Samodzielnej Sekcji „A” i Sekcji Sprawozdawczo-Ewidencyjnej. Głównymi obszarami jego zainteresowania były: podziemie sanacyjne i endeckie, dawna opozycja pepeesowska, trockiści, syjoniści, PSL mikołajczykowski, kułactwo, antypaństwowa działalność mniejszości narodowych, nielegalne organizacje młodzieżowe, wroga działalność w szkolnictwie, bandytyzm polityczny, praca kontrwywiadowcza w instytucjach naukowych, kulturalnych, wydawniczych, prasie i radiu, służbie zdrowia, opiece społecznej, organizacjach i stowarzyszeniach społecznych, ochrona delegacji naukowych i artystycznych wyjeżdżających na Zachód, wroga propaganda, ulotki, nielegalne wydawnictwa³².

Ochronę gospodarki narodowej objął Departament IV utworzony w oparciu o dotychczasowy Departament IV, Inspektorat Wiejski i Wydział III Departamentu II³³. Do głównych zadań liczącego siedem wydziałów departamentu należało zwalczanie „dywersyjnej, szkodniczej, szpiegowskiej i innej antypaństwowej działalności agentury wywiadów imperialistycznych, wrogiego podziemia i innych wrogich elementów na obiektach przemysłowych, rolnych, handlu, łączności, a przede wszystkim na obiektach mających poważne znaczenie dla gospodarki narodowej”³⁴. Departament IV miał więc zapewnić ochronę obiektów gospodarki, magazynów rezerw państwowych oraz instytutów naukowo-badawczych i biur konstrukcyjnych. Zadania w zakresie zabezpieczenia i ochrony transportu powierzono Departamentowi V (dawny Departament VIII)³⁵, składającemu się z czterech wydziałów, w tym Wydziału Ogólnego. Ochrona ta obejmowała transport kolejowy, lotniczy, komunikację i transport drogowy, żeglugę. Zakłady budowy taboru kolejowego pozostały w gestii Departamentu IV.

³⁰ Z. Nawrocki, *op. cit.*, s. 43.

³¹ AIPN, 1583/608, Rozkaz organizacyjny nr 017/org. z dnia 11 marca 1955 r., k. 37; Z. Nawrocki, *op. cit.*, s. 29.

³² AIPN, 1583/42, Rozkaz organizacyjny nr 06/org. przewodniczącego KdsBP z dnia 10 marca 1955 r., k. 9; Z. Nawrocki, *op. cit.*, s. 40.

³³ AIPN, 1583/608, Rozkaz organizacyjny nr 07/org. z dnia 10 marca 1955 r., k. 14.

³⁴ Z. Nawrocki, *op. cit.*, s. 34.

³⁵ AIPN, 1583/42, Rozkaz organizacyjny nr 08/org. przewodniczącego KdsBP z dnia 10 marca 1955 r., k. 11.

Rozkazem z dnia 11 marca 1955 r. utworzono na bazie Departamentu XI MBP Departament VI do walki z „wrogą działalnością reakcyjnego kleru”³⁶. Nowy departament przejął zadania i strukturę swego poprzednika, a jego cztery wydziały zajmowały się klerem świeckim, zakonami, katolickimi zgromadzeniami masowymi oraz działalnością Kościołów niekatolickich i sekt. Strukturę wewnętrzną departamentu uzupełniał Sekretariat Ogólny.

Pion śledczy Komitetu został utworzony na bazie Departamentu Śledczego MBP i obecnie zadania te wykonywał Departament VII³⁷. Tuż przed likwidacją ministerstwa w końcu 1954 r. była to struktura bardzo rozbudowana. Departament Śledczy składał się z siedmiu wydziałów, włączono do niego także część komórek organizacyjnych rozwiązanego w czerwcu 1954 r. Departamentu X. Były to komórki śledcze, prowadzące dochodzenia przeciwko działaczom partyjnym oskarżonym o wrogą działalność oraz zajmujące się ochroną – przypuszczalnie – obiektów rządowych i partyjnych. Niestety nie jest możliwe precyzyjne określenie zadań pozostałych wydziałów tak rozbudowanego Departamentu Śledczego³⁸. W nowej strukturze Departament VII składał się z czterech wydziałów, Samodzielnej Sekcji „A” i Sekretariatu Ogólnego. Pierwsze dwa wydziały podzielone były na sekcje, natomiast dwa kolejne – takich sekcji nie miały. Przypuszczalnie Wydziały III i IV oraz Sekcja „A” pełniły funkcje pomocnicze wobec komórek śledczych i miały w swym zakresie działania obserwację, zatrzymanie i aresztowanie, pracę z agenturą celną i ochronę obiektów rządowych³⁹.

Kompleksową ochronę rządu zapewniał w KdsBP Departament VIII, który w istocie zmienił tylko numerację i przejął zadania realizowane w MBP przez Departament Ochrony Rządu. Wydziały departamentu zajmowały się ochroną prezesa Rady Ministrów, członków Biura Politycznego PZPR, marszałka, wicemarszałków, wicepremiera i ministrów rządu oraz zabezpieczały trasy rządowe. Dwa wydziały wykonywały zadania operacyjno-wyjazdowe i agenturalno-operacyjne. Strukturę departamentu uzupełniały jednostki pomocnicze i sekcje do spraw personalnych (w tym funkcjonariuszy).

W wyniku połączenia części komórek organizacyjnych Departamentu II i Instytutu Techniki Operacyjnej – utworzonego w listopadzie 1954 r. jako samodzielna jednostka MBP – powstał Departament IX. W jego składzie znalazło się sześć wydziałów, Wydział „K”, Sekretariat Ogólny i Centralne Laboratorium Ekspertyz. Departament w całości przejął zadania z zakresu techniki operacyjnej, a Instytut Techniki Operacyjnej zajmował się m.in. daktyloskopią osób aresztowanych.

³⁶ AIPN, 1583/608, Rozkaz organizacyjny nr 018/org. z dnia 11 marca 1955 r., k. 39; *Z dziejów kontrwywiadu...*, s. 59.

³⁷ AIPN, 1583/42, Rozkaz organizacyjny nr 09/org. przewodniczącego KdsBP z dnia 10 marca 1955 r., k. 12.

³⁸ W czasie prac badawczych nad organizacją aparatu bezpieczeństwa Z. Nawrocki odtworzył wewnętrzną strukturę Departamentu Śledczego MBP, ale ze względu na brak zachowanych materiałów nie określił zadań poszczególnych wydziałów. Poprzez fakt włączenia do Departamentu Śledczego dawnych komórek Departamentu X przyjął założenie, że zachowały one swoje dotychczasowe zadania tj. sprawy – ogólnie mówiąc – polityczno-partyjne. Idąc tym tokiem rozumowania można chyba rozszerzyć to założenie i zaryzykować twierdzenie, że pozostałe wydziały zajmowały się wszystkimi innymi kwestiami poza wcześniej wspomnianymi, a ściślej mówiąc – nadzorowały (struktury terenowe) i prowadziły sprawy powstałe w wyniku działań departamentów operacyjnych, według ich zakresów kompetencji.

³⁹ Z. Nawrocki, *op. cit.*, s. 41.

Na bazie pozostałych komórek Departamentu II MBP zbudowano Departament X, w którego zakresie zadań był całokształt prac związanych z ewidencją operacyjną. Od swojego poprzednika nowy departament przejął kartotekę centralną osób i spraw pozostających w zainteresowaniu MBP, ewidencję operacyjną i opiniowanie osób wyjeżdżających za granicę. Departament X koordynował także zainteresowania operacyjne KdsBP, MO i Zwiadu WOP⁴⁰.

Jeszcze w czerwcu 1950 r. z Departamentu II MBP wyłączone zostały wszystkie zadania związane z zabezpieczeniem łączności jednostkom ministerstwa oraz zapewnieniem bezpieczeństwa i prawidłowości funkcjonowania łączności specjalnej władz państwowych i partyjnych. W rezultacie utworzono Departament Łączności, który w ramach Komitetu zachował swą numerację i nazwę.

Departament Kadr i Szkolenia utworzono, łącząc trzy jednostki organizacyjne MBP: Departament Kadr, Departament Szkolenia i Biuro do spraw Funkcjonariuszy. Tworzyło go sześć wydziałów i Sekretariat Ogólny⁴¹. Nowy departament przejął sprawy o charakterze kadrowo-szkoleniowym, takie jak: nabór funkcjonariuszy, ich przenoszenie, awansowanie, zwalnianie, prowadzenie ewidencji i akt osobowych czynnych funkcjonariuszy, szkolenie zawodowe, prowadzenie postępowań dyscyplinarnych, organizacja życia kulturalno-oświatowego, m.in. imprez kulturalnych i sportowych (w tym nadzór nad działalnością resortowych klubów sportowych).

Zadania o charakterze logistycznym realizowały na rzecz KdsBP dwa oddzielne departamenty. Departament Administracyjno-Gospodarczy powstał 18 marca 1955 r., a w jego składzie znalazły się funkcjonujące dotychczas samodzielnie jednostki organizacyjne MBP. Włączone do niego zostały: Departament Zaopatrzenia (umundurowanie, uzbrojenie, żywność, transport, magazynowanie, zaopatrzenie materiałowe itp.), Departament Organizacji i Planowania (planowanie zaopatrzenia ministerstwa i jednostek mu podległych), Departament Kwaterunkowo-Budowlany (planowanie, projektowanie i nadzór nad budownictwem dla potrzeb resortu), Kwatermistrzostwo Centralnych Jednostek MBP (administracja domów mieszkalnych, kwaterunek, remonty, finanse, sprawy mundurowo-żywnościowe). Ponadto w skład departamentu wszedł samodzielny Wydział Kadr przy Dyrektorsze Generalnym ds. Zaopatrzenia, zajmujący się kwestiami personalnymi wymienionych wcześniej jednostek oraz Biuro Socjalne MBP. Obsługę finansową Komitetu zapewniał – jak poprzednio dla MBP – Departament Finansowy (do listopada 1951 r. Wydział Finansowo-Budżetowy), w którego gestii było przede wszystkim planowanie i realizacja (w tym sprawozdawczość) budżetu resortu bezpieczeństwa⁴².

Strukturę organizacyjną Komitetu uzupełniały mniejsze, choć mające bardzo istotne znaczenie dla funkcjonowania całego aparatu bezpieczeństwa, struktury. I tak kluczowe znaczenie, ze względu na tajemnicę służbową i państwową, miało utworzone na bazie dawnego Biura „C” (do 1952 r. Wydział IV Departamentu II) – Biuro „A” (szyfry). W ramach Departamentu IX KdsBP od kwietnia 1955 r. funkcjonowało Biuro „W”, które ostatecznie 12 grudnia 1955 r. zostało wyłączone z departamentu i odtąd działało

⁴⁰ *Ibidem*, s. 31.

⁴¹ AIPN, 1583/42, Rozkaz organizacyjny nr 012/org. przewodniczącego KdsBP z dnia 10 marca 1955 r., k. 15.

⁴² AIPN, 1583/608, Rozkaz organizacyjny nr 057/org. z dnia 18 marca 1955 r., k. 148; Z. Nawrocki, *op. cit.*, s. 47.

jako samodzielna jednostka. Do jego zadań należały m.in.: kontrola i zabezpieczenie korespondencji krajowej i zagranicznej, realizacja zamówień pionu operacyjnego i śledczego, wykonywanie ekspertyz pism, przechwytywanie korespondencji z wrogą propagandą, ustalanie autorów tekstów. Bardzo istotne prace wykonywał utworzony na bazie dawnego Wydziału „A” – Wydział „B”, przekształcony Rozkazem nr 0167/org. z dnia 15 grudnia 1955 r. w Biuro „B”. Do jego obowiązków należała obserwacja zewnętrzna osób i obiektów, pozostających w zainteresowaniu pionów operacyjnego i śledczego. Sprawy mobilizacyjne w ramach KdsBP powierzono Samodzielnemu Wydziałowi „C”, powstałemu z przekształcenia Biura Wojskowego (utworzonego w 1951 r. na bazie Wydziału Mobilizacyjnego). Materiały archiwalne pozostały pod opieką Archiwum (poprzednio Centralne Archiwum MBP), a dawną Komendanturę przekształcono 14 maja 1955 r. w Komendanturę Ochrony Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego.

W związku z przeprowadzoną reorganizacją, zgodnie z Zarządzeniem nr 057/55, od 1 stycznia 1955 r. cała dokumentacja i korespondencja miała już być oznaczona i adresowana według nowych nazw jednostek organizacyjnych Komitetu⁴³.

W celu usprawnienia prac w zakresie organizacji i uproszczenia trybu załatwiania spraw, na podstawie Uchwały nr 435/55 Rady Ministrów z dnia 11 czerwca 1955 r. premier wydał 10 marca 1956 r. Zarządzenie nr 78 w sprawie organizacji KdsBP, które sankcjonowało wcześniejsze rozwiązania i jednocześnie regulowało zasady dokonywania zmian w organach bezpieczeństwa. Strukturę organizacyjną Komitetu (podział na departamenty itp.) oraz jego organy terenowe ustalał prezes Rady Ministrów na wniosek KdsBP, a wewnętrzną organizację oraz zakres działania departamentów, biur i wydziałów – Komitet. Strukturę i sieć organów terenowych ustalał Komitet, ale ilość etatów z podziałem na jednostki naczelne i terenowe – premier na wniosek przewodniczącego KdsBP⁴⁴.

Organami terenowymi Komitetu pozostały te same wojewódzkie i powiatowe urzędy bezpieczeństwa, które wzorem centrali przyjęły nazwy: Wojewódzkie (Powiatowe) Urzędy do spraw Bezpieczeństwa Publicznego⁴⁵. W niektórych powiatach zamiast urzędów utworzono delegatury do spraw bezpieczeństwa publicznego. Tak jak poprzednio, struktury KdsBP miały swoje odpowiedniki w jednostkach terenowych – wojewódzkich i powiatowych, gdzie powstały identyczne piony w postaci wydziałów (w urzędach wojewódzkich) i referatów lub sekcji (w urzędach powiatowych). Pionów takich natomiast nie było w 126 delegaturach powiatowych⁴⁶.

⁴³ *Z dziejów kontrwywiadu...*, s. 60

⁴⁴ AIPN, 1583/95, Zarządzenie nr 78 prezesa Rady Ministrów z dnia 10 marca 1956 r. w sprawie organizacji i etatów w Komitecie do spraw Bezpieczeństwa Publicznego i podległych jednostek terenowych, k. 17.

⁴⁵ Równoległe ze zmianami organizacyjnymi w centrali prowadzono przekształcenia w terenie. Kierownicy WUdsBP od 10 marca otrzymywali rozkazy z poleceniem wdrożenia nowej struktury etatowej w swoich urzędach na bazie byłych WUBP. Jako jeden z pierwszych otrzymał taki rozkaz szef WUdsBP w Białymstoku. Natomiast od 16 marca zaczęto wprowadzać nowe etaty w urzędach powiatowych i delegaturach. Rozkazy kierowane w teren zawierały punkt o brzmieniu: „Unieważnić z dniem 1 kwietnia 1955 r. wszystkie dotychczasowe etaty byłych Urzędów BP i im podległych jednostek wydane przez b. MBP do dnia 1 grudnia 1954 r.”. AIPN, 1583/608, Rozkaz organizacyjny nr 036/org. z dnia 10 marca 1955 r., k. 90.

⁴⁶ H. Dominiczak, *op. cit.*, s. 31.

W wyniku wprowadzenia w życie dekretu z 7 grudnia 1954 r. przeprowadzono wprawdzie reorganizację aparatu bezpieczeństwa, ale zachowane zostały w pełni jego zdolności organizacyjne i operacyjne. Podporządkowanie MO, ORMO, KBW i WOP (łącznie ok. 280 tys. ludzi) Ministerstwu Spraw Wewnętrznych osłabiło ten aparat w sensie kompetencyjnym, ale trzeba pamiętać, że wymienione formacje nadal wchodziły w skład systemu bezpieczeństwa kraju. Wydane przez ministra Władysława Wichę 10 grudnia 1954 r. zarządzenie zobowiązywało je do ścisłej współpracy z organami bezpieczeństwa w wykonywaniu zadań związanych z bezpieczeństwem kraju. KBW miało udzielać pomocy w operacjach prowadzonych przeciwko „zbrojnym bandom”, a WOP w zabezpieczeniu przed przenikaniem do Polski „agentów imperialistycznego wywiadu”⁴⁷.

Aparat bezpieczeństwa zachował po reorganizacji stan osobowy przekraczający 28 tys. ludzi. Poza jego szeregami znalazło się jednak wiele czołowych postaci dawnego MBP. W styczniu 1954 r. został wydalony dyscyplinarnie ze służby Anatol Fejgin (w lipcu zdegradowany), w kwietniu to samo spotkało dyrektora Departamentu Ogólnoadministracyjnego Eugeniusza Dowkana, w październiku powrócił do ZSRR szef WUBP w Warszawie Bronisław Trochimowicz (Trachimowicz), od listopada w więzieniu oczekiwał na proces Józef Różański, w tym samym czasie odwołany został ze stanowiska wiceministra Roman Romkowski. Najważniejsze funkcje w aparacie bezpieczeństwa nadal jednak pełnili starzy działacze, zasłużeni dla partii i resortu. Niższe szczeble hierarchii służbowej zajmowała młodsza kadra, wychowana już na zasadach i doświadczeniach wyniesionych z dziesięcioletniej działalności organów bezpieczeństwa. Była to kadra, która w większości swoją karierę zawodową rozpoczęła już po wojnie. Funkcjonariusze, którzy wstąpili do służby w organach bezpieczeństwa w 1945 r., stanowili w 1955 r. grupę największą, liczącą blisko 18 proc. stanu osobowego aparatu bezpieczeństwa. Tych, którzy ten aparat tworzyli w 1944 r., pozostało w 1955 r. zaledwie 2 proc. Pod względem wiekowym utrzymana została tendencja, ukształtowana jeszcze w MBP, do zatrudniania ludzi młodych. Zawsze dominującą grupą byli funkcjonariusze w wieku od 22 do 30 lat. Wprawdzie w porównaniu z 1953 r. (65,58 proc.) ich odsetek spadł o ponad 8 proc., ale jednocześnie wzrósł nieco odsetek osób w wieku do 22 lat (2 proc.). W połowie lat pięćdziesiątych młodzi funkcjonariusze stanowili 66,43 proc. stanu osobowego, podczas gdy stara kadra stanowiła 33,57 proc. personelu⁴⁸. Warto dodać, że trzon aparatu bezpieczeństwa to osoby pochodzenia robotniczego (ponad połowa), ludzie wywodzący się ze wsi tworzyli grupę liczącą nieco powyżej 22 proc. Podkreślić trzeba, że w 1955 r. wzrósł procentowy udział osób z wykształceniem niepełnym średnim (34,08 proc., gdy w 1953 r. – 25,22 proc.) i średnim (16,48 proc., gdy w 1953 r. – 6,90 proc.), natomiast zdecydowanie spadł odsetek funkcjonariuszy z wykształceniem podstawowym (30,50 proc., gdy w 1953 r. – 42,60 proc.). Zmiany w tej dziedzinie były wynikiem przyjmowania do służby osób lepiej wykształconych, z ukończonymi szkołami po wojnie, ale też rezultatem coraz wyższych wymagań stawianych przez kierownictwo resortu. Wzrost poziomu wykształcenia należy wiązać również z rozwojem szkolenia zawodowego.

⁴⁷ *Ibidem*, s. 32.

⁴⁸ K. Rokicki, *Aparatu obraz własny. Analiza wykresów porównawczych dotyczących kadry aparatu bezpieczeństwa publicznego w latach 1944–1955* [w:] „Zwyczajny” resort. *Studia o aparacie bezpieczeństwa 1944–1956*, pod red. K. Krajewskiego i T. Łabuszewskiego, Warszawa 2005, s. 17.

Zreorganizowany, „odmłodzony” kadrowo, pozornie osłabiony pod względem strukturalnym i kompetencyjnym aparat bezpieczeństwa został jednak poważnie wzmocniony poprzez włączenie do Komitetu Wojsk Wewnętrznych i Informacji Wojskowej. Uchwałą Rady Ministrów nr 683/55 z dnia 3 września 1955 r. powołany został Szef Głównego Zarządu Informacji, mianowany i odwoływany przez Radę Ministrów, który jednocześnie wchodził w skład Komitetu. Z mocy uchwały stał on na czele wojskowych organów bezpieczeństwa, do zadań których należała walka z wymierzoną przeciwko siłom zbrojnym działalnością obcego wywiadu i jego ekspozytur spośród „reakcyjnych ugrupowań emigracyjnych”, wrogą działalnością „reakcyjnych elementów” w kraju, próbami tworzenia w wojsku nielegalnych organizacji, wrogą działalnością polityczną i terrorystyczną, zapobieganie aktom dywersji i dezercji, zabezpieczenie nienaruszalności tajemnicy wojskowej⁴⁹. Zarządzenie nr 094/55 z 14 września 1955 r. wydane przez przewodniczącego KdsBP oraz szefów MSW i MON określało zadania Informacji MON i WW, zasady współpracy z jednostkami wojskowymi, wymagania stawiane oficerom i podoficerom, ich uprawnienia i zasady naboru do służby. Trzy dni później przewodniczący Komitetu wydał Rozkaz nr 096/55, w którym jednoznacznie nakazał ścisłą współpracę organów bezpieczeństwa publicznego z Informacją w zakresie ochrony wojska.

Komitet do spraw Bezpieczeństwa Publicznego funkcjonował przez prawie dwa lata, prowadząc działania na wszystkich płaszczyznach życia społecznego, politycznego i gospodarczego w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa Polsce Ludowej. Kierunki i zakres jego działalności niewiele odbiegały od tych, które zostały niegdyś wytyczone dla MBP. Opierając się na dawnych strukturach i ludziach oddanych od lat służbie w szeregach organów bezpieczeństwa, walczył z wrogiem zewnętrznym i wewnętrznym, przy czym ten ostatni z biegiem czasu stawał się coraz bardziej „niebezpieczny”, priorytetowy. Ingerując we wszystkie sfery życia Polaków, prowadził swoją walkę z wszelkimi przejawami niezadowolenia, krytyki władz i ustroju, a ze szczególnym zaangażowaniem – działalności, którą uznał za „antypaństwową” i „antypartyjną”. W codziennej pracy funkcjonariuszom przyświecały zasady i reguły, których nauczyli ich twórcy systemu bezpieczeństwa oraz normy, które sami wypracowali w oparciu o własne doświadczenia. Na swój sposób rozumieli zatem swoje posłannictwo, nakazujące im strzec wszelkimi sposobami i środkami wprowadzonego do Polski porządku społeczno-ustrojowego, a nade wszystko władzy ludowej i jej „nieomyślnej” przewodniczki – PZPR.

W miarę upływu czasu sytuacja ulegała zmianie. W kraju narastało coraz trudniejsze do stłumienia niezadowolenie z panujących warunków, pogarszała się sytuacja gospodarcza,

⁴⁹ AIPN, 1583/95, Uchwała nr 683/55 Rady Ministrów z dnia 3 września 1955 r. o włączeniu wojskowych organów bezpieczeństwa oraz ich zakresu działania do Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego, k. 1. Na temat działalności Informacji Wojskowej w tym okresie zob. prace Z. Pałskiego opublikowane w „Przeglądzie Historyczno-Wojskowym”: *Praca operacyjna organów Informacji Wojska Polskiego 1945–1957* (2004, nr 4, s. 165–200); *Organa Informacji Wojskowej w systemie represji w Wojsku Polskim* (2005, nr 1, s. 57–90); *Kadra oficerska organów Informacji Wojskowej* (2005, nr 4, s. 133–154) oraz tegoż autora *Informacja Wojska Polskiego w latach 1943–1957*, „Pamięć i Sprawiedliwość”, 1997–1998, nr XL, s. 214–240. Ponadto prace W. Tkaczewa: *Represje organów Informacji Wojska Polskiego w stosunku do członków Armii Krajowej*, „Acta Universitatis Wratislaviensis”, 1995, nr CXVIII, s. 351–362; *Powstanie, struktura organizacyjna i działalność organów Informacji WP w l. 1943–1949* [w:] *Stalinizm w Wojsku Polskim*, Piła 1990; *Organa Informacji Wojska Polskiego 1943–1956: kontrwywiad wojskowy*, Warszawa 2007.

trwał konflikt z Kościołem. W Związku Sowieckim krytyka stalinowskiego reżimu osiągnęła swój szczyt po XX Zjeździe KPZR. Niespodziewana śmierć Bolesława Bieruta w Moskwie 12 marca 1956 r. postawiła partię i aparat bezpieczeństwa w zupełnie nowej sytuacji. Niesłabnąca krytyka tego aparatu skłoniła sekretarza PZPR Edwarda Ochaba do podjęcia choćby częściowych działań w zakresie redukcji formacji tworzących rozbudowany system bezpieczeństwa kraju. Zmniejszono zatem liczbę żołnierzy WOP o około 6000 i zamierzano zlikwidować jednostki KBW. Tego ostatniego planu nie zrealizowano z powodu wystąpienia robotników w Poznaniu w 1956 r.⁵⁰ Ale redukcją miał być również objęty aparat bezpieczeństwa. Stąd przewodniczący KdsBP zaapelował do władz o zachowanie tego aparatu, a do podległych mu kierowników jednostek organizacyjnych zwrócił się z wyjaśnieniem, że obecna sytuacja polityczna wymaga nowego „ustawienia” organów bezpieczeństwa, co „nie zmniejsza rzeczywistych zadań operacyjnych w zakresie zwalczania szpiegostwa, dywersji, terroru i innej wrogiej działalności skierowanej przeciwko władzy ludowej i interesom państwa. Wymaga to utrzymania podstawowej części funkcjonariuszy aparatu, a w szczególności komórek operacyjnych”⁵¹.

Działania Pszczółkowskiego nie przyniosły jednak spodziewanych przez niego rezultatów. Ostatecznie, na mocy Dekretu o organizacji naczelnych organów państwowych z dnia 13 listopada 1956 r. Komitet do spraw Bezpieczeństwa Publicznego uległ likwidacji, a jego dotychczasowe kompetencje przejęło MSW. W terenie zadania w zakresie ochrony ustroju i interesów państwa miały być obecnie realizowane przez wojewódzkie i powiatowe komendy Milicji Obywatelskiej.

W związku z likwidacją KdsBP Rada Ministrów podjęła 13 listopada uchwałę nakazującą stosowanie wobec zwolnionych ze służby funkcjonariuszy przepisów Uchwały Prezydium Rządu z dnia 1 października 1955 r. w sprawie zatrudnienia oficerów zawodowych zwolnionych ze służby wojskowej, co oznaczało zrównanie ich w uprawnieniach z oficerami wojska. Obowiązki w zakresie zatrudnienia tych funkcjonariuszy nałożone zostały na ministra spraw wewnętrznych⁵². Wspomniana uchwała regulowała ponadto zasady przyznawania dodatków wyrównawczych. Zobowiązano prezydium

⁵⁰ Wydarzenia czerwcowe w Poznaniu doprowadziły do konsolidacji i ścisłej współpracy wszystkich struktur i formacji bezpieczeństwa publicznego. W dniu 3 lipca 1956 r. przewodniczący KdsBP E. Pszczółkowski i minister spraw wewnętrznych W. Wicha wydali wspólne Zarządzenie nr 52/56, które powoływało do życia we wszystkich województwach grupy koordynujące w składzie: kierownik WUdsBP, komendant wojewódzki MO i dowódca oddziału KBW. Grupy zostały utworzone „na wypadek prowokacyjnych wystąpień wymierzonych przeciwko władzy ludowej” i miały działać „przeciw elementom prowokującym i inspirującym oraz dla likwidacji skutków wrogich poczynań”. Zadaniem grup było: „a) opracowanie planu skoordynowanych działań wszystkich pionów MSW i organów bezpieczeństwa publicznego, b) kierowanie całokształtem przedsięwzięć zmierzających do: niedopuszczenia do przygotowania i zaistnienia prowokacyjnych wystąpień; należytego zabezpieczenia obiektów i instytucji mogących być przedmiotem zagrożenia (urząd bezpieczeństwa, KW PZPR, WRN, radiostacja, dworzec, więzienie, wytwórnie i magazyny broni, amunicji i materiałów wybuchowych, elektrownia, urzędnictwo komunalne, środki łączności itp.); zapewnienia sprawnego dowodzenia i współdziałania wszystkich zaangażowanych w akcji sił bezpieczeństwa publicznego, MO, KBW, Straży Więziennej, Straży Pożarnej”. Zarządzenie określało zadania dla wszystkich pionów i formacji oraz kolejność prowadzenia działań i zasady użycia broni. AIPN, 1583/24, Zarządzenie przewodniczącego Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 52/56 z dnia 3 lipca 1956 r., k. 136.

⁵¹ *Z dziejów kontrwywiadu...*, s. 74.

⁵² AIPN, 1583/95, Uchwała nr 707/56 Rady Ministrów z dnia 13 listopada 1956 r. w sprawie zatrudnienia funkcjonariuszy zwolnionych ze służby w organach bezpieczeństwa publicznego i ich materialnego zaopatrzenia, k. 5.

wojewódzkich, powiatowych i miejskich rad narodowych do zapewnienia zwolnionym ze służby funkcjonariuszom pracy odpowiadającej kwalifikacjom, wykształceniu i stanowi zdrowia kandydata „w przedsiębiorstwach, zakładach przemysłowych lub w rolnictwie albo w instytucjach państwowych i w innych uspołecznionych zakładach pracy”. Przy prezydiach powiatowych i miejskich rad narodowych utworzono komisje do zatrudniania zwalnianych funkcjonariuszy, w których skład wchodził przewodniczący PRN lub jego zastępca, przedstawiciel komitetu powiatowego (miejskiego) PZPR i komendant powiatowy MO lub jego zastępca. Na ministrów i kierowników urzędów centralnych nałożono obowiązek określenia w podległych im przedsiębiorstwach, zakładach i instytucjach stanowisk, które mogłyby być obsadzone przez byłych funkcjonariuszy po odpowiednim przeszkoleniu zawodowym⁵³.

W związku z planowanymi zwolnieniami ze służby przewodniczący Komitetu przewidział dla tych funkcjonariuszy, którzy osiągnęli 10 lat nienagannej służby w organach bezpieczeństwa, szczególne wyróżnienie – odznakę „10 lat w służbie narodu”. Kierownicy jednostek organizacyjnych mieli występować z odpowiednimi wnioskami o odznaczenia do Departamentu Kadry i Szkolenia do końca listopada 1956 r.⁵⁴ Jednocześnie Pszczołkowski zwrócił się do wszystkich kierowników wojewódzkich urzędów do spraw bezpieczeństwa publicznego z pismem, w którym zwrócił im uwagę, że do czasu formalnego „przekazania gospodarki i majątku jednostek bezpieczeństwa publicznego jednostkom Ministerstwa Spraw Wewnętrznych” ponoszą odpowiedzialność za dysponowanie i stan mienia organów bezpieczeństwa⁵⁵.

W ramach MSW, na bazie zredukowanego kadrowo i strukturalnie KdsBP, powstał nowy pion – Służba Bezpieczeństwa. W ministerstwie utworzono dla niej trzy departamenty: I – wywiad, II – kontrwywiad i III – walka z działalnością antypaństwową. Ostatni z wymienionych departamentów był szczególnie rozbudowany, gdyż włączono do niego sprawy prowadzone poprzednio przez kilka departamentów, m.in. dotyczące Kościoła, młodzieży, organizacji politycznych i społecznych, gospodarki. W strukturze MSW znalazły się także – na prawach departamentów – inne dawne jednostki organizacyjne KdsBP np. Biuro Techniki Operacyjnej, Biuro „A”, Biuro „W”, Biuro Śledcze (poprzednio Departament).

Po wejściu organów bezpieczeństwa w skład MSW na czele resortu nadal pozostał Władysław Wicha, który teraz miał pięciu zastępców. Dwóch spośród nich nadzorowało pion bezpieczeństwa. Wiceministrowi Mieczysławowi Moczarowi podporządkowano Departament I i II, Biuro „A”, Biuro „T” i Biuro Śledcze, natomiast wiceministrowi Alsterowi – Departament III, Biuro „B”, Biuro „W” i Archiwum. W terenie funkcjonariusze SB podlegali zastępcom komendanta wojewódzkiego (powiatowego) do spraw bezpieczeństwa⁵⁶.

⁵³ *Ibidem*, Zasady zatrudnienia funkcjonariuszów zwolnionych ze służby w organach bezpieczeństwa publicznego i ich materialnego zaopatrzenia, Warszawa bd, k. 8–9, 13.

⁵⁴ AIPN, 1583/24, Zarządzenie przewodniczącego Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 93/56 z dnia 24 listopada 1956., k. 180.

⁵⁵ *Ibidem*, Pismo okólne przewodniczącego Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego do kierowników wojewódzkich urzędów do spraw bezpieczeństwa publicznego z dnia 24 listopada 1956 r., k. 134.

⁵⁶ *Służba Bezpieczeństwa...*, t. I, s. 313; H. Dominiczak, *op. cit.*, s. 33–34.

Przejmując ludzi i struktury dawnego KdsBP, Wicha wydał Rozkaz nr 31/56 z dnia 28 listopada 1956 r., w którym dokonał podsumowania działalności Komitetu. Czytamy w nim m.in.: „Komitet do spraw Bezpieczeństwa Publicznego w ciągu swej działalności, kontynuując tradycje ofiarnej walki z wrogami naszej Ludowej Ojczyzny, dokonał jednocześnie dużej pracy nad likwidacją ciężkich wypaczeń w działalności organów bezpieczeństwa publicznego, jakie narosły w poprzednim okresie oraz nad naprawieniem wyrządzonych szkód i reedukacją całego aparatu. Ten niezakończony jeszcze proces likwidowania szkodliwych, jak też przeżytych dzisiaj form i metod pracy operacyjnej musi być w ramach Ministerstwa Spraw Wewnętrznych doprowadzony do końca. Równocześnie musi być nadal twórczo rozwijany wieloletni dorobek organów bezpieczeństwa w doskonaleniu umiejętności i środków walki z wrogiem. Poważną pomocą dla wykonania wskazanych zadań będzie niewątpliwie szeroka fala głęboko krytycznej, nieraz ostrej dyskusji, jaka ostatnio została przeprowadzona w szeregach funkcjonariuszy bezpieczeństwa”. Dalej Wicha podkreślił, że dla zapewnienia skutecznej ochrony państwa ludowego przed wrogą działalnością szeregi SB muszą składać się z „pracowników idealowo zahartowanych i dojrzałych politycznie”. Zwracając się do funkcjonariuszy bezpieczeństwa, którzy znaleźli się obecnie w MSW, zaapelował: „Dawaliście nieraz dowody oddania sprawie socjalizmu i ofiarności w walce z wrogami władzy ludowej, naszego państwa i narodu. Pamiętajcie, że zasadniczym miernikiem wartości funkcjonariusza naszego ministerstwa jest to, czy zdecydowanie stanął on na gruncie demokratycznego nurtu i przemian, jakie następują dzisiaj w Polsce w oparciu o linię polityczną wytyczoną przez nowe kierownictwo Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. W obecnym trudnym okresie, jaki przeżywa nasz kraj, musicie ściśle wykonywać zadania, jakie nakłada na aparat bezpieczeństwa partia i rząd ludowy, musicie jak nigdy przed tym przestrzegać dyscypliny służbowej”⁵⁷. Analizując rozkaz Wichy i porównując go z wydanym dwa lata wcześniej rozkazem Dworakowskiego, trudno nie zauważyć podobieństw. Obaj dokonali podsumowania okresu poprzedzającego ich „rządy”. Dworakowski podkreślał sukcesy w walce z wrogami zewnętrznymi i elementami reakcyjnymi (politycznym i zbrojnym podziemiem), natomiast Wicha – walkę z wypaczeniami w działalności organów bezpieczeństwa. Obaj, równie dobitnie, apelowali do podległych im funkcjonariuszy o idealowe zaangażowanie, hart ducha, poświęcenie w służbie aparatu i – co chyba najważniejsze – przestrzeganie dyscypliny, czyli bezwzględne podporządkowanie się decyzjom kierownictwa partii i resortu. W żadnym z tych rozkazów nie ma totalnej krytyki organów bezpieczeństwa (oczywiście – nie mogło być), jest tylko mowa o wypaczeniach w ich pracy i zapowiadanej próbie naprawy sytuacji.

Likwidacja Komitetu wywołała poważne zamieszanie i rozluźnienie dyscypliny – o zachowanie której tak apelował Wicha – w strukturach terenowych aparatu. Charakterystyczna jest ocena sytuacji w okresie przejściowym dokonana przez zastępcę komendanta wojewódzkiego MO do spraw bezpieczeństwa w Koszalinie ppłk. Mariana Cieślaka, który w swojej informacji z lutego 1957 r. stwierdził: „Aparat bezpieczeństwa w okresie po III Plenum KC PZPR, a szczególnie po VIII Plenum naszej partii znalazł się w niezwykle trudnej i skomplikowanej sytuacji. Ataki prasy niejednokrotnie nie-

⁵⁷ *Z dziejów kontrwywiadu...*, s. 75–76.

słuszne, decyzja o rozwiązaniu Komitetu ds. Bezpieczeństwa Publicznego i redukcja poważnej części aparatu spowodowały w dużej mierze rozluźnienie dyscypliny służbowej i obniżenie ofensywności w pracy zawodowej. [...] Niektóre jednostki zaczęły wykorzystywać niezadowolonych spodziewających się zwolnienia funkcjonariuszy do rozróbki personalnej, oszczerstw i szkalowania innych funkcjonariuszy, w czym dominującą rolę odgrywali młodzi pracownicy, obawiający się, że im również – generalnie – przyjdzie odpowiadać za błędy i wypaczenia, jakie miały miejsce w poprzednim okresie w pracy aparatu bezpieczeństwa”⁵⁸. Według Cieślaka „rozprężenie i rozładowanie się sytuacji” nastąpiło w chwili praktycznej likwidacji Komitetu i rozpoczęcia tworzenia pionu kontrwywiadu w MSW i jego odpowiedników w komendach wojewódzkich MO. Proces reorganizacji koszalińskiego aparatu bezpieczeństwa został zakończony w drugiej połowie grudnia 1956 r. W kwietniu 1957 r. ppłk Cieślak – w odpowiedzi na apel Wichy – informował: „Pion bezpieczeństwa na naszym terenie przystąpił niezwłocznie do wykonywania postawionych przed nim bieżących zadań. Pozostali w pracy funkcjonariusze aparatu w przeważającej większości mają długoletnie doświadczenie operacyjne i wyraźnie uwidacznia się wśród nich chęć jak najlepszego wykonywania obowiązków służbowych, o czym świadczy fakt, że każdy z pracowników na swoim odcinku pracy, nie szczędząc wysiłku, stara się ustawić po nowemu i wypracować skuteczniejsze metody, mające na celu osiągnięcie należytych rezultatów w zakresie powierzonych zadań”. Te rezultaty „odnowiony” aparat bezpieczeństwa miał już podczas akcji przedwyborczej, „pomagając organom centralnym i partii” przez udzielanie informacji o osobach usiłujących zakłócać przebieg wyborów. Cieślak pisał: „W okresie tym aparat bezpieczeństwa naszego województwa ujawnił szereg osób, które podczas «odnowy» pokazały swoje wrogie oblicze”⁵⁹.

* * *

W czasie całego okresu istnienia Komitet do spraw Bezpieczeństwa Publicznego wydawał biuletyny informacyjne. Była to działalność niejako „odziedziczona” po Ministerstwie Bezpieczeństwa Publicznego. Biuletyny bowiem wydawane były w poprzednich latach, niemal od początku istnienia MBP⁶⁰. Zamieszczane w nich informacje pochodziły

⁵⁸ AIPN, 1583/120, Informacja o pracy aparatu bezpieczeństwa po VIII Plenum KC PZPR, Koszalin 28 II 1957 r., k. 1.

⁵⁹ *Ibidem*, Informacja o sytuacji politycznej i w aparacie bezpieczeństwa woj. koszalińskiego w IV kwartale 1956 roku, Koszalin 8 IV 1957 r., k. 2–3. W podobny sposób przedstawiał sytuację w Zielonogórskim komendant wojewódzki MO mjr Henryk Piotrowski. W informacji przesłanej do KW PZPR w dniu 27 II 1957 r. stwierdził, iż po okresie zahamowania pracy i przeprowadzeniu reorganizacji przystąpiono do normalnej pracy. Mimo nagonki na były aparat bezpieczeństwa, osiągnięto rezultaty. Piotrowski pisał: „Konieczność szybkiego uaktywnienia pracy w okresie przedwyborczym pozwoliła nam rozpoznać w pewnym stopniu działalność byłych elementów PSL-owskich, AK-owskich, byłych członków band i nielegalnych organizacji, o czym informowano systematycznie Komitet Wojewódzki PZPR. Szereg ważnych informacji uzyskano również o działalności kleru katolickiego”. AIPN, 1583/188, Informacja oceny pracy MO złożonej na egzekutywie Komitetu Wojewódzkiego w Zielonej Górze, Zielona Góra [XII 1956 r.], k. 223.

⁶⁰ Biuletyny z lat 1946–1950 zostały opublikowane. Materiały pochodzące z okresu 1946–1947 wydało – pod kierunkiem dr Ireny Marczak i przy konsultacji prof. Andrzeja Paczkowskiego – Centralne Archiwum Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Pierwszy z biuletynów nosi datę 24 sierpnia 1946 r., łącznie w tym roku ukazało się ich 29, w 1947 r. – 25, a do października 1948 r. – 20. Z czasem częstotliwość wydawania biuletynów w danym roku wzrastała. *Biuletyny*

głównie z meldunków wojewódzkich urzędów bezpieczeństwa publicznego, Komendy Głównej MO i Wojsk Ochrony Pogranicza. Początkowo opracowywane one były w Departamencie V MBP (sierpień – październik 1946 r.), a następnie w Referacie Informacyjno-Prasowym Gabinetu Ministra (październik – grudzień 1946 r.). W kolejnych latach opracowywaniem i wydawaniem biuletynów zajmował się Referat Informacyjny Gabinetu Ministra BP. Po utworzeniu Komitetu natomiast wydawaniem i rozpowszechnianiem biuletynów zajmowała się Sekcja Informacyjna Gabinetu Przewodniczącego Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego. Źródłem informacji – o czym świadczy zawartość biuletynów – były jak poprzednio podległe jednostki terenowe tj. WUdsBP oraz milicja, WOP i struktury wymiaru sprawiedliwości, w tym wojskowe sądy rejonowe.

Publikowane biuletyny obejmują okres od 10 grudnia 1954 r. do 25 listopada 1956 r. W pierwszym roku istnienia Komitetu wydano 14 numerów (od nr. 286 do nr. 299 z datą 31 grudnia), a w następnym – 134 (ostatni wyszedł z datą 30 grudnia 1955 r.). Natomiast w 1956 r., w okresie od 2 stycznia tego roku, wydano 87 numerów. Łącznie Gabinet Przewodniczącego wydał 235 biuletynów, z których zachowało się 233⁶¹. Na podstawie ich numeracji, ściślej mówiąc jej ciągłości, można stwierdzić, że KdsBP przejął bezpośrednio kontynuację działalności informacyjnej w tym zakresie po MBP. W latach 1955 i 1956 wszystkie biuletyny miały już własną numerację na dany rok (w obu przypadkach numer pierwszy ukazywał się w styczniu).

Nie ulega wątpliwości, że biuletyny są – tak jak ich wcześniejsze edycje – wytworem kancelarii opartej na systemie dziennikowym. Tę klasyfikację może jednak burzyć fakt, że większość numerów nie posiada kancelaryjnego znaku identyfikacyjnego danej komórki organizacyjnej, w tym wypadku znaku „AE”. Został on nadany jeszcze w latach czterdziestych dla Referatu Informacji Gabinetu Ministra Bezpieczeństwa Publicznego, którego kontynuatorem była Sekcja Informacji GP KdsBP⁶². Symbol literowo-liczbowy tej sekcji pojawia się dopiero w Biuletynie nr 9[56] z 21 stycznia 1956 r. i zachowany jest w zasadzie do końca roku. Wyjątek stanowi tu numer 23[56] z 29 lutego 1956 r., kiedy to naniesiono zapis o treści: „L.dz. Nr AB-B-30/56. Biorąc jednak pod uwagę, że numer 21[56] z 21 lutego tego roku nosi bardzo podobny zapis: „L.dz. Nr AE-B-30/56” można przyjąć założenie, że w pierwszym przypadku popełniono błąd maszynowy w trakcie przygotowywania materiału. Na uwagę zwraca również fakt, iż od chwili przydzielenia znaku kancelaryjnego dla sekcji w 1956 r. nie ulegał w zasadzie zmianom kolejny numer wpisu w dzienniku podawczym, czyli „łamane przez...” i na ogół był to zapis o treści: „-30/56”. Tylko w kilku przypadkach zapis ten był uzupełniony literą „B” (być może oznaczenie wykonawcy dokumentu lub osoby za niego odpowiedzialnej), występującą w środkowej części wpisu liczby dziennika lub na końcu tego wpisu⁶³.

Informacyjne Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego. 1946, red. nauk. W. Chudzik, I. Marczak, M. Olkuśnik, Warszawa 1996; *Biuletyny Informacyjne Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego*, t. I: 1947, red. nauk. B. Groniek, I. Marczak, Warszawa 1993; *Biuletyny Informacyjne Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego*, t. II: 1948, red. nauk. B. Groniek, I. Marczak, M. Olkuśnik, Warszawa 1995; *Biuletyny Dzielne Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego 1949–1950*, oprac. L. Kamiński, Warszawa 2004.

⁶¹ W zbiorze Biuletynów KdsBP nie zachowały się dwa numery z 1956 r. – nr 22[56] z lutego i nr 84[56] z listopada, a wydany 23 sierpnia tego roku biuletyn ma powtórzoną numerację – 61[56].

⁶² *Biuletyny Informacyjne Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego*, t. I: 1947..., s. 13.

⁶³ Biuletyny od nr. 20[56] do nr. 25[56].

Wszystkie biuletyny opatrzone są – zastępującym pieczęć urzędową – nagłówkiem: „Komitet do spraw Bezpieczeństwa Publicznego. Gabinet Przewodniczącego”. Zwraca uwagę to, iż wspomniany nagłówek nie jest poprzedzony nazwą własną państwa. W poprzednim okresie pełny zapis brzmiał: „Rzeczpospolita Polska. Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego”. W przypadku biuletynów KdsBP zapis ten powinien brzmieć: „Polska Rzeczpospolita Ludowa. Komitet do spraw Bezpieczeństwa Publicznego. Gabinet Przewodniczącego”.

Obok nagłówka, z prawej strony dokumentu, biuletyny mają wpisane miejsce i datę wydania numeru. Każdy z nich opatrzony został klauzulą niejawności: „Ściśle tajne”, co było równoznaczne z zasadniczym ograniczeniem dostępu do informacji zawartych w biuletynach.

Udostępnienie biuletynu wymagało podpisu szefa komórki organizacyjnej przygotowującej materiał, w tym wypadku dyrektora Gabinetu Przewodniczącego Komitetu płk. Michała Drzewieckiego. Zważywszy jednak, że publikowane tu biuletyny zachowały się w postaci odbitki powielaczowej, nie widnieje na nich oryginalny podpis Drzewieckiego. Jest oczywiście odpowiedni zapis maszynowy, informujący o złożeniu przez niego takiego podpisu. Ponadto każdy egzemplarz ma naniesioną formułę potwierdzającą zgodność z oryginałem. Potwierdzenie takie najczęściej składał referent Sekcji Informacji GP chor. Ryszard Samoółka oraz kierownik tej sekcji mjr Mieczysław Stec, rzadziej inni funkcjonariusze, jak młodszy referent J. Mikołajewicz, starszy referent ppor. Z. Wilczyńska z Sekcji Sprawozdawczej GP, mjr R. Pyskło, kpt. J. Raczyński, ppor. W. Sawicka z Gabinetu Przewodniczącego. Jednak – pochodzące głównie z Sekcji Sprawozdawczej – potwierdzenia miały charakter sporadyczny i można przyjąć, że były składane z różnych przyczyn, przeważnie „w zastępstwie”. W końcu 1955 r. zdarzało się, że zamiast Drzewieckiego biuletyny podpisywał Stec, na początku 1956 r. często ukazywały się tylko z potwierdzeniem tego ostatniego.

Biuletyny były rozpowszechniane według rozdzielnika oznaczonego numerem 1. Liczba adresatów była stosunkowo wysoka, jeśli się weźmie pod uwagę wpisane na poszczególnych egzemplarzach numery z tego rozdzielnika. I tak w 1954 r. najniższy numer to 63, a najwyższy – 69. W następnym roku biuletyny miały najczęściej wpisane numery egzemplarza 65, 67 i 68. Najniższe to 47 w zachowanych egzemplarzach nr 13/55 z 18 lutego i nr 21/55 z 12 marca, najwyższy natomiast numer – 69 posiadał biuletyn nr 16/55 z 25 lutego 1955 r. W roku 1956 najwięcej egzemplarzy miało naniesione numery 68 i 69, jeden miał wpisany numer 35 (z 22 października) i jeden – numer 63 (z 30 października 1956 r.)⁶⁴. W kwietniu tego roku liczba rozsyłanych egzemplarzy wzrosła do 72⁶⁵. W sierpniu trzy numery miały wpisana liczbę 70, która we wrześniu i październiku najpierw wzrosła do 71, by ponownie spaść do 70⁶⁶. W końcowym okresie istnienia Komitetu, od 3 listopada 1956 r. na biuletynach nie wpisywano już numeru egzemplarza z rozdzielnika, rzadziej też informowano o istnieniu takiego rozdzielnika⁶⁷.

⁶⁴ Biuletyny: nr 72[/56] i nr 73[/56].

⁶⁵ Biuletyny od nr. 34[/56] z dnia 4 kwietnia do nr. 40[/56] z dnia 25 kwietnia.

⁶⁶ Biuletyny: nr 60[/56] z dnia 9 sierpnia i dwa o tym samym numerze 61[/56] z 13 i 23 sierpnia; od nr. 63[/56] z dnia 6 września do nr. 69[/56] z dnia 6 października; nr. 70[/56] z dnia 11 października.

⁶⁷ Numer 74[/56]. Tylko raz ukazał się wcześniej biuletyn bez wpisanego numeru egzemplarza – 21 lutego 1956 r. W październiku i listopadzie 1956 r. rozpowszechniano biuletyn wymiennie – raz wg rozdzielnika nr 1, innym razem wg nr. 6.

Trudno precyzyjnie określić, kto był odbiorcą biuletynów, gdyż nie dysponujemy rozdzielnikiem z okresu wydawania materiału. Można jednak założyć, że udostępniane one były kierownictwu Komitetu i szefom jednostek centralnych KdsBP, podobnie jak to miało miejsce w przypadku biuletynów opracowywanych w MBP⁶⁸. Biorąc pod uwagę liczbę egzemplarzy biuletynów i dotychczasową praktykę, można przyjąć, że trafiały one także do kierowników wojewódzkich urzędów do spraw bezpieczeństwa publicznego, komendanta głównego MO (i ewentualnie niektórych jego podwładnych), dowódcy WOP, przynajmniej niektórych ministrów, jak np. obrony narodowej, spraw wewnętrznych czy sprawiedliwości. Ponieważ w latach wcześniejszych biuletyny były udostępniane przedstawicielom najwyższych władz państwowych i partyjnych, można założyć, że także i teraz ich odbiorcami byli premier i jego zastępcy, członkowie Biura Politycznego i niektórzy sekretarze Komitetu Centralnego PZPR.

Objętość biuletynów nigdy nie przekraczała 10 stron. Numery wydane w początkowym okresie liczyły najczęściej 2,5–3 strony, rzadziej 4–5 stron. W latach późniejszych średnia objętość egzemplarza wahała się w granicach od 3 do 6 stron. Bardziej obszerny materiał (8–9 stron) wydawane były sporadycznie. Prawdopodobnie objętość danego numeru spowodowana była ilością meldunków jakie napłynęły do Sekcji Informacji oraz wagi informacji w nich zawartych.

W zasadzie przez cały okres wydawania biuletynów miały one nadany podtytuł. W 1954 r. brzmiał on: „Informacje o poważniejszych wydarzeniach, wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego”. Od początku 1955 r. do 4 lutego 1956 r. funkcjonowała już skrócona wersja podtytułu: „Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego”. Następnie dokonano korekty w początkowej jego części i odtąd były to już „Informacje o antypaństwowej działalności...”. W sierpniu i wrześniu 1956 r. ukazały się cztery numery z podtytułem „Informacje o antypaństwowej działalności i aresztach”. W tym samym roku stopniowo zaczęto rezygnować z nadawania podtytułów. Najpierw pominięto je w numerach z pierwszej połowy czerwca, a ostatecznie zaprzestano ich umieszczania począwszy od egzemplarza wydanego 22 września 1956 r.⁶⁹

Pod względem wewnętrznej struktury biuletyny zachowują stosunkowo jednolitą konstrukcję. Oparta jest ona na układzie rzeczowym, stąd pojawiają się tu hasła tematyczne, pełniące funkcje tytułów rozdziałów. Oczywiście także i one z czasem ulegały modyfikacjom. Jednak – przy wnikliwszym porównaniu – daje się zauważyć, że układ rzeczowy w dużym stopniu odpowiada zadaniom realizowanym przez poszczególne departamenty KdsBP. A zatem na przykład informacje dotyczące wydarzeń w przemyśle pochodziły z Departamentu IV, a mówiące o sytuacji w transporcie z Departamentu V.

Pierwsze numery biuletynów były bardziej rozbudowane, jeśli chodzi o liczbę tytułów i podtytułów rozdziałów, co może dowodzić większej staranności w zachowaniu przejrzystości numeru i klasyfikacji poszczególnych informacji. I tak biuletyn otwierały doniesienia o wydarzeniach w przemyśle i na wsi (wypadki, uszkodzenia maszyn i sprzętu, podpalenia) w rozdziale: „Wrogie akty i wypadki w gospodarce narodowej”. Z czasem zmieniono formułę i pierwsze informacje o podobnym charakterze zamiesz-

⁶⁸ *Biuletyny Informacyjne Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego. 1946...*, s. 14.

⁶⁹ Biuletyn nr 66[56].

czano w biuletynach w rozdziałach wprost zatytułowanych: „Przemysł”, „Rolnictwo”, „Transport” itd. Kolejny rozdział – „Napady”, informował o różnego rodzaju wypadkach na terenie kraju związanych z napadami na spółdzielnie produkcyjne, siedziby rad narodowych, działacze społecznych i partyjnych, funkcjonariuszy MO. Umieszczano tu informacje zarówno o wyraźnym charakterze kryminalnym, jak i o „terrorystyczno-rabunkowej” działalności oddziału Józefa Cieśli. Z czasem rozdział ten stał się podrozdziałem w punkcie „Fakty terroru”. W części dotyczącej terroru udostępniano meldunki także o anonimach pogróżkowych, wysyłanych do różnego rodzaju aktywistów i współpracujących z władzą ludową duchownych. Rozdział „Wroga propaganda” składał się najczęściej z podrozdziałów: „ulotki” (w niektórych wypadkach z dodaniem: „pochodzenia zagranicznego”), „napisy”, „niszczenie dekoracji”. Informowano w nim o wszelkich przejawach niezadowolenia i krytyki władz oraz stosunków ze Związkiem Sowieckim, wyrażanych poprzez wspomniane formy działalności. W biuletynach wydawanych w latach 1955 i 1956 informacje tego rodzaju, meldunki o anonimach pogróżkowych, jak również doniesienia o wypadkach i „aktach sabotażu” w gospodarce narodowej i rolnictwie – umieszczano w rozdziale „Przejawy wrogiej działalności”. We wszystkich numerach informowano o aresztowaniach i zatrzymaniach. W punkcie „Aresztowania i zatrzymania przez urzędy do spraw bp (organa bezpieczeństwa)” znaleźć można dane dotyczące liczby sprawców i podejrzanych, ale również powody pozabawienia ich wolności. W pierwszym rządzie była to przynależność do nielegalnych organizacji, współpraca z okupantem, dezercja z wojska, nielegalne przekroczenie granicy, prowadzenie wrogiej propagandy, uczestnictwo w napadzie, podejrzenie o udział w podpaleniu, spekulacji, kradzieży, pobiciach, chuligaństwo. W numerach z lat 1955 i 1956 informacje z tego bloku umieszczane były także w rozdziale „Praca aparatu”. Nieodłącznym elementem każdego numeru był rozdział dotyczący wyroków sądowych. W punkcie „Wyroki” informowano o wydanych przez sądy cywilne i wojskowe skazaniach m.in. za udział w „bandzie terrorystyczno-rabunkowej” i napadach, nielegalne posiadanie lub przechowywanie broni, działalność antypaństwową, uprawianie wrogiej propagandy i rozpowszechnianie broszur lub ulotek, nielegalne przekroczenie granicy lub próbę takiego przekroczenia, szpiegostwo, dezercję, rabunek i nadużycia, wrogie wystąpienia w kościele, przynależność i aktywność w „sekcje świadków Jehowy”.

Poza stałymi rozdziałami do biuletynów wprowadzano także bloki informacyjne dotyczące szczególnych wydarzeń o ewidentnie propagandowej wymowie. W numerze 37/55 z 21 kwietnia 1955 r. pojawił się już na samym wstępie rozdział pod tytułem „Wypadki i wrogie wypowiedzi w związku z akcją składania podpisów pod apelem Światowej Rady Pokoju”, a w biuletynie nr 41/55 z 2 maja 1955 r. – „Wypadki i wrogie wystąpienia związane z uroczystościami 1 Maja”. Uwagę zwraca fakt, iż nie ma wydzielonego bloku dotyczącego czerwcowych wydarzeń w Poznaniu. Wręcz przeciwnie – w numerze 51[56] z 13 lipca 1956 r. podtytuł uzupełniono informacją o treści: „Biuletyn nie zawiera wypadków i aresztów związanych z prowokacją poznańską”. Należy jednak dodać, że wydawano oddzielne biuletyny dotyczące procesów sądowych w Poznaniu.

⁷⁰ Biuletyn nr 50[56].

Z układu tematycznego ostatecznie zrezygnowano po 21 czerwca 1956 r., kiedy to wyszedł ostatni numer z tytułem rozdziału „Areszty”⁷⁰. W kolejnym biuletynie z 13 lipca tego roku zastosowano podział materiału informacyjnego według układu geograficznego. Jednak układ ten został zachowany tylko w kilku przypadkach, w drugiej połowie 1956 r. większość egzemplarzy nie miała już żadnego wewnętrznego podziału materiału, nigdy też nie zastosowano przejrzystego systemu chronologicznego.

Lektura biuletynów Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego może się w pierwszej chwili wydawać mało interesująca, żeby nie powiedzieć wręcz nużąca. Zniechęcać do niej może ogrom informacji o wypadkach w zakładach przemysłowych, kopalniach lub na kolei, podpaleniach w spółdzielniach rolniczych i niszczeniu sprzętu, przytłacza liczba doniesień o ulotkach i anonimach, pogroźkach kierowanych pod adresem różnych działaczy. Zainteresowanie wzbudzają jedynie informacje o wydanych przez sądy wyrokach. Ale do lektury biuletynów należy podejść ze świadomością, kiedy i w jakich warunkach dziejów Polski powstały, a także dla kogo były pisane i – co niemniej ważne – przez kogo. Są one bez wątpienia nie tylko wytworem, ale i świadectwem ponurego okresu w naszej historii. Odzwierciedlają sposób myślenia i działania w takim samym stopniu „strażników” PRL, jak i ich mocodawców. Wydawać by się mogło, iż ci pierwsi wszystko wiedzą, są kopalnią informacji, wszystko kontrolują. Nie umknie ich uwadze żaden anonim wysłany do jakiegoś aparaczyka, najdrobniejszy incydent na jakimś zebraniu, jakakolwiek krytyka, a najmniejszą grupę młodzieży, która przyjęła jakąś nazwę i nie podjęła nawet żadnej działalności – postrzegają jako groźną organizację antypaństwową. Nie znaczy, że takich organizacji młodzieżowych nie było, ale informowanie o każdym szczególnie najwyższych ówczesnych władz państwowych i partyjnych – świadczy nie tyle o sposobie działania owych „strażników”, ile o ich mentalności ukształtowanej w służbie powojennego aparatu bezpieczeństwa. Poprzez biuletyny możemy w pewnym sensie poznać ich sposób myślenia, stosunek do otaczającej rzeczywistości, a nawet poznać ich wizję Polski Ludowej. Ukazują również, z jakim trudem przyjmowali oni jakiegokolwiek zmiany – choćby najmniejsze – dokonujące się czy to w kraju, czy wewnątrz aparatu. W każdym numerze funkcjonariusze tego aparatu piszą o działalności i osiągnięciach wojewódzkich i powiatowych urzędów bezpieczeństwa publicznego, a nie wojewódzkich i powiatowych urzędach „do spraw” bezpieczeństwa publicznego. Można ten fakt różnie interpretować. Ta, wydawałoby się, mało istotna różnica może wynikać z pewnych przyzwyczajęń i nawyków funkcjonariuszy, z ich pewności siebie i zarazem lekceważącego stosunku do formalizmu panującego wewnątrz aparatu bezpieczeństwa czy zwykłej oszczędności papieru „firmowego”. Ale może też wynikać z niechęci do dostrzegania zachodzących zmian, braku ich akceptacji, wreszcie traktowania tego, co się wokół nich dzieje jako sytuacji przejściowej. Takim samym odbiciem ich mentalności i swoistej oceny perspektywy rzeczywistości są informacje dotyczące osób zaangażowanych w życie publiczne kraju, ale związanych z niekomunistycznymi środowiskami. Najczęściej o ludziach takich pisano w sensie negatywnym, celowo podkreślając ich dawną przynależność organizacyjną lub zajmowane stanowisko (np. „b[yły] czł[onek] PSL”), chcąc w ten sposób jeszcze bardziej zdeprecjonować pozycję i znaczenie takiej osoby w społeczeństwie. Najbardziej widoczny jest tu przykład prymasa Stefana Wyszyńskiego. Przy każdej okazji funkcjonariusze Komitetu piszą o „byłym prymasie”, jakby fakt uwięzienia Prymasa Tysiąclecia był pewnikiem końca nie tylko księdza kardynała, ale

i całego Kościoła w Polsce. Podkreślić w tym miejscu należy, że zarówno ci, którzy pisali biuletyny, jak i ich odbiorcy cechowali się taką samą mentalnością. Nie można wyciągnąć innego wniosku, skoro ci ostatni przez dwa lata akceptowali zarówno formułę biuletynów, jak i treść, jaką przekazywały. Można posunąć się nawet dalej w interpretacji treści i przekazu omawianego tu materiału. Na przykładzie bowiem biuletynów widać, jak bardzo funkcjonariusze bierutowskiego aparatu bezpieczeństwa nie potrafili dostosować się do nowej sytuacji powstałej w kraju po wydarzeniach 1956 r. Jako przestępstwo postrzegali spontaniczną pomoc ludności polskiej dla Węgrów, tak samo widzieli manifestacje w Krakowie, choć opisywane one były oficjalnie przez „Gazetę Krakowską”.

Ale w biuletynach pojawiają się też bohaterowie, na pewno wbrew celom i zamiarom ich autorów. I nie chodzi tu tylko o tak świetlane postaci powojennego podziemia jak Józef Cieśla „Topór”, Stanisław Marchewka „Ryba” czy Zdzisław Broński „Uskok”. W informacjach KdsBP znajdujemy liczne wzmianki o – najczęściej bezimiennych – przeciwnikach obcego ustroju, ludziach, którzy nie akceptowali polityki kolektywizacji, polityki antykościelnej, pezetpeerowskiego monopolu władzy. Autorzy biuletynów nie mogli jednak ukryć przed swoimi przełożonymi buntu społeczeństwa w obronie religii i krzyży w szkołach. Nie mogli też zataić informacji o ciągle pojawiających się w różnych rejonach kraju ulotkach i napisach antykomunistycznych, wzywających do oporu, a nieraz wręcz do walki zbrojnej z systemem utożsamianym z sowieckim. Rzeczywistość ich przerastała. Mimo woli przekazali nam – nie tak szczegółową i nie tak do końca wiarygodną, jak byśmy chcieli – ale jednak cenną wiedzę o atmosferze tamtych czasów, o stosunku polskiego społeczeństwa do panujących socjalistycznych warunków życia, do „robotniczego” rządu. Rządu, przeciw któremu zbuntowali się robotnicy i młodzież Poznania, o których tak niewiele mówi się w biuletynach Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego.

W prezentowanej tu edycji opublikowane zostały biuletyny w pełnej wersji, bez usuwania jakichkolwiek fragmentów tekstu. Ograniczono się do poprawienia ewidentnych błędów ortograficznych i korekty interpunkcji. W uzasadnionych przypadkach wprowadzono także niektóre skróty powszechnie stosowane (np. rok – r., złoty – zł, tona – t). Dążąc do zachowania języka oryginału nie ingerowano w składnię i stylistykę, zachowano charakterystyczne zwroty i sformułowania, jakich używali opracowujący biuletyny funkcjonariusze. W tekście zaznaczono wszelkie wyróżnienia, głównie podkreślenia dokonane przez osoby trzecie oraz odręczne wpisy (numery egzemplarza) i adnotacje. Te elementy tekstu, jak również zakreslenia, zostały opatrzone przypisami tekstowymi. Dla ułatwienia odbioru materiału przez czytelnika, łatwiejszego jego zrozumienia i pewnej przejrzystości, rozwinięte zostały w nawiasie kwadratowym niektóre skróty zastosowane przez autorów biuletynów. Uzupełniono i rozwinięto także zapisane w sposób niepełny i niekonsekwentny nazwy własne organizacji, zakładów pracy i instytucji, przede wszystkim wojewódzkich i powiatowych urzędów do spraw bezpieczeństwa publicznego. Nie wszystkie skrócone zapisy udało się w sposób jednoznaczny rozszyfrować. Chodzi tu głównie o podpisy na ulotkach lub anonimach. I tak na przykład pozostawiono oryginalny zapis: „Meteor OKR Puł. Cz.-9”, a w innym miejscu rozwinięto jedynie nie budzący wątpliwości element podpisu: „Szef Służby «P» Org. Obr. Ojcz[yzny] (Okr[eg] W[arsza]wa) I 55”. Pozostałe skróty zastosowane w biuletynach pozostawiono bez zmian, a ich rozwinięcie zamieszczono w wykazie skrótów.

W oparciu o druki urzędowe przeprowadzono weryfikację wymienionych w biuletynach nazw miejscowości, ze względu na zmiany podziału administracyjnego kraju oraz ich błędną pisownię. Przeprowadzono odpowiednią korektę. Właściwe brzmienie nazw miejscowości wprowadzono do tekstu źródłowego, zaś wersję prawdopodobną do zapisu rzeczowego. Uwagi wydawcy w tej kwestii zamieszczono w przypisach tekstowych lub rzeczowych, w zależności od charakteru i znaczenia informacji korygującej.

Przypisy rzeczowe zawierają również informacje objaśniające wydarzenia, o których jest mowa w biuletynach, przybliżające wymienione tu postaci, organizacje i instytucje. Zawierają one biogramy lub dane dotyczące działalności dowódców i polityków, a także ich dalszych losów. Dostarczają informacji na temat oddziałów i struktur zbrojnego podziemia niepodległościowego, powojennych organizacji młodzieżowych, społecznych i narodowościowych. Trzeba jednak pamiętać, że wiele spośród wymienionych w biuletynach organizacji znanych jest jedynie z nazwy podanej w podpisie ulotki, anonimu czy wykonanym na murze napisie. Część przypuszczalnie w ogóle nie istniała, autorzy ulotek w podpisach używali doraźnych pseudonimów oraz posługiwali się wymyślonymi przez siebie nazwami lub nawiązującymi do faktycznie działających ugrupowań, w celu zmylenia funkcjonariuszy bezpieczeństwa. Istniało jednak w omawianym tu okresie wiele organizacji o zróżnicowanej proveniencji, charakterze i celach, jakie stawiali sobie ich członkowie. Obok organizacji nielicznych, często efemerycznych, funkcjonowały większe, dobrze zorganizowane i ze sprawną strukturą. Niestety nie wszystkie organizacje udało się ustalić. W trakcie prac nad ich identyfikacją i opisem korzystano z materiałów archiwalnych i opracowań. Wielu cennych informacji dostarczyły sprawozdania wojewódzkich urzędów do spraw bezpieczeństwa publicznego z lat 1955–1956. Bardzo pomocne okazały się tzw. charakterystyki oddziałów zbrojnych i organizacji podziemnych. Charakterystyki te sporządzane były w komendach wojewódzkich MO w dwóch lub więcej egzemplarzach, z których jeden był przesyłany do Wydziału II Biura C MSW. Zachowywały one najczęściej tę samą numerację, jaką otrzymały w miejscu wytworzenia. Powstawały w różnym czasie, ale większość zachowanych charakterystyk pochodzi z lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych. Materiałem wyjściowym do ich opracowania były dokumenty śledcze i procesowe. Niestety charakterystyki nie są wolne od błędów i nieścisłości. Trzeba jednak pamiętać, iż sporządzali je „zasłużeni w walce” emerytowani funkcjonariusze bezpieczeństwa o często niskim poziomie znajomości tematu, ze słabymi podstawami wiedzy historycznej. Powodowało to trudności w określeniu pochodzenia organizacji, jej rodowodu, powiązań z innymi grupami i strukturami konspiracyjnymi, a zdarzało się, że i w ustaleniu faktycznych przywódców. Z drugiej strony, sami aresztowani – szeregowi członkowie zbrojnych ugrupowań – mieli problemy z precyzyjnym określeniem swojej przynależności organizacyjnej, szczególnie jeśli chodzi o ugrupowania poakowskie. O zmieniających się nazwach organizacji i ich podporządkowaniu – zwłaszcza po aresztowaniach i rozbiciu przez UB kolejnych struktur podziemia – często wiedzieli tylko dowódcy. W rezultacie w materiałach dochodzeniowo-procesowych można znaleźć błędne informacje, nieświadomie przekazane przez samych członków konspiracji podczas śledztwa.

Podobnie jak to miało miejsce w przypadku edycji biuletynów Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego, korzystano z opracowanego w MSW *Informatora o nielegalnych antypaństwowych organizacjach i bandach zbrojnych działających w Polsce Ludowej*

w latach 1944–1956 wydanego w 1961 r. Należy w tym miejscu zwrócić uwagę, że wspomniany informator nie jest wolny od błędów i wymaga konfrontacji z innymi materiałami i opracowaniami. Nieocenioną pomocą do identyfikacji oddziałów zbrojnych i organizacji niepodległościowych okazał się tu wydany przez IPN *Atlas polskiego podziemia niepodległościowego 1944–1956* pod redakcją Rafała Wnuka, Sławomira Poleszaka, Agnieszki Jaczyńskiej i Magdaleny Śladeckiej. Zawarte w nim informacje pozwoliły zweryfikować dane uzyskane z różnych materiałów. Często był jedynym źródłem wiedzy o oddziałach lub organizacjach działających na danym terenie.

Należy mieć nadzieję, że niniejsza edycja biuletynów Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego choć trochę przybliży obraz Polski połowy lat pięćdziesiątych, stosunków społeczno-politycznych panujących wówczas w kraju, a także – do pewnego stopnia – mechanizmów władzy komunistycznej w schyłkowym okresie rządów Bolesława Bieruta. Biuletyny były przygotowywane przez funkcjonariuszy aparatu bezpieczeństwa dla najważniejszych osób w państwie. Stąd przedstawiają rzeczywistość z perspektywy centrali, przy zachowaniu określonych kryteriów doboru i opracowania informacji, według priorytetów „klasowych”, jakie obowiązywały wtedy w organach bezpieczeństwa. Dzięki biuletynom można poznać jeden z elementów mechanizmu sprawowania władzy. Przekazywane w nich informacje niewątpliwie miały wpływ na kreowanie obrazu sytuacji w Polsce u decydentów ówczesnej hierarchii partyjno-rządowej, wywierały też wpływ na podejmowane przez „górze” decyzje. Oddzielną sprawą jest to, czy ten obraz był rzeczywisty, czy taki, jak chciała go przedstawić „bezpieka”. Należy pamiętać, że w biuletynach nie wszystkie wydarzenia czy zjawiska znalazły swoje odbicie. Są wytworem aparatu bezpieczeństwa, a co za tym idzie, dostarczają wiedzy o nim samym. Ten dość jednorodny materiał, tak w sensie formalnym, jak i pod względem poznawczym, dostarcza uzupełniającej wiedzy o jednym z najtrudniejszych okresów w historii Polski, o powojennym społeczeństwie, jego stosunku do narzuconej władzy, wreszcie o niej samej. Trzeba podkreślić, że biuletyny zawierają wyłącznie informacje „negatywne”, przez co nie mogą być traktowane jako źródło całościowe, przedstawiające życie społeczne w Polsce tego okresu. Mimo to powinny się one stać pomocnym materiałem źródłowym do dalszych, wieloaspektowych badań naukowych nad dziejami Polski Ludowej.

Mirosław Filipiak

DOKUMENTY

Nr 1

1954 grudzień 10, Warszawa – Biuletyn Dzienny Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 286/54

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 10 grudnia 1954 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a63^a

Biuletyn Dzienny nr 286/54

Informacje o poważniejszych wydarzeniach, wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Wrogie akty i wypadki w gospodarce narodowej

W kopalni „Ignacy” w Rybniku (Stalinogród¹) wskutek oberwania się węgla ze stropu uległ śmiertelnemu wypadkowi górnik. Dochodzenie prowadzi OUG i prokuratura.

W kopalni „Marcel” w Wodzisławiu (Stalinogród) wskutek usunięcia się stropu został przysypany kamieniami górnik, który poniósł śmierć. Dochodzenie prowadzi PU[ds]BP.

W spółdzielni produkcyjnej Lechowo pow. Braniewo (Olsztyn) z przyczyn dotychczas nieustalonych wybuchł pożar. Spłonęła stodoła z zawartością 30 t zboża niemłóconego i około 40 t paszy. Dochodzenie prowadzi PU[ds]BP.

Napad

W grom. Bukowina² pow. Grajewo (Białystok) trzech bandytów uzbrojonych w pistolety dokonało napadu na mieszkanie sołtysa, członka PZPR. Bandyci zniszczyli legitymację partyjną, zrabowali 2000 zł i garderobę. Pościg za sprawcami prowadzi grupa operacyjna.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Po śmierci J. Stalina Komitet Wojewódzki PZPR i Prezydium WRN w Katowicach wystąpiły do KC PZPR i Rady Ministrów z wnioskiem o przemianowanie Katowic na Stalinogród i zmianę nazwy województwa katowickiego. W dniu 7 marca 1953 r. Rada Ministrów i Rada Państwa „dla uczczenia pamięci Wielkiego Wodza i Nauczyciela mas pracujących i Jego wiekopomnych zasług dla Polski” podjęły uchwałę o nadaniu Katowicom nazwy Stalinogród, a województwu katowickiemu – województwu stalinogrodzkiego. Ponadto Pałacowi Kultury i Nauki, „stanowiącemu dar Związku Radzieckiego dla stolicy” postanowiono nadać imię J. Stalina, a na placu przed pałacem wzniesić pomnik generalissimusa. O ile nadanie imienia Stalina pałacowi zostało zrealizowane, o tyle wzniesienie pomnika nie doszło do skutku. Pierwotną nazwę miasta i województwa przywróciła Rada Państwa dekretem z dnia 10 grudnia 1956 r., na wniosek władz Stalinogrodu złożony w dniu 21 października 1956 r. Początkowo nazwę Stalinogród miała otrzymać Częstochowa, ale odstąpiono od tej inicjatywy, przypuszczalnie ze względu na złe konotacje z obrazem jasnogórskim (Matka Boska Stalinogrodzka). Podobnie postąpiły władze NRD, nadając miastu Chemnitz w 1953 r. nazwę Karl-Marx-Stadt. Historyczną nazwę miasta przywrócono dopiero w 1990 r. DzU PRL, 1953, nr 13, poz. 51; Z. Woźniczka, *Katowice–Stalinogród 1953*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej”, 2004, nr 6–7, s. 92–98.

² Nie ustalono. Być może chodzi o byłą gromadę Bukowo.

Wroga propaganda

– ulotki

W grom. Wola Sernicka pow. Lubartów (Lublin) obok zabudowań posła do Sejmu PRL i członka GRN ujawniono 2 ulotki nawołujące chłopów do walki z ustrojem PRL i sabotowania obowiązkowych dostaw. Ulotki wykonane były odręcznie na kartce papieru zeszytowego z podpisem „b[yły] d[owód]ca Uskok OAK”³. Dochodzenie prowadzi PU[ds]BP.

Do Chodakowskich Zakładów Włókien Sztucznych woj. Warszawa i Stołecznego Zarządu Budynków Mieszkalnych w Warszawie wpłynęły pocztą ulotki o treści nawołującej do jedności w walce z ustrojem Polski Ludowej, podpisane „Ogólnonarodowa Polska Organizacja Postępu i Siły”⁴, wykonane ręczną drukarką. O ulotkach identycznej treści podawano w poprzednich biuletynach dziennych.

W różnych punktach m. Reszel pow. Biskupiec (Olsztyn) ujawniono 21 ulotek, szkających ustrój PRL i członków rządu. Ulotki wykonane były ołówkiem chemicznym, literami drukowanymi, na kartkach papieru kratkowego. Dochodzenie prowadzi PU[ds]BP.

W Żarach (Zielona Góra) ujawniono na drzwiach kina „Pionier” ulotkę o treści antypaństwowej, wykonaną atramentem na zwykłym papierze. Dochodzenie prowadzi PU[ds]BP.

W Opolu na murze jednego z domów ujawniono kartkę z hasłem antypartyjnym. O ulotkach identycznie wykonanych podano w Biuletynie Dziennym nr 285/54 z dnia 9 grudnia br. Dochodzenie prowadzi WU[ds]BP.

– napis

W Warszawie na terenie szkoły ogólnokształcącej ujawniono napis o treści antykomunistycznej, wykonany białą olejną farbą. Dochodzenie prowadzi U[ds]BP na m.st. Warszawę.

Aresztowania i zatrzymania

Aresztowano i zatrzymano 52 osoby, z tego:

członka nielegalnej organizacji	– 1 Kielce
za współpracę z okupantem	– 1 Szczecin
za dezercję z WP	– 1 Rzeszów

³ Autor ulotki podał się za kpt. Zdzisława Brońskiego ps. „Uskok”, dowódcę oddziału WiN działającego na Lubelszczyźnie. Broński zginął 21 maja 1949 r. w Dąbrówce (obecnie Nowodwór, gm. Wólka), otoczony przez grupę operacyjną MO, UB i KBW. Nie widząc możliwości ucieczki popełnił samobójstwo. S. Poleszak, *Zdzisław Broński (1912–1949)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny*, t. I, Kraków-Warszawa-Wrocław 2002, s. 66; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie lubelskim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia niepodległościowego 1944–1956*, red. R. Wnuk, S. Poleszak, A. Jaczyńska, M. Śladecka, Warszawa-Lublin 2007, s. 152.

⁴ Autorem i kolporterem tych ulotek był Stefan Raczkowski, przed wojną członek PPS i OWP, w czasie okupacji związany z AK, po wojnie działacz PPS i SD. Swoją działalność prowadził od połowy 1945 r. do grudnia 1954 r., ale z zeznań złożonych przez jego brata Zygmunta – również zatrzymanego – wynika, że Stefan Raczkowski odbijał ulotki jeszcze w 1955 r. W toku śledztwa ustalono, że S. Raczkowski nie działał w zorganizowanej grupie, a Ogólnonarodowa Polska Organizacja Postępu i Siły faktycznie nie istniała. Udział jego brata w druku i kolportażu ulotek ograniczał się do pomocy w uruchomieniu powielacza. Obaj bracia zostali zwolnieni przez sąd na mocy amnestii. AIPN, 1583/132, Sprawozdanie UdsBP m.st. Warszawy za I kwartał 1956 r., k. 2, 11–13, 33.

za wrogą propagandę	– 2: Olsztyn, Lublin
w związku z napadem	– 1 Wrocław
w związku z awarią	– 2 Stalinogród
w związku z pożarem	– 1 Łódź
za nadużycia i spekulację	– 7: Łódź 3, Kraków 2, Zielona Góra, Olsztyn
za chuligaństwo i pobicia	– 8: Kielce 3, W[arsza]wa woj. 2, W[arsza]wa m., Szczecin, Olsztyn
za włamania, kradzieże itp. przestępstwa	– 28

WU[ds]BP Kielce podaje o zlikwidowaniu nielegalnej młodzieżowej organizacji Tajna Organizacja Młodzieżowa – Młode Orłęta, w skład której wchodziło 6 członków w wieku od 15 [do] 17 lat, w tym 2 członków ZMP (uczniowie szkół średnich). Organizacja powstała w grudniu 1953 r. pod wpływem audycji radiowych Wolnej Europy. Członkowie organizacji wywieszali na terenie m. Kielce ulotki szkalujące ustrój PRL, zrywali plakaty propagandowe i niszczyli gazetki ścienne, jak też gromadzili pieniądze na kupno maszyny do pisania ulotek. Z zatrzymanymi przeprowadzono rozmowy w obecności kierownictwa szkoły, przedstawiciela Zarządu Wojewódzkiego ZMP i prokuratora, i przekazano ich pod dozór rodziców. Jeden z zatrzymanych, organizator tej grupy, postanowieniem prokuratora osadzony zostanie w zakładzie dla nieletnich.

Jako podejrzanych o zerwanie przewodu elektrycznego w Stalinogrodzkiej F[abry]ce Sprężyn – co spowodowało 10-godzinną przerwę w pracy kilku maszyn – WU[ds]BP Stalinogród aresztował dwóch robotników (w tym jeden członek PZPR). Śledztwo w toku.

Wyroki

Za szkodnictwo gospodarcze w przemyśle Sąd Wojewódzki w Rzeszowie wydał wyrok 6 m[iesią]cy więzienia.

Za spowodowanie pożaru w spółdzielni produkcyjnej Sąd Wojewódzki w Rzeszowie skazał jedną osobę na 4 m[iesią]ce aresztu.

Za rozpowszechnianie wrogiej propagandy Sąd Wojewódzki w Rzeszowie wydał wyroki skazujące 2 osoby na 6 m[iesią]cy i 1 rok więzienia.

Za wrogą działalność Sąd Wojewódzki w Rzeszowie wydał wyrok skazujący członka sekty świadkowie Jehowy⁵ na 8 m[iesią]cy więzienia.

⁵ Świadkowie Jehowy, prowadzący aktywną działalność ewangelizacyjną i wydawniczą (m.in.: „Strażnica”, „Przebudźcie się!”), w powojennej Polsce byli traktowani przez władze komunistyczne jako agentura państw zachodnich. 21 czerwca 1950 r. dokonano w całym kraju masowych aresztowań członków związku, a 2 lipca szef Urzędu do spraw Wyznań Antoni Bida odmówił im rejestracji i rozwiązał organizację ze względu na „przestępczą działalność”. W wydanej w dniu 25 lipca 1950 r. przez dyrektora Departamentu V MSW Julię Brystygierową Instrukcji nr 29 dotyczącej „świadków Jehowy” dla szefów wojewódzkich i powiatowych urzędów bezpieczeństwa publicznego wprowadzono, że „akcja likwidacji działalności sekty jest już w zasadzie zakończona”, ale jednocześnie określono nowe, dalsze zadania stojące przed terenowymi strukturami aparatu bezpieczeństwa: „1. Doprowadzić do końca ujawnienie i likwidację sieci szpiegowsko-dywersyjnej stworzonej wśród «świadków Jehowy». 2. Ujawniać i udaremniać dalszą działalność sekty «świadków Jehowy», która przybrała obecnie formy nielegalne. 3. Szeroko rozbudować sieć informacyjno-agencyjną wśród wyznawców sekty «świadków Jehowy» i na peryferiach pozostających pod ich wpływem.

Za uchylanie się od służby wojskowej Sąd Wojskowy w Krakowie wydał wyrok 4 lata więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) M[ichał] Drzewiecki, ppłk⁶

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(-) R[yszard] Samołówka, chor.⁷

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Wiadomość otrzymana w ciągu nocy z dnia 9 na 10 XII 1954 [r.]

Na szlaku kolejowym między Jakubowicami a Wysoką Górą (Kielce) wyskoczyło koło pomocnicze parowozu pociągu osobowego, powodując obcięcie śrub łączących szyny i rozszerzenie toru kolejowego, wskutek czego parowóz i dwa wagony osobowe stoczyły się z nasypu, a trzy wagony wyskoczyły z szyn. Kierownik pociągu został zabity, maszynista i jego pomocnik – ciężko ranni. Ofiar wśród pasażerów nie było. Dochodzenie prowadzi WU[ds]BP Lublin.

Źródło: AIPN, 1583/152, k. 1–4.

4. Przeciwdziałać i udaremniać możliwości przenikania wywiadu amerykańskiego (i innych państw imperialistycznych) przez wyznawców sekty «św[iadków] Jehowy». Instrukcja określała ponadto metody działań w odniesieniu do wyznawców Jehowy oraz zasady współpracy z poszczególnymi jednostkami organów bezpieczeństwa publicznego. *Metody pracy operacyjnej...*, s. 155–156.

⁶ Michał Drzewiecki właśc. Maurycy Holzer (ur. 1912), ppłk/plk. Członek KZMP, więziony w 1930 r. Żołnierz Armii Czerwonej (od kwietnia 1941), 3. DP WP (od grudnia 1943), następnie słuchacz w szkole oficerów politycznych w Moskwie. Zastępca dowódcy oddziału partyzanckiego k. Lidy (od kwietnia 1944). Starosta powiatowy w Bielsku Podlaskim (od sierpnia 1944), I sekretarz KM PPR w Krakowie (od stycznia 1945). Od sierpnia 1946 r. zastępca naczelnika, a od grudnia inspektor Wydziału I Departamentu V MBP; od lipca 1948 r. naczelnik Wydziału VI Departamentu V MBP. Dyrektor: Gabinetu Ministra BP (od sierpnia 1951), Gabinetu Przewodniczącego KdsBP (od stycznia 1955), Biura „B” KdsBP (od lipca 1956), Biura „B” MSW (od listopada 1956). Zwolniony ze służby w styczniu 1964 r. AIPN, 0604/195, Akta osobowe Michała Drzewieckiego.

⁷ Ryszard Samołówka (ur. 1928), chor/ppor. W Gabinetcie Ministra BP od października 1945 r., oficer dyżurny GM BP od października 1951 r. Referent Sekcji I Wydziału Informacyjno-Sprawozdawczego (od kwietnia 1954), referent Sekcji I Wydziału II GM BP (od września 1954). Od kwietnia 1955 r. referent Sekcji I Wydziału Informacyjno-Sprawozdawczego GP KdsBP, od kwietnia 1956 r. oficer sprawozdawczy Wydziału Informacyjno-Sprawozdawczego GP KdsBP. Zwolniony ze służby w styczniu 1957 r. AIPN, 0193/6956, Akta osobowe Ryszarda Samołówki.

1954 grudzień 11, Warszawa – Biuletyn Dzienny Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 287/54

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 11 grudnia 1954 [r.]
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn Dzienny nr 287/54

Informacje o poważniejszych wydarzeniach, wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Na stacji kolejowej Bronów pow. Jarocin (Poznań) parowóz najechał na kolumnę roboczą, pracującą na torach kolejowych. 2 robotników zostało zabitych, jeden ciężko ranny. Dochodzenie prowadzi KP MO.

Wroga propaganda

– ulotki

W m. Białośliwie pow. Wyrzysk (Bydgoszcz) na domach zamieszkałych przez członków ORMO ujawniono 6 ulotek o treści wzywającej członków partii do niebrania udziału „w walce z Kościołem katolickim” i pochwalającej Eisenhowera¹. Ulotki wykonane były ołówkiem na papierze listowym, podpisane: „Chłopcy z lasu”. Dochodzenie prowadzi PU[ds]BP.

Do Miejskich Przedsiębiorstw Wodociągów i Komunikacji w Warszawie wpłynęły pocztą ulotki, nawołujące do jedności w walce z ustrojem Polski Ludowej, podpisane: „Ogólnonarodowa Polska Organizacja Postępu i Siły”. O ulotkach identycznej treści podawano w poprzednich biuletynach dziennych. Dochodzenie prowadzi U[ds]BP na m.st. Warszawę.

– napis

Na terenie Technikum Statystycznego w Szczecinie ujawniono 3 wrogie napisy, skierowane p[rzeciw]ko PRL i ZSRR. Dochodzenie prowadzi WU[ds]BP.

Aresztowania i zatrzymania

Aresztowano i zatrzymano 62 osoby, z tego:

za zabójstwa – 3: Poznań 2, Koszalin

za nieleg[alne] posiad[anie] broni – 1 Kielce

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Dwight David Eisenhower „Ike” (1890–1969), gen., prezydent USA. Absolwent Akademii Wojskowej w West Point i Akademii Sztabu Generalnego w Fort Leavenworth. Podczas I wojny światowej dowodził ośrodkiem szkoleniowym czołgistów, po wojnie służył w strefie Kanału Panamskiego, w latach 1929–1933 w Sekretariacie Obrony. W czasie II wojny światowej był naczelnym dowódcą wojsk amerykańskich w Europie, następnie alianckich sił ekspedycyjnych w Wielkiej Brytanii (kierował inwazją na Włochy i lądowaniem w Normandii), a po wojnie – sił okupacyjnych w Niemczech; współtwórca NATO. W latach 1953–1961 był prezydentem Stanów Zjednoczonych (dwie kadencje). Zwolennik remilitaryzacji Niemiec i wyścigu zbrojeń z ZSRR.

za wrogą propagandę	– 1 Wrocław
za nieleg[alne] przekr[oczenie] granicy	– 4 Stalinogród
w z[wiąz]ku z napadami	– 2: Stalinogród, Łódź
za nadużycia i spekulację	– 13: Olsztyn 2, Stalinogród 2, Łódź 2, Białystok 2, Koszalin 2, Rzeszów, Szczecin, Kraków
za chuligaństwo i pobicia	– 12: W[arsza]wa m. 5, Poznań 3, Rzeszów 2, Olsztyn, Koszalin
za włamania, kradzieże itp. przestępstwa	– 26

Za dokonanie w lipcu br. zabójstwa 2 oficerów WP aresztowany został przez WU[ds]BP Koszalin robotnik, bez stałego miejsca pracy, lat 24. W toku śledztwa ustalono, iż zabójstwo dokonane zostało na tle nieporozumień osobistych, z pistoletu wypożyczonego od sierżanta WP, który broń tę posiadał nielegalnie. Dalsze śledztwo w toku.

Jako podejrzanych o dokonanie w dniu 4 grudnia br. zabójstwa referenta współzawodnictwa pracy zakładów ZISPO w Poznaniu, czł[onka] PZPR, sekr[etarza] Obw[odowej] Komisji Frontu Narodowego, WU[ds]BP Poznań aresztował 2 pracowników w[yżej] wym[ienionych] zakładów (w tym czł[onka] ZMP).

Za dokonywanie napadów rabunkowych z bronią w 1952 r. PU[ds]BP Wałbrzych (Wrocław) aresztował poszukiwanego przez PU[ds]BP Radomsko (Łódź) bandytę, bez stałego miejsca pracy i zamieszkania.

Za uchylanie się od służby w WP i rozpowszechnianie nielegalnej literatury, WU[ds]BP Wrocław aresztował członka sekty świadków Jehowy.

Wyrok

Za nielegalne przechowywanie broni palnej Wojskowy Sąd Rejonowy w Lublinie skazał kulaka na 5 lat więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(–) R[yszard] Samołówka, chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/152, k. 5–6.

1954 grudzień 13, Warszawa – Biuletyn Dzienny Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 288/54

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 13 grudnia [19]54 [r.]
Ściśle tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn Dzienny nr 288/54

Informacje o poważniejszych wydarzeniach, wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Fakty terroru

Radny GRN, czł[onek] PZPR, zam[ieszkały] w grom. Rutka pow. Hajnówka (Białystok) otrzymał pocztą anonim, którego autor grozi mu oraz sekretarzowi Kom[itetu] Gm[innego] PZPR śmiercią za aktywną pracę społeczno-polityczną. Z[e] wstępnych materiałów wynika, iż autorem anonimu mógł być b[yły] sekretarz GRN, który w obecnych wyborach nie kandydował do Grom[adzkiej] Rady Narodowej. Dochodzenie prowadzi PU[ds]BP.

Przewodniczący Prez[ydium] GRN w Nowosolnej pow. Łódź otrzymał odręcznie wykonany anonim pogróżkowy, aby zaprzestał ściągania dostaw obowiązkowych. Dochodzenie prowadzi PU[ds]BP.

Z[astę]pca posła na Sejm PRL, zam[ieszkała] w grom. Munina Mała pow. Jarosław (Rzeszów), otrzymała anonim pogróżkowy z żądaniem zaniechania pracy zmierzającej do dalszego rozwijania spółdzielczości produkcyjnej. Anonim wykonany jest ołówkiem na papierze z zeszytu szkolnego, nadany w Jarosławiu. Dochodzenie prowadzi PU[ds]BP.

Ksiądz – działacz Okręgowej Komisji Księży¹, członek PRN w Pyrzycach (Szczecin), otrzymał pocztą anonim, w którym autor grozi mu śmiercią za aktywną pracę społeczną. Anonim pisany był atramentem z podpisem ps. „Meteor OKR Puł. Cz.-9”. Dochodzenie prowadzi PU[ds]BP.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Komisja Księży została utworzona przy ZBoWiD we wrześniu 1949 r. przez grupę księży, dawnych więźniów hitlerowskich obozów koncentracyjnych. Jej trzon stanowili kapelani wojskowi oraz tajni współpracownicy urzędów bezpieczeństwa. Powołany z inspiracji komunistów ruch „księży-patriotów” miał być w założeniu ruchem „społecznie postępowym”, a tym samym rozłamowym w łonie Kościoła. Rozwój ruchu nastąpił po przejęciu przez władze państwowe Caritasu w styczniu 1950 r. i utworzeniu Zrzeszenia Katolików Caritas. Koła Księży zostały w końcu lutego 1950 r. podporządkowane Głównej Komisji Księży, której podlegało 12 komisji okręgowych, liczących w latach 1951–1952 około tysiąca członków. W 1955 r. Główna Komisja została włączona do Komisji Duchownych i Świeckich Działaczy Katolickich przy OK FJN, zachowując jednak samodzielność. Po uwolnieniu prymasa Wyszyńskiego ci duchowni, którzy pełnili z poręki władz znaczące funkcje w Kościele zostali odsunięci, a „księża-patrioci” pozbawieni własnej organizacji. J.T. Żurek, *Kim byli „księża-patrioci”?*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej”, 2003, nr 1 (24), s. 65–68.

Zanotowano dalszy tragiczny wypadek spowodowany przez troje dzieci, które w trakcie manipulowania przy znalezionym pocisku artyleryjskim we wsi Jabłonowo pow. Olecko (Białystok) spowodowały eksplozję i poniosły śmierć.

Wroga propaganda

Do Okręgowego Zarządu Zw[iązku] Zawod[owego] Górników w Stalinogrodzie wpłynął pocztą pisany na maszynie anonim, którego autor narzeka na „ciężkie warunki robotników i emerytowanych pracowników państwowych”, nawołuje do walki z ustrojem PRL i wychwala ustrój państw kapitalistycznych. Dochodzenie prowadzi WU[ds]BP.

Do różnych instytucji na terenie Warszawy nadal wpływają ulotki nawołujące do jedności w walce z ustrojem Polski Ludowej, podpisane „Ogólnonarodowa Polska Organizacja Postępu i Siły”, o czym informował kilkakrotnie Biuletyn Dzienny. Dotychczas tego rodzaju ulotki otrzymało na terenie Warszawy 25 instytucji. Ostatnio wpłynęły one do Prez[ydium] Stoł[ecznej] Rady Narodowej i Prez[ydium] Dziel[nicowej] Rady Narodowej Ochota.

Napisy o treści antypaństwowej ujawniono w Warszawie w Wytwórni Sprzętu Komunikacyjnego i Zakładach Optycznych. Dochodzenie prowadzi U[ds]BP na m.st. Warszawę.

Aresztowania i zatrzymania

Aresztowano i zatrzymano 95 osób, z tego:

- za bandytyzm – 1 Łódź
- za nieleg[alne] posiad[anie] broni – 1 Poznań
- za nieleg[alne] przekr[oczenie] granicy – 2: Szczecin, Wrocław
- za wrogą propagandę – 3: Olsztyn, Stalinogród, Bydgoszcz
- członków sekty św[iądków] Jehowy – 2: Rzeszów, Łódź
- w z[wiązk]u z napadami – 5 Stalinogród
- za nadużycia i spekulację – 22: Koszalin 4, Ziel[ona] Góra 3, W[arsza]wa woj. 3, Opole 2, Olsztyn 2, B[iał]ystok 2, Bydgoszcz 2, Kraków, Stalinogród, Poznań, Rzeszów
- za chuligaństwo i pobicia – 6: Bydgoszcz 2, Ziel[ona] Góra, W[arsza]wa m., Stalinogród, Poznań
- za włamania, kradzieże itp. przestępstwa – 53

Jako podejrzanego o usiłowanie stworzenia bandy terrorystycznej PU[ds]BP Łęczyca (Łódź) aresztował kułaka. Aresztowanie nastąpiło na podstawie zeznań uprzednio aresztowanego b[yłego] dezertera WP, który wspólnie z w[yżej] wym[ienionym] zamierzał zorganizować bandę (o aresztowaniu dezertera podano w Biul[etynie] Dziennym nr 284/54 z dnia 8 XII [19]54 r.).

Za nielegalne posiadanie broni WU[ds]BP Poznań aresztował leśniczego z pow. Gniezno, poch[odzenie] inteligenckie, lat 46. U aresztowanego znaleziono pistolet w dobrym stanie.

Za wysłanie w lipcu br. anonimu pogróżkowego do sołtysa grom. Biskupiczki PU[ds]BP Iława (Olsztyn) aresztował chłopą, posiadającego 10 ha ziemi.

Za rozpowszechnianie antypaństwowej i antyradzieckiej propagandy dot[yczącej] rzekomego wywożenia żywności z Polski do ZSRR PU[ds]BP Rypin (Bydgoszcz) aresztował chłopą, posiadającego 11 ha ziemi.

Za rozpowszechnianie rewizjonistycznej propagandy PU[ds]BP w Bytomiu (Stalino-gród) aresztował robotnika kop[alni] „Rozbark”.

Za uchylanie się od służby w WP i wrogą działalność PU[ds]BP Łowicz (Łódź) aresztował świadka Jehowy (wyszkolenie średnie).

Wyroki

Za zorganizowanie bandy rabunkowej, nielegalne posiadanie broni i kradzieże Woj-skowy Sąd Rejonowy w Szczecinie wydał wyroki skazujące 5 osób na 5 do 10 lat wię-zienia, a 1 osobę na 1 rok więzienia w zawieszeniu na 2 lata.

Za aktywną działalność Wojewódzki Sąd w Poznaniu skazał członka sekty świadko-wie Jehowy na 2 lata więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(-) R[yszard] Samołówka, chor.

Źródło: AIPN, 1583/152, k. 7–9.

1954 grudzień 14, Warszawa – Biuletyn Dzienny Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 289/54

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 14 grudnia 1954 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn Dzienny nr 289/54

Informacje o poważniejszych wydarzeniach, wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Wroga propaganda

– anonimy

Komitet Powiatowy PZPR w Ostródzie (Olsztyn) otrzymał pocztą anonim, szkalujący partię i rząd oraz występujący „w obronie wiary katolickiej” i kleru. Dochodzenie prowadzi PU[ds]BP.

Do Zarządu Opery Poznańskiej wpłynął anonim, szkalujący PRL, wykonany atramentem na papierze kratkowym. Dochodzenie prowadzi WU[ds]BP.

– ulotki

W Inowrocławiu (Bydgoszcz) obok budynku F[abry]ki Aparatów Lutowniczych znaleziono ulotkę, której autor wzywa do walki z komunizmem w imię „narodowyzwolenczej rewolucji”. Ulotka wykonana była czerwonym tuszem, literami drukowanymi, podpisana: „MZW”.

W Kielcach na jednej z ulic znaleziono ulotkę, wykonaną czerwoną kredką na kartce z zeszytu szkolnego, o treści wzywającej do jedności w walce z komunizmem, „gdyż zbliża się godzina wolności”.

W Klubie Międzynarodowej Prasy i Książki w Warszawie ujawniono 2 ulotki w formie haseł antypaństwowych i antyradzieckich, wykonane odręcznie. Dochodzenie prowadzi U[ds]BP na m.st. Warszawę.

Na terenie m. Płock (Warszawa) ujawniono ulotkę, wykonaną czerwonym atramentem, zawierającą antypaństwowe i antyradzieckie hasła. Dochodzenie prowadzi PU[ds]BP.

Do różnych instytucji na terenie Warszawy nadal wpływają wrogie ulotki, podpisane „Ogólnonarodowa Polska Organizacja Postępu i Siły”, o czym kilkakrotnie podawano w biuletynach dziennych. Ostatnio wpłynęły one do DRN Praga [i] Śródmieście, St[ołecznego] Kom[itetu] Kultury Fizycznej, Wydziału Handlu, Wydziału Rolnictwa i Leśnictwa St[ołecznej] Rady Narodowej. Dochodzenie w toku.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Aresztowania i zatrzymania

Aresztowano i zatrzymano 125 osób, z tego:

za nielegalne posiadanie broni	– 1 Łódź
za zabójstwo	– 1 Kraków
za wrogą propagandę	– 1 W[arsza]wa woj.
za współpracę z okupantem	– 1 Łódź
za nadużycia i spekulację	– 36: Łódź 10, W[arsza]wa woj. 7, W[arsza]wa m. 5, Rzeszów 3, Bydgoszcz 2, Gdańsk 2, Zielona Góra 2, Szczecin 2, Stalinogród, Opole, Olsztyn
za chuligaństwo i pobicia	– 37: Białystok 8, Rzeszów 5, W[arsza]wa woj. 5, Poznań 4, W[arsza]wa m. [4], Olsztyn 4, Wrocław 3, Zielona Góra 2, Kraków 2
za włamania, kradzieże itp. przestępstwa	– 48

Za nielegalne posiadanie broni i kradzieże w miejscu pracy Komisariat MO w Pabianicach (Łódź) zatrzymał pracownika Zakładów Chemicznych. Podczas rewizji domowej znaleziono pistolet Vis nr 15567, 229 sztuk amunicji oraz przedmioty pochodzące z kradzieży. Śledztwo w toku.

Za pisanie anonimów pogróżkowych do aktywistów wiejskich – członków PZPR – Powiatowy Urząd do spraw Bezp[iecieństwa] Publ[icznego] w Garwolinie (Warszawa) aresztował mieszkańca grom. Trzcianka¹ (syn chłopca, posiadającego 7 ha).

Wyroki

Za podpalenie w pow. Miechów 2 zabudowań chłopów, wyrażających chęć wstąpienia do spółdzielni produkcyjnej i łamanie praworządności ludowej, Wojskowy Sąd Rejonowy w Krakowie wydał wyrok skazujący b[yłego] funkcjonariusza MO na 12 lat więzienia.

Za szantażowanie chłopów przystępujących do spółdzielni produkcyjnej i szerzenie wrogiej propagandy Sąd Powiatowy w Świeciu (Bydgoszcz) wydał wyrok 1 rok[u] więzienia.

Za napad na funkcjonariusza MO i nielegalne posiadanie broni Wojskowy Sąd Rejonowy we Wrocławiu wydał wyrok 6 lat więzienia.

Za nielegalne posiadanie broni palnej Wojskowy Sąd Rejonowy w Szczecinie wydał wyroki skazujące 2 osoby na 6 m[iesiący] i 1 rok więzienia.

Za wrogą propagandę i zniszczenie godła państwowego Sąd Wojewódzki w Krakowie wydał wyrok 2 lat więzienia.

Za wrogą działalność Sąd Wojewódzki w Kielcach wydał wyroki skazujące 4 członków sekty świadkowie Jehowy na 2–3 lata więzienia.

¹ Nie ustalono. Być może chodzi o gromadę Trzcianka w powiecie wołomińskim.

12 grudnia br. st[arszy] referent Powiatowego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Publicznego w Gorlicach (Rzeszów), prowadząc motocykl bez prawa jazdy, spowodował wypadek, w wyniku którego jadąca wraz z nim pracownica tegoż urzędu poniosła śmierć. W[yżej] w[ymieniony] doznał ciężkich obrażeń i przebywa w szpitalu. Dochodzenie prowadzi Wydział ds. Funkcjonariuszy.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(-) R[yszard] Samolówka, chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/152, k. 10–12.

1954 grudzień 15, Warszawa – Biuletyn Dzienny Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 290/54

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 15 grudnia [19]54 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn Dzienny nr 290/54

Informacje o poważniejszych wydarzeniach, wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Fakty terroru

– napad

W m. Chojniki pow. Nowy Tomyśl (Poznań) dwóch uzbrojonych i zamaskowanych bandytów dokonało napadów na mieszkania dwóch chłopów. Bandyci w pierwszym wypadku – po sterroryzowaniu domowników – dokonali rabunku, a w drugim, podając się za funkcjonariuszy MO – wywołali z mieszkania chłopą, którego zastrzelili, nic nie rabując. Obydwaj chłopci w roku ubiegłym przesłuchiwanymi byli przez KP MO jako świadkowie w sprawie opornych w obowiązkowych dostawach. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

– anonimy pogróżkowe

Sołtys gromady Kwaczały pow. Chrzanów (Kraków), radny GRN, otrzymał anonim pogróżkowy, ostrzegający przed objęciem funkcji przewodniczącego GRN. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W Ruminie pow. Konin (Poznań) obok zabudowań chłopą, posiadającego 10 ha, który wywiązuje się w 100 proc. z obowiązkowych dostaw, znaleziono anonim, którego autor grozi „powieszeniem syna i spaleniem zabudowań, jeśli w dalszym ciągu będzie się wywiązywał z nałożonych planów”. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Pracownica Ekspozytury PKS w Inowrocławiu (Bydgoszcz), czł[onkini] ZMP i kandydatka na II Zjazd ZMP, otrzymała pocztą anonim pogróżkowy, którego autor m[ie]dzy inn[ymi] wzywa ją do zaprzestania działalności w ZMP. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W ostatnim okresie widoczne jest nasilenie tej formy działalności wroga. I tak: od 1 XI do 13 XII [19]54 r. na terenie całego kraju wysłano 58 anonimów (w tym okresie ub[iegłego] roku 17 anonimów), z tego 40 pogróżkowych do aktywistów partyjnych, pracowników rad narodowych, nauczycieli, przodowników pracy, postępowych księży, korespondentów wiejskich, komendantów post[erunków] MO, pracowników Ministerstwa

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Skupu¹, komitetów partyjnych i czł[onków] spółdzielni produkcyjnych. W 9 wypadkach anonimy (pogróżkowe) podpisane były w imieniu „organizacji podziemnych”. Największe nasilenie zanotowano w województwach: poznańskim 9, rzeszowskim 8, gdańskim 7, stalnogrodzkim 6, białostockim 6. Również i w ub[iegłym] roku największą ilość anonimów (4) zanotowano w woj. poznańskim. Spośród autorów anonimów wysłanych w listopadzie ub[iegłego] roku ujawniono w 3 wypadkach sprawców. W woj. wrocławskim aresztowano studenta, który wysłał do lekarzy 2 anonimy, nawołujące do złożenia zapomóg na cele organizacji. W styczniu br. na terenie woj. poznańskiego zlikwidowano nielegalną organizację młodzieżową Polska Organizacja Podziemna², aresztując 3 przywódców (2 w wieku 18 lat, jeden 20 lat, uczniowie szkół średnich). Wymienieni okazali się sprawcami wysłania anonimu pogróżkowego do aktywisty partyjnego w pow. Poznań.

– **inne wypadki**

Zanotowano dalszy tragiczny wypadek spowodowany przez 2 nieletnich w czasie bawienia się materiałem wybuchowym (Kraków miasto), którzy wskutek wybuchu ponieśli śmierć. Jest to 4 wypadek w grudniu br. W wypadkach tych zginęło 6 dzieci, a 4 uległo poważnym obrażeniom.

Wroga propaganda

– **ulotki**

W różnych punktach miasta Puławy (Lublin) ujawniono 3 ulotki o treści antypaństwowej i szkalującej przeprowadzone wybory do rad narodowych. Ulotki wykonane były na maszynie do pisania. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Ulotki wrogiej treści z podpisem „Ogólnonarodowa Polska Organizacja Postępu i Siły” otrzymały Miejskie Rady Narodowe w Garwolinie i Płocku (Warszawa). Do dnia dzisiejszego w Warszawie i w woj. warszawskim identyczne ulotki wpłynęły pocztą do 33 instytucji. Dochodzenie w toku.

– **napis**

W m. Dębno pow. Chojna (Szczecin) na kilku domach mieszkalnych ujawniono narysowane kredą swastyki.

¹ Ministerstwo Skupu zostało utworzone 25 marca 1953 r., jego kierownictwo objął z dniem 9 kwietnia 1953 r. Antoni Mierzwiński, dotychczasowy prezes Centralnego Urzędu Skupu i Kontraktacji. Istniało do 27 marca 1957 r., kiedy to zostało połączone z Ministerstwem Przemysłu Spożywczego w jeden urząd – Ministerstwo Przemysłu Spożywczego i Skupu. Na jego czele stanął Feliks Pisula, który pełnił tę funkcję do kwietnia 1968 r. T. Mołdawa, *op. cit.*, s. 107, 115, 395.

² Organizacja została utworzona przez młodzież i działała od marca 1951 r. do stycznia 1954 r. w Tarnowie Podgórnym, w województwie poznańskim. Grupa liczyła 12 (wg *Informatora* 6) członków i prowadziła działalność propagandową. Dowódcą był Marian Kachlicki ps. „Kidź” (wg *Informatora* Sylwester Kachlicki ps. „Kidi”). *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie poznańskim 1945–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 495; *Informator o nielegalnych antypaństwowych organizacjach i bandach zbrojnych działających w Polsce Ludowej w latach 1944–1956*, Warszawa 1964, s. 331.

Aresztowania i zatrzymania dokonane przez urzędy do spraw bezpieczeństwa publicznego

Aresztowano i zatrzymano 6 osób, z tego:

- w z[wiąz]ku z napadem – 2 (Stalinogród)
- w z[wiąz]ku z pożarem – 1 (Kraków)
- za wrogą propagandę – 2 (Stalinogród, Szczecin)
- za dezercję z WP – 1 (Olsztyn)

Za rozpowszechnianie wrogiej propagandy p[rzeciw]ko PRL i ZSRR Wojew[ódzki] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie aresztował pracownika Przedsiębiorstwa Robót Komunikacyjnych (w 1952 r. skazany na 4 lata więzienia za wrogą propagandę, zwolniony warunkowo w maju br.).

Za rozpowszechnianie wrogiej propagandy p[rzeciw]ko PRL i ZSRR oraz śpiewanie faszystowskich pieśni w miejscu publicznym Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łobzie (Szczecin) aresztował księgowego grupy budowlanej w Zespole PGR Żelmowo, narodowości niemieckiej, pochodzenia obszarniczego.

Wyroki

Za rozpowszechnianie wrogiej propagandy, czerpanej z audycji radiowych państw kapitalistycznych, Sąd Powiatowy w Złotowie (Koszalin) wydał wyroki skazujące 2 osoby na rok i półtora roku więzienia.

Za rozpowszechnianie wrogiej propagandy Sąd Powiatowy we Włocławku (Bydgoszcz) skazał 1 osobę na rok więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Informacji GP

(-) R[yszard] Samołówka, chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/152, k. 13–15.

1954 grudeń 16, Warszawa – Biuletyn Dzienny Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 291/54

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 16 grudnia 1954 [r.]
Ściśle tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn Dzienny nr 291/54

Informacje o poważniejszych wydarzeniach, wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Telekomunikacja

W ostatnim okresie notuje się wyraźny wzrost wypadków przecinania przewodów w telekomunikacji.

W listopadzie i pierwszym tygodniu grudnia br. zanotowano na terenie kraju 16 wypadków wycięcia i przecięcia przewodów telefonicznych. W tym samym okresie ubiegłego roku zanotowano 3 tego rodzaju fakty. Najwięcej tego rodzaju aktów wrogich zanotowano na terenie województwa białostockiego (4) i zielonogórskiego (3). Wyraźne oznaki dywersji nosi wypadek w Szczawnie-Zdroju (woj. Wrocław), gdzie wycięty kabel o długości 50 m[e]tr[ów] znaleziono w pobliskim kanale.

Na 16 wypadków w listopadzie i grudniu br. ustalono dotychczas sprawców w 2 wypadkach. W woj. poznańskim są to 2 chuligani, którzy na mocy decyzji prokuratury odpowiadać będą z wolnej stopy i woj. zielonogórskim 1 osobnik (lat 17), który wyciął przewody w celu sporządzenia siideł na polowanie.

Inne wypadki

Zanotowano dalsze trzy tragiczne wypadki spowodowane przez 4 nieletnich i robotnika PGR podczas manipulowania przy pociskach artyleryjskich – w m. Tuczewo¹ pow. Września (Poznań), w m. Bukówki² pow. Chełm (Lublin) i w m. Toporów pow. Krosno (Zielona Góra). Wskutek wybuchów 3 dzieci i robotnik ponieśli śmierć, 1 chłopiec został ranny. Ogółem od 1 do 15 grudnia br. było na terenie kraju 8 tego rodzaju wypadków – 10 osób zginęło, a 5 uległo obrażeniom.

Aresztowania i zatrzymania dokonane przez urzędy do spraw b[ezpieczeństwa] p[ublicznego]

Aresztowano i zatrzymano 6 osób, z tego:

za zabójstwo	– 2 Zielona Góra
za napady	– 3 Kraków
za kradzież pistoletu	– Szczecin

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Miejscowość nieustalona.

² Miejscowość nieustalona.

Za dokonanie zabójstwa robotnika PGR Bytnica pow. Krosno Odrzańskie (Zielona Góra) Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krośnie Odrzańskim aresztował dwóch robotników wym[ienionego] PGR (jeden z aresztowanych w 1952 r. skazany był na dwa lata więzienia za nielegalne przekroczenie granicy). W toku śledztwa ustalono, że ww. planowali dokonać napadu na funkcjonariuszy Posterunku MO w Bytnicy, w celu zdobycia broni, aby następnie dokonywać napadów rabunkowych. Śledztwo w toku.

Za dokonanie napadu na sklep spółdzielczy w Głębowicach pow. Wadowice (Kra-ków) w listopadzie br. Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wadowicach aresztował trzech mieszkańców pow. Wadowice. Podczas rewizji u jed-nego z aresztowanych znaleziono 2 pistolety kal. 6,35. W toku śledztwa ustalono, iż do-konali oni 3 napadów na placówki handlu uspołecznionego i osoby prywatne. Śledztwo prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wadowicach.

Wyroki

Za szkodnictwo gospodarcze w przemyśle Sąd Powiatowy w Zabrze (Stalinogród) wydał wyrok dwóch i pół roku więzienia.

Za nielegalne posiadanie broni Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie skazał jedną osobę na 5 lat więzienia.

Za nielegalne posiadanie broni Wojskowy Sąd Rejonowy w Białymstoku skazał jed-ną osobę na rok więzienia. Po zastosowaniu amnestii karę darowano.

Sąd Wojewódzki w Warszawie skazał sprawcę wykonania wrogiego napisu na 8 m[ie-się]cy więzienia.

Funkcjonariusz Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu, będąc w stanie nietrzeźwym, postrzelił osobę cywilną. Dochodzenie prowa-dzi Wydział ds. Funkcjonariuszy.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Informacji GP

(-) R[yszard] Samołówka, chor.

Źródło: AIPN, 1583/152, k. 16–17.

1954 grudzień 17, Warszawa – Biuletyn Dzienny Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 292/54

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 17 grudnia 1954 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn Dzienny nr 292/54

Informacje o poważniejszych wydarzeniach, wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Wroga propaganda – ulotki pochodzenia zagranicznego

W roku bieżącym widoczny jest poważny wzrost ilości ulotek pochodzenia zagranicznego. W okresie od marca do listopada włącznie roku ubiegłego na terenie kraju znaleziono ok. 260 tys. ulotek tego rodzaju, a w tym samym okresie roku bieżącego ok. 650 tys.

Ulotki te przynieszone niejednokrotnie wraz z balonami z terenu Niemiec Zachodnich przez prądy powietrzne, znajdowane są przede wszystkim na terenach województw zachodnich, ale i również w województwach centralnych, jak i wszystkich pozostałych.

Najwięcej ulotek w roku bieżącym ustalono w województwach: szczecińskim – 229 tys. oraz zielonogórskim – 191 tys. i wrocławskim – 116 tys., oraz koszalińskim – 22 tys., opolskim – 21 tys., bydgoskim 12 tys. i olsztyńskim – 10 tys. W ciągu jednego tylko miesiąca listopada bieżącego roku znaleziono obok ulotek również 30 balonów, które służyły do ich przetrzucenia. Znajdowane ulotki drukowane są przez NTS¹ w języku rosyjskim, przez SPD w języku rosyjskim i niemieckim,

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Narodowy Związek Pracy (Nacjonalno-Trudowej Sojuz) lub Ludowy Związek Pracy rosyjskich solidarystów (Narodno-Trudowej Sojuz rossijskich solidaristow). Organizacja – bardziej znana pod rosyjskim skrótem NTS – została założona w Belgradzie w 1930 r. przez grupę młodych rosyjskich antykomunistów, jako reakcja na pasywną postawę starszej generacji „białej” emigracji. NTS programowo opierała się na chrześcijańskim rozumieniu wspólnoty społecznej, dobrowolnej i równoprawnej współpracy różnych grup społecznych, opozycji wobec marksistowskiego modelu klasowego i kolektywizacji. W czasie II wojny światowej związek aktywnie uczestniczył w rosyjskim ruchu wolnościowym. Po wojnie centrum NTS mieściło się we Frankfurcie. Organizacja prowadziła aktywną działalność propagandową m.in. poprzez rozrzucanie ulotek z balonów, czy wysyłanie swoich materiałów bezpośrednio drogą pocztową. NTS posiadała stację radiową – Radio Wolna Rosja, której audycje nadawane były na obszar sowieckiej strefy okupacyjnej do czasu zamknięcia rozgłośni przez rząd zachodnioniemiecki pod wpływem nacisków Moskwy.

i przez Wolną Europę w języku czeskim. W listopadzie bieżącego roku ujawniono ulotki również w języku węgierskim.

W ostatnim okresie widoczne jest szczególne nasilenie ulotek w języku czeskim.

Treść ulotek nawiązuje przede wszystkim do najważniejszych wydarzeń politycznych. W październiku bieżącego roku, w miesiącu kiedy odbywały się wybory w NRD, znaleziono na terenie kraju 232 tys. ulotek, a we wrześniu 11 tys. i w listopadzie 55 tys.

Ulotki w języku rosyjskim szkalują władzę radziecką, nawołują żołnierzy i oficerów Armii Radzieckiej do tworzenia nielegalnych organizacji i do dezercji, jak też wzywają do słuchania audycji radiowych rozgłośni Wolna Rosja.

Ulotki w języku niemieckim szkalują władzę ludową w NRD, sięgają kłamstwa o ZSRR i krajach demokracji ludowej oraz szerzą hasła rewizjonistyczne.

Ulotki w języku czeskim nawołują do tworzenia podziemia i stawiania oporu władzy ludowej.

Ulotki węgierskie nawiązują do wyborów w tym kraju.

W dotychczasowej działalności swojej aparat bezpieczeństwa napotkał jedynie na sporadyczne próby kolportażu ulotek pochodzenia zagranicznego.

Do Miejskiego Przedsiębiorstwa Remontowo-Budowlanego w Warszawie wpłynęła pocztą ulotka wrogiej treści z podpisem „Ogólnonarodowa Polska Organizacja Postępu i Siły”. O ulotkach identycznych podawano kilkakrotnie w poprzednich biuletynach dziennych. Dochodzenie w toku.

Na terenie Stalinogrodzkiego Zarządu Portu w Szczecinie ujawniono wrogie napisy, szkalujące przywódców międzynarodowego ruchu robotniczego. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie.

W Warszawie, w jednym z budynków mieszkalnych (zamieszkałym przez funkcjonariuszy bezpieczeństwa publicznego), na afiszu propagandowym ujawniono napis o treści antykomunistycznej.

Aresztowania i zatrzymania dokonane przez urzędy do spraw b[ezpieczeństwa] p[ublicznego]

Aresztowano i zatrzymano 5 osób, z tego:

za bandytyzm – 3 Kraków

za wrogą propagandę – 2: Bydgoszcz, Warszawa m[ia]sto

Za przynależność do nielegalnej organizacji Walka Wyzwoleńcza Zjednoczonego Podziemia i napady rabunkowe z bronią Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie aresztował 3 osoby, w tym inspektora i planistkę Huty im. Lenina. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie.

Za rozpowszechnianie antypaństwowej i antyradzieckiej propagandy, czerpanej z wrogich audycji radiowych państw kapitalistycznych, aresztowany został przez Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rypinie (Bydgoszcz) właściciel kamienicy i warsztatu mechanicznego. Śledztwo w toku.

Za pochwalanie faszyzmu niemieckiego i wrogie wypowiedzi p[rzeciw]ko PRL Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę aresztował pracownika elektrociepłowni na Żeraniu, pochodzenia drobnomieszczańskiego. W czasie rewizji u ww. znaleziono szereg wydawnictw faszystowskich w języku polskim i niemieckim.

Wyrok

Za nielegalne posiadanie broni myśliwskiej Wojskowy Sąd Rejonowy w Szczecinie wydał wyrok 2 lat więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Informacji GP
(-) R[yszard] Samołówka, chor.

Źródło: AIPN, 1583/152, k. 18–20.

1954 grudzień 18, Warszawa – Biuletyn Dzienny Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 293/54

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 18 grudnia 1954 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn Dzienny nr 293/54

Informacje o poważniejszych wydarzeniach, wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Wrogie akty i wypadki w gospodarce narodowej – transport

Na szlaku kolejowym Suwałki–Trakiszki (Białystok) nieustaleni sprawcy wyłamali 2 tablice ostrzegawcze dla maszynistów kolejowych, zdemolowali budkę kolejową, połamali poręcze przy schodach mostowych oraz usiłovali wciągnąć na tor zapasową szynę. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Suwałkach.

Analiza wypadków w kolejnictwie w czasie od 1 listopada br. do 17 grudnia br. i porównanie z tym samym okresem 1953 r. wskazuje, że ilość ich nie uległa zmianie. W tym okresie roku 1954 na terenie kraju zanotowano 11 wypadków, z tego 4 o cechach dywersji, 5 zderzeń i 2 wykolejenia pociągów. W tym samym okresie 1953 r. zanotowano 13 wypadków, z tego 7 o cechach dywersji, 4 zderzenia i 2 wykolejenia.

Największe nasilenie tego rodzaju wypadków w bieżącym, jak i ubiegłym roku, przypada na DOKP Stalinogród i Gdańsk.

W wypadkach tych w roku 1954 zginęły 4 osoby, a 17 osób zostało rannych. Rozbite i uszkodzone zostały 3 parowozy i 19 wagonów. W 1953 roku zabite zostały 4 osoby, 86 rannych. Rozbiciu i uszkodzeniu uległy 3 parowozy, tender i 26 wagonów.

Prowadzone dochodzenia w sprawach noszących oznaki dywersji, tak w roku bieżącym, jak i ubiegłym, nie dały dotychczas pozytywnych wyników w sensie wykrycia sprawców.

Dochodzenie w sprawach zaistniałych katastrof i wykolejeń doprowadziły do ustalenia winnych i pociągnięcia ich do odpowiedzialności. Za wypadki spowodowane w 1953 r. (w listopadzie i pierwszej połowie grudnia) zostało aresztowanych i zasądzonych 5 pracowników PKP. W tym samym okresie roku bieżącego za tego rodzaju wypadki na polecenie prokuratora lub bezpośrednio przez prokuraturę aresztowanych zostało 9 pracowników PKP.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

– rolnictwo

W PGR Prusinowo Zespół Otok pow. Gryfice (Szczecin) padło około 200 sztuk owiec. W grudniu, do dnia 16 – padło 14 szt[uk]. Winę ponosi kierownictwo zespołu, które zaniedbało przygotowanie odpowiedniej paszy. Dochodzenie prowadzi prokuratura.

Wroga propaganda

Kierownik świetlicy stacji kolejowej w Grajewie (Białystok) otrzymał pocztą anonim szkalujący PRL i ZSRR. Autor między innymi domaga się usunięcia portretu jednego z przywódców międzynarodowego ruchu robotniczego ze świetlicy PKP. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Grajewie.

W Warszawie w skrzynkach pocztowych ujawniono 3 ulotki, wykonane na maszynie do pisania, o treści antypaństwowej i antyradzieckiej, z podpisem „Młoda Polska Walczy”. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę.

Na terenie województw: białostockiego, kieleckiego, bydgoskiego, koszalińskiego, olsztyńskiego i stalinogrodzkiego znaleziono ogółem około 900 szt[uk] ulotek, drukowanych w językach czeskim i niemieckim, wydanych przez NTS, SPD i Wolną Europę. Nowych momentów w treści ulotek nie ustalono.

Aresztowania i zatrzymania dokonane przez urzędy do spraw b[e]ezpieczeństwa p[ublicznego]

Aresztowano i zatrzymano 3 osoby, z tego:

za szpiegostwo	– 1 Zielona Góra
za współpracę z okupantem	– 1 Warszawa woj.
za przechowywanie materiałów
wybuchowych	– 1 Koszalin

Za współpracę z wywiadem amerykańskim i kilkakrotne nielegalne przekraczanie granicy do Polski Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze aresztował osobnika przekazanego przez władze NRD. Śledztwo w toku.

Za współpracę z okupantem przez służbę w policji niemieckiej, zabójstwa obywateli radzieckich i innych, Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie aresztował jedną osobę, ostatnio zam[ieszkała] w Pyrach k. Warszawy.

Za kradzież i ukrycie na stacji PKP w Koszalinie 20 kostek trotylu i spłonek zapalających zatrzymany został stolarz, kandydat PZPR. W toku śledztwa ustalono, iż zatrzymany kradzieży trotylu dokonał w czasie odbywania służby w wojsku. Dochodzenie prowadzi prokurator.

Wyroki

Za usiłowanie dokonania napadu na funkcjonariuszy MO w celu zdobycia broni, planowanie napadów na spółdzielnie produkcyjne i gminne spółdzielnie Samopomocy Chłopskiej oraz nielegalne posiadanie pistoletu, Wojskowy Sąd Rejonowy w Gdańsku skazał 1 osobę na 13 lat i 2 osoby po 8 lat więzienia.

Za przynależność do bandy rabunkowej, dokonanie napadu na sklep GS oraz nielegalne posiadanie broni, Wojskowy Sąd Rejonowy w Opolu wydał wyrok 8 lat więzienia.

Za udzielenie pomocy bandycie Danielakowi¹ Wojskowy Sąd Rejonowy w Łodzi wydał wyrok 3 lata więzienia.

Za wrogą propagandę Sąd Wojewódzki w Gdańsku skazał jedną osobę na 2 lata więzienia.

Za współpracę z okupantem Sąd [Wojewódzki] m. Łodzi skazał jedną osobę na 2 lata więzienia.

Za handel dewizami Sąd Wojewódzki w Gdańsku wydał wyroki skazujące 3 osoby na 2 lata i 4 m[iesią]ce, 3 lata i 24 tys. [zł] grzywny oraz na 3 lata i 8 m[iesią]cy więzienia.

Referent Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach jadąc motocyklem wpadł na drzewo. Wskutek wstrząsu mózgu, ranny po przewiezieniu do szpitala zmarł. Z wstępnego dochodzenia wynika, iż przyczyną wypadku mógł być defekt kierownicy. Dochodzenie prowadzi Wydział ds. Funkcjonariuszy Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i prokurator wojskowy.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(–) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/152, k. 21–23.

¹ Ludwik Danielak ps. „Bojar” był dowódcą jednej z pięciu grup Konspiracyjnego Wojska Polskiego, utworzonych po rozbiciu dwóch komend KWP (III Komenda KWP). Dowodzony przez Danielaka oddział KWP „Turbina” działał na terenie powiatów piotrkowskiego i części radomszczańskiego. Poszczególne grupy KWP zostały jednak ostatecznie rozbite na początku 1949 r. Obok grupy dowodzonej przez Józefa Ślęzaka ps. „Mucha” oddział „Bojara” należał do najdłużej walczącej oddziału, w trzyosobowym składzie przetrwał do 1952 r. Jego dowódca został aresztowany 3 marca 1954 r. i skazany 11 stycznia 1955 r. na śmierć. Wyrok wykonano 5 sierpnia 1955 r. w Łodzi. R. Rabięga, *Ludwik Danielak (1923–1955)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny...*, t. I, s. 108–109; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie łódzkim 1945–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 386.

1954 grudzień 20, Warszawa – Biuletyn Dzienny Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 294/54

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 20 grudnia 1954 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn Dzienny nr 294/54

Informacje o poważniejszych wydarzeniach, wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Rolnictwo

W grom. Domasławice pow. Sławno (Koszalin) na szkodę członka spółdzielni produkcyjnej – czł[onka] PZPR – spłonęła stodoła, 3 t zboża przygotowanego na poczet dostaw obowiązkowych i narzędzia rolnicze. Przyczyn powstania pożaru nie ustalono. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sławnie.

Fakty terroru

Kierownik Wydziału Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach otrzymał pocztą anonim pogróżkowy, którego autor nazywa go zdrajcą narodu polskiego i grozi mu śmiercią w imieniu organizacji Sprawiedliwa Polska, za aktywną pracę społeczną. Anonim podpisany był „Dowódca Organizacji Sprawiedliwej Polski – Czuwaj”. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach.

Dyrekcja kopalni „Niwka Modrzejów” w Sosnowcu (Stalinogród) otrzymała dwa anonimy, których autor rzekomo w imieniu górników żąda podwyżki płac albo grozi strajkiem. Dochodzenie prowadzi Miejski Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sosnowcu.

Wroga propaganda

Na terenie huty „Hortensja” w Piotrkowie (Łódź) ujawniono wrogi napis, skierowany p[rzeciw]ko kierownictwu partii. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Piotrkowie.

Na terenie Zakładów Przemysłu Bawełnianego im. [Juliana] Marchlewskiego w Łodzi ujawniono napis o treści antyradzieckiej.

Na terenie hotelu Kraśnickiej Fabryki Wyrobów Metalowych w Kraśniku (Lublin) ujawniono napis szkalujący wybory do rad narodowych. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kraśniku.

W Łodzi na murze jednego z domów mieszkalnych ujawniono wykonany kredą napis o treści prowojennej i pochwalającej USA.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

W Gdańsku-Wrzeszczu wskutek szerzenia prowojennej propagandy notuje się wzmożony wykup artykułów spożywczych. Prowadzone jest dochodzenie w celu wykrycia autorów i kolporterów plotki.

Aresztowania i zatrzymania dokonane przez urzędy do spraw bezpieczeństwa publicznego

Aresztowano i zatrzymano 3 osoby, z tego:

za bandytyzm	– 1 Kraków
członka nielegalnej organizacji	– 1 Bydgoszcz
za wrogą propagandę	– 1 Stalinogród

W Biuletynie Dziennym nr 292/54 z dnia 17 grudnia br. podano o aresztowaniu 3 osób za przynależność do nielegalnej organizacji Walka Wyzwoleńcza Zjednoczonego Podziemia i dokonywanie napadów rabunkowych. Obecnie Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie ustalił i aresztował ukrywającego się bandytę (karany wyrokiem 8 lat więzienia za przynależność do bandy, zwolniony na podstawie amnestii w 1953 r. po odbyciu 5 lat więzienia), który w dniu 29 listopada br. wspólnie z jednym z członków ww. organizacji dokonał zbrojnego napadu na kierownicę instytucji państwowej w Krakowie, któremu zrabowali samochód osobowy. Śledztwo w toku.

Za utworzenie we wrześniu 1953 r. nielegalnej organizacji Zastęp Jaszczurczy przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy aresztowany został założyciel organizacji, pracownik Zakładów Drzewnych, lat 35. W toku śledztwa ustalono, iż członkowie organizacji w liczbie 10 w gronie swoim kolportowali wrogie ulotki i odezwy, organizowali zbiorowe słuchanie audycji radiowych państw kapitalistycznych i na ich temat urządzali dyskusje. Członkowie organizacji, młodociani w wieku 16–18 lat, po przesłuchaniu, w czasie którego potwierdzili zarzuty i złożyli obszernie zeznania, zostali zwolnieni. Dalsze śledztwo w toku.

Za rozpowszechnianie rewizjonistycznej propagandy i kolportowanie nielegalnej literatury sekty świadkowie Jehowy Miejski Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zabrze (Stalinogród) zatrzymał robotnika kopalni „Rokitnica”, członka tej sekty.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(–) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/152, k. 24–25.

1954 grudzień 21, Warszawa – Biuletyn Dzienny Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 295/54

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 21 grudnia 1954 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn Dzienny nr 295/54

Informacje o poważniejszych wydarzeniach, wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Rolnictwo

W spółdzielni produkcyjnej Czarnolesie¹ pow. Trzebnica (Wrocław) nieustaleni sprawcy wypuścili z cysterny 1206 kg ropy. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Trzebnicy.

Fakty terroru

– napad

W m. Pukarzędów pow. Tomaszów (Lublin) podczas wypłaty poborów robotnikom Zespołu PGR napadło trzech uzbrojonych bandytów. Po sterroryzowaniu kasjera, 12 robotników PGR oczekujących na wypłatę i uszkodzeniu telefonu, bandyci zrabowali 109 tys. zł. Pościg za bandytami prowadzi grupa operacyjna złożona z funkcjonariuszy Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Tomaszowie Lubelskim.

– anonimy pogróżkowe

W m. Czerniejewo i Szczepnik² pow. Gniezno (Poznań) sześciu członków PZPR i ORMO otrzymało anonimy pogróżkowe, których autor domaga się, by zaprzestali działalności społecznej, podpisane: „Zawsze ten sam znany w całej Polsce i za granicą ppłk dyw[ersji] Okręgu AK – Czerniak Stefan”. O anonimach z tym samym podpisem podawano kilkakrotnie w poprzednich biuletynach dziennych. Dochodzenie w toku.

Przewodniczący Powiatowego Zarządu ZMS w Kołobrzegu (Koszalin) otrzymał pocztą anonim o treści pogróżkowej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kołobrzegu.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Miejscowość nieustalona.

² Miejscowość nieustalona.

Wroga propaganda

Po przeszło półrocznej przerwie znowu pojawiły się w kraju ulotki pochodzenia zagranicznego w języku polskim.

Na terenie gromady Prochowice pow. Legnica (Wrocław) znaleziono 16 ulotek wzywających do słuchania audycji Wolnej Europy, Głosu Ameryki, BBC i innych stacji, nadających programy specjalne w języku polskim. Ulotka zaopatrzona w hasło rysunkowe i słowne „Dzwon wolności” wylicza szereg amerykańskich i zachodnioeuropejskich organizacji społecznych i związkowych, popierających te akcje.

We Włocławku (Bydgoszcz) na słupach telefonicznych ujawniono dwa wrogie hasła, wykonane farbą niebieską. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Włocławku.

Aresztowania i zatrzymania dokonane przez urzędy do spraw b[ezpieczeństwa] p[ublicznego]

Aresztowano i zatrzymano 5 osób, z tego:

za szpiegostwo	– 1 Zielona Góra
za bandytyzm	– 3 Lublin, 2 Kielce
za faszyzację	– 1 Łódź

Za współpracę z wywiadem amerykańskim i nielegalne przekroczenie granicy Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze aresztował osobnika przekazanego przez władze NRD. Śledztwo w toku.

Zgodnie z planem Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie przy pomocy wojsk KBW przeprowadził operację, w wyniku której w grom. Charlejew pow. Łuków ujęci zostali dwaj ukrywający się bandyci (jeden z nich syn właściciela młyna parowego). Przy bandytach znaleziono kilka jednostek broni wraz z amunicją. Śledztwo w toku.

Za przynależność do bandy terrorystyczno-rabunkowej zlikwidowanej w bieżącym roku przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach aresztowany został robotnik, zam[ieszkały] w Będzinie woj. Stalinogród. W toku wstępnego śledztwa ustalono, iż dokonał on wspólnie z innymi członkami bandy (aresztowani) trzech napadów rabunkowych. Śledztwo w toku.

Za współpracę z policją w latach 1933–[19]35 i wydawanie w jej ręce aktywistów KZMP Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi zatrzymał pracownika Zakładów Wi[dzewskiej]-Fa[bryki]-Ma[szyn], czł[onka] PZPR.

Wyroki

Za przynależność do nielegalnej organizacji Wojskowy Sąd Rejonowy we Wrocławiu skazał 2 osoby na 10 i 15 lat więzienia.

Za rozpowszechnianie wrogiej propagandy Sąd [Wojewódzki] dla m.st. Warszawy wydał wyrok 1 rok więzienia.

Za rozpowszechnianie rewizjonistycznej propagandy Sąd Wojewódzki w Rzeszowie skazał jedną osobę na rok więzienia.

Za faszyzację życia przed 1939 r. Sąd Wojewódzki dla m.st. Warszawy po zastosowaniu ustawy o amnestii skazał jedną osobę na półtora roku więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(-) R[yszard] Samołówka, chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/152, k. 26–28.

Nr 11

1954 grudzień 22, Warszawa – Biuletyn Dzienny Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 296/54

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 22 grudnia 1954 r.]
Ściśle tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn Dzienny nr 296/54

Informacje o poważniejszych wydarzeniach, wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Rolnictwo

W spółdzielni produkcyjnej „Jutrzenka” w grom. Sulejów Górny¹ pow. Kłodzko (Wrocław) spłonęła stodoła, 60 t pszenicy i młocarnia. Wstępne dochodzenie wykazuje, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Zatrzymano dwóch podejrzanych (w tym czł[onka] ZMP). W ciągu ostatnich trzech miesięcy jest to trzeci wypadek pożaru w tej spółdzielni. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kłodzku.

Fakty terroru

– napady

W m. Miecińce² pow. Krosno (Rzeszów) trzech uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS. Bandyci po sterroryzowaniu kilku osób znajdujących się w sklepie zrabowali część artykułów spożywczych i ok. 5000 zł. Z wstępnego dochodzenia wynika, iż napadu dokonała banda Cieśli³. Dochodzenie prowadzą Powiatowe Urzędy [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krośnie i Jaśle.

W m. Łazory pow. Biłgoraj (Lublin) trzech uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS. Bandyci po sterroryzowaniu sklepowego i 13 osób będących w sklepie zrabowali ok. 1000 zł z utargu oraz większą ilość towaru. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Biłgoraju i MO.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Prawdopodobnie gromada Szalejów Górny.

² Miejscowość nieustalona.

³ Józef Cieśla ps. „Topór”, „Książę” od 1943 r. dowodził oddziałem partyzanckim BCH, następnie Oddziałem Specjalnym LSB. Terenem jego działania były powiaty krośnieński i jasielski. Oddział zasłynął licznymi akcjami sabotażowymi, dywersyjnymi, antykontyngencyjnymi i zbrojnymi, a jego dowódca zyskał uznanie i szacunek ludności Podkarpacia. „Topór” walczył do października 1955 r., kiedy to został aresztowany przez UB. W jego aktach jako powód aresztowania wpisano udział w bandach UPA. Został skazany na karę śmierci, wyrok zamieniono na dożywocie, następnie – na 15 lat więzienia. Zmarł w więziennym szpitalu w Barczewie 14 listopada 1969 r. Zob. m.in. *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie rzeszowskim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 180.

– anonimy pogróżkowe

Członek KW PZPR w Bydgoszczy i GRN, zam[ieszkała] w grom. Czarnotka pow. Aleksandrów Kujawski (Bydgoszcz), otrzymała pocztą anonim, którego autor grozi jej śmiercią. Podejrzany o napisanie anonimu jest członek GRN – chłop, posiadający 7 ha, który czynił starania, by zostać przewodniczącym tejże rady. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Aleksandrowie Kujawskim.

Kierownik Kom[andy] MO w Tomaszowie Mazowieckim (Łódź) otrzymał pocztą anonim pogróżkowy. Dochodzenie prowadzi Miejski Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Tomaszowie Mazowieckim.

Wroga propaganda

W Łodzi w skrzynkach pocztowych znaleziono dwie ulotki wykonane odręcznie, w formie odezw do młodzieży, podpisane: „Związek Białego Orła”. Ulotki nawołują do walki z ustrojem PRL i szkalują przyjaźń polsko-radziecką. O ulotkach z tym samym podpisem podawano kilkakrotnie w biuletynach dziennych. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

Aresztowania i zatrzymania dokonane przez urzędy do spraw b[ezpieczeństwa] p[ublicznego]

Aresztowano i zatrzymano 4 osoby, z tego:

za szpiegostwo	– 1 Gdańsk
w związku z pożarem	– 2 Wrocław
za kradzież pistoletu	– 1 Szczecin

Jako podejrzana o szpiegostwo przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku zatrzymana została kobieta pochodzenia drobnomieszczańskiego, bez stałego miejsca pracy i zamieszkania, lat 40, poszukiwana przez Generalną Prokuraturę. Śledztwo w toku.

Za kradzież pistoletu wzór P-38 Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie aresztował ukrywającego się dezertera WP, którego ustalono przez aktywne rozpracowanie jego kontaktów.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(–) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/152, k. 29–30.

1954 grudzień 23, Warszawa – Biuletyn Dzienny Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 297/54

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 23 grudnia 1954 [r.]
Ściśle tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn Dzienny nr 297/54

Informacje o poważniejszych wydarzeniach, wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Napady

W grom. Nienaszów pow. Jasło (Rzeszów) dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS. Bandyci po sterroryzowaniu i rozbrojeniu funkcjonariusza MO zrabowali 1000 zł i część artykułów spożywczych. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Jasle.

W grom. Kamień pow. Chełm (Lublin) pięciu uzbrojonych bandytów dokonało napadu na Gminną Kasę Spółdzielczą, gdzie po sterroryzowaniu kasjerki zrabowali 50 000 zł i przecięli linię telefoniczną. Pościg za bandytami prowadzi grupa operacyjna złożona z funkcjonariuszy Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] i MO.

Wroga propaganda

W Chojnicach (Bydgoszcz) na budynku Narodowego Banku Polskiego wywieszona została wroga ulotka, wykonana odręcznie, na temat zmiany pieniędzy po 1 I 1955 r.¹ Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chojnicach.

Na terenie budowy Państwowej Centrali Drzewnej w grom. Breń pow. Choszczno (Szczecin) ujawniono ulotkę o treści antykomunistycznej, z podpisem „S.W.” Na ulotce narysowana jest swastyka i symbol dolara. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Choszcznie.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Fakt wywieszenia ulotki na budynku NBP należy interpretować jako działanie prowokacyjne lub wyraz obaw przed skutkami wymiany pieniędzy, jak to miało miejsce w 1950 r. Została ona wówczas przeprowadzona „z dnia na dzień”, gdyż sejm przyjął uchwałę w sobotę (28 października), a już w poniedziałek należało wymieniać pieniądze. Przelicznik był bardzo niekorzystny: złoty wymieniano w proporcji 100:3 dla plac i cen oraz 100:1 dla gotówki. Polacy stracili oszczędności w wysokości 3 mld nowych złotych (ok. 750 mln dolarów), wartość nabywca złotówki spadła aż o dwie trzecie. Począwszy od 1950 r. pogłoski o kolejnej wymianie pieniędzy pojawiały się co jakiś czas, a w końcu lat 60. wywołały prawdziwą panikę. P. Marczak, *Walutowy przekręt*, „Mówią wieki”, 2006, nr 7 (559), s. 32 oraz [www: media.pekao.com.pl](http://www.media.pekao.com.pl), z dn. 7 marca 2007 r.

Aresztowania i zatrzymania dokonane przez urzędy do spraw bezpieczeństwa publicznego

Aresztowano i zatrzymano 3 osoby, z tego:

- za nielegalne posiadanie broni – 1 Szczecin
- za nielegalne przekroczenie granicy – 1 Zielona Góra
- za nadużycia – 1 Wrocław

Za nielegalne posiadanie broni myśliwskiej Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowogardzie (Szczecin) zatrzymał chłopca wydalonego ze spółdzielni produkcyjnej.

Jako podejrzanego o dwukrotne nielegalne przekroczenie granicy do Niemiec i z Zachodniego Berlina z powrotem do Polski Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze na podstawie danych Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy aresztował jedną osobę, członka ZMP, który ostatnio ukrywał się na terenie pow. Zielona Góra.

Za umożliwienie wywozu koleją zboża i nawozów sztucznych, pochodzących z nadużyć w PGR Sadków i Pietrzykowice, Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu aresztował zawiadowcę stacji PKP Sadowice². (O aresztowaniu za nadużycia kierownika PGR Sadków i magazyniera podano w Biuletynie Dziennym nr 260/54 z dnia 10 listopada br.).

Wyroki

Za dezercję z WP z bronią Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie na sesji wyjazdowej w Rzeszowie wydał wyrok 9 lat więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

referent Sekcji Informacji GP

(–) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/152, k. 31–32.

² Miejscowość niestabilna. Być może chodzi o Sadowice Wrocławskie.

1954 grudzień 27, Warszawa – Biuletyn Dzienny Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 298/54

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 27 grudnia 1954 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn Dzienny nr 298/54

Informacje o poważniejszych wydarzeniach, wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Telekomunikacja

Na trasie Opoczno–Janków (Kielce) nieustaleni sprawcy wycięli około 100 m linii telefonicznej, biegnącej do Gromadzkiej Rady Narodowej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opocznie.

Jest to 17. z kolei tego rodzaju fakt na terenie kraju w ciągu listopada i grudnia br.

Napad

We wsi Rydzewo–Pieniążki pow. Grajewo (Białystok) 3 uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GSSCh, gdzie po sterroryzowaniu 5 osób zrabowali większą ilość artykułów spożywczych. Zorganizowany pościg doprowadził do odnalezienia wozu i koni, zrabowanych jednemu z miejscowych chłopów. Z wstępnego dochodzenia wynika, że napadu dokonała banda „Ryby”¹. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Grajewie.

W Grodkowie (Opole) nieustaleni sprawcy dokonali włamania do budynku Komitetu Powiatowego PZPR, skąd z gabinetu I sekretarza zrabowali aparat radiowy. Dochodzenie prowadzi MO.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Stanisław Marchewka ps. „Ryba” dowodził plutonem w ZWZ i AK w Obwodzie Łomżyńskim. W czasie akcji „Burza” walczył w zgrupowaniu kpt. Stanisława Cieśliewskiego „Lipca”. Po starciu z Niemcami w okolicy Grądów-Woniecka grupa „Ryby” została schwyta i rozbrojona przez Sowietów, następnie wcielona do 6. Zapasowego Batalionu II Armii WP. Po dezercji na początku 1945 r. włączył się w struktury AKO i w stopniu podporucznika objął funkcję przewodnika walki czynnej Rejonu D AKO. Dowodził jedną z grup (uderzenie na siedzibę UB) oddziału mjr. Jana Taborowskiego „Bruzdy” podczas zakończonego sukcesem ataku na Grajewo. W lipcu 1945 r. rozkazem Komendy Okręgu AKO Białystok jego oddział został rozwiązany, ale on sam został szefem samoobrony Rejonu Łomża WiN. W styczniu 1946 r. opuścił szeregi konspiracji, następnie w 1947 r. poddał się amnestii. W końcu 1952 r. pozornie zgodził się na współpracę z UB z zadaniem nawiązania kontaktu z „Bruzdą”, faktycznie przyłączył się kierowanej przez tego ostatniego grupy, prowadzącej głównie akcje rekwizycyjne. Otoczony przez grupę operacyjną SB i KBW – wskutek zdrady – zginął w walce 4 marca 1957 r. w Jeziorku. S. Poleszak, *Stanisław Marchewka (1908–1957)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny...*, t. I, s. 275–277; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie białostockim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 72.

Wroga propaganda

– anonimy

Sołtysi grom. Staworowo i Achrymowce pow. Sokółka (Białystok), w tym radny GRN – członek ZSL, otrzymali pocztą wykonane na maszynie sfałszowane wezwania do stawienia się w KP PZPR w celu „przesłuchania”. Podejrzany o napisanie wezwań jest nauczyciel grom. Chworościany, który – jak wynika z poufnych danych – brał udział we włamaniu do Prezydium GRN, gdzie zrabowano maszynę do pisania i podejrzany jest o wysłanie antypaństwowych ulotek w maju i listopadzie br. Śledztwo w toku.

– ulotki

Na terenie miasta Łodzi:

– na murach domów oraz w skrzynce listowej ujawniono 3 ulotki z podpisem „Ulotka Wolnej Polski”, wykonane czcionkami gumowymi;

– ulotkę wzywającą do zbrojnego powstania z podpisem „Związek Białego Orła”, znaleziono w skrzynce pocztowej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

Na terenie m. Kielce ujawniono ulotkę, wykonaną odręcznie, z hasłem o treści antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach.

– napisy

Na terenie Zakładów Widzewskiej Fabryki Maszyn (Łódź) ujawniono napis o treści antyradzieckiej, z podpisem: „Niech żyje AK”. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

Na terenie Warszawskiej Fabryki Motocykli ujawniono napis o treści antykomunistycznej i szkalującej przywódców międzynarodowego ruchu robotniczego.

W m. Jędrzychowo pow. Iława (Olsztyn) na drzwiach GS ujawniono napis szkalujący członka rządu ZSRR. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Iławie.

Aresztowania i zatrzymania dokonane przez urzędy do spraw bezpieczeństwa publicznego

Aresztowano i zatrzymano 8 osób, z tego:

za szpiegostwo	– 3 Rzeszów
za bandytyzm	– 1 Kraków
za nielegalne posiadanie broni	– 2: Kielce, Rzeszów
za wrogą propagandę	– 2: Opole, Szczecin

Za działalność szpiegowską na rzecz wywiadu angielskiego Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował dalszych 3 członków siatki szpiegowskiej – 2 robotników PKP i członka spółdzielni produkcyjnej, narodowości ukraińskiej. 2 z ww. jest członkami PZPR i 1 – członek ZM[P]. O poprzednich aresztowaniach do tej sprawy podawano kilkakrotnie w biuletynach dziennych. Śledztwo w toku.

Za przynależność do bandy rabunkowej i udział w napadach Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wadowicach (Kraków) dokonał jednego aresztowania. Śledztwo w toku. O aresztowaniu 3 członków tej bandy podano w Biuletynie Dziennym nr 291/54 z dnia 16 grudnia br.

Za nielegalne posiadanie pistoletu Parabellum nr 9158 wraz z amunicją i planowanie napadu na ambulans pocztowy przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach zatrzymany został listonosz Urzędu Pocztowego w Bogorii pow. Sandomierz.

Za nielegalne posiadanie pistoletu wzór P-38 nr 9319 Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował pracownika Wojskowego Przedsiębiorstwa Budowlanego w Przemyślu. Śledztwo w toku.

Za napisanie anonimu pogróżkowego do 2 aktywistów ZMP Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łobzie (Szczecin) zatrzymał pracownika umysłowego PSS, członka ZMP. Śledztwo w toku.

Wyroki

Za działalność szpiegowską na rzecz wywiadu angielskiego Wojskowy Sąd Rejonowy w Poznaniu skazał jedną osobę na 4 lata więzienia, 2 lata utraty praw obywatelskich i przepadek mienia.

Wojskowy Sąd Rejonowy we Wrocławiu za przynależność do bandy rabunkowej wydał wyrok 9 lat więzienia.

Za przynależność do bandy i dokonywanie napadów rabunkowych Wojskowy Sąd Rejonowy w Lublinie na sesji wyjazdowej w Kielcach – po zastosowaniu ustawy o amnestii – skazał jedną osobę na 3 lata i 4 m[iesią]ce więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(-) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/152, k. 33–35.

1954 grudzień 31, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 299/54

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 31 XII 1954 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 299/54
27–31 XII 1954 r.

Informacje o poważniejszych wydarzeniach, wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Anonimy pogróżkowe

Dwaj średniorolni chłopci i członek ZMP, zamieszkali w grom. Zasutów¹ pow. Środa (Poznań), otrzymali pocztą anonimy pogróżkowe, podpisane: „Czerniak Stefan ppłk krajowej dywersji ^bAKA^b znany w kraju i za granicą”. Dochodzenie w toku. O anonimach z tym samym podpisem podawano kilkakrotnie w poprzednich biuletynach dziennych.

Główny mechanik Ekspozytury PKS w Krośnie (Rzeszów), b[yły] pracownik MBP, otrzymał anonim pogróżkowy. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krośnie.

Wroga propaganda

W Majdanie pow. Kolbuszowa (Rzeszów) w skrzynce pocztowej ujawniono wykonany odręcznie anonim, szkalujący ustrój Polski i ZSRR. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kolbuszowej.

W miejsc[owości] Nowy Dwór pow. Sokółka (Białystok) ujawniono dwie wykonane na maszynie ulotki-odezwy, nawołujące do jedności w walce o „wolną Polskę”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sokółce.

W wykrywaniu autorów ulotek i anonimów, i udowadnianiu winy podejrzanym, odgrywa w niektórych wypadkach szczególną rolę [Centralne] Laboratorium Ekspertyz.

W ostatnim okresie zapadły wyroki w trzech charakterystycznych sprawach tego rodzaju.

W grom. Jaminy pow. Augustów (Białystok) w r. 1953 znaleziono cztery odręcznie wykonane ulotki z hasłami antypaństwowymi i antyradzieckimi.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Augustowie, który prowadził rozpracowanie, ustalił cztery osoby podejrzone o dokonanie przestępstwa, w związku z czym w sierpniu 1954 r. nadesłał do Centralnego Laboratorium Ekspertyz

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

^{b-b} *Tak w tekście.*

¹ Właśc. Zasutowo. Brak w wykazach gromad.

próbki pisma tych osób. Na podstawie nadesłanych rękopisów Centralne Laboratorium Ekspertyz po dokonaniu badania uznało, iż sprawcą wykonanych ulotek jest jeden spośród podejrzanych – lat 51, pochodzenie chłopskie, właściciel 18,5 ha ziemi. Wymieniony do 1939 r. należał do POW i Strzelca. W 1940 r. aresztowany przez władze radzieckie, skazany został na 8 lat więzienia za przynależność do nielegalnej organizacji, która prowadziła walkę z władzą radziecką. Po odbyciu 3° lat kary w ZSRR został zwolniony i wstąpił do armii Andersa², opuszczając wraz z nią Związek Radziecki. Do kraju powrócił w 1947 r. Wyrokiem Wojewódzkiego Sądu w Białymstoku sprawca za rozrzucenie ulotek skazany został na 2 lata więzienia.

W okresie od grudnia 1952 r. do połowy 1954 r. w skrzynkach pocztowych na terenie Łodzi znaleziono 19 odręcznie wykonanych ulotek, szkalujących Polskę Ludową i Związek Radziecki oraz 3 karty pocztowe z adresem: „Do reżimowych władz”. Ulotki pisane były w imieniu nielegalnych organizacji i zaczynały się od słów: „Komitet Polski Podziemnej”. Prowadzący w tej sprawie dochodzenie Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi ustalił podejrzanego, którego charakter pisma podobny był do pisma na ulotkach. Na wniosek Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] Centralne Laboratorium Ekspertyz przeprowadziło badania, które wykazały, iż autorem ulotek jest osobnik, ustalony przez urząd. Aresztowany (lat 27, pochodzenie chłopskie, ślusarz Łódzkich Zakładów Wytwórczych Aparatów Elektrotechnicznych) na podstawie orzeczenia CLE przyznał się do popełnienia przestępstwa. Wojskowy Sąd Rejonowy w Łodzi skazał go na 3 lata więzienia.

Od 1952 r. na terenie woj. łódzkiego przesyłano pocztą – szczególnie w okresach poprzedzających święta państwowe – do różnych obywateli koperty, wewnątrz których znajdowały się ulotki nawołujące do walki z komunizmem. Koperty adresowano odręcznie, zaś ulotki wykonywane były drukarenką o gumowych czcionkach.

Przed dniem 22 lipca 1954 r. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi prowadzący rozpracowanie nadesłał do Centralnego Laboratorium Ekspertyz rękopisy podejrzanego o przesyłanie tych ulotek. Na podstawie przeprowadzonych na wniosek Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] badań pisma Centralne Laboratorium [Ekspertyz] ustaliło, iż sprawcą jest osobnik przechodzący w rozpracowaniu Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] – lat 29, pochodzenie chłopskie, robotnik ZPB im. Armii Ludowej w Łodzi. Należy zaznaczyć, że już uprzednio – w listopadzie 1952 r. – kiedy Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] nadesłał próbki pisma innej osoby podejrzanej ekspertyza wykazała, iż nie jest ona autorem tych ulotek. W czasie rewizji u aresztowanego sprawcy

^{o-c} *Tak w tekście.*

² Władysław Anders (1892–1970), gen. broni. Absolwent Akademii Sztabu Generalnego w Petersburgu i Wyższej Szkoły Wojennej w Paryżu. Współorganizator I Korpusu Polskiego w Rosji, w 1919 r. szef sztabu wojsk wielkopolskich, uczestnik wojny polsko-bolszewickiej, od 1920 r. dowódca jednostek kawalerii. Podczas kampanii wrześniowej, po walkach pod Tomaszowem Lubelskim, uwięziony przez Sowieców (Lwów, Moskwa), zwolniony po układzie Sikorski-Majski. Dowódca PSZ w ZSRR (od 6 VIII 1941), następnie APW i II Korpusu Polskiego (od 19 VIII 1943), z którym odbył kampanię włoską. Od 26 lutego do 21 czerwca 1945 r. p.o. NW i GI PSZ, a od 8 listopada 1946 r. NW i GI PSZ. Pozbawiony obywatelstwa polskiego uchwałą RM z 26 września 1946 r. (przywrócone pośmiertnie w 1989). Awansowany do stopnia gen. broni 16 maja 1954 r., odznaczony najwyższymi odznaczeniami polskimi (Order Orła Białego w 1995) i zagranicznymi. P. Stawicki, *Słownik biograficzny generalów Wojska Polskiego 1918–1939*, Warszawa 1994, s. 69.

znaleziono ręczną drukarenkę, którą posługiwał się przy sporządzaniu ulotek. Wymieniony w toku śledztwa na podstawie orzeczenia przyznał się do winy i wskazał osobnika, który działał wspólnie z nim. Na podstawie zeznań aresztowanego zatrzymano jego współnika – b[yły] czł[onek] AK, uprzednio skazany za napady rabunkowe na terenie pow. Nowy Sącz, zwolniony w 1949 r., lat 24. Ustalono, iż w[yżej] wymienieni zamierzali założyć nielegalną organizację pn. Ośrodek do Walki z Komunizmem, zadaniem której byłby kolportaż wrogich ulotek. Wyrokiem Wojskowego Sądu Rejonowego w Łodzi z dn. 16 IX 1954 r. główny sprawca skazany został na rok więzienia.

Aresztowania i zatrzymania dokonane przez urzędy do spraw b[ezpieczeństwa] p[ublicznego]

Za nielegalne posiadanie broni aresztowani i zatrzymani zostali:

- w Warszawie czł[onek] WiN, który w czasie ujawnienia się w 1947 r. nie zdał dwóch pistoletów: Vis i P-38;
- w Gdańsku technik budowlany, u którego w czasie rewizji znaleziono pistolet P-38 i 50 szt[uk] amunicji;
- w Chełmie (Lublin) spawacz Kraśnickiej Fabryki Wyrobów Metalowych, u którego znaleziono pistolet Mauser.

Wyroki

Za działalność szpiegowską na rzecz wywiadu amerykańskiego Wojskowy Sąd Rejonowy we Wrocławiu skazał jedną osobę na 7 lat więzienia

Za współpracę z okupantem i nielegalne posiadanie broni Wojskowy Sąd Rejonowy w Krakowie wydał 2 wyroki po 3 lata i 4 miesiące, a jedną osobę skazał na rok więzienia.

Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie:

- za nielegalne posiadanie kilku jednostek broni palnej skazał 4 osoby: na 10 lat, 2 po 7 lat i 3 lata 6 mies[ięcy] więzienia,
- za przynależność do nielegalnej organizacji Bataliony Chłopskie wydał wyroki: 6 mies[ięcy], 3 lata, 3 i pół roku oraz 5 lat więzienia.

W roku 1954 urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego] wykryły w 14 wypadkach sprawców pożarów w gospodarce wiejskiej, aresztując 19 osób za podpalenia. Liczby te, niewspółmiernie małe w stosunku do ilości podpałek, wskazują na niedostateczną jeszcze pracę aparatu bezpieczeństwa w walce z dywersją na wsi.

W styczniu br. Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lesznie (Poznań) aresztował czterech sprawców podpalenia stogu słomy w PGR Pawłowice. Aresztowani – b[yl]i członkowie Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży³, w wieku 23 lata, w tym dwaj członkowie ZMP – w czasie śledztwa zeznali, że dokonali pod-

³ Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży zostało powołane 5 lutego 1934 r. w Krakowie i składało się z Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Męskiej i Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Żeńskiej. Przed wojną obie organizacje liczyły łącznie ponad 250 tys. członków. KSM prowadziło działalność religijną, kulturalno-oświatową, charytatywną i społeczno-patriotyczną. Po wojnie władze PRL najpierw odmówiły rejestracji KSMŻ, następnie ograniczyły działalność KSMM i ostatecznie 7 lutego 1953 r. zdelegalizowały stowarzyszenie męskie. Działających w podziemiu członków KSMM prześladowano, najdotkliwsze represje dotknęły Michała Kowalika i Edwarda Chachlicę, skazanych w procesie kurii krakowskiej 27 stycznia 1953 r. na karę śmierci (zamienioną później na dożywocie). Spotkania członków KSMM prowadził m.in. ks. kard. Karol Wojtyła. KSM zostało reaktywowane przez Konferencję Episkopatu Polski na mocy dekretu z dnia 10 października 1990 r.

palenia stogu, aby w ten sposób przeszkodzić w odbyciu akademii 22 Lipca. Źródła inspiracji nie ustalono. Sąd skazał podpalaczy na kary od półtora do 7 lat więzienia.

Za podpalenie stodoły w PGR Unin⁴ pow. Łobez (Szczecin) Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łobzie aresztował dwóch stróżów tego PGR, którzy w śledztwie, przyznając się do winy zeznali, iż dokonali podpalenia kierując się chęcią zemsty na kierowniku PGR.

Za podpalenie stodoły we własnym gospodarstwie (6 ha) aresztowana została w lipcu bieżącego roku mieszkanka gromady Dąbroszyn^d pow. Konin. Aresztowana w śledztwie zeznała, że podpalenia dokonała, aby odstraszyć od wstąpienia do spółdzielni swego męża – czł[onka] kom[itetu] założycielskiego spółdzielni. Na rozprawie sądowej we wrześniu br. ww. skazana została na 6 lat więzienia.

Za podpalenie stodoły w Spółdzielni Produkcyjnej im. II Zjazdu w Mierucinie pow. Mogilno (Bydgoszcz) w sierpniu br. aresztowany został syn kułaka, członek tej spółdzielni produkcyjnej. Śledztwo wykazało, że sprawca podpalenia dokonał aktu zemsty za to, że zarząd spółdzielni nie zezwolił mu na indywidualne zebranie plonów z 2,5 ha. Spółdzielnia udzieliła pierwotnie zgody na zebranie tych plonów jednak pod warunkiem, że ojciec jego (posiadacz 28 ha) w drodze wymiany przekaże spółdzielni 2,5 ha ziemi. Ponieważ kułak nie zgodził się na wymianę gruntu, spółdzielnia zgodę swą cofnęła.

We wrześniu br. Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Starogardzie⁵ aresztował dwóch robotników PGR Wieleń (w tym kandydat PZPR) podejrzanych o podpalenie stodoły PGR. Jeden z aresztowanych (absolwent kursu dla kierowników PGR-ów) zeznał, że podpalenia dokonał w celu usunięcia obecnego kierownika PGR i objęcia jego stanowiska.

Ponadto ustalono w niektórych wypadkach sprawców podpażeń nienoszących cech dywersji – przez nieostrożność, osoby niepoczytalne i nieprzestrzeganie przepisów przeciwpożarowych.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(–) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/152, k. 36–40.

^d *Było:* Dobroszyn.

⁴ Miejscowość nieustalona. Być może Unimie.

⁵ Być może chodzi o PUdsBP w Stargardzie, ponieważ w tym powiecie znajdował się Wieleń.

1955 styczeń 7, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 1/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 7 stycznia [19]55 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 1/55

1–7 I 1955 r.

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przemysł

W kopalni „Modrzejów” w Sosnowcu (Stalinogród) na chodniku głównym nieustalony sprawca włożył do ścieku 3 deski, chcąc w ten sposób wywołać spiętrzenie wody i zalanie chodnika transportowego. Nieusuniecie desek w porę spowodowałoby unieruchomienie elektrowozów i wstrzymanie wydobywania przez kilka godzin. Dochodzenie prowadzi RO.

Anonimy pogróżkowe

Kierownik wydziału Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach otrzymał pocztą anonim pogróżkowy, którego autor nazywa go zdrajcą i ostrzega, iż „rok 1955 będzie rokiem tragicznym, a każdego zdrajcę dosięgnie sprawiedliwa ręka”. Anonim wykonany odręcznie, podpisany był „Dowódca Organizacji – Czuwaj”. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach. O anonimie pogróżkowym z tym samym podpisem, nadesłanym do tegoż adresata informowaliśmy w Biuletynie Dziennym nr 294/54 z dnia 20 XII [19]54 r.

Kierownik kontroli technicznej WSK Dębica (Rzeszów) otrzymał pocztą anonim pogróżkowy wykonany odręcznie. Dochodzenie prowadzi RW przy WSK Dębica.

Dwaj pracownicy kopalni „Bytom” (Stalinogród), czł[onkowie] PZPR, otrzymali pocztą anonimy pogróżkowe, szkalujące PRL. Dochodzenie prowadzi RO.

Kierownik szkoły w Pobiedziskach (Poznań) otrzymał anonim, którego autor – pod groźbą śmierci – domaga się nauczania religii w szkole. Anonim podpisany „Czerniak Stefan ppłk dywersji ^bAKA^b”. O anonimach z tym samym podpisem podawano kilkakrotnie w poprzednich biuletynach. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

^{b-b} Tak w tekście.

Do Komendy Miasta MO w Sosnowcu (Stalinogród) wpłynął pocztą anonim wykonany odręcznie, podpisany „Kier[ownik] AK Polak”, o treści antypaństwowej i pogroźkowej, skierowany pod adresem funkcjonariuszy Komendy MO. Dochodzenie prowadzi Miejski Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i Kom[enda] MO Sosnowiec.

W gromadzie Ciosaniec pow. Sulechów (Zielona Góra) na budynku Agencji Pocztovej ujawniono ulotkę o treści pogroźkowej, skierowaną pod adresem mieszkańców tej gromady. Ulotka wykonana była odręcznie i podpisana „Zarząd partyzantów – Góra”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sulechowie.

Wroga propaganda

W Warszawie w skrzynkach pocztowych ujawniono pięć ulotek o wrogiej treści wykonanych na maszynie, z podpisem „Młoda Polska Walczy”. O ulotkach z takim podpisem informowaliśmy w poprzednich biuletynach. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę.

Na drzwiach mieszkania przewodniczącej Dzielnicowego Komitetu Frontu Narodowego Gdańsk[a]-Olszynki nieustaleni sprawcy namalowali czarną farbą wulgarny napis. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku.

Na tablicy ogłoszeniowej przy budynku GRN w Starym Mieście pow. Morąg (Olsztyn) ujawniono wykonany ołówkiem napis o treści antypaństwowej i antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Morągu.

Na terenie Uniwersytetu M[ikołaja] Kopernika w Toruniu (Bydgoszcz) ujawniono wrogi napis, wykonany odręcznie. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Toruniu.

Na terenie Wytwórni Chemicznej w Łęgnowie (Bydgoszcz) ujawniono wykonany odręcznie napis o treści antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Łęgnowie.

W Warszawie na murze otaczającym tor wyścigowy, nieustalony sprawca wykonał czarną kredą napisy o treści antyradzieckiej. Dochodzenie w toku.

Aresztowania i zatrzymania dokonane przez urzędy do spraw b[e]ezpieczeństwa p[ublicznego]

Za działalność szpiegowską na rzecz wywiadu angielskiego Komitet [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] aresztował szlifierza Wojskowych Zakładów Motoryzacyjnych, zam[ieszkałego] we Wrocławiu.

Za wydawanie w ręce gestapo członków organizacji lewicowych Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie aresztował pracownika Zespołu PGR w Dobrodzieniu pow. Lubliniec, czł[onka] PZPR, który w czasie okupacji pełnił kierowniczą funkcję w Okręgu NSZ w Częstochowie.

Za szerzenie wrogiej propagandy, czerpanej z audycji radiowych państw kapitalistycznych Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku zatrzymał portiera klubu dla marynarzy zagranicznych w Gdyni.

Za nielegalne posiadanie broni Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu aresztował ucznia spółdzielni elektrotechnicznej.

Wyroki

Na rozprawie przeciwko szpiegom działającym na korzyść wywiadu angielskiego Wojskowy Sąd [Rejonowy] we Wrocławiu skazał głównych oskarżonych na 12, 5, 4 i 3 i pół roku więzienia. Poza tym zapadły 3 wyroki po 3 lata więzienia, a dwóch oskarżonych skazano na półtora roku i rok więzienia.

Za współpracę i przekazywanie materiałów szpiegowskich wywiadowi angielskiemu Wojskowy Sąd Rejonowy w Szczecinie skazał dwie osoby na 10 i 12 lat więzienia.

Za przynależność do nielegalnej organizacji pn. Pyton¹ Wojskowy Sąd Rejonowy w Bydgoszczy na sesji wyjazdowej w Toruniu wydał wyroki skazujące dwie osoby na 3 lata i dwie na 4 lata więzienia.

Za dokonanie morderstwa funkcjonariusza MO, przynależność do bandy terrorystycznej i napady z bronią Wojskowy Sąd Rejonowy w Lublinie na sesji wyjazdowej w Kielcach skazał dwie osoby na karę śmierci i dwie na 5 i 9 lat więzienia.

Za dokonywanie napadów terrorystyczno-rabunkowych Wojskowy Sąd Rejonowy w Lublinie wydał wyroki skazujące: dowódcę bandy ps. „Mogiłka”² na karę śmierci i pięć osób na 5 do 15 lat więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(–) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 1–4.

¹ Właśc. Młodzież Polska Pyton – organizacja działająca od kwietnia 1952 r. do 12 października 1954 r. w Toruniu. Kierował nią Zbigniew Piechowiak ps. „Zenon”, „Wojak” („Wojtak”). Miała charakter dywersyjny i liczyła 8 członków. AIPN, 0176/109, Pyton, Charakterystyka nr 56; AIPN By, 09/56, Pyton, Charakterystyka bn; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwach gdańskim i pomorskim (bydgoskim) 1945–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 376.

² Jan Turzyniecki ps. „Mogiłka” objął dowództwo oddziału Obwodu WiN Tomaszów Lubelski po śmierci jego dotychczasowego dowódcy por. Jana Leonowicza ps. „Burta”, zastrzelonego 9 lutego 1951 r. przez UB. Mimo wielkiej oblawy UB, MO i KBW w rejonie Wereszczyca oddział „Mogiłki” zdołał przetrwać i wznowił działalność w maju 1951 r., prowadząc akcje likwidacyjne i rekwizycyjne. W grudniu 1951 r. Turzyniecki rozproszył oddział w celu utrudnienia schwywania jego członków przez UB i MO. Jednak od lutego 1952 r., w wyniku kolejnych operacji UB, rozpoczął się proces systematycznej likwidacji oddziału „Mogiłki”. W końcowym okresie istnienia grupa liczyła 7 osób. Sam Turzyniecki został aresztowany dopiero 10 października 1953 r., po walce z UB i KBW we wsi Siemnice. „Mogiłka” został skazany 27 grudnia 1954 r. na karę śmierci, zamienioną następnie na dożywocie, a później na 12 lat więzienia. Na mocy decyzji sądu w Lublinie z dnia 18 czerwca 1964 r. został zwolniony warunkowo i cztery dni później opuścił Obóz Pracy w Potulicach. *Informator o nielegalnych...*, s. 125. S. Poleszak, *Jan Turzyniecki (1919–1965)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny...*, t. II, Kraków-Warszawa-Wrocław 2004, s. 541–542; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie lubelskim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 158.

Nr 16

1955 styczeń 12, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 2/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 12 stycznia [19]55 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 2/55

8–12 I 1955 r.

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Anonim pogróżkowy

Sekretarz Komitetu Gminnego PZPR, prezes ZSCh, zam[ieszkały] w grom. Łuszkowo¹ pow. Kościan (Poznań), znalazł w swych zabudowaniach anonim, którego autor grozi mu śmiercią, jeśli nie zaprzestanie aktywnej pracy społecznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kościanie.

Wroga propaganda

– ulotki

W Zawierciu (Stalinogród) na jednej z ulic ujawniono 10 wykonanych odręcznie ulotek z hasłami antykomunistycznymi. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zawierciu.

W szkole podstawowej w Międzyzdrojach pow. Wolin (Szczecin) ujawniono wykonane odręcznie 2 odezwy o treści antypaństwowej, wzywające do bojkotowania zarządzeń w sprawie zaprzestania nauki religii w szkołach. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Świnoujściu.

W Bibliotece Miejskiej w Szczecinie ujawniono na jednym z wydawnictw napisaną odręcznie odezwę pt. „Bracia Polacy”, w której autor umieścił kilka wyjątków z ulotki pochodzenia zagranicznego (NTS) o treści prowojennej oraz zredagowany przez siebie komentarz, szkalujący ZSRR i państwa demokracji ludowej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie.

Na jednym z domów mieszkalnych w Kaliszu (Poznań) znaleziono antypaństwową ulotkę, wykonaną na maszynie. O ujawnieniu na terenie Kalisza identycznych ulotek podawano kilkakrotnie w biuletynach dziennych. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kaliszu.

Przed budynkiem Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rawie Mazowieckiej (Łódź) znaleziono legitymację Towarzystwa Przyjaźni Polsko-

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Gromada Łuszkowo istniała do listopada 1954 r., następnie weszła w skład gromady Jerka.

-Radzieckiej, wewnątrz której wykonane były hasła antykomunistyczne. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rawie Mazowieckiej.

– **napisy**

W budynku Komitetu Powiatowego PZPR w Inowrocławiu (Bydgoszcz) ujawniono wykonany odręcznie napis szkalujący kierownictwo partii i rządu PRL.

W Krapkowicach pow. Opole w kilku punktach ujawniono wrogie napisy wykonane czerwoną farbą. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu.

W kopalni „Bytom” (Stalinogród) na jednym z wozów ujawniono swastykę, narysowaną kredą. Dochodzenie prowadzi RO.

Aresztowania dokonane przez urzędy do spraw bezpieczeństwa publ[icznego]

W Nowym Dworze pow. Sokółka (Białystok) w dniu 6 bm. zamordowany został funkcjonariusz MO, któremu sprawcy zrabowali broń oraz dokumenty partyjne i służbowe, w tym materiały dochodzenia o kradzież roweru. W wyniku dochodzenia w dniu 7 bm. aresztowano chłopca, zam[ieszkałego] w Nowym Dworze, posiadacza 7 ha, podejrzanego o kradzież roweru i syna kułaka, właściciela 20 ha, podejrzanego o współudział w zabójstwie i pisanie wrogich ulotek na maszynie, zrabowanej z Prezydium GRN w Zalesiu. W czasie rewizji u aresztowanych znaleziono dowody świadczące o tym, że są oni sprawcami zabójstwa. Śledztwo prowadzi Wydział Śledczy Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku.

Za rozpowszechnianie rewizjonistycznej propagandy Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie aresztował brygadzystę tamt[ejszej] stoczni.

Za dezercję z WP Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kolbuszowej (Rzeszów) aresztował żołnierza Jednostki Wojskowej Nr 2485.

Wyroki

Za dokonanie gwałtownego zamachu z bronią na poborcę podatkowego i komendanta posterunku MO, napady na placówki handlu uspołecznionego i przynależność do nielegalnej organizacji Młody Legion² Wojskowy Sąd Rejonowy w Lublinie na sesji wyjazdowej w Kielcach wydał wyroki skazujące 5 osób na kary: dożywotniego więzienia, 13 lat, 7, 6 i 3 lata i 4 m[iesią]ce więzienia.

Za rozpowszechnianie wrogiej propagandy Sąd Wojewódzki w Bydgoszczy wydał trzy wyroki: 3 lata, rok i 7 m[iesią]cy więzienia.

Za wykonywanie wrogich napisów Sąd Wojewódzki na m.st. Warszawę skazał jedną osobę na rok więzienia.

Za publiczne śpiewanie hymnu hitlerowskiego Sąd Wojewódzki w Opolu wydał dwa wyroki po roku więzienia.

² Organizacja działała od grudnia 1951 r. do marca lub lipca 1952 r. na terenie powiatów opoczyńskiego i radomskiego, a jej dowódcą był Wiktor Włazło ps. „Józef Konarski”. Liczyła kilku (wg *Informatora* siedmiu) członków i prowadziła działalność dywersyjną. *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie kieleckim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 294; *Informator o nielegalnych...*, s. 321.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(-) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 5-7.

1955 styczeń 15, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 3/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 15 stycznia 1955 [r.]
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 3/55

13–15 stycznia

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Transport

Na trasie kolejowej Kłodnica–Łąki Kozielskie pow. Koźle (Opole) nieustaleni sprawcy położyli na torze szynę dług[ości] 3 m i zabrali 2 lampy z tarczy ostrzegawczej. Do wypadku nie doszło dzięki usunięciu przeszkody w porę. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO w Koźlu.

Anonimy pogróżkowe

Przewodniczący GRN w Białej pow. Kraśnik (Lublin) otrzymał pocztą anonim, którego autor za aktywną pracę społeczną grozi śmiercią jemu oraz dwóm innym przewodniczącym GRN w pow. Kraśnik i sekretarzowi POP PZPR w Janowie Lubelskim. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kraśniku.

Sekretarz POP PZPR przy Sosnowieckich Zakładach Wierceń Geologicznych (Stalinogród) otrzymał pocztą anonim pogróżkowy. Dochodzenie prowadzi Miejski Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sosnowcu.

Wroga propaganda

– ulotki

W Koźlu (Opole) na ulicy ujawniono ulotkę wykonaną na maszynie o treści rewizjonistycznej i szkalującej ustrój PRL, z podpisem „Gwardia Wolnych Niemiec”. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu¹.

Na terenie gromady Krzyże pow. Pisz (Olsztyn) znaleziono wykonaną odręcznie ulotkę o charakterze rewizjonistycznym, wzywającą do walki z komunizmem pod wodzą Adenauera². Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pieszku.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Za rozpowszechnianie wspomnianych ulotek został zatrzymany osiemnastoletni Henryk Gajda, zatrudniony jako kolporter prasy PPK „Ruch” w Koźlu. AIPN, 1583/178, Informacja o działalności wrogich elementów na terenie województwa opolskiego i ocena pracy operacyjnej wojewódzkiego aparatu b[e]ezpieczeństwa [p]ublicznego], k. 290.

² Konrad Adenauer (1876–1967), polityk, kanclerz RFN. W latach 1917–1933 nadburmistrz Kolonii, dwukrotnie aresztowany przez gestapo po zamachu na Hitlera. W maju 1945 r. powołany przez władze amerykańskie na nadburmistrza

Na terenie Kalisza (Poznań) znaleziono dwie różne ulotki, wykonane na maszynie do pisania i odręcznie, pochwalające USA, Adenauera i Mikołajczyka³. Dochodzenie prowadzi miejscowy Urząd Powiatowy [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W Hajnówce (Białystok) w skrzynce pocztowej i na jednej z ulic znaleziono wykonane odręcznie cztery ulotki o treści antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Hajnówce.

– napisy

W budynku Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Toruniu (Bydgoszcz) ujawniono antypaństwowy napis, wykonany odręcznie. Dochodzenie prowadzi miejscowy Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

Na terenie Zjednoczenia Budownictwa Wojskowego w Warszawie ujawniono dwa napisy o treści antyradzieckiej i hasło wzywające do walki z ustrojem. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę.

Aresztowania dokonane przez urzędy do spraw bezpieczeństwa publ[icznego]

Jako podejrzanego o morderstwa, współpracę z okupantem i nielegalne posiadanie broni palnej Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował ukrywającego się od 1948 r. mieszkańca powiatu rzeszowskiego.

W wyniku śledztwa z aresztowanym za nielegalne posiadanie broni (o areszcie podano w Biuletynie Dziennym nr 297/54 z dnia 23 XII [19]54 r.) Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowogardzie (Szczecin) aresztował dwóch dalszych podejrzanych o nielegalne posiadanie broni: robotnika PGR i chłopca, posiadającego 7 ha. Śledztwo w toku.

Wyroki

Za działalność szpiegowską na rzecz wywiadu amerykańskiego Wojskowy Sąd Rejonowy we Wrocławiu wydał wyroki skazujące 5 osób na kary: dożywotniego więzienia, 2 po 12 lat, 8 i 6 lat więzienia.

Kolonii, ale już 6 października został zwolniony przez Anglików. Od 1946 r. tworzył partię chrześcijańsko-demokratyczną (CDU), której przewodził w latach 1950–1966. W okresie od września 1949 r. do października 1963 r. kanclerz Niemiec, a jednocześnie minister spraw zagranicznych (1951–1955). Po odejściu z urzędu kanclerskiego poseł do Bundestagu (do 1966). Zwolennik zjednoczenia Niemiec i integracji europejskiej. Doprowadził do odbudowy gospodarczej RFN oraz członkstwa Niemiec w EWG i NATO. Zainicjował nawiązanie stosunków dyplomatycznych z ZSRR, doprowadzając do zwolnienia ostatniej grupy jeńców wojennych w 1955 r. Z uwagi na kwestionowanie polskiej granicy na Odrze i Nysie Łużyckiej, remilitaryzację Niemiec i amnestię dla nazistów władze komunistyczne przedstawiały go jako jednego z głównych wrogów PRL.

³ Stanisław Mikołajczyk (1901–1966), polityk, premier RP. W latach 1918–1920 uczestnik powstania wielkopolskiego i wojny polsko-bolszewickiej. Działacz ruchu młodowiejskiego i ludowego, w okresie międzywojennym członek najwyższych władz PSL Piast i SL. W 1939 r. internowany na Węgrzech, a po przedostaniu się na Zachód wiceprzewodniczącym RN we Francji, później w Anglii. Od września 1941 r. do lipca 1943 r. wicepremier i minister spraw wewnętrznych, od lipca 1943 r. (po śmierci gen. W. Sikorskiego) premier. Po konferencji w Moskwie w październiku 1944 r. złożył 24 listopada dymisję. Po powrocie do kraju w czerwcu 1945 r. wicepremier i minister rolnictwa i reform rolnych w RJN, od lipca poseł do KRN i na Sejm Ustawodawczy. Jako przywódca ruchu ludowego (od lipca 1945 wiceprezes, a od stycznia 1946 prezes NKW PSL) skupiał wokół siebie opozycję wobec komunistów. Po przegranej w sfałszowanych wyborach parlamentarnych, przy pomocy ambasadora brytyjskiego, opuścił kraj w październiku 1947 r. Uchwałą sejmku z 15 listopada 1947 r. został pozbawiony mandatu poselskiego, a 21 listopada odebrano mu obywatelstwo polskie (przywrócone pośmiertnie 15 marca 1989). Na emigracji w USA był aktywnym politykiem PSL i działaczem Międzynarodówki Chłopskiej. Władze komunistyczne przedstawiały go jako zdraycę-uciekinię, a ludzi związanych z „mikołajczykowskiem” PSL jako wrogów Polski Ludowej. T. Mołdawa, *op. cit.*, s. 395–396.

Za udzielanie pomocy szpiegom wywiadu angielskiego Wojskowy Sąd Rejonowy w Szczecinie wydał wyroki skazujące 2 osoby na półtora roku oraz rok i 3 m[iesią]ce więzienia.

Za dokonywanie morderstw funkcjonariuszy UB, MO i ORMÓ oraz napady terrorystyczno-rabunkowe na posterunki MO i placówki handlu uspołecznionego Wojskowy Sąd Rejonowy w Łodzi skazał d[łowód]cę bandy Danielaka na karę śmierci.

Za zamordowanie w okresie okupacji partyzanta radzieckiego Sąd Wojewódzki w Kielcach skazał 4 b[yłych] członków BCh na 10, 8 i dwóch po 6 lat więzienia.

Za działalność rewizjonistyczną Wojskowy Sąd Rejonowy w Zielonej Górze wydał wyrok 2 lat więzienia w zawieszeniu na 3 lata i utratę praw obywatelskich na okres dwóch lat.

Za kolportowanie wydawnictw klerykalnych, szkalujących ustrój demokracji ludowej i ZSRR Sąd Wojewódzki w Szczecinie wydał wyrok 3 lat więzienia.

Sąd Wojewódzki w Olsztynie skazał za rozpowszechnianie wrogiej propagandy 3 osoby na 1 do 4 lat więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(–) Mikołajewicz J. [sierż.]

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 8–10.

Nr 18

1955 styczeń 18, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 4/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 18 stycznia [19]55 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^{a-a}68^a

Biuletyn nr 4/55
16–18 stycznia

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Rolnictwo

W Mroczkowie pow. Grodków (Opole) wybuchł pożar w Rolniczym Zrzeszeniu Spółdzielczym. Spłonęła stodoła ze zbożem, paszą oraz maszynami rolniczymi. Zachodzi podejrzenie podpalenia. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie Prokuraturą Wojskową w Opolu.

Wroga propaganda

– ulotki

W gromadzie Kupno i Widelka pow. Kolbuszowa (Rzeszów) obok kościoła i zabudowań członka partii ujawniono dwie identyczne ulotki wykonane odręcznie, szkalujące Związek Radziecki i gospodarkę kolchozową, a pochwalające ustrój USA. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kolbuszowej.

Na terenie m. Grójec (Warszawa) na tablicy ogłoszeniowej ujawniono wykonane odręcznie 3 ulotki o treści antypaństwowej, podpisane: „Sztab MZAP – mjr X”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Grójcu.

– napisy

Na budynku Prezydium MRN w Krapkowicach pow. Opole ujawniono antypaństwowe hasło, wykonane ostrym narzędziem. Jest to drugi napis wykonany w tym samym miejscu. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu.

Na stacji kolejowej w m. Jazy pow. Kołobrzeg (Koszalin) ujawniono antypaństwowy napis, wykonany odręcznie. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kołobrzegu.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Areszty i zatrzymania

Jako podejrzanego o działalność szpiegowską na rzecz wywiadu angielskiego Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu aresztował robotnika kwalifikowanego, zam[ieszkałego] ostatnio w Częstochowie.

Za utworzenie w 1951 r. nielegalnej organizacji [o] charakterze dywersyjno-terrorystycznym, która do czasu likwidacji w 1953 r. dokonała szeregu napadów na terenie woj. szczecińskiego i lubelskiego, Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łobzie (Szczecin) aresztował dezertera WP (w roku 1949 karany sądowo wyrokiem 3 lat więzienia za działalność bandycką). W czasie rewizji przy ww. znaleziono pistolet TT i 104 szt[uki] amunicji. Śledztwo w toku.

Za udzielanie pomocy bandycie Kostrzewie¹ Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował robotnika PKP, u którego podczas rewizji znaleziono automat MPi. Śledztwo w toku.

Jako podejrzanych o przynależność do nielegalnej grupy młodzieżowej Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach zatrzymał 3 mieszkańców Kielc, pochodzenia robotniczego, bez stałego miejsca pracy, w wieku 19–20 lat (w tym 2 b[yłych] członków ZMP – wydalonych w 1954 r. za przynależność do grupy chuligańskiej na terenie szkoły). W toku wstępnego śledztwa ustalono, że ww. od marca do września 1954 r. odbywali zebrania, na których dyskutowali wiadomości zaczerpnięte z audycji radiowych państw kapitalistycznych, stanowiąc grupę, która planowała zdobycie broni i dokonywanie napadów rabunkowych, a następnie ucieczkę za granicę. W czasie rewizji u jednego z zatrzymanych znaleziono pistolet kal. 6 mm, niezdatny do użytku. Śledztwo trwa.

Jako podejrzanego o nielegalne posiadanie broni Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowogardzie (Szczecin) aresztował członka spółdzielni produkcyjnej (karany sądowo w 1951 r. wyrokiem 5 lat więzienia za nielegalne posiadanie broni – warunkowo zwolniony). O aresztach do tej sprawy podawano w Biuletynach nr 297/[54] z dnia 23 XII [19]54 r. i nr 3/55 z dnia 15 I [19]55 r.

Za wysyłanie anonimów pogroźkowych do aktywistów wiejskich, biorących czynny udział w organizowaniu spółdzielni produkcyjnych Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach aresztował chłopą, posiadającego 4 ha, zam[ieszkałego] w Suliszowie pow. Sandomierz.

Wyroki

Za współpracę z bandą Kielocha² Wojskowy Sąd Rejonowy w Lublinie na sesji wyjazdowej w Kielcach wydał wyrok 4 lat więzienia.

Za niemeldowanie władzom o istnieniu bandy rabunkowej, grasującej na terenie województwa wrocławskiego i utrzymywanie kontaktów z jednym z bandytów Wojskowy Sąd Rejonowy we Wrocławiu skazał dwie osoby na 2 i 5 lat więzienia.

¹ Grupa działała z przerwami w latach 1946–1954. Kierowali nią kolejno: Władysław Niemiec, Franciszek Solarz i Roman Kostrzewa (od 1952). Obszar jej działania obejmował powiaty gorlicki, jasielski i tarnowski w województwie rzeszowskim. AIPN, 0183/15, Ugrupowanie bez nazwy, Charakterystyka nr 17.

² Grupa działała w okresie od lutego 1951 r. do maja 1954 r. w powiatach opatowskim i starachowickim w województwie kieleckim. Liczyła kilku (wg *Informatora jedenastu*) członków, kierował nią Stanisław Kieloch. *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie kieleckim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 292; *Informator o nielegalnych...*, s. 347.

Za rozpowszechnianie wrogiej propagandy Sąd Wojewódzki w Opolu wydał wyrok 2 lat więzienia.

Za rozpowszechnianie wrogiej propagandy godzącej w ustrój PRL Sąd Wojewódzki w Opolu wydał wyroki skazujące 4 osoby po roku więzienia.

Za wrogą działalność Sąd Powiatowy w Miechowie (Kraków) skazał trzech członków sekty świadkowie Jehowy na 1 do 2 lat więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(–) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 11–13.

1955 styczeń 22, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 5/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 22 stycznia [19]5[5 r.]
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 5/55

19–22 stycznia

Informacje o wroziej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przewodniczący i sekretarz Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Bytomiu (Stalinogród) otrzymali pocztą anonimy wykonane odręcznie. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bytomiu.

Wroga propaganda

– ulotki

W Ozimku pow. Opole w pobliżu huty „Małapanew” ujawniono ulotkę, wykonaną odręcznie, o treści szkalującej jednego z członków Biura Politycznego KC PZPR. Dochodzenie prowadzi RO.

W Chrzanowie (Kraków) na klatce schodowej jednego z budynków mieszkalnych ujawniono 10 ulotek wykonanych na maszynie [e] o treści wzywającej do jedności w walce z ustrojem PRL. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chrzanowie.

W gromadach Lipiny Górne¹ i Łazów pow. Biłgoraj (Lublin) ujawniono 5 ulotek, które pod nagłówkiem „Cud w Częstochowie” mówią o pielgrzymkach z całego kraju do miejsca cudownego uzdrowienia i nawołują wierzących do zbiorowych modłów. Autor ulotki wzywa do jej przepisywania i rozpowszechniania, a za zniszczenie grozi pobiciem. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Biłgoraju.

W skrzynce pocztowej w Hajnówce (Białystok) znaleziono ponownie wykonaną odręcznie ulotkę treści antyradzieckiej. O uprzednio znalezionych 4 ulotkach podano w Biuletynie nr 3/55 z dnia 15 bm.

Areszty i zatrzymania

Za udzielanie pomocy i ukrywanie bandyty (o aresztowaniu którego podano w Biuletynie nr 4/55 z dnia 18 I [19]55 r.) Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łobzie (Szczecin) aresztował kułaka oraz pracownika Bazy Rybackiej

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Gromada Lipiny Górne istniała do listopada 1954 r., następnie weszła w skład gromady Lipiny Dolne.

w Świnoujściu. W czasie rewizji w zabudowaniach kułaka znaleziono karabin, 800 sztuk amunicji do pistoletu, 5 petard i większą ilość trotylu. Z dotychczasowego śledztwa wynika, że broń i amunicja pochodzi z Jednostki Wojskowej Nr 2200, w której służył aresztowany pracownik Bazy Rybackiej i że kułak w czasie ukrywania bandyty namawiał go do napadu na referenta rolnego GRN. Śledztwo trwa.

Za przynależność do nielegalnej organizacji Eskadra Wyzwolicielei Ziemi Kieleckiej z Komunistów – Sztab Generalny Radom² Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Radomiu (Kielce) zatrzymał dowódcę i dwóch członków organizacji, pochodzenia inteligenckiego, w wieku 18–19 lat. W czasie rewizji u wym[ienionych] znaleziono 3 podrobione legitymacje MO, 16 ulotek pisanych na maszynie w związku z 10-leciem PRL i czcionki drukarki ręcznej oraz pieczęć z nazwą organizacji. Ustalono, że organizacja ta od września 1954 r. aktywnie rozpowszechniała antypaństwowe ulotki, które wysyłane były pocztą do osób zamieszkałych w Radomiu i Zamościu, o czym podano w Biuletynie Dziennym nr 244/54 z dnia 21 X [19]54 r. Śledztwo w toku.

Jako podejrzanych o przynależność do nielegalnej organizacji i posiadanie broni Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu aresztował strażaka zawodowej Straży Pożarnej, czł[onka] ZMP i pracownika Zakładów Mięsnych w Gnieźnie.

Jako podejrzanego o pisanie wrogich anonimów do przodowników pracy i aktywistów społecznych Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie zatrzymał mieszkańca Stalinogrodu, bez stałego miejsca pracy.

Jako podejrzanych o upozorowanie napadu i dokonanie kradzieży ponad 175 tys. zł z ambulansu pocztowego PZŁ Koźle Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koźlu (Opole) aresztował strażnika, czł[onka] PZPR i konwojentkę ww. ambulansu pocztowego. Śledztwo w toku.

Za wrogą działalność Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Cieszynie (Stalinogród) zatrzymał członka sekty świadkowie Jehowy. W czasie rewizji znaleziono większą ilość nielegalnej literatury sekty oraz adresy szeregu osób z terenu całego kraju. Śledztwo prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Cieszynie.

Wyroki

Za przynależność do nielegalnej organizacji Młoda Polska³ Wojskowy Sąd Rejonowy w Bydgoszczy na sesji wyjazdowej w Toruniu wydał wyroki skazujące 9 osób na rok do 5 lat więzienia.

Za nielegalne posiadanie broni Wojskowy Sąd Rejonowy w Łodzi wydał wyroki skazujące trzech współpracowników bandy Danielaka na 7, 3 i pół roku oraz 3 lata i 4 m[ie]s[ia]ce więzienia.

² Organizacja została założona w Technikum Elektryczno-Mechanicznym w Radomiu i działała także w Zamościu. Grupą dowodził Edward Mąkosa ps. „V”, „Widia”. Licząca 3 osoby organizacja działała od lipca 1952 r. do 20 stycznia 1955 r. AIPN, 0173/345, Eskadra Wyzwolicielei Ziemi Kieleckiej z Komunistów, Charakterystyka nr 444; *Informator o nielegalnych...*, s. 315.

³ Pierwotnie organizacja nosiła nazwę Szept i działała w 1954 r. (do lipca) na terenie Torunia. Dowódcą był Henryk Czarniecki ps. „Wicher”, „Wiktor”. AIPN By, 09/53, Szept – Młoda Polska, Charakterystyka bn.

Za kolportaż ulotek antypaństwowych Sąd Wojewódzki w Olsztynie wydał wyroki skazujące dwie osoby na 3 i 5 lat więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(–) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 14–16.

1955 styczeń 25, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 6/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 25 stycznia 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 6/55

23–25 stycznia

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

W OZR przy kopalni „Stalin” w Sosnowcu (Stalinogród) z przyczyn nieustalonych wybuchł pożar, który strawił cztery stodoły z maszynami rolniczymi, słomą i sianem. Straty wynoszą około 100 tys. zł. Dochodzenie prowadzi Miejski Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i Kom[enda] MO w Sosnowcu.

Anonimy pogróżkowe

Sekretarz Komitetu Zakładowego PZPR, radna PRN, czł[onkini] partii i kilku bezpartyjnych mieszkańców Przeworska (Rzeszów) otrzymało pocztą identycznej treści anonimy pogróżkowe pisane na maszynie. Anonim zawierający hasła antyradzieckie ostrzega aktywistów partyjnych i społecznych przed zemstą w czasie następnej wojny i nawołuje do bojkotu towarzyskiego członków partii. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Przeworsku.

W skrzynce życzeń i zażaleń liceum ogólnokształcącego w Kielcach znaleziono 2 anonimy wykonane odręcznie, których autor grozi śmiercią dyrektorowi wym[ienionego] liceum, czł[onkowi] PZPR. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach.

Wroga propaganda

Na adres Wojewódzkiego Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego w Kielcach wpłynęły dwa anonimy wykonane na maszynie w formie odezw do narodu, wzywające do walki z ustrojem PRL, podpisane: „Sarna”. Dochodzenie prowadzi miejscowy Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

– ulotki

W Łodzi na terenie parku oraz w kilku skrzynkach pocztowych ujawniono 95 ulotek zawierających antypaństwowe hasła z podpisem „Orlęta”¹. Ulotki wykonane są ręczną drukarką. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Organizacja młodzieżowa Orłęta działała w Łodzi od kwietnia do października 1955 r. AIPN, 0186/234, Orłęta, Charakterystyka nr 235.

W Nowej Hucie (Kraków) na budynku Komisariatu MO ujawniono dwie ulotki, z treści których wynika, iż na terenie m. Nowa Huta rzekomo istnieje nielegalna organizacja. Ulotki, wykonane odręcznie, podpisane są: „Sztab Główny – Jan”. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie.

Na terenie szkoły zawodowej w Opolu znaleziono ulotkę, której treść nawiązuje do prowokacji hitlerowskiej o Katyniu oraz nawołuje młodzież do odwetu w wypadku wybuchu nowej wojny. Ulotka wykonana była na maszynie przez kalkę. Dochodzenie prowadzi miejscowy Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na terenie Liceum Sztuk Plastycznych w Jarosławiu (Rzeszów) znaleziono legitymację Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej, wewnątrz której przy pomocy ręcznej drukarki wykonane jest wrogie hasło. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Jarosławiu.

– napis

Na stacji kolejki wąskotorowej we Wronowie pow. Jarocin (Poznań) ujawniono wrogi napis, skierowany przeciwko ustrojowi PRL i przedstawicielom rządu ZSRR. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Jarocinie.

Areszty i zatrzymania

Jako podejrzanego o utworzenie nielegalnej organizacji na terenie pow. Mława, podpalenie zabudowań spółdzielni produkcyjnej i średniorolnego chłopca – na podstawie wyników rozpracowania i danych ze śledztwa – Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku zatrzymał do dyspozycji Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Mławie (Warszawa) strażnika portu, zamieszkałego ostatnio w Gdańsku. Śledztwo prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Mławie.

Za współpracę z okupantem przez służbę w niemieckiej policji kolejowej na terenach ZSRR Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie aresztował technika, zatrudnionego w Zakładzie Doskonalenia Rzemiosła w Słupsku. Śledztwo w toku.

Jako podejrzanych o nielegalne posiadanie broni i dokonanie napadu Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kolbuszowej (Rzeszów) aresztował dwóch poszukiwanych (jeden członek ZMP).

Jako podejrzanego o wrogą działalność i uchylanie się od służby w WP Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie aresztował członek sekty świadkowie Jehowy (syn średniorolnego chłopca). Śledztwo w toku.

Wyroki

Za przynależność do bandy terrorystyczno-rabunkowej Sawickiego² i nielegalne posiadanie broni Wojskowy Sąd Rejonowy w Lublinie wydał wyrok 10 lat więzienia.

Sądy Powiatowe w Namysłowie i Koźlu (Opole) skazały:

- za dokonanie napadu i pobicie aktywisty partyjnego – na 3 lata więzienia,
- za rozpowszechnianie wrogiej propagandy, godzącej w ustrój PRL – na 2 lata i 2 miesiące więzienia.

² Leon Sawicki dowodził oddziałem WiN działającym w latach 1953–1955 na terenie powiatów białskiego i włodawskiego w województwie lubelskim. Oddział liczył 20 żołnierzy. *Informator o nielegalnych...*, s. 136.

Za wrogą działalność i rozpowszechnianie nielegalnej literatury Sąd Wojewódzki w Koszalinie skazał członka sekty świadkowie Jehowy na 2 lata i 8 m[iesią]cy więzienia.

Za dostarczenie podrobionych dokumentów osobie poszukiwanej przez Urząd do spraw Bezp[ieczeństwa] Publ[icznego] Sąd [Wojewódzki] na m.st. Warszawę wydał wyrok 2 lat więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(-) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 17–19.

1955 styczeń 29, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 7/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 29 stycznia 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 7/55

26–29 stycznia

Informacje o wroziej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Anonimy pogróżkowe

Przewodniczący i sekretarz Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Mysłowicach (Stalinogród) otrzymali pocztą wykonane odręcznie anonimy pogróżkowe z podpisem: „Komendant miejscowy Józef”. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie.

Ksiądz – członek Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Krośnie (Rzeszów), odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, otrzymał pocztą anonim wykonany na maszynie z podpisem: „major Wiss – Sąd Specjalny”¹. Autor anonimu mówi o wydaniu wyroku śmierci za „współpracę z komunizmem i działalność antypolską” i zapowiada rychłe wykonanie wyroku. O anonimie z tym samym podpisem podano w Biuletynie nr 267/55 z dnia 18 XI [19]54 r. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie.

Delegat na II Zjazd ZMP, uczeń Technikum Mleczarskiego we Wrześni (Poznań), otrzymał anonim, grożący mu za aktywną pracę społeczną. Dochodzenie prowadzi Urząd Powiatowy [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrześni.

Przewodniczący GRN w Wierzchlesiu pow. Sokółka (Białystok) otrzymał pocztą dwa anonimy, grożące mu śmiercią w razie nieustąpienia z zajmowanego stanowiska. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sokółce.

W pobliżu budynku Gromadzkiej Rady Narodowej w Wólce Zabłockiej pow. Lubartów (Lublin) ujawniono anonim pogróżkowy, skierowany do miejscowych aktywistów. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lubartowie.

– ulotki

Na terenie Łodzi znaleziono 11 ulotek, zawierających antypaństwowe hasła z podpisem „Orlęta”. O ulotkach identycznej treści podano w Biuletynie nr 6/55 z dn. 25 stycz-

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Zob. Biuletyn nr 23[56], przypis 4.

nia br. Dochodzenie prowadzi miejscowy Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W Łągiewnikach² pow. Bytom (Stalinogród) w skrzynce pocztowej ujawniono 5 ulotek, wykonanych ręczną drukarką, o treści antyradzieckiej i pochwalającej USA. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bytomiu.

W skrzynce pocztowej w Hajnówce (Białystok) ujawniono antyradziecką ulotkę, wykonaną odręcznie. O ulotkach tej samej treści podawano w Biuletynach nr. 3/55 i 5/55 z dn. 15 i 22 bm. Dochodzenie prowadzi miejscowy Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

– niszczenie dekoracji

Na terenie Wytwórni Chemicznej w Łęgnowie (Bydgoszcz) nieustaleni sprawcy zniszczyli dwie gazetki ściennie, dotyczące II Zjazdu ZMP i obniżki kosztów własnych. Dochodzenie prowadzi miejscowy Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

Areszty i zatrzymania

W wyniku rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie przeprowadził likwidację bandy NSZ-towskiej, która od czasu wyzwolenia na terenie pow. Wadowice i Myślenice dokonała szeregu napadów terrorystycznych. Dowódca bandy Sałapatek³, który w roku 1947 ujawnił się jako członek AK, jest między innymi sprawcą morderstwa posła na sejm, aktywisty ZMP i funkcjonariusza MO. Aresztowano dowódcę i członka bandy oraz 14 współpracowników (chłopi, posiadający od 1 do 6 ha). Zdobyto 2 automaty i pistolet. Śledztwo w toku.

Jako podejrzanego o przekazywanie wiadomości, stanowiących tajemnicę państwową i służbową Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu aresztował robotnika huty „Małapanew”. Śledztwo prowadzi miejscowy Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Za dokonanie dwóch napadów na GS w kolonii Kępa (o aresztowaniu jednego ze sprawców podano w Biuletynie nr 4/55 z dnia 18 stycznia br.) Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie aresztował 2 mieszkańców pow. Kraśnik (Lublin). W czasie rewizji znaleziono pistolet. Śledztwo w toku.

Miejski Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chorzowie (Stalinogród) aresztował ukrywającego się pod fałszywym nazwiskiem osobnika, który poszukiwany był od 1945 r. przez więzienie w Krakowie, jako zbiegły przed wykonaniem wyroku śmierci za współpracę z okupantem.

W Biuletynie nr 6/55 z dnia 25 stycznia br. podano o ujawnieniu na budynku Komisariatu MO w Nowej Hucie (Kraków) dwóch ulotek z podpisem „Sztab Główny – Jan”.

² Na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z 17 marca 1951 r. Łągiewniki weszły w skład Bytomia. DzU RP, 1951, nr 18, poz. 147.

³ Jan Sałapatek ps. „Orzeł” dowodził oddziałem, którego członkowie wcześniej wchodzili w skład Zgrupowania „Błyskawica” Józefa Kurasia ps. „Ogień”. Oddział jako Grupa Operacyjna AK „Zorza” działał na terenie powiatów wadowickiego i myślenickiego w województwie krakowskim, w okresie od kwietnia 1947 r. do 18 stycznia 1955 r., kiedy to Sałapatek został zamordowany przez UB w Trzebuni podczas aresztowania. Według autorów *Informatora* grupa liczyła 5 osób. Oddział Jana Sałapatka nie był związany z NSZ. AIPN, 0172/250, Grupa Operacyjna AK – Zorza, Charakterystyka bn; AIPN, 0189/65, Armia Krajowa. Ugrupowanie Sałapatka – Grupa Operacyjna AK – Zorza, Charakterystyka nr 65; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie krakowskim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 310; *Informator o nielegalnych...*, s. 64.

Obecnie miejscowy Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] ustalił i zatrzymał 4 sprawców wywieszenia ulotek – uczniów szkoły podstawowej. Zatrzymani ze względu na wiek, po przeprowadzeniu z nimi rozmów w obecności rodziców, zostaną zwolnieni.

Wyroki

Za działalność szpiegowską na rzecz wywiadu Niemiec Zachodnich Wojskowy Sąd Rejonowy w Zielonej Górze wydał wyrok 15 lat więzienia.

Za przynależność do nielegalnej organizacji w latach 1950/[19]51 Wojskowy Sąd Rejonowy w Olsztynie skazał dwie osoby na 3 i 2 lata więzienia. Po zastosowaniu ustawy amnestyjnej z 1952 r. karę 3 lat zmniejszono o połowę, a drugą karę darowano.

Za magazynowanie broni, pochodzącej z organizacji AK Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie skazał dwóch b[yłych] czł[onków] AK na 5 i 3 lata więzienia z zawieszeniem na 2 lata.

Za rozpowszechnianie wiadomości szkalujących ustrój PRL Wojskowy Sąd Rejonowy w Opolu wydał wyrok 3 lat więzienia.

Za rozpowszechnianie ulotek Sąd Wojewódzki w Krakowie wydał wyrok 3 lat więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(–) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 20–23.

1955 luty 1, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 8/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 1 lutego 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 8/55

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przemysł

Na terenie Zakładów Urządzeń Technicznych „Zgoda” w Świętochłowicach wybuchł pożar w Zasadniczej Szkole nr 1 podległej Dyrekcji Szkolnictwa Zawodowego w Stalinogrodzie. Spłonęła narzędziownia, w której znajdowały się pomoce naukowe i narzędzia pomiarowe. Ślady pozostawione w zdemolowanym gabinecie dyrektora szkoły wskazują na celowe podpalenie szkoły. Dochodzenie prowadzi Miejski Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Świętochłowicach.

Telekomunikacja

W Aninie (Warszawa m.) nieustalony sprawca wyciął około 50 m[e]tr[ów] przewodu miedzianego z napowietrznej linii telefonicznej, należącej do jednostki wojskowej. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę z udziałem MO.

Napady

W Tuczapach pow. Tomaszów Lubelski (Lublin) dwóch uzbrojonych osobników dokonało napadu na wartownika, czł[onka] PZPR i ORMÓ, pełniącego służbę przy magazynie Państwowych Zakładów Zbożowych. Bandyty żądali wydania kluczy do magazynu, grożąc wykonaniem wyroku śmierci – wydanym w imieniu „rządu emigracyjnego”. Podczas ucieczki wartownika został on przez bandytów postrzelony. Dochodzenie prowadzi miejscowy Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO.

W pobliżu Rembertowa (Warszawa) dwaj nieustaleni dotychczas sprawcy napadli na strażnika ochrony kolei i rozbroili go, zabierając karabin. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KW MO Warszawa.

Anonimy pogróżkowe

Kierownik cegielni w Dzierżówce¹ pow. Tarnobrzeg (Rzeszów) otrzymał pocztą anonim, którego autor grozi mu oraz innym aktywistom wiejskim śmiercią i spalaniem zabudowań, jeśli nie zaprzestaną pracy przy organizowaniu spółdzielczości produkcyjnej.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Miejscowość nieustalona. Być może Dzierdziówka.

Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Tarnobrzegu.

Aktywista wiejski w pow. Sulechów (Zielona Góra) – członek PZPR, otrzymał pocztą anonim, którego autor za aktywną działalność społeczną grozi następstwami „po wojnie i zmianie ustroju”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sulechowie.

Wroga propaganda

– ulotki

W Łodzi ujawniono dalszych 29 ulotek, zawierających antypaństwowe hasła z podpisem „Orleńta”. Ogółem na terenie Łodzi ujawniono dotychczas 106 tego rodzaju ulotek, o czym podawano w Biuletynach nr. 6/55 i 7/55 z dnia 25 i 29 stycznia br. Dochodzenie prowadzi miejscowy Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na murach domów i słupach ogłoszeniowych w Bytomiu (Stalinogród) ujawniono 8 wykonanych ręczną drukarką ulotek o treści antykomunistycznej z podpisem „BTPC”. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie.

Na terenie osiedla Wesoła pow. Tychy (Stalinogród) ujawniono wykonane na powielaczu dwie ulotki o treści rewizjonistycznej, podpisane: „DSB”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Tychach.

W Reszlu pow. Biskupiec (Olsztyn) ujawniono sześć antyradzieckich ulotek wykonanych odręcznie z podpisem „Kółko MOK”. Dochodzenie prowadzi miejscowy Urząd Powiatowy [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W szkole TPD w Mińsku Mazowieckim (Warszawa) uczniowie znaleźli w swych zeszytach i ławkach 6 ulotek z hasłami antyradzieckimi. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Mińsku Maz[owieckim].

– napisy

Na terenie Fabryki Wodomierzy we Wrocławiu ujawniono wykonany odręcznie napis o treści antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi RW.

Na terenie Kieleckich Zakładów Wyrobów Metalowych w Kielcach ujawniono napis o treści antyradzieckiej wykonany kredą. Dochodzenie prowadzi RW.

Areszty i zatrzymania

W chwili wykopywania zakonserwowanej broni aresztowany został robotnik PKP w Stargardzie (Szczecin), pochodzenia kułackiego. Aresztowany podejrzany jest o przynależność do nielegalnej organizacji sabotażowo-dywersyjnej, o zlikwidowaniu której informowaliśmy w Biuletynie nr 160[54] z dnia 13 VII [19]54 r. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie.

Jako podejrzanego o przynależność do nielegalnej organizacji Krucjata Wolności² (zlikwidowanej w ub[iegłym] r[oku]) i nielegalne posiadanie broni palnej Wojewódzki

² Organizacja działała od stycznia 1952 r. do listopada 1954 r w Pobiedziskach, w powiecie poznańskim. Dowodził nią Stanisław Osiński ps. „Szetler”, a jej organizatorem był Alojzy Frąckowiak ps. „Hibner”. Liczyła 10 osób (wg *Informatora* 9), była organizacją harcerską, prowadziła działalność propagandową i wojskową. W marcu 1955 r. WSR w Poznaniu skazał za przynależność do organizacji i nielegalne posiadanie broni 8 osób na kary do 2 lat więzienia i 3 osoby na kary od 2 do 5 lat. AIPN, 0185/41, Krucjata Wolności, Charakterystyka nr 41; AIPN, 1583/180, Sprawozdanie [WUdsBP w Poznaniu]

Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu zatrzymał robotnika kwalifikowanego, zatrudnionego w Nowej Hucie. Śledztwo w toku.

Za współpracę z bandą Sałatka Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Myślenicach (Kraków) aresztował chłopą, posiadającego 3 ha. O likwidacji bandy i aresztach współpracowników podano w Biuletynie nr 7/55 z dnia 29 I [19]55 r.

Za rozpowszechnianie antyradzieckiej i wojennej propagandy Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Świnoujściu (Szczecin) aresztował pracownicę umysłową Przedsiębiorstwa Usług Rybackich „Odra”, pochodz[enie] społ[eczne] inteligencja pracująca.

Przez Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rawie Mazowieckiej (Łódź) zatrzymany został dezerterski z Jednostki Wojskowej Nr 3175.

Wyroki

Za dokonywanie napadów z bronią i udział w zabójstwie Wojskowy Sąd Rejonowy w Krakowie na sesji wyjazdowej w Rzeszowie wydał wyrok 12 lat więzienia.

Za nielegalne posiadanie broni Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie skazał dwie osoby na 3 i 6 lat więzienia.

^bZa rozpowszechnianie wrogiej propagandy Sąd Wojewódzki w Szczecinie wydał wyrok 8 m[iesiący] więzienia^b.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(-) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 24–26.

za marzec 1955 roku, k. 15; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie poznańskim 1945–1956 [w:] Atlas polskiego podziemia...*, s. 493; *Informator o nielegalnych...*, s. 85.

^{b-b} Zaznaczono odrębnie na marginesie.

1955 luty 4, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 9/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 4 lutego 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 9/55

2–4 lutego

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

W Bytomiu-Miechowicach (Stalinogród) nieustaleni sprawcy zabrali spod pomnika poległych żołnierzy radzieckich 13 wieńców, złożonych tam z okazji 10. rocznicy wyzwolenia miasta Bytomia i przenieśli je na groby żołnierzy niemieckich. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KM MO w Bytomiu.

W Opocznie (Kielce) z pomnika ku czci Armii Radzieckiej nieustaleni sprawcy zerwali i zniszczyli godło Związku Radzieckiego. Dochodzenie prowadzi miejscowy Urząd Powiatowy [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W Międzyrzeczu (Zielona Góra) z budynku Komitetu Miejskiego PZPR nieustalony sprawca zerwał i zniszczył 2 flagi. Flag[a]mi tymi udekorowany był budynek komitetu w związku z 10. rocznicą wyzwolenia miasta. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO.

Przemysł

W hucie „Florian” w Świętochłowicach (Stalinogród), w wydziale wielkich pieców uszkodzona została maszyna spalinowa – jak ustalono – wskutek nalania mleka przez nieustalonego sprawcę do przewodów zasilających maszynę w ropę. Postój maszyny będzie trwał ok. 16 godzin. Dochodzenie prowadzi Miejski Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Świętochłowicach.

Na jednej z hal produkcyjnych w WSK Świdnik (Lublin) ujawniono 2 wrogie napisy o treści antykomunistycznej i zapowiadającej uszkodzenie produktu w wypadku nieprzedłużenia czasu potrzebnego na jego wyprodukowanie. W tym samym dniu podczas kontroli ujawniono uszkodzenie dwóch produktów, o których mowa była w napisie. Dochodzenie prowadzi miejscowy Urząd Obiektowy [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Łączność

W m. Pruchna pow. Cieszyn (Stalinogród) nieustaleni sprawcy wycięli ok. 2000 m[e]tr[ów] kabla telefonicznego, łączącego Prezydium GRN z PGR Pruchna. Docho-

^{a-a} Wpisano odręcznie.

dzenie prowadzi miejscowy Urząd Powiatowy [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO.

Anonim pogróżkowy

W gromadzie Korczyzna pow. Krosno (Rzeszów) ujawniono anonim, którego autor grozi jednemu z mieszkańców śmiercią za jego pracę w szeregach ORMO. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krośnie.

Wroga propaganda

Kierownik Stacji Selekcji Roślin w Szymanowie pow. Sochaczew (Warszawa) znalazł podłożoną w swym zeszycie ulotkę o treści antypaństwowej. Podejrzana jest pracownica stacji, b[yla] zakonnica. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sochaczewie.

W ostatnich dniach widoczny jest na terenie stolicy wzrost ilości ulotek antypaństwowych i wrogich napisów.

W Powszechnym Domu Towarowym, w skrzynce pocztowej i na klatce schodowej jednego z domów mieszkalnych ujawniono wykonane ręczną drukarką ulotki (5 sztuk) o treści antypaństwowej.

Na budynku Ministerstwa Handlu Zagranicznego ujawniono wykonaną ręczną drukarką ulotkę o treści antyradzieckiej.

Na parkanie przy peronie stacji PKP Warszawa Włochy ujawniono wykonaną odręcznie ulotkę o treści szkalującej kierownictwo partii.

Na terenie Warszawskich Zakładów Przemysłu Odzieżowego ujawniono wrogi napis, szkalujący jednego z członków kierownictwa PZPR.

W Warszawie na parkanie okalającym tor wyścigowy na Służewcu ujawniono napis o treści antyradzieckiej.

Dochodzenie we wszystkich sprawach prowadzi Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę.

Areszty i zatrzymania

W wyniku rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bielsku przy współudziale Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie aresztował poszukiwanego od 1953 r. bandytę oraz jego 6 współpracowników. W czasie akcji bandyta użył broni i w wyniku wymiany strzałów został lekko ranny. Przy zatrzymanym znaleziono pistolet Vis i 40 sztuk amunicji. Śledztwo w toku.

Za przynależność do nielegalnej organizacji Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku aresztował kierownika szkoły w Chworościanach, radnego GRN, czł[onka] ZMP. Członkowie tej organizacji na terenie pow. Sokółka zamordowali funkcjonariusza MO, dokonali włamania do Prezydium GRN, usiłowali podpalić posterunek MO i dwukrotnie rozpowszechnili ulotki antypaństwowe. Śledztwo w toku.

W czasie strzelania z pistoletu zatrzymany został mieszkaniec powiatu Opatów (Kielce), któremu odebrano broń typu TT. W toku dotychczasowego śledztwa ustalono, że broń zrabowana została w październiku ub[iegłego] r[oku] napadniętemu funkcjonariuszowi MO. Dalsze śledztwo prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Sandomierzu (Kielce).

Wyroki

Za działalność bandycką Wojskowy Sąd Rejonowy we Wrocławiu wydał wyroki skazujące 3 osoby na 5, 6 i 10 lat więzienia.

^bZa rozpowszechnianie wrogiej propagandy Sąd Wojewódzki w Łodzi wydał wyrok 5 i pół roku więzienia^b.

Za współpracę z okupantem Sąd Wojewódzki w Białymstoku wydał wyrok skazujący jedną osobę na dożywotnie więzienie.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(–) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 27–29.

^{b-b} *Zaznaczono odręcznie na marginesie.*

1955 luty 8, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 10/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 8 lutego 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 10/55
5–8 lutego

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

W Wołowie (Wrocław) na cmentarzu żołnierzy radzieckich nieustaleni sprawcy dokonali profanacji około 30 grobów, a z pomnika zerwali i zniszczyli pięcioramienną gwiazdę. Dochodzenie prowadzi miejscowy Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Przemysł

W baraku WSK Świdnik (Lublin) wybuchł pożar, który dzięki natychmiastowej akcji ratowniczej został zlokalizowany. W toku dochodzenia ustalono, iż pożar powstał wskutek wrzucenia do wnętrza baraku podpalonej waty. Wata nasiąknięta benzyną nawinięta była na kamień. Dochodzenie prowadzi Obiektowy Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] i KW MO Lublin.

W Biuletynie nr 9/55 z dnia 4 lutego br. informowaliśmy, iż w hucie „Florian” w Świętochłowicach (Stalinogród) wskutek nalania mleka do przewodów uszkodzona została maszyna. Obecnie miejscowy Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] ustalił sprawcę – okazał się nim maszynista huty „Florian”. W toku przesłuchania maszynista zeznał, że kierował się chęcią zemsty w stosunku do brygadzysty, z którym współzawodniczył o pierwszeństwo w pracy. Sprawę z uwagi na jej charakter przekazano do prokuratury. Winny będzie odpowiadał z wolnej stopy.

Anonimy pogróżkowe

Na adres pracownika Kom[itetu] Pow[iatowego] PZPR w Wodzisławiu oraz dwóch innych czł[onków] partii i Zarządu Samopomocy Chłopskiej w Jastrzębi[u] (Stalinogród) wpłynęły pocztą anonimy, których autor grozi śmiercią w wypadku niezaniechania dalszej aktywnej pracy społecznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wodzisławiu.

W Chorzowie (Stalinogród) ksiądz – czł[onek] Prezydium WRN, odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, otrzymał pocztą anonim wykonany na maszynie, którego autor w imieniu „Sądu Specjalnego” grozi mu śmiercią za współpracę z komunizmem, z podpisem: „mjr Vis – sędzia Sądu Specjalnego”¹. O anonimie z tym samym podpisem

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Zob. Biuletyn nr 23[56], przypis 4.

otrzymanym przez postępowego księdza w woj. rzeszowskim poinformowaliśmy w Biuletynie nr 7/55 z dn. 29 stycznia br. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie.

Wroga propaganda

^bNa terenie województwa krakowskiego zanotowano dwa wypadki rozrzucenia wrogich ulotek-motyłków:

– w Chorzowie^b w pobliżu stacji kolejowej, Powiatowej Rady Narodowej i kina ujawniono 17 ulotek, wykonanych na maszynie, z hasłami wzywającymi do walki z ustrojem PRL;

– w okolicy stacji PKP Chełmiec pow. Nowy Sącz znaleziono większą ilość ulotek, wykonanych na maszynie, zawierających hasła antykomunistyczne.

Dochodzenie prowadzą miejscowe powiatowe urzędy [do spraw bezpieczeństwa publicznego].

W Sierakowie pow. Międzychód (Poznań) ujawniono ulotkę, wykonaną odręcznie, skierowaną p[rzeciw]ko transakcjom wymiany zboża na inne artykuły przez GS. Ulotka zaopatrzona jest w trzy pieczęcie okrągłe z napisem „Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej ChOP”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Międzychodzie.

Na terenie kilku gromad pow. Puławy i Radzyń (Lublin) zanotowano pojawienie się ulotek, które pod nagłówkiem „Cud koło Częstochowy” mówią o „cudownym objawieniu”, jakiego miała dostąpić nieletnia w okolicach Częstochowy. Autor ulotki wzywa katolików do jej przepisywania i rozpowszechniania, a za zniszczenie grozi karą. O identycznych ulotkach, ujawnionych na terenie pow. Biłgoraj (Lublin) informowaliśmy w Biuletynie nr 5/55 z dnia 22 stycznia br. Dochodzenie prowadzą miejscowe powiatowe urzędy [do spraw bezpieczeństwa publicznego].

W Lubartowie (Lublin) w kilku punktach miasta ujawniono 4 ulotki, wykonane odręcznie, nawołujące młodzież do niewstępowania w szeregi ZMP. Dochodzenie prowadzi miejscowy Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na terenie grom. Nowe Czaple pow. Żary (Zielona Góra) ujawniono 3 ulotki podpisane „Ulotka O-W-P” o treści antyradzieckiej, wykonane odręcznie. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Żarach.

Na terenie Warszawy w dwóch domach mieszkalnych oraz w rozmównicy telefonicznej ujawniono wykonane ręczną drukarenką cztery ulotki o wrogiej treści. Dochodzenie w toku.

W budynku Prezydium PRN w Turku (Poznań) ujawniono napis o treści antypaństwowej i antyradzieckiej, wzywający pracowników Prezydium PRN do jedności w walce z ustrojem i wstępowania w szeregi Nowego Korpusu Wyzwolenia Polski, podpisany: „J. Borowski – zastępca dowódcy korpusu NKWP”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Turku.

Na adres Miejskiej Rady Narodowej w Opolu wpłynął pocztą anonim o treści antykomunistycznej, wykonany odręcznie. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu.

^{b-b} *Tak w tekście.*

Aresztowania

Za współpracę z wywiadem amerykańskim Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze aresztował pracownika Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Szczecinie, poch[odzenie] inteligencja prac[ująca], wyksz[tałcenie] średnie.

Jako podejrzanego o przynależność do nielegalnej organizacji Tajny Związek Patriotów Polskich² Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku aresztował chłopa, posiadającego 3,5 ha, zam[ieszkałego] na terenie pow. Sokółka. O aresztowaniu jednego z członków tej organizacji informowaliśmy w poprzednim biuletynie z dnia 4 bm. Śledztwo w toku.

Przez Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lipnie (Bydgoszcz) ujęty został dezerterski z bronią z Jednostki Wojskowej Nr 3646.

Jako podejrzanego o nielegalne posiadanie broni Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi aresztował mieszkańca Kutna. W czasie rewizji domowej znaleziono u w[yżej] wym[ienionego] automat produkcji czeskiej. Śledztwo w toku.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(-) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 30–32.

² Chodzi o Narodowy Związek Patriotów Polskich, organizację działającą od końca 1953 r. do lutego 1955 r. na terenie powiatów sokołowskiego i augustowskiego w województwie białostockim. Założycielem i dowódcą związku był Bolesław Bubińczyk ps. „Kazimierz Biało”. Licząca około 20 ludzi organizacja, od wiosny 1954 r. dokonała dwóch włamań do siedzib GRN w Nowym Dworze i Zalesiu w celu zdobycia maszyn do pisania. Członkowie organizacji mieli gromadzić broń poprzez rozbrajanie oficerów wojska i milicji, ale działalności tej nie podjęto. Prowadzono natomiast kolportaż antypaństwowych i antypartyjnych ulotek. W wyniku śledztwa w sprawie zabójstwa funkcjonariusza MO w lutym 1955 r. aresztowano kilka osób, w tym Bubińczyka. Dalsze działania WUdsBP w Białymstoku doprowadziły do aresztowania kolejnych 29 osób związanych z organizacją. Ogółem oskarżono 21 osób, w tym 12 o uczestnictwo w NZPP. Większość skazano na kilkuletnie więzienie, Bubińczyk otrzymał karę śmierci. Wyrok wykonano 10 kwietnia 1956 r., został powieszony w piwnicy budynku administracyjnego więzienia w Białymstoku. Nazwy – Tajny Związek Patriotów Polskich Bubińczyk użył w jednej partii ulotek kolportowanych w listopadzie 1954 r. M. Zwolski, *Bolesław Bubińczyk (1921–1956)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny...*, t. III, Kraków-Warszawa-Wrocław 2007, s. 64–67.

1955 luty 12, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 11/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 12 lutego 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 11/55
9–12 lutego

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Rolnictwo

W grom. Marianka pow. Włodawa (Lublin) na szkodę sekretarza POP PZPR – czł[onka] komitetu założycielskiego spółdzielni produkcyjnej, spłonął dom mieszkalny, w którym mieścił się również sklep GS. Z wstępnego dochodzenia wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO Włodawa.

Napad

Na drodze między m. Czarnorzeki–Węglówka pow. Krosno (Rzeszów) uzbrojony bandyta dokonał napadu na kasjera kopalni „Węglówka”, któremu zrabował 72 000 zł, przeznaczone na wypłatę dla robotników. Z dotychczasowych danych wynika, iż napadu dokonał bandyta Cieśla. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krośnie.

Anonimy pogróżkowe

Pełnomocnik GRN w Gorzycach pow. Przeworsk (Rzeszów) otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor grozi mu spalaniem zabudowań w wypadku niezaniechania dalszej aktywnej pracy społecznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Przeworsku.

Kierownik wydziału Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach otrzymał pocztą anonim pogróżkowy wykonany odręcznie, podpisany „Dowódca Organizacji – Czujaj”, którego autor nazywa adresata zdrajcą i ostrzega przed konsekwencjami, jakie go spotkają po zmianie ustroju. O anonimach z tym samym podpisem otrzymanych przez ww. informowano w Biuletynach nr 294/54 z dnia 20 XII [19]54 [r.] i nr 1/55 z dnia 7 stycznia br. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach.

Delegat skupu przy GRN w Gościeradowie pow. Kraśnik (Lublin) otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, w którym autor poleca mu zrezygnować z zajmowanego stanowiska, w przeciwnym wypadku grozi mu śmiercią. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kraśniku.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Komendant Posterunku MO w Jamnie pow. Łowicz (Łódź) otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, podpisany „Komendant Powiatowej Organizacji Podziemnej – Żbik”, którego autor grozi mu śmiercią w wypadku niezaprzestania „gnębienia” miejscowej ludności. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łowiczu.

Członek spółdzielni produkcyjnej w Korowie¹ pow. Świecie (Bydgoszcz) otrzymała pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor grozi jej śmiercią w wypadku niewystąpienia ze spółdzielni. Podejrzany o napisanie anonimu jest jeden z b[yłych] członków zarządu ww. spółdzielni, na tle osobistych nieporozumień majątkowych. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Świeciu.

Wroga propaganda

– ulotki

W Tucholi (Bydgoszcz) w pobliżu Państwowego Liceum Pedagogicznego ujawniono 6 ulotek wykonanych odręcznie, podpisanych „Żak”², o treści wzywającej uczniów wym[ienionego] liceum do opuszczenia internatu. Jednocześnie w tym samym dniu dyrektor tegoż liceum – czł[onek] PZPR, otrzymał pocztą anonim pogróżkowy, podpisany jak wyżej. Autor anonimu w imieniu nielegalnej organizacji grozi mu śmiercią w wypadku niezaprzestania przez niego czynności zmierzających do wykrycia ich organizacji i wzywa go do opuszczenia m. Tucholi. Wrogie napisy oraz podobne ulotki ujawniono na terenie wym[ienionej] szkoły w grudniu 1954 r. i styczniu br. Dochodzenie prowadzi miejscowy Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W Krakowie na tablicy ogłoszeń dziekanatu Wydziału Historycznego UJ została wywieszona ulotka wykonana na maszynie, zatytułowana: „Wyjątek z wyroków AK – R. Nr 3 – I 55”. Treść ulotki zawiera jak gdyby ostatnie słowa skazanego za zdradę popełnioną wobec narodu i państwa polskiego przez wyłączenie się ze społeczności polskiej, służbę obcej ideologii i interesom okupanta. Ulotka była podpisana „Szef Służby «P» Org. Obr. Ojcz. (Okr[ęg] W[arsza]wa) I 55” oraz zawierała polecenie: przepisać w kilku egzemplarzach i doręczyć „komu należy”. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie.

Na terenie parku w Łodzi ujawniono ulotkę wykonaną odręcznie, podpisaną „Związek Białego Orła”, o treści antyradzieckiej i wzywającej do wstępowania w szeregi organizacji podziemnej i walki z ustrojem PRL. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

W Przemysłu (Rzeszów) na budynku Powiatowego Zarządu ZMP oraz na jednym z domów mieszkalnych ujawniono 2 ulotki wykonane ręczną drukarką z wrogimi hasłami, szkalującymi między innymi organizację ZMP. Dochodzenie prowadzi miejscowy Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W Kielcach na jednej z ulic znaleziono paczkę z książkami marksistowskimi, wewnątrz których znajdowały się wrogie napisy o treści wybitnie klerykalnej. Do paczki

¹ Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o Kosowo.

² Żak lub Żak II – pięcioosobowa organizacja utworzona w Tucholi na przełomie grudnia 1954 r. i stycznia 1955 r. Działała do maja 1955 r., kierowana przez Edwarda Bonnę, prowadziła działalność sabotażową. AIPN, 0176/205, Żak, Charakterystyka nr 124; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwach gdańskim i pomorskim (bydgoskim) 1945–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 377; *Informator o nielegalnych...*, s. 342.

załączony był tzw. list Boży oraz kartka, w której autor zaleca znalazcy paczki doręczenie jej władzom bezpieczeństwa.

Na terenie Liceum Pedagogicznego w Rogoźnie pow. Oborniki (Poznań) ujawniono 2 antyradzieckie ulotki wykonane na maszynie przez kalkę. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Obornikach.

– napisy

Na terenie Bazy Remontu Obrabiarek w Tarnobrzegu (Rzeszów) nieustalony sprawca wykonał wrogie napisy o treści antykomunistycznej, wzywające do niewstępowania w szeregi ZMP oraz pochwalające Adenauera. Dochodzenie prowadzi miejscowy Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W budynku administracyjnym huty „Sosnowiec” (Staliność) ujawniono napis o treści antypaństwowej. Dochodzenie prowadzi RO przy hucie „Sosnowiec”.

W gimnazjum ogólnokształcącym w Raciążu pow. Sierpc (Warszawa) na gazecie ściennej nieustalony sprawca wykonał hasło o treści antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sierpcu.

Aresztowania i zatrzymania

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach zatrzymał średniorolnego chłopca, byłego czł[onka] BCH i PSL, bezpart[yjnego], podejrzanego o wykonanie w drzewie 3 pieczętek z nazwami antypaństwowych organizacji, które były używane do podpisywania wrogich ulotek przez współpracownika bandy Dynusa³, aresztowanego w październiku 1954 r. Ww. po przesłuchaniu został zwolniony i odpowiadał będzie z wolnej stopy.

Za nielegalne posiadanie broni Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę aresztował pracownika „Drobnoprojekt”, poch[odzenie] intelig[en-cja] prac[ująca], wyksz[tałcenie] średnie. W czasie rewizji domowej u ww. znaleziono 3 pistolety typu FN, MAB, Mauser oraz 14 szt[uk] amunicji. Śledztwo w toku.

W wyniku rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu aresztował kontrolerkę PSS w Zgorzelcu, bezpart[yjną], wyksz[tałcenie] średnie, za redagowanie i przesyłanie wrogich listów anonimowych do członków rządu i KC PZPR. Śledztwo w toku.

Za rozpowszechnianie w miejscu pracy antypaństwowej i antyradzieckiej propagandy Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu aresztował kontrolera Dolnośląskich Zakładów Wytwórczych Maszyn Elektrycznych we Wrocławiu, byłego czł[onka] PZPR, wyksz[tałcenie] średnie. Śledztwo w toku.

Za współpracę z okupantem na terenach ZSRR, mordowanie ludności cywilnej oraz udział w akcjach p[rzeciw]ko partyzantce radzieckiej Wojewódzki Urząd [do spraw

³ Kilkuosobowa grupa Euzebiusza Dynusa ps. „Rzefek” działała w okresie od wiosny 1952 r. do października 1954 r. na terenie powiatów jędrzejowskiego i włoszczowskiego w województwie kieleckim. Początkowo Dynus (ukrywający się przed UB od 1949 r.) działał samodzielnie, uprawiając tzw. dziką partyzantkę. Jesienią 1952 r. nawiązał kontakt z byłym działaczem PSL z powiatu jędrzejowskiego Wincentym Kałką, który stał na czele utworzonej latem 1952 r. Armii Podziemnej Wolnej „H” Polski – organizacji inspirowanej i kontrolowanej przez UB. Kałka został aresztowany w październiku 1954 r. w Poznaniu i rok później skazany na 12 lat więzienia. „Rzefek” natomiast otrzymał karę śmierci, kilka innych osób – wieloletnie wyroki więzienia. AIPN, 0173/356, Ugrupowanie bez nazwy, Charakterystyka nr 455; R. Śmie-tanka-Kruszelnicki, *Partyzantka na Kielecczyźnie po 1947 roku – zarys problematyki i stan badań* [w:] *Ostatni leśni...*, s. 29–30; *Informator o nielegalnych...*, s. 345.

Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu aresztował strażnika Straży Przemysłowej w Jeleniej Górze, czł[onka] PZPR.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie ustalił miejsce pobytu dowódcy zlikwidowanej uprzednio kilkuosobowej bandy. W czasie przeprowadzanej przy współudziale KBW akcji bandyta został otoczony we wsi Dębina pow. Lublin w zabudowaniach gospodarskich, które podpalił i zaczął się ostrzeliwać. W wyniku wymiany strzałów bandyta został zabity. Znalaziono przy nim pistolet i 3 szt[uki] amunicji.

Wyroki

Za współpracę z wywiadem angielskim Wojskowy Sąd Rejonowy w Szczecinie wydał wyroki skazujące dwie osoby na 3 i 8 lat więzienia.

Za wejście w porozumienie w celach szpiegowskich i wrogie napisy Sąd Wojewódzki w Łodzi skazał dwie osoby na 3 i 4 lata więzienia.

Za wrogą propagandę Sąd Wojewódzki w Łodzi wydał wyrok 5 lat więzienia.

Za dokonywanie napadów rabunkowych Sąd Powiatowy w Sierpcu (Warszawa) skazał dwie osoby na 7 i 9 lat więzienia.

Z nielegalne posiadanie broni palnej Wojskowy Sąd Rejonowy w Łodzi wydał wyrok 2 lat więzienia w zawieszeniu na 3 lata.

Za szkodnictwo gospodarcze Sąd Wojewódzki w Opolu wydał wyrok półtora roku więzienia.

Za aktywną działalność w sekcji świadkowie Jehowy Sąd Wojewódzki w Poznaniu skazał 4 członków sekty na 1 do 3 i pół roku więzienia.

^bZa rozpowszechnianie propagandy wojennej oraz przechowywanie nielegalnej literatury Sąd Wojewódzki w Szczecinie wydał wyrok 9 miesięcy więzienia^b.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Informacji GP

(–) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 33–37.

^{b-b} Zaznaczono odręcznie na marginesie.

1955 luty 15, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 12/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 15 lutego 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 12/55
13–15 lutego

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Napady

W pow. Chełm (Lublin) podczas służbowego obchodu zamordowany został komendant Posterunku MO w Stawie, któremu sprawcy zrabowali broń. Z dotychczasowego dochodzenia wynika, iż zabójstwa dokonał chłop, posiadający 15 ha ziemi, ukrywający się od jesieni 1954 r. za opór w obowiązkowych dostawach. Podczas rewizji w zabudowaniach ww. znaleziono granat, szereg części od broni oraz inne ślady świadczące o popełnionym przez niego przestępstwie. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna U[rzędu do spraw] B[ezpieczeństwa] P[ublicznego] i MO.

W Modliszewicach pow. Końskie (Kielce) nieustalony sprawca przez uderzenie tępym narzędziem w głowę dokonał zabójstwa ławnika sądu powiatowego, czł[onka] ZSL (małorolny chłop). Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO Końskie.

Anonim pogrózkowy

Radny GRN w Siedleczku pow. Wągrowiec (Poznań) – czł[onek] PZPR, otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor ostrzega przed konsekwencjami, jakie go spotkają „po zmianie ustroju” w wypadku niezaniechania dalszej aktywnej pracy społecznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wągrowcu.

Wroga propaganda

Na terenie miasta Poznania znaleziono 11 ulotek-motyłków wykonanych ręczną drukarką o treści wzywającej do walki ze Związkiem Radzieckim. Dochodzenie prowadzi miejscowy Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W Łodzi na jednym z domów mieszkalnych i słupie telefonicznym ujawniono dwie wrogie ulotki wykonane odręcznie w formie odezwy, podpisane „Pol[ski] Kom[it]et Wyz[wolenia] Nar[odowego]” o treści antykomunistycznej i prowojennej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

W Przemyślu (Rzeszów) na jednym z domów mieszkalnych ujawniono ulotkę w formie afiszu wykonaną ręczną drukarką o treści skierowanej p[rzeciw]ko partii

^{a-a} Wpisano odręcznie.

i ZMP. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Przemyślu.

Na terenie Portu Szczecińskiego ujawniono 15 ulotek wykonanych odręcznie o wrogiej treści. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie.

– napis

W grom. Bledzew pow. Skwierzyna (Zielona Góra) na dwóch domach mieszkalnych ujawniono napisy wykonane odręcznie o treści antyradzieckiej i pochwalającej USA. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Skwierzynie.

Aresztowania

Na podstawie powiadomienia obywatelskiego Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowym Targu (Kraków) wspólnie z MO i KBW przeprowadził akcję, w wyniku której ujęty został ukrywający się bandyta ps. „Bystry”¹. Wym[ie-niony] był członkiem bandy „Ognia”² i „Mściciela”³, a po ich likwidacji zorganizował bandę pod swym dowództwem, członkowie której uprzednio zostali aresztowani. Przy bandycie znaleziono automat MPI. Śledztwo w toku.

Za współpracę z bandą Cieśli, grasującą na terenie woj. rzeszowskiego Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krośnie aresztował dwie osoby, posiadające 2 i 7 ha ziemi. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie.

¹ Józef Traczyk ps. „Bystry” należał do grupy Henryka Głowińskiego ps. „Groźny” z OP „Błyskawica” dowodzonego przez Józefa Kurasia ps. „Ogień”, następnie walczył w ugrupowaniu „Wiarusy”. W okresie od kwietnia 1952 r. do lutego 1955 r. dowodził oddziałem działającym na terenie powiatów nowotarskiego i myślenickiego w województwie krakowskim. Grupa „Bystrego” liczyła 5 członków. AIPN, 0172/14, Ugrupowanie „Bystrego”, Charakterystyka nr 14; AIPN Kr, 074/14, Ugrupowanie bez nazwy, Charakterystyka nr 14; *Informator o nielegalnych...*, s. 67.

² Józef Kuraś ps. „Orzeł”, „Ogień” po kampanii wrześniowej wstąpił do SZP-ZWZ, a od 1941 r. należał do Konfederacji Tatrzńskiej. Po jej rozbięciu na początku 1942 r. prowadził działalność dywersyjną na Podhalu, Spiszu i Orawie. W połowie 1943 r. podporządkował się AK, ale w związku z prowadzonym przeciwko niemu śledztwem przeszedł w maju 1944 r. z częścią oddziału do BCH (LSB). Nawiązał współpracę z AL i partyzantką sowiecką, uznając jednocześnie KRN. Wstąpił do MO, organizując sieć posterunków w powiecie Nowy Targ, 16 marca 1945 r. został szefem PUBP w Nowym Targu. Wobec prowadzonego przez WUBP w Krakowie śledztwa, 12 kwietnia 1945 r. zdezerterował z częścią podkomendnych i ponownie rozpoczął walkę w podziemiu, nawiązując kontakt z Armią Polską w Kraju (jako dowódca „Okręgu Podhale”). Dowodzony przez niego OP „Błyskawica” osiągał w 1946 r. stan osobowy wahający się między 500 a 700 żołnierzy, wspierany przez rozbudowaną cywilną siatkę konspiracyjną na Podhalu. W wyniku rozpoczętej jesienią 1946 r. operacji organów bezpieczeństwa „Ogień” został otoczony 21 lutego 1947 r. przez KBW we wsi Ostrowsko. Nie chcąc się poddać próbował popełnić samobójstwo, zmarł następnego dnia w szpitalu w Nowym Targu. Propaganda komunistyczna przedstawiała „Ognia” jako zwykłego bandytę, przypisując mu liczne zbrodnie. Dla ludności Podhala stał się jednak legendą (13 sierpnia 2006 r. odsłonięto w Zakopanem pomnik J. Kurasia). Zob. m.in. M. Korkuć, *Józef Kuraś (1915–1947)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny...*, t. I, s. 253–257; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie krakowskim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 310

³ Józef Świder ps. „Pacula”, „Mściciel” dowodził ugrupowaniem „Wiarusy” – występującym również pod nazwą Ruch Oporu AK III Kompania – powstałym po rozbięciu OP „Błyskawica”. Ugrupowanie „Mściciela” operowało na obszarze powiatów nowotarskiego, myślenickiego, nowosądeckiego i częściowo limanowskiego w województwie krakowskim. „Wiarusy” działały w okresie od kwietnia 1947 r. do lipca 1949 r., a kolejnymi po Józefie Świdrze dowódcami oddziału byli: Dymitr Zasulski ps. „Czarny” (dezertor z Armii Czerwonej), Tadeusz Dymel ps. „Srebrny”, Stanisław Ludzia ps. „Harnaś”, „Dzielnny”, „Ryś”. Oddział liczył 16 osób. AIPN, 0172/250, Ruch Oporu AK III Kompania – Wiarusy, Charakterystyka bn; AIPN Kr, 074/13, Ugrupowanie Wiarusy, Charakterystyka nr 13; *Informator o nielegalnych...*, s. 68.

W Biuletynie nr 2/55 z dnia 12 stycznia br. podano o zamordowaniu funkcjonariusza MO i aresztowaniu sprawców morderstwa (dwóch chłopów, posiadających 7 i 20 ha ziemi). W wyniku dalszego śledztwa Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku aresztował chłopą, posiadającego 6,5 ha ziemi, u którego w czasie rewizji domowej znaleziono pistolet TT, dokumenty służbowe i partyjne, oraz część umundurowania zamordowanego funkcjonariusza. Śledztwo w toku.

W Biuletynie nr 267/54 z dnia 18 listopada ub[iegłego] r[oku] informowano o dokonanym włamaniu do kina w m. Płoty pow. Łobez (Szczecin), skąd sprawcy zrabowali aparaturę filmową. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie w wyniku śledztwa z aresztowanymi członkami bandy (zlikwidowanej w grudniu [19]54 r. i styczniu br.) ustalił, iż włamania do kina dokonał d[owód]ca wym[ienionej] bandy. Podczas rewizji w zabudowaniach aresztowanego członka tejże bandy (kułaka) znaleziono zrabowaną aparaturę, 3 granaty, raketnicę, zapalniki do min, części zapasowe do karabinów oraz większą ilość amunicji. Śledztwo trwa.

Wyroki

Za współpracę z wywiadem angielskim Wojskowy Sąd Rejonowy w Szczecinie wydał wyrok 5 lat więzienia.

Za przynależność do bandy terrorystyczno-rabunkowej, która na przestrzeni 1953–[19]54 r. dokonała kilku gwałtownych zamachów na aktywistów społeczno-politycznych oraz zbrojnych napadów rabunkowych na obiekty państwowe i spółdzielcze Wojskowy Sąd Rejonowy w Lublinie wydał wyroki skazujące 9 osób na 8 do 15 lat więzienia.

Za nielegalne posiadanie broni Wojskowy Sąd Rejonowy w Łodzi wydał wyrok półtora roku więzienia.

Sąd Powiatowy w Nidzicy i Braniewie (Olsztyn) skazał 2 osoby:

- za wrogą działalność gospodarczą w PGR na 2 i pół roku więzienia,
- za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy na 2 lata więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(–) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 38–340.

1955 luty 18, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 13/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 18 lutego 1955 [r.]
Ściśle tajne
Egz. nr ^a47^a

Biuletyn nr 13/55

16–17 lutego

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

W Warszawie na obiekcie WSK-4 (hangar) w dniach 12–14 II [19]55 r. nieustalony dotychczas sprawca dokonał przebiecia trzech kół na dwóch samolotach szkolnych Junak-3 i CSS-12. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] na m.st. Warszawę.

W spółdzielni produkcyjnej Wojtawa¹ pow. Gorlice (Rzeszów) spłonął (w nocy) stóg słomy (6 t). Okoliczności pożaru wskazują na podpalenie. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO Gorlice.

Napady

W dniu 15 lutego br. o godz. 10.00 rano w m. Sienno pow. Starachowice (Kielce) trzech uzbrojonych bandytów usiłowało dokonać napadu na Gminną Kasę Spółdzielczą, ochranianą w tym czasie przez funkcjonariusza MO. Podczas wymiany strzałów funkcjonariusz został ciężko ranny. Bandyci zbiegli nie dokonawszy rabunku. Funkcjonariusz MO po przewiezieniu do szpitala zmarł. Pościg za bandą prowadzi grupa operacyjna U[rzędu do spraw] B[ezpieczeństwa] P[ublicznego] i MO.

W dniu 9 lutego br. w Zespole PGR Chojna (Szczecin) odbywała się narada kierowników poszczególnych PGR. Na naradzie tej był również obecny kierownik majątku PGR Stoki, czł[onek] PZPR, który podczas dyskusji wypowiedział się, że musi unieszkodliwić złodziei rozkradających koniczynę w gospodarstwie przez niego administrowanym. Po powrocie z narady w godzinach wieczornych udał się w kierunku stogów z koniczyną, skąd do dnia dzisiejszego nie powrócił. Dochodzenie na okoliczność zaginięcia wym[ienionego] prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO Dębno.

W Biuletynie nr 8/55 z dnia 1 II [19]55 r. informowano o dokonaniu napadu na wartownika pełniącego służbę przy magazynach Państwowych Zakładów Zbożowych w Tuczapach pow. Tomaszów Lubelski (Lublin) i postrzeleniu go. W wyniku śledztwa Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Tomaszowie Lubelskim ustalił, iż napad ten

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Miejscowość nieustalona. Być może Wójtowa.

został upozorowany przez wym[ienionego] wartownika (sam się postrzelił). Zamierzał w ten sposób rzucić podejrzenie na swego teścia (początkowo podawał, że sprawcy napadu oznajmili mu, że wydany został na niego wyrok śmierci za znęcanie się nad rodziną), z którym miał nieporozumienia na tle majątkowym. Dalsze śledztwo w toku.

Ulotki

W Warszawie (Praga) na jednej z ulic nieustalony dotychczas sprawca rozrucił wykonanych odręcznie 25 ulotek-haseł wzywających młodzież do wstępowania w szeregi nielegalnej organizacji i walki z ustrojem PRL. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] na m.st. Warszawę.

Na terenie Fabryki Chemicznej w Hajnówce (Białystok) na słupach linii elektrycznej ujawniono 2 ulotki-hasła o treści antypaństwowej, wykonane odręcznie. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Hajnówce.

^bW szkole podstawowej w Gałęzowie pow. Lublin odebrano dzieciom 5 ulotek wykonanych odręcznie, zatytułowanych „Cud koło Częstochowy”. Autor ulotki wzywa katolików do jej przepisywania i rozpowszechniania, a za zniszczenie grozi karą. O ulotkach identycznej treści, znalezionych na terenie pow. Biłgoraj, Puławy i Radzyń (Lublin) informowano w Biuletynach nr. 5/55 i 10/55 z dnia 22 stycznia i 8 lutego br. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie^b.

Aresztowania i zatrzymania

W wyniku prowadzonego śledztwa przeciwko członkom bandy (zlikwidowanej w grudniu [19]54 r. i styczniu br.), która^c grasowała na terenie woj. szczecińskiego i lubelskiego, Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie jako podejrzanych o współpracę z wym[ienioną] bandą zatrzymał średniorolnego chłopa i robotnika Kraśnickiej Fabryki Wyrobów Metalowych, zamieszkałych na terenie pow. Kraśnik. Ponadto podczas rewizji w zabudowaniach jednego z aresztowanych członków tejże bandy znaleziono 6 karabinów.

W wyniku prowadzonego śledztwa przez Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowym Targu (Kraków) p[rzeciwi]ko aresztowanemu bandycie ps. „Bystry”, d[owód]cy zlikwidowanej bandy (Biuletyn nr 12/55 z dnia 15 lutego br.), ustalono i aresztowano 16 współpracowników tejże bandy, wszyscy pochodzenia chłopskiego, w tym jeden czł[onek] ZMP. Ponadto zatrzymano do wyjaśnienia trzy inne osoby.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu zatrzymał pracownika Miejskiego Zjednoczenia Budownictwa Mieszkaniowego w Stalowej Woli podejrzanego o dokonanie napadu rabunkowego. Śledztwo w toku.

Wyroki

Za nielegalne posiadanie broni Wojskowy Sąd Rejonowy w Poznaniu skazał dwie osoby po półtora roku więzienia oraz jedną osobę na rok więzienia w zawieszeniu na 2 lata.

^bZa rozpowszechnianie wrogiej propagandy Sąd Wojewódzki w Opolu wydał wyrok 2 lat więzienia.

^{b-b} Zaznaczono odręcznie na marginesie.

^c Wyras odręcznie poprawiony.

Za rozpowszechnianie wrogiej propagandy Sąd Powiatowy w Giżycku (Olsztyn) skazał jedną osobę na 6 m[iesią]cy więzienia^b.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(–) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rodzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 41–43.

1955 luty 19, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 14/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 19 lutego 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 14/55

18–19 lutego

Informacje o wroziej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przemysł

W Zakładach Przemysłu Azotowego w Kędzierzynie (Opole) nastąpił wybuch elektrofiltru przy włączeniu go do produkcji próbnej. Elektrofiltr uległ całkowitemu zniszczeniu, popękały podstawy muru oraz wyleciały szyby w pobliskich budynkach. Ofiar w ludziach nie było. Przyczyną wybuchu było prawdopodobnie dostanie się do filtra powietrza, które na skutek połączenia się z wodorem spowodowało eksplozję. Winę za wypadek ponosi inżynier odpowiedzialny za uruchomienie elektrofiltru, który uruchomił go mimo sprzeciwu załogi i bez zgody kierownika oddziału. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu.

Łączność

Na odcinku linii telefonicznej Fajslawice–Oleśnice¹ pow. Krasnystaw (Lublin) nieustalony dotychczas sprawca wyciął dwa słupy telefoniczne. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Krasnymstawie.

Napad

W dniu 15 bm. w Nysie (Opole) w godzinach wieczornych nieustalony dotychczas sprawca zastrzelił, a następnie obrabował kierownika sklepu MHD, który odnosił do banku pieniądze pochodzące z dziennych utargów 2 sklepów. W dniu 18 bm. w miejscu morderstwa ww. znaleziono ulotkę wykonaną odręcznie o treści mówiącej, iż sprawcą zabójstwa jest funkcjonariusz U[rzędu do spraw] B[ezpieczeństwa] P[ublicznego] oraz szkalującej ustrój państwowy. Dochodzenie prowadzi miejscowy Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z MO.

Anonim pogróżkowy

Korespondent „Trybuny Robotniczej” w Stalinogrodzie otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, podpisany „Komendant Miasta Tomasz”, którego autor wzywa do zaniechania współpracy z „Trybuną Robotniczą” i Urzędem [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] oraz podaje, że za dotychczasową działalność został przez czynniki pod-

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o Oleśniki.

ziemne skazany na grzywnę 1000 zł. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Wroga propaganda

Na terenie szkoły handlowej w Opolu nieustalony dotychczas sprawca wywiesił wykonane na maszynie przez kalkę dwie ulotki o treści antyradzieckiej i wzywającej młodzież do niewstępowania w szeregi ZMP. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W Klubie Międzynarodowej Książki i Prasy w Poznaniu, w jednym z czeskich czasopism znaleziono wykonane ręczną drukarką dwie ulotki-motyłki o treści antyradzieckiej. O ulotkach identycznie wykonanych i podobnej treści znalezionych na terenie m. Poznania informowano w Biuletynie nr 12/55 z dnia 13 lutego br. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na adres „Trybuny Robotniczej” w Stalinogrodzie wpłynął pocztą anonim wykonany odręcznie o treści wybitnie antyradzieckiej, którego autor szkaluje stosunki gospodarcze między ZSRR a PRL. Dochodzenie prowadzi miejscowy Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W m. Zdieszowo² pow. Strzelce Opolskie (Opole) na murze domu mieszkalnego oraz na jezdni ujawniono trzy napisy wykonane kredą w języku niemieckim o treści antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Strzelcach Opolskich.

Na terenie Fabryki Papieru i Celulozy w Szczecinie-Skolwin[ie] ujawniono napis o treści antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi miejscowy Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W Sierakowie pow. Międzychód (Poznań) na jednym z domów mieszkalnych ujawniono antyradziecki napis wykonany czarną kredą. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Międzychodzie.

Na terenie PPiUR „Barka” w Kołobrzegu (Koszalin) nieustaleni sprawcy zniszczyli portret tow[arzysza] Malenkowa³. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO w Kołobrzegu.

Areszty

Za przynależność do nielegalnej organizacji pn. Mściciele⁴ Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował:

² Miejscowość nieustalona. Być może Zdieszowice.

³ Geоргий Максимilianowicz Malenkow (1902–1988), premier ZSRR. Od 1919 r. w Armii Czerwonej, od 1920 r. w WKP(b). W latach 1934–1939 kierownik Wydziału Kierowniczych Organów KC WKP(b), uczestnik wielkiej czystki w partii. Podczas II wojny światowej członek Państwowego Komitetu Obrony (jako sekretarz KC), od 1944 r. wicepremier, a od 1946 r. członek BP KC WKP(b). Po śmierci Stalina w marcu 1953 r. został premierem, odwołany 9 lutego 1955 r. i przeniesiony na stanowisko wicepremiera i ministra energetyki. W 1957 r. współuczestniczył w nieudanej próbie obalenia N. Chruszczowa. Przeniesiony w tym samym roku na stanowisko dyrektora elektrowni, w 1961 r. przeszedł na emeryturę i jednocześnie został wydalony z partii.

⁴ Właśc. Młodzieżowa Organizacja Niepodległościowa Błyskawica. Tu podana nazwa od pseudonimu jej dowódcy Jana Szymańskiego ps. „Wichura”, „Mściciel”. Organizacja działała nie od 1947 r., ale od jesieni 1945 r. do lutego 1955 r., na terenie m. Tyczyn, Borek Stary i Nowy, Hermanowa w powiecie rzeszowskim. Późniejsze nazwy organizacji to: Narew, Pogoń, Konspiracyjne Wojsko Polskie. Organizacja liczyła 20 członków. Według *Atlasu* organizacja działała w okresie 1949–1950 pod nazwą Konspiracyjne Wojsko Polskie (Błyskawica, Narew, Pogoń), liczyła 30 członków i miała charakter propagandowy i wojskowy. AIPN, 0183/110, Błyskawica, Charakterystyka nr 113; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie rzeszowskim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 198; *Informator o nielegalnych...*, s. 317.

1) d[owód]cę organizacji ps. „Wichura”, pochodz[enie] inteligencja pracująca, wykształcenie 3 lata prawa, lat 27, od roku 1950 ukrywał się;

2) członka organizacji, pochodz[enia] drobnomieszczańskiego, lat 26;

3) członka organizacji, prac[ownika] WSK Rzeszów, lat 30;

4) współpracownika organizacji, posiada 0,25 ha ziemi.

W toku wstępnego śledztwa ustalono, iż organizacja ta utworzona została w 1947 r. i stawiała sobie za cel werbowanie nowych członków, zdobywanie i magazynowanie broni oraz zbieranie informacji o wojsku. Podczas rewizji u ww. znaleziono: automat, 2 karabiny, 5 granatów, 700 sztuk różnej amunicji, 3 zamki od karabinów i 3 taśmy do amunicji.

Jako podejrzanego o przynależność w czasie okupacji do ukraińskiej bandy Sicz⁵ i mordowanie obywateli polskich i radzieckich Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bytomiu (Stalinogród) aresztował kierownika OZR przy kopalni „Szombierki”, członek PZPR, narodowości ukraińskiej. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Za współpracę z bandą i zaopatrywanie jej w broń (zlikwidowana w grudniu [19]54 [r.] i styczniu br.), która grasowała na terenie woj. szczecińskiego i lubelskiego Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie aresztował chłopą, posiadającego 4 ha ziemi oraz udziały w prywatnym młynie i tartaku, karany na rok więzienia za paserstwo, ostatnio zam[ieszkały] w pow. Kraśnik (Lublin). O aresztowaniu 2 współpracowników tejże bandy informowano w Biuletynie nr 13/55 z dnia 18 II [19]55 r.

Za współpracę z bandą „Bystrego” Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowym Targu (Kraków) aresztował dalsze dwie osoby. O aresztowaniu d[owód]cy bandy ps. „Bystry” i 16 współpracowników informowano w Biuletynach nr. 12/55 i 13/55 z dnia 15 i 18 bm.

^bW „Biuletynie nr 2/55 z dnia 12 stycznia br.” podano, iż w Bibliotece Miejskiej w Szczecinie ujawniono w jednej z książek wykonaną odręcznie odezwę o treści antypaństwowej i antykomunistycznej. W wyniku prowadzonego dochodzenia Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie ustalił i aresztował sprawcę powyższego, jest nim uczeń ślusarski Spółdzielni Pracy „Ferrum”, czł[onek] ZMP. W śledztwie ustalono również, że wym[ieniony] już kilkakrotnie dokonywał wrogich dopisków na książkach wypożyczanych z bibliotek^b.

^{b-b} Zaznaczono odręcznie na marginesie.

^{c-c} Fragment podkreślony czerwoną linią.

⁵ Chodzi o Sicz Poleską – organizację utworzoną przez atamana Tarasa Bulbę-Borowcia, której pierwsze oddziały pojawiły się jesienią 1940 r. w zachodniej części Ukrainy. Po agresji 22 czerwca 1941 r. oddziały te atakowały wycofujących się Sowietów, dzięki czemu zostały uznane przez Niemców za jednostki policyjne (rozwiązano je w listopadzie 1941). Bulba-Borowec odbudował – w porozumieniu z melnykowcami – formacje siczowców, które od 1942 r. zaczęły używać nazwy UPA. Jej oddziały operowały głównie na Wołyniu i Polesiu Wołyńskim, zwalczając komunistyczną partyzantkę, a od 1943 r. dokonując również eksterminacji ludności polskiej w powiatach sarnieńskim i kostopolskim. W sierpniu 1943 r. większość siczowców została siłą włączona do tworzonych przez Stepana Bandere formacji, które przejęły też od bulbowców nazwę. Z resztek swoich oddziałów Bulba utworzył Ukraińską Armię Ludowo-Rewolucyjną (UNRA), ale jej sztab został wkrótce rozбит przez banderowców, a on sam aresztowany przez Niemców i osadzony w obozie koncentracyjnym w Sachsenhausen (zwolniony we wrześniu 1944).

Wyroki

Za rozpowszechnianie antypaństwowych ulotek Sąd Wojewódzki w Koszalinie wydał wyrok skazujący 1 osobę na 8 m[iesią]cy więzienia.

Za rozpowszechnianie wrogiej propagandy Sąd Wojewódzki w Opolu wydał wyrok skazujący 1 osobę na półtora roku więzienia.

Za rozpowszechnianie wrogiej propagandy Sąd Wojewódzki w Bydgoszczy na sesji wyjazdowej w Żninie skazał 1 osobę na 6 m[iesią]cy więzienia.

Za aktywną działalność w sekcji świadkowie Jehowy Sąd Powiatowy w Lesznie (Poznań) skazał 4 członków sekty po półtora roku więzienia w zawieszeniu na 3 lata.

Za współpracę z okupantem Sąd Wojewódzki w Rzeszowie wydał wyroki skazujące 4 osoby na 5 do 5 i pół roku więzienia.

Za współpracę z okupantem na terenach ZSRR Sąd Wojewódzki w Zielonej Górze skazał 1 osobę na 3 lata i 9 m[iesią]cy więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(-) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 44–47.

1955 luty 22, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 15/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 22 lutego 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 15/55

20–22 lutego

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Wroga propaganda

W kilku punktach m. Gdańska znaleziono 13 ulotek wykonanych odręcznie pismem technicznym, zawierających antyradzieckie hasła. Ulotki te podpisane są znakiem „O.N.”¹.

Na terenie Warszawy (Praga) w kilku skrzynkach pocztowych ujawniono 12 wykonanych odręcznie ulotek z hasłami o treści: „Wstępujcie w szeregi walki młodych”.

Na terenie m. Szczecina ujawniono wykonaną odręcznie ulotkę o treści antypaństwowej, której autor m.in. wzywa młodzież do uchylania się od służby wojskowej, a za zerwanie ulotki grozi karą.

W szkole TPD w Raciążu pow. Sierpc (Warszawa) w dniach 15, 17 i 19 lutego br. w kilku miejscach zostały wykonane odręczne napisy, zawierające antykomunistyczne hasła.

W wypadkach wyżej podanych dochodzenia prowadzą urzędy do spraw bezpieczeństwa publicznego.

Aresztowania i zatrzymania

W Biuletynie nr 14/55 z dnia 19 II [19]55 r. informowano o aresztowaniu trzech członków i jednego współpracownika nielegalnej organizacji Mściciele. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował dalszych 3 członków tejże organizacji (jeden posiada wyższe wykształcenie, dwóch średnie, w tym jeden czł[onek] ZMP). Podczas rewizji w zabudowaniach ww. znaleziono 6 kabinów i archiwum organizacji. Również podczas rewizji w zabudowaniach uprzednio aresztowanego współpracownika organizacji znaleziono archiwum oraz ulotki o treści

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Ulotki te wydawała i kolportowała organizacja Antykomunistyczny Związek Młodzieży Polskiej; zob. Biuletyn nr 11[56], przypis 2.

antypaństwowej i szkalującej przedstawicieli rządu PRL i ZSRR. W śledztwie ustalono, iż organizacja ta posługiwała się również nazwą Konspiracyjne Wojsko Polskie.

Jako podejrzanego o nielegalne posiadanie broni i przynależność do nielegalnej organizacji w latach 1951–1952 Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kamiennej Górze (Wrocław) aresztował elektromontera Centralnych Warsztatów Mechanicznych, członek ZMP. Podczas rewizji u wym[ienionego] znaleziono 2 karabiny.

W wyniku poszukiwań za sprawcą pisania anonimów pogróżkowych Komenda Wojewódzka MO w Poznaniu aresztowała Czerniaka Stefana, b[yłego] czł[onka] PSL, lat 28 (ojciec posiada 3 ha ziemi), który od 1951 r. sporządził i rozesłał do aktywistów partyjnych i społecznych w kraju 41 anonimów pogróżkowych, podpisanych „Czerniak Stefan ppłk dywersji AK”. W śledztwie wymieniony podał, iż anonimy pisał z namowy kułaków i meliniarzy, u których ukrywał się. Śledztwo prowadzi KW MO i Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu².

Za współpracę z bandą „Kochanowskiego”³ Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bielsku Podlaskim (Białystok) zatrzymał pracownika PGR Czechówka⁴, ukrywającego się pod fałszywym nazwiskiem od 1949 r.

Za współpracę z okupantem poprzez służbę w policji granatowej i udział w łapaniach Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi zatrzymał inspektora Wojewódzkiej Rady Narodowej w Krakowie, czł[onka] ZSL, wykształcenie średnie.

Wyroki

Za podpalenie stodoły ze zbożem w PGR Wielen pow. Stargard Sąd Wojewódzki w Szczecinie skazał 1 osobę na 5 lat więzienia.

Za dokonywanie napadów rabunkowych z bronią i wyłudzenie łapówek Wojskowy Sąd Rejonowy w Lublinie na sesji wyjazdowej w Kielcach wydał wyroki skazujące 4 osoby, w tym dwóch b[yłych] funkcjonariuszy WUdsBP na 6 do 11 lat więzienia.

² W działania, których celem było zatrzymanie autora anonimów zaangażowane były Powiatowe Urzędy do spraw Bezpieczeństwa Publicznego w Środzie, Gnieźnie i Wrześni oraz Komenda Wojewódzka MO w Poznaniu. Jak stwierdzono w sprawozdaniu Czerniaka zatrzymano dopiero wtedy, gdy wymienione urzędy „poważnie skoncentrowały uwagę” na ustalenie i ujęcie ukrywającego się autora anonimów. AIPN, 1583/180, Sprawozdanie WUdsBP w Poznaniu za styczeń 1955 r., k. 2.

³ Zachariasz Tarnowski ps. „Dziadek”, „Słowian”, „Grek”, „Kochanowski” kierował od listopada 1944 r. Wydziałem II Sztabu Komendy Okręgu Białostockiego NOW po Romanie Żądziłko ps. „Kamień”. Po zjednoczeniu w kwietniu 1945 r. NSZ i NOW w NZW był szefem Komendy Powiatowej NZW „Burza” na powiaty Bielsk Podlaski i Siemiatycze (w okresie 1947–1948), po Janie Eljaszuku ps. „Gromlik”, „Gryf”, „Jabłonowski” (do czerwca 1946) i NN ps. „Górecki” (do końca 1946). Oddział „Kochanowskiego” działał do września 1953 r., a Komenda Powiatu ujawniła się dopiero jesienią 1956 r. Tarnowski wraz z grupą kilku żołnierzy przyjechał do Warszawy i złożył broń w Prokuraturze Generalnej. AIPN, 0177/82, Narodowe Zjednoczenie Wojskowe, Okręg Białystok, Charakterystyka nr 82; *Kryptonim „Orzeł”*. *Warszawski Okręg Narodowego Zjednoczenia Wojskowego w dokumentach 1947–1956*, wybór i oprac. K. Krajewski, T. Łabuszewski, J. Pawłowicz, L. Żebrowski, Warszawa 2004, s. 17–18; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie białostockim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 80; *Informator o nielegalnych...*, s. 197, 214.

⁴ Miejscowość nieustalona.

Za współpracę z bandą terrorystyczno-rabunkową i nielegalne przechowywanie broni Wojskowy Sąd Rejonowy w Lublinie wydał wyroki skazujące 2 osoby na po 6 lat więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(-) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 48–49.

1955 luty 25, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 16/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 25 lutego 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 16/55

23–24 lutego

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

W nocy z dnia 22 na 23 II [19]55 r. w spółdzielni produkcyjnej Onyc¹ pow. Maków Mazowiecki (Warszawa) w czasie zabawy nieustaleni dotychczas sprawcy dokonali włamania do biura, gdzie zdemolowali urządzenia biurowe oraz zniszczyli dokumentację spółdzielczą, jak: wykazy dniówek obrachunkowych, rachunki, plany itp. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Makowie Maz[owieckim].

Anonim pogróżkowy

Dyrektor MHD w Kraśniku (Lublin) – czł[onek] PZPR, otrzymał pocztą anonim pogróżkowy wykonany na maszynie, podpisany „Komitet Wykonawczy AK – szef sztabu dr mjr K. Kasprzycki”. Autor anonimu wzywa adresata do zaniechania wykrywania nadużyć i zrezygnowania z zajmowanego stanowiska, w przeciwnym wypadku grozi mu śmiercią. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kraśniku.

Wroga propaganda

Na terenie Państwowego Liceum Ogólnokształcącego w Tucholi (Bydgoszcz) ujawniono 37 wrogich ulotek wykonanych odręcznie przez kalkę, podpisanych: „Żak”. O pojawieniu się ulotek w wym[ienionej] szkole o podobnej treści i z tym samym podpisem informowano w poprzednich biuletynach. Podejrzani o rozpowszechnianie tychże ulotek są 4 uczniowie wym[ienionego] liceum, członkowie ZMP, z których jeden został zatrzymany przez Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Tucholi. Podczas rewizji domowej znaleziono u niego szereg notatek w zeszycie z podpisem „Żak”. Śledztwo trwa.

W Łodzi na terenie strzelnicy SP znaleziono 2 ulotki wykonane ręczną drukarką, podpisane „Ulotka Wolnej Polski”, o treści wzywającej do walki z ZSRR.

Pracownik PKP, czł[onek] ZMP, zam[ieszkały] w Bydgoszczy otrzymał pocztą ulotkę wykonaną ręczną drukarką, podpisaną: „Armia Krajowa”. Autor ulotki szkaluje ZMP

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Prawdopodobnie Orzyc.

i wzywa do walki z komunizmem oraz rozbijania organizacji ZMP od wewnątrz. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

^bW sklepie konsumu w Nisku (Rzeszów) oraz na terenie szkoły podstawowej w grom. Cisowy Las² ujawniono tzw. listy Boże pt. „Łańcuszek św. Padewskiego”. W toku dochodzenia ustalono, iż sprawcą rozrzucenia tychże listów na terenie szkoły jest jedna z nauczycielek, której sprawę celem wyciągnięcia konsekwencji przekazano^b Wydziałowi Oświaty PPRN w Nisku.

^bPonadto w szkole podstawowej w Dukli pow. Krosno (Rzeszów) odebrano od dzieci 4 listy, których autor pisze o „cudzie” koło Częstochowy, wzywa do przepisywania treści listu w 5 egz. i rozpowszechniania wśród znajomych. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krośnie^b.

W Opolu [grom.] Podedwórze pow. Włodawa^c (Lublin) od uczniów tamt[ejszej]^b szkoły podstawowej odebrano wykonany odręcznie tzw. list Boży, którego autor wzywa wiernych do wzmacniania wiary katolickiej oraz przepisywania tegoż listu i dalszego rozpowszechniania. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego]^b.

W szkole podstawowej w Wojciechowie pow. Lublin podczas wyświetlania filmu nieustaleni dotychczas sprawcy zniszczyli trzy portrety przedstawicieli rządu PRL. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie.

Aresztowania i zatrzymania

W wyniku prowadzonego śledztwa p[rzeciw]ko członkom bandy Sałapatka (zlikwidowana w styczniu br.) Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie aresztował 3 współpracowników tejże bandy. Ponadto zatrzymano do wyjaśnienia 15 innych osób.

Za przynależność do nielegalnej organizacji pn. Konspiracyjne Wojsko Polskie (Mściciele) Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował instruktora Elektrotechnicznych Zakładów Wytwórczych, kandydata PZPR, wykształcenie wyższe. O aresztowaniu 6 członków i jednego współpracownika wym[ie]nionej organizacji informowano w Biuletynach nr. 14/55 i 15/55 z dnia 19 i 22 bm.

Za wysłanie anonimu pogróżkowego do komendanta Posterunku MO w Jamnie pow. Łowicz (Łódź) Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łowiczu aresztował chłopa, posiadającego 10 ha ziemi. O anonimie tym informowano w Biuletynie nr 11/55 z dnia 12 lutego br.

Wyroki

Za nielegalne posiadanie broni, przekroczenie granicy i przemyt Wojskowy Sąd Rejonowy w Krakowie na sesji wyjazdowej w Nowym Sączu wydał wyroki skazujące 2 osoby na półtora i 3 lata oraz 2 osoby na 7 lat więzienia.

Za nielegalne posiadanie broni Wojskowy Sąd Rejonowy w Łodzi skazał 1 osobę na 2 lata więzienia w zawieszeniu na 3 lata.

^{b-b} Zaznaczono odręcznie na marginesie.

^c Wyras odręcznie poprawiony.

² Prawdopodobnie chodzi o istniejące do listopada 1954 r. dwie gromady: Cisów i Las, które weszły w skład gromady Bojanów i połączyły się. Obecnie wieś Cisów-Las.

Za pisanie i kolportowanie wrogich ulotek Sąd Wojewódzki w Warszawie wydał wyrok skazujący 1 osobę na 8 m[iesią]cy więzienia.

Za rozpowszechnianie wrogiej propagandy Sąd Wojewódzki w Stalinogrodzie skazał jedną osobę na 9 m[iesią]cy więzienia.

Za szkodnictwo gospodarcze w budownictwie PGR Sąd Powiatowy w Pieszku (Olsztyn) wydał wyroki skazujące 2 osoby na 8 m[iesią]cy i półtora roku więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(-) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 50–52.

1955 luty 28, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 17/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 28 lutego 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 17/55

25–28 lutego

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

W Wytwórni Chemicznej w Skarżysku-Kamiennej (Kielce) z przyczyn dotychczas nieustalonych nastąpił wybuch w jednym z agregatów, który uległ częściowemu uszkodzeniu. Ofiar w ludziach nie było. Dochodzenie prowadzi Obiektowy Urząd do spraw Bezpieczeństwa Publicznego w Skarżysku.

Anonim pogróżkowy

W Gryficach (Szczecin) na plebanii księdza dziekana – odznaczonego Złotym Krzyżem Zasługi, znaleziono anonim wykonany odręcznie, którego autor grozi mu śmiercią za usunięcie z terenu parafii zakonnic. W tym samym dniu w godzinach wieczornych nieustaleni dotychczas sprawcy wybili szybę w tejże plebanii. W parafii Gryfice zamieszkiwały trzy zakonnice, które podburzały parafian p[rzeciwi]ko temu księdzu. Na jego prośbę zostały one w dniu 19 bm. przeniesione przez kurię do innej miejscowości. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gryficach.

Wroga propaganda

Przewodniczący spółdzielni produkcyjnej w grom. Potok¹ pow. Krosno (Rzeszów) – czł[onek] PZPR, otrzymał pocztą anonim wykonany na maszynie przez kalkę o treści klerykalnej i szkalującej władzę ludową w Polsce.

Między wsią Baba a Szafranki pow. Kolno (Białystok) na przydrożnym drzewie ujawniono ulotkę wykonaną odręcznie o treści szkalującej członka Biura Politycznego KC PZPR.

W kopalni „Bytom” (Stalinogród) na jednym z wózków ujawniono wykonaną kredą swastykę hitlerowską.

Na terenie kilkunastu gromad w powiatach Kutno, Łowicz i Łask (woj. Łódź) szereg osób otrzymało listy o treści klerykalnej, których autor pisze o „cudzie” koło Częstochowy oraz wzywa katolików do przepisywania listu w 5 egz. i dalszego rozpowszechniania.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Gromada Potok istniała do listopada 1954 r., następnie weszła w skład gromady Turaszówka.

Tej samej treści listy otrzymało kilka osób zam[ieszkałych] w grom. Siedlanka pow. Kolbuszowa (Rzeszów). Ponadto na prywatny adres III sekretarza KP PZPR w Mielcu wpłynął pocztą anonim, tzw. łańcuch św. Antoniego.

W wypadkach wyżej podanych dochodzenia prowadzą urzędy do spraw bezpieczeństwa publicznego.

Aresztowania i zatrzymania

Jako podejrzanego o działalność szpiegowską na rzecz wywiadu francuskiego Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu aresztował mieszkańca pow. Kamienna Góra, z zawodu księgowy, bez stałego miejsca pracy.

Jako podejrzanych o przynależność do nielegalnej kontrrewolucyjnej organizacji, działającej na terenie Lublina, Krakowa i Warszawy Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie aresztował:

- pracownika umysłowego Miejskich Zakładów Mleczarskich w Lublinie, karany sądownie w 1945 r. na 3 i pół roku więzienia za nielegalne posiadanie broni i napady rabunkowe;

- technika Centralnego Biura Projektów Budownictwa Wiejskiego, pochodz[enia] drobnomieszczkańskiego, karany sądownie w 1945 r. na 5 lat więzienia za przynależność do bandy NSZ.

W dotychczasowym śledztwie ustalono, iż w 1954 r. dokonali oni 4 napadów na instytucje państwowe na terenie woj. lubelskiego (w tym napadu na WRN w Lublinie, gdzie zrabowali 180 000 zł). Śledztwo trwa.

Za nielegalne posiadanie pistoletu TT i udział w napadach rabunkowych wspólnie z członkami bandy, która grasowała na terenie woj. szczecińskiego i lubelskiego (zlikwidowana w grudniu [19]54 r. i styczniu br.) Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie aresztował pracownika umysłowego PPK „Ruch”, czł[onka] PZPR.

Za udzielanie pomocy bandzie Sałapatka (zlikwidowana w styczniu br.) Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zgorzelsku (Wrocław) na polecenie Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie zatrzymał mieszkańca pow. Myślenice. Spośród 15 osób zatrzymanych do wyjaśnienia w wym[ienionej] sprawie przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie (Biuletyn nr 16/55 z dnia 25 II [19]55 r.) – po ich przesłuchaniu – 2 osoby aresztowano, pozostałe zostały zwolnione.

Za wysłanie w październiku 1954 r. anonimu pogróżkowego do MRN w Kaliszu (Poznań) Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kaliszu aresztował kierownika produkcji zakładów mięsnych, (b[yłego] granatowego policjanta), wykształcenie średnie.

Za wykonanie napisu o treści szkalującej przedstawiciela rządu ZSRR (Biuletyn nr 256/54 z dnia 6 XI [19]54 r.) Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Przemyślu (Rzeszów) aresztował instruktora PZGS-u.

Za współpracę z okupantem na terenach Związku Radzieckiego Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu aresztował czł[onka] spółdzielni produkcyjnej.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Głubczycach (Opole) zlikwidował nielegalną młodzieżową organizację pn. Młode Orły Walczące, w skład

której wchodziło trzech członków, w tym 2 synów czł[onków] spółdzielni produkcyjnych i syn kułaka, w wieku 15–16 lat. Wszyscy uczęszczają do Technikum Mechanicznego w Raciborzu. W toku śledztwa ustalono, że organizacja ta stawiała sobie za cel walkę ze spółdzielczością produkcyjną poprzez pisanie ulotek, magazynowanie broni i amunicji na wypadek wojny. Podczas rewizji domowej znaleziono u wym[ienionych] granat i kilkadziesiąt sztuk różnej amunicji. Wszyscy trzej po przeprowadzeniu z nimi rozmowy w obecności rodziców i dyrektora szkoły zostali zwolnieni².

Wyroki

Za współpracę z gestapo i wydanie 15-osobowej organizacji BCh, z których 6 czł[onków] zostało straconych, Sąd Wojewódzki w Warszawie wydał wyrok skazujący jedną osobę na 15 lat więzienia.

Za przynależność do bandy Fijaka i dokonywanie napadów rabunkowych Wojskowy Sąd Rejonowy w Krakowie wydał wyrok skazujący jedną osobę na 6 lat więzienia.

Za udzielanie pomocy bandycie i nielegalne posiadanie broni Wojskowy Sąd Rejonowy w Łodzi wydał wyrok skazujący jedną osobę na 5 lat więzienia.

Za udzielanie pomocy osobie poszukiwanej przez organa bezpieczeństwa za działalność szpiegowską Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie wydał wyrok 3 lat więzienia.

Za rozpowszechnianie wrogiej propagandy Sąd Wojewódzki w Białymstoku skazał jedną osobę na 8 m[iesiący] więzienia.

Za popełnione nadużycia gospodarcze na odcinku skupu, kontraktacji i obowiązkowych dostaw Sąd Wojewódzki w Opolu na sesji wyjazdowej w Oleśnie wydał wyroki skazujące 4 osoby na 2 do 3 i pół roku więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(–) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 53–56.

² Członkami organizacji byli: Stanisław Wywarski (ur. 1940) – członek ZMP, Józef Konpacki (ur. 1935) i Tadeusz Bartoszewski (ur. 1939). W trakcie śledztwa wszyscy przyznali się do popełnionych czynów i podali, że działali pod wpływem Władysława Grabowskiego z Głogowa. Według informacji WUdsBP w Opolu cała trójka została skazana przez sąd dla nieletnich, odpowiadając z wolnej stopy. AIPN, 1583/178, Informacja o działalności wrogich elementów na terenie województwa opolskiego i ocena pracy operacyjnej wojewódzkiego aparatu b[eзопаснства] p[ublicznego], 29 sierpnia 1955 r., k. 292.

1955 marzec 3, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 18/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 3 marca 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 18/55

1–3 marca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Rolnictwo

W spółdzielni produkcyjnej w Goraju pow. Skwierzyna (Zielona Góra) nieustalony dotychczas sprawca podpalił przybudówkę, w której złożona była słoma przylegająca do magazynu zbożowego i biura spółdzielni. W wyniku natychmiastowej akcji pożar został zlokalizowany i ugaszony. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z MO.

Anonimy pogróżkowe

Przewodniczący Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Żółtnicy pow. Szczecinek (Koszalin) otrzymał pocztą anonim pogróżkowy, którego autor w imieniu 7 akowców grozi mu śmiercią w wypadku niezaprzestania działalności społeczno-politycznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinku.

Sekretarz Gromadzkiej Rady Narodowej w Kotlicach pow. Tomaszów Lubelski (Lublin) otrzymał pocztą wykonany odręcznie anonim, którego autor zaleca mu ustąpić z zajmowanego stanowiska, uzasadniając to napiętą sytuacją międzynarodową. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Tomaszowie Lubelskim.

Wroga propaganda

W dniach 27 lutego, 1 i 2 marca br. w kilku punktach m. Warszawy oraz w skrzynkach pocztowych znaleziono 543 ulotki wykonane ręczną drukarką o treści: „Wstępujcie w szeregi walki młodych”. O ulotkach identycznej treści znalezionych na terenie miasta W[arsza]wy informowano w Biuletynie nr 15/55 z dnia 22 II [19]55 r. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę.

W Bydgoszczy w nocy z dnia 1 na 2 marca 1955 r. nieustaleni dotychczas sprawcy wywiesili w różnych punktach miasta 4 ulotki nawołujące do walki z ustrojem PRL oraz szkalujące warunki ekonomiczne w Polsce. Ulotki wykonane były na maszynie, podpisane

^{a-a} Wpisano odręcznie.

„Polska Sprawiedliwa”. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W pobliżu tartaku w m. Chocianów pow. Lubin (Wrocław) ujawniono wrogi plakat wykonany odręcznie, na którym narysowana była karykatura jednego z przywódców międzynarodowego ruchu rewolucyjnego, swastyka oraz napis: „Uwaga – USA”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na adres radnego GRN w Rogoźniku pow. Będzin (Stalinogród) wpłynął pocztą wykonany odręcznie list anonimowy o treści klerykalnej, którego autor pisze o „cudzie koło Częstochowy” oraz wzywa do przepisywania listu w 5 egz. i dalszego rozesłania, a w wypadku niezastosowania się do powyższego zalecenia grozi karą.

Rozpowszechnianie listów tej samej treści zanotowano również w pow. Rawa Mazowiecka (Łódź) i w pow. Sandomierz (Kielce).

Na uwagę zasługuje fakt, że tego rodzaju listy ukazały się po raz pierwszy 15 I [19]55 r. na terenie dwóch gromad w pow. Biłgoraj (Lublin). Obecnie krążą one wśród szerszego kręgu ludności – przeważnie wiejskiej i młodzieży szkolnej – na terenie takich woj[ewództw] jak: Lublin, Rzeszów, Warszawa, Łódź, Stalinogród i Kielce.

Aresztowania i zatrzymania

Za współpracę z okupantem poprzez służbę w policji niemieckiej, udział w obławach na partyzantów radzieckich i mordowanie ludności narodowości żydowskiej na terenach ZSRR – po uzgodnieniu z I sekretarzem KW PZPR – Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie aresztował sekretarza Komitetu Zakładowego PZPR Zespołu PGR Wrzosowo pow. Kamień.

Komenda MO powiadomiła Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę o zatrzymaniu ucznia Technikum Elektrycznego we Włochach k. W[arsz]awy, pochodz[enie] inteligencja pracująca, lat 19, karany sądownie wyrokiem w zawieszeniu za przynależność do nielegalnej grupy młodzieżowej, u którego podczas rewizji znaleziono 5 ulotek o treści antypaństwowej. W trakcie przesłuchania ustalono, iż wym[ieniony] w listopadzie i grudniu [19]54 r. rozkolportował na terenie Warszawy wrogie ulotki, które wrzucał do skrzynek listowych. Ulotki te pisał na maszynie biurowej Politechniki Warszawskiej, gdzie pracował w charakterze laboranta. W kolportażu ulotek pomagał mu pracownik Biura Studiów i Projektów, lat 19. Został on zatrzymany przez Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę. Śledztwo w toku.

Wyroki

Za udzielanie pomocy bandzie Ślęzaka¹ Wojskowy Sąd Rejonowy w Poznaniu wydał wyroki skazujące 5 osób na 3–5 lat więzienia.

¹ Józef Ślęzak ps. „Mucha” od 1942 r. należał do AK, a od sierpnia 1946 r. do KWP. W kwietniu 1948 r. objął dowództwo oddziału krypt. „Wawel” III Komendy KWP, działającego na terenie powiatu wieluńskiego. Liczący 5 żołnierzy oddział istniał od kwietnia 1947 r. do czerwca 1954 r. (w okresie od kwietnia 1947 r. do 9 listopada 1948 r. był podporządkowany Janowi Małolepszemu „Muratowi”). W wyniku działań WUBP we Wrocławiu Ślęzak został aresztowany 26 czerwca 1954 r. i skazany na śmierć. Wyrok wykonano 26 sierpnia 1955 r. w Centralnym Więzieniu w Łodzi, przy ul. Kraszewskiego. Został pochowany na cmentarzu Doły w Łodzi. Ślęzak był ostatnim żołnierzem KWP skazanym na karę śmierci za działalność konspiracyjną. J. Bednarek, *Józef Ślęzak (1925–1955)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny...*, t. IV, Kraków-Warszawa-Wrocław 2009, [w druku]; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie łódzkim 1945–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 386, 402.

Za współpracę z bandą terrorystyczno-rabunkową Zawadki² Wojskowy Sąd Rejonowy we Wrocławiu skazał jedną osobę na 2 lata więzienia.

Za nielegalne posiadanie broni Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie skazał 2 osoby po 5 lat więzienia i jedną osobę na 2 lata więzienia w zawieszeniu na okres 2 lat.

Sąd Wojewódzki w Olsztynie wydał wyroki skazujące:

- za rozpowszechnianie wrogich ulotek 2 osoby po 3 lata więzienia,
- za rozpowszechnianie wrogiej propagandy jedną osobę na rok więzienia.

Za rozpowszechnianie wrogiej propagandy Sąd Wojewódzki w Bydgoszczy wydał wyrok skazujący jedną osobę na 6 m[iesią]cy więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(–) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 57–59.

² Józef Zawadka ps. „Waldemar” został w styczniu 1946 r. przyjęty wraz ze swoim bratem do oddziału Franciszka Olszówki ps. „Otto”, złożonego z byłych żołnierzy AK i NSZ. Oddział ten w latach 1945–1946 prowadził działania likwidacyjne, rekwizycyjne i propagandowe, a przede wszystkim akcje zbrojne przeciw UB, MO i żołnierzom sowieckim, dokonując szeregu ataków na siedziby UB i MO (m.in. dwukrotne rozbicie PUBP w Kępnie). Liczący ok. 50 osób oddział operował w powiatach kępińskim, wieluńskim, kluczborskim, namysłowskim i sycowskim, w granicach województw poznańskiego, łódzkiego i wrocławskiego. Po śmierci Olszówki w lutym 1946 r. grupa „Otta” rozpadła się na dwa, a następnie trzy oddziały. Pierwszy pod dowództwem Stanisława Panka ps. „Rudy” działał w powiecie wieluńskim, drugi z Władysławem Jaskułą ps. „Grom” na czele operował w powiatach kępińskim i oleśnickim, trzeci – liczący od 7 do 10 żołnierzy – pod dowództwem „Waldemara” kontynuował walkę na terenie powiatu kępińskiego do sierpnia 1946 r. J. Zawadka wraz ze swoim bratem zdołał uciec do Niemiec Zachodnich. K. Szwaagrzyk, *Franciszek Olszówka (1924–1946)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny...*, t. I, s. 332–333; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie poznańskim 1945–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 478; J. Bednarek, *Oddział Franciszka Olszówki „Otta”*. *Z dziejów powojennej konspiracji antykomunistycznej*, „Pamięć i Sprawiedliwość”, 2004, nr 1(5), s. 213–218; *Informator o nielegalnych...*, s. 186, 308.

1955 marzec 5, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 19/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 5 marca 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 19/55

4–5 marca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przemysł

Na terenie Zakładów Przemysłu Barwników „Boruta” w Zgierzu (Łódź) uległo zatruciu gazem – chlorem 41 pracowników, z których 27 osób po udzieleniu pomocy lekarskiej zwolniono do domu. Pozostałe 14 osób, w tym 3 osoby w stanie ciężkim przebywa w szpitalu. Wstępne dochodzenie wykazało, iż zatrucie nastąpiło wskutek wydobycia się gazu przez uszkodzony zawór z beczki znajdującej się na oddziale nieorganicznym. Ulatniający się gaz przy powiewie powietrza objął swą chmurą robotników wychodzących z pracy i zebrania oraz strażaków, którzy zdążyli do miejsca wypadku, a nie zabezpieczyli się w maski przeciwgazowe. Celem ustalenia dokładnych przyczyn wydobycia się gazu powołano komisję biegłych. Dochodzenie prowadzi Miejski Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zgierzu pod nadzorem prokuratora wojewódzkiego.

Transport

Na odcinku kolejowym PKP Wadowice–Bielsk (Stalinogród) w pobliżu stacji Krzemionka¹ nieustalony dotychczas sprawca ułożył w poprzek toru przeszkodę (2 słupy telefoniczne). Dzięki zauważeniu przeszkody w porę przez maszynistę do wypadku nie doszło. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie.

Rolnictwo

W warsztatach Technicznej Obsługi Rolnictwa w Zamościu (Lublin) nieustalony dotychczas sprawca pozgniał przy 4 traktorach pozostających w remoncie rurki od pomp oliwnych. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zamościu.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o Krzemionki.

Wroga propaganda

Małorolny chłop, aktywny członek PZPR, zam[ieszkany] w Bartochowie pow. Sieradz (Łódź), otrzymał pocztą 2 anonimy wykonane odręcznie, podpisane „Tomasz” o treści antyradzieckiej i klerykalnej, zapowiadające zmianę ustroju w Polsce. Autor anonimów wzywa do ich dalszego rozpowszechniania wśród osób zaufanych. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sieradzu.

W Warszawie znaleziono jeszcze jeden egzemplarz ulotki nawołującej do wstępowania w szeregi walki młodych, o których informowano w Biuletynach nr. 15/55 i 18/55 z br.

Na terenie Zakładów Wytwórczych Aparatury Grzejnej w Warszawie nieustalony dotychczas sprawca wykonał kilka napisów propagujących przywódców państw imperialistycznych. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę.

Aresztowania

Jako podejrzanych o zamordowanie gajowego, czł[onka] PZPR, grupa operacyjna Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i MO w Ostrowi Mazowieckiej aresztowała 5 osób (małorolni chłopcy, w tym 2 b[yłych] czł[onków] WiN, rodzina). Uzyskane materiały wskazują, że wym[ieniony] został zamordowany w zabudowaniach aresztowanych, w czasie gdy poszukiwał skradzione z lasu drzewo. Prowadzenie śledztwa przejął Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie.

Na podstawie orzeczenia Centralnego Laboratorium Ekspertyz Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu aresztował portiera Państwowych Zakładów Środków Odżywczych w Poznaniu, pochodz[enia] rzemieślniczego, sprawcę sporządzenia i wysłania w 1954 r. 3 anonimów z pogróżkami do członków PZPR.

Za pisanie i rozpowszechnianie wrogich ulotek w lipcu 1954 r. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze aresztował mieszkańca Lubska, wykształcenie średnie (b[ył] student KUL), bez stałego miejsca pracy.

Za nielegalne posiadanie broni Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Grudziądzu (Bydgoszcz) aresztował mechanika lotniczego Szkoły Szybowcowej w Lisich Kątach, czł[onka] ZMP.

Wyroki

Za dokonywanie napadów rabunkowych na instytucje państwowe i spółdzielcze w latach 1953–[19]54 Wojskowy Sąd Rejonowy w Lublinie na sesji wyjazdowej w Kielcach wydał wyroki skazujące 2 osoby po 10 lat więzienia i jedną osobę na rok więzienia.

Za przynależność do nielegalnej organizacji rewizjonistycznej Czarny Wilk od Hubertusa² Wojskowy Sąd Rejonowy w Stalinogrodzie skazał jedną osobę na 3 lata więzienia.

² Organizacja (Schwarzer Wolf von Hubertus) działała w latach 1949–1954 na terenie województw katowickiego i opolskiego. Dzieliła się na dwie grupy. Pierwszą – dowodził Manfred Lucia, a jego zastępcą był Antoni Buchta. Licząca około 70 członków grupa działała w Gliwicach. Drugą – kierował Florian Ibrom, a obszarem jej działania było Opole, Strzelce Opolskie i Olesno. Licząca 30 osób grupa była podzielona na kilkuosobowe podgrupy, którymi kierowali: Ginter Biel, Waldemar Gorzowski, Robert Lanyska, Walter Kała i Robert Langhamer. Łącznie organizacja liczyła ponad 100 osób. AIPN, 0174/28, Schwarzer Wolf von Hubertus – Czarny Wilk od Hubertusa, Charakterystyka nr 27; *Informator o nielegalnych...*, s. 276.

Za udział w morderstwie 4 osobowej rodziny narodowości żydowskiej w 1944 r. Sąd Wojewódzki w Krakowie wydał wyroki skazujące 4 b[yłych] czł[onków] Brygady Świętokrzyskiej³ na 5–7 lat więzienia.

Za szkodnictwo gospodarcze na odcinku hodowli inwentarza w PGR Grzybno pow. Chojna Sąd Wojewódzki w Szczecinie wydał wyroki skazujące 2 osoby na 2 i 3 lata więzienia i 2 osoby po 2 lata więzienia w zawieszeniu na okres 3 lat.

Za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy Sąd Wojewódzki w Opolu wydał wyrok skazujący czł[onka] sekty na 3 lata więzienia.

Za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy Sąd Wojewódzki w Koszalinie skazał 4 członków sekty na kary od 8 m[iesiący] do półtora roku więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(–) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 60–62.

³ Brygada Świętokrzyska została utworzona 11 sierpnia 1944 r. na Kielecczyźnie, a jej trzon stanowiły skoncentrowane w powiecie opatowskim oddziały 204. pp Ziemi Kieleckiej i 202. pp Ziemi Sandomierskiej. Dowódcą zgrupowania został mjr/plk Antoni Szacki ps. „Bohun”, „Dąbrowski”, podlegający NSZ-ZJ. Licząca ponad 820 żołnierzy brygada prowadziła walki z Niemcami (m.in. pod Czarnocinem, Olesznem, Wodzisławiem, Zagnańskiem, Radoszycami), partyzantką sowiecką i AL (pod Faniśławicami, Rządkiem, Radoszycami). W styczniu 1945 r. ofensywa sowiecka skłoniła dowództwo do podjęcia decyzji o marszu na Zachód, przez Śląsk i Protektorat Czech i Moraw. W czasie przemarszu niezbędne okazało się zawarcie porozumień z lokalnymi dowódcami Wehrmachtu, dotyczących warunków marszrut brygady. Niemcy usiłowali nakłonić polskie dowództwo do wspólnych działań przeciw Sowietom, ale Szacki argumentował, że jednostka nie jest przystosowana do działań frontowych i ostatecznie wspólnie z Niemcami wysłano tylko kilka grup dywersyjnych na teren Polski. Podczas postoju w Rozstani nawiązano kontakty z podziemiem czeskim i wysłano łączników do wojsk alianckich. 5 maja 1945 r. jednostka oswobodziła obóz koncentracyjny w Holiszowie i następnie walczyła z Niemcami u boku Amerykanów. Brygada nie została włączona do II Korpusu PSZ, tylko dokonano jej rozformowania. Po wojnie, stacjonowała w miejscowości Vsekary, ale ostatecznie została przetransportowana do Karsfeld, gdzie na jej bazie zaczęto formować kompanie wartownicze przy 3. AA (później też przy 7. AA). Władze komunistyczne uznały Brygadę Świętokrzyską za „jednostkę kolaboracyjną”, a jej dowódcę A. Szackiego za zbrodniarza wojennego. Stąd żołnierze brygady skazywani byli w licznych procesach na kary śmierci lub długoletnie więzienie. Zob. m.in.: R. Sierchuła, *Narodowe Siły Zbrojne (1942–1946)*, „Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej”, 2007, nr 8–9, s. 73–74; Cz. Brzoza, *Od Miechowa do Coburga. Brygada Świętokrzyska Narodowych Sił Zbrojnych w marszu na zachód*, „Pamięć i Sprawiedliwość”, 2004, nr 1(5), s. 221–274.

1955 marzec 10, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 20/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 10 marca 1955 [r.]
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 20/55
6–10 marca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przemysł

W Kraśnickiej Fabryce Wyrobów Metalowych w Kraśniku (Lublin) nieustalony dotychczas sprawca wrzucił do bębna szlifierki wałek metalowy, w związku z czym uległo zniszczeniu kilkadziesiąt kilogramów kulek łożyskowych, znajdujących się wewnątrz bębna. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Kraśniku.

Wroga propaganda

W dniach 4, 5 i 6 marca br. w kilku punktach Warszawy (Praga) znaleziono 622 ulotki-motyłki o treści antyradzieckiej wykonane ręczną drukarką. Ze sposobu wykonania wynika, iż wym[ienione] ulotki oraz ulotki, o których informowano w poprzednich biuletynach, rozrzucone zostały przez tych samych sprawców. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę.

Na terenie Gdańska ujawniono 12 ulotek wykonanych odręcznie piśmem technicznym o wrogiej treści, nawiązującej do rocznicy śmierci Józefa Stalina.

W grom. Kozina¹ pow. Łańcut (Rzeszów) w pobliżu kościoła znaleziono wykonane odręcznie 2 ulotki o treści szkalującej spółdzielczość produkcyjną.

W grom. Krzeszów pow. Biłgoraj (Lublin) na parkanach zabudowań 2 członków PZPR, pracowników GRN w Nowej Wsi, ujawniono 4 ulotki o treści pogroźkowej i szkalującej członków partii.

W m. Orzysz pow. Pisz (Olsztyn) znaleziono ulotkę wykonaną odręcznie o treści nawołującej funkcjonariuszy MO i ORMO do porzucania pracy.

Na adres Miejskiej Rady Narodowej w Bytomiu (Stalinogród) wpłynął pocztą anonim o treści szkalującej członka Biura Politycznego KC PZPR.

Przodownik pracy, narodowości żydowskiej, zatrudniony w Drukarni Dzielowej we Wrocławiu otrzymał pocztą anonim o treści antysemitkiej oraz szkalującej ustrój Polski Ludowej i przedstawicieli rządu PRL. Z treści anonimu wynika, że napisany został przez pracownika tej drukarni.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Prawdopodobnie gromada Kosina.

W Krapkowicach pow. Opole na parkanie, obok Gminnej Spółdzielni, nieustalony dotychczas sprawca wykonał napis czerwoną farbą o treści: „Precz z Polską”.

Dochodzenia we wszystkich wym[ienionych] wypadkach prowadzą urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego].

Aresztowania

W wyniku prowadzonego śledztwa p[rzeciw]ko członkom i współpracownikom bandy Sałapatka, zlikwidowanej w styczniu br., Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie – w uzgodnieniu z Informacją WP – aresztował 3 członka wym[ienionej] bandy, czł[onka] ZMP, odbywającego służbę czynną.

Grupa operacyjna w Krośnie (Rzeszów) przy współudziale wojsk KBW ujęła dezertera Jednostki Wojskowej Nr 3205, ukrywającego się od września 1953 r. Podczas aresztowania wym[ieniony] dezerterski użył broni i w wyniku wymiany strzałów został ranny w rękę. Znalaziono przy nim pistolet TT nr 13878 i 20 sztuk amunicji. W[ę] wstępnym śledztwie ustalono, iż początkowo ukrywał się on na terenie Mińska Mazowieckiego (Warszawa), gdzie postrzelił 2 funkcjonariuszy Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego], którzy usiłowali go wówczas aresztować.

Zgodnie z planem Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie przy współudziale wojsk KBW aresztował 5 współpracowników (chłopi, posiadający od 7 do 40 ha ziemi) bandy Skwary² i Sadowskiego³, która grasowała od kilku lat na terenie pow. łukowskiego. Banda ta zlikwidowana została w 1954/[19]55 r. Podczas rewizji w zabudowaniach wym[ienionych] współpracowników znaleziono szereg materiałów tekstylnych, pochodzących z rabunku.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(-) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 63–64.

² Wacław Skwara ps. „Skwara” (wg *Informatora „Wilk”*) dowodził patrolami WiN w oddziale Romana Dawickiego „Lonta”, operującym na terenie powiatów łukowskiego i radzyńskiego w województwie lubelskim. Oddział „Skwara” działał w okresie 1944–1946 i od 1947 r. do 1952 r. Liczył 3–5 członków. Ukrywający się Skwara został zastrzelony wraz z dwoma innymi żołnierzami podczas oblavy UB w dniu 23 maja 1954 r. w kolonii Bystrzyca, gmina Wojcieszków. W tym samym miejscu zlikwidowany został patrol „Skwary”. J. Kopiński, *Działalność grupy Romana Dawickiego („Lonta”) i Antoniego Dołęgi („Znicza”) [w:] Ostatni leśni..., s. 107; Polskie podziemie niepodległościowe w województwie lubelskim 1944–1956 [w:] Atlas polskiego podziemia..., s. 156; Informator o nielegalnych..., s. 136.*

³ Jan Sadowski ps. „Iwan”, „Wacek” dowodził jedną z grup wchodzących w skład oddziału WiN Romana Dawickiego ps. „Lont”. Ugrupowanie „Lonta” działało od drugiej połowy 1947 r. na obszarze powiatów łukowskiego i radzyńskiego w województwie lubelskim oraz siedleckiego w województwie warszawskim. Pozostałymi trzema grupami (nie licząc grupy dowódcy) dowodzili: Henryk Kazimierz Korzeniowski ps. „Wrona”, Teodor Szabelski ps. „Nurt”, Antoni Dołęga ps. „Znicz”. Oddział „Lonta” liczył około 30 osób, ostatni jego żołnierze działali do 1956 r. Sadowski został aresztowany 28 października 1954 r. podczas oblavy grupy operacyjnej UB i KBW przeprowadzonej na terenie gminy Gołębki. J. Kopiński, *„Ostatni Mohikanie”. Antytotalitarne podziemie na Lubelszczyźnie po 1947 roku [w:] Podziemie zbrojne na Lubelszczyźnie wobec dwóch totalitaryzmów 1939–1956, seria „Konferencje IPN”, t. I, Warszawa 2003, s. 79; Polskie podziemie niepodległościowe w województwie lubelskim 1944–1956 [w:] Atlas polskiego podziemia..., s. 138; Informator o nielegalnych..., s. 131.*

1955 marzec 12, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 21/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 12 marca 1955 [r.]
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a47^a

Biuletyn nr 21/55^b
11–12 marca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przemysł

Na terenie Zakładów Wi-Fa-Ma w Łodzi, pracownik tychże zakładów, czł[onek] PZPR, znalazł kartkę, na której wykonany był odręcznie plan wymienionego obiektu. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Anonim pogróżkowy

Pracownica Wydziału Kadr Powiatowego Zarządu Gminnych Spółdzielni w Przeworsku (Rzeszów) – czł[onek] PZPR, otrzymała pocztą anonim wykonany na maszynie, którego autor grozi jej konsekwencjami, jeżeli nie zaprzestanie pracy społecznej. Mąż adresatki – sekretarz Komitetu Zakładowego PZPR przy cukrowni w Przeworsku, otrzymał anonim identycznej treści w styczniu br. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Przeworsku.

Wroga propaganda

W gromadzie Krzywiń^c pow. Kościan (Poznań) znaleziono 5 ulotek o treści antykomunistycznej wykonanych ręczną drukarką w języku niemieckim.

W budynku Gromadzkiej Rady Narodowej w Targowiskach pow. Krosno (Rzeszów) znaleziono ulotkę wykonaną odręcznie o treści szkalującej tow[arzysza] Stalina.

Na terenie huty „Zygmunt” w Bytomiu (Stalinogród) ujawniono wykonany kredą napis o treści szkalującej komunizm.

Na terenie kopalni „Miłowice” w Sosnowcu (Stalinogród) nieustalony dotychczas sprawca zniszczył plakat, na którym umieszczone były fotografie kandydatów do Wojewódzkiej Rady Narodowej.

Prowadzenie dochodzeń w wym[ienionych] wypadkach podjęły urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego].

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

^b *Biuletyn posiada kartową okładkę z nieaktualnym nadrukiem: Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego, Ścisłe tajne, Biuletyn Dzienny Nr, obok pieczętka: 21; na dole strony drukiem: 1954 odręcznie poprawiony na: 1955.*

^c *Było: Krzywinia.*

Aresztowania

Za współpracę z bandą Skwary i Sadowskiego (zlikwidowana w 1954/[19]55 r.) Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie aresztował dalsze trzy osoby (chłopi posiadający od 6 do 14 ha ziemi). O aresztowaniu 5 współpracowników wym[ienionej] bandy informowano w poprzednim biuletynie.

Wyroki

Za zorganizowanie w 1950 r. nielegalnego Komitetu Krajowego sekty świadkowie Jehowy i kierowanie działalnością tej sekty Sąd Wojewódzki w Łodzi wydał wyroki skazujące trzy osoby na 4, 8 i 12 lat więzienia.

Za przynależność do antypaństwowej organizacji Konspiracyjne Wojsko Polskie¹ Wojskowy Sąd Rejonowy w Łodzi wydał wyrok skazujący jedną osobę na 2 lata więzienia.

Za faszyzację kraju do 1939 r. Sąd Wojewódzki w Stalinogrodzie wydał wyrok skazujący jedną osobę na 7 m[iesiący] więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(–) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 66–67.

¹ Organizacja utworzona przez kpt. Stanisława Sojczyńskiego ps. „Warszyc”, „Wazbiw”, dowódcę I baonu 27. pp AK. Po rozwiązaniu AK, w okresie od wiosny do jesieni 1945 r. „Warszyc” rozbudował swój batalion, który osiągnął stan dziesięciu kompanii (w szczytowym okresie KWP liczyły około 3,5 tys. żołnierzy). Głównym obszarem działania organizacji było województwo łódzkie, ale także śląskie, kieleckie i poznańskie. Celem działalności KWP była samoobrona, ochrona społeczeństwa przed Armią Czerwoną, likwidacja najbardziej aktywnych działaczy komunistycznych i funkcjonariuszy bezpieczeństwa. Struktura terytorialna KWP obejmowała dwa Okręgi: Łódzki (Komendy Powiatowe: Radomsko, Piotrków Trybunalski, Wieluń, Częstochwa, Sieradz, Łask, Zawiercie, Włoszczowa, Łódź, Konin-Koło) oraz dowodzony przez mjr. Gerharda Szczurka ps. „Erg” – Śląski (Komendy Powiatowe: Bytom, Cieszyn, Gliwice, Katowice-miasto, Katowice-powiat, Koźle, Pszczyna i Rybnik). W sierpniu 1945 r. wydzielono Służbę Samoobrony i Ochrony Społeczeństwa (SOS), do walk z grupami operacyjnymi UB i MO organizowano doraźnie większe zgrupowania. Oddziały KWP odniosły szereg sukcesów w walkach z organami bezpieczeństwa (np. zajęcie Radomska przez oddział Jana Rogółki ps. „Grot”, rozbiście 200. osobowej grupy pościgowej KBW przez oddział Henryka Głapińskiego ps. „Klinga”). Latem 1946 r. sztab KWP został rozbity, a sam „Warszyc” na skutek zdrady – aresztowany (28 VI 1946). Zlikwidowano również śląskie struktury KWP. Organizację odbudował por. Jerzy Jasiński ps. „Janusz”, od sierpnia 1946 r. dowódca II Komendy KWP. W nocy z 31 grudnia 1946 r. na 1 stycznia 1947 r. część sztabu została aresztowana, a ocalały wówczas „Janusz” ujawnił się po amnestii wraz z kilkuset żołnierzami. Dowództwo nad ocalałymi strukturami przejął sierż. Jan Małolepszy ps. „Murat” (III Komenda). Niektóre z oddziałów przetrwały w konspiracji do 1954 r. Dowódcy I i III Komendy zostali skazani na śmierć i zamordowani w więzieniu w Łodzi: „Warszyc” – 19 lutego 1947 r., „Murat” – 14 marca 1949 r. Szerzej zob.: T. Toborek, *Likwidacja Konspiracyjnego Wojska Polskiego w Łódzkiem w latach 1945–1951*, „Pamięć i Sprawiedliwość”, 2004, nr 1(5), s. 81–106; *idem*, *Stanisław Sojczyński i Konspiracyjne Wojsko Polskie, Łódź 2007; Polskie podziemie niepodległościowe w województwie łódzkim 1945–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 386.

1955 marzec 15, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 22/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 15 marca 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 22/55
13–15 marca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Transport

W dniu 14 marca br. o godz. 7.30 przy wjeździe na stację Kosztowy pow. Pszczyna (Stalinogród) nastąpiło wykolejenie pociągu osobowego zdążającego z Gliwic do Oświęcimia. W wyniku wykolejenia 6 osób zostało zabitych a 96 rannych, w tym 22 osoby ciężko ranne. Jak wynika z orzeczenia komisji ekspertów katastrofa nastąpiła wskutek oberwania się osi parowozu. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu wspólnie z prokuraturą.

Na stacji towarowej PKP Dęblin (Lublin) wskutek urwania się osi nastąpiło wykolejenie 16 wagonów ładowanych cementem. Ofiar w ludziach nie było. Straty wynoszą 100 000 zł. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie.

Napady

W dniu 13 marca br. o godz. 17.00 na stacji kolejowej Bukowina pow. Syców (Wrocław) został zastrzelony funkcjonariusz Posterunku MO Międzybórz przez zatrzymanego do wyjaśnienia osobnika, którym był ścigany bandyta za dokonanie napadu rabunkowego w Gronowie (Poznań) na miejscowego księdza. W kilka godzin po dokonanym morderstwie w wyniku zorganizowanej obławy bandyta został ujęty. Jest to b[yły] funkcjonariusz MO (zwolniony w 1946 r.) w 1949 r. skazany na 2 lata więzienia za nielegalne posiadanie broni, skąd zbiegł w 1950 r. i do czasu aresztowania dokonywał napadów wspólnie z b[yłym] pracownikiem PUBP (zwolnionym z aparatu w 1946 r.), ujętym po dokonanym napadzie na wym[ienionego] księdza. Śledztwo prowadzi Komenda Wojewódzka MO.

Anonimy pogróżkowe

Przewodniczący GRN w Radecznicy pow. Zamość (Lublin) i kierownik delegatury skupu otrzymali pocztą wykonane odręcznie anonimy pogróżkowe. Autor anonimów żąda od adresatów pozytywnego załatwiania wszystkich podań złożonych przez chłopów w sprawie umorzenia wymiaru obowiązkowych dostaw zboża i żywca. W przeciwnym

^{a-a} Wpisano odręcznie.

wypadku grozi im śmiercią i spalaniem zabudowań. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zamościu.

Wroga propaganda

W m. Świder pow. Otwock (Warszawa) nieustalony dotychczas sprawca wywiesił 7 ulotek wykonanych odręcznie przez kalkę o treści wzywającej robotników i młodzież do walki z komunizmem. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Otwocku.

W Pile (Poznań) na słupie telefonicznym ujawniono ulotkę o treści antypaństwowej, wykonaną odręcznie.

Na terenie m. Ostrów Mazowiecka (Warszawa) znaleziono 3 ulotki wykonane odręcznie na karcie formatu 25 × 30 cm o treści: „Uwaga – wymiana waluty tylko na dniach”.

W Grudziądzu (Bydgoszcz) na murze otaczającym jednostkę wojskową nieustalony dotychczas sprawca wykonał kredą hasło o treści: „Młodzieży! Stawaj do walki przeciw komunistom”.

Prowadzenie dochodzenia w wym[ienionych] wypadkach podjęły urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego].

Areszty i zatrzymania

W dniu 12 marca br. o godz. 14.00 w m. Błogie Rządowe pow. Opoczno (Kielce) patrol MO w składzie 3 funkcjonariuszy napotkał 4 bandytów, którzy zamierzali dokonać napadu rabunkowego na spółdzielnię GS. Bandyci na widok funkcjonariuszy MO zaczęli uciekać, ostrzeliwując się z broni maszynowej. W wyniku wymiany strzałów dwaj bandyci zostali postrzeleni i ujęci, pozostałym dwóm udało się zbiec. Aresztowanymi są:

- zwolniony z więzienia w lutym br., gdzie odbywał karę za dezercję z MO;
- zbiegły z więzienia, skazany na 15 lat więzienia za zabójstwo oficera WP.

Przy bandytach znaleziono automat PPS i 114 szt[uk] amunicji. W dotychczasowym śledztwie ustalono, iż dokonali oni 4 napadów rabunkowych na terenie woj. łódzkiego. Śledztwo prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Opocznie.

Za utworzenie w lutym 1955 r. antypaństwowej organizacji pn. Młode Orłęta Polski¹ Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rybniku (Stalinogród) aresztował 4 uczniów Zasadniczej Szkoły Górniczej w Knurowie (w tym jeden czł[onek] ZMP, karany w 1952 r. na 2 lata więzienia za przynależność do nielegalnej organizacji), w wieku 17–18 lat. Ustalono, iż członkowie ww. organizacji stawiali sobie za cel zdobywanie broni poprzez dokonywanie napadów na żołnierzy Armii Radzieckiej oraz mordowanie działaczy ZMP, a następnie planowali ucieczkę do Niemiec Zachodnich.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie przy współudziale wojsk KBW aresztował ukrywającego się od dłuższego czasu bandytę, który na terenie pow. lublinieckiego dokonał szeregu zbrojnych napadów rabunkowych. Zatrzymano również trzy osoby podejrzane o współpracę z wym[ienionym] bandytą.

¹ Organizacja powstała w styczniu 1955 r. w Knurowie i istniała do 13 marca tego roku. Założycielem i dowódcą był Stefan Niewiadomski. Licząca 5 członków organizacja faktycznie nie podjęła żadnej działalności zewnętrznej. AIPN, 0184/91, Młode Orłęta Polski, Charakterystyka nr 94; *Informator o nielegalnych...*, s. 320.

Za nielegalne posiadanie pistoletu typu Browning i 14 szt[uk] amunicji Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie aresztował członka ZMP, lat 18.

Za systematyczne rozpowszechnianie wrogiej propagandy Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu aresztował kontrolera Spółdzielni Pracy „Strażak” w Kędzierzynie.

Za współpracę z gestapo na terenie obozu w Oświęcimiu i udział w mordowaniu obywateli narodowości polskiej i żydowskiej Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bytomiu (Stalinogród) aresztował jedną osobę bez stałego miejsca pracy i zamieszkania, trudniącą się dorywczo malarstwem. W śledztwie ustalono, że w r. 1945 zbiegł on z Polski do Berlina Zachodniego, skąd powrócił do kraju w 1947 r.

Za uchylanie się od służby w Wojsku Polskim Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Środzie (Poznań) zatrzymał członka sekty świadkowie Jehowy. Wymieniony przekazany został do dyspozycji Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Poznaniu.

Za podszywanie się pod funkcjonariusza Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] i wyłudzenie od przewodniczącego Wojewódzkiego Komitetu Kultury Fizycznej Kraków szeregu dokumentów upoważniających do przeprowadzania kontroli zrzeszeń sportowych Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie zatrzymał b[yłego] funkcjonariusza tegoż urzędu, wydalonego z organów b[ezpieczeństwa] p[ublicznego] w grudniu 1954 r. za łamanie praworzędności.

Wyroki

Za rozpowszechnianie rewizjonistycznej propagandy Sąd Wojewódzki w Opolu wydał wyrok skazujący jedną osobę na 3 lata więzienia.

Za nielegalne posiadanie broni Wojskowy Sąd Rejonowy w Poznaniu wydał wyroki skazujące dwie osoby po półtora roku więzienia i jedną osobę na 8 mies[ięcy] w zawieszeniu na okres dwóch lat.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(–) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 69–72.

1955 marzec 17, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 23/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 17 marca 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 23/55

16–17 marca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Rolnictwo

W dniu 14 III [19]55 r. o godz. 23.20 w PGR Oporów we Wrocławiu z przyczyn dotychczas nieustalonych wybuchł pożar, który strawił stodołę murowaną i znajdującą się w niej młocarnię, motor elektryczny oraz 25 t różnej paszy. Należy zaznaczyć, że w dniu 24 I [19]55 r. w tymże samym PGR nieustalony dotychczas sprawca usiłował podpalić stodołę. Pożar wówczas ugaszono w zarodku. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu.

Anonimy pogróżkowe

Przewodniczący Gromadzkiej Rady Narodowej w Urszulinie pow. Włodawa (Lublin) otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor wzywa adresata do zrezygnowania z zajmowanego stanowiska, a w wypadku niezastosowania się do zalecenia grozi mu represjami. O otrzymaniu anonimu powiadomił on KP PZPR, prosząc jednocześnie o zwolnienie go z zajmowanego stanowiska. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Włodawie.

Na adres Wojewódzkiego Zarządu Przedsiębiorstw i Urzędzeń Komunalnych w Opolu wpłynął pocztą wykonany odręcznie anonim o treści antysemitkiej, szkalującej dyrektora Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Brzegu. Autor anonimu domaga się ponadto usunięcia z pracy wym[ienionego] dyrektora, a w wypadku niezastosowania się do żądania grozi mu śmiercią. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu.

Wroga propaganda

Na terenie m. Zabrze (Stalinogród) znaleziono dwie ulotki wykonane odręcznie o treści prowojennej i rewizjonistycznej oraz wzywającej ludność Śląska do walki z ustrojem PRL.

Na terenie kop[alni] „Miechowice” w Bytomiu (Stalinogród) nieustalony dotychczas sprawca wykonał kredą dwa hasła o treści prowojennej i rewizjonistycznej.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Prowadzenie dochodzeń w wym[ienionych] wypadkach podjęły urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego].

Areszty

Na podstawie powiadomienia obywatelskiego Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu zatrzymał kobietę podejrzaną o szpiegostwo, poszukiwaną przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Zielonej Górze. Wym[ieniona] zbiegła w 1953 r. z Państwowego Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Międzyrzeczu, dokąd została skierowana na obserwację. Mąż wym[ienionej] w r. 1953 skazany został za szpiegostwo na karę śmierci.

W wyniku natychmiastowego pościgu za sprawcami napadu na sklep GS w Kamionce Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sokołowie Podlaskim (Warszawa) ujął dwóch sprawców tegoż napadu: czł[onka] ZMP i czł[onka] ORMO, w wieku 19 i 27 lat, poch[odzenia] chłopskiego. Znaleziono przy nich pistolet typu Vis.

Za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy poprzez organizowanie nielegalnych odpraw i zebrań oraz rozpowszechnianie antypaństwowej literatury Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie aresztował trzech członków sekty, zamieszkałych na terenie m. Krakowa.

Za współpracę z gestapo poprzez udzielanie informacji o ukrywających się działaczach politycznych Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy aresztował mieszkańca Inowrocławia.

Wyroki

Za czynienie przygotowań do utworzenia antypaństwowej organizacji młodzieżowej Wojskowy Sąd Rejonowy w Olsztynie wydał wyroki skazujące: jedną osobę na 2 lata więzienia i 3 osoby po roku więzienia w zawieszeniu na okres 2 lat.

Za przechowywanie nielegalnej literatury sekty świadkowie Jehowy Sąd Wojewódzki w Opolu wydał wyrok skazujący jedną osobę na 2 lata więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(-) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 73–75.

1955 marzec 19, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 24/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 19 marca 1955 [r.]
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 24/55
18–19 marca

Informacje o wroziej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Anonim pogróżkowy

W grom. Mniszków¹ pow. Turek (Poznań) na budynku przewodniczącego Gromadzkiej Rady Narodowej nieustalony dotychczas sprawca wywiesił skierowany p[rze-
ciw]ko niemu anonim pogróżkowy, wykonany odręcznie. Dochodzenie prowadzi Po-
wiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Turku.

Wroga propaganda

W Warszawie na terenie Technikum Handlowego oraz na klatce schodowej jednego z domów mieszkalnych znaleziono 4 antypaństwowe ulotki wykonane ręczną drukarką.

W budynku Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Opolu ujawniono wrogi napis wykonany odręcznie.

Prowadzenie dochodzeń w wym[ienionych] wypadkach podjęły urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego].

Areszty i zatrzymania

Za nielegalne posiadanie karabinu kbk Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olsztynie aresztował członka spółdzielni produkcyjnej w Lekitach^b pow. Reszel², b[yłego] czł[onka] PZPR.

Jako podejrzanego o czynienie przygotowań do utworzenia antypaństwowej grupy młodzieżowej pn. Związek Trupiej Czaszki oraz pisanie anonimów pogróżkowych Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sandomierzu (Kielce) zatrzymał mieszkańca Sandomierza, pochodzenia inteligenckiego, lat 20.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

^b *Było: w Kekitach.*

¹ Prawdopodobnie chodzi o gromadę Miniszków.

² Nazwa „powiat reszelski” funkcjonowała równoległe z nazwą „powiat biskupiński” ze względów historycznych. Oficjalnie nazwa ta została zniesiona w grudniu 1958 r. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1958 r. w sprawie zmiany nazw niektórych powiatów w województwach olsztyńskim, poznańskim i zielonogórskim. DzU PRL, 1958, nr 76, poz. 393.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach ujawnił grupę młodzieżową, w skład której wchodziło 8 uczniów Szkoły Podstawowej nr 5 w Kielcach, w wieku od 13 do 16 lat. Ustalono, iż wym[ieniona] grupa stawiała sobie za cel prowadzenie wrogiej działalności p[rzeciw]ko Polsce Ludowej poprzez pisanie antypaństwowych haseł, podpalanie sklepów państwowych, samochodów oraz rozkręcanie szyn kolejowych. Grupę tę zorganizował syn członk[ini] partii, pracownicy Zakładów Wyrobów Metalowych w Kielcach, w wieku lat 16. Wym[ieniony], będąc zatrzymany za kradzież w 1954 r., zbiegł z Izby Zatrzymań dla Nieletnich w Radomiu i w obawie przed odpowiedzialnością postanowił ukrywać się oraz prowadzić wrogą działalność. Decyzją w[i]ceprokuratora wojewódzkiego został on zatrzymany. Pozostali członkowie grupy, po przeprowadzeniu z nimi rozmów w obecności w[i]ceprokuratora wojewódzkiego, przedstawiciela Zarządu Wojewódzkiego ZMP i rodziców, zostali zwolnieni i oddani pod dozór rodzicom.

Za uchylanie się od służby w Wojsku Polskim oraz aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krasnymstawie (Lublin) zatrzymał ukrywającego się członka tej sekty, pochodzenia chłopskiego, lat 22.

Za kolportowanie literatury sekty świadkowie Jehowy Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szubinie (Bydgoszcz) zatrzymał 2 członkinie sekty, bez stałego miejsca pracy, w wieku 17 lat. Wymienione decyzją sądu dla nieletnich w Bydgoszczy osadzone zostaną w ośrodku wychowawczym w Sopocie.

Na podstawie powiadomienia obywatelskiego Posterunek MO w m. Lniano pow. Świecie (Bydgoszcz) aresztował członka sekty świadkowie Jehowy, pochodzenia chłopskiego, zatrudnionego u rybaka, również członka tejże sekty. Podczas rewizji znaleziono przy nim 5 broszur „Strażnica”, drukowanych w języku niemieckim. Sprawę, celem dalszego prowadzenia śledztwa, przejął Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy.

Jako podejrzanego o prześladowanie ludności polskiej w okresie okupacji Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy aresztował b[ylego] czł[onka] NSDAP, pochodzenie inteligencja prac[ująca], wykształcenie średnie, ostatnio zatrudnionego w charakterze planisty w Zjednoczeniu Przemysłu Węgla Brunatnego we Wrocławiu.

Wyroki

Za przynależność do rewizjonistycznej organizacji pn. Czarny Wilk od Hubertusa Wojskowy Sąd w Stalinogrodzie skazał jedną osobę na 8 lat więzienia.

Za dokonywanie napadów rabunkowych na sklepy spółdzielcze w latach 1953/[19]54 Sąd Wojewódzki w Kielcach wydał wyroki skazujące 3 osoby: na 10 lat, półtora roku i 8 m[iesiący] więzienia w zawieszeniu na okres 2 lat oraz jedną osobę skierował do zakładu dla nieletnich.

Za rozpowszechnianie wrogiej propagandy Sąd Wojewódzki w Poznaniu wydał wyrok skazujący jedną osobę na 4 lata więzienia i utratę praw obywatelskich na okres 3 lat.

Za rozpowszechnianie wrogiej propagandy Sąd Wojewódzki w Bydgoszczy wydał wyrok skazujący jedną osobę na 6 m[iesią]cy więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(-) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 76–78.

1955 marzec 23, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 25/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 23 marca 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 25/55
20–23 marca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przemysł

W Zakładach Wytwórczych Aparatów Telefonicznych w Łodzi, w przyrządzie pomiarowym służącym do badania dokładności produkowanych kompletów TPu-47 ustalono niewłaściwie wmontowany kondensator, w związku z czym przyrząd ten nie wykazywał wad zawartych w wyprodukowanych kompletach. Uzyskane w toku wstępnego dochodzenia materiały wskazują na sabotażową działalność. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

Rolnictwo

W dniu 21 marca br. w PGR Wygoda pow. Biała Podlaska (Lublin) z przyczyn dotychczas nieustalonych wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła chlewnia oraz 6 krów i 14 sztuk świń. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO Biała Podlaska.

Anonim pogróżkowy

Proboszcz parafii w Łobzie (Szczecin) – czł[onek] Okręgowej Komisji Księży, otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, podpisany „Mściwy”, którego autor wzywa wym[ienionego] księdza do opuszczenia parafii, a w przeciwnym wypadku grozi mu śmiercią. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łobzie.

Wroga propaganda

W Warszawie na klatce schodowej I Komisariatu MO i jednego z domów mieszkalnych znaleziono 2 ulotki o treści antypaństwowej.

Na stacji PKP Ząbrowo pow. Susz¹ (Olsztyn) nieustalony dotychczas sprawca zniszczył plakat popularyzujący zdobycze nauki i techniki radzieckiej, na którym wykonał odręcznie 2 napisy o treści antypaństwowej i antyradzieckiej oraz gloryfikującej USA.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Nazwa „powiat suski” funkcjonowała równoległe z nazwą „powiat iławski”. Oficjalnie nazwa ta została zniesiona w grudniu 1958 r. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1958 r. w sprawie zmiany nazw niektórych powiatów w województwach olsztyńskim, poznańskim i zielonogórskim. DZU PRL, 1958, nr 76, poz. 393.

W budynku Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Łobzie (Szczecin) ujawniono wykonany odręcznie napis o treści szkalującej przedstawiciela rządu PRL.

Prowadzenie dochodzeń we wszystkich wypadkach podjęły powiatowe urzędy [do spraw bezpieczeństwa publicznego].

Areszty

Za utworzenie w latach 1952–[19]55 antypaństwowej organizacji młodzieżowej, która stawiała sobie za cel walkę z ustrojem PRL, zbieranie informacji stanowiących tajemnicę państwową oraz werbunek nowych członków Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie aresztował członka ZMP, poch[odzenia] robotniczego, bez zajęcia, lat 19. Zatrzymano ponadto 3 członków tejże organizacji, w wieku 18–20 lat, którzy po przeprowadzeniu z nimi rozmów zostali zwolnieni. Podczas rewizji znaleziono u nich pistolet Parabellum (niezdatny do użytku) i raketnicę.

Za szkalowanie ustroju Polski Ludowej i ZSRR w listach przesyłanych do rozgłośni radiowej Wolna Europa Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku zatrzymał mieszkańca [Gdańska-]Wrzeszcza, poch[odzenie] intel[igencja] prac[ująca], wyksz[tałcenie] 3 lata Szkoły Sztuk Pięknych.

Za wysłanie do „Fali 49”² w 1953 r. listu anonimowego o treści szkalującej ustrój i członków rządu PRL Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował ucznia Państwowego Technikum Mechaniczno-Elektrycznego, czł[onka] ZMP, lat 19.

Za dokonanie w dn. 18 marca br. napadu rabunkowego na sklep GS Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zambrowie (Białystok) aresztował dwóch sprawców (bracia), poch[odzenia] chłopskiego, jeden z nich posiada 15 ha gospodarstwo. Podczas rewizji domowej w zabudowaniach wym[ienionych] znaleziono pistolet TT i towary pochodzące z rabunku. Sprawę przekazano do dalszego prowadzenia KP MO.

Wyroki

Za dokonywanie napadów rabunkowych z bronią Wojskowy Sąd Rejonowy w Krakowie na sesji wyjazdowej w Wadowicach wydał wyroki skazujące 4 osoby na 2 do 6 lat więzienia.

² Propagandowa audycja radiowa prowadzona przez Stefana Martykę, byłego aktora i dyrektora teatru w Wilnie, a po wojnie aktora Teatru Polskiego w Warszawie. Martyka został zastrzelony 9 września 1951 r., wyrok na nim wykonali członkowie organizacji „Kraj” kierowanej przez Zenona Sobotę vel Jana Zenona Tomaszewskiego ps. „Jan”, „Świda” – byłego oficera kontrwywiadu WP, następnie wywiadu AK, a po wojnie członka WiN. Między 26 czerwca a 7 lipca 1952 r. MBP zatrzymało 111 członków organizacji, głównie studentów i młodzież szkół średnich. W końcu czerwca aresztowano też sprawców zamachu: Ryszarda Cieślaka, Lecha Śliwińskiego, Tadeusza Kowalczyka i Bogusława Pietrkiewicza. Wszyscy zostali skazani 22 września 1952 r. na karę śmierci, wyrok wykonano 13 maja 1953 r. w więzieniu mokotowskim. Na śmierć skazano również Krystynę Metzger, byłą łączniczkę Soboty w AK, ale wyrok zamieniono na dożywocie. Sobota popełnił samobójstwo we wsi Zwierzyniec na Zamojszczyźnie 3 lipca 1952 r., otoczony przez funkcjonariuszy MBP. Istnieje kilka hipotez co do powodów zastrzelenia Martyki. Jedną z nich jest jego propagandowa działalność w radiu, inną – podejrzenie o współpracę z gestapo w Wilnie. P. Lipiński, *Nietoperz cicho śmignął*, „Gazeta Wyborcza”, nr 4, 5 I 1996, s. 6; na temat Ośrodka Krajowego „Kraj” zob.: *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie lubelskim 1944–1956* (s. 162), *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie warszawskim 1944–1956* (s. 264–265), *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie katowickim 1945–1956* (s. 445), *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie poznańskim 1945–1956* (s. 466) [w:] *Atlas polskiego podziemia...*; J.W. Wołoszyn, *Chronić i kontrolować. UB wobec środowisk i organizacji konspiracyjnych młodzieży na Lubelszczyźnie (1944–1956)*, Warszawa 2007, s. 366–367.

Za dokonywanie w latach 1947–[19]49 napadów rabunkowych z bronią na placówki handlu uspołecznionego Wojskowy Sąd Rejonowy w Lublinie na sesji wyjazdowej w Kielcach skazał 4 średniorolnych chłopów na kary od 3 lat do 6 lat więzienia.

Za przynależność do bandy rabunkowej i nielegalne posiadanie broni Wojskowy Sąd Rejonowy w Łodzi skazał jedną osobę na 5 lat więzienia.

Za przynależność do antypaństwowej organizacji i nielegalne posiadanie broni Wojskowy Sąd Rejonowy w Poznaniu wydał wyroki skazujące: 5 osób – od 2 do 3 i pół roku więzienia i 3 osoby – od 6 m[iesiący] do półtora roku więzienia w zawieszeniu na okres od 2 do 3 lat.

Za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy Sąd Wojewódzki w Poznaniu wydał wyroki skazujące 2 członków sekty na 2 i pół roku i 3 lata więzienia.

Za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy Sąd Wojewódzki w Opolu skazał członka tejże sekty na 6 lat więzienia.

Za szkalowanie ustroju i przedstawicieli rządu PRL Sąd Powiatowy w Raciborzu (Opole) wydał wyrok skazujący jedną osobę na 2 lata więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(–) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 79–81.

1955 marzec 25, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 26/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 25 marca 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 26/55

24–25 marca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przemysł

W kopalni „Bytom” w Bytomiu (Stalinogród) na jednym z oddziałów nieustalony dotychczas sprawca przy pomocy siekiery przeciął w 10 miejscach kabel od wrębiarki. Należy nadmienić, że na tym samym oddziale w wym[ienionej] kopalni w ostatnim okresie notowano kilkakrotnie wypadki przecinania wieszaków od kabla elektrycznego oraz zrywania się taśmy transportowej. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna.

W Grudziądzkich Zakładach Przemysłu Gumowego w Grudziądzu (Bydgoszcz) podczas przepuszczania przez walcarkę mieszanki produkcyjnej, w której znajdowało się około 2 kg arkusz[a] blachy, nastąpiło spalenie się napędu elektrycznego, w związku z czym walcarka unieruchomiona została na okres 10 godzin. Uzyskane w toku wstępnego dochodzenia materiały wskazują na celową działalność. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Grudziądzu.

Rolnictwo

W Zespole PGR Dołhobyczów pow. Hrubieszów (Lublin) nieustalony dotychczas sprawca nasypał soli do baku z benzyną samochodu ciężarowego, przeznaczonego do przewozu paliwa w związku z akcją siewną do gospodarstw podległych wym[ienionemu] zespołowi. Do uszkodzenia silnika nie doszło dzięki zauważeniu powyższego w porę przez kierowcę, czł[onka] PZPR. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Hrubieszowie.

W warsztatach Technicznej Obsługi Rolnictwa w Lublinie podczas badania technicznego ciągnika Zetor-25 stwierdzono, iż nieustalony dotychczas sprawca nasypał piasku oraz nalał wody do oliwy w karterze, co groziło zatarciem i unieruchomieniem traktora na okres akcji siewnej. Z dotychczasowych materiałów dochodzenia wynika, iż nasypiania piasku dokonano w POM Kurów pow. Puławy, skąd nadesłany został wymieniony traktor do ponownego remontu. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Puławach.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Anonim pogróżkowy

Przewodniczący Gromadzkiej Rady Narodowej w Piaskach pow. Lublin otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor domaga się od adresata pozytywnego załatwienia wszystkich podań złożonych przez chłopów w sprawie umorzenia wymiaru obowiązkowych dostaw zboża i żywca, a w przeciwnym wypadku grozi mu śmiercią. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie.

Wroga propaganda

W Łodzi na klatkach schodowych domów mieszkalnych oraz w skrzynkach listowych znaleziono 5 ulotek o treści wzywającej do walki p[rzeciw]ko władzy ludowej. Ulotki wykonane były odręcznie, zatytułowane „Razem młodzi przyjaciele” i podpisane „Młode Orleńskie”¹.

W grom. Przełęk pow. Nysa (Opole) na słupie telefonicznym nieustalony dotychczas sprawca wywiesił ulotkę wykonaną na maszynie, podpisaną „Razem młodzi przyjaciele” o treści wzywającej młodzież do walki zbrojnej z ustrojem PRL.

Prowadzenie dochodzeń w obydwu wypadkach podjęły urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego].

Zatrzymania

Za nieprzestrzeżenie przepisów kolejowych w dn. 22 bm. Straż Ochrony Kolei w Kędzierzynie (Opole) zatrzymała robotnika Łączności w Gliwicach, czł[onka] ZMP, lat 18. W czasie rewizji znaleziono przy nim alfabet Morse’a (szyfr) oraz kartkę z treścią przysięgi. W toku wstępnego śledztwa ustalono, iż zatrzymany jest członkiem rewizjonistycznej organizacji pn. Schlesischer Kampf Verband (Śląski Związek Walki)².

verte

d[alszy] ciąg.

Ponadto ustalono i zatrzymano 5 dalszych członków tejże organizacji, narodowości niemieckiej (w tym 2 członków ZMP), w wieku 16–18 lat. Wśród zatrzymanych znajduje się przywódca organizacji, robotnik Śląskich Zakładów Obuwia w Otmęcie, lat 18. Z zeznań zatrzymanych wynika, iż nosili się oni z zamiarem zdobycia materiału wybuchowego w celu wysadzenia mostu w pow. Strzelce. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu.

¹ Prawdopodobnie chodzi tu o organizację młodzieżową Orleńską, działającą w Łodzi w 1955 r. AIPN, 0186/234, Orleńskie, Charakterystyka nr 235.

² Według *Informatora* organizacja licząca 6 członków działała w 1954 r., na terenie Krapkowic i Zdieszowic w województwie opolskim. W informacji WUdsBP w Opolu z 29 sierpnia 1955 r. podano, że grupa liczyła 26 osób (młodzież w wieku od 15 do 20 lat), a kierował nią Manfred Girsch (Giersch). Zatrzymanym przez SOK był Gerhard Szymajda, który przyznał się do przynależności do organizacji i podał jej skład osobowy. W rezultacie aresztowano 11 osób (pozostałych po przesłuchaniu w obecności rodziców zwolniono). Grupa prowadziła antypolską działalność propagandową, gromadziła broń i przygotowywała bunkry do jej magazynowania, terroryzowała młodzież w celu „podtrzymania znajomości języka niemieckiego (aby nie zapomniiała mowy ojczystej)”. Członkowie organizacji planowali akcje dywersyjne i dokonywanie napadów na funkcjonariuszy UdsBP, MO i oficerów WP. Na czele organizacji stał dowódca – „hauptfirer” i jego zastępca, a każdą grupą kierował „gruppenfirer”. W czasie rewizji znaleziono: dwa pistolety, jeden karabin, bagnet i szablę. AIPN, 1583/178, Sprawozdanie WUdsBP w Opolu za marzec 1955 r., k. 94–96; *Ibidem*, Informacja o działalności wrogich elementów na terenie województwa opolskiego i ocena pracy operacyjnej wojewódzkiego aparatu bezpieczeństwa [publicznego], 29 sierpnia 1955 r., k. 289–290; *Informator o nielegalnych...*, s. 276.

Za wykręcanie zegarów z ulicznych latarni oświetleniowych Komenda Dzielnicowa MO Praga-Południe (Warszawa) zatrzymała 4 chłopców, poch[odzenia] robotniczego (półsieroty), w wieku od 13 do 16 lat. W toku wstępnego śledztwa ustalono, iż tworzyli oni nielegalną organizację pn. Walka Młodych. W lutym i marcu br. rozrzucaли oni na terenie miasta Warszawy 1300 ulotek-motyłków o treści „Wstępujcie w szeregi walki młodych” i „Precz ze Związkiem Radzieckim!”, o czym informowano w poprzednich biuletynach. Kolportaż wym[ienionych] ulotek został już uprzednio przerwany, ponieważ rodzice zatrzymanych znaleźli część ulotek i spalili je, a drukarkę zniszczyli. Śledztwo w tej sprawie prowadzi KD MO przy współudziale Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] na m.st. Warszawę.

W Biuletynie nr 8/55 z dn. 1 lutego br. podano, iż w Aninie (Warszawa m.) nieustalony sprawca wyciął ok. 50 m[etrów] przewodu miedzianego z napowietrznej linii telefonicznej, należącej do jednostki wojskowej. Obecnie w wyniku prowadzonego dochodzenia Komenda Dzielnicowa Praga-Południe zatrzymała sprawcę powyższego (pracownik Przedsiębiorstwa Urządzeń Dźwigowych, lat 16). W śledztwie ustalono, iż wycięcia kabla dokonał wspólnie z trzema swymi kolegami, z których dwaj przebywają obecnie w obozie pracy za kradzieże i chuligaństwo. Podczas rewizji u jednego z wym[ienionych] znaleziono wycięty przewód oraz skradziony z latarni ulicznej zegar-automat.

Wyroki

Wojskowy Sąd Rejonowy w Łodzi wydał wyroki skazujące:

– za przynależność do bandy Konspiracyjne Wojsko Polskie oraz dokonanie szeregu morderstw i napadów – 2 osoby na karę śmierci,

– za przynależność do bandy rabunkowej i nielegalne posiadanie broni – jedną osobę na 8 lat więzienia.

Za przynależność do rewizjonistycznej organizacji pn. Czarny Wilk od Hubertusa Wojskowy Sąd Rejonowy w Stalinogrodzie wydał wyroki skazujące dalszych 8 członków wym[ienionej] organizacji na kary od 3 do 10 lat więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(–) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 82–85.

1955 marzec 28, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 27/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 28 marca 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 27/55
26–28 marca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Wypadki przy pracy

W Wytwórni Chemicznej w Krupskim Młynie pow. Strzelce Opolskie (Opole) powstał wybuch w naczyniu przeznaczonym na odpadki. W wyniku wybuchu dwóch pracowników zostało ciężko rannych. Z uzyskanych w toku wstępnego dochodzenia materiałów wynika, iż wypadek nastąpił wskutek niedbalstwa i niedopełnienia obowiązków służbowych przez kierownictwo oddziału. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu.

Terror

W m. Ogrodzieniec¹ pow. Drawsko (Koszalin) dwóch nieustalonych dotychczas sprawców zatrzymało powracającego do domu sekretarza Komitetu Zakładowego PZPR przy Zespole PGR w Ogrodzieńcu, któremu zagrozili konsekwencjami, jeśli nie przestanie się „wtrącać do nie swoich spraw”. Jeden z osobników uderzył wym[ienionego] sekretarza w twarz.

Sekretarz Komitetu Miejskiego PZPR w Radlinie² pow. Rybnik (Stalinogród) otrzymał pocztą anonim, którego autor wzywa adresata do opuszczenia wym[ienionej] miejscowości, a w przeciwnym wypadku grozi mu śmiercią. Nadmienić należy, że jest to już trzeci anonim, jaki otrzymał wym[ieniony] sekretarz w ciągu ostatnich trzech miesięcy.

Przewodniczący Gromadzkiej Rady Narodowej w Radomyślu-Wsi³ pow. Mielec (Rzeszów) otrzymał anonim, którego autor grozi mu śmiercią za agitowanie chłopów do wykonywania obowiązkowych dosta[w] mleka.

Prowadzenie dochodzeń w wym[ienionych] wypadkach podjęły urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego].

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Miejscowość nieustalona.

² Od 1954 r. Radlin wchodził w skład powiatu wodzisławskiego. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 1954 r. w sprawie utworzenia powiatu wodzisławskiego w województwie stalinogrodzkim. DzU PRL, 1954, nr 49, poz. 247.

³ Prawdopodobnie chodzi o Radomyśl Wielki.

Wroga propaganda

Na adres Posterunku MO w Annopolu pow. Kraśnik (Lublin) wpłynął pocztą list anonimowy wykonany odręcznie. Autor anonimu w imieniu biednego chłopa szkaluje warunki ekonomiczne PRL, dowodząc o rzekomym ucisku chłopa przez obowiązkowe dostawy i zmuszanie do organizowania spółdzielni produkcyjnych oraz wzywa funkcjonariuszy MO do porzucania pracy. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kraśniku.

W Warszawie przy jednej z ulic na słupie ogłoszeniowym nieustalony dotychczas sprawca wywiesił antypaństwową ulotkę, podpisaną: „AK”. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę.

Areszty i zatrzymania

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu zatrzymał dalszych 6 członków rewizjonistycznej organizacji pn. Schlesischer Kampf Verband (Śląski Związek Walki). Zatrzymani są pochodzenia robotniczego, czł[onkami] ZMP, w wieku od 17 do 19 lat. O zatrzymaniu 5 członków wym[ienionej] organizacji informowano w poprzednim biuletynie.

Za nielegalne posiadanie pistoletu i usiłowanie jego użycia w dniu 24 bm. p[rze]ciwko kierownikowi i magazynierowi PGR Żelmowo pow. Łobez (Szczecin) Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łobzie aresztował robotnika wym[ienionego] PGR, b[yłego] czł[onka] AK, karany w 1946 r. na 12 lat więzienia za przynależność do bandy terrorystycznej „Lisa”⁴. Z więzienia zwolniony został warunkowo w 1953 r.

Wyroki

Wojskowy Sąd Rejonowy we Wrocławiu wydał wyroki skazujące:

– za dezercję z Wojska Polskiego, nielegalne posiadani broni i napady rabunkowe – jedną osobę na 10 lat więzienia oraz utratę praw obywatelskich i honorowych na okres 5 lat;

– za udzielanie pomocy wym[ienionemu] dezerterowi – dwie osoby po dwa lata więzienia, w tym jedną osobę w zawieszeniu na okres 2 lat.

Za szerzenie wrogiej propagandy Sąd Powiatowy w Ostródzie (Olsztyn) wydał wyrok skazujący jedną osobę na rok więzienia.

Za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy Sąd Wojewódzki w Koszalinie wydał wyrok skazujący członka tejże sekty na rok więzienia.

⁴ Przepuszczalnie chodzi tu o członka oddziału dowodzonego przez Jana Rogińskiego ps. „Lis”, operującego na Białostocczyźnie. Rogiński, ukrywając się przed UB, przyłączył się na krótko w lipcu 1953 r. do grupy Jana Tabortowskiego „Bruzdy”, w której służyli już Stanisław Marchewka „Ryba”, Tadeusz Wysocki „Zegar” i Wacław Dąbrowski „Tygrys”. Po odłączeniu się od oddziału „Lis” dowodził własną grupą do sierpnia 1955 r., kiedy to zginął w walce z UB. Siatka współpracowników „Lisa” została wykryta dzięki zeznaniom aresztowanego Jana Filipkowskiego. AIPN, 1583/108, Sprawozdanie WUdsBP w Białymstoku za I kwartał 1956 r., k. 16.

Za współpracę z okupantem Sąd Wojewódzki w Warszawie wydał wyrok skazujący jedną osobę na 3 lata więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(-) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 86–88.

1955 marzec 31, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 28/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 31 marca 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 28/55
29–30 marca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Rolnictwo

W spółdzielni produkcyjnej w Gotówce pow. Chełm (Lublin) wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła, obora i 33 szt[uki] inwentarza żywego, stanowiące własność dwóch członków spółdzielni. Spłonęło ponadto 4,5 t zboża spółdzielczego, przygotowanego do siewu oraz młocarnia POM. Okoliczności wybuchu pożaru wskazują na celowe podpalenie. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chełmie.

Anonimy pogróżkowe

Przewodniczący Gromadzkiej Rady Narodowej w Podborzu pow. Mielec (Rzeszów), czł[onek] PZPR oraz czterej inni pracownicy wym[ienionej] Rady Narodowej otrzymali pocztą wykonane na maszynie anonimy o identycznej treści. Autor anonimów wzywa adresatów do niewywiązywania się z obowiązkowych dostaw oraz zaniechania nakładania kar administracyjnych na obywateli, a w przeciwnym wypadku grozi im represjami.

B[ły] pracownik organów bezpieczeństwa publicznego, czł[onek] PZPR, ostatnio zatrudniony w Powiatowym Zarządzie Gminnych Spółdzielni w Tarnobrzegu (Rzeszów), otrzymał wykonany odręcznie anonim, którego autor wzywa adresata do opuszczenia powiatu tarnobrzeskiego, a w wypadku niezastosowania się do żądania grozi mu konsekwencjami.

Sekretarz POP PZPR przy MHD w Inowrocławiu (Bydgoszcz) otrzymała pocztą wykonany odręcznie anonim, grożący jej konsekwencjami za „samowolne” ustawienie kadr.

Prowadzenie dochodzeń w wymienionych wypadkach podjęły urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego].

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Wroga propaganda

W Gdańsku nieustalony dotychczas sprawca wrzucił do skrzynki pocztowej 2 wrogie ulotki wykonane na maszynie przez kalkę. Autor ulotki nawołuje do zbierania ulotek NTS, przrzuconych do kraju przy pomocy balonów i kolportowania ich wśród żołnierzy Armii Radzieckiej oraz wzywa do słuchania audycji radiowych podziemnej stacji nadawczej NTS, podając przy tym godziny, w jakich nadawane są te audycje. Ponadto w wypadku konfliktu zbrojnego zaleca rozbrajać funkcjonariuszy MO i aktywistów.

W poczekalni Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego oraz na ulicach m. Łodzi znaleziono 3 ulotki o treści antyradzieckiej i wzywającej do walki p[rzeciw]ko władzy ludowej. Dwie z wym[ienionych] ulotek wykonane były odręcznie, zatytułowane „Razem młodzi przyjaciele” i podpisane „Młode Orleża”, natomiast trzecia ulotka wykonana była na maszynie. O pojawieniu się na terenie m. Łodzi 5 ulotek zatytułowanych i podpisanych jak wyżej, informowano w Biuletynie nr 26/55 z dn. 25 marca br.

W miejsc[owości] Parcela Nowa¹ pow. Pruszków (Warszawa woj.) w pobliżu Huty Szkła „Wanda” nieustalony dotychczas sprawca wywiesił 8 ulotek o treści antypartyjnej i antyradzieckiej. Ulotki wykonane były odręcznie, podpisane: „Huragan”.

W Warszawie na słupie ogłoszeniowym i bramie domu mieszkalnego znaleziono dalsze dwie antypaństwowe ulotki wykonane na maszynie, podpisane: „AKWO-44”. O pojawieniu się w Warszawie ulotki podobnej treści informowano w poprzednim biuletynie.

Na przestrzeni trzech dni stwierdzono dwukrotnie dokonywanie wrogich napisów (ponad 30) w jednym z pomieszczeń Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego. Charakter pisma wskazuje, że wym[ienione] napisy w obu wypadkach pisane były przez tę samą osobę.

Nauczycielka Liceum Pedagogicznego w Sosnowcu (Stalinogród) otrzymała pocztą list, w którym znajdowało się szereg wycinków z różnych czasopism, opatrzonych w dopiski o treści szkalującej przedstawicieli partii i rządu ZSRR. Należy nadmienić, że nauczycielka ta ostatnio napisała do „Trybuny Robotniczej” artykuł pt. *Jak narody winny bronić pokoju*.

Prowadzenie dochodzeń w powyższych wypadkach podjęły urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego].

W Prudniku (Opole) pobity został przez poborowych (autochtoni) instruktor Powiatowego Zarządu ZMP, czł[onek] PZPR, lat 25, który po przewiezieniu do szpitala zmarł. Przyczyną pobicia było zwrócenie poborowym uwagi na ich chuligańskie zachowanie się. Aresztowano dwóch inspiratorów i współsprawców zabójstwa (pracownik Zakładów Przemysłu Azotowego w Kędzierzynie, drugi bez stałego miejsca pracy, w wieku 20 lat).

¹ Miejscowość nieustalona.

Zatrzymania

Jako podejrzani o przynależność do antypaństwowej organizacji młodzieżowej przez Delegaturę Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Włochach (Warszawa m.) zatrzymani zostali trzej mieszkańcy Warszawy, pochodzenia robotniczego, zatrudnieni w państwowych instytucjach w charakterze rzemieślników, w tym jeden w WSK nr 4, w wieku od 18 do 22 lat. Podczas rewizji domowej znaleziono u wymienionych: spis członków organizacji pn. Polska Podziemna², schemat i wytyczne organizacji, pistolet własnej konstrukcji oraz ręczną drukarkę.

Wyroki

Za podszywanie się pod funkcjonariusza organów bezpieczeństwa i wyłudzenie na tej podstawie pieniędzy od szeregu osób Sąd Wojewódzki w Stalinogrodzie wydał wyrok 3 lat więzienia.

Za nielegalne posiadanie broni Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie wydał wyrok skazujący jedną osobę na rok więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(–) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 89–92.

² Organizacja istniała od lipca 1954 r. do 29 marca 1955 r. na terenie Warszawy. Jej dowódcą był Tadeusz Tarnowski ps. „Lis”, miała 4–5 członków. W rzeczywistości nie rozwinęła działalności. Organizacja o tej samej nazwie działała także w latach 1949–1952 na terenie powiatu otwockiego i w Warszawie. Dowódcą liczącej 20 członków Polskiej Podziemnej był Zbigniew Kroczyk. AIPN, 0190/48, Polska Podziemna, Charakterystyka nr 47; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie warszawskim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 266; *Informator o nielegalnych...*, s. 304.

1955 kwiecień 1, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 29/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 1 kwietnia 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 29/55
31 marca – 1 kwietnia

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Łączność

We Wrocławiu nieustaleni dotychczas sprawcy przecięli 5 kabli telefonicznych w studziencie kablowej oraz jeden 250-parowy kabel poważnie uszkodzili. Wskutek powyższego Wojewódzki Urząd do spraw Bezpieczeństwa Publicznego pozbawiony został łączności na okres kilku godzin. Nastąpiła również kilkuminutowa przerwa w pracy radiostacji wrocławskiej oraz unieruchomionych zostało kilkadziesiąt telefonów sieci miejskiej. Nadmienić należy, że w lipcu ub[iegłego] r[oku] w tym samym miejscu również dokonano przecięcia kabli. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu.

Rolnictwo

W grom. Kosarzew [Górny] pow. Lublin spłonęła stodoła należąca do przewodniczącego Gromadzkiej Rady Narodowej, czł[onka] PZPR. Okoliczności wybuchu pożaru wskazują na celowe podpalenie. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy współdziałaniu KP MO w Lublinie.

Wroga propaganda

W Szczytnie (Olsztyn) nieustalony dotychczas sprawca zawiesił na drzewie obok kościoła kartkę z wypisanymi odręcznie hasłami skierowanymi p[rzeciw]ko ZSRR.

Mieszkaniec m. Chełmna (Bydgoszcz), pochodzenia drobnomieszczańskiego, lat 17, doręczył do Komendy Powiatowej MO trzy ulotki wykonane odręcznie o treści antypaństwowej podpisane „TOM”⁷, które – jak podaje – znalazł na jednej z ulic m. Chełmna.

Na terenie m. Poznania ujawniono wrogie napisy:

- na budynku mieszkalnym o treści nawołującej do wstępowania w szeregi AK, wykonany kredą;
- na budynku szkoły podstawowej o treści antykomunistycznej, wykonany kredą;
- w pomieszczeniu Komitetu Dzielnicowego PZPR Stare Miasto o treści antypaństwowej.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

⁷ Tajna Organizacja Młodzieżowa – zob.: Biuletyn nr 32/55.

Do pomieszczenia służbowego komendanta Straży Przemysłowej Centralnego Aero-klubu LPŻ–Lotnisko Gocław (Warszawa m.) nieustalony dotychczas sprawca podrzucił broszurę o oszczerczej treści pt. *Katyń*.

Prowadzenie dochodzeń w powyższych wypadkach podjęły urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego].

Areszty i zatrzymania

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi aresztował zbiegłego więźnia, skazanego w r. 1954 na 12 lat więzienia za szpiegostwo. Obecnie czynił on przygotowania do ucieczki za granicę.

Za przynależność do antypaństwowej organizacji młodzieżowej pn. Polska Podziemna Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę zatrzymał pracownicę Instytutu Matki i Dziecka, narodowości jugosłowiańskiej, lat 20. O zatrzymaniu 3 członków wymienionej organizacji informowano w poprzednim biuletynie.

Za kolportaż ulotek o treści rewizjonistycznej Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koźlu (Opole) zatrzymał gońca Państwowego Przedsiębiorstwa Kolportażu „Ruch”, lat 18.

Wyroki

Za wykorzystywanie ambony, jak i innych czynności kapłańskich do szkalowania obecnego ustroju w Polsce, odrywania ludzi od pracy oraz do jawnego i prowokacyjnego przeciwstawiania się dekretem i zarządzeniom władzy ludowej Sąd Wojewódzki w Szczecinie wydał wyrok skazujący księdza na 3 i pół roku więzienia. Po zastosowaniu amnestii karę złagodzano na 2 lata i 4 miesiące.

Za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy Sąd Wojewódzki w Łodzi wydał wyrok skazujący członka tej sekty na 2 lata i 6 miesięcy więzienia.

Za współudział w bandzie rabunkowej Wojskowy Sąd Rejonowy w Olsztynie wydał wyrok skazujący jedną osobę na 2 lata więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(–) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 93–95.

1955 kwiecień 4, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 30/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 4 kwietnia [19]55 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 30/55
2–4 kwietnia

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przemysł

W kowarskich kopalniach w Okrzeszynie pow. Kamienna Góra (Wrocław) wybuchł pożar, w wyniku którego spłonął budynek maszyny wyciągowej, powodując straty na około 200 tys. zł. Faktycznych przyczyn wybuchu pożaru na razie nie ustalono. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu.

Na terenie budowy fabryki win w Milejowie pow. Lublin powstał pożar wewnątrz komory jednego ze zbiorników. Ogień w porę zauważono i zlokalizowano. W wyniku pożaru uległy zniszczeniu tynki i lepikowanie oraz furta włazowa wym[ienionej] komory. Z materiałów uzyskanych w toku dotychczasowego dochodzenia wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Anonim pogróżkowy

Dwaj członkowie Gromadzkiej Rady Narodowej w Łęcznej pow. Lublin otrzymali pocztą anonimy wykonane odręcznie, w których autor grozi adresatom śmiercią, jeżeli w dalszym ciągu krytykować będą innych za niedociągnięcia w pracy. Wym[ienieni] w marcu br. na zebraniu wyborczym Gminnej Spółdzielni Samopomocy Chłopskiej napiętnowali ustępujący Zarząd GS za niedbalstwo i nadużycia. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie.

Areszty i zatrzymania

Za przynależność do zdelegalizowanej sekty świadkowie Jehowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę aresztował dwóch członków wym[ienionej] sekty:

- pochodzenia robotniczego, z zawodu spawacz, zatrudniony w „Mostostalu”, lat 32;
- pochodzenia robotniczego, wykształcenie średnie, bez stałego miejsca pracy, lat 19.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Podczas rewizji znaleziono u nich broszury „Strażnica”, konspekty i zaszyfrowane notatki z pracy w terenie. Zatrzymano również 6 innych członków tej sekty, którzy po przesłuchaniu zostali zwolnieni.

Na podstawie obywatelskiego powiadomienia Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Piasecznie (Warszawa woj.) zatrzymał robotnika budowlanego, lat 35, przy którym podczas rewizji znaleziono nielegalnie posiadany pistolet TT nr M-3915/51.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi wspólnie z Dzielnicową Komendą MO Łódź-Chojny zatrzymał 8 członków antypaństwowej grupy młodzieżowej, noszącej kolejno nazwy: Przyjaciółka Życia¹, Rój, Koleżeńska Organizacja Potajemna i Orleża. Wym[ieniona] grupa w 1951/[19]52 r. rozkolportowała na terenie m. Łodzi antypaństwowe ulotki. Z uwagi na to, że grupa ta działalność swą następnie przerwała oraz z uwagi na ich młody wiek w danym okresie, zostali oni po przesłuchaniu zwolnieni. W toku przesłuchania jednej z członkiń wym[ienionej] grupy uzyskano wyjście na działającą nielegalną organizację, istniejącą na terenie m. Łodzi, w wyniku czego zatrzymano dwóch członków tej organizacji, pochodzenia robotniczego, bez stałego miejsca pracy, w tym 1 czł[onek] ZMP, w wieku 17 i 18 lat.

Komenda Powiatowa Milicji Obywatelskiej w Zwoleniu (Kielce) została powiadomiona przez obywatela, iż w gromadzie Florianów tegoż powiatu przebywa nieznany osobnik. W związku z powyższym grupa funkcjonariuszy MO udała się pod wskazany adres. Osobnik ten na widok funkcjonariuszy otaczających budynek popełnił samobójstwo. Przy denacie znaleziono pistolet P-38, 8 sztuk amunicji, kartkę z tekstem zaszyfrowanym oraz 2 broszury sekty świadkowie Jehowy. Dokumentów stwierdzających jego tożsamość nie posiadał.

Wyroki

Za przynależność do bandy terrorystyczno-rabunkowej Wojskowy Sąd Rejonowy w Stalinozrodzie wydał wyroki skazujące: dowódcę bandy Sidło Konrada² na dożywotnie więzienie, a 6 członków jego bandy na 6 do 12 lat więzienia.

Za przynależność do kontrrewolucyjnej bandy i dokonanie szeregu napadów Wojskowy Sąd Rejonowy w Krakowie wydał wyroki skazujące dwie osoby na 8 i 15 lat więzienia.

¹ Organizacja działała od stycznia 1951 r. do czerwca 1952 r. na terenie Łodzi. Kierowała nią Cecylia Skupień, a jej zastępcą była Alicja Rosiak. Liczyła około 10 członków, którzy kolportowali ulotki i niszczyli dekoracje propagandowe w szkole. W 1952 r. grupa weszła w skład innej organizacji młodzieżowej również działającej w Łodzi (dzielnica Chojny) – Zieloni Bracia (istniała do września 1952). Kierowali nią Alicja Blachowska i Stanisław Korczak ps. „Dziki Sęp”, „Sęp”, „Sokół”. Organizacja zajmowała się głównie kolportażem i liczyła około 20 członków. AIPN, 0186/206, Przyjaciółka Życia, Charakterystyka nr 207; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie łódzkim 1945–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 414; *Informator o nielegalnych...*, s. 317, 333, 338.

² Grupa Konrada Sidła działała w Katowicach od stycznia 1953 r. (lub od grudnia 1952) do września 1954 r. AIPN, 0174/260, Ugrupowanie bez nazwy, Charakterystyka nr 255; AIPN Ka, 057/251, Ugrupowanie bez nazwy, Charakterystyka nr 255.

Za wydanie w ręce okupanta rodziny narodowości żydowskiej, która została stracona, Sąd Wojewódzki w Warszawie wydał wyrok skazujący jedną osobę na 15 lat więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(-) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 96–98.

1955 kwiecień 6, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 31/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 6 kwietnia 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 31/55

5–6 kwietnia

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Rolnictwo

W spółdzielni produkcyjnej w Kijanach pow. Lubartów (Lublin) z przyczyn dotychczas nieustalonych wybuchł pożar, który strawił stodołę i kilka maszyn rolniczych. Straty wynoszą około 160 tys. zł. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lubartowie.

Anonim pogróżkowy

Radny Gromadzkiej Rady Narodowej w Gorzejowej pow. Jasło (Rzeszów), czł[onek] ZSL, otrzymał pocztą wykonany odręcznie anonim, którego autor grozi adresatowi represjami za aktywną pracę społeczną. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Jaśle.

Wroga propaganda

W lesie łagiewnickim k. Łodzi znaleziono ulotkę o treści antypaństwowej i antykomunistycznej. Ulotka wykonana była odręcznie, zatytułowana „Razem młodzi przyjaciele” i podpisana „Młode Orleńta”. O ulotkach z tym samym podpisem i zatytułowanych jak wyżej, znalezionych na terenie m. Łodzi, informowano w poprzednich biuletynach.

W m. Rabczyce¹ pow. Olkusz (Kraków) nieustalony dotychczas sprawca wywiesił na słupie telefonicznym ulotkę wykonaną ręczną drukarką o treści antykomunistycznej.

Zakład Doświadczalny w Rossosze pow. Rawa Mazowiecka (Łódź) wysłał do dyrekcji Instytutu Zootechniki w Krakowie tablice sprawozdawcze, na których nieustalony dotychczas sprawca dokonał napisów o treści skierowanej p[rzeciw]ko partii i Polsce Ludowej.

Prowadzenie dochodzeń w powyższych wypadkach podjęły urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego].

Areszty i zatrzymania

Grupa operacyjna w Krośnie (Rzeszów), prowadząc akcję mającą na celu ujęcie członka bandy Cieśli otoczyła zabudowania, w których przebywał w tym czasie wym[ieniony]

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Miejscowość nieustalona.

bandyta. Bandyta widząc, iż jest otoczony wybiegł z zabudowań ostrzeliwując się, w wyniku czego ranił jednego z funkcjonariuszy MO i zdołał zbiec. Zatrzymano współpracownika – chłopca, posiadającego 4,5 ha ziemi oraz jego córkę, u których bandyta ukrywał się.

Za dokonanie w listopadzie ub[iegłego] r[oku] na terenie Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Toruniu (Bydgoszcz) napisów szkalujących przedstawicieli rządu PRL Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Toruniu aresztował sprawcę, pochodzenia drobnomieszczańskiego, wykształcenie średnie, bez stałego miejsca pracy, lat 32.

Za przekazywanie w ręce policji niemieckiej obywateli narodowości żydowskiej, w wyniku czego zostali oni straceni, Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie zatrzymał kowala, posiadającego 2,2 ha ziemi, wydalonego z PZPR.

Wyroki

Za sporządzenie i rozkolportowanie w 1954 r. wrogich ulotek Sąd Wojewódzki dla m.st. Warszawy wydał wyrok skazujący jedną osobę na 3 lata więzienia.

Za rozpowszechnianie rewizjonistycznej propagandy Sąd Wojewódzki w Zielonej Górze wydał wyrok skazujący jedną osobę na 2 lata więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(–) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 99–100.

1955 kwiecień 8, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 32/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 8 kwietnia 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 32/55

7–8 kwietnia

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Anonimy pogróżkowe

Korespondent „Nowin Rzeszowskich”, członek PZPR, pracownik Kraśnickich Zakładów Przemysłu Lniarskiego otrzymał anonim, którego autor grozi mu śmiercią, jeśli w dalszym ciągu współpracował będzie z wym[ienioną] redakcją. Anonim wykonany był odręcznie i przybity na drzwiach budynku, w którym zamieszkuje adresat.

Sekretarz Gromadzkiej Organizacji Partyjnej w Barwicach pow. Szczecinek (Koszalin) otrzymała anonim, w którym autor grozi jej konsekwencjami za udzielanie się w pracy społecznej. Anonim o podobnej treści wym[ieniona] otrzymała również w listopadzie ub[iegłego] r[oku].

Pracownik huty „Szczecin” – bezpartyjny, otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, szkalujący adresata w związku z jego występowaniem w charakterze świadka na rozprawie sądowej toczącej się p[rzeciw]ko księdzu (skazany został na 2 lata i 4 m[iesiące] więzienia). O wyroku w sprawie wym[ienionego] księdza informowano w Biuletynie nr 29/55 z dnia 1 kwietnia br.

Prowadzenie dochodzeń w powyższych wypadkach podjęły urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego].

Wroga propaganda

Na drzwiach Instytutu Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego nieustalony do tychczas sprawca wywiesił ulotkę o wrogiej treści nawiązującej do procesu Okulickiego¹. Ulotka wykonana była odręcznie i podpisana „Klub Wolnej Polski”. Ponadto na terenie Uniwersytetu Warszawskiego znaleziono dwie inne wrogie ulotki, podpisane jak wyżej. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Proces gen. Leopolda Okulickiego ps. „Niedźwiadek” i pozostałych piętnastu przywódców Polskiego Państwa Podziemnego odbył się w dniach 18–21 czerwca 1945 r. w Moskwie. Okulicki został skazany na 10 lat więzienia, zmarł – najprawdopodobniej zamordowany – w więzieniu 24 grudnia 1946 r.

Areszty i zatrzymania

Jako podejrzany o przynależność do antypaństwowej organizacji młodzieżowej pn. Wolna Polska² przez Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Prudniku (Opole) aresztowany został pomocnik maszynisty PKP, lat 20 (syn granatowego policjanta).

Za branie udziału w zniszczeniu nagrobków na cmentarzu żołnierzy Armii Radzieckiej w Zabrzu wiosną 1953 r. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie aresztował mieszkańca Zabrza, pochodzenia robotniczego, lat 17. Aresztowany podejrzany jest ponadto o branie udziału w wysadzeniu pomnika wdzięczności w Zabrzu w 1951 r. oraz udział w napadzie na funkcjonariusza MO w styczniu br.

Za publiczne lżenie narodu polskiego Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gliwicach (Stalinogród) aresztował nadgórnika kopalni „Sośnica” (karany sądownie w 1950 r. na 6 m[iesią]cy więzienia za znieważenie władzy).

Za czynienie przygotowań do napadu na kasjerkę tartaku w Murowie pow. Opole celem zrabowania jej pieniędzy przeznaczonych na wypłatę dla robotników Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu zatrzymał: kierownika kotłowni Oficerskiej Szkoły Wojsk Inżynieryjnych i robotnika Zakładów Remontowych Energetyki, obaj zamieszkali we Wrocławiu. Za podstawę do zatrzymania posłużyły materiały uzyskane w toku prowadzonego śledztwa p[rzeciw]ko dwóm aresztowanym sprawcom napadu rabunkowego, dokonanego we wrześniu 1954 r. na dyrektora szpitala w pow. opolskim.

Za przynależność do antypaństwowej organizacji pn. Tajna Organizacja Młodzieżowa Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chełmnie (Bydgoszcz) zatrzymał 4 członków wym[ienionej] organizacji, pochodzenia robot[niczego], w tym trzech członków ZMP, w wieku 15, 16, 17 i 18 lat. Członkowie wym[ienionej] organizacji w marcu br. rozrzucili na terenie Chełmna antypaństwowe ulotki, o czym informowano w Biuletynie nr 29[55] z dnia 1 kwietnia br. Na zebraniach jakie odbywali prowadzili rozmowy na tematy polityczne, oczerniając ustrój Polski Ludowej oraz planowali zdobyć broń poprzez zabójstwa oficerów WP, a następnie zamierzali dokonywać napadów w celu zdobycia pieniędzy. Jeden z członków tej organizacji nosił się z zamiarem ucieczki za granicę w celu odbycia przeszkolenia w ośrodku wywiadowczym, aby po powrocie do kraju móc prowadzić masowy kolportaż ulotek. Ze względu na młody wiek zatrzymanych i pochodzenie społeczne, przeprowadzono z nimi rozmowy w obec-

² Według autorów *Informatora* organizacja licząca 15 osób działała w latach 1953–1955 w pow. prudnickim, w województwie opolskim, posiadała broń i dokonywała napadów „terrorystyczno-rabunkowych”. Na czele grupy stał Leszek Stefańczyk ps. „Strzała”. Autorzy *Atlasu* podają natomiast, że organizacja istniała w latach 1949–1954, liczyła 3 członków i miała charakter samokształceniowy. W materiałach WUdsBP w Opolu podano, że przy okazji aresztowania członka organizacji – pracownika PKP Bronisława Gałganka, zidentyfikowano innego członka Wolnej Polski – Leszka Stefańczyka, odbywającego służbę wojskową, który miał planować zabicie wartownika przy magazynach w Prudniku w celu zdobycia większej ilości broni. Ustalono też, że grupa była powiązana z organizacją o tej samej nazwie działającą na terenie Kamiennej Góry w województwie wrocławskim. AIPN, 1583/178, Notatka opracowana na podstawie sprawozdań miesięcznych kierownika Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu za II kwartał 1955 r., k. 18; *ibidem*, Sprawozdanie WUdsBP w Opolu za luty 1955 roku, k. 80–81; *ibidem*, Sprawozdanie miesięczne WUdsBP w Opolu za kwiecień 1955 r., k. 116; *Informator o nielegalnych...*, s. 308; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie wrocławskim 1945–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 516.

ności prokuratora wojewódzkiego i rodziców, po czym zostali zwolnieni i oddani pod nadzór rodziców.

Wyroki

Za podpalenie cegielni w m. Sagnity^b pow. Górowo Iławeckie Sąd Wojewódzki w Olsztynie wydał wyrok skazujący jedną osobę na 10 lat więzienia.

Sąd Powiatowy w Głogowie (Zielona Góra) wydał wyroki skazujące dwie osoby:

- za rozpowszechnianie wrogiej propagandy na 3 lata więzienia,
- za rozpowszechnianie wrogich ulotek na 6 m[iesią]cy więzienia.

Za informowanie okupanta o istniejących podziemnych organizacjach oraz za oddanie w ręce policji niemieckiej dwóch zbiegłych z obozu radzieckich jeńców wojennych Sąd Wojewódzki w Rzeszowie wydał wyrok skazujący jedną osobę na 6 lat więzienia i utratę praw na okres 5 lat.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(–) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 101–103.

^b *Było: Segnity.*

1955 kwiecień 12, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 33/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 12 kwietnia [19]55 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^{a-a}65^a

Biuletyn nr 33/55
9–12 kwietnia

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przemysł

W Legnickich Zakładach Metalurgicznych (Wrocław) na oddziale elektrolizy nieustalony dotychczas sprawca wrzucił około 3 kg skryształowanego siarczanu miedzi i kilka kawałków blachy miedzianej do komory oliwnej pompy, w wyniku czego uszkodzone zostało łożysko toczne. Strat w produkcji nie było, gdyż uruchomiono pompę zastępczą. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Legnicy.

Anonim pogróżkowy

W m. Frampol pow. Biłgoraj (Lublin) obok Posterunku MO znaleziono 2 anonimy o identycznej treści wykonane odręcznie, których autor grozi śmiercią funkcjonariuszowi KP MO w Biłgoraju za sumienną pracę w organach oraz szkaluje przedstawicieli rządu PRL. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Biłgoraju.

Wroga propaganda

W m. Chocień pow. Włocławek (Bydgoszcz) w skrzynce pocztowej znaleziono 3 koperty adresowane do naczelnika poczty i Gromadzkiej Rady Narodowej, w których znajdowało się 76 ulotek-haseł o treści antypaństwowej, wykonanych ręczną drukarenką.

W Świeciu (Bydgoszcz) na słupie linii telefonicznej, którą budują żołnierze radzieccy, nieustalony dotychczas sprawca wywiesił kartkę wykonaną odręcznie w języku rosyjskim o treści antykomunistycznej. Do kartki tej przyczepiona była ulotka zagraniczna NTS drukowana w języku rosyjskim w formie odezwy do żołnierzy Armii Radzieckiej.

W Warszawie na klatkach schodowych dwóch domów mieszkalnych znaleziono 2 ulotki o treści antypaństwowej, wykonane ręczną drukarką.

W Krakowie na jednej z ulic znaleziono ulotkę o treści wzywającej społeczeństwo polskie do obrony wiary chrześcijańskiej przed komunizmem, który „dąży do zniszcze-

^{a-a} Wpisano odręcznie.

nia Kościoła katolickiego”. Ulotka wykonana była na maszynie i podpisana: „Orły Wolności”.

Na terenie Poznańskiej Fabryki Maszyn Żniwnych ujawniono wykonane odręcznie napisy szkalujące partię i Związek Radziecki.

Prowadzenie dochodzeń w wym[ienionych] wypadkach podjęły urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego].

Areszty i zatrzymania

Za czynienie przygotowań do utworzenia wśród młodzieży niemieckiej antypaństwowej organizacji oraz nielegalne posiadanie pistoletu TT i floweru Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie aresztował jedną osobę narodowości niemieckiej, pochodzenia mieszczańskiego, bez stałego miejsca pracy, lat 18. Rodzice wym[ienionej osoby] do czasu wyzwolenia m. Szczecina posiadali własny sklep i restaurację.

Za nielegalne posiadanie automatu MPi oraz werbowanie członków do antypaństwowej organizacji młodzieżowej KP MO w porozumieniu z Powiatowym Urzędem [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Giżycku (Olsztyn) zatrzymała 16-letniego chłopca, pochodzenia robotniczego. W toku przesłuchania ustalono, że broń oraz polecenie werbowania członków do organizacji otrzymał on od innego 17-letniego chłopca, zamieszkałego na terenie pow. Brzeg (Opole). W związku z powyższym sprawa ta, celem dalszego prowadzenia, przekazana zostanie do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu.

Za rozrzucenie w lutym 1954 r. na terenie m. Opolu ulotek o treści szkalującej Polskę Ludową i ZSRR oraz nawołującej młodzież do niewstępowania w szeregi ZMP i PZPR Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu aresztował dwóch sprawców powyższego, pochodzenia robotniczego, w tym jeden czł[onek] ZMP, uczeń Zasadniczej Szkoły Budowy Okrętów w Szczecinie, w wieku 17 i 19 lat.

Za napisanie do „Fali 49” dwóch listów o treści szkalującej ustrój i przedstawicieli rządu PRL Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie, na polecenie Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę, zatrzymał poszukiwanego od stycznia 1954 r. kamieniarza zatrudnionego ostatnio przy budowie pałacu kultury w Dąbrowie Górniczej, karanego sędownie w 1953 r. za usiłowanie pozbawienia wzroku swej żony. W toku wstępnego przesłuchania zatrzymany przyznał się do zarzucanych mu czynów i wyjaśnił, że listy pisał w imieniu swej byłej żony, która opuściła go w 1951 r., chcąc w ten sposób spowodować jej aresztowanie.

Jako podejrzanego o nielegalne posiadanie broni Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach zatrzymał mieszkańca Warszawy, pochodzenia chłopskiego, lat 34.

Za nielegalne przekroczenie granicy z Polski do Czechosłowacji z zamiarem przedostania się do rodziny w NRD Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie aresztował górnika kopalni „Pokój”, zam[ieszkałego] w Nowym Bytomiu, lat 22.

Za wykonanie przy pomocy przecinaka swastyki hitlerowskiej na piecu w hucie „Zabrze” Miejski Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zabrzu (Stalinogród) aresztował robotnika wym[ienionej] huty, lat 20.

Za nieprzestrzeganie przepisów obowiązujących przy jeździe motocyklem i brak dowodów osobistych Posterunek MO w Białej pow. Pisz (Olsztyn) zatrzymał dwie osoby pochodzenia chłopskiego, bez stałego miejsca pracy, w wieku 19 i 27 lat, zamieszkałe na terenie woj. białostockiego. Podczas rewizji znaleziono przy nich literaturę zdelegalizowanej sekty świadkowie Jehowy. Prokurator powiatowy zastosował w stosunku do wym[ienionych] tymczasowy areszt. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olsztynie.

Za współpracę z okupantem i posługiwanie się sfałszowanymi dokumentami Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu aresztował księgowego, zatrudnionego ostatnio w Zakładach Odzieżowych w Głuchołazach, wykształcenie wyższe, pochodzenia robotniczego, wykluczonego z szeregów PZPR.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Łodzi wydał wyroki skazujące:

- za dokonanie szeregu napadów rabunkowych dwie osoby na 11 i 12 lat więzienia,
- za aktywną działalność w sekcji świadkowie Jehowy jedną osobę na 3 lata i 6 m[ie]sięcy więzienia.

Za przynależność do antypaństwowej organizacji i nielegalne posiadanie broni Wojskowy Sąd Rejonowy w Szczecinie wydał wyroki skazujące: jedną osobę na 8 lat więzienia, utratę praw na okres 3 lat oraz przepadek mienia; dwie osoby na 2 i 5 lat więzienia; trzy osoby sąd uniewinnił.

Za przynależność do antypaństwowej organizacji młodzieżowej, która planowała dokonywanie napadów na funkcjonariuszy U[rzędu do spraw] B[ezpieczeństwa] P[ublicznego] i MO w celu zdobycia broni Wojskowy Sąd Rejonowy w Stalinogrodzie wydał wyroki skazujące 4 osoby [na] od roku do 3 lat więzienia. Na mocy amnestii wyroki zmniejszono im do połowy.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(–) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 104–107.

1955 kwiecień 14, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 34/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 14 kwietnia [19]55 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 34/55
13–14 kwietnia

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Rolnictwo

W dniu 11 kwietnia br. o godzinie 24.00 w gromadzie Żłobek¹ pow. Włodawa (Lublin) w czasie nieobecności domowników wybuchł pożar w zabudowaniach przewodniczącego spółdzielni produkcyjnej – czł[onka] PZPR, w wyniku czego spłonęła stodoła, obora, narzędzia rolnicze i inwentarz żywy, stanowiące własność wym[ienionego]. Spłonęło również około 6 t nawozów sztucznych, 7 m owsa i młocarnia – własność spółdzielni. W wyniku prowadzonego śledztwa Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Włodawie ustalił i aresztował sprawcę podpalenia, którym okazał się chłop, posiadający 6 ha ziemi, z zawodu kowal, lat 50. W toku wstępnych przesłuchań aresztowany zeznał, że podpalenia dokonał z namowy kułaka (13 ha ziemi), któremu w związku z ustalaniem arealu ziemi dla wym[ienionej] spółdzielni przydzielono grunta w innym miejscu. Przed dokonaniem powyższego aktu dywersji sprawca dokonał włamania do mieszkania poszkodowanego skąd zrabował garderobę, którą w czasie rewizji odnaleziono. Kułak-inspirowator, po potwierdzeniu danych uzyskanych od aresztowanego, zostanie aresztowany.

Wroga propaganda

W grom. Strażów² pow. Rzeszów nieustalony dotychczas sprawca wywiesił na stole położonej obok szosy ulotkę o treści skierowanej p[rzeciw]ko aktywistom biorącym udział w pracach przy organizowaniu spółdzielni produkcyjnej w tam[ejszej] gromadzie. Ulotka wykonana była odręcznie, piśmem kaligraficznym. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie.

Areszty i zatrzymania

Za zdemolowanie w listopadzie ub[iegłego] r[oku] lokalu Obwodowej Komisji Wyborczej w Stargardzie (zniszczenie haseł propagandowych, literatury, popiersi przywódców międzynarodowego ruchu rewolucyjnego) Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stargardzie (Szczecin) aresztował ustalonych obecnie dwóch sprawców powyższego:

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Gromada Żłobek istniała do listopada 1954 r., następnie weszła w skład gromady Sobibór.

² Gromada Strażów istniała do listopada 1954 r., następnie weszła w skład gromady Palikówka.

– pracownika Powiatowego Przedsiębiorstwa Robót Budowlanych, pochodzenia robotniczego, wykształcenie średnie, z zawodu technik, czł[onek] ZMP, lat 21;

– b[yłego] pracownika Państwowych Zakładów Zbożowych w Stargardzie (ostatnio bez zajęcia), pochodzenia drobnomieszczańskiego, wykształcenie średnie, lat 20.

Jako podejrzanego o przynależność do antypaństwowej organizacji i nielegalne posiadanie broni Powiatowa Delegatura Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Bartoszycach (Olsztyn) aresztowała mieszkańca gromady Sępopol, pochodzenia chłopskiego, czł[onka] ZMP, lat 20. Podczas rewizji domowej u aresztowanego znaleziono karabin i 145 sztuk amunicji.

Za przekazanie w latach 1947–[19]49 posiadanych kilku jednostek broni krótkiej członkom bandy Walenciaka Czesława, zlikwidowanej w 1954 r., Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie aresztował robotnika kopalni węgla „Czeladź Piaski” (woj. Stalinogród), pochodzenia chłopskiego, lat 26. Podczas rewizji w zabudowaniach rodziców aresztowanego, zam[ieszkałych] w pow. Lubartów, znaleziono pistolet Parabellum.

Za nielegalne przekroczenie granicy z Niemiec Zachod[nich] do Polski Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Braniewie (Olsztyn) zatrzymał jedną osobę narodowości białoruskiej, obywatelstwa litewskiego, lat 33.

Za nielegalne przekroczenie granicy z Polski do Czechosłowacji z zamiarem przedostania się do Włoch Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie aresztował robotnika Zakładów Chemicznych w Oświęcimiu, lat 28.

Wyroki

Za przynależność do kontrewolucyjnej organizacji pn. Państwowy Korpus Bezpieczeństwa³ istniejącej na terenie pow. Kraśnik w latach 1950–[19]52, dokonanie kilku morderstw na działaczach społecznych, rozpowszechnianie wrogich ulotek i dokonanie szeregu napadów rabunkowych na placówki handlu uspołecznionego i osoby prywatne – Wojskowy Sąd Rejonowy w Lublinie wydał wyroki skazujące 6 osób, z tego: jedną osobę na dożywocie, dwie osoby po 15 lat więzienia i trzy osoby na 11, 9 i 6 lat więzienia.

Za podpalenie w 1954 r. stodoły należącej do spółdzielni produkcyjnej w grom. Mierucin pow. Mogilno Wojskowy Sąd Rejonowy w Bydgoszczy wydał wyrok skazujący jedną osobę na 10 lat więzienia.

Za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy Sąd Powiatowy w Brzegu (Opole) wydał wyrok skazujący członka tej sekty na 4 lata więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(–) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 108–110.

³ Organizacja działała od 1950 r. do 26 lutego 1954 r. na terenie powiatów puławskiego i kraśnickiego w województwie lubelskim. Dowódcą szczęśliwieosobowej grupy był Jan Oszust ps. „Kogut” (wg innych Władysław Buchaj). Członkowie organizacji, przygotowując się do akcji zbrojnej, gromadzili broń i amunicję. AIPN, 0187/133, Państwowy Korpus Bezpieczeństwa, Charakterystyka nr 142; *Informator o nielegalnych...*, s. 301.

1955 kwiecień 16, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 35/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 16 kwietnia [19]55 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 35/55
15–16 kwietnia

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przemysł

Na terenie kopalni „Kościeszko Nowa” w Jaworznie (Kraków) nastąpiła awaria transportera taśmowego. Przerwa w pracy transportera trwała 16 godzin. Z prowadzonego dochodzenia oraz z orzeczenia komisji biegłych wynika, iż uszkodzenie transportera jest wynikiem celowej działalności. Dochodzenie prowadzi placówka Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Jaworznie.

Rolnictwo

W POM Złocieniec pow. Drawsk[o] (Koszalin) nieustalony dotychczas sprawca uszkodził 11 chłodnic od traktorów marki Ursus, które przyjęte zostały do remontu oraz podziurawił kilka wiader stanowiących sprzęt przeciwpożarowy. Podejrzany o dokonanie powyższego jest jeden z mechaników tegoż POM-u, czł[onek] PZPR (przesiedleńca z akcji „W”¹). W warsztacie, przy którym on sam pracuje znaleziono narzędzie, przy pomocy którego dokonano wym[ienionych] uszkodzeń. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego w Drawsku.

W PGR Leszno pow. Łęczyca (Łódź) wybuchł pożar w budynku zamieszkałym przez robotników tegoż majątku. Ogień zdołano w zarodku zlikwidować. Z materiałów przeprowadzonego dochodzenia przez KP MO wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia, o dokonanie którego podejrzany jest b[ły] pracownik wym[ienionego] PGR. W związku z powyższym dalsze prowadzenie dochodzenia przejął Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łęczycy.

Wroga propaganda

W dniu 15 kwietnia br. w grom. Łucka pow. Lubartów (Lublin) na słupie telefonicznym obok przystanku autobusowego nieustalony dotychczas sprawca wywiesił ulotkę

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Chodzi o akcję „Wisła” (operację „Wisła”) przeprowadzoną w okresie od 28 kwietnia do końca lipca 1947 r., w ramach której przesiedlono z obszarów południowo-wschodnich Polski na ziemie zachodnie i północno-zachodnie ponad 140 tys. Ukraińców, Bojków, Dolinian, Łemków i mieszanych rodzin polsko-ukraińskich. Szerzej zob. *Akcja „Wisła”*, wybór i red. W. Chudzik i in., seria: „Polacy i Ukraińcy w latach trzydziestych – czterdziestych XX wieku. Nieznane dokumenty z archiwów służb specjalnych”, t. V, Warszawa 2006.

o treści wzywającej społeczeństwo do bojkotowania święta 1 Maja, akcji zbierania podpisów pod Apelem Wiedeńskim² oraz do mordowania funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa. Ulotka wykonana była na maszynie, zatytułowana „ROS – Odezwa” i podpisana: „Kom[itet] ROS – ps. Staś”.

Na terenie WSK Mielec (Rzeszów) ujawniono kilka napisów o treści antyradzieckiej oraz wzywającej do niebrania udziału w uroczystościach święta klasy robotniczej.

W Grójcu (Warszawa) na trzech plakatach Apelu Wiedeńskiego nieustalony dotychczas sprawca wywiesił wycinki z przedwojennych gazet oraz pisemka „Rycerz Niepokalanej” o treści szkalującej Związek Radziecki.

W m. Słupca pow. Konin (Poznań) znaleziono trzy ulotki wykonane odręcznie, z tego dwie o treści nawołującej do tworzenia antypaństwowych organizacji, podpisane „Gwardia Narodowa”, trzecia o treści klerykalnej – podpisana: „Polski Ruch Wyzwoleńczy”. Nadmienić należy, że dwie ulotki tej samej treści, podpisane „Gwardia”, znaleziono w wym[ienionej] miejscowości we wrześniu ub[iegłego] r[oku].

W dniach 14 i 15 kwietnia br. w skrzynkach pytań Uniwersytetu Warszawskiego znaleziono 3 ulotki o treści antyradzieckiej i szkalującej organizację ZMP. Ulotki wykonane były odręcznie, podpisane: „Klub Wolnej Polski”. Nadmienić należy, że od lutego do kwietnia br. na terenie Uniwersytetu Warszawskiego nieustalony dotychczas sprawca dokonał ponad 30 wrogich napisów oraz wywiesił 3 ulotki podpisane jak wyżej, o czym informowano w Biuletynach nr. 28/55 i 32/55 z dnia 31 marca i 8 kwietnia br. Przeprowadzona ekspertyza grafologiczna wykazała, że sprawcą powyższego jest jedna i ta sama osoba.

Przy zbiegu placu Konstytucji i ul. Koszykowej (Warszawa m.) znaleziono dwie ulotki wykonane odręcznie o treści antypaństwowej i antyradzieckiej. Ulotki o podobnej treści rozrzucone zostały w parku Łazienkowskim we wrześniu ub[iegłego] r[oku].

Na torach kolejowych między Choszczem a Stargardem (Szczecin) znaleziono 20 ulotek wykonanych ręczną drukarką o treści: „Niech żyje Polska katolicka – precz z wojskiem rosyjskim”.

Prowadzenie dochodzeń w powyższych wypadkach podjęły urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego].

Areszty i zatrzymania

W wyniku prowadzonego śledztwa p[rzeciw]ko członkom rewizjonistycznej organizacji Śląski Związek Walki (o aresztowaniu których informowano w Biuletynie nr 6/55 z dnia 25 marca br.) Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu zatrzymał dalszych trzech członków tej organizacji, pochodzenia robotniczego, w wieku 15–17 lat. Jeden z zatrzymanych jest czł[onkiem] ZMP.

Za współpracę z bandą „Bystrego” Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie aresztował dalszych 7 współpracowników tejże bandy, w tym

² Z apelem wystąpiła Światowa Rada Pokoju, założona z inicjatywy ZSRR na II Światowym Kongresie Pokoju w Warszawie w 1950 r. Zaraz po jej utworzeniu rada wezwała w Apelu Sztokholmskim narody świata do przeprowadzenia plebiscytu w sprawie zakazu broni atomowej. W czasie tej akcji – jak podano – zebrano około 500 mln podpisów, głównie w bloku wschodnim. Był to jeden z pierwszych akcentów propagandowych rozpoczynającej się „zimnej wojny”. Apel Wiedeński natomiast propagował ideę pokoju na świecie, a zbieranie podpisów poprzedziła zakrojona na szeroką skalę masowa akcja „uświadamiająca”. W Polsce powszechne zbieranie podpisów pod orędziem odbyło się w dniach 16 i 17 kwietnia 1955 r.

dwóch synów kułaków, pozostali – mało i średniorolni chłopci. Wśród aresztowanych znajdują się dwie meliniarki, które melinowały również bandy „Ognia”, „Groźnego”³ i „Mściciela”⁴. O aresztowaniu bandyty „Bystrego” oraz jego 16 współpracowników informowano w Biuletynach nr. 12/55 i 13/55 z dnia 15 i 18 lutego br.

Wyroki

Za przynależność do antypaństwowej organizacji pn. Polska Armia Wyzwoleńcza⁵ i prowadzenie wrogiej działalności (dokonanie kilkunastu zbrojnych napadów rabunkowych na placówki handlu uspołecznionego) Wojskowy Sąd Rejonowy w Białymstoku wydał wyroki skazujące: 10 osób na kary od 5 do 10 lat więzienia, jedną osobę na półtora roku więzienia i dwie osoby na rok i dwa lata w zawieszeniu.

Za dokonanie w dniu 28 lutego br. zabójstwa na osobie gajowego z pow. Ostrow Maz[owiecka] w czasie wykonywania przez niego czynności służbowych Sąd Wojewódzki w Warszawie na sesji wyjazdowej w Ostrowi Maz[owieckiej] skazał w trybie doraźnym sprawcę mordu na dożywocie oraz utratę praw obywatelskich i honorowych na zawsze. Rozprawa odbyła się przy udziale miejscowej ludności.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(–) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 111–113.

³ Henryk Głowiński ps. „Groźny” dowodził 3. kompanią w OP „Błyskawica” J. Kurasia. Kompania, licząca ok. 75 (według *Atlasu* 30–40) żołnierzy operowała w okolicach Rabki, Chabówki i Raby Wyżnej, a także w powiatach nowotarskim, myślenickim i limanowskim. „Groźny” zginął w walce z oddziałami KBW 9 listopada 1946 r. Dowództwo po nim przejął pochodzący z Wileńszczyzny Antoni Wąsowicz „Roch”. Zob. m.in. *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie krakowskim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 310.

⁴ Dwóch dowódców oddziałów związanych z „Ogniem” nosiło ten sam pseudonim. Pierwszy to dowódca krakowskiego oddziału (6. kompanii) zgrupowania Kurasia – Zdzisław Lisik ps. „Mściciel”. Działający początkowo tylko w Krakowie oddział używał też nazwy Ruch Oporu Armii Krajowej (ROAK). Zgrupowaniu „Ognia” został podporządkowany w 1946 r., a jego dowódcą został Jan Janusz ps. „Siekiera”. Drugim był Mieczysław Wądołny ps. „Mściciel”, „Granit”, dowodzący 80-osobowym oddziałem „Burza”, który podlegał dowództwu Armii Polskiej w Kraju (APwK). Oddział działał w okresie od września 1945 r. do kwietnia 1947 r., głównie w powiatach wadowickim i myślenickim. W 1946 r. sztab APwK objął swoim zwierzchnictwem zgrupowanie Kurasia, ale zależność okazała się symboliczna. W końcu czerwca 1946 r. KG APwK mianowała „Ognia” komendantem „Oddziałów Bojowych” na Podhalu. AIPN, 0189/78, Burza/Mściciel – ugrupowanie, Charakterystyka nr 78; AIPN Kr, 074/1, Burza/Mściciel – ugrupowanie, Charakterystyka nr 1; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie krakowskim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 307.

⁵ Na Białostocczyźnie istniały dwie grupy o tej nazwie. Pierwsza działała od kwietnia 1949 r. do października 1950 r. na terenie powiatu warszawskiego, w Ostrołęce, Olsztynie i Szczytnie oraz województwa białostockiego. Dowodził nią Julian Kostka ps. „Dwernicki” i liczyła ponad 50 (wg *Informatora* 20) członków. Druga grupa działała od lipca 1949 r. do sierpnia 1954 r. w województwie białostockim. Jej dowódcą był Kazimierz Jędrzejewski ps. „As”. Niewykluczone, że obie grupy tworzyły jedną organizację. AIPN, 0177/22, Polska Armia Wyzwoleńcza, Charakterystyka nr 22; AIPN, 0189/49, Polska Armia Wyzwoleńcza, Charakterystyka nr 48; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie warszawskim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 266; *Informator o nielegalnych...*, s. 302.

1955 kwiecień 19, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 36/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 19 kwietnia 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 36/55
17–19 kwietnia

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Z magazynu kamieniołomów w miejscowości Męcinka pow. Jawor (Wrocław) skradzionych zostało 666 spłonek górniczych, 1 kg amonitu i 97 m lontu. Zatrzymano robotnika wymienionych kamieniołomów, podejrzanego o dokonanie kradzieży. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu.

Anonim pogróżkowy

Proboszcz parafii Pniewy pow. Szamotuły (Poznań) – członek Wojewódzkiej Rady Narodowej i przewodniczący Komisji Księży ZBoWiD, otrzymał pocztą anonim, w którym autor zwraca mu uwagę, aby więcej czasu poświęcał sprawom Kościoła, niż pracy społecznej. Anonim wykonany był odręcznie i podpisany: „Parafianie”. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] Szamotuły.

Wroga propaganda

Do Zarządu Wojewódzkiego ZMP w Krakowie wpłynęła pocztą ulotka o treści wzywającej do niepodpisywania Apelu Wiedeńskiego oraz szkalującej Związek Radziecki. Ulotka wykonana była odręcznie literami drukowanymi i podpisana: „Mściciele”¹.

W miejscowości Ochotnik pow. Radomsko (Łódź) znaleziono ulotkę wykonaną odręcznie, której autor nawołuje do niepodpisywania Apelu Wiedeńskiego oraz przewiduje rychły wybuch wojny.

Na terenie miasta Człuchowa (Koszalin) znaleziono ulotkę wykonaną odręcznie na karcie Apelu Wiedeńskiego, wywieszoną na kiosku z gazetami. Treść wymienionej ulotki wzywała do niepodpisywania apelu, szkalowała w słowach wulgarnych członka Biura Politycznego KC partii oraz gloryfikowała imperializm amerykański.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Prawdopodobnie chodzi o organizację młodzieżową działającą w Krakowie i Łędzinach w powiecie pszczyńskim w województwie katowickim. Została utworzona na jesieni 1953 r., a swoją działalność miała zakończyć 20 marca 1954 r. Kierowali nią Franciszek Karaś ps. „Bustek”, Edward Haja ps. „Złom”, a od 11 marca 1954 r. Leszek Marek ps. „Błyskawica”. Organizacja prowadziła działalność propagandową i liczyła 6 członków. AIPN, 0172/132, Mściciele, Charakterystyka nr 132; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie krakowskim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 328; *Informator o nielegalnych...*, s. 325.

Na terenie miasta Opole znaleziono ulotkę o treści antykomunistycznej i wzywającej do wstępowania w szeregi podziemnych organizacji. Ulotka wykonana była odręcznie, podpisana: „Organ podziemny”.

Na stacji Elektrycznej Kolei Dojazdowej w Pruszkowie (Warszawa) nieustalony dotychczas sprawca wywiesił 5 ulotek o treści antyradzieckiej, wykonanych odręcznie na pudełkach od papierosów. Jest to drugi wypadek wywieszenia w kwietniu br. na wymienionej stacji ulotek o identycznej treści.

Na terenie Huty im. Lenina (Kraków) w budynku administracyjnym ujawniono kilka napisów szkalujących przedstawicieli rządu PRL.

W Poznaniu na murze okalającym Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego ujawniono napis o treści antykomunistycznej wykonany białą kredą.

Na dworcu kolejowym w Polskiej Cerkwi pow. Koźle (Opole) przez nieustalonego dotychczas sprawcę zniszczone zostały dwa plakaty, przedstawiające tow[arzyszy] Lenina i Malenkowa.

W Łaziskach Górnych pow. Tychy (Stalinogród) na bramie kopalni „Bolesław Śmiały” nieustalony dotychczas sprawca wywiesił portret Hitlera.

Prowadzenie dochodzeń we wszystkich wymienionych wypadkach podjęły urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego].

Areszty

W Biuletynie nr 34/55 z dnia 14 bm. podano o podpaleniu zabudowań przewodniczącego spółdzielni produkcyjnej w gromadzie Żłobek pow. Włodawa (Lublin) i aresztowaniu sprawcy powyższego aktu. Obecnie w wyniku prowadzonego śledztwa Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie aresztował 4 chłopów, posiadających od 5 do 13 ha ziemi, w tym jeden członek PZPR i jeden były członek AK. Wymienieni, jak zeznaje uprzednio aresztowany sprawca, podżegali go do podpalenia zabudowań przewodniczącego spółdzielni. Ponadto dwaj z aresztowanych przechowywali w swych zabudowaniach garderobę zrabowaną poszkodowanemu przed dokonaniem podpalenia. Śledztwo w toku.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu aresztował dalszego członka rewizjonistycznej organizacji Śląski Związek Walki (robotnik Śląskich Zakładów Obuwia w Otmęcie, członek ZMP, lat 17). O aresztach członków wymienionej organizacji informowano w Biuletynach nr. 26/55 i 35/55 z dnia 25 marca i 16 kwietnia br.

Wyroki

Za przynależność do antypaństwowej organizacji pod nazwą Eskadra Wyzwolicielei Ziemi Kieleckiej z Komunisty, rozpowszechnianie wrogich ulotek i wysyłanie do aktywistów społecznych anonimów pogróżkowych Wojskowy Sąd Rejonowy w Lublinie na sesji wyjazdowej w Radomiu (Kielce) skazał trzech członków wymienionej organizacji na kary od 1,5 do 2,5 roku więzienia.

Za zamordowanie w czasie okupacji 9 obywateli polskich narodowości żydowskiej Sąd Wojewódzki w Kielcach wydał wyroki skazujące: jedną osobę na dożywocie i trzy osoby na 15, 12 i 5 lat i 6 mies[ięcy] więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(-) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 114–116.

1955 kwiecień 21, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 37/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 21 kwietnia 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 37/55
20–21 kwietnia

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

**Wypadki i wrogie wypowiedzi w związku z akcją składania podpisów pod ape-
lem Światowej Rady Pokoju**

W grom. Obojnia pow. Tarnobrzeg (Rzeszów) robotnik huty „Stalowa Wola”, będąc w stanie nietrzeźwym, wywołał awanturę w lokalu, w którym ludność składała podpisy pod apelem, pobił dwóch członków Komitetu Frontu Narodowego oraz wybił kilka szyb. Sprawca zajścia został zatrzymany przez KP MO w Tarnobrzegu.

W Chrzanowie (Kraków) na plakatach Frontu Narodowego, umieszczonych na szkolnej tablicy ogłoszeń, nieustalony dotychczas sprawca dokonał trzech napisów: „Chcemy wojny”. Dochodzenie w powyższej sprawie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chrzanowie.

W grom. Faryny pow. Szczytno (Olsztyn) chłopka miejscowego pochodzenia, posiadająca 12 ha ziemi, w czasie wręczania jej kartki z tekstem Apelu Wiedeńskiego przez aktywistkę Frontu Narodowego oświadczyła, że jest Niemką i apelu nie podpisze, używając przy tym wulgarnych słów w języku niemieckim. W podobny sposób zachowała się chłopka w grom. Pupy¹ pow. Szczytno. Wręczony jej tekst apelu podarła.

Ksiądz z parafii Gorzyce pow. Żnin (Bydgoszcz) przyniósł do lokalu Komitetu Frontu Narodowego niepodpisaną kartkę oświadczając, że Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Żninie załatwiło mu odmownie prośbę w sprawie przydzielenia ziemi i z tego też względu nie podpisze on apelu Światowej Rady Pokoju. Zaznaczyć należy, że wymieniony ksiądz nie brał udziału w żadnych dotychczas przeprowadzanych wyborach.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie za sankcją prokuratora wojewódzkiego aresztował członka sekty świadkowie Jehowy – chłopca, posiadającego 6,5 ha ziemi, lat 29. Wymieniony w dniu 17 kwietnia br. w czasie składania podpisów pod apelem agitował mieszkańców dzielnicy Skolwin do słuchania w tym dniu audycji zagranicznej w języku niemieckim (radia Rias²) na temat końca świata.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Obecnie: Spychowo.

² Działająca obok Deutschlandfunk (DLF) stacja radiowa w amerykańskiej strefie okupacyjnej (RIAS – Radio in American Sector).

Na terenie województw bydgoskiego i rzeszowskiego zanotowano szereg wypadków odmowy składania podpisów pod apelem przez członków sekty świadkowie Jehowy.

Rolnictwo

W PGR Pamry pow. Giżycko (Olsztyn) wybuchł pożar, który strawił oborę wybudowaną w 1954 r. Z uzyskanych w toku wstępnego śledztwa materiałów wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Śledztwo prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Giżycku.

Wroga propaganda

Na adres redakcji „Gazety Kujawskiej” we Włocławku (Bydgoszcz) wpłynął pocztą list anonimowy wykonany odręcznie, którego autor zarzuca wym[ienionej] redakcji pozostawianie na usługach Związku Radzieckiego, a jako potwierdzenie tego przytacza opublikowany w „Gazecie Kujawskiej” artykuł dot[yczący] składania podpisów pod Apelem Wiedeńskim.

Redakcja „Gazety Pomorskiej” w Bydgoszczy otrzymała pocztą anonim wykonany odręcznie, w którym autor szkaluje sekretarza KC PZPR. Z treści anonimu wynika, iż autor jego zapoznał się z treścią broszury prowokatora Światły.

Sekretarz Komitetu Miejskiego PZPR w Głownie pow. Łowicz (Łódź) otrzymał pocztą list anonimowy, w którym znajdował się wycinek z niemieckiego czasopisma, przedstawiający karykaturę biurokraty, zaopatrzonej w odręczny napis szkalujący adresata.

W Gliwicach (Stalinogród) przy ul. Sobieskiego znaleziono ulotkę o treści antyradzieckiej, wykonaną odręcznie.

Na terenie Pomorskich Zakładów Budowy Maszyn w Bydgoszczy ujawniono trzy napisy o treści antyradzieckiej oraz informującej o czasie nadawania audycji radiowych Wolna Europa.

Prowadzenie dochodzeń w powyższych wypadkach podjęły urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego].

Areszty

Za współpracę z wywiadem amerykańskim (ośrodkiem szpiegowskim w Niemczech Zachodnich) Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie aresztował mieszkankę Wieliczki, pochodzenia robotniczego, wykształcenie średnie, lat 44.

Za sporządzanie i przechowywanie pism o treści rewizjonistycznej Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu aresztował magazyniera Fabryki Przetworów Kostnych w Bystrzycy Dolnej, obywatelstwa i narodowości niemieckiej, lat 27.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ełku (Białystok) aresztował członka sekty świadkowie Jehowy, pochodzenia chłopskiego, zam[ieszkałego] ostatnio w województwie krakowskim, lat 21. Aresztowany posiadał przy sobie nielegalną literaturę sekty oraz szereg notatek o podejrzanej treści. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku.

Wyroki

Za pisanie oszczerczych listów p[rzeciw]ko PRL i wysyłanie ich do Niemiec Zachodnich Sąd Wojewódzki w Koszalinie wydał wyrok skazujący jedną osobę narodowości niemieckiej na 3 lata więzienia. Wymieniony w okresie okupacji był aktywnym członkiem NSDAP.

Za przynależność do policji granatowej i mordowanie ludności żydowskiej w okresie okupacji Sąd Wojewódzki w Olsztynie skazał jedną osobę na 15 lat więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(-) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 117–119.

1955 kwiecień 23, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 38/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 23 kwietnia 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 38/55
22–23 kwietnia br.

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Wypadki i wrogie wypowiedzi w związku z akcją składania podpisów pod apelem Światowej Rady Pokoju

W pow. Włoszczowa (Kielce) na plakacie Frontu Narodowego, nieustalony dotychczas sprawca dokonał wrogiego napisu domagającego się wojny.

Na terenie m. Suche pow. Żywiec (Kraków) znaleziono kilka ulotek o treści antypaństwowej. Ulotki wykonane były odręcznie na odwrotnych stronach kartek z Apelem Wiedeńskim. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Żywcu.

W m. Dąbrowa pow. Kielce miejscowy listosz pobił ucznia szkolnego niosącego do domu kartkę z apelem, którą odebrał od niego i zniszczył.

W wojew[ództwie] Olsztyn dwóch księży katedry olsztyńskiej podczas wygłaszanych kazań wrogo interpretowało akcję zbierania podpisów pod Apelem Wiedeńskim, twierdząc, że utrzymanie pokoju zależne jest wyłącznie od „woli Bożej”.

W kilku powiatach województw: kieleckiego, szczecińskiego i koszalińskiego zanotowano kilka wypadków dokonywania wrogich dopisków na kartkach apelu wrzuconych do urn.

W miejscowości Stawowice pow. Opoczno (Kielce) w wyniku lansowania przez wrogi element wersji, że podpisanie apelu jest równoznaczne z wyrażeniem zgody na przystąpienie do spółdzielczości produkcyjnej, 80 osób odmówiło złożenia podpisów. Po przeprowadzeniu akcji propagandowej część z tych osób apel podpisała.

W wojew[ództwach] kieleckim i szczecińskim zanotowano szereg wypadków odmowy złożenia podpisów pod apelem Światowej Rady Pokoju przez kułaków i członków sekty świadkowie Jehowy.

Wroga propaganda

W pobliżu Zakładów im. Stalina w Poznaniu ujawniono ulotkę wykonaną odręcznie zatytułowaną: „Rodacy – wolność jest bliska”. Treść ulotki skierowana jest przeciwko PRL. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Na terenie Pruszkowa (Warszawa) ujawniono ulotkę wykonaną pismem drukowanym na papierze z pudełka od papierosów o treści antykomunistycznej, podpisanej: „Dzieci ze szkoły”. Ulotki identycznie wykonane były już dwukrotnie notowane w bieżącym miesiącu. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pruszkowie wspólnie z Wojewódzkim Urzędem [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

[^b] We Wrocławiu znaleziono 5 listów, które zawierały „modlitwę za b[yłego] prymasa Wyszyńskiego i za Ojczyznę”. Autor listów wzywa adresatów do przepisywania treści w 5 egzemplarzach i dalszego rozpowszechniania. Koperty, w których znajdowały się wymienione listy adresowane były na maszynie. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W Kołobrzegu (Koszalin) na murze szkoły podstawowej i terenie PPiUR „Barka” ujawniono dwa wrogie napisy wykonane odręcznie o treści antypaństwowej i antykomunistycznej. Jeden z napisów podpisany był: „Młoda Gwardia”¹. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kołobrzegu.

Na terenie Stoczni Szczecińskiej ujawniono kilka wrogich napisów o treści antypaństwowej i antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie.

Przewodniczący GRN w Łynie² pow. Włodawa (Lublin) otrzymał pocztą anonim pogróżkowy, w którym autor grozi mu śmiercią i spaleniem zabudowań w wypadku nieustąpienia z zajmowanego stanowiska. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dyrektor szkoły zawodowej w Trzemesznie pow. Mogilno (Bydgoszcz) otrzymał pocztą anonim pogróżkowy, którego autor wrogo komentuje naukę w szkole o Polsce współczesnej, domaga się zaprzestania wychowywania uczniów w duchu marksizmu-leninizmu, grożąc mu konsekwencjami za odciąganie młodzieży szkolnej od uczęszczania na rekolekcje i misje. Uzyskane materiały wskazują, że autorem anonimu może być uczeń tejże szkoły, syn 8-hektarowego chłopca, członek ZMP. Dochodzenie prowadzi Delegatura [Urzędu] do spraw Bezpieczeństwa Publicznego w Mogilnie.

W dniu 20 kwietnia br. o godz. 21.05 na linii radiowęzła Prudnik Czerwony k. Krakowa³ nastąpiła przerwa w audycji w czasie transmitowania przemówienia tow[arzystwa] Chruszczowa, w wyniku czego 1000 abonentów nie mogło wysłuchać przemówienia. Ustalono, że przerwa nastąpiła wskutek zwarcia spowodowanego przez pracownika spółdzielni ogrodniczej w Krakowie, który podłączył do linii swój radiodbiornik. Dochodzenie prowadzi Wojew[ódzki] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie.

W czasie postoju statku polskiego m/s „Oksywie” w porcie szwedzkim Göteborg wyszedł na ląd i nie powrócił na statek mł[odszy] steward tegoż statku, pochodzenia chłopskiego, członek PZPR, lat 23.

^b *Odręcznie skreślono*: W skrzynkach pocztowych.

¹ Organizacja działała pod kolejnymi nazwami: Błyskawica, Młoda Gwardia, Tajna Sieć Szpiegowska i ostatecznie Błyskawica. Na jej czele stał Kazimierz Ponka (Panke) ps. „Metternich”. Istniała w dwóch okresach: jesień 1951 r. – listopad 1953 r. oraz 21 października 1954 r. – 23 sierpnia 1956 r. Prowadziła swoją działalność głównie w Wejherowie i powiecie wejherowskim. AIPN, 0175/102, Ugrupowanie Błyskawica/Młoda Gwardia/Tajna Sieć Szpiegowska, Charakterystyka nr 63.

² Właśc. Lyniew.

³ Chodzi o dzielnicę Krakowa Prądnik Czerwony.

Areszty

Za uprawianie działalności szpiegowskiej na rzecz wywiadu angielskiego Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku aresztował 3 osoby zatrudnione w transporcie morskim oraz 1 kobietę bez zajęcia, pochodzenia robotniczego, w wieku od 33 do 52 lat. Dalsza realizacja sprawy w toku.

Za współpracę z bandą „Bystrego” Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowym Targu (Kraków) aresztował dalszego, ukrywającego się od grudnia ub[iegłego] roku, współpracownika wymienionej bandy, pochodzenia robotniczego, z zawodu ślusarz, lat 39. O aresztowaniu bandyty „Bystrego” oraz 23 jego współpracowników informowano w Biuletynach nr. 12/55, 13/55 i 35/55 z dnia 15, 18 lutego i 16 kwietnia br.

Za współpracę z bandą terrorystyczno-rabunkową pod dowództwem Cieśli, m.in. pośredniczenie w sprzedawaniu rzeczy pochodzących z napadów, grupa operacyjna przy Powiatowym Urzędzie [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krośnie (Rzeszów) aresztowała chłopą, posiadającego 1,5 ha ziemi, lat 53. Śledztwo w toku.

Jako podejrzanych o przynależność do antypaństwowej organizacji, nielegalne posiadanie broni oraz planowanie napadów na funkcjonariuszy MO celem zdobycia większej ilości broni Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu zatrzymał 5 osób w wieku od 17 do 18 lat, pochodzenia chłopskiego; 4 z nich zatrudnionych było w instytucjach państwowych, 1 na 3. hektarowym gospodarstwie matki. Śledztwo w toku.

W Biuletynie nr 18/55 z dnia 3 marca br. informowaliśmy, iż przewodniczący Gromadzkiej Rady Narodowej w Żółtnicy pow. Szczecinek (Koszalin) otrzymał anonim, którego autor w imieniu siedmiu akowców groził mu śmiercią w wypadku niezaprzeczenia działalności społeczno-politycznej. Obecnie w wyniku prowadzonego dochodzenia, na podstawie ekspertyzy grafologicznej, Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinku ustalił i aresztował sprawcę napisania wymienionego anonimu – przewodniczącego gromadzkiego koła ZMP w Żółtnicy, z zawodu traktorzysty, lat 20. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie.

Za rozpowszechnianie nielegalnej literatury sekty świadkowie Jehowy Miejski Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sosnowcu (Stalinogród) zatrzymał mieszkańca Wałbrzycha, bez zajęcia, pochodzenia robotniczego, lat 20. Zatrzymany posiadał przy sobie literaturę sekty oraz szereg adresów osób zamieszkałych na terenie Niemiec Zachodnich.

Wyrok

Za nielegalne posiadanie broni Wojskowy Sąd Rejonowy w Łodzi skazał jedną osobę na karę 1 roku więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:
mł. referent Sekcji Sprawozdawczej
(-) Mikołajewicz J., sierż.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 120–123.

1955 kwiecień 27, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 39/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 27 IV 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 39/55
24–26 kwietnia 1955 r.

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Transport

Na stacji kolejowej Wrocław-Swojczyce parowóz najechał na zespół wagonów-cystern napelnionych benzyną nie powodując jednak większych strat. W toku wstępnych czynności śledczych ustalono, że przyczyną zderzenia było przełożenie zwrotnicy przez nieustalonego dotychczas osobnika, który po dokonaniu powyższego zbiegł. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu.

Rolnictwo

W spółdzielni produkcyjnej w Łukówku Pięknym pow. Chełm (Lublin) nieustaleni dotychczas sprawcy przecięli instalację elektryczną przy dwóch traktorach marki Ursus i Zetor, przydzielonych wymienionej spółdzielni przez POM na okres akcji siewnej.

W spółdzielni produkcyjnej w Olechowie (teren wielkiej Łodzi) zachorowało 76 świń, z których 14 sztuk padło mimo natychmiastowej pomocy weterynaryjnej. Analiza lekarska wskazuje, że zachorowanie nastąpiło wskutek zatrucia środkiem chemicznym, prawdopodobnie arsenem. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

Terror

Przewodniczący Gromadzkiej Rady Narodowej w Przedmościu pow. Wieluń (Łódź), członek PZPR, w drodze powrotnej do domu z zebrania Gminnej Spółdzielni został zatrzymany przez nieustalonego dotychczas osobnika, który go wylegitymował, a następnie uderzył w głowę. W chwili gdy wymieniony towarzysz zaczął uciekać, osobnik ten oddał za nim dwa strzały z pistoletu (niecelne). Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wieluniu.

W gromadzie Miłkowice-Maćki pow. Siemiatycze (Białystok) na budynku mieszkalnym przewodniczącego GRN (czł[onek] PZPR, organizator nowo założonej spółdzielni produkcyjnej w powyższej gromadzie) nieustalony dotychczas sprawca wywiesił dwa anonimy wykonane odręcznie, w których grozi przewodniczącemu śmiercią za zorganizowanie spółdzielni. W nocy dnia następnego również na drzwiach mieszkania tegoż przewodniczącego wywieszony został trzeci anonim o identycznej treści.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Prezes Powiatowego Zarządu Związku Samopomocy Chłopskiej w Sokołowie Podl[askim] (Warszawa) – aktywny członek PZPR, zamieszkały w gromadzie Przywózki^b, otrzymał pocztą anonim, którego autor w imieniu mieszkańców kilku okolicznych gromad wzywa go do zaniechania działalności społecznej, a w przeciwnym wypadku grozi mu pobiciem. Anonim wykonany był odręcznie i podpisany: „Rejonowy Komitet Rewolucyjny Nowej Polski – dowódca kpt. Jarząbek”.

Przewodniczący GRN w Owińskach pow. Poznań otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie i podpisany „Dowódca podziemny Latosiński Czesław”, którego autor grozi mu oraz innym aktywistom konsekwencjami za aktywny udział w pracach społecznych.

Nauczycielka szkoły podstawowej w gromadzie Branica pow. Radzyń (Lublin), członek ZSL, otrzymała pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor wzywa ją do zaniechania pracy społecznej, a w przeciwnym wypadku w razie zmiany ustroju w Polsce grozi jej śmiercią.

Prowadzenie dochodzeń w powyższych wypadkach podjęły urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego].

Wroga propaganda

W spółdzielni produkcyjnej w miejscowości Zieleni¹ pow. Chojna (Szczecin) na drzwiach budynku administracyjnego nieustalony dotychczas sprawca wywiesił ulotkę wykonaną odręcznie w formie gazetki ściennej. Autor ulotki krytykuje system spółdzielczości produkcyjnej oraz szkaluje zarząd wym[ienionej] spółdzielni.

W Poznaniu na ogrodzeniu okalającym teren PKS ujawniono dwie ulotki wykonane odręcznie i zatytułowane: „Rodacy – wolność jest bliska”. Treść ulotki skierowana jest p[rzeciw]ko PRL. O ulotce identycznej treści, znalezionej w Poznaniu, informowano w poprzednim biuletynie.

W Dęblinie pow. Garwolin (Warszawa) w pobliżu kościoła znaleziono 12 ulotek wykonanych odręcznie przez kalkę, zawierających hasła o treści antypaństwowej i antykomunistycznej.

W Zakliczynie pow. Brzesko (Kraków) na budynku gospody Gminnej Spółdzielni nieustalony dotychczas sprawca wywiesił ulotkę wykonaną odręcznie z napisem: „Żądamy użycia broni atomowej na Związek Radziecki”.

We Wrocławiu znaleziono dalsze 3 listy, które zawierały „modlitwę za b[yłego] prymasa Wyszyńskiego i za Ojczyznę”. Autor listów wzywa adresatów do przepisania treści w pięciu egzemplarzach i dalszego rozpowszechniania. O znalezieniu na terenie miasta Wrocławia pięciu listów tej samej treści informowano w poprzednim biuletynie.

W Łodzi w skrzynce pocztowej ujawniono ulotkę o treści antypaństwowej i antyradzieckiej. Ulotka wykonana była odręcznie i zatytułowana: „Hymn POW”.

W powyższych wypadkach prowadzenie dochodzeń wszczęły urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego].

Areszty i zatrzymania

Za działalność szpiegowską na rzecz wywiadu angielskiego Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku aresztował mieszkankę Gdyni, pocho-

^b Było: Przywuski.

¹ Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o Zielin.

dzenia intel[igencja] prac[ująca], z zawodu nauczycielka, bez stałego miejsca pracy, lat 30. O aresztowaniu czterech osób w tej sprawie informowano w poprzednim biuletynie.

Za przynależność do antypaństwowej organizacji pod nazwą Związek Wolnej Młodzieży Polskiej² Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie w wyniku prowadzonego rozpracowania zatrzymał 15 członków wymienionej organizacji. Spośród zatrzymanych 7 osób zatrudnionych jest w instytucjach państwowych na terenie wojew[ództwa] rzeszowskiego (jeden posiada wyższe wykształcenie i trzech średnie), a pozostałe 8 osób posiada gospodarstwa rolne od 2 do 6 ha. Wśród zatrzymanych jest dwóch kandydatów PZPR i 3 członków ZSL, wszyscy pochodzenia chłopskiego, w wieku od 26 do 49 lat. W toku wstępnego śledztwa ustalono, że organizacja ta utworzona została w 1952 r. Członkowie jej odbywali zebrania organizacyjne, prowadzili szkolenie, na którym omawiano zasady konspiracji oraz werbowali nowych członków do organizacji. Śledztwo w toku.

Za przynależność do antypaństwowej organizacji młodzieżowej pod nazwą Błękitne Sokoły³ na podstawie obywatelskiego powiadomienia Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy zatrzymał 6 członków tej organizacji, pochodzenia robotniczego, w tym 3 członków ZMP, w wieku od 18 do 20 lat. Zatrzymani są pracownikami przemysłu chemicznego i uczniami Zasadniczej Szkoły Chemicznej w Bydgoszczy. W toku wstępnych przesłuchań zatrzymanych ustalono, że organizacja utworzona została w pierwszych dniach kwietnia 1955 r. pod wpływem propagandy radiowej państw kapitalistycznych i stawiała sobie za cel walkę z ustrojem PRL poprzez dokonywanie sabotażu w miejscach zatrudnienia, kolportaż wrogich ulotek i zdobywanie broni. Czynili oni również przygotowania do rozpowszechnienia ulotek w dniu 1 maja oraz nawiązania w przyszłości kontaktu z inną antypaństwową grupą. Podczas rewizji u jednego z zatrzymanych znaleziono pistolet. Śledztwo jest w toku.

Za przynależność do antypaństwowej organizacji pod nazwą Walka z Komunizmem⁴ Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku zatrzymał konduktora Ekspozytury PKS w Białymstoku, pochodzenia robotniczego, lat 25. W toku

² Organizacja została założona na przełomie 1945/1946 r. i początkowo działała pod nazwą Szkolna Organizacja Młodzieżowa (do 1950). Na czele ZWMP stał sztab składający się z 4 osób. Dowódcą był Jan Socha ps. „Zbyszek”, „Herkułes”, „Czarny”, a funkcję szefa bezpieczeństwa pełnił Andrzej Potaczała ps. „Lichota”. Organizacja działała na terenie powiatów niżańskiego, przeworskiego, jasielskiego, tarnobrzelskiego i leżajskiego w województwie rzeszowskim. Według autorów *Informatora* miała stanowić grupę zbrojną i w tym celu gromadziła broń. Ponadto zbierała informacje wywiadowcze, dokonywała napadów (m.in. raniono funkcjonariusza MO, konwojującego pieniądze), miała prowadzić tzw. ostrożny sabotaż. Organizacja liczyła 30 osób i działała do 1955 r. (wg innych źródeł do 1961). AIPN, 0183/13, Związek Wolnej Młodzieży Polskiej, Charakterystyka nr 15; *Informator o nielegalnych...*, s. 342.

³ Organizacja istniała w Bydgoszczy od 5 do 23 kwietnia 1955 r. i miała charakter sabotażowy. Liczącą 8 członków grupą kierował Kazimierz Spadziński ps. „Zośka”, „Zemsta”. AIPN, 0176/43, Błękitne Sokoły, Charakterystyka nr 23; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwach gdańskim i pomorskim (bydgoskim) 1945–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 370.

⁴ W województwie białostockim działały dwie organizacje o tej nazwie. Pierwsza – Walka z Komunizmem działała od maja do października 1952 r. w powiecie elckim, kierował nią Lucjan Mrożewski ps. „Dziki”. Liczącą ponad 30 osób organizacja gromadziła broń i dokonywała napadów w celu zdobycia środków na działalność. Druga – Organizacja do Walki z Komunizmem działała w okresie od kwietnia 1953 r. do 25 kwietnia 1955 r., jej dowódcą był Józef Chodorowski ps. „Ponury”. Obszarem jej działania był Białystok, Knyszyn i Czarna Wieś. AIPN, 0177/4, Walka z Komunizmem, Charakterystyka nr 4; AIPN, 0177/42, Organizacja do Walki z Komunizmem, Charakterystyka nr 42; *Informator o nielegalnych...*, s. 283.

wstępnego przesłuchania zatrzymany przyznał się do organizowania antypaństwowej organizacji oraz wyjaśnił, że w roku 1953 zawerbował jednego członka, z którym wspólnie opracował program działania oraz podział województwa białostockiego na rejon. Polecił on zawerbowanemu zbieranie informacji o rozmieszczeniu jednostek wojskowych na terenie pow. Grajewo. Planowali oni zdobyć broń poprzez zabójstwa funkcjonariuszy MO, a następnie dokonywanie napadów rabunkowych na sklepy spółdzielcze w celu zdobycia pieniędzy i maszyny do pisania, potrzebnej im do rozpowszechniania wrogich ulotek. Powyższe plany nie zostały zrealizowane z powodu śmierci w[yżej] wymienionego członka organizacji. W roku 1954 zatrzymany wciągnął do organizacji jedną osobę, której polecił werbowanie członków oraz opracował dalszy plan działania. Śledztwo trwa.

Za przynależność do antypaństwowej organizacji pod nazwą Związek Młodzieży Zachodnio-Niemieckiej w Polsce⁵ Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie aresztował 8 członków tejże organizacji: 6 pochodzenia robotniczego, 2 inteligencja] pracuj[ącą], w wieku od 16 do 20 lat, zamieszkałi na terenie m. Szopienice i zatrudnieni w różnych instytucjach państwowych. Wśród aresztowanych 4 jest czł[onkami] ZMP. Aresztowani utworzyli wym[ienioną] organizację w 1953 r. W okresie jej działalności kilkakrotnie rozrzućili na terenie m. Szopienice-Janów⁶ ulotki o treści antypaństwowej. Podczas rewizji u jednego z aresztowanych znaleziono pistolet.

W Biuletynie nr 14/[55] z dnia 19 lutego br. informowano o aresztowaniu dowódcy i trzech członków antypaństwowej organizacji Mściciele. Obecnie w wyniku uzyskanych w toku śledztwa materiałów Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie za sankcją prokuratora Śląskiego Okręgu Wojskowego aresztował dalszego członka wyżej wspomnianej organizacji, oficera Wojska Polskiego, pochodzenia robotniczego, lat 25. Wymieniony przechowywał w zabudowaniach swych rodziców automat i 300 szt[uk] amunicji oraz posiadał nielegalnie pistolet.

Komenda Powiatowa MO w Gorzowie (Zielona Góra) zatrzymała kierownika Działu Zbytu i Transportu Zakładów Mechanicznych „Ursus” w Gorzowie. Podczas rewizji znaleziono przy nim szereg dokumentów stanowiących tajemnicę służbową zakładu, a mianowicie: plany rozbudowy obiektu, wykaz osób zatrudnionych w wym[ienionych] zakładach, korespondencję z Działu Zbytu i inne. Śledztwo prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gorzowie.

Za wykonanie zleconych prac niezgodnie z otrzymaną dokumentacją Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Nowej Hucie (Kraków) aresztował inżyniera zatrudnionego na stanowisku kierowniczym w Hucie im. Lenina, pochodzenia robotniczego, lat 26. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie.

Jako podejrzaną o pisanie anonimów pogróżkowych do członków PZPR zam[ieszkałych] na terenie m. Rybnika Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego]

⁵ Związek Młodzieży Niemiec Zachodnich w Polsce (Jugend Verband West-Deutschland in Polen) działał od jesieni 1953 r. do kwietnia 1955 r. w Janowie i Szopienicach w województwie katowickim. Organizacją liczącą 7 osób kierował Edward Piech. AIPN, 0174/23, Związek Młodzieży Niemiec Zachodnich w Polsce, Charakterystyka nr 22; *Informator o nielegalnych...*, s. 279.

⁶ Janów nie wchodził w skład m. Szopienice.

w Rybniku (Stalinogród) aresztował żonę lekarza, z zawodu księgową, bez stałego miejsca pracy, pochodzenia robotniczego, lat 32.

Za kolportaż wrogiej broszury prowokatora Światły Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy aresztował robotnika Zespołu PGR Jastrzębie pow. Świecie, pochodzenia robotniczego, wydalonego z szeregów PZPR, lat 31.

Jako podejrzanych o kolportaż nielegalnej literatury sekty świadkowie Jehowy Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie zatrzymał na terenie Zabrza mieszkankę woj. zielonogórskiego i mieszkańca Gdyni, pochodzenia robotniczego, bez stałego miejsca pracy, w wieku 25 i 32 lata.

Za uchylanie się od służby w Wojsku Polskim i prowadzenie wrogiej działalności Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olsztynie aresztował ukrywającego się od kwietnia 1954 r. członka sekty świadkowie Jehowy, pochodzenia chłopskiego, lat 24. Przy aresztowanym znaleziono literaturę sekty.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zawierciu (Stalinogród) aresztował członka sekty świadkowie Jehowy, pochodzenia chłopskiego, bez stałego miejsca pracy, lat 31. Wymieniony, będąc na pogrzebie jednego z członków sekty, prowadził publiczną agitację na rzecz tejże sekty, szkalując przy tym ustrój PRL.

Za współpracę z bandą terrorystyczno-rabunkową pod dowództwem Cieśli grupa operacyjna przy Powiatowym Urzędzie [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krośnie (Rzeszów) zatrzymała chłopą, posiadającego 2 ha ziemi, lat 31.

Za nielegalne posiadanie pistoletu TT nr KK-774 Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sandomierzu (Kielce) zatrzymał robotnika zatrudnionego u prywatnego właściciela przy wyrobie dachówki, pochodzenia chłopskiego, lat 26.

Wyroki

Za przynależność do antypaństwowej organizacji Narodowy Związek Wyzwoleńczy i nielegalne posiadanie broni Wojskowy Sąd Rejonowy w Białymstoku wydał wyrok skazujący jedną osobę na 8 lat więzienia, utratę praw obywatelskich i honorowych na okres 2 lat oraz przepadek całego mienia na rzecz skarbu państwa.

Za usiłowanie utworzenia antypaństwowej organizacji na terenie pow. Mława w latach 1951–1952 Wojskowy Sąd Rejonowy w Warszawie wydał wyrok, skazując jedną osobę na 2 lata więzienia.

Za rozpowszechnianie wrogich ulotek o treści klerykalnej Sąd Powiatowy w Gdańsku wydał wyrok skazujący przewodniczącego kółka różańcowego na 2 miesiące więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(-) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 124–129.

1955 kwiecień 29, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 40/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 29 IV 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 40/55
27–29 kwietnia 1955 r.

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Łączność

W dniu 27 bm. we Wrocławiu wycięte zostały odcinki z 4 kabli telefonicznych w studziencie kablowej oraz 1 kabel dalekosiężny należący do jednostki wojskowej został uszkodzony. Wskutek powyższego dzielnica Pilczyce pozbawiona została łączności telefonicznej na okres 24 godzin. W wyniku wszczętego dochodzenia Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu ustalił i zatrzymał 3 sprawców powyższego, robotników przedsiębiorstwa rozbiórkowego we Wrocławiu, w tym jeden b[yły] funkcyj[onariusz] MO, w wieku od 30 do 53 lat. W toku wstępnego przesłuchania zatrzymani wyjaśnili, że uzyskany po przetopieniu kabli metal (miedź i ołów) sprzedali w centrali złomu.

Pracownicy kolumny remontowej Urzędu Telekomunikacyjnego zatrudnieni przy naprawie powyższych uszkodzeń stwierdzili w studziencie kablowej odległej około 100 m od miejsca pierwszego wypadku wycięcie kabla łączącego port rzeczny we Wrocławiu z żeglugą w Brzegu Dolnym pow. Wołów. Zachodzi podejrzenie, że kabel ten mógł być wycięty przez tych samych sprawców. Sprawa wyjaśniona zostanie w trakcie prowadzonego śledztwa.

Nadmienić należy, że w m[iesią]cu marcu br. we Wrocławiu wyciętych zostało 5 kabli telefonicznych, o czym informowano w Biuletynie nr 29/55 z dnia 1 kwietnia br.

Rolnictwo

W spółdzielni produkc[yjnej] Osieki pow. Koszalin z przyczyn dotychczas nieustalonych wybuchł pożar, który strawił stodołę, oborę, stajnię z 12 końmi oraz szereg maszyn i narzędzi rolniczych. Dochodzenie prowadzi funkcyj[onariusze] KW MO i grupa operacyjno-śledcza Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie.

Anonimy pogróżkowe

Członek Komitetu Powiatowego PZPR w Złotowie (Koszalin), autochtonka, otrzymała pocztą anonim wykonany odręcznie w języku niemieckim, którego autor grozi jej śmiercią w wypadku, jeśli pójdzie na manifestację 1-majową z czerwonym sztandarem.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Przewodniczący Gromadzkiej Rady Narodowej w Antoniowie pow. Tarnobrzeg (Rzeszów) otrzymał pocztą anonim, którego autor wzywa go, aby do dnia 30 kwietnia br. zrzekł się stanowiska przewodniczącego, a w wypadku niezastosowania się do żądania grozi mu śmiercią oraz spaleniem zabudowań.

Przewodniczący Gromadzkiej Rady Narodowej w Żółkiewce pow. Krasnystaw (Lublin) – członek PZPR, otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor grozi mu śmiercią w związku z jego sumiennym wykonywaniem obowiązków służbowych. Nadmienić należy, że wymieniony przewodniczący dzień przed otrzymaniem anonimu decyzją Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Krasnymstawie zwolniony został z pracy na własną prośbę.

Sekretarz Komitetu Powiatowego PZPR w Żarach (Zielona Góra) otrzymał pocztą anonim z pogrozkami i szkalujący go. Anonim wykonany był na maszynie do pisania.

Pracownica Wydziału Kadr Biura Konstrukcyjnego Przemysłu Motoryzacyjnego w Warszawie – członek PZPR, otrzymała pocztą anonim o treści pogroźkowej i antysemitycznej.

Prowadzenie dochodzeń w powyższych wypadkach podjęły urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego].

Wroga propaganda

W Lublinie w różnych punktach miasta nieustaleni dotychczas sprawcy wywiesili 21 ulotek wykonanych odręcznie przez kalkę i podpisanych: „TOP-AK”. Autor ulotek, występując w imieniu podziemnej organizacji, wzywa społeczeństwo do walki z ustrojem PRL oraz domaga się podwyżki płac.

W Krakowie na słupie telefonicznym nieustalony dotychczas sprawca wywiesił ulotkę wykonaną odręcznie o treści szkalującej ustrój PRL i ZSRR.

Na adres Stołecznego Komitetu Frontu Narodowego w Warszawie wpłynął pocztą list anonimowy, w którym znajdował się wycinek z „Trybuny Ludu”, przedstawiający kartkę z tekstem Apelu Wiedeńskiego. Na wycinku tym nieustalony dotychczas sprawca dopisał odręcznie kilka zdań o treści szkalującej ustrój PRL.

Pracownik Zakładów Wyrobów Papierniczych w Pleszewie pow. Jarocin (Poznań) otrzymał pocztą anonim o treści antykomunistycznej i wychwalającej USA. Anonim wykonany był odręcznie, podpisany: „Partyzant – PAK na miasto Pleszew”.

Na adres Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Poznaniu wpłynął pocztą anonim o treści antyradzieckiej, wykonany odręcznie.

W korytarzu Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Zakopanem ujawniono napis wykonany odręcznie, wrogo komentujący uchwałę dotyczącą obniżki cen.

W powyższych wypadkach prowadzenie dochodzeń wszczęły urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego].

Areszty i zatrzymania

Za przynależność do antypaństwowej organizacji Walka z Komunizmem Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku aresztował strażnika zatrudnionego na obiekcie przemysłowym w Prostkach, pochodzenia robotniczego, lat 26. Podczas rewizji domowej znaleziono u niego 2 bagnety, przy pomocy których planował on, wspólnie z uprzednio aresztowanym członkiem tej organizacji, dokonywać morderstw funkcj[onariuszy] MO w celu zdobycia broni. O aresztowaniu członka tej organizacji informowano w poprzednim biuletynie.

Za przynależność do antypaństwowej organizacji pod nazwą Związek Wolnej Młodzieży Polskiej Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował instruktora szkolenia ideologicznego Związku Nauczycielstwa Polskiego, z zawodu nauczyciel, wykształcenie średnie, pochodzenie robotnicze, członek PZPR, lat 28. W wymienionej organizacji pełnił on funkcję zastępcy dowódcy. O aresztowaniu 15 członków tej organizacji podano w poprzednim biuletynie.

Za przynależność do antypaństwowej organizacji pod nazwą Krajowe Powstanie Wyzwoleńcze¹ Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku aresztował dwóch kwalifikowanych robotników, zatrudnionych w Technicznej Obsłudze Rolnictwa w Elblągu, w wieku 36 i 45 lat. W toku wstępnego śledztwa ustalono, że członkowie organizacji prowadzili szkolenie na temat topografii wojskowej oraz sposobów zbierania informacji o punktach strategicznych, jak mosty, koleje itp.

Za przynależność do antypaństwowej organizacji pn. Polska Armia Wyzwoleńcza² Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bytomiu (Stalinogród) aresztował robotnika kop[alni] „Dymitrow”, pochodzenie robotnicze, lat 21. Ustalono, że organizacja ta utworzona została przez więźnia Ośrodka Pracy Więźniów przy kop[alni] „Dymitrow” w listopadzie 1954 r., w skład której wchodziło jeszcze 5 innych więźniów. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie.

W wyniku prowadzonego śledztwa przeciwko aresztowanym w październiku 1954 r. członkom bandy Walenciuka Czesława Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie zatrzymał dalszych 8 członków wymienionej bandy (chłopi, posiadający od 1 do 6 ha ziemi, zam[ieszkali] w pow. Lubartów, w wieku od 22 do 35 lat). Zatrzymani będąc członkami bandy dokonali szeregu zbrojnych napadów rabunkowych na placówki handlu uspołecznionego i osoby prywatne. Podczas rewizji w zabudowaniach jednego z zatrzymanych znaleziono pistolet Vis i 5 szt[uk] amunicji. Śledztwo w toku.

Jako podejrzanych o dokonanie w październiku 1954 r. morderstwa na osobie sekretarza POP PZPR oraz dokonanie szeregu napadów rabunkowych na placówki handlu uspołecznionego Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie zatrzymał 4 chłopów, posiadających od 1 do 5 ha ziemi, w wieku od 22 do 25 lat (wszyscy zamieszkali w pow. Kraśnik). W toku wstępnych przesłuchań jeden z zatrzymanych przyznał się do dokonania napadu rabunkowego na sklep Gminnej Spółdzielni w Biskupiu pow. Krasnystaw. W wyniku przeprowadzonej rewizji domowej znaleziono część garderoby będącej własnością zamordowanego sekretarza POP. Śledztwo w toku.

¹ Właśc. Krajowe Siły Wyzwoleńcze – organizacja wywodząca się z harcerstwa, utworzona w listopadzie 1949 r. pod nazwą Krąg Starych Wygów (do jesieni 1950). Działała do lipca 1952 r. w Wejherowie, w województwie gdańskim. Założycielem i dowódcą liczącej 6 członków grupy był Paweł Dziecielski ps. „Stary Jim”; organizacja o charakterze sabotażowym. AIPN, 0175/3, t. 1, Krajowe Siły Wyzwoleńcze, Krąg Starych Wygów, Charakterystyka nr 2; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwach gdańskim i pomorskim (bydgoskim) 1945–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 377; *Informator o nielegalnych...*, s. 85.

² Organizacja rozpoczęła działalność w Bytomiu w sierpniu 1954 r. pod nazwą Powiew. Kierował nią Jan Bryła ps. „Orzeł”. We wrześniu 1954 r. przyjęła nazwę Polska Armia Wyzwoleńcza, a dowódcą został Jan Jaworski. Organizacja liczyła 10 osób i prowadziła działalność jeszcze w 1955 r. AIPN, 0174/6, Polska Armia Wyzwoleńcza, Charakterystyka nr 5; AIPN Ka, 057/254, Powiew, Charakterystyka nr 258; *Informator o nielegalnych...*, s. 303.

Za wykonanie i rozpowszechnienie na terenie Jeleniej Góry antypaństwowych ulotek w sierpniu ub[iegłego] roku Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu w toku prowadzonego dochodzenia ustalił i obecnie aresztował dwóch sprawców powyższego:

– planistę Fabryki Urządzeń Mechanicznych w Grodkowie, wykształcenie średnie, pochodzenie chłopskie, lat 27;

– bez stałego miejsca pracy, pochodzenie drobnomieszczańskie, wykształcenie średnie, lat 33.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wysokiem Mazowieckiem (Białystok) zatrzymał dezertera WP, poszukiwanego przez KP MO za dokonywanie napadów rabunkowych i nielegalne posiadanie broni. Zatrzymany jest b[yłym] członkiem bandy „Ciemnego”³, pochodzenie robotnicze, lat 31.

Wyroki

Za współpracę z bandą Cieśli Wojskowy Sąd Rejonowy w Rzeszowie wydał wyrok skazujący jedną osobę na 2 lata więzienia.

Za rozpowszechnianie wrogiej propagandy Sąd Powiatowy w Świeciu (Bydgoszcz) wydał wyrok skazujący jedną osobę na 8 miesięcy więzienia.

Za współpracę z okupantem Sąd Wojewódzki w Kielcach na sesji wyjazdowej w Sandomierzu wydał wyroki skazujące 3 osoby na kary od 2 do 4 lat więzienia. Po zastosowaniu ustawy o amnestii dwóm skazanym karę złagodowano do 2 lat i 8 miesięcy, trzeciemu do 1 roku więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(–) **Samolówka R[yszard]**, chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 130–134.

³ Tadeusz Narkiewicz ps. „Ciemny”, „Wyrwicz”, „Rymicz”, „Roją”, „Darwicz” od jesieni 1945 r. do września 1947 r. dowodził trzydziestoosobowym oddziałem, jednocześnie do grudnia 1946 r. był dowódcą Pogotowia Akcji Specjalnej (PAS), następnie objął funkcję komendanta Komendy Powiatu NZW „Łaba”, „Podhale”, której podlegały powiaty łomżyński, ostrowski i ostrołęcki. Oddział „Ciemnego” występował też pod nazwą Kompania Szturmowa, liczył około 15 żołnierzy. Narkiewicz stał na czele komendy „Podhale” do 6 września 1947 r., kiedy to otoczony przez oddziały KBW we wsi Czochanie-Góra – ciężko ranny, nie widząc szans na wydostanie się z okrążenia – popełnił samobójstwo. AIPN, 0177/82, Narodowe Zjednoczenie Wojskowe. Okręg Białystok, Charakterystyka nr 82; S. Poleszak, *Zarys dziejów antykomunistycznego podziemia zbrojnego w Łomżyńskim i Grajewskim po amnestii w 1947 r.* [w:] *Ostatni leśni...*, s. 54; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie białostockim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 86; *Informator o nielegalnych...*, s. 197, 198, 206.

1955 maj 2, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 41/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dn[ia] 2 maja 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 41/55
30 IV – 2 V 1955 roku

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Wypadki i wrogie wystąpienia związane z uroczystościami 1 Maja

W czasie pochodu 1-majowego w Warszawie zatrzymano robotnika kwalifikowanego Przedsiębiorstwa Robót Montażowych Przemysłu Chemicznego w Gliwicach, poch[odzenia] robotniczego, lat 50, który usiłował przedostać się do trybuny rządowej. Przy zatrzymanym znaleziono wrogi transparent o wymiarze 1,5 × 1,5 m, szkalujący niektórych czołowych działaczy partii i rządu oraz różnego rodzaju skargi i zażalenia pisane przez niego na przestrzeni lat 1949–1954, wg niego niewłaściwie załatwione, które to zamierzał doręczyć osobiście sekretarzowi KC PZPR. Śledztwo w toku.

W Magnuszowie pow. Kozienice (Kielce) na akademii 1-majowej po wygłoszonym referacie przez kierownika tamt[ejszej] szkoły zabrał głos średniorolny chłop, b[ły] czł[onek] AK, który wrogo komentował osiągnięcia Polski Ludowej oraz nawoływał zebranych, by nie wierzyli w to, co mówi się o agresywnej polityce kół rządzących USA. Wymieniony wystąpieniem swym zakłócił przebieg akademii, w z[wią]zku z czym Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kozienicach w stosunku do niego prowadzi dochodzenie wyjaśniające.

Podczas pochodu 1-majowego w Poznaniu robotnik, lat 25, podszedł do kolumny manifestantów i rozbił niosący przez nich portret tow[arzysza] Stalina. Sprawca został zatrzymany przez MO.

W Łyszkowicach pow. Łowicz (Łódź) aresztowany został osobnik, który w stanie nietrzeźwym wznosił wrogie okrzyki.

W miejsc[owości] Bieliny pow. Kielce miejscowy ksiądz czynił próby zorganizowania odpustu, w z[wią]zku z czym manifestacja rozpoczęła się dopiero o godz. 13.00. We wsiach Józefów i Obza¹ pow. Biłgoraj (Lublin) podczas manifestacji 1-majowej w kościołach urządzono procesje. Fakt ten nie odbił się ujemnie na frekwencji ludności w uroczystościach 1-majowych.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Miejscowość nieustalona. Być może Obsza.

W grom. Domaszyce² pow. Biała Podlaska (Lublin) podczas wiecu 1-majowego z polecenia księdza były dzwony w miejscowym kościele.

W Kozienicach (Kielce) miejscowy ksiądz zorganizował w czasie manifestacji 1-majowej procesję obok kościoła. Kilka osób w starszym wieku odłączyło się od manifestacji i wzięło udział w procesji.

Na terenie wsi Gródek pow. Tomaszów Lubelski (Lublin) ujawniono wywieszony plakat wykonany odręcznie, wrogo interpretujący święto 1 Maja i szkalujący przedstawicieli partii. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na terenie Technikum Telekomunikacyjnego w Warszawie ujawniono 3 ulotki z wrogimi antykomunistycznymi hasłami, wzywającymi młodzież do niebrania udziału w święcie 1. majowym, a uczczenia dnia 3 Maja pójściem do kościoła. Ulotki wykonane były odręcznie, podpisane: „Klu, klux – klau”^b. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] na m.st. Warszawę.

Na terenie m. Pruszków (Warszawa) ujawniono ulotkę o treści antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pruszkowie.

W Gdańsku ujawniono naklejoną na słupie ulotkę wykonaną odręcznie o treści antypaństwowej i antyradzieckiej.

Na terenie gromady Sława Śląska pow. Wschowa (Zielona Góra) zostały rozklejone 3 ulotki wykonane odręcznie o treści szkalującej Związek Radziecki.

Na stacji kolejowej w Mońkach (Białystok) ujawniono wrogie napisy wykonane czerwoną kredą o treści: „Precz z 1 Majem. Niech żyje 3 Maj. Precz z komuną – czuwa mucha”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Mońkach.

W gromadzie Siedliska pow. Brzozów (Rzeszów) ujawniono wrogi napis o treści skierowanej przeciwko świętu 1 Maja. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Brzozowie.

W Murowie pow. Opole na trybunie obok stadionu sportowego ujawniono 2 napisy wykonane wapnem – jeden w języku polskim, drugi w niemieckim o treści: „Wolność Niemców i Ślązaków”.

W Tarnowie (Kraków) na budynku mieszkalnym pracownika Wydziału Politycznego DOKP Kraków, czł[onka] partii, nieznanymi sprawcami dokonano wrogiego napisu dot[yczącego] święta 1 Maja.

W Brodnicy (Bydgoszcz) czterech mieszkańców tegoż miasta w wieku 20 lat, w tym jeden członek ZMP i żołnierz Jednostki Wojskowej Nr 5863, zniszczyło flagę narodową. Sprawcy zostali zatrzymani. Śledztwo prowadzi KP MO w Brodnicy.

W hotelu robotniczym Zjednoczenia Budownictwa Wojskowego we Wrocławiu zniszczony został portret sekretarza KC PZPR, użyty do dekoracji 1-majowej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu.

^{b-b} Tak w tekście. Powinno być: Ku-Klux-Klan.

² Nie ustalono. Być może chodzi o gromadę Dobraczyce.

W Piekarach Śląskich (Stalinogród) nieznanego osobnika w stanie nietrzeźwym zerwał dekorację umieszczoną na jednym z budynków.

W Łodzi dwóch chuliganów – nigdzie niepracujących, w wieku 18 i 30 lat – będąc w stanie nietrzeźwym zerwało flagę z dekoracji przy Zakładach im. Andrzeja Struga. Sprawcy zostali zatrzymani przez Komendę dzielnicową MO, która prowadzi dochodzenie.

W dniu 30 kwietnia br. w Lubsku (Zielona Góra) bezpośrednio po odbytej akademii 1-majowej spłonął Dom Kultury. Przyczyną pożaru dotychczas nie ustalono. Na miejsce wypadku wyjechała grupa operacyjna z KW MO i ekspert Straży Pożarnej, którzy prowadzą dochodzenie.

W dniu 30 kwietnia br. w godzinach wieczornych we wsi Klewki¹ pow. Hajnówka (Białystok) spłonęły zabudowania funkcjonariusza MO, który w tym czasie był na służbie, a żona wymienionego na akademii 1-majowej. Istnieje podejrzenie celowego podpalenia. Dochodzenie w toku.

W pow. Chrzanów (Kraków) uległ wypadkowi samochód wiozący zespół orkiestry z huty szkła ze Szczakowej na uroczystości 1-majowe do Regulic. Dwie osoby poniosły śmierć, pięć zostało ciężko rannych. W związku z wyżej wym[ienionym] wypadkiem uroczystości 1-majowe w Regulicach nie odbyły się. Przyczyną wypadku było zerwanie się hamulców. Śledztwo w toku.

Na terenie województw: poznańskiego, zielonogórskiego, wrocławskiego i bydgoskiego znaleziono około 2 tys. szt[uk] ulotek NTS i SPD pisanych w języku niemieckim o wrogiej treści nawiązującej do święta 1 Maja.

W dniu 30 br. o godz. 23.00 w grom. Grochy [Stare] pow. Pułtusk (Warszawa) dokonane zostało morderstwo na 4-osobowej rodzinie rolnika, czł[onka] PZPR, a następnie dla zatarcia śladów sprawcy podpalili zabudowania. Zatrzymano dwie osoby podejrzane o dokonanie tego morderstwa. Śledztwo prowadzi grupa operacyjna pod kierownictwem z[astępcy] kierownika Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie.

Przemysł

W Zakładach Przemysłu Welnianego w Łodzi nieustaleni dotychczas sprawcy przecięli nożem w kilku miejscach osnowę w dziale tkalni bawełnianej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

Rolnictwo

W PGR Głównicyce pow. Słupsk (Koszalin) z nieustalonych dotychczas przyczyn wybuchł pożar, w wyniku czego spłonęła stodoła i szereg maszyn rolniczych. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Słupsku.

We wsi Gronostaje pow. Zambrów (Białystok) wybuchł pożar w stodole 50-h[ektarowego] chłopa. Ogień przeniósł się na 5 sąsiednich zabudowań małego i średniorolnych chłopów, którzy przed kilkoma dniami wstąpili do spółdzielni produkcyjnej. W czasie pożaru zginęła 60-letnia kobieta. Przyczyną pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi KP MO przy współdziałaniu Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zambrowie.

³ Miejscowość nieustalona.

W POM Szczuczyn pow. Grajewo (Białystok) w czasie próbnej jazdy ciągnikiem m[ar]ki Zetor, który odebrany został z warsztatów naprawczych po kapitalnym remoncie uległa uszkodzeniu skrzynka biegów. Po rozebraniu silnika w karterze znaleziono śrubę, która była przyczyną awarii. Dochodzenie w celu ustalenia sprawcy prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Grajewie.

Anonimy pogróżkowe

Kierownik szkoły podstawowej w m. Marcinowa Wola pow. Giżycko (Olsztyn) – członek PZPR, otrzymał pocztą anonim, w którym autor wzywa go do porzucenia pracy i wyjazdu z tamtejszych terenów, w przeciwnym wypadku grozi mu śmiercią. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Giżycku.

Dyrektor browaru „Okocim” pow. Brzesko (Kraków) – czł[onek] PZPR, otrzymał pocztą anonim, w którym autor wzywa go do zaniechania aktywnego udziału w organizowaniu spółdzielni produkcyjnych, a w przeciwnym wypadku grozi mu konsekwencjami. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Brzesku.

Przewodniczący Prezydium MRN w Brzegu (Opole) – czł[onek] PZPR, otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor zarzuca mu nieudolność prowadzenia gospodarki miastem i niedostateczną troskę o potrzeby robotników. Poza tym autor anonimu grozi prowadzeniem sabotażu przez robotników na zakładach pracy, jeśli nie ulegnie poprawie zaopatrzenie rynku w artykuły żywnościowe. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Brzegu.

Trzech pracowników Dolnośląskich Zakładów Wytwórczych Maszyn Elektrycznych we Wrocławiu (sekretarz Komitetu Zakładowego PZPR, szef terenowej ochrony przeciwlotniczej – czł[onek] PZPR i szef zaopatrzenia) otrzymali pocztą anonimy z pogróżkami. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu.

Wroga propaganda

Na terenie węzła kolejowego w Dęblinie pow. Garwolin (Warszawa) znaleziono 3 ulotki wykonane odręcznie w formie haseł o treści antypaństwowej i wzywającej społeczeństwo polskie do walki z komunizmem. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Garwolinie.

W Zabrze (Stalinogród) znaleziono ulotkę, której autor nawołuje [do walki] z ustrojem PRL i ZSRR, żąda obniżenia podatków oraz krytykuje zaopatrzenie rynku w artykuły żywnościowe. Ulotka wykonana była odręcznie, zatytułowana „Ogłoszenie do ludności” i podpisana: „Tajna Organizacja Młodych i Starych Hitlerjugend im. Konrada Adenauera”. Dochodzenie prowadzi Miejski Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zabrzu.

Członek ZMP, zam[ieszkały] w Sporyszu pow. Żywiec (Kraków), otrzymał pocztą anonim wykonany ręczną drukarką i podpisany: „Armia Krajowa”. Autor anonimu nawołuje do rozbijania od wewnątrz organizacji ZMP. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Żywcu.

W Pabianicach (Łódź) znaleziono ulotkę wykonaną odręcznie o treści prowojennej oraz nawiązującej do prowokacji katyńskiej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pabianicach.

W budynku Zakładu Doskonalenia Rzemiosła w Szczecinie ujawniono napis wykonany odręcznie w formie hasła o treści antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie.

W Hajnówce (Białystok) w skrzynce pocztowej znaleziono dwie ulotki wykonane odręcznie pismem technicznym o treści szkalującej Związek Radziecki. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Hajnówce.

Na terenie Huty im. J[ózefa] Stalina w Łabędach (Stalinogród) ujawniono 2 napisy wykonane kredą: jeden o treści gloryfikującej Stany Zjednoczone, drugi w języku niemieckim o treści rewizjonistycznej dotyczącej 1 Maja. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie.

W budynku Prezydium PRN w Choszczynie (Szczecin) ujawniono antyradziecki napis, wykonany odręcznie. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Aresztowania

Za dezercję z WP Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie aresztował mieszkańca Wrocławia, pochodzenia robotniczego, lat 21. Wymieniony podejrzany jest również o przynależność do antypaństwowej organizacji.

Grupa operacyjna w Zakopanem (Kraków) zatrzymała chłopca, posiadającego 3 ha ziemi, lat 60, który od 1951 r. poszukiwany był jako podejrzany o współpracę z okupantem.

Na podstawie powiadomienia obywatelskiego Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Toruniu (Bydgoszcz) aresztował kwalifikowanego robotnika PKS, przewodniczącego koła ZMP, pochodzenia robotniczego, lat 20 oraz ucznia blacharskiego zatrudnionego w prywatnym warsztacie, pochodzenia robotniczego, lat 16. Aresztowani tworzyli grupę chuligańską, która na terenie m. Torunia zakłócała spokój na zabawach i innych organizowanych imprezach oraz dokonała szeregu włamań do kiosków spółdzielczych. Planowali oni dokonać napadu na funkcjonariusza MO w celu zdobycia broni. Podczas rewizji znaleziono u nich 2 pistolety Parabellum i Mers bez amunicji. Sprawę przekazano do dalszego prowadzenia organom MO.

Wyroki

Wojskowy Sąd Rejonowy w Krakowie na sesji wyjazdowej w Rzeszowie wydał wyroki skazujące dwie osoby:

- za przynależność do bandy (dowódca) i dokonanie szeregu zbrojonych napadów rabunkowych – na 10 lat więzienia,
- za współpracę z w[yżej] wym[ienionym] bandytą – na 2 lata więzienia w zawieszeniu na okres 2 lat.

Za sporządzanie i wywieszanie anonimów pogróżkowych skierowanych pod adresem członków partii Sąd Wojewódzki w Zielonej Górze wydał wyrok skazujący 1 osobę na 4 lata więzienia.

Wojskowy Sąd Rejonowy w Łodzi wydał wyroki skazujące 2 osoby:

- za współpracę z bandą Danielaka na 5 lat więzienia,
- za nielegalne posiadanie broni na 2 lata więzienia.

Za aktywną działalność w sekcie świadkowie Jehowy i uchylanie się od służby w Wojsku Polskim Sąd Wojewódzki w Opolu wydał wyroki skazujące 3 członków tejże sekty na 4–6 lat więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) M[ichał] **Drzewiecki**, ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(–) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 135–142.

1955 maj 4, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 42/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 4 maja 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 42/55

3–4 maja 1955 r.

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Wrogie ulotki, napisy i niszczenie dekoracji w związku z 1 i 3 Maja

W dniu 1 V [19]55 r. w Działdowie (Olsztyn) znaleziono 118 ulotek wykonanych odręcznie przez kalkę o treści nawołującej do zbrojnej walki z obecnym ustrojem i gloryfikującej imperializm amerykański.

W nocy z dnia 30 kwietnia na 1 maja br. w m. Pyskowice pow. Gliwice (Stalinogród) znaleziono 20 ulotek-haseł o treści antykomunistycznej. Ulotki wykonane były odręcznie przez kalkę i wywieszono na murach domów i parkanach¹.

W nocy z dnia 30 kwietnia na 1 maja br. w Gdańsku na ulicach, którymi miał przejsz pochód znaleziono 14 ulotek wykonanych odręcznie pismem technicznym o treści skierowanej przeciwko świętu 1 Maja i ZSRR.

W dniu 1 maja br. na terenie m. Pruszkowa (Warszawa) znaleziono 8 ulotek wykonanych odręcznie na pudełkach od papierosów o treści szkalującej ustrój socjalistyczny. Ulotki te podpisane były: „Murarz”, „Student”, „Robotnik”, „Kolejarz”, „Świat pracy”. O dwukrotnym pojawieniu się na terenie m. Pruszkowa ulotek identycznie wykonanych informowano w biuletynach w m[iesia]cu kwietniu br.

W gromadzie Łojew Ostrówek² pow. Węgrów (Warszawa) nieustalony dotychczas sprawca wywiesił plakat wykonany odręcznie kolorowym ołówkiem. Autor plakatu

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Akcję ulotkową na terenie Pyskowic i Pniowa przeprowadziła młodzieżowa organizacja Deutsche Jugend (nazwa od wiosny 1955), założona jesienią 1954 r. Początkowo kierował nią Jan Mrohs (Mroz), a po jego aresztowaniu w sierpniu 1955 r. kierownictwo grupy przejął Rudolf Żurek. Organizacja prowadziła działalność propagandową poprzez kolportaż ulotek antypaństwowych, malowanie napisów oraz niszczenie symboli i dekoracji komunistycznych, gromadziła broń (posiadała kilka sztuk), planowała przeprowadzenie akcji dywersyjnych i sabotażowych (m.in. zalanie wodą jednostki wojskowej w Łabędach, wysadzenie stacji pomp PKP). Do organizacji werbowano młodzież w wieku szkolnym, głównie z terenu powiatu gliwickiego. Wspomniane ulotki – o treści: „Precz z komunizmem” – rozkolportował na polecenie Żurka Waldemar Rzoczek wraz z Diterem Dziwiszem i Diterem Kaffką. Deutsche Jugend została rozbita w wyniku prowadzonych spraw agenturalno-śledczych „Ulotka” i „Malarz”, Rudolfa Żurka aresztowano 7 maja 1956 r. AIPN Ka, 03/146, Akta kontrolno-śledcze: Żurek Rudolf, Rzoczek Waldemar, k. 9, 44, 104, 137–140, 229; AIPN, 1583/113, Sprawozdanie kwartalne WUdsBP w Stalinogrodzie za II kwartał 1956 r., k. 32, 35.

² Właśc. Łojew gromada Ostrówek.

wrogo komentuje święto 1 Maja, domaga się użycia broni atomowej na państwa obozu pokoju oraz gloryfikuje Stany Zjednoczone.

W dniu 2 V [19]55 r. w Rozwadowie pow. Tarnobrzeg (Rzeszów) na słupie telefonicznym obok Posterunku MO nieustalony dotychczas sprawca wywiesił ulotkę wykonaną odręcznie z hasłem o treści antykomunistycznej.

W uzupełnieniu poprzedniego biuletynu informuje się, iż na terenie kraju zanotowano dalsze 6 wypadków niszczenia dekoracji (portretów i flag) użytych do dekoracji 1-majowej. Ponadto w Łowiczu (Łódź) wykonany został czarną farbą na jednym z domów napis o treści: „Niech żyje wódz sił zbrojnych Rola-Żymierski”³.

W dniu 3 V [19]55 r. o godz. 3.00 wzdłuż linii kolejowej Stalowa Wola–Rozwadow (Rzeszów) po przejeździe pociągu osobowego Zagórz–Warszawa, w odległości około 200 m od toru, znaleziono 162 ulotki o treści: „Odezwa Polski daje głos na święto 3 Maja 1955 r.”. Ulotki wykonane były ręczną drukarką i ostemplowane dwoma okrągłymi pieczęciami z napisem: „Świat wolności”, „Organizacja PAK”.

W dniu 2 V [19]55 r. w Ustrzykach Dolnych (Rzeszów) w pobliżu stacji kolejowej znaleziono 27 ulotek (motylki) wykonanych odręcznie o treści: „Niech żyje 3 Maja, kiedy bierzemy się do wolności, precz z uciskiem komunistycznym”.

W nocy z dnia 30 kwietnia na 1 maja br. w gromadzie Brzóska Stare pow. Wysokie Mazowieckie (Białystok) nieustalony dotychczas sprawca skradł flagę czerwoną z dekoracji budynku GRN oraz wywiesił 15 chorągiewek biało-czerwonych z napisem: „Witaj 3 Maja 1955 r.”.

W dniu 30 IV [19]55 r. w Zduńskiej Woli pow. Sieradz (Łódź) po zakończeniu akademii 1-majowej były policjant granatowy wznosił okrzyk: „Niech żyje 3 Maj[a]”.

Prowadzenie dochodzeń w powyższych wypadkach podjęły urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego].

Przemysł

W hucie „Siechnica” pow. Wrocław z przyczyn dotychczas nieustalonych powstała awaria transformatora, w wyniku czego zostały unieruchomione dwa piece wytapiające stal specjalną. Powołano komisję ekspertów oraz delegowano na miejsce wypadku dwóch pracowników operacyjnych Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Rolnictwo

W miejscowości Wołkowyja-Rybne pow. Lesko (Rzeszów) spłonęło około 15 ha lasu. Pożar wybuchł jednocześnie w sześciu punktach. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lesku.

³ Michał Rola-Żymierski właśc. Michał Łyżwiński (1890–1989), marsz. Absolwent UJ i AH w Krakowie, Wyższej Szkoły Wojennej we Francji (1923). Służył armii austriackiej, podczas wojny w Legionach Polskich, od 1918 r. w WP. Dowódca jednostek jednostek piechoty, w latach 1924–1926 zastępca szefa administracji armii. Skazany w 1927 r. za nadużycia finansowe na 5 lat więzienia, zdegradowany ze stopnia gen. bryg. i wydalony z wojska. W czasie II wojny światowej członek PPR, GL i AL; awansowany – gen. dyw. (styczeń 1944), gen. broni (lipiec 1944), marsz. (maj 1945). Członek Prezydium KRN (1944–1947), kierownik Resortu Obrony Narodowej PKWN, następnie minister obrony narodowej (do listopada 1949), członek Rady Państwa (1949–1952); więziony w latach 1952–1955. Poseł do KRN i na Sejm Ustawodawczy, wiceprezes NBP (1956–1967), członek Prezydium OK FJN (1981–1983) i KC PZPR (1981–1986). T. Moldawa, *op. cit.*, s. 450.

Anonimy pogróżkowe

Sekretarz Gromadzkiej Rady Narodowej w m. Wielowieś pow. Tarnobrzeg (Rzeszów) – członek PZPR, aktywistka społeczna, otrzymała pocztą anonim, którego autor wzywa ją do zaniechania aktywnej pracy na rzecz Polski Ludowej, a w przeciwnym wypadku grozi jej konsekwencjami. Anonim wykonany był odręcznie i nadany na poczcie w Sandomierzu. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Tarnobrzegu.

Przewodniczący Gromadzkiej Rady Narodowej w Żółkiewce pow. Krasnystaw (Lublin) otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor grozi mu śmiercią, jeśli do dnia 5 maja br. nie zaprzestanie sumiennego wypełniania obowiązków służbowych. Przewodniczący ten otrzymał anonim o podobnej treści w kwietniu br. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krasnymstawie.

Aktywistka wiejska, zam[ieszkała] w gromadzie Trześń pow. Tarnobrzeg (Rzeszów), która ostatnio napisała do czasopisma „Gromada” kilka artykułów odnośnie [do] swego wyjazdu do Związku Radzieckiego w celu zwiedzenia gospodarki kolchozowej otrzymała anonim nawiązujący do jej artykułów, szkalujący ustrój Polski Ludowej i Związku Radzieckiego. Anonim wykonany był odręcznie i wysłany z Warszawy. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Tarnobrzegu.

Areszty i zatrzymania

Za uprawianie działalności szpiegowskiej na rzecz wywiadu angielskiego Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku aresztował kierownika zaopatrzenia Akademii Medycznej w Gdańsku, pochodzenia drobnomieszczańskiego, czł[onka] PZPR, lat 41. O aresztowaniu 5 osób w tej sprawie informowano w Biuletynach nr. 38/55 i 39/55 z dnia 23 i 27 kwietnia br.

W Biuletynie nr 41/55 z dnia 2 maja br. zamieszczono informację o dokonaniu morderstwa na 4-osobowej rodzinie rolnika, czł[onka] PZPR, zamieszkałego w grom. Grochy [Stare] pow. Pułtusk (Warszawa) i zatrzymaniu dwóch osób podejrzanych o dokonanie powyższego. Obecnie w wyniku prowadzonego śledztwa jeden z zatrzymanych (narzeczony zamordowanej) – chłop, posiadający 8 ha ziemi, lat 23, przyznał się do popełnionej zbrodni i wyjaśnił, że morderstwa dokonał z pobudek osobistych, a zabudowania podpalił w celu zatarcia śladów zbrodni. Śledztwo prowadzi grupa oficerów śledczych Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie.

Przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku aresztowany został autor anonimu pogróżkowego skierowanego w 1952 r. do Wojewódzkiej Rady Narodowej, robotnik PKP, pochodzenia robotniczego, lat 40. W czasie rewizji domowej znaleziono kalkę, na której odbity był rysunek i paszkwil przygotowany do wysłania oraz plan stacji kolejowej Kuriany, wykonany na kalce technicznej.

Za napisanie w roku ubiegłym do „Fali 49” anonimu szkalującego ustrój PRL i ZSRR Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Siemiatyczach (Białystok) ustalili i obecnie zatrzymał chłopkę, zam[ieszkała] w grom. Bujenka gm. Ciechanowiec⁴, lat 28.

⁴ Od jesieni 1954 r. obowiązywał nowy, trzystopniowy podział administracyjny kraju, w ramach którego ok. 3000 gmin i 40 000 gromad zastąpiono 9000 powiększonych gromad. Zob. Ustawa z dnia 25 września 1954 r. o reformie podziału administracyjnego wsi i powołaniu gromadzkich rad narodowych. DzU, 1954, nr 43, poz. 191.

KP MO w Głogowie (Zielona Góra) aresztowała osobnik[a] ukrywającego się od 1949 r., skazanego przez b[ry]ty Sąd Okręgowy w Kielcach na karę śmierci za współpracę z gestapo. Wym[ieniony] przed wykonaniem wyroku zdołał zbiec z więzienia.

Za nielegalne przekroczenie granicy z Polski do Czechosłowacji władze CSR[S] zatrzymały, a następnie przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie 2 osoby (robotnika Fabryki Sprzętu Metalowego w Złotogłowicach pow. Nysa i robotnika portu w Koźlu, w wieku 37 i 39 lat). Śledztwo w toku.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Radomiu (Kielce) zatrzymał 2 mieszkanki m. Radomia, pochodzenia chłopskiego, w wieku 32 i 35 lat, które w dniu 3 maja br., będąc w parku, usiłowały rozpowszechnić literaturę sekty świadkowie Jehowy. Podczas rewizji znaleziono przy nich szereg pism, jak „Strażnica”, Biblia oraz inne modlitwy i pieśni tej sekty.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Cieszynie (Stalinogród) aresztował ukrywającego się dezertera Wojska Polskiego, lat 21.

Wyroki

Za przynależność do band terrorystyczno-rabunkowych „Kędziorka”⁵ i „Żelaznego”⁶, popełnienie szeregu morderstw na działaczach partyjnych i dokonywanie napadów rabunkowych Wojskowy Sąd Rejonowy w Lublinie wydał wyroki skazujące 4 osoby, z tego 2 osoby na karę śmierci i 2 osoby po 15 lat więzienia.

Za sporządzenie i rozrzucenie na terenie m. Lubska w lipcu ub[iegłego] r[oku] 32 ulotek o treści szkalującej ustrój PRL oraz nawołującej do dokonywania aktów sabotażu, tworzenia antypaństwowych organizacji i mordowania działaczy politycznych Sąd Wojewódzki w Zielonej Górze wydał wyrok skazujący jedną osobę na 6 lat więzienia.

Za przesyłanie do rozgłośni radiowej Wolna Europa oszczerczych wiadomości o Polsce Ludowej Sąd Powiatowy dla m. Gdańska wydał wyrok skazujący jedną osobę na rok więzienia.

⁵ Mieczysław Pruszkiewicz ps. „Kędziorek” służył od jesieni 1945 r. w zgrupowaniu Hieronima Dekutowskiego „Zapory”, a od stycznia 1947 r. objął – po śmierci Michała Szeremieckiego „Misia” – dowództwo oddziału w tym zgrupowaniu. W październiku 1947 r. został wyznaczony przez „Zaporę” na dowódcę grup partyzanckich w południowej części Inspektoratu Lublin WiN. Jesienią tego roku zorganizował cztery kilkusobowe patrole operujące w powiatach puławskim, lubelskim, kraśnickim i krasnostawskim. W wyniku działań operacyjnych podjętych przez WUBP w Lublinie i dzięki informacjom agenturalnym został zlokalizowany w Białowoli w powiecie Kraśnik. W czasie obławy grupy operacyjnej UB, MO i KBW w dniu 17 maja 1951 r. został ciężko ranny, a następnie – na własną prośbę – zastrzelony przez swojego podkomendnego Waleriana Tyrę „Walerka”, który sam popełnił samobójstwo. L. Pietrzak, *Mieczysław Pruszkiewicz (1922–1951)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny...*, t. III, s. 431–432.

⁶ Edward Taraszkiewicz ps. „Żelazny” po powrocie z robót przymusowych w Niemczech rozpoczął działalność w strukturach Obwodu Włodawa Inspektoratu Chełm AK-DSZ-WiN. Uczestniczył w walkach z oddziałami NKWD (Gródek), UB, MO i KBW (Łęczna, Włodawa, Radzyń Podlaski i in.) oraz przypadkowym zatrzymaniu rodziny Bolesława Bieruta w okolicy Marysina na szosie Lublin–Włodawa. Od stycznia 1947 r. pełnił funkcję komendanta oddziału WiN Obwodu Włodawa, prowadząc działania bojowo-dywersyjne i likwidacyjne. Od jesieni 1948 r. działał w grupie kpt. Zdzisława Brońskiego „Uskoka”, dowodząc kilkudziesięciosobowym oddziałem (w 1951 r. ok. 30 żołnierzy). Należał do najbardziej poszukiwanych dowódców zbrojnego podziemia na Lubelszczyźnie. „Żelazny” zginął w Zbereżu, w powiecie włodawskim, w walce z grupą operacyjną UB i KBW w dniu 6 października 1951 r. M. Zajączkowski, *Edward Taraszkiewicz (1921–1951)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny...*, t. I, s. 469–471.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(-) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 143–147.

1955 maj 6, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 43/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 6 maja 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 43/55

5–6 maja 1955 r.

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przemysł

W odkrywkowej Kopalni Rudy Żelaznej „Bolesław” w Bolesławiu pow. Olkusz (Kraków) nieustalony dotychczas sprawca usiłował uszkodzić kompresor powietrza oraz silnik elektryczny poprzez rozkręcenie karteru, nasypianie piasku do oliwy, rozkręcenie śrub przy manometrach powietrznych oraz włożenie drutu do silnika elektrycznego. Dzięki zauważeniu powyższego w porę do awarii nie dopuszczono. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olkuszu.

W Zakładach Hutniczych w Bolesławiu pow. Olkusz (Kraków) powstała awaria pieca spiekalniczego (uszkodzenie śluz i zerwanie szyny wsadowej). Straty produkcyjne wynoszą 3,5 t niewyprodukowanego tlenku spiekalniczego. W toku prowadzonego dochodzenia Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olkuszu zatrzymał sprawcę powyższego, robotnika wymienionych zakładów, lat 20. W czasie przesłuchania zatrzymany przyznał się do stawianych mu zarzutów i wyjaśnił, że awarię spowodował, chcąc zrobić na złość kolegom, aby nie wykonali planu dziennego. Ustalono również, że jest on sprawcą przepalenia taśmy wsadowej w grudniu ub[iegłego] roku. Śledztwo w toku.

W Fabryce Samochodów Ciężarowych w Starachowicach (Kielce) komisja techniczna odrzuciła ponad 200 samochodów Star-20 przeznaczonych na eksport do Chińskiej Republiki Ludowej i Turcji. Przyczyną odrzucenia wymienionych wozów było niewłaściwe wykonanie złączy przednich osi, które w czasie eksploatacji pojazdu groziły katastrofą. Dochodzenie wyjaśniające prowadzi grupa operacyjna Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach.

Rolnictwo

W PGR Różnowo pow. Morąg (Olsztyn) nieustalony dotychczas sprawca nalał wody do karteru i bloku traktora marki Ursus, wskutek czego traktor unieruchomiony został na okres 5 dni. Podejrzany o dokonanie powyższego aktu jest robotnik wymienionego majątku. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Morągu.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

W gromadzie Wilkowice pow. Leszno (Poznań) z przyczyn dotychczas nieustalonych spłonęła stodoła i młocarnia na szkodę tamt[ejszej] spółdzielni produkcyjnej. Z uzyskanych w toku wstępnego dochodzenia materiałów wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Dochodzenie prowadzi KP MO w Lesznie.

Napad

W dniu 3 maja br. o godz. 22.00 czterech nieustalonych dotychczas sprawców dokonało napadu na strażnika Straży Przemysłowej przy kopalni „Rokitnica” w Zabrze (Stalinogród), którego dotkliwie pobili łamiąc mu obydwie ręce, a następnie zrabowali karabin kbk wraz z 8 szt[ukami] amunicji. Zatrzymano dwie osoby podejrzane o dokonanie powyższego napadu. Śledztwo prowadzi KW MO w Stalinogrodzie.

W Liceum Przeszkolank w Jarosławiu (Rzeszów) zachorowało 75 uczennic, z których 7 przebywa w szpitalu, a pozostałe z braku miejsc umieszczono w szkole. Przyczyny zachorowań bada komisja lekarzy. Na miejsce wyjechała grupa operacyjna Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie.

Wroga propaganda

Na adres Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Bydgoszczy wpłynął pocztą anonim wykonany na maszynie, którego autor szkaluje partię i rząd oraz w sposób wrogi nawiązuje do święta 1 Maja. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy.

Wzdłuż drogi biegnącej z m. Piechówka¹ do gromady Piechowo² pow. Świecie (Bydgoszcz) znaleziono 24 ulotki wykonane ręczną drukarką o treści: „Niech żyje 3 Maja”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Świeciu.

W dniu 3 maja br. w korytarzu budynku Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Przemysłu (Rzeszów) nieustalony dotychczas sprawca wywiesił ulotkę o treści klerykalnej i antypaństwowej. Ulotka wykonana była odręcznie i podpisana: „Komitet Walki z Komunizmem”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Przemysłu.

Areszty i zatrzymania

Za działalność szpiegowską na rzecz wywiadu angielskiego Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku aresztował dwóch dalszych członków siatki szpiegowskiej: pracownika umysłowego Polskich Linii Oceanicznych i kobietę bez stałego miejsca pracy, pochodzenia robotniczego, w wieku 33 i 34 lata. O aresztowaniu 6 czł[onków] wymienionej siatki szpiegowskiej informowano w poprzednich biuletynach.

Jednostka Informacji MON w Poznaniu zatrzymała dwóch mieszkańców Poznania, w wieku 34 i 42 lata, jako podejrzanych o celową penetrację poligonu wojskowego w Biedrusku i ustalanie translokacji tamtejszej jednostki wojskowej. Zatrzymanych przekazano do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu. Śledztwo w toku.

¹ Prawdopodobnie chodzi o gromadę Biechówko.

² Prawdopodobnie chodzi o miejscowość Biechowo, która była wsią gromadzką do grudnia 1954 r.

Za nielegalne posiadanie pistoletu oraz przechowywanie dwóch map sztabowych Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze aresztował pracownika Wojewódzkiej Komisji Planowania Gospodarczego, zatrudnionego na kierowniczym stanowisku, lat 33.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Informacji GP

(-) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 148–150.

1955 maj 9, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 44/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 9 maja 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 44/55
7–9 maja 1955 r.

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Łączność

We Wrocławiu w studzienicach kablowych nieustaleni dotychczas sprawcy przecięli dwa kable telefoniczne – międzymiastowe. O dwóch tego rodzaju wypadkach zaistniałych na terenie m. Wrocławia i ujęciu w jednym wypadku sprawców informowaliśmy w Biuletynach nr. 29/55 i 40/55 z dnia 1 i 29 kwietnia br. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu.

Rolnictwo

W PGR Kolkaim¹ Zespół Jagłówka² pow. Kętrzyn (Olsztyn) padło 11 krów. Przeprowadzone badania wskazują, iż przyczyną padnięcia było zatrucie nieustalonym dotychczas środkiem chemicznym. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy współdziałaniu KP MO w Kętrzynie.

Terror

W gromadzie Pogonów pow. Siedlce (Warszawa) trzech bandytów uzbrojonych w pistolety dokonało napadu na mieszkanie kierownika punktu skupu mleka, któremu zrabowali 11 tys. zł, przeznaczonych na wypłatę rolnikom za dostawę mleka. Zachodzi podejrzenie, że napadu dokonała grupa bandycka z terenu pow. Łuków, będąca w rozpracowaniu tamt[ejszego] Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Przewodniczący Gminnej Rady Narodowej³ w Baryczy pow. Łask (Łódź) otrzymał anonim pogróżkowy wykonany na maszynie, podpisany „Sąd Polowy”, którego autor wzywa go, aby zmienił zarządzenia i przestał „męczyć” ludność okolicznych wsi, gdyż w przeciwnym razie wykonany zostanie na nim wyrok śmierci. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łasku.

Wroga propaganda

W m. Choroszcz pow. Białystok na tablicy ogłoszeń (w rynku) wywieszona została ulotka wykonana odręcznie o treści wzywającej do walki z komunizmem i uczenia dnia 3 Maja.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Prawdopodobnie Kolkiejmy.

² Prawdopodobnie Jegławki.

³ Powinno być: Gromadzkiej Rady Narodowej.

Obywatel zamieszkały w gromadzie Padew [Narodowa] pow. Mielec (Rzeszów) znalazł w miejscowym kościele, a następnie dostarczył do Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Mielcu deklarację z nowenną do św. Antoniego, adresowaną na nazwisko ojca Justyna w Nowym Jorku. W nowennie tej wśród próśb znajduje się prośba „o wyzwolenie Polski z niewoli bolszewickiej”. Dochodzenie w celu ustalenia kolporterów wymienionych nowenn prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Mielcu.

W Fabryce Urządzeń Technicznych w Raciborzu (Opole) nieustalony dotychczas sprawca przy pomocy ostrego narzędzia dokonał napisu: „Heil Adenauer”. Podejrzany o dokonanie powyższego jest jeden z robotników wymienionej fabryki. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Raciborzu.

Areszty i zatrzymania

Wydział Informacji Wojsk Lotniczych w Bydgoszczy wspólnie z Wojewódzkim Urzędem [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przeprowadził częściową likwidację nielegalnej organizacji, zatrzymując 5 osób, w tym 2 żołnierzy tamt[ejszej] jednostki lotniczej, pozostali są pracownikami cywilnymi, zatrudnionymi w administracji wojskowej. W toku wstępnego śledztwa ustalono, że zatrzymani żołnierze planowali dokonać dezercji z jednostki oraz zabrać znajdującą się w tej jednostce broń. Ponadto jeden z zatrzymanych (pracownik cywilny) wyjaśnił, że w styczniu br. na terenie Torunia zapoznał się z osobnikiem imieniem Robert z Warszawy, który zawerbował go oraz polecił mu zbierać informacje z terenu jednostki wojskowej, w której był zatrudniony. Osobnik ten ma być powiązany z wywiadem amerykańskim. Nadmienić należy, że trzech z zatrzymanych do 1952 r. należało do antypaństwowej organizacji młodzieżowej na terenie Torunia, za co sądzeni byli przez sąd dla nieletnich w Bydgoszczy i skazani na umieszczenie w zakładzie poprawczym w zawieszeniu na okres 2–3 lat. Z uwagi na to, że sprawą zainteresowane są organa Informacji WP zatrzymanych przekazano do Zarządu Informacji Wojsk Lotniczych w Warszawie.

W Biuletynie nr 42/55 z dnia 4 maja br. informowano o znalezieniu w dniu 1 maja br. na terenie miasta Działdowo (Olsztyn) 118 ulotek o treści nawołującej do zbrojnej walki z obecnym ustrojem i gloryfikującej imperializm amerykański. W wyniku prowadzonego dochodzenia Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Działdowie ustalił i obecnie zatrzymał sprawcę rozrzucenia wymienionych ulotek – ucznia IX klasy, lat 16 (syn członka SD). W toku przesłuchania zatrzymany potwierdził stawiane mu zarzuty oraz wyjaśnił, że jest członkiem antypaństwowej organizacji pod nazwą Sępy⁴. Zatrzymano trzech dalszych członków wymienionej organizacji, w tym dwóch uczniów klasy IX i robotnika Rejonu Eksploatacji Dróg Publicznych, w wieku od 16 do 17 lat. Wśród zatrzymanych jest dwóch członków ZMP – synowie członków partii. W toku śledztwa ustalono, iż organizację utworzyli oni pod wpływem wysłuchanych audycji radiowych Wolna Europa. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olsztynie.

⁴ Organizacja działała na terenie Działdowa w okresie od kwietnia do 6 maja 1955 r., zajmowała się głównie kolportażem ulotek. Liczącą 9 członków grupą kierował Zygmunt Adaszkowski (Anaszkowski, Anaczkowski) ps. „Czarny”, a jego zastępcą był Tadeusz Otręba ps. „Bosman”. AIPN Bi, 065/106, Sępy, Charakterystyka nr 103; *Informator o nielegalnych...*, s. 306.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Świeciu (Bydgoszcz) zlikwidował antypaństwową organizację młodzieżową pod nazwą Żak, zatrzymując 5 członków (uczniowie Państwowego Liceum Pedagogicznego w Tucholi, w tym dwóch członków ZMP, w wieku od 16 do 18 lat). W toku śledztwa ustalono, że organizacja ta utworzona została w listopadzie 1954 r. i stawiała sobie za cel walkę z ustrojem PRL poprzez kolportaż wrogich ulotek i dokonywanie napisów. Ustalono również, że planowali oni zdobyć broń palną rozbijając w tym celu funkcjonariuszy MO. Podczas rewizji domowej znaleziono u zatrzymanych: 60 ulotek wykonanych odręcznie o treści „Młodzieży, organizacja Żak wzywa was do wstępowania w jej szeregi do walki z komunizmem”, przybory, przy pomocy których sporządzali ulotki (kalkę, kredki i papier), automat PPSz-a bez zamka (zardzewiały), 18 sztuk amunicji do tegoż automatu i kbks-u oraz kilka wiecznych piór pochodzących z kradzieży. Członkowie wymienionej organizacji w listopadzie 1954 r. i w lutym br. rozkolportowali ulotki o treści antypaństwowej, dokonali szeregu wrogich napisów i wysłali anonim pogróżkowy do dyrektora liceum. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy.

Na podstawie materiałów uzyskanych w toku prowadzonego śledztwa przeciwko członkom zlikwidowanej nielegalnej organizacji pod nazwą Narodowy Związek Patriotów Polskich Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku aresztował słuchacza Oficerskiej Szkoły Lotniczej im. Janka Krasickiego. Aresztowany w dniu 1 V [19]54 r. otrzymał od członka wymienionej organizacji 8 ulotek wykonanych na maszynie o treści antypaństwowej, które wywiesił na terenie dwóch gromad pow. Sokółka. Areszt uzgodniono z Zarządem Informacji Wojsk Lotniczych.

Za nielegalne przekroczenie granicy z Polski do Czechosłowacji z zamiarem przedostania się do Austrii i Stanów Zjednoczonych władze CSR[S] zatrzymały, a następnie przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie dwóch kwalifikowanych robotników Rzemieślniczej Spółdzielni Pracy w Chorzowie, pochodzenia robotniczego, w wieku 18 i 25 lat. Na wymienionych otrzymano postanowienie prokuratury o tymczasowym aresztowaniu.

Za współpracę z okupantem Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi aresztował osobnika lat 40, który ostatnio w więzieniu we Wrocławiu odbywał karę 2,5 roku za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy.

Wyrok

Za dezinformowanie władz Wojskowy Sąd Rejonowy w Stalinogrodzie wydał wyrok skazujący 1 osobę na 2 lata więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Informacji GP

(-) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 151–154.

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 10 maja 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 45[/55]
[10 maja 1955 r.]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Rolnictwo

W spółdzielni produkcyjnej Orzechów¹ pow. Prudnik (Opole) z przyczyn dotychczas nieustalonych wybuchł pożar, który strawił stodołę, około 40 t słomy i siana, 3,5 t nawozów sztucznych oraz kilka maszyn rolniczych. Charakterystyczne jest, że pożar powstał w tym czasie kiedy spółdzielnia pozbawiona była wody z powodu uszkodzenia transformatora. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Prudniku.

W spółdzielni produkcyjnej Sadków pow. Trzebnica (Wrocław) nieustalony dotychczas sprawca unieruchomił traktor marki Zetor poprzez nasypanie soli do baku z paliwem. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Trzebnicy.

We wsi Suchwalce² pow. Hajnówka (Białystok) przez dotychczas nieustalonych sprawców zamordowany został pracownik Gminnej Spółdzielni Samopomocy Chłopskiej w Kleszczelach – czł[onek] PZPR, chłop, posiadający 1,8 ha ziemi, lat 26. Śledztwo prowadzi grupa operacyjno-śledcza, w skład której wchodzi pracownicy Delegatury Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Hajnówce.

Wroga propaganda

W Łodzi w skrzynkach pocztowych znaleziono 4 ulotki wykonane odręcznie z hasłami antyradzieckimi i gloryfikującymi Amerykę. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

W m. Orzegów koło Zabrza (Stalinogród) na parkanie okalającym cmentarz nieustalony dotychczas sprawca dokonał kilku napisów o treści skierowanej p[rzeciw]ko partii i gloryfikującej Stany Zjednoczone. Napisy wykonane były olejną farbą przy pomocy szablonu. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna.

W szkole podstawowej w grom. Łupki³ pow. Tomaszów (Lublin) zniszczony został portret tow[arzysza] Stalina. W toku prowadzonego dochodzenia Powiatowy Urząd

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Miejscowość nieustalona.

² Prawdopodobnie Suchowolce.

³ Miejscowość nieustalona – brak w wykazach gromad. Być może chodzi o gromadę Łubcze.

[do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Tomaszowie zatrzymał sprawcę powyższego, syna średniorolnego chłopa, lat 16. Zatrzymanego przekazano do dyspozycji prokuratora.

Areszty i zatrzymania

Za przynależność do antypaństwowej organizacji pn. Polska Armia Wyzwoleńcza Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bytomiu (Stalinogród) aresztował dalszych dwóch członków: kwalifikowanego robotnika F[abry]ki Maszyn Papierniczych w Jeleniej Górze oraz sanitariusza bez stałego miejsca pracy, obaj pochodzenia chłopskiego, w wieku 24 i 25 lat. O aresztowaniu 6 członków wym[ienionej] organizacji informowano w Biuletynie nr 40/55 z dnia 29 kwietnia br.

Za otwieranie listów przychodzących i wychodzących: zagranicznych, KP PZPR, GRN i spółdzielni produkcyjnych oraz zapoznawanie z treścią korespondencji osób trzecich, jak również dokonanie nadużyć finansowych Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku zatrzymał naczelnika Urzędu Pocztowego w Bogdankach, pochodzenia chłopskiego. Śledztwo w toku.

Za kolportaż ulotek i pism sekty świadkowie Jehowy Posterunek MO w Starej Kamienicy pow. Jelenia Góra (Wrocław) zatrzymał 6 osób, zam[ieszkałych] na terenie m. Jelenia Góra, w wieku od 16 do 57 lat. Przy zatrzymanych znaleziono kilka ulotek pt. „Radość i pokój” oraz szereg innych broszur sekty. Śledztwo prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Jeleniej Górze.

Za współpracę z okupantem w latach 1939–1945 Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Częstochowie (Stalinogród) aresztował robotnika Państwowego Tartaku w Herbach, pochodzenia chłopskiego, lat 37.

Wyroki

Za uszkodzenie reduktora i przecięcie kabla w kopalni „Gen[erał] Zawadzki” w listopadzie 1954 r. Sąd Wojewódzki w Stalinogrodzie wydał wyroki skazujące 3 osoby na kary: 6 m[iesią]cy, półtora roku i 3 lata więzienia.

Za kolportaż faszystowskich książek Sąd Wojewódzki w Olsztynie wydał wyrok skazujący jedną osobę na 4 lata więzienia.

Sąd Wojewódzki w Białymstoku skazał na karę śmierci agenta SD, który wydał w ręce okupanta 16 obywateli polskich (zostali rozstrzelani).

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(–) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 155–157.

1955 maj 12, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 46/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 12 maja 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 46[/55]

11–12 maja 1955 r.

Informacje o wroziej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przemysł

Na terenie Poznańskich Zakładów Nawozów Fosforowych w Luboniu pow. Poznań nieustalony dotychczas sprawca przeciął kabel wysokiego napięcia (główny dopływ). Przerwa w produkcji trwała ponad 4 godziny, powodując straty na ok. 170 tys. zł. Dochodzenie prowadzi KP MO przy współdziałaniu Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu.

Terror

W miejsc[owości] Pustynia pow. Dębica (Rzeszów) napadnięty został w drodze do domu i dotkliwie pobity, w wyniku czego zmarł – członek Komitetu Powiatowego PZPR i Powiatowej Rady Narodowej w Dębicy. W toku prowadzonego dochodzenia Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Dębicy ustalił i zatrzymał sprawców zabójstwa: pracownika WSK Dębica i kasjera stacji kolejowej w Mielcu, w wieku 26 i 30 lat. Śledztwo w toku.

W grom. Turze-Rojków¹ pow. Wołomin (Warszawa) miejscowy kułak, b[yły] czł[onek] BCH i b[yły] przywódca organizacji NSZ na tamt[ejszym] terenie, podczas odbywającego się zebrania poświęconego zorganizowaniu spółdzielni produkcyjnej wywołał awanturę z uczestnikami tegoż zebrania oraz pobił kierownika szkoły (czł[onka] komitetu założycielskiego, aktywistę terenowego). Wskutek powyższego zebranie zostało zerwane. Celem dokładnego wyjaśnienia okoliczności powyższego zajścia na miejsce wypadku delegowany został pracownik Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie.

Wroga propaganda

Na adres redakcji „Trybuny Robotniczej” w Stalinogrodzie wpłynął pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor w sposób wrogi komentuje 15. rocznicę wypadków katyńskich oraz szkaluje niektórych przedstawicieli rządu PRL. Z treści anonimu wynika, że autor zapoznał się z broszurą prowokatora Świątły.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Gromada Turze istniała do listopada 1954 r., następnie weszła w skład gromady Poświętne. Być może mowa o miejscowości Rojków w byłej gromadzie Turze.

W Akademickim Domu Wczasowym w Warszawie na drzwiach pokoju, w którym zamieszkuje obywatel NRD, biorący udział w pracach Komitetu Organizacyjnego Międzynarodowego Festiwalu Młodzieży², nieustalony dotychczas sprawca narysował swastykę czarną kredą.

Na terenie gmin^b Dołhobyczów i Hulcze pow. Hrubieszów (Lublin) wrogie elementy lansują wersję o tym, że wkrótce na tamt[ejszy] teren powróci 80 tys. osób narodowości ukraińskiej, wysiedlonych w latach ubiegłych na tereny województw zachodnich. Plotka ta wpływa ujemnie na przebieg prac rolnych w gospodarstwach poukraińskich. O powyższym poinformowano instancje partyjne. Dochodzenie celem ustalenia inspiratorów lansowania tej plotki prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

Areszty i zatrzymania

Za działalność szpiegowską na rzecz wywiadu angielskiego Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku aresztował 2 dalszych członków siatki szpiegowskiej: kapitana statku Polskiej Marynarki Handlowej, poch[odzenie] intelig[encja] prac[ująca] i celnika Urzędu Celnego, poch[odzenie] drobnomieszczańskie, w wieku 39 i 46 lat. O aresztowaniu 8 członków wymienionej siatki szpiegowskiej informowano w poprzednich biuletynach.

Za przynależność do antypaństwowej organizacji pn. Narodowy Związek Patriotów Polskich Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku zatrzymał dalszych 10 członków wym[ienionej] organizacji. Wśród zatrzymanych jest kierownik szkoły, nauczyciel, kułak i uczeń XI klasy, pozostali są średniorolnymi chłopami, wszyscy bezpartyjni, w wieku: 6 – od 18 do 29 lat, 4 – od 40 do 51 lat. Członkowie tej organizacji (zlikwidowanej w styczniu i lutym br.) dwukrotnie rozpowszechnili ulotki antypaństwowe, wysyłali anonimy pogróżkowe do aktywistów Frontu Narodowego, zamordowali funkcjonariusza MO w Nowym Dworze pow. Sokółka w styczniu br., usiłovali podpalić posterunek MO oraz dokonali kilku włamań do GRN. Śledztwo w toku.

W poprzednim biuletynie podano, że za otwieranie listów i zapoznawanie z ich treścią osób trzecich zatrzymany został naczelnik Urzędu Pocztowego w Bogdankach. Obecnie w wyniku uzyskanych w toku śledztwa materiałów Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku zatrzymał pracownika Gromadzkiej Rady Narodowej w Dorożkach, wykształcenie średnie (rodzice posiadają

^b Tak w tekście. Powinno być: gromad.

¹⁰ V Światowy Festiwal Młodzieży i Studentów odbył się w Warszawie w dniach od 31 lipca do 14 sierpnia 1955 r. i wzięło w nim udział około 160 tys. Polaków i blisko 25 tys. cudzoziemców, głównie z Europy Zachodniej i państw tzw. trzeciego świata. Była to pierwsza po wojnie, poprzedzona wielką kampanią propagandową, masowa impreza międzynarodowa. Przebieg festiwalu i jego uczestnicy – szczególnie zagraniczni – poddany został uważnej obserwacji. Działaniami operacyjnymi kierował KdsBP, natomiast MSW zabezpieczało porządek. Wydana przez Komitet instrukcja nr 037/55 z dn. 27 maja 1955 r. nakazywała m.in. uaktywnić pracę z agenturą wśród „reakcyjnych elementów w środowiskach młodzieżowych”, „energicznie ustalać inspiratorów szeptanej propagandy” oraz sprawców kolportażu wrogich ulotek, śledzić kontakty członków delegacji z delegacjami państw kapitalistycznych, „wyjawiać zamierzenia i plany reakcyjnego kleru”, zwracać uwagę „na żywy rewizjonistyczny”. Przeprowadzono w związku z tym m.in. szeroko zakrojoną akcję sprawdzania osób zatrudnionych przy festiwalu (15 tys.), uruchomiono rozbudowaną przed imprezą agenturę (głównie wśród tłumaczy i obsługi), skierowano do pracy operacyjnej ponad 800 funkcjonariuszy KdsBP, wzmocniono siły MO, podjęto współpracę ze służbami bezpieczeństwa krajów socjalistycznych. B. Kopka, *op. cit.*, s. 209, 214–216, 225–227.

8,5 ha ziemi) oraz mieszkańca gromady Bogdanki, zatrudnionego na gospodarstwie rodziców posiadających 8,5 ha ziemi. Obaj zatrzymani są członkami ZMP, w wieku 18–19 lat. Wymienieni inspirowali naczelnika Urzędu Pocztowego do otwierania korespondencji i zapoznawania ich z jej treścią. Podczas rewizji domowej u jednego z zatrzymanych znaleziono notatki o sposobie szkolenia Wojsk Ochrony Pogranicza. Śledztwo w toku.

Za wysyłanie anonimów pogróżkowych do członków partii i aktywistów społecznych na przełomie 1952/1953 r. Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Jaśle (Rzeszów) zatrzymał chłopą, posiadającego 2,5 ha ziemi, czł[onka] ZSL i ORMÓ, lat 27.

Za przesłanie wrogiego anonimów do KC PZPR w sierpniu ub[iegłego] roku Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie aresztował chłopą, posiadającego 5 ha ziemi, lat 51.

W Biuletynie nr 44/55 z dnia 9 maja br. podano o zlikwidowaniu przez Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Świeciu (Bydgoszcz) antypaństwowej organizacji pod nazwą Żak, w skład której wchodziło 5 uczniów Państwowego Liceum Pedagogicznego w Tucholi. Obecnie w wyniku prowadzonego śledztwa przeciwko aresztowanym ustalono, że zamierzali oni dokonywać napadów rabunkowych w celu zdobycia pieniędzy. Planowali również podpalić budynek Liceum Pedagogicznego i Ogólnokształcącego, a następnie rozrzucić ulotki, które mieli już przygotowane w ilości 60 szt[uk]. Nosili się oni ponadto z zamiarem powiadomienia drogą korespondencyjną rozgłośni radiowej Wolna Europa o istnieniu tej organizacji. Śledztwo w toku.

Wyrok

Za rozpowszechnianie wrogiej propagandy Sąd Wojewódzki w Opolu wydał wyrok skazujący jedną osobę na rok więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Informacji GP

(–) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 158–161.

1955 maj 14, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 47/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 14 maja 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 47[/55]

13–14 maja 1955 r.

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Łączność

We Wrocławiu nieustalony dotychczas sprawca przeciął kabel Polskiego Radia przygotowany do transmisji z uroczystości X-lecia Ziem Odzyskanych. Kabel zdołano naprawić przed rozpoczęciem uroczystości. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu.

Wroga propaganda

W miejsc[owości] Magdalenka-Sękocin i w grom. Jaworowo¹ pow. Piaseczno (Warszawa) znaleziono 6 ulotek o treści wzywającej do walki z komunizmem. Ulotki wykonane były odręcznie piśmem technicznym, podpisane: „Gromiciel”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Piasecznie.

W Charsznicy pow. Miechów (Kraków) w skrzynce pocztowej znaleziono ulotkę wykonaną odręcznie. Autor ulotki żąda, aby pieniądze przeznaczone na wydatki związane z Festiwałem Młodzieży Demokratycznej zużytkować na poprawę warunków bytowych ludności oraz wzywa do bojkotowania filmów radzieckich i festiwali². Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Miechowie.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Prawdopodobnie chodzi o byłą gromadę Jaworowa.

² Ulotkę znalazł 9 maja kierownik poczty w Charsznicy. Zaadresowana: „Do ciebie”, miała następującą treść: „Precz z kosztem robienia pokoju na rowerach, precz z festiwałem 17 tysięcy obcych, objających, zażerających polską biedę i ludność biedną. Emeryt ginie za 120–200 złotych renty, urzędnik 500–700 zł, robotnik wyciąga ostatnie siły z siebie, chłop boi się kolchozu, ceny są potwornie wysokie, ale na głupstwa i zabawki nie brak pieniędzy. Bojkotujcie filmy radzieckie i festiwale, chcemy żyć i jeść dobrze, chleb dla wszystkich. (–) Człowiek”. W wyniku przeprowadzonego dochodzenia ustalono, że autorem ulotki jest Witold Skrzyniarz (ur. 1893), księgowy Powiatowego Zarządu Rolnictwa w Olkuszu (zob. Biuletyny: nr 15/[56], przypis 3 oraz nr 34/[56], przypis 6). Przed festiwałem na terenie całego kraju odnotowano liczne przypadki „wrogiej działalności” (zrywanie plakatów, kolportaż ulotek nawołujących do bojkotu festiwalu, malowanie antypaństwowych napisów) i rozpowszechniania różnych pogłosek na temat imprezy. I tak np. województwie krakowskim „szerzona jest wroga propaganda, że festiwal organizują komuniści i z całego świata przyjadą tylko komuniści. W związku z czym rodzice obawiają się na festiwalu rozpusty wśród młodzieży”. AIPN Kr, 07/3608, Akta śledcze Witolda Skrzyniarza, k. 20; B. Kopka, *op. cit.*, s. 210–211.

W Nowym Targu (Kraków) obok dworca kolejowego nieustalony dotychczas sprawca wywiesił ulotkę wykonaną odręcznie o treści antypaństwowej i antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowym Targu.

Na adres Okręgowej Rady Związków Zawodowych w Stalinochorodzie wpłynął pocztą anonim, w którym autor szkaluje ustrój Polski Ludowej. Anonim wykonany był na maszynie, zatytułowany: „Do wszystkich komórek partyjnych i związkowych”. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinochorodzie.

Do Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Krotoszyńie (Poznań) wpłynął pocztą anonim wykonany odręcznie przez kalkę o treści skierowanej p[rzeciw]ko Związkowi Radzieckiemu i przyjaźni polsko-radzieckiej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krotoszyńie.

Na terenie Zarządu Sprzętu Zjednoczenia Budownictwa Przemysłowego Huty im. Lenina ujawniono napis wykonany odręcznie o treści szkalującej przedstawicieli partii i rządu PRL. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Nowej Hucie.

Na stacji kolejowej PKP w Siedlcach (Warszawa) w świetlicy drużyn konduktorskich nieustalony dotychczas sprawca zniszczył portret przedstawiciela rządu ZSRR.

Areszty i zatrzymania

Za przynależność do antypaństwowej organizacji pn. Narodowy Związek Patriotów Polskich Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku aresztował dalszego członka, ucznia XI kl[asy] szkoły ogólnokształcącej, poch[odzenia] chłopskiego, lat 19. O aresztowaniu 10 członków tej organizacji informowano w poprzednim biuletynie.

W wyniku prowadzonego śledztwa p[rzeciw]ko aresztowanym w październiku 1954 r. i kwietniu br. członkom bandy Walenciaka Czesława Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie aresztował dalszych 3 członków wym[ienionej] bandy (chłopi, posiadający od 2 do 5 ha ziemi). Aresztowani, będąc członkami bandy, dokonali szeregu zbrojnych napadów rabunkowych na placówki handlu uspołecznionego na terenie pow. Lubartów. Śledztwo w toku.

Za udzielanie pomocy członkom grupy bandyckiej zlikwidowanej w br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie zatrzymał robotnika Rzemieślniczej Spółdzielni Pracy, lat 27. Zatrzymany dorobił klucze do kasy WRN w Lublinie, skąd następnie członkowie bandy zrabowali 180 tys. zł oraz przechowywał 2 zrabowane maszyny do pisania.

Za rozbicie zebrania poświęconego zorganizowaniu spółdzielni produkcyjnej w grom. Turze-Rojków pow. Wołomin (Warszawa) i pobicie kierownika szkoły, członek komitetu założycielskiego (o czym informowano w poprzednim biuletynie), Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wołominie zatrzymał kułaka, b[yłego] członka BCh, b[yłego] przywódcę organizacji NSZ na tamt[ejszym] terenie. Śledztwo w toku.

Za wykonanie wrogich napisów na terenie Zakładów Przemysłu Bawełnianego im. Dywizji Kościuszkowskiej w 1954 r. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa

Publicznego] w Łodzi aresztował b[yłego] robotnika wym[ienionych] zakładów, zam[ieszkałego] ostatnio w woj. wrocławskim.

Za rozpowszechnianie literatury sekty świadkowie Jehowy Posterunek MO w Czorkowie³ pow. Łęczyca (Łódź) zatrzymał i przekazał do Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] mieszkańca pow. Olesno^b (Opole) (karany wyrokiem 6 m[iesiący] więzienia za uchylanie się od służby wojskowej). W czasie rewizji znaleziono przy nim Biblię, 2 egz. „Strażnicy” oraz inne pisma tej sekty.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Informacji GP
(–) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 162–164.

^b *Było: Oleszów.*

³ *Miejscowość nieustalona.*

1955 maj 17, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 48/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 17 maja [19]55 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 48[/55]

15–17 maja

Informacje o wroziej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przemysł

Na terenie Szczecińskich Zakładów Nawozów Fosforowych wybuchł pożar w magazynie sprzętu elektrotechnicznego, a następnie ogień rozszerzył się obejmując halę fosforytów. Spaleniu uległ magazyn ze sprzętem elektrotechnicznym oraz hala z fosforytami i maszynami produkcyjnymi. Straty wynoszą około 8 mln zł. Komenda Wojewódzka Milicji Obywatelskiej w Szczecinie zatrzymała dwóch elektryków podejrzanych o spowodowanie pożaru. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KW MO Szczecin.

W hucie „Małapanew” w Ozimku pow. Opole na oddziale nowej stalowni nieustalony dotychczas sprawca usiłował dokonać dywersji przez zatkanie cegłą głównego leja doprowadzającego stal do wlewków. Powyższe w porę zauważono, nie dopuszczając do wypadku. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu.

W dniu 15 maja br. o godz. 2.00 w nocy w miejsc[owości] Łaziska pow. Opole Lubelskie z przyczyn dotychczas nieustalonych wybuchł pożar w budynku mieszczącym biura Gromadzkiej Rady Narodowej, 2 sklepy spółdzielcze, magazyn rozdzielczy towarów oraz mieszkania pracowników GS. Wskutek pożaru budynek uległ całkowitemu spaleniowi wraz z dokumentacją i materiałami. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] przy współudziale KP MO w Opolu Lubelskim.

Wroga propaganda

Na adres Okręgowej Rady Związków Zawodowych w Poznaniu wpłynął pocztą nadany w Stalinogrodzie anonim, w którym autor szkaluje ustrój Polski Ludowej. Anonim wykonany był na maszynie przez kalkę, zatytułowany: „Do wszystkich komórek partyjnych i związkowych”. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu. O anonimie identycznej treści i wykonaniu, otrzymanym przez ORZZ w Stalinogrodzie informowano w poprzednim biuletynie.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Na terenie spółdzielni produkcyjnej Łazowa¹ pow. Biłgoraj (Lublin) znaleziono ulotkę, której autor szkaluje gospodarkę zespołową oraz w imieniu antypaństwowej organizacji pn. Partia Sprawiedliwości Polski grozi dwóm członkom wym[ienionej] spółdzielni śmiercią za działalność społeczną. Ulotka wykonana była odręcznie i wywieszona na skrzynce pocztowej.

W Łodzi na gablotce TPPR przy Zakładach Przemysłu Dziewiarskiego im. Ofiar 10 Września nieustalony dotychczas sprawca wywiesił ulotkę wykonaną odręcznie o treści antyradzieckiej.

Na terenie m. Białystok znaleziono 2 ulotki wykonane odręcznie o treści antypaństwowej.

W Łodzi w skrzynkach pocztowych znaleziono 24 ulotki wykonane odręcznie z hasłami antyradzieckimi i proamerykańskimi.

Na terenie Zakładów Mechanicznych im. Nowotki w Warszawie ujawniono antykomunistyczny napis, wykonany odręcznie.

W m. Mońki (Białystok) na zewnętrznej stronie budynku kolejowego i biura mleczarni ujawniono 2 napisy wykonane czerwoną kredą o treści: „Niech żyje wódz Anders”.

Na murze obok fabryki Krapkowickich Zakładów Celulozowo-Papierniczych w Krapkowicach pow. Opole ujawniono wykonany cegłą hitlerowski sztandar ze swastyką oraz napis: „Heil Hitler”.

Prowadzenie dochodzeń w powyższych wypadkach podjęły urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego].

Areszty i zatrzymania

W wyniku prowadzonego śledztwa p[rzeciwi]ko uprzednio aresztowanym członkom grupy bandyckiej, która m[ędzy] inn[y]mi dokonała napadu na WRN w Lublinie skąd zrabowała 180 tys. zł – Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie aresztował inżyniera rolnika, zatrudnionego w Centrali Nasion, poch[odzenie] robotnicze, lat 29. Aresztowany wspólnie z członkami wym[ienionej] bandy dokonał szeregu napadów rabunkowych na placówki handlu uspołecznionego. Śledztwo w toku.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Legnicy (Wrocław) zatrzymał dezertera Wojska Polskiego (oficer Marynarki Wojennej, lat 24).

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ostrowcu (Kielce) zlikwidował antypaństwową grupę młodzieżową, w skład której wchodziło 3 członków w wieku od 14 do 16 lat. W toku przesłuchania ustalono, że grupa ta utworzona została w grudniu ub[iegłego] roku pod wpływem przeczytanych książek o tematyce kryminalnej. Planowali oni werbunek dalszych członków i dokonywanie napadów na sklepy GS. Członkowie grupy, po uprzednim przeprowadzeniu z nimi rozmów w obecności rodziców i prokuratora powiatowego, zostali zwolnieni i oddani pod dozór rodziców.

Wyroki

Za rozpowszechnianie wrogiej propagandy i przestępstwa dewizowe Sąd Wojewódzki dla m.st. Warszawy wydał wyrok skazujący jedną osobę na 2 lata i 6 mies[ięcy] więzienia.

¹ Miejscowość nieustalona. Być może Łazów.

Za aktywną działalność w sekcie świadkowie Jehowy Sąd Wojewódzki w Warszawie skazał jedną osobę na 2 lata więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(-) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 165–167.

1955 maj 19, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 49/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 19 maja 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^{a-a}65^a

Biuletyn nr 49[/55]

18–19 maja

Informacje o wroziej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Napady

W m. Stepina pow. Strzyżów (Rzeszów) uzbrojony bandyta dokonał napadu na samochód osobowy, w którym jechała kasjerka z szoferem i przewodniczącym Rady Zakładowej Państwowego Przedsiębiorstwa Robót Komunikacyjnych, wioząc ze sobą około 120 tys. zł przeznaczonych na wypłatę dla robotników kamieniołomów. Bandyta po oddaniu strzału i sterroryzowaniu wym[ienionych] zrabował pieniądze, po czym zbiegł do pobliskiego lasu. Z przeprowadzonych ustaleń wynika, że napadu dokonał Cieśla – dowódca grasującej bandy. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Strzyżowie.

W m. Oleśniki pow. Krasnystaw (Lublin) dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na Agencję Pocztową. Bandyty dotkliwie pobili kierownika agencji, a następnie zrabowali z kasy 30 tys. zł. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna, w skład której wchodzi funkcjonariusze Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Krasnymstawie.

Dywersja

W cegielni Sołtyków pow. Kielce nieustalony dotychczas sprawca wrzucił sztabę żelazną w walce maszyny, usiłując w ten sposób dokonać aktu dywersji. Powyższe za-uważył jeden z pracowników, nie dopuszczając do wypadku. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach.

Wroga propaganda

Na adres rozgłośni Polskiego Radia w Bydgoszczy wpłynął pocztą anonim wykonany na maszynie, którego autor szkaluje partię i przedstawicieli rządu PRL oraz nawiązuje do prowokacji katyńskiej.

W Łodzi dwaj uczniowie klasy VII Szkoły Podstawowej nr 49, pochodzenia robotniczego, wykonali i wyrzucili przez okno na boisko sąsiedniej szkoły nr 47 około 30 ulotek z hasłami o treści antyradzieckiej i proamerykańskiej.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Na terenie Stoczni Szczecińskiej oraz na terenie Domu Młodego Robotnika Szczecińskich Zakładów Włókien Sztucznych ujawniono 4 wykonane odręcznie napisy o treści antypaństwowej i proamerykańskiej.

Na terenie Zakładów Wytwórczych Wyłłączników Wysokiego Napięcia w Międzyzlesiu (Warszawa m.) ujawniono napis wykonany odręcznie o treści szkalującej jednego z przywódców międzynarodowego ruchu robotniczego.

W cechowni kopalni „Grodziec” w Grodźcu pow. Będzin (Stalinogród) nieustalony dotychczas sprawca zniszczył portret przedstawiciela rządu PRL.

Prowadzenie dochodzeń w wymienionych wypadkach podjęły urzędy [do spraw bezpieczeństwa [publicznego]].

Areszty i zatrzymania

W wyniku prowadzonego rozpracowania, jako podejrzane o przynależność do antypaństwowej organizacji pn. Orleń¹, Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu zatrzymał 5 uczennic Liceum [Siostr] Urszulanek, w wieku od 15 do 17 lat. W toku wstępnego przesłuchania ustalono, że w skład wym[ienionej] organizacji wchodzi jeszcze 2 inne uczennice oraz że organizacja ta zamierzała kolportować wrogie ulotki. Śledztwo w toku.

W Biuletynie nr 47[55] z dnia 14 maja br. podano, iż na terenie pow. Piaseczno (Warszawa) znaleziono 6 ulotek z podpisem „Gromiciel” o treści wzywającej do walki z komunizmem. W wyniku prowadzonego dochodzenia Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie ustalił i aresztował sprawcę wywieszenia wym[ienionych] ulotek (pochodzenia chłopskiego, bez stałego miejsca pracy, lat 28). W toku przesłuchania aresztowany przyznał się do wykonania i rozkolportowania wym[ienionych] ulotek oraz wyjaśnił, że w latach 1951–[19]55 – wskutek wrogości do obecnego ustroju – na terenie pow. Piaseczno kilkakrotnie rozpowszechnił antypaństwowe ulotki. Śledztwo jest w toku.

Za nielegalne przekroczenie granicy z Polski do Czechosłowacji władze CSR[S] zatrzymały, a następnie przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie studenta Akademii Medycznej, pochodzenie inteligencja prac[ująca], lat 27.

¹ Organizacja powstała w żeńskim Prywatnym Liceum Sióstr Urszulanek w Poznaniu w listopadzie 1954 r., pod wpływem audycji RWE oraz lektury *Kamieni na szaniec* i *Gdy zabrzmi złoty róg*. Jej założycielką i przywódczynią była Maria Komrowska (Kamrowska) (wg sprawozdania WUdsBP w Poznaniu z maja 1955 r. – organizatorem była Sonia Komarowska). Organizacja działała do lutego 1955 r., a w jej skład wchodziło 10 (wg *Atlasu* 6) osób. Celem działalności grupy miała być „walka z obecnym ustrojem Polski” poprzez sporządzanie i kolportowanie ulotek. Członkinie organizacji przygotowały do rozpowszechnienia 180 ulotek. Według notatki WUdsBP działalność grupy „ograniczała się do czytania książek o wrogiej tematyce, dyskusowania nad wrogimi wiadomościami z rozgłośni państw kapitalistycznych oraz odbycia kursu sanitarnego”. Poza 6 uczennicami, które zostały skierowane przez sąd do zakładu poprawczego w Sopotcie, aresztowano 2 nauczycielki – siostry zakonne, „które w czasie przeprowadzanej rewizji usiłowały zniszczyć dowody rzeczowe, świadczące o działalności nielegalnej organizacji”. AIPN, 0185/179, Orleń, Charakterystyka bn; AIPN, 1583/180, Notatka opracowana na podstawie sprawozdań kierowników Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] za okres m[iesią]ca: kwietnia, maja i czerwca br., [Poznań 1955], k. 116; *ibidem*, Sprawozdanie za maj 1955 r., Poznań 8 VI 1955 r., b.p.; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie poznańskim 1945–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 493; *Informator o nielegalnych...*, s. 287.

Za współpracę z gestapo Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach zatrzymał poszukiwanego mieszkańca Starego Sącza (Kraków), poch[odzenia] chłopskiego, narodowości ukraińskiej, lat 49.

Wyrok

Za udzielanie pomocy bandycie Dynusowi (aresztowany) Sąd Wojewódzki w Kielcach wydał wyrok skazujący jedną osobę na 2 lata i 6 m[iesią]cy więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(–) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 168–170.

1955 maj 23, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 50/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 23 maja 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 50[/55]

20–23 maja

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Terror

Pracownik Gromadzkiej Rady Narodowej w Rzepach¹ pow. Lublin – czł[onek] PZPR, otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor grozi mu śmiercią, jeżeli nie ustąpi z zajmowanego stanowiska i nie zaprzestanie karać chłopów opornych w obowiązkowych dostawach. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie.

W Warszawie podczas rozbiórki domu robotnicy znaleźli ukryty na strychu pakiet (zawinięty w gazetę z 1950 r.), w którym znajdowały się materiały archiwalne b[yłego] KW AK, jak okresowe meldunki sytuacyjne i gazetki o różnych tytułach, pochodzące z okresu okupacji. Całość materiałów przejął Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę.

Wroga propaganda

W grom. Palikówka pow. Rzeszów znaleziono ulotkę z hasłami antyradzieckimi wykonaną odręcznie na papierze firmowym Centralnego Zarządu Budownictwa Miejskiego w Rzeszowie.

W Wągrowcu (Poznań) w pobliżu kościoła klasztornego znaleziono ulotkę wykonaną ręczną drukarką o treści: „Ulotka. Niech żyje Polska katolicka. Precz z wojskiem rosyjskim”.

Na terenie Zakładów Metalowych im. Józefa Stalina w Łabędach pow. Gliwice (Stalinogród) ujawniono 3 napisy w języku niemieckim o treści rewizjonistycznej i antykomunistycznej.

Na terenie Zakładów Przemysłu Cukierniczego im. 22 Lipca w Warszawie ujawniono napis o treści antysemickiej.

Prowadzenie dochodzeń w powyższych wypadkach podjęły urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego].

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Miejscowość nieustalona – brak w wykazach gromad.

Areszty i zatrzymania

Za udzielanie pomocy ukrywającemu się członkowi bandy UPA i branie udziału wspólnie z nim w napadach rabunkowych Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował chłopca, posiadającego 5 ha ziemi, lat 29.

Za nielegalne posiadanie pistoletu wraz z amunicją Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Puławach (Lublin) zatrzymał ucznia Szkoły Plastycznej, pochodzenia robotniczego, lat 16.

Za reprodukcję wrogiego rysunku o tematyce religijnej i rozpowszechnianie go wśród grona kleryków i księży Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku zatrzymał dwóch kleryków seminarium duchownego, wykształcenia średniego, pochodzenia intelig[enckiego] i mieszczańskiego, w wieku 19 i 24 lata.

Za przynależność do antypaństwowej organizacji młodzieżowej pn. Orleńta Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu zatrzymał dalszą członkinię, uczennicę Liceum [Sióstr] Urszulanek, pochodzenia rzemieślniczego, lat 17. O zatrzymaniu 5 członkiń wym[ienionej] organizacji informowano w poprzednim biuletynie. Zatrzymane przekazano do sądu dla nieletnich.

Do Dowództwa Wojsk Lotniczych w Warszawie zgłosił się poszukiwany przez organa bezpieczeństwa od 1953 r. b[ły] agent gestapo. Wym[ieniony] od chwili wyzwolenia do 1952 r., tj. do chwili zatrzymania, pełnił służbę w jednostce lotniczej w Dęblinie. W czasie przewożenia go do więzienia w Bydgoszczy zbiegł z pociągu i do chwili obecnej ukrywał się. Został on przekazany do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy.

Wyroki

Za redagowanie i rozpowszechnianie odezw szkalujących ustrój PRL Sąd Wojewódzki w Szczecinie wydał wyrok skazujący jedną osobę na 2 lata więzienia.

Za rozpowszechnianie wrogiej propagandy Sąd Powiatowy w Bartoszycach (Olsztyn) wydał wyrok skazujący jedną osobę na rok więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(-) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 171–173.

1955 maj 25, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 51/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 25 maja 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 51[/55]

24–25 maja

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Rolnictwo

Na terenie POM Wielowieś pow. Tarnobrzeg (Rzeszów) w pobliżu magazynu z materiałami pędnymi wybuchł pożar, który w zarodku zdołano zlokalizować. Z uzyskanych w toku dotychczasowego dochodzenia materiałów wynika, iż ogień wznicił nieustalony dotychczas sprawca, licząc na spowodowanie wybuchu zbiornika z ropą. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna powołana przez kierownictwo Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie.

Terror

Ksiądz proboszcz zamieszkały w Ropczykach pow. Dębica (Rzeszów) otrzymał pocztą anonim, którego autor poleca mu złożyć 12 000 zł na cele organizacyjne, a w przeciwnym wypadku grozi dokonaniem napadu rabunkowego. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Dębicy.

Wroga propaganda

Na kilku ulicach m. Krakowa znaleziono 34 ulotki o treści antyradzieckiej oraz nawołującej do walki z ustrojem Polski Ludowej poprzez kolportaż ulotek, do niebrania udziału w[e] współzawodnictwie pracy i żądającej poprawy bytu. Ulotki wykonane były na maszynie, podpisane: „Orły Wolności”. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie.

Na terenie m. Lwówek Śląski (Wrocław) znaleziono 8 ulotek wykonanych odręcznie pismem technicznym o treści antykomunistycznej i proamerykańskiej. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lwówku Śląskim.

Na terenie m. Pruszkowa (Warszawa) nieustalony dotychczas sprawca wywiesił 4 ulotki wykonane odręcznie o treści antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pruszkowie.

W Tuszynie pow. Łódź znaleziono 2 ulotki z hasłami antykomunistycznymi wykonane ręczną drukarką. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Na terenie Stoczni Szczecińskiej ujawniono 3 napisy wykonane odręcznie o treści antypaństwowej i antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie.

Areszty i zatrzymania

Za przesyłanie do rozgłośni radiowej Wolna Europa anonimów szkalujących ustrój Polski Ludowej oraz wyrażenie chęci współpracy na rzecz państw zachodnich Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę aresztował mieszkańca Warszawy, poch[odzenia] robotniczego, bez stałego miejsca pracy, lat 24.

Jako podejrzanego o kolportaż wrogich broszur prowokatora Świątły Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gorlicach (Rzeszów) aresztował b[yłego] działacza PSL, posiadającego 9 ha ziemi i 2 kamienice w Gorlicach, lat 48.

Za kolportowanie ulotek zagranicznych w jęz[yku] niemieckim o treści szkalującej święto 1 Maja i władze NRD Delegatura Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Kamieniu (Szczecin) aresztowała mieszkańca Mechowa, narod[owości] niemieckiej, bez stałego miejsca pracy, lat 20.

Za nielegalne posiadanie broni palnej Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie zatrzymał ucznia Technikum Łączności, poch[odzenie] robotn[icze], czł[onek] ZMP, lat 17. Zatrzymany w 1953 r. był czł[onkiem] antypaństwowej organizacji młodzieżowej pn. Polska Podziemna¹.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(-) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 174–175.

¹ Organizacja działająca w Lublinie w 1953 r., wykryta już w lutym tego roku. Została założona przez Ryszarda Wocho, Jana Gila i Bogdanę Stasiaka, a jej członkami byli czternastoletni uczniowie Szkoły Podstawowej nr 20. Sześciuosobowa grupa prowadziła głównie kolportaż ulotek. Po zatrzymaniu członków organizacji sprawę przekazano do KM MO w Lublinie, aby zajął się nią sąd dla nieletnich. *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie lubelskim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 162; J.W. Wołoszyn, *op. cit.*, s. 368.

1955 maj 28, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 52/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 28 maja 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 52[/55]

26–28 maja

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Napad

W m. Łopuszna pow. Nowy Targ (Kraków) dwaj uzbrojeni osobnicy dokonali napadu na spółdzielnię Samopomocy Chłopskiej, skąd po sterroryzowaniu personelu sklepowego zrabowali 7000 zł, zegarek, 200 sztuk papierosów i półtora litra spirytusu. W wyniku natychmiast zorganizowanego pościgu Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowym Targu przy współudziale wojsk KBW i MO ujął sprawców napadu, którymi są: strażnik Straży Przemysłowej i strażak Straży Pożarnej Zakładów Wytwórczych^b w Świdnicy (Wrocław), pochodzenia chłopskiego, w wieku 26 i 27 lat. Podczas rewizji przy zatrzymanym strażniku Straży Przemysłowej znaleziono pistolet służbowy Parabellum wraz z amunicją oraz zrabowane pieniądze i towar. Śledztwo prowadzi Komenda Powiatowa Milicji Obywatelskiej w Nowym Targu.

Dywersonja

W PGR Dobropole pow. Kamień (Szczecin) nieustalony dotychczas sprawca wypuścił ze zbiornika około 900 litrów ropy. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] przy współudziale KP MO w Kamieniu.

Wroga propaganda

Na terenie PGR Jarkowo oraz w miejscowości Petrykozy pow. Kołobrzeg (Koszalin) znaleziono 2 ulotki, których autor w imieniu nielegalnej organizacji AK nawołuje do walki z ustrojem Polski Ludowej. Ulotki wykonane były odręcznie, podpisane: „Naczelny D[owód]ca Armii Krajowej – Wicher mjr”¹. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kołobrzegu.

W miejscowości Kolonowskie pow. Strzelce Opolskie znaleziono ulotkę o treści antykomunistycznej, wykonaną odręcznie.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

^b *Tak w tekście.* Być może chodzi o Zakłady Wytwórcze Aparatury Precyzyjnej.

¹ W wyniku dochodzenia przeprowadzonego przez PUdsBP zebrano materiał porównawczy od osób podejrzanych i przesłano do badań laboratoryjnych. Wykazały one, że autorem ulotek jest Mieczysław Chmiel, członek spółdzielni produkcyjnej i były funkcjonariusz Komendy Powiatowej MO w Kołobrzegu. Chmiel został aresztowany i w czasie śledztwa przyznał się do winy. AIPN, 1583/120, Sprawozdanie WUdsBP w Koszalinie za maj 1955 r., k. 92.

W m. Radomyśl Wielki pow. Mielec (Rzeszów) znaleziono ulotkę o treści antypaństwowej, wykonaną odręcznie.

Na terenie m. Karsznice pow. Sieradz (Łódź) znaleziono 46 ulotek wykonanych odręcznie z hasłami antykomunistycznymi i proamerykańskimi. W toku wstępnego dochodzenia ustalono, że ulotki wykonał i rozrzucił uczeń VII klasy szkoły podstawowej, pochodzenia robotniczego, lat 15. Ojciec wym[ienionego] zatrudniony jest w PKP na stanowisku kierownika pociągu. Dalsze dochodzenie w toku.

Na terenie Zakładów Metalowych w Skarżysku-Kamiennej (Kielce) na plakacie propagandowym nieustalony dotychczas sprawca wykonał kredą napis o treści szkalującej tow[arzysza] Stalina.

Prowadzenie dochodzeń w powyższych wypadkach podjęły urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego].

Areszty i zatrzymania

Za działalność szpiegowską na rzecz wywiadu angielskiego Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku aresztował 4 osoby, z tego: dwóch pracowników Polskich Linii Oceanicznych, czł[onków] PZPR i dwie kobiety, z których jedna jest studentką Wyższej Szkoły Ekonomicznej. O aresztowaniu 10 członków wymienionej siatki szpiegowskiej informowano w poprzednich biuletynach.

Jako podejrzanych o działalność szpiegowską na rzecz wywiadu amerykańskiego Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu – na polecenie Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego – zatrzymał trzech mieszkańców woj. poznańskiego, w wieku od 32 do 50 lat.

Za przesłanie anonimu pogróżkowego do przewodniczącego spółdzielni produkcyjnej Krzysko² w 1953 r. Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lesznie (Poznań) zatrzymał chłopkę, posiadającą 6 ha ziemi, lat 48.

Za przesyłanie na przestrzeni 1953–[19]55 roku politycznie wrogich i pogróżkowych anonimów do indywidualnie gospodarujących chłopów Delegatura Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Szczecinie aresztowała mł[odsze]go marynarza Polskiej Żeglugi Przybrzeżnej, pochodzenia chłopskiego, czł[onka] ZMP, lat 18.

Jako podejrzanego o dokonanie szeregu nadużyć na szkodę spółdzielni produkcyjnej w Konstantynowie i wykonanie wrogiego napis[u] Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi aresztował b[yłego] przewodniczącego wym[ienionej] spółdzielni produkcyjnej, czł[onka] PZPR, lat 29.

² Właśc. Krzycko Wielkie; zob. Biuletyn nr 82/[55].

Wyrok

Sąd Wojewódzki w Rzeszowie wydał wyroki skazujące:

– za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy jedną osobę na rok więzienia,

– za wysłanie do „Fali 49” w 1953 r. listu anonimowego o treści szkalującej ustrój i członków rządu PRL jedną osobę na 4 m[iesią]ce aresztu.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(–) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 176–178.

1955 maj 31, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 53/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
abinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 31 maja 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^{a-a}65^a

Biuletyn nr 53[/55]

29–31 maja

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

Na terenie m. Krakowa znaleziono 6 ulotek o treści nawołującej do walki z ustrojem Polski Ludowej poprzez kolportaż ulotek, do niebrania udziału w[e] współzawodnicztwie pracy i żądającej poprawy bytu. Ulotki wykonane były na maszynie, podpisane: „Orły Wolności”. O znalezieniu w Krakowie 34 ulotek tej samej treści informowano w Biuletynie nr 51[/55] z dnia 25 maja br. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie.

W miejscowości Kolonowskie pow. Strzelce Opolskie w pobliżu dworca kolejowego i Fabryki Suchej Destylacji znaleziono 4 ulotki o treści antypaństwowej i antykomunistycznej. Ulotki wykonane były odręcznie, podpisane: „Sztab Generalny Armii Podziemnej” i „B.G. – Szpieg”. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna, w skład której wchodzi funkcjonariusze Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu i Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Strzelcach.

Dwaj właściciele prywatnych warsztatów w Kraśniku (Lublin) otrzymali pocztą anonimy o identycznej treści, których autor żąda, aby złożyli po 1500 zł jako „kontrybucję” na cele nielegalnej organizacji i pomoc więźniom politycznym. Anonimy wykonane były na maszynie, podpisane: „mjr Słowik – PPSZ Okręgu Kraśnickiego”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kraśniku.

Areszty i zatrzymania

Za rozstrzelanie partyzantów radzieckich w okresie okupacji Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu aresztował poszukiwanego od kilku lat b[yłego] członka AK, wykształcenie 3 lata prawa, zawód dziennikarz, bez stałego miejsca pracy i zamieszkania, lat 38. W czasie zatrzymania usiłował on użyć broni. Znaleziono przy nim pistolet wraz z 40 sztukami amunicji, sfałszowaną legitymację członkowską PZPR, legitymację ogólnopaństwową Wojewódzkiego Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] we Wrocławiu, ostemplowane in blanco

^{a-a} Wpisano odręcznie.

pozwolenie na posiadanie broni palnej, wzór pieczętki okrągłej Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu, 37 czeków in blanco oraz szereg różnych notatek. Śledztwo w toku.

Za udział w morderstwie funkcjonariusza MO na terenie m. Gdańska w 1953 r. Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę aresztował mieszkańca Warszawy, pochodzenia drobnomieszczańskiego, wykształcenie średnie, bez stałego miejsca pracy, lat 23. Aresztowany przekazany zostanie do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku.

Komenda Wojewódzka Milicji Obywatelskiej w Lublinie zatrzymała, a następnie przekazała do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] b[yłego] członka bandy „Burty”¹ (zlikwidowana w ubiegłych latach), średniorolnego chłopa, lat 33. Zatrzymany, będąc członkiem bandy, dokonał szeregu zbrojnych napadów rabunkowych na placówki handlu uspołecznionego i osoby prywatne. W 1948 r. został aresztowany, lecz zbiegł z aresztu i ukrywał się do chwili obecnej.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował dwóch b[ytych] członków nielegalnej organizacji WiN, którzy w 1949 r. w czasie likwidacji tejże organizacji zbiegli i do chwili obecnej ukrywali się. Aresztowany został również meliniarz, pracownik Zakładów Azotowych w Tarnowie, w zabudowaniach którego ukrywali się w[yżej] wym[ienieni].

Za przesyłanie do przodowników pracy i różnych instytucji państwowych anonimów wraz z wycinkami z gazet, na których dopisywane były słowa szkalujące przedstawicieli partii i rządu PRL Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie aresztował kierownika pociągu PKP, lat 61.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu aresztował 14-osobowe kierownictwo V Okręgu (Stalinogród) sekty świadkowie Jehowy podczas odbywającej się odprawy. Aresztowani są pochodzenia robotniczego i chłopskiego, wszyscy bez stałego miejsca pracy, w wieku od 20 do 50 lat. Przy aresztowanych znaleziono większą ilość materiału dowodowego. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z prokuratorem wojewódzkim we Wrocławiu.

Za aktywną działalność w sekcie świadkowie Jehowy Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chrzanowie (Kraków) aresztował dwóch członków tejże sekty: robotnika kopalni „Komuna Paryska”, drugi bez stałego miejsca pracy, narodowości niemieckiej, w wieku 25 i 53 lata. W czasie rewizji u aresztowanych znaleziono literaturę sekty.

¹ Jan Leonowicz ps. „Burta” służył od 1942 r. w sekcji szturmowej odcinka „Wschód” Obwodu AK Tomaszów Lubelski, walczył z Niemcami i Ukraińcami. W czasie akcji „Burza” znalazł się w szeregach 9. pp AK, od grudnia 1944 r. służył w strukturach Obwodu Tomaszów Lubelski Inspektoratu Zamość AK-DSZ-WiN. Początkowo dowodził grupą lotną, później oddziałem, który jednak rozpadł się po amnestii. W latach 1947–1951 działał w strukturach samodzielnego Obwodu WiN Tomaszów Lubelski. Dowodząc liczącym 30–40 ludzi oddziałem rozbrajał funkcjonariuszy MO i ORMO, prowadził akcje bojowo-dywersyjne (posterunki MO w Dyniskach i Tarnawatce), wykonywał egzekucje na agentach UB, działaczach partyjnych i pospolitych przestępcach. Oddział stoczył szereg potyczek z UB, MO i KBW. „Burta” zginął 9 lutego 1951 r. w zasadzce zorganizowanej przez UB we wsi Nowiny w powiecie Tomaszów Lubelski. M. Zajączkowski, *Jan Leonowicz (1912–1951)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny...*, t. I, s. 260–262.

Wyroki

Za działalność szpiegowską na rzecz amerykańskiego ośrodka wywiadowczego w Berlinie Zachodnim Wojskowy Sąd Rejonowy w Bydgoszczy wydał wyroki skazujące jedną osobę na 15 lat, dwie osoby po 10 lat i jedną osobę na 3 lata więzienia.

Za pisanie i rozpowszechnianie antypaństwowych ulotek Sąd Wojewódzki w Opolu wydał wyrok skazujący jedną osobę na rok więzienia w zawieszeniu na okres 3 lat.

Za służbę w policji niemieckiej w okresie okupacji i udział w likwidacjach obywateli polskich Sąd Wojewódzki w Stalinogrodzie wydał wyrok skazujący jedną osobę na karę śmierci.

Za służbę w policji niemieckiej w okresie okupacji i branie udziału w akcjach p[rze-ciw]ko partyzantom radzieckim Sąd Wojewódzki w Olsztynie wydał wyrok skazujący jedną osobę na 3 lata więzienia oraz utratę praw publicznych na okres 2 lat. Po zastosowaniu ustawy o amnestii karę złagodzano do półtora roku więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(-) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 179–182.

1955 czerwiec 3, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 54/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 3 czerwca [19]55 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 54[/55]

1–3 czerwca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W Wytwórni Chemicznej w Krywałdzie pow. Rybnik (Stalinogród) na jednym z oddziałów z przyczyn dotychczas nieustalonych nastąpił wybuch, wskutek którego 2 robotników poniosło śmierć, a 6 zostało rannych. Straty w zniszczonych urządzeniach wynoszą około miliona złotych. Przyczyny wybuchu bada komisja ekspertów. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie.

Na trasie kolei wąskotorowej Przeworsk–Dynów (Rzeszów) nieustalony dotychczas sprawca w kilku miejscach powkładał płytki żelazne między styki szyn, które mogły spowodować wykolejenie pociągu. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie.

Na parkanie Zakładów Mechanicznych „Ursus” oraz na ogrodzeniu w pobliżu stacji PKP w Piastowie (Warszawa woj.) nieustalony dotychczas sprawca wywiesił 2 ulotki o treści antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pruszkowie.

W gromadzie Kramaszyn¹ pow. Bytów (Koszalin) na kilku słupach telefonicznych ujawniono wykonane kredą napisy: trójzab ukraińskich nacjonalistów oraz litery NTS. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Bytowie.

Praca aparatu

Za nielegalne posiadanie broni Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Siedlcach (Warszawa) zatrzymał właściciela młyna motorowego, pracownika PKP, lat 53. Do 1939 r. był on członkiem BBWR. W czasie rewizji domowej u zatrzymanego znaleziono: 4 pistolety, automat, karabin, 2 granaty, 14 kostek trotylu, 812 sztuk amunicji oraz przybory do czyszczenia broni.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o istniejącą do grudnia 1954 r. gromadę Kramarzyny.

Za przesyłanie do rozgłośni radiowej Wolna Europa wiadomości szkalujących ustrój Polski Ludowej Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku aresztował mieszkankę Mrągorowa, pochodzenia robotniczego, bez stałego miejsca pracy, lat 23.

Za wykonanie wrogiego napisu na terenie tartaku w Andrychowie Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wadowicach (Kraków) w wyniku ekspertyzy grafologicznej aresztował pracownika umysłowego wym[ienionego] zakładu, pochod[enia] chłopskiego, wykształcenie średnie, czł[onek] ZMP, lat 20.

W Biuletynie nr 52[/55] z dnia 28 maja br. podano o znalezieniu 2 ulotek na terenie pow. Kołobrzeg (Koszalin), których autor, podpisując się „Naczelny d[owód]ca Armii Krajowej – Wicher mjr”, nawoływał do walki z ustrojem Polski Ludowej. Obecnie w wyniku ekspertyzy grafologicznej ustalono, iż sprawcą rozkolportowania ulotek jest członek spółdzielni produkcyjnej w Siemysłu pow. Kołobrzeg, b[yły] czł[onek] PZPR, lat 28. Wymieniony po uzgodnieniu z Komitetem Powiatowym PZPR zostanie zatrzymany.

Zapadłe wyroki w sprawach antypaństwowej działalności

Za podpalenie stodoły za zbożem i sterty słomy w spółdzielni produkcyjnej Żukowice pow. Głogów w listopadzie [19]54 r. Sąd Wojewódzki w Zielonej Górze wydał wyrok skazujący jedną osobę na 7 lat więzienia.

Za służbę w policji białoruskiej i współpracę z okupantem w latach 1942–[19]44 Sąd Wojewódzki w Olsztynie wydał wyroki skazujące: 2 osoby na dożywotnie więzienie, 4 osoby na 11 do 14 lat i jedną osobę na 3 lata więzienia.

Za redagowanie i rozpowszechnianie antypaństwowych ulotek Sąd Wojewódzki w Opolu wydał wyroki skazujące 2 osoby na rok więzienia i 4 lata pobytu w zakładzie poprawczym.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(–) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 183–185.

1955 czerwiec 7, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 55/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 7 czerwca 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 55[/55]
4–7 czerwca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W hucie „Baildon” w Stalinogrodzie z przyczyn dotychczas nieustalonych wybuchł pożar, który strawił halę magnezów. Straty wynoszą około 300 tys. zł. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z Prokuraturą Wojskową i MO.

Na terenie Stoczni Gdańskiej z nieustalonych dotychczas przyczyn nastąpił wybuch acetonu nagromadzonego w kanale przewodowym. W wyniku wybuchu uległy uszkodzeniu wym[ienione] kanały oraz hala montażowa. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku.

W kotłowni Zakładów Przemysłu Drzewnego w Białej Podlaskiej (Lublin) pół godziny po zakończeniu pracy wybuchł pożar, który w zarodku zdołano ugasić. Z wstępnego dochodzenia wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białej Podlaskiej.

W PGR Repertowice¹ pow. Trzebnica (Wrocław) spłonęła stodoła polowa, w której znajdowały się maszyny rolnicze i 10 t słomy. Zachodzi podejrzenie, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna, w skład której wchodzi funkcjonariusze Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Trzebnicy.

W gromadzie Rokietnica pow. Jarosław (Rzeszów) wybuchł pożar, który strawił stodołę z narzędziami rolniczymi. Poszkodowana jest członkiem partii i radną Gromadzkiej Rady Narodowej. Nadmienić należy, iż w wym[ienionej] gromadzie jest organizowana spółdzielnia produkcyjna oraz że poszkodowana jest jedną z tych, którzy wyrazili chęć przystąpienia do spółdzielni. Z uzyskanych w toku dotychczasowego dochodzenia materiałów wynika, że pożar powstał wskutek podpalenia. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy współudziale KP MO w Jarosławiu.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Miejsowość nieustalona.

W gromadzie Gorzków pow. Krasnystaw (Lublin) na pastwisku należącym do indywidualnie gospodarującego chłopca, a graniczącym z arealem spółdzielni produkcyjnej, znaleziono 10 ziemniaków, wewnątrz których znajdowały się kawałki drutu. Dochodzenie w celu ustalenia sprawcy powyższego prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy współudziale KP MO w Krasnymstawie.

W miejscowości Widawa pow. Łask (Łódź) znaleziono ulotkę wykonaną na maszynie, której autor nawołuje do tworzenia antypaństwowych organizacji. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pabianicach.

W Nysie (Opole) na słupach telefonicznych nieustalony dotychczas sprawca wywiesił 4 ulotki wykonane odręcznie o treści szkalującej ustrój Polski Ludowej i Związku Radzieckiego, a wychwalającej imperializm. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna, w skład której wchodzi pracownicy Wojewódzkiego i Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W Nowej Hucie (Kraków) na osiedlu mieszkaniowym nieustalony dotychczas sprawca wykonał napis o treści szkalującej Związek Radziecki i gloryfikującej USA. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Nowej Hucie.

Na terenie Warszawskich Zakładów Mechanicznych ujawniono napis wykonany odręcznie o treści szkalującej przywódców partii. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę.

Praca aparatu

W poprzednim biuletynie podano, iż w Wytwórni Chemicznej w Krywałdzie (Stalinogród) nastąpił wybuch, wskutek którego dwóch robotników poniosło śmierć, a 6 doznało poważnych obrażeń. Obecnie w wyniku prowadzonego dochodzenia Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rybniku aresztował dwóch robotników wym[ienionej] wytwórni w wieku 22 i 28 lat, podejrzanych o niedopełnienie obowiązków służbowych, w wyniku czego zaistniał powyższy wypadek. Śledztwo w toku.

Za przynależność do antypaństwowej organizacji pn. Związek Wolnej Młodzieży Polskiej Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował chłopca, posiadającego 3,7 ha ziemi, wykluczonego w 1947 r. z PPR, lat 45. O aresztowaniu 15 członków wym[ienionej] organizacji informowano w Biuletynie nr 39/55 z dnia 27 kwietnia br.

Za kolportaż wrogich broszur prowokatora Świątły oraz innych ulotek zagranicznych w języku rosyjskim Delegatura Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Górze Śląskiej (Wrocław) aresztowała robotnika Państwowej Stadniny Koni w Jugowcu, wykształcenie średnie, z zawodu frezer, lat 26.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie zatrzymał poszukiwaną mieszkankę Sopotu, pochodzenia robotniczego, lat 18. Wym[ieniona] za kolportaż antypaństwowych ulotek na terenie Chorzowa skazana została przez Sąd Wojewódzki w Stalinogrodzie na umieszczenie w zakładzie poprawczym, skąd w 1953 r. zbiegła i poczęła się ukrywać.

Za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z Polski do NRD z zamiarem przedostania się do Niemiec Zachodnich Wojska Ochrony Pogranicza na terenie woj. zielonogórskiego zatrzymały, a następnie przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] 7 osób zam[ieszkałych] w województwie

wrocławskim. Wśród zatrzymanych jest 3 górników kopalni „Bolesław Chrobry” w Wałbrzychu, 2 dekoratorów MHD i PSS oraz dekarz i murarz Miejskiego Przedsiębiorstwa Remontowo-Budowlanego w Ząbkowicach. Wszyscy są pochodzenia robotniczego, bezpartyjni, w wieku od 19 do 31 lat.

Ponadto władze NRD w Berlinie zatrzymały i przekazały do Wojsk Ochrony Pogranicza w Słubicach mechanika Zakładów im. M[arcelego] Nowotki w Zielonej Górze, lat 31, który przejechał granicę ukryty w wagonie towarowym.

Sankcję na areszt w[yżej] wym[ienionych] wydał prokurator wojewódzki.

Za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z Polski do Związku Radzieckiego Wojska Ochrony Pogranicza w Przemyślu zatrzymały, a następnie przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie mieszkańca Łodzi, pochodzenia robotniczego, wykształcenie średnie, lat 45. Zatrzymany w latach 1945–[19]46 był karany przez ludowy sąd w Związku Radzieckim za usiłowanie przekroczenia granicy ze Związku Radzieckiego do Polski. Śledztwo w toku.

Za nielegalne przekroczenie granicy z Czechosłowacji do Polski Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Świeciu (Bydgoszcz) zatrzymał obywatela czeskiego, pochodzenia robotniczego, czł[onka] Sojusz[u] Młodzieży, wykształcenie średnie, z zawodu elektryk, zatrudniony w fabryce „Tesla”, lat 19. W toku przesłuchania zatrzymany zeznał, że granicę przekroczył z zamiarem dostania się do pracy na polskim statku.

Wyroki

Za służbę w policji niemieckiej, udział w akcjach p[rzeciw]ko partyzantom radzieckim i likwidacji getta w Starej Wilejce Sąd Wojewódzki w Olsztynie wydał wyroki skazujące 4 osoby na 5, 6, 8 i 15 lat więzienia oraz pozbawienie praw obywatelskich i honorowych na okres od 4 do 7 lat.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(–) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 186–189.

1955 czerwiec 11, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 56/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 11 czerwca 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^{a-a}65^a

Biuletyn nr 56[55]

8–11 czerwca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W kopalni rudy „Edward” w pow. koneckim (Kielce) nastąpił zawał ściany w jednym z chodników. W miejscu zawału silnie uderzyła woda o przypiływie 8 m³ na minutę, zalewając 2 pompy i chodnik. Mimo prowadzonej akcji odwadniającej przypiływ wody utrzymuje się bez zmian. Dochodzenie w celu ustalenia przyczyn zawału ściany prowadzi grupa operacyjna Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Końskich.

W kopalni węgla „Karol” w Jaworznie (Kraków) wybuchł pożar, który po godzinnej akcji ratowniczej zdołano zlokalizować. Z uzyskanych w toku wstępnego dochodzenia materiałów wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie.

W Instytucie Techniki Ciepłej Przemysłu Maszynowego w Łodzi nieustalony dotychczas sprawca nasypał piasku i opiłków metalowych do silnika maszyny. Powyższe zauważono w porę, nie dopuszczając do uszkodzenia maszyny. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

W Bydgoskich Zakładach Przemysłu Gumowego w Bydgoszczy nieustalony dotychczas sprawca wrzucił kamień (30 kg) do skrzyni z odpadkami przeznaczonymi do produkcji skórgumy. Kamień owinięty był w gumowane płótno i w razie niespostrzeżenia go podczas ważenia odpadków mógłby spowodować uszkodzenie walcarki. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy.

W Zakładach Cynkowych w Trzebini pow. Chrzanów (Kraków) nieustalony dotychczas sprawca przeciął taśmę głównego transportera. Strat w produkcji nie ma. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chrzanowie.

W PGR Żelechów pow. Garwolin (Warszawa) padło 48 krów. Przeprowadzona analiza weterynaryjna oraz prowadzone dochodzenie przez Powiatowy Urząd [do spraw

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Bezpieczeństwa Publicznego] w Garwolinie wykazały, że przyczyną zatrucia był arsen, który dodany został do paszy po jej dostarczeniu do magazynu wym[ienionego] PGR. Dochodzenie w celu ustalenia sprawców powyższego prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Garwolinie przy pomocy Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W POM Wojsław pow. Mielec (Rzeszów) nieustalony dotychczas sprawca nasypał piasku do karteru traktora marki Ursus, w wyniku czego uległy zatarciu panewki korbowodu. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Mielcu.

Dyrektor Przedsiębiorstwa Remontowo-Budowlanego w Śremie (Poznań) – członek komisji kontroli partyjnej, otrzymał pocztą anonim, którego autor wzywa go do zaniechania pracy polityczno-społecznej, a w przeciwnym wypadku grozi śmiercią. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Śremie.

W bramie budynku, w którym mieści się Komitet Dzielnicowy PZPR Łódź-Śródmieście znaleziono 2 ulotki wykonane odręcznie o treści klerykalnej i wzywającej do walki z komunizmem. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

Na terenie Zakładów Dziewiarских oraz na jednej z ulic w Kaliszu (Poznań) znaleziono 2 ulotki o jednakowej treści z antykomunistycznymi hasłami. Ulotki wykonane były ręczną drukarką. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kaliszu.

Na adres Miejskiego Komitetu PZPR w Gdyni wpłynęła pocztą wroga broszura prowokatora Światły, na której nieustalony dotychczas sprawca wykonał napis o treści pogroźkowej. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Gdyni.

W budynku Wojewódzkiej Szkoły Partyjnej w Szczecinie przez nieustalonego dotychczas sprawcę wykonane zostały odręcznie napisy o treści antypaństwowej i antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie.

Praca aparatu

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku aresztował osobnika, pochodzenia robotniczego, bez zawodu i wykształcenia, lat 27. W okresie od 1945 r. do dnia aresztowania przebywał on za granicą, gdzie został zawerbowany przez wywiad anglo-amerykański. 3 czerwca br. w jednym z portów angielskich nielegalnie przedostał się na statek „Batory” i przybył do kraju. W toku wstępnego śledztwa zeznał on, że do Polski przybył z zamiarem prowadzenia działalności szpiegowskiej. Śledztwo w toku.

Za przynależność do bandy i dokonywanie napadów rabunkowych na terenie pow. Bielsko Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie w wyniku prowadzonego śledztwa p[rzeciwiw]ko dowódcy wym[ienionej] bandy aresztował dalszych 2 członków i jednego współpracownika tejże bandy. Podczas rewizji w zabudowaniach aresztowanego dowódcy bandy znaleziono 2 pistolety, karabin oraz przedmioty pochodzące z napadów. O aresztowaniu dowódcy bandy i 6 współpracowników informowano w Biuletynie nr 9/55 z dnia 4 lutego br.

Za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie aresztował robotnika Krakowskich Zakładów Pszczelarskich, poch[odzenia] chłopskiego, lat 42. W mieszkaniu aresztowanego odbywały się zebrania kierownictwa tejże sekty. W czasie rewizji znaleziono literaturę sekty.

Za nielegalne przekroczenie granicy z Polski do NRD władze NRD zatrzymały i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalino-grodzie górnika kop[alni] „Wujek”, poch[odzenia] robotniczego, lat 28. W toku przesłuchania zeznał on, że granicę przekroczył z zamiarem ucieczki do Niemiec Zachodnich. Sankcję na areszt wym[ienionego] wydał prokurator wojewódzki w Stalino-grodzie.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(-) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 190–192.

1955 czerwiec 15, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 57/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 15 czerwca 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 57[/55]
12–15 czerwca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W Zakładach Celwiskoza w Jeleniej Górze (Wrocław), Oddział Wiskozy – robotnik, wysypując z wózka alkalia znalazł klucz, który w razie przedostania się do maszyny (gniotownika) mógł spowodować jej wybuch. Dochodzenie w powyższej sprawie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Jeleniej Górze.

W gromadzie Przywinka¹ pow. Gliwice (Stalinogród) na terenie zabudowań chłopki (autochtonka) nieustalony dotychczas sprawca wywiesił dwa anonimy wykonane odręcznie. Autor anonimów w imieniu antypaństwowej organizacji niemieckiej wzywa w[yżej] wym[ienioną] do złożenia 1000 zł na cele organizacyjne, a w przeciwnym wypadku grozi jej spalaniem zabudowań. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gliwicach.

Na terenie Warszawskich Zakładów Mechanicznych ujawniono napis o treści wychwalającej zarobki robotników w USA, a wyrażającej niezadowolenie z zarobków na wym[ienionych] zakładach. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę.

W Sieradzu (Łódź) na ogrodzeniu nieustalony dotychczas sprawca wykonał kredą napis o treści antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sieradzu.

W elektrowni „Szombierki” w Bytomiu (Stalinogród) na wieży węglowej zauważono wrogie napisy wykonane kredą, zawierające hasła antykomunistyczne i rewizjonistyczne. Wstępne dochodzenie wskazuje, iż powyższego mógł dokonać jeden z autochtonów, o czym świadczy gotycki styl pisma. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpiecz[ęstwa Publicznego] w Bytomiu.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Miejscowość nieustalona.

Praca aparatu

Za kolportaż w miejscu pracy wrogiej broszury prowokatora Światły Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach aresztował pracownika umysłowego Państwowej Centrali Drzewnej w Kielcach. W czasie rewizji znaleziono u niego jedną broszurę. W toku wstępnego przesłuchania aresztowany przyznał się do kolportażu. Śledztwo w toku.

W Biuletynie nr 51[/55] z dnia 25 maja br. podano, iż za kolportaż wrogich broszur prowokatora Światły aresztowany został b[yły] działacz PSL, posiadający 9 ha ziemi i 2 kamienice w Gorlicach. Obecnie w wyniku prowadzonego śledztwa Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gorlicach (Rzeszów) aresztował małorolną chłopkę, lat 35, która wspólnie z uprzednio aresztowanym kolportowała wrogie broszury.

Za wycięcie 100 m[e]tr[ów] drutu z napowietrznej linii telefonicznej We-Cze we Wrocławiu (dzielnica Psie Pole) w bieżącym miesiącu Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu zatrzymał 2 chłopców w wieku po 14 lat. W toku przesłuchania zatrzymani zeznali, że powyższego dokonali z inspiracji pracownika PKP (nazwisko ustalone), natomiast wycięty kabel telefoniczny sprzedali w centrali złomu. Prowadzenie dochodzenia p[rzeciw]ko inspiratorowi wszczął Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu. Zatrzymanych przekazano do sądu dla nieletnich.

Za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sokołowie Podlaskim (Warszawa woj.) zatrzymał dwie mieszkanki woj. białostockiego, bez stałego miejsca pracy, w wieku 24 i 32 lata. Podczas rewizji znaleziono przy nich szereg literatury wym[ienionej] sekty, powielacz walizkowy oraz 5 kompletów matryc przygotowanych do odbijania literatury.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku aresztował pracownika Elblądzkich Zakładów im. Wielkiego Października, pochodz[enia] intelig[encja] pracująca, wykształcenia średniego, kandydat PZPR, lat 24. Wym[ieniony] aresztowany został za podrobienie dokumentów stwierdzających ukończenie wyższych studiów oraz sfałszowanie aktu małżeńskiego i czeku na sumę 10 000 zł.

Za nielegalne przekroczenie granicy z Polski do NRD w kwietniu br. z zamiarem ucieczki do państw kapitalistycznych władze NRD zatrzymały i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie górnika kopalni „Wujek”, pochodzenia robotniczego, lat 28. Zatrzymany w czasie okupacji należał do HJ oraz służył w Arbeitsdienst. W roku 1945 zbiegł z obozu jeńców wojennych i powrócił do Polski. W 1946 r. zbiegł do Niemiec Zachodnich i tam wstąpił do francuskiej Ligii Cudzoziemskiej, po czym został wysłany do Indochin, a w 1951 r. został zdemobilizowany. W 1952 r. drogą nielegalną powrócił do Polski i rozpoczął pracę w kopalni „Wujek”.

Zapadłe wyroki w sprawach antypaństwowej działalności

Za aktywną działalność w sekcie świadkowie Jehowy Sąd Wojewódzki dla m.st. Warszawy wydał wyroki skazujące 7 osób na kary od roku do 5 lat i 6 m[iesią]cy więzienia.

Za współpracę z okupantem poprzez służbę w policji białoruskiej i mordowanie ludności Sąd Wojewódzki w Szczecinie wydał wyrok skazujący jedną osobę na 9 lat więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP

(–) Samołówka R[yszard], chor.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 193–195.

1955 czerwiec 18, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 58/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 18 czerwca 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 58[/55]

16–17 czerwca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W wyniku przedsięwzięć operacyjnych zastosowanych przez Komitet do spraw Bezpieczeństwa Publicznego w dniu 16 czerwca br. zostało ujętych dwóch bandytów, którzy usiłowali dokonać zabójstwa prof. Zofii Lissy¹ w jej mieszkaniu. Tło przestępstwa, które nosi cechy terrorystyczno-rabunkowe nie jest dotychczas do końca wyjaśnione. Jeden z bandytów, b[yły członek] NSZ, był uprzednio karany 7-letnim więzieniem za napad rabunkowy. Drugi z bandytów – student Uniwersytetu Poznańskiego, znany był z wystąpień chuligańskich. Bandyci zostali ujęci dzięki odważnej postawie i przytomności umysłu majora bezpieczeństwa publicznego, który w walce z bandytami odniósł kontuzje i rany oraz sprawnie zastosowanemu pościgowi. Po ujęciu sprawców funkcjonariusze MO pomogli w sporządzeniu protokołu oględzin miejsca dokonanego przestępstwa.

W pobliżu gromady Pobikry pow. Siemiatycze (Białystok) w drodze do pracy zamordowany został wystrzałem z pistoletu ob. Wiosna Włodzimierz, przewodniczący Gromadzkiej Rady Narodowej w Czajach², członek PZPR. Na miejsce wypadku wyjechała grupa operacyjna Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego], funkcjonariusze MO oraz prokurator. Zatrzymano chłopą, posiadającego 2 ha ziemi, lat 56, podejrzanego o dokonanie zabójstwa, do zabudowań którego doprowadził pies służbowy. W toku wstępnego śledztwa ustalono, co następuje: w początku czerwca br.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Zofia Lissa (1908–1980), prof., muzykolog. Absolwentka Gimnazjum i Konserwatorium Polskiego Towarzystwa Muzycznego we Lwowie (1924), muzykologii i filozofii na UJK (1930). Wykładowca muzyki, redaktor w lwowskim radiu. Od 1941 r. w ZSRR, kierownik działu muzycznego w ZPP (1943–1944), od 1945 r. attaché kulturalny ambasady w Moskwie. Od 1947 r. wicedyrektor Departamentu Muzyki MKiS, wykładowca UW (1948–1980), kierownik Katedry Muzykologii na UW (1948–1950), w latach 1958–1975 dyrektor Instytutu Muzykologii UW. Członek Polskiego Towarzystwa Filozoficznego (1934–1939), Związku Kompozytorów Radzieckich (1940–1947), Związku Kompozytorów Polskich (wiceprezes), członek korespondent Akademii Nauk NRD (1955). Do lat sześćdziesiątych zwolenniczka metody marksistowskiej w muzykologii. Organizatorka I Międzynarodowego Kongresu Chopinowskiego w 1960 r.

² Właśc: Czaje-Wółka.

funkcjonariusze MO w zabudowaniach zatrzymanego znaleźli wódkę (samogon), przy czym obecny był również ob. Wiosna. Po upływie kilku dni zatrzymany groził ob. Wiosnie zemstą, posadzając go o zameldowanie w MO o pędzeniu przez niego samogonu. O powyższym ob. Wiosna meldował komendantowi Posterunku MO w Pobikrach, lecz ten meldunku nie przyjął i nie poczynił żadnych przedsięwzięć. Śledztwo prowadzi specjalnie powołana grupa operacyjna Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Siemiatyczach.

Sekretarz POP PZPR w grom. Rzeczyca Ziemiańska pow. Kraśnik (Lublin) otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor wzywa go do zaprzestania pracy społecznej, grożąc w przeciwnym wypadku spalaniem zabudowań. Nadmienia się, że w roku ubiegłym przez nieustalonego dotychczas sprawcę w wymienionej gromadzie podpalone zostały zabudowania delegata Ministerstwa Skupu. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kraśniku.

Na terenie Zakładów Hutniczych w Bolesławiu koło Olkusza (Kraków) nieustaleni dotychczas sprawcy dokonali nacięcia nożem dwóch taśm transporterów nr 1 i 5 oraz wrzucenia haka żelaznego do śluzu nad wsadem pieca suszarniczego, co spowodowało zacięcie śluzu (straty w produkcji wynoszą 6 t niewyprodukowanego tlenu spiekalniczego). Ponadto na zakładach tych w czasie próbnego rozruchu pieca zawałiła się lewa ściana (obmurówka). Straty w produkcji i robociznie wynoszą około 200 tys. zł. Z przyczyn dotychczas nieustalonych nastąpił wybuch pyłu węglowego, który spowodował pożar młyna węglowego. Pożar zdołano zlokalizować. W wyniku powyższego dwóch robotników uległo poparzeniu oraz spaliły się 84 worki wełniane (filtrowe) wartości około 34 tys. zł.

W celu ustalenia sprawców powyższych aktów Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie powołał grupę operacyjną.

Na torze biegnącym z kopalni „Julian” do stacji kolejowej Piekary Śląskie (Stalino-gród) nieustalony dotychczas sprawca przykręcił do szyn w dwóch miejscach sztabki żelaza, które groziły wykojeniem pociągu. Powyższe zauważył maszynista, nie dopuszczając do wypadku. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Tarnowskich Górach.

W Klembowie pow. Wołomin (Warszawa woj.) nieustaleni dotychczas sprawcy dokonali włamania do Gminnej Rady Narodowej, ^bgdzie rozbili szafę z dokumentami Delegatury Skupu, które ^bczęściowo skradli i zniszczyli. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wołominie.

Na adres Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Rawie Mazowieckiej (Łódź) wpłynął pocztą anonim wykonany odręcznie o treści skierowanej przeciwko spółdzielczości produkcyjnej i członkom partii. Nadmienić należy, że anonim tej samej treści otrzymał w październiku ub[iegłego] roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Rawie Mazowieckiej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na terenie Szkoły nr 1 dla Pracujących w Kaliszu (Poznań) znaleziono 8 ulotek wykonanych odręcznie o treści antypaństwowej. Ustalono, że ulotki te wypadły z zeszytu

^b Przy wierszu na prawym marginesie dopisano odręcznie: V.

ucznia tej szkoły, pochodz[enia] robotniczego, lat 16, który został zatrzymany. Zatrzymany w toku wstępnego przesłuchania przyznał się do sporządzania ulotek. Ze względu na młody wiek zatrzymanego przekazano do sądu dla nieletnich.

Na adres Domu Stoczniowca w Gdańsku nadeszła przesyłka z Francji, w której znajdowała się 400-stronicowa broszura o treści antypaństwowej i antyradzieckiej pt. *Drogi cichociemnych*, opracowana przez Koło Spadochroniarzy AK³. Wewnątrz broszury była kartka z adresem nadawcy, który prosi o napisanie do niego listu. Broszury tej samej treści nadane we Francji i Genewie wpłynęły na adresy dwóch Gminnych Spółdzielni Samopomocy Chłopskiej w woj. stalinogrodzkim i rzeszowskim oraz otrzymały je trzy różne spółdzielnie pracy na terenie m.st. Warszawy.

Praca aparatu

Za zabójstwo w 1945 r. funkcjonariusza Miejskiego Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego w Kielcach Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie w uzgodnieniu z KW PZPR zatrzymał wicedyrektora Wojewódzkiego Zarządu Dróg Publicznych w Szczecinie, pochodzenie intelig[encja] prac[ująca], czł[onek] PZPR, lat 28. W toku przesłuchania zatrzymany przyznał się do popełnionego przestępstwa.

Za zablokowanie w dniu 30 maja br. linki od stopera mechanicznego, co w wypadku niespostrzeżenia groziło wywróceniem statku, zablokowaniem pochylni Stoczni Gdańskiej oraz koniecznością pocięcia kadłuba na złom – Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku aresztował pracownika Stoczni Gdańskiej, zatrudnionego w charakterze malarza, pochodzenia robotniczego, lat 17. Ze względu na nieustalenie inspiracji oraz młody wiek aresztowanego, sprawę do dalszego prowadzenia przekazano sądowi dla nieletnich.

Za dokonanie w kwietniu br. kradzieży materiałów wybuchowych (426 spłonek górniczych, 1 kg amonitu i około 100 m lontu) z kamieniołomów Męcinka pow. Jawor (Wrocław) Delegatura Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Jaworze zatrzymała dwóch sprawców, pochodzenia robotniczego, w tym jeden robotnik wymienionych kamieniołomów, w wieku 16 i 18 lat.

Za udzielanie pomocy dwóm byłym członkom nielegalnej organizacji WiN ukrywającym się od 1949 r. (aresztowani w maju br.) Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował 5 osób, w tym 4 pracowników umysłowych i chłopa, posiadającego 3 ha ziemi. Wśród aresztowanych jest dwóch członków PZPR. Śledztwo w toku.

Za kolportaż literatury i werbunek do sekty świadkowie Jehowy Delegatura Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Staszowie (Kielce) zatrzymała czł[onkinię] sekty, posiadającą gospodarstwo rolne, lat 49.

Za publiczne rozpowszechnianie fałszywych wersji o rzekomym cudzie Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie aresztował mieszkańca Krakowa, pochodz[enia] robotniczego, bez stałego miejsca pracy, czł[onka] ZMP, lat 20.

³ *Drogi cichociemnych. Opowiadania zebrane i opracowane przez Koło Spadochroniarzy Armii Krajowej*, wyd. I, Londyn 1954.

Wyrok

Za współpracę z okupantem Sąd Wojewódzki w Białymstoku wydał wyrok skazujący jedną osobę na 1 rok więzienia i utratę praw obywatelskich na okres 2 lat.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(-) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 196–199.

1955 czerwiec 20, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 59/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 20 czerwca 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^{a-a}65^a

Biuletyn nr 59[/55]
18–20 czerwca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W rezerwowej elektrowni kopalni „Kazimierz” w Będzinie (Stalinogród) wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła chłodnia tejże elektrowni. Wymieniona elektrownia od dłuższego czasu była nieczynna ze względu na stare i nieekonomiczne urządzenia. Z uzyskanych w toku wstępnego dochodzenia materiałów wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Podejrzany o podpalenie jest pracownik kopalni „Juliusz”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Będzinie wspólnie z prokuraturą.

Przewodniczący Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Jeżówce pow. Sochaczew (Warszawa) otrzymał anonim z pogróżkami wykonany odręcznie, którego autor wzywa go do zaprzestania pracy społecznej na odcinku spółdzielczości produkcyjnej, a w przeciwnym wypadku grozi mu konsekwencjami. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sochaczewie.

Ze szkoły podstawowej w Rząśni pow. Radomsko (Łódź) skradzione zostały, a następnie zniszczone, 3 portrety przedstawicieli rządów PRL i ZSRR. Podejrzany o dokonanie powyższego są dwaj uczniowie wymienionej szkoły. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy współudziale KP MO w Radomsku.

Na terenie Mazurskich Zakładów Roszarniczych w Szczytnie (Olsztyn) ujawniono napis wykonany odręcznie o treści prowokacyjnej i antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczytnie.

Praca aparatu

Do sprawy dokonanej napadu na prof. Zofię Lissę, zam[ieszkałą] w Warszawie, Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu na polecenie Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego aresztował trzech studentów w wieku 25, 28 i 32 lata. Wśród aresztowanych jest jeden członek ZMP. O napadzie i aresztowaniu dwóch bandytów informowano w poprzednim biuletynie.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Za dokonanie w dniu 8 czerwca br. napadu rabunkowego na sklep GSSCh w miejscowości Wilcze Tułowskie pow. Sochaczew (Warszawa) Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach zatrzymał trzech robotników kopalni „Wiktoria” w Wałbrzychu, w wieku od 20 do 23 lat. W czasie przesłuchania aresztowani przyznali się do dokonania szeregu napadów rabunkowych na terenie woj. poznańskiego, kieleckiego i innych.

W wyniku prowadzonego śledztwa przeciwko podejrzanemu o nielegalne posiadanie broni Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie zatrzymał chłopa, posiadającego 2,5 ha ziemi, lat 51, u którego w czasie rewizji domowej znaleziono: automat, 2 pistolety oraz 11 szt[uk] amunicji.

Za inspirowanie do nielegalnego przekroczenia granicy i ucieczki do Niemiec Zachodnich Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olsztynie aresztował osobnika bez stałego miejsca zamieszkania, pochodzenia robotniczego, lat 34. Aresztowany był karany uprzednio na 10 lat więzienia za współpracę z okupantem.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(–) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 200–201.

1955 czerwiec 22, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 60/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 22 czerwca 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 60[/55]
21–22 czerwca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W gromadzie Stołpie pow. Chełm (Lublin) dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na mieszkanie przewodniczącego Gminnej Rady Narodowej (czł[onka] PZPR i spółdzielni produkcyjnej). Bandyci dotkliwie pobili wym[ienionego] przewodniczącego i zrabowali mu oraz jego żonie legitymacje partyjne, 2 rowery oraz 4000 zł na szkodę współlokatorki. Ponadto bandyci wezwali go, aby w przeciagu 10 dni wystąpił z partii i zrzekł się zajmowanego stanowiska, grożąc mu w przeciwnym wypadku śmiercią. Zachodzi podejrzenie, że napadu dokonali dwaj bandyci ukrywający się na tamtejszym terenie. Bandyci ci podejrzani są również o zamordowanie w lutym br. komendanta posterunku MO. Pościg za bandytami prowadzi grupa operacyjna, w skład której wchodzi funkcjonariusze Wojewódzkiego i Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] oraz funk[cjonariusze] MO.

W m. Rozebranka Stara pow. Sokółka (Białystok) nieustaleni dotychczas sprawcy dokonali włamania do budynku Prezydium GRN, skąd zrabowali maszynę do pisania oraz pieczęcie urzędowe. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy współudziale KP MO w Sokółce.

W grom. Brzezinka pow. Gliwice (Stalinogród) na terenie zabudowań chłopa (autochton) nieustalony dotychczas sprawca wywiesił dwa anonimy wykonane odręcznie. Autor anonimów w imieniu antypaństwowej organizacji niemieckiej wzywa wym[ienionego] do złożenia 1000 zł na cele organizacyjne, a w przeciwnym wypadku grozi mu spalaniem zabudowań. O anonimach tej samej treści wywieszonych na terenie zabudowań autochtonki, zam[ieszkałej] w pow. Gliwice, informowano w Biuletynie nr 57[/55] z dnia 15 czerwca br. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gliwicach.

W Łodzi na jednej z ulic nieustalony dotychczas sprawca wykonał kredą swastykę hitlerowską i napis o treści prowojennej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

W Hucie im. Stalina w Łabędach (Stalinogród) zniszczonych zostało przez rozbicie 6 nowych walców wartości 320 tys. zł. Z uzyskanych w toku wstępnego dochodzenia materiałów wynika, iż walce te zniszczone zostały przez robotników jednej z brygad. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gliwicach.

W Zakładach Chemicznych w Dworach¹ (Kraków) po uruchomieniu wyremontowanej dmuchawy stwierdzono nadmierne grzanie się dmuchawy. W czasie ustalania przyczyn znaleziono w wirniku zwój naoliwionych szmat. W wypadku niespostrzeżenia w porę grzania się agregatu nastąpiłby samozapłon gazu, zniszczenie urządzeń dmuchawy, co z kolei spowodowałoby unieruchomienie kilku oddziałów produkcyjnych. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie prowadzi dochodzenie celem ustalenia, czy pozostawienie szmat w agregacie było celowe, czy też nastąpiło na skutek niedbalstwa grupy remontowej.

W wagonowni PKP w Łazach (Stalinogród) nieustaleni dotychczas sprawcy przecięli 8 węży hamulcowych. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie.

Praca aparatu

Za sporządzanie wrogich napisów na terenie Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Kielcach na przestrzeni [lat] 1953–1955 Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach przy pomocy ekspertyzy pisma ustalił i zatrzymał pracownika wymienionego prezydium, z zawodu inżynier architekt, lat 28. W czasie rewizji domowej u zatrzymanego znaleziono nielegalnie przechowywaną dokumentację i projekt budowy gmachu Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Kielcach. Śledztwo w toku.

Za kolportaż wrogich broszur prowokatora Świątły Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu aresztował robotnika PGR w Jugowcu pow. Środa, członek ZMP, lat 18.

Za udzielanie pomocy członkom bandy (zlikwidowana w br.) Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie aresztował technika zatrudnionego w Kolejowym Przedsiębiorstwie Robót Ładunkowych w Lublinie, pochodzenia robotniczego, lat 29. Aresztowany wskazywał członkom bandy sklepy spółdzielcze, na które bandyci dokonywali napadów.

Za udzielanie pomocy dwóm byłym członkom nielegalnej organizacji WiN, ukrywającym się od 1949 r. (aresztowani w maju br.) Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował chłopca, posiadającego 7 ha ziemi (kułak), lat 49. O aresztowaniu 5 osób udzielających pomocy wym[ienionym] byłym członkom WiN informowano w Biuletynie nr 58[55] z dnia 18 czerwca br.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Informacji GP
(–) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 202–204.

¹ Od czerwca 1951 r. Zakłady Chemiczne „Oświęcim” w Oświęcimiu.

1955 czerwiec 24, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 61/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 24 czerwca 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 61[/55]
23–24 czerwca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

^bW drodze z Komendy Powiatowej MO w Zwoleniu (Kielce) do Posterunku MO w Gniewoszowie wystrzałem z pistoletu zamordowany został funkcjonariusz wym[ie-nionego] posterunku, któremu bandyta zrabował pistolet. Podejrzanym o dokonanie morderstwa jest bandyta grasujący na terenie pow. Zwoleń. Pościg za bandytą prowadzi grupa operacyjna^b.

^cW m. Trzcinka pow. Wołomin (Warszawa) dwóch uzbrojonych osobników dokonano napadu na mieszkanie pracownika skupu GRN, kand[ydata] PZPR. Bandyci pobili napadniętego oraz wezwali go, aby do dnia 25 bm. zrzekł się zajmowanego stanowiska, grożąc mu w przeciwnym wypadku śmiercią. Dochodzenie w powyższej sprawie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wołominie^c.

W m. Kolutki pow. Brzeziny (Łódź) na budynku szkoły ogólnokształcącej nieustalony dotychczas sprawca wywiesił ulotkę wykonaną odręcznie w formie odezwy o treści antypaństwowej i antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

W świetlicy Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Skierniewicach (Łódź) nieustaleni dotychczas sprawcy dokonali wrogich napisów oraz zniszczyli portrety przedstawicieli rządu PRL. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Skierniewicach.

Praca aparatu

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krośnie (Rzeszów) zatrzymał ukrywającego się członka bandy OU-UPA (sotnia „Burlaki”)¹, pochodzenia robotniczego, narodowości ukraińskiej, lat 32. Podczas rewizji znaleziono przy nim automat PPS i karabin kbk. Śledztwo w toku.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

^{b-b} Na marginesie dopisano odręcznie: 1.

^{c-c} Na marginesie dopisano odręcznie: 3.

¹ Wołodmyr Szczyhelśkyj ps. „Burlaka” (1920–1949), por. UPA, dowódca sotni „Udamyky 4” (krypt. „94a”), wcho-dzącej w skład kurenia „Bajdy” (dowódca Petro Mykołenko). Sotnia stacjonowała na obszarze nadrejonu „Hołodnyj

Za przesyłanie pocztą w 1954 r. anonimów pogróżkowych do aktywistów wiejskich z terenu pow. Jędrzejów i współpracę z bandytą Dynusem (aresztowany) Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach w wyniku realizacji sprawy aresztował chłopą, posiadającego 5 ha ziemi, lat 50.

Za redagowanie i przesłanie do rozgłośni radiowej Wolna Europa anonimu szkalującego ustrój PRL i obecne warunki w szkolnictwie polskim Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach w wyniku realizacji sprawy zatrzymał ucznia XI kl[asy] szkoły ogólnokształcącej w Sandomierzu, pochodzenia chłopskiego, lat 19. Zatrzymany został również inspirator napisania wym[ienionego] anonimu – chłop, posiadający 3 ha ziemi, lat 32. W toku wstępnego przesłuchania zatrzymani zeznali, że myśl o napisaniu powyższego anonimu zrodziła się u nich na bazie często słuchanych audycji radiowych Wolna Europa. Śledztwo w toku.

Za wysłanie za granicę (do Szwecji) listu szkalującego stosunki gospodarcze, społeczne i polityczne w Polsce, a w szczególności politykę rządu na odcinku kolektywizacji wsi i warunków bytowych, Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowogardzie (Szczecin) aresztował listosza Obwodowego Urzędu Pocztowo-Telekomunikacyjnego w Nowogardzie, pochodzenia chłopskiego, kand[ydata] PZPR, lat 28.

Za przechowywanie wrogiej broszury prowokatora Światły i rozpowszechnianie zawartych w niej oszczerstw Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie aresztował zwrotniczego PKP, lat 25.

W poprzednim biuletynie podano o dokonaniu włamania do Prezydium GRN w Rozebrance Starej, skąd sprawca zrabował maszynę do pisania i pieczęcie urzędowe. Obecnie w wyniku prowadzonego dochodzenia Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sokółce (Białystok) aresztował podejrzanego o dokonanie wymienionego włamania, pochodzenia chłopskiego, z zawodu elektryk, bez stałego miejsca pracy, lat 25. Aresztowany w kwietniu br. został zwolniony warunkowo z więzienia, gdzie odbywał karę 5 lat więzienia za popełnione oszustwa. Od miesiąca czasu przebywał on na terenie pow. Sokółka, gdzie podając się za funkcjonariusza organów bezpieczeństwa utrzymywał kontakty z kułakami, którzy go żywili i przyjmowali na noclegi. W czasie rewizji znaleziono przy nim mydło z odciskami kluczy do biura GRN w Rozebrance Starej. Śledztwo w toku.

Za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z Polski do NRD z zamiarem ucieczki do Niemiec Zachodnich Wojska Ochrony Pogranicza zatrzymały i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze

Jar” (powiaty: przemyski, radymniański, jarosławski, leski, ustrzycki, sanocki) i liczyła ok. 120 ludzi. W sierpniu 1944 r. żołnierze „Burlaki” rozstrzelali w Bałigrodzie 42 Polaków, a w październiku uczestniczyli w ataku na Perehińsko w Karpatach Wschodnich. Sotnia podjęła nieudaną próbę uwolnienia jeńców (głównie niemieckich), a w styczniu 1946 r. dokonała również nieudanego ataku na koszary WP w Birczy. Spaliła wsie: Fredropol, Gruszów, Posada Rybotycka, Olszany, Zalesie, atakowała m.in. Witryłów, Temeszów, Korzeniec, wymordowała mieszkańców Pikułic. Stoczyła bitwy z jednostkami WP koło Borownicy i Jawornika Ruskiego. Po dołączeniu rozbitków z sotni „Łastiwki” (Grzegorz Jankowski lub Janaszczuk) i „Kryłacza (Jarosław Kociołek) sotnia „Burlaki” liczyła ok. 200 żołnierzy. W czerwcu 1947 r. przekroczyła granicę polsko-czechosłowacką, kierując się w stronę amerykańskiej strefy okupacyjnej Niemiec; okrążona i częściowo rozbita przez czechosłowackie organy bezpieczeństwa, rozproszyła się. Sam „Burlaka” ujawnił się po zagwarantowaniu mu bezpieczeństwa. W 1948 r. został wydany władzom polskim i skazany na śmierć, wyrok wykonano. *Akcja „Wisła” ...*, s. 59; *Informator o nielegalnych...*, s. 233, 253, 254.

dezertera WP, pochodz[enie] intelig[encja] prac[ująca], lat 25. Wymieniony zdezerterował z Jednostki Wojskowej Nr 1063 w 1951 r. i do czasu zatrzymania ukrywał się. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z Polski do NRD Wojska Ochrony Pogranicza zatrzymały i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie czterech mieszkańców powiatu Chojna, pochodzenia robotniczego, w wieku od 18 do 19 lat. Wśród zatrzymanych jest robotnik Przedsiębiorstwa Budowlanego w Chojnie, pozostali trzej bez stałego miejsca pracy. Podczas rewizji przy zatrzymanych znaleziono 2 pistolety niezdatne do użytku. W toku wstępnego przesłuchania zatrzymanych ustalono, że Komenda Powiatowa MO w Chojnie prowadzi przeciwko nim śledztwo za dokonaną kradzież i [zatrzymani], chcąc uniknąć kary za popełnione przestępstwo, postanowili zbiec za granicę.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(-) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 205–207.

1955 czerwiec 28, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 62/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 28 czerwca 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 62[/55]
25–28 czerwca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

Sekretarz POP PZPR przy kuźni w Ustroniu pow. Cieszyn (Stalinogród) otrzymał anonim, którego autor wzywa go, aby przyczynił się do zwolnienia z pracy trzech członków partii zatrudnionych w wymienionej kuźni, a w przeciwnym wypadku grozi mu śmiercią. Anonim wykonany był odręcznie, podpisany: „POP – AK”.

Sekretarz POP PZPR przy Elektrowozowni PKP Warszawa-Grochów otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor w imieniu antypaństwowej organizacji PPZ grozi mu śmiercią za „niewłaściwy stosunek do pracowników”.

W Kraśnickiej Fabryce Wyrobów Metalowych (Lublin) na tablicy ogłoszeń nieustalony dotychczas sprawca wywiesił ulotkę o treści pogróżkowej, skierowanej przeciwko aktywistom partyjnym zatrudnionym w wymienionej fabryce. Ulotka wykonana była na maszynie, podpisana: „Związek Młodzieży Walki z Komunizmem, przewodniczący ps. Ponury”.

W m. Szamocin pow. Chodzież (Poznań) znaleziono ulotkę wykonaną odręcznie przez kalkę o treści wzywającej robotników do walki z ustrojem Polski Ludowej.

W poczekalniach stacji PKP Biskupia Górka i Gdańsk-Lipce ujawniono napisy wykonane odręcznie o treści szkalującej przedstawicieli rządów PRL i ZSRR.

W Zakładach Przemysłu Bawełnianego im. Dąbrowszczaków w Bielawie pow. Dzierżoniów (Wrocław) nieustalony dotychczas sprawca wrzucił drut na taśmę transportera podającego bawełnę do agregatu, w wyniku czego uległ uszkodzeniu zespół heblarek.

Prowadzenie dochodzeń w powyższych sprawach podjęły urzędy do spraw bezpieczeństwa publicznego.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Praca aparatu

Za przynależność do antypaństwowej organizacji młodzieżowej pn. Związek Walki Wyzwoleńczej¹, która utworzona została na terenie Państwowego Technikum Handlowego w Koszalinie, Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie zatrzymał 4 uczniów wymienionej szkoły, w wieku od 16 do 19 lat. Wśród zatrzymanych jest jeden członek ZMP. Podczas rewizji domowej u zatrzymanych znaleziono: pieczętkę Koła ZMP przy Technikum Handlowym, 10 in blanco legitymacji ZMP, 300 szt[uk] amunicji do kbks oraz 2 ulotki pochodzenia zagranicznego pisane w języku rosyjskim i niemieckim.

W wyniku prowadzonego dochodzenia w sprawie zatrucia 48 krów w PGR Żelechów pow. Garwolin Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie aresztował 3 pracowników tegoż majątku, podejrzanych o spowodowanie powyższego:

- kierownika PGR, czł[onka] ZSL, lat 42;
- księgowego, pochodzenie inteligencja pracująca, kand[ydata] PZPR, lat 26;
- magazyniera, pochodzenie robotnicze, czł[onka] PZPR, lat 27.

Areszt został uzgodniony z KW PZPR. Śledztwo w toku.

Za inspirowanie dwóch nieletnich do wycięcia kabli telefonicznych, w wyniku czego w dniu 9 czerwca br. wycięli oni 30 m kabla z linii telefonicznej W-Cz, Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu zatrzymał kwalifikowanego robotnika PKP, lat 32. Zatrzymany został również pracownik Spółdzielni Pracy – Zbiornica Odpadków Użytkowych we Wrocławiu, lat 28 – za nabycie wym[ie-nione] kabla i ukrywanie powyższego przed władzami MO. Śledztwo w toku.

Funkcjonariusz Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach zatrzymał ukrywającego się na terenie m. Radomia dezertera MO, poszukiwanego przez Prokuraturę Powiatową w Chełmie Lubelskim i KW MO w Lublinie. Zatrzymany podejrzany jest o dokonywanie zbrojnych napadów na terenie woj. lubelskiego.

Za współpracę w latach 1948–1953 z bandą Sałapatka (zlikwidowana w styczniu br.) Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie aresztował księgową Fabryki Samochodów Osobowych na Żeraniu, pochodzenie inteligencja pracująca, lat 26.

Za napisanie i przesłanie do rozgłośni radiowej Wolna Europa listu szkalującego ustrój Polski Ludowej Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego]

¹ Organizacja działała w Koszalinie, miała charakter harcerski. Została utworzona w lutym 1955 r. pod nazwą Związek Walki Wyzwoleńczej, ale na ulotkach umieszczano obok pseudonimów podpis: Liga Walki z Komunizmem. Według innych źródeł organizacja powstała w 1954 r. i posiadała jedną sztukę broni. Rozpracowanie, w istocie tej samej grupy, przeprowadził WUdsBP w Koszalinie w ramach sprawy agenturalno-śledczej krypt. „Astra”. Założyciele i członkowie organizacji – czterej uczniowie Technikum Handlowego w Koszalinie: Józef Działo vel Dobrowolski ps. „Brzoza” (dowódca), Marian Szambelan, Bogusław Strzelecki i Zdzisław Nagaj – zamierzali prowadzić akcje ulotkowe, umieszczać antypaństwowe napisy na murach budynków. Zostali aresztowani między 25 a 27 czerwca i skazani przez Sąd Wojewódzki w Koszalinie 13 października 1955 r. W stosunku do pozostałych członków grupy „z uwagi na niepełnoletność, bliskie pochodzenie klasowe, znikomą przestępczą działalność zastosowano przedsięwzięcia profilaktyczne”. AIPN, 0188/29, Związek Walki Wyzwoleńczej, Charakterystyka nr 29; AIPN, 1583/120, Analiza sytuacji operacyjnej na terenie województwa koszalińskiego za rok 1955, k. 106; *ibidem*, Sprawozdanie WUdsBP w Koszalinie za czerwiec 1955 r., k. 95; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwach gdańskim i pomorskim (bydgoskim) 1945–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 374; *Informator o nielegalnych...*, s. 342.

w Koszalinie zatrzymał uczennicę Technikum Finansowego w Słupsku, pochodzenia rzemieślniczego, czł[onkinię] ZMP, lat 17. Podczas rewizji domowej u zatrzymanej znaleziono brudnopis wymienionego listu oraz szereg wierszy o wrogiej treści.

Za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olsztynie aresztował dwóch mieszkańców Olsztyna i jedną osobę bez stałego miejsca zamieszkania, w wieku od 31 do 42 lat. Podczas rewizji u aresztowanych znaleziono większą ilość literatury sekty.

Za nielegalne przekroczenie granicy z Polski do NRD z zamiarem ucieczki do Niemiec Zachodnich władze NRD zatrzymały i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze marynarza polskiego zatrudnionego w Żegludze Czeskiej na Odrze. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki w Zielonej Górze.

Wyroki

Za współpracę z bandą Sałapatka Sąd Wojewódzki w Krakowie wydał wyroki skazujące 3 osoby na kary od 6 do 7 lat więzienia. Po zastosowaniu ustawy o amnestii karę złagodźono dwóm skazanym do lat 4, jednemu do lat 4 i 8 m[iesią]cy.

Za sporządzanie i kolportowanie wrogich ulotek oraz dokonanie dwóch napadów rabunkowych Sąd Wojew[ódzki] dla m.st. W[arsza]wy wydał wyrok skazujący jedną osobę na 3 lata i 5 m[iesią]cy więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Informacji GP

(-) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/153, k. 208–210.

1955 lipiec 2, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 63/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 2 lipca 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 63[/55]
29 VI – 2 VII 1955 r.

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W Czarnej Wsi pow. Białystok w godzinach nocnych nieustalony dotychczas sprawca podpalił magazyn z materiałami budowlanymi przeznaczonymi na eksport. W wyniku natychmiastowej akcji ratowniczej pożar zdołano w zarodku zlokalizować. Nadmienić należy, że wymieniony magazyn znajduje się na terenie tartaku i w razie niezlokalizowania ognia groziło spalaniem całego obiektu. Dochodzenie w celu ustalenia sprawców powyższego aktu prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy współudziale KP MO w Białymstoku.

W Fabryce Tektury w Jedlinie-Zdroju pow. Wałbrzych (Wrocław) nieustalony dotychczas sprawca wrzucił klucz ślusarski do maszyny produkującej tekturę, w wyniku czego uległ zniszczeniu cylinder i dwa sita. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wałbrzychu.

W gromadzie Dutrów pow. Tomaszów (Lublin) w godzinach nocnych wybuchł pożar, w wyniku którego spłonął dom mieszkalny, obora i inwentarz żywy na szkodę członka spółdzielni produkcyjnej. W pobliżu spalonych zabudowań znaleziono butelkę po nafcie oraz stwierdzono ślad uciekającego osobnika, co wskazuje na celowe podpalenie. Zatrzymano chłopca, posiadającego 6 ha ziemi, b[yłego] czł[onka] AK, lat 31, podejznanego o dokonanie podpalenia. Ojciec zatrzymanego odbywa karę więzienia za bezprawne użytkowanie ziemi należącej do areálu spółdzielni produkcyjnej. Nadmienić należy, że zatrzymany po osadzeniu ojca w więzieniu odgrażał się członkom spółdzielni dokonaniem zemsty. Śledztwo prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W PGR Kąkolewice pow. Łobez (Szczecin) nieustalony dotychczas sprawca nasypał piasku do karteru traktora marki Zetor obsługiwanego przez przodującego traktorzystę. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łobzie.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Na adres redakcji radiowęzła w Wągrowcu (Poznań) wpłynął pocztą anonim wykonany na maszynie, którego autor szkaluje ustrój PRL i ZSRR oraz obecne zaopatrzenie rynku w artykuły pierwszej potrzeby. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wągrowcu.

We wsi Wiewiórki pow. Susz (Olsztyn), po zakończeniu zebrania poświęconego sprawie budowy spółdzielczości produkcyjnej, na dwóch afiszach propagandowych ujawniono napisy o treści antykomunistycznej.

Praca aparatu

Jako podejrzanego o przynależność do antypaństwowej organizacji i nielegalne posiadanie broni Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku aresztował chłopą, posiadającego 7 ha ziemi, uprzednio karanego sądownie na 7 lat więzienia za przynależność do nielegalnej organizacji WiN. W toku przesłuchania aresztowany zeznał, że w roku 1950 czynił próby utworzenia nielegalnej organizacji na terenie pow. Suwałki oraz przyznał się, iż od początku maja br. do czerwca posiadał rewolwer typu Nagan, który następnie przekazał swemu znajomemu. W związku z powyższym aresztowano syna chłopą, posiadającego 17 ha ziemi, lat 17, u którego w czasie rewizji znaleziono wymienioną broń.

Za współpracę z bandą Cieśli, grasującą na terenie wojew[ództwa] rzeszowskiego Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował dwóch chłopów (bracia), posiadających 7 ha ziemi, w wieku 21 i 28 lat.

Za dokonanie wspólnie z członkami bandy Walenciuka napadu rabunkowego na sklep GS w Lejnie pow. Włodawa w 1952 r. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie zatrzymał chłopą, posiadającego 4 ha ziemi, lat 31.

Za usiłowanie dokonania zbrojnego napadu rabunkowego na mieszkańca powiatu Radomsko Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Radomsku (Łódź) aresztował chłopą, posiadającego 3,5 ha ziemi, lat 26. Aresztowany w maju br. powrócił z więzienia, gdzie odbywał karę 2 lat za dezercję z Wojska Polskiego. Podczas rewizji znaleziono przy nim pistolet i 3 szt[uki] amunicji.

Za wydanie w ręce okupanta członka KZMP, który został rozstrzelany Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi aresztował chłopkę, posiadającą 4 ha ziemi, narodowości niemieckiej, pochodzenia drobnomieszczańskiego, b[yla] VD.

Za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Miechowie (Kraków) aresztował osobnika bez stałego miejsca zamieszkania, pochodzenia chłopskiego, wykształcenie średnie, lat 22. Aresztowany od 1954 r. był poszukiwany przez Prokuraturę Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy za uchylanie się od służby wojskowej.

Za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze aresztował pionerkę sekty na teren województwa zielonogórskiego i poznańskiego, bez stałego miejsca pracy, lat 20. Podczas rewizji domowej u aresztowanej znaleziono większą ilość literatury pt. „Strażnica” oraz szereg notatek dotyczących działalności sekty.

Za kolportowanie literatury sekty świadkowie Jehowy i agitację za wstępowaniem w szeregi tejże sekty Posterunek MO w Koźmierzach (Kielce) zatrzymał dwie kobiety zamieszkałe w Wierzbicy pow. Busko, w wieku 22 i 33 lata. Przy zatrzymanych znale-

ziono literaturę pt. „Strażnica” oraz inne materiały propagandowe. Śledztwo przeciwko zatrzymanym prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach.

Za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z Polski do NRD z zamiarem ucieczki do Niemiec Zachodnich Wojska Ochrony Pogranicza zatrzymały i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze robotnika PGR Witosław pow. Wyrzysk (Bydgoszcz), lat 18. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki. W toku wstępnego śledztwa aresztowany zeznał, że zamiar ucieczki powziął po wysłuchaniu audycji radiowych państw kapitalistycznych nadawanych w języku polskim oraz przeczytaniu wrogiej broszury prowokatora Światły.

Za usiłowanie dokonania ucieczki z Polski do Szwecji Wojska Ochrony Pogranicza zatrzymały i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku robotnika portowego, pochodzenia chłopskiego, lat 19. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wyroki

Za przynależność do bandy terrorystyczno-rabunkowej (zlikwidowana w 1954 r.) Sąd Wojewódzki w Bydgoszczy na sesji wyjazdowej w Toruniu wydał wyrok skazujący jedną osobę na 12 lat więzienia.

Za dokonywanie napadów rabunkowych Sąd Wojewódzki w Warszawie wydał wyroki skazujące 3 osoby [na] od 3 do 6 lat więzienia.

Za podpalenie w lutym br. sterty słomy należącej do PGR Lichówka¹ Sąd Powiatowy w Braniewie (Olsztyn) wydał wyrok skazujący robotnika tegoż PGR na 8 miesięcy więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Informacji GP

(–) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 1–4.

¹ Miejscowość nieustalona.

1955 lipiec 6, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 64/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 6 lipca 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 64/[55]
3–6 lipca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W m. Ostrowite pow. Świecie (Bydgoszcz) trzech uzbrojonych dezertersów WP usiłowało dokonać włamania do sklepu GS. W wyniku zorganizowanego pościgu przez grupę operacyjną funkcjonariuszy Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego], Komendy Powiatowej MO i Informacji WP dezerterszy zostali ujęci. Znalaziono przy nich dwa pistolety i 1060 szt[uk] amunicji. Śledztwo prowadzi Informacja WP.

W m. Kumielsk pow. Pisz (Olsztyn) dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na punkt kasowy Gminnej Kasy Spółdzielczej, skąd zrabowali około 23 000 zł i 5 pieczętek urzędowych. Pościg za bandytami prowadzi grupa operacyjna.

W Kraśniku (Lublin) obok budynku Komitetu Powiatowego PZPR podrzucony został anonim w formie odezwy wykonany odręcznie, podpisany „Patrioci z konspiracji”, w którym autor wzywa sekretarza i pracowników Komitetu Powiatowego partii oraz przewodniczącego Prezydium Powiatowej Rady Narodowej i kierownika Powiatowego Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego, by zaprzestali „gnębić swoich braci”. Szkaluje on przy tym ustrój PRL i ZSRR oraz grozi podpaleniem budynków Komitetu Powiatowego PZPR i Rady Narodowej. Dochodzenie w celu ustalenia autora anonimu prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kraśniku.

W kilku punktach Szczecina znaleziono 5 szt[uk] ulotek wykonanych odręcznie w formie odezwy o treści antypaństwowej i antyrządzieckiej, podpisanych: „K[omenda] G[łówna] W[ola] P[olski] w Szczecinie – Janik”¹. Ulotki o podobnej treści i identycz-

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Organizacja działająca na terenie Szczecina w latach 1952–1955, liczyła 6 osób, w wieku 15–16 lat. Dowódcą grupy był Jerzy Wikieł ps. „Janik Wyrwidąb”, syn izyniera kolejowego, wydalonego z PZPR. Głównym celem organizacji była walka z ustrojem PRL poprzez kolportaż ulotek antypaństwowych i antyrządzieckich, werbunek kolejnych członków oraz zaopatrzenie grupy w broń. Według autorów *Atlasu* organizacja działała od 1953 r. do lipca 1955 r., miała charakter propagandowy i liczyła 5 członków. WUdsBP w Szczecinie w dniach 19–21 lipca 1955 r. zrealizowała – założoną w maju – sprawę agenturalno-śledczą krypt. „Odezwa”, w wyniku której aresztowano czterech chłopców w tym Jerzego Wikięla. W toku śledztwa nie stwierdzono zewnętrznej inspiracji do prowadzonej przez grupę działalności kolportażowej. Wikieł jako motywy swej działalności przedstawił „czytanie lektury kryminalno-sensacyjnej i chciał zostać bohaterem podobnym do tych, o których czytał w tej lekturze”. AIPN, 1583/129, Sprawozdanie WUdsBP w Szczecinie za III kwartał 1955 r., k. 69–70; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie szczecińskim 1945–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 454; *Informator o nielegalnych...*, s. 308.

nym podpisie pojawiły się kilkakrotnie w poprzednich miesiącach. Sprawa ta jest w rozpracowaniu Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W Kielcach w pobliżu stacji kolejowej nieustalony dotychczas sprawca wywiesił ulotkę o treści szkalującej ustrój PRL i ZSRR. Ulotka wykonana była na maszynie, podpisana: „Biały Orzeł”. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach.

Praca aparatu

Za dokonanie napadu w dniu 1 lipca br. na kasjera Gminnej Kasy Spółdzielczej w Lisznie pow. Chełm (Lublin), któremu zrabowano 40 000 zł – Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie w wyniku prowadzonego dochodzenia aresztował dwóch sprawców napadu: bez stałego miejsca pracy, pochodzenia robotniczego, w wieku 19 i 20 lat. Podczas rewizji znaleziono przy nich 14 000 zł pochodzących z rabunku. W toku wstępnego przesłuchania ustalono, iż wspólnie z aresztowanymi w napadzie brało udział trzech innych osobników, którzy posiadają resztę zrabowanych pieniędzy oraz broń, przy pomocy której dokonano napadu.

Za napisanie wrogiego listu do „Fali 49” Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawa aresztował ucznia Technikum Przemysłowo-Budowlanego, pochodzenia robotniczego, czł[onka] ZMP, lat 21. Wymieniony w 1952 r. (jako niepełnoletni) był sądzony za zorganizowanie na terenie Lubartowa nielegalnej organizacji pod nazwą Jutrzenka², która zajmowała się kolportażem wrogich ulotek.

Za niemeldowanie władzom o istnieniu antypaństwowej organizacji pod nazwą Narodowy Związek Patriotów Polskich (zlikwidowana w br.) oraz czytanie i przechowywanie ulotek wydawanych przez wymienioną organizację Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku aresztował chłopca, posiadającego 8 ha ziemi i gospodynię księdza, w wieku 36 i 47 lat.

Za publiczne śpiewanie piosenek szkalujących ustrój Polski Ludowej Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi aresztował tokarza, lat 27, zatrudnionego w Łódzkich Zakładach Maszyn Włókienniczych.

Za aktywną działalność w sekcie świadkowie Jehowy i uchylanie się od służby w Wojsku Polskim Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olsztynie aresztował osobnika ukrywającego się od 1951 r., bez stałego miejsca pracy, lat 25.

² Organizacja działała od lutego do maja 1952 r., jej założycielem był uczeń Gimnazjum Ogólnokształcącego w Lubartowie Czesław Wójtowicz ps. „Orzeł”. Należeli do niej wychowankowie tego gimnazjum, w wieku od 15 do 18 lat. Według dokumentów UB organizacja powstała pod wpływem słuchanych przez Wójtowicza zachodnich audycji polskojęzycznych, a jej głównym zadaniem miało być wszczepianie młodzieży nienawiści do obecnego ustroju i Związku Radzieckiego, prowadzenie walki z komunistami przez rozpowszechnianie wśród młodzieży satyrycznych rysunków i wiadomości dotyczących polskich i sowieckich dostojników państwowych, rozwieszanie w miejscach publicznych antypaństwowych i antyradzieckich hasel. Wójtowicz na mocy wyroku Sądu Powiatowego w Lubartowie został umieszczony w zakładzie poprawczym. Nie ma natomiast danych o losie pozostałych zatrzymanych członków Jutrzenki: Jana Niewczas, Mieczysława Malesy, Tadeusza Piaseckiego, Mieczysława Ogródowskiego i Piotra Skwarka. J.W. Wołoszyn, *op. cit.*, s. 378.

Wyroki

Za nielegalne posiadanie broni Sąd Wojewódzki w Olsztynie wydał wyroki skazujące dwie osoby na 3 i 5 lat więzienia.

Za rozpowszechnianie wrogiej propagandy Sąd Powiatowy w Sandomierzu (Kielce) wydał wyrok skazujący jedną osobę na rok i 10 m[iesiący] więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Informacji GP

(-) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 5–7

1955 lipiec 8, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 65/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 8 lipca 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 65[/55]

7–8 lipca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

Na terenie Centrali Przemysłu Naftowego w Małaszewiczach pow. Biała Podlaska (Lublin) nastąpiła dwukrotna eksplozja i wybuchł pożar w jednym ze zbiorników zawierającym 250 t benzyny, która spłonęła. Ogień zlokalizowano dzięki pomocy udzielonej przez straż pożarną ZSRR. Miejscowe urządzenia przeciwpożarowe, obliczone na ugaszenie ognia w przeciągu 5 minut, w czasie akcji zawiodły. Z dotychczasowych danych wynika, iż pożar powstał na skutek aktu dywersji. Dochodzenie w celu ustalenia sprawy powyższego aktu prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie.

W kopalni „Bobrek” pow. Bytom (Stalinogród) nieustalony dotychczas sprawca przeciął w kilku miejscach dwie taśmy transporterów. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bytomiu.

Na terenie budowy bloków mieszkalnych w Będzinie (Stalinogród) nieustaleni dotychczas sprawcy uszkodzili silnik od betoniarki. Ponadto trzech młodociani pracownicy Cegielni nr 1 w Łabędach pow. Gliwice (Stalinogród) uszkodzili 6 wózków transportowych, powodując 2-godzinną przerwę w produkcji. Nadmienić należy, że podobny wypadek w wymienionej cegielni miał miejsce w czerwcu br. Dochodzenia w obydwu wypadkach prowadzą urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego] przy współudziale MO.

Przewodniczący Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Przystroniu pow. Koło (Poznań) otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor grozi mu śmiercią za aktywną pracę społeczną. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kole.

Kierownik Działu Kadr Państwowego Przedsiębiorstwa Połowów i Usług Rybackich „Barka” w Kołobrzegu (Koszalin) – członek PZPR, otrzymał anonim z pogrózkami oraz szkalujący ustrój PRL. Anonim ten nadany był na poczcie w Poznaniu, podpisany: „Dowództwo AK w Pile”. Podejrzani o napisanie anonimu są dwaj pracownicy wymienionego przedsiębiorstwa. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kołobrzegu.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Sekretarz Komitetu Powiatowego PZPR w Świdwinie (Koszalin) otrzymał pocztą anonim z pogrozkami, wykonany na maszynie. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Świdwinie.

W m. Dąbrówka Mała pow. Siemianowice¹ (Stalinogród), w pobliżu kościoła, nieustalony dotychczas sprawca wywiesił ulotkę wykonaną odręcznie w formie odezwu o treści antypaństwowej i antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie.

Praca aparatu

Za dokonanie napadu w dniu 1 VII [19]55 r. na kasjera Gminnej Kasy Spółdzielczej w Lisznie pow. Chełm (Lublin) Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie aresztował dalszych 3 sprawców napadu, w tym dwóch chłopów, posiadających 2 i 3 ha ziemi i technika zatrudnionego w przedsiębiorstwie budowlanym, w wieku od 20 do 31 lat. Wśród aresztowanych jest członek ZMP. Podczas rewizji domowej u aresztowanych znaleziono pistolet TT wraz z amunicją i 12 700 zł pochodzących z rabunku. O aresztowaniu dwóch sprawców wym[ienionego] napadu informowano w poprzednim biuletynie. Śledztwo w toku.

Za rozkolportowanie w maju br. antypaństwowych ulotek w m. Kolonowskie pow. Strzelce Opolskie Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu aresztował w wyniku przeprowadzonych ekspertyz pisma osób podejrzanych pracownika PKP, pochodz[enia] robotniczego, lat 19.

Przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi zostali aresztowani:

1) chłop, posiadający 12 ha ziemi, lat 40 – podejrzany o kolportaż wrogich broszur prowokatora Świątły;

2) pracownik umysłowy Zakładów Przemysłu Włnianego im. Barlickiego, pochodzenie intelig[encja] prac[ująca], lat 37 – za dokonanie w 1953 r. na terenie Centralnego Zarządu Przemysłu Zgrzebnego w Łodzi napisu szkalującego ustrój Polski Ludowej.

Za współpracę z gestapo Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu aresztował poszukiwanego od 1952 r., pochodzenia robotniczego, lat 59.

Władze NRD zatrzymały i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze obywatela polskiego, pochodzenia robotniczego, lat 25, karanego sądownie w 1946 r. na 8 lat więzienia za nielegalne posiadanie broni. Wymieniony w 1950 r. został zwolniony z więzienia, a w czerwcu 1951 r. zbiegł przez Czechosłowację do Niemiec Zachodnich, gdzie m.in. służył w kompaniach wartowniczych². W maju br. dokonał nielegalnego przekroczenia linii demarkacyjnej z NRF do NRD z zamiarem przedostania się do Polski. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki w Zielonej Górze. Śledztwo w toku.

¹ Od marca 1951 r. Dąbrówka Mała wchodziła w skład powiatu miejskiego Szopienice.

² Kompanie wartownicze – oddziały wojskowe przy 3. i 7. AA w Niemczech, Francji i Belgii, istniejące od maja 1945 r., formowane z żołnierzy Brygady Świętokrzyskiej, byłych jeńców wojennych, więźniów obozów koncentracyjnych, przymusowych robotników, uciekinierów z Polski. Do ich zadań należała służba przy ochronie obiektów wojskowych, magazynów, składów, portów, a także obozów i więzień dla niemieckich przestępców wojennych, budowa nowych obiektów wojskowych, prace przy transporcie.

Za usiłowanie dokonania ucieczki za granicę drogą morską Wojska Ochrony Pogranicza zatrzymały i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie robotnika Tomaszowskich Zakładów Przemysłu Wełnianego w Tomaszowie Maz[owieckim], czł[onka] ZMP i pracownika Ekspozytury PKS w Łodzi, w wieku 19 i 42 lata. Zatrzymanym odebrano ponton typu wojskowego, 2 pary wiosel składanych oraz 2 dętki i kompas. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki w Koszalinie.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) M[ichał] **Drzewiecki**, ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Informacji GP

(-) R[yszard] Samołówka, chor.

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 8–10.

1955 lipiec 11, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 66/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 11 lipca 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 66[/55]
9–11 lipca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W Koszalińskich Zakładach Roszarniczych wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła część zabudowań zakładów i 5 stogów słomy lnianej. Straty spowodowane pożarem wynoszą około 2 mln zł. Nadmienić należy, że miejscowa straż pożarna została wcześniej wezwana przez nieustaloną osobę do rzekomego pożaru w PGR Tarnowo, co opóźniło przystąpienie jej do gaszenia ognia w wymienionych zakładach. Przyczyny wybuchu pożaru ustala się. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie.

W powiecie Kolno (Białystok) dwaj uzbrojeni bandyci dokonali napadu na wagon pocztowy kolejki wąskotorowej kursującej na linii Myszyniec–Kolno, skąd po sterroryzowaniu konwojenta zrabowali 4 worki pocztowe o nieustalonej dotychczas zawartości. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kolnie.

Radny Wojewódzkiej Rady Narodowej w Olsztynie otrzymał pocztą anonim, którego autor grozi mu konsekwencjami za aktywną pracę społeczną. Anonim wykonany był na maszynie, podpisany: „Sztab Rewolucyjny”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Mrągowie.

Na terenie Zakładu Remontu Maszyn Budowlanych w Gliwicach (Stalinogród) nieustalony dotychczas sprawca wykonał odręczny napis o treści rewizjonistycznej i żądającej podwyżki płac. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gliwicach.

Praca aparatu

W czasie penetracji terenu za ukrywającym się bandytą Perełką¹ grupa operacyjna Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowym Sączu

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Stanisław Perełka ps. „Dębiński” był dowódcą organizacji Polska Armia Odwet, działającej od lutego do kwietnia 1952 r. oraz od wiosny 1953 r. do jesieni 1955 r. Obszarem jej działania były powiaty nowosądecki, limanowski i nowotarski. W skład organizacji wchodziłi byli żołnierze AK i BCh. Została utworzona z polecenia Zbigniewa Makusza-Woronicza ps. „Montana”, organizatora i dowódcy Odwetu Górskiego, na bazie tejże organizacji. Grupa „Montany” liczyła 25 osób i działała w powiecie limanowskim od czerwca 1951 r. do maja 1952 r. AIPN Kr, 074/107, Polska Armia Odwet, Charakterystyka nr 108; AIPN Kr, 074/127, Odwet Górski, Charakterystyka nr 128; *Informator o nielegalnych...*, s. 57.

(Kraków) natknęła się na bunkier, w którym ukrywali się dwaj bandyci. W czasie wymiany strzałów obaj bandyci zostali zabici. Ze strony grupy operacyjnej zginął w walce z[astęp]ca kierownika Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowym Sączu². W bunkrze bandy znaleziono: 2 automaty, 3 karabiny, 6 pistoletów i 2 dubeltówki oraz większą ilość zapasów żywnościowych.

Jako podejrzanego o współudział w dokonanych w październiku ub[iegłego] r[oku] morderstwie na osobie sekretarza POP PZPR Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie w wyniku śledztwa zatrzymał chłopa, posiadającego 3 ha ziemi, lat 27. O zatrzymaniu 4 osób podejrzanych o dokonanie wym[ienionego] morderstwa informowano w Biuletynie nr 40/55 z dnia 29 kwietnia br.

Jako podejznanego o dokonanie na terenie województwa rzeszowskiego 3 napadów w 1954 r., w tym napadu na funkcjonariusza MO, któremu zrabowano pistolet i dwóch napadów na księży, z których jeden został zamordowany – Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował chłopa, posiadającego 2 ha ziemi (członek sekty świadkowie Jehowy), lat 51.

Za współpracę z bandytą Cieślą, grasującym na terenie woj. rzeszowskiego, Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował chłopa, posiadającego 2,3 ha ziemi, lat 42.

Za zniszczenie przez zagazowanie dwóch wytopów hutniczych oraz systematyczne nieprzestrzeganie procesów technologicznych Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalowej Woli (Rzeszów) aresztowała mistrza pieca elektrycznego huty „Stalowa Wola”, wykształcenie średnie, z zawodu technik hutnik, pochodzenia chłopskiego, czł[onek] ZMP, lat 22.

Za nasypanie w czerwcu br. piasku do karteru traktora m[ar]ki Ursus, w wyniku czego uległy zatarciu panewki korbowodu, Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Mielcu (Rzeszów) zatrzymał traktorzystę POM w Dębicy, czł[onka] ZMP, lat 20.

Za wydanie w ręce okupanta szeregu obywateli polskich, którzy zostali wywiezieni do obozów koncentracyjnych Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie aresztował palacza zatrudnionego w Instytucie Katolickim w Trzebnicy (Wrocław), pochodzenia robotniczego, z zawodu kupiec, lat 54.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(–) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 11–13.

² Edward SolarSKI, por., na stanowisku zastępcy kierownika PUBP/PUdsBP w Nowym Sączu od 1 listopada 1954 r. Zginął 10 lipca 1956 r. *Aparat bezpieczeństwa...*, t. I, s. 260.

1955 lipiec 14, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 67/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 14 lipca 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 67[/55]

12–14 lipca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W Wytwórni Chemicznej nr 2 (Stalinogród) na Oddziale Zgniataczy zostały znalezione dwie spłonki górnicze (detatory) w materiale wybuchowym, podrzucone przez nieustalonego dotychczas sprawcę. Spłonki te w razie dostania się do sit mogły spowodować wybuch. Zaznacza się, że spłonki te znalezione zostały na tym samym oddziale, na którym był wybuch w dniu 1 czerwca br. Dochodzenie w powyższej sprawie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie.

W Świebodzickich Zakładach Lin i Powrozów w Świebodzicach pow. Świdnica (Wrocław), w podręcznym magazynie oraz w jednym z oddziałów produkcyjnych w krótkim czasie po sobie powstały dwa ogniska pożarów. Ogień w porę zauważono i ugaszono. Podejrzany o dokonanie podpalenia jest ślusarz wymienionych zakładów narodowości niemieckiej, który został zatrzymany przez Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Świdnicy. Śledztwo w toku.

W Zakładach Hutniczych w Bolesławiu pow. Olkusz (Kraków) nieustalony dotychczas sprawca przeciął taśmę wsadową przy piecu przewalowym. Straty w produkcji wynoszą 5 t niewyprodukowanego tlenu cynku. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olkuszu.

Na stacji PKP Skierniewice (Łódź) spłonął elektrowóz od pociągu elektrycznego kursującego na linii Warszawa–Łódź. Ofiar w ludziach nie było. Zapalenie się elektrowozu poprzedzone było silnym wybuchem, który nastąpił prawdopodobnie na skutek umieszczenia wewnątrz elektrowozu materiału wybuchowego. Elektrowóz ten jest produkcji NRD i pozostawał w okresie próbnym. Przyczyny wybuchu i zapalenia się elektrowozu ustala komisja biegłych Centralnego Zarządu Elektryfikacji Kolei. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie.

Na adres Komitetu Powiatowego PZPR w Gostyniu (Poznań) wpłynął pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor szkaluje ustrój Polski Ludowej oraz grozi śmiercią pracownikom KP PZPR. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gostyniu.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

W Łodzi w skrzynce pocztowej znaleziono ulotkę o treści antyradzieckiej, wykonaną odręcznie i zatytułowaną „Pismo Wolności”. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

Na terenie Widzewskiej Fabryki Maszyn WiFaMa w Łodzi ujawniono napis wzywający do wstępowania w szeregi antypaństwowej organizacji pod nazwą Biały Orzeł¹. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

W budynku Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Turku (Poznań) nieustalony dotychczas sprawca wykonał odręcznie napis o treści szkalującej przedstawiciela rządu PRL. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Turku.

Praca aparatu

Za usiłowanie podpalenia w dniu 6 lipca br. Huty Szkła Okiennego w Ząbkowicach (Stalinogród) Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Będzinie aresztował głównego księgowego wymienionej huty, pochodzenia robotniczego, lat 30.

W związku z wybuchem pożaru w Koszalińskich Zakładach Roszarniczych, w wyniku którego spłonęła część zabudowań zakładu i 5 stogów słomy lnianej (meldunek w poprzednim biuletynie), na polecenie prokuratora zatrzymany został strażnik ochrony przeciwpożarowej wymienionych zakładów, lat 19, który na kilka minut przed wybuchem pożaru samowolnie opuścił miejsce dyżuru (hałę), w której powstał pożar. Dochodzenie w toku.

Za redagowanie i kolportowanie w latach 1952–1954 ulotek o treści wzywającej ludność do niebrania udziału w głosowaniu na kandydatów do sejmu i rad narodowych Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach zatrzymał chłopą, posiadającego 3,8 ha ziemi, lat 42.

Za przechowywanie i kolportowanie wrogich broszur prowokatora Światły Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Oławie (Wrocław) aresztowała chłopą, posiadającego 6 ha ziemi, lat 47.

Za kolportowanie i przechowywanie wrogich broszur prowokatora Światły Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Proszowicach (Kraków) aresztowała chłopkę, posiadającą 0,5 ha ziemi, lat 33.

Za nielegalne posiadanie broni Miejski Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zabrze (Stalinogród) aresztował tokarza Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego w Gliwicach, czł[onka] ZMP i prywatnego malarza, w wieku 16 i 17 lat. Podczas rewizji przy aresztowanych znaleziono 2 pistolety i 11 szt[uk] amunicji.

Jako podejrzanego o fałszowanie książek rozchodowych materiałów wybuchowych i dokonanie kradzieży około 25 kg tegoż materiału, który w czasie rewizji znaleziono Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie aresztował górnik kopalni „Walenty Wawel” w Rudzie Śląskiej.

Za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sandomierzu (Kielce) aresztował dwóch kułaków

¹ Być może chodzi o organizację założoną w 1953 r. przez Jadwigę Kazimierczak, działającą w Piotrkowie Trybunalskim. Organizacja liczyła 10 osób. *Informator o nielegalnych...*, s. 291.

i robotnika w wieku od 36 do 53 lat. Przy aresztowanych znaleziono 140 szt[uk] broszur tejże sekty.

W pobliżu dworca kolejowego w Lublinie funkcjonariusz MO zatrzymał osobnika, bez stałego miejsca pracy, lat 23, przy którym w czasie rewizji znaleziono 6000 szt[uk] ulotek sekty świadkowie Jehowy. W toku wstępnego przesłuchania ustalono, iż jest to aktywny członek sekty. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie.

Za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy i uchylenie się od służby w Wojsku Polskim Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Giżycku (Olsztyn) aresztowała robotnika, lat 29.

Za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z Polski do NRD z zamiarem ucieczki do Niemiec Zachodnich Wojska Ochrony Pogranicza zatrzymały i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze robotnika hotelu „Orbis” w Poznaniu, lat 25.

Za znęcanie się nad obywatelami polskimi w czasie okupacji Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Częstochowie (Stalinogród) aresztował b[yłego] funkcjonariusza państwowej policji śledczej, ukrywającego się przed wymiarem sprawiedliwości.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Opolu wydał wyroki skazujące:

1) za przynależność do rewizjonistycznej organizacji młodzieżowej pn. Schlesischer Kampf Verband (Śląski Związek Walki) – 5 nieletnich na umieszczenie w zakładzie poprawczym,

2) za nielegalne posiadanie broni – 1 osobę na 2 lata i 6 m[iesiący] więzienia oraz 2 nieletnich na umieszczenie w zakładzie poprawczym.

Sąd Wojewódzki dla m.st. Warszawy wydał wyroki skazujące:

1) za przynależność do antypaństwowej organizacji pn. Polska Podziemna – 2 osoby po 1 roku więzienia i 2 osoby po 6 m[iesiący] w zawieszeniu na okres 2 lat,

2) za przesłanie do „Fali 49” anonimu o wrogiej treści – 1 osobę na 1,5 roku więzienia.

Za współpracę z okupantem Sąd Wojewódzki w Rzeszowie wydał wyroki skazujące 2 osoby na 1 rok i 5 lat więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Informacji GP

(–) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 14–17.

1955 lipiec 18, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 68/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 18 lipca 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 68[/55]

15–18 lipca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W kopalni „Komuna Paryska” w Jaworznie (Kraków) w motorze powietrznym stwierdzono piasek, który spowodował unieruchomienie motoru na przeciąg 8 godzin. Przyczyny przedostania się piasku do silnika ustala się. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W elektrowni „Victoria” w Wałbrzychu (Wrocław) wskutek przebicia na uzwojeniach nastąpiła awaria generatora. Przyczyny awarii ustala komisja ekspertów. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wałbrzychu.

Leśniczy pow. Szczytno (Olsztyn) – czł[onek] PZPR, otrzymał pocztą anonim z żądaniem przygotowania do dnia 1 września br. 20 tys. zł jako kontrybucji. Anonim zaopatrzony był w podpis „Ziemia milczenia” oraz w trzy inne nieczytelne podpisy. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczytnie.

Przewodniczący GRN w Kostrzynie pow. Radom (Kielce) – czł[onek] PZPR, otrzymał pocztą anonim, podpisany ps. „Okrutny”, w którym autor grozi mu śmiercią w wypadku niezaprzestania działalności społecznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Radomiu.

W Marianowie¹ k. Wrocławia ujawniono dwa anonimy, jeden wywieszony był na drzewie przydrożnym, wykonany na papierze pakowym, drugi znaleziony został na polu PGR, w których autor grozi śmiercią kierownikowi i brygadziście tegoż PGR – przodownikom pracy. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu.

W Kielcach w skrzynce pocztowej oraz na budynku Komisariatu MO ujawniono dwie ulotki wykonane na maszynie o treści szkalującej PRL z podpisem „Biały Orzeł”. O ulotkach i napisach z tym samym podpisem na terenie Kielc i Łodzi podawano w Biuletynach [nr.] 64[/55] i 67[/55] z dnia 6 i 14 lipca br. Dochodzenie w toku.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Od początku lat pięćdziesiątych osiedle Wrocławia w dzielnicy Psie Pole. Inne nazwy: Marzanów, Miłostów (Miłostków).

Na terenie Gdańskiej Stoczni Remontowej w Gdyni ujawniono kilka antypaństwowych napisów, wzywających stoczniovców do walki z ustrojem PRL, obok których narysowane były flagi USA i swastyka. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku.

Na terenie Zakładów Wytwórczych Aparatury Niskiego Napięcia w Toruniu (Bydgoszcz) ujawniono wrogi napis ośmieszający podejmowane zobowiązania przedfestiwalowe. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na terenie Zakładów Obrabiarek w Skarżysku (Kielce) ujawniono wrogi napis i rysunek, szkalujący członka rządu PRL. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Skarżysku.

W warsztatach transportowych Zakładów Sieci Elektrycznych w Legnicy (Wrocław) przez nieustalonego dotychczas sprawcę wykonany został odręcznie napis o treści antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Legnicy.

Praca aparatu

W wyniku przeprowadzanej operacji przez Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kraśniku (Lublin) przy pomocy wojsk KBW, mającej na celu ujęcie ukrywającego się od 1953 r. bandyty, został on w czasie wymiany strzałów zabity. Znaleziono przy nim rewolwer typu Nagan. Do sprawy tej zatrzymano chłopca, w zabudowaniach którego ukrywał się bandyta. Śledztwo w toku.

W wyniku prowadzonego śledztwa z aresztowanymi za działalność bandycką na terenie powiatu Sulechów i Nowa Sól w okresie 1945–1946 Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze aresztował dalszego członka bandy, obecnego pracownika GOM, czł[onka] PZPR, przebywającego we Wrocławiu.

Za dokonanie dwóch napadów – na funkcjonariusza MO i księdza – Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował członka sekty świadkowie Jehowy, odbywającego ostatnio służbę wojskową.

Za wrogą działalność w sekcje świadkowie Jehowy na terenie woj. kieleckiego aresztowano 7 aktywnych członków sekty, pochodzenia chłopskiego i robotniczego, w wieku 19–45 lat. W czasie rewizji domowych zakwestionowano nielegalną literaturę, ulotki o treści klerykalnej, sprawozdania oraz inne notatki dotyczące działalności poszczególnych grup sekty. Śledztwo w toku.

Za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy Posterunek MO Ostrowite pow. Konin (Poznań) zatrzymał dwóch członków sekty lat 17 i 24, jeden z nich karany sądownie za uchylanie się od służby w WP. Zatrzymani posiadali przy sobie nielegalną literaturę oraz własnoręczne notatki i raporty dot[yczące] działalności sekty. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Wyroki

Za wrogą działalność w sekcje świadkowie Jehowy Sąd Wojewódzki dla m.st. Warszawy wydał wyrok skazujący 6 osób na kary od 8 miesięcy do 3 lat więzienia.

Za nielegalne posiadanie broni palnej Sąd Wojewódzki w Zielonej Górze wydał wyrok 2 lat więzienia.

Za nielegalne posiadanie broni palnej Sąd Wojewódzki w Kielcach skazał 2 osoby na kary pół i jednego roku więzienia.

Za aktywną działalność w sekcie świadkowie Jehowy Sąd Wojewódzki w Krakowie wydał wyrok skazujący członka tejże sekty na półtora roku więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:
mł. ref[erent] Sekcji Inform[acji] GP
(-) J. Mikołajewicz, sierż.

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 18–20.

1955 lipiec 20, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 69/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 20 lipca 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 69[/55]

19–20 lipca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W PGR Wrzeście Zespół Karońniczka¹ pow. Słupsk (Koszalin) wybuchł pożar: spaleni uległa stodoła z zawartością 70 t koniczyny, magazyn płatkarni, stolarnia wraz z maszynami i kuźnia. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna pracowników Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i MO.

W Ołudze pow. Włoszczowa (Kielce) nieznanymi osobnikami uzbrojonymi w kbk dokonano najścia na mieszkanie jednego z tamtejszych mieszkańców, którego ojciec jest radnym w GRN Rokitno. Napastnik wprowadził wymienionego do lasu, gdzie postrzelił go śmiertelnie. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Włoszczowie.

W m. Marcinkowo pow. Mrągowo (Olsztyn) chłop miejscowego pochodzenia otrzymał anonim pogróżkowy, w którym autor domaga się od niego 5000 zł oraz ostrzega przed ewentualnym doniesieniem o tym władzom. Anonim podpisany był: „Komitet kontrybucyjny”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Mrągowie.

W zabudowaniach członka spółdzielni produkcyjnej w Kamieniu pow. Chełm (Lublin) znaleziono anonim, w którym autor grozi wym[ienionemu] spaleniem zabudowań. Podejrzana o napisanie anonimu jest jedna z tamt[ejszych] mieszkanek, której próbki pisma przesłano do ekspertyzy.

Na terenie kolonii letniej pracowników Stoczni Szczecińskiej w m. Dziwna-Las² pow. Kamień (Szczecin) zniszczone zostały dwie flagi państwowe z dekoracji. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kamieniu.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Miejscowość nieustalona. Być może Karzniczka.

² Miejscowość nieustalona. Być może Dziwnów-Las.

Praca aparatu

Jako podejrzanego o działalność szpiegowską oraz ukrywanie się pod fałszywym nazwiskiem Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie aresztował pracownika „Trybuny Robotniczej”, wykształcenie średnie, czł[onka] PZPR. Śledztwo w toku.

Jako podejrzanego o czynienie przygotowań do utworzenia na terenie Sośnicy antypaństwowej organizacji pod nazwą Schwarzer Wolf³ Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie aresztował górnika kopalni „Sośnica”, poch[odzenia] robotniczego, do 1939 r. członek niemieckiej organizacji Wehrwolf⁴, lat 56.

Za kolportowanie antypaństwowych ulotek i sporządzanie wrogich napisów na terenie Uniwersytetu Warszawskiego, o których podawano w biuletynach w marcu i kwietniu br., Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] m.st. Warszawy aresztował studenta Uniwersytetu Warszawskiego, kand[ydata] PZPR, lat 25. Śledztwo w toku.

Za napisanie anonimu szkalującego ustrój PRL i ZSRR Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bielsku (Stalinogród) aresztował pracownika Zakładów Metalowych w Bielsku, wykształcenie średnie, lat 50. Aresztowany został przekazany do dyspozycji Prokuratury Powiatowej.

Jako podejrzanego o napisanie i doręczenie obywatelowi miejscowego pochodzenia anonimu pogróżkowego, żądającego złożenia 3000 zł na cele nielegalnej organizacji Miejski Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zabrzu (Stalinogród) aresztował mieszkańca Bielszowic, pochodzenia robotniczego, lat 46.

Na podstawie doniesienia Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] m.st. Warszawy zatrzymał osobnika posługującego się obcymi dokumentami, znalezionymi przez niego w 1953 r. W dotychczasowym śledztwie ustalono, że aresztowany poszukiwany jest przez organy bezpieczeństwa za działalność bandycką.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łukowie (Lublin) aresztował dezertera WP, który posiadał przy sobie pistolet wraz z amunicją. Śledztwo w toku.

³ Czarny Wilk – organizacja działająca w 1954 r. w powiecie Koźle, w województwie opolskim. Liczącą 5 osób grupą dowodził Marian Eichler. *Informator o nielegalnych...*, s. 276

⁴ Właśc. Werwolf (Wilkołak); tu błędnie: chodzi o rok 1949. Organizacja utworzona z inicjatywy kierownika wydziału wywiadu Wehrmachtu Reinharda Gehlena, po naradach Heinricha Himmlera z ministrami i wyższymi oficerami SS. W ich wyniku powstał plan „W-II”, zakładający podjęcie działań dywersyjnych na tzw. płytkim zapleczu w przypadku odwrotu wojsk niemieckich. Projekt struktury organizacji opracowano wykorzystując doświadczenia wyniesione z walki z polskim podziemiem. Zakładano decentralizację Werwolfu, stąd sprawy rekrutacji, szkolenia i zaopatrzenia prowadzono na szczeblu lokalnym. Członkowie organizacji byli szkoleni w zakresie szpiegostwa i dywersji, organizacji magazynów broni i żywności, utrzymania łączności na terenach uznanych za zagrożone okupacją polską lub sowiecką. Szefem Werwolfu został SS-Obergruppenführer Hans Prützmann, jego oddziały operowały głównie na Ziemiach Odzyskanych. Większość sił Werwolfu została zlikwidowana w latach 1946–1947, ale pojedyncze grupy przetrwały na terenach polskich nawet do 1950 r.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Lublinie skazał jedną osobę na dożywotnie więzienie za działalność w antypaństwowej organizacji.

Za udzielanie pomocy bandzie skazanych zostało siedem osób na kary od 7 do 12 lat więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

mł. ref[erent] Sekcji Informacji GP

(-) Mikołajewicz J., sierż.

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 21–23.

1955 lipiec 23, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 70/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 23 lipca 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 70[/55]

21–23 lipca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W Zakładach Stalowni Huty im. Lenina (Kraków) we wnętrzu suwnicy zauważono bolec o średnicy 60 mm, który w wypadku nieusunięcia spowodowałby spalenie bezpieczników w tablicy rozdzielczej, przez którą dopływa prąd. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowej Hucie.

W pobliżu huty szkła w Krośnie (Rzeszów) na torze kolejowym zauważono ułożoną przeszkodę z kamieni, co groziło wykojeniem nadjeżdżającego pociągu osobowego. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO w Krośnie.

W PGR Gościeszyn pow. Wolsztyn (Poznań) w czasie próbnych omlotów kombajnem typu radzieckiego ujawnione zostało w snopku rzepaku żelazo, które w wypadku dostania się do kombajnu spowodowałoby uszkodzenie maszyny. Śledztwo prowadzi Delegatura Powiatowa [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wolsztynie.

We Wrocławiu nieustaleni dotychczas sprawcy dokonali morderstwa milicjanta pełniącego służbę obchodową. Wymienionemu zrabowano broń służbową. Śledztwo prowadzi KW MO Wrocław, która zatrzymała 5 osób podejrzanych o dokonanie morderstwa.

W Ełku (Białystok) dwóch osobników dokonało napadu na funkcjonariusza MO, zadając mu ranę nożem w pierś i usiłując odebrać broń. W jednym z napastników milicjant rozpoznał mieszkańca m. Ełk. Dochodzenie prowadzi KP MO w Ełku.

Dwóch sztygarów kop[alni] „Makoszowy” w Zabrze (Stalinogród) otrzymało pocztą anonimy pogróżkowe w języku niemieckim, podpisane: „Bojówka Szturmowa 25, Fiebich Gerard, kpt. rezerwy”. Obaj sztygarzy są aktywnymi członkami PZPR. Dochodzenie prowadzi Miejski Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zabrzu.

Kierownikowi szkoły w Lipkach pow. Brzeg (Opole) podrzucony został na podwórko anonim wykonany odręcznie, w którym autor wzywa go do opuszczenia gromady, a w przeciwnym razie grozi konsekwencjami. Treść anonimu skierowana jest również przeciwko I sekretarzowi KP PZPR w Brzegu i jednemu z członków partii.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Do Komitetu Powiatowego PZPR w Brzegu (Opole) wpłynęły dwa anonimy pogróżkowe wykonane odręcznie. Jeden podpisany był: „Koło Gospodyń w Lipkach”, drugi natomiast: „Joszczuk Maria”. Dochodzenie w toku.

Komisariat MO we Wrocławiu otrzymał wrogi anonim szkalujący ustrój PRL, ZSRR oraz przywódców międzynarodowego ruchu robotniczego. Do anonimu dołączone były wycinki z gazet zaopatrzone we wrogie napisy. Według posiadanych danych podobne anonimy pisane tym samym charakterem otrzymał tenże komisariat w przededniu święta 22 Lipca 1954 r. oraz 1 Maja br. Rozpracowanie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu.

W pobliżu stacji kolejowej w Kielcach znaleziona została ulotka szkalująca ustrój PRL. Ulotka wykonana była na maszynie i podpisana ps. „Biały Orzeł”.

W m. Pińczów (Kielce) nieustaleni dotychczas sprawcy rozrzucili wieńce złożone pod pomnikiem wdzięczności i namalowali krzyż. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach.

W m. Łącznik pow. Prudnik (Opole) na ogrodzeniu stadionu sportowego ujawniono wrogi napis wykonany farbą, o treści antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Prudniku.

Praca aparatu

Za przynależność do nielegalnej organizacji młodzieżowej pod nazwą Wola Polski Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie aresztował pięciu jej członków: 3 uczniów szkół średnich, 1 pracownika stoczni i 1 pracownika Centrali Handlowej Przemysłu Skórzanego. Wszyscy w wieku 16–17 lat, członkowie ZMP. Organizacja na przestrzeni [lat] 1952–1955 kolportowała wrogie ulotki na terenie miasta Szczecina z podpisem „Komenda Główna Wola Polski – Janik”, wzywające młodzież do walki z ustrojem PRL. Ostatnio członkowie organizacji planowali zdobycie broni palnej. Śledztwo w toku.

W związku z likwidacją nielegalnej organizacji pod nazwą Orleńca na terenie Liceum SS. Urszulanek w Poznaniu (o czym podawano w biuletynach z m[iesią]ca maja br.) Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu aresztował dyrektorkę tegoż liceum za niszczenie dowodów przestępstwa i utrudnianie śledztwa. W czasie rewizji na terenie gmachu ss. urszulanek znaleziono m.in. gazetkę szkolną pt. „Świat i My” o antykomunistycznej treści.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu aresztował b[yłego] dowódcę zlikwidowanej bandy, pochodzenia chłopskiego, lat 31, dwukrotnie karanego sądownie za bandytyzm oraz mieszkańca Wolsztyna, pochodzenia drobnomieszczańskiego, lat 42, z zawodu rzeźnik, bez stałego miejsca pracy – którzy czynili przygotowania do dokonania napadu na Zespół PGR w Zbąszynku. Śledztwo w toku.

Za melinowanie członka bandy UPA oraz branie udziału w dokonywanych przez bandę napadach z bronią w ręku Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował trzech mieszkańców Strzyżowa, pochodzenia chłopskiego, w wieku od 25 do 35 lat.

Za wysyłanie do rozgłośni Wolna Europa listów szkalujących ustrój PRL Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował pracownicę Wojewódzkiej Ekspozytury PKS, pochodz[enia] drobnomieszczańskiego, lat 29. Podczas

rewizji domowej znaleziono list przygotowany do wysłania na adres tejże rozgłośni oraz kilka adresów Wolnej Europy. Śledztwo w toku.

Za przechowywanie i kolportowanie broszur prowokatora Świątły Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Przasnyszu (Warszawa) aresztował właściciela młyna, zam[ieszkałego] w Przasnyszu, lat 35. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki w Warszawie.

Za rozpowszechnianie w miejscu pracy wrogiej propagandy, szkalującej ustrój PRL, Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Brzesku (Rzeszów^b) aresztowała robotnika Nowej Huty, pochodz[enia] chłopskiego, lat 26.

Wyroki

Za działalność bandycką Sąd Wojewódzki w Szczecinie na sesji wyjazdowej w Łobzie skazał 6 osób na kary od 7 do 15 lat więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

mł. ref[erent] Sekcji Informacji GP

(-) Mikołajewicz J., sierż.

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 24–27.

^b Tak w tekście. Powinno być: Kraków.

1955 lipiec 26, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 71/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 26 VII 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 71[/55]
24–26 lipca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W Zakładach Przemysłu Wełnianego im. Andrzeja Struga w Łodzi spłonęła hala produkcyjna wraz z urządzeniami i surowcem. Wskutek oberwania się stropu uległy również uszkodzeniu agregaty w drugiej hali produkcyjnej. Do sprawy zatrzymano strażnika przemysłowego i przeciwpożarowego, wobec których prokurator zastosował areszt tymczasowy. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na torach kolejowych w Nowej Soli (Poznań^b) nieustalony dotychczas sprawca przywiązał do szyn żelazne koło zębate, które zostało w porę usunięte. Dochodzenie w celu wykrycia sprawcy prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i MO Zielona Góra.

Na terenie pow. Wołów i Trzebnica (Wrocław) nieustaleni dotychczas sprawcy porozbijali kamieniami izolatory na linii wysokiego napięcia. Przerwa w dopływie prądu trwała 6 godzin. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Trzebnicy.

W spółdzielni produkcyjnej Murkowo pow. Leszno (Poznań) nieustalony dotychczas sprawca wrzucił do trybów snopowiązałki kawałek żelaza, powodując poważne uszkodzenie. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lesznie.

W mleczarni Różyny pow. Pruszcz¹ (Gdańsk) stwierdzono zanieczyszczenie sody kaustycznej około 5 tys. litrów mleka przeznaczonego na konsumpcję dla mieszkańców Gdańska. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Pruszczu.

W Zakładach Cynkowych w Trzebnicy podczas próbnego rozruchu generatora uległ uszkodzeniu wirnik. Dochodzenie w celu zbadania przyczyn awarii prowadzi Powiatowy

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

^b *Tak w tekście. Powinno być: Zielona Góra.*

^c *Tak w tekście.*

¹ Właśc. powiat gdański z siedzibą w Pruszczu. Podobnie w następnych dokumentach.

Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chrzanowie (Wrocław)^e przy udziale komisji biegłych.

W Duńkowicach pow. Radymno (Rzeszów) spłonął dom mieszkalny członka nowo zorganizowanej spółdzielni produkcyjnej. Ogień został zlokalizowany przez Straż Pożarną. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO Radymno.

W m. Chojnik pow. Morąg (Olsztyn) spłonęła stodoła należąca do spółdzielni produkcyjnej. Straty wynoszą około 50 tys. zł. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Morągu.

W spółdzielni produkcyjnej Rokitnica pow. Pruszcz (Gdańsk) z przyczyn dotychczas nieustalonych spłonęły 2 stogi siana. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pruszczu.

W Białkach pow. Wołomin (Warszawa) znalezione zostały zwłoki radnego GRN w Sulechowie² pow. Wołomin (czł[onka] PZPR). Dochodzenie w toku.

W m. Osie pow. Świecie (Bydgoszcz) został dokonany napad na przewodniczącego GRN w Łązku. Napastnicy wrogo wypowiadali się wobec przewodniczącego, a następnie pobili go do utraty przytomności. W wyniku dochodzenia ustalono 4 sprawców, z których 3 zostało zatrzymanych, pochodzenia robotniczego i drobnomieszczańskiego, w wieku 21–24 lata. Czwarty sprawca pełni służbę czynną w WP. O zajściu powiadomiono Informację Wojska Polskiego. Dochodzenie prowadzi KP MO wspólnie z Powiatowym Urzędem [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Redakcja „Gazety Kujawskiej” we Włocławku (Bydgoszcz) otrzymała anonim, w którym autor wrogo i wulgarnie komentuje zamieszczony niedawno w gazecie artykuł pt. *Ruch strajkowy w krajach kapitalistycznych o chleb i pokój*, gloryfikując warunki ekonomiczno-polityczne w krajach kapitalistycznych. Anonim podpisany był „emeryt Micieźnik”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Włocławku wspólnie z Powiatowym Urzędem [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Aleksandrowie.

Przewodniczący Prezydium Pow[iatowej] Rady Narodowej w Suwałkach (Białystok) otrzymał pocztą anonim wykonany na maszynie o wrogiej, antypaństwowej treści. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Suwałkach.

Instruktor KP PZPR w Biłgoraju (Lublin) otrzymał anonim pogróżkowy, w którym autor wzywa go do zaprzestania pracy w aparacie partyjnym. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Biłgoraju.

W kilku punktach miasta Brzeg (Opole) ujawniono 5 ulotek wykonanych odręcznie na papierze rysunkowym, których treść skierowana jest przeciwko ZSRR i ustrojowi PRL. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Brzegu przy pomocy Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu.

W Lublinie ujawniono 2 ulotki wykonane odręcznie na papierze maszynowym o treści antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie.

² Prawdopodobnie chodzi o Sulejów.

W stołówce PKP w Legnicy (Wrocław) zostały zniszczone portrety członków rządu oraz plakat przedstawiający żołnierza Armii Radzieckiej. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Legnicy.

Na terenie Wytwórni Chemicznej w Łęgnowie (Bydgoszcz) dwukrotnie ujawniono wrogie napisy o treści antykomunistycznej i szkalującej jednego z przedstawicieli międzynarodowego ruchu robotniczego. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa Publicznego] w Łęgnowie.

Na stacji PKP Zwierzyniec (Lublin) ujawniono wrogi napis szkalujący Związek Radziecki, a gloryfikujący USA. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa Publicznego] w Zamościu.

Praca aparatu

W wyniku śledztwa z aresztowanym za czynienie przygotowań do utworzenia wśród młodzieży niemieckiej antypaństwowej organizacji i nielegalne posiadanie broni (o czym podano w Biuletynie nr 33/55 z dnia 12 kwietnia br.) Wojewódzki Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie aresztował pracownika Szczecińskich Zakładów Odzieżowych, narodowości i obywatelstwa niemieckiego, lat 19. Śledztwo trwa.

Wyroki

Za nielegalne posiadanie broni i dokonywanie napadów Sąd Wojewódzki w Opolu skazał jedną osobę na 15 lat więzienia i utratę praw obywatelskich i honorowych na przeciąg 8 lat.

Za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy Sąd Wojewódzki w Krakowie skazał 1 osobę na 1 rok więzienia oraz utratę praw obywatelskich i publicznych praw honorowych na okres 2 lat.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

mł. ref[erent] Sekcji Informacji GP

(-) Mikołajewicz J., sierż.

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 28–31.

1955 lipiec 28, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 72/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 28 lipca 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 72[/55]

27–28 lipca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W Poznaniu znalezione zostały ulotki w ilości 10 szt[uk] o wrogiej treści, wykonane odręcznie. Takie same ulotki rozrzucone były w dniu 1 V 1953 r. i w czasie wyborów do rad narodowych w 1954 r. Celem ustalenia autora ulotek Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu prowadzi aktywne śledztwo.

Na przydrożnym drzewie w m. Jeleśnia pow. Żywiec (Kraków) naklejona została ulotka o treści nawołującej do walki z ustrojem PRL. Ulotka wykonana była odręcznie i podpisana: „Naczelna Komenda AK” – „Las”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Żywcu.

W dwóch punktach miasta Białystok ujawniono 18 szt[uk] ulotek (tzw. motylki) wykonanych odręcznie o treści antyradzieckiej. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku.

Na terenie Instytutu Metalurgii w Gliwicach (Stalinogród) ujawniony został rysunek przedstawiający swastykę i napis odręczny szkalujący członka KC PZPR. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie.

Na terenie Wytwórni Chemicznej nr 9 w Łęgnowie (Bydgoszcz) ujawniony został wrogi napis wykonany ołówkiem. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łęgnowie.

Przewodniczący GRN w Kruszynku pow. Włocławek (Bydgoszcz) otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, w którym autor grozi mu konsekwencjami w wypadku niezaprzestania aktywnej działalności społecznej. Anonim nosi nagłówek: „Ogólny list od społeczeństwa wsi” i podpisany jest: „Lud wsi”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Włocławku.

Na adres Miejskiej Rady Narodowej w Suwałkach (Białystok) wpłynął pocztą anonim o wrogiej, antypaństwowej treści, wykonany na maszynie.

Sekretarz Komitetu Powiatowego PZPR w Suwałkach otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie o treści skierowanej przeciwko Związkowi Radzieckiemu i ustrojowi PRL.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Dochodzenie w obydwu wypadkach prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Suwałkach.

Ksiądz parafii Dąbrowa pow. Sokółka (Białystok) w czasie kazania wypowiedział się, że do Polski ma przybyć 10 milionów Chińczyków, co spowoduje brak żywności w kraju. Po rozmowie odbytej z ww. księdzem w Referacie do spraw Wyznań PRN w Sokółce odwołał on na następnym kazaniu tę pogłoskę, lecz jednocześnie podburzał zebranych przeciwko tym, którzy piszą na niego doniesienia do władz.

Praca aparatu

Za przynależność do bandy terrorystycznej i zabójstwo milicjanta w roku 1945 Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Żaganiu (Zielona Góra) aresztował pracownika Rozdzielni Prądu w Witoszynie, lat 36, występującego pod fałszywym nazwiskiem. Śledztwo w toku.

Za rozpowszechnianie wrogiej propagandy i świadome opóźnienie o 6 miesięcy ukończenia robót budowlanych Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował kierownika budowy RPZB w Pustyni pow. Dębica, lat 53, pochodzenie robotnicze, z zawodu mistrz ciesielsko-murarski. Dochodzenie w toku.

Za umieszczenie w miejscu publicznym wrogiego napisu skierowanego przeciwko członkowi KC PZPR Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Będzinie (Stalinogród) na mocy postanowienia prokuratora aresztował robotnika Rogoźnickich Zakładów Materiałów Ogniotrwałych w Rogoźniku pow. Będzin, lat 18, pochodzenie robotnicze.

Za kolportowanie literatury sekty świadków Jehowy Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kutnie (Łódź) zatrzymał członka tejże sekty, lat 21, poszukiwanego przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie.

Wyrok

Za udzielanie pomocy członkom bandy UPA Sąd Wojewódzki w Olsztynie skazał jedną osobę na półtora roku więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

st. referent] Sekcji Sprawozd[awczej] GP

(-) Z. Wilczyńska, ppor.

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 32-34.

1955 lipiec 30, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 73/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 30 lipca 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 73[/55]

29–30 lipca

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W Lichwinie pow. Tarnów (Kraków) 3 uzbrojonych osobników dokonało napadu na sklep Gminnej Spółdzielni, rabując pieniądze z utargu dziennego. Wstępne dochodzenie wskazuje, iż napadu dokonali trzej dezercerzy WP, którzy zbiegli w dniu 16 bm. z jednostki wojskowej zabierając ze sobą 4 pistolety i większą ilość amunicji oraz wyposażenie mundurowe. W pościgu za sprawcami biorą udział pracownicy Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego], MO i pluton KBW.

29 lipca br. w godzinach nocnych nieznaną osobnik w mundurze WP napadł na strażniczkę Huty im. Lenina, pełniącą służbę przy parku urządzeń radzieckich w Luboczy k. Nowej Huty (Kraków), którą pobił do utraty przytomności i zrabował jej karabin służbowy. Śledztwo prowadzi Komisariat MO i Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Nowej Hucie.

W Jelczańskich Zakładach Samochodowych pow. Oława (Wrocław) ujawniono uszkodzenie samochodu produkcji specjalnej. Podejrzanymi o dokonanie powyższego są trzej autochtoni pracujący przy tym wozie. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu.

W pow. Dzierżoniów (Wrocław) w lesie znaleziono przybite na drzewach dwa plakaty pisane odręcznie o treści antyradzieckiej, nawołujące do walki z komunizmem. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Dzierżoniowie.

Pracownik Warsztatów Drogowych w Bieżanowie (Kraków) otrzymał pocztą ulotkę wykonaną odręcznie o treści antypaństwowej i antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie.

W Gromadzkiej Radzie Narodowej w Szepietowie pow. Wysokie Maz[owieckie] (Białystok) zauważono napis skierowany przeciwko przedstawicielom KC PZPR. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wysokiem Maz[owieckiem].

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Na terenie Wytwórni Chemicznej nr 9 w Łęgnowie (Bydgoszcz) zniszczona została gablotka oraz umieszczony został wrogi napis w formie wiersza, mówiący o braku mięsa na rynku. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na adres Komitetu Powiatowego PZPR w Ostrowi Maz[owieckiej] (Warszawa) wpłynął pocztą anonim, w którym autor grozi członkom komitetu konsekwencjami za niedostateczne zaopatrzenie miejscowego rynku w artykuły spożywcze. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd w [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ostrowi Maz[owieckiej].

Praca aparatu

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku aresztował członka nielegalnej organizacji Walka z Komunizmem, lat 42, pochodzenie robotnicze, czł[onek] PZPR, zam[ieszkały] na terenie woj. zielonogórskiego. Wymieniony od 1953 r. należał do tejże organizacji i – pracując przy kanale wodno-melioracyjnym w Czarnej Wsi pow. Grajewo – czynił próby werbowania nowych członków spośród załogi.

Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łęgnowie (Bydgoszcz) aresztowała robotnika tartaku, lat 54, pochodzenie chłopskie, czł[onek] PZPR, za organizowanie zbiorowego słuchania audycji radiowych państw imperialistycznych przez młodzież, która pod wpływem wysłuchanych audycji utworzyła nielegalną organizację pn. Błękitne Sokoły (zlikwidowana w kwietniu br.) oraz niemeldowanie władzom o istnieniu tej organizacji.

Za zorganizowanie i przynależność do nielegalnej organizacji mającej na celu zdobycie broni i ucieczkę za granicę Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie aresztował dwóch mieszkańców m. Siemianowice¹ pow. Rawicz (Poznań), w wieku 16 i 17 lat. Sprawa w[yżej] wymienionych przekazana została do sądu dla nieletnich.

Za sporządzanie i kolportowanie na terenie m. Brzeg (Opole) ulotek i napisów o treści antypaństwowej Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Brzegu aresztował osobnika lat 18, pochodzenie robotnicze, czł[onek] ZMP, wykształcenie średnie. Wymieniony zeznał, iż robił to pod wpływem wysłuchiwanego audycji rozgłośni Wolna Europa.

Za dokonanie w czerwcu br. wrogiego napisu w Wojewódzkiej Szkole Partyjnej w Szczecinie, w czasie trwania kursu dla agronomów, Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie aresztował agronoma POM w Barlinku pow. Myślibórz (Szczecin), lat 29, urodzony w Ameryce, narodowość i obywatelstwo polskie, pochodzenie społ[eczne] intelig[encja] prac[ująca]. Wymieniony w roku 1953 skazany był za kradzież na półtora roku więzienia, skąd został warunkowo zwolniony.

Za uchylanie się od służby wojskowej Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu aresztował ukrywającego się od 1951 r. osobnika lat 26, narodowości niemieckiej, pochodzenie robotnicze, zatrudniony w Przedsiębiorstwie Budowlanym w Brzegu Dolnym.

¹ Miejscowość nieustalona.

Za uchylenie się od służby w WP i aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy aresztowany został przez MO i przekazany do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie osobnik lat 21, pochodzenie chłopskie, z zawodu hydraulik, bez stałego miejsca pracy, zam[ieszkały] w Tenczynku pow. Chrzanów (Kraków).

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Opolu skazał 4 osoby na kary od 2 do 3 lat więzienia oraz dwie osoby skierował do zakładu wychowawczego za przynależność do nielegalnej organizacji rewizjonistycznej.

Za działalność w sekcje świadkowie Jehowy Sąd Wojewódzki w Krakowie skazał jedną osobę na 2 lata więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

st. referent] Sekcji Sprawozd[awczej] GP

(-) Z. Wilczyńska, ppor.

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 35–37.

1955 sierpień 1, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 74/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 1 sierpnia 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 74[/55]
30 VII – 1 VIII 1955 r.

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W Siedlcach (Warszawa) 3 bandytów dokonało napadu na sklep komisowy z biżuterią, rabując kosztowniejsze przedmioty. W czasie zorganizowanego pościgu jeden ze sprawców został ujęty, za pozostałymi bandytami pościg trwa.

W Rudniku Małym pow. Częstochowa (Stalinogród) nieustalony dotychczas sprawca sterroryzował pistoletem inkasenta Gminnej Spółdzielni Samopomoc Chłopska, rabując mu około 21 tys. zł pochodzących z utargów dziennych sklepów spółdzielczych. Pościg za bandytą wszczął Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i MO w Częstochowie.

W m. Jeże pow. Pisz (Olsztyn) dwóch nieznanych sprawców dokonało napadu na sklep GS, rabując 400 zł gotówką i artykuły przemysłowe. Pościg za bandytami i dochodzenie w tej sprawie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Piesz.

W Dzierżoniowie (Wrocław) nieznany osobnik, terroryzując pistoletem kierowcę taksówki, zażądał od niego pieniędzy, a następnie oddał jeden strzał za uciekającym kierowcą, który nie chciał mu wydać żądanej gotówki. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Dzierżoniowie.

W m. Czersk pow. Świecie (Bydgoszcz) zostały rozrzucone ulotki w ilości 8 szt[uk] wykonane ręczną drukarką, o treści skierowanej przeciwko ustrojowi PRL. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Świeciu.

Na terenie Pomorskich Zakładów Wytwórczych Aparatury Niskiego Napięcia w Toruniu (Bydgoszcz) ujawnione zostały 3 odręczne napisy skierowane przeciwko ZSRR, a gloryfikujące USA. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Toruniu.

W pomieszczeniach budynku administracyjnego Zakładów Budowy Maszyn i Aparatury im. [Stanisława] Szadkowskiego w Krakowie ujawniono 5 wrogich napisów wykonanych odręcznie o treści skierowanej przeciwko kierownictwu tamtejszego zakładu.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie.

Praca aparatu

W wyniku zorganizowanej akcji operacyjnej Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach ujął dwóch bandytów. Jeden z nich jest w wieku 46 lat, pochodzenie chłopskie, z zawodu górnik, zam[ieszkały] Winna pow. Opatów, zaś drugi bandyta nie posiadał żadnych dokumentów. Wymienieni od dłuższego czasu terroryzowali ludność i dokonywali napadów rabunkowych. Jeden z bandytów w czasie akcji ostrzeliwał się, a następnie podpalił dom, w którym był ukryty i usiłował zbiec. Bandyci posiadali 2 karabiny, 1 pistolet i większą ilość amunicji. Jednocześnie aresztowany został meliniarz ww. bandytów, lat 31, zam[ieszkały] w Stawach pow. Opatów, pochodzenie chłopskie, właściciel 3 ha ziemi.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie aresztował przewodniczącego prywatnej spółki wodnej w Oświęcimiu, pochodzenie inteligenckie, prawnik, lat 68, przed rokiem 1939 był w stopniu majora, zam[ieszkały] w Krakowie. Wymieniony na przestrzeni od 1952 r. zredagował i wysłał do władz państwowych i redakcji pism 103 wrogie anonimy, szkalujące ZSRR i ustrój PRL.

Do sprawy zlikwidowanej w maju br. nielegalnej organizacji pn. Orleńta w Liceum SS. Urszulanek w Poznaniu Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu aresztował nauczycielkę ww. liceum, lat 34, zakonnica, która utrudniała śledztwo prowadzone przez tamt[ejszy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w tej sprawie.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Mławie (Warszawa) aresztował za nielegalne posiadanie broni osobnika (właściciel 12 ha ziemi), zam[ieszkałego] w Giżyjskach¹ pow. Mława. W czasie rewizji w zabudowaniach ww. znaleziono pistolet i 174 szt[uki] amunicji.

Za usiłowanie przekazania do ambasad państw kapitalistycznych wiadomości stanowiących tajemnicę państwową i wojskową Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach zatrzymał mieszkańca Radomia, lat 25, pochodzenie chłopskie, z zawodu technik.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie aresztował maszynistę kolejowego w Gliwicach za rozpowszechnianie wrogiej propagandy i broszur prowokatora Światły.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Radomiu (Kielce) aresztował mieszkańca Jedlanki pow. Radom, pochodzenie chłopskie, lat 22, za rozsiewanie wrogiej propagandy przeciwko spółdzielczości produkcyjnej. Wymieniony był uprzednio karany sądownie za chuligaństwo 6-miesięcznym aresztem w zawieszeniu.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łukowie (Lublin) zatrzymał i przekazał do jednostki wojskowej w Krasnymstawie dezertera WP, ukrywającego się od 28 czerwca br. Wymieniony podejrzany jest o zabranie broni z jednostki.

¹ Miejscowość nieustalona.

Za dokonywanie w czasie okupacji hitlerowskiej morderstw na obywatelach polskich narodowości żydowskiej Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku aresztował ukrywającego się osobnika lat 41, bez stałego miejsca pracy i zamieszkania.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi aresztował za współpracę z okupantem hitlerowskim mieszkańca Sopotu (Gdańsk), lat 43, pochodzenie robotnicze, wykształcenie 8 kl[as] szkoły podstawowej.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi aresztował mieszkańca Warszawy, lat 46, pochodzenie chłopskie, z zawodu rzeźnik, podejrzanego o współpracę z gestapo.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:
kierownik Sekcji Informacji GP
(-) M[ieczysław] Stec, mjr²

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 38–41.

² Mieczysław Stec (ur. 1923), mjr/ppłk. Od maja 1945 r. w Wydziale do Walki z Bandytyzmem MBP, od stycznia 1946 r. starszy referent Wydziału I Departamentu VII MBP. W Departamencie III MBP: referent, następnie starszy referent informacji i ewidencji Sekretariatu Wydziału I (od lipca 1946); starszy referent statystyki i ewidencji Sekretariatu (od czerwca 1950); starszy referent Referatu Ewidencji Wydziału Ogólnego (od kwietnia 1951); starszy referent, następnie kierownik Sekcji Sprawozdawczo-Statystycznej Wydziału Ogólnego (od grudnia 1952); kierownik Sekcji 3 Wydziału I (od listopada 1954). Kierownik Sekcji 1 Wydziału VI (od kwietnia 1955) Departamentu III KdsBP; kierownik (od października 1955), następnie starszy oficer sprawozdawczy Sekcji 1 Wydziału Informacyjno-Sprawozdawczego GP KdsBP (od kwietnia 1956). Przeniesiony w listopadzie 1956 r. do MSW, służył na różnych stanowiskach w centralnych jednostkach organizacyjnych resortu. W marcu 1969 r. delegowany do dyspozycji dyrektora Departamentu I; od lipca 1971 r. naczelnik Wydziału VI Biura „C” MSW. Zwolniony ze służby w sierpniu 1975 r. AIPN, Karta ewidencyjna funkcjonariusza.

1955 sierpień 3, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 75/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 3 sierpnia 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 75[/55]

2–3 sierpnia

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

^bW dniu 1 sierpnia br. dwaj bandyci uzbrojeni w broń palną napadli na sklep spożywczy w Podkowie Leśnej pow. Pruszków ^c(Warszawa)^c i po sterroryzowaniu ekspedientki zrabowali 6 tys. zł z utargu oraz 540 zł stanowiące własność sklepowej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pruszkowie.

^dDnia 1 sierpnia br. w godzinach wieczornych dwaj bandyci uzbrojeni w broń krótką dokonali napadu na aptekę społeczną w Pionkach ^c(Kielce)^c, rabując 1000 zł gotówki i 20 butelek penicyliny. Śledztwo prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pionkach.

W nocy z dnia 31 lipca na 1 sierpnia br. nieustaleni dotychczas sprawcy zniszczyli snopowiązałkę, która znajdowała się na polu spółdzielni produkcyjnej Kondratki ^cpow. Białystok^c. Również na tym samym polu zostało rozwiązane ze snopów i porozrzucane zboże skoszone z 1 ha ziemi. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i MO w Białymstoku.

Dnia 29 lipca br. w Zakładach Przemysłu Bawełnianego im. 22 Lipca w Dzierżonowie (Wrocław) w agregacie przedzalnicy ujawniona została sztabka żelaza, która mogła spowodować poważne uszkodzenia maszyny i przerwę w produkcji. Żelazo zostało w porę usunięte. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Dzierżonowie.

W dniu 1 sierpnia br. nieustaleni dotychczas sprawcy dokonali włamania do nadleśnictwa w Żedni ^cpow. Białystok^c, skąd zrabowali maszynę do pisania, radioodbiornik i torbę polową z dokumentami nadleśniczego. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO w Białymstoku.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

^b *Przy akapicie odręcznie dopisano: MO.*

^{c-c} *Podkreślono odręcznie.*

^d *Przy akapicie dopisano odręcznie: V oraz MO.*

Dnia 1 sierpnia br. na jednej z ulic miasta Łodzi zostały naklejone na słupach telefonicznych 2 ulotki wykonane drukarką ręczną, których treść związana jest z rocznicą powstania warszawskiego.

Praca aparatu

W dniu 1 sierpnia br. w godzinach nocnych przeprowadzono wspólną akcję przez Powiatowe Urzędy [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] Tarnów i Gorlice przy współudziale KBW i MO za zbiegłymi dezerterami WP. W wyniku akcji zostali ujęci trzej dezerterzy, przy których znaleziono 4 pistolety TT i 130 szt[uk] amunicji oraz część gotówki zrabowanej w GS we wsi Lichwin pow. Tarnów (Kraków). Wymienieni zostaną przekazani właściwej jednostce wojskowej.

Dnia 2 sierpnia br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach aresztował członka bandy częściowo zlikwidowanej w dniu 30 lipca br. (patrz Biuletyn nr 74/[55]) oraz 1 współpracownika. Aresztowany współpracownik jest w wieku lat 26, pochodzenie chłopskie, z zawodu górnik, kand[ydat] PZPR, zaś członek bandy w wieku lat 18, pochodzenie chłopskie, uczeń krawiecki, czł[onek] ZMP, obaj zam[ieszkali] w Nowym Stawie pow. Opatów.

Dnia 1 sierpnia br. na odbywającej się zabawie tanecznej w PGR Mielnów (Rzeszów) ujęty został ukrywający się od 1947 [r.] członek bandy UPA, lat 28, wyksz[tałcenie] 5 kl[as] szkoły powszechnej. Wymieniony w czasie od 1947 r. dokonał 3 morderstw i około 13 napadów z bronią w rękę. Nadmienia się, że razem z ujętym bandytą był jego współnik, który zdołał zbiec. Śledztwo w tej sprawie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie.

Dnia 30 lipca br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu aresztował poszukiwanego od 1952 r. za nadużycia w pracy osobnika lat 47, wyksz[tałcenie] 7 kl[as] szkoły powszechnej, z zawodu ślusarz. Wymieniony podejrzany jest również o kolportaż wrogiej literatury. Sprawa zostanie przekazana do prokuratora w Ostrowie Wlkp.

Wyrok

Za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej Sąd Wojewódzki w Gdańsku skazał jedną osobę na 1 rok i 3 miesiące więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:
kierownik Sekcji Informacji GP
(-) M[ieczysław] Stec, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 42-44.

1955 sierpień 5, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 76/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 5 sierpnia 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 76[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

^bW dniu 30 sierpnia br. w lesie koło wsi Lipina pow. Sokółka (Białystok)^c nieznanymi osobnikami z bronią w ręku zatrzymał idącego przez las delegata Ministerstwa Skupu i usiłował go zastrzelić (zeznania poszkodowanego). Korzystając z tego, że pistolet bandyty nie wystrzelił, napadnięty ratując się ucieczką zaalarmował MO, która po przybyciu na miejsce wypadku zastała pozostawiony rower ww. i palące się rzeczy osobiste oraz dokumenty służbowe. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i MO w Sokółce.

Dnia 1 sierpnia br. w Wytwórni Chemicznej nr 9 w Łęgnowie (Bydgoszcz) stwierdzono brak zapalników przy dwóch pociskach przeciwpancernych. Wstępne dochodzenie wykazało, że zapalniki zostały wykręcone w czasie końcowego sprawdzania przed pakowaniem do skrzyń. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łęgnowie.

W dniu 27 lipca br. w granulatorze Sulikowskich Kamieniołomów Drogowych pow. Lubań (Wrocław) ujawniono łom żelazny, który został w porę usunięty. Charakter wypadku niesprawdzony. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lubaniu.

W dniu 1 sierpnia br. w Zakładach Celwiskoza im. Klementa Gottwalda w Jeleniej Górze (Wrocław) na pasie transportera ujawniono łom żelazny, który mógłby spowodować poważne uszkodzenie maszyny. Charakter wypadku niesprawdzony. Śledztwo prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Jeleniej Górze.

W dniu 3 sierpnia br. w kilku punktach m. Krakowa ujawniono 4 ulotki wykonane odręcznie. Treść poszczególnych ulotek była skierowana przeciwko członkowi KC PZPR, zzywająca młodzież do walki z obecnym ustrojem PRL i do niewstępowania w szeregi organizacji ZMP oraz przeciwko wygórowaniu cen na artykuły spożywcze. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

^b Przy akapicie dopisano odręcznie: V oraz MO.

^{c-c} Podkreślono odręcznie.

Dnia 29 lipca br. na adres Powiatowego Zarządu ZMP w Żarach (Zielona Góra) wpłynął pocztą anonim wykonany odręcznie, w którym autor zapowiada wzrost ilości band i wzmożenie ich działalności w okresie powrotu uczestników V Festiwalu. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze.

W dniu 28 lipca br. magazynier PGR Wiatrowo pow. Wągrowiec (Poznań) otrzymał anonim, w którym autor grozi wymienionemu śmiercią, jeżeli nie wyprowadzi się z tej miejscowości. Nadmienia się, że poprzedni magazynier został dyscyplinarnie zwolniony. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wągrowcu.

Praca aparatu

Dnia 2 sierpnia br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu aresztował pracownika PGR Słomno¹, lat 21, pochodzenie robotnicze, wykształcenie 7 oddz[iałów] szkoły powszechnej, za zorganizowanie nielegalnej organizacji pod nazwą Za Wolność i Sprawiedliwość². W[yżej] wymieniony był karany za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej, dwukrotnie za chuligaństwo, a ostatnio był skazany wyrokiem Sądu Powiatowego w Obornikach na 9 miesięcy więzienia za pobicie, lecz ze względu na nieuprawomocnienie się wyroku przebywał na wolności. Poza w[yżej] wymienionym w skład organizacji wchodziły 3 osoby w wieku 16–17 lat, które po przesłuchaniu zostały zwolnione ze względu na młody wiek, przynależność klasową (pochodzenie robotnicze), okazanie skruchy i szczere przyznanie się. Organizacja stawiała sobie za cel kolportaż wrogich ulotek (m.in. na festiwalu w Warszawie), zdobycie broni przez zamordowanie funk[cjonariusza] MO oraz napady na kioski celem zdobycia funduszy. Zadania te omawiane były na organizowanych spotkaniach przy udziale wszystkich członków.

W dniach 3 i 4 sierpnia br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach aresztował dalszych 4 członków bandy, która dokonywała napadów na terenie pow. Opatów (poprzednia wiadomość w Biuletynach nr. 74[/55] i 75[/55]). Wszyscy czterej bandyci są pochodzenia chłopskiego, w wieku 30, 31, 49 i 52 lata, zamieszkałi w pow. Opatów. Jeden z nich jest członkiem ZSL. Wymienieni podejrzani są o współudział w dokonywaniu napadów.

Dnia 1 sierpnia br. Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku na mocy postanowienia prokuratora aresztował 3 mieszkańców wsi Nowosady pow. Białystok, w wieku 33, 34 i 39 lat, pochodzenie chłopskie, średniorolni chłopi. Wymienieni podejrzani są o pobicie aktywistów delegowanych przez Komitet Powiatowy PZPR, którzy w tej wsi prowadzili prace przygotowawcze do założenia

¹ Miejscowość niestalona.

² Prawdopodobnie: Za Wolność i Niepodległość – organizacja działała od czerwca (lub lipca) do sierpnia 1955 r. w Rogoźnie, powiat obornicki, w województwie poznańskim. Dowódcą był Henryk Makowski, grupa liczyła 3–4 osoby i miała charakter samokształceniowy. *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie poznańskim 1945–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 494; *Informator o nielegalnych...*, s. 338.

spółdzielni produkcyjnej oraz o podpalenie stogu z sianem należącym do dwóch członków partii, którzy opowiadali się za zorganizowaniem spółdzielni. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku.

Dnia 1 sierpnia br. Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie na mocy postanowienia prokuratora aresztowała ukrywającego się pod sfałszowanym nazwiskiem osobnika lat 30, pochodzenie robotnicze, wykształcenie 8 kl[as] szkoły podstawowej, który ostatnio zatrudniony był na lotnisku odrzutowym w Zegrzu Pomorskim (Koszalin). Wymieniony w roku 1945 zdezerterował z WP i – przekraczając nielegalnie granicę Polski – przedostał się do strefy amerykańskiej w Niemczech Zachodnich, skąd następnie w roku 1947 wrócił do kraju pod zmienionym nazwiskiem jako repatriant. Będąc już w kraju ponownie zmienił nazwisko, posługując się nim do chwili aresztowania.

Dnia 12 lipca br. przez organa prokuratury w Pile (Poznań) został zatrzymany za kradzież i fałszowanie dokumentów osobnik lat 27, ur. w Lidzie (ZSRR). W związku z tym, że ww. poszukiwany był przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie jako b[były] d[owód]ca bandy WiN ps. „Błyskawica”, która to w latach 1945–1948 dokonała szeregu napadów i morderstw – Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego w dniu 1 sierpnia br. przejął aresztowanego do prowadzenia śledztwa w tej sprawie.

Dnia 2 sierpnia br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie na mocy postanowienia prokuratora aresztował pracownicę PPK „Ruch” w Dębicy, lat 37, pochodzenie drobnomieszczańskie, która przesyłała do rozgłośni Wolna Europa listy szkalujące ustrój PRL.

Dnia 2 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łęgnowie (Bydgoszcz) aresztowała starszego palacza głównej kotłowni Wytwórni Chemicznej nr 9 w Łęgnowie, pochodzenie robotnicze, lat 43, ostatnio wydalony z PZPR. Wymieniony w czerwcu br. spowodował awarię kotła, narażając zakład na straty około 40 tys. zł.

Dnia 3 sierpnia br. Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stargardzie (Szczecin) na mocy postanowienia prokuratora aresztował pracownika PGR Pezimo³, lat 20, wykształcenie] 9 kl[as] szkoły podstawowej, za rozpowszechnianie wrogiej propagandy (światłowskiej).

Dnia 3 sierpnia br. Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę zatrzymał pracownika „Energomontażu”, lat 26, pochodzenie robotnicze, wykształcenie średnie, zam[ieszkały] w Warszawie, za szkalowanie ustroju PRL do członków delegacji zagranicznych przybyłych na V Festiwal. Wymieniony był karany sądowie w roku 1952 za ukrywanie dezertera WP oraz administracyjnie za bumelanctwo.

³ Właśc. Pezino.

Dnia 3 sierpnia br. Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Świnoujściu (Szczecin) na mocy postanowienia prokuratora aresztował osobnika lat 37, bez stałego miejsca pracy, który w miejscu publicznym wrogo wypowiadał się o V Światowym Festiwalu Młodzieży i Studentów.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) M[ichał] **Drzewiecki**, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 45–48.

1955 sierpień 8, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 77/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 8 sierpnia 1955 [r.]
Ściśle tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 77[55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

^bW dniu 4 sierpnia br. dwaj nieznani bandyci dokonali napadu na kasjerkę punktu kasowego Gminnej Spółdzielni w Kumielsku pow. Pisz ^c(Olsztyn)^c, żądając wydania sumy zł 14 000. Wobec tego, że kasjerka pieniądze zdała uprzednio do banku bandyci zrabowali jej 500 zł i złoty zegarek po czym zbiegli. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pisz.

^bW dniu 5 sierpnia br. w godzinach nocnych nieznany osobnik uzbrojony w broń palną po sterroryzowaniu ekspedientki Filii GS w Szczuczynie¹ pow. Wysokie Maz[owieckie] ^c(Białystok)^c zmusił ją do otwarcia sklepu, skąd zrabował towar na sumę około 2000 zł i zbiegł. Dochodzenie prowadzi KP MO w Wysokiem Maz[owieckim].

^dW dniu 5 sierpnia br. w lesie wiaćczyńskim ^cpow. Łódź^c dwóch nieznanych osobników uzbrojonych w broń palną zatrzymało dwóch mieszkańców m. Łodzi, którzy zbierali grzyby, żądając od nich dowodów osobistych. Ponieważ dowodów osobistych nie posiadali ze sobą, po przeprowadzeniu rewizji kazali im natychmiast wyjść z lasu. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi przy współudziale MO i KBW.

Dnia 6 sierpnia br. w odległości 800 m od Konina (Poznań) w kierunku Warszawy ujawniono przerwanie w dwóch punktach linii W-Cz jednostki radzieckiej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Koninie. Nadmienia się, że w tym dniu zostali wykryci sprawcy przerwania linii W-Cz w gromadzie Paprotnia pow. Konin, którymi okazali się trzej chłopcy w wieku po 14 lat. W czasie przeprowadzonej rozmowy z ww. w obecności rodziców zeznali, że czynu tego dokonali w celu zdobycia drutu.

W dniu 2 sierpnia br. na adres redakcji „Gazety Poznańskiej” wpłynęły pocztą 2 wycinki z gazety, na których były odręczne napisy o wrogiej treści, zaopatrzone podpisem

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

^b *Na marginesie dopisano odręcznie: V.*

^{c-c} *Podkreślono odręcznie.*

^d *Na marginesie dopisano odręcznie: lipa.*

¹ Nie ustalono miejscowości o takiej nazwie w powiecie wysokomazowieckim.

„Kaczmarek”. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu.

W dniu 5 sierpnia br. na adres Biura Personalnego Przedsiębiorstwa Elektryfikacji Rolnictwa w Krakowie wpłynęła pocztą przesyłka, zawierająca maszynę do pisania skradzioną w dniu 5 sierpnia br., do której dołączony był anonim pogróżkowy skierowany przeciwko kierownictwu ww. przedsiębiorstwa. Dochodzenie prowadzi MO przy współudziale Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie.

W dniach 3 i 5 sierpnia br. na terenie Zakładów Budowy Nadwozi Samochodowych w Nysie (Opole) ujawniono 5 wrogich napisów wykonanych odręcznie. Śledztwo prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nysie.

W dniu 5 sierpnia br. w godzinach wieczornych wybuchł pożar w zabudowaniach członka spółdzielni produkcyjnej (czł[onka] PZPR) w m. Wyliny-Ruś pow. Wysokie Maz[owieckie] (Białystok). O dokonanie podpalenia podejrzany jest członek tamt[ej-szej] spółdzielni produkcyjnej, lat 37, pochodzenie chłopskie, b[yły] funkcjonariusz MO dyscyplinarnie zwolniony z pracy i wykluczony z partii w 1950 r. W[yżej] wym[ieniony] w tym dniu w stanie nietrzeźwym wszczął awanturę i bójkę w mieszkaniu poszkodowanego. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z MO.

W dniu 5 sierpnia br. w m. Ułęż pow. Garwolin² (Warszawa) z nieustalonych dotychczas przyczyn wybuchł pożar w gospodarstwie chłopskim, który następnie przeniósł się na inne zabudowania. Spłonęło ogółem 51 zabudowań, w tym magazyn i sklep spożywczy Gminnej Spółdzielni Samopomocy Chłopskiej. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna, w skład której wchodzi komendant pow[iatowy] MO, kierownik Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i prokurator z Garwolina.

Praca aparatu

W dniu 5 sierpnia br. władze graniczne NRD przekazały do dyspozycji Komitetu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] osobnika lat 33, wykształcenie 6 kl[as] szkoły powszechnej, ostatnio zam[ieszkały] we Frankfurcie n. Menem. W[yżej] wymieniony w czerwcu br. został завербовany jako agent wywiadu amerykańskiego i usiłował nielegalnie przedostać się do Polski. Posiadał on przy sobie 10 000 zł w banknotach polskich i kompas.

W dniu 1 sierpnia br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie na mocy postanowienia prokuratora aresztował ucznia Zasadniczej Szkoły Górniczej przy kopalni „Dymitrow” w Bytomiu, lat 18, pochodzenie robotnicze, czł[onek] ZMP, zam[ieszkały] Sumin pow. Nowe Miasto. Wymieniony jest podejrzany o założenie w styczniu br. nielegalnej grupy pod nazwą Rabunkowa Partyzantka Podziemna Olsztyn, która stawiała sobie za cel zdobywanie broni palnej i dokonywanie napadów na spółdzielnie i PGR.

W dniu 2 sierpnia br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie na mocy postanowienia prokuratora aresztował elektromontera

² Od 1954 r. Ułęż należał do nowo utworzonego powiatu ryckiego.

Wytwórni Chemicznej nr 2 w Krywałdzie, lat 26, pochodzenie robotnicze, który od kwietnia br. przechowywał materiały wybuchowe.

W dniu 4 sierpnia br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy na mocy postanowienia prokuratora aresztował członka sekty świadkowie Jehowy, lat 32, pochodzenie inteligenckie, wykształcenie średnie, zatrudniony ostatnio w Bydgoskiej Hurtowni Materiałów Budowlanych na stanowisku kierownika sekcji planowania. Wymieniony systematycznie rozpowszechniał w miejscu pracy wrogą propagandę przeciwko ustrojowi PRL.

W dniu 5 sierpnia br. Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku na mocy postanowienia prokuratora aresztował za współpracę z okupantem robotnika Spółdzielni Pracy „Czystość” w Warszawie, lat 41, pochodzenie chłopskie, narodowość białoruska, wykształcenie 7 oddz[iałów] szkoły powszechnej, zam[ieszkały] w pow. Węgrów woj. warszawskie.

W dniu 5 sierpnia br. decyzją prokuratora została oddana pod dozór MO mieszkanka Warszawy, lat 55, która podejrzana jest o przesłanie w kwietniu br. do redakcji „Życia Warszawy” anonimów szkalujących ustrój PRL. W czasie rewizji przeprowadzonej w mieszkaniu ww. znaleziono 6 listów o wrogiej treści pisanych do redakcji „Życia Warszawy” i do rodziny zamieszkałej we Francji. Śledztwo prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] na m.st. Warszawę.

Wyrok

W dniu 1 sierpnia br. Sąd Wojewódzki w Rzeszowie wydał wyrok skazujący jedną osobę na 2 lata więzienia w zawieszeniu na 5 lat za nielegalne posiadanie broni.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) M[ichał] **Drzewiecki**, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 49–52.

1955 sierpień 10, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 78/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 10 VIII 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 78[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

^bW dniu 6 sierpnia br. dwaj uzbrojeni osobnicy napadli na kasjera państwowej huty szkła w Rudzie-Opalin pow. Chełm ^c(Lublin)^c, którzy po uprzednim rozbrojeniu konwojenta asystującego kasjerowi zrabowali 142 699 zł i amunicję konwojentowi. W toku wstępnego dochodzenia ustalono, że napadu tego dokonali dwaj znani bandyci, ukrywający się na tamt[ejszym] terenie. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie.

^bW dniu 8 sierpnia br. w godzinach nocnych dwaj nieznani osobnicy uzbrojeni w pistolety napadli na przebywającego w terenie pracownika Spółdzielni Zielarskiej ^cw Rzeszowie^c, którego dotkliwie pobili i zrabowali mu 20 tys. zł przeznaczonych na zakup ziół. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Dębicy.

^bW dniu 7 sierpnia br. w lesie wiażyńskim ^ck. Łodzi^c nieznany sprawca postrzelił w rękę mieszkańca Łodzi, lat 44, czł[onek] PZPR, zatrudniony w Zarządzie Budynków Mieszkalnych w Łodzi. Nadmienia się, że w dniu 5 sierpnia br. w tym samym lesie dwaj nieznani osobnicy uzbrojeni w broń palną zatrzymali dwóch obywateli w celu odebrania im dowodów osobistych (patrz: Biuletyn nr 77[/55]). Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

W dniu 6 sierpnia br. w Bytomiu ^c(Stalinogród)^c dwaj nieznani sprawcy dokonali napadu na mieszkanie funk[cjonariusza] MO, któremu zadali kilka ran nożem, a następnie zrabowali mu broń służbową i zbiegli. Stan zdrowia milicjanta nie zagraża życiu. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i MO w Bytomiu.

W dniu 5 sierpnia br. w czasie koszenia żyta w spółdzielni produkcyjnej w Jezierzycach pow. Gryfino (Szczecin) nieustalony dotychczas sprawca wrzucił do snopowiązałki kilka kótek drucianych, powodując uszkodzenie maszyny. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gryfinie.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

^b Na marginesie dopisano odręcznie: V.

^{c-c} Podkreślono odręcznie.

W nocy z 4 na 5 sierpnia br. nieustalony dotychczas sprawca poprzecinał sznurki u snopków skoszonego zboża na polu spółdzielni produkcyjnej w Józefatowie pow. Skierniewice (Łódź). Dochodzenie w toku.

W dniu 6 sierpnia br. dwaj członkowie partii (jeden z nich jest członkiem KP PZPR), zam[ieszka]li w Raszowej pow. Koźle (Opole), otrzymali pocztą przesyłki zaadresowane: „Do aktywistów PZPR zamieszkałych w Raszowej pow. Koźle”. Przesyłki zawierały wrogie ulotki w języku czeskim pt. „Swobodna Europa”. Na odwrocie kopert w jednym wypadku było napisane: „Redakcja”, a w drugim: „Piotrowski Karol”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koźlu.

W dniu 4 sierpnia br. do Gromadzkiej Rady Narodowej w Topoli pow. Ząbkowice (Wrocław) podrzucono 4 anonimy, w których autor grozi śmiercią czterem aktywistom partyjnym, jeżeli nie zaprzestaną swej aktywnej pracy społecznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ząbkowicach.

W dniu 4 sierpnia br. w pomieszczeniach Prezydium Powiatowej i Miejskiej Rady Narodowej w Malborku (Gdańsk) ujawnione zostały wrogie napisy szkalujące dostojników państwowych i partyjnych. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Malborku.

W dniu 6 sierpnia br. na budynkach spółdzielni produkcyjnej i na bramie kościelnej w Paluzach pow. Biskupiec (Olsztyn) ujawnione zostały napisy wykonane odręcznie szkalujące dostojników państwowych. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Biskupcu.

W dniu 7 sierpnia br. o godz. 18.40 z przyczyn dotychczas nieustalonych wybuchł pożar w PGR Drabin¹ pow. Ostróda (Olsztyn), na skutek którego spłonęła stodoła z narzędziami rolniczymi i 400 q siana o łącznej wartości około 70 tys. zł. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ostródzie.

W uzupełnieniu wiadomości podanej w Biuletynie nr 77/[55] dot[ycającej] pożaru 51 gospodarstw w Ułężu pow. Garwolin (Warszawa), w toku wstępnego dochodzenia ustalono, że pożar wzniciło dwóch chłopców w wieku po 8 lat. Spaliło się ogółem 53 gospodarstwa (220 budynków). Ofiar w ludziach nie było. Straty spowodowane pożarem oblicza się w przybliżeniu na 1,5 mln zł. Dochodzenie w toku.

W dniu 8 sierpnia br. w godzinach nocnych w garażach samochodowych PZGS w Przemyślu (Rzeszów) z przyczyn dotychczas nieustalonych wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęło 7 samochodów ciężarowych. W czasie gaszenia pożaru zalano wodą 7 t rzepaku, który znajdował się w magazynie stykającym się z garażem i był zagrożony pożarem. Ogólna suma strat obliczana jest na 250 tys. zł. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i MO w Przemyślu.

W dniu 7 sierpnia br. w hucie „Bobrek” k. Bytomia (Stalinogród) podczas spustu stali z pieca urwał się hak z kadzią, w której było 40 t roztopionej stali. Na skutek powyższego 5 osób poniosło śmierć, 4 osoby zostały ciężko ranne i przebywają w szpitalu. W celu zbadania przyczyn wypadku dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy współdziałaniu prokuratury i MO w Bytomiu.

¹ Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o miejscowość Grabin.

Praca aparatu

Nawiązując do poprzednich informacji w Biuletynach [nr.:] 74/[55], 75/[55] i 76/[55] o likwidacji bandy w pow. Opatów (Kielce), w toku dotychczasowego śledztwa uzyskano dane, że aresztowani byli powiązani ze sobą organizacyjnie, występując pod nazwą Białe Orły². Ponadto z zeznań wynika, że organizacja stawiała sobie za zadanie:

- werbowanie nowych członków,
- gromadzenie broni i materiałów wybuchowych,
- zbieranie wiadomości o członkach PZPR,
- kolportaż nielegalnych ulotek.

Dnia 9 sierpnia br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu zatrzymał do przesłuchania dalszego członka nielegalnej organizacji pn. Za Wolność i Sprawiedliwość³ (poprzednia informacja podana w Biuletynie nr 76/[55]). W[yżej] wym[ieniony] ma 18 lat, pochodz[enie] robotnicze, uczeń 9 kl[asy] szkoły ogólnokształcącej. W czasie przesłuchania zeznał, że organizacja ta trzykrotnie rozkolportowała nielegalne ulotki w 1954 r.

W dniu 8 sierpnia br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie na mocy postanowienia prokuratora aresztował za nielegalne posiadanie broni pracownika Stoczni Szczecińskiej, lat 21, pochodzenie robotnicze, członek ZMP. Przy ww. znaleziono pistolet typu FN.

Dnia 8 sierpnia br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie zatrzymał pracownicę fizyczną Stoczni Szczecińskiej, lat 21, wyksz[tałcenie] 7 oddz[iałów] szkoły powszechnej, która posiadała nielegalnie pistolet i usiłowała go sprzedać.

W dniu 6 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie aresztował członka sekty świadkowie Jehowy, lat 31, ur. w Dortmundzie (Niemcy Zachodnie), pochodzenie robotnicze, z zawodu krawiec. Wymieniony kolportował wrogą literaturę sekty.

Dnia 5 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora Wojew[ódzki] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy aresztował mieszkankę Stolna pow. Chełmno, lat 18, poch[odzenie] robotnicze, zatrudnioną w gospodarstwie rolnym swego ojczyma, posiadającego 16 ha ziemi. Wymieniona podejrzana jest o dokonanie kilku podpałów gospodarstw chłopskich i spółdzielni produkcyjnej.

² Organizacja istniała w okresie od maja do 30 lipca 1955 r., na jej czele stał Kazimierz Kubasiewicz vel Kielbasa ps. „Cień”. Kubasiewicz został aresztowany wraz z Piotrem Józiewiczem. W wyniku śledztwa łącznie aresztowano 14 osób – członków organizacji i współpracowników. Całą operację rozpracowania Białych Orłów przeprowadzono na podstawie wcześniej przygotowanego planu czynności śledczych krypt. „Wrogowie”, zakładającego m.in. pozyskanie i wykorzystanie kilku informatorów. Celem planu było wyjaśnienie wszystkich okoliczności w działalności Kubasiewicza na terenie Zielonej Góry, Szczecina, Wrocławia i Warszawy, a ponadto ustalenie „czy nie miał on powiązania z kadrową nielegalną organizacją na terenie kraju lub czy nie był powiązany z zagranicą”. AIPN, 1583/117, Sprawozdanie WUdsBP w Kielcach za III kwartał 1955 r., k. 7–8, 57; AIPN, 0173/367, Białe Orły, Charakterystyka nr 471; AIPN, 0189/47, Białe Orły, Charakterystyka nr 46.

³ Właśc. Za Wolność i Niepodległość; zob. Biuletyn nr 76/[55], przypis 2.

Wyroki

W dniu 8 sierpnia br. Sąd Wojewódzki w Rzeszowie skazał 12 osób na kary od 5 do 8 lat więzienia za przynależność do nielegalnej organizacji pn. Związek Wolnej Młodzieży Polskiej, zlikwidowanej w m[iesią]cu kwietniu br.

W dniu 8 sierpnia br. Sąd Wojew[ódzki] w Rzeszowie skazał jedną osobę na 10 lat więzienia, zaś drugą na 3 lata więzienia za udzielanie pomocy bandzie OUN-B^d i pomoc w szpiegostwie. Wymienieni zostali aresztowani w grudniu 1954 r.

W dniach 28 i 29 lipca br. Sąd Wojewódzki w Bydgoszczy rozpatrywał sprawę 5 członków nielegalnej organizacji występującej pod nazwą Żak, zlikwidowanej w maju br. i wydał wyrok skazujący:

- 2^d osoby [na] po 3 lata więzienia oraz^e 1 [osobę] ^fna 1 rok^f w zawieszeniu na 2 lata,
- 1 osobę na 3 lata schroniska dla nieletnich w zawieszeniu,
- 1 osobę na 2 lata schroniska dla nieletnich w zawieszeniu.

W dniu 8 sierpnia br. Sąd Wojewódzki w Szczecinie skazał 1 osobę na 5 lat, 2 osoby na kary po 3 lata więzienia, zaś 1 osobę uniewinnił. Wymienieni oskarżeni byli o nielegalne przechowywanie broni palnej.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) M[ichał] **Drzewiecki**, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(–) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 53–57.

^d Poprawiono odręcznie z: 3.

^e Poprawiono odręcznie z: w tym.

^{f-f} Dopisano odręcznie nad wierszem.

⁴ Organizacja powstała w lipcu 1940 r. w wyniku rozłamu Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów na dwie frakcje: OUN-B – kierowaną przez Stepana Bandere (banderowcy) i OUN-M – kierowaną przez Andrija Melnyka (melnykowcy). Ze względu na większy radykalizm w sprawach społecznych i narodowych OUN-B określany był jako frakcja rewolucyjna. Do rozłamu doprowadziły różnice zdań w kierownictwie OUN na temat zasad i zakresu współpracy z Niemcami w walce o zbudowanie niepodległego państwa ukraińskiego oraz stosunku melnykowców i banderowców do Polski i ZSRR, jako głównych przeciwników Ukraińców w tej walce. Ostatecznie różnice między poszczególnymi frakcjami ujawniły się podczas krajowej konferencji OUN w Krakowie w dniach 9 i 10 lutego 1940 r., kiedy to zażądano ustąpienia A. Melnyka ze stanowiska szefa Zarządu Zagranicznego. Wobec niepowodzenia tych działań banderowcy zwołali w dniach 1–3 kwietnia odrębny II Wielki Kongres OUN, co przesądziło o rozłamie.

1955 sierpień 13, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 79/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 13 VIII 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 79[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

^bDnia 10 sierpnia br. koło miejscowości Równe pow. Krosno ^c(Rzeszów)^c trzech zamaskowani bandyci uzbrojeni w broń palną dokonali napadu na jadących samochodem osobowym 4 pracowników kopalnictwa naftowego, którzy wieźli pieniądze – w sumie 441 300 zł na wypłatę poborów robotnikom. Bandyci po sterroryzowaniu bronią ww. zrabowali pieniądze, po czym unieruchomili samochód i zbiegli. Nadmienia się, że jeden z napadniętych pracowników posiadał pistolet, lecz nie użył go przeciw bandytom. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna pod kierownictwem z[astęp]cy kierownika Wojew[ódzkiego] Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie.

^{bd}W dniach 5 i 7 sierpnia br. trzech nieznani osobnicy uzbrojeni w broń palną dokonali dwóch napadów na 2 mieszkańców we wsi Gajewo^c pow. Świecie ^c(Bydgoszcz)^c, rabując im łącznie 530 zł i 5 zegarków. Bandyci grozili poszkodowanym śmiercią w wypadku zameldowania władzom o napadzie. Jednego z poszkodowanych bandyci pobili, ponieważ nie chciał ich wpuścić do mieszkania. ^bNadmienia się, że bandyci podawali się raz za funkcj[onariuszy] UB, a drugi raz za członków AK. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy.

^bDnia 9 sierpnia br. o godz. 12.45 dwaj uzbrojeni bandyci dokonali napadu na spółdzielnię Samopomocy Chłopskiej w Strzyżowicach pow. Będzin ^c(Stalinogród)^c, którzy po sterroryzowaniu kierowniczkę sklepu zrabowali 2000 zł i zbiegli do pobliskiego lasu. W wyniku śledztwa zatrzymano 1 bandytę, lat 19, który zeznał, że oprócz tego napadu razem z drugim współnikiem dokonali napadu na mieszkanie funkcj[onariusza] MO w Bytomiu (wiadomość podana w Biuletynie nr 78[/55]). Dochodzenie prowadzi KP MO w Będzinie.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

^b Na marginesie dopisano odręcznie: MO i podkreślono.

^{c-c} Podkreślono odręcznie.

^d Na marginesie dopisano odręcznie: V.

^e Poprawiono odręcznie z: Grajewo.

^bDnia 8 sierpnia br. o godz. 2.00 w nocy 4 nieznanymi osobnikami z bronią usiłowało dokonać napadu na mieszkańca wsi Lisowo¹ pow. Busko °(Kielce)°. Osobnicy ci zostali spłoszeni i po oddaniu czterech strzałów zbiegli. Dochodzenie w tej sprawie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Busku.

^{bd}Dnia 9 sierpnia br. o godz. 17.00 dwaj nieznanymi bandyci, z których jeden posiadał broń palną dokonali napadu na sklep Gm[innej] Spółdz[ielni] SCh w Kostomłotach °pow. Kielce°, skąd po sterroryzowaniu personelu sklepowego i klientów zrabowali pieniądze z utargu oraz część towarów na ogólną sumę około 7 tys. zł. Dochodzenie prowadzi MO przy współdziałaniu Pow[iatowego] Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach.

^bDnia 10 sierpnia br. o godz. 18.30 w lesie koło wsi Ciemnoszyje pow. Grajewo °(Białystok)° trzech bandyci dokonali napadu na pracownika zlewni mleka, któremu zrabowali 17 000 zł przeznaczonych na wypłatę dostawcom. Bandyci na zrabowane pieniądze wydali pokwitowanie z podpisem: „Ryba”. Ci sami bandyci zrabowali 2000 zł mieszkańcowi wsi Ciemnoszyje, który szedł razem z pracownikiem zlewni mleka. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Grajewie wraz z grupą operacyjną.

^bDnia 11 sierpnia br. o godz. 14.00 nieznanymi bandyta uzbrojony w broń krótką dokonał napadu na punkt skupu mleka w Chojnowie pow. Grajewo °(Białystok)°, skąd zrabował 19 000 zł przeznaczonych na wypłatę dostawcom. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i MO w Grajewie.

^bDnia 11 sierpnia br. o godz. 14.00 w pobliżu wsi Szczuczyn pow. Grajewo °(Białystok)° nieznanymi bandyta uzbrojony w broń palną dokonał napadu na pracownicę zlewni mleka, której zrabował 17 000 zł przeznaczonych na wypłatę dostawcom. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 11 sierpnia br. o godz. 9.00 w drodze do banku na trasie Brunów–Trzebnice^f pow. Lubin °(Wrocław)° nieznanymi osobnikiem uzbrojony w broń krótką dokonał napadu na kasjerkę PSS, której po uprzednim sterroryzowaniu i pobiciu zrabował 5600 zł gotówki. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lubinie.

^bDnia 12 sierpnia br. o godz. 17.00 dwaj uzbrojeni osobnicy dokonali napadu na spółdzielnię GS w Głogowicach pow. Brzeziny °(Łódź)°, skąd zrabowali około 2 tys. zł i kilka paczek papierosów.

W nocy z 6 na 7 sierpnia br. na polu spółdzielni produkcyjnej Piątki pow. Nidzica (Olsztyn) nieustaleni dotychczas sprawcy spalili część skoszonego zboża, część wrzucili do pobliskiej rzeki, zaś pozostałe zboże rozrzucili po polu. Dochodzenie prowadzi powołana specjalnie grupa operacyjna.

W dniu 29 lipca br. na adres Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Rawie Maz[owieckiej] wpłynął pocztą anonim wykonany odręcznie, którego treść skierowana jest przeciwko członkom partii i spółdzielczości produkcyjnej. Nadmieniam się, że w m[ie]siącu czerwcu br. na ten sam adres wpłynął anonim o identycznej treści. Dochodzenie

^f Było: Trzebnica.

¹ Prawdopodobnie Lisów.

prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rawie Maz[owieckiej].

Dnia 9 sierpnia br. na terenie Bazy Transportowej Budownictwa Przemysłu Węglowego w Chorzowie Batorem (Stalinogród) ujawniono wrogi napis wykonany odręcznie o treści szkalującej I sekretarza KC PZPR. Sprawca został aresztowany w dniu 12 sierpnia br.

Dnia 9 sierpnia br. w kopalni „Matylda” w Trzebieńce pow. Chrzanów (Stalinogród) [!] nastąpił gwałtowny wypływ wody w jednym z szybów, który spowodował zalanie szybu. Jak wynika ze wstępnego śledztwa przyczyną zatopienia szybu jest odkrycie warstw wodonośnych. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chrzanowie.

Praca aparatu

Dnia 12 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie aresztował współpracowników agenta wywiadu amerykańskiego:

1) lat 41, pochodzenie robotnicze, tokarz spółdzielni pracy, zam[ieszkały] w Szczecinie;

2) żona ww. lat 31, poch[odzenie] robotnicze, krawcowa Zakładów Odzieżowych w Szczecinie;

3) kierownika radiowego punktu usługowego w Gryficach, lat 46, pochodzenie robotnicze;

4) kierowniczkę Biblioteki Miejskiej w Gryficach, lat 48, pochodzenie inteligenckie, wyksz[tałcenie] średnie;

5) szofera przedsiębiorstwa transportowego w Szczecinie, lat 26, pochodzenie chłopskie;

6) kontrolera spółdzielni transportowej w Szczecinie, lat 48, pochodzenie robotnicze.

W wyniku przeprowadzonej rewizji u jednego z aresztowanych znaleziono szereg zaświadczeń na obce nazwisko, wydanych przez władze obozowe na terenie Niemiec oraz różne adresy, zaś u innych aresztowanych znaleziono różnego rodzaju notatki i zapiski.

Dnia 10 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie aresztował członka GRN w Żeliszawcu pow. Gryfino, lat 32, pochodzenie chłopskie, właściciel 8 ha ziemi. Wymieniony wykradł z szafy GRN podpisany statut spółdzielni produkcyjnej, zabierając go do domu. Statut ten został zniszczony przez dzieci ww.

W dniach 9 i 10 sierpnia br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu w toku dalszej realizacji nielegalnej organizacji na terenie Rogoźna zatrzymał 4 członków tejże organizacji, którzy są w wieku 16–18 lat. W[yzej] wymienieni w śledztwie przyznali się do przynależności do nielegalnej organizacji oraz wyjaśnili na czym polegała ich działalność. Po uzgodnieniu z sekretarzem KP PZPR w Obornikach i Prokuraturą Wojewódzką w Poznaniu dwaj organizatorzy grupy zostali aresztowani, zaś pozostali dwaj zostali zwolnieni i występować będą jako świadkowie. W czasie rewizji u aresztowanych znaleziono protokoły z zebrań organizacji, szkic miasta Rogoźna, książki o treści antyradzieckiej oraz nóż fiński, na który składali przysięgę.

Jak wynika z dotychczasowego śledztwa, na terenie Rogoźna istniały 2 nielegalne organizacje, z których jedna liczyła 4 osoby, a druga 5 osób. Ogółem dotychczas aresztowano 4 osoby (organizatorzy), zaś 5 osób po zatrzymaniu i przesłuchaniu zwolniono.

Dnia 12 sierpnia br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu aresztował zakonnika, lat 50, oraz jego współnika, lat 40, obaj zam[ieszka-
li] w Poznaniu. W wyniku przeprowadzonej rewizji u ww. znaleziono szereg materia-
łów o treści antyrządzieckiej oraz broszury pt. *Trzechsetlecie Jasnej Góry*, przepisywane
na maszynie i kolportowane wśród swoich znajomych.

Dnia 8 sierpnia br. Wojewódzka Komenda MO w Zielonej Górze wspólnie z Powia-
tową Komendą MO w Skwierzynie przeprowadziła likwidację szajki włamywaczy
na terenie pow. Skwierzyna. W wyniku akcji zostało aresztowanych 7 osób, w wieku
18–22 lata, wszyscy pochodzenia robotniczego, wykształcenie w zakresie szkoły pod-
stawowej. Spośród aresztowanych jeden jest członkiem ZMP i pracował jako instruktor
rolny w Gromadzkiej Radzie Narodowej, zaś pozostali pracowali jako robotnicy leśni
i piekarni GS. W czasie przeprowadzonej rewizji u jednego z aresztowanych znalezio-
no dokumenty świadczące o istnieniu od 1953 r. nielegalnej organizacji pn. Legion Par-
tyzantów Ziemi Lubuskiej², w skład której wchodziłi aresztowani. Ponadto na podsta-
wie znalezionych dokumentów ustalono szereg pseudonimów, pod którymi występują
osoby z określoną funkcją w organizacji, lecz do chwili obecnej nie ustalono ich perso-
naliów. Śledztwo w tej sprawie prowadzi KW MO wspólnie z Delegaturą Urzędu
[do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Skwierzynie i Wojewódzkim Urzędem
[do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 10 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd
[do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy aresztował pracownika Pomor-
skich Zakładów Fosforowych w Toruniu, lat 39, pochodzenie robotnicze, wykształcenie
7 kl[as] szkoły powszechnej, ostatnio wydalony z partii, b[ył] żołnierz armii niemiec-
kiej i armii Andersa. Wymieniony od 1954 r. do czerwca 1955 r. systematycznie wrzu-
cał do beczek z siarczynem obce ciała (ołów, żużel), powodując obniżenie klasy lub
zupelną niezdolność produkcyjną siarczynu.

Dnia 11 sierpnia br. Wojew[ódzki] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego]
w Kielcach zatrzymał 3 dalszych członków nielegalnej organizacji pn. Białe Orły, działają-
cej w powiecie Opatów (o likwidacji podano w Biuletynach [nr.:] 74[/55], 75[/55], 76[/55]
i 78[/55]). Wszyscy trzej są pochodzenia chłopskiego, w wieku 34, 43 i 52 lata, zam[ieszka-
kali] w pow. Opatów. Jeden z zatrzymanych był członkiem ORMÓ, karany sądownie
6-miesięcznym aresztem za kradzież, wydalony z partii w 1953 r.

Dnia 9 sierpnia br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego]
w Gdańsku aresztował mieszkankę Gdyni, lat 34, pochodzenie chłopskie, bez zawodu.
W[yżej] wym[ieniona] podejrzana jest o nielegalny handel przedmiotami pochodzenia

² Organizacja działała w latach 1953–1955 na terenie Bledzewa w powiecie skwierzynskim. Liczyła 8 członków, jej dowódcą był Czesław Wesołowski ps. „Foka”, natomiast szefem Feliks Baranowski ps. „Sep”. Celem organiza-
cji była „walka z ustrojem Polski”, członkowie kolportowali ulotki. Działano systemem trójkowym, dowódcami
trójek byli: Feliks Banaś ps. „Rys” i Jan Kubiak ps. „Orzeł”. W sierpniu 1955 r. wszyscy członkowie organizacji
zostali aresztowani, wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Zielonej Górze zostali skazani: Wesołowski – na 6 lat wię-
zienia, Baranowski – na 10, Banaś – na 8, a Kubiak na 4 lata. AIPN, 0178/87, Legion Partyzantów Ziemi Lubu-
skiej, Charakterystyka nr 90.

zagranicznego i powiązanie z osobami współpracującymi z obcym wywiadem uprzednio aresztowanymi przez organa bezpieczeństwa.

Dnia 11 sierpnia br. został aresztowany osobnik lat 53, pochodzenie chłopskie, wykształcenie średnie, zatrudniony jako urzędnik celny. Wymieniony jest również powiązany z aresztowanym agentem obcego wywiadu oraz podejrzany o wynoszenie ze statków towarów nielegalnego pochodzenia.

Dnia 10 sierpnia br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie zatrzymał pracownika Wojewódzkiej Rady Narodowej, lat 49, pochodzenie inteligenckie, wykształcenie wyższe (inżynier ekonomista), członek ZSL, ostatnio zamieszkały w Międzyrzeczu, obecnie nigdzie niemeldowany. Wymieniony rozpowszechniał wrogą propagandę przeciwko PRL i ZSRR.

Dnia 8 sierpnia br. Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wałczu (Koszalin) zatrzymała mieszkankę Koszalina, lat 25, pochodzenie chłopskie, bez stałego miejsca pracy. Wymieniona podejrzana jest o przynależność do sekty świadkowie Jehowy. Przechowywała ona wrogą literaturę sekty i werbowała nowych członków, których odciążała od wydajnej pracy.

W dniu 11 sierpnia br. Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Mragowie (Olsztyn) na mocy postanowienia prokuratora aresztował pracownika PGR Nakomiady[§] pow. Giżycko, lat 52, pochodzenie robotnicze, za rozpowszechnianie wrogiej propagandy i szkalowanie dostojników PRL. Nadmienia się, że wymieniony został przesiedlony z Warszawy do pracy w PGR przez Stołeczną Radę Narodową za niemoralne prowadzenie się.

Dnia 12 sierpnia br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinochorodzie na mocy postanowienia prokuratora aresztował autora wrogich anonimów pisanych pod adresem I sekretarza KC PZPR.

Dnia 7 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] miasta stołecznego Warszawy aresztował kobietę, lat 27, pochodzenie robotnicze, bez zawodu i stałego źródła utrzymania, ostatnio zamieszkała w Dęblinie. Wymieniona, posługując się fałszywą legitymacją związkową, przebywała w Warszawie nocując na dworcach, a w dzień dołączała się do delegacji zagranicznych zbierając od nich autografy itp.

Dnia 12 sierpnia br. wykryto sprawców przerwania linii W-Cz na odcinku Konina (Poznań) (wiadomość podano w Biuletynie nr 77/[55]), którymi jest 6 młodocianych chłopców w wieku po 14 lat. Po uzgodnieniu z sekretarzem KP PZPR przeciwko jednemu z nich zostanie skierowana sprawa do sądu dla nieletnich, ponieważ już uprzednio dokonywał podobnych wyczynów, zaś odnośnie [do] pozostałych przeprowadzono rozmowy z rodzicami w ich obecności.

W wyniku prowadzonego dochodzenia przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi w sprawie zatrzymania 2 mieszkańców Łodzi przez nieustalonych osobników z bronią w lesie wiączyńskim (patrz: Biuletyn nr 77/[55]) ustalono, że zatrzymania ww. dokonali funkcjonariusze MO wraz z gajowym tegoż lasu, którzy poszukiwali osobnika przebywającego na tamtym terenie.

[§] Było: Nakomiady.

Wyroki

Dnia 9 i 12 sierpnia br. Sąd Wojewódzki w Rzeszowie skazał dwie osoby, z tego jedną na 7, a drugą na 5 lat więzienia, za współpracę z bandą Cieśli. Wymienieni aresztowani zostali w kwietniu br.

Dnia 10 sierpnia br. Sąd Wojewódzki w Olsztynie skazał jedną osobę na 8 m[iesią]cy więzienia w zawieszeniu na 4 lata, za przechowywanie ulotek NTS pochodzenia zagranicznego.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) M[ichał] **Drzewiecki**, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 58–64.

1955 sierpień 17, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 80/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 17 VIII 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 80[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

Dnia 13 sierpnia br. we wsi Wojnicz i Łysa Góra pow. Brzesko (Kraków) dwaj uzbrojeni bandyci dokonali dwóch kolejnych napadów na mieszkania indywidualnie gospodarujących chłopów. Bandyci po sterroryzowaniu domowników i oddaniu dwóch strzałów z pistoletu zrabowali ww. część posiadanej garderoby. Z oświadczeń poszkodowanych wynika, że napadów dokonali ukrywający się na tamt[ejszym] terenie dwaj bandyci (bracia). Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy współudziale MO w Brzesku.

Dnia 8 sierpnia br. pracownik GRN w Dylągówce pow. Rzeszów otrzymał pocztą anonim pogróżkowy wykonany odręcznie, w którym autor wzywa go do zaprzestania pracy na rzecz spółdzielczości produkcyjnej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie.

Dnia 12 sierpnia br. były członek ORMÓ (zwolniony z dniem 10 lipca br. za niewywiązywanie się z zadań ORMÓ-[w]ca), zam[ieszkały] w Brzegu (Opole), czł[onek] PZPR, otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, w którym autor grozi mu śmiercią za dalszą pracę w ORMÓ. Anonim podpisany był: „ZPM Oddział Brzeg”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Brzegu.

Dnia 9 sierpnia br. na terenie Zjednoczenia PGR w Bydgoszczy ujawniono wrogi napis, wykonany odręcznie. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 9 sierpnia br. na terenie Fabryki Manometrów we Włocławku (Bydgoszcz) ujawniony został napis o treści antyrządowej, wykonany odręcznie. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Włocławku.

Dnia 12 sierpnia br. na terenie Dyrekcji Okręgowych Kolei Państwowych w Szczecinie ujawniono wykonany odręcznie napis o treści szkalującej przedstawicieli rządu PRL i ZSRR. Dochodzenie w celu ustalenia sprawcy prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Dnia 15 sierpnia br. w grom. Staniszcze Wielkie powiat Strzelce Opolskie (Opole) na murze remizy Straży Pożarnej nieustaleni dotychczas sprawcy wykonali kredą napis w języku niemieckim o treści antykomunistycznej i klerykalnej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Strzelcach Opolskich.

Dnia 16 sierpnia br. w PGR Izelak¹ pow. Malbork (Gdańsk) wybuchł pożar (przyczyny nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła z zawartością 200 t koniczyny, 27 t jęczmienia i 12 t żyta. Dochodzenie prowadzi KP MO przy współudziale Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 13 sierpnia br. [o] godz. 23.00 w PGR Rotrulanka² pow. Pruszcz Gdański wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła nowo wybudowana obora i około 3 t złożonego w niej siana. Straty w przybliżeniu wynoszą około 250 000 zł. Dochodzenie w celu ustalenia przyczyn wybuchu pożaru prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy współudziale KP MO.

Dnia 11 sierpnia br. z przyczyn dotychczas nieustalonych spłonęła obora i magazyn paszowy na szkodę PGR Łuczyce³ pow. Goleniów (Szczecin). Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie i MO.

Dnia 14 sierpnia br. w spółdzielni produkcyjnej Wygnańczyce pow. Wschowa (Zielona Góra) wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła z zawartością 12 t tegorocznych zbiorów. Przyczyn wybuchu pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy współudziale KP MO.

Dnia 12 sierpnia br. o godz. 2.00 w Imielinie pow. Tychy (Stalinogród) spłonęła młocarnia należąca do GOM, a wykorzystywana ostatnio przez punkt omłotowy w Imielinie. Podejrzany o podpalenie maszyny jest mieszkaniec wym[ienionej] gromady posiadający własną młocarnię, który po uruchomieniu punktu omłotowego groził, że młocarnia musi z Imielina odjechać. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy pomocy Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Praca aparatu

Dnia 15 sierpnia br. w wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku zlikwidował 2-osobową bandę Rogińskiego, działającą od 1951 r. na terenie pow. Kolno. W czasie akcji bandyta Rogiński został zabity, zaś drugi (dezerter WP) został ujęty. Przy bandytach znaleziono 2 pistolety.

Dnia 12 i 13 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora wojskowego przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie zostali aresztowan[i:]

1) pracownik Powiatowego Związku Gminnych Spółdzielni w Łobzie, pochodzenia robotniczego, lat 28 – za udzielanie pomocy rezydentowi wywiadu amerykańskiego w 1952 r.;

¹ Miejscowość nieustalona.

² Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o Rotmankę.

³ Miejscowość nieustalona.

2) pracownik PKP pochodzenia robotniczego, lat 28 – za udzielanie informacji szpiegowskich agentowi wywiadu angielskiego w latach 1952[19]53.

Dnia 13 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze aresztował mieszkańca Tarnowa Podgórnego pow. Poznań, lat 27, który podejrzany jest o przynależność do nielegalnej organizacji pn. Legion Partyzantów Ziemi Lubuskiej (o likwidacji tej organizacji podano w poprzednim biuletynie).

Dni 11 sierpnia br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze na mocy postanowienia prokuratora aresztował dwóch członków sekty świadkowie Jehowy:

1) lat 22, pochodz[enie] chłopskie, technik budowlany Rejonu Lasów Państwowych w Krośnie Odrzańskim;

2) lat 33, pochodz[enie] chłopskie, rolnik.

Obaj aresztowani byli aktywnymi członkami sekty, kolportowali wrogą literaturę sekty i werbowali nowych członków. W czasie rewizji u jednego z aresztowanych zakwestionowano nielegalne wydawnictwa sekty.

Dnia 13 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Włoszczowie (Kielce) aresztował członkinię sekty świadkowie Jehowy, lat 44, pochodzenia robotniczego, ostatnio zamieszkałą w Częstochowie. Wym[ieniona] na terenie pow. Włoszczowa kolportowała literaturę sekty. W czasie rewizji przy ww. znaleziono 30 egz. broszur pt. „Strażnica” i inne.

Dnia 11 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora aresztowana została przez MO mieszkanka Radomia (Kielce), która była inspiratorką wystąpienia 15 kobiet przeciwko traktorzystom, dokonującym podorywek masywu spółdzielczego we wsi Jedlanka pow. Radom. Nadmienia się, że ojciec ww. posiada 6-h[ektarowe] gospodarstwo, które podlegało wymianie, ponieważ wchodziło w masyw spółdzielczy. Śledztwo w toku.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(–) **Stec** M[ieczysław], mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 65–68.

1955 sierpień 19, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 81/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 19 VIII 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 81[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

Dnia 16 sierpnia br. około godz. 18.00 do gromady Syczyn pow. Chełm (Lublin) przybyło wozem konnym 3 uzbrojonych bandytów, którzy dokonali napadu na miejscowy sklep GS. Bandyci po sterroryzowaniu personelu sklepowego zrabowali szereg artykułów tekstylnych i spożywczych wartości 35 000 zł. Pościg za bandytami wszczęła grupa operacyjna, w skład której wchodzi funkcjonariusze Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO.

Dnia 15 sierpnia br. około godz. 2.00 w m. Biała Rzeka¹ pow. Wejherowo (Gdańsk) 3 nieustalonych dotychczas osobników dokonało napadu na przejeżdżającego rowerem funkcjonariusza MO, którego pobili do utraty przytomności, a następnie zrabowali mu pistolet służbowy. Dochodzenie w powyższej sprawie prowadzi KP MO przy pomocy KW MO.

Dnia 17 sierpnia br. około godz. 22.30 we wsi Wiechy² pow. Wysokie Maz[owieckie] (Białystok) dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na mieszkanie pracownika zlewni mleka, gdzie zrabowali 1900 zł przeznaczonych na wypłatę dostawcom mleka. Bandyci po dokonaniu napadu oddali dwa strzały z posiadanego pistoletu, po czym oddalili się w nieustalonym kierunku. Dochodzenie prowadzi KP MO.

Dnia 16 sierpnia br. o godz. 18.30 bandyta uzbrojony w broń palną dokonał napadu na sklep GS w Żaugu³ pow. Włoszczowa (Kielce), skąd po sterroryzowaniu personelu i będących w tym czasie w sklepie klientów zrabował pieniądze z utargu dziennego i kilka butelek spirytusu. Z oświadczeń sklepowej i klientów wynika, że napadu dokonał znany, ukrywający się na tamt[ejszym] terenie bandyta. Dochodzenie prowadzi KP MO i Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 14 sierpnia br. na adres księdza parafii Narewka pow. Hajnówka (Białystok) wpłynęła pocztą ulotka wykonana odręcznie w formie odezwy. Autor ulotki szkaluje ustrój Polski Ludowej, domaga się przeprowadzenia wyborów do sejmu pod kontrolą

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Od 1954 r. wchodzi w skład Rumi.

² Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o Wnory-Wiechy lub kolonię Wiechy Nowe.

³ Miejscowość nieustalona. Być może Zaróg.

międzynarodową oraz występuje przeciwko organizowaniu w Polsce festiwalu i innych międzynarodowych imprez. W zakończeniu ulotki wzywa do jej przepisania w trzech egzemplarzach i przesłania innym osobom. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 17 sierpnia br. w gr[omadz]e Wólka Cycowska⁴ pow. Chełm (Lublin) pod mieszkanie przewodniczącego spółdzielni produkcyjnej, czł[onka] ZSL, nieustalony dotychczas sprawca podrzucił anonim wykonany odręcznie, w którym wzywa go do ustąpienia z zajmowanego stanowiska i zaprzestania działalności społecznej, a w przeciwnym wypadku grozi mu śmiercią. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 13 sierpnia br. na terenie WSK Świdnik (Lublin) ujawniono 3 wykonane odręcznie napisy o treści szkalującej warunki ekonomiczne w Polsce. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 17 sierpnia br. na terenie stacji kolejowej w Sadurkach pow. Lublin ujawniono dwa napisy wykonane odręcznie o treści szkalującej przedstawicieli rządu PRL i ZSRR oraz grożące śmiercią zawiadowcy wymienionej stacji. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 17 sierpnia br. w Ząbkowicach Będzińskich (Stalinogród) na parkanie otaczającym ogródki robotnicze huty szkła nieustalony dotychczas sprawca wywiesił wykonaną na płótnie swastykę hitlerowską o rozmiarach 60 × 60 cm. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy współudziale MO.

Dnia 18 sierpnia br. o godz. 1.00 w nocy w gr[omadz]e Petrykozy pow. Opoczno (Kielce) wybuchł pożar (przyczyny nieustalone), w wyniku którego spłonął młyn państwowy. Dochodzenie prowadzi KP MO.

Dnia 18 sierpnia br. o godz. 9.30 w gr[omadz]e Kozia Wólka⁵ pow. Końskie (Kielce) wybuchł pożar (przyczyny nieustalone), w wyniku którego spłonęło 20 zabudowań. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO.

Praca aparatu

Dnia 15 sierpnia br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku aresztował 2 meliniarzy bandy Rogińskiego ps. „Lis” (o likwidacji bandy podano informację w Biuletynie nr 80[/55]), w zabudowaniach których w czasie akcji likwidacyjnej przebywali bandyci. Aresztowani meliniarze (ojciec i syn) są w wieku lat 50 i 21, i pracowali na własnym gospodarstwie o powierzchni 12 ha ziemi. Ponadto w dniu 16 sierpnia br. zostały aresztowane również dwie mieszkanki Kolna w wieku 19 i 22 lata – w tym jedna czł[onkini] ZMP – które utrzymywały stały kontakt z bandytami.

Dnia 16 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora za aktywną działalność w sekcie świadkowie Jehowy Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze aresztował 3 osoby, w tym: dwóch robotników PZM, z których jeden karany był uprzednio sądownie na 3 lata więzienia za uchylanie się od służby wojskowej oraz kobietę bez stałego miejsca pracy. Spośród aresztowanych dwóch jest

⁴ Gromada Wólka Cycowska istniała do listopada 1954 r., następnie weszła w skład gromady Cyców.

⁵ Prawdopodobnie Kozia Wola.

pochodzenia robotniczego, zaś jedna osoba pochodzenia chłopskiego, w wieku od 21 do 27 lat. W czasie rewizji przy aresztowanych znaleziono większą ilość literatury sekty oraz notatki świadczące o ich wrogiej działalności.

Dnia 14 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku aresztował osobnika, zam[ieszkałego] w pow. Busko (woj. kieleckie), pochodzenia chłopskiego, z zawodu stolarz, lat 60. Aresztowany w okresie okupacji na terenie Białegostoku jako agent SD wydał w ręce okupanta przeszło 100 osób narodowości polskiej, żydowskiej i białoruskiej, które zostały aresztowane i częściowo wymordowane przez hitlerowców.

Na podstawie orzeczenia ekspertyzy pisma Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie ustalił sprawcę wywieszenia wrogich ulotek w Jańcu pow. Płock w marcu 1954 r., którym jest małoletni syn robotnika. W czasie przeprowadzonej z nim rozmowy w obecności rodziców przyznał się on do popełnionego przestępstwa i wyjaśnił, iż myśl wywieszenia ulotek zrodziła się u niego pod wpływem przeczytanych książek, obrazujących walkę organizacji w czasie okupacji. Ze względu na młody wiek przekazano go pod opiekę rodziców.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) M[ichał] **Drzewiecki**, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 69–72.

1955 sierpień 22, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 82/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 22 VIII 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 82[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W nocy z dnia 17 na 18 sierpnia br. dwaj uzbrojeni bandyci dokonali napadu na Gminną Kasę Spółdzielczą w Jastkowie^b pow. Lublin, skąd po sterroryzowaniu kasjerki zrabowali ponad 26 tys. zł i datownik „PKO Jastków”. Dochodzenie prowadzi KP MO przy współdziałaniu Pow[iatowego] Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 19 sierpnia br. około godz. 22.00 w Warszawie nieustaleni dotychczas osobnicy dokonali napadu na powracającego ze służby funkcjonariusza MO, któremu po zadaniu kilku ciosów ostrym narzędziem w głowę zrabowali pistolet służbowy i dwa magazynki z amunicją. Ranny funkcjonariusz przebywa w szpitalu.

W nocy z dnia 19 na 20 sierpnia br. w Łodzi nieustaleni dotychczas osobnicy dokonali napadu na pełniącego służbę funkcjonariusza MO, którego pobili łomem żelaznym do utraty przytomności, a następnie zrabowali mu pistolet służbowy. Napadnięty funkcjonariusz przebywa w szpitalu. Dochodzenie prowadzi Komenda MO w Łodzi.

Dnia 16 sierpnia br. w PGR Mielęcín pow. Choszczno (Szczecin) wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła sarta z jęczmieniem. W wyniku prowadzonego dochodzenia przez Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO zatrzymany został sprawca podpalenia – pomocnik traktorzysty, lat 20, zatrudniony w PGR Przybysław pow. Choszczno. Zatrzymany w toku wstępnego śledztwa przyznał się do podpalenia sterty wyjaśniając, iż współdziałał przy tym z trzema innymi osobami, które wspólnie tworzyły antypaństwową organizację. Osobnicy ci również zostali zatrzymani.

Dnia 16 sierpnia br. do Komitetu Miejskiego PZPR w Legnicy (Wrocław) wpłynął pocztą anonim, którego autor w sposób wulgarny szkaluje kierownictwo partyjne, przedstawicieli rządu, wrogo wypowiada się o spółdzielczości produkcyjnej i o wysyłaniu ludzi z zakładów pracy do pomocy przy żniwach. Należy nadmienić, że wymieniony anonim nadany był na poczcie w Legnicy w dniu 13 sierpnia br., tj. w przeddzień

^{a-a} Wpisano odręcznie.

^b Wyraz odręcznie poprawiony.

wyjazdu ekipy robotników do pracy przy żniwach. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Legnicy przy pomocy Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 18 sierpnia br. na terenie Stoczni im. Komuny Paryskiej w Gdyni ujawniono napisy wykonane odręcznie o treści szkalującej przedstawicieli międzynarodowego ruchu robotniczego. Dochodzenie prowadzi Miejski Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdyni.

Dnia 16 sierpnia br. na terenie Pow[iatowego] Związku Gminnych Spółdzielni w Górze Śląskiej (Wrocław) ujawniono napisy o treści skierowanej przeciwko Związkowi Radzieckiemu. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Górze Śląskiej.

Praca aparatu

Dnia 17 sierpnia br. Wojska Ochrony Pogranicza zatrzymały i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze agenta wywiadu amerykańskiego, lat 32, zam[ieszkałego] ostatnio na terenie NRF. Przy zatrzymanym znaleziono: polski dowód osobisty i dowód osobisty NRD, 4 zaświadczenia polskie stwierdzające, jakoby korzystał on z urlopu, 10 000 zł polskich oraz 150 marek NRD.

W Biuletynie nr 75/[55] z dnia 3 sierpnia br. zamieszczono informację o aresztowaniu ukrywającego się od 1947 r. członka bandy UPA, który w okresie ukrywania się dokonał 3 morderstw i 13 zbrojnych napadów. W dniu 18 sierpnia br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował 5 meliniarzy w[yżej] wym[ienionego] bandyty, wszyscy pochodzenia chłopskiego (małorolni), w wieku od 27 do 32 lat. Wśród aresztowanych jest 2 członków PZPR.

Dnia 18 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie aresztował robotnika kopalni „Mortimer”, lat 32. Aresztowany podejrzany jest o przynależność do antypaństwowej organizacji pn. Legion Wyzwolenia¹, założonej na terenie więzienia we Wronkach w 1952 r. Nadmienia się, że członkowie w[yżej] wym[ienionej] nielegalnej organizacji po wyjściu z więzienia wznowili swą działalność.

Dnia 20 sierpnia br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach zatrzymał chłopa, posiadającego 7,9 ha ziemi, lat 55 – za współpracę z nielegalną organizacją Białe Orły, zlikwidowaną na terenie pow. Opatów.

Dnia 17 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku aresztował osobnika pochodzenia chłopskiego, ostatnio zatrudnionego w PGR Henryków, lat 59, [z] zawodu murarz. Aresztowany w okresie okupacji hitlerowskiej, tj. od 1941 [r.] do 1944 r., pełnił funkcję zastępcy komendanta posterunku żandarmerii w Jałowie pow. Białystok, gdzie znęcał się nad ludnością cywilną.

Dnia 18 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował pracownicę Ośrodka

¹ Założyciel organizacji – H.J., po zwolnieniu z więzienia dalej w niej działał na terenie Krakowa. AIPN, 1583/122, Informacja o stanie pracy operacyjnej WUdsBP na terenie miasta Krakowa z 26 III 1956 r., k. 50.

Szkolenia Zawodowego w Otwocku, pochodzenia robotniczego, wykształcenie średnie, lat 22. Aresztowana na przestrzeni [lat] 1954–1955 napisała do rozgłośni radiowej Wolna Europa szereg listów o treści szkalującej stosunki panujące w Polsce.

Dnia 17 sierpnia br. za kolportaż wrogiej literatury sekty świadkowie Jehowy Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Dębnie (Szczecin) aresztował członkinię sekty, pochodzenia chłopskiego, lat 20.

Dnia 18 sierpnia br. Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie aresztowała członka spółdzielni produkcyjnej w Siodle Górnym² pow. Szczecin, czł[onka] ZMP, lat 19 – podejrzanego o usiłowanie uszkodzenia snopowiązałek.

Dnia 18 sierpnia br. Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chełmie (Lublin) zatrzymał 15-letniego syna średniorolnego chłopa, sprawcę napisania i podrzucenia anonimu pogróżkowego przewodniczącemu spółdzielni produkcyjnej w Wólce Cycowskiej (o czym informowano w poprzednim biuletynie). Zatrzymany w przeprowadzonej z nim rozmowie wyjaśnił, iż myśl napisania anonimu zrodziła się u niego na tle zatargów istniejących między jego ojcem a spółdzielcami za wymianę gruntów, które zostały włączone do arealu spółdzielczego. Zatrzymanego przekazano do dyspozycji prokuratora powiatowego.

Dnia 18 sierpnia br. Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łobzie (Szczecin) wspólnie z Informacją WP na stacji kolejowej Worowo zatrzymał dwóch dezertersów Wojska Polskiego: pochodzenia robotniczego – 1, chłopskiego – 1, w wieku po 21 lat. Przy jednym z zatrzymanych znaleziono broń i 68 sztuk amunicji.

Wyroki

W dniu 18 sierpnia br. Sąd Wojewódzki w Rzeszowie wydał wyroki skazujące 3 osoby na: 1 rok i 6 m[iesiący], 7 i 10 lat więzienia – za współpracę z bandą Cieśli (zlikwidowana).

W dniu 12 sierpnia br. Sąd Powiatowy w Lesznie (Poznań) wydał wyrok skazujący członka spółdzielni produkcyjnej na 7 m[iesiący] więzienia w zawieszeniu na okres 3 lat za przesłanie anonimu pogróżkowego do przewodniczącego spółdzielni produkcyjnej w Krzycku Wielkim w 1953 r.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:
kierownik Sekcji Informacji GP
(–) **Stec M[ieczysław]**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 73–76.

² Zapewne Siadło Górne.

1955 sierpień 24, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 83/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 24 VIII [19]55 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 83[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

Dnia 21 sierpnia br. w rzece obok gromady Dąbrowa pow. Lublin znaleziono zwłoki dwóch funkcjonariuszy MO z Posterunku Kolejowego w Lublinie, którzy zastrzeleni zostali z broni palnej. Sprawcy po dokonaniu zbrodni zrabowali jednemu z zamordowanych pistolet (drugi broni nie posiadał), a następnie związali zwłoki sznurem i wrzucili do rzeki. Dochodzenie w celu wykrycia sprawców prowadzi specjalnie powołana grupa operacyjna, w skład której wchodzi funkcjonariusze Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KW MO w Lublinie. Na podstawie dotychczasowego dochodzenia zostali zatrzymani: pracownik WSK Świdnik i pracownik Lubelskiej Fabryki Maszyn Rolniczych, obaj w wieku po 19 lat, jako podejrzani o dokonanie morderstwa.

Dnia 21 sierpnia br. w kolonii Czuczycze pow. Chełm (Lublin) trzech miejscowi małorolni chłopci (znani z wyczynów chuligańskich), wracając z odpustu w stanie nietrzeźwym, dokonali napadu na mieszkanie sekretarza POP PZPR, członka spółdzielni produkcyjnej. Napastnicy po wybiciu szyb w oknach mieszkania, przy użyciu kołków dotkliwie pobili wym[ienionego] sekretarza oraz żonę i teścia. Ranni przewiezieni zostali do szpitala, gdzie w dniu 22 sierpnia br. sekretarz zmarł. Sprawcy zostali aresztowani przez KP MO.

Dnia 20 sierpnia br. około godz. 20.00 czterech osobników uzbrojonych w dwa pistolety dokonało napadu na mieszkanie jednego z obywateli zamieszkałego w Częstochowie (Stalinogród), skąd po sterroryzowaniu domowników zrabowali biżuterię, garderobę oraz 18 nie prowadzi KP MO.

Dnia 22 sierpnia br. dwaj uzbrojeni bandyci dokonali napadu na Gminną Kasę Spółdzielczą w Rządzech pow. Włoszczowa (Kielce), skąd po sterroryzowaniu kierownika GKS zrabowali 30 000 zł. Po dokonaniu napadu bandyci odjechali rowerami w nieustalonym dotychczas kierunku. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Dnia 20 sierpnia br. o godz. 19.00 w Międzyborowie pow. Grodzisk (Warszawa) bandyta uzbrojony w pistolet dokonał napadu na sklep spółdzielczy, skąd po uprzednim sterroryzowaniu personelu zrabował 10 000 zł. Po dokonaniu rabunku, w odległości około 1 km od w[yżej] wym[ienionego] sklepu, bandyta odebrał rower przejeżdżającemu w tym czasie obywatelowi, którym odjechał w kierunku m. Baranów. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO.

Dnia 20 sierpnia br. na terenie WSK Świdnik (Lublin) ujawniono wykonany odręcznie napis o treści szkalującej wolność osobistą w Polsce^b i organa MO. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 23 sierpnia br. o godz. 3.10 w Zakładach Koksochemicznych w Chorzowie Batorym (Staliność) w dziale benzynowni–rafinerii nastąpił wybuch (przyczyny nieustalone), w wyniku którego powstał pożar zagrażający całym zakładom. ^bWypadków^b w ludziach nie było. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 22 sierpnia br. około godz. 10.00 w PGR Kocibórz pow. Biskupiec (Olsztyn) wybuchł pożar (przyczyny nieustalone), w wyniku którego spłonęły 3 stodoły ze zbożem i sianem oraz obora, w której znajdował się magazyn zbożowy z zawartością około 15 t zboża. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KW MO oraz prokurator wojewódzki.

Dnia 23 sierpnia br. w spółdzielni produkcyjnej Jasieniów¹ pow. Żary (Zielona Góra) wybuchł pożar (przyczyny nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła z zawartością 493 wozów żyta. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna, w skład której wchodzi funkcjonariusze Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO przy pomocy Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 21 sierpnia br. w PGR Grabno pow. Sulęcín (Zielona Góra) wybuchł pożar w magazynie z paliwem (przyczyny nieustalone), w wyniku którego spłonął budynek mieszczący w[yżej] wym[ieniony] magazyn, 2000 litrów ropy i 200 litrów benzyny. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 20 sierpnia br. o godz. 20.00 w magazynie PZZ w Parczewie (Lublin) przeznaczonym na składanie zboża dostarczonego przez chłopów na obowiązkowe dostawy – z przyczyn dotychczas nieustalonych – wybuchł pożar, który w zarodku zdołano zlokalizować. Spaleniu uległa część zboża. Dochodzenie prowadzi KP MO i Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego]².

Dnia 21 sierpnia br. około godz. 12.30 w m. Gutowo pow. Toruń (Bydgoszcz) wybuchł pożar w zabudowaniach przewodniczącego spółdzielni produkcyjnej (przyczyny nieustalone), w wyniku którego spłonął budynek mieszczący pod jednym dachem mieszkanie, stodołę ze zbożem i oborę. Spaleniu uległa również dokumentacja dot[ycząca] spółdzielni produkcyjnej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO.

^{b-b} *Tak w tekście.*

¹ Miejscość nieustalona, być może chodzi o Jasionów.

² W Parczewie był Powiatowy Urząd do spraw Bezpieczeństwa Publicznego.

Dnia 21 sierpnia br. o godz. 22.15 w spółdzielni produkcyjnej we wsi Oksa pow. Jędrzejów (Kielce) wybuchł pożar (przyczyny nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła ze zbożem i sarta (ogółem 120 t zboża) oraz magazyn z narzędziami rolniczymi. Dochodzenie prowadzi KP MO przy współudziale Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Praca aparatu

Dnia 22 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie aresztował 2 współpracowników agenta wywiadu amerykańskiego:

1) lat 31, pochodz[enie] inteligencja pracująca, pracownik Zarządu Budynków Mieszkalnych w Szczecinie;

2) lat 43, pochodzenie robotnicze, bez stałego miejsca pracy.

Dnia 20 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie aresztował osobnika, bez stałego miejsca pracy, pochodzenia robotniczego, lat 36, ostatnio zam[ieszkałego] w m. Stara Wieś pow. Grójec. Aresztowany w dniu 18 sierpnia br. na stacji kolejowej w Korzybiu pow. Miastko wpisał do książki życzeń i zażaleń wrogą treść godzącą w ustrój Polski Ludowej.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ostrołęce (Warszawa) zatrzymał poszukiwanego osobnika, lat 46, podejrzanego o współpracę z okupantem jako agent gestapo.

Za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z Polski do NRD Wojska Ochrony Pogranicza zatrzymały i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze kobietę narodowości niemieckiej, pochodzenia chłopskiego, lat 42, ostatnio zam[ieszkałą] w m. Krańce³ pow. Olsztyn. W toku wstępnego śledztwa zatrzymana wyjaśniła, iż nie mogąc uzyskać zezwolenia na wyjazd do Niemiec, gdzie zamieszkuje jej mąż, postanowiła przedostać się drogą nielegalną. Sankcję na areszt w[yżej] wym[ienionej] wydał prokurator wojewódzki.

Nawiązując do podanej informacji w Biuletynie nr 81[55] odnośnie [do] dokonanego napadu na funkcjonariusza MO na terenie powiatu Wejherowo (Gdańsk) wyjaśnia się, że trzech sprawcy powyższego zostali zatrzymani przez KP MO w Wejherowie. Nadmienia się, iż powyższy wypadek zaistniał pod wpływem nadmiernego użycia alkoholu przez zatrzymanych, jak i poszkodowanego.

Wyroki

Dnia 20 sierpnia br. Sąd Wojewódzki w Warszawie wydał wyroki skazujące 17 osób na kary od 2 do 8 lat więzienia, wszyscy z utratą praw na okres od 2 do 4 lat – za nielegalny handel zegarkami pochodzącymi z przemytu i wprowadzenie do nielegalnego obrotu obcej waluty.

³ Miejscowość nieustalona.

Sąd Wojewódzki we Wrocławiu wydał wyroki skazujące 4 osoby na kary od 2 do 4 lat więzienia za wycięcie kabli telefonicznych na terenie m. Wrocławia w maju br.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:
referent Sekcji Informacji GP
(-) **Samolówka R[yszard]**, chor.

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 77–80.

1955 sierpień 27, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 84/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, 27 sierpnia 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 84[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

Dnia 24 sierpnia br. dwaj uzbrojeni bandyci dokonali dwóch kolejnych napadów na sklepy GS w grom. Piotrów¹ i Lechówek² pow. Opatów (Kielce), skąd zrabowali pieniądze oraz część towarów. Pościg za bandytami prowadzi grupa operacyjna Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i MO przy współudziale wojsk KBW.

Dnia 24 sierpnia br. o godz. 18.00 w m. Osowa pow. Lublin uzbrojony bandyta dokonał napadu na sklep GS, skąd po sterroryzowaniu personelu zrabował część towarów. Dochodzenie prowadzi KP MO przy współudziale Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 23 sierpnia br. na torze kolejowym w pobliżu miejscowości Gardeja pow. Grudziądz³ (Bydgoszcz) ujawniono wykręcenie śruby ze złącza szyn, natomiast druga śruba była zluzowana. Powyższe w wypadku niespostrzeżenia w porę groziło wykolejeniem pociągu. W celu ustalenia okoliczności rozkręcenia śrub dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy pomocy Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 23 sierpnia br. prezes Gminnej Spółdzielni Samopomocy Chłopskiej w Biszczy pow. Biłgoraj (Lublin) otrzymał pocztą anonim, którego autor grozi mu śmiercią w wypadku zwolnienia z pracy jednego z pracowników tamtejszego GS. Należy nadmienić, iż osoba wymieniona w anonimie faktycznie pracuje w GS i wkrótce ma być zwolniona z pracy za niewywiązywanie się z obowiązków. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 20 sierpnia br. na terenie WSK Mielec (Rzeszów) ujawniono napis wykonany odręcznie o treści antykomunistycznej i wzywającej do wstępowania w szeregi organizacji WiN. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Gromada Piotrów istniała do grudnia 1954 r., następnie weszła w skład gromady Piórków.

² Gromada Lechówek istniała do grudnia 1954 r., następnie weszła w skład gromady Złota Woda.

³ Informacja błędna. Od października 1954 Gardeja należała do powiatu kwidzyńskiego województwa gdańskiego. Zob. Uchwała nr 29 WRN w Bydgoszczy z 5 października 1954 r. w sprawie zmiany granic województwa bydgoskiego, DzUrz. WRN w Bydgoszczy, 1954, nr 12, poz. 63.

Dnia 23 sierpnia br. na terenie Wytwórni Chemicznej w Łęgnowie (Bydgoszcz) ujawniono wykonany odręcznie napis o treści antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łęgnowie.

Dnia 25 sierpnia br. o godz. 5.30 w PGR Dębieniec⁴ pow. Grudziądz (Bydgoszcz) wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła długości 150 m[e]tr[ów] z zawartością: 96 t pszenicy, 22 t grochu, około 210 t koniczyny, lucerny i siana oraz sieczkarnia i dwa wozy. Okoliczności wybuchu pożaru wskazują na podpalenie. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 24 sierpnia br. o godz. 3.30 w grom. Psary⁵ pow. Chrzanów (Kraków) wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła sterta żyta na szkodę członka spółdzielni produkcyjnej. Należy nadmienić, że w grom. Psary znaleziono 3 kartki z napisami o treści grożącej spaleniem gromady Psary oraz zabudowań w[yżej] wym[ienionego] członka spółdzielni. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO i prokuraturą.

Praca aparatu

Dnia 24 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie aresztował pracownicę umysłową Szczecińskiej Stoczni Rzecznej, pochodzenia robotniczego, lat 30 – podejrzaną o współpracę z agentem wywiadu amerykańskiego.

Dnia 23 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu aresztował osobnika zam[ieszkałego] w Brzegu, pochodzenia robotniczego, lat 23, bez stałego miejsca pracy, karanego sądownie na 7 mies[ięcy] więzienia za kradzież – za kolportaż wrogich ulotek. Nadmienia się, że w[yżej] wym[ieniony] wspólnie z uprzednio aresztowanym osobnikiem w mies[iącu] lipcu br. wykonał 7 antypaństwowych ulotek, które wywiesił na terenie miasta Brzeg.

Dnia 24 sierpnia br. Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krasnymstawie (Lublin) zatrzymał dwie osoby w wieku 25 i 35 lat, które przybyły (z woj. krakowskiego – 1 oraz z woj. kieleckiego – 1) do osoby zamieszkałej we wsi Orły⁶ na zebranie sekty świadkowie Jehowy. Przy zatrzymanych znaleziono 30 broszur pt. „Strażnica”, 2 zaszyfrowane raporty oraz notatki sporządzone w języku niemieckim.

Dnia 24 sierpnia br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach zatrzymał 2 członkinie sekty świadkowie Jehowy, pochodzenia robotniczego (nauczycielka) i chłopskiego, w wieku 43 i 50 lat – za kolportaż wrogiej literatury w[yżej] wym[ienionej] sekty. W czasie rewizji przy zatrzymanych znaleziono szereg broszur sekty oraz różne notatki.

Dnia 24 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy aresztował robotnika Państwowego Hotelu „Orzeł” w Bydgoszczy, pochodzenia chłopskiego, lat 67. Aresztowany we wrześniu 1939 r. w Bydgoszczy wraz z Niemcami – cywilami, strzelał do wycofujących się żołnierzy Wojska Polskiego. Ponadto wydał w ręce gestapo rodzinę polską, w wyni-

⁴ Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o Dębieniec.

⁵ Gromada Psary istniała do grudnia 1954 r., następnie tereny jej weszły w skład gromad Karniowice i Nowa Góra.

⁶ Miejscowość nieustalona.

ku czego jeden z członków wymienionej rodziny poddany został egzekucji, lecz wskutek oddanego strzału został ciężko ranny i przy pomocy ludności zdołał się uratować.

Dnia 23 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie aresztował mieszkańca woj. olsztyńskiego, lat 55 – za współpracę z okupantem i wydanie w ręce gestapo kilku obywateli polskich.

Nawiązując do podanej informacji w Biuletynie nr 83/[55] odnośnie [do] zamordowanych 2 funkcjonariuszy MO w woj. lubelskim aresztowani dwaj sprawcy przyznali się w śledztwie do dokonania morderstwa i wskazali zrabowane rzeczy, które zostały częściowo odnalezione.

Wyroki

Dnia 22 sierpnia br. Sąd Wojewódzki w Krakowie wydał wyrok skazujący jedną osobę na rok więzienia w zawieszeniu na okres 3 lat za szerzenie antypaństwowej propagandy.

Dnia 20 sierpnia br. Sąd Wojewódzki w Stalinogrodzie wydał wyroki skazujące 2 osoby na kary 3 lata i 3 [i] 1/2 roku więzienia za aktywną działalność w sekcie świadkowie Jehowy. W[yżej] wym[ienieni] aresztowani byli przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w kwietniu br.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(–) **Stec M[ieczysław]**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 81–84.

1955 sierpień 30, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 85/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 30 VIII 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 85[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

Dnia 25 sierpnia br. o godz. 16.00 w m. Bogucin pow. Puławy (Lublin) dwaj uzbrojeni bandyci dokonali napadu na sklep GS, skąd zrabowali pieniądze oraz część towarów. Dochodzenie prowadzi Powiatowa Komenda MO przy współudziale Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W nocy z dnia 25 na 26 sierpnia br. we wsi Gułów pow. Łuków (Lublin) dwaj uzbrojeni bandyci dokonali napadu na mieszkanie średniorolnego chłopa. Wskutek wszczętego alarmu przez napadniętego bandyci zbiegli, nic nie rabując. Dochodzenie prowadzi KP MO przy współudziale Pow[iatowego] Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 26 sierpnia br. we wsi Borki pow. Szydłowiec (Kielce) dwaj uzbrojeni bandyci dokonali napadu na mieszkanie pracownika kopalni rudy, żądając wydania pieniędzy za sprzedany dom. W wyniku wszczętego alarmu przez domowników bandyci zrabowali jedynie wieczne pióro i zbiegli. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO.

Dnia 25 sierpnia br. o godz. 12.00 w m. Huta Stara pow. Kielce dwóch uzbrojonych w pistolety osobników dokonało napadu na sklep GS, skąd zrabowali 1000 zł i część towarów. Dochodzenie prowadzi KW MO i Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 24 sierpnia br. w budynku Powiatowego Związku Gminnych Spółdzielni w Gryficach (Szczecin) ujawniono wykonany odręcznie napis o treści antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 27 sierpnia br. około godz. 0.20 w spółdzielni produkcyjnej w Rawicy pow. Radom (Kielce) wybuchł pożar (przyczyny nieustalone), w wyniku którego spłonęła sterata zboża. Nadmienia się, że były to pierwsze zbiory ww. spółdzielni. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO.

Dnia 25 sierpnia br. w PGR Przywodzie pow. Pyrzyce (Szczecin) uszkodzony został traktor marki Ursus przez dotychczas nieustalonego sprawcę, który wrzucił śrubę

^{a-a} Wpisano odręcznie.

do przyrzędu różnicowego (dyferencjału). Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Praca aparatu

Dnia 26 sierpnia br. na mocy postanowienia prok[uratora] Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wysokiem Maz[owieckiem] (Białystok) aresztował kulaka, posiadającego 20 ha ziemi, lat 51 – za ublżanie i zastraszanie władz terenowych. Ponadto aresztowany wrogo wypowiadał się o Polsce Ludowej, wychwalając przy tym ustrój sanacyjny. Dalsze śledztwo prowadzi KP MO.

Dnia 25 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował jedną osobę pochodzenia chłopskiego, lat 37, za rozpowszechnianie wrogiej propagandy godzącej w ustrój Polski Ludowej i ZSRR.

Dnia 25 sierpnia br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu zatrzymał osobnika, ukrywającego się od 1945 r. pod przybranym nazwiskiem – za wydanie w ręce okupanta hitlerowskiego obywatela polskiego, który został wywieziony do obozu i zamordowany.

Dnia 23 sierpnia br. Wojska Ochrony Pogranicza zatrzymały i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie mieszkańca Łodzi, pochodzenia robotniczego, lat 27, karanego uprzednio na 3 lata więzienia za nielegalne przekroczenie granicy. Wymieniony w dniu zatrzymania usiłował nielegalnie przekroczyć granicę z Polski do Czechosłowacji z zamiarem ucieczki do Niemiec Zach[odnich].

Dnia 25 sierpnia br. Wojska Ochrony Pogranicza przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie dwóch mieszkańców Prudnika, pochodzenia robotniczego, w wieku 24 i 26 lat, w tym jeden karany sądownie w 1952 r. na 6 m[iesiący] więzienia za kradzież. Wymienieni w lipcu br. usiłowali przekroczyć granicę z Polski do Czechosłowacji z zamiarem ucieczki do Austrii. Sankcję na areszt w[yżej] wym[ienionych] wydał prokurator wojew[ódzki] w Stalinogrodzie.

Dnia 24 sierpnia br. Wojska Ochrony Pogranicza zatrzymały i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze mieszkańca Raciborza, narodowości niemieckiej, pochodzenia robotniczego, lat 32, za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z Polski do NRD. W toku wstępnego przesłuchania zeznał on, iż zamierzał przekroczyć granicę w celu odwiedzenia rodziny zamieszkałej w NRD i NRF. Sankcję na areszt wydał prokurator woj[ewódzki].

W wyniku zastosowanych przedsięwzięć operacyjnych przez Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olkuszu (Kraków) w dniu 25 sierpnia br. ujawnił się b[ły] członek nielegalnej organizacji pn. Armia Polska, ukrywający się od 1950 r. (pochodzenie chłopskie, lat 32). W toku przesłuchania przyznał się on do przynależności do ww. organizacji oraz do brania udziału w obstawie przy dokonaniu morderstwa nauczyciela w pow. Miechów w 1949 r. W porozumieniu z prokuraturą wojewódzką zostanie on zalegalizowany.

Wyroki

Dnia 26 sierpnia br. Sąd Wojewódzki w Olsztynie wydał wyroki skazujące 3 osoby, z tego: 2 osoby [na] po 10 lat więzienia i utratę praw na okres 5 lat za dokonanie zbrojnego napadu rabunkowego na sklep GS w maju br. oraz 1 osobę na rok więzienia w za-

wieszeniu na 3 lata za to, że wiedząc o nielegalnym posiadaniu broni przez wym[ienionych] nie [za]meldował[a] władzom.

Dnia 26 sierpnia br. Sąd Wojewódzki w Krakowie wydał wyrok skazujący jedną osobę na rok więzienia za działalność w sekcie świadkowie Jehowy.

Dnia 25 sierpnia br. Sąd Wojewódzki we Wrocławiu wydał wyrok skazujący jedną osobę na rok więzienia za przechowywanie wrogich broszur prowokatora Światły.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:
kierownik Sekcji Informacji GP
(–) **Stec M[ieczysław]**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 85–88.

1955 wrzesień 1, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 86/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 1 IX 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 86[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

Dnia 27 sierpnia br. o godz. 23.30 w m. Zalesianka^b pow. Kielce trzech uzbrojeni bandyci dokonali napadu na przechodzącego funkcjonariusza Wojewódzkiego Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego w Kielcach, którego wylegitymowali, a następnie zabrali mu legitymację służbową. Po dokonaniu powyższego bandyci polecieli zaprowadzić się do Gminnej Spółdzielni w Zalesiance, gdzie w drodze do ww. spółdzielni funkcjonariusz korzystając z nieuwagi bandytów zbiegł. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach.

Dnia 28 sierpnia br. dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na mieszkańca kol[onii] Wólka Nosowska pow. Biała Podl[aska] (Lublin). Bandyci po wybijeniu szyb w oknie usiłowali wejść do mieszkania, lecz na skutek wszczętego alarmu przez napadniętego oddali 2 strzały i zbiegli. Dochodzenie prowadzi KP MO i Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 24 sierpnia br. na terenie biura huty „Zygmunt” w Łagiewnikach k. Bytomia (Stalinogród) ujawniono wykonany odręcznie napis o treści szkalującej rząd Polski Ludowej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bytomiu.

Dnia 29 sierpnia br. w budynku Prezydium Pow[iatowej] Rady Narodowej w Koszalinie ujawniono wykonany odręcznie napis o treści wzywającej chłopów, by nie wstępowali do spółdzielni produkcyjnych. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 28 sierpnia br. o godz. 21.30 w m. Grodziszczce pow. Ząbkowice (Wrocław) wybuchł pożar w spółdzielni produkcyjnej (przyczyny nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła ze zbożem. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

^b *Było: Zalesianka.*

Praca aparatu

Dnia 28 sierpnia br. Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wąbrzeźnie (Bydgoszcz) zatrzymała dwie aktywne członkinie sekty świadkowie Jehowy, a mianowicie:

1) lat 17, pochodzenia robotniczego, bez stałego miejsca pracy, zam[ieszkała] w Elblągu – pionierka specjalna sekty;

2) lat 18, pochodzenia chłopskiego, bez stałego miejsca pracy, zam[ieszkała] w pow. Człuchów (Koszalin) – pionierka specjalna sekty.

Wymienione przybyły na teren Wąbrzeźna i rozpowszechniały wrogą literaturę sekty oraz prowadziły agitację na rzecz sekty. W czasie przeprowadzonej rewizji u ww. znaleziono większą ilość literatury pt. „Strażnica”.

Dnia 26 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora garnizonowego Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie aresztował dwie osoby, a mianowicie:

1) pracownika Szczecińskiego Zespołu Budowy Przemysłu Drobego, pochodzenia robotniczego, lat 30;

2) pracownika PKP, pochodzenia chłopskiego, lat 28.

Wymienieni aresztowani zostali za to, że odmówili stawienia się na wojskową komisję lekarską, składając pisemne oświadczenia, iż są wyznawcami sekty świadkowie Jehowy i w wojsku służyć nie będą.

Dnia 27 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie aresztował mieszkańca pow. Strzelce Opolskie, lat 18, zatrudnionego w piaskowni w Pyskowicach w charakterze ślusarza – za to, że w miejscu pracy werbował członków do utworzonej przez siebie nielegalnej organizacji o charakterze rewizjonistycznym¹.

Dnia 27 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze aresztował pracownika Spółdzielni Pracy „Fotograf” w Gorzowie, lat 20 – za aktywną działalność w sekcji świadkowie Jehowy. W czasie rewizji u aresztowanego znaleziono szereg notesów z notatkami dotyczącymi działalności sekty.

Dnia 31 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował osobnika lat 44, ukrywającego się pod przybranym nazwiskiem na terenie miasta Gryfino (Szczecin). Aresztowany w latach 1944–1945, pełniąc kierowniczą funkcję w organizacji WiN na terenie Świlczy, dokonał kilku morderstw na tamt[ejszej] ludności.

Dnia 30 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie aresztował mieszkankę Słupska, pochodzenia robotniczego, lat 19, z zawodu księgowa, bez stałego miejsca pracy. Wymieniona podawała się za pracownika Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego], legitymując i przesłuchując na różne okoliczności mieszkańców miasta Słupska.

Dnia 29 sierpnia br. na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie aresztował mieszkańca pow. Zło-

¹ Chodzi o Jana Mrohsa; zob. Biuletyn nr 42/55, przypis 1.

tów, pochodz[enie] intelig[encja] prac[ująca], lat 62, z zawodu nauczyciel. Aresztowany w dniu 3 sierpnia br., będąc na st[acji] kol[ejowej] w Złotowie, wrogo wypowiadał się o kierownictwie rządu PRL i ZSRR, przyjaźni polsko-radzieckiej i spółdzielczości produkcyjnej.

Nawiązując do podanej w sierpniu br. informacji odnośnie [do] likwidacji bandy pn. Białe Orły działającej na terenie pow. Opatów (Kielce), w toku śledztwa ujawniono, a następnie w dniu 27 i 30 sierpnia br. zakwestionowano 13 tys. szt[uk] amunicji karabinowej oraz 12 granatników.

Wyrok

Dnia 29 sierpnia br. Sąd Wojewódzki we Wrocławiu wydał wyrok skazujący dwie osoby na 1,5 i 3 lata więzienia za przechowywanie wrogich broszur prowokatora Świątły.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) M[ichał] **Drzewiecki**, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 89–92.

1955 wrzesień 3, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 87/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 3 IX 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 87/[55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

Dnia 31 sierpnia br. o godz. 15.00 na dworcu kolejowym w Pawonkowie pow. Lubliniec (Stalinogród) przez 4 nieustalonych dotychczas osobników został zastrzelony z broni krótkiej funkcjonariusz Komendy Pow[iatowej] MO w Lublińcu. Dochodzenie prowadzi Komenda Pow[iatowa] MO wspólnie z Powiatowym Urzędem [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 1 września br. o godz. 8.43 w lesie na drodze między gromadą Nowiny¹ [i] Antoniów pow. Tarnobrzeg (Rzeszów) 3 uzbrojonych bandytów dokonało napadu na kasjera Gminnej Kasy Spółdzielczej przewożącego rowerem pieniądze, którego sterroryzowali, zabierając mu 53 600 zł. Po dokonanych napadzie bandyci związali wymienionego kasjera oraz przejeżdżającego w tym czasie mieszkańca gromady Antoniów, po czym zbiegli w kierunku pow. Sandomierz. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO.

Dnia 31 sierpnia br. o godz. 11.00 na szosie prowadzącej z m. Zakrzów pow. Kraków do Ochmanowa pow. Bochnia 3 uzbrojonych bandytów dokonało napadu na przewożącego pieniądze inkasenta Gminnej Kasy Spółdzielczej, któremu zrabowali około 70 tys. zł. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna.

Dnia 30 sierpnia br. o godz. 19.40 dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS we Frankowie² pow. Nidzica (Olsztyn), skąd zrabowali 3 tys. zł. Po dokonaniu napadu bandyci skryli się w stogu zboża na polu PGR Mielno, skąd zostali wypłoszeni przez dozorców nocnych. W czasie ucieczki jeden z bandytów oddał strzał z pistoletu, raniąc robotnika PGR (czł[onka] PZPR). W toku wstępnego dochodzenia ustalono, że napadu powyższego dokonało dwóch znanych bandytów, którzy podejrzani są również o dokonanie morderstwa i obrabowanie obywatela powiatu Mrągowo w lipcu br. oraz o rozbrojenie milicjanta w pow. Barczewo^b. W czasie rewizji przeprowadzonej u rodziny jednego z bandytów znaleziono zegarek należący do żony zamor-

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

^b *Tak w tekście.* Barczewo było w latach 1950–1957 siedzibą władz powiatu olsztyńskiego.

¹ Gromada Nowiny istniała do listopada 1954 r., następnie weszła w skład gromady Radomyśl nad Sanem.

² Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o Frąknowo.

dowanego. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i MO.

Dnia 31 sierpnia br. o godz. 21.40 trzech uzbrojonych bandytów dokonało napadu na gospodę GS w Piekoszowie pow. Kielce, skąd po sterroryzowaniu personelu i klientów zrabowali 3 tys. zł. Po dokonaniu napadu bandyci odjechali samochodem PKS w kierunku Kielc. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO.

W nocy z 26 na 27 sierpnia br. nieustaleni dotychczas sprawcy dokonali częściowego zniszczenia pomnika ku czci bohaterów Armii Radzieckiej ^cw Śremie (Poznań)^c. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy pomocy Wojew[ódzkiego] Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 22 sierpnia br. na statku rybackim „Czapla” przebywającym na łowiskach Morza Północnego nastąpiła awaria windy na skutek przedostania się do mechanizmu kawałka żelaza. W związku z powyższym w dniu 30 sierpnia br. statek zmuszony był przypląć do portu w Świnoujściu. Przerwa w eksploatacji statku trwać będzie około 20 dni. Wyniki wstępnego dochodzenia wskazują na celowe spowodowanie awarii. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy pomocy Wojew[ódzkiego] Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Dnia 28 sierpnia br. na odcinku linii kolejowej Sokółka–Kuźnica (Białystok), gdzie budowane są obiekty specjalne, nieustaleni dotychczas sprawcy zniszczyli nastawnię wykonawczą, potłukli izolatory i zdemolowali pomieszczenie. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i MO w Białymstoku.

Dnia 30 sierpnia br. na odcinku PKP Muszaki–Nidzica (Olsztyn) stwierdzono potłuczenie 30 szt[uk] izolatorów przewodów kolejowych. Jest to drugi wypadek potłuczenia izolatorów na tym odcinku w bieżącym roku. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KW MO.

Dnia 26 sierpnia br. nastąpiło uszkodzenie parowozu PKP w Lesznie (Poznań). W toku wstępnego dochodzenia ustalono, że awaria powstała na skutek wrzucenia do sztokera prętu żelaznego długości 30 cm. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W dniach 29 i 31 sierpnia br. trzej członkowie PZPR, przodownicy pracy kopalni „Stalin”³ w Sosnowcu (Stalinogród), otrzymali pocztą anonimowy z pogroźkami wykonany na maszynie w formie ostrzeżenia nr 1, z podpisem: „Podziemna Organizacja Antykomunistyczna «Krzyż» Ugrupowanie Południe”⁴. Autor anonimów w imieniu organi-

^{c-c} *Zaznaczono odręcznie.*

³ Mowa o KW „Sosnowiec”, noszącej w latach 1949–1956 nazwę „Stalin”.

⁴ Organizacja założona w czerwcu 1955 r. w Sosnowcu przez Ryszarda Kozińskiego ps. „Gryf”, której członkowie zajmowali się kolportażem ulotek, wysyłaniem listów z pogroźkami do aktywistów komunistycznych, gromadzeniem broni i materiałów wybuchowych, planowali także wysadzenie pomników Armii Radzieckiej. Członków organizacji aresztowano w marcu 1956 r. w ramach rozpracowania operacyjnego wszczętego w październiku 1955 r. przez MUdsBP w Sosnowcu pod nadzorem WUdsBP w Katowicach oraz przy współpracy KW MO w Sosnowcu. Sąd Wojewódzki w Katowicach 26 września 1956 r. skazał m.in. Stanisława Marczewskiego na 15 lat więzienia, Zdzisława Chachoła – na 5 lat (obu darowano karę na mocy amnestii) oraz Tadeusza Olesia – na 6 lat więzienia. AIPN, 0174/37, Podziemna Organizacja Antykomunistyczna w Polsce – Krzyż, Charakterystyka nr 36. Zob. Biuletyn nr 68[56], przypisy 2 i 3.

zacji POA „Krzyż” grozi w[yje]j wym[ienionym] konsekwencjami za wydajną pracę na rzecz Polski Ludowej oraz jako przodowników pracy nazywa ich „zdrajcami narodu polskiego”. Dochodzenie prowadzi [Miejski] Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Sosnowcu.

Dnia 31 sierpnia br. na jednym z budynków mieszczących się na terenie kopalni węgla „Kościszko Nowa” w Jaworznie (Kraków) nieustalony dotychczas sprawca wykonał odręcznie napis w formie odezwy o treści antykomunistycznej i klerykalnej, z podpisem: „P.O.M.Ch. – kpt. Czarny”. Dochodzenie prowadzi Referat Ochrony Jaworzno-I.

Dnia 29 sierpnia br. na terenie Fabryki Wodomierzy w Toruniu (Bydgoszcz) ujawniony został wrogi napis skierowany przeciwko ZSRR. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na adres przewodniczącego Prezydium Rady Narodowej m.st. Warszawy wpłynęła pocztą nadana w Holandii ilustrowana ulotka, wydana w związku z 10. rocznicą istnienia Polski Ludowej, o treści szkalującej przyjaźń polsko-radziecką.

Praca aparatu

W dniach 29–31 sierpnia br. w wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu aresztował 6 osobników (w tym 3 czł[onków] ZMP), w wieku 25–27 lat, którzy w 1949 r. zamordowali członka egzekutywy KP PZPR w Śremie. Spośród aresztowanych 5 jest pochodzenia chłopskiego i 1 robotniczego. Podejrzani w czasie śledztwa przyznali się do zabójstwa i wskazali miejsca, gdzie ukryli broń palną, którą posługiwali się w czasie morderstwa. W dniu 1 września br. w czasie przeprowadzonej rewizji w zabudowaniach jednego z morderców znaleziono 3 pistolety i 50 szt[uk] amunicji.

^dW dniach 25 i 26 sierpnia br.^d Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krotoszynie (Poznań) zatrzymał 6 członków nielegalnej organizacji pn. Związek Młodych Orłowców⁵. Organizacja ta powstała w końcu 1952 r. z inicjatywy ucznia, lat 19, tzw. małego seminarium duchownego i stawiała sobie za cel m.in. zdobycie broni. Jak wynika ze śledztwa w 1953 r. organizacja zaniechała swojej działalności, która ograniczała się do odbywania zebrań i złożenia przysięgi. Po przesłuchaniu zatrzymani zostali zwolnieni, natomiast sprawa założyciela organizacji po uzgodnieniu z prokuratorem zostanie przekazana do sądu.

Dnia 31 sierpnia br. w wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku zatrzymał 13 członków sekty świadkowie Jehowy w trakcie odbywania przez nich zebrania. Prokurator wojewódzki w stosunku do 5 aktywnych członków tej sekty zastosował areszt, pozostałych zaś zwolniono. Aresztowanymi są:

1) lat 45, pochodzenie chłopskie, czeladnik rzeźni w Gdyni, organizator odbywanej narady sekty;

^{d-d} *Podkreślono odręcznie.*

⁵ Według *Informatora* organizacja działała w latach 1952–1953 w Koźminie, w powiecie krotoszyńskim, liczyła 7 członków. Przywódcą był Stanisław Gęstwa. W sprawozdaniu WUdsBP w Poznaniu podano natomiast, że organizacja powstała w 1953 r. Ponieważ nie podjęła żadnej działalności nikogo z członków nie aresztowano, a jej organizator – Józef Frąckowiak, miał odpowiadać przed sądem z wolnej stopy. AIPN, 1583/180, Sprawozdanie WUdsBP w Poznaniu za III kwartał 1955 r., k. 36; *Informator o nielegalnych...*, s. 339.

2) lat 51, pochodzenie robotnicze, pracownik Spółdzielni Pracy „Izolator” w Gdyni, sługa grupy. Córka jego ukrywa się i jest pionierką sekty;

3) lat 43, pochodzenie robotnicze, bez zajęcia, zam[ieszkały] w Gdyni, sługa grupy;

4) lat 24, pochodzenie robotnicze, bez zajęcia, na naradę sekty przybył z Poznania;

5) lat 18, pochodzenie robotnicze, bez zajęcia, przybył na naradę ze Stalinogrodu.

W czasie rewizji zakwestionowano szereg dokumentów świadczących o zorganizowanej działalności.

Dnia 2 września br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie przeprowadził częściową realizację prowadzonego rozpracowania, aresztując 2 osoby, a mianowicie:

1) lat 33, pochodzenie robotnicze, wyksz[tałcenie] wyższe, kierownik Rejonowej Spółdz[ielni] Pracy Usług Motoryzacyjnych w Krakowie;

2) lat 32, pochodzenie intelig[encja] prac[ująca], wyksz[tałcenie] średnie, zatrudniona w ww. spółdzielni na stanowisku głównej księgowej.

Aresztowani dopuścili się poważnych nadużyć finansowo-gospodarczych oraz prowadzili antyspołeczną politykę gospodarczą, polegającą na popieraniu prywatnej inicjatywy na rynku. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Dnia 2 września br. na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu aresztował pracownika Bazy Transportu i Sprzętu Budownictwa Przemysłowego nr 1 we Wrocławiu za rozpowszechnianie wrogiej propagandy rewizjonistycznej w miejscu pracy. Aresztowany jest w wieku 35 lat, pochodzenie robotnicze, karany w 1950 r. za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z Polski do ZSRR.

Dnia 29 sierpnia br. w wyniku obywatelskiego powiadomienia Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ostrowcu (Kielce) zatrzymał osobnika lat 25, który poszukiwany był przez Komendę Miasta MO w Skarżysku jako podejrzany o dokonywanie napadów. Zatrzymanego przekazano jednostce poszukującej.

Za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z Polski do NRD Wojska Ochrony Pogranicza zatrzymały i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze mieszkańca powiatu Koło (Poznań), pochodzenia chłopskiego, lat 22 (ojciec posiada 27 ha ziemi). Wymieniony w toku wstępnego przesłuchania zeznał, iż zamierzał zbiec do Niemiec Zachodnich w celu polepszenia sobie warunków bytowych. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wyroki

Dnia 29, 30 sierpnia i 1 września br. Sąd Wojewódzki w Krakowie wydał wyroki skazujące:

1) za udzielanie pomocy bandzie 6 osób, °z tego°: na 2, 5, 6, 7 i 8 lat więzienia;

2) za działalność w sekcje świadkowie Jehowy 2 osoby, °z tego° jedną na półtora roku, a drugą na 3 lata więzienia;

3) za prowadzenie szeptanej propagandy – 1 osobę na rok więzienia.

°° Tak w tekście.

Dnia 31 sierpnia br. Sąd Wojewódzki w Olsztynie wydał wyroki skazujące 2 osoby, z tego jedną na rok, a drugą na 2 lata więzienia za nielegalne posiadanie broni.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) M[ichał] **Drzewiecki**, ppłk

Za zgodność:
kierownik Sekcji Informacji GP
(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 93–98.

1955 wrzesień 7, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 88/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 7 IX 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 88[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

Na terenie Huty im. Lenina w dniu 5 września br. nieustalony dotychczas sprawca wywiesił ulotkę wykonaną odręcznie o treści prowowej. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Nowej Hucie.

Na przystanku PKS w Złotorzy (Wrocław) w nocy z dnia 4 na 5 września br. nieustalony dotychczas sprawca wywiesił dwie ulotki o treści szkalującej ZSRR i PRL oraz nawołującej do przeciwstawiania się władzy ludowej. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

Na adres dyrekcji ZBM Nowa Huta wpłynął pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor rzekomo w imieniu robotników zatrudnionych w budownictwie Nowej Huty domaga się podwyżki płac o 60 proc., a w przeciwnym wypadku grozi strajkiem. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] Nowa Huta.

Na adres redakcji „Słowa Polskiego” we Wrocławiu w dniu 3 września br. wpłynął pocztą anonim, w którym autor w sposób wrogi wyraża się o trudnościach w zaopatrzeniu i cenach niektórych artykułów spożywczych.

Na terenie Zakładów Chemicznych w Pabianicach (Łódź) w dniach 29 i 30 sierpnia br. ujawniono 2 napisy wykonane odręcznie o treści antykomunistycznej i gloryfikującej gen. Andersa. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W Szpitalu Miejskim w Toruniu (Bydgoszcz) na plakacie przedstawiającym wnętrze Pałacu Kultury i Nauki w dniu 31 sierpnia br. nieustalony dotychczas sprawca wykonał odręcznie napis o treści antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W PGP^b Wojtaszyce pow. Nowogard (Szczecin) w nocy z 2 na 3 września br. wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła część budynku, w którym mieścił się magazyn

^{a-a} Wpisano odręcznie.

^b Tak w tekście. Prawdopodobnie powinno być: PGR.

z materiałami budowlanymi. Straty wynoszą około 80 tys. zł. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna.

Praca aparatu

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sokółce (Białystok) dnia 2 września br. aresztował chłopą, posiadającego 21 ha ziemi, lat 63, ostatnio ukrywającego się. Aresztowany współpracował z nielegalną organizacją pn. Narodowy Związek Patriotów Polskich (zlikwidowana), której członkowie m.in. w styczniu br. zamordowali funkcjonariusza MO w Nowym Dworze.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze dnia 2 września br. aresztował mieszkańca powiatu Świebodzin, pochodzenia chłopskiego, czł[onek] ZMP, lat 19, z zawodu stolarz. Wymieniony w latach 1953–1955 był członkiem nielegalnej organizacji pn. Legion Partyzantów Ziemi Lubuskiej, która zlikwidowana została w sierpniu br.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krasnymstawie (Lublin) w dniu 4 września br. zatrzymał 7 członków sekty świadkowie Jehowy w trakcie odbywania przez nich zebrania. Wśród zatrzymanych jest sługa obwodu sekty, ukrywający się przed służbą w WP. Wszyscy zatrzymani są pochodzenia chłopskiego. W czasie rewizji znaleziono 20 egz. różnych broszur oraz notatki i sprawozdania sporządzone szyfrem, świadczące o ich wrogiej, zorganizowanej działalności.

Władze NRD przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze mieszkańca Warszawy, pochodzenia robotniczego, lat 18, z zawodu murarz, który w dniu 1 września br. nielegalnie przekroczył granicę z Polski do NRD. Zatrzymany w toku wstępnego przesłuchania zeznał, iż zbiegł z Polski z zamiarem przedostania się do Francji i wstąpienia do Legii Cudzoziemskiej. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Krakowie w dniu 31 sierpnia br. wydał wyrok skazujący jedną osobę na 6 lat więzienia za współpracę z bandą rabunkową.

Sąd Wojewódzki w Szczecinie w dniach 2 i 3 września br. wydał wyroki skazujące 3 osoby:

1) za rozpowszechnianie ulotek pochodzenia zagranicznego – jedną osobę na 3 lata więzienia,

2) za kradzież urządzeń i zdemolowanie świetlicy w Stargardzie – 2 osoby na rok i 10 m[iesiący] oraz na 3 lata więzienia.

Sąd Wojewódzki w Bydgoszczy na sesji wyjazdowej w Świeciu w dniu 2 września br. wydał wyroki skazujące 2 osoby:

1) [za] kolportaż wrogich broszur prowokatora Światły na 6 m[iesiący] więzienia (aresztowany w marcu br.),

2) za kolportaż wrogich broszur prowokatora Światły na 6 m[iesiący] więzienia (aresztowany w kwietniu br.).

Sąd Wojewódzki dla m. Łodzi w dniu 31 sierpnia br. wydał wyrok skazujący jedną osobę na 3 lata więzienia za działalność w sekcie świadkowie Jehowy.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) M[ichał] **Drzewiecki**, ppłk

Za zgodność:
kierownik Sekcji Informacji GP
(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 99–101.

1955 wrzesień 9, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 89/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 9 września 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 89[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W gromadzie Kamionka¹ pow. Chełm (Lublin) dwóch uzbrojonych bandytów w dniu 5 września br. dokonało napadu na sklep spółdzielczy. Bandyci po sterroryzowaniu personelu i 3 klientów zrabowali 2 tys. zł oraz część artykułów spożywczych, natomiast pozostały towar zniszczyli przez oblanie naftą. Po dokonaniu napadu bandyci zmusili jednego z mieszkańców wym[ienionej] gromady do odwiezienia ich do lasu. Dochodzenie prowadzi KP MO i Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W spółdzielni produkcyjnej w Zagórczu pow. Gryfice (Szczecin) w dniu 4 września br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę zatrute zostały pszczoły azotoksem. Natomiast w dniu 5 września br. w tej spółdzielni wybuchł pożar (przyczyny nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła z zawartością 10 t siana oraz 70 szt[uk] owiec znajdujących się w tejże stodole. Należy nadmienić, iż w chwili wybuchu pożaru w gromadzie tej odbywała się zabawa taneczna, zaś przewodniczący tamt[ejszej] GRN, który jechał rowerem by powiadomić telefonicznie o pożarze, obrzucony został kamieniami przez nieustalonych sprawców. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO.

Na stacji kolejowej Ząbkowice Śląskie (Wrocław) w dniu 6 września br. nieustalony dotychczas sprawca przy pomocy łomu żelaznego skrzył pędnię semaforową, uniemożliwiając podanie sygnału wjazdowego. Dochodzenie prowadzi Rejonowa Komenda MO i Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Kłodzku.

W parku miejskim w Tuszynie pow. Łódź w dniach 6 i 7 września br. znaleziono 3 ulotki z hasłami skierowanymi przeciwko PZPR i ZMP oraz jedną ulotkę (odezwa) o treści wzywającej robotników i chłopów do walki z ustrojem PRL. Wszystkie ww. ulotki wykonane były ręczną drukarką. Nadmienia się, że ulotki rozrzucone w maju br. na terenie m. Tuszyna wykonane były tą samą drukarką. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Nie ustalono. Być może gromada Kamień.

W Gdyni w jednej ze skrzynek pocztowych w dniu 5 września br. znaleziono ulotkę o treści szkalującej istniejące stosunki polsko-radzieckie. Ulotka wykonana była na maszynie, podpisana: „Prowierny 1939–1944”. Dochodzenie prowadzi Miejski Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdyni.

W Słupsku (Koszalin) na jednym z domów w dniu 6 września br. nieustalony do-tychczas sprawca wywiesił ulotkę wykonaną odręcznie o treści antykomunistycznej i prowojennej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Przewodniczący GRN w Konecku pow. Aleksandrów Kujawski (Bydgoszcz), czł[onek] PZPR, w dniu 3 września br. otrzymał pocztą anonim pisany odręcznie, w którym autor wzywa go do zaprzestania dalszej pracy społecznej, a w przeciwnym wypadku grozi mu konsekwencjami. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na adres prokuratora m. Łodzi w dniu 29 sierpnia br. wpłynął pocztą anonim o treści antysemitkiej, wykonany na maszynie, podpisany: „Organizacja WiN”. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W budynku drużyn konduktorskich PKP w Karsznicach (Łódź) w dniu 2 września br. ujawniono napisy wykonane odręcznie o treści szkalującej przedstawicieli rządu PRL i ZSRR. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Praca aparatu

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu w dniu 7 września br. aresztował pracownika PGR Miechowice² i pracownika Państwowego Tartaku w Sobótce, obaj pochodzenia chłopskiego, w wieku po 18 lat. Wymienieni aresztowani zostali za kolportaż wrogich broszur prowokatora Świątły.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu aresztował pracownika PGR Marianów k. Wrocławia, lat 25, za napisanie w lipcu br. dwóch anonimów pogróżkowych skierowanych pod adresem kierownika i brygadzysty tegoż PGR – przodowników pracy.

Na mocy postanowienia prokuratora Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kłodzku (Wrocław) aresztował aktywnego czł[onka] sekty świadkowie Jehowy za rozpowszechnianie prowojennej propagandy oraz namawianie poborowych do niepełnienia służby w wojsku.

Na mocy postanowienia prokuratora Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] m.st. Warszawy w dniu 6 września br. aresztował mieszkańca z powiatu Brzeziny (Łódź), poch[odzenia] drobnomieszczańskiego, wyksz[tałcenie] średnie, bez stałego miejsca pracy (zatrudniony dorywczo w gospodarstwie swego kuzyna – księdza). Wymieniony jest podejrzany o udzielanie aktywnej pomocy w okresie okupacji swemu szwagrowi – konfidentowi gestapo – w wykrywaniu i oddawaniu w ręce gestapo członków podziemnych organizacji.

² Prawdopodobnie Miechowice Oławskie.

W związku z informacją zamieszczoną w Biuletynie nr 87[/55] w sprawie aresztowania 6 sprawców mordu dokonanego na osobie członka egzekutywy KP PZPR w Śremie (Poznań) w 1949 r. – podaje się, iż aresztowani byli członkami nielegalnej organizacji, powstałej na bazie b[yłego] ZHP. Do sprawy tej Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu w dniu 2 września br. aresztował ponadto pracownika Prezydium Pow[iatowej] Rady Narodowej w Śremie, poch[odzenia] robotniczego, lat 41, który dostarczył jednemu ze sprawców morderstwa broń krótką, jak również dorabiał mu amunicję do pistoletu.

Wyrok

Sąd Wojewódzki w Stalinogrodzie w dniu 31 sierpnia br. wydał wyrok skazujący jedną osobę na 5 lat więzienia za nielegalne posiadanie broni.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) M[ichał] **Drzewiecki**, ppłk

Za zgodność:
kierownik Sekcji Informacji GP
(–) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 102–104.

1955 wrzesień 12, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 90/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 12 września 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 90[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

Do kierownika szkoły w gromadzie Rzezawa pow. Bochnia w dniu 5 września br. przyszło około 30 miejscowych kobiet, domagając się zezwolenia na nauczanie religii w szkole. W czasie wyjaśniania kobietom przez kierownika szkoły dało się słyszeć wśród kobiet dość oburzające głosy, a jedna z nich wyraziła się, że jeśli do piątku nie będzie przywrócona nauka religii, to nie posła dzieci do szkoły. Nadmienia się, że ksiądz tamt[ejszej] parafii, który prowadził naukę religii, znany jest z negatywnego stosunku do obecnej rzeczywistości.

Do kierownika Wydziału Oświaty Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Bochni (Kraków) w dniu 7 września br. przyszły dwie delegacje miejscowych szkół – nr 2 i 4, które uporczywie domagały się zezwolenia księżom nauczania religii w wymienionych szkołach. Jedna z kobiet delegacji szkoły nr 4, żona emeryta kolejowego, która występowała w roli organizatorki, oświadczyła kierownikowi wydziału w formie pogroźkowej, że w związku z taką sytuacją mogą nastąpić publiczne demonstracje. O powyższym powiadomiono sekretarza Komitetu Pow[iatowego] PZPR w Bochni.

Na ulicach m. Konina (Poznań) w dniu 9 września br. znaleziono 7 ulotek wykonanych odręcznie o treści nawołującej do obrony wiary katolickiej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na adres kierownika Wydziału Oświaty Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Kutnie (Łódź) w dniu 5 września br. wpłynął pocztą anonim z pogrózkami wykonany na maszynie. Autor anonimu rzekomo w imieniu mieszkańców Kutna żąda od adresata wprowadzenia w szkołach nauki religii, grożąc mu konsekwencjami. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W hucie „Stalowa Wola” (Rzeszów) na jednym z wydziałów w dniu 7 września br. znaleziono ulotkę wykonaną odręcznie o treści wzywającej strażników Straży Przemysłowej do zaniedbywania się w obowiązkach służbowych i słuchania audycji radiowych państw kapitalistycznych. Ulotka kończy się słowami: „Niech żyje USA”. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalowej Woli.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

W PGR Witrogoszcz pow. Wyrzysk (Bydgoszcz) w dniu 5 września br. nieustalony dotychczas sprawca przez wrzucenie śruby do skrzyni biegów uszkodził traktor marki Ursus. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO.

Praca aparatu

Władze NRD w dniu 7 września br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze agenta wywiadu amerykańskiego, lat 31, zam[ieszkałego] ostatnio na terenie NRF. Przy zatrzymanym znaleziono: sfalszowany dowód osobisty, książeczkę wojskową, legitymację służbową i zaświadczenie stwierdzające o korzystaniu z urlopu oraz 10 tys. zł i 2 zegarki. W toku wstępnego śledztwa zeznał on, że w sierpniu br. został zawerbowany do wywiadu amerykańskiego i po przejściu 2-tygodniowego przeszkolenia szpiegowskiego został skierowany do Polski z zadaniem wywiadowczym.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach w dniu 8 września br. aresztował kierowcę PKS, lat 30 – podejrzanego o branie udziału w dokonanym napadzie na gospodę GS w Piekoszowie w dniu 31 sierpnia br. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olsztynie w dniu 9 września br. aresztował ukrywającego się organizatora (dowódcę) b[yłej] nielegalnej organizacji młodzieżowej pn. Związek Młodych Patriotów¹, zlikwidowanej na początku 1954 r. Aresztowany jest pochodzenia chłopskiego, wykształcenie średnie, lat 25.

W m. Bojanowo pow. Rawicz (Poznań) przez patrol milicji w dniu 8 września br. został zatrzymany poszukiwany przez organa bezpieczeństwa sługa obwodu sekty świadkowie Jehowy, pochodzenia robotniczego, lat 31, bez stałego miejsca pracy, ostatnio zam[ieszkały] na terenie woj. zielonogórskiego. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wolsztynie (Poznań) przy współudziale MO w dniu 6 września br. zatrzymał dezertera z WP wraz z posiadanym przy sobie automatem.

Władze NRD w dniu 5 września br. przekazały do Wojew[ódzkiego] Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze mieszkańca Zabrze, poch[odzenie] robotnicze, lat 17, z zawodu piekarz, który nielegalnie przekroczył granicę z Polski do NRD. Zatrzymany w toku wstępnego przesłuchania zeznał, że zbiegł za granicę w celu polepszenia sobie warunków bytowych. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Władze CSR[S] przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie mieszkańca Jeleniej Góry, pochodzenia robotniczego, lat 26, karanego sądownie w 1953 r. na 2 lata więzienia (zwolniony w maju br.), który w dniu 21 lipca br. nielegalnie przekroczył granicę z Polski do Czechosłowacji. W toku wstępnego przesłuchania zeznał on, iż celem jego ucieczki był zamiar przedostania się do Holandii, gdzie zamieszkuje jego ciotka. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

¹ Dwudziestoosobowa organizacja, działająca w latach 1953–1954 w powiatach pasłęckim i morąskim. Dowódcą był Eugeniusz Białobrzeski ps. „Józef”, „Loyda”, a kierownikiem grupy propagandowej Anna Krzywobłocka ps. „Hannik”. *Informator o nielegalnych...*, s. 90.

W związku z informacją zamieszczoną w Biuletynie nr 87/[55] w sprawie aresztowania 6 sprawców mordu dokonanego na osobie członka egzekutywy KP PZPR w Śre-
mie (Poznań) w 1949 r. – podaje się, że w wyniku prowadzonego śledztwa u jednego
z aresztowanych w czasie rewizji domowej znaleziono: 5 karabinów, automat z dwoma
magazynekami, 2 pistolety, 2 granaty, 2000 szt[uk] różnej amunicji, proch i lont.

Do Delegatury Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Strzyżowie (Rze-
szów) w dniu 6 września br. zgłosiło się 2 b[yłych] członków nielegalnej organizacji
pn. Demokratyczna Armia Krajowa², w wieku 29 i 34 lata, którzy od 1951 r. ukrywali
się. Jeden z wymienionych w czasie ujawniania się zdał pistolet. Po przesłuchaniu ich
w porozumieniu z prokuratorem wojewódzkim zostali zwolnieni z uwagi, iż przestęp-
stwo ich podlega amnestii.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Rzeszowie w dniu 6 września br. wydał wyrok skazujący 1 oso-
bę na 5 lat więzienia za udzielanie pomocy bandzie Cieśli.

Sąd Wojewódzki dla m. Łodzi. w dniu 8 września br. wydał wyroki skazujące dwie
osoby:

1) za kolportaż wrogiej broszury prowokatora Światły na 1 rok i 6 m[iesiący] wię-
zienia,

2) za współpracę z okupantem na 4 lata więzienia.

Sąd Wojewódzki w Krakowie w dniu 7 września br. wydał wyrok skazujący jedną
osobę na 3 lata więzienia za działalność w sekcie świadkowie Jehowy.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(-) M[ieczysław] Stec, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 105–108.

² Młodzieżowa organizacja niepodległościowa nawiązująca do przedwojennego harcerstwa i Armii Krajowej. Działała na terenie powiatu strzyżowskiego w województwie rzeszowskim i powiatu bytomskiego w województwie katowickim w okresie od sierpnia 1949 r. do kwietnia 1950 r. Kierowała nią dziesięcioosobowa rada, której organem wykonawczym był sztab. Naczelnikiem rady był Jan Prokopowicz ps. „Kramski”, szefem sztabu Eugeniusz Szczepańskiewicz ps. „Żak”, jego zastępcą Tadeusz Nowak ps. „Brzoza”. Organizację tworzyły cztery grupy dowodzone przez: Ignacego Szurleja ps. „Szeter”, Stanisława Wróbla ps. „Czołg”, Stefana Mnicha ps. „Kostecki” i Jerzego Zęgleja ps. „Zakopiański”. Organizacja liczyła około 30 członków. AIPN, 0183/30, Demokratyczna Armia Krajowa, Charakterystyka nr 32; AIPN, 0189/101, Demokratyczna Armia Krajowa, Charakterystyka nr 101; *Informator o nielegalnych...*, s. 314.

1955 wrzesień 14, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 91/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 14 września 1955 [r.]
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 91[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

Do przewodniczącego Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Łańcucie (Rzeszów) w dniu 13 września br. przyszło około 60 kobiet z miejscowości Kosina z żądaniem wywieszenia krzyży w tamtejszej szkole, które zostały zdjęte w czasie wakacji. Po rozmowie przeprowadzonej z nimi przez przewodniczącego PPRN kobiety rozeszły się. W celu ustalenia inspiratorów powyższego do miejscowości Kosina wyjechał przewodniczący PPRN i pracownicy Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W Królowym Moście pow. Białystok w nocy z dnia 7 na 8 bm. nieustaleni dotychczas sprawcy dokonali włamania do lokalu Prezydium GRN, gdzie z Referatu Wojskowego zrabowali pieczęcie służbowe i wszelką dokumentację oraz z pokoju referenta skupu zrabowali dokumentację dot[yczącą] obowiązkowych dostaw za br. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W grom. Noskowo pow. Sławno (Koszalin) w dniu 4 września br. nieustalony dotychczas sprawca rozrzucił 4 kartki z napisem „strajk” pod mieszkaniem robotników PGR. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na budynku Fabryki Maszyn Żniwnych w Płocku (W[arsza]wa) w dniu 12 września br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę wywieszono zostały 2 ulotki o treści antypaństwowej, wykonane odręcznie. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na terenie WSK Świdnik (Lublin) w dniu 10 września br. ujawniono 2 napisy wykonane odręcznie o treści antyradzieckiej, nawołujące do walki z komunizmem. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Świdniku.

W Opolu w budynku Technikum Budowlanego dnia 10 września br. ujawniono rewizjonistyczne napisy, wykonane odręcznie. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

W spółdzielni produkcyjnej Nagodzice pow. Bystrzyca (Wrocław) w dniu 8 września br. nieustalony dotychczas sprawca uszkodził traktor, stanowiący własność POM-u, przez włożenie dwóch kamieni pod pokrywę koła zamachowego i przebicie chłodnicy. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO.

W spółdzielni produkcyjnej Biedrzykowice¹ pow. Namysłów (Opole) w dniu 10 września br. o godz. 22.15 w czasie odbywających się uroczystości dożynkowych wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła z zawartością 13 t zboża. Podejrzany o dokonanie pożaru jest b[yły] przewodniczący wym[ienionej] spółdzielni. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Namysłowie.

W spółdzielni produkcyjnej Psary pow. Chrzanów (Kraków) w dniu 12 września br. wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła z zawartością około 80 t zboża. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W PGR Rotmanka^b pow. Gdańsk w dniu 1 września br. wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła obora z zawartością 70 t koniczyny. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pruszczu.

Praca aparatu

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy w dniu 10 września br. aresztował robotnika Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego w Bydgoszczy, lat 42 – podejrzanego o napisanie w marcu br. anonimu pogróżkowego do kierownika Wydz[iału] Parowozowego wymienionych zakładów, czł[onka] PZPR. Sankcję na areszt wydał prokurator wojew[ódzki] w Bydgoszczy, który przejął sprawę do dalszego prowadzenia.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy dnia 10 września br. aresztował księdza, pochodzenie inteligenc[kie], wykształcenie średnie, lat 50 – za nakłanianie pracowników PKP do udzielenia mu pomocy w planowanej ucieczce zagranicę. Wymieniony w roku 1952 był karany sądownie na 2 lata i 6 m[iesiący] więzienia za wysłanie wiadomości szkalujących PRL do rozgłośni radiowej Wolna Europa.

Do Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie w dniu 12 września br. zgłosił się członek b[yłej] bandy Rzęsy, lat 37, który od 1947 r. ukrywał się. Po przesłuchaniu go w uzgodnieniu z prokuraturą wojewódzką został zwolniony.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Gdańsku w dniu 9 września br. wydał wyrok skazujący 1 osobę na 15 lat więzienia za współdziałanie w dokonaniu morderstwa funkcyj[onariusza] MO w marcu br. na terenie m. Gdyni.

Sąd Wojewódzki w Olsztynie w dniu 9 września br. wydał wyroki skazujące: jedną osobę na 2 lata więzienia oraz dwie osoby po 2 lata pobytu w domu wychowawczym za

^b Było: Rotmanki.

¹ Prawdopodobnie Biestrzykowice.

przynależność do antypaństwowej organizacji młodzieżowej pn. Sępy i kolportaż wrogich ulotek na terenie m. Działdowa w przededniu święta 1 Maja br.

Sąd Wojewódzki w Opolu w dniu 7 września br. wydał wyrok skazujący 1 osobę na 8 m[iesiący] więzienia za przesyłanie do Niemiec Zachodnich wiadomości szkalujących ustrój i gospodarkę Polski Ludowej.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) M[ichał] **Drzewiecki**, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 109–111.

*1955 wrzesień 17, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 92/55*

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 17 września [19]55 [r.]
Ściśle tajne
Egz. nr ...

Biuletyn nr 92[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W Odechowie pow. Radom (Kielce) w dniu 14 września br. dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na plebanię, żądając od księdza wydania pieniędzy, w wyniku czego otrzymali 200 zł. Z rysopisów wynika, iż napadu tego dokonał znany bandyta ukrywający się na tamt[ejszym] terenie. Dochodzenie prowadzi KP MO przy współudziale Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Pracownik Powiatowego Zarządu Rolnictwa w Wysokiem Maz[owieckiem] (Białystok), czł[onek] PZPR, w dniu 10 września br. otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor wzywa go do zaprzestania dalszej aktywnej pracy społecznej, a w przeciwnym wypadku grozi mu śmiercią. Nadmienia się, że wym[ieniony] pracownik w szeregu wypadkach przyczynił się do ujawnienia ziemi u kułaków, z których nie opłacali należności dla państwa. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Sekretarz Komitetu Zakładowego PZPR przy Kopalnictwie Naftowym w Gorlicach (Rzeszów) dnia 14 września br. otrzymał pocztą anonim z pogroźkami wykonany odręcznie, którego autor wzywa go do zaprzestania dalszej pracy społecznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gorlicach.

W Kujawskich Zakładach Naprawy Samochodów w Solcu Kujawskim pow. Bydgoszcz w dniu 5 września br. w czasie spawania części przy samochodzie zapalił się rozlany w pobliżu hydrol. Do gaszenia ognia użyto gaśnicy tetrowej, lecz po zetknięciu się płynu zawartego w gaśnicy ogień jeszcze bardziej począł się rozprzestrzeniać. W toku dochodzenia ustalono, że gaśnica tetrowa napełniona była benzyną zamiast specjalną cieczą przeznaczoną do tego rodzaju gaśnic. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy.

W PGR Łączna pow. Nowa Ruda (Wrocław) w dniu 15 września br. wybuchł pożar (przyczyny nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła z zawartością około 100 t pszenicy i owsa. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna.

W PGR Mroczi pow. Mońki (Białystok) w dniu 12 września br. około godz. 3.30 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła sterta zboża i młocarnia. Z wstępnego dochodzenia wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy współudziale KP MO.

Do kierownika Wydziału Oświaty Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Staszowie (Kielce) w dniu 13 września br. przyszło około 30 kobiet z żądaniem wprowadzenia w szkołach nauki religii oraz wywieszenia krzyży. Po rozmowie przeprowadzonej z nimi przez kierownika Wydziału Oświaty PPRN i wyjaśnieniu im, iż ksiądz tamt[ejszej] parafii otrzymał zezwolenie na nauczanie religii w szkołach – kobiety oświadczyły, że w takim razie zostały wprowadzone w błąd przez księdza. O powyższym powiadomiono KW PZPR. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Praca aparatu

Na mocy postanowienia prokuratora w wyniku prowadzonego rozpracowania Delegatura [Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] nr 6 w Poznaniu w dniu 16 września br. aresztowała pracownika Zakładów Przemysłu Metalowego im. J[ózefa] Stalina w Poznaniu, pochodzenia robotniczego, czł[onka] PZPR, lat 53. Wym[ieniony] aresztowany został za kolportaż antypaństwowych ulotek na terenie miasta Poznania. W toku wstępnego przesłuchania aresztowany przyznał się do popełnionego przestępstwa wyjaśniając, że na przestrzeni [lat] 1953–1955 (ostatnio w m[iesiącu] lipcu br.) rozkolportował około 100 wrogich ulotek.

Na mocy postanowienia prokuratora i w uzgodnieniu z sekretarzem KW PZPR Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie w dniu 15 września br. aresztował mieszkańca Nowego Drezdenka (Zielona Góra), pochodzenia robotniczego, czł[onka] PZPR, lat 48. Wym[ieniony] w latach 1933–1936 był konfidentem Ekspozytury Samodzielnego Referatu DOK V w Bielsku i na podstawie jego materiałów aresztowanych zostało kilku członków Komunistycznej Partii Polski.

Członek ORMO, pracownik PKP w Jeleniej Górze (Wrocław), dnia 8 września br. dostarczył do MO ulotkę wykonaną odręcznie o treści nawołującej do walki z władzą ludową, którą odebrał swej siostrze (uczennicy klasy VII, lat 15). W toku wstępnego przesłuchania wyżej wymieniona przyznała się do zredagowania ulotki wspólnie z koleżanką szkolną (również zatrzymana) oraz wyjaśniła, iż są członkiniami antypaństwowej organizacji, której celem jest kolportaż wrogich ulotek i werbunek nowych członków. Dalsze wyjaśnienia sprawy prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie aresztował średniorolnego chłopca, lat 56. Wymieniony do rodziny zamieszkałej na terenie NRF przesyłał wiadomości szkalujące istniejące stosunki w Polsce Ludowej, które wykorzystywane były w audycjach radiowych.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie w dniu 13 września br. aresztował ukrywającego się od 1947 r. członka b[ylej] bandy rabunkowo-terrorystycznej, która w okresie swej działalności zamordowała sołtysa wsi Żabieńko¹ pow. Drawsko oraz dokonała 4 zbrojnych napadów rabunkowych. Aresztowany jest pochodzenia robotniczego, lat 35, ostatnio zatrudniony był w tartaku w charakterze palacza.

¹ Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o Żabinek.

Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zambrowie (Białystok) w dniu 15 września br. zatrzymała b[yłego] dowódcę batalionu NZW, lat 43, który ukrywał się od 1946 r. przed odpowiedzialnością karną za współudział w morderstwach i nielegalne posiadanie broni.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olsztynie w dniu 13 września br. aresztował chłopca, posiadającego 9 ha ziemi, lat 50. Wymieniony w latach 1941–1944 był komendantem posterunku policji niemieckiej w Horodyszczach, gdzie brał udział w akcjach p[rzeciw]ko partyzantom radzieckim i w aresztowaniach ludności cywilnej.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi w dniu 15 września br. aresztował robotnika Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Środzie Śląskiej (Wrocław), pochodzenia chłopskiego, lat 49. Wym[ieniony] podejrzany jest o przynależność w okresie okupacji do SA i znęcanie się nad ludnością polską.

Wojska Ochrony Pogranicza zatrzymały i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie dwóch robotników PGR Orla Jucha pow. Ełk, pochodzenia robotniczego, obaj w wieku po 20 lat, którzy nielegalnie przekroczyli granicę z Polski do CSR[S]. Ze wstępnego przesłuchania wynika, iż zamierzali oni zbiec do Niemiec Zachodnich w celu uniknięcia służby wojskowej.

Władze NRD zatrzymały i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze marynarza żeglugi śródlądowej na Odrze, pochodzenia robotniczego, lat 21, który w dniu 10 września br. nielegalnie przekroczył granicę z Polski do NRD. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:
ref[erent] Sekcji Informacji GP
(–) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 112–115.

1955 wrzesień 20, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 93/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 20 września [19]55 [r.]
Ściśle tajne
Egz. nr 65

Biuletyn nr 93[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W m. Dzierzków pow. Radom (Kielce) w dniu 17 września br. uzbrojony bandyta dokonał napadu na sklep GS, rabując pieniądze z dziennego utargu oraz część towaru. Należy nadmienić, że jest to drugi zbrojny napad dokonany na terenie pow. Radom we wrześniu br. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i MO.

Na budynku szpitala w Owczarach pow. Olkusz (Kraków) w dniu 17 września br. wywieszono ulotkę wykonaną odręcznie, której autor grozi spalaniem wszystkich zabudowań spółdzielców w Owczarach. W dniu 18 września br. o godz. 24.00 w grom. Owczary podpalone zostały zabudowania członka PZPR, który w 1952 r. podpisał deklarację do spółdzielni produkcyjnej. W wyniku pożaru spłonęła stodoła ze zbożem. Nadmienić należy, że w gromadzie Owczary nie ma spółdzielni produkcyjnej, a jedynie w 1952 r. był komitet założycielski. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

Na terenie m. Szczecina w dniu 18 września br. znaleziono 10 ulotek wykonanych ręczną drukarką o treści przypominającej ^apodpisanie umowy między Ribbentropem a ministrem Mołotowem w dniu 17 września 1939 r.^{a1} Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na budynku Sądu Powiatowego w Słupsku (Koszalin) w dniu 15 września br. ujawniono ulotkę wykonaną ręczną drukarką o treści antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

^{a-a} *Tak w tekście.*

¹ Informacja błędna. W dniu 17 września 1939 r. Związek Sowiecki dokonał agresji, wkraczając na ziemie wschodnie Rzeczypospolitej. Zbrojna napaść Armii Czerwonej na Polskę była rezultatem porozumienia zawartego między Hitlerem i Stalinem. W dniu 23 sierpnia 1939 r. został podpisany przez ministrów spraw zagranicznych Joachima von Ribbentropa i Wiaczesława Mołotowa Pakt o nieagresji między Niemcami i ZSRR wraz z tajnym protokołem dodatkowym. Natomiast 28 września 1939 r. został podpisany układ o przyjaźni i granicy między III Rzeszą a Związkiem Sowieckim. Autorzy ulotki, pisząc o 17 września 1939 r., z pewnością mieli na myśli zarówno zbrojną agresję na Polskę, jak i porozumienia niemiecko-sowieckie. Błędna data tych porozumień podana w ulotce wynika z niewiedzy jej autorów.

Członek PZPR – aktywista gromady Żurowa pow. Jasło (Rzeszów), otrzymał pocztą anonim, którego autor wzywa do zaprzestania aktywnej pracy społecznej w związku z akcją skupu, grożąc mu śmiercią. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Jaśle.

Na terenie cukrowni w Raciborzu (Opole) w dniu 16 września br. ujawniono swastyki namalowane farbą. W wyniku dochodzenia ustalono, iż swastyki wykonane zostały przez pracownicę wymienionej cukrowni, członkinię PZPR, która w czasie przesłuchania przyznała się do popełnionego przestępstwa wyjaśniając, że dokonała powyższego nieświadomie. Sprawę skierowano do Prokuratury Powiatowej w Raciborzu.

Na terenie Warsztatów Parowozowych Zakładów Metalowych w Elblągu (Gdańsk) w dniu 16 września br. ujawniono dwa napisy wykonane odręcznie o treści szkalującej ustrój PRL i ZSRR. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W Państwowych Zakładach Wytwórczych Aparatury Niskiego Napięcia w Toruniu (Bydgoszcz) w dniu 16 września br. ujawniono antyradziecki napis wykonany odręcznie. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W spółdzielni produkcyjnej Tworzyjanów pow. Świdnica (Wrocław) w dniu 19 września br. o godz. 0.30 podczas odbywającej się zabawy dożynkowej wybuchł pożar (przyczyny nieustalone), w wyniku którego spłonął garaż, samochód ciężarowy, 2 traktory, młocarnia oraz inne narzędzia rolnicze. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna, w skład której wchodzi funkcj[onariusze] Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego], MO i prokuratury.

W spółdzielni produkcyjnej w Lęborku (Gdańsk) w dniu 19 września br. o godz. 2.00 wybuchł pożar (przyczyny nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła ze zbożem, maszyny i narzędzia rolnicze oraz 8 koni. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Lęborku.

Do Wydziału Oświaty Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Gorlicach (Rzeszów) w dniach 13, 14 i 15 września br. z miejscowości Ropa, Stróżówka i Glinik Mariampolski przybyły trzy delegacje w składzie od 20 do 100 kobiet, które domagały się zezwolenia na nauczanie religii. W jednym wypadku ustalono, że inspiratorem był miejscowy ksiądz, który w czasie kazania zalecał tę formę interwencji, powołując się na konstytucję. O powyższych faktach powiadomiono KW PZPR.

Na cmentarzu w Pabianicach (Łódź) nieustaleni dotychczas sprawcy powyrywali krzyże z 424 grobów żołnierzy niemieckich poległych w 1914 r. i ułożyli je w jednym miejscu. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łasku i Komenda MO w Pabianicach.

Praca aparatu

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie w dniu 14 września br. aresztował 4 mieszkańców Pyskowic, zatrudnionych w instytucjach państwowych, podejrzanych o przynależność do antypaństwowej organizacji o charakterze rewizjonistycznym². O aresztowaniu założyciela wymienionej organizacji informowano w Biuletynie nr 86[55] z dnia 1 września br.

² Chodzi o Deutsche Jugend; zob. Biuletyn nr 42/55, przypis 1.

Na mocy postanowienia prokuratora Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] m.st. Warszawy w dniu 16 września br. aresztował robotnika Zakładów Sieci Energetycznej w Łęborku (Gdańsk), pochodzenie robotnicze, lat 43. Wymieniony w okresie okupacji pracował w dyrekcji policji kryminalnej (kripo) brał udział w aresztowaniach członków podziemnych organizacji oraz prowadził śledztwo z osobami aresztowanymi przez gestapo, nad którymi znęcał się.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie w dniu 16 września br. aresztował 1 osobę (rolnik, gospodarujący indywidualnie, lat 38) za współpracę z okupantem na terenie ZSRR.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Stalinogrodzie w dniu 13 września br. wydał wyroki skazujące: 3 osoby na 2, 5 i 6 lat więzienia oraz 1 osobę na umieszczenie w zakładzie poprawczym. Wymienieni skazani zostali za przynależność do antypaństwowej organizacji pn. Związek Młodzieży Zachodnio-Niemieckiej w Polsce, zlikwidowanej w kwietniu br.

Sąd Wojewódzki w Lublinie w dniu 14 września br. wydał wyroki skazujące 2 osoby na 12 i 15 lat więzienia za przynależność do bandy, która do 1954 r. grasowała na terenie pow. łukowskiego, dokonując szeregu zbrojnych napadów rabunkowych na sklepy spółdzielcze i osoby prywatne.

Sąd Wojewódzki w[e] Wrocławiu w dniu 14 września br. wydał wyrok skazujący 1 osobę na 15 lat więzienia za przynależność do bandy, zabójstwo i nielegalne posiadanie broni.

Sąd Wojewódzki w Kielcach w dniu 16 września br. wydał wyrok skazujący 1 osobę na 6 lat więzienia za kolportaż wrogich ulotek na terenie pow. Kozienice w latach 1952–1954.

Sąd Wojewódzki w Szczecinie w dniu 15 września br. wydał wyrok skazujący 1 osobę na rok i 6 m[iesią]cy więzienia za przesyłanie do rozgłośni radiowej Wolna Europa wiadomości szkalujących warunki bytowe w PRL oraz przyjaźń polsko-radziecką. Skazany aresztowany został w czerwcu br.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(–) M[ieczysław] Stec, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 116–119.

1955 wrzesień 22, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 94/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 22 IX 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^{a-a}65^a

Biuletyn nr 94[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W Warszawie przy ul. Wilczej w dniu 22 września br. o godz. 5.15 w czasie legitymowania przez patrol MO siedzących w samochodzie (taksówce) 2 osobników – jeden z legitymujących się oddał kilka strzałów z pistoletu, zabijając jednego funkcjonariusza MO, a drugiego ranił. W wyniku zorganizowanego pościgu jeden ze sprawców został ujęty przez MO (pracownik Domu Książki w Warszawie, lat 24), zaś drugi (bliski krewny ujętego) wraz z pistoletem zbiegł. Zatrzymano również kierowcę taksówki, którą uciekali bandyci. Śledztwo w toku.

W lesie między Godzięcinem a Lipnicą pow. Wołów (Wrocław) w dniu 18 września br. znaleziono zwłoki kierownika i woźnicy PGR w Godzięcinie. Ustalono, że wymienieni zamordowani zostali w dniu 15 września br. po uprzednim zrabowaniu im około 37 tys. zł, które przewozili na wypłatę poborów dla robotników. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO.

W Chorzowie (Stalinogród) w dniu 17 września br. o godz. 20.30 czterech nieustalonych dotychczas osobników dokonało napadu na jadącego rowerem funkcjonariusza MO, któremu zrabowali pistolet służbowy i zbiegli. Dochodzenie prowadzi Komenda Miasta MO i Miejski Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chorzowie.

W m. Repty Śląskie pow. Tarnowskie Góry (Stalinogród) w dniu 20 września br. 2 uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS, skąd po sterroryzowaniu personelu zrabowali 4 tys. zł i część towaru. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna MO przy współudziale Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Tarnowskich Górach.

W Chorzowie (Stalinogród) w dniu 17 września br. w nocy nieustaleni dotychczas sprawcy po uprzednim włamaniu się zdemolowali lokal Oddziałowej Organizacji Partyjnej PZPR przy Zakładach Azotowych im. Feliksa Dzierżyńskiego. Dochodzenie prowadzi Miejski Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy współudziale MO w Chorzowie.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Na terenie m. Szczecina znaleziono dalsze 10 ulotek o treści przypominającej podpisanie umowy między Ribbentropem a ministrem Mołotowem w dniu 17 września 1939 r. O znalezieniu 10 ulotek tej treści informowano w poprzednim Biuletynie nr 93/[55]. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Jedna z mieszkanki gromady Lubomino pow. Lidzbark Warmiński (Olsztyn) w ubiegłym tygodniu otrzymała czasopismo „Rolnik Polski”, wewnątrz którego znajdowała się ulotka „list Boży”, wykonana odręcznie przez kalkę, o treści grożącej konsekwencjami za wykonywanie prac polowych w niedziele i święta. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lidzbarku Warmińskim.

W lesie między miejscowością Osiniak¹ a Nida pow. Mrągowo (Olsztyn) znaleziono 2 ulotki o treści rewizjonistycznej wykonane odręcznie w języku polskim i niemieckim. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na terenie Zakładów Aparatury Pomiarowej w Krakowie dnia 20 września br. ujawniono wykonany odręcznie napis, którego sprawca rzekomo w imieniu robotników żąda podwyżki płac, grożąc strajkiem. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W spółdzielni produkcyjnej Malinówka pow. Ełk (Białystok) w dniu 20 września br. wybuchł pożar (przyczyny nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła z zawartością zboża i koniczyny. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy współudziale KP MO.

Praca aparatu

W wyniku prowadzonego śledztwa z aresztowanymi agentami wywiadu amerykańskiego Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie aresztował pracownika Gminnej Spółdzielni w Doługach² pow. Szczecin, pochodz[enie] inteligenc[ja] prac[uj]ąca, lat 32. Wymieniony nielegalnie przechowywał 3 pistolety z amunicją, z których jeden pistolet przekazał aresztowanemu agentowi wywiadu amerykańskiego.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie w wyniku przedsięwzięć operacyjnych w dniu 19 września br. zatrzymał robotnika GS, czł[onka] PZPR oraz 2 chłopów, posiadających po 3 ha ziemi, wszyscy w wieku od 22 do 39 lat. Wymienieni w dniu 4 września br. dokonali zbrojnego napadu na mieszkankę z powiatu Puławy, której zrabowali 1700 zł oraz polecili jej przygotować 4000 zł rzekomo na cele nielegalnej organizacji.

Wojska Ochrony Pogranicza zatrzymały i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie mieszkańca z pow. Wołomin (Warszawa), lat 20, z zawodu nauczyciel, który nielegalnie przekroczył granicę z Polski do CSR[S] w dniu 12 września br. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

¹ Prawdopodobnie Osiniak-Piotrowo.

² Prawdopodobnie Dołuje.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Stalinogrodzie w dniu 16 września br. wydał wyroki skazujące: 6 osób na 5–7 lat więzienia i 1 osobę na umieszczenie w zakładzie poprawczym w zawieszeniu na okres 2 lat za przynależność do antypaństwowej organizacji na terenie Zabrza. Wymienieni aresztowani zostali w kwietniu br.

Sąd Wojewódzki w Krakowie w dniu 21 września br. wydał wyroki skazujące 2 osoby na 5 i 6 lat więzienia za udzielanie pomocy bandzie Sałapatka.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) M[ichał] **Drzewiecki**, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(–) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 120–122.

1955 wrzesień 24, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 95/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 24 września [19]55 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a66^a

Biuletyn nr 95[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

Na adresy: KP PZPR, Prezydium Powiatowej Rady Narodowej, szefa Prokuratury Powiatowej i kierownika Powiatowego Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego w Gorzowie (Zielona Góra) w dniu 21 września br. wpłynęły pocztą anonimy, w których autor wzywa do zaprzestania działalności polityczno-społecznej, grożąc śmiercią. Anonimy wykonane były odręcznie przez kalkę, podpisane: „Sędzia połowy”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na adres Wydziału Wyznań Prezydium WRN w Rzeszowie w dniu 19 września br. wpłynął pocztą anonim, którego autor rzekomo w imieniu mieszkańców gromady Nozdrzec i Wara¹ pow. Brzozów grozi spaleniem PGR i oporem w obowiązkowych dostawach, jeżeli do dnia 1 października br. nie zostanie przywrócona nauka religii w tamt[ej-szej] szkole. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Brzozowie.

Przewodniczący GRN w Radziszowie pow. Kraków w dniu 20 września br. otrzymał pocztą anonim z pogroźkami wykonany odręcznie, którego autor grozi mu konsekwencjami za karanie chłopów opornych w obowiązkowych dostawach. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na terenie WSK Świdnik (Lublin) w dniu 20 września br. ujawniono 3 napisy wykonane odręcznie o treści szkalującej przyjazne stosunki między Polską a Związkiem Radzieckim. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na terenie Zakładów Remontowo-Montażowych w Opolu w dniu 16 września br. ujawniono 2 napisy o treści rewizjonistycznej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na terenie huty „Małapanew” w Ozimku pow. Opole w dniu 14 września br. ujawniono napis o treści rewizjonistycznej. Dochodzenie prowadzi Referat Ochrony w Ozimku przy współdziałaniu Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Gromada Wara istniała do listopada 1954 r., następnie weszła w skład gromady Nozdrzec.

Na terenie Zakładu Doskonalenia Rzemiosła w Szczecinie w dniu 21 września br. ujawniono napis o treści szkalującej tow[arzysza] Stalina. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W spółdzielni produkcyjnej Wielgie pow. Lipno (Bydgoszcz) w nocy 15 września br. nieustalony dotychczas sprawca poprzecinał opony traktora m[ar]ki Ursus. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy współudziale MO.

W Zakładach Przemysłu Bawełnianego im. Rewolucji 1905 r. w pow. Łask (Łódź) w Oddziale Drukarni Tkanin – w nocy z 22 na 23 września br. – nieustalony dotychczas sprawca przy pomocy ostrego narzędzia uszkodził dwa wałki miedziane przy maszynie drukarskiej. W związku z powyższym niewykonany został plan asortymentowy. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łasku.

W spółdzielni produkcyjnej Łabędź pow. Koło (Poznań) w dniu 18 września br. wybuchł pożar (przyczyny nieustalone), w wyniku którego spłonęła sterta zboża. Nadmienić należy, że jest to 9. z kolei pożar w wymienionej spółdzielni. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] i MO.

W Filii Ośrodka Maszynowego Radomice pow. Lwówek (Wrocław) w dniu 21 września br. o godz. 22.00 wybuchł pożar (przyczyny nieustalone), w wyniku którego spłonął budynek z narzędziami rolniczymi, jak: 4 snopowiązałki, 3 żniwiarki, 2 siewniki i roztrząsaczka oraz 9 t siana. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lwówku Śląskim.

W m. Wielowieś pow. Gliwice (Stalinogród) w dniu 19 września br. wybuchł pożar w zabudowaniach członka spółdzielni produkcyjnej, w wyniku którego spłonęła stodoła ze zbożem. Ze wstępnego dochodzenia wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

We wsi Kłaj pow. Bochnia (Kraków) w dniu 21 września br. o godz. 20.00 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła ze zbożem na szkodę indywidualnie gospodarującego chłopa. Ze wstępnego dochodzenia wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Nadmieniam się, że jest to trzeci z kolei pożar w wymienionej gromadzie. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Delegatury Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO.

Praca aparatu

W wyniku prowadzonego śledztwa Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie zatrzymał chłopa, posiadającego 5 ha ziemi, lat 25, b[yłego] czł[onka] AK. Wymieniony wchodził w skład bandy terrorystyczno-rabunkowej utworzonej w połowie 1954 r. przez bandytę ps. „Andrzej”, ukrywającego się dotychczas w pow. Kraśnik. Banda ta latem 1954 r. zamordowała sekretarza POP PZPR oraz dokonała szeregu napadów rabunkowych na placówki handlu uspołecznionego. O aresztowaniu 4 członków wymienionej bandy informowano w Biuletynie nr 40/55 z dnia 29 kwietnia br.

W wyniku prowadzonego śledztwa z aresztowanymi sprawcami dokonanego morderstwa na osobie czł[onka] egzekutywy KP PZPR w Śremie (Biuletyn nr 87/[55] z dnia 3 września br.) Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu aresztował 2 osoby:

1) zootechnika PGR Zalesie, pochodz[enia] chłopskiego, lat 38 (ojciec posiada 46 ha ziemi),

2) stolarza Poznańskiego Zjednoczenia Przemysłowo-Budowlanego, pochodz[enia] drobnomieszczańskiego, lat 44.

Wymienieni podejrzani są o współpracę i przechowywanie broni po byłej bandzie „Dzielnego”.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach w dniu 22 września br. aresztował chłopą, posiadającego 4,5 ha ziemi, lat 32 – podejrzanego o przynależność do bandy pn. Białe Orły, która grasowała na terenie powiatu Opatów. O aresztowaniu 6 członków wymienionej bandy informowano w Biuletynach nr. 75[/55], 76[/55] i 78[/55].

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku w dniu 22 września br. zatrzymał mieszkankę Gdyni, pochodzenia chłopskiego, wykształcenie) średnie, lat 28, bez stałego miejsca pracy – podejrzaną o współpracę z aresztowanymi agentami wywiadu angielskiego i handel obcą walutą.

Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pruszczu (Gdańsk) w dniu 21 września br. zatrzymała inspektora technicznego Rejonu Przemysłu Leśnego w Gdańsku, pochodzenia chłopskiego, wykształcenie średnie, lat 37 – podejrzanego o rozpowszechnianie wrogiej propagandy, szkalowanie przedstawicieli rządu PRL i namawianie oficerów Wojska Polskiego do dezercji.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie w dniu 19 września br. zatrzymał robotnika PGR Biały Bór² pow. Sławno, pochodzenia chłopskiego, lat 27 – za szerzenie antypaństwowej i nacjonalistycznej propagandy.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Świnoujściu (Szczecin) aresztował robotnika centrali złomu, lat 45 – za wrogie wypowiedzi w miejscu publicznym. Nadmienia się, że żona ww. odbywa karę więzienia, zaś dzieci są umieszczone w PDD.

W wyniku zastosowanych przedsięwzięć operacyjnych przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach przed władzami Generalnej Prokuratury w dniu 22 września br. ujawnił się ukrywający się od 1952 r. członek b[yłej] nielegalnej organizacji pn. Młode Białe Orły³.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Kielcach w dniu 22 września br. wydał wyroki skazujące: d[owódcę] bandy Dynusa na karę śmierci, 1 bandytę na dożywotnie więzienie oraz 4 bandytów na 3, 10, 12 i 15 lat więzienia. Wymienieni w latach 1951–1954 na terenie pow. Jędrzejów i Włoszczowa dokonali szeregu napadów terrorystyczno-rabunkowych oraz zamordowali członka ORMO.

² Miejscowość nieustalona lub chodzi o Biały Bór w pow. szczecińskim.

³ Organizacja działała na terenie Sandomierza od sierpnia 1951 r. do czerwca 1952 r., kierowana przez tzw. Centrum, w składzie: komendant, zastępca komendanta, sekretarka i kolporter organizacyjny. Komendantem liczącej 15 członków organizacji był Wiktor Ćmielowski vel Chmielewski. AIPN, 0173/342, Młode Białe Orły, Charakterystyka nr 441; *Informator o nielegalnych...*, s. 320.

Sąd Wojewódzki w Krakowie w dniu 21 września br. wydał wyrok skazujący jedną osobę na 6 lat więzienia za udzielanie pomocy bandzie terrorystyczno-rabunkowej „Bystrego”.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) M[ichał] **Drzewiecki**, ppłk

Za zgodność:
kierownik Sekcji Inform[acji] GP
(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 123–127.

1955 wrzesień 27, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 96/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 27 IX 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a66^a

Biuletyn nr 96[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W Skierniewicach (Łódź) w dniu 26 września br. o godz. 17.40 bandyta Paramonow¹ (zabójca funkcyj[onariusza] MO w Warszawie) wraz z drugim bandytą dokonali napadu na sklep spółdzielczy, skąd po sterroryzowaniu pistoletem personelu zrabowali 2800 zł i zbiegli. Dochodzenie prowadzi KP MO i Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Skierniewicach.

W Złotowie (Koszalin) na jednej z głównych ulic ujawniono ulotkę wykonaną odręcznie o treści nawołującej do strajku. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Złotowie.

Na adres zawiadowcy stacji PKP w Grodzisku Maz[owieckim] (Warszawa) – czł[onka] PZPR, wpłynął pocztą anonim z pogrozkami wykonany odręcznie. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie.

Przewodniczący Zarządu Szkolnego ZMP przy Liceum Pedagogicznym w Toruniu (Bydgoszcz) w dniu 22 września br. otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor zwraca mu uwagę na postępowanie w stosunku do uczniów wierzących, grożąc konsekwencjami. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Toruniu.

Na terenie Wytwórni Dachówek w Niemodlinie (Opole) w dniu 22 września br. ujawniono 2 antyradzieckie i antykomunistyczne napisy wykonane odręcznie. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Niemodlinie.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Jerzy Paramonow był poszukiwany przez organa bezpieczeństwa na terenie całego kraju. W dniu 1 października 1955 r. Wydział III WUdsBP w Szczecinie otrzymał „doniesienie obywatelskie”, że pod wskazanym adresem przebywa uchodzący przed pościgiem Paramonow, który przybył do Szczecina z zamiarem ucieczki za granicę. W wyniku działań operacyjnych dokonano tajnego zatrzymania podejrzanego, ale podczas śledztwa okazało się, że nie jest to Paramonow. Aresztowany został wówczas były pracownik PGR z terenu województwa wrocławskiego, poszukiwany za morderstwo kierownika i traktorzysty tego PGR oraz kradzież ok. 40 tys. zł przeznaczonych na wypłaty dla robotników. Sprawa J. Paramonowa odbiła się szerokim echem w całej Polsce. Był to jeden z pierwszych powojennych zabójców kryminalnych, o którym pisano na pierwszych stronach gazet. AIPN, 1583/129, Sprawozdanie WUdsBP w Szczecinie z pracy za IV kwartał 1955 r., k. 93.

Na linii Wrocław–Muchobór w dniu 25 września br. przez nieustalonego sprawcę został przecięty podziemny kabel telefoniczny 100-parowy, z którego częściowo korzystały lotnicze jednostki wojskowe. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu.

W gromadzie Zaskrodzie pow. Kolno (Białystok) w dniu 25 września br. wybuchł pożar, w wyniku którego spłonął budynek GRN wraz z całą dokumentacją. Ze wstępnego dochodzenia wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W spółdzielni produkcyjnej Guty Stare² pow. Pisz (Olsztyn) w dniu 22 września br. wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła z zawartością około 200 t siana i chlewnia. Ustalono, iż przyczyną pożaru było spięcie w przewodach elektrycznych. Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego, jako podejrzany o spowodowanie pożaru aresztowany został mieszkaniec Warszawy, pochodzenie robotnicze, lat 33, który będąc w odwiedzinach u spółdzielców naprawiał w tym czasie światło. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Praca aparatu

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wołominie (Warszawa) aresztował 6 członków nielegalnej organizacji pod nazwą Młodzieżowa Tajna Organizacja Podziemna³. Wszyscy aresztowani są pochodzenia robotniczego, w wieku: od 13 do 16 lat – trzech i od 17 do 19 – trzech. W toku wstępnego przesłuchania ustalono, że wymieniona organizacja utworzona została w 1954 r. i stawiała sobie za zadanie prowadzenie wrogiej działalności przeciwko Polsce Ludowej poprzez szerzenie wrogiej propagandy, dokonywanie aktów dywersji oraz zdobycie broni. Przy zatrzymanych zakwestionowano: pistolet, instrukcję szkolenia wojskowego oraz tekst przysięgi. W uzgodnieniu z prokuratorem sprawa przeciwko dwóm zatrzymanym (organizatorom) przekazana zostanie do sądu powszechnego, zaś przeciwko pozostałym – do sądu dla nieletnich.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lubartowie (Lublin) ustalił i zatrzymał 4 uczniów szkoły podstawowej dla dorosłych, w wieku od 12 do 15 lat, którzy kilkakrotnie rozrzućili wrogie ulotki na terenie miasta Lubartowa jesienią 1954 r. i wiosną 1955 r. Wymienieni w czasie przesłuchania przyznali się do zorganizowania nielegalnej organizacji pod nazwą Antykomunistyczny Związek Młodzieży Polskiej⁴, która stawiała sobie za zadanie

² Właśc. Stare Guty.

³ Organizacja działała w latach 1954–1955 na terenie Wołomina, jej założycielem i dowódcą był Jan Zachaj, następnie Mieczysław Wojtyna. Licząca 8 członków organizacja miała na celu szerzenie antykomunistycznej propagandy oraz prowadzenie dywersji, m.in. rozkręcanie torów kolejowych, napad na posterunek MO. *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie warszawskim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 267; *Informator o nielegalnych...*, s. 324.

⁴ Organizacja działała od jesieni 1953 r. do września 1955 r., jej założycielami byli uczniowie lubartowskiej Szkoły Ogólnokształcącej – Jerzy Gołkowski i Bohdan Mróz. Członkami natomiast wychowankowie wspomnianej szkoły oraz Szkoły dla Pracujących, w wieku od 12 do 14 lat (Jerzy Gołkowski, Bohdan Mróz, Zdzisław Kaczor, Mieczysław Burzyński, Janusz Zieliński, Waldemar Bezak), ministranci przy kościele kapucynów w Lubartowie. Na przełomie 1954 r. i 1955 r. rozkleili oni w mieście krótkie ulotki: „Precz z ZMP!”, „Chcemy religii”, ponadto przygotowali gazetkę pt. „Nadzieja”. Zatrzymani przez PUdsBP w Lubartowie zostali postawieni przed Sądem Wojewódzkim w Lublinie – Wydział dla Nieletnich, który rozpatrzył ich sprawę 5 października 1955 r. Po procesie

kolportaż wrogich ulotek. Nadmienić należy, że zatrzymani są ministrantami oraz że utrzymywali kontakt z oo. kapucynami w Lubartowie. Zatrzymani po przesłuchaniu zostali przekazani do sądu dla nieletnich.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy dnia 24 września br. aresztował studenta Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Szczecinie, pochodzenie chłopskie, lat 21, czł[onek] PZPR. Aresztowany w lutym br., będąc pracownikiem Wytwórni Chemicznej w Łęgnowie, usiłował utworzyć antypaństwową organizację młodzieżową, gdzie w tym celu proponował wstąpienie do organizacji dwóm pracownikom wymienionej wytwórni. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie w dniu 24 września br. aresztował górnika kopalni „Nowy Łąd” pow. Lwówek Śląski (Wrocław), czł[onka] PZPR, lat 31. Wymieniony jako członek NSZ ukrywał się pod przybrany nazwiskiem i był poszukiwany przez organa bezpieczeństwa od 1946 r. za dokonywanie napadów i udział w morderstwie funkcj[onariusza] Wojewódzkiego Urzędu Bezpieczeństwa i funkcj[onariusza] MO w Rzeszowie.

Grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Świeciu przy współudziale KP MO w Grudziądzu (Bydgoszcz) w dniu 22 września br. aresztowała mieszkańca Grudziądza, pochodzenie drobnomieszczańskie, wykształcenie średnie, lat 25, bez stałego miejsca pracy, karany sądowo na 2 lata więzienia za nadużycia (warunkowo zwolniony w kwietniu br.). Wymieniony jest podejrzany o dokonanie wspólnie z dwoma innymi osobnikami występującymi w mundurach WP dwóch zbrojnych napadów rabunkowych w sierpniu br. W toku wstępnego śledztwa aresztowany przyznał się do namawiania podoficerów i żołnierzy jednostek WP stacjonujących na terenie Grudziądza do brania z nim udziału w napadach. Sankcję na areszt wydał prokurator na miasto i powiat Grudziądz.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie dnia 23 września br. aresztował dwie osoby, a mianowicie:

1) chłopkę, posiadającą 3,5 ha ziemi, lat 48 – podejrzaną o pisanie ulotek o treści podżegającej do podpalania zabudowań członków spółdzielni produkcyjnej w Psarach pow. Chrzanów;

2) robotnika GOM w Psarach, lat 25 – podejrzanego o inspirowanie w[yżej] wymienionej do pisania ulotek i udział w podpaleniach.

Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

zostali zwolnieni i oddani pod nadzór rodziców. W związku z pojawieniem się w Warszawie ulotek podpisanych „Antykomunistyczny Związek Młodzieży Polskiej” UdsBP m.st. Warszawy założył sprawę agenturalno-śledczą krypt. „Jodła”, w ramach której podjęto działania w celu ustalenia autora ulotek. Po badaniach w CLE uzyskano ekspertyzę wskazującą na jedną z maszynistek (członkinię PZPR) zatrudnionych w Przedsiębiorstwie Geodezyjnym „Geoprojekt” w Warszawie. Ponieważ przeprowadzona rozmowa nie dała potwierdzenia wysuniętych podejrzeń, podtrzymano z nią kontakt oficjalny w celu ustalenia, kto z jej współpracowników – korzystających z tej samej maszyny do pisania – mógł być autorem ulotek kolportowanych w latach 1954–1955. AIPN, 1583/132, Sprawozdanie UdsBP m.st. Warszawy za I kwartał 1956 r., k. 19; *ibidem*, Sprawozdanie UdsBP m.st. Warszawy za II kwartał 1956 r., k. 37; J.W. Wołoszyn, *op. cit.*, s. 377.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Starachowicach (Kielce) dnia 17 września br. zatrzymał mieszkankę Radomia, pochodzenie robotnicze, wykształcenie średnie, lat 21, bez stałego miejsca pracy. Wymieniona została zatrzymana we wsi Ciepeliów w trakcie prowadzenia agitacji i kolportowania wrogiej literatury sekty świadkowie Jehowy. Podczas rewizji znaleziono przy niej literaturę sekty oraz notatki o wrogiej treści.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ostrowcu (Kielce) w dniu 24 września br. zatrzymał pracownika Huty im. M[arcelego] Nowotki w Ostrowcu, pochodzenie robotnicze, lat 48 – podejrzanego o szerzenie antypaństwowej i antyrządowej propagandy w miejscu pracy. Podczas rewizji domowej u zatrzymanego znaleziono 48 broszur pt. „Strażnica” oraz szereg innych broszur i notatek świadczących o działalności w[yżej] wym[ienionego] w sekcji świadkowie Jehowy.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu w dniu 24 września br. aresztował st. inspektora Wojew[ódzkiego] Zarządu Spółdzielni Pracy w Opolu, pochodzenie chłopskie, lat 21, czł[onek] ZMP – za szerzenie wrogiej propagandy w miejscu pracy.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu w dniu 24 września br. aresztował robotnika Powiatowego Związku Gminnych Spółdzielni w Raciborzu, lat 28 – za śpiewanie w języku niemieckim prohitlerowskich piosenek w miejscu publicznym.

Na mocy postanowienia prokuratora Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Strzelinie (Wrocław) aresztowała buchaltera PGR, lat 21, wykształcenie średnie – za napisanie wrogiego listu do Polskiego Radia szkalującego ustrój PRL oraz za nadużycia w miejscu pracy.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu w dniu 25 września br. aresztował pracownika kopalni „Ludwik” w Zabrzcu, lat 31, pochodz[enie] intelig[encja] prac[ująca], czł[onek] PZPR. Wymieniony w latach 1942–1943 w woj. Charków (ZSRR) pełnił służbę w policji niemieckiej. Z chwilą wyzwolenia tamt[ejszych] terenów zbiegł do Polski, ukrywając się do chwili aresztowania pod przybranym nazwiskiem. Ponadto przywłaszczył sobie stopień naukowy inżyniera, nie posiadając wymaganych w tym zakresie studiów.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie w dniu 24 września br. aresztował mieszkańca z województwa bydgoskiego, lat 60 – podejrzanego o współpracę z okupantem i wydanie w ręce gestapo kilku obywateli polskich.

W związku z informacją zamieszczoną w Biuletynie nr 89/[55] w sprawie skręcenia pędni semaforowej na stacji PKP Ząbkowice Śląskie (Wrocław) wyjaśnia się, iż w wyniku prowadzonego dochodzenia ustalono, że powyższego dokonały dzieci w wieku szkolnym.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Szczecinie w dniu 23 września br. wydał wyrok skazujący jedną osobę na 2 lata więzienia za szerzenie wrogiej propagandy.

Sąd Wojewódzki dla m.st. Warszawy w dniu 24 września br. wydał wyrok skazujący jedną osobę na 1 rok więzienia za przesłanie wrogiego anonimu do „Fali 49”. Wymieniony aresztowany został w czerwcu br.

Sąd Wojewódzki w Krakowie w dniu 23 września br. wydał wyrok skazujący jedną osobę na 8 miesięcy więzienia za rozpowszechnianie wrogiej propagandy.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) M[ichał] **Drzewiecki**, ppłk

Za zgodność:
kierownik Sekcji Informacji GP
(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 128–133.

Nr III

1955 wrzesień 30, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 97/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 30 IX 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a66^a

Biuletyn nr 97[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W m. Tuczapy pow. Hrubieszów (Lublin) w dniu 26 września br. dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep spółdzielczy, skąd zrabowali materiały tekstylne na nieustaloną dotychczas sumę. Po dokonaniu napadu sprawcy odjechali wozem w kierunku pobliskiego lasu. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Hrubieszowie.

W miejscowości Ciecierzyn pow. Lubartów (Lublin) w dniu 26 września br. wieczorem nieustaleni dotychczas sprawcy dokonali najścia na mieszkanie przewodniczącego GRN – czł[onka] PZPR, którego pobili kijami. W wyniku doznanych obrażeń ww. przewieziony został do szpitala. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Lubartowie.

Na adres Komendy Wojewódzkiej MO we Wrocławiu w dniu 24 września br. wpłynął pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor w sposób wrogi wypowiada się o Polsce Ludowej i ZSRR, odgraża się funkcjonariuszom bezpieczeństwa i MO oraz tym, którzy biorą udział w budownictwie socjalizmu.

Pracownik do spraw skupu przy GRN w Jakubowicach pow. Lublin – czł[onek] PZPR, w dniu 13 września br. otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor grozi mu śmiercią w wypadku, jeżeli nie przestanie karać chłopów opornych w obowiązkowych dostawach. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie.

Sekretarz POP PZPR przy Zakładach im. J[ózefa] Stalina w Poznaniu otrzymał pocztą anonim z pogrózkami, wykonany odręcznie. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] nr 6 w Poznaniu.

Na adres redakcji „Kuriera Szczecińskiego” w Szczecinie wpłynął pocztą anonim o treści antyradzieckiej, wykonany odręcznie i podpisany: „Mieszkańcy do 1939 r. z za Buga – Kresy Wschodnie”. Nadmienić należy, że treść anonimu ma związek z ulotkami rozrzuconymi na terenie m. Szczecina (Biuletyny nr. 93[/55] i 94[/55]), które nawiązywały do podpisania umowy między Ribbentropem a ministrem Mołotowem w 1939 r. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Na terenie Zakładów Metalowych w Skarżysku (Kielce) w dniu 26 września br. ujawniono napis szkalujący ustrój Polski Ludowej. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Skarżysku.

W Fabryce im. J[ózefa] Kluski w Bielsku (Stalinogrod) w dniu 25 września br. o godz. 8.40 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęły trzy piętra budynku fabrycznego, 2600 m tkaniny oraz częściowo maszyny i urządzenia. W wyniku prowadzonego dochodzenia Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bielsku aresztował 3 pracowników wymienionej fabryki, podejrzanych o spowodowanie pożaru:

1) d[owód]cę warty Straży Przemysłowej, pochodzenie chłopskie, lat 41, członek PZPR;

2) strażnika Straży Przemysłowej, pochodzenie robotnicze, lat 29;

3) strażaka Straży Pożarnej, pochodzenie robotnicze, lat 25.

Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

W Hucie im. Lenina w dniu 24 września br. podczas prac montażowych przy jednym z agregatów w otworze centralnego smarowania łożysk ujawniono opiłki żelazne, które wsypane zostały przez nieustalonego dotychczas sprawcę. Strat w produkcji nie ma. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Nowej Hucie.

Praca aparatu

Na mocy postanowienia prokuratora przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie w dniach 27 i 28 września br. zostały aresztowane dwie osoby:

1) księgowy Zakładów Wyrobów Ogniotrwałych w Nowej Hucie, pochodzenie chłopskie, lat 33;

2) robotnik „Mostostalu” w Nowej Hucie, pochodzenie chłopskie, lat 30.

Wymienieni zostali aresztowani jako podejrzani o przynależność do nielegalnej organizacji pozostającej na usługach wywiadu angielskiego oraz planowanie wspólnie z innymi dokonania zbrojnego napadu na Filię Narodowego Banku Polskiego w Głogowie.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie dnia 26 września br. aresztował małorolnego chłopa z pow. Tarnów, lat 20, czł[onka] ZMP – za przesyłanie do rozgłośni radiowej Wolna Europa listów szkalujących stosunki w Polsce Ludowej.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku w dniu 27 września br. aresztował mieszkankę Gdyni, pochodzenie intelig[encja] prac[ująca], wykształcenie średnie, lat 31 – podejrzaną o utrzymywanie kontaktów z agentem wywiadu angielskiego i handel dewizami.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach w dniu 28 września br. aresztował właściciela warsztatu odlewniczego, pochodzenie drobnomieszczańskie, lat 44 – za rozpowszechnianie wrogiej broszury prowokatora Świątły.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wąbrzeźnie (Bydgoszcz) w dniu 26 września br. zatrzymała chłopa, posiadającego 9,5 ha ziemi, lat 47, podejrzanego o aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy i kolportaż wrogich broszur prowokatora Świątły.

Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie w dniu 25 września br. zatrzymała dwóch aktywnych członków sekty świadkowie Jehowy:

- 1) elektromontera Szczecińskiego Zjednoczenia Energetycznego, lat 53;
- 2) mieszkańca Szczecina, bez stałego miejsca pracy, lat 39.

Podczas rewizji znaleziono przy nich większą ilość literatury. Po uzgodnieniu sprawy z prokuraturą na m. i pow. Szczecin zatrzymani wraz z aktami przekazani zostali do dyspozycji tejże prokuratury.

Komenda Powiatowa MO Żagań zatrzymała i przekazała do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze mieszkankę Wałbrzycha (Wrocław), pochodzenie inteligenc[kie], lat 31, z zawodu krawcowa – za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z Polski do NRD. W toku wstępnego przesłuchania zatrzymana zeznała, iż zamierzała przekroczyć granicę z zamiarem ucieczki do Niemiec Zachodnich. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojska Ochrony Pogranicza w dniu 22 września br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie dwie osoby:

- 1) kasjera PKP w Mielcu (Rzeszów), pochodzenie chłopskie, lat 19;
- 2) mieszkankę z pow. Bytów (Koszalin), pochodzenie chłopskie, lat 40, bez stałego miejsca pracy.

Wymienieni zatrzymani zostali za nielegalne przekroczenie granicy z Polski do Czechosłowacji.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Włocławku (Bydgoszcz) w dniu 27 września br. aresztował chłopą, posiadającego 5 ha ziemi, lat 29 – podejrzanego o podpalenie sterty słomy w spółdzielni produkcyjnej Grabkowo we wrześniu br.

W związku z informacją zamieszczoną w Biuletynie nr 95[/55] w sprawie poprzecenia opon przy traktorze w spółdzielni produkcyjnej Wielgie pow. Lipno (Bydgoszcz) wyjaśnia się, iż w wyniku prowadzonego dochodzenia ustalono, że powyższego dokonał traktorzysta POM, czł[onek] ZMP, lat 20, który obsługiwał wspomniany traktor. Czynu tego dokonał na tle nieporozumień z kierownictwem POM. W związku z powyższym sprawę do dalszego prowadzenia przekazano Komendzie Powiatowej MO.

Wyrok

Sąd Wojewódzki w Olsztynie w dniu 24 września br. wydał wyrok skazujący jedną osobę na 6 lat więzienia za rozpowszechnianie wrogiej propagandy i wyłudzenie pieniędzy od miejscowej ludności za rzekome udzielenie pomocy w wyjeździe do Niemiec Zachodnich.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:
kierownik Sekcji Informacji GP
(–) M[ieczysław] Stec, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 134–138.

1955 październik 4, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 98/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, 4 października 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a66^a

Biuletyn nr 98[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W grom. Rakoszkówka pow. Hrubieszów (Lublin) w dniu 29 września br. bandyta uzbrojony w broń krótką dokonał napadu na sklep GS, skąd po sterroryzowaniu personelu zrabował część towarów. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Hrubieszowie.

Na adres Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie w dniu 29 września br. wpłynął pocztą nadany w Koszalinie anonim o treści szkalującej przedstawicieli partii i rządu PRL, wykonany odręcznie, zatytułowany „Do członków KC PZPR – Polska – Warszawa” i podpisany: „Lenard”. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W Fabryce Płyt Pilśniowych w Świeradowie-Zdroju pow. Lwówek Śląski (Wrocław) w dniu 29 września br. na biurko jednego z majstrów wym[ienionej] fabryki nieustalony dotychczas sprawca podrzucił wrogą broszurę prowokatora Światły. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lwówku Śląskim.

Funkcjonariusz Posterunku MO Dobre pow. Aleksandrów Kujawski (Bydgoszcz) w dniu 29 sierpnia br. otrzymał pocztą anonim z pogrózkami wykonany odręcznie i podpisany: „PSL”. Autor anonimowi zwraca uwagę wym[ienionemu] funkcjonariuszowi na sumienne wykonywanie obowiązków służbowych, przy czym poleca mu opuścić miejsce pracy i zamieszkania, a w przeciwnym wypadku grozi śmiercią. Anonim w dniu 25 września br. został przekazany do Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Aleksandrowie, który prowadzi dochodzenie w tej sprawie.

Kierownik PGR Turno pow. Włodawa (Lublin), członek PZPR, otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor grozi mu pobiciem, o ile nie zaprzestanie „gnębić” pracowników PGR. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na terenie Drukarni im. Rewolucji Październikowej w Warszawie w dniu 30 września br. ujawniono 3 napisy o treści antyradzieckiej i gloryfikującej USA, wykonane

^{a-a} Wpisano odręcznie.

odręcznie w języku polskim, niemieckim i francuskim. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę.

W Wytwórni Chemicznej w Łęgnowie (Bydgoszcz) w dniu 28 września br. na jednym z agregatów znaleziono zapalną, która w razie przedostania się do wnętrza aparatu podczas produkcji mogła spowodować wypadek. Zaznacza się, że wnoszenie zapalniczek na teren wym[ienionego] obiektu jest wzbronione. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łęgnowie.

W m. Karasiewo pow. Lipno (Bydgoszcz) w nocy z dnia 27 na 28 września br. uszkodzony został silnik elektryczny przy komplecie omlotowym, należącym do GOM Radowice¹. Podejrzany o dokonanie powyższego są dwaj właściciele kompletów omlotowych, którzy kilka dni przed uszkodzeniem wym[ienionego] silnika czynili różnego rodzaju przeszkody mechanikowi, obsługującemu komplet omlotowy GOM. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Lipnie.

W PGR Wólka Tarnowska pow. Chełm (Lublin) w nocy z 28 na 29 września br. spłonęły 2 sterty zboża. W wyniku prowadzonego dochodzenia przez grupę operacyjną Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] i KP MO w Chełmie ustalono i w dniu 30 września br. zatrzymano sprawcę podpalenia – chłopca, posiadającego 5 ha ziemi, lat 35, który od kwietnia 1954 r. do czerwca 1955 r. pracował w wym[ienionym] PGR jako traktorzysta, zwolniony z pracy za wystąpienia chuligańskie. W toku wstępnego przesłuchania zatrzymany przyznał się do podpalenia wyjaśniając, iż był wówczas w stanie nietrzeźwym.

W Tartaku Państwowym w Kłaju pow. Bochnia (Kraków) w nocy z 1 na 2 października br. wybuchł pożar (przyczyny nieustalone), w wyniku którego spłonął dach nad kotłownią i stolarnią. Pożar groził spalaniem całego zakładu. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna.

W PGR Moroszyn² pow. Głogów (Zielona Góra) w dniu 28 września br. wybuchł pożar (przyczyny nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła z zawartością ok. 54 t zboża. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] i MO.

W PGR Trzcianka (Poznań) w dniu 13 września br. o godz. 19.30 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła z zawartością grochu zebranego z 12 ha. W tym samym PGR w dniu 14 września br. o godz. 21.30 spłonęła sterta zboża. Z prowadzonego dochodzenia wynika, iż w obu wypadkach pożar powstał wskutek celowego podpalenia. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Trzciance wspólnie z MO.

Praca aparatu

Przez grupę operacyjną Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Rzeszowie przy pomocy wojsk KBW w dniu 30 września br. w pow. Jasło ujęty został dowódca bandy Cieśla ps. „Topór” i „Książę”, grasujący na tamtejszym terenie od kilku lat. Bandyta w czasie okrzyku usiłował zbiec, ostrzeliwując się z pistoletu. Z posiadanych

¹ Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o Radomice.

² Miejscowość nieustalona.

materiałów wynika, że bandyta Cieśla brał bezpośredni udział w 6 morderstwach, 2 wypadkach postrzelenia, 5 wypadkach pobicia aktywistów i ok. 30 napadach. Śledztwo w toku.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku w wyniku prowadzonego śledztwa dnia 30 września br. aresztował 15 współpracowników b[yłej] bandy Rogińskiego ps. „Lis”. (Zlikwidowana w sierpniu br.). Aresztowani są z zawodu rolnikami, gospodarującymi indywidualnie, z których jeden posiada 50 ha ziemi, 5 posiada od 15 do 19 ha, 7 posiada średniorolne gospodarstwa i 2 małorolne. Aresztowani m[iędzy] inn[y]mi udzielali informacji bandzie o możliwości dokonania napadów na sklepy spółdzielcze, za co otrzymywali od bandy pieniądze, względnie korzystali ze zrabowanego mienia. Sankcje na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pisz (Olsztyn) w dniu 1 października br. aresztował 2 osoby:

1) kasjera GKS, poch[odzenia] chłopskiego, lat 25;

2) pracownicę sklepu spółdzielczego, poch[odzenia] chłopskiego, lat 19 – za współpracę z bandą Rogińskiego ps. „Lis”.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu w dniu 29 września br. aresztował podejrzanego o kolportaż wrogich ulotek i wysyłanie do rozgłośni Radia Wolna Europa listów o treści szkalującej PRL. W toku przesłuchania aresztowany przyznał się do wyżej wspomnianego przestępstwa oraz podał, że w roku 1952 pod wpływem audycji radiowych Wolna Europa postanowił zorganizować nielegalną organizację pn. Związek Młodych Wrogów Komunistów³, stawiając sobie za zadanie kolportaż wrogich ulotek – m.in. broszur prowokatora Światły – na terenie pow. Złotoryja oraz zdobycie broni palnej. W skład organizacji wchodziło 20 członków. Na podstawie powyższych zeznań zatrzymanych zostało 15 członków wym[ienionej] organizacji, z tego: 5 poch[odzenia] robotniczego, 9 – chłopskiego, 1 – inteligencja pracująca, wszyscy zatrudnieni w instytucjach państwowych, w wieku od 15 do 19 lat. Wśród zatrzymanych jest 6 członków ZMP. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie w dniu 30 września br. aresztował księdza z parafii Hermanowice pow. Przemyśl, lat 39 – za pisanie i przesyłanie anonimów pogróżkowych do postępowych księży zamieszkałych na terenie woj. rzeszowskiego i wrocławskiego.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olsztynie w dniach 28 i 29 września br. aresztował 2 osoby:

1) mieszkańca pow. Pisz, poch[odzenia] chłopskiego, lat 41 – podejrzanego o przesłanie w czerwcu br. anonimowego pogróżkowego do przewodniczącego GRN w Skarżynie^b;

2) pracownika Okr[ęgowego] Zarządu Młynów Gospodarczych w Gdańsku, poch[odzenia] burżuazyjnego, wykształcenie średnie, lat 53 – za rozpowszechnianie wrogiej propagandy zaczerpniętej z audycji radiowych państw kapitalistycznych.

^b Było: Skarżynie.

³ Organizacja działała w latach 1955–1956 w powiecie złotoryjskim i liczyła 12 członków. Dowódcą grupy był Jan Karlak. AIPN, 0179/237, Związek Młodych Wrogów Komunistów, Charakterystyka nr 240; *Informator o nielegalnych...*, s. 340.

Na podstawie ekspertyzy pisma Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wąbrzeźnie (Bydgoszcz) w dniu 29 września br. zatrzymała chłopą, posiadającego 10 ha ziemi, lat 61. Wymieniony w maju 1953 r. wykonał i przesłał do KP PZPR i Prezydium GRN w Wąbrzeźnie dwa anonimy o treści szkalującej przedstawicieli partii i rządu PRL. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu zatrzymał 4 osoby:

1) robotnika PGR Klonowiec pow. Leszno, pochodzenie robotnicze, lat 20, kandydat PZPR;

2) chłopą, posiadającego 15 ha ziemi, lat 30;

3), lat 21 (ojciec posiada 15 ha ziemi);

4) robotnika PKP Leszno, lat 18 (ojciec posiada 15 ha ziemi).

Wszyscy zamieszkali w gromadzie Klonowiec pow. Leszno. Wymienieni zatrzymani zostali za celowe podpalenie szopy oraz dokonanie aktów dywersji w PGR Klonowiec pow. Leszno w maju br. W toku wstępnego przesłuchania zatrzymani przyznali się do popełnionego przestępstwa oraz wskazali inspiratora (b[ły] pracownik PGR, który porzucił pracę, przenosząc się do innej miejscowości).

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi w dniu 28 września br. aresztował mieszkańca pow. Lubień⁴ (Wrocław), narodowości niemieckiej, pochodzenie robotnicze, lat 45. Wymieniony został aresztowany jako podejrzany o współpracę z gestapo w okresie okupacji i branie udziału w śledztwie z aresztowanymi Polakami, znęcając się nad nimi.

W związku z informacją zamieszczoną w Biuletynie nr 85[/55] w sprawie uszkodzenia traktora marki Ursus w PGR Przywodzie pow. Pyrzyce (Szczecin) wyjaśnia się, że w wyniku prowadzonego dochodzenia ustalono i zatrzymano sprawcę powyższego – traktorzystę wymienionego PGR, lat 29. Z zeznań ww. wynika, że czynu tego dokonał na tle nieporozumień z traktorzystą obsługującym wspomniany traktor. W związku z powyższym zatrzymany wraz z aktami sprawy przekazany został do dyspozycji prokuratora powiatowego w Pyrzycach.

W wyniku prowadzonego dochodzenia w dniu 30 września br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie zatrzymał ucznia zasadniczej szkoły zawodowej w Kazimierzu Dolnym pow. Puławy, pochodzenie chłopskie, czł[onek] ZMP, lat 16 – za napisanie anonimu pogróżkowego do dyrektora wymienionej szkoły w czerwcu br. W toku przesłuchania zatrzymany przyznał się do napisania anonimu wyjaśniając, że kierował się zemstą osobistą w stosunku do dyrektora. Po przesłuchaniu został zwolniony. O sprawie tej poinformowano KP PZPR i Pow[iatowy] Zarząd ZMP.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Szczecinie w dniu 28 września br. wydał wyrok skazujący 1 osobę na 6 lat więzienia za nielegalne posiadanie broni i usiłowanie dokonania zabójstwa kierownika i magazyniera PGR Żelmowo pow. Łobez w dniu 24 marca br.

⁴ Prawdopodobnie mowa o powiecie lubińskim. Lubień jest wsią w powiecie legnickim.

Wojskowy Sąd Garnizonowy w Szczecinie w dniu 30 września br. wydał wyrok skazujący 1 osobę na 5 lat więzienia za uchylanie się od służby wojskowej i przechowywanie wrogiej literatury sekty świadkowie Jehowy. Wymieniony aresztowany został w sierpniu br.

Sąd Wojewódzki w Opolu w dniu 19 września br. wydał wyrok skazujący 1 osobę na rok więzienia za nielegalne przekroczenie granicy w Polski do CSR[S].

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) M[ichał] **Drzewiecki**, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(–) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 139–144.

1955 październik 5, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 99/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 5 X 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 99[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W m. Michałowice¹ pow. Starachowice (Kielce) w dniu 1 października br. o godz. 18.00 dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS, rabując 6 tys. zł. Po dokonaniu rabunku bandyci udali się w kierunku szosy, skąd odjechali samochodem. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Starachowicach.

W Nakle pow. Wyrzysk (Bydgoszcz) o godz. 21.30 w dniu 3 października br. dwóch osobników w stanie podchmielonym napadło na jadącego rowerem pracownika Powiatowej Delegatury Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wyrzysku, którego dotkliwie pobili oraz zrabowali mu pistolet służbowy. Ci sami sprawcy po dokonaniu powyższego napadu udali się do mieszkania pracownika miejscowej cukrowni, którego pobili i uprowadzili w kierunku miejscowości Olszewka. Po drodze osobnicy ci sterroryzowali zrabowanym pistoletem i pobili kilku innych napotkanych obywateli. W wyniku natychmiastowego pościgu zorganizowanego przez Komis[ariat] MO w Nakle obaj sprawcy zostali ujęci. Są to robotnicy zatrudnieni w Wydziale Budownictwa Wiejskiego przy Prezydium Pow[iatowej] Rady Narodowej w Wyrzysku, w wieku 25 i 26 lat. Śledztwo prowadzi KP MO wspólnie z prokuratorem i Delegaturą Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W Kielcach w dniu 2 października br. na jednej z ulic w promieniu 10 m rozrzucone zostały 72 wrogie ulotki wykonane odręcznie, o treści wulgarnej, skierowanej przeciwko PRL i ZSRR. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

We wsi Owczary pow. Olkusz (Kraków) w dniu 4 października br. ujawniona została ulotka wykonana odręcznie, której autor grozi spalaniem zabudowań mieszkańców wsi Owczary. O ujawnieniu takich samych ulotek i podpaleniu zabudowań członków spółdzielni produkcyjnej podawaliśmy w Biuletynach nr. 84[/55] i 93[/55] z m[iesią]ca sierpnia i września br. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Miejscowość nieustalona.

W gromadzie Wola Jasienicka² pow. Brzozów (Rzeszów) w dniu 2 października br. ujawniono 2 ulotki wykonane odręcznie, nawołujące mieszkańców gromady, by nie posyłali dzieci do szkoły, dopóki nie zostanie wprowadzona nauka religii. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Brzozowie.

Dyrektor Gimnazjum im. J[anka] Krasickiego w Ciechanowie (Warszawa) – czł[onek] PZPR, w ostatnich dniach września br. otrzymał pocztą anonim z pogróżkami. Ponadto w dniu 29 września br. o godz. 21.20 nieustalony dotychczas sprawca przez rzucenie kamieniem rozbił okno w jego mieszkaniu. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ciechanowie.

Dyrektor państwowego liceum w Trzemesznie pow. Mogilno (Bydgoszcz) – czł[onek] PZPR, w dniu 29 września br. otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie. Autor anonimu rzekomo w imieniu uczniów tego liceum żąda od adresata, aby zaniechał dotychczasowego systemu nauczania, a w przeciwnym wypadku grozi konsekwencjami i spaleniem budynku szkolnego. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Mogilnie.

W Świebodzinie (Zielona Góra) w dniu 1 października br. na ogrodzeniu ujawniono napis o treści antykomunistycznej, wykonany farbą. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Świebodzinie.

Na terenie radzieckiego poligonu wojskowego w pow. Bolesławiec (Wrocław) w dniu 2 października br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę pocięty został w 29 miejscach kabel podziemny łączący Legnicę z Berlinem, użytkowany przez wojska radzieckie. Nadmienić należy, że jest to już trzeci wypadek uszkodzenia tegoż kabla. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i MO w Bolesławcu.

W gromadzie Bóbrka pow. Lesko (Rzeszów) w dniu 3 października br. wybuchł pożar w domu członka spółdzielni produkcyjnej, w wyniku którego spłonęło całe gospodarstwo. Nadmienić należy, że jest to gospodarstwo poukraińskie, które uszkodzona otrzymała 1 października br. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy współudziale Prokuratora i MO.

W PGR Kosztomin³ pow. Łobez (Szczecin) w dniu 2 października br. wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła ze zbożem, młocarnia i 2 wozy. W wyniku wszczętego dochodzenia przez Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łobzie w tym samym dniu został ustalony i zatrzymamy sprawca pożaru, którym okazał się robotnik wymienionego PGR, wykształcenie średnie, lat 26, karany sądownie w 1952 r. na 2,5 roku więzienia za nadużycia. W toku wstępnego przesłuchania zeznał, iż pożar spowodował przez nieostrożne obchodzenie się z ogniem.

W PGR Okopole⁴ pow. Górowo (Olsztyn) wybuchł pożar (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła z zawartością zboża i paszy. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Górowie.

² Gromada Wola Jasienicka istniała do listopada 1954 r., następnie weszła w skład gromady Jasienica Rosielna.

³ Miejscowość nieustalona.

⁴ Miejscowość nieustalona.

Praca aparatu

Na podstawie obywatelskiego powiadomienia Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy w dniu 4 października br. zlikwidował 4-osobową bandę aresztując:

1) robotnika Okręgowych Zakładów Przemysłu Mleczarskiego, pochodzenie robotnicze, lat 23, karany sądownie w 1952 r. na 5 lat więzienia za przynależność do nielegalnej organizacji;

2) matkę ww., lat 43, bez stałego miejsca pracy, karana sądownie na 1 rok więzienia za kradzież;

3) robotnika Centrali Handlowej Przemysłu Drzewnego w Bydgoszczy, pochodzenie robotnicze, lat 38, karany sądownie w 1952 r. na 6 miesięcy więzienia za kradzież;

4) robotnika Centrali Handlowej Przemysłu Drzewnego w Bydgoszczy, pochodzenie robotnicze, lat 31, karany sądownie w 1954 r. na 6 miesięcy więzienia za chuligaństwo.

Podczas rewizji u aresztowanych znaleziono 3 pistolety TT wraz z amunicją. Ze wstępnego śledztwa wynika, iż wymienieni stanowili organizującą się bandę terrorystyczno-rabunkową, która planowała dokonanie napadu na sklep spółdzielczy. Śledztwo w toku.

Na mocy postanowienia prokuratora grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Rzeszowie w dniu 30 września br. aresztowała chłopca, posiadającego półtora ha ziemi, lat 41 – za współpracę z bandą Cieśli. O aresztowaniu bandyty Cieśli informowano w poprzednim Biuletynie nr 98[55]. Aresztowany w toku przesłuchania przyznał się do współpracy z bandą wyjaśniając, iż od 1952 r. do chwili obecnej udzielał pomocy w ukrywaniu się i wyżywieniu, jak również przechowywał przedmioty pochodzące z rabunku.

Dnia 3 października br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu zatrzymał leśnika gromady Rataje pow. Chodzież, lat 53, pochodzenie robotnicze, czł[onek] PZPR, który podejrzany jest o nielegalne posiadani broni i udzielanie pomocy bandycie ukrywającemu się na tamt[ejszym] terenie.

Wojska Ochrony Pogranicza w dniu 1 października br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy robotnika kop[alni] węgla w Gliwicach, pochodzenie robotnicze, narodowości włoskiej, obywatelstwa polskiego, lat 33, czł[onek] PZPR oraz jego żonę, lat 24. Wymienieni w drugiej połowie września br. nielegalnie przekroczyli granicę z Polski do Czechosłowacji, gdzie zostali zatrzymani. Zatrzymani podejrzani są o uprawianie przed ucieczką wrogiej propagandy i przesyłanie do rozgłośni radiowej Wolna Europa listów szkalujących PRL.

W związku z informacją zamieszczoną w Biuletynie nr 94[55] w sprawie dokonano morderstwa kierownika i woźnicy PGR Godzięcin pow. Wołów (Wrocław) i zrabowania im 37 tys. zł – wyjaśnia się, że w wyniku prowadzonego dochodzenia Komenda Miasta MO Wrocław w dniu 27 września br. zatrzymała jednego ze sprawców morderstwa, lat 25, zam[ieszkałego] w Kowarach. Drugi zaś sprawca, lat 31, traktorzysta PGR Godzięcin w dniu 1 października br. aresztowany został przez Wojew[ódzki] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie, gdzie czynił starania w kierunku nielegalnego przekroczenia granicy.

Wyrok

Sąd Wojewódzki w Opolu w dniu 29 września br. wydał wyroki skazujące 2 osoby na 5 i 9 lat więzienia oraz utratę praw obywatelskich na okres 2 i 5 lat za przynależność do nielegalnej organizacji młodzieżowej pod nazwą Wolna Polska Wymienieni aresztowani zostali w kwietniu br

Sąd Wojewódzki w Krakowie w dniach 29 i 30 września oraz 3 października br. wydał wyroki skazujące 8 osób:

- za współpracę z bandą 6 osób od 1,5 [roku] do 8 lat więzienia,
- za przechowywanie wrogich broszur prowokatora Światły 1 osobę na rok więzienia w zawieszeniu na okres 2 lat,
- za rozpowszechnianie wrogiej propagandy 1 osobę na 1,5 roku więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(–) M[ieczysław] Stec, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 145–149.

1955 październik 8, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 100/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 8 X 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a66^a

Biuletyn nr 100[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W m. Żarnówka pow. Wadowice (Kraków) w dniu 5 października br. dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep spółdzielczy, skąd po sterroryzowaniu personelu i klientów zrabowali część towarów. Dochodzenie prowadzi KP MO i Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wadowicach.

W gromadzie Przybysławice pow. Olkusz (Kraków) w dniu 5 października br. na słupie telefonicznym ujawniono ulotkę wykonaną odręcznie, której autor grozi spalaniem zabudowań sekretarza POP PZPR w wymienionej gromadzie. O rozkolportowaniu takich samych ulotek w woj. krakowskim i podpaleniu zabudowań członków spółdzielni produkcyjnej podawaliśmy w Biuletynach nr. 84[/55], 93[/55] i 99[/55]. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

Kierownik Ekspozytury PKS w Chełmie (Lublin), członek Komitetu Miejskiego PZPR – w dniu 5 października br. otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor grozi mu śmiercią za rzekome „gnębienie” pracowników. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W PGR Ligota Krapkowicka pow. Opole w dniu 6 października br. wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła ze zbożem i paszą oraz dwie sterty słomy. Z materiałów uzyskanych w toku wstępnego dochodzenia wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z prokuraturą.

W PGR Brzeźnica pow. Żagań (Zielona Góra) w dniu 3 października br. o godz. 23.30 spłonęły dwie sterty ze zbożem i młocarnia. Zatrzymano dozorcę tegoż PGR, podejrzanego o podpalenie. Śledztwo prowadzi KP MO i Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Żaganiu.

W PGR Lipa pow. Ząbkowice (Wrocław) w dniu 5 października br. wybuchł pożar (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła ze zbożem i młocarnia. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] i MO.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

W PGR Wąsewo pow. Aleksandrów Kujawski (Bydgoszcz) w dniu 5 października br. o godz. 1.35 w nocy wybuchł pożar (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku którego spłonęła sterta zawierająca 70 t słomy. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Aleksandrowie Kuj[awskim].

Praca aparatu

Na podstawie danych uzyskanych w śledztwie Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach w dniu 3 października br. aresztował małorolnego chłopca, lat 30, zam[ieszkałego] w pow. Radom – podejrzanego o przynależność do nielegalnej organizacji pod nazwą Czarny Legion, zlikwidowanej w 1952 r. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki. Nadmienia się, że brat aresztowanego w 1952 r. skazany został na karę śmierci (wyrok wykonany) za przynależność do ww. organizacji.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie w dniu 4 października br. aresztował księgowego Państwowego Przedsiębiorstwa Robót Budowlanych w Sosnowcu, pochodzenie robotnicze, lat 30 – za przynależność do nielegalnej organizacji pod nazwą Legion Wyzwolenia. Podczas rewizji domowej u aresztowanego znaleziono adresy byłych członków NSZ i byłej bandy Nanusia¹.

Komisariat MO w Łodzi zatrzymał i przekazał do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku osobnika pochodzenia intelig[encja] prac[ująca], wykształcenie wyższe, lat 38, bez stałego miejsca zamieszkania. Wymieniony był poszukiwany, jako podejrzan o współpracę z obcym wywiadem. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Włocławku (Bydgoszcz) w dniu 4 października br. zatrzymał dwie osoby:

- 1) ucznia Państwowej Średniej Szkoły Rolniczej w Starym Brześciu Kujawskim², pochodzenie chłopskie, lat 16, czł[onek] ZMP (ojciec posiada 6,5 ha ziemi);
- 2) ucznia 7 klasy szkoły ogólnokształcącej, pochodzenie chłopskie, lat 16, czł[onek] ZMP.

Zatrzymani w kwietniu br. w m. Choceń rozkolportowali 76 antypaństwowych ulotek. Ponadto w lipcu br. przesłali do redakcji „Gromada” w Warszawie anonim o treści szkalującej partię i rząd PRL. W toku przesłuchania wymienieni zeznali, iż przestępstwa powyższego dokonali na tle ich wrogiego stosunku do wytycznych partii i rządu na od-cinku wiejskim.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kraśniku (Lublin) w dniu 4 października br. zatrzymał mieszkańca gromady Kawęczyn, lat 31 – podejrzanego o nielegalne posiadanie broni. Podczas rewizji domowej znaleziono karabin.

¹ Chodzi o działający w okresie od grudnia 1945 r. do września 1946 r., na terenie powiatów będzińskiego i zawierciańskiego, trzydziestoosobowy oddział dowodzony przez Edwarda Nanusia ps. „Śmiały”, „Śmigły”. Oddział działał w dwóch grupach, którymi kierowali dowódca i jego zastępca – Władysław Rojek ps. „Szczerzy”. W 1946 r. „Śmiały” został zabity podczas obławy grupy operacyjnej UB, dowództwo po nim przejął „Szczerzy”. AIPN, 0174/172, Ugrupowanie „Śmigłego”, Charakterystyka nr 171; *Informator o nielegalnych...*, s. 191.

² Prawdopodobnie chodzi o Stary Brześć k. Brześcia Kujawskiego.

Ponadto z posiadanych materiałów wynika, iż zatrzymany wraz ze swym bratem (również zatrzymany) posiadali automat oraz czynili próby zorganizowania zbrojnej bandy. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na polecenie prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Głogowie (Zielona Góra) w dniu 3 października br. zatrzymał trzy osoby:

- 1) listonosza, pochodzenia chłopskiego, lat 36, zam[ieszkałego] w Kłobuczynie;
- 2) rolnika, posiadającego średniorolne gospodarstwo, lat 46 oraz jego syna – lat 16.

Wymienieni zostali zatrzymani za nielegalne posiadanie karabinu, który we wrześniu br. skradli z wojskowego samochodu.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gliwicach (Stalinogród) w dniu 4 października br. aresztował dwie osoby:

- 1) technika, zatrudnionego w Zakładach Mechanicznych im. J[ózefa] Stalina w Łabędach, pochodzenie robotnicze, lat 30;
- 2) kobiecie, pochodzenia robotniczego, lat 51, bez stałego miejsca pracy, zam[ieszkałą] w Łabędach.

Wymienieni zostali aresztowani za rozpowszechnianie rewizjonistycznej propagandy skierowanej przeciwko ZSRR.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie w dniu 4 października br. aresztował robotnika Wytwórni Chemicznej w Sarzynie, pochodzenie chłopskie, lat 20 – za rozpowszechnianie wrogiej propagandy w miejscu pracy i szkalowanie przedstawicieli rządu PRL i ZSRR.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu w dniu 6 października br. aresztował sługę okręgu sekty świadkowie Jehowy, lat 29, zam[ieszkałego] w pow. Nowy Tomyśl.

Na mocy postanowienia prokuratora Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Głubczycach (Opole) w dniu 4 października br. aresztowała dwie osoby:

- mieszkańca Boguchwałowa, pochodzenie chłopskie, lat 55, z zawodu młynarz oraz jego córkę – lat 25,

za przechowywanie i kolportowanie literatury hitlerowskiej drukowanej w języku polskim o treści antyradzieckiej.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku w dniu 5 października br. aresztował właściciela prywatnego warsztatu, wykształcenie średnie, lat 49 – za współpracę z okupantem i branie udziału w morderstwie obywateli polskich narodowości żydowskiej.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Tarnowie (Kraków) w dniu 6 października br. aresztował ukrywającego się od 1949 r. b[yłego] członka WiN, pochodzenie chłopskie, lat 51. Wymieniony w okresie okupacji był członkiem AK i brał udział w morderstwie obywateli polskich narodowości żydowskiej. Po wyzwoleniu ujawnił się, a następnie wstąpił do organizacji WiN. W czasie likwidacji organizacji w końcu 1948 r. zbiegł i ukrywał się do chwili obecnej.

W dniu 5 października br. zgłosił się do Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Tarnowie w celu ujawnienia się b[yły] członek AK i WiN, pochodzenie robotnicze, lat 55, ukrywający się od 1949 r. Wymieniony w okresie okupacji

należał do AK, pracując w komórce wywiadowczej. Po wyzwoleniu nie ujawnił się, a wstąpił do WiN, pełniąc funkcję kierownika komórki na Obwód Tarnowski (Kraków) do 1948 r. oraz brał udział w morderstwie funkcjonariusza Urzędu Bezpieczeństwa w Tarnowie.

W związku z informacją zamieszczoną w Biuletynie nr 92[/55] z września br. w sprawie pożaru stodoły ze zbożem w PGR Łączna pow. Nowa Ruda (Kraków^b) – wyjaśnia się, że w wyniku prowadzonego dochodzenia przez grupę operacyjną Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] ustalono, iż pożar spowodował 6-letni syn pracownika tegoż PGR.

Wyrok

Sąd Wojewódzki w Szczecinie w dniu 1 października br. wydał wyrok skazujący jedną osobę na 2 lata więzienia za przynależność do nielegalnej organizacji młodzieżowej. Wymieniony aresztowany został w marcu br.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

referent Sekcji Informacji GP

(–) R[yszard] Samołówka, chor.

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 150–154.

^b *Tak w tekście.* Powiat noworudzki wchodził w skład województwa wrocławskiego.

1955 październik 11, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 101/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 11 X 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 101[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W miejscowości Koszarów¹ pow. Żywiec (Kraków) w dniu 8 października br. uzbrojony bandyta dokonał napadu na sklep GS, skąd po sterroryzowaniu personelu zrabował około 4 tys. zł. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i MO w Żywcu.

W Toruniu (Bydgoszcz) w dniu 9 października br. w pobliżu teatru i izby zatrzymań znaleziono 2 ulotki wykonane odręcznie o treści antykomunistycznej i nawołującej młodzież do wstępowania w szeregi podziemnych organizacji. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Toruniu.

W Gostyniu (Poznań) w dniu 7 października br. przed budynkiem KP PZPR znaleziono ulotkę o treści antyradzieckiej, wykonaną ręczną drukarką. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gostyniu.

W Kępnie (Poznań) w dniu 6 października br. w pobliżu dworca kolejowego znaleziono ulotkę wykonaną odręcznie o treści antypaństwowej i antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kępnie.

Na terenie Drukarni im. Rewolucji Październikowej w Warszawie w dniu 6 października br. ujawniono napis o treści antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] m.st. Warszawy.

Na terenie WSK Świdnik (Lublin) w dniu 8 października br. ujawniono 7 napisów wykonanych odręcznie o treści szkalującej PRL oraz politykę zagraniczną ZSRR w stosunku do Polski. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie.

Na terenie WSK Mielec (Rzeszów) w dniu 5 października br. ujawniono wrogie napisy o treści antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Mielcu.

Na terenie Pieszyckich Zakładów Przemysłu Bawełnianego w Pieszcach pow. Dzierżoniów (Wrocław) w dniu 7 października br. ujawniono 4 antyradzieckie napisy. Ponadto w dniach od 8 do 10 października br. na tychże zakładach poprzecinana została

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o Koszarawę.

osnowa na pięciu krosnach. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Dzierżonowie.

W Zakładach Przemysłu Bawełnianego im. Bojowników 1905 roku w Pabianicach (Łódź) w dniu 7 października br. na oddziale drukarni tkaniny uszkodzone zostały wałki drukarskie. Przyczyną uszkodzenia było wrzucenie nakrętki żelaznej. Nadmienić należy, że przy tej samej maszynie we wrześniu br. poprzez porysowanie uszkodzone zostały wałki drukarskie. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pabianicach.

W Paczkowskich Zakładach Sprzętu Przeciwpożarowego w Paczkowie pow. Nysa (Opole) w nocy z 9 na 10 października br. wybuchł pożar (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku którego spłonęła hala z narzędziami i maszynami. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna, w skład której wchodzi funkcj[onariusze] Pow[iatowego] Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO.

W PGR Rotmanka pow. Gdańsk w dniu 7 października br. o godz. 18.00 wybuchł pożar (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku którego spłonęły dwie sterty grochu. Zaznaczyć należy, że w wym[ienionym] PGR jest to już czwarty wypadek pożaru w tym roku. Z przeprowadzonego dochodzenia wynika, iż w trzech pierwszych wypadkach pożary powstały wskutek podpalenia. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W spółdzielni produkcyjnej Krańcizyn² pow. Kraśnik (Lublin) w nocy z 7 na 8 października br. wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła sterta zboża. Okoliczności pożaru wskazują na podpalenie i sprawca niewątpliwie liczył się ze spalaniem stojących obok 10 innych stert ze zbożem spółdzielczym. Nadmienia się, że we wrześniu 1953 r. była również podpalona sterta ze zbożem. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie.

W gromadzie Raciborowice pow. Bolesławiec (Wrocław) w dniu 9 października br. wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła ze zbożem, należąca do OZR przy Zakładach im. K[lementa] Gottwalda w Jeleniej Górze. Z wstępnego dochodzenia wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z MO.

Praca aparatu

Władze NRD w dniu 5 października br. przekazały do Wojew[ódzkiego] Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze obywatela polskiego, pochodzenia robotniczego, lat 28, z zawodu kierowca samochodowy. Wymieniony na początku 1955 r. zbiegł z Polski przez Czechosłowację do NRF, gdzie w kwietniu br. zatrudniony został przez ośrodek wywiadu amerykańskiego. Po przeszkoleniu wywiadowczym został skierowany do Polski. W drodze do kraju został zatrzymany przez władze NRD.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie w dniu 7 października br. aresztował pracownika elektrowni szczecińskiej, lat 23, za niemeldowanie władzom o wiadomej mu działalności szpiegowskiej agenta wywiadu amerykańskiego (aresztowany).

Na mocy postanowienia prokuratora Wojew[ódzki] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku w dniu 7 października br. aresztował pracownika umy-

² Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o Krańcizyn w powiecie krasnostawskim.

słowego Centrali Handlu Zagranicznego, pochodzenie intelig[encja] prac[ująca], wykształcenie średnie, lat 30 – za popełnione nadużycia w miejscu pracy. Wymieniony podejrzany jest ponadto o utrzymywanie kontaktów wywiadowczych z aresztowanym agentem wywiadu angielskiego.

Na mocy postanowienia prokuratora Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę aresztował głównego inżyniera Zakładów Radiowych im. Kasprzaka (ostatnio zawieszony w czynnościach służbowych), pochodzenia robotniczego, lat 33, czł[onek] PZPR – za przechowywanie w swym mieszkaniu szeregu dokumentów z w[yżej] wym[ienionych] zakładów, stanowiących tajemnicę państwową.

W nawiązaniu do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 99[/55] w sprawie zlikwidowania 4-osobowej bandy w Bydgoszczy – podaje się, iż w wyniku prowadzonego śledztwa w porozumieniu z Zarządem Informacji Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy zatrzymał 2 żołnierzy KBW, poch[odzenia] chłopskiego, obaj w wieku po 21 lat, w tym jeden karany sądownie na 6 mies[ięcy] więzienia w zawieszeniu na okres 2 lat za pobicie. Wym[ienieni] żołnierze skradli 3 pistolety TT z magazynu KW MO Bydgoszcz, znajdującego się na terenie podległym KBW, które za wynagrodzeniem przekazali aresztowanym członkom bandy. W śledztwie aresztowani bandyci przyznali się, że zamierzali zbiec za granicę i w tym celu planowali zdobycie większej ilości pieniędzy poprzez dokonywanie napadów rabunkowych.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu w dniu 3 października br. aresztował ucznia Szkoły Górniczej w Bolesławcu, lat 17 – za przynależność do nielegalnej organizacji młodzieżowej pn. Związek Młodych Wrogów Komunizmu. O aresztowaniu 16 członków w[yżej] wym[ienionej] organizacji informowano w Biuletynie nr 98[/55].

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie w dniu 10 października br. aresztował nauczycielkę, pochodzenia chłopskiego, wykształcenie średnie, lat 41 – za udzielanie pomocy ukrywającym się w 1952 r. członkom nielegalnej organizacji WiN.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Raciborzu (Opole) w dniu 6 października br. zatrzymał mieszkańca Stalinogrodu, pochodzenia chłopskiego, lat 41, z zawodu kupiec – za publiczne wyszydzanie komunistów oraz nawoływanie do ich mordowania. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowogardzie (Szczecin) w dniu 7 października br. aresztowała robotnika tuczarni w Mostach, lat 53. Wymieniony w dniu 25 września br., będąc w kościele, wznosił okrzyki: „Precz z komunizmem”.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowej Rudzie (Wrocław) w dniu 8 października br. aresztował robotnika kopalni „Piast”, lat 47, za rozpowszechnianie wrogich broszur prowokatora Światły.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu w dniu 6 października br. zatrzymał sługę obwodu sekty świadkowie Jehowy, pochodzenie chłopskie, lat 34, z zawodu ślusarz, bez stałego miejsca pracy, ostatnio zamieszkały w powiecie Sokołów Podlaski.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bolesławcu (Wrocław) w dniu 5 i 6 października br. aresztował

5 sprawców wycięcia podziemnego kabla telefonicznego na terenie radzieckiego poligonu wojskowego, o czym informowano w Biuletynie nr 99[55] z dnia 5 października br. Aresztowani są:

1) mieszkaniec Warszawy, pochodzenie robotnicze, lat 26, bez stałego miejsca pracy, karany sądownie za dezercję z WP;

2) mieszkaniec Jeleniej Góry, lat 28, bez stałego m[iejsca] pracy;

3) mieszkaniec Pułtusza (Warszawa), lat 24

oraz 2 rolników z Luboszowa pow. Bolesławiec.

W śledztwie dwaj aresztowani przyznali się do dwukrotnego wycięcia kabli telefonicznych.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Tarnowie (Kraków) w dniu 8 października br. aresztował robotnika Zakładów Mechanicznych w Tarnowie, lat 17, za wyłączenie prądu na hali produkcyjnej w wym[ienionych] zakładach w dniu 4 października br. oraz za podobne wypadki spowodowane w okresie wcześniejszym.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie w dniu 7 października br. aresztował rolnika, posiadającego 1,5 morgi ziemi, lat 25 – podejrzanego o podpalenie kilku zabudowań chłopskich we wsi Wola Kaliszowska³ pow. Olkusz.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojew[ódzki] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie w dniu 6 października br. aresztował magazyniera Zespołu PGR Żelechów pow. Garwolin, lat 27, czł[onek] PZPR – podejrzanego o niedopełnienie obowiązków służbowych, w wyniku czego dopuścił do zatrucia 40 krów w czerwcu br.

Wojska Ochrony Pogranicza zatrzymały i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze robotnika Walcowni Drutu [i] Wyrobów Drucianych w Gliwicach, pochodzenie robotnicze, lat 17 – za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy. W toku wstępnego przesłuchania zatrzymany zeznał, iż zamierzał udać się na stały pobyt w Austrii. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wyrok

Sąd Wojewódzki w Krakowie w dniu 6 października br. wydał wyroki skazujące dwie osoby na 8 lat więzienia i dożywocie za przynależność do bandy terrorystyczno-rabunkowej oraz branie udziału w szeregu morderstw i napadów rabunkowych.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Informacji GP

(–) R[yszard] Samołówka, chor.

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 155–160.

³ Prawdopodobnie Wola Kalinowska.

1955 październik 14, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 102/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 14 października [19]55 [r.]
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a66^a

Biuletyn nr 102[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W m. Radziłów pow. Grajewo (Białystok) w dniu 12 października br. ok. godz. 2.00 czterech bandytów uzbrojonych w broń automatyczną dokonało napadu na sklep GS, skąd – po sterroryzowaniu nocnego wartownika oraz przechodzącego w tym czasie obok spółdzielni kierowcy PKS – zrabowali towar na bliżej nieustaloną sumę. W celu uniemożliwienia zameldowania władzom o napadzie, bandyci przecięli przewody telefoniczne. Z wstępnego dochodzenia wynika, iż napadu dokonała banda „Ryby”, grasująca na tamtejszym terenie. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W m. Wrzelowice¹ pow. Opole (Lublin) dnia 9 października br. w godzinach wieczornych trzech uzbrojonych bandytów dokonało napadu na gospodę GS, skąd – po sterroryzowaniu personelu i klientów – zrabowali 2000 zł. Dochodzenie prowadzi KP MO i Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu.

W dniu 10 października br. nieustaleni dotychczas sprawcy dokonali włamania do świetlicy PKP na stacji w Kwidzynie (Gdańsk), gdzie zdemolowali lokal oraz potłukli popiersia przywódców ruchu robotniczego. W tym samym dniu na terenie Parowozowni PKP Malbork ujawniono napisy antypaństwowe, wykonane odręcznie. Podobne napisy ujawniono w dniu 12 października br. na terenie stacji PKP w Tczewie. Dochodzenia w powyższych wypadkach prowadzą urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego] wspólnie z MO.

W Kielcach w dniu 12 października br. na jednym z zieleńców rozrzucone zostały 52 wrogie ulotki wykonane odręcznie o treści wulgarnej, skierowanej przeciwko PRL i ZSRR. O pojawieniu się ulotek tej samej treści na terenie m. Kielce informowano w Biuletynie nr 99[/55] z dnia 5 października br.

W Toruniu (Bydgoszcz) w dniu 9 października br. w kilku punktach miasta znaleziono 4 ulotki wykonane odręcznie o treści antykomunistycznej i nawołującej młodzież do wstępowania w szeregi podziemnych organizacji. O pojawieniu się ulotek tej samej

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Prawdopodobnie Wrzelowiec.

treści na terenie m. Torunia informowano w Biuletynie nr 101[55]. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Toruniu.

Przewodniczący Miejskiej Rady Narodowej w Raciążu pow. Sierpc (Warszawa) w dniu 28 września br. otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor grozi mu śmiercią. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sierpcu.

Asesor Prokuratury Powiatowej w Żywcu (Kraków) w dniu 8 października br. otrzymała pocztą anonim, którego autor grozi jej konsekwencjami, jeżeli nie zaprzestanie wydawać orzeczeń karnych. Wymieniona oraz prezes Sądu Powiatowego w Żywcu przed 3 miesiącami otrzymali anonimy tej samej treści. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Żywcu.

Na terenie Przedsiębiorstwa Robót Kolejowych w Warszawie w dniu 12 października br. ujawniono napis o wrogiej treści, wykonany odręcznie. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie.

W Radiostacji Warszawa II, w jednym z pokoi dnia 11 października br. wybuchł pożar, który w zarodku został zlikwidowany, nie wyrządzając żadnych strat. Ze wstępnego dochodzenia wynika, że pożar został spowodowany przez dotychczas nieustalonego sprawcę, na co wskazują znalezione szmaty zmoczone w oliwie i zapalki. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie.

W związku z odbywającym się procesem pokazowym w Sokółce (Białystok) przeciwko aresztowanym członkom nielegalnej organizacji pn. Narodowy Związek Patriotów Polskich w dniu 12 października br. w godzinach rannych nieustalony dotychczas sprawca w celu spowodowania spięcia zarzucił drut kolczasty na przewody sieci elektrycznej, prowadzące do budynku, w którym odbywała się rozprawa. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sokółce.

Praca aparatu

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku w dniu 9 października br. aresztował pracownika PGR Mieszynki² pow. Wejherowo, poch[odzenia] robotniczego, lat 28, wykształcenie średnie – podejrzanego o działalność dywersyjno-sabotażową i usiłowanie zorganizowania siatki szpiegowskiej.

Na podstawie obywatelskiego powiadomienia Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi w dniu 12 października br. zatrzymał jedną osobę, poch[odzenia] robotniczego, lat 30 – za nielegalne posiadanie 2 pistoletów. W czasie wstępnego przesłuchania zatrzymany ponadto przyznał się do przywłaszczenia 130 000 zł z poczty w Oświęcimiu, gdzie uprzednio był zatrudniony.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu w dniu 8 października br. aresztował mieszkańca Sopotu, poch[odzenia] robotniczego, lat 50, bez stałego miejsca pracy – za nielegalne przechowywanie pistoletu.

Na mocy postanowienia prokuratora Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nidzicy (Olsztyn) w dniu 9 października br. aresztowała pracownika

² Miejscowość nieustalona. Być może Mierzynko.

PGR Pietrzykowo, poch[odzenia] robotniczego, lat 28 – za rozpowszechnianie wrogich broszur prowokatora Światły. Jest on również podejrzany o tworzenie nielegalnej organizacji.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Starogardzie (Gdańsk) w dniu 10 października br. aresztował:

1) właścicielkę restauracji, poch[odzenia] drobnomieszczańskiego, lat 38;

2) robotnika Zespołu PGR Starogard, lat 34

za przechowywanie i kolportowanie wrogich ulotek pochodzenia zagranicznego, drukowanych w języku polskim i niemieckim.

Na mocy postanowienia prokuratora Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Niemodlinie (Opole) aresztowała pracownika warsztatu Powiatowej Wielobranżowej Spółdzielni Pracy w Niemodlinie, pochodzenia robotniczego, lat 56, z zawodu szewc – za rozpowszechnianie wrogiej prowojennej propagandy oraz szkolenie ustroju PRL w miejscu pracy.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie w dniu 10 października br. aresztował b[yłego] członka OUN-UPA, ukrywającego się pod przybranym nazwiskiem, pochodzenia chłopskiego, narodowości ukraińskiej, lat 42, ostatnio zatrudnionego w Gliwickim Przemysłowym Zjednoczeniu Budowlanym w charakterze robotnika.

Do Prokuratury Powiatowej w Łodzi w dniu 6 października br. zgłosił się w celu ujawnienia b[yły] członek nieleg[alnej] organizacji pn. Ruch Oporu Armii Krajowej³, poszukiwany przez organa bezpieczeństwa w Warszawie, dokąd został przekazany. Ponadto w dniu 12 października br. do Delegatury Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gostyninie (Warszawa) zgłosił się w celu ujawnienia drugi b[yły] członek wymienionej organizacji. Wymienieni w latach 1946–[19]47 dokonali szeregu napadów na posterunki MO i funkcjonariuszy B[ezpieczeństwa] P[ublicznego] (w celu zdobycia broni). W czasie jednego z napadów zamordowany został funkcjonariusz Powiatowego Urzędu [Bezpieczeństwa Publicznego] w Gostyninie. Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego zostali oni aresztowani.

³ Ruch Oporu Armii Krajowej – organizacja utworzona z tej części struktur poakowskich, które nie miały kontaktu z DSZ, a co za tym idzie nie zostały rozformowane lub przejęte przez WiN. ROAK powstawał od lata do jesieni 1945 r., a jego struktury istniały najdłużej w powiatach warszawskim, białskim i pruszkowskim do początku 1947 r., kiedy zostały rozbite przez aresztowania UB. Znaczna liczba żołnierzy ROAK ujawniła się podczas amnestii w 1947 r. Część żołnierzy Obwodu „Mewa” pod dowództwem por. Franciszka Majewskiego ps. „Słony” kontynuowała jednak walkę do października 1947 r., kiedy to mocno osłabiony obwód wszedł w skład 11. Grupy Operacyjnej NSZ por. Stefana Bronarskiego ps. „Liść”, „Roman”. ROAK nie miała centralnego ośrodka kierowniczego, ani wyodrębnionej wyraźnie struktury terenowej. Kontynuowała jednak bezpośrednie organizacyjne wzory akowskie: konspiracyjne obwody-powiaty (np. w Inspektoracie Mazowieckim), obwody skupiające po kilka powiatów („Mewa”, „Rybitwa”), oddziały dywersyjno-partyzanckie z luźnym zapleczem terenowym (batalion „Znicz”), a także luźne grupy konspiracyjne i oddziały partyzanckie. Ideowo ROAK był bliski WiN, ale nie zakładał rezygnacji z walki zbrojnej, zwłaszcza partyzanckiej. *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie warszawskim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 232–234; *Informator o nielegalnych...*, s. 150–151.

Wyrok

Sąd Wojewódzki w Kielcach w dniu 10 października br. wydał wyrok skazujący jedną osobę na 1 [i] 1/2 roku więzienia za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) M[ichał] **Drzewiecki**, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 161–165.

1955 październik 15, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 103/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 15 X 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a65^a

Biuletyn nr 103[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W kopalni „Thorez” w Wałbrzychu (Wrocław) w dniu 9 października br. wskutek wrzucenia do napędu taśmowego łańcucha długości 80 cm została rozerwana skrzynka biegów silnika. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W spółdzielni produkcyjnej Ciepłowody pow. Ząbkowice (Wrocław) w dniu 12 października br. wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęły dwie stodoły z zawartością około 100 t pszenicy, sterta ze słomą i młocarnia. Ze wstępnego dochodzenia wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia, ponieważ wszystkie trzy obiekty zaczęły się palić jednocześnie oraz przed wrotami jednej ze spalonych stodoł znaleziono butel[kę] z resztkami ropy. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W PGR Malczkowo pow. Słupsk (Koszalin) w dniu 10 października br. wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła obora i magazyn. W związku z powyższym na mocy postanowienia prokuratora powiatowego został aresztowany robotnik tegoż PGR, narodowości niemieckiej, podejrzany o spowodowanie pożaru. Śledztwo prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Słupsku. Nadmienić należy, że w kwietniu br. w wymienionym PGR również spłonęła obora.

W Zespole PGR Przyjezierze pow. Chojna (Szczecin) w dniu 9 października br. na drzwiach świetlicy wywieszona została ulotka wykonana odręcznie o treści antypaństwowej. Nadmienić należy, że w świetlicy przebywali żołnierze WP zatrudnieni przy wykopkach. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Chojnie wspólnie z Informacją [Wojska Polskiego].

W Pabianicach (Łódź) w dniu 12 października br. znaleziono ulotkę wykonaną odręcznie o treści antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łasku i KM MO w Pabianicach.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

W Zakładach Mechaniki Precyzyjnej w Skarżysku (Kielce) w dniu 11 października br. ujawniono napis wykonany odręcznie o treści antykomunistycznej. W tym samym dniu na terenie Zakładów Obrabiarek w Skarżysku ujawniono napis o treści szkalującej tow[arzysza] Stalina. Nadmienić należy, że napisy o podobnej treści ukazywały się już na terenie wymienionych zakładów. W obydwu wypadkach dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Skarżysku.

W Śląskich Zakładach Przemysłu Jedwabniczego w Leśnej pow. Lubañ (Wrocław) w dniu 14 października br. na drzwiach pokoju sekretarza Komitetu Zakładowego PZPR ujawniono napis o treści antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw Bezpieczeństwa [Publicznego] w Lubaniu.

Praca aparatu

W nawiązaniu do informacji zamieszczonej w poprzednim Biuletynie nr 102[/55] w sprawie zatrzymania przez Wojew[ódzki] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi jednej osoby za nielegalne posiadanie dwóch pistoletów – podaje się, iż w wyniku śledztwa dnia 13 października br. zatrzymano dalszych 5 osób: 4 rolników, posiadających od 4 do 6 ha ziemi i 1 robotnika – za handel bronią. Podczas rewizji u jednego z zatrzymanych (rolnik, lat 70) znaleziono karabin, pistolet i 150 szt[uk] amunicji.

Na mocy postanowienia prokuratora Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lidzbarku (Olsztyn) w dniu 10 października br. aresztowała dwóch mieszkańców wsi Smolajny, pochodzenia chłopskiego, w wieku 17 i 20 lat – za nielegalne posiadanie broni.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kołobrzegu (Koszalin) w dniu 11 października br. aresztował robotnika PGR Budzistowo, pochodzenia chłopskiego, lat 28, czł[onka] ZMP – za przesyłanie do „Fali 49” anonimów szkalujących ustrój PRL i ZSRR.

Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego w Szczecinie Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gryfinie dnia 12 października br. aresztował murarza zatrudnionego w bazie remontowo-usługowej w Szczecinie, pochodzenia robotniczego, lat 30, za rozpowszechnianie rewizjonistycznej propagandy wśród robotników.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Starachowicach (Kielce) aresztował rolnika, posiadającego średniorolne gospodarstwo, lat 39 – podejrzanego o podpalenie zabudowań spółdzielni produkcyjnej w 1953 r.

Posterunek MO w Korzeniewie pow. Kalisz (Poznań) w dniu 13 października br. zatrzymał i przekazał do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu osobnika, lat 19, przy którym podczas rewizji znaleziono literaturę sekty świadkowie Jehowy, zaszyfrowane sprawozdania z działalności sekty oraz sprawozdania finansowe. Śledztwo w toku.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Starachowicach (Kielce) w dniu 12 października br. zatrzymał ukrywającego się od 1947 r. pod przybranym nazwiskiem b[yłego] członka AK, pochodzenia chłopskiego, lat 31 – podejrzanego o mordowanie członków AL oraz ludności żydowskiej w okresie okupacji hitlerowskiej. Zatrzymanego wraz z aktami sprawy przekazano do Powiatowej Prokuratury w Starachowicach.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Białymstoku na sesji wyjazdowej w Sokółce w dniu 12 października br. wydał wyroki skazujące 6 członków nielegalnej organizacji pod nazwą Narodowy Związek Patriotów Polskich: dowódcę organizacji na karę śmierci, zaś pozostałych na kary od 5 do 12 lat więzienia. Wymienieni w okresie swej działalności od 1953 r. do stycznia 1955 r. prowadzili przestępczą działalność w formie pisania wrogich ulotek, dokonywania włamań do Prezydiów GRN itp. Ponadto sam dowódca dokonał morderstwa funkcjonariusza MO w Nowym Dworze w styczniu br.

Sąd Wojewódzki w Stalinogrodzie w dniu 11 października br. wydał wyroki skazujące dwie osoby na 11 i 18 miesięcy więzienia oraz jedną osobę na 5 lat więzienia za przynależność do nielegalnej organizacji pod nazwą Polska Armia Wyzwoleńcza.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) M[ichał] **Drzewiecki**, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 166–169.

1955 październik 19, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 104/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 19 X 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 104[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Napady

We wsi Niedziałowice pow. Chełm (Lublin) w dniu 17 października br. o godz. 16.30 trzech uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS, rabując pieniądze i część towaru. Tego samego dnia o godz. 18.00 ci sami bandyci dokonali napadu na sklep GS w m. Huta Niedziałowska¹ pow. Chełm, skąd zrabowali pieniądze i część towaru. Zrabowany towar bandyci załadowali na furmankę i odjechali. W toku wstępnego dochodzenia ustalono, iż w napadzie brał udział ukrywający się na tamt[ejszym] terenie znany bandyta.

We wsi Bojki Stare² pow. Mońki (Białystok) w dniu 14 października br. ok[oło] godz. 20.00 trzech uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep spółdzielczy, rabując część towaru. Przed dokonaniem napadu bandyci wybili szybę w oknie GRN i rozbili aparat telefoniczny.

W dniu 15 października br. ok[oło] godz. 16.00 we wsi Milewo pow. Kolno (Białystok) dwóch uzbrojonych bandytów sterroryzowało kierowcę samochodu ciężarowego, który odwiózł ich do lasu. Po godzinnym pobycie w lesie (koło miejscowości Stawiski) bandyci wysiedli, a kierowcy polecili pojechać do Piszca i zameldować o powyższym władzom. Zorganizowany pościg za bandą dał wynik negatywny.

Praca aparatu

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koninie w dniu 15 października br. aresztował 2 rolników, posiadających 8,3 i 10 ha ziemi, w wieku 20 i 48 lat – za usiłowanie pobicia sekretarza POP PZPR w Krzymowie, powracającego z posiedzenia egzekutywy w dniu 30 września br. Nadmienić należy, że jeden z aresztowanych jest oporny w obowiązkowych dostawach i chcąc uniknąć kary groził konsekwencjami pracownikom GRN. Wymienieni do czasu aresztowania ukrywali się.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o Aleksandrię Niedziałowską blisko Niedziałowice.

² Prawdopodobnie Bajki Stare.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie w dniu 14 października br. aresztował dwie osoby: inżyniera zatrudnionego na kierowniczym stanowisku w Przedsiębiorstwie Geodezyjnym w Koszalinie, poch[odzenia] rzemieślniczego, lat 55 i mieszkankę Warszawy, poch[odzenie] inteligencja prac[ująca], lat 32, wyksz[tałcenie] średnie, z zawodu kreślarz – za szkodnictwo gospodarcze wyrażające się w nielegalnej sprzedaży różnych materiałów budowlanych, przeznaczonych na budownictwo w woj. koszalińskim.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku w dniu 15 października br. aresztował mieszkańca Przemysła, poch[odzenia] chłopskiego, lat 48, bez stałego miejsca pracy – za handel dewizami i zegarkami pochodzącymi z przemytu, otrzymywanymi m[ędzy] inn[y]mi od osoby aresztowanej uprzednio za współpracę z wywiadem angielskim.

Na podstawie orzeczenia Centralnego Laboratorium Ekspertyz Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie w dniu 14 października br. aresztował frezera WSK Świdnik, poch[odzenia] chłopskiego, lat 19 – za dokonanie 3 wrogich napisów na terenie WSK szkalujących politykę zagraniczną ZSRR w stosunku do Polski. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Mielcu (Rzeszów) w dniu 11 października br. aresztowała członka sekty świadkowie Jehowy, poch[odzenia] chłopskiego, lat 20, ostatnio zam[ieszkały] Kolonia Orłów³ pow. Krasnystaw (Lublin). Wymieniony od 1953 r. przyjeżdżał na teren Mielca, gdzie obsługiwał zebrania wyznawców sekty, prowadząc przy tym wrogą działalność. Podczas rewizji znaleziono przy nim literaturę sekty oraz notatki świadczące o prowadzeniu przez niego wrogiej działalności.

W nawiązaniu do informacji zamieszczonej w Biuletynach nr. 102[55] i 103[55] w sprawie zatrzymania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi 6 osób za nielegalne posiadanie i handel bronią, w wyniku śledztwa, w dniu 14 października br. zatrzymano mieszkankę Łodzi, poch[odzenia] robotniczego, lat 24, za przechowywanie pistoletu.

Wojska Ochrony Pogranicza zatrzymały i w dniu 14 października br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie robotnika Pow[iatowego] Przedsiębiorstwa Budowlanego w Mysłowie pow. Zawiercie, poch[odzenia] chłopskiego, lat 19. Wymieniony w dniu 12 października br. przekroczył nielegalnie granicę z Polski do Czechosłowacji z zamiarem ucieczki do Francji. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

³ Orłów Murowany-Kolonia lub Orłów Drewniany-Kolonia.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Kielcach w dniach 12 i 14 października br. wydał wyroki skazujące dwie osoby:

- 1) za udzielanie pomocy bandycie Dynusowi (skazany na karę śmierci), przechowywanie broni, pisanie wrogich ulotek i przesyłanie anonimów pogróżkowych do aktywistów wiejskich w pow. Jędrzejów – 1 osobę na 12 lat więzienia;
- 2) za kolportaż wrogiej broszury prowokatora Światły – 1 osobę na 3 lata więzienia.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(–) **Samółówka R[yszard]**, chor.

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 170–172.

1955 październik 21, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 105/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 21 X 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 105[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W Sułkowicach pow. Myślenice (Kraków) w dniu 18 października br. o godz. 17.40 trzech uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS, skąd po sterroryzowaniu personelu sklepowego zrabowali około 4000 zł i część towaru. W pościgu za bandytami biorą udział funkcjonariusze Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] i MO przy współudziale wojsk KBW.

Na terenie m. Sopot (Gdańsk) w dniu 18 października br. znaleziono 12 ulotek wykonanych na maszynie o treści nawołującej do walki z ustrojem PRL i Związkiem Radzieckim. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku.

Na adres Komitetu Łódzkiego PZPR wpłynął anonim szkalujący osobę I sekretarza komitetu w związku z podjętą decyzją zamknięcia boiska „Włókniarza”. Odpis anonimemu autor wysłał również do innych władz. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

Na terenie Zakładów Materiałów Ogniotrwałych „Stella” k. Chrzanowa (Kraków) w dniu 17 października br. ujawniono dwa napisy o treści szkalującej partię. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chrzanowie.

W dniu 17 października br. w kopalni „Bolesław Chrobry” w Wałbrzychu (Wrocław) stwierdzono kradzież 1 kg materiału wybuchowego, który wskutek awarii pozostał na kilka godzin bez ochrony. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wałbrzychu.

Na terenie budowy obiektów specjalnych w Niedźwiedziu pow. Miechów (Kraków), w dniu 16 października br. w godzinach nocnych przez nieustalonego dotychczas sprawcę uruchomiona została elektryczna pompa wodna, wskutek czego zatopionych zostało 6 zbiorników przygotowanych do próby. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Miechowie.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Praca aparatu

W nawiązaniu do informacji zamieszczonej w poprzednim Biuletynie nr 104/[55] w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie dwóch osób za szkodnictwo gospodarcze w budownictwie – podaje się, iż w wyniku śledztwa aresztowano dalsze 3 osoby biorące udział w nielegalnej sprzedaży materiałów budowlanych. Aresztowani są:

1) pracownik Wojewódzkiego Zarządu Budownictwa w Koszalinie, zatrudniony na kierowniczym stanowisku, pochodzenia inteligenckiego, wykształcenie] średnie, lat 59;

2) pracownik Powiatowego Przedsiębiorstwa Budowlanego w Białogardzie, zatrudniony na kierowniczym stanowisku, pochodzenie rzemieślnicze, wykształcenie średnie, lat 38;

3) hydraulik zatrudniony w Zjednoczeniu PGR Koszalin, pochodzenie chłopskie, lat 29. Podczas rewizji znaleziono u niego większą ilość skradzionych materiałów.

Sankcję na areszt w[yżej] wymienionych wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koźlu (Opole) dnia 18 października br. aresztował: dwóch rolników, posiadających 4 i 10 ha ziemi oraz mieszkańca osiedla Kędzierzyn, pochodzenia robotniczego, z zawodu ślusarz – wszyscy w wieku od 30 do 32 lat – za śpiewanie rewizjonistycznych piosenek.

Komisariat MO w Siemiatyczach (Białystok) w dniu 13 października br. zatrzymał i przekazał do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku czł[onka] sekty świadkowie Jehowy, pochodzenia robotniczego, lat 26, bez stałego miejsca pracy, zam[ieszkała] w Warszawie. Wymieniona kilkakrotnie przyjeżdżała do wsi Mielnik pow. Siemiatycze w celu werbowania nowych członków do sekty. Podczas rewizji znaleziono przy niej literaturę sekty i instrukcje dot[yczące] sposobu werbowania członków. Sankcję na areszt wydał prokurator powiatowy.

Milicja Obywatelska w Łodzi dnia 18 października br. zatrzymała i przekazała do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi czł[onkinię] sekty świadkowie Jehowy, lat 21, która posiadała przy sobie większą ilość literatury sekty.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku dnia 18 października br. zatrzymał pracownika Spółdzielni Chemiczno-Mydlarskiej w Gdyni, pochodzenia intelig[encja] prac[ująca], lat 34, z zawodu bakteriolog – za handel zegarkami pochodzenia zagranicznego i utrzymywanie kontaktu z osobnikiem uprzednio aresztowanym za działalność szpiegowską.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Krakowie w dniu 14 października br. wydał wyroki skazujące 4 osoby:

1) za udzielanie pomocy bandzie Sałapatka – 2 osoby na kary 5 lat oraz 6 lat i 6 m[iesiący] więzienia,

2) za niemeldowanie władzom o osobach znanych mu z działalności bandyckiej – 1 osobę na karę 3 lat więzienia,

3) za kolportaż literatury sekty świadkowie Jehowy – 1 osobę na karę 3 lat więzienia.

Sąd Wojewódzki w Rzeszowie w dniu 15 października br. wydał wyroki skazujące dwie osoby na kary 13 i 9 lat więzienia za przynależność do nielegalnej organizacji WiN i nielegalne posiadanie broni.

Sąd Wojewódzki w Rzeszowie na sesji wyjazdowej w Krośnie wydał wyroki skazujące dwóch członków sekty świadkowie Jehowy (ojciec i syn) na kary 15 i 12 lat więzienia za morderstwo księdza z powiatu Jasło w 1954 r., rozbrojenie funkcyj[onariusza] MO oraz za inne napady rabunkowe dokonane na sklepy spółdzielcze i osoby prywatne.

Sąd Wojewódzki w Olsztynie w dniu 14 października br. wydał wyroki skazujące 5 osób na kary od 2 lat i 6 m[iesiący] do 6 lat więzienia za aktywną działalność w sekcie świadkowie Jehowy.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:
kierownik Sekcji Informacji GP
(-) M[ieczysław] Stec, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 173–176.

1955 październik 22, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 106/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 22 X 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 106[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

We wsi Osówka pow. Starachowice (Kielce) w dniu 21 października br. o godz. 2.00 w nocy 6 uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS. Bandyci zrabowali część towaru, a pozostały zniszczyli. Pościg za bandą prowadzi grupa operacyjna, w skład której wchodzi funkcjonariusze Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] i MO.

W m. Obszanka¹ pow. Krasnystaw (Lublin) w dniu 19 października br. o godz. 11.00 uzbrojony bandyta dokonał napadu na sklep GS, skąd po sterroryzowaniu personelu zrabował pieniądze z dziennego utargu. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Krasnymstawie.

Przewodniczący GRN Michny pow. Kolno (Białystok) oraz pracownik tejże GRN – sekretarz POP PZPR we wsi Dziegiele, w dniu 20 października br. otrzymali pocztą anonimy wykonane odręcznie, których autor grozi im śmiercią i spalaniem zabudowań za aktywną pracę polityczno-społeczną. Nadmienić należy, że sekretarz POP na początku bm. otrzymał anonim tej samej treści, o którym nie meldował władzom. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kolnie.

Członek GRN w Olbicieniu² pow. Szydłowiec (Kielce) – czł[onek] PZPR, w dniu 15 października br. otrzymał pocztą anonim z pogrózkami, wykonany odręcznie. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szydłowcu.

Dyrektor Państwowego Zakładu Zdrojowego w Busku (Kielce) w dniu 20 października br. otrzymał anonim z pogrózkami. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach.

Na terenie Naczelnej Dyrekcji Funduszu Wczasów Pracowniczych w Warszawie dnia 18 października br. ujawniono napis o treści antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] m.st. Warszawy.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Miejscowość nieustalona. Być może Olszanka.

² Miejscowość nieustalona. Gromada Olbiciń znajdowała się w powiecie kraśnickim.

W PGR Bogatynia pow. Zgorzelec (Wrocław) w dniu 20 października br. o godz. 23.10 wybuchł pożar (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła ze zbożem zebrany z 34 ha. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zgorzelcu.

Praca aparatu

Na podstawie obywatelskiego powiadomienia Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Jeleniej Górze (Wrocław) w dniu 21 października br. zatrzymał 3 pracowników Zakładu Celwiskoza i pracownika PKP, podejrzanych o przynależność do nielegalnej organizacji. Podczas rewizji domowej u jednego z zatrzymanych znaleziono pistolet typu Nagan. Z wstępnego śledztwa wynika, że zatrzymani planowali dokonać napadu na listonosza w dniu 22 października br. i zrabować mu pieniądze oraz że celem organizacji było zdobycie broni i pieniędzy poprzez dokonywanie napadów, a następnie ucieczka za granicę.

Na podstawie obywatelskiego powiadomienia Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 21 października br. zatrzymał dwóch bandytów (ukrywających się od sierpnia br.), w wieku po 20 lat, w tym jeden b[ył]y kandydat PZPR i czł[onek] ORMÓ, przy których podczas rewizji znaleziono 2 granaty i pistolet niezdatny do użytku. Wymienieni dokonali dwóch napadów rabunkowych na placówki handlu uspołecznionego w powiecie Wadowice. Do Wrocławia przybyli z zamiarem dokonywania dalszych napadów.

Na podstawie danych uzyskanych w śledztwie z aresztowanymi we wrześniu br. członkami nielegalnej organizacji o charakterze szpiegowskim Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie w dniu 19 października br. aresztował do powyższej sprawy pracownika „Mostostalu” w Nowej Hucie, pochodzenie chłopskie, lat 28. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie w dniu 19 października br. aresztował osobnika (ukrywającego się od 1952 r.), pochodzenie chłopskie, lat 30 – za przynależność do antypaństwowej organizacji, nielegalne posiadanie broni i dokonywanie napadów w pow. Krasnystaw.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Żaganiu (Zielona Góra) w dniu 17 października br. aresztował mieszkańca Dzierzychowic, pochodzenie chłopskie, lat 18 – za nielegalne posiadanie karabinu.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku dnia 19 października br. aresztował pracownika prywatnego zakładu fotograficznego, pochodzenie robotnicze, lat 28 – za aktywną działalność w sekcji świadkowie Jehowy.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie w dniu 19 października br. aresztował ucznia Zasadniczej Szkoły Górniczej w Mysłowicach, pochodzenie chłopskie, czł[onek] ZMP, lat 17 – za przechowywanie i kolportowanie wrogich ulotek pochodzenia zagranicznego.

Wyroki

Sąd Powiatowy w Koszalinie wydał wyroki skazujące jedną osobę na karę 3 lat więzienia, drugą osobę na 3 lata i 6 m[iesiący] więzienia oraz dwie osoby na karę pobytu

w domu poprawczym za przynależność do nielegalnej młodzieżowej organizacji pod nazwą Związek Walki Wyzwoleńczej.

Sąd Wojewódzki w Białymstoku w dniu 19 października br. wydał wyroki skazujące 3 osoby na kary od 8 miesięcy do 2 lat więzienia za niemeldowanie władzom o znanej im działalności członków bandy Bubińczyka^b, występującej pod nazwą Narodowy Związek Patriotów Polskich.

Sąd Powiatowy w Koźlu (Opole) w dniu 14 października br. wydał wyrok skazujący jedną osobę na 2 lata więzienia za rozpowszechnianie wrogiej propagandy.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) M[ichał] **Drzewiecki**, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(–) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 177–180.

^b W tekście: Dubieńczyka.

1955 październik 25, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 107/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 25 X 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 107[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W m. Kamionka pow. Chełm (Lublin) w dniu 21 października br. uzbrojony bandyta dokonał napadu na sklep GS, rabując 4 tys. zł i część towaru. Na zrabowany towar bandyta pozostawił pokwitowanie podpisane ps. „Bury”. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W m. Zawoje¹ pow. Wadowice (Kraków) w dniu 21 października br. o godz. 20.00 dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep spółdzielczy, rabując około 2500 zł. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Wadowicach.

Dnia 20 października br. o godz. 2.00 w nocy w m. Latalice pow. Poznań 4 nieustalonych dotychczas osobników dokonało napadu na mieszkanie radnego GRN, czł[onka] PZPR. Napastnicy dotkliwie pobili wymienionego oraz zrabowali mu 12 000 zł. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna, w skład której wchodzi funkcjonariusze Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] i KP MO w Poznaniu.

Na terenie Fabryki Pluszu i Aksamitu w Kaliszu (Poznań) w dniu 22 października br. ujawniono ulotkę o treści antyrządzieckiej, wykonaną odręcznie. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kaliszu.

W Słupsku (Koszalin) dnia 21 października br. na budynku Technikum Finansowego ujawniono ulotkę wykonaną odręcznie o treści antyrządowej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Słupsku.

Na terenie m. Krosno Odrzańskie (Zielona Góra) dnia 20 października br. ujawniono antypaństwowy napis wykonany kredą. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krośnie Odrzańskim.

W PGR Lipce pow. Świdwin (Koszalin) w dniu 21 października br. wybuchł pożar (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła ze zbożem. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Świdwinie.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Prawdopodobnie powinno być Zawoja.

Praca aparatu

W nawiązaniu do informacji zamieszczonej w poprzednim Biuletynie nr 106/[55] w sprawie zatrzymania w Jeleniej Górze (Wrocław) 4 osób podejrzanych o przynależność do nielegalnej organizacji w dniu 22 października br. zatrzymano dalsze 2 osoby, w wieku 16 i 18 lat. W śledztwie ustalono, że stanowili oni bandę pn. Czarna Perełka², którą utworzyli w sierpniu br. Przeprowadzili oni kilka zebrań organizacyjnych, na których złożyli przysięgę oraz uzgodnili plany zamierzanych napadów na funkcjonariuszy U[ds]B[P] i MO, wysadzenia w powietrze pomnika wdzięczności ku czci Armii Radzieckiej i Komisariatu MO w Jeleniej Górze. Podczas rewizji u zatrzymanych znaleziono pół kilograma materiału wybuchowego, lont i sponki górnicze.

W nawiązaniu do informacji zamieszczonej w poprzednim Biuletynie nr 106/[55] w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu 2 ukrywających się bandytów – w dniu 23 października br. w wyniku śledztwa – Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wadowicach (Kraków) do sprawy tej aresztował dalszego bandytę, pochodzenia chłopskiego, lat 18, czł[onek] ZMP i ORMÓ, kandydat PZPR. Nadmienić należy, że aresztowani bandyci w toku śledztwa przyznali się do dokonania szeregu napadów rabunkowych w powiecie Wadowice i Myślenice. Śledztwo p[rzeciw]ko aresztowanym prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie.

Na podstawie wyników Centralnego Laboratorium Ekspertyz Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Mrągowie (Olsztyn) w dniu 20 października br. aresztował mieszkańca Mrągowa, lat 49 – za przesłanie w lipcu br. 2 anonimów z pogrózkami do osób aktywnie udzielających się w pracy polityczno-społecznej. Wymieniony w 1953 r. był karany sędownie na 15 lat więzienia za przynależność do kontrrewolucyjnej organizacji pn. Zjednoczone Siły Zbrojne, zwolniony warunkowo z uwagi na stan zdrowia.

Na podstawie wyników ekspertyzy pisma Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie w dniu 20 października br. aresztował sprawcę przesłania w 1953 r. do redakcji „Głosu Koszalińskiego” 2 anonimów o wrogiej treści skierowanej p[rzeciw]ko Polsce Ludowej. Aresztowany jest pochodzenia robotniczego, lat 32, bez stałego miejsca pracy.

Na mocy postanowienia prokuratora Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ostrzeszowie (Poznań) w dniu 21 października br. aresztowała byłego członka spółdzielni produkcyjnej w Kuźnicy Dąbrowskiej, lat 37 – za pobicie w dniu 20 października br. z[astęp]cy przewodniczącego wymienionej spółdzielni i samowolne zabranie ze spółdzielni 2 koni i maszyny do kopania ziemniaków.

Wojska Ochrony Pogranicza w dniu 19 października br. zatrzymały i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze magazyniera POM-u w Piastoszynie pow. Tuchola (Bydgoszcz), pochodzenia robotni-

² Czarna Perełka (Metzner) – organizacja młodzieżowa działająca w Jeleniej Górze, o charakterze zbrojnym i propagandowym. Na czele trzynastoosobowej grupy stał Jan Metzner. Wcześniej w latach 1951–1952 istniała tu ośmioosobowa organizacja propagandowa o tej samej nazwie, kierowana przez Juliana Wierzbickiego ps. „Mściwy”. Według autorów *Informatora* grupa Wierzbickiego działała w okresie 1952–1956 i liczyła osiemnastu członków. *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie wrocławskim 1945–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 514; *Informator o nielegalnych...*, s. 314.

czego, lat 17 – za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z Polski do NRD z zamiarem ucieczki do Niemiec Zachodnich. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wyroki

Sąd Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy na sesji wyjazdowej w Gdańsku w dniu 22 października br. wydał wyroki skazujące 5 osób na kary od 5 do 7 lat więzienia za działalność szpiegowską na rzecz wywiadu francuskiego.

Sąd Wojewódzki w Rzeszowie w dniu 21 października br. wydał wyroki skazujące:

– za przynależność do bandy UPA jedną osobę na karę 10 lat więzienia i utratę praw na okres 5 lat,

– za ukrywanie w[yżej] wym[ienionego] bandyty trzy osoby na kary od 1 roku i 6 m[iesią]cy do 2 lat i 6 m[iesią]cy więzienia,

– za przesłanie do rozgłośni radiowej Wolna Europa listów o antypaństwowej treści jedną osobę na karę 10 m[iesią]cy więzienia.

Sąd Wojewódzki w Szczecinie dnia 19 października br. wydał wyrok skazujący jedną osobę na karę 1 roku i 8 m[iesią]cy więzienia za kolportaż wrogiej broszury prowokatora Światły.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) **Drzewiecki M[ichał]**, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Inform[acji] GP

(–) **Stec M[ieczysław]**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 181–184.

1955 październik 27, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 108/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 27 X 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 108[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W grom. Śladków pow. Busko (Kielce) w dniu 26 października br. o godz. 17.00 dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS, skąd po sterroryzowaniu personelu sklepowego zrabowali ok. 2000 zł. Tego samego dnia o godzinie 19.30 ci sami bandyci dokonali napadu na sklep GS w Unikowie pow. Pińczów (Kielce), rabując około 2000 zł. Pościg za bandytami prowadzą funkcjonariusze Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] i MO przy współudziale wojsk KBW.

W nocy z dnia 22 na 23 października br. nieustaleni dotychczas sprawcy dokonali włamania do magazynu sportowego przy liceum w Otwocku (Warszawa), skąd zrabowali 2 sztuki broni sportowej kbks i 250 sztuk amunicji do wym[ienionej] broni. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Otwocku.

Na adres GRN w Tuczępach pow. Busko (Kielce) w dniu 24 października br. wpłynął anonim, którego autor grozi śmiercią pracownikom tamt[ejszej] GRN w wypadku, jeżeli nie zaprzestaną intensywnej pracy na odcinku obowiązkowych dostaw. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Busku.

Na adres przewodniczącego Prezydium Stołecznej Rady Narodowej w dniu 24 października br. wpłynął pocztą (nadany w Stalinogrodzie) anonim o treści antypaństwowej i antyradzieckiej. Anonim wykonany był odręcznie, podpisany: „Naród AL-AK”.

Na terenie Zespołu PGR Poskowina¹ pow. Wołów (Wrocław) w dniu 23 października br. ujawniono wrogi afisz wykonany odręcznie. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wołowie.

W Zespole PGR Lipinki² pow. Bydgoszcz w dniu 24^b października br. o godz. 16.00 wybuchł pożar (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła ze zbożem, młocarnia i przyległa do stodoły szopa z narzędziami. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna, w skład której wchodzi funkc[jonariusze] Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] i MO.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

^b Druga cyfra słabo czytelna. Prawdopodobnie: 4.

¹ Miejscowość nieustalona. Być może Piskorzyna.

² Miejscowość nieustalona.

W PGR Waplewo pow. Sztum (Gdańsk) dnia 25 października br. wybuchł pożar (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła ze zbożem i paszą oraz młocarnia. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Delegatury Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO.

W spółdzielni produkcyjnej Warmięg^c pow. Szczecinek (Koszalin) dnia 23 października br. około godz. 21.00 wybuchł pożar (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku którego spłonęły 2 stodoły ze zbożem. Nadmienić należy, że członkowie spółdzielni w czasie wybuchu pożaru byli na zebraniu. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Szczecinku.

W spółdzielni produkcyjnej Brzeziny³ pow. Kętrzyn (Olsztyn) w dniu 20 października br. wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła z paszą. Ze wstępnego dochodzenia wynika, iż podejrzanym o spowodowanie pożaru jest członek tej spółdzielni, wydany z szeregów PZPR, który nosi się z zamiarem wystąpienia ze spółdzielni. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kętrzynie.

Praca aparatu

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi dnia 24 października br. zatrzymał za przynależność do nielegalnej organizacji pn. Młoda Gwardia 4 osoby:

1) pracownik Zasadniczej Szkoły Metalowej, pochodzenie robotnicze, czł[onek] ZMP, lat 20, zam[ieszkały] w Łodzi;

2) pracownik Przedsiębiorstwa Leśnego, pochodzenie robotnicze, lat 20, zam[ieszkały] w pow. Krosno Odrzańskie (Zielona Góra), uprzednio karany sądownie za kradzież i pobicie;

3) pracownik Łódzkiej Fabryki Maszyn Jedwabniczych, poch[odzenie] robotnicze, czł[onek] ZMP, lat 19, zawód tokarz;

4) poch[odzenie] robotnicze, lat 18, zam[ieszkały] w Łodzi. W 1949 r. był zatrzymany przez Wojewódzki Urząd [Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy za kolportaż antypaństwowych ulotek [i] zwolniony jako młodociany.

W toku wstępnego przesłuchania zatrzymani zeznali, iż organizacja ta stawiała sobie za zadanie walkę z ustrojem PRL. Przyznali się również, że w 1954 r. przecięli kabel telefoniczny linii Łódź–Warszawa. Sankcję na areszt wymienionych wydał prokurator.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie w dniu 20 października br. aresztował cztery osoby:

1) mieszkanka Szczecina, wykształcenie wyższe, lat 29, bez stałego miejsca pracy;

2) pracownika Zakładów Mleczarskich w Gryfinie, lat 26;

3) mieszkankę Gryfina, lat 25, bez stałego miejsca pracy;

4) mieszkankę Szczecina, narodowości angielskiej, obyw[atelstwa] polskiego, lat 29, bez stałego miejsca pracy.

Wymienieni stanowili grupę, która zajmowała się kradieżą dowodów osobistych i różnych legitymacji, pieczętek z instytucji państwowych oraz podrabianiem dowodów osobistych dla innych osób i pobierali pieniądze z PKO na książeczki uprzednio skradzione.

^c Było: Warmięk.

³ Miejscowość nieustalona.

Podczas przeprowadzonej rewizji u aresztowanych znaleziono: 8 dowodów osobistych, 20 różnych legitymacji, 3 karty meldunkowe, 15 książeczek PKO. Z uwagi na kryminalny charakter przestępstwa sprawę do dalszego prowadzenia przekazano KW MO w Szczecinie. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] natomiast interesuje się wynikami śledztwa.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku dnia 25 października br. aresztował mieszkańca Gdyni, poch[odzenia] chłopskiego, lat 26, bez stałego miejsca pracy – za handel dewizami i utrzymywanie kontaktów z osobami uprzednio aresztowanymi za działalność szpiegowską.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie dnia 26 października br. zatrzymał rolnika, posiadającego 3 ha ziemi, lat 27, zam[ieszkałego] w pow. Krosno za udzielanie pomocy bandzie Cieśli (zlikwidowana we wrześniu br.).

W nawiązaniu do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 106[55] w sprawie aresztowania przez Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Żaganiu (Zielona Góra) jednej osoby za nielegalne posiadanie karabinu – w wyniku śledztwa Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze dnia 24 października br. do sprawy tej aresztował robotnika GOM w Dietrichowicach, poch[odzenia] chłopskiego, lat 21. Wymieniony posiadał nielegalnie karabin, który dnia 3 października br. przekazał na przechowanie uprzednio aresztowanemu. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na podstawie wyników Centralnego Laboratorium Ekspertyz Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chełmnie (Bydgoszcz) w dniu 24 października br. zatrzymała pracownika sklepu MHD w Grubnie, pow. Chełmno, poch[odzenia] chłopskiego, czł[onka] PZPR, lat 53. Wymieniony w maju br. podrzucił wrogą broszurę prowokatora Światły do biurka z[astępcy] kierownika Szkoły Rolniczej w Grubnie, a następnie listem anonimowym powiadomił Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] o rzekomym kolportowaniu broszur przez wyżej wspomnianego. W toku wstępnego przesłuchania zatrzymany zeznał, że czynu tego dokonał na tle osobistych nieporozumień i z namowy b[yłego] kierownika wymienionej szkoły, od którego otrzymał broszurę. W związku z powyższym w dniu 25 października br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy zatrzymał b[yłego] kierownika wymienionej szkoły (obecnie z[astępcą] dyrektora Technikum Rolniczego w Gronowie), poch[odzenia] chłopskiego, lat 45, czł[onek] PZPR.

Na podstawie obywatelskiego powiadomienia Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Inowrocławiu (Bydgoszcz) dnia 25 października br. zatrzymał mieszkańca Gniewkowa, poch[odzenia] drobnomieszczańskiego, wykształcenie średnie, lat 17 – za kolportaż wrogiej broszury prowokatora Światły. W toku wstępnego przesłuchania zatrzymany zeznał, iż broszurę znalazł w walizce swego brata, studiującego w seminarium duchownym w Gnieźnie. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rybniku (Stalinogród) w dniu 17 października br. aresztował robotnika kop[alni] „Chwałowice”, poch[odzenia] robotniczego, lat 23 – za śpiewanie hitlerowskich piosenek w lokalu Wojskowej Komisji Poborowej.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie w dniu 24 października br. aresztował właścicielkę prywatnego warsztatu, poch[odzenia] robotniczego, lat 53 – za przechowywanie 5000 szt[uk] nielegalnej literatury sekty świadkowie Jehowy.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowa Delegatura [Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Morągu (Olsztyn) dnia 22 października br. aresztowała pracownika Powiatowego Zarządu Łączności w Morągu, poch[odzenie] inteligencja pracująca, lat 17 – za przecięcie instalacji kablowej w wymienionym zarządzie w dniu 21 października br.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Tarnowie (Kraków) przy udziale wojska w dniu 25 października br. zatrzymał ukrywającego się od 1952 r. dezertera Oficerskiej Szkoły Lotniczej w Radomiu, poch[odzenia] chłopskiego, lat 35. W czasie zatrzymania usiłował zbiec, wobec czego został lekko postrzelony. O powyższym powiadomiono jednostkę poszukującą, której zostanie przekazany.

Wojska Ochrony Pogranicza w dniu 24 października br. przekazały do Wojew[ódzkiego] Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie 2 pracowników Stoczni Szczecińskiej, poch[odzenia] robotniczego, w wieku 19 i 25 lat – za nielegalne przekroczenie granicy z Polski do Czechosłowacji w dniu 21 października br. z zamiarem ucieczki do Niemiec Zachodnich. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojska Ochrony Pogranicza w dniu 23 października br. zatrzymały i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze mieszkańca Świnoujścia (Szczecin), poch[odzenia] robotniczego, lat 21 – za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Białymstoku wydał wyroki skazujące: 4 osoby na kary od 3 do 6 lat więzienia, 1 osobę na rok więzienia w zawieszeniu, 1 osobę na karę 9 miesięcy aresztu – za przestępczą działalność w bandzie pn. Narodowy Związek Patriotów Polskich.

Sąd Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy dnia 18 października br. wydał wyrok skazujący jedną osobę na karę 7 lat więzienia za ucieczkę z Polski do Szwecji i przekazanie obcemu wywiadowi informacji szpiegowskich. Wymieniony ze Szwecji deportowany został w lipcu br.

Sąd Wojewódzki w Krakowie dnia 25 października br. wydał wyrok skazujący jedną osobę na karę 3 lat więzienia za przynależność do sekty świadkowie Jehowy i uchylenie się od służby wojskowej.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(–) **Stec** M[ieczysław], mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 185–190.

1955 październik 29, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 109/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 29 X 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 109[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

Na terenie kopalni „Bobrek” w Bytomiu (Stalinogród) dnia 27 października br. w jednym z chodników nieustalony dotychczas sprawca, po uprzednim wyłączeniu prądu, przeciął kable elektryczne. Przerwa w produkcji trwała 3 godziny. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bytomiu.

W m. Majewo pow. Sokółka (Białystok) dnia 28 października br. około godz. 21.00 dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep spółdzielczy, rabując część towaru. W trakcie napadu bandyci zerwali druty linii telefonicznej.

W m. Leżajsk pow. Łańcut (Rzeszów) dnia 28 października br. około godz. 21.00 dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep spółdzielczy, rabując towar. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] i MO.

W Bielsku (Stalinogród) dnia 25 października br. ujawniono 4 ulotki wykonane ręczną drukarką o treści szkalującej kierownictwo partii. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bielsku.

Na adres Komendy Powiatowej MO w Hajnówce (Białystok) w dniu 25 października br. wpłynął pocztą anonim, którego autor nawołuje do walki z komunizmem oraz szkaluje przedstawicieli rządu PRL. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Hajnówce.

Na terenie Zakładów Wytwórczych Aparatury Grzejnej w Warszawie dnia 27 października br. ujawniono dwa wrogie napisy szkalujące przywódcę międzynarodowego ruchu robotniczego. Napis o podobnej treści ujawniono na terenie Warszawskich Zakładów Fotooptycznych w dniu 28 października br. Dochodzenie w obydwu wypadkach prowadzi Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] m.st. Warszawy.

W biurze Zakładów Chłodniczych w Bytomiu (Stalinogród) dnia 26 października br. na jednym z biurów ujawniono dwa wrogie napisy wykonane kredą, z których jeden stanowił tytuł hymnu hitlerowskiego, natomiast drugi skierowany był przeciwko b[y]łemu sekretarzowi Komitetu Zakładowego PZPR. Obok napisów narysowana była swastyka. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bytomiu.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

Praca aparatu

Milicja Obywatelska w Łowiczu (Łódź) dnia 27 października br. zatrzymała i przekazała do Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łowiczu ukrywającego się od 1949 r. b[yłego] członka bandy „Murata”¹, pochodzenia chłopskiego, lat 42.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie dnia 26 i 27 października br. aresztował trzech rolników, posiadających 1–4 ha ziemi, w wieku od 45 do 57 lat – za udzielanie pomocy bandzie Cieśli (zlikwidowana we wrześniu br.). Podczas rewizji domowej u jednego z aresztowanych znaleziono nielegalnie posiadaną dubeltówkę.

Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Myśliborzu (Szczecin) dnia 26 października br. zatrzymała ukrywającego się od lipca br. dezertera WP (odbywał służbę w jednostce lotniczej w Bydgoszczy), pochodzenia chłopskiego, czł[onka] ZMP, lat 22. W czasie zatrzymania wymieniony usiłował zbiec ostrzeliwując się z pistoletu i w wyniku wymiany strzałów został ranny. O powyższym powiadomiono Wydział Informacji Lotnictwa w Bydgoszczy.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wolinie (Szczecin) zatrzymał robotnika PGR w Uninie, lat 18, który w dniu 25 października br. w świetlicy PGR w obecności kilku innych robotników rozbił popiersie jednego z przywódców klasy robotniczej oraz wrogo wypowiadał się o przedstawicielach rządu PRL.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie dnia 25 października br. zatrzymał mieszkańca Pieńkowa pow. Sławno, pochodzenie robotnicze, narodowość i obywatelstwo niemieckie, lat 24, podejrzanego o przecięcie przewodów elektrycznych doprowadzających prąd do wymienionej gromady i miejscowego kina oraz przebicia opon przy traktorze.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Raciborzu (Opole) dnia 26 października br. aresztował dwie osoby: robotnika Stalinogrodzkich Zakładów Młynarskich, pochodzenie robotnicze, lat 20 i mieszkańca Żerdzin, pochodzenie robotnicze, wykluczony z szeregów PZPR, lat 27 – za śpiewanie w miejscu publicznym piosenek hitlerowskich w języku niemieckim.

Na podstawie obywatelskiego powiadomienia Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szprotawie (Zielona Góra) aresztowała pracownika Powiatowego

¹ Jan Małolepszy ps. „Murat” (1906–1949), podoficer WP. W czasie kampanii wrześniowej walczył w rejonach Warty i Widawki, a następnie Równego, gdzie został wzięty do niewoli przez Sowietów. Po ucieczce z transportu wrócił w rodzinne strony i rozpoczął działalność konspiracyjną w szeregach ZWZ-AK, w 1943 r. został kwatermistram Obwodu Wieluń. Po zakończeniu wojny zorganizował posterunek MO w Okalewie i został jego komendantem. W obawie przed aresztowaniem powrócił w grudniu 1945 r. do podziemia, obejmując obowiązki kwatermistrza batalionu KWP „Turbina”. Już jednak w kwietniu 1946 r. został aresztowany, ale po podpisaniu „lojalki” – zwolniony. Poinformował o tym fakcie Sojczyńskiego, pozostał w oddziale „Błyskawicy”. Po rozbiciu tzw. II Komendy KWP i ogłoszeniu amnestii w 1947 r. został komendantem tzw. III Komendy, podporządkowując sobie ocalałe grupy i żołnierzy, którzy nie skorzystali z ustawy amnestyjnej. Aresztowany 9 listopada 1948 r. i skazany 4 marca 1949 r. przez WSR w Łodzi na czterokrotną karę śmierci. Małolepszy został zamordowany przez funkcjonariuszy bezpieczeństwa 14 marca 1949 r. w więzieniu przy ul. Anstadta w Łodzi, przed wykonaniem wyroku sądowego. Miejsce pochówku „Murata” pozostaje nieznanne. T. Toborek, *Stanisław Sojczyński...*, 187; K. Jasiak, *Jan Małolepszy (1906–1949)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny...*, t. III, s. 339–341; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie łódzkim 1945–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 386.

Zarządu Rolnictwa, pochodzenie chłopskie, lat 28 – za rozpowszechnianie w miejscu publicznym antypaństwowej i antyradzieckiej propagandy. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojew[ódzki] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze dnia 27 października br. aresztował robotnika Rejonu Dróg Publicznych w Krośnie Odrz[ąńskim], pochodzenie chłopskie, lat 54 – za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy (sługa grupy). Podczas rewizji domowej znaleziono większą ilość nielegalnej literatury sekty.

Wojska Ochrony Pogranicza w dniu 25 października br. zatrzymały i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze pracownika Powiatowego Związku Gminnych Spółdzielni w Parsku pow. Kościan, pochodzenie robotnicze, lat 17 – za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z zamiarem ucieczki do Niemiec Zachodnich.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) M[ichał] **Drzewiecki**, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(–) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 191–193.

1955 listopad 2, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 110/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 2 listopada [19]55 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 110[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W cukrowni Mała Wieś pow. Płock (Warszawa) dnia 30 października br. uszkodzona została główna turbina, której remont trwał będzie około 6 dni. W związku z powyższym zainstalowano zapasową turbinę, przy uruchamianiu której okazało się, że jest również zepsuta. Przy sprawdzaniu poszczególnych części wewnątrz turbiny znaleziono śrubę, co wskazuje na celową wrogą działalność. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie.

W gromadzie Lipce pow. Legnica (Wrocław) dnia 18 października br. nieustaleni dotychczas sprawcy przecięli przewód napowietrznej linii telefonicznej łączącej poszczególne jednostki Armii Radzieckiej. W dniu 27 października br. powtórnie przerwano łączność telefoniczną pomiędzy radzieckimi jednostkami wojskowymi, przy czym skradziono około 120 m[e]tr[ów] kabla telefonicznego. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Legnicy.

W Zakładach im. Klementa Gottwalda w Jeleniej Górze (Wrocław) w dniu 28 października br. stwierdzono, że do generatora służącego do spawania acetylenem nieustalony dotychczas sprawca zamiast wody wlał ropy naftowej. Nadmieniam się, że w wypadku niezauważenia powyższego w porę i przystąpienia do spawania nastąpiłby wybuch generatora, powodując wypadki śmiertelne wśród załogi. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W Ekspozyturze PKS (towarowa) w Chełmie (Lublin) dnia 27 października br. nieustalony dotychczas sprawca spowodował zanieczyszczenie podziemnego zbiornika z benzyną o pojemności 2500 litrów przez wlanie płynu o nieustalonym składzie chemicznym. Benzyną tą zatankowano 5 samochodów ciężarowych, które w drodze po oddaleniu się od bazy przestały pracować. Dochodzenie prowadzi MO przy współudziale Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chełmie.

W m. Jarantowiczki pow. Wąbrzeźno (Bydgoszcz) na ogrodzeniu jednego z domów, w którym czasowo zakwaterowany został aktyw KP PZPR biorący udział w agitacji chłopów do organizowania spółdzielni produkcyjnej, w dniu 28 października br. ujawniona

^{a-a} Wpisano odręcznie.

została ulotka o treści antyspółdzielczej, wykonana odręcznie. W wyniku prowadzonego dochodzenia Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wąbrzeźnie ustaliła, iż sprawcami powyższego są trzej bracia w wieku od 13 do 16 lat. Podczas przeprowadzonej z nimi rozmowy przyznali się do wykonania i wywieszenia ulotki oraz podali, iż powyższego dokonali z namowy ojczyzna (posiada 8 ha ziemi). Dalsze dochodzenie w toku.

Na terenie m. Włocławka (Bydgoszcz) w dniu 22 października br. ujawniono dwie ulotki z antykomunistycznymi hasłami, wykonane odręcznie. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Włocławku.

W Bytomiu (Stalinogród) na klatce schodowej jednego z domów w dniu 27 października br. znaleziono ulotkę wykonaną odręcznie o treści antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na adres Dyrekcji Stołecznego Przedsiębiorstwa Aptek wpłynął pocztą anonim wykonany odręcznie, w którym autor wrogo wypowiada się o przedstawicielach rządu PRL. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] m.st. Warszawy.

Małorolny chłop z gromady Mełgiew pow. Lublin w dniu 27 października br. otrzymał pocztą anonim, którego autor grozi mu śmiercią w wypadku, jeżeli nie zaprzestanie się udzielać w pracy polityczno-społecznej na wsi. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie.

W budynku administracyjnym DOKP w Szczecinie dnia 28 października br. ujawniono napis wykonany odręcznie o treści szkalującej partię i rząd PRL. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie.

W pobliżu gromady Serby [Stare] pow. Głogów (Zielona Góra) na murze nieczynnego transformatora znajdującego się na terenie wojskowym ujawniono napis wykonany odręcznie farbą o treści szkalującej ustrój Polski Ludowej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Głogowie wspólnie z Informacją [Wojska Polskiego].

W Nowym Targu (Kraków) w dniu 29 października br. na parkanie w pobliżu stacji kolejowej ujawniono antypaństwowe napisy wykonane kredą. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowym Targu.

W PGR Krukowo pow. Kołobrzeg (Koszalin) dnia 27 października br. wybuchł pożar (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku którego spłonęła sterta słomy. Nadmienić należy, że w tym samym PGR w listopadzie ub.r. spłonęła stodoła ze zbożem i maszynami rolniczymi. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna, w skład której wchodzi funkcjonariusze Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] i MO.

W PGR Górczyna pow. Wschowa (Zielona Góra) dnia 27 października br. wskutek podpalenia spłonął stóg siana i koniczyny. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Wschowie.

Praca aparatu

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi dnia 28 października br. zatrzymał dwóch mieszkańców Łodzi, pochodzą[enie] intelig[encja] prac[ująca], w wieku 17 i 18 lat, bez stałego miejsca pracy – podejrzanych o przynależność do antypaństwowej organizacji młodzieżowej. W toku wstępnego przesłuchania zatrzymani zeznali, że prowadzili rozmowy na temat

utworzenia nielegalnej organizacji pn. Orleńta, której zadaniem byłoby zbieranie informacji z dziedziny gospodarczej kraju oraz lotnictwa cywilnego i wojskowego. Podczas rewizji domowej u jednego z zatrzymanych znaleziono szereg tajnych dokumentów pisanych na maszynie, gdzie m.in. znajdowały się meldunki specjalne dotyczące miejsc stacjonowania samolotów odrzutowych. Nadmienić należy, że wymienieni w 1954 r. byli zatrzymani przez WOP za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z zamiarem ucieczki do Anglii – zwolnieni ze względu na młody wiek.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi dnia 30 października br. zatrzymał i przekazał do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie mieszkańca z pow. Łask, pochodz[enie] chłopskie, lat 47, czł[onek] PZPR i ORMÓ, u którego podczas rewizji domowej znaleziono nielegalnie posiadany pistolet z amunicją pozostawioną u niego przez bandytę aresztowanego przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku dnia 29 października br. aresztował ukrywającego się pod przybranym nazwiskiem b[yłego] członka nielegalnej organizacji NZW, pochodzenie chłopskie, lat 40, ostatnio zam[ieszkały] w pow. Radom (Kielce), gdzie pracował dorywczo jako murarz. Wymieniony w latach 1945–1947 dokonał ponad 30 napadów terrorystyczno-rabunkowych na terenie powiatów: Zambrów, Wysokie Maz[owieckie] i Ostrów Maz[owiecka]. Podczas amnestii nie ujawnił się. Sankcję na areszt wydał prokurator wojew[ódzki]

Na podstawie wyników Centralnego Laboratorium Ekspertyz Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie dnia 28 października br. aresztował pracownika Powiatowej Rady Narodowej w Gliwicach, pochodzenie robotnicze, lat 17, zam[ieszkałego] w Pyskowicach – podejrzanego o napisanie ulotki w marcu br. o treści wzywającej chłopów do bojkotowania spółdzielczości produkcyjnej. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze dnia 28 października br. aresztował mieszkańca Poznania, pochodzenia robotniczego, lat 34 – za udzielenie pomocy mieszkańcowi Świnoujścia usiłującemu nielegalnie przekroczyć granicę z Polski do Niemiec. Wymieniony w 1950 r. przez Komisję Specjalną był skazany na 2 lata obozu pracy za kilkakrotne przekroczenie granicy oraz przerzut ludzi z Polski do Niemiec.

Milicja Obywatelska zatrzymała i przekazała do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze: robotnika Fabryki Wagonów w Świdnicy, pochodzenie robotnicze, lat 23 i robotnika OZR w Tesznowie¹ pow. Koźle, pochodzenie chłopskie, lat 22 – za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z zamiarem ucieczki do Niemiec Zachodnich. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

¹ Od 1945 r. Ciesznów.

Wyrok

Sąd Wojewódzki w Stalinogrodzie w dniu 27 października br. wydał wyroki skazujące 8 osób na kary od 3 do 9 lat więzienia za przynależność do nielegalnej organizacji pod nazwą Polska Armia Wyzwoleńcza.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) M[ichał] **Drzewiecki**, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(–) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 194–198.

1955 listopad 5, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 111/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 5 listopada 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 111[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W Stalowej Woli (Rzeszów) dnia 2 listopada br. około godz. 19.00 trzech uzbrojonych bandytów dokonało napadu na samochód, którym przewożono 500 tys. zł, pochodzących z utargów w sklepach spółdzielczych, konwojowany przez dwóch funkcjonariuszy MO. W wyniku napadu bandyci rozbroili i pobili jednego funkcjonariusza MO przebywającego w samochodzie oraz zrabowali około 3 tys. zł, zaś drugi funkcjonariusz MO przebywający w tym czasie w sklepie, przy którym zatrzymał się samochód, również napadnięty został przez bandytów, jednak wskutek oddania kilku strzałów bandyci zbiegli. Pościg za bandytami prowadzi grupa funkcjonariuszy U[rzędu do spraw] B[ezpieczeństwa Publicznego] i MO przy współudziale wojsk KBW.

Dnia 3 listopada br. o godz. 12.00 dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na Gminną Kasę Spółdzielczą w Bełdzie pow. Grajewo (Białystok), skąd po sterroryzowaniu kasjera zrabowali około 27 tys. zł. Pościg za bandytami wszczął funkcjonariusz MO, który przy pomocy ludności cywilnej ujął jednego ze sprawców napadu (kułak, lat 24, zam[ieszkały] we wsi Szymanów¹ pow. Grajewo), przy którym znaleziono pistolet i 15 tys. zł pochodzących z rabunku. Za drugim bandytą (dezertier WP) pościg prowadzi grupa operacyjna, która znalazła porzucone przez bandytę około 6 tys. zł i własne obuwie bandyty.

W m. Kumów pow. Chełm (Lublin) w nocy z 1 na 2 listopada br. nieustaleni dotychczas sprawcy dokonali włamania do GRN, skąd zrabowali kartotekę i inne dokumenty dot[yczące] obowiązkowych dostaw. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chełmie.

W Bielawie pow. Dzierżonów (Wrocław) dnia 3 listopada br. o godz. 20.30 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła ze zbożem stanowiąca własność OZR przy Zakładach im. II Armii Wojska Polskiego. W godzinę później wybuchł drugi pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła z grochem (zbiory z 15 ha) i młocarnia na szkodę OZR przy Zakładach im. Dąbrowszczaków w Bielawie. Z materiałów uzyskanych

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o Szymany.

w toku wstępnego dochodzenia wynika, że w obydwu wypadkach pożary powstały wskutek podpaień. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W spółdzielni produkcyjnej Podróźna pow. Złotów (Koszalin) w nocy z 1 na 2 listopada br. nieustalony dotychczas sprawca podkrywał ziemniaki, które okryte były słomą, w wyniku czego około 5 t ziemniaków zmarzło. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Złotowie.

Członek Prezydium GRN w Niedzieliskach pow. Zamość (Lublin) – czł[onek] PZPR, dnia 2 listopada br. otrzymał anonim, którego autor grozi mu represjami za aktywną działalność na rzecz obowiązkowych dostaw. Nadmienić należy, że wymieniony na sesji GRN w dniu 23 października br. napiętnował chłopów opornych w realizacji obowiązkowych dostaw. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zamościu.

Przewodniczący GRN w Radecznicy pow. Zamość (Lublin), czł[onek] PZPR, dnia 2 listopada br. otrzymał pocztą anonim, którego autor grozi mu śmiercią w wypadku, jeżeli nie zmieni swego postępowania w stosunku do ludzi. Wymieniony w marcu br. otrzymał również anonim o podobnej treści. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

Główny księgowy Tarnobrzeskiej Bazy Remontu Obrabiarek w Tarnobrzegu (Rzeszów) dnia 30 października br. otrzymał anonim, którego autor wzywa go do porzucenia pracy, a w przeciwnym wypadku grozi mu śmiercią. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Tarnobrzegu.

W Siemiatyczach (Białystok) na ulicy, którą przechodziła procesja z kościoła na miejscowy cmentarz w dniu 1 listopada br. znaleziono ulotkę wykonaną odręcznie o treści przypominającej, „że AK jeszcze żyje”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Siemiatyczach.

Na terenie Biura Sprzedaży Wyrobów Metalowych w Gliwicach (Stalinogród) dnia 2 listopada br. znaleziono ulotkę wykonaną na maszynie w języku niemieckim, której autor wzywa do zaniedbywania się i opóźniania pracy zawodowej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gliwicach.

Na terenie WSK Świdnik (Lublin) w dniu 3 listopada br. ujawniono napis o treści antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Świdniku.

Praca aparatu

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie w dniach 29 i 31 października br. aresztował dwie osoby: właściciela prywatnego warsztatu kowalskiego, pochodzenia robotniczego, narodowości i obywatelstwa niemieckiego, lat 34, zam[ieszkałego] w Szczecinie i marynarza zatrudnionego na barce, pochodzenia robotniczego, narodowości i obywatelstwa niemieckiego, lat 33, zam[ieszkałego] w NRD – za działalność szpiegowską.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku dnia 3 listopada br. aresztował mieszkańca Gdyni, pochodzenia intelig[encja] prac[ująca], wykształcenie wyższe, lat 49, bez stałego miejsca pracy – za handel dewizami i przedmiotami pochodzenia zagranicznego oraz utrzymywanie kontaktów z osobą uprzednio aresztowaną za działalność szpiegowską.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Deleg[atura] Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Mielcu (Rzeszów) dnia 3 listopada br. aresztowała tokarza zatrudnionego w WSK Mielec, pochodzenia chłopskiego, lat 20 – za wykonanie na terenie WSK w sierpniu br. napisu o treści antykomunistycznej i wzywającej do wstępowania w szeregi organizacji WiN. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie dnia 4 listopada br. aresztował pracownika Powiatowego Zarządu Łączności w Rzeszowie, pochodzenia robotniczego, wykształcenie średnie, lat 40 – za rozpowszechnianie fałszywych wiadomości o życiu politycznym i gospodarczym krajów obozu pokoju. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy dnia 2 listopada br. aresztował członka spółdzielni produkcyjnej w Grabkowie pow. Włocławek, lat 25 – za to, że będąc w zмовie ze sprawcą podpalenia sterty słomy w wymienionej spółdzielni (aresztowany we wrześniu br.), przesłuchany w charakterze świadka, złożył fałszywe zeznanie.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gryfinie (Szczecin) dnia 30 października br. aresztował mieszkankę Reptowa, lat 33, bez stałego miejsca pracy – za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Białymstoku w dniach 2 i 3 listopada br. wydał wyroki skazujące:

– jedną osobę na karę śmierci za branie udziału w zabójstwach osób cywilnych i jeńców wojennych w latach 1942–1944 na terenie Związku Radzieckiego i wojew[ództwa] białostockiego,

– jedną osobę na karę 4 lat więzienia za kolportaż antypaństwowych anonimów i ulotek.

Sąd Wojewódzki w Rzeszowie w dniach 31 października i 3 listopada br. wydał wyroki skazujące:

– jedną osobę na karę 7 lat więzienia za nielegalne posiadanie pistoletu,

– jedną osobę na karę półtora roku więzienia za udzielanie pomocy bandzie Cieśli (zlikwidowana).

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) M[ichał] **Drzewiecki**, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(–) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 199–202.

1955 listopad 8, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 112/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 8 listopada 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 112[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W m. Turna Mała pow. Siemiatycze (Białystok) dnia 5 listopada br. 3 uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS, skąd po sterroryzowaniu personelu zrabowali 2 tys. zł i część towaru. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z Komendą Powiatową MO w Siemiatyczach.

We wsi Mocarze pow. Łomża (Białystok) znaleziono ulotkę, w której autor grozi śmiercią członkom partii i pracownikom GRN (wymieniając nazwiska 30 osób). Ulotka wykonana była odręcznie, zatytułowana: „Wyrok śmierci na komunistów”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łomży.

Na terenie m. Krakowa w skrzynkach pocztowych dnia 5 i 6 listopada br. znaleziono 54 ulotki o wrogiej treści dotyczące setnej rocznicy śmierci Adama Mickiewicza. Ulotki wykonane są na maszynie, zatytułowane „Król duch” i skierowane na adresy ambasad i poselstw, różnych instytucji państwowych oraz władz kościelnych na terenie Polski. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie.

Kierownik Wydziału Oświaty Prezydium Pow[iatowej] Rady Narodowej w Rawie Maz[owieckiej] (Łódź) – czł[onek] PZPR, w dniu 3 listopada br. otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor grozi mu śmiercią „za propagowanie spółdzielczości produkcyjnej i zwalczanie wszelkich przejawów religijnych”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rawie Maz[owieckiej].

W gromadzie Sarnowo^b pow. Mława (Warszawa) dnia 7 listopada br. ujawniono 5 antykomunistycznych napisów, które wykonane były kredą na budynku szkolnym, drogowskazie i parkanach. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Mławie.

W Nowym Targu (Kraków) dnia 5 listopada br. ujawniono antyradziecki napis wykonany kredą na ogrodzeniu boiska sportowego. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowym Targu.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

^b Było błędnie: Sarnowo.

Na terenie żupy solnej w Inowrocławiu (Bydgoszcz) dnia 3 listopada br. ujawniono napis o treści antypaństwowej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Inowrocławiu.

W tkalni Zakładów Przemysłu Bawełnianego im. II Armii Wojska Polskiego w Bielawie pow. Dzierżoniów (Wrocław) dnia 4 listopada br. nieustalony dotychczas sprawca przeciął osnowy u 17 krosien. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Dzierżoniowie.

W brykietowni kopalni „Lubań” w Zarebie Górnej pow. Lubań (Wrocław) dnia 7 listopada br. o godz. 1.40 nastąpiła eksplozja (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku której zerwany został dach nad chłodnią, zburzona jedna ściana oraz powstał pożar. Ofiar w ludziach nie było. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa [Publicznego]].

Na terenie tartaku w Długoszynie¹ pow. Choszczno (Szczecin) dnia 4 listopada br. o godz. 22.40 wybuchł pożar (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku którego spłonęła kotłownia. Tartak ten jest po generalnym remoncie i w dniu 5 listopada br. miał być poddany próbnemu rozruchowi. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna, w skład której wchodzi funkcjonariusze Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa [Publicznego]] i MO.

W PGR Wągrownik² pow. Szczecin dnia 6 listopada br. wybuchł pożar (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła ze słomą i konopiami. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z MO w Szczecinie.

W spółdzielni produkcyjnej Bolęcín pow. Chrzanów (Kraków) dnia 5 listopada br. o godz. 22.00 wybuchł pożar (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła (wybudowana w 1952 r.) ze słomą. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO w Chrzanowie.

W świetlicy PGR Rudna pow. Lubin (Wrocław) dnia 7 listopada br. o godz. 3.30 po zakończeniu zabawy tanecznej zorganizowanej przez Koło ZMP wybuchł pożar, w wyniku którego spłonął dach nad wym[ienioną] świetlicą. Przyczyn pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Praca aparatu

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi dnia 3 listopada br. aresztował górnika kopalni rudy żelaznej w powiecie Łęczyca, pochodzenia robotniczego, lat 31, kand[ydat] PZPR – za uprawianie sabotażowej działalności przy budowie szybu w miejscu pracy.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kołobrzegu (Koszalin) dnia 2 listopada br. aresztował kierownika Wiejskiego Domu Towarowego w Potęgowie lat 36, który występował pod przybranym nazwiskiem i podejrzany jest o zabójstwo funkcj[onariusza] Urzędu Bezpieczeństwa w Kołobrzegu we wrześniu 1946 r.

¹ Miejscowość nieustalona.

² Miejscowość nieustalona.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze aresztował rolnika, posiadającego 5 ha ziemi, lat 20, zam[ieszkałego] w Dietrzychowicach, pow. Żagań i traktorzystę PGR Dietrzychowice, lat 25 – podejrzanych o nielegalne przechowywanie dwóch jednostek broni. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chojnie (Szczecin) dnia 4 listopada br. aresztował 2 mieszkańców ze wsi Miętne³, w wieku 18 i 23 lata, za kradzież pistoletu oficerowi WP w dniu 1 listopada br.

Na mocy postanowienia prokuratora Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Mogilnie (Bydgoszcz) dnia 4 listopada br. aresztowała mieszkańca Strzelna, pochodzenia robotniczego, lat 66. Wymieniony w latach 1941–1942, pracując w charakterze kierownika kolumny roboczej przy niemieckim obozie przejściowym dla Żydów i Polaków, znęcał się nad przebywającymi tam ludźmi.

W pow. Wolin (Szczecin) patrol wojskowy dnia 2 listopada br. zatrzymał i przekazał do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie mieszkańca z Legnicy, lat 32, który zamierzał nielegalnie przekroczyć granicę z zamiarem ucieczki do Hiszpanii.

Wyrok

Sąd Wojewódzki w Krakowie dnia 3 listopada br. wydał wyrok skazujący księdza na karę 8 lat więzienia i utratę praw na 3 lata za inspirowanie do założenia antypaństwowej organizacji młodzieżowej.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(–) M[ieczysław] Stec, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 203–206.

³ Miejscowość niestalona. Być może chodzi o wieś Mętno.

1955 listopad 10, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 113/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 10 listopada 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 113[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W kopalni „Wirek” pow. Chorzów (Stalinogród) stwierdzono trzykrotne zatkanie szmatami rury ssącej od pompy, co w wypadku niezauważenia w porę groziło zatopieniem przekopu i spalaniem silników przy elektrowozach. Dochodzenie w powyższej sprawie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Chorzowie.

Na terenie Urzędu Telefonów Miejskich w Stalinogrodzie dnia 6 listopada br. nieustalony dotychczas sprawca wypuścił olej z prądnicy. Wypuszczenia oleju dokonano po zawiadomieniu przez miejscową elektrownię o mającej nastąpić przerwie w dopływie prądu, w związku z czym konieczne było uruchomienie wspomnianej prądnicy. Zaznaczyć należy, że w wymienionym urzędzie podobny wypadek miał miejsce w roku ubiegłym. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie.

W nocy z dnia 6 na 7 listopada br. na trasie Kielce–Sandomierz i Kielce–Końskie nieustaleni dotychczas sprawcy poprzez zarzucenie linki obciążonej kamieniami uszkodzili linie telefoniczne W-Cz. Dochodzenie prowadzą Urzędy [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] i KP MO w Ostrowcu i Końskich.

W spółdzielni produkcyjnej Przysieka pow. Miechów (Kraków) dnia 7 listopada br. około godz. 23.00 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła część sterty ze zbożem. Podejrzany o podpalenie jest jeden z członków wymienionej spółdzielni, który złożył podanie o wystąpienie ze spółdzielni produkcyjnej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Miechowie.

W PGR Krukowo pow. Kołobrzeg (Koszalin) dnia 8 listopada br. około godz. 17.30 wybuchł pożar (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła z zawartością około 150 t zboża. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

We wsi Brzezinka pow. Gliwice (Stalinogród) w nocy z dnia 31 października na 1 listopada br. nieustaleni dotychczas sprawcy z budynku Prezydium GRN zerwali i zniszczyli

^{a-a} Wpisano odręcznie.

gablote z fotogazetką oraz tablicę z napisem: „Komitet Frontu Narodowego”. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W Opolu na ogrodzeniu Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego w dniach 6 i 7 listopada br. ujawniono dwa napisy wykonane kredą w języku niemieckim: „Deutschland erwache” (Niemcy obudźcie się). Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

Praca aparatu

W wyniku prowadzonego śledztwa Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie dnia 8 listopada br. aresztował:

1) właścicielkę prywatnego sklepu piekarniczego w Tarnowie, pochodzenia robotniczego, lat 37;

2) woźnego Domu Studenckiego w Krakowie, pochodzenia chłopskiego, lat 31;

3) rolnika, posiadającego 3,8 ha ziemi, lat 52, zam[ieszkałego] w pow. Miechów;

4) rolnika, posiadającego 48 arów ziemi, lat 46, zam[ieszkałego] w Tarnowie.

Wymienieni od wiosny 1953 r. do lutego 1955 r. udzielali systematycznej pomocy (schronienia, wyżywienia i pieniędzy) ukrywającym się członkom nielegalnej organizacji WiN, aresztowanym przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie w czerwcu br. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie dnia 8 listopada br. aresztował rolnika, posiadającego 0,9 ha ziemi, lat 28, zam[ieszkałego] we wsi Wola Kalinowska pow. Olkusz – za nielegalne posiadanie pistoletu wraz z amunicją. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Raciborzu (Opole) dnia 9 listopada br. aresztował mieszkańca z gromady Maków, pochodzenia robotniczego (karany w 1953 r. za kradzież), lat 35, z zawodu elektromonter – za kolportaż wrogiej broszury prowokatora Światły.

Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie zatrzymała rolnika indywidualnie gospodarującego, zam[ieszkałego] w gromadzie Mokre (b[yły] czł[onek] AK, uprzednio karany sądownie za magazynowanie broni) – podejrzanego o podpalenie w dniu 5 listopada br. stodoły członka spółdzielni produkcyjnej, czł[onka] PZPR.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie dnia 8 listopada br. aresztował księdza, pochodzenia chłopskiego, lat 49 – za zmuszanie szeregu osób do uprawiania praktyk religijnych.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie dnia 5 listopada br. aresztował członka sekty świadkowie Jehowy, pochodzenia robotniczego, lat 19, zam[ieszkałego] w Gdyni, bez stałego miejsca pracy – za prowadzenie działalności agitacyjnej i kolportaż wrogiej literatury. Podczas rewizji znaleziono przy nim kilka broszur oraz różne notatki dot[yczące] działalności sekty.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 4 listopada br. zatrzymały i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze mieszkańca Kościana (Poznań), pochodzenia robotniczego, lat 32, bez stałego miejsca pracy – za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z Polski do NRD. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na podstawie listu gończego Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu dnia 7 listopada br. aresztował i przekazał do Prokuratury Powiatowej w Opolu ukrywającego się od 1949 r. b[yłego] dyrektora Zespołu Majątków Państwowych na terenie powiatu Opole, pochodzenia robotniczego, wykształcenie średnie, lat 53, z zawodu nauczyciel – podejrzanego o szkodnictwo gospodarcze wyrażające się w dewastacji gospodarstw i nadużyciach.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Lublinie dnia 8 listopada br. wydał wyroki skazujące 17 osób, z tego: 2 osoby na kary dożywotniego więzienia, pozostałe osoby na kary od 6 do 15 lat więzienia za przynależność do zbrojnej bandy, dokonującej napadów na placówki handlu uspołecznionego i rozbijanie spółdzielni produkcyjnych na terenie powiatów Łuków, Lubartów i Lublin.

Sąd Wojewódzki w Białymstoku dnia 7 listopada br. wydał wyroki skazujące:

- jedną osobę na karę 8 lat więzienia za przynależność do kontrrewolucyjnej bandy pn. Narodowy Związek Patriotów Polskich,
- jedną osobę na karę 2 lat więzienia w zawieszeniu na 3 lata za niemeldowanie władzom o wiadomym jej istnieniu wymienionej bandy.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Informacji GP

(–) R[yszard] Samołówka, chor.

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 207–210.

1955 listopad 12, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 114/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 12 listopada [19]55 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 114[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W ostatnich dniach w Hucie im. Marcelego Nowotki w Ostrowcu (Kielce) z przyczyn dotychczas nieustalonych urwanych zostało 7 walców, w związku z czym produkcja walcowni przerwana została na okres kilku dni. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W Fabryce Samochodów Ciężarowych w Starachowicach (Kielce) dnia 9 listopada br. nieustalony dotychczas sprawca nałożył kaptur z oliwą na zawór butli tlenowej o ciśnieniu 150 atmosfer. W wypadku niezauważenia powyższego w porę groziło eksplozją butli. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Starachowicach.

W Zakładach Chemicznych w Skarżysku (Kielce) dnia 7 listopada br. nieustalony dotychczas sprawca nasypał piasku i opiłków metalowych do lakieru służącego do polerowania. Powyższe w porę zauważono, niedopuszczając do strat w produkcji. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Skarżysku.

W PGR Mileszyn Zespół Czernica pow. Głogów (Zielona Góra) dnia 8 listopada br. wybuchł pożar (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła z zawartością około 35 t zboża i 10 t paszy. Nadmienić należy, że jest to trzeci wypadek pożaru w tym zespole na przestrzeni ostatnich 3 miesięcy. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Głogowie.

W PGR Kalinowo Zespół Ryn pow. Giżycko (Olsztyn) dnia 10 listopada br. o około godz. 23.30 wybuchł pożar (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła ze zbożem i paszą oraz narzędzia rolnicze. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO w Giżycku.

W m. Kłoczew¹ pow. Świnoujście (Szczecin) dnia 7 listopada br. znaleziono dwie ulotki wykonane odręcznie, zatytułowane „Swoboda”, o treści szkalującej ustrój Związku Radzieckiego. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Świnoujściu.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Miejscowość nieustalona. Być może Kołczewo.

W m. Jeziorna pow. Piaseczno (Warszawa) dnia 8 listopada br. na ogrodzeniu młyna ujawniono napis wykonany kredą o treści szkalującej PZPR. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Piasecznie.

W Płocku (Warszawa) dnia 8 listopada br. na jednej z ulic ujawniono napis wykonany kredą o treści antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi KM MO w Płocku przy współudziale Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W Opolu na ogrodzeniu Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego w nocy z 9 na 10 listopada br. nieustalony dotychczas sprawca dokonał napisu w języku niemieckim: „Deutschland erwache” (Niemcy obudźcie się). O napisach tej samej treści wykonanych na ogrodzeniu wymienionych zakładów informowano w Biuletynie nr 113/[55]. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

Na szosie Wojślawice–Chełm (Lublin) dnia 9 listopada br. uzbrojony bandyta dokonał zatrzymania 5 rolników. Powiadomiony o powyższym Posterunek MO w Krzywiczkach pow. Chełm zorganizował pościg, w wyniku którego bandyta (małorolny chłop, lat 28) został postrzelony i ujęty wraz z posiadanym pistoletem. W toku wstępnego śledztwa zeznał, że zamierzał dokonać napadu na samochód z materiałami tekstylnymi. Śledztwo prowadzi Wojew[ódzki] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie.

W nocy z 4 na 5 listopada br. nieustaleni dotychczas sprawcy dokonali włamania do budynku GRN w Łącku pow. Gostynin (Warszawa), skąd zrabowali kasetę metalową, w której znajdowały się dwa dowody osobiste i 5 pieczętek urzędowych. Dochodzenie prowadzi KP MO przy współudziale Pow[iatowego] Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gostyninie.

Praca aparatu

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie dnia 3 listopada br. aresztował mieszkańca Szczecina, pochodzenia drobnomieszczańskiego, lat 32, narodowości i obywatelstwa niemieckiego, bez stałego miejsca pracy – podejrzanego o utrzymywanie kontaktów wywiadowczych z agentem obcego wywiadu. Sankcję na areszt wydał wojskowy prokurator garnizonowy.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach dnia 10 listopada br. aresztował mieszkańca z pow. Końskie, pochodzenia chłopskiego, lat 23 – podejrzanego o przynależność w latach 1953–1954 do bandy terrorystyczno-rabunkowej.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie dnia 11 listopada br. zatrzymał małorolnego chłopca, lat 28 – podejrzanego o branie udziału w napadach rabunkowych oraz nielegalne posiadanie pistoletu i granatu.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie dnia 11 listopada br. aresztował robotnika Nowej Huty, pochodzenia chłopskiego, lat 28 – za nielegalne posiadanie pistoletu, przy pomocy którego planował dokonać napadu.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Raciborzu (Opole) dnia 10 listopada br. aresztował pracownika Przedsiębiorstwa Budowlanego w Raciborzu, pochodzenia robotniczego, lat 20 – za śpiewanie w miejscu publicznym piosenek hitlerowskich w języku niemieckim.

Przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku dnia 9 listopada br. zostali aresztowani:

- 1) brygadzysta transportu Stoczni Gdańskiej, pochodzenie robotnicze, lat 42;
- 2) magazynier Stoczni Gdańskiej, pochodzenie chłopskie, lat 35, członek PZPR;
- 3) majster budowlany Zjednoczenia Budownictwa Inżynieryjno-Morskiego w Gdańsku, pochodzenie robotnicze, lat 45, czł[onek] PZPR;
- 4) kierowca samochodowy zatrudniony w Gdańskim Przedsiębiorstwie Transportowym Budownictwa Przemysłowego, pochodzenie intelig[encja] prac[ująca], lat 31.

Wymienieni, działając w zмовie, kilkakrotnie dopuścili się kradzieży na większą skalę materiałów reglamentowanych ze Stoczni Gdańskiej, niezbędnych do produkcji jednostek morskich.

Wyrok

Sąd Wojewódzki w Szczecinie dnia 3 listopada br. wydał wyrok skazujący członka sekty świadkowie Jehowy na karę 2 lat więzienia za uchylanie się od służby w Wojsku Polskim.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) M[ichał] **Drzewiecki**, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 211–214.

1955 listopad 15, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 115/55

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego

Warszawa, dnia 15 listopada 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 115[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

Na szosie w pobliżu gromady Ciecierzyn pow. Lubartów (Lublin) dnia 11 listopada br. ok. godz. 18.40 trzech uzbrojonych bandytów dokonało napadu na funkcjonariusza MO, którego związali, a następnie zrabowali mu pistolet służbowy i 200 zł. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lubartowie przy współdziałaniu WK MO.

W Brynicy pow. Opole dnia 10 listopada br. o godz. 22.00 nieustaleni dotychczas sprawcy usiłowali dostać się przez okno do mieszkania przewodniczącego GRN w Brynicy, lecz na skutek wszczętego alarmu zbiegli. Tego samego dnia w godzinach nocnych dokonano napadu na mieszkanie pracownika Wojewódzkiego Biura Projektów w Opolu, zam[ieszkałego] w Brynicy, gdzie napastnicy po otworzeniu drzwi oddali jeden strzał i nic nie rabując zbiegli. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W Wytwórni Chemicznej w Starym Bieruniu (Stalinogród) dnia 12 listopada br. nastąpił wybuch w magazynie nitrogliceryny, w wyniku którego został zabity jeden pracownik, całkowicie zniszczony magazyn oraz częściowo uszkodzony budynek, w którym odbywa się produkcja. Przyczyn wybuchu dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie.

W PGR Ramlewo Zespół Rokosowo pow. Kołobrzeg (Koszalin) dnia 13 listopada br. ok. godz. 10.30 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła z zawartością zboża i paszy (zbiory z 59 ha) oraz prasa do słomy. W związku z powyższym zatrzymano traktorzystę tegoż PGR i robotnika, obaj narodowości niemieckiej, w wieku po 21 lat – podejrzanych o celowe podpalenie. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W spółdzielni produkcyjnej Karolinów pow. Chełm (Lublin) w nocy z 10 na 11 bm. nieustaleni dotychczas sprawcy wyrwali i zrabowali 60 szt[uk] młodych drzewek

^{a-a} Wpisano odręcznie.

owocowych. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chełmie.

W Pniewie pow. Szczecinek (Koszalin) w nocy z 9 na 10 bm. nieustaleni dotychczas sprawcy dokonali włamania do budynku Prezydium GRM, skąd zrabowali maszynę do pisania i 300 zł. Dochodzenie prowadzi MO przy współudziale Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinku.

W Łodzi na murze otaczającym szpital Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz na terenie Łódzkiej Fabryki Maszyn Włókienniczych i na terenie Zakładów Wytwórczych Maszyn Elektrycznych i Transformatorów w Żychlinie pow. Kutno (Łódź) w dniach 11 i 12 bm. ujawniono napisy o treści antypartyjnej i antykomunistycznej. Dochodzenia w wymienionych wypadkach prowadzą urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego].

Na terenie stacji kolejowej w Rejowcu pow. Chełm (Lublin) dnia 11 bm. ujawniono napis o treści antypaństwowej i antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chełmie.

W parowozowni Wałbrzych Główny (Wrocław) dnia 11 listopada br. na jednym z parowozów wywieszona została hitlerowska flaga z godłem i swastyką oraz napisem w języku niemieckim (Niemcy powstaną). Śledztwo przeciwko ustalonemu sprawcy (robotnik wym[ienionej] parowozowni, lat 45) prowadzone jest z wolnej stopy.

Do Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Aleksandrowie Kujawskim (Bydgoszcz) dnia 9 listopada br. wpłynął anonim wykonany odręcznie, którego autor, występując w imieniu 100 osób zamieszkałych w miejscowości Przywieczerzyn, domaga się wydania zezwolenia księdzu na nauczanie religii w miejscowej szkole. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Aleksandrowie Kujawskim.

Praca aparatu

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku dnia 11 listopada br. zatrzymał dwóch rolników (jeden kułak), zamieszkałych we wsi Małyszczyn pow. Siemiatycze, w wieku 26 i 28 lat, inspiratorów morderstwa przewodniczącego GRN w Czajach¹ dokonanego w czerwcu br. Podczas rewizji znaleziono pistolet, którym uprzednio aresztowany bandyta dokonał morderstwa.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie dnia 11 listopada br. zatrzymał rolnika, posiadającego średniorolne gospodarstwo, lat 41, b[yłego] czł[onka] PSL, zam[ieszkałego] we wsi Kowala pow. Opole Lubelskie – podejrzanego o udział w napadach rabunkowych i nielegalne posiadanie broni.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach dnia 12 listopada br. aresztował dwóch mieszkańców (brat i siostra) z pow. Włoszczowa, pochodzenia chłopskiego, w wieku 26 i 29 lat – za ukrywanie bandyty Dynusa (skazany na karę śmierci).

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 11 listopada br. aresztował mieszkańca z pow. Kłodzko, pochodzenia chłopskiego, lat 31, zawód palacz kotłowni – za przesłanie do KC PZPR

¹ Właśc. Czaje-Wólka. Podobnie dalej.

i Centralnego Zarządu Spółdzielni Pracy w Warszawie listów anonimowych szkalujących ustrój i przedstawicieli rządu PRL.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach dnia 12 bm. aresztował rolnika, posiadającego 6 ha ziemi, lat 56 – za rozpowszechnianie wrogiej propagandy zaczerpniętej z audycji radiowych państw kapitalistycznych.

Na mocy postanowienia prokuratora Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lidzbarku dnia 10 bm. aresztowała 1 osobę, lat 21, pochodzenia robotniczego, bez stałego miejsca zamieszkania i pracy – za aktywną wrogą działalność na rzecz sekty świadkowie Jehowy. Wymieniony ponadto ukrywał się przed odbyciem służby w wojsku.

Wyrok

Sąd Wojewódzki w Krakowie na sesji wyjazdowej w Nowym Targu dnia 12 listopada br. wydał wyrok skazujący jedną osobę na karę dożywotniego więzienia za przynależność do kontrewolucyjnej bandy i udział w zbrojnych napadach na terenie województwa krakowskiego w latach 1946–1955.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Informacji GP

(–) R[yszard] Samołówka, chor.

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 215–218.

1955 listopad 17, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 116/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 17 listopada [19]55 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 116[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W m. Czernica-Wierchówek¹ pow. Głogów (Zielona Góra) dnia 12 listopada br. w godzinach wieczornych przez nieustalonych dotychczas sprawców został pobity robotnik Zespołu PGR Czernica – czł[onek] PZPR (b[yły] sekretarz OOP PZPR), który po przewiezieniu do szpitala zmarł w dniu 13 bm. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Głogowie.

W dniu 13 listopada br. około godz. 18.00 dwóch znanych uzbrojonych bandytów, grasujących na terenie pow. Chełm (Lublin), dokonało napadu na mieszkańca wsi Jan-kowice (średniorolny chłop), którego dotkliwie pobili i wskutek odniesionych ran przewieziono go do szpitala. Bandyci ponadto odgrążali się przewodniczącemu miejscowej spółdzielni produkcyjnej, czł[onkowi] PZPR. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chełmie.

W Zakładach Mechanicznych im. J[ózefa] Stalina w Łabędach (Stalinogród) nastąpiło zacięcie prasy podczas jej próbnego rozruchu. W wyniku sprawdzania znaleziono między trybami kilka kawałków żelaza (wg orzeczenia ekspertów prawdopodobnie wrzucone zostały celowo), które spowodowały uszkodzenie trybów przekładni napędowej. Dochodzenie w celu ustalenia konkretnych przyczyn awarii prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gliwicach.

W m. Dobre pow. Aleksandrów (Bydgoszcz) dnia 14 listopada br. około godz. 22.15 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęły trzy sterty lnu i konopi, należące do Włocławskiego Przedsiębiorstwa Surowców Włókienniczych i Skórzanych. Straty wynoszą około 500 tys. zł. Z materiałów uzyskanych w toku wstępnego dochodzenia wynika, że pożar powstał wskutek podpalenia. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W PGR Lipa Górna² pow. Jawor (Wrocław) dnia 14 listopada br. o godz. 23.50 wybuchł pożar (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Nie ustalono.

² W okresie powojennym nazwa „Lipa Górna” („Ober-Leipe”) wyszła z użycia. W odniesieniu zarówno do Państwowego Gospodarstwa Rolnego, jak i miejscowości stosowano nazwy „Lipa” lub „Lipa Jaworska”.

z zawartością zboża, słomy i paszy oraz młocarnia, prasa do słomy i różne narzędzia rolnicze. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] wspólnie z MO.

W PGR Kolki³ pow. Miastko (Koszalin) dnia 15 listopada br. ok. godz. 13.00 wybuchł pożar (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła ze słomą. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W spółdzielni produkcyjnej w Banicach⁴ pow. Nowogard (Szczecin) dnia 5 listopada br. nieustaleni dotychczas sprawcy połamali 30 drzewek owocowych. Dochodzenie prowadzi KP MO wspólnie z Delegaturą Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowogardzie.

Do Powiatowego Zarządu Łączności w Bolesławcu (Wrocław) wpłynął pocztą anonim o treści pogroźkowej skierowanej pod adresem sekretarza POP PZPR przy w[yżej] wym[ienionym] zarządzie. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bolesławcu.

W budynku Prezydium PRN w Chełmie (Lublin) na plakacie propagandowym ujawniono wrogą napis skierowany przeciwko PZPR i obowiązkowym dostawom. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chełmie.

Praca aparatu

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze dnia 12 listopada br. aresztował dwie osoby: robotnika POM-u w Szprotawie, pochodzenia robotniczego, lat 19 i robotnika cukrowni w Głogowie, poch[odzenia] chłopskiego, lat 19 – podejrzanych o uprowadzenie i zamordowanie członka spółdzielni produkcyjnej w Małomicach pow. Szprotawa, czł[onka] PZPR, który w dniu 5 listopada wyszedł z domu i do chwili obecnej nie powrócił. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

W wyniku zastosowanych kombinacji operacyjnych Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wadowicach (Kraków) dnia 14 listopada br. zatrzymał 2 mieszkańców grom. Zawoja pow. Wadowice, pochodzenia chłopskiego, w wieku 17 i 18 lat (jeden członek ZMP, drugi czł[onek] ORMO) – podejrzanych o dokonywanie napadów rabunkowych. Podczas rewizji u wymienionych znaleziono pistolet i część towarów pochodzących z rabunku. W toku dotychczasowego śledztwa zatrzymani przyznali się do dokonania 3 napadów rabunkowych na placówki handlu uspołecznionego.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Starachowicach (Kielce) wspólnie z KP MO dnia 15 listopada br. zatrzymał mieszkańca Starachowic, lat 20, który będąc w gospodzie postrzelił się z nielegalnie posiadanego karabinu. W wyniku śledztwa zatrzymano 3 robotników (w tym 1 czł[onek] PZPR), którzy wspólnie z wymienionym planowali dokonać napadu rabunkowego na wspomnianą gospodę.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 15 listopada br. aresztował jedną osobę, pochodzenia chłopskiego, lat 36, kandydat PZPR, zam[ieszkały] w powiecie Trzebnica, b[yły]

³ Miejscowość nieustalona. Być może Kołtki.

⁴ Miejscowość nieustalona. Być może Bienice.

członek bandy pn. Ludowa Straż Bezpieczeństwa – za udział w morderstwach i napa-
dach na członków AL w roku 1944 na terenie wojew[ództwa] rzeszowskiego.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeń-
stwa Publicznego] w Krakowie dnia 14 listopada br. aresztował robotnika Zakładów
Cynkowych w Trzebini, poch[odzenia] robotniczego, lat 33 – za przecięcie taśmy przy
głównym transporterze wym[ienionych] zakładów w czerwcu br.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa
Publicznego] w Sławnie (Koszalin) dnia 12 listopada br. aresztował chłopą, posiadają-
cego 10 ha ziemi, lat 42 – za rozpowszechnianie antyspółdzielczej propagandy.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 11 listopada br. zatrzymały i przekazały do Wo-
jew[ódzkiego] Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze robot-
nika PGR w Sielcu Starym pow. Rawicz (Poznań), poch[odzenia] chłopskiego, lat 40
– za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z Polski do NRD. Sankcję na areszt
wydał prokurator wojewódzki.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 14 listopada br. przekazały do Wojewódzkiego
Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu b[yłego] pracownika
Zakładów Celwiskoza w Jeleniej Górze, pochodzenia chłopskiego, lat 21, który we
wrześniu br. nielegalnie przekroczył granicę z Polski do Czechosłowacji z zamiarem
ucieczki do Niemiec Zachodnich (zatrzymany został przez władze CSR[S]).

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Rzeszowie dnia 12 listopada br. wydał wyroki skazujące: jedną
osobę na karę dożywotniego więzienia, zaś drugą na 4 lata więzienia za dokonanie za-
bójstwa członka Komitetu Powiatowego PZPR i Pow[iatowej] Rady Narodowej w Dę-
bicy w maju br.

Sąd Wojewódzki w Szczecinie wydał wyrok skazujący dwie osoby na kary po 5 lat
więzienia za nielegalne posiadanie broni.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(–) M[ieczysław] Stec, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 219–222.

1955 listopad 19, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 117/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 19 listopada 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 117[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W gromadzie Piłatka¹ pow. Kraśnik (Lublin) dnia 16 listopada br. o godz. 23.00 dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na mieszkanie rolnika (posiada średnio-rolne gospodarstwo), skąd po sterroryzowaniu domowników zrabowali garderobę codziennego użytku. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kraśniku.

W m. Wola Szczygiełkowa pow. Kielce dnia 17 listopada br. około godz. 17.30 trzech uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS, rabując 1300 zł i część towaru. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i PK MO w Kielcach.

W Warszawie przy ul. Al. Jerozolimskie dnia 15 listopada br. znaleziono 22 ulotki o treści antypaństwowej nawołującej do walki z ustrojem PRL i wstępowania w szeregi podziemnej organizacji. Ulotki wykonane były na maszynie, zatytułowane „Odezwa I” i podpisane: „Polska Partia Prawdy i Sprawiedliwości Społecznej w Kraju”. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] m.st. Warszawy.

W Łomży (Białystok) dnia 11 listopada br. na drzwiach internatu Technikum Weterynaryjnego została wywieszona ulotka wykonana odręcznie o treści grożącej podpaleniem lub wysadzeniem internatu, o czym kierownictwo internatu nie powiadomiło Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego], wzgl[ędnie] MO. W dniu 14 listopada br. w wymienianym internacie nieustalony dotychczas sprawca podpalił słomę w jednym z sienników. Ogień w porę zauważono i zlikwidowano. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łomży.

Na moście w Pyskowicach pow. Gliwice (Stalinogród) dnia 16 listopada br. ujawniono napis wykonany odręcznie o treści antyradzieckiej². Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W spółdzielni produkcyjnej Wrzeście pow. Lębork (Gdańsk) dnia 14 listopada br. o godz. 14.00 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła ze zbożem (zbiory

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Miejscowość nieustalona.

² Napis wykonali członkowie organizacji Deutsche Jugend; zob. Biuletyn nr 42/55, przypis 1.

z 20 ha ziemi), chlewnia oraz różne narzędzia i sprzęt rolniczy. Z materiałów uzyskanych w toku wstępnego dochodzenia wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łęborku.

W PGR Gondecz pow. Bydgoszcz dnia 16 listopada br. o godz. 9.30 wybuchł pożar (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła ze zbożem. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy.

W m. Nowa Wieś Wielka pow. Włocławek (Bydgoszcz) dnia 16 listopada br. o godz. 22.20 wybuchł pożar w gospodarstwie należącym do GS (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła ze zbożem, obora i szopa. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO we Włocławku.

W dniu 15 listopada br. między Biłgorajem a Sandomierzem nieustalony dotychczas sprawca przeciął podziemną linię telefoniczną, przy czym zabrał ze sobą około 2 m kabla wraz z głowicą. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Biłgoraju (Lublin).

W gromadzie Grudki³ pow. Puławy (Lublin) dnia 15 listopada br. w godzinach wieczornych dwóch osobników przy pomocy tępego narzędzia dokonało pobicia przewodniczącego GRN, czł[onka] PZPR. Sprawcy powyższego, dwaj rolnicy (posiadają po 5 ha ziemi), którzy uprzednio byli karani za złośliwe uchylanie się od obowiązkowych dostaw zostali zatrzymani przez KP MO w Puławach.

Praca aparatu

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lipnie (Bydgoszcz) dnia 17 listopada br. zatrzymał właściciela prywatnego kompletu omlotowego, pochodzenia robotniczego, lat 33, zawód młynarz, zam[ieszkały] w m. Popowo – za celowe uszkodzenie we wrześniu br. silnika elektrycznego przy komplecie omlotowym GOM w Radomicach, aby uniemożliwić prowadzenie omlotów przez GOM.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Legnicy (Wrocław) dnia 16 listopada br. aresztował rolnika, posiadającego 6 ha ziemi, lat 47 – podejrzanego o usiłowanie podpalenia bazy (magazynu) spółdzielni produkcyjnej w Tyńcu Legnickim. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie dnia 17 listopada br. aresztował rolnika ze wsi Chrzastowice⁴ pow. Jasło, lat 48 – podejrzanego o udzielanie pomocy bandzie Cieśli.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Prudniku (Opole) dnia 16 listopada br. zatrzymał pracownika PKP w Kędzierzynie, pochodzenia robotniczego, lat 20, uprzednio karanego za chuligaństwo, przy którym podczas rewizji znaleziono nielegalnie posiadany pistolet wraz z amunicją.

³ Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o Skrudki.

⁴ Miejscowość nieustalona. Być może Chrzastówka.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Jarocinie (Poznań) dnia 17 listopada br. aresztował mieszkańca Pieszowa⁵, pochodzenia robotniczego, lat 35, bez stałego miejsca pracy – za przesłanie w 1954 r. 3 wrogich anonimów do KP PZPR i zw[iązków] zaw[odowych] w Jarocinie. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy Wojska Ochrony Pogranicza zatrzymały i w dniu 16 listopada br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu 3 osoby, w wieku od 19 do 37 lat. Nadmienić należy, że 2 osoby uprzednio były sądownie karane (jedna za rozpowszechnianie wrogiej propagandy, druga za nielegalne przekroczenie granicy).

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 16 listopada br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie b[yla] pracownicę Szpitala Powiatowego w Starachowicach (Kielce), pochodzenia robotniczego, lat 25, która w czerwcu br. nielegalnie przekroczyła granicę z Polski do Czechosłowacji z zamiarem ucieczki do Australii. Razem z wymienioną przekroczył granicę jej narzeczony, który podczas zatrzymania ich przez władze CSR[S] począł ostrzeliwać się z nielegalnie posiadanego pistoletu, w wyniku czego został ranny i przebywa w szpitalu na terenie Czechosłowacji. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 13 listopada br. zatrzymały i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze traktorystę PGR Barnim, pow. Pyrzyce (Szczecin), pochodzenia robotniczego, lat 20 – za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z Polski do NRD z zamiarem ucieczki do Niemiec Zachodnich. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:
kierownik Sekcji Informacji GP
(–) M[ieczysław] Stec, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 223–226.

⁵ Miejscowość nieustalona.

1955 listopad 22, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 118/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 22 listopada [19]55 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 118[55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W gromadzie Łopiennik¹ pow. Krasnystaw (Lublin) dnia 17 listopada br. 3 uzbrojonych bandytów dokonało napadu na mieszkanie małorolnego chłopca, pełnomocnika do spraw plantacji buraków cukrowych. Bandyci po wejściu do mieszkania zażądali wydania pieniędzy, które wymieniony pobrał z cukrowni na wypłatę dla plantatorów, lecz wskutek wszczętego alarmu przez domowników bandyci oddali jeden strzał i nic nie rabując zbiegli. Dochodzenie prowadzi KP MO przy współudziale Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krasnymstawie.

W miejscowości Podpakule pow. Chełm (Lublin) dnia 18 listopada br. dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS, skąd po sterroryzowaniu personelu zrabowali 1000 zł i część towaru. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chełmie.

W Kończycach pow. Nisko (Rzeszów) dnia 19 listopada br. trzech uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep spółdzielczy, rabując towar na sumę ok. 4000 zł. Dochodzenie prowadzi KP MO Nisko.

W miejscowości Strzybnica pow. Tarnowskie Góry (Stalinogród) dnia 17 listopada br. pięciu uzbrojonych bandytów dokonało napadu na prywatny sklep zegarmistrzowski, skąd po sterroryzowaniu domowników zrabowali 50 zegarków i 1500 zł. Wskutek spłoszenia ich przez właściciela sklepu, któremu udało się zbiec, bandyci oddali 3 strzały raniąc 2 osoby, po czym zbiegli. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna.

W Hucie im. Kościuszko w Chorzowie (Stalinogród) dnia 17 listopada br. nieustalony dotychczas sprawca przeciął przewody głównego wyłącznika w kabine sterowniczej pieca martenowskiego. Kabina ta jest w trakcie budowy (na ukończeniu) i przecięcie przewodów znacznie opóźni uruchomienie pieca. Dochodzenie prowadzi Miejski Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Chorzowie.

W Kieleckich Zakładach Wyrobów Metalowych w Kielcach dnia 18 listopada br. ok. godz. 23.40 wybuchł pożar (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku którego

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Chodzi o gromadę Łopiennik Górny lub Łopiennik Dolny.

spłonęła częściowo lakiernia i suszarnia. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach.

W spółdzielni produkcyjnej w Tanowie pow. Szczecin dnia 18 listopada br. ok. godz. 1.00 wybuchł pożar (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła ze zbożem. Dochodzenie prowadzi KP MO wspólnie z Delegaturą Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie.

W Kruszwicy pow. Inowrocław (Bydgoszcz) dnia 18 listopada br. nieustalony dotychczas sprawca rozrzucił 30 ulotek wykonanych odręcznie o treści antypaństwowej i antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Inowrocławiu.

W skrzynce korespondencyjnej Huty im. Kościuszko w Chorzowie (Stalinogród) dnia 17 listopada br. znaleziono anonim wykonany odręcznie o treści antypaństwowej i antyradzieckiej oraz szkalującej PZPR, z podpisem: „Sędzia sprawiedliwy”. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Chorzowie.

W budynku Domu Kultury Państwowych Zakładów Obuwia w Prudniku (Opole) dnia 20 listopada br. ujawniono wykonany odręcznie napis o treści antykomunistycznej. Nadmienić należy, że w dniu tym w wymienionym budynku odbywała się powiatowa konferencja partyjna. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Prudniku.

Na szosie prowadzącej z Pyskowic do Wielowsi pow. Gliwice (Stalinogród) dnia 18 listopada br. ujawniono napis o treści antyradzieckiej oraz obok swastykę hitlerowską. Ponadto na 5 budynkach grom. Pniów² ujawniono kilka swastyk, wykonanych wapnem. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

Praca aparatu

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Starachowicach (Kielce) zatrzymał mieszkańca Sieczkowa, pochodzenia chłopskiego, który wspólnie z uprzednio aresztowanymi dokonał napadu na sklep GS w Michałowie oraz przechowywał nielegalnie karabin.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach dnia 19 listopada br. zatrzymał robotnika rolnego, zam[ieszkałego] w powiecie Opatów, lat 43 – podejrzanego o przynależność do bandy rabunkowej i nielegalne posiadanie broni.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Żywcu (Kraków) dnia 19 listopada br. aresztował osobnika lat 34, ukrywającego się za współpracę z bandą grasującą na terenie Bielska woj. Stalinogród.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gliwicach (Stalinogród) dnia 17 listopada br. aresztował robotnika kopalni „Gliwice”, pochodzenia robotniczego, lat 21, czł[onka] ZMP – za kolportaż antypaństwowych ulotek. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

W wyniku prowadzonego śledztwa z uprzednio aresztowanym bandytą Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie dnia 17 listopada br. aresztował b[yłą] pracownicę Fabryki Włókien Sztucznych w Jeleniej Górze, poch[odzenia]

² Gromada Pniów istniała do listopada 1954 r., następnie została włączona do gromady Paczyna.

robotniczego, lat 22 – za niemeldowanie władzom o wiadomym jej nielegalnym posiadaniu 2 jednostek broni przez w[yżej] wym[ienionego] bandytę. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olsztynie dnia 19 listopada br. aresztował osobnika pochodzenia robotniczego, lat 34, wykl[uczonego] z szeregów PZPR. Wymieniony w latach 1941–[19]44, pełniąc służbę w Schutzpolizei na terenach ZSRR, brał udział w akcjach przeciwko partyzantom radzieckim i aresztowaniach osób cywilnych.

Za nielegalne przekroczenie granicy Wojska Ochrony Pogranicza zatrzymały w dniach 17 i 18 listopada br. i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu 8 osób, pochodzenia robotniczego, w wieku od 18 do 38 lat.

Nawiązując do zamieszczonej informacji w biuletynie z dnia 2 listopada br. w sprawie nalania ropy naftowej zamiast wody do generatora służącego do spawania acetylenem w Fabryce Włókien Sztucznych w Jeleniej Górze informujemy, że sprawca (ślusarz w[yżej] wym[ienionej] fabryki) został ustalony, przeciwko któremu prowadzone jest śledztwo z wolnej stopy.

Wyrok

Sąd Wojewódzki w Krakowie dnia 16 listopada br. wydał wyrok skazujący jedną osobę na 5 lat i 6 mies[ięcy] więzienia za współpracę z bandą.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) Drzewiecki M[ichał], ppłk

Za zgodność:

referent Sekcji Informacji GP

(–) R[yszard] Samołówka, chor.

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 227–230.

1955 listopad 24, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 119/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 24 listopada [19]55 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 119[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W dniu 21 listopada br. w godzinach wieczornych na drodze z Markuszowa do Przybysławic pow. Puławy (Lublin) nieustaleni dotychczas sprawcy dokonali napadu na przewodniczącego spółdzielni produkcyjnej w Woli Przybysławskiej – czł[onka] PZPR, którego dotkliwie pobili (przebywa w szpitalu) oraz zrabowali mu legitymację partyjną, dowód osobisty i 1000 złotych. Dochodzenie prowadzi KP MO i Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Puławach.

W Zakładach Naprawczych Taboru Kolejowego w Poznaniu w dniu 18 listopada br. przez nieustalonych dotychczas sprawców zniszczone zostały wyłączniki automatyczne od wciągak. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu.

W Fabryce Papieru „Solali” w Żywcu (Kraków) dnia 21 bm. w czasie przygotowania surowca do maszyny znaleziony został materiał wybuchowy (2 woreczki z prochem i umieszczonymi w nich splonkami). Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Żywcu.

Na terenie m. Płocka (Warszawa) w dniu 22 listopada br. nieustalony dotychczas sprawca wywiesił 4 ulotki wykonane odręcznie o treści antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Płocku.

Mieszkancka Poznania, w związku z zamieszczeniem w prasie jej artykułu piętnującego nadużycia sprzedawców kiosków MHD, w dniu 21 listopada br. otrzymała pocztą anonim z pogrózkami wykonany odręcznie. Między wierszami anonimu naklejone były wycinki z gazety, wzgl[ędnie] ulotki o treści antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu.

Na terenie Ekspozytury PKS w Turku (Poznań) dnia 17 listopada br. ujawniono wrogi napis wykonany odręcznie. Nadmienić należy, że napisy o podobnej treści w poprzednim okresie czasu pojawiły się dwukrotnie na terenie w[yżej] wym[ienionej] ekspozytury. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Turku.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

W sali Domu Kultury KW MO w Koszalinie, gdzie zorganizowano wystawę dorobku spółdzielczości, dnia 19 listopada br. nieustaleni dotychczas sprawcy zniszczyli popiersia Lenina i Stalina. Dochodzenie prowadzi MO.

Praca aparatu

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu dnia 21 listopada br. aresztował 3 mieszkańców Kościana, pochodzenia robotniczego, w wieku po 18 lat (1 czł[onek] ZMP) – podejrzanych o usiłowanie utworzenia antypaństwowej organizacji. Wymienieni ponadto rozpowszechniali wrogą propagandę zaczerpniętą z audycji radiowych państw kapitalistycznych.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach dnia 22 listopada br. aresztował 2 bandytów zamieszkałych w pow. Jędrzejów, pochodzenia chłopskiego (1 czł[onek] PZPR), w wieku 33 i 48 lat (b[yłych] czł[onków] BCH i AK), którzy w tym dniu zamierzali dokonać napadu na Spółdzielnię Szewską w Krzęcicach pow. Jędrzejów. Podczas rewizji przy aresztowanych znaleziono pistolet z amunicją i dubeltówkę. Aresztowano również mieszkańca Opatowic¹ pow. Jędrzejów, który wypożyczył bandytom dubeltówkę, wiedząc o planowanym przez nich napadzie.

Na mocy postanowienia prokuratora Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łęborku (Gdańsk) dnia 22 listopada br. aresztowała mieszkankę Barszewa², pochodzenia chłopskiego, lat 26, bez stałego miejsca pracy – podejrzaną o współpracę z bandą UPA na terenie Tomaszowa Lubelskiego.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Biłgoraju (Lublin) dnia 21 listopada br. aresztował średniorolnego chłopa, lat 27, zamieszkałego we wsi Krzeszów – podejrzanego o przecięcie w dniu 15 listopada br. podziemnej linii telefonicznej między Biłgorajem a Sandomierzem, o czym informowano w Biuletynie nr 117/[55]. Podczas rewizji u aresztowanego znaleziono narzędzia, przy pomocy których dokonał przestępstwa.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu dnia 21 listopada br. aresztował mieszkańca Bydgoszczy, pochodzenia obszarniczego, lat 34, zawód zootechnik. Wymieniony dnia 1 listopada br. w PGR Młodziejewice pow. Września wywołał awanturę z pracownikami tegoż PGR, stwierdzając, że majątek ten jest jego i niedługo tam powróci oraz groził im zastrzeleniem. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy dnia 21 listopada br. zatrzymał pracownika Przymusowego Zrzeszenia Prywatnych Właścicieli Nieruchomości w Bydgoszczy, pochodzenia chłopskiego, lat 62, wykształcenia średnie, zawód drogista. Wymieniony podejrzany jest o współpracę z niemiecką placówką SD w okresie okupacji. Ponadto od r[oku] 1952 do chwili zatrzymania trudnił się handlem obcą walutą.

Wojska Ochrony Pogranicza zatrzymały i w dniu 22 listopada br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dwie osoby:

¹ Prawdopodobnie Opatkowice.

² Miejscowość nieustalona. Być może Parszewo w powiecie malborskim.

– mieszkańca Krakowa, pochodzenia chłopskiego, lat 31, bez stałego miejsca pracy, podejrzanego o usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy i działalność szpiegowską. Nadmienić należy, że w[yżej] wym[ieniony] w lipcu br. powrócił do kraju jako repatriant z NRF;

– mieszkankę z pow. Bystrzyca, pochodzenia chłopskiego, lat 54, która nielegalnie przekroczyła granicę z Polski do Czechosłowacji.

Sankcję na areszt wymienionych wydał prokurator wojewódzki.

W miejsc[owości] Starosiedle pow. Gubin (Zielona Góra) dnia 19 listopada br. Milicja Obywatelska zatrzymała i przekazała do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze 4 górników kopalni „Nowa Ruda” (Wrocław), pochodzenia robotniczego, w wieku od 18 do 20 lat. Wymienieni, będąc w zмовie, usiłowali nielegalnie przekroczyć granicę z Polski do NRD. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na podstawie obywatelskiego powiadomienia Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Żaganiu (Zielona Góra) zatrzymał pracownika spółdzielni szewskiej w Ruszowie pow. Zgorzelec, pochodzenia robotniczego, lat 45 – za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z Polski do NRD.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Olsztynie dnia 23 listopada br. wydał wyroki skazujące cztery osoby na kary od 1 [roku] do 4 lat więzienia za nielegalne przechowywanie broni palnej.

Sąd Wojewódzki w Koszalinie dnia 21 listopada br. wydał wyrok skazujący jedną osobę na karę 1 [i] 1/2 roku więzienia za rozpowszechnianie wrogiej propagandy.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

referent Sekcji Informacji GP

(–) R[yszard] Samołówka, chor.

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 231–234.

1955 listopad 26, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 120/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 26 listopada [19]55 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 120[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W kopalni „Siemianowice” (Stalinogród) dnia 24 listopada br. o godz. 2.30 na jednym z oddziałów z przyczyn dotychczas nieustalonych powstał pożar obudowy i taśmy transportera. Ogień zlokalizowano o godzinie 4.00. Dochodzenie prowadzi Miejski Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Stalinogrodzie i Okręgowy Urząd Górniczy.

Dnia 24 listopada br. o godzinie 19.50 w pobliżu stacji kolejowej Mława pociąg osobowy zdążający z Warszawy do Gdyni najechał na 2 słupki betowe położone na szynach, w wyniku czego uszkodzony został parowóz oraz nastąpiło 2-godzinne opóźnienie pociągu. Wypadku wśród pasażerów i obsługi pociągu nie było. Dochodzenie w celu ustalenia sprawców powyższego prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie.

W Fabryce Sklejek w Skierniewicach (Łódź) dnia 22 bm. nieustalony dotychczas sprawca umieścił w trybach maszyny (miejsca opancerzone) klucz i nakrętkę metalową. Przedmioty te w porę zauważono, nie dopuszczając do uszkodzenia maszyny. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Skierniewicach.

W PGR Płowna¹ pow. Strzelin (Wrocław) dnia 25 listopada br. o godzinie 9.15 wybuchł pożar (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła ze zbożem i młocarnia. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO wspólnie z prokuratorem powiatowym.

W spółdzielni produkcyjnej Stary Przylep pow. Pyrzyce (Szczecin) dnia 23 listopada br. o godzinie 14.00 wybuchł pożar (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła ze zbożem i paszą oraz częściowo obora. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO w Pyrzycach.

Przewodniczącej Zarządu Szkolnego ZMP przy Liceum Pedagogicznym we Włocławku (Bydgoszcz) dnia 18 listopada br. podrzucony został anonim wykonany odręcznie, którego autor wzywa ją do zaniechania dalszej pracy społecznej na terenie szkoły,

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Prawdopodobnie Płowna.

a w przeciwnym wypadku grozi jej śmiercią. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Włocławku.

Praca aparatu

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie dnia 24 listopada br. aresztował 2 ukrywających się członków zlikwidowanej w lipcu br. bandy Perełki, w wieku 37 i 43 lat. Aresztowani w toku wstępnego śledztwa przyznali się do dokonania 4 napadów rabunkowych oraz podali miejsce ukrycia broni (automatu).

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze dnia 23 listopada br. aresztował 3 osoby podejrzane o udział w uprowadzeniu i zamordowaniu członka spółdzielni produkcyjnej w Małomicach pow. Szprotawa – czł[onka] PZPR, który w dniu 5 bm. wyszedł z domu i do chwili obecnej nie powrócił. Aresztowani są:

- 1) rolnik, posiadający 3 ha ziemi, narodowości ukraińskiej, lat 26;
- 2) robotnik zatrudniony na lotnisku wojskowym, pochodzenie chłopskie, lat 31;
- 3) pracownik Miejskiego Zarządu Budownictwa Mieszkaniowego w Szprotawie, pochodzenie chłopskie, lat 23, czł[onek] ZMP.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie dnia 24 listopada br. aresztował osobnika, lat 44, bez stałego miejsca zamieszkania – podejrzanego o podpalenie stodoły w spółdzielni produkcyjnej Bolęcín w dniu 5 listopada br.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Tarnowie (Kraków) dnia 24 listopada br. aresztował pracownika Zakładów Azotowych w Tarnowie, lat 41, czł[onka] PZPR – za nielegalne posiadanie pistoletu.

Na podstawie wyników Centralnego Laboratorium Ekspertyz Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie dnia 22 listopada br. aresztował pracownika PKP, pochodzenia chłopskiego, lat 19 – za wykonanie antypaństwowego i antyradzieckiego napisu w budynku DOKP Szczecin w sierpniu br. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Opolu skazał jedną osobę na karę 5 lat więzienia za przynależność do antypaństwowej organizacji.

Sąd Wojewódzki w Stalinogrodzie dnia 23 listopada br. skazał jedną osobę na 3 lata więzienia za nielegalne posiadanie 2 pistoletów.

Sąd Wojewódzki dla m.st. Warszawy skazał dwie osoby na kary 7 i 6 lat więzienia za współpracę z okupantem.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

ref[erent] Sekcji Informacji GP

(–) Samołówka R[yszard], chor.

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 235–237.

1955 listopad 29, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 121/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 29 XI 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 121[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

We Wrocławiu dnia 25 listopada br. o godz. 17.00 dwóch uzbrojonych osobników zatrzymało powracającego z pracy kierownika wydziału Państwowej Fabryki Wagonów czł[onka] PZPR, któremu grozili śmiercią w wypadku niezaprzestania aktywnej pracy społecznej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu.

Sekretarz POP PZPR w Wysokiem Maz[owieckiem] (Białystok) dnia 22 listopada br. otrzymała pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor grozi jej śmiercią za aktywną pracę społeczną i partyjną. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wysokiem Maz[owieckiem].

Do sekretarza POP PZPR przy Zakładach Przemysłu Drzewnego w Białej Podlaskiej (Lublin) dnia 25 listopada br. wpłynął anonim wykonany odręcznie, którego autor wzywa go do ustąpienia z zajmowanego stanowiska, a w przeciwnym wypadku grozi śmiercią. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białej Podlaskiej.

W Sosnowcu (Stalinogród) na słupie telefonicznym dnia 26 listopada br. nieustalony dotychczas sprawca wywiesił ulotkę o treści nawołującej do dokonywania dywersji i sabotażu. Ulotka wykonana była na maszynie, zatytułowana: „Podziemna Organizacja Antykomunistyczna – Krzyż”^b. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Sosnowcu.

W Gliwicach (Stalinogród) dnia 25 listopada br. na klatce schodowej jednego z domów mieszkalnych rozrzucone zostały ulotki o wrogiej treści, wykonane odręcznie w języku niemieckim. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gliwicach.

Na terenie Drukarni im. Rewolucji Październikowej w Warszawie dnia 25 listopada br. ujawniono antypaństwowy napis wykonany odręcznie. Nadmienić należy, że wrogie napisy na terenie wymienionej drukarni notowano już kilkakrotnie. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] m.st. Warszawy.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

^{b-b} *W oryginalne: Podziemna Organizacja Antykomunistyczna – Czyż.*

Praca aparatu

W wyniku prowadzonego śledztwa Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku dnia 25 listopada br. aresztował 11 chłopów, posiadających indywidualne gospodarstwa od 2 do 12,5 ha ziemi (w tym 3 b[yłych] współpracowników bandy i 2 b[yłych] czł[onków] AK i WiN) – podejrzanych o współudział w morderstwie przewodniczącego GRN w Czajach pow. Siemiatycze. Ponadto Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie dnia 26 listopada br. aresztował i przekazał do Wojew[ódzkiego] Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku mieszkańca z powiatu Wołomin, pochodzenia robotniczego, lat 34 – „za przekazanie aresztowanemu bandycie 2 pistoletów, który zamordował przewodniczącego GRN w Czajach^c. Sankcję na areszt wymienionych wydał prokurator wojewódzki.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku dnia 26 listopada br. aresztował chłopą, posiadającego 15 ha ziemi, lat 41 – za współpracę z bandą Rogińskiego ps. „Lis”. Nadmienić należy, że wymieniony był już uprzednio karany sądownie za współpracę z bandą „Chrzana”.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy dnia 26 listopada br. aresztował księdza, pochodzenia chłopskiego (kułackie), lat 43 – zajmującego ostatnio stanowisko kanclerza kurii włocławskiej. Wymieniony jako prefekt szkół średnich, wizytator diecezjalny nauki religii i prowadzący komplety nauczania religii wśród młodzieży szkół średnich we Włocławku od 1951 r. do chwili obecnej opracował około 100 broszur o wrogiej treści. Literaturę tę bez zezwolenia Urzędu Kontroli Prasy wydrukował i kolportował wśród młodzieży szkół średnich i wyższych na terenie Włocławka, Torunia i Gdańska. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy dnia 26 listopada br. aresztował pracownika Powiatowego Zarządu Łączności w Bydgoszczy, pochodzenia robotniczego, lat 41, wykluczony z szeregów PZPR. Wymieniony w dniu 7 listopada br. będąc na akademii zorganizowanej przez Wojewódzki Zarząd Łączności, w związku z XXXVIII rocznicą rewolucji październikowej, podczas przerwy znieważył słownie Lenina i Stalina. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na podstawie sankcji prokuratora wojewódzkiego dnia 25 listopada br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie aresztował mieszkańca powiatu Żywiec, pochodzenia robotniczego, lat 24, w 1950 r. karany sądownie na 9 lat więzienia za przynależność do antypaństwowej organizacji, zwolniony warunkowo w 1955 r. Wymieniony po wyjściu z więzienia napisał do KC PZPR i Prokuratury Wojewódzkiej w Poznaniu 2 anonimy o treści szkalującej ustrój PRL.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie dnia 26 listopada br. aresztował rolnika z powiatu Garwolin, lat 19 – za napisanie i przesłanie do aktywistów wiejskich 7 anonimów pogróżkowych. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

^{c-c} Tak w tekście.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kluczborku (Opole) dnia 25 listopada br. aresztował chłopa, posiadającego 7,5 ha ziemi, lat 41 – za napisanie i przesłanie w 1953 r. do Ekspozytury Polskiego Radia w Opolu anonimu o treści antypaństwowej.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Raciborzu (Opole) dnia 25 listopada br. aresztował robotnika Raciborskich Zakładów Betoniarskich i Żelbetu, pochodzenia robotniczego, lat 53 – za rozpowszechnianie rewizjonistycznej propagandy dot[yczącej] granicy na Odrze i Nysie.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lipnie (Bydgoszcz) dnia 27 listopada br. zatrzymał właściciela prywatnej taksówki samochodowej, pochodzenia robotniczego, lat 39, czł[onka] PZPR – podejrzanego o współpracę z żandarmerią hitlerowską i udział w zabójstwie obywatela polskiego ukrywającego się w okresie okupacji.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 119/[55] o aresztowaniu osobnika za współpracę z okupantem i za handel w ostatnim okresie obcą walutą Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy w dniach 23–26 listopada br. zatrzymał dalszych 8 osób, w tym 3 osoby zatrudnione w instytucjach państwowych, pozostałe bez stałego miejsca pracy, w wieku od 43 do 63 lat – za handel obcą walutą.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 24 listopada br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu 5 osób, które nielegalnie przekroczyły granicę z Polski do NRD z zamiarem ucieczki do Niemiec Zachodnich. Wśród zatrzymanych jest 2 mieszkańców Kielc, 1 mieszkaniec Olsztyna, 1 Poznania i 1 mieszkaniec woj. wrocławskiego. Nadmienić należy, że dwóch spośród zatrzymanych było już uprzednio karanych sędownie za nielegalne przekroczenia granicy. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 23 listopada br. zatrzymały i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie robotnika kopalni „Jankowice”, pochodzenia robotniczego, lat 19 – za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z Polski do Czechosłowacji z zamiarem ucieczki do Niemiec Zachodnich. Nadmienić należy, że wymieniony w 1953 r. był karany sędownie na 6 m[ie]sięcy więzienia za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(–) M[ieczysław] Stec, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 238–241.

1955 grudzień 1, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 122/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 1 XII 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 122[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W kopalni „Miechowice” (Stalinogród) dnia 18 listopada br. nastąpiło uszkodzenie wrębiarki podczas jej uruchamiania. Przyczyną uszkodzenia było wrzucenie między tryby metalowej śruby przez nieustalonego dotychczas sprawcę. Na terenie tej kopalni w dniach 20–22 listopada br. zanotowano dwukrotne przecięcie kabli przy wrębiarce. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W PGR Piotrowice pow. Jawor (Wrocław) dnia 29 listopada br. o godz. 17.00 wybuchł pożar (przyczyny dotychczas nieustalone), w wyniku którego spłonęła stodoła wraz ze zbożem i paszą. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna.

W spółdzielni produkcyjnej Kościelice¹ pow. Chrzanów (Kraków) dnia 29 listopada br. o godz. 12.30 nieustalony dotychczas sprawca usiłował podpalić stodołę przez podrzucenie zapalonego lontu górniczego. Fakt powyższy zauważyli członkowie spółdzielni nie dopuszczając do powstania pożaru. Dochodzenie prowadzi KP MO wspólnie z Powiatowym Urzędem [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chrzanowie.

Przewodniczący GRN w Marynowie² pow. Nowy Dwór (Gdańsk) dnia 22 listopada br. otrzymał pocztą anonim, którego autor wzywa go do zaniechania aktywnej pracy społecznej i zawodowej, a w przeciwnym wypadku grozi mu śmiercią. Drugi anonim o treści skierowanej p[rzeciw]ko wym[ienionemu] przewodniczącemu przesłany został do Prezydium PRN w Nowym Dworze. Dochodzenie prowadzi Deleg[atura] Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Przewodniczący GRN w Jeziorach Wielkich pow. Mogilno (Bydgoszcz) dnia 24 listopada br. otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor grozi mu konsekwencjami za ukaranie chłopów, którzy nie wywiązali się z obowiązkowych dostaw. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Mogilnie.

Dnia 29 listopada br. w Gdyni nadanych zostało 5 ulotek wykonanych na maszynie o treści nawiązującej w sposób wrogi do rocznicy śmierci Adama Mickiewicza na adresy

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o Kościelec.

² Prawdopodobnie Marynowy.

redakcji: „Trybuny Ludu”, „Życia Warszawy”, „Głosu Wybrzeża”, „Szpilek” i „Przekroju”. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Gdyni.

W Sulejowie pow. Piotrków (Łódź) znaleziono ulotkę wykonaną odręcznie o treści antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Piotrkowie.

Na terenie WSK Świdnik (Lublin) dnia 30 listopada br. ujawniono 2 napisy o treści antypaństwowej i antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Świdniku.

W kopalni „Szombierki” w Bytomiu (Stalinogród) dnia 24 listopada br. na tablicy ostrzegawczej wykonany został kredą napis o treści rewizjonistycznej. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Bytomiu.

Praca aparatu

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łąncucie (Rzeszów) dnia 24 listopada br. aresztował mieszkańca Gliwic (Stalinogród), wykształcenie średnie, lat 39, czł[onek] PZPR – podejrzanego o udział w napadach terrorystyczno-rabunkowych i magazynowanie większej ilości broni. W toku śledztwa aresztowany zeznał, iż w roku 1943 jako d[owód]ca grupy AK zamordował dwóch obywateli polskich i brał udział w zmagazynowaniu broni.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu aresztował, ukrywającego się od 1950 r., członka b[yłej] nielegalnej organizacji pn. Organizacja Związku Zachodniego³, pochodzenia chłopskiego, lat 36.

Wojska Ochrony Pogranicza w dniu 29 listopada br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu pracownika kopalni „Mysłowice” (Stalinogród), pochodzenia chłopskiego, lat 17 – zatrzymanego za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Kielcach dnia 28 listopada br. skazał jedną osobę na karę 3 lat więzienia za zabójstwo funkcjonariusza Powiatowego Urzędu [Bezpieczeństwa Publicznego] w Sandomierzu, dokonane w 1945 r.

Sąd Wojewódzki w Szczecinie dnia 25 listopada br. skazał jedną osobę na karę 2 lat więzienia za dokonanie wrogiego napisu w budynku Wojewódzkiej Szkoły Partyjnej w Szczecinie.

Sąd Wojewódzki w Opolu dnia 21 listopada br. skazał jedną osobę na 2 lata więzienia za rozpowszechnianie wrogiej propagandy.

³ Organizacja działała w 1950 r. w powiatach milickim i trzebnickim. Liczącą 30 (wg *Informatora* 55) osób grupą kierowała ośmioosobowa rada, na czele której stał Jan Chabiński ps. „Sowa”. Ochroną organizacji zajmowała się „policja” (6 osób), której podlegały drużyny. OZZ prowadziła działalność zbrojną. *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie wrocławskim 1945–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 506; *Informator o nielegalnych...*s. 186.

Sąd Powiatowy w Raciborzu (Opole) dnia 18 listopada br. skazał jedną osobę na rok więzienia w zawieszeniu na 3 lata za szkalowanie ustroju i przedstawicieli rządu PRL.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(-) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:
kierownik Sekcji Informacji GP
(-) M[ieczysław] Stec, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 242–244.

1955 grudzień 3, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 123/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 3 grudnia 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 123[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W Bydgoszczy w różnych punktach miasta dnia 30 listopada br. nieustalony dotychczas sprawca wywiesił 3 ulotki wykonane na maszynie o treści antypaństwowej i antyrządzieckiej oraz nawołującej do przeciwstawiania się pracy ideologicznej wśród młodzieży. Dochodzenie prowadzi Wojew[ódzki] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W Zakopanem (Kraków) w nocy z 30 listopada na 1 grudnia br. nieustaleni dotychczas sprawcy włamali się do gimnazjum ogólnokształcącego, gdzie w jednej z klas zniszczyli 2 portrety przedstawicieli ruchu robotniczego oraz narysowali na ścianie krzyż. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zakopanem.

W PGR Ligota Krapkowicka pow. Opole dnia 30 listopada br. około godz. 17.00 wybuchł pożar, który strawił część stodoły wraz ze zbożem. Okoliczności wybuchu pożaru wskazują na podpalenie. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

Praca aparatu

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 2 grudnia br. zatrzymał pracownika Państwowej Centrali „Las” we Wrocławiu, pochodzenia chłopskiego, wykształcenia średniego, lat 29 – za działalność szpiegowską na rzecz wywiadu zachodnioniemieckiego.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie przy pomocy wojsk KBW aresztował ukrywającego się na terenie pow. Nisko członka zlikwidowanej w marcu 1955 r. antypaństwowej organizacji pn. Związek Wolnej Młodzieży Polskiej, pochodzenia chłopskiego, lat 29, czł[onka] ZSL, wykształcenia wyższego. Przy aresztowanym znaleziono 2 pistolety wraz z amunicją i 1 granat. Wymieniony w roku 1946, uczęszczając do gimnazjum w Nisku, założył organizację pn. Szkolna Organizacja Młodzieżowa, która w związku z jego wyjazdem na studia wyższe do Krakowa zaniechała swej działalności. W czasie studiów na Uniwersytecie Jagiellońskim założył drugą nielegalną organizację Związek Wolnej Młodzieży Polskiej. W czasie jej likwidacji zdołał zbiec przed aresztowaniem.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gliwicach (Stalinogród) dnia 30 listopada br. aresztował robotnika Fabryki Kwasu Siarkowego w Gliwicach, lat 31 – podejrzanego o rozpowszechnianie w miejscu pracy antypaństwowej i antyradzieckiej propagandy.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lwówku Śl[ąskim] (Wrocław) dnia 2 grudnia br. zatrzymała trzech mieszkańców Lwówka Śl[ąskiego], w wieku od 14 do 15 lat, w tym dwóch członków ZMP, za rozkolportowanie w maju i sierpniu br. antypaństwowych ulotek. Wymienieni przekazani zostaną do sądu dla nieletnich w Jeleniej Górze.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie dnia 30 listopada br. aresztował 2 osoby: kierownika i magazyniera Przedsiębiorstwa Budowlanego w Koszalinie za szkodniczą działalność w budownictwie.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 107[55] z dnia 25 października br. w sprawie pobicia i obrabowania radnego GRN w Latalicach pow. Poznań – czł[onka] PZPR – podaje się, że w wyniku prowadzonego rozpracowania aresztowani zostali trzej sprawcy napadu – pracownicy kop[alni] „Pokój” w Bytomiu (Stalinogród), w wieku 17, 25 i 33 lata.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Opolu dnia 28 i 30 grudnia br. skazał:

– za przynależność do bandy terrorystyczno-rabunkowej i nielegalne posiadanie broni 4 osoby na kary: 15, 8, 7 i 5 lat więzienia,

– za publiczne gloryfikowanie faszyzmu 1 osobę na karę 6 m[iesiący] więzienia.

Sąd Wojewódzki w Krakowie dnia 21 listopada br. skazał 3 osoby na kary: 6, 5 i 3 lata więzienia za współpracę z b[yłą] bandą Sałapatka.

Sąd Wojewódzki w Białymstoku dnia 30 listopada br. skazał 2 kleryków seminarium duchownego w Białymstoku na kary 3 i 3,5 roku więzienia za reprodukcję wrogiego rysunku o tematyce religijnej i rozpowszechnianie go wśród grona kleryków i księży.

Sąd Wojewódzki w Warszawie dnia 1 grudnia br. skazał dwie członkinie sekty świadkowie Jehowy na kary po półtora roku więzienia za kolportaż wrogich broszur i działalność agitacyjną.

Sąd Powiatowy dla Nieletnich we Wrocławiu dnia 30 listopada br. skazał 5 nieletnich na umieszczenie w domu poprawczym oraz 4 nieletnich przekazał pod dozór rodziców – za przynależność do antypaństwowej organizacji młodzieżowej pn. Związek Młodych Wrogów Komunizmu.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(–) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(–) M[ieczysław] Stec, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 245–247.

1955 grudzień 6, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 124/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 6 grudnia 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 124[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

Na terenie województwa lubelskiego w dniu 1 grudnia br. dokonane zostały 3 napa-
dy, a mianowicie:

- w miejsc[owości] Annopol pow. Kraśnik dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS, skąd po sterroryzowaniu personelu zrabowali 23 000 zł;
- w grom. Uchanie pow. Hrubieszów dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS, skąd po sterroryzowaniu personelu zrabowali 10 000 zł;
- w grom. Olszanka pow. Krasnystaw dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na mieszkanie małorolnego chłopa, rabując odzież.

Dochodzenie w powyższych wypadkach prowadzą powiatowe urzędy [do spraw bezpieczeństwa publicznego] wspólnie z MO.

W nocy z 4 na 5 grudnia br. nieustaleni dotychczas sprawcy włamali się do lokalu GRN w Gołębiewie Starym pow. Kutno (Łódź), gdzie zniszczyli portrety przedstawicieli rządu PRL, dokumentację i sprzęt biurowy oraz dokonali napisu: „Tu byli AK-owcy”. Nadmienia się, że w tym samym powiecie dnia 3 grudnia br. zostało dokonane włamanie do lokalu GRN w Podczachach, skąd sprawcy zrabowali kasetę z pieniędzmi w sumie 6110 zł. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Kutnie.

W gromadzie Majdan Górny pow. Tomaszów Lubelski w nocy z 1 na 2 grudnia br. nieustaleni dotychczas sprawcy włamali się do świetlicy gromadzkiej, gdzie zniszczyli portrety przedstawicieli rządu PRL. Dochodzenie prowadzi KP MO przy współudziale Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Tomaszowie Lubelskim.

W m. Miasteczko [Krajeńskie] pow. Wyrzysk (Bydgoszcz) wskutek rozkręcenia szyn przez nieustalonych dotychczas sprawców dnia 3 grudnia br. o godz. 23.00 nastąpiło wykolejenie pociągu osobowego, zdążającego z Warszawy do Kołobrzegu. W wyniku powyższego parowóz stoczył się z nasypu, wagon bagażowy uległ rozbiciu oraz 4 inne wagony zostały wykolejone. Spośród załogi pociągu 4 osoby zostały ranne. Wśród

^{a-a} Wpisano odręcznie.

pasażerów wypadków nie było. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna, w skład której wchodzi funkcjonariusze Wojewódzkich Urzędów [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy i Gdańsku.

W PGR Malczkowo pow. Słupsk (Koszalin) dnia 4 grudnia br. około godz. 7.00 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęły dwie stodoły wraz ze zbożem i maszynami rolniczymi. Nadmienić należy, że jest to już trzeci pożar w wymienionym PGR na przestrzeni bieżącego roku (w kwietniu i październiku spłonęły dwie obory). Aresztowano magazyniera i brygadzystę tegoż PGR, w wieku 33 i 43 lata, obaj członkowie PZPR – podejrzanych o dokonanie podpalenia.

W PGR Żółkiewka pow. Krasnystaw (Lublin) dnia 1 grudnia br. w godzinach wieczornych nieustalony dotychczas sprawca podpalił stertę siana. Dzięki natychmiastowej akcji ratunkowej ogień w zarodku zlokalizowano. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i MO w Krasnymstawie.

W PGR Pierzchały pow. Braniewo (Olsztyn) dnia 2 grudnia br. o godz. 20.00 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła z sianem, obora i część inwentarza żywego. Przyczyny pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] przy współudziale MO.

W Białymstoku dnia 1 grudnia br. nieustalony dotychczas sprawca przeciął podziemny kabel telefoniczny. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku.

Przewodniczący Gromadzkiej Rady Narodowej w Lejkowie pow. Sławno (Koszalin) – czł[onek] PZPR, dnia 1 grudnia br. otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor wzywa go do zaniechania aktywnej pracy społeczno-politycznej, grożąc w przeciwnym wypadku śmiercią. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W gromadzie Nowa Wieś Książęca pow. Kępno (Poznań) wywieszona została ulotka wykonana odręcznie o treści antypaństwowej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kępnie.

Praca aparatu

W wyniku prowadzonego śledztwa p[rzeciwi]ko aresztowanym członkom bandy Rogińskiego ps. „Lis” Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku dnia 3 grudnia br. aresztował ukrywającego się członka bandy i 8 współpracowników. Wśród aresztowanych jest 8 rolników, posiadających do 17 ha ziemi oraz jedna pracownica umysłowa PSS w Kolnie. Aresztowani współpracownicy od 1954 r. do sierpnia br. udzielali informacji bandzie o możliwościach dokonywania napadów na placówki handlu spółdzielczego, niejednokrotnie doprowadzając bandę na miejsce przestępstwa, za co otrzymywali wynagrodzenie w postaci zrabowanych towarów. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Limanowej (Kraków) przy współudziale KP MO dnia 2 grudnia br. aresztowała 4 pracowników Centrali Przemysłu Naftowego – Baza w Sowlinach, w wieku od 43 do 73 lat (jeden czł[onek] PZPR) – za dokonanie aktu sabotażu wyrażającego się w niewłaściwym zmontowaniu rur, w wyniku czego wyciekło 180 t ropy, z której 75 t uległo zniszczeniu. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy dnia 2 grudnia br. aresztował kłeryka seminarium duchownego w Gnieźnie, pochodzenia drobnomieszczańskiego, wykształcenia średniego, lat 23 – za kolportaż wrogiej broszury prowokatora Światły.

Za handel dewizami Wojewódzka Komenda MO w Gdańsku dnia 5 grudnia br. zatrzymała i przekazała do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] 3 osoby, w tym 2 zatrudnione w instytucjach państwowych i 1 bez stałego miejsca pracy, w wieku od 28 do 58 lat. Podczas rewizji u jednego z zatrzymanych znaleziono większą sumę obcej waluty w złocie i banknotach.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 3 grudnia br. zatrzymał dezertera WP, ukrywającego się od 1953 r. pod przybranym nazwiskiem. Zatrzymany przekazany został do dyspozycji Informacji [Wojska Polskiego] Okręgu Śląskiego.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego
(–) M[ichał] Drzewiecki, ppłk

Za zgodność:
kierownik Sekcji Informacji GP
(–) M[ieczysław] Stec, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 248–251.

1955 grudzień 8, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 125/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 8 XII 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 125[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W miejscowości Łączna pow. Kielce dnia 5 grudnia br. około godz. 18.00 pięciu uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep spółdzielczy, skąd po sterroryzowaniu personelu i klientów zrabowali 3 tys. zł oraz towar na sumę 25 tys. zł. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach.

W spółdzielni produkcyjnej Zawiszyn pow. Inowrocław (Bydgoszcz) dnia 25 listopada br. nieustalony dotychczas sprawca nasypał piasku do baku z paliwem przy traktorze, w wyniku czego został on unieruchomiony na okres 3 dni. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Inowrocławiu.

W bazie spółdzielni produkcyjnej w Głuszczy¹ pow. Wałbrzych (Wrocław) dnia 5 grudnia br. wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła obora i większa ilość paszy. Inwentarz żywy zdołano uratować. Przyczyn pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wałbrzychu wspólnie z MO.

Przewodniczący GRN w Przechodzie pow. Niemodlin (Opole) – czł[onek] PZPR, dnia 29 listopada br. otrzymał anonim wykonany odręcznie, grożący mu śmiercią „za przyczynianie się do wysyłania młodzieży do batalionów roboczych WP² i pracy w kopalniach”. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Niemodlinie.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o Głuszyce.

² Wojskowe bataliony pracy utworzono na mocy rozkazu wiceministra obrony narodowej i szefa GZP WP Edwarda Ochaba z dn. 5 sierpnia 1945 r. Pierwsze cztery bataliony powstały 15 października 1949 r., przeznaczone głównie do pracy w górnictwie i kamieniołomach. Na podstawie rozkazu marsz. Konstantego Rokossowskiego nr 008 z dn. 1 lutego 1951 r. kierowano do nich m.in.: młodych ludzi pochodzących ze środowisk zamożniejszych właścicieli ziemskich, przedsiębiorców, kupców, właścicieli nieruchomości i synów byłych funkcjonariuszy „bezpośredniego aparatu ucisku reżimu przedwrześniowego”. Ponadto osoby uznane za wrogo ustosunkowane do Polski Ludowej, utrzymujące kontakt z członkami rodziny przebywającymi na Zachodzie, a także synów, których krewni byli karani za przestępstwa polityczne. Bataliony zostały podporządkowane utworzonemu 15 października 1955 r. Wojskowemu Korpusowi Górniczemu (od 1956 r. wojskowe bataliony górnicze), a zostały rozwiązane 20 sierpnia 1959 r. W okresie 1949–1959 służyło w nich ok. 200 tys. żołnierzy-górników, z których ponad 1000 zginęło na miejscu.

W Łodzi dnia 3 grudnia br. znaleziono ulotkę wykonaną odręcznie o treści nawołującej do szukania kontaktów i wstępowania w szeregi podziemnych organizacji. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

W budynku Komitetu Powiatowego PZPR w Rawiczu (Poznań) dnia 6 grudnia br. wywieszona została ulotka wykonana odręcznie o treści gloryfikującej Dullesa³. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rawiczu.

W miejscowości Bobola⁴ pow. Turek (Poznań) dnia 4 grudnia br. wywieszono zostały dwie ulotki wykonane odręcznie o treści szkalującej miejscowych aktywistów społecznych. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Turku.

W Krapkowicach pow. Opole dnia 7 grudnia br. na domach mieszkalnych dokonane zostały trzy napisy o treści rewizjonistycznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu.

W dniach od 2 do 6 grudnia br. na terenie województw: krakowskiego, stalinogrodzkiego, kieleckiego, lubelskiego, rzeszowskiego i opolskiego spadła większa ilość biuletynów informacyjnych Wolnej Europy w języku polskim przetrzuconych balonami.

Na drzwiach mieszkania przewodniczącego GRN w Markowej pow. Przeworsk (Rzeszów) – czł[onka] PZPR, dnia 5 grudnia br. zawieszony został Biuletyn Informacyjny nr 1⁵ Wolnej Europy z listopada 1955 r., w kopercie z odręcznym napisem: „Uwaga komuniści”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Przeworsku.

Praca aparatu

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gliwicach (Stalinogród) przy pomocy wojsk KBW dnia 6 grudnia br. aresztował ukrywającego się od 1952 r. dezertera WP, pochodzenia robotniczego (autochton), lat 27. Podczas rewizji znaleziono karabin maszynowy, automat i około 1700 szt[uk] amunicji.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie dnia 6 grudnia br. zatrzymał rolnika, posiadającego 7,8 ha ziemi, zam[ieszkałego] w pow. Piaseczno, lat 52, kand[ydata] PZPR – za przesyłanie anonimów pogróżkowych do aktywistów partyjnych i społecznych z terenu powiatu Piaseczno.

Na mocy postanowienia prokuratora Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Myśliborzu (Szczecin) dnia 6 grudnia br. aresztowała traktorzystę POM w Lipianach, pochodzenia robotniczego lat 19 – za rozpowszechnianie rewizjonistycznej propagandy.

³ Allen Welsh Dulles (1893–1969), dyplomata, dyrektor CIA. W latach 1916–1926 w służbie dyplomatycznej, uczestnik konferencji pokojowej w 1919 r. Po przystąpieniu w 1941 r. USA do wojny w Biurze Służb Strategicznych, odnosząc szereg sukcesów w pracy wywiadowczej. Od 1948 r. wicedyrektor w centrali wywiadu, od 1951 r. w CIA. W okresie od 1953 r. do 1961 r. dyrektor CIA. Odszedł po klęsce w Zatoce Świń. Był aktywnym członkiem Komisji Warrena.

⁴ Miejscowość nieustalona.

⁵ Biuletyn Informacyjny nr 1, Wolna Europa, bmw, listopad 1955 r., 8 s. W numerze m.in. artykuły o stosunkach ZSRR z Jugosławią, opuszczaniu Austrii przez wojska radzieckie, układzie Bolesława Piaseckiego z Iwanem Sierowem oraz poświęcone sprawie powrotu Polaków do kraju. We wstępie zapowiedziano wydanie dalszych numerów biuletynu i przesyłanie ich do Polski drogą powietrzną w ramach akcji „Spotlight”.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi dnia 6 grudnia br. aresztował pracownika biura notarialnego w Zduńskiej Woli, pochodzenia chłopskiego, lat 37 – podejrzanego o współudział w morderstwie funkcj[onariusza] Urzędu Bezpieczeństwa [Publicznego] w Pabianicach w 1945 r.

Wyrok

Sąd Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy dnia 27 listopada br. skazał 1 osobę na karę 7 lat więzienia za działalność szpiegowską.

Dyrektor Gabinetu Przewodniczącego

(-) M[ichał] **Drzewiecki**, ppłk

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji GP

(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 252–254.

1955 grudzień 10, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 126/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 10 grudnia [19]55 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 126[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W pobliżu miejscowości Kaliski¹ pow. Nowy Dwór (Warszawa) dnia 8 grudnia br. o godz. 17.30 trzech nieustalonych dotychczas sprawców dokonało napadu na powracającego z terenu instruktora rolnego KP PZPR w Nowym Dworze, którego dotkliwie pobili, zadając mu rany cięte oraz zrabowali wszystkie posiadane dokumenty i ubranie. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie.

W Zagórzcu pow. Kielce dnia 7 grudnia br. o godz. 17.00 trzech uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS, skąd po sterroryzowaniu personelu zrabowali 3600 zł i część towaru. Nadmienić należy, że rozpoznany został jeden spośród bandytów, który brał udział również w napadzie w dniu 5 grudnia br. na sklep spółdzielczy w m. Łączna pow. Kielce. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

Na drodze m[ieędzy] wsią Jedwabne a Przytuł[y] pow. Łomża (Białystok) dnia 7 grudnia br. ok. godz. 15.40 dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na przewożącą towar pracownicę sklepu GS w Przytułach, której zrabowali materiały tekstylne na sumę 4000 zł. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy współudziale KP MO w Łomży.

Na terenie radiostacji w Łagiewnikach k. Łodzi dnia 8 grudnia br. nieustalony dotychczas sprawca odkręcił śrubę służącą do skręcania górnego odciągu masztu antenowego, czym mógł spowodować poważne uszkodzenie lub zawalenie masztu. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

Na terenie Zakładów Koksochemii w Błachowni Śląskiej pow. Koźle (Opole) dnia 8 grudnia br. nastąpiła awaria wskutek przerwania kabla elektrycznego, powodując częściowe unieruchomienie koksowni. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Prawdopodobnie Kaliszki.

W miejscowościach: Lubiany², Masów, Biadacz i Świerkły³ (położone w bliskiej odległości) pow. Opole dnia 9 grudnia br. między godz. 18.00 a 21.00 podpalone zostały zabudowania czterech indywidualnie gospodarujących rolników, w wyniku czego spłonęło 5 stodół ze zbożem i słomą. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna, w skład której wchodzi funkcjonariusze Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i WK MO w Opolu.

W Rawiczu (Poznań) dnia 8 grudnia br. rozrzucone zostały 3 ulotki o treści antyradzieckiej, wykonane odręcznie i podpisane: „Zarząd PWK”. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rawiczu.

Na terenie Zakładów Papierniczych w Pabianicach (Łódź) dnia 8 grudnia br. zostały dokonane dwa antykomunistyczne napisy. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pabianicach.

Praca aparatu

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 7 i 8 grudnia br. przeprowadził częściową realizację sprawy, aresztując na terenie Kłodzka 5 członków antypaństwowej organizacji w wieku od 19 do 23 lat, w tym dwóch posiada wykształcenie średnie. Ustalono, że organizacja ta utworzona została w 1951 r. i stawiała sobie za zadanie zdobycie broni poprzez rozbrajanie funkcjonariuszy MO, kolportaż wrogich ulotek oraz werbowanie nowych członków.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 8 grudnia br. aresztował rolnika zam[ieszkałego] w powiecie Jawor, lat 33 – podejrzanego o przesyłanie do członków spółdzielni produkcyjnych anonimów o wrogiej, antyspółdzielczej treści.

Nawiązując do podanej informacji w Biuletynie nr 124/[55] w sprawie aresztowania kleryka seminarium duchownego w Gnieźnie – podaje się, że Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy w dniu 8 grudnia br. aresztował drugiego kleryka tegoż seminarium, pochodzenia robotniczego, wykształcenia średniego, lat 24 – za kolportaż wrogiej broszury prowokatora Światły. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie dnia 2 grudnia br. aresztował mieszkańca Warszawy, pochodzenia chłopskiego, lat 34, bez stałego miejsca pracy – podejrzanego o usiłowanie dokonania napadu wspólnie z uprzednio aresztowanymi dwoma osobnikami na Filię Narodowego Banku [Polskiego].

Za handel dewizami i przedmiotami pochodzącymi z przemytu Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku dnia 7 i 8 grudnia br. aresztował 7 pracowników Polskich Linii Oceanicznych i jedną mieszkankę Gdyni, bez stałego miejsca pracy. Wśród aresztowanych jest 4 członków PZPR, 1 członek ZMP.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 8 grudnia br. zatrzymał pracownika Spółdzielni Wzorów w Zamościu, pochodzenia chłopskiego, lat 45 – za współpracę z wywiadem niemieckim w okresie okupacji i przetrzut agentów na teren Związku Radzieckiego.

² Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o Lubniany.

³ Prawdopodobnie Świerkle.

Na mocy postanowienia prokuratora Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] na m.st. Warszawę dnia 8 grudnia br. aresztował pracownicę Głównej Poradni Dziecięcej Chorób Psychicznych, pochodzenia intelig[encja] pracująca, lat 44, wykształcenie średnie, która w latach 1932–[19]33 jako strażniczka więzienia znęcała się nad więźniami skazanymi za działalność komunistyczną.

Władze CSR[S] zatrzymały i dnia 6 grudnia br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa [Publicznego] w Stalinogrodzie obywatela polskiego, pochodzenia robotniczego, lat 28, bez stałego miejsca zamieszkania i pracy, który nielegalnie przekroczył granicę państwową. Wymieniony podejrzany jest ponadto o działalność szpiegowską i nielegalne posiadanie pistoletu. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Za zgodność:
kierownik Sekcji Informacji GP
(–) **Stec M[ieczyśław]**, mjr

Rozesł[ano] wg rozdz[ielnika] nr 1
SR/WS

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 255–257.

1955 grudzień 13, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 127/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 13 grudnia 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 127[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W Skarżysku-Kamiennej (Kielce) dnia 12 grudnia br. ok. godz. 17.30 dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na pocztę, skąd zrabowali około 140 000 zł. Pościg za bandytami prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] i MO przy pomocy wojsk KBW.

W Fabryce Przetworów Ziemiakanych w Nowogardzie (Szczecin) dnia 7 grudnia br. nieustalony dotychczas sprawca wrzucił do wirówki kawałek żelaza i pasa parcia-nego. Przedmioty te, w wypadku niezauważenia w porę, mogły spowodować poważne uszkodzenie maszyny i obniżenie produkcji o 50 proc. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowogardzie.

W miejscowości Czarnowąsy pow. Opole dnia 11 grudnia br. o godz. 22.45 podpalone zostały zabudowania rolnika, posiadającego [7,]4 ha ziemi, w wyniku czego spłonęła stodoła wraz ze zbożem i maszynami rolniczymi. Nadmienić należy, że w dniu 9 grudnia br. w pobliżu wym[ienionej] miejscowości podpalone zostały zabudowania gospodarskie czterech rolników, w związku z czym zatrzymany został mieszkaniec pow. Opole – podejrzany o dokonanie podpałów. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna, w skład której wchodzi funkcjonariusze Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i WK MO w Opolu.

W spółdzielni produkcyjnej Mokrzyca pow. Świnoujście (Szczecin) dnia 7 grudnia br. wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła ze zbożem, młocarnia i elewator. Przyczyn pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Świnoujściu.

Na terenie miasta Gliwice (Stalinogród) dnia 9 grudnia br. wywieszono zostały 3 ulotki wykonane odręcznie z hasłami o treści antypaństwowej i antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gliwicach.

W Szczecinie na drzwiach mieszkania funkcjonariusza MO dnia 3 grudnia br. wywieszona została ulotka o treści szkalującej jednego z przywódców ruchu robotniczego. Ulotka

^{a-a} Wpisano odręcznie.

wykonana jest odręcznie i podpisana: „Komitet Walki z Komunizmem”. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie.

Na terenie Fabryki Płyt Pilśniowych w Nidzie pow. Pisz (Olsztyn) dnia 9 grudnia br. znaleziono anonim, którego autor domagał się podwyżki płac dla robotników fizycznych, grożąc wysadzeniem w powietrze fabryki. W wyniku prowadzonego dochodzenia Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olsztynie ustalił i w porozumieniu z sekretarzem KW PZPR zatrzymał autora powyższego anonimu, którym jest przewodniczący Zarządu Zakładowego ZMP, pochodzenia robotniczego, lat 19, z zawodu technik-elektryk.

Kierownik referatu Powiatowej Rady Narodowej w Kościanie (Poznań) – członek PZPR, dnia 9 grudnia br. otrzymał pocztą anonim wykonany na maszynie, podpisany „Polska Podziemna”, którego autor grozi mu śmiercią za aktywną pracę społeczną. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kościanie.

Na adres Sądu Powiatowego w Łobzie (Szczecin) dnia 1 grudnia br. nadesłany został anonim, którego autor grozi śmiercią sędziom, prokuratorowi i komornikowi za „niesłuszne karanie ludzi”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łobzie.

Pracownik Dolnośląskich Zakładów Urządzeń Przemysłowych w Nysie (Opole) otrzymał pocztą anonim wykonany na maszynie, którego autor wzywa go do opuszczenia miasta, a w przeciwnym wypadku grozi śmiercią. Nadmienić należy, że autor anonimu powołuje się w treści na fakt dokonanego w lutym br. morderstwa osoby, która nie zastosowała się do jego żądań. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nysie.

W Jaśle (Rzeszów) na pomniku żołnierzy Armii Radzieckiej dnia 11 grudnia br. dokonany został napis o treści antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Jaśle.

W Będzinie (Stalinogród) stwierdzono, że wewnątrz opakowań z barwnikami produkcji Zakładów Chemicznych Przemysłu Terenowego w Warszawie znajdują się napisy wzywające młodzież do uczęszczania do kościoła. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Będzinie.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie dnia 8 grudnia br. aresztował dwóch kułaków, w wieku 26 i 43 lata, zamieszkałych w Wólce Tarnowskiej pow. Chełm – za namawianie pracowników miejscowego PGR do systematycznej kradzieży zboża, paliwa i innych przedmiotów, które następnie skupywali, płacąc za nie wódką.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 126[55] dnia 10 grudnia br. w sprawie aresztowania 5 członków antypaństwowej organizacji pn. Odrodzona Armia Krajowa¹, działającej na terenie Kłodzka – podaje się, że Wojewódzki Urząd

¹ Organizacja działała w Kłodzku w okresie od lata 1951 r. do końca 1955 r., początkowo pod nazwą Złamane Skrzydła Orłąt. Liczyła 10 członków, jej przywódcą był Janusz Kącki. Celem działalności organizacji było gromadzenie broni poprzez rozbrajanie funkcjonariuszy MO. Została rozbita w grudniu 1955 r., a 13 kwietnia 1956 r. Sąd Wojewódzki we Wrocławiu skazał J. Kąckiego na 5 lat więzienia. Pozostałych członków organizacji skazano na kary od 3 lat do 1 roku więzienia. AIPN, 0179/358, Złamane Skrzydła Orłąt, Charakterystyka nr 366.

[do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu aresztował mieszkańca Kłodzka, pochodzenia chłopskiego, lat 19, który wiedząc o istnieniu organizacji nie meldował władzom.

Na mocy postanowienia prokuratora do dyspozycji Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wawrze (Warszawa m.) dnia 9 grudnia br. aresztowała mieszkańca Zastowa, lat 23, bez stałego miejsca pracy – podejrzanego o dokonywanie napadów na terenie województwa kieleckiego.

Na polecenie Prokuratury Powiatowej w Dzierżoniowie (Wrocław) zatrzymani zostali trzej pracownicy Zakładów Przemysłu Bawełnianego im. II Armii Wojska Polskiego w Bielawie, w wieku od 16 do 18 lat, w tym 2 członków ZMP – za nielegalne posiadanie pistoletu i floweru.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olsztynie dnia 9 grudnia br. aresztował autochtonkę, zam[ieszkałą] w powiecie Braniewo, pochodzenia drobnomieszczańskiego, lat 55 (mąż jej posiada prywatny zakład dentystyczny) – za przesyłanie do NRF i NRD wiadomości szkalujących ustrój Polski Ludowej i Związku Radzieckiego. Podczas rewizji domowej znaleziono 3 dokumenty o wrogiej treści oraz zakwestionowano maszynę do pisania. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pruszkowie (Warszawa) dnia 9 grudnia br. aresztował rolnika (posiadającego średniorolne gospodarstwo), lat 41 – za systematyczne rozpowszechnianie wrogiej propagandy i szkalowanie przedstawicieli rządu PRL.

Nawiązując do informacji podanej w Biuletynie nr 126[55] w sprawie aresztowania 8 osób za handel dewizami – podaje się, że do sprawy tej Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku dnia 10 grudnia br. aresztował pracownika Polskiej Marynarki Handlowej, pochodzenia robotniczego, lat 30, czł[onka] PZPR.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie dnia 9 grudnia br. aresztował mieszkańca Rybnika, lat 61, wykształcenia średniego, z zawodu kupca, bez stałego miejsca pracy i mieszkankę Gliwic, narodowości niemieckiej, lat 47, bez stałego miejsca pracy – za przerzut ludzi drogą nielegalną za granicę. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze dnia 7 grudnia br. aresztował mieszkańca Staszowa pow. Żary, pochodzenia chłopskiego, lat 17 – za udzielenie pomocy dwóm osobom (aresztowani w sierpniu br.) w nielegalnym przekroczeniu granicy z Polski do NRD.

Posterunek MO w Jusze² pow. Ełk (Białystok) dnia 9 grudnia br. zatrzymał i przekazał do Wojew[ódzkiego] Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku członka sekty świadkowie Jehowy, poch[odzenia] chłopskiego, lat 24, który ukrywał się przed odbyciem służby wojskowej.

² Miejscowość nieustalona. Być może Stare Juchy.

Wojska Ochrony Pogranicza zatrzymały i w dniu 7–9 grudnia br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie 4 osoby, w wieku od 17 do 46 lat – za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z Polski do Czechosłowacji. Sankcję na areszt wymienionych wydał prokurator wojewódzki.

Wojska Ochrony Pogranicza zatrzymały i dnia 8 grudnia br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu 1 osobę pochodzenia robotniczego, lat 17, bez stałego miejsca pracy – za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z Polski do NRD z zamiarem ucieczki do Niemiec Zachodnich.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Białymstoku dnia 10 grudnia br. skazał 2 osoby na kary 5 i 3 lata więzienia i 2 osoby na kary po roku więzienia, w zawieszeniu na okres 2 lat – za przynależność do antypaństwowej organizacji.

Sąd Wojewódzki w Opolu dnia 7 grudnia br. skazał 2 osoby na kary 4 lata i 6 miesięcy i 4 lata więzienia – za kolportaż antypaństwowych ulotek.

Sąd Wojewódzki w Szczecinie dnia 7 grudnia br. skazał 1 osobę na karę 1 roku więzienia za rozpowszechnianie wrogiej propagandy.

Kierownik Sekcji Informacji
(–) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Rozesł[ano] wg rozdz[ielnika] nr 1
SR/WS

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 258–262.

1955 grudeń 15, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 128/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 15 grudnia 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 128[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W okolicy wsi Kostusin pow. Siemiatycze (Białystok) dnia 13 grudnia br. o godz. 4.15 dwaj uzbrojeni bandyci zatrzymali idącego do przystanku autobusowego instruktora Powiatowego Zarządu ZMP w Siemiatyczach – czł[onka] PZPR, którego uderzyli pistoletem oraz zagrozili mu śmiercią w wypadku, jeżeli ponownie zobaczą go w wymienionej okolicy. Dochodzenie prowadzi KP MO przy współdziałaniu Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Siemiatyczach.

W Olechowie pow. Starachowice (Kielce) dnia 12 grudnia br. ok. godz. 24.00 trzech uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS, skąd zrabowali towar na sumę ok. 9000 zł. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Starachowicach.

W Chełmie (Lublin) dnia 13 grudnia br. w godzinach wieczornych uzbrojony bandyta dokonał napadu na sklep MHD, skąd po sterroryzowaniu personelu zrabował 4000 zł. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i MO w Chełmie.

W Bydgoszczy dnia 11 grudnia br. wywieszona została ulotka wykonana na maszynie o treści antypaństwowej i antyradzieckiej oraz nawołującej do przeciwstawiania się pracy ideologicznej wśród młodzieży. Nadmienić należy, że ulotki tej samej treści rozkolportowane były na terenie m. Bydgoszczy w dniu 30 listopada br. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy.

Przewodniczący GRN w Nieczajnej pow. Dąbrowa Tarnowska (Kraków) – członek PZPR, otrzymał anonim, którego autor grozi mu konsekwencjami za dalszą aktywną pracę społeczną. Do anonimu dołączony był Biuletyn Informacyjny nr 1 Wolnej Europy. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Dąbrowie Tarnowskiej.

Na terenie woj. stalinogrodzkiego zebrano 70 Biuletynów Informacyjnych nr 1 Wolnej Europy w języku polskim, przerzuconych balonami.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach dnia 14 grudnia br. przeprowadził częściową realizację sprawy, aresztując na terenie powiatu Kozienice dwóch członków bandy terrorystyczno-rabunkowej, pochodzenia robotniczego, w wieku 22 i 25 lat, w tym 1 b[yły] czł[onek] WiN, karany sądownie na 8 lat więzienia, zwolniony warunkowo po 5 latach odbycia kary. W toku dotychczasowego śledztwa ustalono, że członkowie bandy dokonali na terenie woj. kieleckiego 4 napadów rabunkowych na placówki handlu społecznego i księży oraz że w województwie kieleckim, wrocławskim, łódzkim, poznańskim dokonali profanacji grobów, rabując kosztowności. Ustalono ponadto, że banda ta planowała zamordować komendanta posterunku MO oraz dokonywać dalszych napadów na sklepy spółdzielcze.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach dnia 13 grudnia br. aresztował 3 bandytów, którzy na terenie pow. Zwoleń dokonali szeregu napadów rabunkowych na placówki handlu społecznego. Aresztowani są rolnikami, w wieku od 19 do 31 lat, w tym 2 członków ZMP. Aresztowano również mieszkańca powiatu Kozienice, lat 33, b[yłego] czł[onka] WiN, karanego sądownie za napady, który podejrzany jest o inspirowanie wymienionych bandytów do dokonywania napadów.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie dnia 9 grudnia br. aresztował 6 współpracowników i melinarzy zlikwidowanej w lipcu br. bandy Perełki. Wśród aresztowanych jest b[yły] dowódca oddziału AK (właściciel 2 pensjonatów w Szczawnicy i kamienicy) i b[yły] czł[onek] NSZ, pozostali czterej są to rolnicy, posiadający od 0,5 do 4 ha ziemi, wszyscy zamieszkiwali w pow. Nowy Targ.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku dnia 12 grudnia br. aresztował rolnika, posiadającego 9 ha ziemi, lat 36, wykształcenie wyższe nieukończone, zam[ieszkałego] w pow. Mońki – za przesyłanie oszczerczych wiadomości o sytuacji w Polsce do rozgłośni radiowej Wolna Europa i osób zamieszkałych w Stanach Zjednoczonych. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie dnia 14 grudnia br. aresztował pracownika Biura Projektów Przemysłu „Erg” w Stalinogrodzie, pochodzenia robotniczego, lat 29 – za rozpowszechnianie antypaństwowej propagandy.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ostródzie (Olsztyn) dnia 10 grudnia br. aresztował pracownika GOM w Kaliszewie¹, pochodzenia drobnomieszczańskiego, lat 48 (do 1955 r. posiadał prywatny sklep) – za udział w zbiorowym słuchaniu audycji radiowych państw kapitalistycznych i rozpowszechnianie wrogiej propagandy. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

¹ Miejscowość nieustalona.

Nawiązując do informacji zamieszczonych w Biuletynach nr. 126[/55] i 127[/55] w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku 9 osób za handel dewizami – podaje się, że dnia 12 i 13 grudnia br. aresztowano dalsze 3 osoby (zatrudnione w PLO i Zarządzie Portowym), w wieku od 32 do 39 lat. Wśród aresztowanych jest jeden członek PZPR.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 12 grudnia br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu pomocnika maszynisty PKP w Kędzierzynie, pochodzenia robotniczego, lat 20, członka ZMP – podejrzanego o usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej. Sankcję na areszt wydał prokurator powiatowy w Lubaniu.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 13 grudnia br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu mieszkańca powiatu Lublin, pochodzenia robotniczego, lat 17, bez stałego miejsca pracy – za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej z zamiarem ucieczki do Niemiec Zachodnich. Sankcję na areszt wydał prokurator powiatowy w Lubaniu.

Wyrok sądowy

Sąd Wojewódzki w Rzeszowie dnia 12 grudnia br. skazał 7 osób na kary od 5 do 9 lat więzienia za udzielanie pomocy członkowi bandy OUN-UPA, aresztowanemu w sierpniu br.

Kierownik Sekcji Informacji
(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1
SR/WS

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 263–266.

1955 grudzień 17, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 129/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 17 grudnia 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 129/[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W grom. Szalejów Górny^b pow. Kłodzko (Wrocław) dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS, rabując 2500 zł i część towaru. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna, w skład której wchodzi funkcjonariusze Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] i MO.

W kopalni węgla (odkrywkowej) w Nowym Łądzie pow. Lwówek Śląski (Wrocław) dnia 14 grudnia br. nieustalony dotychczas sprawca usiłował uszkodzić koparkę i w tym celu umieścił w trybach koparki 6 śrub metalowych, które w porę usunięto. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lwówku Śląskim.

Na terenie bazy transportowej Powszechnej Spółdzielni Spożywców w Rybniku (Stalinogród) dnia 8 grudnia br. nieustalony dotychczas sprawca uszkodził silniki przy 2 traktorach. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rybniku.

Kierownik Powiatowego Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego w Raciborzu (Opole) dnia 14 grudnia br. otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor w imieniu rzekomo istniejącej na terenie Raciborza antypaństwowej organizacji grozi mu śmiercią. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

Przewodniczący GRN (członek ZSL) w Gniewczynie pow. Przeworsk (Rzeszów) oraz dwaj inni członkowie ZSL, zam[ieszkali] w tej samej miejscowości, w dniach od 6 do 10 grudnia br. otrzymali pocztą anonimy, których autor grozi im konsekwencjami za aktywną pracę społeczną. Do anonimu przesłanego przewodniczącemu GRN dołączone były wycinki z Biuletynu Informacyjnego nr 1 Wolnej Europy. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Przeworsku.

Sekretarz GRN w Zabrodziu pow. Sokółka (Białystok) – czł[onek] PZPR – i inkasent GRN w Zabrodziu otrzymali pocztą anonimy wykonane odręcznie, których autor grozi im śmiercią za dalszą aktywną pracę społeczną. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sokółce.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

^b Było: Sulejów Górny.

Na terenie Zakładów Radiowych w Warszawie dnia 15 grudnia br. dokonane zostały napisy szkalujące ustrój Polski Ludowej. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] na m.st. Warszawę.

W dniu 14 grudnia br. na dwóch czasopismach wypożyczonych z biblioteki Domu Żeglarz przy Zakładzie Koźle Port (Opole) nieustalony dotychczas sprawca dokonał napisów gloryfikujących Hitlera. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa Publicznego w Koźlu.

Na terenie Krakowskich Zakładów Przemysłu Gumowego dnia 13 grudnia br. dokonany został napis o treści szkalującej towarzysza Stalina. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa Publicznego w Krakowie.

Na terenie wojew[ództwa] stalinogrodzkiego zebrano 39 Biuletynów Informacyjnych nr 1 Wolnej Europy w języku polskim, przerzuconych balonami.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 128[55] w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa Publicznego w Kielcach 2 bandytów – podaje się, że do sprawy tej dnia 15 grudnia br. aresztowano dalszych 2 bandytów i jednego współpracownika, a mianowicie:

- 1) robotnika Centrali Mięsnej w Garbatce pow. Kozienice, poch[odzenia] robotniczego, lat 23;
- 2) robotnika Zakładów im. 22 Lipca w Radomiu, poch[odzenia] robotniczego, lat 19;
- 3) właściciela prywatnego warsztatu ślusarskiego w Garbatce – współpracownik bandy, który m.in. dorabiał amunicję do broni.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa Publicznego w Kielcach dnia 15 grudnia br. aresztował 3 pracowników Zakładów Mechaniki Precyzyjnej w Skarżysku, zatrudnionych na kierowniczych stanowiskach, w wieku od 30 do 42 lat (przed aresztowaniem wydaleny z szeregów PZPR) – za dokonanie poważnych nadużyć (ponad 4 mln zł) w miejscu pracy i zdradę tajemnicy w produkcji specjalnej.

Nawiązując do informacji zamieszczonych w Biuletynach nr. 106[55] i 107[55] z października br. w sprawie aresztowania na terenie Jeleniej Góry 6 członków antypaństwowej organizacji pn. Czarna Perełka – podaje się, że dnia 16 grudnia br. Wojewódzki Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa Publicznego we Wrocławiu aresztował dalszych 4 członków wymienionej organizacji, wszyscy pochodzenia robotniczego, w wieku od 15–17 do 18 lat. Wśród aresztowanych jest 2 członków ZMP. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa Publicznego w Stalinogrodzie dnia 14 i 15 grudnia br. aresztował robotnika huty „Jedność” i robotnika kop[alni] „Mortimer” oraz mieszkańca Szopienic, bez stałego miejsca pracy, wszyscy pochodzenia robotniczego, w wieku od 25 do 28 lat – podejrzanych o przynależność do b[ylej] antypaństwowej organizacji pn. Legion Wyzwolenia.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa Publicznego w Rzeszowie dnia 14 grudnia br. aresztował księdza z pow. Strzyżów, lat 68 oraz jego gospodynię, lat 67 – którzy od 1952 r. do jesieni 1954 r. systematycznie udzielali pomocy bandzie Cieśli w postaci wyżywienia i noclegów. Ponadto w tym samym dniu aresztowany został współpracownik bandy Cieśli – rolnik, posiadający 8 ha ziemi, lat 42, zamieszkały w powiecie Jasło.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy dnia 15 grudnia br. zatrzymał pracownika Robotniczej Spółdzielni Odzieżowej w Chełmży, pochodzenia chłopskiego, lat 53, z zawodu literat (w 1950 r. karany na 8 lat więzienia za wrogą propagandę) – za przesłanie do osoby zamieszkałej we Francji informacji szkalujących ustrój Polski Ludowej oraz usiłowanie przesłania podobnych informacji do Stanów Zjednoczonych. Podczas rewizji domowej u wymienionego znaleziono kilka książek o treści antyradzieckiej oraz zakwestionowano 2 maszyny do pisania.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu dnia 15 grudnia br. aresztował gospodarza domu ss. Elżbietanek w Nysie, pochodzenia robotniczego, lat 66 – za przesyłanie do różnych instytucji w NRF i Austrii oszczerczych wiadomości o sytuacji w Polsce oraz za przechowywanie wrogiej literatury, otrzymywanej z NRF.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olsztynie dnia 10 grudnia br. aresztował rolnika, posiadającego 10 ha ziemi, lat 23, zamieszkałego w powiecie Lidzbark – za szerzenie rewizjonistycznej propagandy. Wymieniony w bieżącym roku karany był 6-mies[ięcznym] aresztem za niewywiązywanie się z obowiązkowych dostaw.

Nawiązując do informacji zamieszczonych w Biuletynach nr. 126[/55] i 128[/55] w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku 9 osób za handel dewizami – podaje się, że do sprawy tej dnia 15 grudnia br. aresztowano mieszkańca Sopotu, pochodzenia drobnomieszczańskiego, lat 23, z zawodu dekorator, bez stałego miejsca pracy.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 15 grudnia br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie tkacza Bielskich Zakładów Bawełnianych, pochodzenia robotniczego, lat 24 – za przekroczenie granicy do Czechosłowacji z zamiarem ucieczki do Niemiec Zachodnich. Nadmienić należy, że wymieniony w listopadzie br. powrócił do kraju jako repatriant z NRF.

Posterunek MO w Grodźcu pow. Konin (Poznań) dnia 15 grudnia br. zatrzymał poszukiwanego przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu sługę obwodu sekty świadkowie Jehowy, lat 51. Przy zatrzymanym znaleziono 184 broszury pt. „Strażnica” oraz szereg różnych notatek i zaszyfrowanych raportów. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wyrok sądowy

Sąd Wojewódzki w Opolu dnia 13 grudnia br. skazał jedną osobę na karę 5 lat więzienia za rozpowszechnianie wrogiej propagandy.

Kierownik Sekcji Informacji
(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1
SR/WS

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 267–271.

1955 grudzień 20, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 130/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 20 XII 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 130[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W Marcinkowie pow. Starachowice (Kielce) dnia 16 grudnia br. około godz. 17.00 dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS, skąd po sterroryzowaniu personelu i klientów zrabowali pieniądze z dziennego utargu i towar na sumę około 5 tys. zł. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO w Starachowicach.

Przewodniczący GRN w Łopienniku¹ pow. Krasnystaw (Lublin) – czł[onek] PZPR, dnia 16 grudnia br. otrzymał pocztą anonim, którego autor grozi mu śmiercią za aktywną pracę zawodową i społeczną. Anonim wykonany był odręcznie, podpisany: „Rejonowe Dowództwo Tajnej Dywersyjnej Organizacji AK”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krasnymstawie.

Na terenie Walcowni Metali w Czechowicach pow. Bielsko (Stalinogród) dnia 12 grudnia br. znaleziono ulotkę wykonaną odręcznie o treści antypaństwowej i antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bielsku.

Na terenie WSK Dębica (Rzeszów) dnia 15 grudnia br. dokonany został napis o treści szkalującej PZPR. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Dębicy.

Na terenie kraju w dalszym ciągu notuje się fakty znalezienia Biuletynów Informacyjnych nr 1 Wolnej Europy:

– w miejscowości Zagórze pow. Lublin dnia 16 grudnia br. znaleziono 1 balon wraz z 19 egz[emplarzami] biuletynu;

– w miejscowości Spała pow. Rawa Maz[owiecka] (Łódź) znaleziono 1 balon i 41 egz[emplarzy] biuletynu;

– w powiecie Bielsko (Stalinogród) znaleziono 31 egz[emplarzy] biuletynu.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Zob. Biuletyn nr 118[/55], przypis 1.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa publicznego

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 129[/55] w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach trzech pracowników Zakładów Mechaniki Precyzyjnej w Skarżysku za nadużycia i zdradę tajemnicy w produkcji specjalnej – podaje się, że do sprawy tej dnia 19 grudnia br. aresztowano kierownika działu i st[arszego] konstruktora, zatrudnionych w wymienionych zakładach, w wieku 44 i 50 lat.

Na mocy postanowienia prokuratora Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Skarżysku-Kamiennej (Kielce) dnia 17 grudnia br. aresztowała nauczyciela szkoły zawodowej w Końskich, pochodzenia robotniczego, lat 24, czł[onka] PZPR – podejrzanego o udział w napadzie na Urząd Pocztowy w Skarżysku w dniu 12 grudnia br.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 129[/55] w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu czterech członków antypaństwowej organizacji pod nazwą Czarna Perełka – podaje się, że dnia 17 grudnia br. zatrzymano dalszego członka tej organizacji, pochodzenia robotniczego, lat 18, czł[onka] ZMP, zatrudnionego w Zakładach Celwiskoza w Jeleniej Górze.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu aresztował 1 osobę, bez stałego miejsca zamieszkania, pochodzenia chłopskiego, lat 31 – za kolportaż wrogich broszur prowokatora Światły.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie dnia 16 grudnia br. zatrzymał księdza zamieszkałego w pow. Radzyń, lat 58 – za przesyłanie anonimów pogróżkowych do aktywistów partyjnych.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koźlu (Opole) dnia 18 grudnia br. aresztował ukrywającego się od 1954 r. dezertera Wojska Polskiego (autochton) lat 24 – którego przekazano do Zarządu Informacji Śląskiego Okręgu Wojskowego we Wrocławiu.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koźlu (Opole) dnia 17 grudnia br. aresztował pracownika Przedsiębiorstwa Montażu Elektrowni, lat 20 (autochton) – za wnoszenie faszystowskich okrzyków w języku niemieckim w miejscu publicznym.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Barczewie (Olsztyn) dnia 14 grudnia br. aresztował autochtona (syn b[yłego] komendanta obozu koncentracyjnego w Królewcu, członka SS), lat 21 – za rozpowszechnianie rewizjonistycznej propagandy.

W wyniku prowadzonego dochodzenia Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze dnia 17 grudnia br. zatrzymał ukrywającego się robotnika PGR Milków, pochodzenia chłopskiego, lat 18 – podejrzanego o podpalenie stodoły ze zbożem w PGR Mieszyn pow. Głogów w listopadzie br.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Kielcach w dniach od 14 do 19 grudnia br. skazał:

- za współpracę z gestapo 2 osoby na kary 6 i 5 lat więzienia,
- za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy 2 osoby na kary 2,5 roku i 1,5 roku więzienia.

Kierownik Sekcji Informacji GP

(–) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

SR/WW

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 272–274.

1955 grudzień 22, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 131/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 22 XII 1955 r.
Ściśle tajne
[Egz. nr] ^{a67a}

Biuletyn nr 131[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W kopalni „Michał” w Michałkowicach (Stalinogród) dnia 17 i 19 grudnia br. powstały dwa ogniska pożarowe. Zostały one w zarodku zlikwidowane. Dochodzenie w kierunku ustalenia przyczyn prowadzi Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie.

Sekretarz POP PZPR we wsi Małynka pow. Białystok dnia 20 grudnia br. otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor grozi mu śmiercią za pracę partyjną. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi dnia 21 grudnia br. zatrzymał poszukiwanego przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze i Lublinie bandytę Janczura, który dokonał szeregu zbrojnych napadów i morderstw¹.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi dnia 21 grudnia br. aresztował płatnego korespondenta rozgłośni radiowej Wolna Europa, pochodzenia drobnomieszczańskiego, lat 47. Podczas rewizji znaleziono szereg listów i adresów osób zamieszkałych w kraju i zagranicą, mających związek z działalnością wymienionego oraz zakwestionowano maszynę do pisania.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 20 grudnia br. aresztował, ukrywającego się od 1953 r. dezertera z Wojska Polskiego,

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Ujęcie Jana Janczury było wynikiem operacji PUdsBP w Gorzowie. Po uzyskaniu w dniu 13 grudnia informacji o planowanym napadzie na kasjera PSS „Społem” zorganizowano zasadzkę, która jednak nie doprowadziła do zatrzymania Janczury. Dopiero zastosowanie „kombinacji operacyjnej” przez Wydział III WUdsBP w Zielonej Górze umożliwiło uzyskanie informacji o jego miejscu pobytu i dokonanie aresztowania. W trakcie śledztwa ustalono, że Janczura dopuścił się w maju 1954 r. morderstwa Wiśniewskiego w powiecie lubelskim i od tego czasu ukrywał się. Do napadu na kasjera PSS inspirowany był przez Władysława Pycha zamieszkałego w powiecie gorzowskim, który również został aresztowany. AIPN, 1583/188, Sprawozdanie WUdsBP w Zielonej Górze za IV kwartał 1955 r., k. 75.

przy którym znaleziono pistolet i 20 szt[uk] amunicji. Aresztowanego przekazano do Zarządu Informacji Śląskiego Okręgu Wojskowego we Wrocławiu.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie dnia 17 grudnia br. aresztował jedną osobę, lat 30, bez stałego miejsca pracy – podejrzaną o współpracę z obcym wywiadem oraz za usiłowanie przetrzucenia za granicę szeregu osób zamierzających zbiec z kraju.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach dnia 20 grudnia br. aresztował za przesłanie anonimów z pogrózkami do dyrektora Zakładu Uzdrowiskowego w Busku pracownika tegoż zakładu, pochodzenia robotniczego, lat 61. Wymieniony podejrzany jest ponadto o współudział w kilkakrotnym podpalaniu budynków uzdrowiskowych w Busku.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 20 grudnia br. aresztował za nielegalne posiadanie pistoletu mieszkańca powiatu Zgorzelec, pochodzenia robotniczego, lat 58, z zawodu krawiec.

Wyroki sądów

Sąd Wojewódzki w Kielcach dnia 20 grudnia br. skazał 8 osób na kary od 5 do 10 lat więzienia za przynależność do bandy i działalność terrorystyczno-rabunkową.

Sąd Wojewódzki we Wrocławiu dnia 16 grudnia br. skazał 1 osobę na karę 6 lat więzienia za nielegalne posiadanie broni.

Sąd Wojewódzki w Warszawie dnia 17 grudnia br. skazał 1 osobę na 7 miesięcy więzienia za pisanie wrogich anonimów i ulotek.

Kierownik Sekcji Informacji GP
(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1
SR/WW

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 275–276.

1955 grudzień 24, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 132/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 24 grudnia 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 132[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W Łukowie (Lublin) dnia 23 grudnia br. o godz. 18.00 trzech uzbrojeni bandyci dokonali napadu na kasjera poczty, któremu zrabowali 100 tys. zł oraz zastrzelili konwojenta, czł[onka] PZPR. Pościg za bandą prowadzi grupa operacyjna, w skład której wchodzi funkcjonariusze Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] i MO.

W Świdrach Wielkich pow. Otwock (Warszawa) dnia 22 grudnia br. 4 bandytów (w tym 2 uzbrojonych) dokonało napadu na sklep GS, rabując 2000 zł i część towaru. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO.

23 grudnia br. o godz. 20.00 w m. Przewrotne pow. Rzeszów dwóch nieustalonych osobników (jeden uzbrojony w pistolet) usiłowało dokonać napadu na kierownika sklepu Gminnej Spółdzielni. Pościg za sprawcami prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie wraz z KP MO.

Przewodniczący GRN (czł[onek] PZPR) w Umultowie pow. Poznań otrzymał pocztą 2 anonimy, w których autor wzywa go do wystąpienia z partii oraz ustąpienia ze stanowiska przewodniczącego GRN, a w przeciwnym wypadku grozi mu śmiercią. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu.

Pracownica Gubińskich Zakładów Przemysłu Terenowego w Gubinie (Zielona Góra) – czł[onkini] PZPR, w dniu 21 grudnia br. otrzymała pocztą anonim, w którym autor grozi jej śmiercią za pracę społeczną, podpisany: „Wolna Organizacja Podziemna”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na terenie Zakładu WSK Rzeszów nieustalony dotychczas sprawca w dniu 21 grudnia br. dokonał kilku napisów o treści antyradzieckiej oraz szkalującej przywódców PZPR.

W pow. Lubañ i Złotoryja (Wrocław) w dniach 22 i 23 grudnia br. znaleziono 1 balon oraz około 1050 egz[emplarzy] Biuletynów Informacyjnych nr 1 Wolnej Europy.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie w dniu 22 grudnia br. aresztował 4 sprawców napadu na Posterunek MO w Kamieńczyku w 1952 r. (zamordowali 1 funkcjonariusza MO i zrabowali broń), wszyscy pochodzenia chłopskiego, w wieku 29, 30, 33 i 48 lat. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie w dniu 21 i 22 grudnia br. aresztował 3 osoby podejrzane o dokonanie morderstwa czł[onka] PPR i partyzantów radzieckich w okresie okupacji: rolnika, lat 44, zam[ieszkałego] w pow. Wołomin; rolnika, lat 44, zam[ieszkałego] w pow. Węgrów i 1 osobę pochodzenia drobnomieszczańskiego, lat 40, zam[ieszkałą] w Gdańsku. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie dnia 22 grudnia br. aresztował rolnika, lat 33 – za redagowanie i przesyłanie anonimów pogróżkowych do aktywistów wiejskich w pow. Przasnysz. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Urząd do spraw Bezpieczeństwa [Publicznego] m.st. Warszawy w dniu 21 grudnia br. aresztował za współpracę z Niemcami w okresie okupacji i wydanie Niemcom członka partii, który został zastrzelony – pracownicę Przemysłowego Zjednoczenia Budowlanego we Wrocławiu, lat 33, pochodzenia robotniczego. Sankcję na areszt wydał prokurator m.st. Warszawy.

Nawiązując do podanej informacji w Biuletynie nr 130[55] z dnia 20 grudnia br. w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach 5 pracowników Zakładów Mechaniki Precyzyjnej w Skarżysku za nadużycia i zdradę tajemnicy w produkcji specjalnej – podaje się, że do sprawy tej w dniu 23 grudnia br. aresztowano właściciela prywatnego warsztatu stolarskiego (zatrudnił 2 siły najemne), pochodzenia robotniczego, lat 46, zam[ieszkałego] w Kielcach.

Wojska Ochrony Pogranicza w dniu 19 grudnia br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze 2 osoby za nielegalne przekroczenie granicy państwowej do NRD. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wyrok sądowy

Sąd Wojewódzki w Szczecinie dnia 20 grudnia br. skazał 1 osobę na karę półtora roku więzienia za wrogie wystąpienia w kościele.

Kierownik Sekcji Informacji GP
(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1
SR/WS

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 277–279.

1955 grudzień 28, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 133/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 28 grudnia 1955 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a67^a

Biuletyn nr 133[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W PGR Krzeczyn¹ pow. Lubin (Wrocław) dnia 27 grudnia br. o godz. 2.00 wskutek podpalenia przez nieustalonego dotychczas sprawcę spłonęły dwie sterty łąbinu. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lubinie.

Przewodniczący Gromadzkiej Rady Narodowej w Tymieniu pow. Koszalin – czł[onek] PZPR, dnia 20 grudnia br. otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor grozi mu śmiercią za aktywną pracę społeczną i zawodową. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie.

Kierownik Wydziału Oświaty Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Międzychodzie (Poznań) dnia 24 grudnia br. otrzymał anonim, którego autor poleca mu – w związku z jego pracą społeczną i zawodową – opuścić miejsce pracy i zamieszkania, a w przeciwnym wypadku grozi mu śmiercią. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Międzychodzie.

Na adres redakcji „Trybuny Robotniczej” w Stalinogrodzie dnia 20 grudnia br. wpłynął pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor szkaluje warunki bytowe w Polsce. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Będzinie.

Na terenie miasta Torunia (Bydgoszcz) w dniach 22 i 23 grudnia br. znaleziono 10 ulotek wykonanych na powielaczu o treści antypaństwowej i antyradzieckiej oraz skierowanej przeciwko organom bezpieczeństwa. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Toruniu.

W Kurzelowie pow. Włoszczowa (Kielce) dnia 23 grudnia br. na tablicy ogłoszeń przez nieustalonego dotychczas sprawcę wywieszona została ulotka wykonana odręcznie o treści antypaństwowej i antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Włoszczowie.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Mowa o Krzeczynie Wielkim lub Krzeczynie Małym.

Na terenie Fabryki Tektury w Tarnówce pow. Złotów (Koszalin) nieustalony dotychczas sprawca dnia 21 grudnia br. dokonał dwóch napisów o treści szkalującej przedstawicieli rządów PRL i ZSRR. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Złotowie.

Na terenie Ekspozytury PKS w Łomży (Białystok) nieustalony dotychczas sprawca w dniu 22 grudnia br. dokonał kilku napisów o treści szkalującej przedstawicieli rządu Polski Ludowej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łomży.

Na terenie powiatu Ostrów (Poznań) oraz Złotoryja i Jawor (Wrocław) w dniach 23 i 24 grudnia br. znaleziono 1241 egzemplarzy Biuletynów Informacyjnych nr 1 Wolnej Europy w języku polskim.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 130[/55] w sprawie aresztowania przez Delegaturę Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Skarżysku (Kielce) nauczyciela podejrzanego o dokonanie napadu na Urząd Pocztowy w Skarżysku – podaje się, że za współudział w wymienionym napadzie dnia 26 grudnia br. zatrzymano pracownika Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Końskich, pochodzenia drobnomieszczańskiego, lat 25. Podczas rewizji znaleziono 110 500 zł, pochodzących z rabunku oraz dwie jednostki broni palnej.

Nawiązując do informacji zamieszczonych w Biuletynach nr. 129[/55], 130[/55] i 132[/55] w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach 6 osób za nadużycia i zdradę tajemnicy w produkcji specjalnej Zakładów Mechaniki Precyzyjnej w Skarżysku – podaje się, że do sprawy tej aresztowano dalsze 3 osoby: byłego pracownika wymienionych zakładów (ostatnio bez stałego miejsca pracy), pochodzenia chłopskiego, lat 47; właściciela prywatnego warsztatu stolarskiego w Skarżysku, lat 46 i pracownika Spółdzielni Pracy „Trak” w Kielcach, pochodzenia chłopskiego, lat 38. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 131[/55] w sprawie aresztowania bandyty Janczura – podaje się, że za współpracę z nim w dniu 23 grudnia br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze aresztował mieszkańca powiatu Gorzów Wlkp., pochodzenia chłopskiego, lat 28.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie dnia 23 grudnia br. aresztował za przechowywanie broni po zlikwidowanej w 1946 r. nielegalnej organizacji Młodzież Wielkiej Polski² rolnika z powiatu Sanok (posiada 7 ha ziemi), lat 44. Podczas rewizji w zabudowaniach wymienionego znaleziono 2 ręczne karabiny maszynowe, 1 karabin, 2 magazynki do automatu, 1 łufę do rkm i 1380 szt[uk] amunicji. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

² Organizacja młodzieżowa Stronnictwa Narodowego powstała w 1932 r. W czasie wojny reaktywowała swą działalność, jej członkowie w większości należeli do NOW. Zadaniem MWP było organizowanie młodzieży szkolnej i młodzieży pracującej. Po wojnie jej głównym celem było prowadzenie propagandy antykomunistycznej. Organizacja podzielona była na trzy dzielnice: Krakowską, Dolnośląską i Górnośląską, te natomiast na okręgi i obwody. MWP nie posiadała centralnego kierownictwa, a pracą tej organizacji kierował Wydział Młodzieżowy przy Prezydium SN. Kierownikiem wydziału był Władysław Furka ps. „Emil”, jednocześnie członek prezydium. MWP została rozbita przez aparat bezpieczeństwa do końca lat czterdziestych. *Informator o nielegalnych...*, s. 217–219.

Na mocy postanowienia prokuratora Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Giżycku (Olsztyn) dnia 21 grudnia br. aresztowała za rozpowszechnianie antypaństwowej i antyradzieckiej propagandy robotnika Stoczni Jachtowej w Giżycku, lat 49.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie dnia 23 grudnia br. aresztował za kolportaż ulotek o treści szkalującej działaczy ruchu robotniczego i przedstawicieli rządu PRL robotnika kopalni „Bytom”, lat 30.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 22 grudnia br. aresztował za współudział w kolportażu antypaństwowych ulotek mieszkańca powiatu Poznań, pochodzenia chłopskiego, lat 20.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Krakowie dnia 24 grudnia br. skazał na karę 15 lat więzienia dowódcę b[yłej] bandy terrorystyczno-rabunkowej.

Kierownik Sekcji Informacji GP
(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 280–283.

1955 grudzień 30, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 134/55

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 30 XII 1955 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 134[/55]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

Na drzwiach domu mieszkalnego sekretarza POP PZPR przy PGR Wylazłowo pow. Lipno (Bydgoszcz) dnia 26 grudnia br. wywieszony został anonim (wykonany odręcznie), którego autor grozi mu śmiercią, jeżeli nadal będzie prowadził pracę partyjną. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lipnie.

Sekretarz POP PZPR przy spółdzielni produkcyjnej w Marszowicach pow. Środa Śląska (Wrocław) dnia 27 grudnia br. otrzymał anonim z pogrózkami. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Środzie Śląskiej.

Kierownik szkoły podstawowej w m. Kacze¹ pow. Busko (Kielce) otrzymał anonim, którego autor wzywa go do zawieszenia w szkole krzyży i wprowadzenia nauki religii, grożąc konsekwencjami w wypadku niezastosowania się do polecenia. Nadmienić należy, że kierownik wymienionej szkoły otrzymał anonim o identycznej treści w lutym br. Anonimy z pogrózkami wykonane przez tego autora otrzymali również przewodniczący (czł[onek] PZPR) i sekretarz GRN w Gackach pow. Busko, którym zarzuca on rzekomo niesumienne załatwianie interesantów. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Busku.

W dniu 28 grudnia br. przesłane zostały 3 anonimowe listy z pogrózkami (wykonane na maszynie) do trzech księży zamieszkałych w Lublinie. Autor anonimów zarzuca im odstępstwo od Kościoła i rozbijanie jego jedności oraz wzywa ich do zaniechania dalszej działalności społecznej, a w przeciwnym wypadku grozi konsekwencjami. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie.

Na adres Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Poznaniu dnia 22 grudnia br. wpłynął pocztą anonim (wykonany odręcznie) o treści antypaństwowej i antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Miejscowość nieustalona.

W Łaskarzewie pow. Garwolin (Warszawa) dnia 21 grudnia br. nieustalony dotychczas sprawca wywiesił ulotkę (wykonaną odręcznie) o treści wzywającej do walki z komunizmem. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Garwolinie.

Na terenie Stoczni Szczecińskiej dnia 27 grudnia br. nieustalony dotychczas sprawca dokonał napisu o treści antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie.

Na terenie kopalni „Kleofas” w Stalinogrodzie dnia 23 grudnia br. nieustalony dotychczas sprawca dokonał kradzieży 10 kg materiału wybuchowego; 3 kg skradzionego materiału odnaleziono, ukryte obok szybu. Dochodzenie prowadzi Miejski Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Stalinogrodzie.

W spółdzielni produkcyjnej Grodziszczce pow. Ząbkowice Śląskie (Wrocław) dnia 27 grudnia br. wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła ze zbożem. Zatrzymano dwie osoby podejrzane o podpalenie. Nadmienić należy, że w ciągu 1955 r. na terenie tejże gromady zanotowano 9 wypadków pożarów. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna.

W spółdzielni produkcyjnej Dargobądź pow. Wolin (Szczecin) dnia 26 grudnia br. o godz. 23.30 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła ze słomą. Dochodzenie w celu ustalenia przyczyn pożaru prowadzi KP MO wspólnie z Powiatowym Urzędem [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Świnoujściu.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi dnia 28 grudnia br. aresztował za przesyłanie do rozgłośni radiowej Wolna Europa wrogich wiadomości o Polsce Ludowej dwie osoby, pochodzenia chłopskiego, w wieku 22 i 27 lat. Jeden z aresztowanych jest kandydatem PZPR i członkiem ZMP, drugi – członkiem ZSL i ZMP. Podczas rewizji znaleziono broszurę prowokatora Światły oraz inne dokumenty potwierdzające prowadzoną przez nich wrogą działalność. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] m.st. Warszawy dnia 29 grudnia br. aresztował pracownika „Miastoprojekt – Stolica Południe”, pochodzenia chłopskiego, lat 64, wykształcenia średniego – podejrzanego o współpracę z II Oddziałem Sztabu Generalnego w latach 1930–1936 i działalność szpiegowską na terenie ZSRR.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach dnia 27 grudnia br. aresztował za napisanie w 1952 r. anonimu o treści szkalującej ustrój Polski Ludowej i nawołującej rolników do walki z obecnym ustrojem pracownika umysłowego Przedsiębiorstwa Robót Komunikacyjnych w Boleszynie² Częstochowa, pochodzenia chłopskiego, lat 33. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu dnia 28 grudnia br. aresztował za ujawnienie metod pracy organów bezpieczeństwa i MO funkcjonariusza MO, pochodzenia chłopskiego, lat 32.

² Nie ustalono. Być może chodzi o dzielnicę Częstochowy Bleszno.

Podejrzany jest on również o wysyłanie do rozgłośni radiowej Wolna Europa informacji stanowiących tajemnicę państwową.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu dnia 29 grudnia br. aresztował wartownika więzienia w Poznaniu, pochodzenia chłopskiego, lat 23, podejrzanego o nielegalne przechowywanie 4 jednostek broni palnej.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu dnia 29 grudnia br. aresztował za kolportaż ulotek pochodzenia zagranicznego i książek o wrogiej treści wśród studentów mieszkańca Poznania, pochodzenia intelig[encja] prac[ująca], lat 32, wykształcenia średniego, bez stałego miejsca pracy.

Na polecenie prokuratora wojewódzkiego w Krakowie Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] dnia 28 grudnia br. aresztował robotnika zatrudnionego w klasztorze oo. Benedyktynów w Tyńcu, lat 55 – podejrzanego o współpracę z okupantem i dokonanie kilku morderstw.

Na terenie Dzierżoniowa (Wrocław) w dniu 23 grudnia br. zatrzymany został dezertor z WP, lat 21, przy którym znaleziono broń i 90 szt[uk] amunicji.

Władze NRD w dnia 28 grudnia br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze dwóch agentów wywiadu amerykańskiego, obywateli polskich, pochodzenia robotniczego, w wieku 27 i 31 lat (jeden trzykrotnie karany przez sąd polski za kradzieże i usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy). Wymienieni drogą nielegalną zbiegli z Polski do Niemiec Zachodnich, gdzie zawerbowani zostali przez ośrodek wywiadu amerykańskiego. Po przeszkoleniu i otrzymaniu zadania wywiadowczego usiłowali przedostać się na teren Polski. Przy zatrzymanych znaleziono sfałszowane polskie dowody osobiste, książeczki wojskowe i inne dokumenty oraz kompasy, zegarki i pieniądze polskie. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Za zgodność:
kierownik Sekcji Informacji
(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/154, k. 284–287.

1956 styczeń 2, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 1/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 2 stycznia 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 1[/56]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W miejscowości Domatków pow. Kolbuszowa (Rzeszów) dnia 30 XII [19]55 r. o godz. 18.50 dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep spółdzielczy, skąd po sterroryzowaniu personelu zrabowali około 4000 zł. Dochodzenie prowadzi KP MO Kolbuszowa.

31 XII [19]55 r. o godz. 9.00 wybuchł pożar w budynku Prezydium GRN w Niebocuku pow. Brzozów (Rzeszów), na skutek którego spłonęło 5 pomieszczeń, m.in. sala zebrzań, świetlica, biuro delegata do spraw skupu. W czasie pożaru uległa częściowemu zniszczeniu dokumentacja obowiązkowych dostaw. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Brzozowie.

Na odcinku linii kolejowej Żagań–Bieniów (Zielona Góra) w dniu 30 XII [19]55 r. wycięto 450 m[e]tr[ów] linii telefonicznej, należącej do jednostki radzieckiej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Żaganiu.

Przewodniczący Gromadzkiej Rady Narodowej w Rudnie Wielkiej pow. Rzeszów, członek PZPR, dnia 28 XII [19]55 r. otrzymał pocztą anonim (wykonany odręcznie), którego autor wzywa do zrzeczenia się zajmowanego stanowiska, a w przeciwnym wypadku grozi mu śmiercią. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie.

Przewodniczący GRN w Szczeglinie pow. Koszalin dnia 28 XII [19]55 r. otrzymał anonim (wykonany odręcznie), którego autor wzywa go do opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania, a w przeciwnym wypadku grozi mu śmiercią. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie.

Do Komitetu Powiatowego PZPR w Gubinie (Zielona Góra) wpłynął w dniu 31 XII [19]55 r. anonim pogróżkowy pod adresem kierownika kadr Gubińskich Zakładów Przemysłu Terenowego – członka PZPR, któremu autor anonimu poleca opuścić miejsce pracy i zamieszkania, grożąc w przeciwnym wypadku konsekwencjami. Nadmienić należy, że jest to drugi tego rodzaju anonim skierowany do członka PZPR w tym samym zakładzie w miesiącu grudniu. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gubinie.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

W miejscowości Łączyna Wola pow. Włoszczowa (Kielce) w dniu 26 XII [19]55 r. wywieszona została odręcznie wykonana ulotka, skierowana przeciwko PZPR. Dochodzenie prowadzi KP MO wspólnie z Powiatowym Urzędem [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Włoszczowie.

W Toruniu (Bydgoszcz) na jednej z ulic dnia 23 XII [19]55 r. znaleziono ulotkę wykonaną na powielaczu, o treści antypaństwowej i antyradzieckiej oraz skierowanej przeciwko organom bezpieczeństwa. O dziesięciu ulotkach tej samej treści znalezionych w Toruniu informowano w Biuletynie nr 133/[55] z dnia 28 XII [19]55 r. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Toruniu.

Na drzwiach wejściowych do Gromadzkiej Rady Narodowej w Rumach pow. Szczytno (Olsztyn) w nocy z dnia 27 na 28 XII [19]55 r. nieustalony dotychczas sprawca dokonał napisu o treści antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczytnie.

We wsi Maków pow. Skierniewice (Łódź) dnia 29 XII [19]55 [r.] nieustalony dotychczas sprawca dokonał dwóch antypaństwowych napisów. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy współudziale MO w Skierniewicach.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi dnia 30 i 31 XII [19]55 r. aresztował za przynależność do nielegalnej organizacji pn. Młode Orleża 3 osoby, pochodzenia robotniczego, w wieku od 15 do 16 lat, jeden członek ZMP oraz – za przynależność do nielegalnej organizacji pn. Rezerwa Armii Krajowej¹ – 2 osoby, w wieku po 17 lat. Aresztowani na terenie m. Łodzi kolportowali antypaństwowe ulotki i niszczyli gablotki propagandowe. Podczas rewizji znaleziono 2 ręczne drukarki, przy pomocy których drukowali ulotki oraz dokumenty świadczące o współpracy wym[ienionych] organizacji w prowadzeniu przez nie wrogiej działalności. Sankcję na areszt wydał prokurator m. Łodzi.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie dnia 29 XII [19]55 [r.] aresztował księdza zamieszkałego w Zakopanem (lat 36, wykształcenie wyższe), który w okresie ostatnich dwóch miesięcy ub[iegłego] roku, redagując ogłoszenia z zakresu działalności Kościoła katolickiego używał w nich zwrotów szkalujących organy władzy państwowej. W czasie rewizji u wymienionego znaleziono kilka notatek o wrogiej treści. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie dnia 28 XII [19]55 r. aresztował za przechowywanie i rozpowszechnianie treści wrogiej broszury prowokatora Świątły robotnika Zarządu Portu Szczecin, pochodzenia chłopskiego, lat 23.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę dnia 31 XII [19]55 r. aresztował mieszkańca Ursusa, pochodzenia robotniczego, lat 49, wykształcenia wyższego, bez stałego miejsca pracy, który

¹ Organizacja działała na terenie Łodzi od jesieni 1953 r. do grudnia 1955 r. Dowódcą liczącej 12 osób grupy był Zygmunt Żyliš. RAK prowadziła działalność propagandową i tzw. mały sabotaż. *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie łódzkim 1945–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 414.

działając wspólnie z innymi osobami dokonał poważnych nadużyć na szkodę Warszawskich Zakładów Mięsnych. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie dnia 29 XII [19]55 r. aresztował za współpracę z gestapo rolnika, posiadającego 1 [i] 1/2 ha ziemi, lat 58, zamieszkałego w pow. Pisz woj. Olsztyn.

27 XII [19]55 r. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku aresztował za współpracę z gestapo brygadzystę traktorowego POM w Łobzie (lat 31, pochodzenie robotnicze). Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie dnia 28 XII [19]55 r. aresztował ukrywającego się od 1946 r. współpracownika gestapo, pochodzenia robotniczego, lat 44, bez stałego miejsca pracy i zamieszkania. Aresztowanego przekazano do dyspozycji Prokuratury Powiatowej w Będzinie.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Lublinie dnia 30 XII [19]55 r. skazał: 1 osobę na karę dożywotniego więzienia, 4 osoby na kary od 5 do 12 lat więzienia i 3 osoby na kary od 8 miesięcy do 3 lat więzienia za dokonanie szeregu zbrojnych napadów rabunkowych na terenie województwa lubelskiego w 1954 r.

Sąd Wojewódzki we Wrocławiu dnia 31 XII [19]55 r. skazał 6 osób na kary od 3 do 8 lat więzienia za przynależność do antypaństwowej organizacji pn. Związek Młodych Wrogów Komunizmu.

Sąd Wojewódzki w Stalinogrodzie skazał:

– za kolportaż wrogich broszur prowokatora Światły 2 osoby na kary 3 lat i 1 roku więzienia,

– za rozpowszechnianie rewizjonistycznej propagandy jedną osobę na karę 1 roku więzienia.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji

(–) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

RS/WS

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 1–4.

1956 styczeń 4, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 2/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 4 stycznia 1956 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 2[/56]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W Starym Wielisławiu pow. Kłodzko (Wrocław) dnia 2 stycznia br. o godz. 17.45 trzech uzbrojonych i zamaskowanych bandytów dokonało napadu na sklep GS, skąd po sterroryzowaniu będących w sklepie osób zrabowali towar na sumę około 700 złotych. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z MO w Kłodzku.

W miejscowości Grzebienie pow. Sokółka (Białystok) dnia 1 I [19]56 r. o godz. 21.30 spłonęła stodoła na szkodę członka komitetu założycielskiego spółdzielni produkcyjnej – czł[onka] PZPR, posiadającego 4-h[ektarowe] gospodarstwo. W wyniku wstępnego dochodzenia Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] aresztował rolnika (posiada 7 ha ziemi), który w śledztwie zeznał, że podpalenia dokonał z zemsty osobistej.

W walcowni huty „Bobrek” w Bytomiu (Stalinogród) dnia 1 I [19]56 r. z przyczyn dotychczas nieustalonych nastąpiło uszkodzenie klatki walcowniczej, powodując około 24-godzinny postój walcowni. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bytomiu.

W świetlicy Domu Młodego Górnika przy kopalni „Siemianowice” (Stalinogród) dnia 31 XII [19]55 r. zniszczone zostało godło państwowe oraz portrety przedstawicieli rządu PRL. W wyniku prowadzonego dochodzenia przez Miejski Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Stalinogrodzie aresztowani zostali dwaj sprawcy powyższego – robotnicy kopalni „Siemianowice”, w wieku 18 i 20 lat.

Na terenie miasta Białegostoku dnia 1 I [19]56 r. znalezione zostały 2 ulotki (wykonane na maszynie) o treści antypaństwowej i antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku.

W miejscowości Łącko pow. Nowy Sącz (Kraków) dnia 31 XII [19]55 r. na tablicy ogłoszeń nieustalony dotychczas sprawca wywiesił 3 ulotki (wykonane odręcznie w formie haseł) o treści antykomunistycznej i gloryfikującej USA. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowym Sączu.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

W Bojszowie pow. Gliwice (Stalinogród) w nocy z 31 XII [19]55 [r.] na 1 I [19]56 r. na budynku, w którym mieści się poczta i GRN nieustalony dotychczas sprawca narysował kredą kilka hitlerowskich swastyk. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gliwicach.

Na adresy trzech wyższych uczelni krakowskich, Wojewódzkiej Komisji Planowania Gospodarczego w Krakowie oraz Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego i Szkoły Głównej Służby Zagranicznej w Warszawie wpłynęły pocztą (nadane w Anglii) Biuletyny Informacyjne nr 1 Wolnej Europy w języku polskim.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy dnia 2 I [19]56 r. zatrzymał za rozkolportowanie wrogich ulotek na terenie miasta Wąbrzeźna w lipcu 1954 r. pracownika Powiatowego Zarządu Łączności w Bydgoszczy, pochodzenia robotniczego, lat 40.

Na podstawie orzeczenia Centralnego Laboratorium Ekspertyz Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gryficach (Szczecin) dnia 30 XII [19]55 r. aresztował sprawcę wrogiego napisu dokonanego w budynku PZGS, robotnika Okręgowych Zakł[adów] Remontowo-Montażowych w Gryficach, poch[odzenia] chłopskiego, lat 22. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wałczu (Koszalin) dnia 30 XII [19]55 r. zatrzymała podejrzanego o szkodnictwo gospodarcze w budownictwie PGR technika budowlanego, zatrudnionego w Zespole PGR Lubno, pochodzenia robotniczego, lat 43 (wykluczony z szeregów PZPR).

Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pińczowie (Kielce) dnia 2 I [19]56 r. aresztował małoletniego chłopca, lat 23, zamieszkałego w Jurkowie, który będąc w stanie nietrzeźwym w dniu 26 XII [19]55 r. strzelał do przechodniów z nielegalnie posiadanego pistoletu.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy dnia 30 XII [19]55 r. zatrzymał pracownika umysłowego POM w Kowalewie pow. Wąbrzeźno, pochodzenia chłopskiego, lat 25 – za spowodowanie aresztowania 1 osoby za kolportaż wrogiej broszury światłowskiej, którą podrzucił do mieszkania tej osoby, a następnie złożył doniesienie do Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

Prokuratura m.st. Warszawy dnia 2 I [19]56 r. przekazała do Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] na m. Warszawę podejrzanego o nielegalne przekroczenie granicy państwowej w grudniu [19]55 r. obywatela polskiego, pochodz[enie] inteligencja pracująca, lat 20, bez stałego miejsca pracy i zamieszkania.

Za zgodność:
kierownik Sekcji Informacji
(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1
RS/WS

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 5–7.

1956 styczeń 7, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 3/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 7 stycznia 1956 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 3/[56]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W m. Dobrynin pow. Mielec (Rzeszów) dnia 4 stycznia br. o godz. 17.30 dwaj uzbrojeni bandyci dokonali napadu na sklep GS, skąd po sterroryzowaniu personelu i klientów zrabowali 1000 zł. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Mielcu.

W gromadzie Bukowno¹ pow. Namysłów (Opole) dnia 4 stycznia br. o godz. 18.00 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła ze słomą na szkodę przewodniczącego spółdzielni produkcyjnej. Przyczyn powstania pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi KP MO wspólnie z Delegaturą Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Namysłowie.

Na odcinku linii kolejowej Żagań–Bieniów (Zielona Góra) w dniu 3 stycznia br. nieustaleni dotychczas sprawcy wycięli 100 metrów linii telefonicznej, należącej do jednostki wojskowej. Nadmienić należy, że na tym samym odcinku linii kolejowej w dniu 30 XII 1955 r. wycięte zostało 450 metrów przewodu telefonicznego. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Żaganiu.

Inkasent Gromadzkiej Rady Narodowej w Raczynie² pow. Przeworsk (Rzeszów) – czł[onek] ZSL, dnia 29 XII 1955 r. otrzymał pocztą anonim (wykonany odręcznie), którego autor grozi mu oraz innemu pracownikowi GRN śmiercią w wypadku, jeżeli nie spowodują przeprowadzenia ponownej klasyfikacji ziemi. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Przeworsku.

Przewodniczący GRN w Owińskach pow. Poznań dnia 3 stycznia br. otrzymał anonim, którego autor grozi mu konsekwencjami za aktywną pracę społeczną. Wymieniony przewodniczący otrzymał anonim o podobnej treści w kwietniu 1954 r. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu.

Na adres dyrektora F[abryki] Płyt Piłśniowych w Nidzie pow. Pisz (Olsztyn) dnia 2 stycznia br. wpłynął pocztą anonim (wykonany odręcznie), którego autor powołując się na poprzedni anonim domaga się podwyżki płac dla robotników fizycznych, a w wypadku

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o gromadę Bukowa.

² Prawdopodobnie Raczyzna.

niezastosowania się dyrekcji do powyższego grozi konsekwencjami i wysadzeniem w powietrze fabryki. Nadmienić należy, że dyrekcja fabryki w dniu 9 XII 1955 r. otrzymała podobny anonim. W wyniku dochodzenia aresztowany został autor tegoż anonimu, o czym informowano w Biuletynie nr 127/[55] z dnia 13 XII [19]55 r. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olsztynie.

Na terenie POM w Namysłowie (Opole) dnia 4 stycznia br. nieustalony dotychczas sprawca dokonał napisu o treści antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Namysłowie.

W jednym z oddziałów huty „Będzin” w Będzinie (Stalinogród) dnia 2 stycznia br. nieustalony dotychczas sprawca dokonał napisu o treści rewizjonistycznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Będzinie.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 1/[56] z dnia 2 stycznia br. w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi 5 osób za przynależność do antypaństwowych organizacji Młode Orleża i Rezerwa Armii Krajowej – podaje się, że w dniu 4 stycznia br. zatrzymano dalszych 3 członków wymienionych organizacji, pochodzenia robotniczego, w wieku od 15 do 16 lat (uczniowie szkół średnich). Sankcję na areszt wydał prokurator miasta Łodzi.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 134/[55] z dnia 30 XII 1955 r. w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu wartownika więzienia podejrzanego o nielegalne przechowywanie 4 jednostek broni palnej – podaje się, że do sprawy tej w dniu 4 stycznia br. aresztowano dalsze 3 osoby:

1) b[yłego] herszta bandy WSGO „Warta”³, pochodzenia robotniczego, lat 41, wykształcenia średniego, zam[ieszkałego] pow. Wolsztyn;

2) rolnika, posiadającego 8 ha ziemi, lat 27, zam[ieszkałego] w pow. Nowy Tomyśl;

3) strażnika Narodowego Banku Polskiego w Grodzisku Wlkp., pochodzenia robotniczego, lat 22, kand[ymat] PZPR.

Wymienieni podejrzeni są o nielegalne przechowywanie broni i kolportaż antypaństwowych ulotek na terenie Grodziska Wlkp. w 1954 r. Podczas rewizji u jednego z aresztowanych znaleziono karabin i 24 szt[uki] amunicji. Sankcję na areszt wydał prokurator wojew[ódzki].

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu dnia 5 stycznia br. aresztował za pisanie i rozpowszechnianie

³ Wielkopolska Samodzielna Grupa Ochotnicza „Warta” – największa poakowska organizacja zbrojna działająca na terenie województwa poznańskiego od maja do listopada 1945 r. Liczyła ok. 7 tys. członków. Dowódcą organizacji był ppłk Andrzej Rzewuski ps. „Hańcza”, organizator struktur Delegatury Sił Zbrojnych w Poznańskim. „Hańcza” został aresztowany przez NKWD w listopadzie 1945 r., po dwóch nieudanych próbach – popełnił samobójstwo 20 maja 1946 r. w więzieniu w Poznaniu. Rozpracowanie WSGO „Warta” przez organy bezpieczeństwa prowadzone było na szczeblach powiatowych urzędów bezpieczeństwa i WUBP w Poznaniu, w ramach spraw krypt. „Rodzeństwo” i „Merkur”. Mimo że termin likwidacji Komendy WSGO „Warta” wyznaczono na drugą połowę listopada 1945 r., rozpracowywanie tego środowiska podjęto na nowo w 1949 r., a w terenie – zakończono dopiero na przełomie 1955/1956 r. Ostatecznie materiały z rozpracowania WSGO „Warta” przekazano do archiwum poznańskich organów bezpieczeństwa dopiero w 1959 r. *Konspiracja i opór społeczny...*, t. I, s. XXIII; A. Łuczak, *Rozpracowanie Wielkopolskiej Samodzielnej Grupy Ochotniczej „Warta” przez Wojewódzki Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Poznaniu*, „Pamięć i Sprawiedliwość”, 2004, nr 1(5), s. 61–80; *Informator o nielegalnych...*, s. 154–157.

listów o wrogiej treści religijnej inspektora Zjednoczenia Budownictwa Miejskiego w Poznaniu, lat 69 i maszynistkę wymienionego zjednoczenia, pochodzenia robotniczego, lat 48.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie dnia 3 stycznia br. aresztował za przechowywanie i rozpowszechnianie wrogiej broszury prowokatora Światły robotnika Zarządu Portu Szczecin, pochodzenia chłopskiego, lat 19, czł[onka] ZMP.

Wyrok sądowy

Sąd Wojewódzki we Wrocławiu dnia 5 stycznia br. skazał 1 osobę na karę 3 lat więzienia za rozpowszechnianie broszury prowokatora Światły.

Za zgodność:
kierownik Sekcji Informacji
(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 8–10.

1956 styczeń 10, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 4/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 10 stycznia [19]56 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 4/[56]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W miejsc[owości] Umianowice pow. Pińczów (Kielce) dnia 5 stycznia br. o godz. 17.00 dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS, rabując 1000 zł i część towaru. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO w Pińczowie.

Kierownik Wydziału Politycznego POM w Rynie pow. Giżycko (Olsztyn) – czł[onek] PZPR, dnia 5 stycznia br. otrzymał pocztą anonim, którego autor grozi mu śmiercią za aktywną pracę przy organizowaniu spółdzielni produkcyjnych. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Giżycku.

Kierownik Działu Kadr Zakładów Naprawczych Maszyn Elektrycznych w Gliwicach (Stalinogród) – czł[onek] PZPR, otrzymał anonim (wykonany odręcznie), którego autor grozi mu śmiercią za aktywną pracę zawodową i społeczną. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gliwicach.

Pracownik Zakładów Przemysłu Azotowego w Kędzierzynie (Opole) – członek PZPR (b[yły] z[astęp]ca przewodniczącego MRN w Kędzierzynie), dnia 4 stycznia br. otrzymał pocztą anonim pogróżkowy. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koźlu.

Małorolny chłop z powiatu Jasło (Rzeszów) – członek PZPR, dnia 5 stycznia br. otrzymał pocztą anonim (wykonany odręcznie), którego autor wzywa go do wystąpienia z partii, a w przeciwnym wypadku grozi mu śmiercią. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Jasle.

W Gliwicach (Stalinogród) w pobliżu budynku MRN dnia 7 stycznia br. wywieszona została ulotka wykonana odręcznie w języku niemieckim o treści wzywającej wszystkich tych, którzy pobierają niskie emerytury do zawiadomienia listownie o tym – poprzez krewnych i znajomych zamieszkałych w Niemczech Zachodnich – Niemiecki Czerwony Krzyż. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gliwicach.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Na terenie Przedsiębiorstwa Robót Elewacyjnych w Łodzi dnia 5 stycznia br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę dokonany został napis o treści antypaństwowej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

Do Zakładu Ekonomiki Socjalistycznej Przedsiębiorstw Rolnych Wyższej Szkoły Rolniczej, Seminarium Historii Gospodarczej i Zespołu Katedr Ekonomii Politycznej UJ w Krakowie oraz do Biblioteki Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Łodzi wpłynęły listy z Anglii, zawierające Biuletyny Informacyjne nr 1 Wolnej Europy w języku polskim.

W PGR Żelechów pow. Świebodzin (Zielona Góra) dnia 5 stycznia br. w godzinach wieczornych wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła z paszą (zbiory z 43 ha) oraz szopa drewniana. Przyczyn powstania pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Świebodzinie.

W PGR Lędziechowo pow. Lębork (Gdańsk) dnia 7 stycznia br. o godz. 22.00 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła z paszą. Ze wstępnego dochodzenia wynika, że pożar powstał wskutek podpalenia. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Lęborku.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie dnia 7 stycznia br. aresztował za udzielanie pomocy i melinowanie herszta b[yłej] nielegalnej organizacji pn. Związek Wolnej Młodzieży Polskiej mieszkańca grom. Pysznicza, lat 49, poch[odzenia] chłopskiego (posiada 4,5 ha ziemi).

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie dnia 7 stycznia br. zatrzymał za melinowanie bandyty Mroczy ps. „Sum” rolnika, posiadającego 5 ha ziemi, lat 49, zamieszkałego w powiecie Przemysł. W czasie rewizji znaleziono pozostawione przez bandytę rzeczy, pochodzące z rabunku.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował w dniu 7 stycznia br. dyrektora Technikum Ceramicznego w Fordonie (Bydgoszcz), poch[odzenia] inteligencja pracująca, czł[onek] PZPR, lat 35. Aresztowany w latach 1944–[19]45, jako herszt bojówki dywersyjnej LSB brał udział w dokonywaniu morderstw na terenie pow. Brzozów. Podejrzany jest również o nielegalne przechowywanie broni.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chrzanowie (Kraków) dnia 6 stycznia br. aresztował podejrzanego o usiłowanie podpalenia stodoły spółdzielczej w Kościelcu pow. Chrzanów mieszkańca Karniowic, lat 30, poch[odzenia] robotniczego, posiadającego 2 ha ziemi. Wymieniony w latach 1945–1946 należał do bandy, która dokonywała podpalen zabudowań aktywistów partyjnych i społecznych.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Turku (Poznań) dnia 5 stycznia br. aresztował za przesłanie 2 anonimów o wrogiej treści do redakcji „Gromada” w 1952 r. rolnika, posiadającego 14 ha ziemi, lat 50¹. Sanckę na areszt wydał prokurator wojewódzki.

¹ Aresztowano wówczas zamieszkałego w Wojciechowie Franciszka Pilichowskiego (ur. 1905). Zatrzymania dokonano po uzyskaniu ekspertyzy anonimów przeprowadzonej przez CLE. W czasie śledztwa Pilichowski przyznał się do popełnionego „przestępstwa”. AIPN, 1583/180, Sprawozdanie WUdsBP w Poznaniu za I kwartał 1956 r., k. 79.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie dnia 4 stycznia br. aresztował za nielegalne przechowywanie pistoletu elektrotechnika zatrudnianego w kopalni „Makoszowy” w Zabrze, poch[odzenia] robotniczego, lat 26.

Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ostrowi Mazowieckiej (Warszawa) dnia 8 stycznia br. aresztował za współpracę z okupantem osobnika ukrywającego się od 1950 r., pochodzenia chłopskiego, lat 57.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie przejął od organów MO w dniu 3 stycznia br. zatrzymanego za wyłudzenie pieniędzy od ludności niemieckiej na rzekome umożliwienie legalnego wyjazdu z Polski do Niemiec osobnika narodowości niemieckiej, poch[odzenia] robotniczego, bez stałego miejsca pracy i zamieszkania, karanego kilkakrotnie przez sądy PRL za napady rabunkowe, paserstwo i kradzieże. Wymieniony podejrzany jest ponadto o działalność szpiegowską. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu przejął od organów MO podejrzanego o rozpowszechnianie wrogiej propagandy w miejscu publicznym robotnika Zakładów Jedwabniczych w Kaliszu, pochodzenia robotniczego, lat 25. Podczas rewizji przy zatrzymanym znaleziono 2 listy o wrogiej treści, które zamierzał przesłać do „Fali 49”. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojska Ochrony Pogranicza w dniu 5 stycznia br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie mieszkańca powiatu Sokółka (Białystok), pochodzenia chłopskiego, lat 21, bez stałego miejsca pracy i robotnika ZBM Bielsko, pochodzenia robotniczego, lat 20 – za nielegalne przekroczenie granicy państwowej. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wyrok sądowy

Sąd Wojewódzki w Gdańsku dnia 4 stycznia br. skazał 1 osobę na karę 1 roku i 2 miesięcy] więzienia za rozpowszechnianie wrogiej propagandy.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji

(–) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 11–15.

1956 styczeń 12, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 5/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 12 I 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 5[/56]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

Na jednym z oddziałów kopalni „Kleofas” w Stalinogrodzie dnia 8 stycznia br. z przyczyn dotychczas nieustalonych wybuchł pożar na starych wyrobiskach. W akcji ratowniczej biorą udział drużyny ratownicze z kopalń: „Kleofas”, „Mysłowice”, „Stalinogród” i „Wujek”. Przerwy w produkcji nie ma. Na miejsce pożaru wyjechali przedstawiciele Ministerstwa Górnictwa, OUG i prokuratury. Dochodzenie prowadzi Miejski Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie.

W spółdzielni produkcyjnej Dargobądz pow. Wolin (Szczecin) dnia 9 stycznia br. o godzinie 18.00 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła z paszą. Przyczyn powstania pożaru dotychczas nie ustalono. Nadmienić należy, że w wymienionej spółdzielni w dniu 26 XII 1955 r. również z przyczyn dotychczas nieustalonych spłonęła stodoła ze słomą. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO w Świnoujściu.

W spółdzielni produkcyjnej Radło¹ pow. Nowogard (Szczecin) dnia 10 stycznia br. o godz. 16.30 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła owczarnia i chlewnia. Przyczyn powstania pożaru nie ustalono. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Nowogardzie.

Kierownik szkoły im. Konopnickiej w Tarnowie (Kraków) w dniu 10 stycznia br. otrzymał anonim pogróżkowy w związku z decyzją podjętą przez komitet rodzicielski o zniesieniu nauki religii w tej szkole. W dniu następnym większa grupa sfanatyzowanych matek przyszła do Komitetu Miejskiego PZPR w Tarnowie, żądając wyjaśnienia w tej sprawie. Dochodzenie w celu ustalenia autora anonimu i inspiratorów wystąpienia prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Tarnowie.

Sekretarz POP PZPR osiedla wiejskiego Pleszów pow. Nowa Huta² otrzymał pocztą anonim (wykonany odręcznie) o treści pogróżkowej. Anonimy o podobnej treści pisane przez tę samą osobę otrzymywał już kilkakrotnie. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego]³ w Nowej Hucie.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Prawdopodobnie Redło.

² W 1951 r. Pleszów wraz z Nową Hutą przyłączone zostały do Krakowa jako dzielnice.

³ Właśc. Miejski Urząd do spraw Bezpieczeństwa Publicznego. *Aparat bezpieczeństwa...*, t. I, s. 259.

Na terenie WSK Świdnik (Lublin) dnia 11 stycznia br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę dokonane zostały 3 napisy o treści szkalującej przedstawicieli rządów PRL i ZSRR. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Świdniku.

Na terenie województw: Poznań, Wrocław, Łódź i Opole w dniach 10 i 11 stycznia br. znaleziono 904 egz[emplarze] Biuletynów Informacyjnych nr 1 Wolnej Europy w języku polskim.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie dnia 10 stycznia br. aresztował na terenie powiatów Strzyżów, Krosno i Dębica 11 meliniarzy byłej bandy Cieśli (9 rolników, posiadających gospodarstwa rolne o powierzchni od 2 do 9 ha ziemi oraz 2 robotników). Trzech spośród aresztowanych jest członkami ZSL i jeden czł[onkiem] ORMO. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rybniku (Stalinogród) dnia 9 stycznia br. aresztował za rozpowszechnianie antypaństwowej i antyradzieckiej propagandy właściciela prywatnego warsztatu naprawczego, lat 34.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie dnia 10 stycznia br. aresztował podejrzanego o sabotaż w budownictwie miejskim mieszkańca Nowego Targu (Kraków), bez stałego miejsca pracy, lat 40. Sankcję na areszt wydał prokurator woj[ewódzki].

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 7 stycznia br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze podejrzanego o usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z Polski do NRD robotnika POM w Łapach woj. Białystok, pochodzenia robotniczego, lat 21. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Zielonej Górze dnia 7 stycznia br. skazał 7 osób na kary od 2 do 10 lat więzienia za przynależność do antypaństwowej młodzieżowej organizacji pn. Legion Partyzantów Ziemi Lubuskiej.

Sąd Wojew[ódzki] w Stalinogrodzie dnia 5 i 9 stycznia br. skazał:

- za przynależność do bandy rabunkowej 2 osoby na kary 8 i 4 lat[a] więzienia,
- za przechowywanie materiału wybuchowego – 4 osoby na kary od półtora do 6 lat więzienia.

Sąd Wojew[ódzki] w Kielcach dnia 10 stycznia br. skazał 1 osobę na karę 2 lat więzienia za kolportaż wrogiej broszury prowokatora Światły.

Sąd Wojewódzki w Krakowie dnia 30 XII 1955 r. skazał 1 osobę na karę 3 lat więzienia za rozpowszechnianie wrogiej propagandy.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji

(–) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 16–18.

1956 styczeń 14, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 6/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 14 stycznia 1956 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 6[/56]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

We wsi Przytulanka pow. Mońki (Białystok) dnia 13 stycznia br. o godz. 1.00 czterech uzbrojonych bandytów dokonało napadu rabunkowego na sklep spółdzielczy, rabując artykuły spożywcze na nieustaloną dotychczas sumę. Sprawcy po napadzie odjechali saniami. Na miejsce wypadku wyjechała grupa operacyjna z Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO.

W PGR Kamieniec pow. Wyrzysk (Bydgoszcz) dnia 9 stycznia br. o godz. 17.00 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła obora. Przyczyn powstania pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W spółdzielni produkcyjnej Czernica pow. Wrocław dnia 12 stycznia br. o godz. 17.20 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła ze zbożem. Przyczyn powstania pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu.

Przewodniczący Gromadzkiej Rady Narodowej w Aniołowie pow. Pasłęk (Olsztyn) – czł[onek] PZPR otrzymał anonim, którego autor wzywa go do zaniechania dalszej aktywnej pracy społecznej i zawodowej, a w przeciwnym wypadku grozi mu śmiercią. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pasłęku.

W budynku administracyjnym Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego w Ostrowie Wlkp. (Poznań) dnia 12 stycznia br. nieustalony dotychczas sprawca dokonał napisów o treści wrogo komentującej plan 5-letni oraz pogróżkowej, skierowanej przeciwko I i II sekretarzowi Komitetu Zakładowego PZPR i dyrektorowi wymienionych zakładów. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Ostrowie Wlkp.

Na terenie Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego w Łapach (Białystok) dnia 11 stycznia br. nieustalony dotychczas sprawca dokonał 2 napisów o treści szkalującej przedstawiciela rządu ZSRR i pogróżkowej, skierowanej przeciwko dyrektorowi wymienionych zakładów, członkowi PZPR. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łapach.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Na terenie Zakładów Mechanicznych im. Nowotki w Warszawie dnia 13 stycznia br. dokonany został rysunek o wrogiej treści. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] m.st. Warszawy.

Na terenie województw: Opole, Łódź, Zielona Góra, Wrocław, Koszalin, Bydgoszcz, Białystok i Warszawa w dniach od 11 do 13 stycznia br. zebrano 1447 egzemplarzy Biuletynów Informacyjnych nr 1 Wolnej Europy w języku polskim.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Na podstawie obywatelskiego powiadomienia Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Siedlcach (Warszawa) dnia 11 stycznia br. przeprowadził likwidację antypaństwowej organizacji¹ – w wyniku której aresztowani zostali:

- 1) słuchacz Oficerskiej Szkoły MO, poch[odzenia] robotniczego, lat 23, wykształcenie średnie;
- 2) kierownik Gminnej Kasy Spółdzielczej w Łosicach, lat 28;
- 3) instruktor Pow[iatowego] Zarządu ZMP w Siedlcach, poch[odzenia] chłopskiego, lat 25;
- 4) instruktor Pow[iatowego] Zarządu ZMP w Siedlcach, kandydat PZPR, poch[odzenia] chłopskiego, lat 24, wyksz[tałcenie] średnie.

Podczas rewizji domowej u jednego z aresztowanych znaleziono: rewolwer, 6 legitymacji ZMP in blanco, wzory pieczęci Pow[iatowego] Zarządu ZMP, mapę sztabową oraz 2 listy dot[yczące] spraw organizacyjnych. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie w dniu 12 stycznia br. zatrzymał 2 kułaków, zam[ieszkałych] we wsi Rudno pow. Parczew, w wieku 38 i 60 lat. Wymienieni na przestrzeni [lat] 1953–1955 prowadzili wrogą działalność przeciwko spółdzielczości produkcyjnej. Za pomocą gróźb i szantażu usiłowali przy tym podporządkować sobie członków GRN. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie dnia 13 stycznia br. aresztował 7 współpracowników i meliniarzy b[yłej] bandy Perełki, w tym 4 rolników, posiadających od 1 do 2 ha ziemi i 3 robotników. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Miastku (Koszalin) dnia 10 stycznia br. aresztowała kierownika rozlewni mleka w Pustkowie, poch[odzenia] chłopskiego, lat 38. Aresztowany w latach 1944–1945, jako herszt bandy terrorystyczno-rabunkowej dokonał szeregu zbrojnych napadów oraz morderstw pracowników służby bezpieczeństwa ZSRR, aktywu partyjnego i społecznego na terenie pow. Wołoszyn² (BSRR).

¹ Organizacja bez nazwy, w literaturze występująca jako grupa Kosińskiego. Została założona w 1952 r. w Bytowie przez nauczyciela Ryszarda Kosińskiego. Najwięcej członków posiadała w Siedlcach, Bytowie, Lublinie i Warszawie, łącznie liczyła 25 osób. Kosiński werbował nowych ludzi także w ośrodku szkoleniowym MO w Szczytnie. Przynajmniej od 1954 r. grupa planowała akcje ulotkowe, napady na posterunki MO, wysadzanie pociągów – w rzeczywistości organizacja działalności nie podjęła. Jednym z aresztowanych instruktorów Powiatowego Zarządu ZMP był Stanisław Kołtun. Na podstawie ustawy o amnestii Sąd Wojewódzki w Warszawie umorzył sprawę przeciwko Kosińskiemu i 11 zatrzymanym członkom organizacji. AIPN, 1583/186, Sprawozdanie WUdsBP w Warszawie za I kwartał 1956 r., k. 9; *ibidem*, Sprawozdanie WUdsBP w Warszawie za II kwartał 1956 r., k. 27; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie szczecińskim 1945–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 454.

² Mowa o przedwojennym powiecie wołyńskim, obecnie rejon wołyński w obwodzie mińskim (Białoruś).

Na podstawie obywatelskiego powiadomienia Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Toruniu (Bydgoszcz) dnia 12 stycznia br. zatrzymał za nielegalne posiadanie pistoletu wraz z amunicją jedną osobę, pochodzenia robotniczego, lat 27. Wymieniony w 1951 r. został skazany na karę 10 lat więzienia za działalność szpiegowską, a od kwietnia 1955 r. korzystał z przerwy w odbywaniu kary ze względu na chorobę.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu dnia 11 stycznia br. aresztował za dokonanie w kwietniu 1954 r. na terenie miejsca pracy napisu o treści antypaństwowej pracownika Dylakowskich Zakładów Przem[ysłu] Pończoszniczego w Dylakach, lat 19, poch[odzenia] robotniczego. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu dnia 12 stycznia br. aresztował za dokonanie na terenie zakładu pracy wrogiego napisu modelarza huty „Małapanew”, pochodzenia robotniczego, lat 20. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Radomsku (Łódź) dnia 11 stycznia br. zatrzymał podejrzanego o współpracę z okupantem robotnika PKP, lat 45, czł[onka] PZPR.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 11 stycznia br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu robotnika kopalni „Ziemowit” w Łędzinach, poch[odzenia] chłopskiego, lat 23 – podejrzanego o usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej z zamiarem ucieczki do Niemiec Zachodnich.

Wojska Ochrony Pogranicza przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie osobnika w wieku lat 49, poch[odzenia] robotniczego, bez stałego miejsca pracy – za nielegalne przekroczenie granicy państwowej. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki w Stalinogrodzie.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Warszawie dnia 30 XII [19]55 r. skazał 1 osobę na karę śmierci za współpracę z okupantem.

Sąd Wojewódzki w Opolu dnia 11 stycznia br. skazał 1 osobę na karę 5 lat więzienia za nielegalne posiadanie broni palnej.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji

(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

RS/WS

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 19–22.

1956 styczeń 17, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 7/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 17 stycznia [19]56 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 7/[56]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W dniu 14 stycznia br. znaleziono zwłoki II sekretarza POP Zakładów Garbarskich w Skoczowie pow. Cieszyn (Stalinogród) w kanale ściekowym na terenie zakładu. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W spółdzielni produkcyjnej Szpikołosa pow. Hrubieszów (Lublin) dnia 14 stycznia br. około godz. 21.00 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła sterta ze zbożem. Ze wstępnego dochodzenia wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Hrubieszowie.

W spółdzielni produkcyjnej w Miłoszowie pow. Lubań (Wrocław) dnia 14 stycznia br. z przyczyn dotychczas nieustalonych wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła z zawartością ok. 35 t słomy oraz owczarnia wraz z 43 owcami. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lubaniu przy współudziale KP MO.

Rolnik z powiatu Rzeszów, członek PZPR, dnia 14 stycznia br. otrzymał pocztą anonim (wykonany na maszynie), którego autor wzywa go do zaniechania dalszej pracy przy organizowaniu spółdzielni produkcyjnych, a w przeciwnym wypadku grozi mu śmiercią. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie.

Członek zarządu spółdzielni produkcyjnej w Kowalewie pow. Szubin (Bydgoszcz) dnia 11 stycznia br. otrzymał pocztą anonim, którego autor grozi mu podpaleniem domu mieszkalnego. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szubinie.

Sekretarz Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Nysie (Opole) – członek PZPR, dnia 14 stycznia br. otrzymał pocztą anonim (wykonany na maszynie), którego autor grozi mu śmiercią za aktywną pracę społeczną. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nysie.

Majster Oddziału Produkcji Skórzanej Śląskich Zakładów Obuwia w Otmęcie (Polak miejscowego pochodzenia) otrzymał w dniu 6 stycznia br. odręcznie wykonany anonim,

^{a-a} Wpisano odręcznie.

w którym autor grozi mu śmiercią w wypadku dalszej aktywnej pracy zawodowej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Strzelcach Opolskich.

Kierownik szkoły podstawowej w Borzęcinie pow. Brzesko (Kraków) – członek ZSL, dnia 4 stycznia br. otrzymał pocztą anonim (wykonany odręcznie), którego autor grozi mu konsekwencjami za przyczynienie się do zniesienia nauki religii w szkole. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

Radny Gromadzkiej Rady Narodowej w Starym Mieście pow. Morąg (Olsztyn) dnia 11 stycznia br. otrzymał anonim o treści pogroźkowej. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Morągu.

Do redakcji „Trybuny Robotniczej” w Stalinogrodzie wpłynął w dniu 14 stycznia br. odręcznie wykonany list anonimowy o treści antypaństwowej, mówiącej o „faszyzacji Polski”. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie.

W miejsc[owości] Łącko pow. Nowy Sącz (Kraków) dnia 15 stycznia br. na słupach telefonicznych nieustalony dotychczas sprawca wywiesił 8 ulotek wykonanych odręcznie o treści antykomunistycznej. W tej samej miejscowości dnia 31 XII [19]55 r. wywieszane były 3 ulotki o podobnej treści. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowym Sączu.

Na terenie województw: Bydgoszcz, Opole, Łódź, Olsztyn, Koszalin, Kielce, Warszawa i Lublin zebrano 1295 egzemplarzy Biuletynów Informacyjnych nr 1 Wolnej Europy w języku polskim.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie dnia 14 stycznia br. zatrzymał za przynależność do bandy terrorystyczno-rabunkowej 2 kułaków i 2 średniorolnych chłopów z powiatu Łuków, w wieku od 26 do 32 lat. Aresztowani w grudniu ub[iegłego] roku w Łukowie dokonali napadu na kasjera poczty, któremu zrabowali 115 000 zł oraz zastrzelili konwojenta.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie dnia 13 stycznia br. aresztował za współpracę z bandą i nielegalne przechowywanie broni mieszkańca Chełma, pochodzenia robotniczego, lat 50.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 127/[55] z dnia 13 XII [19]55 r. o aresztowaniu przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie dwóch kułaków za namawianie pracowników PGR do kradzieży mienia państwowego – podaje się, iż do sprawy tej aresztowano dalsze 9 osób. Aresztowani są w wieku od 19 do 31 lat i jeden 61 lat, w tym 2 kułaków, 2 średniorolnych chłopów, 2 traktorzystów PGR, brygadzysta i 2 magazynierów (jeden czł[onek] PZPR). Wymienieni brali udział w systematycznej kradzieży zbóż, paliwa i innych rzeczy, stanowiących własność PGR Wólka Tarnowska pow. Chełm. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 1/[56] z dnia 2 stycznia br. w sprawie aresztowania przez Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] m.st. Warszawy mieszkańca Ursusa za współudział w dokonaniu poważnych nadużyć na szkodę Warszawskich Zakładów Mięsnych – podaje się, że do sprawy tej w dniu 14 stycznia br. aresztowano dalsze 2 osoby:

- inżyniera zatrudnionego w Zjednoczeniu Przem[ysłu] Mięsnego w Warszawie, pochodzenia robotniczego, lat 35;
- inżyniera, b[yłego] pracownika Zakł[adów] Mięsnych w Warszawie, pochodzenia robotniczego, lat 30.

Sankcję na areszt wydał prokurator m.st. Warszawy.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie w dniach 11, 12 i 13 stycznia br. aresztował za dokonanie poważnych nadużyć w Związku Inwalidów w Krakowie:

- prezesa wym[ienionego] związku, poch[odzenia] drobnomieszczańskiego, lat 48, wykształcenie średnie;
- w[ice]prezesa wym[ienionego] związku, lat 63, wykształcenie wyższe (b[yły] major KOP, w okresie okupacji pułkownik AK);
- członka zarządu wym[ienionego] związku, pochodzenia drobnomieszczańskiego, lat 49;
- w[ice]dyrektora Państwowego Przedsiębiorstwa Targowisk w Krakowie, pochodzenia drobnomieszczańskiego, lat 45, wykształcenie wyższe;
- pracownika Opiekuńczego Zakładu Chłopców w Krakowie, pochodzenia mieszczańskiego, lat 44, wykształcenie wyższe;
- właściciela prywatnej wytwórni bakelitu, pochodzenia obszarniczego, lat 42, wykształcenie wyższe.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 13 stycznia br. aresztował mieszkańca Szklarskiej Poręby, lat 17, członka nielegalnej organizacji pn. Czarna Perełka, zlikwidowanej w październiku ub[iegłego] roku.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 13 stycznia br. aresztował za rozpowszechnianie wrogiej treści zawartej w broszurze prowokatora Światły 2 pracowników PKP we Wrocławiu, w wieku 34 i 33 lat (obaj członkowie PZPR).

Na podstawie orzeczenia Centralnego Laboratorium Ekspertyz Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ostrowcu (Kielce) dnia 14 stycznia br. aresztował podejrzaną o przesyłanie anonimów pogróżkowych do aktywistów społecznych w latach 1950–1955 mieszkankę Ostrowca, pochodzenia robotniczego, lat 46, czł[onkinię] PZPR. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie dnia 13 stycznia br. aresztował za zdradę tajemnicy państwowej kreślarza WSK Świdnik (Lublin), pochodzenia robotniczego, lat 26, czł[onka] ZMP.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie dnia 16 stycznia br. zatrzymał dwóch podejrzanych o nielegalne posiadanie broni palnej – traktorzystę POM Tychowo pow. Białogard i traktorzystę PGR Ramlewo pow. Kołobrzeg, obaj narodowości niemieckiej, w wieku 19 i 25 lat.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie dnia 16 stycznia br. aresztował podejrzanych o udział w podpaleniu zabudowań PGR Ramlewo pow. Kołobrzeg w grudniu ub[iegłego] roku dwóch robotników wymienionego PGR, narodowości niemieckiej, w wieku 20 i 22 lata.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 117/[55] z dnia 19 XI [19]55 r. o aresztowaniu przez Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lip-

nie (Bydgoszcz) właściciela prywatnego kompletu omłotowego za celowe uszkodzenie we wrześniu 1955 r. silnika elektrycznego przy komplecie omłotowym GOM w Radomicach – podaje się, że w dniu 13 stycznia br. tenże urząd aresztował drugiego właściciela prywatnego kompletu omłotowego (lat 39, pochodzenie robotnicze), który wspólnie z uprzednio aresztowanym dokonał uszkodzenia wym[ienionego] silnika¹.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Białymstoku dnia 10 stycznia br. skazał 1 osobę na karę 12 lat więzienia za współpracę z gestapo.

Sąd Wojewódzki w Kielcach dnia 14 stycznia br. skazał na karę 7 lat więzienia członka bandy Kubasiewicza.

Sąd Wojewódzki w Rzeszowie dnia 12 stycznia br. skazał 1 osobę na karę 4 lat i 6 mies[ięcy] więzienia z pozbawieniem praw publicznych i honorowych na okres 3 lat za przynależność do nielegalnej organizacji WiN i udział w dokonaniu kilku morderstw w latach 1944–1945.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji

(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Rozesł[ano] wg rozdzielnika nr 1

SR/WS

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 23–27.

¹ Pierwszy został aresztowany Eugeniusz Kijewski. W wyniku śledztwa prowadzonego przez Wydział VII WUdsBP w Bydgoszczy przeciwko Kijewskiemu, jako drugi został aresztowany Tadeusz Kozłowski. AIPN, 1583/201, Sprawozdanie WUdsBP w Bydgoszczy za I kwartał 1956 r., b.p.

1956 styczeń 19, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 8/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 19 I 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 8[56]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W pobliżu miejscowości Szczebrzeszyn pow. Zamość (Lublin) dnia 16 stycznia br. dwóch nieustalonych dotychczas osobników dokonało napadu na instruktora KP PZPR w Zamościu, którego kilkakrotnie uderzyli w twarz oraz zagrozili mu konsekwencjami w wypadku dalszej pracy przy organizowaniu spółdzielni produkcyjnych. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W gromadzie Marysin¹ pow. Chełm (Lublin) dnia 16 stycznia br. dwaj uzbrojeni bandyci dokonali napadu na sklep GS, skąd po sterroryzowaniu personelu zrabowali 800 zł i kilka butelek spirytusu. Ze wstępnego dochodzenia wynika, iż napadu dokonała grasująca banda Pakuły². Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa Publicznego] w Chełmie.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 7[56] z dnia 17 stycznia br. w sprawie pożaru sterty ze zbożem w spółdzielni produkcyjnej Szpikołoso pow. Hrubieszów (Lublin) – podaje się, że w dniu 17 stycznia br. w wymienionej spółdzielni podpalone zostały dalsze dwie sterty ze zbożem. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjno-śledcza Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W Państwowym Ośrodku Maszynowym Włostowo Wielkie pow. Gostyń (Poznań) dnia 13 stycznia br. o godz. 3.00 w nocy wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła część magazynu z materiałami (opony, dętki, farby), powodując straty około 100 000 zł. W wyniku prowadzonego dochodzenia przez grupę operacyjną Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] – jako podejrzani o dokonanie podpalenia – dnia 15 stycznia br. aresztowani zostali 4 pracownicy wymienionego POM, w wieku od 19 do 29 lat (jeden jest czł[onkiem] PZPR). Sankcję na areszt wydał prokurator powiatowy.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Prawdopodobnie chodzi o gromadę Marynin.

² Sergiusz Pakuła ps. „Iskra”. Po dezercji z WP w sierpniu 1950 r. związał się z ugrupowaniem Kazimierza Krasowskiego ps. „Głuszczyk” w województwie białostockim. Pod koniec tego roku przeniósł się do powiatu chełmskiego. W maju 1956 r. zgłosił się do Generalnej Prokuratury. AIPN, 1583/123, Sprawozdanie WUdsBP w Lublinie za I kwartał 1956 r., k. 29–30; AIPN, 0177/64, Ugrupowanie „Głuszcza”, k. 42 – Kwestionariusz osobowy Sergiusza Pakuły.

W Państwowej Stadninie Koni w Chwałkowie pow. Gostyń woj. Poznań dnia 15 stycznia br. o godz. 2.10 w nocy wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła z zawartością około 30 t owsa i 20 t siana. Ze wstępnego dochodzenia wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] wspólnie z MO. Nadmienić należy, że w powiecie Gostyń na przestrzeni ostatniego półroczia zanotowano 7 wypadków podpaień.

W budynku Gromadzkiej Rady Narodowej w Parznie pow. Piotrków (Łódź) dnia 17 stycznia br. o godz. 21.30 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonął dach budynku. Zachodzi podejrzenie celowego podpalenia. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO w Piotrkowie.

W magazynie roszarni lnu w Ełku (Białystok) dnia 16 stycznia br. o godz. 13.00 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęło około 30 t włókna lnianego wartości 300 tys. zł. Przyczyn powstania pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W PGR Krzycko Małe Zespół Leszno (Poznań) dnia 16 stycznia br. nieustaleni dotychczas sprawcy celem obniżenia udoju mleka okaleczyli 5 krów. Dochodzenie prowadzi MO przy współdziałaniu Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lesznie.

Na terenie m. Tarnowa (Kraków) w nocy z 17 na 18 stycznia br. wywieszonych zostało 14 ulotek o treści antypaństwowej, antyradzieckiej i klerykalnej, wykonanych na maszynie, podpisanych: „Wolna Polska”. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Tarnowie.

W m. Krościenko pow. Nowy Targ (Kraków) dnia 18 stycznia br., w pobliżu sklepu GS, nieustalony dotychczas sprawca wywiesił ulotkę wykonaną odręcznie o treści wrogo komentującej plan 5-letni w Polsce i ZSRR oraz gloryfikującej USA. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowym Targu.

W Węgrowie (Warszawa) dnia 10 stycznia br. znaleziono ulotkę wykonaną odręcznie o treści antypaństwowej oraz skierowanej przeciwko organom MO. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Węgrowie.

Na terenie województw: Gdańsk, Opole, Olsztyn i Stalinogród zebrano 1684 egz[emplarzy] ulotek w języku polskim pt. „Głosy ze świata”³ oraz na terenie województw: Stalinogród, Gdańsk, Wrocław, Bydgoszcz, Olsztyn i Białystok zebrano 757 egz[emplarzy] Biuletynu Informacyjnego nr 1 Wolnej Europy.

W gromadzie Sasiadka pow. Zamość (Lublin) dnia 17 stycznia br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę został wywieszony Biuletyn Informacyjny nr 1 Wolnej Europy w języku polskim z odręcznym dopiskiem wzywającym do dalszego kolportowania wymienionej ulotki. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zamościu.

³ Mowa o wydanych oddzielnie, bez daty i numeru, dodatku do Biuletynu Informacyjnego Wolnej Europy, zawierającym streszczenia artykułów prasy zachodniej o życzeniach świątecznych prezydenta USA dla krajów pod okupacją radziecką oraz o reakcji na nie Chruszczowa.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 6[/56] z dnia 14 stycznia br. w sprawie aresztowania przez Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Siedlcach (Warszawa) 4 członków antypaństwowej organizacji – podaje się, że w dniu 17 stycznia br. do sprawy tej aresztowano dalszych 3 członków: studenta Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego w Lublinie, lat 23 oraz 2 mieszkańców Bytowa (Koszalin), bez stałego miejsca pracy, lat 22 i 27. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki w Warszawie⁴.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 16 stycznia br. aresztował za przynależność do antypaństwowej organizacji pn. Organizacja Związku Zachodniego, działającej na terenie pow. Milicz i Trzebnica w 1950 r., mieszkańca Bolesławca, lat 29.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 5[/56] z dnia 12 stycznia br. w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie 11 meliniarzy b[ylej] bandy Cieśli – podaje się, że do sprawy tej w dniu 16 stycznia br. aresztowany został dalszy meliniarz bandy – rolnik, posiadający 3[-]4 ha ziemi, lat 48. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sokółce (Białystok) dnia 17 stycznia br. aresztował za napisanie anonimowego pogróżkowego do komendanta Posterunku MO w Nowym Dworze w listopadzie ub[iegłego] roku rolnika, posiadającego 6 ha ziemi, lat 23.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu dnia 17 stycznia br. aresztował autora anonimów pogróżkowych i szkalujących przedstawicieli rządów PRL i ZSRR, przesłanych do przewodniczącego Wojew[ódzkiej] Rady Narodowej w Opolu – pracownicę Wojewódzkiego Zarządu Przedsiębiorstw i Urządzeń Komunalnych, pochodzenia robotniczego, lat 50, czł[onkinię] PZPR. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu dnia 17 stycznia br. aresztował za rozpowszechnianie rewizjonistycznej propagandy w miejscu publicznym rolnika, posiadającego 2,5 ha ziemi, lat 50.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 134[/55] z dnia 30 XII [19]55 r. w sprawie kradzieży 10 kg materiału wybuchowego z terenu kopalni „Kleofas” w Stalinogrodzie – podaje się, iż w wyniku dochodzenia Miejski Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Stalinogrodzie aresztował sprawcę kradzieży, robotnika wymienionej kopalni, lat 20. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 16 stycznia br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie robotnika Wojewódzkiego Przedsiębiorstwa Przemysłu Gastronomicznego w Stalinogrodzie, pochodzenia robotniczego, lat 34 – za nielegalne przekroczenie granicy państwowej. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

⁴ Zob. Biuletyn nr 6[/56], przypis 1.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Stalinogrodzie dnia 16 stycznia br. skazał 1 osobę na karę śmierci, 1 osobę na dożywotnie więzienie i 4 osoby na kary od 6 do 15 lat więzienia za współpracę z gestapo.

Sąd Wojewódzki w Stalinogrodzie dnia 14 stycznia br. skazał 1 osobę na karę 7 lat więzienia za szkalowanie ustroju PRL.

Sąd Wojewódzki w Białymstoku dnia 14 stycznia br. skazał 1 osobę na karę 8 lat więzienia za przynależność do bandy UPA i nielegalne posiadanie broni.

Sąd Wojewódzki w Gdańsku dnia 16 stycznia br. skazał dwie osoby na kary 3 lata i 6 m[iesią]cy więzienia i 2 lata więzienia za rozpowszechnianie wrogiej propagandy.

Sąd Wojewódzki w Warszawie dnia 13 stycznia br. skazał 1 osobę na karę 5 lat i 6 m[iesią]cy więzienia za współpracę z okupantem.

Sąd Wojewódzki w Olsztynie dnia 14 stycznia br. skazał 1 osobę na karę 1 roku więzienia za rozpowszechnianie wrogiej propagandy.

Sąd Wojewódzki w Olsztynie dnia 12 stycznia br. skazał księdza na karę 10 miesięcy więzienia w zawieszaniu na okres 3 lat za znęcanie się nad dziećmi w czasie nauki religii.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji

(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 28–32.

1956 styczeń 21, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 9/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 21 stycznia 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 9[56]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

Nawiązując do informacji zamieszczonych w Biuletynach nr 7[56] i 8[56] z dnia 17 i 19 stycznia br. w sprawie pożaru trzech stert ze zbożem w spółdzielni produkcyjnej Szpikołoso pow. Hrubieszów (Lublin) – podaje się, że w dniu 18 stycznia br. w wymienionej spółdzielni podpalona została stodoła i sterta ze zbożem. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjno-śledcza Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

Naczelnik parowozowni w Toruniu (Bydgoszcz) – członek PZPR, dnia 13 stycznia br. otrzymał pocztą anonim o treści pogróżkowej wykonany na maszynie, podpisany: „Komitet wykonawczy przy parowozowni w Toruniu”. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Toruniu.

Przewodniczący Gromadzkiej Rady Narodowej w Umultowie pow. Poznań dnia 17 stycznia br. otrzymał anonim (wykonany na maszynie) o treści pogróżkowej. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

Na adres redakcji „Trybuny Robotniczej” w Stalinogrodzie dnia 17 stycznia br. wpłynął pocztą anonim (wykonany odręcznie) o treści szkalującej ustrój Polski Ludowej i ZSRR. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie.

W Legnicy (Wrocław) dnia 18 stycznia br. wywieszane zostały 3 ulotki wykonane ręczną drukarką o treści antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Legnicy.

Na terenie województw: Koszalin, Bydgoszcz, Lublin, Kielce, Kraków, Stalinogród i Olsztyn zebrano ogółem 844 egz[emplarze] ulotek pochodzenia zagranicznego drukowanych w języku polskim.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa publicznego

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku dnia 19 stycznia br. aresztował 2 osoby podejrzane o działalność szpiegowską na rzecz wywiadu angielskiego – mechanika okrętowego zatrudnionego w Polskiej Żegludze Morskiej

^{a-a} Wpisano odręcznie.

w Szczecinie, pochodz[enie] intelig[encja] prac[ująca], lat 48 i żonę jego, pochodz[enie] intelig[encja] prac[ująca], lat 42.

Nawiązując do informacji zamieszczonych w Biuletynach nr. 6[56] i 8[56] z dnia 14 i 19 stycznia br. w sprawie aresztowania przez Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Siedlcach (Warszawa) 7 członków antypaństwowej organizacji¹ – podaje się, że do sprawy tej aresztowano dalszych trzech członków:

- 1) słuchacza Oficerskiej Szkoły MO, wykształcenia średniego, lat 20;
- 2) pracownika Powiatowego Zarządu LPŻ w Bytowie, lat 22;
- 3) studenta Uniwersytetu Warszawskiego, pochodzenia robotniczego, lat 24.

Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach dnia 18 stycznia br. aresztował podejrzanego o nielegalne posiadanie pistoletu i planowanie dokonania zabójstwa mieszkańca powiatu Kielce, czł[onka] PZPR – pracownika Centrali Przemysłu Naftowego w Legnicy, pochodzenia chłopskiego, lat 42, b[yłego] czł[onka] AK. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki w Kielcach².

W wyniku prowadzonych rozpracowań Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi dnia 19 stycznia br. aresztował 2 kwalifikowanych robotników Zakładów Wi-Fa-Ma, pochodzenia chłopskiego, w wieku 17 i 19 lat – za dokonanie napisów na terenie wymienionych zakładów o treści wzywającej do wstępowania w szeregi nielegalnej organizacji Biały Orzeł i szkalującej przedstawicieli rządu ZSRR w lipcu i grudniu ub[iegłego] roku³. Sankcję na areszt wydał prokurator m. Łodzi.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 7[56] z dnia 17 stycznia br. w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie 2 robotników PGR Ramlewo pow. Kołobrzeg podejrzanych o udział w podpaleniu zabudowań wym[ienionego] PGR – podaje się, że do tej sprawy aresztowano 1 robotnika PGR Ramlewo i robotnika PGR Szchwalin⁴ pow. Szczecinek, obaj narodowości niemieckiej, pochodzenia robotniczego, w wieku 24 i 27 lat. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Biłgoraju (Lublin) dnia 18 stycznia br. aresztował ukrywającego się od 1945 r. pod przybranym nazwiskiem współpracownika gestapo, pochodzenia chłopskiego, lat 47, bez stałego miejsca pracy, ostatnio zam[ieszkałego] w Skarżysku.

¹ Zob. Biuletyn nr 6[56], przypis 1.

² Aresztowany to Stanisław Jantura (ur. 1912). W czasie okupacji w AK, po wojnie pozostał w podziemiu. Zatrzymany w 1947 r. przez WUBP w Kielcach za nielegalne posiadanie broni, zbiegł w czasie transportu i zamieszkał w Legnicy pod przybranym nazwiskiem Jan Katarasiński. Ponownie aresztowany w styczniu 1956 r. w wyniku realizacji sprawy agenturalnego sprawdzenia krypt. „Zamach”, zwolniony z powodu choroby, miał odpowiadać z wolnej stopy. W związku z tą sprawą aresztowany został również Wiesław Głogowski, podejrzany o fałszywe oskarżenie Jantury o planowanie zabójstwa Bolesława Domagały, członka PZPR, zamieszkałego w Sitkówce w powiecie kieleckim. AIPN, 1583/118, Sprawozdanie WUdsBP w Kielcach za I kwartał 1956 r., k. 28; AIPN Ki, 013/1750, t. 1, Akta śledcze Stanisława Jantury i Wiesława Głogowskiego; *ibidem*, t. 2, Sprawa agenturalnego sprawdzenia krypt. „Zamach”.

³ Mowa o figurancie sprawy krypt. „Pisarz” Zdzisławie Kabacie i prawdopodobnie figurancie sprawy „Wólka” – Stanisławie Makowskim. AIPN, 1583/124, Sprawozdanie WUdsBP w Łodzi za I kwartał 1956 r., k. 120.

⁴ Zapewne chodzi o Stary Chwalim lub Nowy Chwalim.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 18 stycznia br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu 2 mieszkańców Wałbrzycha i mieszkankę pow. Zgorzelec, w wieku od 18 do 28 lat – za nielegalne przekroczenie granicy z Polski do Czechosłowacji.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Stalinogrodzie dnia 17 stycznia skazał:

– za przynależność do nielegalnej organizacji rewizjonistycznej na terenie Pyskowic⁵
2 osoby na kary 4 i 2 lata więzienia,

– za kolportaż antypaństwowych ulotek 1 osobę na karę półtora roku więzienia.

Sąd Wojewódzki w Bydgoszczy dnia 16 stycznia br. skazał jedną osobę na karę 4 lat więzienia za współpracę z okupantem.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji

(–) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

RS/RS

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 33–36.

⁵ Chodzi o Deutsche Jugend; zob. Biuletyn nr 42/55, przypis 1.

1956 styczeń 24, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 10/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 24 I 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 10[56]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W gromadzie Gdeszyn pow. Hrubieszów (Lublin) dnia 21 stycznia br. o godz. 13.30 trzech uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS, skąd zrabowali 8 tys. zł. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO w Hrubieszowie.

W Zakładach Przemysłu Bawełnianego w Zambrowie (Białystok) dnia 14 stycznia br. nieustalony dotychczas sprawca usiłował wzniecić pożar przez owinięcie niedopałka papierosa bawełną i wrzucenie do kosza z odpadkami bawełny. Ogień w porę zauważono i zlokalizowano. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Zambrowie.

W cegielni Witaszyce pow. Jarocin (Poznań) w nocy z 18 na 19 stycznia br. z przyczyn dotychczas nieustalonych wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła z narzędziami rolniczymi, drzewem i paszą. Nadmienić należy, że w wymienionej miejscowości jest to już 4. pożar na przestrzeni ostatnich 4 miesięcy. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna, w skład której wchodzi funkcjonariusze Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Jarocinie.

W Zambrowie (Białystok) dnia 21 stycznia br. między godziną 21.00 a 23.00 nieustaleni dotychczas sprawcy zrzucili na ziemię górną część pomnika wzniesionego ku czci Armii Radzieckiej. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Zambrowie.

W Mrągowie (Olsztyn) w pobliżu stacji kolejowej dnia 21 stycznia br. nieustalony dotychczas sprawca wywiesił ulotkę wykonaną odręcznie o treści wzywającej ludność miejscowego pochodzenia do walki z władzą Polski Ludowej. Dochodzenie prowadzi Wojew[ódzki] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olsztynie.

Na terenie miasta Kępna (Poznań) dnia 17 stycznia br. nieustalony dotychczas sprawca rozkolportował 3 ulotki wykonane odręcznie o treści antypaństwowej. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kępnie.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Dwaj średniorolni chłopi z powiatu Łuków (Lublin) – członkowie ZSL, w dniu 18 stycznia br. otrzymali pocztą anonimy (wykonane odręcznie), których autor wzywa ich do zaniechania dalszej aktywnej pracy przy organizowaniu spółdzielni produkcyjnej, a w przeciwnym wypadku grozi im śmiercią. Nadmienić należy, że adresaci jako pierwsi wyrazili chęć przystąpienia do spółdzielni produkcyjnej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łukowie.

Przewodniczący Powiatowej Rady Narodowej, komendant powiatowy MO i naczelnik szpitala radzieckiego w Nowej Soli (Zielona Góra) otrzymali w dniu 16 stycznia br. anonimy o wrogiej treści wraz z załączonymi Biuletynami Informacyjnymi nr 2¹ Wolnej Europy. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowej Soli.

Na terenie dyrekcji Przedsiębiorstwa Robót Kolejowych nr 7 w Warszawie ujawniono w dniu 21 stycznia br. napisy wykonane odręcznie o treści antypaństwowej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie.

Na terenie Powiatowego Zarządu Rolnictwa w Wałczu (Koszalin) dnia 18 stycznia br. nieustalony dotychczas sprawca dokonał napisu o treści skierowanej przeciwko przedstawicielom rządu PRL. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wałczu.

W Bibliotece Miejskiej w Kielcach, w jednej z ksiązek Gorkiego ujawniono na 8 stronach napisy szkalujące Związek Radziecki dokonane przez nieustalonego dotychczas czytelnika. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach.

Na terenie województw: lubelskiego, opolskiego, krakowskiego, rzeszowskiego, olsztyńskiego i gdańskiego zebrano ogółem 2067 egz[emplarzy] biuletynów informacyjnych i ulotek Wolnej Europy w języku polskim.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie przy pomocy wojsk KBW dnia 21 stycznia br. aresztował dwóch członków bandy grasującej na terenie powiatu Tomaszów Lubelski. Aresztowanym odebrano 6 jednostek broni palnej, 120 szt[uk] amunicji i archiwum organizacyjne².

¹ Prawdopodobnie pomyłka. Biuletyn Informacyjny nr 2 ukazał się dopiero w lutym lub marcu 1956 r. Być może chodzi tu o wydanie specjalne biuletynu ze stycznia 1956 r.

² Jednym z aresztowanych był Stefan Kobos ps. „Wrzos” (ur. 1900). Od 1916 r. w legionach Józefa Piłsudskiego, w 1920 r. uczestnik walk o Wilno. Brał udział w kampanii wrześniowej, od grudnia 1939 r. w ZWZ-AK – dowódca II plutonu V Rejonu (gminy Bełzec i Narol). Od 1945 r. członek WiN – m.in. uczestnik akcji na PUBP w Tomaszowie Lubelskim w listopadzie 1945 r., zastępca dowódcy 1. kompanii, następnie dowódca Samodzielnego Obwodu WiN Tomaszów Lubelski. Rozpracowywany przez kilka lat przez PUBP w Tomaszowie, m.in. w ramach operacji krypt. „Pasożyty”. Okrążony przez grupę operacyjną UB-KBW w Brzezinach w powiecie tomaszowskim został aresztowany 21 stycznia (m.in. wskutek działań TW „Szczery”) i skazany we wrześniu 1956 r. przez Sąd Wojewódzki w Lublinie na 15 lat więzienia. Wyszedł na wolność w połowie lat sześćdziesiątych. Drugim z aresztowanych był Eugeniusz Szczepański ps. „Turski”. J. Kopiński, *Rozpracowanie struktur konspiracyjnych AK-WiN na przykładzie działań operacyjnych WUBP w Lublinie w latach 1944–1956* [w:] *Wobec komunizmu. Materiały z sesji naukowej pt. „Lubelskie i południowe Podlasie wobec komunizmu 1918–1989. Radzyń Podlaski 2 IX 2005*, pod red. D. Magiera, Radzyń Podlaski 2006, s. 192–207; H. Pająk, „Burtka” kontra UB, Lublin 1992, s. 13, 65, 143, 154–156, 164, 177–178; *Konspiracja i opór społeczny...*, t. I, s. 261; t. II, s. 541; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie lubelskim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 120.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie dnia 20 stycznia br. aresztował za nielegalne posiadanie broni palnej i usiłowanie utworzenia nielegalnej organizacji dwóch małorolnych chłopów i robotnika, w wieku od 29 do 48 lat, zamieszkałych w powiecie Kraśnik.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 5/[56] z dnia 12 stycznia br. w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie mieszkańca Nowego Targu podejrzanego o sabotaż w budownictwie miejskim – podaje się, że do sprawy tej dnia 20 stycznia br. aresztowano 7 osób: 6 pracowników Zjednoczenia Instalacji Sanitarnej i Elektrycznej oraz pracownika Zjednoczenia Budownictwa Wojskowego w Lublinie, wszyscy w wieku od 23 [do] 36 lat. Wymienieni na przestrzeni [lat] 1954–1955 uprawiali sabotażową działalność na odcinku budownictwa miejskiego polegającą na tym, że zamiast materiałów reglamentowanych przeznaczonych do budów używali materiałów o znacznie gorszej jakości, zaś właściwy materiał sprzedawali prywatnym nabywcom. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku dnia 19 stycznia br. aresztował za współudział w kradzieży materiałów reglamentowanych ze Stoczni Gdańskiej, niezbędnych do produkcji jednostek morskich, pracownika Przedsiębiorstwa Geodezyjnego Gospodarki Komunalnej w Gdańsku, pochodzenia chłopskiego, lat 41. O aresztowaniu 4 osób w tej sprawie informowano w Biuletynie nr 114/[55] z dnia 12 XI 1955 r.

Nawiązując do informacji zamieszczonych w Biuletynach nr. 6/[56], 8/[56] i 9/[56] w sprawie aresztowania przez Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Siedlcach (Warszawa) 10 członków antypaństwowej organizacji – podaje się, że do sprawy tej aresztowano 2 członków organizacji – mieszkańca Zabrze (Stalinogród), lat 23, wykształcenia średniego i artystę Państwowego Przedsiębiorstwa Imprez Estradowych w Lublinie, lat 21. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie dnia 21 stycznia br. aresztował za przesłanie anonimowego pogróżkowego do przewodniczącego MRN w Raciążu pow. Sierpc we wrześniu ub.r. mieszkankę Raciąża, pochodzenia obszarniczego, lat 44. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 123/[55] z dnia 30 XII 1955 r. w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie członka antypaństwowej organizacji pn. Związek Wolnej Młodzieży Polskiej, zlikwidowanej w marcu ub.r. – podaje się, że dnia 20 stycznia br. za udzielenie pomocy wymienionemu i nielegalne posiadanie automatu aresztowano 2 rolników, posiadających po 4 ha ziemi, w wieku 32 i 41 lat. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie dnia 21 stycznia br. aresztował meliniarza b[ylej] bandy Cieśli – rolnika, posiadającego 1,9 ha ziemi, lat 39, zam[ieszkałego] w pow. Jasło.

Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Goleniowie (Szczecin) dnia 18 stycznia br. aresztowała za rozpowszechnianie antypaństwowej i antyradzieckiej propagandy mieszkańca Szczecina, pochodzenia robotniczego, lat 44 (wykluczony z PZPR).

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku dnia 20 stycznia br. aresztował podejrzanego o współudział w morderstwie przewodniczącego GRN w Czajach-Wólce referenta do spraw skupu przy wymienionej GRN, pochodzenia chłopskiego (posiada 2 ha ziemi), lat 25, kand[ydat] PZPR.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 8/[56] z dnia 19 stycznia br. w sprawie pożaru w magazynie roszarni lnu w Ełku (Białystok), gdzie spłonęło około 30 t włókna lnianego – podaje się, że w wyniku prowadzonego dochodzenia Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ełku aresztował za niedopełnienie obowiązku służbowego magazyniera wymienionej roszarni, pochodzenia robotniczego, lat 31 (w 1952 r. skazany był na 3 lata więzienia za popełnione nadużycia). Sankcję na areszt wydał prokurator powiatowy.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 8/[56] z dnia 19 stycznia br. w sprawie pożaru budynku GRN w Parznie pow. Piotrków (Łódź) – podaje się, iż w wyniku prowadzonego dochodzenia Komenda Pow[iatowa] MO dnia 19 stycznia br. aresztowała referenta skupu GRN w Parznie, lat 25, kand[ydat] PZPR (ojciec posiada 5 ha ziemi), który dokonał podpalenia wymienionego budynku w celu ukrycia popełnionych przez siebie nadużyć. Sankcję na areszt wydał prokurator powiatowy.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 21 stycznia br. przejął od Zarządu Informacji Wojsk Lotniczych w Warszawie podejrzanego o przynależność do nielegalnej organizacji pn. Złamane Skrzydła Orłat³ żołnierza, pochodzenia robotniczego, lat 20.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Łodzi dnia 19 stycznia br. skazał 1 osobę na karę dożywotniego więzienia za współpracę z okupantem.

Sąd Wojewódzki w Białymstoku dnia 19 stycznia br. skazał za udzielanie pomocy bandzie 1 osobę na karę 6 lat więzienia i 1 osobę na karę 2 lat więzienia w zawieszeniu na okres 3 lat.

Za zgodność:
kierownik Sekcji Informacji
(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 37–41.

³ Zob. Biuletyn nr 127/[55], przypis 1.

1956 styczeń 27, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 11/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 27 I 1956 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 11[56]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

We wsi Chytra pow. Hajnówka (Białystok) dnia 19 stycznia br., po zakończeniu zebrania członków spółdzielni produkcyjnej, 6 miejscowych chuliganów napadło i dotkliwie pobiło instruktora Komitetu Powiatowego PZPR i przewodniczącego wymienionej spółdzielni (sekretarza POP). W czasie zajścia napastnicy wznosili antykomunistyczne okrzyki. Sprawcy zatrzymani zostali przez KP MO w Hajnówce.

W spółdzielni produkcyjnej Nociachy¹ pow. Parczew (Lublin) dnia 17 stycznia br. nieustalony dotychczas sprawca uszkodził silnik spalinowy i młocarnię szerokomłotną oraz skradł 2 pasy transmisyjne od tej młocarni. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie.

Studentka Politechniki Łódzkiej narodowości koreańskiej dnia 23 stycznia br. otrzymała anonim, którego autor szkaluje ustrój komunistyczny, narzeka na warunki bytowe w Polsce Ludowej oraz gloryfikuje USA. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

Na terenie liceum ogólnokształcącego w Raciążu pow. Sierpc (Warszawa) dnia 18 stycznia br. nieustalony dotychczas sprawca dokonał wrogich napisów o treści antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sierpcu.

W szkole podstawowej w Dzierżeninie pow. Pułtusk (Warszawa) dnia 15 stycznia br. nieustalony dotychczas sprawca zniszczył portret przedstawiciela ruchu robotniczego oraz dokonał napisu o treści antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pułtusku.

Na terenie województwa bydgoskiego, łódzkiego i stalinogrodzkiego zebrano ogółem 357 egz[emplarzy] ulotek Wolnej Europy w języku polskim.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Prawdopodobnie chodzi o Nietiahy.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku dnia 24 stycznia br. aresztował 5 członków antypaństwowej organizacji młodzieżowej – 2 pracowników Gdańskich Zakładów Graficznych, pracownika Zakładów Mechaniki Precyzyjnej w Gdańsku, ucznia Technikum Budowy Okrętów i ucznia Technikum Łączności, w wieku od 18 do 19 lat, 1 czł[onek] ZMP. Podczas rewizji domowej u aresztowanych znaleziono: 4 jednostki broni palnej wraz z amunicją, 4 zapalniki od granatów, 2 maszyny do pisania, większą ilość czcionek drukarskich, odbitki pieczętek Wojewódzkiej Komendy MO i Ruchu Ewidencji Ludności. W toku wstępnego śledztwa ustalono, że członkowie organizacji kilkakrotnie rozkolportowali na terenie Trójmiasta wrogie ulotki. Organizacja ta ^bmiała zamiar występować^b pod nazwą Antykomunistyczny Związek Młodzieży Polskiej².

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie dnia 19 stycznia br. aresztował za przynależność do antypaństwowej organizacji pn. Legion Wyzwolenia (zlikwidowanej w październiku ub.r.) mieszkańca Sukowa k. Kielc, pochodzenia chłopskiego, lat 29, bez stałego miejsca pracy.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie dnia 25 stycznia br. aresztował za usiłowanie dokonania zabójstwa b[yłego] radnego GRN w Kłoczewie pow. Garwolin, czł[onka] PZPR – dwóch rolników z pow. Garwolin, posiadających 11 i 3 ha ziemi, w wieku 32 i 48 lat. Podczas rewizji domowej u jednego z aresztowanych znaleziono karabin. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki³.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie dnia 21 stycznia br. aresztował średniorolnego chłopa z powiatu Tomaszów Lubelski, lat 54 – za melinowanie w swych zabudowaniach bandytów „Wrzosa” i „Pieńka”, o aresztowaniu których informowano w Biuletynie nr 10[/56] z dnia 24 stycznia br.⁴ Aresztowani bandyci na przestrzeni swej działalności dokonali szeregu napadów rabunkowych i aktów terroru.

W wyniku prowadzonego śledztwa Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie dnia 25 stycznia br. aresztował za współpracę z bandytą Pola-

^{b-b} *Tak w tekście.* Nazwa istniała już w 1954 r.

^c *Data dzienna słabo czytelna. Może być także: 23.*

² Istniejąca od 1954 r. na terenie Gdańska organizacja założona i kierowana przez pracownika Gdańskich Zakładów Graficznych (uczeń-zecer) Adama Murczyńskiego (Morczyńskiego?). Członkowie grupy: Jan Kanka, Stanisław Klimala, Jan Chodowiec i Józef Janulewicz drukowali i kolportowali ulotki podpiswane „O.N.” na terenie Trójmiasta, gromadzili także broń. Rozpracowani przez Wydział III WUdsBP w Gdańsku w ramach sprawy agenturalno-śledczej krypt. „Drukarz” zostali aresztowani w styczniu 1956 r. i postawieni w stan oskarżenia (wg *Informatora* organizacja działała do 1954 r.). Na mocy amnestii z kwietnia 1956 r. sprawa przeciwko nim została przez Sąd Wojewódzki w Gdańsku umorzona 25 maja 1956 r. AIPN, 0175/19, Antykomunistyczny Związek Młodzieży Polskiej, Charakterystyka nr 11A; AIPN, 1583/112, Sprawozdanie WUdsBP w Gdańsku za I kwartał 1956 r., b.p.; *Informator o nielegalnych...*, s. 311.

³ Według Sprawozdania WUdsBP w Warszawie za I kwartał 1956 r. w celu ustalenia sprawcy oddania strzału do członka PZPR Rygielskiego została założona sprawa o krypt. „Naprzód”. W jej wyniku aresztowano trzech podejrzanych: Longina Kacperskiego (lat 33), Zdzisława Zarębę (lat 32) i Aleksandra Bednarczuka (lat 31). Broń, z której oddano strzał znaleziono w zabudowaniach Bednarczuka. AIPN, 1583/186, k. 10.

⁴ Stefana Kobosa ps. „Wrzosa” i Eugeniusza Szczepańskiego ps. „Turski”, „Pieńek” ukrywał ojciec ostatniego z wymienionych – Edmund Szczepański. J. Kopiński, *op. cit.*, s. 204.

kowskim⁵ (aresztowany w grudniu 1955 r.) – 4 średniorolnych chłopów z powiatu Chełm, w wieku od 38 do 53 lat⁶. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 7/[56] z dnia 17 stycznia br. w sprawie morderstwa sekretarza POP przy Zakładach Garbarskich w Skoczowie pow. Cieszyn (Stalinogród) – podaje się, iż w wyniku prowadzonego dochodzenia grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] dnia 21 stycznia br. aresztowała podejrzanego o współudział w zabójstwie pracownika wymienionej garbarni, pochodzenia chłopskiego, lat 24, czł[onka] PZPR, wyksz[tałcenia] średniego. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi dnia 25 stycznia br. aresztował za współudział w kolportażu antypaństwowych ulotek, wspólnie z członkami b[yłych] nielegalnych organizacji młodzieżowych pn. Tajny Związek Młode Orle⁷ i Rezerwa Armii Krajowej – mieszkańca Łodzi, pochodzenia robotniczego, lat 17, czł[onka] ZMP. O likwidacji wymienionych organizacji informowano w Biuletynie nr 1/[56] z dnia 2 stycznia br.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ostrowie (Poznań) dnia 21 stycznia br. aresztował za przesłanie anonimu pogroźkowego do aktywisty społecznego w 1953 r. rolnika, zamieszkałego w Przybyłowicach⁸, lat 26. Sankcję na areszt wydał prokurator.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Olsztynie dnia 23 stycznia br. skazał 1 osobę na karę 7 lat więzienia za przynależność do antypaństwowej organizacji pn. Związek Młodych Patriotów.

Sąd Wojewódzki w Opolu dnia 16 stycznia br. skazał 1 osobę na karę 2 lat i 6 miesięcy więzienia za rozpowszechnianie wrogiej propagandy.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji

(–) M[ieczysław] Stec, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 42–45.

⁵ Antoni Polakowski (ur. 1923), robotnik. Przynajmniej od stycznia 1946 r. przebywał w areszcie, skąd kilkakrotnie (m.in. w styczniu 1946 r. i w lutym 1947 r.) udawało mu się zbiec. Skazany w 1947 r. przez WSO w Lublinie z art. 1 § 1 MKK na 15 lat więzienia i osadzony w więzieniu chełmskim. W czasie odbywania kary otrzymał urlop zdrowotny (marzec–wrzesień 1955 r.), po zakończeniu którego zaczął się ukrywać. Został zatrzymany w Strupinie Dużym podczas napadu rabunkowego 9 listopada 1955 r. i aresztowany. AIPN Lu, 012/646, t. 1–2, Feliks Adamiec i inni.

⁶ Zatrzymani zostali: Bolesław Gąsiorowski (ur. 1903) i Kazimierz Paraszczuk (ur. 1913) – m.in. za udzielanie schronienia Polakowskiemu oraz Feliks Adamiec (ur. 1918) i Stanisław Oleksiejczuk (ur. 1914) – obaj podejrzani o dostarczenie Polakowskiemu broni. AIPN Lu, 012/646, t. 1–2, Feliks Adamiec i inni.

⁷ Właśc. Tajny Związek Młodych Orł⁷ – organizacja działająca w Łodzi w okresie od jesieni 1954 r. do 28 grudnia 1955 r. Dowódcami liczącej 5 członków grupy byli Bogdan Grzyzna i Andrzej Józwiak. Organizacja prowadziła działalność propagandową. *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie łódzkim 1945–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 414.

⁸ Prawdopodobnie Przybysławice.

1956 styczeń 28, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 12/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 28 I 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 12[56]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W Zakładach Przemysłu Azotowego w Kędzierzynie pow. Koźle (Opole) dnia 25 stycznia br. nastąpiło wyłączenie sit obrotowych z produkcji. Po rozebraniu sit wewnątrz znaleziono młotek spawalniczy, który – jak wynika z[e] wstępnego dochodzenia – wrzucony został celowo przez nieustalonego dotychczas sprawcę. W tych samych zakładach dnia 27 stycznia br. z przyczyn dotychczas nieustalonych uległy pęknięciu głowice przy dwóch kompresorach. Dochodzenie w obydwu wypadkach prowadzi RO wspólnie z Wojewódzkim Urzędem [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu.

W nocy z 24 na 25 stycznia br. w gromadzie Ruda-Huta pow. Chełm (Lublin) na drzwiach domu mieszkalnego przewodniczącego Rady Zakładowej huty szkła – czł[onka] PZPR, wywieszony został anonim (wykonany odręcznie), którego autor wzywa go do zaniechania aktywnej pracy społecznej i zawodowej, a w przeciwnym wypadku grozi mu śmiercią. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chełmie.

Dnia 25 stycznia br. na terenie Zakładów Przemysłu Azotowego w Kędzierzynie (Opole) do skrzynki dyskusyjnej na temat planu 5-letniego nieustalony dotychczas sprawca wrzucił anonim o treści szkalującej ustrój Polski Ludowej i ZSRR, gloryfikującej faszyzm. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W budynku Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Kielcach dnia 26 stycznia br. nieustalony dotychczas sprawca dokonał wrogich napisów i karykatur, szkalujących przedstawicieli partii i rządu Polski Ludowej i ZSRR. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach.

W Ziębicach pow. Ząbkowice (Wrocław) w dniach 25 i 26 stycznia br. nieustalony dotychczas sprawcą wywiesił dwie ulotki o treści antypaństwowej, wykonane odręcznie. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ząbkowicach.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Na terenie województw: stalnogrodzkiego, bydgoskiego i łódzkiego zebrano ogółem 1772 egz[emplarze] ulotek Wolnej Europy w języku polskim.

Pracownikowi Zakładów Budowy Nadwozi Samochodowych w Nysie (Opole), czł[onkowi] PZPR, dnia 22 stycznia br. nieustalony dotychczas sprawca podrzucił ulotkę Wolnej Europy w języku polskim. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nysie.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie dnia 26 stycznia br. aresztował członka antypaństwowej organizacji, pochodzenia robotniczego, lat 21, czł[onka] ZMP, wyksz[tałcenia] średniego (ostatnio odbywał służbę w wojsku). Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki. O aresztowaniu 12 członków tejże organizacji informowano w poprzednich Biuletynach nr. 6[56], 8[56], 9[56] i 10[56].

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku dnia 26 stycznia br. aresztował za współpracę z b[yłą] bandą Rogińskiego ps. „Lis” 8 rolników, posiadających od 6 [do] 15 ha ziemi, zamieszkałych w powiecie Kolno.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 25 stycznia br. aresztował za kradzież materiałów z Zakładów Metalowych Pilczyce i WSK Psie Pole we Wrocławiu inżyniera i frezera Zakładów Metalowych Pilczyce oraz kierownika kontroli WSK Psie Pole, wszyscy w wieku od 26 do 33 lat, jeden czł[onek] PZPR.

Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pieszku (Olsztyn) dnia 25 stycznia br. aresztował za szkalowanie przywódców międzynarodowego ruchu robotniczego i Armii Radzieckiej autochtona zatrudnionego w Zakładach Płyt Pilśniowych w Nidzie, pochodzenia robotniczego, lat 39.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze aresztował za udzielenie pomocy w nielegalnym przekroczeniu granicy państwowej 4 mieszkańców powiatu Gubin, pochodzenia chłopskiego, w wieku od 21 do 43 lat.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 26 stycznia br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie mieszkańca powiatu Chodzież (Poznań), pochodzenia chłopskiego, lat 34¹ – za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z Polski do ZSRR. Nadmienić należy, że wymieniony w listopadzie ub.r. powrócił do kraju z Włoch jako repatriant. Sankcję na areszt wydał prokurator powiatowy w Chełmie.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Krakowie dnia 23 stycznia br. skazał 1 osobę na karę 3 lat i 4 m[iesiący] więzienia oraz utratę praw na okres 3 lat za przynależność do antypaństwowej organizacji i nielegalne posiadanie broni palnej.

¹ Zatrzymany to prawdopodobnie Józef Łakomski, który w śledztwie zeznał, że zamierzał odwiedzić mieszkającą w Mostach Wielkich rodzinę. Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego w Lublinie 23 marca 1956 r. został zwolniony z aresztu. AIPN, 1583/123, Sprawozdanie WUdsBP w Lublinie za I kwartał 1956 r., k. 6, 8.

Sąd Wojewódzki w Białymstoku dnia 25 i 26 stycznia br. skazał 1 osobę na karę 7 lat więzienia za przynależność do antypaństwowej organizacji i nielegalne posiadanie broni palnej oraz 1 osobę na karę 5 lat więzienia za udzielanie pomocy bandzie Rogińskiego ps. „Lis”.

Za zgodność:
kierownik Sekcji Informacji
(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 46–48.

Nr 161

1956 styczeń 31, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 13/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 31 I 1956 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 13[56]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W spółdzielni produkcyjnej Wolica Brzozowa pow. Hrubieszów (Lublin) dnia 28 stycznia br. o godz. 22.00 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła sterta ze słomą. Z[e] wstępnego dochodzenia wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Hrubieszowie.

W Warmińskim Przedsiębiorstwie Skupu Surowców Włókienniczych i Skórzanych w Prabutach pow. Iława (Olsztyn) dnia 28 stycznia br. o godz. 15.30 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła hala długości 55 × 30 m, 45 t słomy lnianej, 3 maszyny, 3 motory elektryczne i 3 wagi. Przyczyn powstania pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO w Iławie.

Trzech chłopów ze wsi Konopnica pow. Wieluń (Łódź), posiadających od 3 [do] 4 ha ziemi, 1 czł[onek] PZPR, którzy wyrazili chęć przystąpienia do nowo zorganizowanej spółdzielni produkcyjnej, w dniu 27 stycznia br. otrzymało pocztą anonimy z pogróżkami. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wieluniu.

Dnia 25 stycznia br. w gromadzie Wężyska pow. Krosno Odrzańskie (Zielona Góra) na słupie telefonicznym nieustalony dotychczas sprawca wywiesił ulotkę o treści antyradzieckiej, wykonaną odręcznie. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krośnie.

W Warszawie przy ul. Pięknej na afiszu wywieszonym na tablicy ogłoszeniowej dnia 27 stycznia br. nieustalony dotychczas sprawca dokonał napisu o treści antypaństwowej.

Na terenie województw: stalinogrodzkiego, warszawskiego i bydgoskiego zebrano ogółem 258 egz[emplarzy] ulotek Wolnej Europy w języku polskim.

Właściciel młyna i pracownica PPK „Ruch” w Radzynie (Lublin) w dniu 27 stycznia br. otrzymali pocztą (nadane w kraju) ulotki Wolnej Europy w języku polskim.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Radzynie.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olsztynie dnia 27 stycznia br. aresztował za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej z zamiarem ucieczki do Niemiec Zachodnich pracownika PSS w Braniewie, pochodzenia robotniczego, lat 23 (w ub[iegłym] roku powrócił do kraju jako repatriant). Aresztowany przed przyjazdem do kraju na terenie Niemiec Zachodnich został завербовany przez wywiad angielski.

Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Mrągowie (Olsztyn) dnia 27 stycznia br. aresztował za organizowanie zbiorowego słuchania audycji radiowych państw kapitalistycznych i szkodnictwo gospodarcze w PGR b[yłego] kierownika PGR w Pustnikach, pochodzenia robotniczego, lat 33.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie dnia 29 stycznia br. aresztował dalszego członka antypaństwowej organizacji, z zawodu nauczyciela, pochodzenia chłopskiego, lat 25, zam[ieszkałego] w pow. Miastko (Koszalin). O aresztowaniu 13 członków tejże organizacji informowano w poprzednich Biuletynach nr. 6[/56], 8[/56], 9[/56], 10[/56] i 12[/56].

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie dnia 27 stycznia br. aresztował za współpracę z bandą terrorystyczno-rabunkową małorolnego chłopa, lat 44, zam[ieszkałego] w powiecie Łuków. Podczas rewizji w zabudowaniach aresztowanego znaleziono trzy jednostki broni palnej, 66 szt[uk] amunicji, należące do bandy. O aresztowaniu 4 bandytów informowano w Biuletynie nr 7[/56] z dnia 17 stycznia br.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku dnia 28 stycznia br. aresztował (na polecenie Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku) za współpracę z b[yłą] bandą Rogińskiego ps. „Lis” księgową Technikum Gastronomicznego, pochodzenia chłopskiego, lat 24, zam[ieszkałą] w Elblągu. Śledztwo przeciwko aresztowanej prowadzi Wojew[ódzki] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku dnia 23 stycznia br. aresztował podejrzanych o podpalenie budynku GRN Zaskrodzie pow. Kolno we wrześniu ub[iegłego] roku dwóch robotników kopalni „Dębieńsko” pow. Rybnik (Stalinogród), pochodzenia chłopskiego, w wieku 19 i 20 lat, jeden uprzednio karany sądownie na 1 rok więzienia za chuligaństwo (rodzice aresztowanych posiadają 5 i 8,5 ha ziemi).

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 12[/56] z dnia 28 stycznia br. w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dwóch pracowników Zakładów Metalowych Pilczyce i WSK Psie Pole za kradzież materiałów z wym[ienionych] zakładów – podaje się, że do sprawy tej dnia 28 stycznia br. aresztowano księgowego spółdzielni „Radiotechnika” we Wrocławiu, lat 37. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowym Targu (Kraków) dnia 28 stycznia br. aresztował za pobicie

i rozbicie funkcj[onariusza] Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] dwóch chłopów, posiadających 2 i 5 ha ziemi, w wieku 29 i 43 lata.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy dnia 27 stycznia br. aresztował, za defraudację 70 tys. zł na szkodę DOW Bydgoszcz w 1953 r. i uchylanie się od służby wojskowej, b[ylego] pracownika zw[iązków] zawodowych przy wymienionym DOW, lat 24, wyksz[tałcenia] średniego. Wymieniony ponadto podejrzany jest o nielegalne przekroczenie granicy PRL i pobyt w NRF.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie dnia 27 i 28 stycznia br. aresztował właściciela prywatnego warsztatu krawieckiego w Dydni pow. Brzozów i pracownika Rejonu Przemysłu Leśnego w Gdańsku, obaj pochodzenia chłopskiego, w wieku 44 i 50 lat. Aresztowani w latach 1944–1945, jako członkowie bojówki LSB, brali udział w morderstwach i napaściach rabunkowych na terenie pow. Brzozów. O aresztowaniu herszta bojówki dywersyjnej LSB informowano w Biuletynie nr 4[56] z dnia 10 stycznia br.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ostrowcu (Kielce) dnia 27 stycznia br. i 28 stycznia br. aresztował za dokonanie zabójstwa 5 osób narodowości żydowskiej w 1943 r. z[astę]pcę prezesa Spółdzielni Chemików „Argon” w Łodzi, wyksz[tałcenia] wyższego i chłopca z pow. Opatów, w wieku 34 i 37 lat, obaj b[yli] czł[onkowie] AK. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki w Kielcach¹.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Tarnowie (Kraków) dnia 28 stycznia br. aresztował za współpracę z gestapo mieszkańca Bytomia, pochodzenia rzemieślniczego, lat 58².

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie dnia 28 stycznia br. aresztował za współpracę z okupantem na terenie BSRR, w wyniku której kilkadziesiąt osób zostało aresztowanych i rozstrzelanych, leśniczego z pow. Szczecinek, pochodzenia robotniczego, lat 48.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 27 stycznia br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie kierownika sklepu PSS w Szczecinie, pochodzenia robotniczego, lat 40, zatrzymanego za nielegalne przekroczenie granicy z Polski do Czechosłowacji z zamiarem ucieczki do Włoch. Sankcję na areszt wydał prokurator.

¹ Według Sprawozdania WUdsBP w Kielcach za I kwartał 1956 r. aresztowano w tych dniach cztery osoby (sprawa agenturalnego rozpracowania krypt. „Zbiegi”), należące w czasie okupacji do AK. Opisane wyżej wydarzenie z 1943 r. miało miejsce w Kosowicach, w powiecie opatowskim. AIPN, 1583/118, k. 27–28.

² Rudolf Walczakowski (ur. 1897). Po wojnie uciekł z Tarnowa, będąc poszukiwanym za współpracę z gestapo na terenie tego miasta. Rozpracowywany – co najmniej od grudnia 1955 r. – w ramach sprawy agenturalno-poszukiwawczej krypt. „Muzykant”, prowadzonej przez PUdsBP w Tarnowie i odszukany w Bytomiu. W trakcie dochodzenia nie przyznał się do zarzucanych mu czynów. W kwietniu 1956 r. został zwolniony z aresztu, w związku z umorzeniem śledztwa na mocy amnestii. AIPN, 1583/122, Sprawozdanie WUdsBP w Krakowie za I kwartał 1956 r., k. 13; AIPN Ka, 02/308, Sprawa agenturalno-poszukiwawcza krypt. „Muzykant”; AIPN Kr, 07/2221, Akta śledcze Rudolfa Walczakowskiego.

Wyroki sądowe

Wojskowy Sąd Garnizonowy w Szczecinie dnia 25 stycznia br. skazał 1 osobę na karę 7 lat więzienia za współpracę z agentem wywiadu amerykańskiego – Płatkciem³.

Sąd Wojewódzki w Rzeszowie dnia 15 i 25 stycznia br. skazał:

– za przesłanie do rozgłośni radiowej Wolna Europa trzech anonimów szkalujących stosunki społeczno-polityczne w Polsce 1 osobę na karę 10 m[iesią]cy więzienia,
– za rozpowszechnianie antypaństwowej propagandy i zaniedbywanie obowiązków służbowych 1 osobę na karę półtora roku więzienia.

Sąd Wojewódzki w Kielcach – Ośrodek w Radomiu dnia 28 stycznia br. skazał 5 osób na kary od 7 miesięcy do półtora roku więzienia za aktywną działalność w sekcie świadkowie Jehowy.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji

(–) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 49–53.

³ Julian Płatek vel Richard Francman (1923–1963). W 1953 r. zbiegł do Niemiec, gdzie wyraził zgodę na współpracę z ośrodkiem wywiadowczym USA w Berlinie Zachodnim. Przeszedł szkolenie w zakresie rozpoznania rodzajów i typów broni, prowadzenia obserwacji itp. Po otrzymaniu adresów kontaktowych w kraju, pieniędzy, fałszywych dokumentów i broni był w 1954 r. trzykrotnie przetrucany do Polski. Zbierał informacje i przekazywał je po powrocie do ośrodka, pełnił funkcję rezydenta. Zatrzymany 7 grudnia 1954 r. przez władze NRD został przekazany do Polski. Wyrokiem Sądu POW z 20 stycznia 1956 r. skazany na karę śmierci, którą złagodzono na mocy amnestii do 15 lat więzienia. Przebywał w zakładach karnych: Wrocław II, Bydgoszcz, Strzelce Opolskie, Wronki. *Informator o osobach skazanych za szpiegostwo w latach 1944–1984*, MSW Biuro „C”, Lublin 1994, s. 105.

Nr 162

1956 luty 2, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 14/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 2 lutego 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 14[56]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

Dnia 27 stycznia br. w gromadzie Kol[onia] Obróbki¹ pow. Kraśnik (Lublin) zostało zerwane zebranie gromadzkie w sprawie założenia spółdzielni produkcyjnej przez dwóch chłopów, mieszkańców tej gromady. W związku z ich antypaństwowymi wypowiedziami wszczęte zostało śledztwo przez Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W miejscowości Wielbark pow. Szczytno (Olsztyn) zostało zerwane zebranie gromadzkie, na którym omawiano problem zorganizowania spółdzielni produkcyjnej przez żonę członka PZPR, która w sposób prowokacyjny wystąpiła p[rzeciwi]ko spółdzielczości produkcyjnej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczytnie.

W budynku Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Inowrocławiu (Bydgoszcz) dnia 28 stycznia br. nieustalony dotychczas sprawca wywiesił ulotkę wykonaną odręcznie o treści antypaństwowej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Inowrocławiu.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 30 stycznia br. aresztował za nielegalne posiadanie broni palnej 2 mieszkańców powiatu Dzierżoniów, pochodzenia chłopskiego, w wieku 18 i 24 lata, obaj bez stałego miejsca pracy. Podczas rewizji u aresztowanych znaleziono rewolwer wraz z amunicją oraz imitację pistoletu TT. W toku wstępnego śledztwa aresztowani przyznali się, że planowali dokonać napadu na funkcjonariusza MO w dniu 30 stycznia br.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie dnia 1 lutego br. aresztował za rozpowszechnianie wrogiej propagandy zaczerpniętej z audycji radiowych państw kapitalistycznych chłopca,

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Miejscowość nieustalona – brak w wykazach gromad. Prawdopodobnie chodzi o kolonię Obroki.

posiadającego 8 ha ziemi, lat 53, wykształcenia średniego, zam[ieszkałego] w pow. Rzeszów. Aresztowany podejrzany jest również o przesyłanie do państw kapitalistycznych listów [o] antypaństwowej treści.

Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego przez Delegaturę [Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pasłęku (Olsztyn) dnia 28 stycznia br. został aresztowany za rozpowszechnianie antypaństwowej propagandy b[yły] kierownik PGR Rejsyty, pochodzenia obszarniczego, lat 30, wykształcenia średniego.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olsztynie dnia 29 stycznia br. aresztował za przesłanie do Komitetu Centralnego i „Fali 49” dwóch anonimów o treści antypaństwowej i antyradyckiej w 1952 r. mieszkańca pow. Kolno, pochodzenia chłopskiego, lat 24. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie dnia 30 stycznia br. aresztował za szkodnictwo gospodarcze w spółdzielczości produkcyjnej przewodniczącego spółdzielni produkcyjnej Podróźna pow. Złotów, pochodzenia chłopskiego, lat 30, b[yłego] czł[onka] PZPR. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego przez Delegaturę Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Drawsku (Koszalin) dnia 29 stycznia br. został aresztowany za usiłowanie przesłania do rozgłośni radiowej Wolna Europa listu o treści antypaństwowej i antyradyckiej pracownik GRN, pochodzenia robotniczego, lat 23, czł[onek] ZMP².

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie dnia 30 stycznia br. aresztował za rozpowszechnianie antypaństwowej propagandy wśród Polaków przebywających za granicą marynarza Polskiej Żeglugi Morskiej w Szczecinie, pochodzenia robotniczego, lat 45, czł[onka] PZPR.

Na mocy postanowienia prokuratora Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Warszawie dnia 31 stycznia br. aresztował za publiczne antypaństwowe wypowiedzi robotnika Warszawskich Zakładów Transportowych, pochodzenia robotniczego, obywatelstwa i narodowości niemieckiej, lat 49 (karany sądownie w 1947 r. na 3 lata i 7 m[iesiący] więzienia za nielegalne przekroczenie granicy)³.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowym Targu (Kraków) dnia 30 stycznia br. aresztował za pobicie i rozbrojenie funkcjonariusza Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] chłopa, zamieszkałego w gromadzie Klikuszowa, lat 23.

Wojska Ochrony Pogranicza przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku zatrzymanego w dniu 30 stycznia br. za usiłowa-

² Mowa o kierowniku świetlicy GRN (brak nazwiska, inicjały aresztowanego – R.Z.). Przygotowany do wysłania list znalazł sekretarz rady, który przekazał go Komendzie Powiatowej MO. AIPN, 1583/120, Notatka informacyjna kierownika PDsBP w Drawsku Z. Kuberskiego z 7 II 1956 r., k. 145–146.

³ Marian (Marcin?) Gładkowski (ur. 1909). Figurant sprawy agenturalno-śledczej krypt. „Zespół”, założonej w styczniu 1956 r. Został zatrzymany 30 stycznia tego roku „za ustną propagandę antykomunistyczną”. Na mocy amnestii postępowanie przeciw niemu zostało umorzone. AIPN, 1583/132, Sprawozdanie UdsBP m.st. Warszawy za I kwartał 1956 r., k. 14; AIPN, 0208/61, Sprawa agenturalno-śledcza. Gładkowski Marcin s. Franciszka.

nie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej na statku NRF pracownika Opery Bałtyckiej, pochodzenia robotniczego, lat 19. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Rzeszowie dnia 30 stycznia br. skazał dwóch członków b[yłej] bandy OUN-UPA na karę śmierci, a meliniarza na karę 7 lat więzienia.

Sąd Wojewódzki w Rzeszowie dnia 30 stycznia br. skazał jedną osobę na karę 1 roku więzienia w zawieszeniu na okres 3 lat za rozpowszechnianie wrogiej propagandy.

Sąd Wojewódzki w Białymstoku dnia 31 stycznia br. skazał dwie osoby na kary 7 i 6 lat więzienia za udzielanie pomocy bandzie Rogińskiego ps. „Lis”.

Sąd Wojewódzki dla m. Łodzi dnia 31 stycznia br. skazał za nielegalne posiadanie broni 7 osób: 1 na karę 13 lat więzienia i pozbawienia praw na okres 3 lat, pozostałe 6 osób na kary od półtora roku do 5 lat i 6 m[iesiący] więzienia.

Sąd Wojewódzki w Bydgoszczy dnia 27 stycznia br. skazał pracownika Toruńskich Zakładów Fosforowych na karę 3 lat więzienia za systematyczne niszczenie siarczanu poprzez wrzucanie do beczek z siarczanem obcych ciał (ołów, żużel).

Sąd Wojewódzki dla m.st. Warszawy dnia 30 stycznia br. skazał jedną osobę na karę 9 lat więzienia za współpracę z okupantem.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji

(-) **Stec M[ieczysław]**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 54–57.

1956 luty 4, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 15/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 4 lutego 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 15[/56]

Informacje o wrogiej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

Dnia 2 lutego br. około godz. 0.45 w Stoczni Szczecińskiej wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła hala wyposażenia stoczni wraz z urządzeniem. Przyczyn powstania pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna, w skład której wchodzi funkcj[onariusze] Wojew[ódzkiego] Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KW MO w Szczecinie¹.

W Wytwórni Acetyleny we Wrocławiu dnia 4 lutego br. o godz. 0.45 z przyczyn dotychczas nieustalonych nastąpił wybuch butli z acetylenem, w wyniku czego powstał pożar, który objął halę produkcyjną. W wyniku pożaru i eksplozji dalszych butli hala uległa zniszczeniu. Ogień z kolei przeniósł się na sąsiedni zakład – Wytwórnę Brykietów Drzewnych, w wyniku którego spłonęła hala tartaczna. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna, w skład której wchodzi funkcjonariusze Wojew[ódzkiego] Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KW MO we Wrocławiu.

W Zakładach Przemysłu Bawełnianego w Zawierciu (Stalinogród) dnia 4 lutego br. o godz. 0.30 wybuchł pożar w pomocniczym oddziale odlewniczko-modelarskim, w wyniku które[go] spłonęła modelarnia i szatnia. Przyczyn powstania pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Zawierciu.

Na terenie koksowni „Makoszowy” w Zabrze (Stalinogród) dnia 31 stycznia br. nieustalony dotychczas sprawca zatkał rurę odpływową odbieralnika baterii koksowniczej, usiłując w ten sposób spowodować zniszczenie całej baterii. Powyższe w porę zauważono i zapobieżono następstwom. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Zabrzu.

Na terenie Huty im. Lenina dnia 1 lutego br. o godz. 24.00 spłonął podręczny magazyn „Mostostalu” wraz ze zmagazynowanymi w nim silnikami elektrycznymi, przyrzą-

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ W ramach sprawy agenturalno-śledczej krypt. „Hala 104” ustalono, że pożar nastąpił z powodu niewyłączenia prowizorycznego piecyka elektrycznego. AIPN, 1583/118, Sprawozdanie WUdsBP w Szczecinie za I kwartał 1956 r., k. 112, 123–124, 129–130.

dami pomiarowymi i smarowniczymi. Przyczyny wybuchu pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] wspólnie z prokuraturą.

W Zakładach Przemysłu Włókienniczego w Złocieńcu pow. Drawsko (Koszalin) dnia 28 stycznia br. nieustalony dotychczas sprawca wrzucił śrubę do zgrzeblarki, w wyniku czego została ona uszkodzona. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z MO w Drawsku.

W PGR Raciniewo pow. Chełmno (Bydgoszcz) dnia 2 lutego br. o godz. 11.30 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła obora i stajnia. Przyczyn powstania pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chełmnie.

W m. Chodów pow. Miechów (Kraków) dnia 31 stycznia br. o godz. 19.00 trzech zamaskowanych i uzbrojonych osobników dokona[ło] napadu na mieszkanie postępowego księdza (odznaczonego Medalem X-lecia), któremu zarzucali współpracę z komunistami oraz zrabowali mu futro. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna².

W Zabrzegu pow. Bielsko (Stalinogród) dnia 2 lutego br. o godz. 21.50 dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na gospodę spółdzielczą, skąd po sterroryzowaniu znajdujących się tam os[ób] zrabowali 400 zł, papierosy i wódkę. Dochodzenie prowadzi KP MO przy współudziale Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bielsku.

I sekretarz Komitetu Miejskiego PZPR w Radlinie pow. Wodzisław (Stalinogród) otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor grozi mu śmiercią za aktywną pracę zawodową. W toku wstępnego dochodzenia ustalono, że wymieniony sekretarz, pracując poprzednio w Komitecie Miejskim w Gliwicach, otrzymał również anonim o treści pogróżkowej, a następnie został pobity przez nieznaną mu osobników, o czym nie meldował. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wodzisławiu.

Telefonistka Urzędu Pocztowego w Zabrze (Stalinogród), bezpartyjna, dnia 2 lutego br. otrzymała pocztą anonim o treści zastraszającej i rewizjonistycznej, podpisany: „Polski Związek Zachodni”. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Zabrze.

Na adres świetlicy dworcowej stacji Szczakowa (Stalinogród) wpłynął pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor w odpowiedzi na artykuł zamieszczony w „Gazecie Krakowskiej” pt. *To trudna walka*, szkaluje politykę gospodarczą Polski Ludowej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie³.

² Sprawcy tego napadu zostali aresztowani 26 marca 1956 r. przez MUdsBP w Sosnowcu. Dokonali oni także napadu w dniu 14 lutego w Gołaczewach, w powiecie olkuskim, oraz kilku napadów na księży na terenie Sosnowca, którego byli mieszkańcami. AIPN, 1583/122, Sprawozdanie z pracy WUdsBP w Krakowie za okres od 1 I do 31 III 1956 r., k. 8.

³ Autorem wspomnianego anonimu był prawdopodobnie Witold Skrzyniarz; zob. Biuletyn nr 34/[56], przypis 6. AIPN Kr, 07/3608, Akta śledcze Witolda Skrzyniarza, k. 41, (koperta zaadresowana: Szczakowa, Świetlica Stacji Kolejowej, na stemplu pocztowym data 19 I [19]56), k. 67, 72 (fotokopia anonimu oraz wycinka z gazety ze wspomnianym wyżej artykułem Adama Polewki). Oba dokumenty pisane były tym samym charakterem pisma, co inne anonimy, których autorem był Skrzyniarz.

Na terenie województw: stalinogrodzkiego i lubelskiego zebrano ogółem 612 egz[emplarzy] ulotek Wolnej Europy w języku polskim.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

W wyniku prowadzonego rozpracowania Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] m.st. Warszawy dnia 2 lutego br. aresztował za kolportaż ulotek i anonimów o treści antypaństwowej i antyradzieckiej w latach 1945–1955 księgowego prywatnego warsztatu tkackiego, pochodzenia mieszczańskiego, lat 46, b[yłego] czł[onka] PSL, wykształcenie niepełne wyższe.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pabianicach (Łódź) dnia 1 lutego br. aresztował za organizowanie zbiorowego słuchania wrogich audycji radiowych państw kapitalistycznych pracownika F[abryki] Papieru w Pabianicach, pochodzenia chłopskiego, lat 48⁴. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rawie Maz[owieckiej] (Łódź) dnia 2 lutego br. aresztował za systematyczne rozpowszechnianie antyspółdzielczej propagandy chłopa, posiadającego 10 ha ziemi, lat 59. Sankcję na areszt wydał wiceprokurator miasta Łodzi.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie dnia 30 stycznia br. (na pole[ce]nie Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku) aresztował za współpracę z b[yłą] bandą Rogińskiego ps. „Lis” technika zatrudnionego w przedsiębiorstwie budowlanym, pochodzenia chłopskiego, lat 27. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Nawiązując do Biuletynu nr 131[/55] z dnia 22 grudnia ub.r. w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie jednej osoby podejrz[anej] o współpracę z obcym wywiadem oraz za usiłowanie przerzucenia za granicę osób zamierzających zbiec z kraju – podaje się, że do sprawy tej dnia 31 stycznia br. aresztowano mieszkankę Krakowa, pochodzenia robotniczego, lat 24, bez stałego miejsca pracy i mieszkankę Szczecina, pochodzenie intelig[encja] prac[ująca], lat 25, wyksz[tałcenia] średniego. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie dnia 31 stycznia br. aresztował robotnika Zakładów Filcowych w Skoczowie pow. Cieszyn, pochodzenia robotniczego, lat 44, czł[onka] PZPR – za to, że będąc przesłuchiwany w charakterze świadka zataił prawdę odnośnie [do] faktów mających istotne znaczenie w wykryciu sprawców zabójstwa sekretarza POP przy Zakładach Garbarskich w Skoczowie, o czym informowano w Biuletynie nr 7[/56] i 11[/56]. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 7[/56] z dnia 17 stycznia br. w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie dwóch osób narodowości niemieckiej podejrzanych o nielegalne posiadanie broni palnej – podaje się, że do sprawy tej dnia 30 stycznia br. aresztowano robotnika PGR Ramlewo pow. Kołobrzeg, pochodzenia robotniczego, obywatelstwa i narodowości niemieckiej, lat 53. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

⁴ Prawdopodobnie Ignacy Ratajski, rozpracowany w ramach sprawy krypt. „Fala”. AIPN, 1583/124, Sprawozdanie WUdsBP w Łodzi za I kwartał 1956 r., k. 121.

W wyniku śledztwa Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy dnia 1 lutego br. aresztował, za kolportaż wrogiej broszury prowokatora Światły, alumna Wyższego Seminarium Duchownego w Gnieźnie, pochodzenia rzemieślniczego, lat 22⁵. Podczas rewizji domowej u aresztowanego znaleziono szereg skryptów wykonanych na maszynie o antypaństwowej treści. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Zarząd Informacji Pomorskiego Okr[ęgu] Wojskowego w Bydgoszczy dnia 2 lutego br. przekazał do Wojew[ódzkiego] Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu żołnierza, lat 21, zatrzymanego za przynależność do b[yłej] antypaństwowej organizacji pn. Odrodzona Armia Krajowa, zlikwidowanej na terenie Kłodzka w ub[iegłym] roku. Sankcję na areszt wydał prokurator wojskowy w Bydgoszczy.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Szczecinie dnia 31 stycznia br. skazał 1 osobę na karę 3 lat więzienia za rozpowszechnianie rewizjonistycznej propagandy.

Sąd Wojewódzki w Białymstoku dnia 1 lutego br. skazał 1 osobę na karę 2 lat więzienia za współpracę z b[yłą] bandą Rogińskiego ps. „Lis”.

Sąd Wojewódzki w Poznaniu dnia 28 stycznia br. skazał 1 osobę na karę 3 lat i 6 m[iesiący] więzienia za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy.

Sąd Wojewódzki w Kielcach – Ośrodek w Radomiu dnia 31 stycznia br. skazał 1 osobę na karę 7 m[iesiący] więzienia za czynną działalność w sekcje świadkowie Jehowy.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji

(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 58–62.

⁵ Kazimierz Smigiel (ur. 1933), alumn V kursu WSD w Gnieźnie. W śledztwie przyznał się do zarzucanych mu czynów. AIPN, 1583/201, Sprawozdanie WUdsBP w Bydgoszczy za I kwartał 1956 roku, b.p.

1956 luty 7, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 16/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 7 lutego 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr 68^a

Biuletyn nr 16[56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W nocy z 1 na 2 lutego br. w powiecie Ropczyce (Rzeszów) nieustaleni dotychczas sprawcy dokonali 4 kolejnych włamań: do GRN Zagorzyce i Nawsie, Gminnej Spółdzielni oraz do Punktu Skupu Jaj i Zlewu Mleka, skąd ogółem zrabowali 6350 zł, 4 pieczątki GRN w Nawsiu, rozbili aparat telefoniczny, porozrzucali dokumentację służbową oraz ze sklepu GS zrabowali towar na sumę około 6000 zł. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Ropczycach.

Na cmentarzu żołnierzy radzieckich w Bytomiu (Stalinogród) dnia 6 lutego br. nieustalony dotychczas sprawca zniszczył wieńce, złożone z okazji wyzwolenia m. Bytomia. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bytomiu.

W cegielni Pasyw pow. Szczytno (Olsztyn) dnia 3 lutego br. o godz. 21.00 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła główna hala produkcyjna. Przyczyn powstania pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego]¹.

W Państwowym Młynie w Pruchniku pow. Jarosław (Rzeszów) dnia 4 lutego br. o godz. 0.30 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęło 7 t zboża i maszyny. Przyczyn powstania pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO i prokuraturą w Jarosławiu.

W spółdzielni produkcyjnej w m. Lipie Górne² pow. Strzelce Krajeńskie (Zielona Góra) dnia 2 lutego br. wybuchł pożar, w wyniku czego spłonęła chlewnia z zawartością 60 t paszy dla bydła. Przyczyn powstania pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO w Strzelcach.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ W wyniku sprawy agenturalno-śledczej krypt. „Elewator” prowadzonej przez Wydział IV WUdsBP ustalono, że podpalenia dokonano celowo, podejrzanym o to był mechanik zatrudniony w cegielni Franciszek Komisarek. AIPN, 1583/127, Sprawozdanie WUdsBP w Olsztynie za I kwartał 1956 r., k. 2–3.

² Prawdopodobnie Lipie Góry.

Kierownik świetlicy przy spółdzielni produkcyjnej w Magnuszewie pow. Maków Maz[owiecki] (Warszawa), kand[ydat] PZPR, dnia 31 stycznia br. otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor wzywa go do wystąpienia z szeregów partii, a w przeciwnym wypadku grozi mu śmiercią. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Makowie Maz[owieckim].

W gromadzie Orłów Murowany pow. Krasnystaw (Lublin), dnia 5 lutego br. podczas odbywającego się zebrania gromadzkiego w sprawie zorganizowania spółdzielni produkcyjnej, nieustalony dotychczas sprawca włożył do kieszeni małorolnemu chłopu bezpartyjnemu anonim, w którym grozi mu śmiercią w wypadku niezaprzestania dalszej aktywnej pracy na rzecz spółdzielczości produkcyjnej. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krasnymstawie.

Na terenie m. Bydgoszczy dnia 6 lutego br. nieustalony dotychczas sprawca wywieścił 2 ulotki, wykonane na maszynie, o treści antypaństwowej. Ulotki tej samej treści na terenie m. Bydgoszczy rozkolportowane zostały w listopadzie i grudniu ub.r. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na terenie województw opolskiego i stalinogrodzkiego zebrano ogółem 106 egz[emplarzy] ulotek Wolnej Europy w języku polskim.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze przejął zatrzymanego przez MO w dniu 1 lutego br. za rozpowszechnianie ulotek pochodzenia zagranicznego robotnika PGR Bytnica, pochodzenia chłopskiego, lat 29. Podczas rewizji przy zatrzymanym znaleziono 6 egz[emplarzy] ulotek drukowanych w języku niemieckim. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

W wyniku śledztwa Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie dnia 4 lutego br. aresztował podejrzanego o przynależność do antypaństwowej organizacji mieszkańca powiatu Kraśnik, pochodzenia robotniczego, lat 22. O aresztowaniu dwóch członków tejże organizacji informowano w Biuletynie nr 10[56] z dnia 24 stycznia br. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie dnia 3 lutego br. aresztował za dokonanie zabójstwa podoficera WP w 1946 r. chłopą, posiadającego średniorolne gospodarstwo w powiecie Chełm, lat 50, b[yl]y członek AK-WiN.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie dnia 1 lutego br. aresztował mieszkańca pow. Lwówek (Wrocław), lat 33, który w latach 1944–1945 jako członek bandy terrorystyczno-rabunkowej występującej pod nazwą Armia Krajowa brał udział w szeregu zbrojnych napałów na funkcjonariuszy służby bezpieczeństwa ZSRR oraz aktyw partyjny i społeczny na terenie pow. Wołoszyn (BSRR)³. O aresztowaniu herszta bandy informowano w Biuletynie nr 6[56] z dnia 14 stycznia br.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 15[56] w sprawie aresztowania przez Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] m.st. Warszawy księgowego prywatnego warsztatu tkackiego za kolportaż ulotek i anonimów o treści antypaństwowej i antyradzieckiej – podaje się, że w wyniku śledztwa aresztowano ponadto pracownika

³ Zob. Biuletyn nr 6[56], przypis 2.

spółdzielni inwalidzkiej, pochodzenia mieszczańskiego, lat 42, wykształcenia wyższego. Podczas rewizji domowej u wymienionych znaleziono: maszynę do pisania, powielacz, matryce oraz większą ilość ulotek wykonanych na powielaczu i odręcznie.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nysie (Opole) dnia 3 lutego br. aresztował za rozkolportowanie w czerwcu ub.r. na terenie m. Nysy ulotek o treści antypaństwowej i antyradzieckiej oraz wysłanie anonimu szkalującego działaczy ruchu robotniczego robotnika zakładu wychowawczego w Grodkowie, lat 18.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olsztynie dnia 3 lutego br. aresztował za przesłanie do rozgłośni radiowej Wolna Europa anonimu o treści szkalującej stosunki w Polsce Ludowej chłopca, posiadającego 8 ha ziemi, lat 50, zam[ieszkałego] w pow. Reszel. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gryfinie (Szczecin) dnia 2 lutego br. aresztował autora anonimu, w którym groził korespondentowi „Głosu Szczecińskiego” w przypadku, jeżeli ten nie zaprzestanie dalszej działalności jako korespondent – ogrodnika RZS Gryfino, pochodzenia robotniczego, lat 48, b[yły] czł[onek] PZPR.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 11/[56] z dnia 27 stycznia br. w sprawie uszkodzenia silnika spalinowego, młocarni i kradzieży dwóch pasów transmisyjnych na szkodę spółdzielni produkcyjnej Nociachy pow. Parczew (Lublin) – podaje się, iż w wyniku prowadzonego dochodzenia Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie dnia 4 lutego br. zatrzymał sprawcę powyższego mieszkańca gromady Nociachy⁴, lat 16, czł[onka] ZMP. Zatrzymany ze względu na młody wiek przekazany został do sądu dla nieletnich.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Koszalinie dnia 1 lutego br. skazał kułaka na karę 2 lat więzienia za rozpowszechnianie antyspółdzielczej propagandy.

Sąd Powiatowy w Sławnie (Koszalin) dnia 3 lutego br. skazał 1 osobę, obywatelstwa i narodowości niemieckiej, na karę 2 lat więzienia za celowe uszkodzenie opon traktorowych i przecięcie kabla doprowadzającego prąd do gromady Pieńkowo⁵.

Sąd Wojewódzki w Olsztynie skazał 1 osobę na karę 2 lat więzienia za nielegalne przekroczenie granicy państwowej.

Sąd Wojew[ódzki] w Łodzi dnia 4 stycznia br. skazał 6 osób na kary od 2 [do] 4 lat więzienia za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy.

Za zgodność:
kierownik Sekcji Informacji
(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 63–66.

⁴ Zob. Biuletyn nr 11/[56], przypis 1. Brak w wykazach gromad.

⁵ Gromada Pieńkowo istniała do 1954 r., następnie została włączona do gromady Postomino.

1956 luty 9, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 17/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 9 lutego 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 17[56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W gromadzie Turowiec¹ pow. Chełm (Lublin) dnia 7 lutego br. o godz. 15.00 dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS, skąd po sterroryzowaniu personelu zrabowali część towaru. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna.

Na terenie Zjednoczenia Budownictwa Miejskiego w Ursusie pow. Pruszków (Warszawa) dnia 8 lutego br. około godz. 5.00 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonął budynek mieszczący biura wymienionego zjednoczenia. Straty wynoszą około 300 000 zł. Przyczyn powstania pożaru dotychczas nie ustalono, zachodzi podejrzenie podpalenia. Dochodzenie prowadzi KP MO przy współdziałaniu Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pruszkowie.

W gromadzie Działyń pow. Parczew (Lublin) dnia 7 lutego br. około godz. 22.00 spłonął budynek, w którym mieściła się Gromadzka Rada Narodowa i sklep GS. Spaleniu uległa również i dokumentacja GRN. Przyczyn wybuchu pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Parczewie.

W m. Kowalewszczyzna pow. Łapy (Białystok) dnia 3 lutego br. o godz. 23.00 wybuchł pożar w budynku, w którym mieściła się Gromadzka Rada Narodowa i Agencja Pocztaowa. W wyniku pożaru spłonął budynek wraz z dokumentacją GRN oraz częściowo dokumentacja Agencji Pocztovej. Przyczyn wybuchu pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łapach.

W kopalni „Słupiec” w Nowej Rudzie (Wrocław) dnia 6 lutego br. nieustalony dotychczas sprawca przeciął taśmę transportera. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowej Rudzie.

W Bydgoszczy w różnych punktach miasta dnia 6 lutego br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę rozkolportowane zostały 4 ulotki wykonane na maszynie o treści

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Gromada Turowiec istniała do 1954 r., następnie została włączona do gromady Huta.

nawołującej młodzież do tworzenia antypaństwowych organizacji i walki z ustrojem Polski Ludowej. O ulotkach tej samej treści, rozkolportowanych na terenie m. Bydgoszczy, informowano w Biuletynie nr 16[56] z dnia 7 lutego br. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy.

Radny Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku, czł[onek] Kolegium Orzekającego przy PRN Wysokie Maz[owieckie] – czł[onek] ZSL, dnia 4 lutego br. otrzymał pocztą anonim, którego autor wzywa go, by zrzekł się dalszego pełnienia wymienionych funkcji, a w wypadku niezastosowania się do polecenia grozi mu konsekwencjami. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wysokiem Maz[owieckiem].

Na terenie Zakładów Przemysłu Bawełnianego imienia Marchlewskiego w Łodzi na plakatach propagujących plan 5-letni dnia 7 lutego br. nieustalony dotychczas sprawca dokonał napisów o treści antypaństwowej i antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa publicznego

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie dnia 8 lutego br. aresztował członka bandy „Wrzosa”, pochodz[enia] chłopskiego, lat 46². O aresztowaniu 2 członków wym[ienionej] bandy informowano w Biuletynie nr 10[56] z dnia 24 stycznia br.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu dnia 3 lutego br. aresztował za przesłanie w 1951 [r.] i 1954 r. dwóch anonimów pogróżkowych do działaczy partyjnych średniorolnego chłopa, lat 27 (b[yłego] czł[onka] SN i PSL).

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kolnie (Białystok) dnia 6 lutego br. aresztował za przesłanie w październiku 1955 r. anonimu pogróżkowego inkasentowi GRN w Michnachs instruktora LPŻ w Kolnie, pochodzenia chłopskiego, lat 28, czł[onka] ZSL. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach dnia 8 lutego br. aresztował za współudział w dokonaniu poważnych nadużyć na szkodę Zakładów Mechaniki Precyzyjnej w Skarżysku b[yłego] dyrektora tych zakładów, a obecnie naczelnego dyrektora Zakładów Metalowych w Kraśniku i b[yłego] księgowego tych zakładów, a obecnie księgowego spółdzielni stolarzy w Kielcach, w wieku 36 i 39 lat. O aresztowaniu 5 pracowników w[yżej] wym[ienionych] zakładów w Skarżysku informowano w Biuletynach nr. 129[55] i 130[55] z dnia 17 i 20 grudnia [19]55 r.

Nawiązując do informacji zamieszczonych w Biuletynach nr. 12[56] i 13[56] w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu 2 pracowników Zakładów Metalowych Pilczyce i WSK Psie Pole oraz jednego pracownika spółdzielni Radiotechnika we Wrocławiu za kradzież materiałów z wymienionych zakładów – podaje się, że do sprawy tej dnia 8 lutego br. areszto-

² Mowa o łączniku „Wrzosa” – Karolu Żołądka ps. „Chmiel”, który sam zgłosił się do Prokuratury Wojewódzkiej w Lublinie. J. Kopiński, *op. cit.*, s. 205.

wano dalszych dwóch pracowników wymienionej spółdzielni, w wieku 31 i 36 lat. Jeden z aresztowanych jest czł[onkiem] PZPR. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze dnia 4 lutego br. przejął od władz NRD zatrzymanego za nielegalne przekroczenie granicy państwowej z zamiarem ucieczki do Francji górnika kopalni „Gliwice” (Stalinogród), pochodzenia chłopskiego, lat 18. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Kielcach na sesji wyjazdowej w Sandomierzu dnia 8 lutego br. skazał 2 osoby na kary 15 i 7 lat więzienia za współudział w podpaleniu zabudowań przewodniczącego spółdzielni produkcyjnej w Bożęcinnie w 1953 r. i nielegalne posiadanie broni.

Sąd Wojewódzki w Bydgoszczy dnia 4 lutego br. skazał jedną osobę na karę półtora roku więzienia za podpalenie zabudowań spółdzielni produkcyjnej w Stolnie pow. Chełmno^b.

Sąd Wojewódzki w Poznaniu dnia 3 lutego br. skazał jedną osobę na karę 1 roku więzienia za ukrywanie herszta bandy terrorystyczno-rabunkowej.

Sąd Wojewódzki w Łodzi dnia 7 lutego br. skazał jedną osobę na karę 3 lat więzienia za rozpowszechnianie wrogiej propagandy.

Sąd Wojewódzki w Zielonej Górze dnia 2 lutego br. skazał 3 osoby na kary od 2 do 3 lat więzienia za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji

(-) **Stec M**[ieczysław], mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 67–70.

^b *Było: Chełm.*

1956 luty 11, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 18/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 11 lutego 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 18[56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

Na terenie budującego się obiektu specjalnego w Buchwałowie¹ pow. Sokółka (Białystok) dnia 8 lutego br. o godz. 17.40 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonął główny magazyn z materiałami budowlanymi, narzędziami i ubraniami roboczymi. Straty wynoszą około 500 000 zł. Przyczyn wybuchu pożaru dotychczas nie ustalono, zachodzi podejrzenie podpalenia. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

Korespondent tygodnika „Spółdzielnia Produkcyjna”, zam[ieszkały] w powiecie Sztum (Gdańsk), w ostatnich dniach stycznia br. otrzymał pocztą anonim, którego autor wzywa [go] do zaniechania dalszej działalności społecznej. Treść anonimu ponadto skierowana jest p[rzeciw]ko spółdzielczości produkcyjnej oraz polityce partii i rządu. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sztumie.

W budynku Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Drawsku (Koszalin) dnia 4 lutego br. nieustalony dotychczas sprawca dokonał napisu o treści szkalującej działacza międzynarodowego ruchu robotniczego. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Drawsku.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zamościu (Lublin) został powiadomiony, że w Liceum Pedagogicznym w Szczepieszynie w grudniu ub.r. i styczniu br. nieustaleni dotychczas sprawcy zniszczyli 3 portrety przedstawicieli rządu PRL. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zamościu.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach dnia 8 lutego br. aresztował za dokonanie zabójstwa 5 osób

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Miejscowość nieustalona. Być może Bufałowo.

narodowości żydowskiej w 1943 r. pracownika Zjednoczenia Przemysłu Mleczarskiego w Poznaniu, pochodzenia robotniczego, czł[onka] ZSL, lat 34. O aresztowaniu 2 czł[onków] AK, podejrzanych o współudział w dokonaniu wyżej wspomnianego morderstwa, informowano w Biuletynie nr 13[56] z dnia 31 stycznia br.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie przejął od MO zatrzymanego w dniu 20 grudnia [19]55 r. robotnika Zakładów Koksochemii w Hucie im. Lenina, pochodzenia chłopskiego, czł[onka] PZPR, lat 33 – podejrzanego o przynależność w [latach] 1945–1947 do bandy terrorystyczno-rabunkowej na terenie powiatu Rzeszów i udział w szeregu napadów na aktywistów partyjnych i miejscową ludność, z czego w okresie amnestii nie ujawnił się.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze dnia 7 lutego br. przejął od władz NRD 2 zatrzymanych za nielegalne przekroczenie granicy państwowej mieszkańców Wałbrzycha, pochodzenia robotniczego, narodowości i obywatelstwa niemieckiego, w wieku 22 i 24 lata. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wyrok sądowy

Sąd Wojewódzki we Wrocławiu dnia 9 lutego br. skazał jedną osobę na karę 3 lat więzienia za przesłanie w lipcu 1955 r. dwóch anonimów pogróżkowych do kierownika i brygadzysty PGR Marianów pow. Wrocław.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji

(–) **Stec M**[ieczysław], mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 71–72.

1956 luty 15, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 19/56

Komitet
[do spr]aw **Bezpieczeństwa Publicznego**
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 15 lutego 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 19[56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W spółdzielni produkcyjnej w Oleśnicy pow. Oleśnica (Wrocław) dnia 13 lutego br. nieustalony sprawca podpalił stertę z paszą, która spłonęła. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Oleśnicy.

Na upadowej kopalni „Grodziec” w Iwinach pow. Bolesławiec (Wrocław) dnia 13 lutego br. nieustalony sprawca dokonał kradzieży kabla służącego do sygnalizacji oraz uszkodził tablicę rozdzielczą, wskutek czego wstrzymany został transport urobku przez dwie zmiany produkcyjne. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bolesławcu.

W Zakładach Przemysłu Bawełnianego w Pabianicach (Łódź) na oddziale przedzalni dnia 13 lutego br. nieustalony sprawca uszkodził celowo zgrzeblarkę, której postój w produkcji potrwa około 4 dni. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pabianicach.

Magazynier PGR Łękinia pow. Człuchów (Koszalin) – członek ZMP (przybył do pracy w ramach zaciągu pionierskiego w 1955 r.), dnia 10 lutego br. otrzymał anonim pogróżkowy, którego autor żąda od niego zaprzestania aktywnej działalności politycznej. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Człuchowie.

W Zakładach Przemysłu Gumowego w Krakowie ujawniono napis o treści szkalującej działacza ruchu robotniczego. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie dnia 9 lutego br. aresztował 2 pracowników Zakładów Garbarskich w Skoczowie pow. Cieszyn, pochodzenia robotniczego, w wieku 18 i 26 lat, jeden czł[onek] PZPR – podejrzanych o współudział w zabójstwie sekretarza POP przy wymienionych zakładach.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

O aresztowaniu 2 osób do sprawy tej informowaliśmy w Biuletynach nr. 11[56] i 15[56] z dnia 27 stycznia i 4 lutego.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach dnia 9 lutego br. aresztował pracownika PSS w Żarach i robotnika jednostki wojskowej w powiecie Gubin, w wieku 35 i 42 lat, którzy w latach 1943–1944, jako członkowie grupy dywersyjnej AK działającej na terenie pow. Jędrzejów, dokonali morderstwa 7 osób sympatyzujących z organizacjami lewicowymi. Sankcję na areszt wydał wiceprokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku dnia 12 lutego br. aresztował za popełnione zbrodnie na ludności polskiej i żydowskiej w czasie służby w gestapo w Stanisławowie inspektora cukrowni w Malborku i kierownika stolarni Zakładów Produkcji Pomocniczej w Gdańsku, obaj pochodzenia robotniczego, wieku 31 i 35 lat, członkowie PZPR.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie dnia 10 lutego br. aresztował za współpracę z okupantem pracownika Leśnictwa Kaniwo¹ pow. Lidzbark (Olsztyn), pochodzenia robotniczego, lat 59, czł[onek] PZPR.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Mrągowie (Olsztyn) dnia 12 lutego br. aresztował za nielegalne posiadanie broni mieszkańca Mrągora, pochodzenia chłopskiego, lat 23, bez zajęcia, kandydat na czł[onka] PZPR. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia wiceprokuratora wojewódzkiego Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 11 lutego br. aresztował za kolportaż wrogich broszur prowokatora Świątły, żołnierza odbywającego czynną służbę w wojsku, pochodzenia chłopskiego, lat 20.

W wyniku przeprowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Strzelcach Opolskich (Opole) dnia 10 lutego br. aresztował za kolportaż ulotek Wolnej Europy w języku polskim robotnika Zakładów Wapiennych w Gogolinie, pochodzenia chłopskiego, lat 28. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 7[56] z dnia 17 I [19]56 r. dot[yczącej] aresztowanych 6 osób za dokonanie poważnych nadużyć w Związku Inwalidów w Krakowie – podaje się, że 13 lutego br. do sprawy tej Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie aresztował 2 osoby:

- naczelnika Wydziału Handlu WRN, pochodzenia inteligenckiego, wyksz[tałcenia] wyższego, lat 66, wykluczony z PZPR;
- inspektora Wydziału Handlu w WRN, pochodzenia robotniczego, wyksz[tałcenia] wyższego, lat 31, czł[onka] PZPR.

Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 7[56] z dnia 17 I [19]56 r. w sprawie aresztowania przez Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę 3 osób za poważne nadużycia na szkodę Warszawskich Zakładów Mięs-

¹ Być może leśnictwo Koniewo w powiecie lidzbarskim.

nych – podaje się, że do sprawy tej 13 lutego br. aresztowano b[yłego] dyrektora tych zakładów, pochodzenia chłopskiego, wyksz[tałcenia] średniego, lat 36, czł[onka] PZPR. Sankcję na areszt wydał prokurator m.st. Warszawy.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 11[56] z dnia 27 stycznia br. w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie 2 chłopów za usiłowanie dokonania zabójstwa b[yłego] radnego GRN w Kłoczewie pow. Garwolin, czł[onka] PZPR w 1952 r. – podaje się, że do sprawy tej dnia 11 lutego br. aresztowano chłopą, posiadającego 6 ha ziemi, zam[ieszkałego] w powiecie Garwolin, lat 31. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki².

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 10 lutego br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie zatrzymanego za nielegalne przekroczenie granicy państwowej górnika kopalni „Jankowice”, pochodzenia robotniczego, lat 32.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Warszawie dnia 2 lutego br. skazał jedną osobę na karę dożywotniego więzienia za współpracę z okupantem.

Sąd Wojewódzki w Białymstoku dnia 9 lutego br. skazał jedną osobę na karę 6 lat więzienia za współpracę z b[yłą] bandą terrorystyczno-rabunkową.

Sąd Wojewódzki w Poznaniu dnia 7 i 10 lutego br. skazał:

– za rozpowszechnienie wrogiej propagandy na karę 3 lat więzienia księdza zakonnego i 2 osoby na kary 6 mies[ięcy] i 1 rok[u] więzienia.

Sąd Wojewódzki w Warszawie dnia 11 II [19]56 r. skazał 1 osobę na karę 2 lat więzienia za pisanie anonimów pogroźkowych.

Sąd Wojewódzki w Szczecinie dnia 10 II 1956 r. skazał za sporządzanie antypaństwowych napisów 1 osobę na karę półtora roku więzienia.

Sąd Wojewódzki w Opolu w dniach 31 stycznia i 2 lutego br. skazał:

– za śpiewanie rewizjonistycznych piosenek 6 osób na kary od 1 roku do 5 lat więzienia,

– za rozpowszechnianie rewizjonistycznej propagandy 1 osobę na karę 6 m[iesiący] więzienia.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji

(–) **Stec M[ieczysław]**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 73–76.

² Zob. Biuletyn nr 11[56], przypis 3.

1956 luty 18, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 20/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56/B

Warszawa, dnia 18 lutego 1956 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 20[/56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

We wsi Gołaczewy pow. Olkusz (Kraków) dnia 14 lutego br. trzech uzbrojonych bandytów dokonało napadu na księdza, którego pobili – rabując mu dowód osobisty, pieniądze i garderobę. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olkuszu¹.

We wsi Huta Porajska pow. Piotrków (Łódź) dnia 16 II [19]56 r. uzbrojony bandyta dokonał napadu na sklep GS, skąd po sterroryzowaniu ekspedientki zrabował 1000 zł. Dochodzenie prowadzi KP MO i Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Piotrkowie.

[W] PGR Prusinowo pow. Gryfice (Szczecin) dnia 17 II [19]56 r. nieustalony sprawca podpalił stertę z owsem, która spłonęła – straty wynoszą około 50 tys. zł. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gryficach.

W kopalni węgla „Victoria” w Wałbrzychu (Wrocław) dnia 15 lutego br. z nieustalonych przyczyn wybuch pożar na składzie sortowni węgla, wskutek czego nastąpiła 5-godzinna przerwa w pracy. Straty wydobywania wynoszą 1200 t węgla. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wałbrzychu.

W Zakładach Rowerowych w Bydgoszczy przy wyładowywaniu wagonów z węglem znaleziono dwie sponki, z których jedna eksplodowała w rękach robotnika, który został ranny. Nadmienić należy, że węgiel ten przeznaczony był do opalania pieców w wymienionych zakładach. Dochodzenie w toku.

Kierownictwo Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu (Kielce) – 6 osób, otrzymało anonimy wykonane na maszynie, szkalujące członków rządu PRL, Polskie Radio oraz festiwal w Warszawie. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Radomiu.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Zob. Biuletyn nr 15[/56], przypis 2.

Przewodniczący i sekretarz Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Sierpcu (Warszawa) otrzymali anonimową drogą pocztową o treści pogróżkowej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sierpcu.

Przewodniczący GRN w Lubczynie pow. Gorzów Wlkp. dnia 1 lutego br. otrzymał przesłany pocztą anonim, którego autor żąda interwencji w sprawie aresztowanych przez MO 3 osobników, grożąc w przeciwnym wypadku śmiercią. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gorzowie.

W Sieradzu (Łódź) na parkanie ogradzającym jedn[ostkę] WP ujawniono wrogi napis o treści antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z MO.

W poczekalni PKP Wilków pow. Namysłów (Opole) na rozkładzie jazdy nieustalony dotychczas sprawca wykonał ręcznie napis o treści antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowa Delegatura [Urzędu] ds. B[ezpieczeństwa] P[ublicznego] w Namysłowie.

W styczniu w PGR podległych Zespołowi Lidzbark woj. Olsztyn padło 113 sztuk bydła i trzody. W podległym wym[ienionemu] zespołowi PGR Szczupliny 70 proc. bydła i owiec choruje na gruźlicę, w PGR Wlewska na ogólny stan 1000 owiec – poważny procent chorych jest na gruźlicę. Zdaniem miejscowego zootechnika niewiele z nich do wiosny utrzymanych zostanie przy życiu – 30 sztuk (kierownictwo PGR stan ten tłumaczy brakiem odpowiedniej paszy, wody i silnymi mrozami). O sytuacji tej powiadomiono KW PZPR w Olsztynie. Pow[iatowa] Delegatura [Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] prowadzi dochodzenie.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy dnia 13 lutego br. aresztował za współudział w tworzeniu grupy bandyckiej pracownika CHPD w Bydgoszczy, poch[odzenia] robotniczego, lat 38.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie dnia 14 II [19]56 r. aresztował za współpracę z bandą „Wrzosa” 1 osobę, poch[odzenia] chłopskiego, lat 52.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 19/[56] z dnia 15 lutego br. dot[yczącej] aresztowania przez Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Mrągowie jednej osoby za nielegalne posiadanie broni – podaje się, że do sprawy tej dnia 14 lutego br. aresztowano mieszkańca Mrągowa, pochodzenia chłopskiego, lat 34. W czasie rewizji znaleziono 164 szt[uki] amunicji. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach w dniu 14 lutego br. aresztował za współudział w poważnych nadużyciach dokonanych na szkodę Zakładów Mechaniki Precyzyjnej dwóch właścicieli warsztatu stolarskiego w Kielcach, poch[odzenia] chłopskiego, w wieku 34 i 54 lat. O aresztowaniu 7 osób do tej sprawy informowano w Biuletynie nr 17/[56] z dn. 9 lutego br.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Stalinogrodzie dnia 14 i 16 II 1956 r. skazał:

– za dokonywanie napadów rabunkowych z bronią w rękę 8 osób na kary od 9 [do] 15 lat więzienia,

- za przynależność do bandy NSZ jedną osobę na 4 lata więzienia,
- za rozpowszechnianie wrogiej propagandy jedną osobę na 2 lata więzienia.

Sąd Wojewódzki w Białymstoku dnia 13 II [19]56 r. skazał 2 osoby na kary po 5 lat więzienia za współpracę z bandą.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji

(-) **Stec M[ieczysław]**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 77–79.

1956 luty 21, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 21/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. Nr AE-B-30/56

Warszawa, dnia 21 II 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 21[/56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W elektrowni Wrocław dnia 10 lutego ujawniono zatkanie kołkiem stalowym rurociągu odwadniającego separator turbiny nr 4. Zachodzi przypuszczenie, że rurociąg zatkany został w styczniu br., w czasie remontu turbiny. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W papierni Fordon pow. Bydgoszcz podczas spuszczenia masy papierniczej zauważono w masie tej odważnik 1 kg. Dochodzenie w celu wyjaśnienia przedostania się odważnika do masy celulozowej prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W nocy 20 II [19]56 r. w Zakładach Gumowych w Trzebini pow. Chrzanów (Kraków) wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła hala produkcyjna. Przyczyny pożaru dotychczas nieznane. Na miejsce wypadku wyjechała grupa operacyjna¹.

W PGR Bobrzany pow. Szprotawa (Zielona Góra) dnia 17 lutego br. z przyczyn dotychczas nieustalonych wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła ze słomą i młocarnią. Straty wynoszą około 13 tys. zł. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i MO w Szprotawie.

W gromadzie Braciejowice pow. Opole Lubelskie (Lublin) dnia 18 lutego br. w godz[inach] nocnych wybuchł pożar, w wyniku którego spłonął budynek GRN wraz z dokumentami i sklep GS. Przyczyn pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi MO i Del[egatura] Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu Lubelskim.

W PGR Dąbrówka pow. Wąbrzeźno (Bydgoszcz) padło 20 sztuk świń (bekony), a pozostałe 59 sztuk wykazuje objawy chorobowe. Wstępne dochodzenie wskazuje,

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ W wyniku śledztwa oraz orzeczeń komisji rzeczoznawców ustalono, że przyczyną pożaru było niewykręcenie bezpieczników na tablicy rozdzielczej dopływu prądu oraz brak innych zabezpieczeń. W stosunku do trzech osób wystąpiono do prokuratury z aktem oskarżenia o rażące naruszenie przepisów BHP. AIPN, 1583/122, Sprawozdanie WUdsBP w Krakowie za I kwartał 1956 r., k. 9.

iż trzoda padła na skutek zatrucia paszą. Dochodzenie w celu stwierdzenia faktycznej przyczyny padnięcia trzody prowadzi Powiatowa Delegatura [Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chełmnie.

W Zespole PGR Jędrzychowo² i Rykowo³ pow. Łęborg (Gdańsk) wskutek zatrucia paszą padły 3 konie, 9 cieląt oraz u 3 cieląt zauważono objawy choroby. Śledztwo prowadzą funkcjonariusze Powiatowej Delegatury [Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i Wydziału IV Wojew[ódzkiego] Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W budynku administracyjnym walcowni Huty im. Lenina (Kraków) dnia 18 lutego br. znaleziona została ulotka zatytułowana „Błyskawica” z podpisem „NSZ” o treści skierowanej przeciwko XX Zjazdowi KPZR, nawołującej robotników do walki z komunizmem. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpiecz[ęństwa Publicznego]⁴ w Nowej Hucie⁵.

Na adres Kom[itetu] Pow[iatowego] PZPR w Kępnie (Poznań) w dniu 14 lutego br. wpłynęły pocztą 3 ulotki wykonane odręcznie o treści skierowanej p[rzeciw]ko partii. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowa] Delegatura [Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kępnie.

Sekretarz KW PZPR w Zielonej Górze w dniu 17 lutego br. otrzymał pocztą anonim wykonany na maszynie o treści szkalującej członków partii i Związek Radziecki, podpisany: „Tajna Organizacja Wywiadu Amerykańskiego”. Dochodzenie prowadzi Woje[wódzki] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Kierownik Wydziału Gospodarki Komunalnej Prezyd[ium] Pow[iatowej] Rady Narodowej w Brodnicy (Bydgoszcz) otrzymał pocztą anonim o treści pogróżkowej w związku z aktywną działalnością wym[ienionego] na zajmowanym stanowisku. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowa] Delegatura [Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W pomieszczeniu Wydziału Oświaty Prez[ydium] Pow[iatowej] Rady Narodowej w Augustowie (Białystok) znaleziony został anonim wykonany odręcznie, którego autor grozi konsekwencjami kierownikowi wydziału (czl[onkowi] PZPR) za rzekome „męczenie nauczycielstwa”. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowa] Delegatura [Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W Zespole PGR Nastkowo⁶ pow. Sławno (Koszalin) nieustalony dotychczas sprawca wykonał odręcznie napis szkalujący członków rządu PRL. Śledztwo prowadzą funkcjonariusze Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sławnie.

Na terenie Warszawskich Zakładów Radiowych T-1 ujawniono wrogie napisy wykonane odręcznie o treści szkalującej przywódców partii.

² Miejscowość nieustalona.

³ Miejscowość nieustalona.

⁴ Właśc. Delegatura nr 23 w Nowej Hucie (powołana Rozkazem organizacyjnym nr 012/org. z dnia 2 lutego 1956 r.). *Aparat bezpieczeństwa...*, t. I, s. 259.

⁵ W sprawozdaniu WUdsBP w Krakowie za I kwartał 1956 r. znajdują się informacje o trzech ulotkach, dotyczących zjazdu – znalezionych w wymienionym budynku w połowie lutego i podpisanych przez Komitet Wyzwolenia NSZ. W celu ustalenia sprawców Delegatura założyła sprawę agenturalno-śledczą krypt. „Błyskawica”. AIPN, 1583/122, k. 6.

⁶ Miejscowość nieustalona. Być może Noskowo.

W kopalni „Rokitnica” w Zabrze (Stalinogród) w dniu 17 lutego br. o godz. 22.25 powstał pożar, który objął jeden z oddziałów kopalni. Spośród 36 górników przebywających na oddziale – 15 uległo śmiertelnemu zatruciu. Według dotychczasowych danych pożar powstał na starym wyrobisku i rozszerzył się na skutek tąpnięcia. Dochodzenie prowadzi prokurator wojew[ódzki] przy współdziałaniu Miejskiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zabrze.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Na terenie Ostrołęki (Warszawa woj.) przeprowadzono realizację nielegalnej organizacji młodzieżowej pn. Mściciele⁷, która powstała w kwietniu 1955 r. W skład organizacji wchodziło 8 chłopców, w wieku 14–16 lat. Zakwestionowano 3 sztuki broni krótkiej. Celem organizacji było zdobywanie broni poprzez napady dokonywane na funkcyjoniariuszy MO. Wystąpiono z wnioskiem do prokuratora o skierowanie 3 członków wymienionej organizacji do zakładu karnego dla nieletnich, pozostali zwolniono.

Dnia 17 lutego br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu aresztował 4 sprawców podpalenia w dn. 19 XI [19]55 r. garażu spółdzielni produkcyjnej w Tworzycanowie pow. Świdnica (Wrocław), w wyniku którego spłonęły 2 sterty, samochód, młockarnia i narzędzia rolnicze:

– 2 kierowców spółdzielni transportowej w Świdnicy, pochodzenia chłopskiego, w wieku 38 i 27 lat;

– robotnika Fabryki Wagonów w Świdnicy, pochodzenia chłopskie, lat 19;

– członka spółdzielni w Tworzycanowie, pochodzenia chłopskie, lat 17.

Wymienieni spowodowali pożar po dokonaniu kradzieży benzyny z wymienionego garażu. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie aresztował w dniu 20 lutego br. za popełnione zbrodnie na ludności żydowskiej oraz członkach PPR i AL pracownika PSS w Bielawie pow. Dzierżonów, lat 38, bezpartyjny, wykształcenie średnie.

Na mocy postanowienia prokuratora Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] m.st. Warszawa w dniu 17 lutego br. aresztował elektromontera Inwalidzkiej Spółdzielni Pracy „Zorza”, pochodzenia chłopskiego, wykształcenie zawodowe, lat 48⁸, który od 1955 r. do chwili aresztowania przesyłał do Francji listy szkalujące ustrój PRL i ZSRR oraz Komunistyczną Partię Francji i jej dziennik „L’Humanité”.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie aresztował kolejarza, lat 55, pochodzenie chłopskie, zamieszkały w Tarnowie – za napisanie i przesłanie anonimów zastraszających do kierownika szkoły w Tarnowie.

⁷ Organizacja założona przez uczniów szkół w Ostrołęce w 1955 r. Zamiarem członków grupy było działanie przeciw ustrojowi komunistycznemu w Polsce i zdobywanie broni przez „dokonywanie napadów na funkcjonariuszy MO i ORMÓ” (zgromadzono 3 sztuki broni). Założycielem i przywódcą ośmiuosobowej organizacji był Janusz Stankiewicz (ur. 1942). Poza Stankiewiczem aresztowano Zdzisława Wykowskiego (lat 16) i Bogdana Mierzejewskiego (lat 14) – wszyscy zostali zwolnieni ze względu na młody wiek. AIPN, 0180/107, t. 1–2; Mściciele, Charakterystyka nr 91; AIPN, 1583/186, Sprawozdanie WUdsBP w Warszawie za I kwartał 1956 r., k. 10; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie warszawskim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 264, *Informator o nielegalnych...*, s. 298.

⁸ Alfons Żabski (ur. 1908). Zwolniony z aresztu ze względu na „znikomą szkodliwość czynu”, wystąpiono też z wnioskiem o umorzenie śledztwa. AIPN, 1583/132, Sprawozdanie UdsBP m.st. Warszawy za I kwartał 1956 r., k. 14.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu aresztował dnia 17 lutego br. pracownicę ZBM w Poznaniu, poch[odzenie] intelig[encja] prac[ująca], wyksz[tałcenie] średnie, lat 52, odznaczona Medalem X-lecia – podejrzaną o kolportaż modlitwy o wrogiej treści. Sankcję na areszt wydał prokurator⁹.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojew[ódzki] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu aresztował dnia 7 lutego br. technika Przedsiębiorstwa Budowlanego Sieci Elektrycznych, poch[odzenie] robotnicze, lat 26 i inżyniera elektryka tegoż przedsiębiorstwa, lat 44 – podejrzanych o sprzedaż prywatnym właścicielom materiałów reglamentowanych, będących własnością przedsiębiorstwa.

Na polecenie prokuratora m. Poznania aresztowano dnia 15 lutego br. inżyniera elektryka, lat 44, zam[ieszkałego] w Bydgoszczy, który ukrywał się pod fałszywym nazwiskiem, za nadużycia popełnione w Gdańskim Okręgu Budowy Stacji i Linii Elektrycznych oraz w cukrowni Ząbkowice woj. stalinogrodzkie.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojew[ódzki] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie aresztował 4 aktywnych członków sekty św[iadkowie] Jehowy, w tym 2 poch[odzenia] robotniczego i 2 poch[odzenia] chłopskiego, w wieku 28–34 lat, którzy usiłowali zdobyć fałszywe dowody osobiste.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu ustalił sprawcę morderstwa czł[onka] PZPR Szyszkowskiego Bolesława¹⁰, dokonanego w 1951 roku. Jest nim dezertor z WP, lat 27, pochodzenia robotniczego, odbywający karę 15 lat więzienia za dokonanie szeregu napadów rabunkowych i morderstwo funkcjonariusza] MO¹¹.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Szczecinie dnia 14 lutego br. skazał 3 osoby na kary od 3 do 8 lat więzienia za zdradę tajemnicy państwowej oraz za to, że wiedząc o działalności szpiegowskiej Płatka Juliana nie powiadomiły o tym organów bezpieczeństwa.

Sąd Wojewódzki w Krakowie na sesji wyjazdowej w Wadowicach dnia 13 i 14 lutego br. skazał 3 osoby na kary od 5 do 8 lat więzienia za przynależność do bandy rabunkowej.

⁹ W sprawie tej aresztowane zostały przez Wydział IV WUdsBP trzy osoby, w tym inspirator kolportowania modlitwy M. Dziublicki (ur. 1886). AIPN, 1583/180, Sprawozdanie WUdsBP w Poznaniu za I kwartał 1956 r., k. 79.

¹⁰ Bolesław Szyszkowski (ur. 1891). Według „Gazety Poznańskiej” zatrudniony w Zakładach Przemysłu Cukierniczego „Goplana”, skierowany do akcji skupu zboża na teren gminy Grodzisk Wielkopolski. Został zabity przez Zygmunta Wójcika między Słocinem a Grodziskiem Wielkopolskim podczas awantury 16 listopada 1951 r. „Gazeta Poznańska”, 28/29 IV 1956.

¹¹ Zygmunt Wójcik (ur. 1929). Po wojnie aresztowany za działalność antykomunistyczną, w 1950 r. powołany do wojska (skierowany do kompanii karnej), skąd zdezerterował w marcu 1951 r. W czerwcu 1952 r. został aresztowany i skazany na 12 lat więzienia za dezercję i nielegalne posiadanie broni. Sądzony za zabicie milicjanta Szalapskiego w Dzierżonowie w październiku 1951 r. i skazany przez Sąd Wojewódzki we Wrocławiu w listopadzie 1955 r. na karę śmierci, zamienioną w wyniku amnestii na 15 lat więzienia. Za zabójstwo B. Szyszkowskiego (sprawa agenturalno-śledcza krypt. „Zboże”), do którego przyznał się w śledztwie, został skazany w czerwcu 1956 r. przez Sąd Wojewódzki w Poznaniu na 15 lat więzienia i utratę praw publicznych. W styczniu 1957 r. Sąd Wojewódzki w Poznaniu za wszystkie popełnione w okresie od 1951 r. czyny wymierzył mu łączną karę 15 lat więzienia. Ponadto w marcu 1956 r. aresztowano Franciszka Pocztowego i Józefa Adamczaka, którzy pomagali ukrywającemu się Wójcikowi. AIPN, 1583/180, Sprawozdanie WUdsBP w Poznaniu za I kwartał 1956 r., k. 74; AIPN Po, 76/180, Akta w sprawie karnej Wójcika Zygmunta; „Gazeta Poznańska”, 28/29 IV, 25 VI, 26 VI, 28 VI 1956.

Sąd Wojewódzki w Białymstoku dnia 17 lutego br. wydał wyrok skazujący 3 osoby na kary 3, 6 i 7 lat więzienia za współpracę z bandą Rogińskiego.

Sąd Wojewódzki w Opolu dnia 6 lutego br. skazał 1 osobę za napisanie i wysłanie anonimu o wrogiej treści na 1 rok więzienia.

Sąd Wojewódzki dla woj. warszawskiego skazał 1 osobę na karę 2 lat więzienia za szkalowanie ustroju PRL.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji

(-) **Stec M**[ieczysław], mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 80–84.

1956 luty 29, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 23/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. Nr AB-B-30/56

Warszawa, dnia 29 lutego br.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 23[/56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

Na budowie elektrociepłowni w Łodzi zostały zniszczone krany i zegary przy 2 lokomobilach, w związku z czym praca na niektórych odcinkach budowy wstrzymana została na okres 2 tygodni. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna.

W Zakładach Mechanicznych w Tarnowie (Kraków) w dniu 25 lutego br. uszkodzona została wtaczarka, na skutek przedostania się do wnętrza maszyny opiłków żelaznych. Powołano komisję techniczną w celu zbadania przyczyny awarii. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Tarnowie.

Przedsiębiorstwo Hurtu Spożywczego w Gorzowie (Zielona Góra) otrzymało w dniu 24 lutego br. z młyna Zakładów Zbożowych w Wieprzycach kaszę, w której stwierdzono zawartość opiłków żelaznych. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy pomocy Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W Wytwórni Chemicznej w Krupskim Młynie w pow. Tarnowskie Góry (Stalino-gród) nastąpił wybuch w laboratorium, na skutek czego uległy zniszczeniu przyrządy laboratoryjne. Zachodzi podejrzenie, iż wybuch nastąpił na skutek nieodpowiedniego zabezpieczenia materiałów. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W cementowni „Odra” w Opolu w dniu 27 lutego br. powstał pożar, w wyniku którego spłonęły dwie komory oraz 40 worków filtrowych. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W budynku administracyjnym walcowni Huty im. Lenina (Kraków) w dniu 25 lutego br. znaleziona została ulotka, której treść skierowana jest p[rzeciw]ko PRL i partii, nawołująca do walki z komunizmem. Ulotka podpisana była „Komitet Wyzwol[enia] NSZ”. Dochodzenie prowadzi Miejski Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowej Hucie¹.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Zob. Biuletyn nr 21[/56], przypis 4.

Do Komendy Powiatowej MO w Grodkowie (Opole) w dniu 24 lutego br. wpłynął anonim, którego autor ostrzega – że budynek, w którym mieści się Kom[enda] Pow[iatowa] MO i Delegatura [Urzędu do spraw] B[ezpieczeństwa] P[ublicznego] wysadzony zostanie w powietrze przez „ludzi z podziemia”. Śledztwo prowadzi Powiatowa Delegatura [Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy pomocy Wojew[ódzkiego] Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Członek spółdzielni produkcyjnej w Modzuruwie pow. Racibórz (Opole) w dniu 24 lutego br. otrzymał anonim, w którym autor grozi mu konsekwencjami za rzekome przyuczynienie się do przeniesienia księdza na inną parafię. Tej samej treści anonim otrzymał inny chłop (krewny wymienionego), zam[ieszkały] w pow. Koźle. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Raciborzu.

W świetlicy sanatorium „Gryf” w Połczynie-Zdroju pow. Świdwin (Koszalin) w dniu 22 lutego br. zniszczone zostały portrety przywódców międzynarodowego ruchu robotniczego. Dochodzenie prowadzi Powiatowa Delegatura [Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W kopalni „Zabrze Wschód” (Stalinogród) podczas porządkowania baraku znaleziono ukrytą flagę hitlerowską, 2 magazynki do pistoletu i 16 sztuk amunicji. Dochodzenie prowadzi Miejski Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zabrze.

W browarze Chojnów pow. Złotoryja (Wrocław) w dniu 25 lutego br. wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła słodownia oraz około 800 t jęczmienia i siodu. W wyniku wstępnego dochodzenia ustalono, iż pożar powstał od iskrzenia w maszynie odkiełkownicy, pozostawionej chwilowo bez opieki. Mimo natychmiastowej akcji ratowniczej okazało się, że część gaśnic była nieczynna, zaś Straż Pożarna wskutek braku wody spowodowanym zamarznięciem, nie mogła skutecznie prowadzić akcji gaszenia pożaru.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie przy współudziale KBW przeprowadził w dniu 25 lutego br. na terenie pow. Strzyżów likwidację bandy Cieśli, w wyniku której zabito 1 bandytę, zaś 2 rannych aresztowano. Wszyscy bandyci są pochodzenia chłopskiego, w wieku 37–45 lat. Przy bandytach znaleziono 2 automaty, 4 pistolety i około 300 sztuk amunicji². Aresztowano również melniarza bandytów, lat 55, pochodzenia chłopskiego.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie w dniu 28 lutego br. aresztował za współudział w bandzie „Wrzosa” 6 chłopów, w wieku od 36 do 54 lat, zam[ieszkałych] w pow. Tomaszów Lubelski³. Ponadto znaleziono zachowane przez d[owódcę] bandy w lesie: 1 ckm, 6 rkm, 6 automatów, 43 karabiny, 22 pistolety i 1000 sztuk amunicji.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie przy pomocy Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stargardzie (Szczecin) aresztował ukrywającego się pod fałszywym nazwiskiem herszta jednej z b[ylých]

² Podczas operacji WUdsBP i KBW doszło do okrążenia kryjówki grupy w miejscowości Szufnarowa w powiecie strzyżowskim. W walce poległ Ludwik Kut, ranni zostali Władysław Dziedzic i Władysław Zamorski, których przewieziono do szpitala MSW. AIPN, 1583/182, Sprawozdanie WUdsBP w Rzeszowie za I kwartał 1956 r., k. 11.

³ Tego dnia aresztowano siedem osób: Albina Wielgosza, Jana Dragana, Antoniego Kuśmierczyka, Józefa Jarosza, Władysława Kowala, Jana Pizunia i Pawła Komandowskiego. J. Kopiński, *op. cit.*, s. 205.

band NSZ, grasującej na terenie woj. lubelskiego. Podczas rewizji w zabudowaniach wymienionego znaleziono dubeltówkę, szereg przedmiotów wojskowych oraz zeszyt z notatkami tajnymi dot[yczącymi] działań wojskowych.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie aresztował w dniu 23 lutego br. osobnika, lat 36, poch[odzenie] chłopskie, który w latach 1945–[19]47 był członkiem bandy NSZ i brał udział w morderstwach na terenie pow. Chełm.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie w dniu 23 lutego br. aresztował za wysyłanie do rozgłośni Wolna Europa listów anonimowych szkalujących stosunki społeczno-polityczne PRL mieszkańca Trebnicy⁴ pow. Hrubieszów, lat 19, poch[odzenia] chłopskiego, kandydat PZPR.

Przez Delegaturę Pow[iatowego] Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kraśniku (Lublin) zatrzymany został w dniu 24 lutego br. za poważne nadużycia na szkodę spółdzielni produkcyjnej w pow. Nowy Dwór osobnik lat 44, pochodzenia chłopskiego, poszukiwany przez prokuraturę w Nowym Dworze, dokąd został przekazany.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie aresztował za wysyłanie do członków partii i aktywistów społecznych oraz postępowych księży anonimów pogroźkowych – księdza⁵, lat 45, który ukrywał się od 1948 r. Wym[ieniony] w okresie okupacji pełnił funkcję prezesa SN na powiat Przeworsk. Po wyzwoleniu był on inspiratorem nielegalnej organizacji pn. Liga Walki Młodych z Komunizmem⁶, zlikwidowanej w 1948 r.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach w dniu 23 lutego br. aresztował za współudział w dokonaniu morderstwa 5 obywateli narodowości żydowskiej w 1943 r. ślusarza, zatrudnionego w Zakładach im. Stalina w Poznaniu, poch[odzenia] chłopskiego, lat 36. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki. O aresztowaniu 3 osób do sprawy tej informowano w Biuletynie nr 18/[56] z dnia 11 lutego br.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu aresztował 2 osoby, w wieku 36 i 58 lat (w tym kościelnego),

⁴ Miejscowość nieustalona, być może Terebiniec.

⁵ Mieczysław Rysz vel Franciszek Maksymczuk ps. „Kazimierz Wielki” (ur. 1911), duchowny katolicki, katecheta w gimnazjum w Przeworsku. Po wojnie przewodniczący Zarządu Powiatowego SN w Przeworsku, działacz Socjalnej Marińskiej, po jej rozwiązaniu założyciel Ligi Walki Młodych z Komunizmem. Rozpracowany w ramach sprawy agenturalno-poszukiwawczej krypt. „Zryw”, aresztowany 26 lutego 1956 r. W śledztwie ustalono, że wysłał około 35 anonimów i listów z podpisem: „Szef Sądu Specjalnego mjr «Lucjan»” lub „Szef Sądu Specjalnego mjr «Vis»”. Postanowieniem Sądu Wojewódzkiego w Rzeszowie z 5 maja 1956 r. zwolniony na mocy ustawy o amnestii. AIPN, 0183/41, k. 20; AIPN, 1583/182, Sprawozdanie WUdsBP w Rzeszowie za I kwartał 1956 r., k. 11–13; AIPN Rz, 0172/1, Charakterystyka nr 4, dot. Rzeszowskiego Okręgu SN, mf.

⁶ Antykomunistyczna organizacja istniejąca od marca 1947 r. do 10 grudnia 1948 r. w przeworskim gimnazjum, której działalność sprowadzała się do organizowania zebrań i wygłaszania na nich odczytów. Założycielkami były: Teresa Szkoda ps. „Szarotka”, Helena Rusinek-Motyka ps. „Brzoza” (komendantka LWMzK), Helena Tomczyszyn ps. „Róża”. Organizacja liczyła 6 (wg *Atlasu* 9) członkiń, które po aresztowaniu skazane zostały wyrokiem WSR w Rzeszowie na kary 5–6 lat więzienia. AIPN, 0183/41, Liga Walki Młodych z Komunizmem, Charakterystyka nr 44; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie rzeszowskim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 198.

podejrzane o współpracę z członkami b[ylej] nielegalnej organizacji Czarna Perełka, zlikwidowanej w ubiegłym roku. Podczas rewizji u wym[ienionych] zakwestionowano szereg materiałów dowodowych.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Mrągowie (Olsztyn) aresztował za ujawnienie tajemnicy państwowej technika Zakładów Technicznej Obsługi Rolnej, lat 19, czł[onka] ZMP.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie w dniu 26 lutego br. aresztował za szkalowanie w miejscu publicznym ustroju PRL, magazyniera GS Sokolniki⁷ pow. Hrubieszów, lat 29, pochodzenia robotniczego.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie zatrzymał do sprawy podejrzaną o współpracę z obcym wywiadem pracownicę stacji kolejowej w Szczakowej, lat 22.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie aresztował podejrzanego o nielegalne posiadanie broni właściciela warsztatu szewskiego, lat 42, pochodzenia chłopskiego.

Na mocy postanowienia prokuratora Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na m.st. Warszawę aresztował pracownika Drukarni Akcydensowej, lat 28, poch[odzenie] inteligenc[ia] prac[ująca], z zawodu chemigraf – podejrzanego o oferowanie współpracy wywiadowczej ambasadzie amerykańskiej.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie dnia 24 lutego br. przejął z MO aresztowaną za nadużycia kierowniczkę sklepu MHD, poch[odzenia] robotniczego, lat 31. Wymieniona podejrzana jest o współdziałanie w wyłudzeniu pieniędzy i pobieranie zobowiązań o współpracy z obcym wywiadem. O aresztowaniu 3 osób do sprawy tej informowano w Biuletynie nr 131/[55] z dnia 22 XII [19]55 r. i nr 15/[56] z dnia 4 II [19]56 r.

Przez Powiatową Delegaturę [Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Drawsku (Koszalin) przejęty został z Kom[andy] Pow[iatowej] MO zatrzymany kierownik PGR, lat 46, pochodzenia chłopskiego, który w stanie nietrzeźwym nie dopuścił do odbycia zebrania partyjnego, szkalując publicznie Komitet Pow[iatowy] PZPR oraz usiłował pobić sekretarza Komitetu Zespołowego PZPR.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Stalinogrodzie skazał 1 osobę na karę 1 roku więzienia za szerzenie wrogiej rewizjonistycznej propagandy.

Za zgodność:
kierownik Sekcji Informacji
(-) **Stec M[ieczysław]**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 85–89.

⁷ Miejscowość niestabilna.

1956 marzec 3, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 24/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-B-30/56

Warszawa, dnia 3 marca 1956 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 24[56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W powiecie Łosice (dawniej Siedlce) w wojew[ództwie] warszawskim dnia 29 lutego br. dwóch uzbrojonych bandytów dokonało dwóch kolejnych napadów na sklepy GS, rabując pieniądze i towar. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy współudziale KP MO w Łosicach.

W grom. Lipsko pow. Zamość (Lublin) w nocy z 28 [na] 29 lutego br. nieustalony sprawca strzelił z dubeltówki w okno domu mieszkalnego członka PZPR, pracownika GS. Wymieniony wraz z żoną – nauczycielką, również czł[onkiem] PZPR, aktywnie zajmują się pracą wychowawczą wśród młodzieży i zagadnieniem rozwoju spółdzielczości produkcyjnej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zamościu.

W grom. Wola Sławińska pow. Lublin dnia 1 marca br. wybuchł pożar, w wyniku którego spłonął budynek wraz z magazynem zbożowym, należącym do Powiatowej Wytwórni Szczepionek i Surowic w Lublinie. Przyczyn powstania pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi KP MO przy współudziale Pow[iatowego] Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie.

W spółdzielni produkcyjnej Pielgrzynie¹ pow. Złotoryja (Wrocław) dnia 1 marca br. wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła ze zbożem, młocarnia i silnik elektryczny. Przyczyn powstania pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Złotoryi.

W nocy z 27 [na] 28 lutego br. we wsi Rutki pow. Szczytno (Olsztyn) nieustaleni dotychczas sprawcy wywiesili ulotkę wykonaną odręcznie o treści antyspółdzielczej i skierowanej przeciwko organizatorom komitetu założycielskiego. Nadmienić należy, że dnia 27 lutego we wsi tej odbyło się zebranie w sprawie założenia spółdzielni produkcyjnej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczytnie.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Miejscowość nieustalona.

W budynku administracyjnym walcowni Huty im. Lenina dnia 28 lutego br. znaleziono ulotkę o treści skierowanej przeciwko Zw[iązkowi] Radzieckiemu, członkom PZPR i organom bezpieczeństwa oraz nawołującej do walki z komunizmem. Nadmienić należy, że ulotki o podobnej treści pojawiły się dwukrotnie w wymienionym budynku w lutym br., o czym informowano w Biuletynach nr. 21[/56] i 23[/56]. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Nowej Hucie².

Na adres Komitetu Powiatowego PZPR w Kępnie (Poznań) dnia 25 lutego br. przesłane zostały pocztą 3 ulotki wykonane odręcznie o treści skierowanej przeciwko PZPR. Ulotki te są podobnej treści do otrzymanych przez wym[ieniony] komitet w dniu 18 lutego br., o czym informowano w Biuletynie nr 21[/56]. Dochodzenie w powyższej sprawie prowadzi grupa operacyjna.

W Łodzi na bramie Dyrekcji Filmów Fabularnych dnia 1 marca nieustalony dotychczas sprawca wywiesił ulotkę (wykonaną ręczną drukarką) o treści antypaństwowej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na adres KP MO w Hrubieszowie (Lublin) dnia 25 lutego br. wpłynął pocztą anonim, którego autor, jako herszt nielegalnej organizacji WiN, grozi dokonaniem morderstw na funkcjonariuszach aparatu partyjnego, Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] i MO. Podaje ponadto, że spalenia stert zboża na szkodę spółdzielni produkcyjnych Szpikołosa i Wolica [Brzozowa] w lutym br. dokonała jego organizacja. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Hrubieszowie.

Instruktor Kom[itetu] Pow[iatowego] PZPR w Koszalinie dnia 27 lutego br. otrzymał pocztą anonim (wykonany odręcznie), którego autor wzywa go do zaprzestania aktywnej działalności politycznej, a w przeciwnym wypadku grozi mu śmiercią. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie.

Przewodniczący Kolegium Orzekającego przy Prez[ydium] Pow[iatowej] Rady Narodowej w Aleksandrowie (Bydgoszcz), członek PZPR dnia 25 lutego br. otrzymał pocztą anonim (wykonany odręcznie), którego autor grozi mu konsekwencjami w wypadku dalszego kontynuowania aktywnej pracy społecznej i zawodowej. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Aleksandrowie.

Członek PZPR, małorolny chłop z grom. Chłopków³ pow. Biłgoraj (Lublin), otrzymał pocztą anonim, którego autor grozi mu represjami w wypadku niezaprzestania dalszej aktywnej pracy społecznej. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Biłgoraju.

Chłop z pow. Ostrzeszów (Poznań), który pierwszy wyraził chęć przystąpienia do spółdzielni produkcyjnej dnia 29 lutego br., otrzymał anonim z pogróżkami. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ostrzeszowie.

² Zob. Biuletyn nr 21[/56], przypis 4.

³ Gromada Chłopków istniała do 1954 r., następnie weszła w skład gromady Jędrzejówka.

Na adres redakcji „Życia Warszawy” dnia 1 marca br. wpłynął pocztą anonim wykonany na maszynie o treści antyradzieckiej. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] m.st. Warszawy.

W poczekalni stacji kolejowej w Trzeborzu pow. Pyrzyce (Szczecin) dnia 28 lutego br. nieustalony dotychczas sprawca napisał antykomunistyczne hasła, podpisując inicjałami NTS. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pyrzycach.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 28 lutego br. aresztował ukrywającego się pod przybranym nazwiskiem pracownika Spółdzielni Szewskiej „Olgina” we Wrocławiu, pochodzenia chłopskiego, lat 46. Wymieniony w okresie okupacji współpracował z SD, a od 1942 r. do końca 1943 na terenie Baranowicz (BSRR) był komendantem obozu koncentracyjnego⁴, gdzie w bestialski sposób znęcał się nad więźniami i brał udział w ich rozstrzeliwaniu. W 1944 r. jako dowódca kompanii białoruskiego batalionu ekspedycyjnego brał udział w akcjach pacyfikacyjnych przeciwko partyzantom⁵.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie dnia 27 lutego br. aresztował za celowe podpalenie w październiku 1955 r. ściany korkowej w komorze chłodni jednostki pływającej dwóch pracowników Stoczni Szczecińskiej, pochodzenia robotniczego, w wieku 30 i 41 lat. Sankcję na areszt wydała Prokuratura Generalna.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie dnia 28 lutego br. aresztował za rozpowszechnianie antypaństwowej propagandy w miejscu publicznym i grożenie śmiercią aktywistom partyjnym starszego inspektora BHP, zatrudnionego w Zakładzie Doskonalenia Rzemiosła w Szczecinie, pochodzenia obszarniczego, lat 33.

Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ostródzie (Olsztyn) dnia 27 lutego br. aresztował za organizowanie zbiorowego słuchania wrogich audycji radiowych Wolnej Europy robotnika Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego w Ostródzie, pochodzenia robotniczego, lat 37.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie dnia 28 lutego br. aresztował za podszywanie się pod funkcjonariusza MO i bezprawne przeprowadzanie rewizji mieszkańca pow. Wadowice, poch[odzenia] chłopskiego, lat 23, wykształcenia średniego, bez stałego miejsca pracy, czł[onka] ZMP.

⁴ Mowa o obozie w Kołdyczewie, oddalonym o 16 km od Baranowicz; zob. Biuletyn nr 65[/56], przypis 2.

⁵ Siergiej Bobko (ur. 1910), ukrywający się pod nazwiskiem Stefan Bukowski. Od 1941 r. członek Sicherheitsdienst w Baranowiczach, od jesieni 1942 r. jeden z organizatorów obozu w Kołdyczewie i komendant straży obozowej (do grudnia 1943). Od początku 1944 r. dowódca 7. kompanii w 13. Schutzmannschaft der Sipo Bataillon (białoruski), wraz z którym wycofał się w tym roku z terenów Białorusi. Od sierpnia 1944 r. przebywał w Poznaniu, w 1945 r. osiedlił się we Wrocławiu; zob. Biuletyn nr 65[/56], przypis 2. AIPN, 1583/187, Sprawozdanie WUdsBP we Wrocławiu za I kwartał 1956 r., k. 113; AIPN Wr, 039/9826, Akta śledcze Sergiusza Bobki; „Głos Olsztyński”, 21 V 1956.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie dnia 29 lutego br. zatrzymał za udzielanie pomocy materialnej członkom bandy „Wrzosa” chłopca z pow. Lubartów, lat 33.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 23/[56] z dnia 29 lutego br. w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie ukrywającego się księdza podejrzanego o wysyłanie do członków partii i aktywistów społecznych oraz postępowych księży anonimów pogróżkowych – podaje się, że do sprawy tej dnia 29 lutego br. za udzielanie pomocy wymienionemu aresztowano pracownicę laboratorium dentystycznego przy Wydziale Zdrowia Prez[ydium] Powiatowej Rady Narodowej w Przeworsku, poch[odzenia] drobnomieszczańskiego, lat 40. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 23 lutego br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu zatrzymanych za usiłowanie przekroczenia granicy państwowej z zamiarem ucieczki do Niemiec Zachodnich dwóch górników kopalni „Nowa Ruda” i górnik kop[alni] „Bolesław Śmiały”, pochodzenia robotniczego, w wieku od 20 [do] 34 lat. Sankcję na areszt wydał prokurator powiatowy.

Wojska Ochrony Pogranicza przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie osobnika zatrzymanego w dniu 23 lutego br. za usiłowanie przekroczenia nielegalnie granicy z Polski do Zw[iązku] Radzieckiego.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 24 lutego br. przejął od MO zatrzymanego osobnika podejrzanego o usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej, pochodzenia robotniczego, narod[owości] i obyw[atelstwa] niemieckiego, lat 24, bez stałego miejsca pracy. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wyrok sądowy

Sąd Wojewódzki w Poznaniu dnia 23 lutego br. skazał 1 osobę na karę 3 lat więzienia za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji
(–) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 90–94.

1956 marzec 6, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 25/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-B/30/56

Warszawa, dnia 6 marca 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 25[56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

We wsi Jeziorki¹ pow. Łomża (Białystok) dnia 29 lutego br. czterech uzbrojonych bandytów dokonało napadu na mieszkanie ekspedienta sklepu GS i po sterroryzowaniu domowników zmusili go do otwarcia sklepu, rabując część towaru. Po dokonanych rabunku bandyci ponownie udali się do mieszkania wymienionego ekspedienta i zrabowali około 30 000 zł, pochodzących z utargu, po czym odjechali saniami w nieustalonym dotychczas kierunku. Pościg utrudniła zamieć śnieżna. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna.

W nocy z 1 na 2 marca br. w powiecie Olkusz (Kraków) nieustaleni dotychczas sprawcy dokonali trzech kolejnych włamań do budynków GRN i sklepu GS. Sprawcy włamań zrabowali: z GRN w Zabrozu² odzież na sumę 45 000 zł, pochodzącą z egzekucji u chłopów zalegających w obowiązkowych dostawach; z GRN w Wielmoży 24 zł gotówki oraz ze sklepu GS w Zabrozu materiały tekstylne na sumę 7000 zł. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i KP MO w Olkuszu.

Na stacji kolejowej w Czechowicach pow. Bielsk (Stalinogród) dnia 23 lutego br. o godz. 11.37 uległy wykolejeniu i rozbiciu 4 wagony ładowane, wchodzące w skład pociągu towarowego zdążającego z Czechowic do stacji Czarnolesie. Przyczyną wykolejenia wagonów było niewyjęcie płozy hamulcowej spod wagonu ruszającego pociągu. W wyniku powyższego uległo zniszczeniu 13 urządzeń elektrycznych wraz z urządzeniami sygnalizacyjnymi przy zwrotnicach, 2 iglice oraz pękła jedna szyna. Na uwagę zasługuje fakt, że w dniu 29 lutego br. na adres zawiadowcy stacji Czechowice wpłynął pocztą anonim (wykonany odręcznie), którego autor zwraca się, by nie karać ludzi za powyższy wypadek, gdyż dokonany on został przez ludzi pokrzywdzonych, a w wypadku niezastosowania się do powyższego ostrzeżenia grozi podobnym wrogim aktem. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Bielsku.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o wieś gromadzką Jeziorko.

² Prawdopodobnie Zadroże.

Pracownik do spraw skupu i kontraktacji przy GRN w Lubieszewie pow. Drawsko (Koszalin) – kandydat PZPR, dnia 29 lutego br. otrzymał pocztą anonim (wykonany odręcznie), którego autor grozi mu konsekwencjami w wypadku dalszego publikowania w prasie swych artykułów na temat materialistycznego poglądu na świat. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Drawsku.

Kierownik Działu Zatrudnienia i Organizacji Warszawskiego Zjednoczenia Instalacji Przemysłowych – czł[onek] PZPR, dnia 5 marca br. otrzymał pocztą anonim, którego autor grozi mu wykonaniem wyroku śmierci. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie.

Średniorolny chłop z gromady Gołaszyn pow. Łuków (Lublin) dnia 3 marca br. otrzymał pocztą anonim, którego autor wzywa go do zaniechania dalszej aktywnej działalności społecznej na rzecz obowiązkowych dostaw, a w przeciwnym wypadku grozi mu śmiercią. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łukowie.

Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ostrzeszowie (Poznań) dnia 3 marca br. otrzymała pocztą anonim o treści skierowanej p[rzeciw]ko spółdzielczości produkcyjnej. Wszczęto dochodzenie.

Przewodniczący GRN w Warzynie pow. Jędrzejów (Kielce) – czł[onek] ZSL, dnia 24 lutego br. otrzymał anonim z pogróżkami. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Jędrzejowie.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Komenda Powiatowa MO przy współdziałaniu Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chełmie (Lublin) dnia 5 marca br. aresztowała 2 bandytów, w wieku po 22 lata, którzy w dniu 7 lutego br. dokonali zbrojnego napadu rabunkowego na sklep GS w pow. Chełm, a w dniu 29 lutego br. dokonali napadu na sklep GS w grom. Zienie pow. Łosice (Warszawa), o czym informowano w Biuletynie nr 24/[56]. Podczas rewizji przy jednym z aresztowanych bandytów znaleziono pistolet. Nadmienić należy, że aresztowani bandyci w grudniu ub.r. powrócili z więzienia, gdzie odbywali karę za przynależność do nielegalnej organizacji. Śledztwo p[rzeciw]ko aresztowanym prowadzi KW MO w Lublinie.

W wyniku prowadzonego śledztwa p[rzeciw]ko aresztowanym członkom bandy „Wrzosa” dnia 4 marca br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie aresztował za współudział w magazynowaniu broni należącej do bandy mieszkańca powiatu Wołomin (Warszawa), pochodzenia chłopskiego, lat 41. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 22/[56] z dnia 21 lutego br. w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie 2 osób, w tym górnika kopalni „Śląsk” w Świętochłowicach, podejrzanych o przechowywanie materiałów wybuchowych i pistoletu – podaje się, że do sprawy tej dnia 29 lutego br. Miejski Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chorzowie aresztował mieszkańca pow. Włodawa (Lublin), pochodzenia chłopskiego, lat 18, czł[onka] ZMP, bez stałego miejsca pracy. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu dnia 2 marca br. aresztował za rozpowszechnianie treści wrogiej

ulotki zagranicznej robotnika Powiatowego Przedsiębiorstwa Budowlanego w Strzelcach Opolskich, pochodzenia robotniczego, lat 31.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie dnia 1 marca br. aresztował za nielegalne posiadanie broni palnej i pobicie kierownika PGR w pow. Świdwin chłopą, posiadającego 3 ha ziemi, lat 29, zam[ieszkałego] w pow. Łobez woj. Szczecin.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie dnia 3 marca br. aresztował za publiczne szkalowanie przedstawicieli rządu PRL robotnika kopalni węgla „Bolesław Śmiały”, pochodzenia robotniczego, lat 26, zam[ieszkałego] w Łaziskach Górnych.

W Biuletynie nr 23[/56] z dnia 29 lutego br. zamieszczono informację o otrzymaniu anonimów przez członka spółdzielni produkcyjnej w Modzurowie pow. Racibórz (Opole) i jego krewnego, którym autor anonimów groził konsekwencjami za rzekome przy czynienie się do przeniesienia księdza na inną parafię. W wyniku prowadzonego dochodzenia Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Raciborzu ustalił autora anonimów, którym jest robotnica PGR, pochodzenia robotniczego, lat 39. Śledztwo p[rzeciwiw]ko wymienionej prowadzone jest z wolnej stopy.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Rzeszowie dnia 29 lutego br. skazał jedną osobę na karę 7 lat więzienia za nielegalne magazynowanie broni.

Sąd Wojewódzki w Olsztynie skazał dwie osoby na kary 1 roku i 1 roku i 2 m[ie]sięcy więzienia za nielegalne posiadanie broni.

Sąd Wojewódzki w Koszalinie dnia 5 marca br. skazał jedną osobę na karę 2 lat więzienia za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji

(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 95–98.

1956 marzec 9, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 26/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 9 III 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 26[/56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W Tarnowskich Zakładach Kruszywa w Komorowie (Kraków) w nocy z 4 na 5 marca br. nieustaleni dotychczas sprawcy przecięli dwie taśmy gumowe przy transporterach oraz jeden transporter opuścili na wagony kolejowe podstawione pod załadunek żwiru, który w czasie ruszania wagonów uległ całkowitemu zniszczeniu. Dochodzenie prowadzi Pow[iatowy] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Tarnowie.

W elektrowni Stalowa Wola (Rzeszów) dnia 7 marca br. o godz. 6.15 z przyczyn dotychczas nieustalonych nastąpiła eksplozja wyłącznika ekspansyjnego na podstacji 6 KW, w wyniku czego na okres jednej godziny unieruchomiona została cała elektrownia. Dochodzenie prowadzi Deleg[atura] Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalowej Woli.

W pobliżu Huty im. Bolesława Bieruta w Częstochowie¹ (Stalinogród) dnia 6 marca br. nieustalony dotychczas sprawca poprzez wymontowanie 30 bezpieczników ze skrzynek kablowych uszkodził napowietrzną linię telefoniczną W-Cz i specjalną Warszawa–Stalinogród. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Częstochowie.

W PGR Jędrzejowo pow. Czarnków (Poznań) dnia 6 marca br. około godz. 22.50 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła ze znajdującą się w niej paszą i siewkarnią. Ze wstępnego dochodzenia wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy współdziałaniu KP MO w Czarnkowie.

W m. Przedświt pow. Ostrów Maz[owiecka] (Warszawa) w nocy z 2 na 3 marca br. nieustaleni dotychczas sprawcy dokonali włamania do budynku GRN, skąd zrabowali kasety z pieczętkami. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy współdziałaniu KP MO.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Tj. huta „Częstochowa”. W kwietniu 1952 r., z okazji 60. rocznicy urodzin Bolesława Bieruta nazwano jego imieniem kilka instytucji i zakładów (poza wspomnianą hutą m.in. Uniwersytet Wrocławski i Fabrykę Samochodów Ciężarowych w Lublinie).

Na terenie liceum ogólnokształcącego w Wąbrzeźnie (Bydgoszcz) dnia 7 marca br. nieustaleni dotychczas sprawcy w jednej z klas zniszczyli portrety przedstawicieli rządu, a w dwóch innych klasach zerwali i zniszczyli programy szkolenia ideologicznego dla zetempowców. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wąbrzeźnie.

Na terenie budowl przy ul. Brackiej w Warszawie dnia 6 marca br. znaleziono ulotkę wykonaną odręcznie, której autor – wskazując na strajki prowadzone przez robotników w innych krajach – nawołuje pracowników Zjednoczenia Budowy Miejskiej² do strajku w celu osiągnięcia większych zarobków i lepszych warunków pracy. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] m.st. Warszawy.

Dwaj średniorolni chłopci z gromady Dylągówka pow. Rzeszów dnia 3 marca br. otrzymali anonimy z pogrózkami, w których autor szkaluje gospodarkę spółdzielczą oraz wzywa ich, by nie wstępowali do spółdzielni produkcyjnej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie.

Na terenie WSK Rzeszów dnia 3 marca br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę dokonane zostały wrogie napisy szkalujące przedstawicieli międzynarodowego ruchu robotniczego. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie.

W gromadzie Staniszcze Małe pow. Strzelce (Opole) dnia 6 marca br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę narysowane zostały (olejną farbą) dwie swastyki hitlerowskie: jedna na drzwiach budynku GSSCh, druga na murze obok sklepu. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Strzelcach Opolskich.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa publicznego

Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego w Kielcach dnia 6 marca br. aresztowano głównego księgowego zatrudnionego w Spółdzielni Pracy Półfabrykatów Stolarsko-Tapicerskich w Bydgoszczy, pochodzenia robotniczego, lat 36, ukrywającego się od 1945 r. pod przybranym nazwiskiem³. Aresztowany w okresie okupacji pracował w „dwójce” NSZ w oddziałach „Bohuna”⁴ i „Żbika”⁵ na terenie województwa kielec-

² Właśc. Zjednoczenie Budownictwa Miejskiego.

³ Edward Kaczmarek vel Wacław Dębski (ur. 1920). W czasie okupacji członek BCh, następnie NSZ (oddział „Żbika”). W 1946 r. został zatrzymany przez WUBP w Olsztynie i skazany przez WSR w Bydgoszczy 30 kwietnia tego roku na sześć lat więzienia, zwolniony na podstawie amnestii z 1947 r. W październiku 1954 r. próbował zwerbować do bliżej nieokreślonej organizacji informatora „D-8” (na kontakcie Wydziału III WUBP w Bydgoszczy). Od tej pory był rozpracowywany w sprawie agenturalnego sprawdzenia krypt. „Kłos” przez Wydział III WUdsBP w Bydgoszczy. Zatrzymany (wniosek o aresztowanie z 27 lutego 1956) i przekazany do WUdsBP w Kielcach. AIPN, 1583/201, Sprawozdanie WUdsBP w Bydgoszczy za I kwartał 1956 roku, b.p; AIPN, 01222/2746, (mf 10331/2), t. 1–2, Sprawa agenturalnego sprawdzenia [Kaczmarek Edward vel Dębski Wacław].

⁴ Antoni Szacki ps. „Bohun”, „Dąbrowski” (1902–1992), płk. Od 1919 r. w 1. Pułku Ułanów Krechowickich. Brał udział w wojnie 1920 r., podczas której został ranny i dostał się do niewoli bolszewickiej, zwolniony po podpisaniu pokoju ryskiego. Od 1927 r. w 76. pp w Grodnie, we wrześniu 1939 r. w sztabie Armii „Prusy”, od 1940 r. w Związku Jaszczurczym, następnie w NSZ – w latach 1942–1944 szef sztabu Okręgu Kielce. Od sierpnia 1944 r. dowódca Brygady Świętokrzyskiej, wraz z którą w 1945 r. wycofał się przez Śląsk do Czech, a następnie połączył się z 3. AA gen. G.S. Pattona. Po wojnie na emigracji (w Niemczech do 1949 r., we Francji i od 1956 r. w Stanach Zjednoczonych). Władze komunistyczne uznały Szackiego za zbrodniarza wojennego i w 1950 r. podjęły starania o jego ekstradycję. W sierpniu 1950 r. odbył się proces A. Szackiego w Tuluzie, ale sąd francuski uniewinnił go od stawianych zarzutów dzięki wstawiennictwu polskiego rządu emigracyjnego, gen. W. Andersa, gen. S. Maczka i różnych środowisk politycznych. Tym samym odmówiono wydania Szackiego i jego żołnierzy przebywających na Zachodzie władzom w Polsce. Z. Siemaszko, *Narodowe Sily Zbrojne*, Warszawa 1985, s. 196.

kiego, zadenuncjował oddział AL z terenu Dąbca⁶, brał udział w aresztowaniu i biciu członków AL, w wyniku czego kilku alowców zostało rozstrzelanych.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku dnia 6 marca br. aresztował za współpracę z bandą „Ryby”, grasującą na terenie woj. białostockiego – chłopkę, zamieszkałą w powiecie Grajewo, lat 33.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu dnia 6 marca br. aresztował za udział w podpaleniu zabudowań gospodarskich 5 chłopów zamieszkałych w powiecie Opole w grudniu 1955 r., mieszkańca powiatu Niemodlin, pochodzenia chłopskiego, narodowości niemieckiej, lat 22, bez stałego miejsca pracy. O pożarach i aresztowaniu podejrzanego o podpalenie informowano w Biuletynie nr 127/[55] z dnia 19 grudnia ub.r.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pyrzycach (Szczecin) dnia 3 marca br. aresztował – za przechowywanie wrogiej ulotki pochodzenia zagranicznego i tygodników zawierających fałszywe wiadomości o ZSRR – księgowego Centrali Zaopatrzenia Rolnictwa w Szczecinie – Pododdział w Pyrzycach, pochodzenia rzemieślniczego, lat 56. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie dnia 29 lutego br. aresztowała za systematyczne uprawianie szkodnictwa gospodarczego w rolnictwie starszego agronoma Zespołu PGR Szczecin, pochodzenia chłopskiego, lat 36, wykluczonego z szeregów PZPR, b[yłego] członka BCH i AK oraz kierownika PGR Przecław, pochodzenia chłopskiego, lat 42, b[yłego] czł[onka] AK i PSL. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie dnia 6 marca br. aresztował za dokonanie nadużyć na szkodę Centralnej Hurtowni Materiałów Budowlanych w Koszalinie w 1954 r.:

1) kierownika działu handlowego w Koszalińskiej Hurtowni Mat[eriałów] Budowlanych, pochodzenia intelig[encja] prac[ująca], lat 24;

2) magazyniera Koszalińskiej Wytwórni Materiałów Budowlanych, pochodzenia robotniczego, lat 41;

3) chłopą, posiadającego 3,5 ha ziemi, zam[ieszkałego] w powiecie Nowy Targ (Kra-ków), lat 32.

⁵ Władysław Kołaciński (wg *Informatora* błędnie: Włodzimierz Kołociński) vel Leszczyński vel Kaniewski ps. „Żbik” (1911–1995). W kampanii wrześniowej w obronie Wybrzeża, od sierpnia 1940 r. w OW SN (późniejsza NOW), następnie w NSZ – komendant Okręgu VI Częstochowskiego. W lipcu 1943 r. aresztowany przez gestapo, zbiegł. Od lipca 1944 r. w Brygadzie Świętokrzyskiej (dowódca 4. kompanii I batalionu 204. pp). Na początku 1945 r. w związku z ofensywą Armii Czerwonej rozwiązał oddział, następnie odtworzył go w kwietniu i dowodził nim do września 1945 r. Według *Atlasu* oddział „Żbika” istniał od marca do lipca 1945 r., licząc początkowo 100–150 żołnierzy, by w czerwcu 1945 r. osiągnąć stan ok. 200 ludzi. Kołaciński działał głównie na terenie powiatów piotrkowskiego, koneckiego, włoszczowskiego, kieleckiego i częstochowskiego. Następnie przedostał się na Zachód do II Korpusu gen. W. Andersa. W 1950 r. osiadł na stałe w Stanach Zjednoczonych. Opublikował zbiór wspomnień pt. *Między młotem a swastyką*. AIPN, 0173/3, Brygada Jasnogórska, Charakterystyka nr 3; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie kieleckim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 274; *Informator o nielegalnych...*, s. 194.

⁶ Miejscowość nieustalona. Być może Dąbie.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olsztynie dnia 3 marca br. aresztował za nielegalną sprzedaż towarów reglamentowanych komendanta ochrony przeciwpożarowej przy Zjednoczeniu Przemysłu Mleczarskiego w Olsztynie, pochodzenia robotniczego, lat 32.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze dnia 6 marca przejął od władz NRD osobnika pochodzenia chłopskiego, narodowości polskiej, lat 39, który w połowie lutego br. przekroczył nielegalnie granicę z Polski do NRD. W toku dotychczasowego śledztwa ustalono, że aresztowany w grudniu 1955 r. przekroczył granicę z NRD do Polski i przebywał nielegalnie w kraju przez okres 2 miesięcy. Podczas zatrzymania znaleziono przy nim 3 mapy Polski, kompas, nożyce do cięcia drutu, notatki dot[yczące] cen artykułów pierwszej potrzeby w kraju oraz taśmę filmową, na której znajdują się sfotografowane mosty. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 2 marca br. zatrzymały i przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze osobnika pochodzenia robotniczego, lat 21. W toku śledztwa ustalono, że wymieniony w 1951 r. zbiegł nielegalnie z Polski do Niemiec Zachodnich, gdzie przebywał do 1955 r., służył w kompanii wartowniczej oraz że proponowano mu współpracę z wywiadem amerykańskim, na co rzekomo nie wyraził zgody. W październiku ub.r. przekroczył nielegalnie granicę z NRF do NRD, gdzie zgłosił się do władz polskich i został repatriowany do kraju. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na podstawie obywatelskiego powiadomienia Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] wspólnie z MO w Stalowej Woli (Rzeszów) przeprowadził rewizję na strychu jednego z domów mieszkalnych, w wyniku której znaleziono: 2 granaty, 11 ładunków trotylu, 395 szt[uk] amunicji do karabinu, 2 zapalniki do granatów, 65 spłonek do mat[eriałów] wybuchowych, 5 m lontu i 6 rączek do granatów zaczepnych wraz z zapalnikami. Dalsze dochodzenie prowadzi Delegatura [Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalowej Woli i MO.

Wyroki sądowe

Sąd Wojew[ódzki] w Białymstoku dnia 7 marca br. skazał 1 osobę na karę 6 lat więzienia za współpracę z bandą Rogińskiego ps. „Lis”.

Sąd Wojew[ódzki] w Kielcach – Ośrodek w Radomiu dnia 3 marca br. skazał 1 osobę na karę półtora roku więzienia za kolportowanie wśród robotników Huty im. Marcelego Nowotki wrogiej literatury sekty świadkowie Jehowy.

Sąd Wojew[ódzki] w Łodzi dnia 5 marca br. skazał 1 osobę na karę 10 miesięcy więzienia za dokonanie antyrządzieckich napisów na terenie zakładów Wi-Fa-Ma w Łodzi w grudniu 1955 r.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji

(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 99–103.

1956 marzec 12, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 27/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 12 marca 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 27[/56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

Na terenie Powiatowego Zarządu Łączności w Szczecinku i Technikum Leśnego w Warcinie pow. Miastko (Koszalin) dnia 7 marca br. ujawniono wrogie napisy, szkalujące ustrój Polski Ludowej. Dochodzenie w obydwóch wypadkach prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W PGR Psary pow. Oława (Wrocław) w dniach od 6 do 8 marca br. wskutek zatrucia bliżej nieznanym środkiem trującym padły 4 konie, a pozostałe ^bwykazują przejawy chorobowe^b. W związku z tym próbki paszy i zawartości żołądkowej padniętych koni przesłano do analizy laboratoryjnej we Wrocławiu. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Oławie.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa publicznego

W wyniku prowadzonego przez Komitet [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] rozpracowania aresztowano w dniach od 28 lutego do 7 marca br. 5 osób za kradzież tajnych dokumentów i planów obiektów specjalnych z zamiarem przekazania ich ośrodkom wywiadowczym: 2 pracowników Centralnego Zarządu Kolejowych Zakładów Gastronomicznych w Warszawie, pracownika Centralnego Biura Projektów Budownictwa Wiejskiego, pracownika Bielskich Zakładów Przemysłu Drzewnego i pracownika Centralnego Zarządu Przemysłu Kwasu Siarkowego i Nawozów Fosforowych. Aresztowani są w wieku od 34 do 48 lat, dwóch posiada wykształcenie wyższe, jeden jest członkiem PZPR. Postanowienie na areszt wydał prokurator Generalnej Prokuratury.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie dnia 7 marca br. aresztował za nielegalny przemysł i handel zegarkami marynarza Polskiej Żeglugi Morskiej, pochodzenia robotniczego, lat 52. Podczas rewizji znaleziono 70 zegarków. Podejrzany jest on ponadto o współpracę z obcym wywiadem¹.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

^{b-b} *Tak w tekście.*

¹ Mowa o zatrudnionym na statku „Wieczorek” st. marynarzu Antkowiaku – figurancie sprawy agenturalno-grupowej krypt. „Bambus”, prowadzonej przez Wydział Va WUdsBP w Szczecinie. Antkowiak podejrzany był również

Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Przasnyszu (Warszawa) dnia 8 marca br. aresztowała za usiłowanie dokonania napadu rabunkowego na GKS w powiecie Pułtusk mieszkańca Przasnysza, lat 32, bez stałego miejsca pracy. Przy aresztowanym znaleziono 2 pistolety i 7 szt[uk] amunicji².

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 16/[56] z dnia 7 lutego br. w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olsztynie chłopa za przesłanie do rozgłośni radiowej Wolna Europa anonimującego stosunki w Polsce Ludowej – podaje się, iż do sprawy tej dnia 7 marca br. aresztowano sanitariusza weterynarii, zatrudnionego w PGR Rasząg pow. Biskupiec, pochodzenia chłopskiego, lat 30, kand[ydata] PZPR, który inspirował uprzednio aresztowanego do napisania anonimów. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Międzyrzeczu (Zielona Góra) dnia 8 marca br. aresztował za rozpowszechnianie w miejscu pracy propagandy rewizjonistycznej robotnika Parowozowni PKP Zbąszynek, pochodzenia robotniczego, lat 54. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

W wyniku prowadzonego rozpracowania przez Delegaturę Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Drawsku (Koszalin) dnia 9 marca br. został aresztowany za prowadzenie wrogiej działalności w spółdzielni produkcyjnej w Suliszewie, wyrażającej się w namawianiu poszczególnych członków do występowania ze spółdzielni oraz rozpowszechnianie antyspółdzielczej propagandy – chłop, posiadający 8,6 ha ziemi, lat 52. Sankcję na areszt wydał prokurator woj[ewódzki].

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie dnia 9 marca br. aresztował za przynależność w latach 1944–1945 do b[yłej] kontrewolucyjnej organizacji pn. Armia Krajowa i udział w napadzie na dwóch funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa państwowego ZSRR na terenie powiatu Wołóżyń (BSRR)³ robotnika Zakładów Przemysłu Włókienniczego w Złocieńcu pow. Drawsko, pochodzenia chłopskiego, lat 32.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 26/[56] w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie trzech osób za dokonanie nadużyć na szkodę Centralnej Hurtowni Materiałów Budowlanych – podaje się, iż do sprawy tej dnia 7 marca br. aresztowano magazyniera Koszalińskiej Hurtowni Materiałów Budowlanych, pochodzenia robotniczego, lat 36. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olsztynie dnia 8 grudnia br. aresztował za kradzież różnych przedmiotów z magazynu jednostki wojskowej chłopa, posiadającego 5 ha ziemi, lat 25, zam[ieszkałego] w powiecie Sokołów Podl[aski]. O aresztowaniu dwóch osób do ww. sprawy informowano w Biuletynach nr. 19/[56] i 20/[56].

o kontakty z ośrodkiem wywiadu angielskiego w Szwecji. AIPN, 1583/129, Sprawozdanie WUdsBP w Szczecinie za I kwartał 1956 r., k. 124; *ibidem*, Sprawozdanie WUdsBP w Szczecinie za III kwartał 1956 r., k. 177.

² Aresztowany wówczas został były funkcjonariusz aparatu bezpieczeństwa Józef Piętek. Doniesienie o jego planach złożył również były funkcjonariusz, któremu Piętek wcześniej proponował współudział w napadzie. AIPN, 1583/186, Sprawozdanie WUdsBP w Warszawie za I kwartał, k. 11.

³ Zob. Biuletyn nr 6/[56], przypis 2.

Na polecenie prokuratora wojewódzkiego został aresztowany przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie członek b[yłej] bandy NSZ, lat 32 – za dokonanie szeregu morderstw, m.in. żołnierzy Armii Radzieckiej. Wymieniony ukrywał się od [czasu] wyzwolenia. Dnia 7 marca br. zgłosił się on do prokuratora wojewódzkiego, zdał pistolet i 2 granaty oraz podał miejsce przechowywania dwóch automatów.

Na polecenie prokuratora wojewódzkiego Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach aresztował członka b[yłej] bandy terrorystycznej za współudział w dokonaniu napadów i morderstw w latach 1945–1949. Wymieniony zgłosił się do prokuratury w dniu 6 marca br.⁴

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Szczecinie dnia 6 marca br. skazał jedną osobę na karę 6 lat więzienia za spowodowanie pożaru w PGR Gostomin pow. Łobez, nadużycia i kradzieże.

Sąd Wojewódzki w Zielonej Górze dnia 9 marca br. skazał jedną osobę na karę 4 lat więzienia za rozpowszechnianie antypaństwowej i antyradzieckiej propagandy.

Sąd Wojewódzki w Białymstoku dnia 8 marca br. wydał wyroki skazujące:

- jedną osobę na karę 5^{1/2} lat więzienia za udzielanie pomocy bandzie Rogińskiego,
- jedną osobę na karę 1 roku więzienia z zawieszeniem kary na 2 lata za niemeldowanie władzom o wiadomym jej fakcie nielegalnego przechowywania broni przez 2 osoby.

Sąd Wojewódzki w Zielonej Górze dnia 6 marca br. skazał 2 osoby na kary po dwa i pół roku więzienia i jedną osobę na 3 lata więzienia za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji

(–) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 104–107.

^c *Cyfra słabo czytelna. Może być także: 3.*

⁴ Jan Dymiński ps. „Sep” (ur. 1927). Od 1944 r. w AK, w okresie od października 1947 r. do marca 1948 r. w ugrupowaniu Mariana Sowy ps. „Orlicz”, a od marca do maja 1948 r. członek ugrupowania Aleksandra Życińskiego ps. „Wilczur”, następnie ukrywał się. W dniu 5 marca 1956 r. zgłosił się do Prokuratury Generalnej i zdał broń. Aresztowany, wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Kielcach został skazany – po zastosowaniu ustawy o amnestii – na 5 lat więzienia. AIPN, 1583/118, Sprawozdanie WUdsBP w Kielcach za I kwartał 1956 r., k. 29; AIPN, 0173/194, Ugrupowanie bez nazwy, Charakterystyka nr 269, k. 77 – Kwestionariusz osobowy Dymińskiego Jana ps. „Sep”.

1956 marzec 14, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 28/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 14 marca 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 28[56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

We wsi Świecie [Kołobrzeskie] pow. Kołobrzeg (Koszalin) dnia 12 marca br. o godz. 18.30 dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS, skąd po sterroryzowaniu personelu i klientów zrabowali pieniądze z dziennego utargu i część towaru. Dochodzenie prowadzi KP MO przy współdziałaniu Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kołobrzegu.

Na terenie kopalni „Klimontów” pow. Będzin (Stalinogród) na poziomie 420 – nad obudową hali transformatorów – dnia 12 marca br. wybuchł pożar, który zdołano zlokalizować. W wyniku dokonanych oględzin ustalono, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Będzinie.

W kopaniu węgla brunatnego w Zarebie pow. Lubań (Wrocław) dnia 11 marca br. o godzinie 5.00 powstał pożar, który w zarodku zlokalizowano. Ze wstępnego dochodzenia wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia, na co wskazują kawałki drzewa i słoma pozostawione na miejscu wybuchu pożaru. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lubaniu.

W Państwowych Zakładach Przemysłu Gumowego w Grudziądzu (Bydgoszcz) dnia 9 marca br. nieustalony dotychczas sprawca wrzucił do mieszanki przeznaczonej na produkcję taśm izolacyjnych kawałki cegły. Dochodzenie w celu ustalenia sprawcy prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Grudziądzu

W gromadzie Skotniki¹ pow. Kraków na dziedzińcu kościoła dnia 11 marca br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę wywieszona została ulotka o treści skierowanej przeciwko spółdzielczości produkcyjnej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie.

Pracownik Komitetu Powiatowego PZPR w Koninie (Poznań) dnia 2 marca br. otrzymał anonim, którego autor poleca zaniechać organizowania spółdzielni produkcyjnej we

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Miejscowość nieustalona – brak w oficjalnych wykazach gromad. Być może chodzi o dzisiejsze osiedle Skotniki w Krakowie (w dzielnicy Podgórze).

wsi Modła, a w wypadku niezastosowania się do polecenia grozi konsekwencjami. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koninie.

Przewodniczący spółdzielni produkcyjnej w Strózkach² pow. Września (Poznań) dnia 6 marca br. otrzymał anonim, którego autor grozi mu konsekwencjami w wypadku, jeżeli ponownie kandydować będzie na przewodniczącego wymienionej spółdzielni. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrześni.

Przewodniczący GRN w Zawadach^b pow. Łapy (Białystok) dnia 9 marca br. otrzymał pocztą anonim, którego autor grozi mu konsekwencjami za sumienne wykonywanie obowiązków służbowych. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łapach.

Komenda Główna MO otrzymała pocztą anonim wykonany odręcznie o treści szkalującej ustrój Polski Ludowej i ZSRR. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] m.st. Warszawy.

Uczniowi szkoły TPD nr 9 w Warszawie (matka jego jest prokuratorem) podrzucony został do ławki anonim o treści antypaństwowej i antyradzieckiej, wykonany odręcznie, podpisany: „Wolna Polska”. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] m.st. Warszawy.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa publicznego

W wyniku prowadzonego rozpracowania Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pleszewie (Poznań) dnia 9 marca br. aresztowała podejrzanego o przynależność do antypaństwowej organizacji młodzieżowej robotnika Pleszewskich Zakładów Mechanicznych, pochodzenia intelig[encja] prac[ująca], lat 19, czł[onka] ZMP. Podczas rewizji domowej u aresztowanego znaleziono pistolet nienadający się do użytku, granat bez zapalnika oraz 1 kg prochu artyleryjskiego. W śledztwie ustalono, iż wymieniony w roku 1951–1952 wspólnie z dwoma innymi zorganizował nielegalną organizację pod nazwą Młodzieżowa Armia Krajowa³, do której zwerbowali dalszych 9 członków w wieku od 18 do 20 lat. Członkowie organizacji kolportowali na terenie Pleszewa antypaństwowe ulotki oraz zrywali afisze propagandowe. Śledztwo jest toku.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olsztynie dnia 10 marca br. aresztował za pisanie do swych znajomych w kraju i za granicą listów szkalujących ustrój Polski Ludowej i ZSRR listonosza poczty w Olsztynie, pochodzenia chłopskiego (autochton, b[yły] czł[onek] HJ), lat 31. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

^b Było: w Zawadzie.

² Miejscowość nieustalona.

³ Właśc. Młoda Armia Krajowa – organizacja założona i kierowana przez Symforiana Plutę ps. „Sokół” w latach 1951–1952 (wg *Atlasu* działała do marca 1956) na terenie Pleszewa. Działalność jej polegała głównie na sporządzaniu i kolportowaniu ulotek, wykonywaniu antykomunistycznych napisów oraz gromadzeniu broni; planowano także nawiązanie kontaktów z ośrodkami emigracyjnymi w Europie Zachodniej. Liczyła 13 członków, do najaktywniejszych należeli: Edward Hałajda ps. „Mewa”, Julian Kubiak ps. „Jastrząb”, Tadeusz Pietrzak ps. „Jeż” i Antoni Banaszak. Rozpracowywana w ramach sprawy agenturalnego sprawdzenia krypt. „Wir”, aresztowań dokonano w marcu 1956 r. Postanowieniem Sądu Wojewódzkiego w Poznaniu z 22 czerwca 1956 r. sprawę umorzono na podstawie ustawy amnestyjnej. AIPN, 0185/152, Młoda Armia Krajowa, Charakterystyka nr 152; AIPN, 1583/180, Sprawozdanie WUdsBP w Poznaniu za I kwartał 1956 r., k. 71; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie poznańskim 1945–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 493.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku dnia 13 marca br. zatrzymał za handel dewizami 4 marynarzy Polskiej Marynarki Handlowej i mieszkańca [Gdańska-]Wrzeszcza, w wieku od 25 do 46 lat. Wśród zatrzymanych jest 4 członków PZPR.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olsztynie dnia 10 marca br. aresztował za szkodnictwo gospodarcze w rolnictwie i popełnione nadużycia b[yłego] kierownika i b[yłego] brygadzystę budowlanego PGR Kalinowo pow. Giżycko, pochodzenia chłopskiego, w wieku 34 i 41 lat, obaj wykluczeni z szeregów PZPR. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego dnia 10 marca br. aresztowano 2 pracowników kopalni „Michał” w Michałkowicach (Stalinogród), w wieku 19 i 24 lat, podejrzanych o nielegalne przechowywanie materiałów wybuchowych i spowodowanie wybuchu pod oknem zastępcy kierownika Domu Młodego Górnika przy w[yżej] wym[ie-nionej] kopalni w dniu 8 marca br. Podczas rewizji domowej u aresztowanych znaleziono 44 spłonki z lontem i 50 m[e]tr[ów] drutu strzelniczego. Śledztwo p[rzeciw]ko aresztowanym prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 8 marca br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu mieszkańca Szopienic, lat 39, zatrzymanego za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej. Nadmienić należy, że wymieniony w listopadzie 1955 r. powrócił do kraju jako repatriant z Niemiec Zachodnich. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Gdańsku wydał wyroki skazujące:

- jedną osobę na karę 2 lat i 6 m[iesią]cy więzienia za nielegalny handel dewizami,
- jedną osobę na karę 2 lat więzienia za udzielanie pomocy w przemyśle,
- pięć osób na kary od 1 roku do 7 lat więzienia za aktywną działalność w sekcie świadkowie Jehowy.

Sąd Wojewódzki w Białymstoku dnia 9 marca br. skazał jedną osobę na karę 2 lat więzienia za niemeldowanie władzom o wiadomym jej miejscu ukrywania się członków bandy.

Sąd Wojewódzki w Olsztynie dnia 9 marca br. skazał jedną osobę na karę 1 roku więzienia z zawieszeniem na okres 3 lat za rozpowszechnianie wrogiej propagandy.

Sąd dla nieletnich m. Łodzi dnia 12 marca br. skierował 5 nieletnich na pobyt w domu poprawczym za przynależność do antypaństwowej organizacji młodzieżowej pn. Tajny Związek Młodych Orłąt.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji
(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 108–111.

1956 marzec 19, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 29/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 19 marca 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 29[/56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

We wsi Budy Czarnockie pow. Łomża (Białystok) dnia 14 marca br. o godz. 21.00 dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na mieszkanie ekspedienta sklepu GS i po sterroryzowaniu domowników zmusili go do otworzenia sklepu, skąd zrabowali towar na sumę około 10 000 zł. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna.

W miejsc[owości] Łyskornia pow. Wieluń (Łódź) dnia 14 marca br. czterech uzbrojonych bandytów dokonało napadu na księdza, któremu zrabowali 2 zegarki, 2000 zł i część odzieży. Dochodzenie prowadzi KP MO przy współdziałaniu Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wieluniu.

W Bolesławieckich Zakładach Kamienia Budowlanego w Bolesławcu (Wrocław) dnia 16 marca br. o godz. 14.40 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonął warsztat mechaniczny. Przyczyn powstania pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO w Bolesławcu.

Do linii radiowęzła w Siemiatyczach (Białystok) dnia 14 marca br. nieustalony dotychczas sprawca podłączył swój radiodbiornik, transmitując z państw kapitalistycznych audycję w języku polskim¹. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Siemiatyczach.

W Miechowicach² k. Bytomia (Stalinogród) dnia 13 marca br. na pomniku ku czci Armii Radzieckiej nieustalony dotychczas sprawca wywiesił ulotkę wykonaną odręcznie w języku niemieckim o treści antypolskiej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bytomiu.

Dnia 12 marca br. w Warszawie przy ulicy Marszałkowskiej na klatce schodowej jednego z domów mieszkalnych znaleziono ulotkę wykonaną odręcznie o treści anty-

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Była to rozpoczęta o godz. 23.15 i trwająca przez około 30 minut transmisja radia BBC. AIPN, 1583/108, Sprawozdanie WUdsBP w Białymstoku za I kwartał 1956 r., k. 10.

² Od marca 1951 r. dzielnica Bytomia.

państwowej. Nadmienić należy, że ulotki o identycznej treści w ilości 25 sztuk znaleziono na terenie Warszawy w 1955 r. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] m.st. Warszawy.

Członek Rady Zakładowej przy Parowozowni PKP w Czechowicach pow. Bielsko (Stalinogród) – członek PZPR, dnia 12 marca br. otrzymał pocztą anonim (wykonany odręcznie), którego autor grozi mu śmiercią za aktywną pracę społeczną i zawodową. Nadmienić należy, że w dniu 29 lutego br. anonim o treści zastraszającej otrzymał zawiadowca stacji PKP Czechowice, o czym informowano w Biuletynie nr 25[/56]. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Bielsku.

Członek PZPR, zamieszkały w powiecie Rzeszów, dnia 12 marca br. otrzymał pocztą anonim (wykonany odręcznie), którego autor grozi mu pobiciem w wypadku, jeżeli nie zaprzestanie organizowania spółdzielni produkcyjnej w Słocinie. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie.

W budynku administracyjnym Zakładów Gazownictwa Okręgu Poznańskiego dnia 16 marca br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę dokonany został napis o treści antypaństwowej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Dnia 15 marca br. o godz. 9.00 do PGR Zawady pow. Człuchów (Koszalin) przyszło dwóch uzbrojonych w automaty osobników, którzy zażądali wydania im śniadania, a po spożyciu udali się do lasu. W wyniku natychmiastowego pościgu zorganizowanego przez Delegaturę Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego], MO i KBW obaj bandyci zostali ujęci. Są to dezertery Wojska Polskiego.

Żołnierze Wojska Polskiego przebywający w lasach pow. człuchowskiego woj. Koszalin dnia 15 marca br. natrafili na bunkier, w którym ujęli dwóch ukrywających się członków b[yłej] bandy UPA, w wieku 30 i 32 lata. Przy bandytach znaleziono dwa pistolety i karabin. Zatrzymani bandyci przekazani zostali do Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Człuchowie³.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze dnia 13 marca br. aresztował za dokonanie zbrojnego napadu na funkcjonariusza MO w 1954 r. i usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej trzech pracowników Gubińskich Zakładów Przemysłu Terenowego i mieszkańca pow. Gubin (bez stałego miejsca pracy), wszyscy pochodzenia chłopskiego, w wieku od 18 do 20 lat. Wśród aresztowanych jest 3 b[ytych] członków ZMP, uprzednio karanych sędownie za kradzież i chuligaństwo. Podczas rewizji u jednego z aresztowanych znaleziono 2 zapalniki do min i 2 zamki do karabinów. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 28[/56] w sprawie aresztowania przez Delegaturę Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pleszewie (Poznań) robotnika Pleszewskich Zakładów Mechanicznych podejrzanego o przynależność do antypaństwowej organizacji – podaje się, iż do sprawy tej dnia 14 marca br. aresztowano dalsze 2 osoby: robotnika Pleszewskich Zakładów Mechanicznych i robotnika

³ Jednym z zatrzymanych był Michał Łowczanin ps. „Semenko”; zob. Biuletyn nr 57[/56], przypis 3.

Zakładów Mechanicznych i Odlewni Żeliwa, pochodzenia robotniczego, w wieku 17 i 18 lat. Jeden z aresztowanych jest członkiem ZMP. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie dnia 12 marca br. aresztował podejrzanego o werbunek członków do antypaństwowej organizacji pracownika Stoczni Szczecińskiej, pochodzenia robotniczego, lat 24, członka PZPR, wykształcenia średniego. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu dnia 15 marca br. aresztował podejrzanego o nielegalne przechowywanie broni palnej i związek z antypaństwową organizacją robotnika Zakładów Naprawczych w Grodzisku, pochodzenia robotniczego, lat 25.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy dnia 14 marca br. aresztował członka b[yłej] bandy terrorystyczno-rabunkowej, lat 32, pochodzenia robotniczego. Wymieniony w latach 1947–1949 na terenie woj. bydgoskiego dokonał szeregu zbrojnych napadów. W 1949 r. podczas likwidacji bandy zbiegł na teren woj. rzeszowskiego, ukrywając się do maja 1955 r. tj. do czasu ujawnienia się⁴.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie dnia 15 marca br. aresztował za przynależność w latach 1944–1945 do zbrojnej bandy LSB i branie udziału w morderstwach i napadach na terenie pow. Brzozów pracownika Centralnego Zarządu Maszyn w Hucie im. Lenina, pochodzenia chłopskiego, lat 36, b[yłego] czł[onka] BCh. O aresztowaniu 2 członków wymienionej bandy informowano w Biuletynie nr 13/[56] z dnia 31 stycznia br.

Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ostrowi Maz[owieckiej] (Warszawa) dnia 12 marca br. aresztowa[ł] ukrywającego się b[yłego] czł[onka] bandy NZW – górnika kopalni „Wiktoria” w Wałbrzychu, pochodzenia chłopskiego, lat 30. Wymieniony w latach 1945–1946, jako członek bandy NZW, dokonał szeregu napadów rabunkowych na terenie pow. Ostrów Maz[owiecka] oraz brał udział w zabójstwie funkcjonariusza MO⁵.

⁴ Prawdopodobnie Walenty Jarosz vel Edward Ponikiewicz ps. „Murzyn” (ur. 1923). Od 1942 r. członek AK na terenie Malawy, po wojnie w oddziale Ignacego Kunysza ps. „Rozmaryn”. Według kwestionariusza osobowego (AIPN Rz, 05/187, b.p.) w 1946 r. wyjechał do Bydgoszczy, choć z „karty na czyn przestępczy” (ta sama sygnatura) wynika, że jeszcze pod koniec grudnia 1946 r. był w Malawie. W 1947 r. zgłosił się w PUBP w Rzeszowie i zdał broń. Został oskarżony m.in. o udział w zabójstwie zastępcy wojewódzkiego pełnomocnika ds. reformy rolnej Bronisława Kozy, funkcjonariusza MO Bronisława Balcera (Belcera?) i Bronisława Borowina (Boronia?) w grudniu 1944 r. AIPN, 1583/201, Sprawozdanie WUdsBP w Bydgoszczy za I kwartał 1956 roku, b.p.; AIPN Rz, 05/187, Ugrupowanie bez nazwy [Ignacy Kunysz „Rozmaryn”], Charakterystyka nr 166, b.p.; AIPN, 05/191, Ugrupowanie bez nazwy, Charakterystyka nr 170; AIPN, 05/42, mf; AIPN, 0172/24, Ugrupowania bez nazwy [b. Obwód Rzeszów AK], Charakterystyka nr 23.

⁵ Czesław Gołąb (ur. 1925). W latach 1945–1946 członek NZW. Aresztowany w wyniku realizacji sprawy agenturalno-poszukiwawczej nr 27, m.in. w związku z jego udziałem w zabójstwie milicjanta Henryka Szyła (Szyta?) w 1946 r. AIPN, 1583/186, Sprawozdanie WUdsBP w Warszawie za I kwartał, k. 11; AIPN, 0207/6832, Teczka kontrolno-obszernyjna. Gołąb Czesław s. Józefa [i in.]; AIPN, 0227/196, Akta śledcze [przeciwko Czesławowi Gołąbowi].

Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Żaganiu (Zielona Góra) dnia 14 marca br. aresztował za przechowywanie wrogiej broszury prowokatora Światły i rozpowszechnianie jej treści chłopa, posiadającego 10 ha ziemi, lat 42.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu dnia 16 marca br. aresztował za dokonywanie nielegalnych transakcji materiałami reglamentowanymi, będącymi własnością Przedsiębiorstwa Budowy Sieci Elektrycznych w Poznaniu, kierownika technicznego wymienionego przedsiębiorstwa, lat 32, wykształcenia średniego (od lutego br. ukrywał się ^bna terenie stalinogrodzkiego^b). O aresztowaniu do sprawy tej 2 osób informowano w Biuletynie nr 21[/56] z dnia 21 lutego br.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 13 marca br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu b[yłego] robotnika kop[alni] „Czerwona Gwardia”, pochodzenia robotniczego, lat 31, zatrzymanego za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy do NRD.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 22[/56] i 25[/56] z dnia 21 lutego br. i 6 marca br. w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie trzech osób podejrzanych o nielegalne przechowywanie materiałów wybuchowych i pistoletu – podaje się, iż w dniu 9 marca br. w wyniku przeprowadzonej rewizji u jednego z aresztowanych znaleziono: 8 granatów, 2 zapalniki, zamek do karabinu, lufę do sztucera i kilka grotów iglicznych do broni. W śledztwie ustalono, że aresztowani zamierzali nielegalnie przekroczyć granicę państwową, a granaty miały im służyć do walki w wypadku zatrzymania ich przez WOP.

Wyrok

Sąd Wojewódzki w Białymstoku dnia 13 marca br. skazał jedną osobę na karę półtora roku więzienia za niemeldowanie władzom o wiadomym jej miejscu ukrywania się członków bandy.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji
(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 112–116.

^{b-b} *Tak w tekście. Powinno być: na terenie województwa stalinogrodzkiego.*

1956 marzec 21, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 30/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 21 marca 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 30[/56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W gromadzie Dąbrówka pow. Biłgoraj (Lublin) w nocy z 17 na 18 marca br. 3 uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS, skąd po sterroryzowaniu właściciela budynku, w którym mieści się sklep zrabowali towar na sumę około 30 000 zł. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Biłgoraju.

W spółdzielni produkcyjnej Strupin Duży pow. Chełm (Lublin) dnia 16 marca br. około godz. 21.00 spłonęła sterta ze słomą. Z[e] wstępnego dochodzenia wynika, iż pożar powstał na skutek podpalenia. Dochodzenie prowadzi KP MO przy współudziale Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chełmie.

W Zakładach Ceramicznych w Ziębicach pow. Ząbkowice Śląskie (Wrocław) dnia 18 marca br. o godz. 3.15 wybuchł pożar w hali produkcyjnej, który zdołano w zarodku zlokalizować. Aresztowano strażaka straży przeciwpożarowej, podejrzanego o podpalenie. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ząbkowicach¹.

Na drzwiach remizy strażackiej w miejsc[owości] Gotelp pow. Chojnice (Bydgoszcz) dnia 12 marca br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę wywieszona została ulotka o treści skierowanej p[rzeciw]ko spółdzielczości produkcyjnej i obowiązkowym dostawom. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chojnicach.

Sekretarz GRN w Załukach pow. Białystok dnia 10 marca br. otrzymał pocztą anonim (wykonany odręcznie), którego autor grozi mu spalaniem zabudowań, jeżeli nie za-

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Było to trzecie podpalenie w tych zakładach w pierwszym kwartale 1956 r., dokonane przez tę samą osobę. Wymieniony strażak w śledztwie przyznał się do podpalenia, o których natychmiast meldował przełożonym, w celu – jak tłumaczył – uzyskania wyróżnień i nagród. AIPN, 1583/187, Sprawozdanie WUdsBP we Wrocławiu za I kwartał 1956 r., k. 114.

przestanie dalszej pracy przy organizowaniu spółdzielni produkcyjnych. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku².

Sekretarz POP przy Zakładach Chemimetal w Zawierciu (Stalinogród) dnia 12 marca br. otrzymał pocztą anonim (wykonany odręcznie), którego autor wzywa go do zaniechania dalszej aktywnej pracy społecznej i zawodowej, a w wypadku niezastosowania się do polecenia grozi mu śmiercią. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zawierciu.

Do kierownika szkoły podstawowej we wsi Rutki-Zaborowo powiat Łomża (Białystok), sekretarza POP PZPR, dnia 13 marca br. podrzucony został anonim, w którym autor grozi mu śmiercią za aktywną pracę społeczno-polityczną. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łomży.

Na terenie hurtowni chemicznej w Bydgoszczy dnia 17 marca br. ujawniono napis (wykonany odręcznie) o treści nawołującej do walki zbrojnej z komunizmem. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na stacji kolejowej PKP w Bielszowicach (Stalinogród) dnia 14 marca br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę dokonany został napis o treści antypaństwowej szkalującej przywódców międzynarodowego ruchu robotniczego. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Gliwicach.

Na terenie WSK Świdnik (Lublin) dnia 19 marca br. ujawniono napis o treści szkalującej przywódców międzynarodowego ruchu robotniczego. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Świdniku.

Na trasie kolejowej Gracze–Szydłów pow. Niemodlin (Opole) dnia 17 marca br. w jednym z wagonów nieustaleni dotychczas sprawcy dokonali szeregu napisów o treści rewizjonistycznej i szkalującej PZPR. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Niemodlinie.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 29/[56] w sprawie zatrzymania 2 członków b[ylej] bandy UPA, ukrywających się na terenie powiatu Człuchów (Koszalin) – podaje się, że do sprawy tej Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie dnia 16 marca br. aresztował dalszych 3 ukrywających się członków b[ylej] bandy UPA i 2 współpracowników (w tym jeden kandydat na czł[onka] PZPR), którzy udzielali im pomocy materialnej. Aresztowani są pochodzenia chłopskiego, w wieku od 24 do 58 lat. Sankcje na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Generalnej Prokuratury Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku dnia 19 marca br. aresztował za uprawianie przemytu marynarza Polskiej Marynarki Handlowej, czł[onka] PZPR i mieszkańca Gdyni, bez stałego miejsca pracy, w wieku 28 i 29 lat. Aresztowani podejrzani są ponadto o działalność szpiegowską.

² W sprawie tej PUdsBP w Białymstoku wszczął sprawę agenturalno-śledczą krypt. „Świadomy”. Dokonano też werbunku informatora ps. „Orzech” oraz wysłano rękopisy kilku podejrzanych osób do CLE w celu identyfikacji autora. Adresatem anonimu był Michał Szeremeta. AIPN, 1583/108, Sprawozdanie WUdsBP w Białymstoku za I kwartał 1956 r., k. 8; *ibidem*, Sprawozdanie WUdsBP w Białymstoku za II kwartał 1956 r., k. 49–50.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie dnia 14 marca br. aresztował za przesyłanie anonimów pogróżkowych do aktywistów społecznych nauczyciela szkoły podstawowej w Łośniu pow. Będzin, pochodzenia chłopskiego, lat 45.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie dnia 20 marca br. aresztował ukrywającego się od 1947 r. za nielegalne posiadanie broni (pistolet i 3 granaty) członka b[ylej] organizacji WiN, pochodzenia drobnomieszczańskiego, lat 33, wykształcenia średniego.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku dnia 17 marca br. aresztował za nielegalne przechowywanie pistoletu od 1946 r. robotnika Przedsiębiorstwa Transportowego Budownictwa Przemysłowego, pochodzenia chłopskiego, lat 33.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie dnia 13 marca br. aresztował podejrzanego o spowodowanie pożaru w hali wyposażeniowej Stoczni Szczecińskiej w dniu 1 lutego br. elektryka wymienionej stoczni, pochodzenia robotniczego, lat 27. O spaleniu się hali informowano w Biuletynie nr 15[56] z dnia 4 lutego br.

Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Otwocku (Warszawa) dnia 19 marca br. aresztował za publiczne szkalowanie ustroju Polski Ludowej lekarza, zam[ieszkałego] w Świdrze, pochodzenia mieszczańskiego, lat 45³.

Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego przez Delegaturę Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze dnia 17 marca br. został aresztowany za rozpowszechnianie wrogiej propagandy w związku ze śmiercią tow[arzysza] Bieruta osobnik bez stałego miejsca zamieszkania, pochodzenia robotniczego, lat 47.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Białymstoku dnia 15 marca br. skazał jedną osobę na karę 7 lat więzienia za współpracę z b[ylej] bandą Rogińskiego.

Sąd Wojewódzki w Łodzi dnia 19 marca br. skazał jedną osobę na karę 6 lat więzienia za współudział w morderstwie funkcjonariusza organów bezpieczeństwa i dokonanie napadu na Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Łasku [w] 1945 r.

Sąd Wojewódzki w Opolu dnia 3 marca br. skazał gospodarza domu ss. Elżbietanek w Nysie na karę 3 lat i 6 miesięcy więzienia za przesyłanie do różnych instytucji w NRF i Austrii oszczerczych wiadomości o sytuacji w Polsce oraz za przechowywanie wrogiej literatury, otrzymanej z NRF.

³ Janusz Skórski (ur. 1910). Aresztowany 19 marca 1956 r. (postanowienie o wszczęciu śledztwa z 27 lutego) za komentarze polityczne w miejscu publicznym (w pociągu) we wrześniu 1955 r. W związku ze znalezieniem u niego podczas rewizji domowej dubeltówki wraz z nabojami, oskarżony również o nielegalne przechowywanie broni. AIPN, 1583/186, WUdsBP w Warszawie za I kwartał, k. 11; AIPN, 0207/6834, Akta śledcze przeciwko Skórskiemu Januszowi s. Włodzimierza.

Sąd Wojewódzki w Olsztynie wydał wyroki skazujące:

- jedną osobę na karę 2 lat więzienia za aktywną działalność w sekcje świadkowie Jehowy,
- jedną osobę na karę 3 miesięcy aresztu za przesyłanie do Niemiec Zachodnich listów o wrogiej treści.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji

(-) **Stec M**[ieczysław], mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 117–120.

1956 marzec 24, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 31/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 24 marca 1956 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 31[/56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W Jeżowie [Sudeckim] pow. Jelenia Góra (Wrocław) dnia 21 marca br. dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS, rabując 100 zł i część towaru. W tym samym dniu dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS w Radziewiczach pow. Syców (Wrocław), skąd zrabowali 5000 zł. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] wspólnie z MO.

W miejsc[owości] Karczew¹ pow. Łosice (Warszawa) dnia 19 marca br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę wywieszone zostały 3 ulotki o treści nawołującej chłopów do niewywiązywania się z obowiązkowych dostaw dla państwa. Ulotki wykonane były odręcznie, podpisane: „Organizacja podziemna CZK”. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

We wsi Rozińsko² pow. Olecko (Białystok) dnia 21 marca br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę rozrzucone zostały ulotki (wykonane na maszynie) o treści antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olecku.

W Gryfowie Śl[ąskim] pow. Lwówek (Wrocław) w pobliżu przystanku PKS i stacji PKP dnia 21 marca br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę wywieszone zostały 2 ulotki (wykonane na maszynie) o treści antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lwówku Śląskim.

Do Prezydium GRN w Nowince pow. Augustów (Białystok) dnia 14 marca br. wpłynął anonim (wykonany odręcznie), którego autor grozi podpaleniem lasu państwowego za ukaranie przez prezydium chłopów, którzy odmówili udziału przy wywózce drzewa z lasu. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Augustowie.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Miejscowość nieustalona lub mowa o Karczewie w powiecie otwockim.

² Miejscowość nieustalona.

Przewodniczący spółdzielni produkcyjnej w Matyldowie pow. Sochaczew (Warszawa) dnia 19 marca br. otrzymał pocztą anonim (wykonany odręcznie), którego autor grozi mu śmiercią. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sochaczewie³.

Racjonalizator Aleksandrowskich Zakładów Przemysłu Pończosznego w Aleksandrowie (Łódź) – czł[onek] PZPR, dnia 21 marca br. otrzymał anonim z pogrozkami w związku ze zgłoszeniem wniosku racjonalizatorskiego, mającego na celu zwiększenie wydajności pracy. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

Do redakcji „Gazety Kujawskiej” we Włocławku (Bydgoszcz) dnia 17 marca br. wpłynął pocztą anonim (wykonany odręcznie) o treści szkalującej przedstawicieli rządów Polski Ludowej i ZSRR. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W dniach 21 i 22 marca br. nad terenem województwa: zielonogórskiego, krakowskiego i wrocławskiego zanotowano przelot większej ilości balonów z ulotkami Wolnej Europy. W dotychczasowej akcji poszukiwawczej znaleziono kilka balonów wraz z ulotkami w języku czechosłowackim^b oraz 18 ulotek w języku polskim pt. „Orędzie wigilijne papieża Piusa XII”⁴.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie w dniach 18 i 21 marca br. aresztował mieszkankę powiatu Złotów i mieszkankę powiatu Pasłęk (woj. Olsztyn), narodowości ukraińskiej, w wieku 31 i 53 lata – za udzielanie pomocy materialnej ukrywającym się członkom b[yłej] bandy UPA, o aresztowaniu których informowano w Biuletynach nr. 29[/56] i 30[/56].

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie dnia 21 marca br. aresztował za współpracę z b[yłą] bandą Cieśli 4 chłopów z powiatu Krosno, w wieku od 26 do 40 lat.

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 21[/56] z dnia 21 lutego br. w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu sprawcy morderstwa czł[onka] PZPR Szyszkowskiego Bolesława, dokonanego w 1951 r. – podaje się, iż do sprawy tej dnia 22 marca br. aresztowano dwóch chłopów, posiadających 6 i 10 ha ziemi, w wieku po 43 lata, jeden jest b[byłym] czł[onkiem] PSL, drugi czł[onkiem] PZPR. Wymienieni udzielali pomocy finansowej mordercy oraz ukrywali go w swych zabudowaniach⁵. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

^b *Tak w tekście.*

³ List kończył się słowami: „[...] Obywatelu demokrata, proszę się na wszelki wypadek przyszykować i mieć sumienie czyste, bo może to być droga bezpowrotna, bo niedługo się spotkamy, a wtedy spojrzemy sobie w oczy i porozmawiamy o przewodnictwie, jakie obecnie istnieje”. Podobnej treści anonim, wysłany prawdopodobnie przez tę samą osobę, otrzymał wcześniej kierownik Wydziału Rolnego KP PZPR w Sochaczewie, na co założono sprawę agenturalno-śledczą krypt. „Dunaj”. AIPN, 1583/186, Sprawozdanie WUdsBP w Warszawie za I kwartał, k. 3.

⁴ Prawdopodobnie mowa o wydaniu specjalnym ze stycznia 1956 r. Biuletynu Informacyjnego Wolnej Europy, zawierającym orędzie wigilijne Piusa XII, list papieża do ks. kard. Stefana Wyszyńskiego oraz Dekret Świętego Oficjum z 8 czerwca 1955 r., potępiający wydawnictwa „katolików postępowych” w Polsce (*Zagadnienia istotne* Bolesława Piaseckiego oraz czasopismo „Dziś i Jutro”).

⁵ Zob. Biuletyn nr 21[/56], przypisy 11 i 12.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu dnia 22 marca br. aresztował za dokonywanie nielegalnych transakcji materiałami reglamentowanymi, będącymi własnością Przedsiębiorstwa Budowy Sieci Elektrycznych w Poznaniu, kierownika budowy wymienionego przedsiębiorstwa, pochodzenia robotniczego, lat 32.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu dnia 22 marca br. aresztował za rozpowszechnianie wrogiej propagandy w związku ze śmiercią tow[arzysza] Bieruta mieszkańca powiatu Słupca⁶, pochodzenia robotniczego, lat 30.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie dnia 17 marca br. aresztował za publiczne szkalowanie tow[arzysza] Bieruta robotnika Stoczni Szczecińskiej, pochodzenia drobnomieszczańskiego, lat 29.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu dnia 20 marca br. aresztował za nielegalne posiadanie karabinu wraz z amunicją robotnika Zakładów Metalowych w Tułowicach pow. Niemodlin i robotnika Leśnictwa Ligota Prószkowska pow. Opole, w wieku 18 i 19 lat. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] m.st. Warszawy dnia 21 marca br. aresztował za współudział w dokonaniu poważnych nadużyć na szkodę Warszawskich Zakładów Mięsnych pracownika Przedsiębiorstwa Kolejowych Robót Budowlanych w Warszawie, pochodzenia chłopskiego, lat 48.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Lublinie dnia 19 marca br. skazał dwie osoby na kary po 15 lat więzienia i jedną osobę na karę 10 lat więzienia za przynależność do bandy, która m.in. zamordowała sekretarza POP w Rataju pow. Kraśnik w 1954 r.

Sąd Wojewódzki w Kielcach dnia 21 marca br. skazał jedną osobę na karę 6 lat więzienia za strzelanie do przechodniów z nielegalnie posiadanego pistoletu.

Sąd Wojewódzki w Białymstoku dnia 21 marca br. skazał jedną osobę na karę 1 roku i 6 m[iesiący] więzienia za niemeldowanie władzom o wiadomym jej miejscu ukrywania się bandyty.

Za zgodność:
kierownik Sekcji Informacji
(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 121–124.

⁶ Powiat słupecki został utworzony na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 12 listopada 1955 r. DzU PRL, 1955, nr 44, poz. 284.

1956 marzec 27, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 32/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 27 marca 1956 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 32[/56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W Kolnie (Białystok) dnia 23 marca br. o godz. 23.00 dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na konwojenta przewożącego pocztę z dworca do miejscowej Agencji Pocztovej. Bandyci po sterroryzowaniu konwojenta i furmana zrabowali 3700 zł. Dochodzenie prowadzi KP MO przy współdziałaniu Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W miejscowości Miłocice pow. Miechów (Kraków) dnia 23 marca br. o godz. 24.00 trzech uzbrojonych osobników dokonało napadu na mieszkanie chłopa, któremu zrabowali biżuterię i część odzieży na ogólną sumę ok. 40 000 zł. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Miechowie wspólnie z MO.

W miejsc[owości] Sarnówka pow. Aleksandrów (Bydgoszcz) dnia 21 marca br. nieustaleni dotychczas sprawcy wybili wszystkie szyby w oknach domu mieszkalnego korespondentki „Gromady – Rolnik Polski”. Wymieniona jako pierwsza wyraziła chęć przystąpienia do spółdzielni produkcyjnej. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO w Aleksandrowie¹.

W PGR Koźuchów (Zielona Góra) dnia 22 marca br. o godz. 17.00 spłonęła stodoła wraz z paszą i 2 sterty słomy. Z wstępnego dochodzenia wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO.

W spółdzielni produkcyjnej w Starym Dawidowie² powiat Lubań (Wrocław) dnia 23 marca br. o godz. 19.30 spłonęła stodoła wraz ze słomą i narzędziami rolniczymi. Przyczyn powstania pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO w Lubaniu.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Poszkodowaną była Józefa Hrycek, a podejrzаныmi o wybicie szyb Adam Piekarski i Tadeusz Krzyżanowski, którzy – jak ustalono w śledztwie – grozili jej spaleniem domu za przystąpienie do spółdzielni. AIPN, 1583/201, Sprawozdanie WUdsBP w Bydgoszczy za I kwartał 1956 roku, b.p.

² Miejscowość nieustalona. Być może Stary Zawidów.

W Drzecinie pow. Słubice (Zielona Góra) dnia 21 marca br. znaleziono anonim, którego autor wzywa chłopów, którzy założyli spółdzielnię produkcyjną do wystąpienia ze spółdzielni, a w wypadku niezastosowania się do polecenia grozi im śmiercią. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Słubicach.

Do Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] m.st. Warszawy dnia 24 marca br. wpłynął pocztą anonim (wykonany odręcznie), którego autor szkaluje przedstawicieli rządów Polski Ludowej i ZSRR oraz organa bezpieczeństwa. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W Żarkach pow. Myszków (Stalinogród) w nocy z 19 na 20 marca br. na budynku Miejskiej Rady Narodowej i w pobliżu przystanku PKS nieustalony dotychczas sprawca wywiesił 3 ulotki (wykonane odręcznie) o treści antypaństwowej, nawiązującej do śmierci tow[arzysza] Bieruta. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Myszkowie.

Na ogrodzeniu dworca kolejowego w Nowym Targu (Kraków) dnia 26 marca br. nieustalony dotychczas sprawca dokonał szereg napisów szkalujących ustrój Polski Ludowej. Nadmienić należy, że od października 1955 r. jest to 13 wypadek pojawienia się wrogich napisów w okolicy dworca kolejowego. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowym Targu³.

Na terenie Zakładów Wytwórczych Elektrotechniki Motoryzacyjnej w Świdnicy (Wrocław) dnia 20 marca br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę dokonane zostały napisy o treści szkalującej tow[arzysza] Bieruta i ZSRR oraz gloryfikującej ustrój państw kapitalistycznych. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Świdnicy.

W Opolu na jednym z budynków dnia 23 marca br. nieustalony dotychczas sprawca dokonał napisu o treści antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W dniach od 21 do 23 marca br. na terenie województw: wrocławskiego, szczecińskiego, opolskiego, łódzkiego, lubelskiego i krakowskiego znaleziono 8 balonów i 129 ulotek Wolnej Europy w języku czechosłowackim^b oraz 15 ulotek w języku polskim pt. „Orędzie wigilijne papieża Piusa XII”.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie dnia 23 marca br. aresztował za przynależność w latach 1945–1946 do b[yłej] bandy terrorystycznej działającej na terenie powiatu Ostrów Maz[owiecka] i udział w morderstwie funkcjonariusza MO małorolnego chłopca z powiatu Wysokie Maz[owieckie], lat 36⁴.

^b *Tak w tekście.*

³ Podobne napisy pojawiły się 21 i 23 lutego na parkanie stadionu sportowego. PUdsBP założył w związku z tymi wypadkami sprawę agenturalno-śledczą krypt. „Stadion”. Na podstawie anonimu, jaki wpłynął do PUdsBP przypuszczano, że akcja wykonywania napisów jest dziełem jakiejś miejscowej grupy młodzieżowej. AIPN, 1583/122, Sprawozdanie WUdsBP w Krakowie za I kwartał 1956 r., k. 7.

⁴ Prawdopodobnie Witold Dawidowicz; zob. Biuletyn nr 29/[56], przypis 5.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu dnia 22 marca br. aresztował za rozkolportowanie wrogich ulotek na terenie m. Opola w kwietniu 1955 r. mieszkańca Opola, pochodzenia robotniczego, lat 18, czł[onka] ZMP. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olsztynie dnia 21 marca br. aresztował za nielegalne posiadanie broni robotnika PKP w Morażu, pochodzenia chłopskiego, lat 44. Podczas rewizji domowej u aresztowanego znaleziono: 1 granat, 1 karabin, 73 sztuki różnej amunicji i przyrządy do czyszczenia broni. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie dnia 22 marca br. aresztował za współpracę z ukrywającymi się członkami b[yłej] bandy UPA chłopa, posiadającego 10 ha ziemi, narodowości ukraińskiej, zam[ieszkałego] w powiecie Górowo (Olsztyn) i robotnika PGR Banie Mazurskie pow. Gołdap (Białystok), w wieku 26 i 49 lat. O aresztowaniu b[ytych] członków bandy UPA informowano w Biuletynach nr. 29[56], 30[56] i 31[56].

Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego przez Delegaturę Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kamieniu (Szczecin) dnia 23 marca br. zostali aresztowani za publiczne szkalowanie tow[arzysza] Bieruta: robotnik Zjednoczenia Budownictwa Inżynieryjno-Morskiego w Dziwnowie i robotnik PGR Morgowo⁵, w wieku 25 i 29 lat.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie dnia 25 marca br. aresztował za dokonywanie nielegalnych transakcji materiałami reglamentowanymi dyrektora Koszalińskiej Hurtowni Materiałów Budowlanych, pochodzenia chłopskiego, lat 31, wykształcenia wyższego.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku dnia 24 marca br. zatrzymał za nielegalny handel dewizami mieszkańca Krakowa, pochodz[enie] intelig[encja] prac[ująca], lat 45.

W powiecie Limanowa (Kraków) przez funkcjonariuszy MO dnia 24 marca br. zatrzymany został ukrywający się od 1949 r. bandyta ps. „Głóg”⁶ (b[yty] czł[onek] BCh i PSL), lat 55, poszukiwany przez Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Limanowej. Przy bandycie znaleziono pistolet i 45 sztuk amunicji. Śledztwo p[rzeciw]ko zatrzymanemu prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO.

Wojska Ochrony Pogranicza przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze górnik kopalni „Rozbark” w Piekarach Śląskich (Stalinogród) i mieszkańca Piekar Śląskich, bez stałego miejsca pracy, obaj

⁵ Miejscowość nieustalona.

⁶ Stanisław Oleksy ps. „Głóg” (ur. 1900). Przed wojną członek SL, w czasie okupacji w BCh. W 1945 r. ujawnił się w PUBP w Limanowej, ale w kwietniu tego roku został aresztowany. Odbity przez ugrupowanie Jana Wąchały ps. „Łazik”. Ponownie ujawnił się w marcu 1947 r. i ponownie został aresztowany w 1949 r. za działalność sprzed 1947 r. Wraz z nim aresztowani zostali członkowie jego ugrupowania Walenty Biernat ps. „Stary”, Zdzisław Biedroń ps. „Wicher” i Czesław Kruczek ps. „Cesiek”. W tym samym roku zbiegł z więzienia i ukrywał się do czasu aresztowania w marcu 1956 r. Na mocy amnestii z kwietnia 1956 r. śledztwo przeciwko niemu zostało umorzone. AIPN, 0172/131, Ugrupowanie bez nazwy, Charakterystyka nr 131; AIPN, 1583/122, Sprawozdanie WUdsBP w Krakowie za I kwartał 1956 r., k. 12.

pochodzenia chłopskiego, w wieku 18 i 25 lat – zatrzymanych w dniu 21 marca br. za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej z zamiarem ucieczki do Niemiec Zachod[nich]. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 23 marca br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu zatrzymanego za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej mieszkańca Stalinogrodu, pochodzenia robotniczego, lat 34, bez stałego miejsca pracy. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Białymstoku dnia 23 marca br. skazał jedną osobę na karę 5 lat więzienia za współpracę z b[yłą] bandą Rogińskiego.

Sąd Wojewódzki we Wrocławiu dnia 20 marca br. skazał 6 osób na kary od 1 roku do 4 lat więzienia za nielegalne przekroczenie granicy państwowej i nielegalne posiadanie broni palnej.

Sąd Wojewódzki w Olsztynie skazał jedną osobę na karę 6 m[iesiący] więzienia za rozpowszechnianie wrogiej propagandy zaczerpniętej z audycji radiowych Wolnej Europy.

Za zgodność:
kierownik Sekcji Informacji
(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 125–129.

1956 marzec 30, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 33/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 30 marca 1956 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 33[56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

We wsi Łoje¹ pow. Łomża (Białystok) dnia 27 marca br. o godz. 20.00 dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS, skąd zrabowali towar na nieustaloną dotychczas sumę. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna.

Na terenie Zakładów Przemysłu Azotowego w Kędzierzynie pow. Koźle (Opole) dnia 25 marca br. o godz. 22.00 uległ wykolejeniu pociąg towarowy, składający się z trzech wagonów i lokomotywy. Z[e] wstępnego dochodzenia wynika, iż przyczyną wykolejenia było celowe włożenie kamieni między zwrotnicę przez nieustalonego dotychczas sprawcę. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu.

Na słupach telefonicznych we wsi Jędrzychów powiat Lubin Legnicki (Wrocław) dnia 24 marca br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę wywieszono zostały 4 ulotki o treści skierowanej p[rzeciwiw]ko spółdzielczości produkcyjnej. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lubinie.

Członek komitetu założycielskiego spółdzielni produkcyjnej w grom. Rakszawa pow. Łańcut (Rzeszów) – czł[onek] ZSL, w dniach 8 i 13 marca br. otrzymał 2 anonimy (wykonane odręcznie), których autor grozi mu konsekwencjami w wypadku niezaprzestania dalszej aktywnej pracy na rzecz spółdzielczości produkcyjnej. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łańcucie.

W skrzynce pytań Szkoły Muzycznej w Bytomiu (Stalinoigród) dnia 22 marca br. znaleziono ulotkę wykonaną odręcznie o treści rewizjonistycznej. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Bytomiu.

We wsi Różanów² pow. Łódź dnia 26 marca br. ujawniono na ścianie w poczekalni przystanku tramwajowego napis wykonany odręcznie o treści antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o wieś gromadzką Łoje Awissa.

² Miejscowość nieustalona.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krotoszynie (Poznań) dnia 29 marca br. aresztował za przesłanie 3 anonimów do KP PZPR w Krotoszynie w latach 1954–1955 kierownika kiosku spółdzielczego, pochodzenia chłopskiego, lat 54, uprzednio karanego sądownie na 2 lata więzienia za nadużycia.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] m.st. Warszawy dnia 27 marca br. zatrzymał podejrzanego o nielegalne posiadanie broni pracownika Zakładów Wytwórczych Lamp Elektrycznych im. R[óży] Luksemburg, pochodzenia chłopskiego, lat 30³. Podczas rewizji domowej znaleziono pistolet i 3 sztuki amunicji.

Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie dnia 26 marca br. aresztował za publiczne szkalowanie w miejscu pracy ustroju Polski Ludowej i tow[arzystwa] Bieruta robotnika Zakładów Doświadczalnych w Ostoi, pochodzenia robotniczego, lat 29, uprzednio karanego sądownie na 6 m[iesiący] więzienia za kradzież.

Przez Komendę Powiatową MO wspólnie z Powiatowym Urzędem [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Hrubieszowie (Lublin) zostało zatrzymanych 11 członków nielegalnej organizacji młodzieżowej WiN, uczniów szkoły ogólnokształcącej (synowie robotników i małorolnych chłopów), w wieku 15–19 lat. Podczas przeprowadzonej rewizji zakwestionowano: wykaz członków organizacji, tekst przysięgi, wrogą ulotkę, napisany wyrok na funkcjonariusza MO i pistolet. Ustalono, że organizacja została zorganizowana w 1952 r. i stawiała sobie za zadanie walkę p[rzeciw]ko zakładaniu spółdzielni produkcyjnych i likwidację aktywistów. W styczniu 1956 r. [zatrzymani] spalili trzy sterty ze słomą w spółdzielni produkcyjnej w Szpikołosach i Wolicy Brzozowej pow. Hrubieszów, w lutym wysłali anonim pogróżkowy do KP MO w Hrubieszowie, a w marcu skradli maszynę do pisania z LZS, którą zamierzali wykorzystać do pisania wrogich ulotek i anonimów. W stosunku do organizatora i dwóch aktywnych członków tej organizacji sędzia dla nieletnich postanowił zastosować areszty, zaś pozostałych po ich przesłuchaniu i przeprowadzeniu rozmów z rodzicami zwolniono.

Wojska Ochrony Pogranicza przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie zatrzymanego w dniu 23 marca br. za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej z zamiarem ucieczki do Austrii mieszkańca Częstochowy, pochodzenia robotniczego, lat 32, bez stałego miejsca pracy. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Lublinie dnia 29 marca br. skazał 6 osób na kary od 5 do 7 lat więzienia za przynależność do bandy terrorystyczno-rabunkowej i dokonanie szeregu napadów rabunkowych na terenie woj. lubelskiego.

³ Zygmunt Zwoliński (ur. 1925). Podczas odbywania służby wojskowej w październiku 1947 r. został skazany przez WSO w Bydgoszczy na 9 lat więzienia z art. 178 KK WP. Po zatrzymaniu w marcu 1956 r. skazany w lutym 1957 r. przez Sąd Powiatowy dla m.st. Warszawy na 6 miesięcy więzienia za nielegalne posiadanie broni. AIPN, 1583/132, Sprawozdanie UdsBP m.st. Warszawy za I kwartał 1956 r., k. 15; AIPN, 0208/181, Sprawa agencjonalnego (operacyjnego) sprawdzenia. Zwoliński Zygmunt; AIPN, 0208/61, Sprawa ewidencyjno-obszernyjna nr 33; AIPN, 0235/999, Teczka kontrolno-obszernyjna przeciwko Zwolińskiemu Zygmunutowi s. Franciszka.

Sąd Wojewódzki w Rzeszowie dnia 23 i 26 marca br. skazał:

– 6 osób (w tym jednego księdza) na kary od 1 roku do 7 lat więzienia za współpracę z b[ylą] bandą Cieśli,

– 1 osobę na karę 4 lat więzienia za współpracę z b[ylą] bandą Mroczk[i].

Sąd Wojewódzki we Wrocławiu dnia 28 marca br. skazał 6 osób na kary od 4 do 9 lat więzienia i 1 osobę na umieszczenie w zakładzie poprawczym do 21. roku życia za przynależność do antypaństwowej organizacji pn. Czarna Perłka.

Sąd Wojewódzki w Łodzi dnia 28 marca br. skazał 2 osoby na kary 3 lat i 3 lat i 6 miesięcy więzienia oraz 1 osobę na umieszczenie w zakładzie poprawczym na okres 2 lat za przynależność do antypaństwowej organizacji pn. Ruch Oporu Armii Krajowej.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji

(-) M[ieczysław] Stec, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 130–132.

1956 kwiecień 4, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 34/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 4 kwietnia 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a72^a

Biuletyn nr 34/[56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

We wsi Popiołki pow. Kolno (Białystok) dnia 28 marca br. o godz. 24.00 trzech uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep spółdzielczy, skąd zrabowali 1300 zł oraz część towaru. Dochodzenie prowadzi KP MO przy współudziale Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kolnie.

We wsi Kotlice pow. Tomaszów (Lublin) dnia 30 marca br. uzbrojony bandyta dokonał napadu na sklep GS, skąd zrabował pieniądze z 2-dniowego utargu i część towaru. Dochodzenie prowadzi KP MO w Tomaszowie Lubelskim.

W grom. Krasne Opole¹ pow. Głubczyce (Opole) dnia 30 marca br. o godz. 19.30 spłonęła stodoła i stajnia na szkodę czł[onka] PZPR, który przed kilkoma dniami wyraził chęć przystąpienia do spółdzielni produkcyjnej. Przyczyni wybuchu pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W spółdzielni produkcyjnej Różyna pow. Brzeg (Opole) dnia 31 marca br. o godz. 20.00 spłonął stóg ze słomą (około 15 t). Przyczyny wybuchu pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi KP MO wspólnie z Powiatowym Urzędem [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Brzegu.

W spółdzielni produkcyjnej Zabieszewo² pow. Goleniów (Szczecin) dnia 29 marca br. nieustalony dotychczas sprawca nasypał koniom do żłobu zatrutą pszenicę. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Goleniowie.

W stołówce OZR przy kopalni „Klimontów” pow. Będzin (Stalinogród) dnia 29 marca br. przez nieustalonych dotychczas sprawców zrzucone zostały ze ściany portrety przedstawicieli rządu Polski Ludowej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Będzinie.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Prawdopodobnie gromada Krasne Pole.

² Miejscowość nieustalona. Być może Sobieszewo.

W Warszawie w nocy 30 marca br. nieustaleni dotychczas sprawcy zdemolowali świetlicę Kolumny Transportu Sanitarnego, gdzie m.in. zniszczyli popiersie Lenina. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] wspólnie z MO.

W skrzynce pytań umieszczonej na zewnętrznej stronie budynku Komitetu Miejskiego PZPR w Hajnówce (Białystok) w dniach od 20 do 27 marca br. znaleziono 4 ulotki wykonane odręcznie o treści antykomunistycznej. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Hajnówce.

We wsi Wał pow. Krasnystaw (Lublin) dnia 30 marca br. ujawniono 2 ulotki wykonane odręcznie o treści szkalującej kierownictwo KPZR i PZPR. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krasnymstawie.

W Warszawie przy ulicy Waszyngtona dnia 1 kwietnia br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę rozrzuconych zostało 25 ulotek wyborczych BBWR z 1930 r.

Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Radziejowie (Bydgoszcz) dnia 28 marca br. została powiadomiona, że na polach we wsi Osiećciny dzieci znalazły 3 ulotki (wykonane na maszynie) o treści wzywającej nauczycieli do zawieszenia krzyży w szkole i wprowadzenia nauki religii. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Radziejowie³.

Kierownik szkoły podstawowej w Carżu⁴ pow. Chełmno (Bydgoszcz) – czł[onek] PZPR, dnia 29 marca br. otrzymał pocztą anonim (wykonany odręcznie), w którym autor grozi adresatowi konsekwencjami za aktywną pracę partyjną. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chełmnie.

Pracownica Powiatowego Zarządu Łączności we Wschowie (Zielona Góra) – czł[onkini] PZPR, dnia 26 marca br. otrzymała pocztą anonim (wykonany na maszynie) o wrogiej treści nawiązującej do śmierci tow[arzysza] Bieruta. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wschowie.

Do redakcji „Trybuny Opolskiej” w Opolu dnia 23 marca br. wpłynął pocztą anonim (wykonany odręcznie) o treści szkalującej pamięć tow[arzysza] Bieruta. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa publicznego

W dniu 23 marca br. przez MO wspólnie z Powiatowym Urzędem [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sosnowcu (Stalinogród) aresztowanych zostało 7 osób w wieku od 18 do 45 lat, w tym 6 osób bez stałego miejsca pracy – podejrzanych o dokonywanie napadów rabunkowych. Podczas rewizji u aresztowanych znaleziono 3 pistolety wraz z amunicją, materiał wybuchowy używany w górnictwie oraz maszynę do pisania. W toku wstępnego przesłuchania ustalono, iż aresztowani są członkami nielegalnej organizacji pn. Krzyż⁵, dokonali szeregu napadów rabunkowych, wysyłali anonimy do przodowników pracy oraz kolportowali wrogie ulotki. Śledztwo p[rzeciwno] aresztowanym prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie.

³ Wspomniane ulotki dzieci przekazały nauczycielowi Tadeuszowi Burgardowi, który nie zameldował o tym władzom. O fakcie znalezienia ulotek funkcjonariusze bezpieczeństwa dowiedzieli się z tzw. obywatelskiego doniesienia. AIPN, 1583/201, Sprawozdanie WUdsBP w Bydgoszczy za I kwartał 1956 roku, b.p.

⁴ Miejscowość nieustalona. Być może Czarze.

⁵ Podziemna Organizacja Antykomunistyczna „Krzyż”; zob. Biuletyn nr 87/[55], przypis 4.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie dnia 30 marca br. aresztował za przesłanie w latach 1952–1956 kilkudziesięciu anonimów o wrogiej treści do różnych redakcji dzienników, instytucji państwowych i osób na odpowiedzialnych stanowiskach państwowych – księgowego Powiatowego Zarządu Rolnictwa [Prezydium PRN] w Olkuszu, lat 60, wykształcenia wyższego⁶. Podczas rewizji u aresztowanego znaleziono przygotowany do wysłania anonim, szkalujący ustrój komunistyczny oraz przedstawicieli rządów Polski Ludowej i ZSRR.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sławnie (Koszalin) dnia 30 marca br. aresztował za publiczne szkalowanie PZPR i rządu Polski Ludowej właściciela kuźni, pochodzenia chłopskiego, lat 59, b[yłego] czł[onka] PSL.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Radziniu (Lublin) dnia 30 marca br. zatrzymał ukrywającego się od 1951 r. dezertera z Wojska Polskiego, lat 27.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie dnia 29 marca br. aresztował za dokonanie poważnych nadużyć kierownika młyna państwowego w Zbrostawicach⁷ pow. Zawiercie, pochodzenia chłopskiego, czł[onka] PZPR, lat 51.

Wojska Ochrony Pogranicza przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze 2 zatrzymanych w dniu 1 kwietnia br. za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej:

1) robotnika Zakładów nr 31 w Zgierzu (Łódź), pochodzenia robotniczego, lat 63, w 1955 r. powrócił do kraju jako repatriant z Niemiec Zachodnich;

2) robotnika Łódzkiego Zjednoczenia Elektromontażowego – placówka w Gliwicach, pochodzenia robotniczego, lat 32.

Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki w Zielonej Górze.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 29 marca br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie mieszkańca Siemianowic, pochodzenia robotniczego, lat 40, bez stałego miejsca pracy – zatrzymanego w czasie usiłowania nielegalnego przekroczenia granicy państwowego. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Białymstoku w dniach 26 i 30 marca br. skazał 2 osoby na kary 6 lat i półtora roku więzienia za współpracę z b[yłą] bandą Rogińskiego.

Sąd Wojewódzki w Białymstoku dnia 29 marca br. skazał jedną osobę na karę 2 lat i 6 m[iesiący] więzienia za niemeldowanie władzom o wiadomym jej miejscu ukrywania się członków bandy Rogińskiego.

Sąd Wojewódzki w Stalinogrodzie dnia 25 marca br. skazał jedną osobę na karę 5 lat więzienia za nielegalne przekroczenie granicy państwowej i uchylanie się od służby wojskowej.

⁶ Witold Skrzyniarz, rozpracowany przez Wydział III WUdsBP w Krakowie w sprawie agenturalno-śledczej krypt. „Olówek”. AIPN, 1583/122, Sprawozdanie WUdsBP w Krakowie za I kwartał 1956 r., k. 12; AIPN Kr, 07/3608, Akta śledcze Witolda Skrzyniarza.

⁷ Miejscowość nieustalona. Może chodzi o Zbrostawice w powiecie tarnogórskim.

Sąd Wojewódzki w Szczecinie wydał wyrok skazujący dwie osoby na kary po 3 lata więzienia za kolportowanie wrogiej broszury prowokatora Światły.

Sąd Wojewódzki w Opolu skazał:

– jedną osobę na karę 2 lat więzienia za rozpowszechnianie wrogiej, szeptanej propagandy;

– jedną osobę na karę 1 roku i 6 miesięcy więzienia za kolportaż wrogiej broszury prowokatora Światły.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji

(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 133–136.

1956 kwiecień 7, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 35/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 7 kwietnia 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a72^a

Biuletyn nr 35[/56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W Gdyni w nocy z 5 na 6 kwietnia br. nieustalony dotychczas sprawca oddał strzał do funkcjonariusza MO, którego ciężko ranił, a następnie zrabował mu pistolet. Dochodzenie prowadzi KW MO wspólnie z Wojewódzkim Urzędem [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku¹.

W kopalni „Paweł” podległej Rudzkiemu Zjednoczeniu Przemysłu Węglowego (woj. Stalinogród) dnia 2 kwietnia br. o godz. 17.20 wybuchł pożar na jednym z oddziałów, w wyniku którego straty w wydobywaniu wynoszą około 2 tys. t. Przyczyn wybuchu pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Zabrze.

W kopalni „Prezydent” w Chorzowie (Stalinogród) w jednym z oddziałów dnia 30 marca br. przez nieustalonego dotychczas spr[awc]ę podpalony został zwój gumy, wewnątrz którego znajdował się papi[er]. Ogień ugaszono. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Chorzowie.

W PGR Wólka Pasłęcka² pow. Pasłęk (Olsztyn) dnia 4 kwietnia br. o godz. 13.00 spłonęła stodoła z paszą. Przyczyn wybuchu pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi KP MO przy współdziałaniu Delegatury Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pasłęku.

W cegielni Grębocin pow. Toruń (Bydgoszcz) dnia 31 marca br. nieustalony dotychczas sprawca przez wrzucenie dwóch kawałków żelaza usiłował uszkodzić prasę służącą do wyrabiania pustaków. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Toruniu.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Wskutek strzelaniny w Gdyni (dzielnica Wzgórze Nowotki) został ranny milicjant Jan Kaczmarek, który po przewiezieniu do szpitala zmarł. Według „Gazety Krakowskiej” sprawcę, u którego znaleziono broń zrabowaną Kaczmarekowi, ujęto 11 kwietnia w Szczecinie. „Gazeta Krakowska”, 11 i 12 IV 1956.

² Miejscowość nieustalona.

W Państwowym Tartaku w Łukowie (Lublin) dnia 4 kwietnia br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę zniszczony został emblemat klasyków marksizmu. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łukowie.

W Warszawie dnia 5 kwietnia br. znaleziono ulotkę (wykonaną odręcznie), której autor nawiązując do XX Zjazdu [KPZR] szkaluje Związek Radziecki i Polskę Ludową. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] na m.st. Warszawę.

Na nawierzchni głównej szosy w miejscowości Leonowo pow. Włocławek (Bydgoszcz) dnia 1 kwietnia br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę dokonany został kredą napis o treści antypaństwowej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Włocławku.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie dnia 4 kwietnia br. aresztował za przynależność do nielegalnej organizacji pn. Krzyż pracownika kopalni „Klimontów”, lat 18. O aresztowaniu 7 członków wymienionej organizacji informowano w Biuletynie nr 34/[56].

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku dnia 5 kwietnia br. aresztował za przesłanie 3 wrogich anonimów do redakcji „Trybuny Ludu”, „Głosu Wybrzeża” i „Fali 49” – pracownika PKP, pochodzenia drobnomieszczańskiego, wykształcenia średniego, lat 50, wykluczonego z szeregów PZPR.

Wojska Ochrony Pogranicza przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie robotnika Zakładów Azotowych w Chorzowie, pochodzenia chłopskiego, lat 32 – zatrzymanego w dniu 4 kwietnia br. za nielegalne przekroczenie granicy z Polski do Czechosłowacji. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowym Sączu (Kraków) w wyniku prowadzonego dochodzenia ustalił sprawców kolportażu 11 wrogich ulotek w miejscowości Łącko w grudniu 1955 r. i styczniu br. Są nimi trzej uczniowie szkoły podstawowej, zam[ieszkali] w Łącku³. Z uwagi na młody wiek przeprowadzono z nimi rozmowy w obecności rodziców.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji

(-) M[ieczysław] Stec, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 137–139.

³ Uczniowie klas VI i VII szkoły podstawowej w Łącku, rozpracowani w sprawie agenturalno-śledczej krypt. „Nieznani”. W Sprawozdaniu WUdsBP w Krakowie za I kwartał 1956 r. jest mowa o 15 ulotkach. AIPN, 1583/122, k. 7.

1956 kwiecień 11, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 36/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 11 kwietnia [19]56 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a72^a

Biuletyn nr 36[/56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W miejsc[owości] Grudki¹ pow. Zwoleń (Kielce) dnia 8 kwietnia br. o godz. 21.00 dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na księdza, któremu zrabowali aparat fotograficzny i około 2 kg srebrnego bilonu. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO w Zwoleniu.

W spółdzielni produkcyjnej Zambierzyce² pow. Nowa Ruda (Wrocław) dnia 8 kwietnia br. o godz. 4.30 spłonęła częściowo stodoła i około 5 t słomy. Przyczyny wybuchu pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z MO w Nowej Rudzie.

W spółdzielni produkcyjnej Kłósów pow. Oława (Wrocław) dnia 9 kwietnia br. o godz. 20.00 spłonęła częściowo stodoła, młocarnia i motor elektryczny. Przyczyny wybuchu pożaru dotychczas nie ustalono. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z MO.

Na linii kolejowej Chebzie–Bobrek (Stalinogród) dnia 7 kwietnia br. o godz. 20.40 pociąg towarowy najechał na ułożoną płożę hamulcową i petardę wojskową, w wyniku czego petarda eksplodowała, nie wyrządzając żadnych strat. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie.

Przewodniczący GRN w Wincencinie pow. Włodawa (Lublin) – czł[onek] PZPR, dnia 7 kwietnia br. otrzymał pocztą anonim, którego autor grozi mu śmiercią w wypadku niezaprzestania dalszej aktywnej pracy społecznej i zawodowej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Włodawie.

Przewodniczący spółdzielni produkcyjnej w Nętnie powiat Drawsko (Koszalin) – czł[onek] PZPR, dnia 4 kwietnia br. otrzymał pocztą anonim o treści zastraszającej. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Drawsku.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o Rudki.

² Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o Wambierzyce.

I sekretarz Komitetu Powiatowego PZPR w Braniewie (Olsztyn) dnia 6 kwietnia br. otrzymał pocztą anonim (wykonany odręcznie) o treści zastraszającej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Braniewie.

Do redakcji „Gazety Krakowskiej” dnia 6 kwietnia br. wpłynął pocztą anonim (wykonany odręcznie) o treści szkalującej PRL i ZSRR oraz wrogo komentującej śmierć tow[arzystwa] Bieruta. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku dnia 6 kwietnia br. aresztował za przesłanie do rozgłośni radiowej Wolna Europa 2 listów szkalujących PRL chłopca, posiadającego 20 ha ziemi, lat 23, wykształcenia średniego, zam[ieszkałego] w powiecie Sokółka.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 9 kwietnia br. aresztował ukrywającego się pod przybranym nazwiskiem członka b[yłej] bandy, grasującej na terenie woj. białostockiego. Aresztowanego przejął Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olsztynie dnia 5 kwietnia br. aresztował ukrywającego się pod przybranym nazwiskiem członka b[yłej] bandy UPA, pochodzenia chłopskiego, narodowości ukraińskiej, lat 33³. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] m.st. Warszawy dnia 9 kwietnia br. zatrzymał i przekazał do MO dezertera z Wojska Polskiego, pochodzenia robotniczego, wykształcenia średniego, lat 23. Sankcję na areszt wydał prokurator.

Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie dnia 6 kwietnia br. aresztował za dokonanie poważnych nadużyć kierownika zaopatrzenia Zespołu PGR Szczecin, pochodzenia chłopskiego, lat 32. O aresztowaniu do sprawy tej 2 pracowników wymienionego zespołu informowano w Biuletynie nr 26/[56] z dnia 9 marca br.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie przejął od KP MO w Dębicy zatrzymanego w dniu 17 marca br. dezertera z Wojska Polskiego, pochodzenia robotniczego, lat 25, ukrywającego się pod przybranym nazwiskiem od 1951 r. Wymieniony ostatnio zatrudniony był na kierowniczym stanowisku przy budowie obiektu specjalnego w Dębicy⁴.

³ Andrzej Noga vel Dymitr Żurawski ps. „Łypa” (ur. 1923), luźno związany z kontrolowaną przez aparat bezpieczeństwa grupą Leona Łapińskiego „Zenona”, AIPN, 1583/127, Sprawozdanie WUdsBP w Olsztynie za II kwartał 1956 r., k. 31; AIPN Bi, 794/1–2, Akta śledcze Noga Andrzej vel Żurawski Dymitr; szerzej zob. I. Hałagida, *Prowokacja „Zenona”. Geneza, przebieg i skutki operacji MBP o kryptimie „C-1” przeciwko banderowskiej frakcji OUN i wywiadowi brytyjskiemu (1950–1954)*, Warszawa 2005, s. 210, 247, 249.

⁴ Prawdopodobnie Adam Byczewski (nazwisko trudne do odczytania) (ur. 1930). W czerwcu 1951 r. dezercerował z WP i zamieszkał w Dębicy pod przybranym nazwiskiem, prawdopodobnie Stanisław Dolczak (nazwisko trudne do odczytania). Zatrudniony jako zastępca kierownika budowy w ośrodku specjalnym w Dębicy. Figurant sprawy agenturalno-poszukiwawczej krypt. „Topielec”. AIPN, 1583/118, Sprawozdanie WUdsBP w Kielcach za II kwartał 1956 r., k. 64.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Białymstoku dnia 7 kwietnia br. skazał 6 osób na kary od 2 do 8 lat więzienia oraz jedną osobę na karę 1 roku i 5 m[iesią]cy więzienia z zawieszeniem na okres 3 lat za współpracę z b[yłą] bandą terrorystyczno-rabunkową.

Sąd Wojewódzki w Kielcach dnia 4 kwietnia br. skazał jedną osobę na karę 6 m[iesią]cy więzienia z zawieszeniem na okres 2 lat za przynależność do b[yłej] bandy rabunkowej.

Sąd Powiatowy w Staszowie (Kielce) dnia 29 marca br. skazał jedną osobę na karę półtora roku więzienia za rozpowszechnianie wrogiej szeptanej propagandy.

Sąd Wojewódzki w Rzeszowie dnia 6 kwietnia br. skazał 4 osoby na kary od 5 do 6 lat więzienia za współpracę z b[yłą] bandą Cieśli.

Za zgodność:

kierownik Sekcji Informacji

(-) M[ieczysław] Stec, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 140–142.

1956 kwiecień 14, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 37/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 14 kwietnia [19]56 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a72^a

Biuletyn nr 37[/56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W lokalu Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej Milejczyce pow. Siemiatycze (Białystok) dnia 11 kwietnia br. ujawniono 2 ulotki (wykonane odręcznie przez kalkę) o treści szkalującej członków miejscowej spółdzielni produkcyjnej oraz grożącej im represjami. Ulotka o identycznej treści wywieszona została na budynku mieszkalnym sekretarza POP, członka wymienionej spółdzielni produkcyjnej. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Siemiatyczach.

Sekretarz Gromadzkiej Rady Narodowej w Księżomierzu pow. Kraśnik (Lublin) – czł[onek] ZSL, dnia 10 kwietnia br. otrzymał anonim, którego autor wzywa go do rzeknięcia się zajmowanego stanowiska, a w wypadku niezastosowania się do polecenia grozi mu śmiercią i spaleniem zabudowań. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kraśniku.

Do redakcji „Trybuny Robotniczej” w Stalinogrodzie wpłynęły 3 anonimy, w których autor szkaluje ustrój Polski Ludowej i Związku Radzieckiego. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie.

W grom. Wincentów pow. Krasnystaw (Lublin) dnia 11 kwietnia br. ok. godz. 23.00 spłonęła obora i stodoła wraz z narzędziami rolniczymi na szkodę członka miejscowej spółdzielni produkcyjnej. Z wstępnego dochodzenia wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy współudziale KP MO w Krasnymstawie.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Nawiązując do informacji zamieszczonych w Biuletynach nr. 21[/56] i 31[/56] w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu sprawcy morderstwa czł[onka] PZPR Szyszковского Bolesława, dokonanego w 1951 r. – podaje się, iż do sprawy tej aresztowana została chłopka, posiadająca 4 ha ziemi, lat 31, zam[ieszkała] w pow. Nowy Tomyśl. Wymieniona udzielała

^{a-a} Wpisano odręcznie.

pomocy materialnej mordercy oraz ukrywała go w swych zabudowaniach. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator woj[ewódzki].

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu dnia 5 kwietnia br. aresztował za przesłanie anonimowego pogróżkowego do Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Jarocinie w 1953 r. inżyniera, zatrudnionego w PRN Jarocin, pochodzenia intelig[encja] prac[ująca], lat 44.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu dnia 8 kwietnia br. aresztował za nielegalne posiadanie automatu wraz z amunicją chłop, posiadającego 13 ha ziemi, czł[onka] ZSL, lat 40, zam[ieszkałego] w pow. Wolsztyn.

Przez Delegaturę Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Hajnówce (Białystok) dnia 12 kwietnia br. zostało aresztowanych za nielegalne posiadanie pistoletu wraz z amunicją 2 mieszkańców Hajnówki, pochodzenia chłopskiego, w wieku 17 i 18 lat. Wymienieni zamierzali dokonać morderstwa funkcjonariusza MO.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie dnia 11 kwietnia br. aresztował za współpracę z b[yla] bandą Perełki robotnika Przedsiębiorstwa Budowlanego w Nowym Targu, pochodzenia chłopskiego, lat 45¹.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pabianicach (Łódź) dnia 8 kwietnia br. zatrzymał 3 osoby za usiłowanie dokonania napadu na kasjera Zakładów Urządzeń Mechanicznych i zrabowania mu pieniędzy przeznaczonych na wypłatę dla pracowników:

- robotnika Zakładów Chemicznych w Pabianicach, pochodzenia, lat 25;
- robotnika Państwowego Przedsiębiorstwa Transportu MHD, pochodzenia robotniczego, lat 23 (b[yla] oficer WP zdemobilizowany w ramach redukcji sił zbrojnych);
- robotnika w[yżej] wym[ienionego] przedsiębiorstwa, pochodzenia robotniczego, lat 30, karany sądownie za kradzież².

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 23/[56] w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie ukrywającego się od 1948 r. księdza za wysyłanie anonimów pogróżkowych do członków partii i aktywistów społecznych – podaje się, iż do sprawy tej dnia 12 kwietnia br. aresztowano nauczycielkę, zam[ieszkałą] w powiecie Jasło, pochodzenia inteligenckiego, lat 34. Wymieniona pomagała mu w wysyłaniu anonimów oraz udzielała pomocy materialnej. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojska Ochrony Pogranicza przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu 6 osób w wieku od 16 do 34 lat zatrzymanych

¹ Wojciech Zachwieja (ur. 1911). Uczestnik kampanii wrześniowej, w latach 1939–1945 w niewoli niemieckiej, następnie w II Korpusie PSZ. W 1947 r. wrócił do kraju. Od jesieni 1954 r. współpracował z ugrupowaniem Stanisława Perełki, zatrzymany w kwietniu 1956 r. (wniosek o aresztowanie i przeprowadzenie rewizji z 9 kwietnia). W związku z amnestią śledztwo przeciwko Zachwiei zostało umorzone 12 maja 1956 r. AIPN, 1583/122, Sprawozdanie WUdsBP w Krakowie za II kwartał 1956 r., k. 93; AIPN Kr, 07/3606, Akta śledcze Wojciecha Zachwiei.

² PUdsBP w Pabianicach o zamiarze napadu na kasjera został poinformowany wcześniej przez agenturę. W wyniku obserwacji zatrzymani zostali podejrzani o planowanie napadu Eugeniusz Manias (ur. 1932) oraz Marian Lesień (ur. 1932), nieco później natomiast Eugeniusz Pietrzak (ur. 1925). AIPN, 1583/124, Notatka informacyjna nr 32/56 [WUdsBP w Łodzi], k. 181.

za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej w dniach od 4 do 9 kwietnia br. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 9 kwietnia br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie mieszkańca pow. Nysa, pochodzenia robotniczego, lat 33 – zatrzymanego za nielegalne przekroczenie granicy państwowej z zamiarem ucieczki do Austrii. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Rzeszowie dnia 11 kwietnia br. skazał 3 osoby na kary od 8 do 10 lat więzienia i 1 osobę na karę 2 lat więzienia za dokonywanie morderstw i napadów rabunkowych w latach 1944–[19]45 na terenie pow. Brzozów.

Sąd Wojewódzki w Krakowie dnia 12 kwietnia br. skazał 6 osób na kary od 5 do 7 lat więzienia i utratę praw publicznych i honorowych na okres 2 lat za przynależność do b[yłej] bandy rabunkowej.

Sąd Wojewódzki w Bydgoszczy dnia 9 kwietnia br. skazał 7 osób na kary od 5 do 8 lat więzienia za przynależność do b[yłej] bandy rabunkowej.

Za zgodność:

starszy oficer

(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 143–145.

1956 kwiecień 18, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 38/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 18 kwietnia 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a72^a

Biuletyn nr 38[56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W nocy z 14 na 15 kwietnia br. na szosie w pobliżu miejsc[owości] Husynne [i] Horyszów pow. Hrubieszów (Lublin) przez nieustalonego dotychczas bandytę zastrzelony został funkcjonariusz tamtejszego Posterunku MO. Dochodzenie prowadzi KW MO przy współdziałaniu Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie.

Na stacji kolejowej PKP w Trzebieży pow. Szczecin dnia 30 marca br. znaleziono ulotkę (wykonaną w formie plakatu, odręcznie) o treści nawołującej do walki o „nową ojczyznę”. Ulotka jest zatytułowana „Do mieszkańców miasta i województwa Szczecin”. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie.

Do skrzynki pytań przy liceum ogólnokształcącym w Marianówce¹ pow. Przysucha (Kielce) dnia 16 kwietnia br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę wrzucona została ulotka o treści antypaństwowej i antykomunistycznej, o podłożu religijnym. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Przysusze.

W miejsc[owości] Skrzypkovo pow. Toruń (Bydgoszcz) dnia 14 kwietnia br. pod drzwi mieszkania kierownika szkoły ogólnokształcącej, czł[onka] PZPR, nieustalony dotychczas sprawca podrzucił ulotkę i anonim (wykonane odręcznie) o treści rewizjonistycznej². Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Toruniu.

Na terenie Domu Młodego Górnika przy kopalni „Janina” w Libiążu pow. Chrzanów (Kraków) dnia 17 kwietnia br. dokonany został napis szkalujący władzę ludową oraz domagający się poprawy warunków materialnych, podpisany: „Organizacja młodzieżowa ZWP”.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Miejscowość nieustalona.

² Według Sprawozdania WUdsBP w Bydgoszczy za I kwartał 1956 r. chodzi o kierownika szkoły podstawowej Grabowskiego. Ulotka podpisana była: „Niemiecka partyzantka”. AIPN, 1583/201, b.p. Zob. Biuletyn nr 42[56], przypis 4 i Biuletyn nr 51[56], przypis 6.

W budynku gimnazjum ogólnokształcącego w Ciechocinku pow. Aleksandrów (Bydgoszcz) dnia 14 kwietnia br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę dokonany został napis o treści szkalującej Związek Radziecki. Dochodzenie prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Aleksandrowie.

W sortowni kopalni rudy „Staszic” w Rudkach pow. Kielce dnia 12 kwietnia br. o godz. 1.00 wybuchł pożar, który w zarodku zdołano zlokalizować. Z materiałów użytych w toku wstępnego dochodzenia wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach.

W PGR Brodniki pow. Gryfice (Szczecin) dnia 11 kwietnia br. do zbiorników z oliwą w dwóch traktorach marki Ursus nieustalony dotychczas sprawca nasypał żwiru. Powyższe w porę zauważono, nie dopuszczając do uszkodzenia traktorów. Nadmienić należy, że w dniu 10 kwietnia br. załoga wymienionego PGR podjęła zobowiązanie w związku ze świętem 1 Maja. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gryficach.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie dnia 12 kwietnia br. aresztował agenta wywiadu amerykańskiego, lat 30, który 3 kwietnia br. nielegalnie przekroczył granicę z NRD do Polski z zadaniem szpiegowskim, otrzymanym z ośrodka wywiadowczego we Frankfurcie. Podczas rewizji osobistej przy aresztowanym znaleziono: polski dowód osobisty i książeczkę wojskową, aparat fotograficzny z filmem, na którym utrwalone są obiekty wojskowe, 2 mapy województwa poznańskiego i ^bszczecińsko-koszalińskiego^b, notatki z numerami samochodów wojskowych, 2 zegarki oraz około 5000 zł. Ustalono, że wymieniony po przedostaniu się do kraju przebywał na terenie województw: poznańskiego, wrocławskiego i stalinogrodzkiego. Śledztwo prowadzi Komitet [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego]³.

Wojska Ochrony Pogranicza przy współudziale Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 11 kwietnia br. zatrzymały w czasie przekraczania granicy z NRD do Polski agenta wywiadu amerykańskiego, narodowości polskiej, lat 30. W toku wstępnego śledztwa ustalono, że zatrzymany w 1942 r. został wywieziony na roboty przymusowe do Niemiec. W czasie pobytu w Niemczech był dwukrotnie karany sądownie za przestępstwa kryminalne. Ostatnio, po odbyciu kary 7 lat więzienia został zawerbowany przez ośrodek wywiadowczy we Frankfurcie i przeszkolony w zakresie działalności szpiegowskiej na terenie PRL. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator wojskowy.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy dnia 13 kwietnia br. aresztował za wysyłanie wrogich anonimów do przedstawicieli rządu i aktywu partyjnego oraz do rozgłośni radiowej

^{b-b} *Tak w tekście.*

³ Roman Jarząbek-Synus vel Stanisław Kubiak vel Stefan Dąbkowski (ur. 1926). W 1951 r. zbiegł do Berlina Zachodniego, gdzie został zwerbowany przez Jana Henkla do współpracy z wywiadem USA. W latach 1955–1956 dwukrotnie przedostawał się do Polski, zbierał informacje o charakterze wojskowym z terenu województwa szczecińskiego. Aresztowany 12 (13?) kwietnia 1956 r., wyrokiem Sądu Wojsk Lotniczych został skazany na dożywocie, zwolniony warunkowo 22 maja 1974 r. AIPN, 1583/129, Sprawozdanie WUdsBP w Szczecinie za II kwartał 1956 r., k. 149–150; *Informator o osobach...*, s. 65.

Wolna Europa kierownika cegielni w Kcyni pow. Szubin, pochodzenia robotniczego, wykształcenia wyższego, lat 62. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator wojewódzki.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Iławie (Olsztyn) dnia 13 kwietnia br. aresztował za rozpowszechnianie wrogiej propagandy robotnika Gdańskiego Zjednoczenia Instalacji Sanitarnej i Elektrycznej, pochodzenia robotniczego (autochton), lat 20. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie dnia 11 kwietnia br. aresztował za dokonywanie nielegalnych transakcji materiałami reglamentowanymi pracownika Państwowego Przedsiębiorstwa Komis-Targowisko w Słupsku, pochodzenia robotniczego, lat 40.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 14 kwietnia br. aresztował 2 osoby, pochodzenia chłopskiego, w wieku 20 i 40 lat – za systematyczne dokonywanie kradzieży maszyn rolniczych i innych urządzeń na terenie powiatów: Kłodzko, Nowa Ruda, Bystrzyca Kłodzka i Ząbkowice.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu dnia 13 kwietnia br. aresztował pracownika GS w Tarnowie Podgórnym, pochodzenia robotniczego, lat 48, który w latach 1940–1945, jako agent gestapo na terenie powiatu Łask (Łódź), brał udział w aresztowaniach i znęcał się nad osobami aresztowanymi. Podczas rewizji u aresztowanego znaleziono wrogą broszurę prowokatora Świątły.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 12 kwietnia br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie robotnika PGR Skandawa pow. Kętrzyn (Olsztyn), pochodzenia robotniczego, narodowości niemieckiej, lat 25 i mieszkańca woj. rzeszowskiego, pochodzenia drobnomieszczańskiego, lat 21, bez stałego miejsca pracy – zatrzymanych za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej z zamiarem ucieczki do Francji. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 12 i 13 kwietnia br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu mieszkańca Bytomia, narodowości ukraińskiej, lat 30 i mieszkańca pow. Sochaczew (Warszawa), lat 20 – zatrzymanych za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 13 kwietnia br. przejął od MO 2 mieszkańców Wrocławia, w wieku 16 i 18 lat⁴ – zatrzymanych za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej i dokonanie włamania do konsumu oficerskiego.

⁴ Mowa o Ryszardzie Wójtowicz i Stefanie Rutkowskim – członkach organizacji Banda Burego Wilka. Dwóm innym osobom: Józefowi Zborowskiemu i Zdzisławowi Gnapowi udało się zbiec; zob. Biuletyn nr 40[56] przypis 3.

Wyrok

Sąd Wojewódzki w Opolu skazał:

- za przesyłanie do przewodniczącego WRN w Opolu anonimów pogróżkowych oraz szkalujących przedstawicieli rządów PRL i ZSRR 1 osobę na karę 4 lat więzienia,
- za dokonanie antypaństwowego napisu na terenie Dylakowskich Zakładów Przemysłu Pończoszniczego 1 osobę na karę 2 lat więzienia.

Za zgodność:

starszy oficer

(–) mgr J. Raczyński, kpt.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 146–149.

1956 kwiecień 21, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 39/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 21 kwietnia [19]56 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a72^a

Biuletyn nr 39[56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Przejawy wrogiej działalności

W miejscowości Rzeczyca Długa pow. Tarnobrzeg (Rzeszów) dnia 18 kwietnia br. o godz. 22.00 czterech uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS, rabując 5800 zł oraz towar na sumę około 30 000 zł. Bandyci pobili stróżów pełniących wartę nocną, oddali 2 strzały z pistoletu oraz uszkodzili linię telefoniczną. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO w Tarnobrzegu.

Na drzewie obok szosy biegnącej z Siemiatycz do Bielska Podlaskiego (Białystok) dnia 19 kwietnia br. nieustalony dotychczas sprawca wywiesił ulotkę (wykonaną odręcznie w formie odezw, o rozmiarach 60 × 38 cm) o treści nawołującej ludność, by nie pracowała na rzecz obecnego ustroju oraz do wstępowania w szeregi partyzantki z chwilą wybuchu wojny. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Siemiatyczach.

W Pruszkowie (Warszawa) dnia 20 kwietnia br. ok. godz. 22.20 w pobliżu szkoły ogólnokształcącej i na klatce schodowej Komisariatu MO przez nieustalonych dotychczas sprawców rozrzuconych zostało 120 ulotek (wykonanych ręczną drukarką) o treści: „My chcemy Boga w książce i szkole”. Dochodzenie prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie.

W budynku Prezydium PRN w Łobzie (Szczecin) dnia 14 kwietnia br. nieustalony dotychczas sprawca dokonał napisu o treści szkalującej przedstawicieli rządów Polski Ludowej i ZSRR. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łobzie.

W okolicy Gdyni-Orłowa (Gdańsk) dnia 17 kwietnia br. nieustalony dotychczas sprawca wyciął 4 m[e]tr[y] kabla z wojskowej podziemnej linii telefonicznej. Dochodzenie prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Gdyni wspólnie z MO.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku dnia 19 kwietnia br. aresztował podejrzanych o dokonanie zatrucia inwentarza żywego w PGR Rekowo pow. Lębork w lutym br. dwóch robotników wymienionego PGR, w wieku 30 i 49 lat, w tym 1 czł[onek] PZPR¹. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie dnia 17 kwietnia br. aresztował za dokonanie nielegalnej transakcji budowlanymi materiałami reglamentowanymi kierownika zaopatrzenia PGR Grapice pow. Słupsk, pochodzenia robotniczego, lat 30.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Stalinogrodzie dnia 16 kwietnia br. skazał:

- za przynależność do b[yłej] bandy OUN-UPA 1 osobę na karę 15 lat więz[enia],
- za nielegalne posiadanie broni i dokonywanie napadów rabunkowych 1 osobę na karę 12 lat więzienia.

Sąd Wojewódzki w Kielcach dnia 19 kwietnia br. skazał 2 osoby na kary 8 i 7 lat więzienia za przynależność do bandy i dokonywanie napadów rabunkowych oraz 3 osoby na kary od 4 m[iesiący] do 2 lat więzienia za udzielanie im pomocy.

Sąd Wojewódzki w Białymstoku dnia 17 kwietnia br. skazał 1 osobę na karę dożywotniego więzienia za przynależność do b[yłej] bandy terrorystyczno-rabunkowej, dokonywanie napadów i nielegalne posiadanie broni oraz 6 osób na kary od 6 do 9 lat więzienia za współpracę z bandą.

Sąd Wojewódzki w Rzeszowie dnia 17 kwietnia br. skazał 1 osobę na karę 9 lat więzienia za udzielanie pomocy i melinowanie herszta b[yłej] nielegalnej organizacji pn. Związek Wolnej Młodzieży Polskiej.

Za zgodność:

(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 150–151.

¹ W ramach prowadzonej przez Wydział IV WUdsBP w Gdańsku sprawy krypt. „Trutka” zostali tymczasowo aresztowani: były kierownik PGR Franciszek Nowak i magazynier Stanisław Maliszewski (Maliszkiewicz?). Następnie (w czerwcu) aresztowano kierownika PGR Józefa Kulczyka oraz robotników Józefa Zybarta i Jana Parczewskiego, natomiast Nowaka i Maliszewskiego zwolniono. AIPN, 1583/112, Sprawozdanie WUdsBP w Gdańsku za I kwartał 1956 r., b.p.; *ibidem*, Sprawozdanie WUdsBP w Gdańsku za II kwartał 1956 r., b.p.

1956 kwiecień 25, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 40/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 25 IV 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a72^a

Biuletyn nr 40[/56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa [publicznego]

Przejawy wrogiej działalności

W pobliżu Powiatowego Domu Kultury w Środzie (Poznań) dnia 21 kwietnia br. znaleziono ulotkę, której autor w sposób wrogi komentuje śmierć tow[arzysza] Bieruta oraz grozi śmiercią sekretarzowi Komitetu Powiatowego PZPR w Środzie. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

Na terenie m. Pruszkowa (Warszawa) w nocy z 23 na 24 kwietnia br. rozrzuconych zostało około 40 ulotek (wykonanych odręcznie) o treści: „My chcemy Boga w książce i w szkole”. O ulotkach tej samej treści i wykonania rozkolportowanych w Pruszkowie informowano w Biuletynie nr 39[/56]. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pruszkowie.

Nauczyciel szkoły w Bełęcinie Nowym pow. Leszno (Poznań) – czł[onek] PZPR, dnia 14 kwietnia br. otrzymał pocztą anonim, którego autor nawiązując do artykułu zamieszczonego w prasie poznańskiej w sprawie aresztowania w lutym br. sprawcy (b[yłego] czł[onka] SN i PSL) napisania dwóch anonimów pogroźkowych do działaczy partyjnych – szkaluje obecny system wychowania młodzieży przez szkołę. W dniu 19 kwietnia br. wpłynął pocztą anonim do KP PZPR w Lesznie, w którym autor nawiązując do w[yżej] wym[ienionego] artykułu w prasie szkaluje przewodniczącego Powiatowej Rady Narodowej – sekretarza PKW ZSL i jednego z członków Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lesznie.

Zastępca kierownika Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Zgierzu (Łódź) dnia 20 kwietnia br. otrzymał list nadany w Kanadzie, wykonany na maszynie, którego autor grozi mu wykonaniem wyroku śmierci.

W spółdzielni produkcyjnej Drygały Nowe¹ pow. Pisz (Olsztyn) dnia 23 kwietnia br. o godz. 0.30 spłonęła stodoła wraz z narzędziami rolniczymi. Z materiałów uzyskanych

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Właśc. Nowe Drygały.

w toku wstępnego śledztwa wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Śledztwo prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pieszku.

W miejscowości Ładzino² pow. Wolin (Szczecin) w nocy z 21 na 22 kwietnia br. nieustalony dotychczas sprawca dokonał włamania do budynku GRN i spalił dokumentację znajdującą się w szafie i w biurkach. Dochodzenie prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] wspólnie z KP MO.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Nawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynie nr 38/[56] w sprawie aresztowania przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dwóch osób za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej i dokonanie włamania do konsumu oficerskiego – podaje się, iż do sprawy tej dnia 17 i 24 kwietnia br. aresztowano nauczyciela i pracownika Domu Oficera Śląskiego Okr[ęgu] Wojskowego, w wieku 19 i 20 lat. Ustalono, że aresztowani wchodzili w skład nielegalnej organizacji młodzieżowej pn. Banda Burego Wilka³, utworzonej w marcu 1956 r. Członkowie organizacji stawiali sobie za zadanie dokonywanie napadów na funkcjonariuszy MO i oficerów WP w celu zdobycia broni, rozpowszechnianie antypaństwowych ulotek, a następnie ucieczkę do Niemiec Zachodnich. Podczas rewizji u aresztowanych znaleziono automat PPSz. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator wojew[ódzki].

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku dnia 21 kwietnia br. aresztował pracownika PGR Błotnik pow. Pruszcz, lat 59, podejrzanego o współpracę z wywiadem angielskim.

Na mocy postanowienia prokuratora Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Słupcy (Poznań) dnia 16 kwietnia br. aresztował za wysłanie anonimów o wrogiej treści do „Fali 49” w lipcu ub.r. mieszkankę Michalina, lat 30, zatrudnioną na gospodarstwie u swego ojca.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 20 kwietnia br. aresztował jedną osobę, pochodzenia chłopskiego, lat 56 – za dokonywanie kradzieży maszyn rolniczych z PGR i spółdzielni produkcyjnych na terenie pow. Kłodzko, Bystrzyca i Nowa Ruda. O aresztowaniu do sprawy tej dwóch osób informowano w Biuletynie nr 38/[56].

² Prawdopodobnie Ładzino.

³ Organizacja działająca na terenie Wrocławia od stycznia do kwietnia 1956 r., utworzona i kierowana przez Józefa Zborowskiego ps. „Bury”. Członkowie jej stawiali sobie za cel sporządzanie i rozpowszechnianie ulotek, pozyskiwanie środków finansowych na działalność, zdobycie broni (większość z nich była związana ze środowiskiem wojskowym) oraz emigrację na Zachód. Aresztowań wśród członków organizacji dokonano w dniach 6–13 kwietnia 1956 r. w ramach sprawy agenturalno-śledczej prowadzonej przez Wydziały III i VII WUdsBP we Wrocławiu przy współpracy oddziału WSW. Wyrokiem Sądu Wojewódzkiego we Wrocławiu skazani zostali: Józef Zborowski – na 4 lata więzienia, Stefan Rutkowski ps. „Szerszeń” – na 3 lata i 6 miesięcy oraz Józef Bartoszewicz (Bartosiewicz?) ps. „Amor” – na 3 lata (karę umorzono na podstawie amnestii). W stosunku do pozostałych osób: Ryszarda Wójtowicza ps. „Pestka”, Zdzisława Gnapa ps. „Czarny” i Józefa Czyrny ps. „AS” – postępowanie umorzono po zastosowaniu ustawy o amnestii i z uwagi na ich młody wiek. AIPN, 0179/369, Ugrupowanie – Banda Burego Wilka, Charakterystyka nr 376; AIPN, 1583/187, Sprawozdanie WUdsBP we Wrocławiu za II kwartał 1956 r., k. 63 (materiały wyłączone – oddzielna paginacja); *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie wrocławskim 1945–1956* [w:] *Atlas podziemia polskiego...*, s. 517

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 23 kwietnia br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu ucznia Państwowego Liceum Felczerskiego w Chełmie, lat 19 – zatrzymanego za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator powiatowy w Kłodzku.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 24 kwietnia br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie robotnika Zakładów Koksochemicznych w Wałbrzychu i traktorzystę zatrudnionego w ZBM Sosnowiec, obaj pochodzenia chłopskiego, w wieku 19 i 36 lat – zatrzymanych za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej z zamiarem ucieczki do Austrii i Francji. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Łodzi dnia 21 kwietnia br. skazał jedną osobę na karę śmierci za dokonanie morderstwa na dwóch osobach narodowości żydowskiej w 1943 r.

Sąd Wojewódzki w Poznaniu dnia 12 kwietnia br. skazał 1 osobę na karę 2 lat i 6 m[iesiący] więzienia za wysyłanie wrogich listów anonimowych.

Sąd Wojewódzki w Warszawie dnia 17 kwietnia br. skazał 2 osoby na kary 1 roku i 6 m[iesiący] oraz 1 roku więzienia za przesyłanie anonimów pogróżkowych do pracowników rad narodowych.

Sąd Wojewódzki w Kielcach dnia 20 kwietnia br. skazał 2 osoby na kary po 5 lat więzienia i pozbawienie praw na okres 3 lat oraz 1 osobę na karę 1 roku więzienia w zawieszeniu na okres 2 lat za nielegalne posiadanie broni palnej i usiłowanie dokonania napadu na spółdzielnię w 1953 r.

Sąd Wojewódzki w Olsztynie skazał:

- za przesłanie wrogiej broszury prowokatora Świątły 1 osobę na karę 2 lat więzienia,
- za przesłanie dwóch anonimów do KC PZPR i „Fali 49” w 1952 r. 1 osobę na karę półtora roku więzienia.

Sąd Wojewódzki w Białymstoku dnia 19 kwietnia br. skazał: 1 osobę na karę 5 lat więzienia, 4 osoby na kary od 8 m[iesiący] do 2 lat i 1 osobę na karę 1 roku więzienia w zawieszeniu na okres 3 lat za nielegalne przechowywanie broni palnej.

Sąd Powiatowy w Białymstoku dnia 23 kwietnia br. skazał 1 osobę na karę 6 lat więzienia za współpracę z okupantem.

Za zgodność:

(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 152–155.

1956 kwiecień 28, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 41/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 28 IV 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 41[56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa [publicznego]

Przejawy wrogiej działalności

Radny GRN w Świniarach pow. Wrocław – czł[onek] PZPR, (b[yły] czł[onek] spółdzielni produkcyjnej), dnia 16 kwietnia br. otrzymał pocztą anonim o treści grożącej mu śmiercią. Śledztwo prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu.

Gajowy Rejonu Lasów Państwowych w Radzynie (Lublin) – czł[onek] PZPR, dnia 24 kwietnia br. otrzymał pocztą anonim (jest to już trzeci anonim w br.), wykonany odręcznie, którego autor wzywa go do opuszczenia miejsca zamieszkania, a w wypadku niezastosowania się do żądania grozi mu śmiercią. Śledztwo prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Radzynie.

^bNawiązując do informacji zamieszczonej w Biuletynach nr. 39[56] i 40[56] w sprawie rozkolportowania ulotek na terenie m. Pruszkowa (Warszawa) – podaje się, że w nocy z dnia 24 na 25 i z 25 na 26 kwietnia br. na terenie Pruszkowa rozkolportowane zostało dalsze 300 ulotek (wykonanych ręczną drukarką), zawierających hasła o treści: „My chcemy Boga w książce i w szkole”, „Żądamy nauki religii w szkołach” oraz nawiązującej do sprawy Wyszyńskiego. Śledztwo prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pruszkowie przy współudziale Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego]^b.

Na terenie Łódzkich Zakładów Włókien Sztucznych w Łodzi dnia 24 kwietnia br. nieustalony dotychczas sprawca dokonał kilku napisów o treści antyradzieckiej. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

W dniach od 24 do 27 kwietnia br. na terenie województw: białostockiego, bydgoskiego, gdańskiego i kieleckiego, krakowskiego, lubelskiego, łódzkiego, rzeszowskiego, opolskiego, olsztyńskiego, stalinogrodzkiego, wrocławskiego i Warszawa m[iasto] opadły balony z ulotkami Wolnej Europy w języku polskim. Ogółem znaleziono 93 balony i około 38 tys. ulotek pt. „Głosy ze świata”, „Orędzie wigilijne papieża Piusa XII”

^{a-a} Wpisano odręcznie.

^{b-b} Zaznaczono na lewym marginesie pionową linią.

i Biuletyn Informacyjny nr. 1, 2¹, 3². W powiecie Jelenia Góra (Wrocław) znaleziono balon, przy którym znajdował się 50 kilogramowy pakiet ulotek.

W kopalni „Miechowice” (Stalinogród) dnia 25 kwietnia br. z przyczyn dotychczas nieustalonych wybuchł pożar w starym przekopie, w związku z czym na okres 2 dni wstrzymano wydobywanie w 4 oddziałach produkcyjnych. Straty w wydobywaniu wynoszą około 1600 t węgla. Śledztwo prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bytomiu.

W Słupskiej Fabryce Mebli (Koszalin) dnia 26 kwietnia br. o godz. 23.50 wybuchł pożar, który objął cały zakład. Przyczyn powstania pożaru dotychczas nie ustalono. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie dnia 23 kwietnia br. aresztował pracownika Państwowej Żeglugi Morskiej w Szczecinie, pochodzenia intelig[encja] prac[ująca], czł[onka] PZPR, lat 30 – podejrzanego o współpracę z obcym wywiadem. Podczas rewizji u aresztowanego znaleziono 100 zegarków pochodzących z przemytu.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku aresztował kierownika PGR Rekowo pow. Lębork, pochodzenia robotniczego, czł[onka] PZPR, lat 29 – podejrzanego o współudział w dokonaniu zatrucia inwentarza żywego w lutym br. O aresztowaniu do tej sprawy dwóch osób informowano w Biuletynie nr 39[56].

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie dnia 26 kwietnia br. przejął od MO zatrzymanego za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej z zamiarem ucieczki do Niemiec Zachodnich robotnika kopalni „Bolesław Śmiały”, pochodzenia robotniczego, lat 18. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wyrok

Sąd Wojewódzki w Olsztynie dnia 23 kwietnia br. skazał 1 osobę na karę półtora roku więzienia za rozpowszechnianie wrogiej propagandy przeciwko PRL.

Za zgodność:

(–) **Stec M**[ieczysław], mjr

Rozesłano wg rozdzielnika 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 156–158.

¹ Biuletyn Informacyjny nr 2, Wolna Europa, bmw, luty 1956, 8 s. Numer zawiera m.in. artykuł poświęcony gen. L. Okulickiemu (przypomnienie o porwaniu i procesie „szesnastu”), omówienie i komentarz do wywiadu K. Rokossowskiego na temat postawy ZSRR wobec powstania warszawskiego, udzielonego dla „Le Monde” w kwietniu 1955 r. Ponadto artykuły dotyczące sytuacji gospodarczej w Polsce i pewnych oznak „odwilży” wśród węgierskich intelektualistów.

² Biuletyn Informacyjny nr 3, Wolna Europa, bmw, marzec 1956, 8 s. W numerze m.in. artykuł poświęcony uwięzionemu kard. S. Wyszyńskiemu, informacje dotyczące sytuacji gospodarczej w Polsce oraz pierwszych zwiastunów „odwilży” w nauce i literaturze.

1956 maj 3, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 42/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 3 maja 1956 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 42[56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa [publicznego]

Kandydat PZPR zam[ieszkały] w powiecie Ropczyce (Rzeszów) dnia 28 kwietnia br. otrzymał anonim, którego autor rzekomo w imieniu nielegalnej organizacji ORP grozi mu śmiercią. Nadmienia on również, że w związku ze skazaniem na karę śmierci bandyty Cieśli Józefa¹ w roku 1956 zostanie rozstrzelonych 20 pracowników organów bezpieczeństwa, MO i ORMÓ. Anonim o podobnej treści wymieniony adresat otrzymał w marcu br. Śledztwo prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ropczycach.

Przewodniczący nowo powstałej spółdzielni produkcyjnej w Gardei pow. Kwidzyn (Gdańsk) dnia 26 kwietnia br. otrzymał anonim pogróżkowy, którego autor wzywa go do wystąpienia ze spółdzielni. Śledztwo prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kwidzynie².

Członek nowo zorganizowanej spółdzielni produkcyjnej w Milejczycach pow. Siemiaty-cze (Białystok) dnia 25 kwietnia br. otrzymał pocztą anonim o treści zastraszającej³. Śledztwo prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Siemiatyczach.

Kierownik Wydziału Prezydium MRN w Kielcach dnia 30 kwietnia br. otrzymał anonim o treści zastraszającej. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach.

Do Prezydium GRN w Podbielu pow. Zambrów (Białystok) dnia 16 kwietnia br. wpłynął pocztą anonim, którego autor grozi represjami przewodniczącemu GRN (czł[onek] PZPR) za aktywną pracę na odcinku obowiązkowych dostaw. Śledztwo prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Zambrowie.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Józefowi Cieśli karę śmierci zamieniono na dożywocie, następnie na 15 lat więzienia; zob. Biuletyn Dzienny nr 296/54, przypis 1.

² W związku z anonimem założono sprawę agenturalno-śledczą krypt. „Tempo”. Na podstawie analizy charakteru pisma ustalono, że autorem wysłanego anonimu był Aleksander Hernysz. Adresatem listu był Jan Makowski. AIPN, 1583/112, Sprawozdanie WUdsBP w Gdańsku za II kwartał 1956 r., b.p.

³ Według Sprawozdania WUdsBP w Białymstoku za II kwartał 1956 r. anonimy te podrzucano w nocy z 24 na 25 kwietnia dwóm osobom: Sergiuszowi Adamowiczowi i Aleksemu Tynkiewiczowi. AIPN, 1583/108, k. 39.

Pracownik Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Sierpcu (Warszawa) – członek PZPR, dnia 19 kwietnia br. otrzymał pocztą anonim pogróżkowy. Śledztwo prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sierpcu.

Kierownik szkoły w Skrzypkowie pow. Toruń (Bydgoszcz) – członek PZPR oraz dwaj inni nauczyciele tamtejszej szkoły dnia 21 kwietnia br. otrzymali pocztą anonimy, których autor grozi im śmiercią. Śledztwo prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Toruniu⁴.

Delegat do spraw skupu i kontraktacji przy GRN w Lubieszewie pow. Drawsko (Koszalin) dnia 25 kwietnia br. otrzymał po raz trzeci pocztą anonim, którego autor, nawiązując do jego artykułu opublikowanego przez „Głos Koszaliński”, grozi mu konsekwencjami. Śledztwo prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Drawsku.

Posterunek MO w Strykowie pow. Brzeziny (Łódź) dnia 21 kwietnia br. otrzymał anonim adresowany do komendanta MO w Białej k. Zgierza, któremu autor anonimu grozi wykonaniem wyroku śmierci. Anonim o identycznej treści otrzymał z[astęp]ca kierownika Powiatowego Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Zgierzu, o czym informowano w Biuletynie nr 40[56].

Do gabinetu dyrektora Zakładów Mechanicznych „Ursus” (Warszawa) dnia 27 kwietnia br. nieustalony dotychczas sprawca podrzucił kartkę z napisem (wykonanym odręcznie) o treści antysemickiej. Śledztwo prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ursusie.

W Hajnówce (Białystok) dnia 30 kwietnia br. po zakończeniu akademii znaleziono 2 ulotki wykonane ręczną drukarką w formie hasel o treści antykomunistycznej. Ulotkę tej samej treści znaleziono dnia 1 maja br. na jednej z ulic w Hajnówce. Śledztwo prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Hajnówce.

W gromadzie Brzezice pow. Lublin w dniach 30 kwietnia i 1 maja br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę wywieszone zostały 3 ulotki (wykonane odręcznie) o treści nawołującej miejscową ludność do niebrania udziału w manifestacji. Śledztwo prowadzi Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie.

W gromadzie Kamionka⁵ pow. Chełm (Lublin) dnia 1 maja br. na budynku spółdzielni produkcyjnej wywieszona została ulotka (wykonana odręcznie) o treści antypaństwowej oraz szkalującej przewodniczącego tejże spółdzielni. Śledztwo prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chełmie.

W powiecie Strzelin dnia 30 kwietnia br. w pobliżu toru kolejowego przez nieustalonego dotychczas sprawcę wywieszona została swastyka hitlerowska z napisem w języku niemieckim. Śledztwo prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Kłodzku (Wrocław).

W Jędrzejowie (Kielce) na budynku liceum ogólnokształcącego dnia 1 maja br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę dokonany został napis o treści nawołującej młodzież

⁴ Według Sprawozdania WUdsBP w Bydgoszczy za I kwartał 1956 r. anonim do kierownika szkoły został przysłany 25 kwietnia. Autor w liście domagał się usunięcia szkoły z budynku, w którym dawniej znajdował się kościół ewangelicki. AIPN, 1583/201, b.p.

⁵ Miejscowość nieustalona. Być może gromada Kamień.

do walki z komunizmem. Śledztwo prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

Na stacji kolejowej w Olechowie k. Łodzi dnia 2 maja br. ujawniono 2 wrogie napisy o treści antykomunistycznej i nawiązującej do sprawy Katynia. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi.

Na stacji PKP Reńska Wieś pow. Koźle (Opole) dnia 24 kwietnia br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę dokonany został napis o treści rewizjonistycznej oraz 2 swastyki hitlerowskie. Śledztwo prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koźlu przy współudziale MO.

Z budynku parowozowni w Międzyrzeczu (Poznań)^b dnia 30 kwietnia br. przez nieustalonych dotychczas sprawców zrzucone zostały hasła 1-majowe i portrety przedstawicieli rządu.

W miejscowości Czarna Wieś pow. Białystok w nocy z 30 kwietnia na 1 maja br. przez nieustalonych dotychczas sprawców zerwane zostały 2 flagi z dekoracji 1-majowej. Śledztwo prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku.

Na terenie województw: bydgoskiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, opolskiego, rzeszowskiego, wrocławskiego i warszawskiego znaleziono 110 balonów i 6875 egz[emplarzy] ulotek Wolnej Europy w języku polskim. Ogółem na terenie kraju od dnia 24 kwietnia do dnia 3 maja br. znaleziono 201 balonów i około 45 tys. ulotek.

W miejscowości Opacz k. Ursusa (Warszawa) dnia 30 kwietnia br. o godz. 21.00 nieustaleni dotychczas sprawcy oddali 2 strzały do funkcjonariusza MO. W tym samym dniu około godz. 23.00 w pobliżu Cytadeli w Warszawie 4 nieustalonych dotychczas sprawców dokonało napadu na funkcj[onariusza] MO. W czasie wymiany strzałów funkcjonariusz został ranny. Dochodzenie prowadzi Komenda MO m.st. Warszawy przy współudziale Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W elektrowni „Victoria” w Wałbrzychu (Wrocław) dnia 27 kwietnia br. nieustalony dotychczas sprawca nasypał piasku do panewki łożyska wału zwrotnego taśmy dostarczającej węgiel do nowo budowanego kotła, którego rozruch wraz z innymi urządzeniami miał nastąpić w dniu 1 maja br. Śledztwo prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wałbrzychu.

W Wałbrzychu (Wrocław) dnia 28 kwietnia br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę został przecięty 20-parowy kabel telefoniczny, z którego częściowo korzystał Miejski Komitet PZPR. Śledztwo prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wałbrzychu.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 27 kwietnia br. aresztował górnika, pochodzenia robotniczego, czł[onka] PZPR, lat 55 – podejrzanego o dokonanie zabójstwa oficera Armii Radzieckiej w 1945 r.

^b *Tak w tekście.* Międzyrzecz od 1950 r. wchodził w skład województwa zielonogórskiego.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie dnia 30 kwietnia br. zatrzymał za nielegalne posiadanie broni mieszkańca powiatu Złotów, pochodzenia rzemieślniczego (autochton), czł[onek] PZPR, lat, 25. Podczas rewizji u zatrzymanego znaleziono: 3 granaty, 2 zapalniki, 3 rakiety, 4 petardy, 1 świecę dymną i około 30 szt[uk] amunicji do floweru.

MO w Leżajsku (Rzeszów) dnia 26 kwietnia br. zatrzymała ukrywającego się groźnego bandytę, pochodzenia chłopskiego, lat 40, który w latach 1949–1954 dokonał szeregu napadów terrorystyczno-rabunkowych. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator wojewódzki. Śledztwo p[rzeciw]ko wymienionemu prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 28 kwietnia br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu ucznia IX klasy, lat 18 – zatrzymanego za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 26 kwietnia br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu zatrzymanych za nielegalne usiłowanie przekroczenia granicy państwowej z zamiarem ucieczki do Niemiec Zachodnich: pracownika zakładów koksochemicznych, lat 36 (od 1945 r. przebywał we Francji, do kraju powrócił w 1955 r.) i kobietę, lat 19 (autochtonka).

Wyroki sądowe

Wojskowy Sąd Garnizonowy w Szczecinie dnia 25 kwietnia br. skazał 2 osoby na kary 6 i 5 lat więzienia za działalność szpiegowską na rzecz wywiadu Niemiec Zachodnich.

Sąd Wojewódzki w Lublinie dnia 28 kwietnia br. skazał 1 osobę na karę dożywotniego więzienia i 4 osoby na kary od 8 do 15 lat więzienia za przynależność do bandy terrorystyczno-rabunkowej i dokonanie szeregu napadów w latach 1953–1955.

Sąd Wojewódzki w Rzeszowie dnia 27 kwietnia br. skazał 4 osoby na kary po 5 lat więzienia i 1 osobę na karę półtora roku więzienia za współpracę z b[yłą] bandą Cieśli.

Sąd Wojewódzki w Koszalinie w dniu 24 kwietnia br. skazał 1 osobę na karę 3 lat więzienia za napisanie do rozgłośni radiowej Wolna Europa listu szkalującego Polskę Ludową i ZSRR.

Za zgodność:

(–) M[ieczysław] Stec, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 159–164.

1956 maj 7, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 43/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 7 maja 1956 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 43[56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

^bW miejsc[owości] Bytowa¹ pow. Oleśnica (Wrocław) dnia 5 maja br. o godz. 1.15 nieustalony dotychczas sprawca wrzucił do wnętrza młyna spółdzielczego zapalone szmaty nasyczone ropą naftową, od których zajęła się konstrukcja drewniana budynku. W wyniku natychmiastowej akcji pożar ugaszono. Śledztwo prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] przy Współdziale KP MO w Oleśnicy^b.

Na terenie Stalowej Woli (Rzeszów) w dniu 30 kwietnia i 3 maja br. znaleziono ok. 50 egz[emplarzy] ulotek (wykonanych ręczną drukarką) o wrogiej treści oraz mówiącej o powstaniu podziemnego ruchu do walki z ustrojem Polski Ludowej. W zakończeniu treści ulotki jest hasło 3-majowe oraz podpis: „Zbrojna Organizacja – Kwiat Wolności”². Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Na terenie m. Radomska (Łódź) dnia 3 maja br. wywieszono zostały 2 ulotki wykonane na maszynie o treści antypaństwowej. Ustaleniem sprawcy zajmuje się Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Radomsku.

We Wrocławiu dnia 1 maja br. na słupie ogłoszeniowym przez nieustalonego dotychczas sprawcę wywieszona została ulotka wykonana w formie plakatu o treści antypań-

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

^{b-b} *Zaznaczono na lewym marginesie pionową linią.*

¹ Miejscowość nieustalona. Być może Zbytowa.

² Organizacja powstała w maju 1953 r. z inicjatywy Stanisława Chamota ps. „Ryś” i Felicjana Kółko ps. „Żbik”, jako Polskie Dowództwo Podziemne. We wrześniu tego roku zmieniono nazwę na Wolny Orzeł, w październiku natomiast na Kwiat Wolności – Polska Armia Krajowa. Działalność organizacji polegała przede wszystkim na sporządzaniu i rozpowszechnianiu ulotek na terenie kilku powiatów województwa rzeszowskiego, trwała do grudnia 1956 r. Według *Atlasu* organizacja miała również charakter wojskowy i liczyła 10 członków. Do opracowywania grupy przystąpiono w styczniu 1954 r. w ramach sprawy agenturalno-śledczej krypt. „Klucz”, prowadzonej przez rzeszowski WUBP/WUdsBP. W maju 1957 r. członkowie organizacji zostali aresztowani, obaj przywódcy w listopadzie tego roku skazani przez Sąd Wojewódzki w Rzeszowie na kary 3 lat i 1,5 roku więzienia, resztę uniewinniono ze względu na młody wiek. AIPN, 0183/127, Polskie Dowództwo Podziemne/Wolny Orzeł/Kwiat Wolności – Polska Armia Krajowa, Charakterystyka nr 132; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie rzeszowskim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 198.

stwowej. Ustaleniem sprawcy zajmuje się Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

Ksiądz ze Szczecina (postępowy) dnia 25 kwietnia br. otrzymał 3 anonimy (wykonane na maszynie) o treści zastraszającej. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W szkole podstawowej w miejsc[owości] Jasiona³ pow. Krosno (Rzeszów) dnia 30 kwietnia br. przez nieustalonych dotychczas sprawców skradzione zostały 2 portrety przedstawicieli międzynarodowego ruchu robotniczego i flaga z dekoracji 1-majowej.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Dnia 5 maja br. na terenie pow. Rypin (Bydgoszcz) w wyniku zorganizowanej akcji przez organa bezpieczeństwa, MO i jednostkę wojskową ujęty został z bronią dezerner, lat 21, który zdezerterował z wojska w drugiej połowie kwietnia br., zabierając automat i około 3000 sztuk amunicji.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie aresztował robotnika GS w Koczewie⁴ pow. Wolin, czł[onka] ORMÓ – za zniszczenie dekoracji 1-majowej na budynku GRN w Sierosławiu⁵.

W wyniku przeprowadzonej w dniu 5 maja br. rewizji w zabudowaniach chłopa, posiadającego 48 arów ziemi, zam[ieszkałego] w miejscowości Błazowa (Rzeszów), znaleziono: 2 automaty Bergmanny, 4 pistolety, 2 granaty i około 100 sztuk amunicji (zachowane od 1945 r.). Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 3 maja br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu mieszkańca Mrągora (Olsztyn), pochodzenia robotniczego, lat 36, bez stałego miejsca pracy – zatrzymanego za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej z zamiarem ucieczki do Niemiec Zachodnich. Wymieniony był dwukrotnie karany sądownie za przestępstwo graniczne i wrogą propagandę. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 3 maja br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu 2 robotników kopalni „Paweł” w Chebziu, pochodzenia robotniczego, w wieku 18 i 19 lat – zatrzymanych za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 28 kwietnia br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie robotnika kopalni „Ignacy”, pochodzenia robotniczego, lat 18, wykształcenia średniego – zatrzymanego za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej z zamiarem ucieczki do Austrii. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator wojewódzki.

³ Miejscowość nieustalona. Być może Jasionka.

⁴ Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o Kołczewo.

⁵ W sprawie tej aresztowany został Bogusław Witkowski. AIPN, 1583/129, Sprawozdanie WUdsBP w Szczecinie za II kwartał 1956 r., k. 147.

Wyrok

Sąd Wojewódzki w Lublinie dnia 21 kwietnia br. skazał 3 osoby na kary dożywotniego więzienia i 3 osoby na kary od 14 do 15 lat więzienia za przynależność do bandy UPA i dokonanie szeregu morderstw na terenie pow. Hrubieszów w latach 1945–1948.

Za zgodność:

(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 165–167.

1956 maj 14, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 44/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 14 maja 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 44[/56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

W dniach od 7 do 14 maja br. na terenie województw: lubelskiego, białostockiego, krakowskiego i warszawskiego ujawniono trzy wypadki kolportażu wrogich ulotek i 2 wrogie napisy. Na podkreślenie zasługuje treść ulotki znalezionej w woj. krakowskim, w której autor szkaluje Związek Radziecki, nawiązując do napaści w 1939 r., Katynia i powstania warszawskiego. Opisuje on niedociągnięcia i braki w Polsce, obciążając za nie Związek Radziecki i PZPR. Autor zapowiada dalszy kolportaż ulotek, w których zamierza podać imienne wykazy ludzi „niebezpiecznych”. O podobnej treści była ulotka znaleziona w woj. lubelskim, której autor w zakończeniu nawoływał w imieniu AK do walki z PRL.

W miejscowości Michniów pow. Kielce dnia 11 maja br. o godz. 21.30 trzech uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep spółdzielni zaopatrzenia i zbytu, rabując część towarów.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Na podstawie obywatelskiego powiadomienia Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Częstochowie (Stalinogród) dnia 4 maja br. aresztował za nielegalne przechowywanie broni palnej mieszkańca powiatu Częstochowa, pochodzenia chłopskiego, lat 34. Podczas rewizji w zabudowaniach aresztowanego znaleziono radiostację oraz broń: 2 automaty, 5 pistoletów, granat i 888 szt[uk] amunicji. Nadmienić należy, że aresztowany w dniu 2 maja br. na mocy amnestii¹ zwolniony został z więzienia, gdzie odbywał karę za popełnione nadużycia finansowe. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator wojewódzki².

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Ustawa o amnestii została przyjęta przez sejm 27 kwietnia 1956 r. Wśród zwolnionych znaleźli się skazani za przestępstwa przeciwko „porządkowi publicznemu” i „bezpieczeństwu wewnętrznemu” na podstawie MKK z czerwca 1946 r., dekretu o wolności sumienia i wyznania z sierpnia 1949 r. oraz o ochronie tajemnicy państwowej. Przyjęto zasadę, że kary do 5 lat darowano, wyższe proporcjonalnie skracano, karę śmierci zamieniano na 15 lat więzienia, a dożywocie na 12 lat. Ogółem na mocy amnestii wyszło na wolność 36 000 więźniów, w tym 4500 więźniów politycznych, a dalsze 4500 skazanych za przestępstwa polityczne miało wyroki skrócone.

² Piotr Fogtman (ur. 1922). Wymienioną broń, radiostację, a także archiwum AK (prawdopodobnie Obwodu Częstochowa) Fogtman przejął w 1954 r. od braci Jerzego i Romana Landów na przechowanie, na prośbę ukrywającego się u niego Jana Sułka (adiutant dowódcy Obwodu AK Częstochowa Jerzego Kurpińskiego ps. „Ponury”).

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie dnia 7 maja br. aresztował za kilkakrotne rozkolportowanie wrogich ulotek na terenie Pyskowic w 1955 r. robotnika piaskowni w Pyskowicach, pochodzenia robotniczego, lat 20³.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze dnia 9 maja br. aresztował za nielegalne posiadanie broni pracownika PKP w Gubinie, lat 20. Podczas rewizji domowej znaleziono karabin.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chełmie (Lublin) dnia 10 maja br. zatrzymał i przekazał do dyspozycji Wojskowej Prokuratury mieszkańca Majdanu Leśniowskiego, pochodzenia chłopskiego, lat 24, czł[onka] sekty świadkowie Jehowy, uchylającego się od służby wojskowej.

Na mocy postanowienia prokuratora Urząd do spraw Bezpieczeństwa [Publicznego] m.st. Warszawy dnia 11 maja br. aresztował za spowodowanie katastrofy kolejowej na terenie województwa wrocławskiego osobnika lat 31, ukrywającego się w Warszawie⁴.

Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego przez Delegaturę Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Goleniowie (Szczecin) dnia 9 maja br. został aresztowany za świadome spowodowanie awarii młyna w Państwowych Zakładach Przemysłu Wapiennego w Czarnogłowie⁵ pracownik ww. zakładów, pochodzenia chłopskiego, lat 26, kand[ydat] PZPR⁶.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie aresztował za przestępstwa dewizowe pracownika Polskiej Żeglugi Morskiej, pochodzenia robotniczego, lat 44.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu dnia 9 maja br. aresztował za współudział w popełnieniu poważnych nadużyć na szkodę Przedsiębiorstwa Budowy Sieci Elektrycznych właściciela prywatnego warsztatu elektrotechnicznego, lat 37. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojska Ochrony Pogranicza w dniach 4 i 10 maja br. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze mieszkańca powiatu Oleśnica (Wrocław) pochodzenia chłopskiego, lat 18, bez stałego miejsca pracy i pracownika MHD w Szczecinie, pochodzenia robotniczego, lat 24 – zatrzymanych

AIPN, 1583/113, Sprawozdanie WUdsBP w Stalinogrodzie za II kwartał 1956 r., k. 35; AIPN Ka, 03/108, Akta śledcze Piotra i Leona Fogtmanów, Jerzego, Romana i Henryka Landów, Bolesława Dyjskiego i in.

³ Prawdopodobnie chodzi tu o Rudolfa Żurka; zob. Biuletyn nr 42/55, przypis 1.

⁴ Mowa o wypadku, jaki miał miejsce 12 października 1951 r. w powiecie trzebnickim na odcinku Skokowa–Żmięgród. W wyniku najechania pociągu towarowego na pospieszny śmierć poniosło 5 osób, a 21 zostało rannych. Ponadto rozbity został parowóz i sześć wagonów. Winą za katastrofę obarczono dyżurnego ruchu stacji Skokowa, który po wypadku zbiegł i przez kilka lat ukrywał się w okolicach Pruszkowa. Zidentyfikowany przez pracowników bezpieczeństwa Delegatury UdsBP we Włochach został zatrzymany przez funkcjonariuszy WUdsBP z Wrocławia. AIPN, 1583/132, Sprawozdanie UdsBP m.st. Warszawy za II kwartał 1956 r., k. 33; AIPN, 1583/187, Sprawozdanie WUdsBP we Wrocławiu za II kwartał 1956 r., (materiały wyłączone – oddzielna paginacja), k. 66; AIPN Wr, 039/9693, Akta kontrolno-obszernicze.

⁵ Prawdopodobnie Czarnogłowy.

⁶ Aresztowany Wójcik (brak imienia) przyznał się do zarzucanego mu czynu, choć dzień później – 10 maja – doszło do uszkodzenia w podobny sposób drugiego młyna, w związku z czym śledztwo prowadzono nadal. W wyniku sprawy agenturalno-śledczej krypt. „Dywersant” ustalono, że awarię drugiego młyna spowodowała teściowa Wójcika, by odwrócić od niego uwagę. AIPN, 1583/129, Sprawozdanie WUdsBP w Szczecinie za II kwartał 1956 r., k. 146, 152, 158.

za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej. Postanowienie na tymczasowy areszt wymienionych wydał prokurator wojewódzki.

Za zgodność:

(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 168–170.

1956 maj 19, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 45/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 19 maja 1956 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 45[56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

W dniach od 14 do 19 maja br. na terenie województw: białostockiego i warszawskiego oraz na terenie m. Warszawy zanotowano 5 wypadków kolportażu wrogich ulotek.

W Warszawie wywieszono zostały 2 ulotki (wykonane na maszynie, podpisane „Trójkąt”) o treści domagającej się zwolnienia Wyszyńskiego i nawołującej do walki z „okupacją sowiecką” o lepsze jutro. Nadmienić należy, iż w kwietniu br. na terenie miasta Pruszkowa rozkolportowane zostało 460 egz[emplarzy] ulotek (wykonanych ręczną drukarką i odręcznie) o treści domagającej się wprowadzenia nauki religii w szkołach i nawiązującej do sprawy Wyszyńskiego.

W Pruszkowie znaleziono 1 ulotkę (wykonaną odręcznie) o treści protestującej przeciwko ustawie o przerywaniu ciąży.

W Hajnówce (Białystok) zostały wywieszono 4 ulotki (wykonane ręczną drukarką) o treści nawołującej młodzież do wstępowania w szeregi podziemnych organizacji oraz skierowanej przeciwko przyjaźni polsko-radzieckiej. W powiecie Ełk znaleziono 2 ulotki o treści wzywającej do walki z komunizmem, również wykonane ręczną drukarką.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stargardzie (Szczecin) dnia 10 maja br. aresztował pracownika Zakładów Graficznych w Szczecinie, pochodzenia chłopskiego, lat 39, wykształcenia średniego. Ustalono, iż wymieniony czynił przygotowania w kierunku utworzenia nielegalnej organizacji w oparciu o założenia b[yłej] organizacji pn. Miecz i Pług¹, której zadaniem byłoby kolportowanie na szeroką skalę ulotek i literatury o treści antypaństwowej. Szczególnie intensywne przygotowania do rozpoczęcia antypaństwowej działalności czynił w okresie po XX Zjeździe. Podczas rewizji domowej u aresztowanego znaleziono 8 zestawów drukarskich, zawierających

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Utworzona przez działaczy chrześcijańsko-narodowych (m.in. ks. Leon Poeplau ps. „Wolan”) w 1939 r. organizacja Ruch „Miecz i Pług”, przemianowana następnie na Zjednoczone Organizacje Ruchu „Miecz i Pług”. Działała głównie w Warszawie, na Podlasiu, Pomorzu i w Krakowskiem.

tytuły ulotek organizacji Miecz i Pług i 6 pieczęci metalowych. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator wojewódzki².

Dnia 12 maja br. przez MO został aresztowany i przekazany do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie b[yły] członek WiN, wchodzący w skład kierownictwa Okręgu Dolnośląskiego, ukrywający się od 1949 r. Podczas rewizji przy aresztowanym znaleziono 2 pistolety i 21 szt[uk] amunicji. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator wojewódzki.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie dnia 10 maja br. aresztował za przynależność do zbrojnej nielegalnej organizacji pn. Krzyż mieszkańca Giszowca, pochodzenia robotniczego, lat 27, bez stałego miejsca pracy. O aresztowaniu 7 członków wymienionej organizacji informowano w Biuletynie z dnia 4 kwietnia br.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Białymstoku w dniach 11 i 17 maja br. skazał:

- jedną osobę na karę 6 lat więzienia za współpracę z bandą,
- chłopa, posiadającego 7 ha ziemi, na karę 5 lat więzienia za podpalenie stodoły należącej do członka komitetu założycielskiego spółdzielni produkcyjnej w powiecie Sokółka.

Sąd Powiatowy w Zwoleniu (Kielce) dnia 14 maja br. skazał 5 osób na kary od 3 do 12 lat więzienia i utratę praw publicznych na okres od 2 do 5 lat za dokonywanie napadów rabunkowych na terenie pow. Zwoleń w latach 1953–1955.

Sąd Wojewódzki w Stalinogrodzie dnia 12 maja br. skazał 3 osoby na kary od 8 do 10 lat więzienia i jedną osobę na karę 3 lat i 6 m[iesiący] więzienia za przynależność do nielegalnej organizacji pn. Legion Wyzwolenia.

Za zgodność:

(–) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 171–172.

² Mowa o aresztowanym 10 (11?) maja 1956 r. figurancie (brak nazwiska) sprawy agenturalnej na osobę krypt. „Rachmistrz”. Zwolniony 4 czerwca 1956 r. z aresztu na polecenie Prokuratury Generalnej, 21 czerwca nawiązał kontakt z agentem Wydziału III szczecińskiego WUdsBP ps. „Kulczycki”, którego poinformował, że planuje kontynuowanie działalności podziemnej oraz wyjazd w tym celu na jakiś czas za granicę; wzięty ponownie pod obserwację. AIPN, 1583/129, Sprawozdanie WUdsBP w Szczecinie za I kwartał 1956 r., k. 121, 127; *ibidem*, Sprawozdanie WUdsBP w Szczecinie za II kwartał 1956 r., k. 151.

1956 maj 28, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 46/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 28 maja 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 46[56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

W dniach od 20 do 26 maja br. na terenie województw łódzkiego i lubelskiego zanotowano 2 wypadki kolportażu wrogich ulotek, a mianowicie:

– na terenie Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego w Łodzi znaleziono 3 ulotki (wykonane na maszynie) o treści skierowanej przeciwko PRL, wzywającej w imieniu podziemia do dokonywania aktów sabotażu i zapowiadającej rychłe „wyzwolenie”;

– we wsi Puszcza Solska pow. Biłgoraj (Lublin) na budynku przykościelnym wywieziona została ulotka (wykonana odręcznie) o treści szkalującej Związek Radziecki i gloryfikującej uczestników walk pod Monte Cassino.

Na terenie woj. stalinogrodzkiego zanotowano 3 wypadki przesłania anonimów i 1 w woj. olsztyńskim:

– przewodniczący Wojewódzkiej Rady Narodowej w Stalinogrodzie otrzymał pocztą anonim (wykonany odręcznie), którego autor, nawiązując do amnestii, w „imieniu górników” domaga się powrotu księży zdjętych w ubiegłych latach za stanowisk i wysiedlonych z tamtejszych terenów;

– do redakcji „Trybuny Robotniczej” w Stalinogrodzie wpłynęły 2 anonimy (wykonane odręcznie), w których autor szkaluje Związek Radziecki za układ z Hitlerem, wymordowanie przywódców KPP, deportację Polaków oraz nawiązuje do sprawy Katynia i powstania warszawskiego. Autor wychwala działalność AK;

– redakcja „Głosu Olsztyńskiego” otrzymała anonim (wykonany na maszynie, zatytułowany „List otwarty do komunistów”), w którym autor w sposób oszczerczy wypowiada się o stosunkach panujących w Polsce, szkaluje Związek Radziecki i przywódców międzynarodowego ruchu robotniczego.

W pobliżu miejscowości Drawień pow. Szczecinek (Koszalin) dnia 24 maja br. przecięty został nadziemny kabel telefoniczny, należący do radzieckiej jednostki wojskowej. Na miejscu przestępstwa sprawca pozostawił kartkę z napisem o antyradzieckiej treści.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Areszty dokonane przez organa bezpieczeństwa

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu przejął zatrzymanego przez WOP agenta wywiadu amerykańskiego ^bRytlewskiego Czesława^{b1}, lat 23, który w dniu 22 maja br. przekroczył granicę z NRD do Polski. Podczas rewizji osobistej przy zatrzymanym znaleziono: fałszywe dokumenty polskie i NRD, kompas, mapy i pieniądze. Ustalono, że zatrzymany zbiegł z kraju we wrześniu 1955 r. do Niemiec Zachodnich, gdzie został zawerbowany przez ośrodek wywiadu amerykańskiego i po 5-tygodniowym przeszkoleniu otrzymał zadanie przedostania się do Polski w celu zebrania informacji o stacjonujących jednostkach wojskowych w Jeleniej Górze. Po wykonaniu zadania miał powrócić do Berlina Zachodniego.

Dnia 18 maja br. przez Delegaturę Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krośnie Odrzańskim (Zielona Góra) aresztowany został dezerterski, lat 21, który zdezerterował z wojska 14 maja br. zabierając ze sobą automat wraz z amunicją. Wymieniony zeznał, iż zamierzał zbiec za granicę.

Wyrok sądowy

Sąd Wojewódzki w Lublinie na sesji wyjazdowej w Łukowie dnia 21 maja br. skazał: 1 osobę na karę dożywotniego więzienia, 3 osoby na kary od 12 do 15 lat więzienia i utratę praw na okres 5 lat i przepadek mienia na rzecz skarbu państwa oraz 5 osób na kary od 2 do 5 lat więzienia, z których 2 osoby po zastosowaniu ustawy o amnestii zostały zwolnione. Wymienieni wchodzili w skład bandy terrorystyczno-rabunkowej, która dokonała szeregu zbrojnych napadów rabunkowych na terenie województwa lubelskiego i stalinogrodzkiego. Między innymi w grudniu ub.r. banda dokonała napadu na kasjera Powiatowego Zarządu Łączności w Łukowie, rabując 116 tys. zł i zamordowała konwojenta.

Za zgodność:

(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 173–175.

^{b-b} *Dopisano odręcznie*

¹ Czesław Rytlewski (ur. 1933). W 1955 r. zbiegł przez Czechosłowację i Austrię do NRF, gdzie w 1956 r. został zwerbony przez wywiad USA. Przekazał informacje o produkcji Zakładów Cegielskiego w Poznaniu i Zakładów Włókien Sztucznych w Jeleniej Górze. Przeszkolony we Frankfurcie nad Menem i zaopatrzony w fałszywe dokumenty oraz sprzęt szpiegowski miał udać się w okolice Jeleniej Góry. Zatrzymany na granicy przez WOP 23 maja 1956 r. Wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Warszawie z 20 lipca 1956 skazany z art. 7 i 6 MKK na 10 lat więzienia, zwolniony warunkowo 20 marca 1965 r. *Informator o osobach...*, s. 115.

1956 czerwiec 4, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 47/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 4 czerwca 1956 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 47[56]

W dniach od 27 maja do 4 czerwca br. na terenie kraju zanotowano 4 wypadki kolportażu wrogich ulotek, 3 napady terrorystyczno-rabunkowe i 2 wypadki przesłania anonimów pogróżkowych. W okresie tym urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego] aresztowały 2 osoby za nielegalne posiadanie broni palnej i przynależność do antypaństwowej organizacji, od organów WOP przejęto 15 zatrzymanych za usiłowanie przekroczenia granicy państwowej, w tym agenta wywiadu amerykańskiego.

Z terenu Krakowa nadanych zostało ponad 40 wrogich ulotek wykonanych na maszynie, zatytułowanych „Orędzie ducha Polski do całej ludzkości” i „List otwarty do braci i sióstr Polaków z PZPR, FN, LK, ZMP” na adresy: ambasady tureckiej, różnych instytucji państwowych, organizacji społecznych i władz kościelnych na terenie Polski. Autor ulotek w „Orędziu” szkaluje działalność towarzysza Bieruta oraz ideologię komunistyczną. W „Liście otwartym” nawiązuje do trzechsetnej rocznicy Ślubów Kazimierzowskich i katolickich tradycji narodu, wzywa do zerwania z ideologią komunistyczną. W dalszej treści ulotek przedstawia wizję przyszłej Polski oraz zwraca się do członków partii i organizacji społecznych o spowodowanie dyskusji na łamach prasy i w radio, celem wypowiedzenia się na temat „Orędzia” oraz przeprowadzenia powszechnego głosowania, celem uzyskania odpowiedzi na pytanie, jaki ustrój państwowy chce mieć u siebie naród polski. Nadmienić należy, iż w listopadzie 1955 r. na terenie miasta Krakowa znaleziono 54 wrogie ulotki rozkolportowane z okazji 100. rocznicy śmierci Adama Mickiewicza przez tegoż autora.

We wsi Albigowa powiat Łańcut (Rzeszów) wywieszono zostały 3 ulotki wykonane odręcznie przez kalkę o treści: „Prezydium GRN dla uczczenia 1 Maja podjęło zobowiązanie usunięcia krzyża ze ściany, gdzie plan został wykonany ku radości komuny”. W dalszej treści ulotek autor grozi karą członkom GRN za dokonanie powyższego.

Na torach kolejowych obok stacji Skomnacko¹ powiat Ełk (Białystok) rozrzuconych zostało 15 ulotek z hasłami o treści „Naprzód do walki z komunizmem” oraz w Mielniku powiat Siemiatycze znaleziono jedną ulotkę o treści szkalującej przywódców Związku Radzieckiego.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Prawdopodobnie Skomack Wielki.

W dniach od 19 maja do 4 czerwca br. na terenie województw: białostockiego, kieleckiego, krakowskiego, lubelskiego, rzeszowskiego i stalinogrodzkiego zebrano 53 balony i 4260 egzemplarzy ulotek Wolnej Europy w języku polskim.

W pobliżu wsi Kowalewo powiat Pisz (Olsztyn) dnia 30 maja br. około godziny 22.00 trzech uzbrojonych bandytów dokonało napadu na patrol, składający się z funkcjonariusza MO i dwóch członków ORMO. Funkcjonariusz MO i jeden członek ORMO zostali rozbrojeni, drugiemu członkowi ORMO udało się zbiec.

W tym samym dniu około godziny 23.30 czterech uzbrojonych bandytów dokonało napadu na wartowników pełniących służbę przy sklepie GS we wsi Chlebotki pow. Zambrów (Białystok). Bandyci po sterroryzowaniu wartowników i przerwaniu linii telefonicznej zrabowali ze sklepu część towarów na sumę około 20 000 zł.

W pobliżu wsi Łężce pow. Koźle (Opole) dnia 30 maja br. o godz. 12.00 trzech [u]zbrojonych bandytów dokonało napadu na funkcjonariusza MO, rabując mu pistolet. Według dotychczasowych danych bandyci planowali dokonanie napadu na kasjera PGR, który w tym czasie miał przewozić pieniądze przeznaczone na wypłatę dla robotników.

Sekretarz GRN Kobylin-Borzymy powiat Wysokie Maz[owieckie] (Białystok) – członek KP PZPR, otrzymał pocztą anonim, którego autor wzywa go do zrezygnowania z zajmowanego stanowiska do dnia 15 czerwca br., a w przeciwnym wypadku grozi mu śmiercią.

Członek PZPR i ORMO, zamieszkały w powiecie Kościan (Poznań) otrzymał anonim, którego autor wzywa go do zaniechania aktywnej działalności i zaznacza, że nadszedł czas usunięcia wszystkich aktywistów podkreślając, iż w wyniku ostatnich wydarzeń politycznych wielu aktywistów „uspokoilo się”.

Areszty

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie dnia 27 maja br. aresztował mieszkańca powiatu Olkusz, lat 29² – za przynależność do byłej nielegalnej organizacji pn. Armia Polska³. Wymieniony jako członek wspomnianej organizacji dokonał morderstwa funkcjonariusza MO w 1950 r.⁴ oraz napadu na sołtysa, któremu zrabował 75 000 zł (w starej walucie).

Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Starachowicach (Kielce) dnia 29 maja br. aresztował za dokonanie trzech napadów rabunkowych na terenie powiatu Opatów i nielegalne po-

² Wacław Wójcikowski (ur. 1927). Członek organizacji Armia Podziemna (od końca 1949). Podczas likwidacji AP zbiegł (kwiecień 1950), ujawnił się dopiero 8 maja 1956 r. Aresztowany 27 maja i skazany przez Wydział IV Sądu Wojewódzkiego w Krakowie 5 września 1956 r. na 8 lat więzienia.

³ Właśc. Armia Podziemna – organizacja powstała we wrześniu 1948 r. w Wolbromiu z inspiracji nieustalonego bliżej płk. Stanisława Opolskiego vel Nowaka w celu prowadzenia walki z komunizmem poprzez likwidowanie jego zwolenników. AP posiadała „trójkową” strukturę, wielu jej członków wywodziło się z AK. Istniały placówki w Łęczycy (krypt. „Błyskawica”) i w Szprotawie. Funkcję dowódcy pełnił Henryk Adamus ps. „Oldon” (do sierpnia 1949), zastępcą był Stanisław Gajos ps. „Wisła”, „Wyrab”. Do aktywniejszych członków należeli: Zdzisław Łupka, Tadeusz Podsiadło, Stanisław Barczyk, Wacław Grabiński, Maria Grabińska oraz księży Piotr Oborski i Zbigniew Gadomski. Organizacja została zlikwidowana w kwietniu 1950 r., łącznie aresztowano 43 członków AP; trzech z nich (m.in. Adamus) zostało wyrokiem WSR w Krakowie skazanych na śmierć, reszta na wieloletnie więzienie. AIPN, 0172/47, Armia Podziemna, Charakterystyka nr 47; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie krakowskim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 329.

⁴ Władysław Kamionka, kpr., funkcjonariusz MO w Wolbromiu, zastrzelony 2 kwietnia 1950 r. przez dwóch członków Armii Podziemnej – Wacława Wójcikowskiego i Wacława Piwowarskiego.

siadanie broni palnej mieszkańca wymienionego powiatu, lat 27 (ojciec posiada 8 ha ziemi). Podczas rewizji domowej u aresztowanego znaleziono: automat, pistolet, karabin, 166 sztuk amunicji i szablę.

W dniach od 15 maja do 4 czerwca br. Wojska Ochrony Pogranicza przekazały do wojewódzkich urzędów [do spraw bezpieczeństwa publicznego] 15 osób w wieku od 21 do 31 lat zatrzymanych za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej. Spośród zatrzymanych 8 osób usiłowało przekroczyć granicę do NRD, 6 – do Czechosłowacji i 1 – do ZSRR. Czterej obecnie zatrzymani byli uprzednio karani sądownie za przestępstwa graniczne; zwolnieni zostali z więzień na mocy amnestii. Wśród zatrzymanych znajduje się agent wywiadu amerykańskiego, lat 30, który w dniu 30 maja br. usiłował przekroczyć granicę z Polski do NRD. Przy aresztowanym podczas rewizji osobistej znaleziono: fałszywe dokumenty polskie i NRD oraz szkice koszar wojskowych znajdujących się we Wrocławiu. Ustalono, że aresztowany zbiegł z kraju w 1948 r. do Niemiec Zachodnich. W kwietniu 1956 r. został zawerbowany przez ośrodek wywiadu amerykańskiego we Frankfurcie i po 6-tygodniowym przeszkoleniu otrzymał zadanie przedostania się do Polski w celu zebrania informacji o stacjonujących jednostkach wojskowych we Wrocławiu. Po przekroczeniu granicy w dniu 19 maja br. z NRD do Polski przebywał na terenie Zgorzelca, Lubania, Jeleniej Góry i we Wrocławiu. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator Śląskiego Okręgu Wojskowego

Wyrok

Sąd Wojewódzki w Warszawie dnia 22 maja br. skazał dwie osoby na kary po 5 lat więzienia za usiłowanie dokonania zabójstwa członka PZPR w 1952 r. Na mocy amnestii sąd kary złagodził na 3 lata i 4 miesiące więzienia.

Za zgodność:

(-) R[oman] Pyskło, mjr⁵

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 176–179.

⁵ Roman Pyskło, mjr. Od 1 stycznia 1947 r. do 15 kwietnia 1949 r. zastępca naczelnika Wydziału do spraw Funkcjonariuszy WUBP w Bydgoszczy; od 15 sierpnia 1950 r. do 1 lipca 1951 r. zastępca naczelnika, a w okresie od kwietnia do 1 lipca 1951 r. jednocześnie p.o. naczelnika Wydziału do spraw Funkcjonariuszy WUBP w Lublinie. *Aparat bezpieczeństwa...*, t. I, s. 126, 272, 273.

1956 czerwiec 9, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 48/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 9 czerwca 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 48[/56]

W dniach od 4 do 9 czerwca br. urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego] wszczęły śledztwa w sprawach 7 wrogich aktów: 2 kolportaży wrogich ulotek, 2 anonimów pogroźkowych, 2 napisów i podpalenia lasu państwowego. Ponadto wspólnie z MO przystąpiono do ustalania sprawy 2 napadów rabunkowych.

W okresie tym aresztowano 5 osób: 3 za nielegalne posiadanie broni palnej i radiostacji nadawczej, 1 za przesyłanie wrogich anonimów, od WOP przejęto zatrzymanego w czasie przekraczania granicy z NRD do Polski agenta wywiadu amerykańskiego.

W pobliżu gromady Majdan Zbydniowski pow. Tarnobrzeg (Rzeszów) rozrzuconych zostało 108 ulotek (wykonanych ręczną drukarką), mówiących o powstaniu podziemnego ruchu do walki z ustrojem Polski Ludowej o „wolność, równość i niepodległość Polski”. Ulotki podpisane są „Zbrojna Organizacja – Kwiat Wolności”. 50 egz[emplarzy] ulotek tej samej treści znaleziono na terenie Stalowej Woli w dniach 30 kwietnia i 3 maja br., o czym informowano w Biuletynie nr 43[/56]. Śledztwo prowadzi grupa operacyjna¹.

W różnych punktach miasta Wrocławia rozkolportowanych zostało 21 egz[emplarzy] wrogich ulotek (wykonanych ręczną drukarką) o treści antypaństwowej i antyrządowej oraz szkalującej przywódców międzynarodowego ruchu robotniczego.

Na terenie województw: kieleckiego, krakowskiego, łódzkiego, opolskiego, olsztyńskiego i wrocławskiego zebrano 50 balonów i około 8500 egz[emplarzy] wrogich broszur i ulotek Wolnej Europy w języku polskim pt. *Folwark zwierzęcy* – angielskiego autora George’a Orwella, Biuletyn Informacyjny, „Głosy ze świata” i „Oreddie wigilijne papieża Piusa XII”.

W miejsc[owości] Biechów pow. Nysa (Opole) balon Wolnej Europy eksplodował, w wyniku czego 3 robotnicy PGR doznali poparzenia 1 i 2 stopnia.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Zob. Biuletyn nr 43[/56], przypis 2. Ulotki znalezione 30 kwietnia zostały dzień wcześniej wrzucone do skrzynki pocztowej w Stalowej Woli (48 sztuk) i były następującej treści: „W bolszewickiej Polsce został utworzony podziemny ruch niepodległościowy do walki przeciw dyktaturze bolszewickiej, my Polacy walczyć będziemy o wolność, równość, niepodległość Polski, precz z bolszewizmem, niech żyje Polska i generał Anders – 1956”. AIPN, 0183/127, Polskie Dowództwo Podziemne/Wolny Orzeł/Kwiat Wolności – Polska Armia Krajowa, Charakterystyka nr 132.

Na terenie portu w Gdyni przez marynarzy ze statku NRF rozrzucone zostały ulotki w języku niemieckim. Tej samej treści ulotki znaleziono na terenie Stoczni im. Komuny Paryskiej w Gdyni.

Kierownik personalny Zakładu Mleczarskiego w Elku (Białystok) – sekretarz POP PZPR, otrzymał pocztą anonim, którego autor wzywa go do zaprzestania dalszej aktywnej pracy społecznej i zawodowej oraz naprawienia „wyrządzonych krzywd” robotnikom, a w przeciwnym wypadku grozi mu śmiercią. Anonim zaopatrzone jest w nagłówek „Obóz Powstańczy Wyzwolenia Narodowego”, podpisany: „mjr D[owód]ca Okręgu – Płomień”.

Dwaj pracownicy Usługowej Spółdzielni Krawieckiej we Wrocławiu, narodowości żydowskiej, otrzymali pocztą anonim (wykonany odręcznie), którego autor wzywa wymienionych do opuszczenia terenów Polski, a w wypadku niezastosowania się do polecenia grozi im śmiercią. Anonim podpisany jest „Antysemita”.

W Brzegu (Opole) na murach zburzonych budynków w pobliżu Technikum Handlowego dokonane zostały 2 wrogie napisy skierowane p[rzeciw]ko PZPR oraz w Zwoleńniu (Kielce) na jednym z budynków ujawniono napis o treści „Precz z komunizmem”, wykonany kredą, pismem technicznym.

W dniu 3 czerwca br. o godz. 11.30 nieustaleni dotychczas sprawcy podpalili w 16 miejscach na przestrzeni 2 kilometrów las należący do Nadleśnictwa Zębów pow. Olesno (Opole). Ogień został zlokalizowany przez miejscową ludność i straż pożarną.

We wsi Chojnowo pow. Mońki (Białystok) dnia 5 czerwca br. godz. 23.00 trzech uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS. Bandyci w czasie włamywania się do sklepu spostrzeżeni zostali przez wartę nocną, która stawiała im opór, wskutek czego bandyci oddali strzał, raniąc w nogi jednego z wartowników (czł[onka] PZPR, sekretarza POP). W wyniku pościgu zorganizowanego przez funkcjonariuszy Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego], MO i żołnierzy KBW dwaj bandyci zostali ujęci, którym odebrano karabin i granat. Jeden z aresztowanych bandytów posiada 6 ha ziemi i pełnił funkcję radnego GRN Chojnowo, drugi ukrywał się na tamtejszym terenie po dokonaniu zabójstwa w 1953 r.²

Areszty

W Biuletynie nr 44/[56] z dnia 14 maja br. informowaliśmy o aresztowaniu przez Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Częstochowie mieszkańca tegoż powiatu, u którego podczas rewizji domowej znaleziono radiostację i kilka jednostek broni palnej. Obecnie, w wyniku prowadzonego śledztwa, do sprawy tej Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie aresztował pracownika Zjednoczenia Budownictwa Miejskiego w Krakowie, wykształcenia wyższego oraz brata jego, zatrudnionego w Nadleśnictwie Żłoty Potok pow. Częstochowa, wykształcenia średniego, pochodzenia intelig[encja] prac[ująca], w wieku 29 i 39 lat.

² Według Sprawozdania WUdsBP w Białymstoku za II kwartał 1956 r. zatrzymani zostali bracia Marian i Zdzisław Duchnowscy (AIPN, 1583/108, k. 34). Z akt prokuratora wojewódzkiego w Białymstoku w sprawie M. Duchnowskiego wynika, że ukrywał się on od lutego 1954 r. w związku z zabójstwem Jana Grądzkiego (AIPN Bi, 3/21). Po napadzie na sklep – o którym mowa w biuletynie – został aresztowany, ale zdołał zbiec i ponownie się ukrywał (wniosek o wysłanie listów gończych z 6 października 1956). M. Duchnowski utonął 23 lutego 1957 r. w Narwi, w okolicach wsi Brzeziny, podczas pościgu prowadzonego za nim przez MO.

Ustalono, iż broń i radiostację aresztowani przechowywali z okresu okupacji. Postanowienie na tymczasowy areszt wymienionych wydał prokurator wojewódzki w Stalino-grodzie³.

Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy zatrzymała strażnika Straży Przemysłowej przy Wytwórni Chemicznej w Łęgowie, pochodzenia chłopskiego, lat 36 – podejrzanego o nielegalne posiadanie broni palnej. Podczas rewizji domowej u zatrzymanego znaleziono pistolet i 7 sztuk amunicji⁴.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 7 czerwca br. aresztował pracownika Wojewódzkiej Rady Narodowej, pochodzenia robotniczego, lat 28, wykształcenia wyższego – za przesyłanie rektorowi seminarium duchownego we Wrocławiu anonimowych listów szkalujących ustrój Polski Ludowej, przedstawicieli partii i rządu oraz zawierających fałszywe wiadomości o stosunku władz PRL do administracji kościelnej. Podczas rewizji domowej u aresztowanego znaleziono szereg dokumentów WRN, stanowiących tajemnicę służbową.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu przejął zatrzymanego przez WOP agenta wywiadu amerykańskiego, lat 23, który w dniu 3 czerwca br. przekroczył granicę z NRD do Polski. Podczas rewizji osobistej przy zatrzymanym znaleziono: fałszywe dokumenty polskie i NRD, kompas i pieniądze. Ustalono, że zatrzymany zbiegł z kraju w 1950 r. do Niemiec Zachodnich. W połowie kwietnia br. został zawerbowany przez ośrodek wywiadu amerykańskiego we Frankfurcie i po 5-tygodniowym przeszkoleniu otrzymał zadanie przedostania się do Polski w celu zebrania informacji o stacjonujących jednostkach wojskowych na terenie Poznania.

Za zgodność:

(-) R[oman] Pyskło, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 180–183.

³ Roman Land (ur. 1927) i Jerzy Land (ur. 1917), byli członkowie AK Obwodu Częstochowa. AIPN, 1583/113, Sprawozdanie WUdsBP w Stalino-grodzie za II kwartał 1956 r. k. 35; AIPN Ka, 03/108, Akta śledcze Piotra i Leona Fogtmanów, Jerzego, Romana i Henryka Landów, Bolesława Dyjskiego i in. Zob. Biuletyn nr 44/[56], przypis 2.

⁴ Bolesław Łabuz (ur. 1920), figurant sprawy agenturalnego sprawdzenia krypt. „Białe”. AIPN, 1583/201, Sprawozdanie WUdsBP w Bydgoszczy za II kwartał 1956 r., b.p.

1956 czerwiec 16, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 49/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 16 VI 1956 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 49[56]

W dniach od 10 do 15 czerwca br. urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego] wszczęły śledztwa w sprawach 8 wrogich aktów: 3 kolportaży wrogich ulotek, 2 anonimów, celowego uszkodzenia maszyny i podpalenia stodoły należącej do spółdzielni produkcyjnej. Ponadto wspólnie z MO przystąpiono do ustalania sprawców 4 napadów terrorystyczno-rabunkowych.

Na terenie m. Wrocławia znaleziono 15 egz[emplarzy] ulotek (wykonanych ręczną drukarką) o treści antypaństwowej i antyradzieckiej oraz szkalującej przywódców międzynarodowego ruchu robotniczego. O rozkolportowaniu we Wrocławiu 21 ulotek tej samej treści i wykonania informowaliśmy w poprzednim Biuletynie nr 48[56].

Na terenie WSK Świdnik (Lublin) znaleziono ulotkę (wykonaną odręcznie), która w treści swej mówi o powstaniu podziemnego ruchu do walki z ustrojem Polski Ludowej o „wolność, równość i niepodległość” oraz gloryfikuje Andersa. Na odwrotnej stronie ulotki jest hasło: „Niech żyje 3 Maj” oraz podpis: „Zbrojna Organizacja – Kwiat Wolności”. 158 egz[emplarzy] ulotek o tej samej treści i podpisie rozkolportowanych zostało na terenie Stalowej Woli i powiatu Tarnobrzeg (Rzeszów) w dniach 30 kwietnia, 3 maja i 2 czerwca br.

Na terenie województw: bydgoskiego, gdańskiego, łódzkiego, koszalińskiego, olsztyńskiego, poznańskiego, rzeszowskiego i szczecińskiego zebrano dalszych 85 balonów i około 9000 egz[emplarzy] wrogich broszur i ulotek Wolnej Europy w języku polskim pt. *Folwark zwierzęcy*, Biuletyn Informacyjny, „Głosy ze świata” i „Orędzie wigilijne papieża Piusa XII”.

Ponadto w województwie opolskim, wrocławskim i Warszawa m[iasto] zebrano około 200 egz[emplarzy] wrogich broszur pt. „Wybrałem prawdę”¹, które zrzucone zostały po raz pierwszy na teren Polski.

Kolportaż ulotek Wolnej Europy zanotowano w trzech wypadkach:

– na terenie Parowozowni PKP w Międzyrzeczu (Zielona Góra) wywieszona została ulotka w języku polskim, z odręcznym dopiskiem o treści antyradzieckiej;

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Mowa o przereczanym do Polski w ramach akcji „Spotlight” pierwszym rozdziale książki Seweryna Bialera *Wybrałem prawdę* (Monachium, Wydawnictwo Wolnej Europy, [1956], 21 s.), w którym autor m.in. ujawnia nieoficjalne informacje dotyczące stosunków polsko-radzieckich oraz uzasadnia swą decyzję ucieczki na Zachód.

– w Centralnym Parku Kultury w Warszawie na ławce znaleziono 5 broszur pt. *Folk-wark zwierzęcy*;

– przewodniczący GRN w Nowej Wsi pow. Strzyżów (Rzeszów) otrzymał pocztą list, w którym znajdowały się 4 ulotki w języku polskim.

Na adres Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Kielcach wpłynął pocztą (nadany we Wrocławiu) list anonimowy o treści antysemickiej i szkalującej członka Biura Politycznego KC PZPR.

W Szczecińskich Zakładach Celulozowo-Papierniczych do maszyny papierniczej nieustalony dotychczas sprawca celowo wrzucił śrubę metalową, w wyniku czego maszyna uległa uszkodzeniu. Straty w produkcji, łącznie z kosztami naprawy maszyny, wynoszą około 130 000 zł. Śledztwo prowadzi grupa operacyjna.

W Branicach pow. Głubczyce (Opole) spłonęła stodoła należąca do miejscowej spółdzielni produkcyjnej. Wymieniona stodoła do 1954 r. była użytkowana przez indywidualnie gospodarującego chłopa, a na własność spółdzielni przeszła w drodze wymiany gruntów. Z dotychczasowego śledztwa prowadzonego przez grupę operacyjną wynika, iż pożar wybuchł wskutek celowego podpalenia.

W jednym z pomieszczeń podstacji elektroenergetycznej w Krakowie znaleziono 2 radiostacje nadawcze – krótkofalowe (kompletne). Podejrzani o zachowanie radiostacji (pochodzących prawdopodobnie z[e] [z]rzutów w czasie okupacji) są b[yli] czł[onkowie] AK. Wyjaśnieniem powyższego zajmuje się Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W dniach od 7 czerwca do 11 czerwca br. na terenie powiatów Kielce i Opatów uzbrojona banda składająca się z 3, w jednym wypadku z 4 bandytów dokonała 4 kolejnych napadów na sklepy spółdzielcze, rabując pieniądze i towar na nieustaloną dotychczas sumę. W celu ujęcia bandy na wymienionym terenie pracuje grupa operacyjna, w skład której wchodzi funkcjonariusze Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] i MO.

Areszty

Urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego] aresztowały 1 osobę za dezercję z Wojska Polskiego i ustaliły dwóch sprawców kolportażu wrogich ulotek, od WOP przejęto 23 osoby zatrzymane za usiłowanie przekroczenia granicy państwowej.

Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Trzebnicy (Wrocław) dnia 11 czerwca br. zatrzymała żołnierza, który w dniu 31 maja br. zdezerterował z jednostki wojskowej, stacjonującej na terenie woj. zielonogórskiego. Ustalono, iż wymieniony nosił się z zamiarem ucieczki za granicę.

W Biuletynie nr 42[/56] z dnia 3 maja br. informowaliśmy, iż w gromadzie Brzezi-ce pow. Lublin wywieszono zostały 3 ulotki (wykonane odręcznie) o treści nawołującej miejscową ludność do niebrania udziału w manifestacji 1-majowej. Obecnie w wyniku prowadzonego śledztwa Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie zatrzymała sprawców kolportażu powyższych ulotek, którymi są dwaj uczniowie Liceum Pedagogicznego w Piaskach, pochodzenia chłopskiego, w wieku po 17 lat, jeden czł[onek] ZMP. W czasie przesłuchania wymienieni wyjaśnili, że czynu tego dopuścili się pod wpływem wrogiej propagandy rozpowszechnianej przez różne osoby. Z uwagi na młody wiek, pochodzenie społeczne i dobrą opinię, jaką cieszyli się dotychczas na terenie szkoły – zostali po przesłuchaniu zwolnieni. Śledztwo prowadzone jest z wolnej stopy.

W dniach od 4 do 15 czerwca br. Wojska Ochrony Pogranicza przekazały do wojewódzkich urzędów [do spraw bezpieczeństwa publicznego] 23 osoby, w wieku od 17 do 45 lat – zatrzymane za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej. Spośród zatrzymanych 13 osób usiłowało przekroczyć granicę do Czechosłowacji, a 10 osób do NRD. Siedmiu obecnie zatrzymanych było uprzednio karanych sądownie za przestępstwa graniczne, kradzieże i inne.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Zielonej Górze dnia 11 czerwca br. skazał 1 osobę na karę dożywotniego więzienia i pozbawienie praw obywatelskich na zawsze oraz 1 osobę na karę 15 lat więzienia i pozbawienie praw obywatelskich na okres 5 lat za dokonanie w listopadzie 1955 r. zabójstwa członka spółdzielni produkcyjnej w Dziećmiarowicach pow. Szprotawa (czł[onka] PZPR).

Sąd Wojewódzki w Koszalinie dnia 6 czerwca br. skazał pracownika PGR Ramlewo pow. Kołobrzeg, narodowości niemieckiej, na karę 6 lat więzienia za podpalenie stodoły w wymienionym PGR w listopadzie ub.r. i nielegalne posiadanie broni palnej.

Za zgodność:

(-) R[oman] **Pyskło**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 184–187.

1956 czerwiec 21, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 50/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 21 czerwca 1956 [r.]
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 50[/56]

W dniach od 16 do 21 czerwca br. urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego] wszczęły śledztwa w sprawach 5 wrogich aktów: napadu terrorystycznego na sekretarza GRN, kolportażu wrogich ulotek i 3 anonimów pogrożkowych. Wspólnie z MO przystąpiono do ustalania sprawców 4 napadów rabunkowych (Białystok – 3, Lublin – 1).

W grom. Gruszka Zaporska¹ pow. Zamość (Lublin) trzech nieustaleni dotychczas osobnicy dokonali napadu na sekretarza GRN w Zakłodziu – czł[onka] PZPR, którego dotkliwie pobili. Napastnicy domagali się od wymienionego, by zrzekł się zajmowanego stanowiska i rozpiisał grunta niektórym chłopom z gromady Gruszka Zaporska, które uprzednio zostały im scalone, a w wypadku niezastosowania się do polecenia grozili mu śmiercią.

Na terenie Zbydniowa pow. Tarnobrzeg (Rzeszów) rozkolportowanych zostało 11 egz[emplarzy] ulotek (wykonanych ręczną drukarką), mówiących o powstaniu podziemnego ruchu do walki z ustrojem PRL o „wolność, równość i niepodległość Polski”, podpisanych: „Zbrojna Organizacja – Kwiat Wolności”. Są to dalsze egzemplarze ulotek rozkolportowanych w dniach 30 kwietnia, 3 maja, 2 czerwca i 8 czerwca br. na terenie Stalowej Woli, gromady Majdan Zbydniowski pow. Tarnobrzeg i WSK Świdnik. Śledztwo w celu wykrycia sprawców kolportażu ulotek prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Stalowej Woli.

Na terenie województw: białostockiego, gdańskiego, kieleckiego, lubelskiego, łódzkiego, koszalińskiego, szczecińskiego, opolskiego, wrocławskiego i zielonogórskiego zebrano dalsze 58 balonów i około 2200 egz[emplarzy] wrogich broszur i ulotek Wolnej Europy w języku polskim pt. *Folwark zwierzęcy*, „Wybrałem prawdę”, Biuletyn Informacyjny i „Głosy ze świata”. Kolportaż ulotek Wolnej Europy zanotowano w jednym wypadku na targu w Radzynie (Lublin).

W pobliżu wsi Jeziorowo² pow. Przasnysz (Warszawa) eksplodował balon Wolnej Europy, w wyniku czego trzech tamtejsi mieszkańcy zostali poparzeni.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Gromada Gruszka Zaporska istniała do 1954 r., następnie weszła w skład gromady Zakłódzie.

² Miejscowość nieustalona.

Dwaj członkowie PZPR zamieszkali w Kielcach otrzymali anonimy (wykonane odręcznie), których autor grozi im wykonaniem wyroku śmierci, wydanego rzekomo przez „Sąd Wojenny Polski Podziemnej”, jako członkom partii i współwinnym w popełnionych zbrodniach na rzecz komunizmu.

Lekarz szpitala w Zgierzu (Łódź) otrzymał anonim o treści antysemickiej i pogroźkowej. Autor anonimu rzekomo w imieniu mieszkańców Zgierza wzywa wymienionego lekarza do opuszczenia miejsca pracy, a w przeciwnym wypadku grozi mu śmiercią oraz domaga się powrotu uprzednio pracującego w tym szpitalu lekarza.

W Mroczkowie pow. Kielce dnia 7 czerwca br., w związku z mającym odbyć się w dniu tym przekazaniem budynku dla ośrodka zdrowia, miejscowa ludność w liczbie około 200 osób (przeważnie kobiety i młodzież) zorganizowała prowokacyjne wystąpienie, nie dopuszczając do otwarcia ośrodka. Osoby, biorące udział w wystąpieniu wznosiły okrzyki szkalujące partię i rząd oraz domagały się wprowadzenia księdza do tego budynku. Ustalono, że władze kościelne od dłuższego czasu czynią starania o wybudowanie nowej parafii w Mroczkowie. Miejscowa ludność, nie zważając na odmowną decyzję Wojewódzkiej Rady Narodowej przystąpiła do budowy z własnych funduszy budynku, który zamierzała oddać na plebanię dla księdza – przyszłego proboszcza parafii w Mroczkowie. Budynek ten Prezydium GRN postanowiło przeznaczyć na ośrodek zdrowia oraz końcowe prace przy budowie budynku przeprowadzono na koszt państwa. Ośrodek zdrowia został w tym budynku otwarty w dniu 8 czerwca br. Prokuratura Wojewódzka ustala inspiratorów celem pociągnięcia ich do odpowiedzialności.

Areszty

Urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego] aresztowały 3 osoby za kolportaż wrogich ulotek, od Wojsk Ochrony Pogranicza przejęto 4 zatrzymanych za usiłowanie przekroczenia granicy państwowej.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 13 czerwca br. aresztował kierowcę samochodowego, zatrudnionego w Domu Handlowym „Delikatesy” we Wrocławiu i mieszkańca Wrocławia, bez stałego miejsca pracy, obaj pochodzenia robotniczego, w wieku 20 i 24 lata – podejrzanych o rozkolportowanie w czerwcu br. na terenie m. Wrocławia 36 egz[emplarzy] ulotek o treści antypaństwowej i antyradzieckiej oraz szkalującej przywódców międzynarodowego ruchu robotniczego.

Na mocy postanowienia prokuratora Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie dnia 14 czerwca br. aresztował za branie udziału w kolportażu antypaństwowych ulotek na terenie Pyskowic robotnika piaskowni w Pyskowicach, lat 17.

W dniu 15 i 19 czerwca br. Wojska Ochrony Pogranicza przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu 4 osoby w wieku 17, 22, 25 i 54 lat[a] – zatrzymane za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy (do NRD i Czechosłowacji). Jeden z zatrzymanych w październiku 1955 r. powrócił do kraju jako repatriant z Włoch. Do maja br. pracował w PGR Żłobizna pow. Brzeg. Z wyjaśnień wymienionego wynika, iż po zwolnieniu się z pracy w PGR wyjechał

do Legnicy, starając się tam o pracę w wojskowych jednostkach radzieckich. Ponieważ pracy nie otrzymał, postanowił przedostać się z powrotem do Włoch.

Za zgodność:

(-) R[oman] **Pyskło**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 188–190.

1956 lipiec 13, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 51/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 13 lipca [19]56 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 51[56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

(Biuletyn nie zawiera wypadków i aresztów związanych z prowokacją¹ poznańską)

W okresie od 21 czerwca [do] 12 lipca br. w poszczególnych województwach zanotowano 16 wrogich aktów, z tego: w lubelskim – 3, olsztyńskim – 3, rzeszowskim – 3, białostockim – 3, bydgoskim, łódzkim, opolskim i warszawskim po 1. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt zamordowania 2 osób (Białystok, Łódź). Okoliczności dokonanych morderstw wskazują, iż miały charakter polityczny. Zanotowano również dużą ilość anonimów pogroźkowych (8) skierowanych przede wszystkim do pracowników rad narodowych.

W tym samym okresie urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego] aresztowały 16 osób (Lublin – 7, Stalinogród – 3, Olsztyn – 2, Koszalin, Kraków, Łódź i Szczecin po 1). Ponadto przejęto zatrzymane przez WOP 22 osoby za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej.

Białystok

We wsi Cieszymy² pow. Wysokie Mazowieckie dnia 21 czerwca br. około godz. 22.00 dwóch uzbrojonych i zamaskowanych bandytów dokonało napadu na mieszkanie braci Zajkowskich, posiadających 14 ha ziemi. Bandyci wyprowadzili z mieszkania do ogrodu Zajkowskiego Kazimierza, a następnie zastrzelili go. Grupa operacyjna prowadząca śledztwo w tej sprawie uzyskała dane, że bandyci zamierzali zamordować Zajkowskiego Waclawa, zatrudnionego w Gminnej Kasie Spółdzielczej na stanowisku kasjera (podczas napadu przebywał on w mieszkaniu sąsiada). W czerwcu 1955 r. na wspomnianą kasę dwaj bandyci dokonali napadu, z których jeden nazwiskiem Bojko

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Początkowo (lipiec–sierpień 1956) oficjalnie używano terminologii o negatywnym wydźwięku: „prowokacja”, „awantury”, „spisek imperialistyczny”, „bandytyzm”; po październiku 1956 r. weszło na trwałe łagodniejsze określenie – „wypadki” lub „wydarzenia poznańskie”; w prasie polonijnej konsekwentnie używano nazwy: „powstanie”. M.L. Wojciechowski, *Poznański Czerwiec 1956: insurekcja, rewolta czy „wypadki”?* [w:] *Poznański Czerwiec 1956*, red. S. Jankowiak, A. Rogulska, seria: „Konferencje IPN”, Warszawa 2002, s. 91–94.

² Właśc. Kobylin-Cieszymy.

został rozpoznany przez Zajkowskiego Waclawa i na rozprawie sądowej występował jako główny świadek. Ustalono, że przebywający w więzieniu bandyta Bojko był dobrym kolegą ukrywającego się obecnie bandyty Zalewskiego³ i w związku z tym zachodzi podejrzenie, że zamordował on Zajkowskiego Kazimierza.

Dwaj chłopcy z powiatu Wysokie Mazowieckie, posiadający 7 i 15 ha ziemi, bezpartyjni, otrzymali pocztą anonimy (wykonane odręcznie) o treści antypaństwowej i antykomunistycznej. Autor anonimów nawiązuje do wypadków w Poznaniu i rzekomo w imieniu podziemnej organizacji Polska Obrona Kraju wzywa wymienionych do złożenia we wskazanym czasie i miejscu określonej sumy pieniędzy jako pożyczki na cele organizacyjne. W wypadku odmowy z ich strony autor grozi im, iż uważani będą za „współpracowników bolszewickich”. Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] poczynił przedsięwzięcia celem wykrycia autora anonimów.

Łódź

W Łodzi przy ulicy Limanowskiego (na polu w życie) dnia 20 czerwca br. znaleziono zwłoki Wodol Franciszka, czł[onka] PZPR – b[yłego] czł[onka] KPP, który ostatnio zatrudniony był w Przedsiębiorstwie Sprzedaży „Bazar” na stanowisku kierownika kadr. Oględziny zwłok wykazały, iż wymieniony został zamordowany przez uderzenie tępym narzędziem w głowę, a następnie obrabowany. Sprawcy nie są dotychczas znani.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] dnia 11 lipca br. aresztował za kolportowanie literatury o treści antyradzieckiej i antysemitkiej oraz publiczne solidaryzowanie się z wypadkami poznańskimi pracownika Centralnego Zarządu Skupu Surowców w Łodzi, czł[onka] PZPR, lat 56.

Lublin

W powiecie Kraśnik w dniach od 23 do 27 czerwca br. nieustaleni dotychczas sprawcy dokonali pięciokrotnego przecięcia przewodów napowietrznej linii telefonicznej, należącej do jednostki wojskowej.

Pracownik Gromadzkiej Rady Narodowej w Nurzynie pow. Łuków – czł[onek] PZPR, otrzymał pocztą anonim (wykonany odręcznie), którego autor zaleca mu zwolnienie się z pracy w GRN i nieściąganie podatków, a w wypadku niezastosowania się do polecenia – grozi śmiercią.

W szkole podstawowej w m. Nawóz pow. Zamość przez nieustalonych dotychczas sprawców zniszczone zostały portrety przedstawicieli rządu PRL.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] dnia 9 lipca br. zatrzymał 4 mieszkańców Białej Podlaskiej, w wieku po 17 lat, wszyscy czł[onkowie] ZMP – za przynależność do antypaństwowej organizacji pn. Związek Tysiąca⁴, działa-

³ Jan Zalewski ps. „Cygan” (ur. 1920). Od stycznia 1946 r. członek NZW w oddziale PAS dowodzonym przez NN ps. „Stalowy”. Ujawnił się w kwietniu 1947 r. w białostockim PUBP, ale za dalszą działalność został aresztowany i skazany w styczniu 1948 r. przez WSR w Białymstoku na 12 lat więzienia. Zwolniony warunkowo w lipcu 1954 r., został ponownie aresztowany w sierpniu 1955 r., zbiegł po czterech miesiącach. Aresztowany w październiku 1956 r. w ramach sprawy agenturalno-poszukiwawczej „Burza” prowadzonej przez DÜdsBP w Zambrowie. Skazany przez Sąd Wojewódzki w Białymstoku na 15 lat więzienia i 5 lat pozbawienia praw obywatelskich. AIPN, 0177/83, Ugrupowanie „Cygana”, Charakterystyka nr 83; AIPN, 1583/108, Sprawozdanie kwartalne WÜdsBP w Białymstoku za I kwartał 1956 r., k. 2; zob. też „Gazeta Białostocka”, 14, 15 i 16 XII 1959, 16/17 I 1960.

⁴ Związek Tysiąca – organizacja działająca od czerwca 1955 r. do lipca 1956 r. w Białej Podlaskiej, założona przez Aleksego Woropaja ps. „Czarny” i Tadeusza Danieluka ps. „Krótki”. Liczyła 12 członków w wieku 16–18 lat.

jącej na terenie Białej Podlaskiej w latach 1955–1956. Ustalono, że członkowie organizacji odbywali zebrania, na których omawiali plany napadów na funkcjonariuszy MO w celu zdobycia broni palnej oraz zrywali flagi, wywieszane z okazji świąt narodowych. Podczas rewizji domowej u zatrzymanych znaleziono kilka jednostek broni zdekompletowanej, nienadającej się do użytku oraz zeszyt (pamiętnik) z uwagami dotyczącymi działalności poszczególnych członków organizacji. Zatrzymani zostali również trzej członkowie organizacji, którzy ze względu na mały stopień zaangażowania w organizację i pochodzenie społeczne po przesłuchaniu zostali zwolnieni.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] dnia 4 lipca br. aresztował członka b[yłej] bandy Pakuły i 2 współpracowników wymienionej bandy; wszyscy są pochodzenia chłopskiego, w wieku od 26 do 32 lat, zam[ieszkali] w powiecie Chełm. Postanowienie na areszt wydał prokurator.

Olsztyn

Na terenie szkoły podstawowej w Dąbrówce pow. Pisz znaleziono anonim (wykonany odręcznie), którego autor rzekomo w imieniu antypaństwowej organizacji grozi mieszkańcowi Dąbrówki – czł[onkowi] ORMO, wykonaniem wyroku śmierci za zdradę organizacji w 1950 r. Nadmienia się, że w 1950 r. na terenie pow. Pisz została zlikwidowana nielegalna organizacja pn. Dzwon, w likwidacji której brał również udział wymieniony członek ORMO.

Przewodniczący nowo powstałej spółdzielni produkcyjnej w Skowronach pow. Paślęk otrzymał pocztą anonim (wykonany odręcznie), którego autor nazywa go „wrogiem ludzi” i grozi mu śmiercią.

W PGR Lipowo pow. Nidzica dnia 3 lipca br. około godz. 18.00 z przyczyn dotychczas nieustalonych spłonęła stodoła wraz z maszynami rolniczymi, paszą i nawozami sztucznymi. Pożar powstał wewnątrz stodoły podczas odbywającej się narady produkcyjnej pracowników wymienionego PGR.

Przez Delegaturę Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Morągu i Działdowie dnia 7 bm. aresztowani zostali 2 dezenterzy z WP, którzy zdezerterowali z Jednostek Wojskowych Nr. 2737 i 5889. Jeden z aresztowanych posiadał przy sobie automat i 35 sztuk amunicji.

Rzeszów

Na adres Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Przemyśle dnia 3 bm. wpłynęły pocztą 3 anonimy o jednakowej treści, których autor grozi konsekwencjami przewodniczącemu i dwóm innym członkom prezydium za ich aktywną działalność społeczną.

Bydgoszcz

W szkole podstawowej w Skrzypkowie pow. Toruń, która mieści się w budynku b[yłego] kościoła ewangelickiego, nieustaleni dotychczas sprawcy wybili szyby w oknach oraz pozostawili anonim o treści domagającej się usunięcia szkoły z wymie-

Do Związku należeli m.in. Janusz Radzikowski, Gerard Ciesielski, Andrzej Drabarek, Henryk Rypiński, Bogdan Lipanowski, Adam Pawelczuk, Lucyna Różanowicz i Danuta Powiłańska. Członkowie organizacji zobowiązali się walczyć z ustrojem PRL i komunizmem, gromadzili broń (planowali napady na funkcjonariuszy MO), wydawali i kolportowali ulotki oraz niszczyli dekoracje pierwszomajowe. AIPN Lu, 08/21, Związek Tysiąca. Sprawa obiektowa; *Informator o nielegalnych...*, s. 341; *Polskie podziemie niepodległościowe w województwie lubelskim 1944–1956* [w:] *Atlas polskiego podziemia...*, s. 160.

nionego budynku. Nadmienić należy, że w kwietniu br. kierownik i dwaj nauczyciele wspomnianej szkoły otrzymali anonimy o treści pogroźkowej i rewizjonistycznej⁵.

Opole

Między Strzelcami i Jemielnicą na nawierzchni szosy przez nieustalonych dotychczas sprawców narysowanych zostało 6 swastyk hitlerowskich.

Warszawa

W PGR Łaguny pow. Ciechanów dnia 8 bm. o godz. 21.30 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła, stodoła, szopa i 22 t paszy. Przyczyn wybuchu pożaru dotychczas nie ustalono. Śledztwo prowadzi grupa operacyjna.

Stalinogród

Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Zabrze dnia 6 bm. zatrzymał za przynależność do antypaństwowej organizacji pn. Oberschlesien⁶ i nielegalne posiadanie broni palnej 6 górników kopalni „Rokitnica” i „Prezydent” oraz pracownicę Zakładów Odzieżowych w Bytomiu, wszyscy pochodzenia robotniczego, jeden kandydat PZPR, w wieku od 19 [do] 27 lat. Czterech spośród zatrzymanych po przesłuchaniu zwolniono, odpowiadać będą z wolnej stopy. Pozostali postanowieniem prokuratora wojskowego zostali aresztowani.

Kraków

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowym Sączu aresztował za nielegalne posiadanie broni palnej robotnika Państwowego Przedsiębiorstwa Robót Komunikacyjnych w Grybowie, lat 36. Podczas rewizji u wymienionego znaleziono pistolet i 8 sztuk amunicji. Postanowienie na areszt wydał prokurator.

Szczecin

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] aresztował za handel dewizami i zegarkami pochodzącymi z przemytu pracownika firmy „Polcargo” w Gdyni, pochodzenia intelig[encja] prac[ująca], czł[onka] PZPR, lat 34. Postanowienie na areszt wydał prokurator.

Koszalin

Przez Delegaturę Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Trzciance aresztowany został robotnik, zam[ieszkały] w Żninie, lat 20, za napisanie listu anonimowego zawierającego pogroźki pod adresem księdza z powiatu Wałcz.

⁵ Według Sprawozdania WUdsBP w Bydgoszczy za II kwartał 1956 r. (AIPN, 1583/201, b.p.) wydarzenie to miało miejsce w nocy z 18 na 19 czerwca. Pod jednym z wybitych okien znaleziono list o treści: „Precz ze szkołą z naszego kościoła, precz z zabawami z naszego kościoła” z podpisem „Niemiecka partyzantka” i narysowanymi czterema swastykami; zob. też Biuletyn nr 38[56], przypis 2 oraz Biuletyn nr 42[56], przypis 4.

⁶ Oberschlesien (Górny Śląsk) – organizacja działająca w 1956 r. na terenie Zabrze. Liczyła 9 osób, a jej przywódcą był Ewald Kawczyk (Kafczyk). Oberschlesien rozpracowywano w ramach sprawy agenturalno-grupowej krypt. „Rokita” m.in. przez agenta „Dębińskiego”, posiadającego tak duże zaufanie Kawczyka, że ten dawał mu na przechowanie broń. Wśród zatrzymanych członków organizacji byli: Ewald Kawczyk (ur. 1935), Helmut Klin (ur. 1935), Franciszek Laszczyk (ur. 1920), Paweł Skrzypiec (ur. 1930), Jerzy Pozimski (ur. 1929), Paweł Kawczyk (ur. 1937), Helena Lisek (ur. 1936) i Gertruda Kafel (ur. 1930). Wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Katowicach Ewald Kawczyk 6 grudnia 1956 r. został skazany na rok więzienia. AIPN, 1583/113, Sprawozdanie WUdsBP w Stalinogrodzie za II kwartał 1956 r. k. 33, 40–41; *ibidem*, Sprawozdanie WUdsBP w Stalinogrodzie za III kwartał 1956 r., k. 58; AIPN Ka, 03/138, [Kawczyk Ewald i in.]; *Informator o nielegalnych...*, s. 275.

Na terenie województw: bydgoskiego, gdańskiego, łódzkiego, kieleckiego, koszalińskiego, olsztyńskiego, szczecińskiego i zielonogórskiego zebrano ponad 5000 egz[emplarzy] wrogich ulotek Wolnej Europy w języku polskim i rosyjskim.

W dniach od 20 czerwca [do] 12 lipca br. Wojewódzkie Urzędy [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie, Wrocławiu i Zielonej Górze przejęły zatrzymane przez WOP 22 osoby, w wieku od 18 do 49 lat – za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej do NRD i Czechosłowacji. Wśród zatrzymanych jest 2 obywatele greckich i 3 repatriantów, którzy powrócili do kraju w bieżącym roku z Belgii i Szwecji.

Za zgodność:

(–) **Stec M**[ieczysław], mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 191–196.

1956 lipiec 16, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 52/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 16 lipca 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 52[56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Na adres Komendy MO w Gliwicach (Stalinogród) dnia 13 bm. wpłynął pocztą anonim (wykonany odręcznie), którego autor rzekomo w imieniu organizacji AK zapowiada podjęcie czynnej walki o „wolność narodu” oraz zwraca się do funkcjonariuszy MO, aby w wypadku wystąpień nie stawiali zbrojnego oporu.

Na terenie kopalni „Victoria” (Stalinogród) dokonany został napis o treści: „Powtórzmy wam Poznań”.

Czterej indywidualni chłopci, zam[ieszkali] we wsi Leśniewo powiat Kętrzyn (Olsztyn), dnia 9 bm. otrzymali pocztą anonimy z pogrózkami (wykonane odręcznie), których autor rzekomo w imieniu Niemców wzywa wymienionych, by opuścili swe gospodarstwa do dnia 1 października br. i wyjechali z tamtejszych terenów. W dalszej treści anonimów autor szkaluje Polaków.

Na stacji PKP Młynary pow. Pasłęk (Olsztyn) dnia 9 bm. na wagonie towarowym ujawniono napis o treści antykomunistycznej i solidaryzującej się z wypadkami poznańskimi.

Na terenie Zakładów Chemicznych w Pabianicach (Łódź) dnia 13 bm. dokonane zostały 2 napisy o treści antypaństwowej i solidaryzującej się z prowokacją poznańską.

Ksiądz z powiatu Dębica (Rzeszów) dnia 13 bm. otrzymał pocztą anonim (podpisany: „Związek Młodych Studentów”), którego autor wzywa do złożenia we wskazanym miejscu i czasie 15 tys. zł na cele organizacyjne.

W Przemyślu (Rzeszów) dnia 12 bm. dokonany został napis o treści antykomunistycznej.

We wsi Orla Jucha pow. Ełk (Białystok) dnia 10 bm. około godz. 21.00 spłonęła stodoła stanowiąca magazyn GS. Spaleniu uległa również większa ilość maszyn rolniczych, nasion, nawozów sztucznych i słomy. Okoliczności wybuchu pożaru wskazują na podpalenie. Nadmienia się, iż wspomniana stodoła była własnością tamtejszej plebanii, a ostatnio wdzierzawiona została dla GS.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Na terenie woj. stalinogrodzkiego, krakowskiego, opolskiego, wrocławskiego i rzeszowskiego w szeregu zakładach pracy notowano sporadyczne wystąpienia nielicznych grup robotników, żądających wyjaśnień w sprawie zarobków. We wszystkich wypadkach poinformowano komitety partii.

Areszty i zatrzymania

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 12 bm. aresztował za przechowywanie broszury zdrajcy Bialera¹ i rozpowszechnianie jej treści oraz wrogie komentowanie wypadków poznańskich pracownika handlu uspołecznionego we Wrocławiu, czł[onka] PZPR, lat 33. Postanowienie na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Słubicach (Zielona Góra) dnia 12 bm. aresztował za rozpowszechnianie antypaństwowej propagandy mieszkańca Słubic, pochodzenia robotniczego, lat 52, bez stałego miejsca pracy. Postanowienie na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Puławach (Lublin) dnia 12 bm. aresztował ukrywającego się od 1947 r. współpracownika b[ylej] bandy „Żuka”², pochodzenia chłopskiego, lat 37. Postanowienie na areszt wydał prokurator.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie dnia 11 bm. aresztował za nielegalne posiadanie pistoletu robotnika huty „Łabędy”, pochodzenia robotniczego, lat 18. Postanowienie na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Za zgodność:

(-) M[ieczysław] Stec, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 197–199.

¹ Seweryn Bialer (ur. 1926), płk MO. Działacz komunistyczny, więzień KL Auschwitz. Po wojnie naczelnik Wydziału Politycznego Centrum Wyszkożenia MO w Słupsku, później naczelnik Wydziału Politycznego w KG MO w Warszawie. Następnie pracownik Instytutu Kształcenia Kadr Naukowych przy KC PZPR oraz lektor KC PZPR, pracownik Zakładu Nauk Ekonomicznych PAN. W styczniu 1956 r. zbiegł do Berlina Zachodniego. Przez ponad rok działał w Nowym Jorku wywiadów dla RWE, transmitowanych do Polski. W Stanach Zjednoczonych stał się ekspertem od zagadnień komunizmu, głównie w Europie Wschodniej. Autor m.in. *Stalin's successors. Leadership, stability and change in the Soviet Union* (Cambridge, 1980), *The Soviet paradox: external expansion, internal decline* (New York, 1987), współautor (wraz z Michaeliem Mandelbaumem) *The global rivals* (New York, 1988) oraz wydawca wielu prac dotyczących ZSRR i obozu państw socjalistycznych.

² Prawdopodobnie Zygmunt Wilczyński ps. „Żuk”. Od czerwca 1946 r. komendant Obwodu Puławy Inspektora-tu Puławskiego Lubelskiego Okręgu WiN. W ramach operacji „Noc” rozpracowany i aresztowany przez lubelski WUBP w październiku 1948 r., następnie skazany przez WSR w Warszawie na karę śmierci (wyrok wykonano w październiku 1950). Zob. szerzej L. Pietrzak, *Zygmunt Wilczyński (1910–1950)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny...*, t. I, s. 527–530.

1956 lipiec 19, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 53/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 19 lipca 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 53[56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Dnia 17 bm. w godzinach wieczornych z przyczyn dotychczas nieustalonych powstał pożar w starych wyrobiskach kopalni „Boże Dary” pow. Tychy (Stalinogród), połączony z silnym wybuchem. Spośród załogi kopalni 18 osób poniosło śmierć, 4 osoby zostały ranne – poparzone. W akcji biorą udział 4 drużyny ratownicze. O losie trzech robotników dotychczas brak danych. Do godz. 8.00 dnia 19 bm. nie zostali znalezieni.

W Konopiskach pow. Częstochowa (Stalinogród) dnia 14 o godz. 13.00 dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na kasjerkę kopalni rudy „Maria”, która w tym czasie dokonywała wypłaty w biurze. Bandyci po sterroryzowaniu kasjerki i kilku obecnych tam kobiet zrabowali 240 000 zł. Za uciekającymi i ostrzeliwującymi się bandytami zorganizowało pościg kilkunastu robotników, którym udało się odebrać zrabowane pieniądze. Bandyci zbiegli.

We wsi Hyżne pow. Rzeszów dnia 16 bm. około godz. 21.00 trzech uzbrojonych bandytów w mundurach Straży Więziennej dokonało napadu na mieszkanie pracownika sklepu GS. Bandyci po sterroryzowaniu domowników wylamali drzwi do sklepu, skąd zrabowali część towaru i 2000 zł. W tym dniu 4 uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS w Zielonce pow. Kolbuszowa (Rzeszów), rabując część towaru i około 1000 zł.

W Poznaniu dnia 15 bm. około godz. 3.00 uzbrojony bandyta dokonał napadu na przechodzącego ulicą obywatela, którego postrzelił i zrabował mu dowód osobisty.

Na adres Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Aleksandrowie Kujawskim (Bydgoszcz) wpłynął pocztą anonim (wykonany odręcznie), w treści swej nawiązujący do wypadków poznańskich i zawierający pogrożki pod adresem czterech aktywistów Gromadzkiej Rady Narodowej w Ossówce.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy przejął anonim adresowany do „Fali 49”, szkalujący ustrój Polski Ludowej i solidaryzujący się z wypadkami poznańskimi.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Komitet Miejski PZPR w Ostrowie Wielkopolskim (Poznań) otrzymał anonim, w którym autor pisze w imieniu robotników Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego w Ostrowie solidaryzując się z uczestnikami zajść w Poznaniu, równocześnie obciążając za wym[ienione] wypadki władze państwowe.

Komitet Powiatowy PZPR w Kościanie (Poznań) dnia 14 bm. otrzymał pocztą anonim, którego autor rzekomo w imieniu mieszkańców pow. Kościan grozi zbrojnym wystąpieniem na wzór Poznania. Treść anonimu kończy się hasłem: „Niech żyje narodowa rewolucja”, podpis: „Komitet Tajnej Organizacji Podziemnej w Kościanie”.

Dyrektor Zakładu Porcelitu w Chodzieży (Poznań) dnia 12 bm. otrzymał anonim, podpisany „pracownicy fabryki Porcelitu”, którego autor domaga się poprawy warunków materialnych, a w przeciwnym wypadku grozi strajkiem. Podobnej treści anonim otrzymał dyrektor huty szkła w Ujściu pow. Chodzież.

Naczelnny redaktor „Dziennika Zachodniego” w Stalinogrodzie w dniach 9 i 10 bm. otrzymał pocztą trzy anonimy o treści antyżydowskiej.

Radny Gromadzkiej Rady Narodowej w Ludwinowie¹ pow. Bełżyce (Lublin) – członek PZPR, dnia 9 bm. otrzymał pocztą anonim wykonany odręcznie, którego autor grozi mu represjami, jeżeli nie zaprzestanie demaskować chłopów opornych w płaceniu podatków.

Na terenie województw: bydgoskiego, krakowskiego, rzeszowskiego i stalinogrodzkiego w różnych zakładach pracy ustalono w pięciu wypadkach wrogie napisy o treści antypaństwowej i solidaryzującej się z uczestnikami zajść w Poznaniu. W jednym wypadku – w Hucie [im.] Lenina – ukazały się napisy m.in. nawołujące do strajku.

Na terenie woj. zielonogórskiego zebrano około 5000 egz[emplarzy] wrogich ulotek NTS, drukowanych w języku polskim i rosyjskim – w treści swej dot[yczających] wypadków w Poznaniu.

Sygnaly o nastrojach

Otrzymano dalsze meldunki, iż na niektórych zakładach pracy obserwuje się nastroje niezadowolenia i tak:

Wśród kolejarzy z Bydgoszczy zbierane są podpisy pod petycją o podwyżkę płac, kolejarze ze Szczecina i Lublina noszą się z zamiarem wysłania delegacji do Warszawy.

Pracownicy brygad kablowych Zakładów Sieci Elektrycznej we Wrocławiu zagrozili strajkiem w wypadku nieotrzymania premii za wysługę lat.

Do pracy przy budowie nowej linii kolejowej w pow. Starachowice (Kielce) w dniu 16 lipca br. nie zgłosiło się 30 robotników, a w dniu 17 lipca br. – 80 robotników, którzy domagają się podwyżki płac.

W Radomsku (Łódź) 30 robotników Miejskiego Przedsiębiorstwa Budowlanego przerwało pracę na jedną godzinę, domagając się wyższych zarobków i przyspieszenia wypłat dodatku rodzinnego.

W Poznaniu w niektórych zakładach pracy notuje się wypowiedzi, że robotnicy ponownie przerwą pracę i będą strajkować aż do skutku tj. do uzyskania podwyżki płac i uwolnienia aresztowanych. Według niesprawdzonych informacji 22 lipca ma być dniem rozpoczęcia strajku².

¹ Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o gromadę Ludwinów znajdującą się w powiecie chełmskim.

² Pogłoski na temat strajków i rozruchów, planowanych na 22 lipca 1956 r., szerzyły się w wielu miejscach kraju. W Elblągu i Kielcach mówiono wręcz o wybuchu ogólnonarodowego powstania tego dnia, w Gdańsku natomiast

Uzyskano również informacje z woj. stalinogrodzkiego, że jeden z pracowników umysłowych kopalni „Gen[erał] Zawadzki” wyraził się, iż z chwilą rozpoczęcia się procesu w Poznaniu robotnicy Zagłębia rozpoczną akcję protestacyjną, strajkując. Akcja ta, zdaniem wymienionego pracownika, jest przygotowana.

W m. Gołkowice pow. Nowy Sącz (Kraków) grupa młodzieży (10 osób) z zapalonymi pochodniami demonstrowała, wznosząc okrzyki: „My chcemy chleba, pracy i podwyżki płac”. Ustalono inspiratorów. Są nimi 3 synowie miejscowych chłopów, zatrudnieni przy pracach mostowych w Gołkowicach.

Areszty i zatrzymania

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu aresztował 4 osoby podejrzane o branie zbrojnego udziału w prowokacyjnych zajęciach w Poznaniu:

- pracownika Poznańskich Zakładów Maszyn Żniwnych, lat 24,
- pracownika Poznańskiej Wytwórni Gazów Technicznych, lat 24,
- pracownika Wojskowego Przedsiębiorstwa Handlowego w Poznaniu, czł[onka] PZPR, lat 34,
- pracownika Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego w Poznaniu.

Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Bytomiu (Stalinogród) dnia 16 bm. aresztował pracownika kopalni „Łagiewniki”, lat 28, karanego uprzednio na 10 lat więzienia za przynależność do kontrrewolucyjnej organizacji. Wym[ieniony] po wypadkach poznańskich, wśród mieszkańców Domu Młodego Górnika, wszczął akcję werbunkową do organizacji AK oraz zobowiązał się dostarczyć werbowanym broń palną, w celu dokonywania napadów rabunkowych. Sankcję na areszt wydał prokurator wojewódzki.

W wyniku obywatelskiego powiadomienia Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku dnia 15 bm. zatrzymał robotnika Stoczni Gdańskiej, lat 23 – za podszywanie się pod funkcjonariusza Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] i wyłudzenie pod groźbą aresztowania pieniędzy od obywatela.

Przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie dnia 14 bm. został aresztowany za szkalowanie ustroju Polski Ludowej, gloryfikowanie faszyzmu i wrogie komentowanie wypadków poznańskich mieszkaniec Opola Lubelskiego (spekulant), lat 59. Postanowienie na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Golubiu-Dobrzyniu (Bydgoszcz) dnia 13 bm. aresztowała ukrywającego się pod przybranym nazwiskiem współpracownika gestapo, poszukiwanego przez Prokuraturę Powiatową w Wadowicach.

– o przygotowaniach do wystąpień załogi Stoczni Gdańskiej. AIPN, 1583/112, Sprawozdanie WUdsBP w Gdańsku za II kwartał 1956 r., b.p.; P. Machcewicz, *Polski rok 1956*, Warszawa 1993, s. 132.

MO w Sieradzu (Łódź) dnia 17 bm. zatrzymała więźnia Stasiaka Henryka, który zbiegł z więzienia w Poznaniu³, gdzie odbywał karę 15 lat więzienia za przynależność do antypaństwowej organizacji.

Za zgodność:

(-) J. Raczyński, kpt.

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 200–203.

³ Prawdopodobnie chodzi o Centralne Więzienie (obecnie Areszt Śledczy) przy ul. Młyńskiej w Poznaniu, na które demonstranci 28 czerwca 1956 r. przypuścili szturm po tym, jak rozeszła się pogłoska (fałszywa) o aresztowaniu delegatów ZISPO. Uwolniono ok. 260 więźniów, z których większość jednak w ciągu najbliższych dni wróciła do więzienia, część została ujęta przez milicję i funkcjonariuszy bezpieczeństwa. Do końca lipca na wolności pozostawało jeszcze około 50 uciekinierów. Na temat rozbicia poznańskiego więzienia i jego konsekwencji zob. szerzej: E. Makowski, *Poznański Czerwiec 1956. Pierwszy bunt społeczeństwa w PRL*, Poznań 2001, s. 98–105; K. Bedyński, *Więzienia i więziennictwo w czasie poznańskiego Czerwca 1956* [w:] *Poznański Czerwiec...*, s. 42–46.

1956 lipiec 21, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 54/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 21 lipca 1956 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 54[/56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

W dniu 19 bm. w godzinach wieczornych Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowej Hucie (Kraków) otrzymała meldunek, iż na wielki piec nr 2 Huty im. Lenina przyszło trzech osobników, którzy podając się za funkcjonariuszy Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] domagali się zaprowadzenia ich do maszynowni. Gdy robotnicy zażądali od nich przepustek oświadczyli oni, że nie posiadają, wówczas jeden z osobników pod groźbą pistoletu kategorycznie zażądał zaprowadzenia ich do maszynowni, czego jednak robotnicy nie uczynili. Wobec zdecydowanego oporu załogi, wymienieni osobnicy opuścili wielkie piece, udając się w niewiadomym kierunku. Zorganizowany pościg nie dał pozytywnych rezultatów.

W roszarni lnu Miłakowo pow. Morąg (Olsztyn) w dniu 19 bm. o godz. 13.00 z przyczyn dotychczas nieustalonych wybuchł pożar w górnej części 20-metrowej wieży paździerzowej, który zdołano w zarodku zlokalizować. Podczas gaszenia ognia 7 robotników uległo silnemu poparzeniu, z których jeden zmarł, pozostali przewiezieni zostali do szpitala¹. Po zaistniałym pożarze w umywalni dla robotników wym[ienionej] roszarni pojawił się napis o treści: „W ślad za braćmi Poznania”. Śledztwo prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W Fabryce Ciastek i Wafli w Wadowicach (Kraków) dnia 17 bm. na nocnej zmianie uległ spaleni silnik elektryczny, uszkodzona została maszyna oraz zatkane zostały kominy pieców, służących do wypieku ciastek. Czyny powyższe noszą charakter sabotażu. Śledztwo prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W grom. Pilchów² k. Rozwadowa (Rzeszów) dnia 20 bm. znaleziono 3 ulotki (wykonane ręczną drukarką) o treści antypaństwowej, nawiązującej do wypadków w Poznaniu. W wymienionej gromadzie po raz trzeci w tym roku rozrzucone zostały ulotki w tym samym wykonaniu technicznym. Śledztwo prowadzi grupa operacyjna.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Zob. „Życie Warszawy”, 25 VII 1956.

² Gromada Pilchów istniała do 1954 r., następnie weszła w skład gromady Charzewice.

Na adres KW PZPR w Bydgoszczy wpłynął pocztą anonim, którego autor rzekomo w imieniu pracowników Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego grozi wywołaniem rozruchów na wzór Poznania. Anonim zawiera rozdzielnik, z którego wynika, iż anonimy o podobnej treści przesłane zostały do prezesa Rady Ministrów, ambasady Stanów Zjed[noczonych] i Anglii w Warszawie.

Na adres Posterunku MO w Świebodzicach pow. Świdnica (Wrocław) dnia 20 bm. wpłynął pocztą anonim o wrogiej treści nawiązującej do wypadków w Poznaniu.

W szkole podstawowej w Obrowie pow. Toruń (Bydgoszcz) w nocy z 18 na 19 bm. przez nieustalonych dotychczas sprawców zniszczone zostały portrety przedstawicieli rządu PRL.

Na terenie woj.: bydgoskiego, gdańskiego, łódzkiego, poznańskiego, rzeszowskiego, warszawskiego i zielonogórskiego w różnych zakładach pracy ustalono w 9 wypadkach wrogie napisy o treści antypaństwowej, antyradzieckiej, solidaryzującej się z wypadkami w Poznaniu. W dwóch wypadkach – w Zakładach Przemysłu Odzieżowego w Łodzi i w Warszawskich Zakładach Przemysłu Odzieżowego nr 2 ukazały się napisy m.in. nawołujące do strajku.

W miejscowości Szeligi pow. Opatów (Kielce) dnia 16 bm. o godz. 16.30 trzech uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep spółdzielczy, skąd po sterroryzowaniu personelu sklepowego zrabowali około 1000 zł gotówki i część towaru. W dniu 18 bm. o godz. 16.50 dwaj uzbrojeni bandyci dokonali napadu na sklep GS w Zwoli pow. Opatów, rabując około 2000 zł i część towaru. Śledztwo prowadzi Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

Areszty i zatrzymania

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Inowrocławiu (Bydgoszcz) dnia 17 bm. aresztował za rozkolportowanie w dniu 29 czerwca br. wrogich ulotek w treści swej nawiązujących do wypadków w Poznaniu robotnika Miejskiego Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Inowrocławiu, pochodzenia chłopskiego, lat 19. Postanowienie na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Międzyrzeczu (Zielona Góra) dnia 19 bm. zatrzymała za wykonanie i rozkolportowanie w dniu 30 czerwca br. ulotek o treści solidaryzującej się z wypadkami w Poznaniu pracownicę muzeum w Międzyrzeczu, pochodz[enia] intelig[encja] prac[ująca], czł[onek] ZMP, lat 18, wykształcenia średniego.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu aresztował 2 osoby podejrzane o aktywny udział w zbrojnych wystąpieniach w Poznaniu.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu dnia 17 bm. aresztował pracownika Spółdzielni Inwalidów „Pokój” w Nysie, pochodzenia robotniczego, lat 35, który w dniu 4 bm. na masówce w sprawie wypadków poznańskich w sposób prowokacyjny nawoływał do podobnych rozruchów na terenie Nysy. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator wojewódzki.

Przez Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Tarnobrzegu (Rzeszów) dnia 20 bm. zatrzymany został za publiczne nawoływanie do walki z władzą ludową pracownik spółdzielni pracy w Rozwadowie, lat 49.

Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Świebodzinie (Zielona Góra) dnia 17 bm. aresztowała za rozpowszechnianie wrogich wersji na temat

wypadków poznańskich pracownika Straży Pożarnej przy Fabryce Mebli w Świebodzinie, lat 38. Postanowienie na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Głogowie (Zielona Góra) dnia 19 bm. zatrzymał za fałszywe, publiczne komentowanie wypadków w Poznaniu robotnika piekarni PSS w Głogowie, lat 48.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku dnia 12 bm. aresztował mieszkańca Świdnicy, pochodzenia robotniczego, lat 32, uprzednio karanego sądownie na 5 lat więzienia za współpracę z bandą. Wym[ieniony] aresztowany został jako podejrzany o współudział w wymordowaniu rodziny Płońskich i podpaleniu zabudowań Wróblewskiego w powiecie Wysokie Mazowieckie w 1947 r. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator wojewódzki.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Olkuszu (Kraków) dnia 20 bm. aresztował dwóch dezertersów WP (bataliony robocze w Stalinogrodzie), w wieku po 22 lata, którzy ukrywali się na tamtejszym terenie.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie dnia 12 bm. aresztował za handel obcą walutą i zegarkami pochodzącymi z przemytu pracownika Spółdzielni „Hydrowiert” w Kielcach, pochodzenia robotniczego, lat 33, wykształcenia wyższego. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator wojewódzki.

MO w Lipnie (Bydgoszcz) dnia 15 bm. aresztowała czterech chuliganów. Aresztowani w dniu 15 bm. w prowokacyjny sposób zaczęli znajdujących się w kiosku dwóch funkcjonariuszy Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego], odgrażając się im za wypadki poznańskie i ubliżając w wulgarny sposób, po czym porozbijali naczynia z napojami chłodzącymi. Funkcjonariusze, chcąc uniknąć prowokacji opuścili kiosk, wówczas chuligani pobili ich. Postanowienie na areszt wydał prokurator powiatowy.

Wojska Ochrony Pogranicza przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie, Wrocławiu i Zielonej Górze 10 osób, w wieku od 20 do 31 lat – zatrzymanych za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej do NRD i Czechosłowacji. Wśród zatrzymanych 3 osoby są narodowości i obywatelstwa niemieckiego, uprzednio karane sądownie za przestępstwa graniczne, jeden z zatrzymanych powrócił do kraju w lutym br. jako repatriant z Niemiec Zachodnich.

W wyniku obywatelskiego powiadomienia w dniu 18 bm. Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Włoszczowie (Kielce) przeprowadził rewizję w obrębie cmentarza i w kaplicy cmentarnej przy kościele parafii Nakło, w wyniku której znaleziono: archiwum organizacyjne NSZ oraz kilka części do broni palnej i 384 sztuki amunicji karabinowej. Wymienione części do broni i amunicja były dobrze zakonserwowane i nadają się do użytku. Śledztwo prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i prokurator powiatowy we Włoszczowie.

Za zgodność:

(–) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 204–208.

1956 lipiec 23, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 55/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 23 lipca 1956 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 55[/56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

21 bm. na linii kolejowej Pławy Wielkie^b–Prabuty (Gdańsk) ułożono na torze pryzmę kamieni. Maszynista zatrzymał przed przeszkodą pociąg i usunął kamienie z toru.

Na jednym z odcinków kolejowych Susz–Prabuty zostały podłożone 3 petardy w pewnych odległościach od siebie. Przejeżdżający tą trasą pociąg pośpieszny trzykrotnie zatrzymywał się dla usunięcia przeszkód.

W dniu 20 lipca br. grupa 17 pracowników zatrudniona przy budowie drogi w m. Chełmno pow. Koło (Poznań) zastrajkowała, żądając podwyżki płac i ubrań ochronnych. Nazajutrz o godz. 6.00 robotnicy przystąpili do pracy po wyjaśnieniu, że żądania ich o podwyżkę płac przedstawione zostaną czynnikom wojewódzkim, natomiast sprawa ubrań ochronnych zostanie zaraz załatwiona. Ustalono 2 prowodyrów wrogiego wystąpienia.

Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rawiczu (Poznań) podaje, że dnia 18 lipca br. w grom. Pakosław odbyło się zebranie gromadzkie, na którym miano wręczyć ludności nakazy na obowiązkowe dostawy zboża. Na zebraniu tym jednak żaden chłop nie odebrał nakazu i wysunięto żądania nowej klasyfikacji ziemi.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie podaje, że na terenie powiatów: Włodawa, Chełm i Biała Podlaska krążą ostatnio wersje, że mają tam powrócić Ukraińcy przesiedleni w czasie akcji „W”. Elementy wrogie szerzą pogłoski, że Ukraińcy będą mordować Polaków, co wywołuje atmosferę bojaźni i niepewności. Są wypadki, że chłopci trzymają nocne warty i noszą się z zamiarem zorganizowania samoobrony.

Ostatnio jedna z kobiet pow. tomaszowskiego doręczyła księdzu kartkę o treści: „Nie wy, ale my tu będziemy rządzić”. Szereg osób w związku z szerzoną propagandą nacjonalistyczną zwraca się do kleru z prośbą o wyjaśnienie im tych spraw.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] informuje ponadto, że wroga propaganda przyjmuje się tym bardziej, że są wypadki powracania na tamt[ejsze]

^{a-a} Wpisano odręcznie.

^b Było: Płaty Wielkie.

terenach z Ziemi Zachodnich rodzin ukraińskich względnie odwiedzania dawnych swoich gospodarstw, zamieszkałych przez ludność polską¹.

W pobliżu wsi Rostki pow. Ełk Bielski (Białystok) dnia 19 bm. rozrzuconych zostało 15 szt[uk] ulotek (wykonanych ręczną drukarenką) o treści: „Naprzód do walki z komunistami”. Nadmieniam się, że ulotki o wrogiej treści na tamtejszym terenie ukazały się po raz trzeci w roku bieżącym.

Na podwórzu spółdzielni produkcyjnej w Mortęgach pow. Nowe Miasto (Olsztyn) dnia 21 bm. znaleziono 7 egz[emplarzy] ulotek o treści antyradzieckiej i nawołującej do walki.

W Gliwicach (Stalinogród) na kłatkach schodowych domów mieszkalnych znaleziono 2 ulotki (wykonane odręcznie) o treści: „Precz z granicą na Odrze i Nysie, oddajcie Lwów i Wilno Polakom” i „Wzywamy do oporu w pracy i do walki o podwyżkę płac”.

21 lipca w nocy na stacji kolejowej w Zagnańsku pow. Kielce ujawniono odręcznie wykonaną ulotkę w formie odezwy do robotników, chłopów i młodzieży. Autor w treści nawiązuje do rocznicy utworzenia PKWN sugerując, że „Polska 22 VII 1944 r. ponownie utraciła niepodległość, rządzi ją Związek Radziecki, a chłop i robotnik znów jest wyzyskiwany”. Następnie poleca „ufać w pomoc Bożą, modlić się i czekać na nadejście prawdziwej wolności”. Ulotka zakończona jest kilkoma hasłami o treści antypaństwowej i antyradzieckiej².

Były instruktor KP PZPR w Lesznie (Poznań) dnia 21 bm. otrzymał anonim o treści pogroźkowej.

Pozostałe 5 anonimów, jakie wpłynęły do instytucji państwowych i partyjnych na terenie kraju noszą charakter antypaństwowy i antyradziecki oraz pochwalający wypadki w Poznaniu (Szczecin – 2, Łódź, Poznań i Zielona Góra).

Ponadto w województwie bydgoskim, poznańskim i stalinogrodzkim ukazały się 4 wrogie napisy o treści antypaństwowej i antyradzieckiej.

W miejsc[owości] Małomice pow. Szprotawa (Zielona Góra) dnia 20 bm. o godz. 9.00 dwóch uzbrojonych osobników dokonało napadu na sekretarza POP PZPR przy blacharni w Małomicach, któremu odebrali i zniszczyli legitymację partyjną oraz dotkliwie pobili go. Wymienieni wyrazili się, iż są z Poznania i będą tak robić z członkami partii. Śledztwo prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

17 lipca w nocy do domu jednej z mieszkanek Młynkowa pow. Czarnków (Poznań) włamało się 2 osobników (jeden uzbrojony), którzy żądali wydania produktów żywnościowych.

Podobny wypadek miał miejsce 18 lipca w m. Koziegłowy pow. Poznań. Do mieszkania tamt[ejszego] obywatela weszło o godz. 22.15 dwóch osobników, żądając jedzenia. Jeden z napastników wyrażał się przy tym, że „Poznań zaczął, ale jak Wrocław znacznie, to będzie gorzej”.

¹ Na temat powrotów wysiedlonych podczas operacji „Wisła” Ukraińców na tereny województw lubelskiego i rzeszowskiego zob. m.in. Notatka informacyjna MSW w sprawie ludności ukraińskiej w Polsce datowana na maj 1956 r. oraz Protokół posiedzenia Kolegium MSW z 5 czerwca 1956 r. [w:] *Akcja „Wisła”*..., s. 755–777.

² Podejrzanymi o napisanie i wywieszenie ulotki byli rozpracowywani w sprawie agenturalno-śledczej krypt. „Młody” pracownicy Państwowego Tartaku w Zagnańsku, byli członkowie NSZ: Wiktor Bimer i Jan Stępień, AIPN, 1583/118, Sprawozdanie WUdsBP w Kielcach za III kwartał 1956 r., k. 104.

20 lipca o godz. 21.30 zraniony został przez uderzenie w głowę butelką z piwem pracownik Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kutnie. Napastnik nierozpoznany zbiegł.

Areszty i zatrzymania

18 lipca Posterunek MO w Kolumnie pow. Łask (Łódź) zatrzymał mieszkańca Łodzi, lat 26, bez stałego miejsca pracy, który w dniu 28 czerwca br. brał udział w napadach na instytucje państwowe w Poznaniu. Wym[ieniony] przekazany został do Poznania.

Na terenie województwa stalinogrodzkiego zatrzymani zostali więźniowie Raj Tadeusz i Wyzuj Bogdan³, którzy zbiegli z więzienia w Poznaniu.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Wysokiem Maz[owieckiem] (Białystok) dnia 15 bm. aresztował autora anonimów (informowano w Biuletynie z 13 lipca) – mieszkańca Łuniewa Małego, pochodzenia chłopskiego, lat 52, ostatnio bez stałego miejsca pracy. Wymieniony od wyzwolenia do 1955 r. pracował jako nauczyciel szkoły podstawowej w Łuniewie, skąd zwolnił się na własną prośbę. Przed 1939 r. służył on w Straży Granicznej jako zawodowy podoficer. Postanowienie na areszt wydał prokurator wojewódzki⁴.

Wojska Ochrony Pogranicza przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie, Stalinogrodzie, Wrocławiu i Zielonej Górze 8 osób, w wieku od 17 do 37 lat – zatrzymanych za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej do NRD i Czechosłowacji. Wśród zatrzymanych jest 1 kandydat PZPR.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 21 bm. aresztował mieszkańca pow. Nowa Ruda, pochodzenia robotniczego, lat 17, bez stałego miejsca pracy – za udzielenie pomocy w nielegalnym przekroczeniu granicy 4 osobom, przez poinformowanie ich o sposobie zachowania środków ostrożności przy przekraczaniu granicy i wskazanie im drogi do granicy. Postanowienie na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Za zgodność:

(–) M[ieczysław] Stec, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 209–212.

³ Bogdan Wyzuj (ur. 1935), wykształcenie: 10 klas. W 1953 r. skazany przez Sąd Powiatowy w Gorzowie Wielkopolskim na dwa lata więzienia za nadużycia. W 1955 r. rozpracowywany w ramach sprawy agenturalnego sprawdzenia krypt. „Marynarz”, m.in. jako podejrzany o szpiegostwo i o planowanie wysadzenia w powietrze pawilonu ZSRR na XXIV Międzynarodowych Targach Poznańskich (sprawa zaniechana w styczniu 1957). Aresztowany w styczniu 1956 r. za udział w rabunkach i skazany na 18 miesięcy więzienia. Uwolniony 28 czerwca z Centralnego Więzienia przy ul. Młyńskiej przez demonstrantów, 30 czerwca udał się do Rogoźna Wielkopolskiego. Zatrzymany 13 lipca 1956 r. przez MO w Gliwicach, aresztowany 2 sierpnia 1956 r. i oskarżony o demolowanie więzienia oraz napaść na strażnika więziennego. Zwolniony – według niektórych źródeł – 21 września 1956 r. (zob. *Aneks III: Aresztowani* [w:] E. Makowski, *op. cit.*, s. 360), choć w więzieniu przebywał jeszcze w styczniu 1957 r. AIPN Po, 04/2465; AIPN Po, 0186/2504.

⁴ Mowa o Stanisławie Łuniewskim (lat 52), który wymienione anonimy przesłał do Konstantego Tymińskiego i Jana Jaczewskiego. AIPN, 1583/108, Sprawozdanie WUdsBP w Białymstoku za III kwartał 1956 r., k. 71.

1956 lipiec 25, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 56/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 25 lipca 1956 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 56[/56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

We wsi Miłków pow. Jelenia Góra (Wrocław) dnia 22 lipca br. wywieszony został wrogi afisz (wykonany odręcznie) o treści antypaństwowej i antyradzieckiej, nawołującej ludność do podobnych wystąpień jak w Poznaniu.

Na stacji kolejowej Zagnańsk k. Kielc w dniu 22 bm. ujawniono na tablicy ogłoszeń plakat (wykonany odręcznie) w treści swej nawołujący ludność do walki z rządem i komunizmem.

We wsi Nowy Chwalim pow. Szczecinek (Koszalin) dnia 19 bm. rozrzucono 3 ulotki (wykonane odręcznie) o treści antykomunistycznej.

Na terenie województw: olsztyńskiego, stalinogrodzkiego i wrocławskiego, w różnych zakładach pracy dokonano 9 wrogich napisów o treści antypaństwowej i antyradzieckiej, solidaryzującej się z wypadkami w Poznaniu.

W Zabrze (Stalinogród) w dniu 22 bm. na budynku przy ulicy Krasieńskiego wywieszona została flaga niemiecka, którą zerwał i spalił jeden z mieszkańców.

W Modrzu pow. Poznań zerwano zawieszoną przy bramie podwórza spółdzielni produkcyjnej flagę czerwoną.

Dnia 21 bm. w kopalni „Siemianowice” (Stalinogród) w chodniku wentylacyjnym Oddziału XIV podpalona została tama. Śledztwo prowadzi grupa operacyjna.

W tym samym dniu o godzinie 19.10 w kopalni „Miechowice” (Stalinogród) z przyczyn dotychczas nieustalonych zapaliła się taśma transportera. W wyniku natychmiastowej akcji ratowniczej pożar w zarodku zlokalizowano.

W POM Kurów pow. Puławy (Lublin) dnia 21 bm. w kilku maszynach żniwnych, które były po generalnym remoncie, nieustaleni sprawcy wymienili niektóre części. Fakt ten został spostrzeżony przed rozpoczęciem prac żniwnych, przez co uniknięto uszkodzenia maszyn.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Dnia 21 bm. około godz. 22.00 trzech uzbrojeni osobnicy, przedstawiając się za funkcjonariuszy bezpieczeństwa, wtargnęli do mieszkania obywatela zam[ieszkałego] w Łęczycach pow. Opatów (Kielce), gdzie po dokonaniu rewizji zażądali wydania 300 złotych na cele podziemnej organizacji.

Areszty i zatrzymania

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu zatrzymał pracownika Zarządu Budownictwa Miejskiego nr 2 w Poznaniu, który w dniu 28 czerwca br. brał czynny udział w demolowaniu pomieszczeń biurowych PKP i nawoływał do wystąpień p[rzeciw]ko władzy ludowej.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Piszku (Olsztyn) dnia 19 bm. aresztował za publiczne pochwalanie prowokacji poznańskiej robotnika Zakładów Płyt Pilśniowych w Nidzie, narodowości i obywatelstwa niemieckiego, lat 26. Postanowienie na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Przez Powiatową Delegaturę [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Złotowie (Koszalin) dnia 20 bm. został aresztowany średniorolny chłop z grom. Kiełpin, lat 35 – za pochwalanie prowokacji poznańskiej w obecności żołnierzy WP, rozgłaszanie treści ulotek NTS i namawianie żołnierzy do sprzedania broni palnej. Postanowienie na areszt wydał prokurator powiatowy.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ostrowcu (Kielce) dnia 23 bm. zatrzymał chłopą, posiadającego 3 ha ziemi, lat 25, który w dniu 22 bm. w miejsc[owości] Gliniany pow. Opatów swym prowokacyjnym zachowaniem przeszkodził w zorganizowaniu akademii w związku ze świętem 22 Lipca. Zatrzymany został przekazany do dyspozycji prokuratora powiatowego w Ostrowcu.

W dniu 23 bm. przez Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Dzierżoniowie (Wrocław) aresztowany został dezerterski z WP, który przed kilkoma dniami zdezerterował z Jednostki Wojskowej Nr 2865. W czasie zatrzymywania go usiłował strzelać z rakiety.

W dniach 21 i 22 bm. Wojska Ochrony Pogranicza przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu i Zielonej Górze 4 osoby pochodzenia robotniczego, w wieku od 18 do 57 lat – zatrzymane za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z Polski do NRD. Wśród zatrzymanych są 2 osoby narodowości i obywatelstwa niemieckiego.

Wyrok sądowy

Sąd Wojewódzki w Kielcach dnia 20 bm. skazał na karę śmierci Stelmach Stanisława, pochodzenia chłopskiego, lat 42¹. Wymieniony w okresie okupacji jako członek organizacji NSZ (Brygada Świętokrzyska) brał udział w likwidacji oddziałów partyzanckich GL

¹ Stanisław Stelmach (ur. 1914). Podczas okupacji w NSZ – w oddziale „Żbika”, od końca 1943 r. dowódca drużyny. W 1945 r. przeszedł wraz z Brygadą Świętokrzyską na teren Czechosłowacji. Po odejściu z NSZ przebywał w Niemczech Zachodnich, następnie we Włoszech – k. Ankony (batalion komandosów w II Korpusie) i ponownie w Niemczech Zachodnich. W maju 1947 r. wrócił do Polski. W styczniu 1949 r. został aresztowany i skazany przez Sąd Okręgowy w Kielcach na półtora roku więzienia z art. 22 MKK, w lipcu 1954 r. ponownie aresztowany i skazany w marcu 1955 r. przez WSR w Lublinie na 8 lat. Następnie skazany 20 lipca 1956 r. nieprawomocnym wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Kielcach z art. 1 pkt „a” dekretu z 31 sierpnia 1944 r. na karę śmierci, uchyloną przez Sąd Najwyższy wyrokiem z 29 kwietnia 1957 r. AIPN, SWK 176, SWK 177.

i AL. Po wyzwoleniu przeszedł przeszkolenie sabotażowo-dywersyjne na terenie Niemiec Zachodnich. Po przedostaniu się do kraju, na przestrzeni [lat] 1947–1949 brał udział w napadach rabunkowych.

Za zgodność:

(–) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 213–215.

1956 lipiec 28, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 57/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 28 lipca 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 57[56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

W PGR Rybno pow. Mrągowo (Olsztyn) w nocy z 24 na 25 bm. nieustaleni dotychczas sprawcy po uprzednim dokonaniu włamania do szopy uszkodzili 5 traktorów Zetor, w których poprzecinali przewody elektryczne, potłukli reflektory i zabrali akumulatory. Traktory te w dniu 25 bm. miały być użyte do akcji żniwnej.

Uzyskano informację, iż w spółdzielni produkcyjnej Kowalewo pow. Namysłów (Opole) panuje niezadowolenie wśród członków z powodu złej organizacji pracy. Ośmiu członków złożyło podania o wystąpienie ze spółdzielni. O powyższym powiadomiono Komitet Powiatowy PZPR.

W dniu 25 bm. we wsi Krzywki-Bratki pow. Żuromin (Warszawa) zorganizowano zebranie poświęcone założeniu spółdzielni produkcyjnej z udziałem miejscowego aktywu partyjnego, na którym kułacy agitowali chłopów za niewstępowaniem do spółdzielni. W toku zebrania nieustalony dotychczas sprawca rzucił kamieniem w okno sali, wskutek czego chłopci rozeszli się do domów i zebranie zostało przerwane.

W Zespole PGR Kujawy w Głogówku pow. Prudnik (Opole) dnia 25 bm. spłonął magazyn materiałowy. Z wstępnego dochodzenia przeprowadzonego przez MO wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia.

Na adres Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Białkach pow. Ryki (Warszawa) dnia 20 lipca br. wpłynął pocztą anonim, którego autor wzywa członków prezydium, by zaniechali ściągania od chłopów zaległych podatków i obowiązkowych dostaw. W wypadku niezastosowania się do polecenia grozi śmiercią.

Przewodniczący Gromadzkiej Rady Narodowej w Merchowicach¹ pow. Miechów (Kraków), czł[onek] ZSL – pełniący jednocześnie funkcję przewodniczącego spółdzielni produkcyjnej w Działoszycach, dnia 23 bm. otrzymał pocztą anonim, w którym autor grozi mu śmiercią za rzekome przyczynienie się do aresztowania chłopów z wymienionej gromady.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Prawdopodobnie Marchocice.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie dnia 23 bm. otrzymał anonim nadany na poczcie w Poznaniu, adresowany do jednej z mieszkańek powiatu Myślibórz, którego autor szkaluje przedstawicieli władz państwowych i solidaryzuje się z wypadkami poznańskimi. W końcowej treści anonimu autor zwraca się do adresatki, by odpisała wspomniany anonim w 10 egz[emplarzach] i rozesłała go swym znajomym.

Na adres Rady Zakładowej Huty im. Lenina wpłynął pocztą anonim (nadany na poczcie w Poznaniu, wykonany na maszynie w formie wiersza), którego autor nawołuje do podobnych wystąpień, jak w Poznaniu.

W województwie: bydgoskim, krakowskim, łódzkim, szczecińskim, warszawskim i zielonogórskim na terenie zakładów pracy ustalono w 7 wypadkach wrogie napisy o treści antypaństwowej i antyradzieckiej oraz solidaryzującej się z wypadkami poznańskimi. W dwóch wypadkach – w Zakładach Gumowych w Wolbromiu pow. Olkusz (Kraków) i w Zaodrzańskich Zakładach Przemysłu Metalowego w Zielonej Górze ukażały się napisy m.in. nawołujące do strajku.

W miejsc[owości] Domasłów² pow. Wrocław w nocy 21 bm. z budynku Domu Ludowego i sklepu GS zostały zerwane i zniszczone 2 flagi czerwone.

Areszty i zatrzymania

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opocznie (Kielce) dnia 26 bm. otrzymał informację, że przez miejsc[owość] Maleniec przeszło trzech uzbrojonych osobników. W wyniku natychmiast zorganizowanego pościgu zatrzymano 2 dezerterów z WP, którzy w nocy z 24 na 25 bm. zdezerterowali z jednostki wojskowej, stacjonującej na terenie pow. Końskie. Zatrzymanym odebrano 2 automaty i większą ilość amunicji.

Przez Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Dzierżoniowie (Wrocław) dnia 26 bm. aresztowani zostali dwaj poszukiwani dezerterzy z WP, którzy zdezerterowali z Jednostki Wojskowej Nr 3698.

Wyroki sądowe

Sąd Wojewódzki w Koszalinie dnia 26 bm. skazał na 12 lat więzienia Łowczanin[a] Michała, narodowości ukraińskiej, pochodzenia chłopskiego, lat 31. Wymieniony w latach 1944–1948 był członkiem bojówki OUN-UPA. Po aresztowaniu, w 1950 r. zbiegł z aresztu i ukrywał się na terenie pow. Złotów do marca br. Ukrywając się, posiadał broń palną, przy pomocy której dokonał szeregu napadów rabunkowych³.

² Miejscowość nieustalona. Być może Domanów.

³ Michał Łowczanin (Liwczanin) ps. „Semenko” (1925–1996). Od 1946 r. w SB OUN-B, do września 1948 r. przebywał w powiecie lubaczowskim. Następnie przedostał się na teren województwa szczecińskiego, gdzie się ukrywał, utrzymując jednocześnie luźne kontakty z inspirowaną i kontrolowaną przez UB siatką Leona Łapińskiego „Zenona”. Aresztowany 7 czerwca 1950 r., zbiegł. Łowczanin był rozpracowywany w ramach sprawy krypt. „Leśnik” wraz z łączniczką Katarzyną Dytyniak (Lachowicz?) ps. „Katia”. Ukrywał się w bunkrze w lasach między Złotowem i Człuchowem. Został aresztowany 15 marca 1956 r. po przypadkowym odkryciu jego kryjówki przez ćwiczących na pobliskim poligonie żołnierzy. AIPN, 1583/120, Sprawozdanie WUdsBP w Koszalinie za II kwartał; AIPN Rz. 046/1066, Kuszczak Grzegorz i inni, k. 10, 12, 13. Zob. też: I. Hałagida, *Prowokacja „Zenona”*..., s. 189, 201, 232, 246–247, 262; *idem*, *Siatka OUN w Polsce w latach 1950–1954 – prowokacja Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego o kryptimie C-1* [w:] *Zwyczajny resort...*, s. 437–460.

Sąd Wojewódzki w Warszawie skazał Dylewskiego Stanisława na karę 4 lat więzienia za udział w b[yłej] bandzie terrorystyczno-rabunkowej, działającej na terenie pow. Gostynin w latach 1945–1946⁴.

Za zgodność:

(-) M[ieczysław] Stec, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 216–218.

⁴ Stanisław Dylewski ps. „Kort” (ur. 1922). Od czerwca 1946 r. w ROAK na terenie gmin Czeremno i Słubice, następnie ukrywał się. W październiku 1955 r. zgłosił się w Powiatowej Komendzie MO w Gostyninie, skąd został przekazany do WUdsBP w Warszawie i aresztowany. AIPN, 0227/54, Dylewski Stanisław; AIPN, 0207/6825, Dylewski Stanisław i in.

1956 sierpień 1, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 58/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 1 sierpnia 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 58[56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

W dniu 30 lipca br. na terenie kopalni „Słupiec” pow. Nowa Ruda (Wrocław) przez nieustalonych dotychczas sprawców podpalone zostały dwa baraki, w których między innymi mieścił się zbiornik sprężonego powietrza. Pożar po 2-godzinnej akcji ratowniczej ugaszono. Śledztwo prowadzi grupa operacyjna.

W dniu 29 lipca br. około godziny 22.00 wybuchł pożar w Państwowym Tartaku w Krzeszowicach pow. Chrzanów (Kraków), w wyniku którego spłonął magazyn i dwa baraki, gdzie był złożony parkiet przeznaczony na eksport. Zachodzi podejrzenie, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Śledztwo prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W dniu 27 lipca br. przez trzech indywidualnie gospodarujących chłopów został napadnięty i pobity w czasie obowiązków służbowych przewodniczący spółdzielni produkcyjnej w Cierpicach pow. Strzelin (Wrocław), członek PZPR, aktywista rozwoju ruchu spółdzielczego na tamtejszym terenie. Sprawcy pobicia zatrzymani zostali przez KP MO Strzelin.

Otrzymano informację, iż na telefon prywatnego mieszkania I sekretarza KP PZPR w Strzelinie (Wrocław) w dniach od 20 do 25 lipca br. nieustalony dotychczas sprawca dzwonił kilkakrotnie, wzywając wymienionego sekretarza do opuszczenia dotychczasowego miejsca zamieszkania. W wypadku niezastosowania się do polecenia groził mu śmiercią.

W dniach od 27 do 30 lipca br. dokonane zostały trzy napady przez uzbrojonych bandytów, w wyniku których bandyci zrabowali:

- robotnikom Przedsiębiorstwa Robót Kolejowych w Stalinogrodzie 95 tys. zł przeznaczonych na wypłatę,
- 84 tys. zł z Gminnej Kasy Spółdzielczej w miejscowości Złota pow. Pińczów (Kielce) i 17 800 zł z GKS w miejscowości Nosocice pow. Głogów (Zielona Góra).

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Śledztwo w powyższych wypadkach prowadzą urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego] wspólnie z MO.

W miejscowości Włęż¹ pow. Ryki (Warszawa) w nocy z 29 na 30 lipca br. nieustaleni dotychczas sprawcy dokonali włamania do budynku GRN, gdzie zniszczyli dokumentację.

Funkcjonariusz Wojewódzkiego Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego w Poznaniu, przebywający obecnie w szpitalu na skutek doznanych obrażeń podczas wypadków poznańskich, dnia 27 lipca br. otrzymał pocztą anonim z pogrózkami wykonany odręcznie, nadany na poczcie w Łodzi. Autor anonimu, występując rzekomo w imieniu „grupy operacyjnej”, odgraża się adresatowi, że po wyjściu ze szpitala zostanie on zabity.

Na adres funkcjonariusza MO z powiatu Lwówek Śląski (Wrocław) dnia 29 lipca br. wpłynął pocztą anonim z pogrózkami wykonany odręcznie. Treść anonimu utrzymana jest w tonie napastliwym, antypaństwowym i antyradzieckim.

Przewodniczący spółdzielni produkcyjnej w Marszowicach pow. Środa (Wrocław) dnia 27 lipca br. otrzymał pocztą anonim, którego autor grozi śmiercią adresatowi i jego rodzinie.

Na adres Rady Zakładowej ZISPO w Poznaniu dnia 26 lipca br. wpłynął pocztą anonim (wykonany odręcznie, nadany na poczcie w Szczecinie) o treści antyradzieckiej, nawiązującej do wypadków poznańskich.

Na terenie Fabryki Wodomierzy we Wrocławiu w dniu 28 lipca br. znaleziono 4 ulotki (wykonane na maszynie), których autor – rzekomo w imieniu robotników – domaga się wypłacenia premii, a w wypadku nieuwzględnienia tych postulatów grozi wysłaniem delegacji do Warszawy.

W Zakładach Włókien Sztucznych we Wrocławiu dnia 27 lipca br. wywieszona została ulotka (wykonana odręcznie) w treści swej szkalująca Związek Radziecki, domagająca się podwyżki zarobków dla robotników.

Na terenie Chojnowa pow. Złotoryja (Wrocław) dnia 20 lipca br. wywieszono zostały trzy ulotki (wykonane odręcznie) o treści antypaństwowej i antyradzieckiej.

W województwie: krakowskim, rzeszowskim, warszawskim i wrocławskim na terenie zakładów pracy ustalono w 4 wypadkach wrogie napisy o treści antypaństwowej i antykomunistycznej, solidaryzującej się z uczestnikami wypadków poznańskich.

Dnia 27 lipca br. we Wrocławskich Zakładach Eksploatacji Kruszywa w Koźlu Porcie brygada kobieca zatrudniona przy przeładunku dźwigowym nie przystąpiła do pracy, żądając podwyżki płac. Robotnicy, po przeprowadzonej rozmowie z kierownictwem zakładu, w dniu 28 lipca br. przystąpili do pracy.

Podobnie na stacji kolejowej w Kłodzku w dniu 29 lipca br. 6 robotników, stanowiących grupę załadunkową, przerwało pracę na okres 4 godzin, domagając się podwyżki płac za roboty przy wyładunku węgla. O powyższym powiadomiono komitety partii.

Areszty i zatrzymania

Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] we Włoszczowie (Kielce) w dniu 27 lipca br. otrzymał informację, że na terenie w[yżej] wymienionego powiatu

¹ Prawdopodobnie Ułęż.

pojawił się 4 uzbrojeni osobnicy, którzy rozdają ludności ulotki o wrogiej treści. W wyniku zorganizowanego pościgu osobnicy ci zostali ujęci; są to więźniowie skazani w 1954 r. na kary od 6 do 10 lat więzienia, którzy w dniu 20 lipca br. zbiegli z więzienia w Strzelcach Opolskich, gdzie odbywali kary za dezercję z WP i usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej oraz dokonywanie napadów rabunkowych. Broni przy zatrzymanych nie znaleziono.

W wyniku prowadzonego śledztwa Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu zatrzymał za zbrojny udział w prowokacji poznańskiej robotnika Zakładów Mleczarskich w Poznaniu, lat 17².

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opocznie (Kielce) w dniu 28 lipca br. aresztował dezercera z jednostki wojskowej, stacjonującej w powiecie Końskie. Aresztowanemu odebrano automat. O aresztowaniu dwóch dezercerów z wymienionej jednostki wojskowej informowano w Biuletynie nr 57/[56].

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łobzie (Szczecin) dnia 27 lipca br. aresztował za publiczne szkalowanie przedstawicieli rządu PRL robotnika PGR w Chełmie, lat 39, wykształcenia średniego, uprzednio karanego sądownie na 3 lata i 8 miesięcy więzienia za nadużycia. Postanowienie na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojska Ochrony Pogranicza przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie i we Wrocławiu 4 osoby zatrzymane za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z Polski do Czechosłowacji.

Wyrok sądowy

Sąd Wojewódzki w Lublinie dnia 27 lipca br. skazał na karę 6 lat więzienia Pikulę Stanisława, lat 32, posiadającego 4 ha ziemi – za podpalenie zabudowań spółdzielni produkcyjnej w Dutrowie pow. Tomaszów w 1955 r.³

Za zgodność:

(–) J. Raczyński, kpt.

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 219–222.

^{b-b} *Dopisano odręcznie.*

² Prawdopodobnie Mieczysław Maciejewski (ur. 1939), pracownik Zakładów Mleczarskich. Aresztowany 28 lipca 1956 r. za „bandytyzm polityczny”. Zob. *Aneks III: Aresztowani* [w:] E. Makowski, *op. cit.*, s. 352.

³ Stanisław Pikula (1923–1995). Od 1943 r. w AK, brał udział w walkach z UPA. W kwietniu 1945 r. przydzielony do Batalionu Szturmowego w Biłgoraju, z którym zbiegł do lasu. Po odłączeniu się od oddziału wrócił do domu. W styczniu 1946 r. zgłosił się do RKU w Zamościu, ale mimo to został skazany przez Wojskowy Sąd KBW w Lublinie na rok więzienia za dezercję. W czerwcu 1955 r. aresztowany w związku z podejrzeniem o podpalenie zabudowań członka Spółdzielni Produkcyjnej „Tęcza” w Dutrowie Jana Mroza (sprawa agenturalno-śledcza krypt. „Ognisko”). Wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Lublinie z 27 lipca 1956 r. został skazany na 6 lat więzienia, zwolniony 1 grudnia 1956 r. na podstawie amnestii z 27 kwietnia 1956 r. W grudniu 1998 r. na wniosek wdowy po Pikule Sąd Wojewódzki w Zamościu stwierdził nieważność decyzji, uznając postępowanie Stanisława Pikuly za opór przeciwko kolektywizacji wsi. AIPN Lu, 021/682, Teczka kontrolno-obszernicza nr 46/55 przeciwko Pikule Stanisławowi; AIPN Lu, 129/440, Akta w sprawie z wniosku Marii Pikula o unieważnienie wyroku w sprawie IV K 270/56 dot. Stanisława Pikuly.

1956 sierpień 4, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 59/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 4 sierpnia 1956 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a68^a

Biuletyn nr 59[56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

Na trasie Zarzeczce–Trzaszcz¹ pow. Bełchatów (Łódź) w nocy dnia 3 bm. bandyci, powracający z napadu na sklep GS w Kurnosie, natknęli się na będącego w obchodzie funkcjonariusza MO. W wyniku wymiany strzałów funkcjonariusz został zabity. Pościg za bandytami nie dał pozytywnych wyników.

W nocy 3 bm. trzech uzbrojeni bandyci dokonali napadu na Agencję Poczтовую w Białobrzegach pow. Sokołów Podlaski (Warszawa), skąd po sterroryzowaniu kierownika zrabowali 3000 zł i pieczętki oraz zniszczyli dokumentację. Po napadzie bandyci zmusili kierownika poczty i przewodniczącego GRN w Białobrzegach do udania się z nimi do biur GRN, gdzie zrabowali pieczętki, zniszczyli portrety i część dokumentacji oraz zdemolowali lokal.

22 lipca br. w Trzebiatowie podczas zabawy ludowej awanturujący się pijak, którego funkcjonariusz MO usiłował doprowadzić do posterunku, podniósł krzyk, w związku z czym zebrał się tłum ludzi. Z tłumy padały okrzyki domagające się samosądu na funkcjonariuszu MO, którego uderzono przy tym cegłą w plecy. Kilku obecnych tam żołnierzy uchroniło^b milicjanta przed wzburzonym tłumem, doprowadzając go do posterunku. Przed budynkiem posterunku MO po pewnym czasie zebrał się ponownie tłum ludzi. W czasie zajść miały miejsce wypadki prowokacyjnych wystąpień – domagano się podwyżki płac, chleba itp. Ludność rozeszła się po wytłumaczeniu jej niecelowości gromadzenia się.

W Świdnicy (Wrocław) dnia 30 lipca br. na cmentarzu radzieckim nieustaleni dotychczas sprawcy zniszczyli 4 nagrobki, a przy bramie wejściowej tegoż cmentarza zrzucili z postumentów działa.

W województwie: łódzkim, rzeszowskim, zielonogórskim w trzech wypadkach rozkolportowanych zostało 12 wrogich ulotek (wykonanych ręczną drukarką i odręcznie) o treści antypaństwowej, nawiązującej do wypadków poznańskich. Ulotki znalezione

^{a-a} Wpisano odręcznie.

^b Wyraz odręcznie poprawiony.

¹ Miejscowość nieustalona. Być może Trzasa w gromadzie Kaszewice.

w Łodzi adresowane były do kurii biskupich w Warszawie, Poznaniu i Gnieźnie [i] podpisane: „Białe Orły”.

Robotnik ZISPO dnia 1 bm. otrzymał pocztą anonim z pogrózkami, w związku z udzieleniem wywiadu dla „Gazety Poznańskiej” na temat wypadków z dnia 28 czerwca br. Jest to już trzeci wypadek zastraszania osób z terenu Poznania, które udzielały wywiadów względnie przemawiały przed rozgłośnią Radia Poznańskiego.

Poza tym na terenie kraju wpłynęło pocztą 8 anonimów pogróżkowych do:

- sekretarza KM PZPR we Włocławku (Bydgoszcz) – autor w imieniu robotników Fabryki Maszyn i Urządzeń „Wisła” żąda podwyżki płac dla robotników i wydania im dwóch ubrań roboczych, a w wypadku niezastosowania się do żądań grozi 4-dniowym strajkiem wszystkich zakładów przemysłowych na terenie Włocławka;
- Komitetu Powiatowego PZPR w Hrubieszowie (Lublin) – autor w imieniu młodzieży powiatu przeciwstawia się obowiązkowym dostawom, pochwała wypadki poznańskie i mówi o podjęciu przez tamtejszą młodzież walki z władzą ludową. Anonim podpisany jest literami „KWP-AK”;
- Pa-Fa-Wagu i pracownika poczty we Wrocławiu (3 listy) – autor zapowiada rychły wybuch strajku i wzywa do solidaryzowania się ze strajkującymi;
- KC PZPR w Warszawie – nawiązując do wypadków poznańskich autor przewiduje powtórzenie się prowokacji w powiecie Radziejów (Bydgoszcz), w związku z nędzą chłopów. Podpis brzmi: „Komitet Podziemny”;
- Prezydium GRN w Mieczysławowie pow. Koło (Poznań) – autor wzywa inkasenta GRN, by zaprzestał zbierania podatków od chłopów, grożąc wypadkami poznańskimi;
- sekretarza Komitetu Zakł[adowego] PZPR przy F[abry]ce Wentylatorów w Olkuszu (Kraków) – w związku ze zdjęciem krzyża z hali fabrycznej.

Na ogrodzeniu Szkoły Rolniczej w Szczecinie-Dąbju dokonano kredą trzech wrogich napisów o treści wulgarnej i pochwalającej wypadki poznańskie.

W dniu 28 lipca br. w gromadzie Raszków² pow. Racibórz (Opole) na pomniku Powstańców Śląskich z 1921 r., który miał być odsłonięty w dniu 29 lipca br., zamazano smarem napisy.

Na terenie województw: kieleckiego, krakowskiego, lubelskiego, łódzkiego, olsztyńskiego, opolskiego, rzeszowskiego, szczecińskiego, stalinogrodzkiego, warszawskiego i wrocławskiego zebrano około 600 egz[emplarzy] wrogich broszur i ulotek Wolnej Europy w języku polskim pt. „Przemówienie Chruszczowa na tajnej sesji XX Zjazdu KPZR”³, Biuletyn Informacyjny nr. 4 i 5, i ulotki zawierające różne komentarze zdrajcy Bialera.

² Miejscowość niestabilna.

³ W dniu 21 marca na VI Plenum KC PZPR podjęto decyzję o przetłumaczeniu referatu i udostępnieniu go niższym komórkom partyjnym (Polska była jedynym krajem bloku wschodniego, gdzie przekładu dokonano oficjalnie). Drukarze na własną rękę dodrukowali kilka tysięcy egzemplarzy, sprzedawanych później półoficjalnie (nawet na bazarach) i krążących wśród ludzi. Tak więc treść dokumentu przeniknęła do społeczeństwa także i tą drogą.

Areszty i zatrzymania

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu aresztował za czynny udział w wypadkach poznańskich (między innymi napad z bronią na więzienie i gmach Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego]) 3 osoby, w wieku 19, 22 i 29 lat – zatrudnione w Poznańskich Zakładach Przemysłu Piekarniczego, w Państwowym Przedsiębiorstwie Budowlanym i w Wojewódzkim Zarządzie GSSCh w Poznaniu.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu dnia 2 bm. zatrzymał pracownika Zakładów Mięśnych w Poznaniu, lat 19 – podejrzanego o nielegalne posiadanie broni palnej.

W wyniku prowadzonego rozpracowania Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kętrzynie (Olsztyn) dnia 30 lipca br. aresztował mieszkankę gromady Srokowo, pochodzenia chłopskiego, lat 36 (ojciec posiada 9 ha ziemi). Aresztowana na przestrzeni od 1954 [r.] do 1956 r. sporządziła i rozesłała kilkanaście wrogich pogróżkowych anonimów do aktywu wiejskiego i GRN, który pracował nad organizowaniem spółdzielni produkcyjnych⁴.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie dnia 2 bm. aresztował robotnika WSK Świdnik, pochodzenia chłopskiego, członka ZMP, lat 18, który w latach 1955–1956 na terenie wymienionych zakładów dokonał 9 wrogich napisów o treści antypaństwowej i antyradzieckiej. Postanowienie na tymczasowy areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu dnia 1 bm. aresztował za rozpowszechnianie rewizjonistycznej propagandy w miejscu pracy robotnika Leśnictwa Rudki⁵ pow. Niemodlin, lat 19. Postanowienie na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Pajęcznie (Łódź) dnia 30 lipca br. aresztowała za rozpowszechnianie wrogiej propagandy o wypadkach poznańskich mieszkańca Pajęczna, pochodzenia chłopskiego, lat 43. Postanowienie na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rawie Mazowieckiej (Łódź) dnia 31 lipca br. aresztował mieszkańca powiatu Chełm Lubelski, pochodzenie intel[igencja] prac[ująca], z zawodu agrotechnik, lat 34 i mieszkańca Warszawy, pochodzenia intel[igencja] prac[ująca], wykształcenia wyższego, lat 37 – podejrzanym o dokonanie zabójstwa żołnierza Armii Radzieckiej w 1945 r.⁶ Postanowienie na areszt wydał prokurator wojewódzki.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie dnia 27 lipca br. aresztował za uprawianie przemytu marynarza zatrudnionego w Polskiej Żegludze

⁴ Janina Jurewicz, prawdopodobnie repatriantka z Wołynia, lat 36, zamieszkała w Leśniewie grom. Srokowo. Została rozpracowana w ramach sprawy agenturalno-śledczej krypt. „Anonimy”: ustalono, że od 1954 r. wysłała ok. 30 anonimów. AIPN, 1583/127, Sprawozdanie WUdsBP w Olsztynie za III kwartał 1956 r., k. 57.

⁵ Prawdopodobnie Rutki.

⁶ Piotr Walczak i Kazimierz Gruchała vel Gruchalski. Do wspomnianego zabójstwa doszło w styczniu 1945 r. w miejscowości Rokitnica-Kąty w powiecie rawskim. AIPN, 1583/124, Sprawozdanie WUdsBP w Łodzi za III kwartał 1956 r., k. 197.

Morskiej, pochodzenia robotniczego, lat 34. W śledztwie ustalono, że wymieniony trudnił się przemytem od 1953 r. i w okresie tym przemycił do kraju około 300 zegarków oraz wywiózł z kraju 3000 dolarów⁷.

Wojska Ochrony Pogranicza przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze 4 osoby, pochodzenia robotniczego, w wieku od 17 do 34 lat – zatrzymane za nielegalne przekroczenie granicy z Polski do NRD. Wśród zatrzymanych^c są 2 osoby, które w 1946 r. powróciły do kraju jako repatrianci z Francji, jedna osoba była uprzednio karana sędownie za przestępstwo graniczne.

Za zgodność:

(–) W. **Sawicka**, ppor.

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 226–230.

^c *Wyraz odręcznie poprawiony.*

⁷ Chodzi o st. marynarza PŻM Leszka Króla, aresztowanego na podstawie informacji uzyskanej podczas prowadzenia sprawy agenturalno-grupowej krypt. „Bambus”. AIPN, 1583/129, Sprawozdanie WUdsBP w Szczecinie za II kwartał 1956 r., k. 177. Zob. Biuletyn nr 27[/56], przypis 1.

1956 sierpień 9, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 60/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 9 sierpnia 1956 roku
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a70^a

Biuletyn nr 60[56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

W miejscowości Jacie powiat Nisko (Rzeszów) dnia 4 bm. o godzinie 20.00 ośmiu uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS, skąd po sterroryzowaniu personelu i klientów zrabowali 4000 zł i część towaru. Po dokonanych napadzie odjechali rowerami w kierunku powiatu Kolbuszowa.

W Janowie powiat Częstochowa (Stalinogród) dnia 4 bm. o godzinie 13.10 dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu ^bna Gminną Kasę Spółdzielczą, skąd zrabowali 47 000 zł^b.

Śledztwa prowadzą grupy operacyjne, w skład których wchodzi funkcjonariusze Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] i MO.

W Stalowej Woli (Rzeszów) w dniach 5 i 6 bm. wywieszone zostały 2 ulotki (wykonane odręcznie) o treści nawołującej do strajku i dalszego kolportażu.

Na ogrodzeniu koszar wojskowych we Włocławku (Bydgoszcz) dnia 6 bm. wywieszone zostały 2 ulotki o treści antypaństwowej i antyradzieckiej. Ulotki wykonane były odręcznie i podpisane: „NTS”.

W województwie: lubelskim, bydgoskim i opolskim na terenie zakładów pracy ustalono 4 wrogie napisy o treści antypaństwowej, antyradzieckiej i rewizjonistycznej, w tym dwa solidaryzujące się z wypadkami poznańskimi.

Pracownik DOKP w Szczecinie dnia 31 lipca br. otrzymał pocztą anonim (wykonany odręcznie), zatytułowany „Ankieta-referendum”, zawierający 12 wrogich pytań skierowanych pod adresem rządów Polski i Związku Radzieckiego. Autor anonimu wzywa adresata, aby wypełnił wspomnianą ankietę ^ci przesłał^c na adres sekretariatu Sejmu PRL oraz przepisał treść ankiety w 4 egzemplarzach i rozesłał swym znajomym.

Dyrektor Fabryki Urządzeń Transportowych w Jerzycach Słupskich¹ powiat Słupsk (Koszalin) dnia 2 bm. otrzymał pocztą anonim (wykonany odręcznie), którego autor,

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

^b *Przy wierszu na lewym marginesie dopisano odręcznie: V.*

^c *Dopisano na maszynie nad wierszem.*

¹ *Miejscowość nieustalona.*

nawiązując do wypadków poznańskich, wzywa adresata do zrzeczenia się zajmowanego stanowiska, a w wypadku niezastosowania się do polecenia grozi mu śmiercią.

Areszty i zatrzymania

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu dnia 3 bm. zatrzymał jedną osobę, bez stałego miejsca pracy, lat 20 – za zbrojny udział w wypadkach poznańskich.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach dnia 3 bm. zatrzymał za wrogie komentowanie wypadków poznańskich mieszkańca powiatu Kielce, pochodzenia chłopskiego, lat 28. Prokurator wojewódzki wydał postanowienie na areszt.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Warszawie dnia 6 bm. zatrzymał za publiczne pochwalanie wypadków poznańskich i nawoływanie ludności Mińska Mazowieckiego do podobnych wystąpień robotnika Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego w Mińsku Mazowieckim, pochodzenia robotniczego, lat 35. Prokurator wojewódzki wydał postanowienie na areszt².

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gorzowie (Zielona Góra) dnia 5 bm. aresztował za dokonanie napadu terrorystycznego na przewodniczącego spółdzielni produkcyjnej w Brzezynie robotnika Zjednoczenia Budownictwa Miejskiego w Bolesławcu i robotnika Zarządu Melioracji w Dębnie, obaj pochodzenia robotniczego, w wieku 18, 21 lat. Postanowienie na areszt wydał prokurator powiatowy w Gorzowie. Z[e] wstępnego śledztwa wynika, iż pobicia wspomnianego przewodniczącego aresztowani dokonali z zemsty za przyłączenie do arealów spółdzielni ziemi matki jednego z aresztowanych.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy dnia 6 bm. aresztował członka spółdzielni produkcyjnej w Tuszyńkach powiat Świecie, lat 29 – za inspirowanie robotnika leśnego do kolportażu wrogich ulotek pochodzenia zagranicznego. Postanowienie na areszt wydał prokurator wojewódzki,

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach dnia 5 bm. aresztował za przesłanie anonimu pogróżkowego do kasjera głównej parowozowni w Skarżysku-Kam[iennej] w lipcu br. mieszkańca powiatu Kielce, pochodzenia chłopskiego, lat 22, wykształcenia średniego, ostatnio bez stałego miejsca pracy. Prokurator wojewódzki wydał postanowienie na areszt.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu w dniu 4 bm. zatrzymał mieszkańca powiatu Nowa Ruda, lat 21, bez stałego miejsca pracy – za czynienie przygotowań do ucieczki zagranicę. Podczas rewizji domowej u zatrzymanego znaleziono pistolet i lufę od karabinu. Prokurator wojewódzki wydał postanowienie na areszt.

² Jan Płochocki (ur. 1921), stolarz w ZNTK w Mińsku Mazowieckim. Aresztowany – według sprawozdania – w dniu 9 sierpnia. Skazany przez Sąd Wojewódzki m.st. Warszawy na 2 lata więzienia w zawieszaniu na sześć miesięcy. AIPN, 1583/186, Sprawozdanie WUdsBP w Warszawie za III kwartał, k. 15.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ostrowcu (Kielce) dnia 3 bm. aresztował mieszkańca powiatu Pisz woj. Olsztyn, pochodzenia chłopskiego, czł[onek] ZSL, lat 34 – podejrzanego o udział w zabójstwie dwóch Żydów w powiecie opatowskim w 1943 r. Prokurator wojewódzki wydał postanowienie na areszt.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie dnia 2 i 3 bm. aresztował chłopa, posiadającego 7 ha ziemi, lat 37, zamieszkałego w powiecie Myślibórz (Szczecin) i chłopa, posiadającego 7,3 ha ziemi, lat 37, zamieszkałego w powiecie Turek (Poznań) – podejrzanych o przynależność do byłej bandy terrorystyczno-rabunkowej w latach 1944–1946 na terenie powiatu Kolbuszowa, dokonywanie napadów i morderstwo funkcjonariusza MO. Prokurator wojewódzki wydał postanowienie na areszt.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze dnia 26 lipca br. zatrzymał pracownika Zakładów Drzewnych w Elblągu, pochodzenia robotniczego, lat 46, wykształcenia średniego, ukrywającego się od 1946 r. pod fałszywym nazwiskiem w związku z przynależnością do AK-WiN. Wymieniony w grudniu 1945 r. z polecenia Komendy WiN Obszaru Lwów wyjechał na Śląsk, gdzie do końca 1946 r. pełnił funkcję komendanta Okręgu WiN na teren Górnego i Dolnego Śląska³. Prokurator wojewódzki wydał postanowienie na areszt.

Na podstawie obywatelskiego powiadomienia Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gliwicach (Stalinogród) dnia 1 bm. zatrzymał górnika kopalni „Gliwice”, pochodzenia robotniczego, lat 27 – podejrzanego o nielegalne posiadanie pistoletu. Prokurator wojewódzki wydał postanowienie na areszt.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie dnia 2 bm. aresztował inspektora Centralnego Zarządu Ceramiki Budowlanej w Stalinogrodzie, pochodzenia robotniczego, lat 64 – za dokonanie poważnych nadużyć finansowych na szkodę Będzińskich Zakładów Terenowego Przemysłu Materiałów Budowlanych, gdzie uprzednio pracował na kierowniczym stanowisku. Prokurator wojewódzki wydał postanowienie na areszt.

Wojska Ochrony Pogranicza dnia 3 bm. przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie i Zielonej Górze 5 osób, w wieku od 19 do 40 lat – zatrzymanych za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej. Jeden z zatrzymanych był uprzednio karany sądownie za przestępstwo graniczne. Prokurator wojewódzki wydał postanowienie na areszt.

³ Bronisław Żeglin ps. „Ordon” (1910–1994). Na terenie Elbląga ukrywał się pod nazwiskiem Bolesław Prześlak. AIPN, 1583/188, Sprawozdanie WUdsBP w Zielonej Górze za I kwartał 1956 r., k. 101; *ibidem*, Sprawozdanie WUdsBP w Zielonej Górze za III kwartał 1956 r., k. 127–128; zob. szerzej: T. Balbus, *Bronisław Żeglin (1910–1994)* [w:] *Konspiracja i opór społeczny...*, t. II, s. 574–579.

Wyrok sądowy

Sąd Wojewódzki w Lublinie dnia 4 bm. skazał na karę 8 lat więzienia Adamca Feliksa, lat 38, posiadającego średniorolne gospodarstwo – za dokonanie zabójstwa podoficera WP w 1945 r. Po zastosowaniu ustawy o amnestii karę złagodzono do 3 lat i 6 m[iesią]cy więzienia⁴.

Za zgodność:

(–) J. Raczyński, kpt.

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 231–235.

⁴ Feliks Adamiec (ur. 1918), wykształcenie: 4 klasy, rolnik. Członek AK, ujawnił się jesienią 1945 r., zachowując jednak broń. Zatrzymany 25 stycznia 1956 r. na 48 godzin, został następnie aresztowany pod zarzutem przekazania broni Antoniemu Polakowskiemu (zob. Biuletyn nr 11/[56], przypis 6). W trakcie śledztwa (rozpracowywany m.in. przez agenta celnego ps. „Walewski”) Adamca oskarżono również o zabicie w kwietniu 1945 r. w Zyngierówce, w powiecie chełmskim wachm. Donata Sadowskiego. AIPN Lu, 012/646, t. 1–2.

1956 sierpień 13, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 61/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 13 VIII 1956 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a70^a

Biuletyn nr 61[56]

Informacje o antypaństwowej działalności i aresztach

W gromadzie Szklary Dolne pow. Lubin Legnicki (Wrocław) dnia 7 sierpnia br. znaleziono 3 ulotki wykonane odręcznie o treści nawołującej młodzież do walki z komunizmem.

We wsi Pcim pow. Myślenice (Kraków) dnia 8 i 10 sierpnia br. wywieszono zostały 2 ulotki (wykonane odręcznie pismem technicznym) o treści: „Chłopi bierzcie przykład z Poznania – precz z komuną”.

Na terenie województw: białostockiego, bydgoskiego, gdańskiego, lubelskiego, łódzkiego, olsztyńskiego, opolskiego, rzeszowskiego, stalinogrodzkiego, szczecińskiego i wrocławskiego zebrano około 500 egz[emplarzy] wrogich ulotek Wolnej Europy w języku polskim pt. „Wybrałem prawdę”, „Przemówienie Chruszczowa na tajnej sesji XX Zjazdu KPZR”, Biuletyn Informacyjny nr. 4 i 5 i *Folwark zwierzęcy*.

Na adres „PKP Dworzec Główny Szczecin – Biuro” dnia 3 sierpnia br. wpłynął pocztą anonim (wykonany odręcznie), w którym autor nawołuje do dokonywania aktów dywersji i zbrojnych wystąpień na terenie Szczecina.

Członek spółdzielni produkcyjnej we wsi Rzepki pow. Łódź, członek PZPR, dnia 7 sierpnia br. otrzymał pocztą anonim o treści szkalującej przedstawicieli rządów Polski Ludowej i Związku Radzieckiego.

Na terenie województw: białostockiego, łódzkiego, koszalińskiego i opolskiego ustalono 4 wrogie napisy o treści antykomunistycznej i szkalującej przedstawicieli rządu Polski Ludowej. W jednym wypadku – w Fabryce Pieców w Darłowie (Koszalin) ukazał się napis o treści nawołującej robotników do zwalniania się z pracy w związku z wysokimi normami pracy.

W PGR Krzyżanowo pow. Malbork (Gdańsk) dnia 9 sierpnia br. o godz. 22.00 wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęły 2 stodoły ze zbożem i paszą, obora i magazyn podręczny. Z materiałów uzyskanych w toku wstępnego śledztwa wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

^{a-a} Wpisano odręcznie.

Areszty i zatrzymania

W wyniku prowadzonego przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie i Departament Komitetu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] rozpracowania dnia 1 sierpnia br. aresztowano za działalność szpiegowską na rzecz wywiadu angielskiego inżyniera zatrudnionego w spółdzielni mieszkaniowej w Krakowie, pochodzenia intelig[encja] prac[ująca], czł[onka] PZPR, lat 44¹. Podczas rewizji domowej u aresztowanego znaleziono kalkę i wywoływacz do tajnopisu oraz opisy technologiczne z Huty im. Lenina. Na podstawie zeznań podejrzanego w dniu 4 sierpnia br. aresztowano pracownika Huty im. Lenina, pochodzenia robotniczego, lat 42, wyksz[tałcenia] wyższego i inżyniera huty „Stalowa Wola”, pochodzenia intelig[encja] prac[ująca], którzy udzielali mu informacji odnośnie produkcji specjalnej wspomnianych hut.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu dnia 7 sierpnia br. zatrzymał pracownika PKS Poznań, pochodzenia robotniczego, lat 19² – za zbrojny udział w napadach na Posterunki MO Czempin i Mosina w dniu 28 czerwca br.³

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Rzeszowie dnia 7 sierpnia br. zatrzymał mieszkańca powiatu Sulechów (Zielona Góra), pochodzenia robotniczego, b[yłego] czł[onka] organizacji WiN – podejrzanego o zabójstwo funkcyj[onariusza] MO w Prudniku⁴ pow. Jarosław, nielegalne posiadanie broni palnej i dokonywanie napadów rabunkowych. Prokurator wojewódzki w Rzeszowie wydał postanowienie na areszt.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Ostrowcu (Kielce) dnia 8 sierpnia br. zatrzymał za nielegalne posiadanie broni palnej mieszkańca powiatu Opatów, pochodzenia chłopskiego, lat 22. Podczas rewizji domowej znaleziono: karabin, dubeltówkę, zamek do karabinu i kilka sztuk amunicji⁵.

¹ Tadeusz Babulski (ur. 1912), inż. metalurg, zamieszkały w Krakowie. Zwerbowany przez agenta wywiadu angielskiego Jerzego Bauera, kontaktował się z ośrodkiem wywiadowczym w Szwajcarii za pośrednictwem mieszkającej w Warszawie Marii Bauer. W latach 1950–1955 przekazywał dane dotyczące przemysłu metalurgicznego, uzyskane m.in. od Edwarda Madejskiego (aresztowanego 4 sierpnia 1956 i skazanego przez WSG w Warszawie na 3 lata więzienia) oraz brata Bogusława Babulskiego, zatrudnionego w hucie „Stalowa Wola”. Rozpracowywany w ramach sprawy agenturalnej krypt. „Bankier” został aresztowany w sierpniu 1956 r. Wyrokiem WSG w Warszawie skazany w grudniu 1956 r. na 8 lat więzienia, karę odbywał w zakładach karnych we Wronkach i w Warszawie I (Mokotów). Zwolniony warunkowo w marcu 1963 r., zmarł wkrótce po wyjściu z więzienia. W kwietniu 1994 r., na wniosek córki, Sąd WOW unieważnił wyrok z 1956 r. na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu państwa polskiego. Ponadto we wrześniu tego roku zasądził odszkodowanie dla rodziny za doznane krzywdy. AIPN, 1583/122, Sprawozdanie WUdsBP w Krakowie za III kwartał 1956 r., k. 117–118, 130–131; AIPN Kr, 304/27, Babulski Tadeusz s. Waclawa, o unieważnieniu wyroku; *Informator o osobach...*, s. 143–145, 174; „Gazeta Krakowska”, 28 IX 1956.

² Prawdopodobnie Stanisław Borkowski (ur. 1937), ślusarz samochodowy w PKS w Poznaniu, zamieszkały w Puszczykowie. Aresztowany przez WUdsBP 7 sierpnia 1956 r. za „napady na posterunki MO”, zwolniony 24 września 1956 r. Zob. E. Makowski, *op. cit.*, s. 132, 135; *Aneks III: Aresztowani* [w:] E. Makowski, *op. cit.*, s. 343.

³ Na temat ataków na placówki MO w Poznaniu i okolicach zob. szerzej E. Makowski, *op. cit.*, s. 130–136.

⁴ Prawdopodobnie Pruchnik.

⁵ Bogusław Nietrzpiel (ur. 1934), zamieszkały w Słupi Starej, w powiecie opatowskim. Skazany za nielegalne posiadanie broni wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Kielcach z 31 października 1956 r. na rok i sześć miesięcy więzienia w zawieszaniu na cztery lata. AIPN, 1583/118, Sprawozdanie WUdsBP w Kielcach za III kwartał 1956 r., k. 98; AIPN Ki, 013/1762, t. 2, Teczka kontrolno-obszernyjna nr 27/56 przeciwko Nietrzpielowi Bogusławowi s. Franciszka.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie dnia 9 sierpnia br. zatrzymał za przesyłanie anonimów o treści antypaństwowej do redakcji „Trybuny Robotniczej” i „Dziennika Zachodniego” pracownika Zakładów Sieci Elektrycznej w Bielsku, pochodzenia robotniczego, lat 40. Prokurator wojewódzki wydał postanowienie na areszt⁶.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stargardzie (Szczecin), dnia 6 sierpnia br. zatrzymał za wnoszenie antypaństwowych okrzyków w miejscu publicznym osobnika lat 21, pochodzenia robotniczego, bez stałego miejsca pracy i zamieszkania. Wymieniony w maju br. na mocy amnestii zwolniony został z więzienia, gdzie odbywał karę za przynależność do nielegalnej organizacji.

Wojska Ochrony Pogranicza przekazały do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie, Szczecinie, Wrocławiu i Zielonej Górze 18 osób, pochodzenia robotniczego, w wieku od 17 do 34 lat – zatrzymanych za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy państwowej.

Za zgodność:

(-) R[oman] Pyskło, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 223–225.

⁶ Chodzi o Edwarda Wołoszczaka, który podpisywał listy w imieniu organizacji Polski Młodzieżowy Ruch Wyzwoleniowy. Podczas rewizji znaleziono u niego przygotowane do wysłania listy do redakcji „Po prostu”. AIPN, 1583/113, Sprawozdanie WUdsBP w Stalinogrodzie za II kwartał 1956 r., k. 41; *ibidem*, Sprawozdanie WUdsBP w Stalinogrodzie za III kwartał 1956 r., k. 58–59.

1956 sierpień 23, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 61/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 23 VIII 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a70^a

Biuletyn nr 61^b[/56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

W Zakładach Przemysłu Azotowego w Kędzierzynie (Opole) dnia 11 sierpnia br. przez nieustalonego dotychczas sprawcę zatkany został przewód wodowskazu przy kotle parowym. Powyższe groziło awarią i wstrzymaniem produkcji na oddziale kwasu azotowego.

W dniu 11 sierpnia br. z terenu kopalni „Wirek” w Nowym Bytomiu (Stalinogród) nieustaleni dotychczas sprawcy skradli 750 gram[ów] materiału wybuchowego i 10 splenek górniczych.

W spółdzielni produkcyjnej Sulimierz i Prądnik pow. Myślibórz (Szczecin) w dwóch snopowiązałkach wykręcone zostały śruby regulacji automatu wiążącego. Maszyny nie uległy zniszczeniu, gdyż fakt ten został zauważony przez traktorzystę przed przystąpieniem do pracy.

Dnia 11 sierpnia br. w PGR Brzeźno pow. Świdwin (Koszalin) nieustalony dotychczas sprawca włożył do karteru traktora sztabę żelazną, na skutek czego motor w czasie uruchamiania został poważnie uszkodzony.

We wsi Łowiń pow. Świecie (Bydgoszcz) w dniach 11 i 12 sierpnia br. o godzinie 23.00, 2.00 i 15.00 podpalone zostały 3 sterty ze zbożem na szkodę członka spółdzielni produkcyjnej, czł[onka] PZPR i czł[onka] ZSL.

W dniach 8–18 sierpnia br. wysłanych zostało 8 anonimów z pogrózkami do:

- pracowników rad narodowych 5 (po 2 – Rzeszów i Bydgoszcz, 1 Koszalin),
- pracowników instytucji państw[owych] 2 (Rzeszów, Białystok),
- pracowników spółdz[ielni] pracy 1 (Lublin).

Dwa anonimy pisane były w imieniu organizacji podziemnych (Białystok, Rzeszów).

^{a-a} Wpisano odręcznie.

^b Błędna numeracja biuletynu. Powinien być nr 62 i kolejne liczby porządkowe w następnych biuletynach.

Ponadto do redakcji „Dziennika Zachodniego” w Stalinogrodzie wpłynęły 4 listy anonimowe: jeden gloryfikujący wypadki poznańskie, jeden o treści antysemitkiej i 2 polemizujące w sposób wybitnie wrogi z artykułami zamieszczonymi ostatnio w prasie.

Dnia 13 sierpnia br. na polach PGR Zgoda pow. Braniewo (Olsztyn) znaleziono 7 ulotek o treści antyradzieckiej (wykonane na maszynie do pisania).

Jedną ulotkę wykonaną również na maszynie znaleziono w dniu 16 sierpnia br. we wsi Szczawiec¹ pow. Świebodzin (Zielona Góra).

W dniach od 13 do 15 sierpnia br. ujawniono w różnych miejscowościach 6 wrogich napisów wykonanych odręcznie. W trzech wypadkach (Opole i Lublin) napisy nawiązywały do wypadków poznańskich.

Wykryciem sprawców powyższych wrogich aktów zajęły się urzędy do spraw bezpieczeństwa publicznego.

Ulotki pochodzenia zagranicznego w języku polskim znaleziono w województwie bydgoskim (460 egz[emplarzy], olsztyńskim (205 egz[emplarzy] plus 2 balony), łódzkim (5 egz[emplarzy]), opolskim (1 egz[emplarz]), na terenie Warszawy (117 egz[emplarzy] plus 1 balon).

Areszty i zatrzymania

W dniach 14 i 16 sierpnia br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu aresztował:

– robotnika Zakładów Mięsnych, lat 26 – za udział z bronią w ręku w prowokacji poznańskiej²;

– mieszkańca Poznania, niepracującego, lat 57³ – za udział w prowokacji poznańskiej (niszczenie flagi przy KW PZPR). U wym[ienionego] zakwestionowano ulotkę pochodzenia zagranicznego w języku niemieckim oraz drzewiec od zdartej flagi;

– pielęgniarkę miejscowego szpitala, lat 30⁴ – za aktywny udział w napadzie na KW PZPR⁵ i więzienie⁶ w dniu 28 czerwca br.

Grupa operacyjna funkcjonariuszy MO i Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Poznaniu ujęła w dniu 20 sierpnia br. trzech dezertersów WP, którzy zbiegli ze swej jednostki z bronią w dniu 16 sierpnia br.

W dniu 11 sierpnia br. został zatrzymany przez WOP w trakcie przekraczania granicy polsko-niemieckiej w okolicy Szczecina pracownik Powiatowego Zarządu Łączności w Suwałkach, przeciwko któremu prowadzone było śledztwo z wolnej stopy w związku

¹ Prawdopodobnie Szczaniec.

² Prawdopodobnie Henryk Skotnicki (ur. 1929), pracownik Centrali Przemysłu Mięsnego, zamieszkały w Poznaniu. Aresztowany 14 sierpnia 1956 r. za nielegalne posiadanie broni. Zob. *Aneks III: Aresztowani* [w:] E. Makowski, *op. cit.*, s. 356.

³ Prawdopodobnie Janusz Szulc (ur. 1899), wykształcenie średnie, handlowiec, niepracujący, zamieszkały w Poznaniu. Aresztowany 13 sierpnia 1956 r. za udział w wypadkach poznańskich. Zob. *Aneks III: Aresztowani* [w:] E. Makowski, *op. cit.*, s. 358.

⁴ Prawdopodobnie Maria Zielińska (ur. 1926), pielęgniarka, zatrudniona w Szpitalu Miejskim im. J. Strusia. Aresztowana z art. 29 MKK. Zob. *Aneks III: Aresztowani* [w:] E. Makowski, *op. cit.*, s. 360.

⁵ Na temat zdobycia przez demonstrantów 28 czerwca siedziby Komitetu Wojewódzkiego PZPR zob. E. Makowski, *op. cit.*, s. 74–77.

⁶ Zob. Biuletyn nr 53[56], przypis 3.

z wysłaniem zagranicę 40 listów szkalujących ustrój PRL. W czasie rewizji znaleziono u przestępcy mapę, kompas, narzędzia do przecinania drutów i wezwanie Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] na przesłuchanie.

Na mocy postanowienia prokuratora wojewódzkiego w Krakowie aresztowany został kierowca samochodowy PKS w Wieluniu, podejrzany o zamordowanie w latach okupacji komendanta placówki AL i obywatela narodowości rosyjskiej.

Wojewódzkie Urzędy [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie, Stalino-grodzie, Wrocławiu, Zielonej Górze, Lublinie i Białymstoku przejęły od Wojsk Ochrony Pogranicza ogółem 21 osób, które usiłowały bądź też przekroczyły nielegalnie granicę państwową.

Zatrzymany został ponadto członek załogi kutra Dar-20, który zamierzał zbiec wraz z kutrem do Szwecji.

Za zgodność:

(-) R[oman] Pyskło, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 236–238.

1956 sierpień 31, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 62/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 31^a VIII 1956 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^b69^b

Biuletyn nr 62[/56]

Informacje o antypaństwowej działalności i przedsięwzięciach organów bezpieczeństwa publicznego

24 sierpnia br. w miejscowości Pilchów pow. Tarnobrzeg (Rzeszów) na szosie obok toru kolejowego znaleziono 73 szt[uki] ulotek (wykonanych ręczną drukarką) nawiązujących w treści swej do wypadków poznańskich¹.

Ulotki pochodzenia zagranicznego w języku polskim znaleziono na terenie województw: bydgoskiego (333 plus 1 balon), białostockiego (226 plus 2 balony), łódzkiego (136 plus 3 balony), wrocławskiego (120 plus 4 balony), lubelskiego (190), opolskiego (25), stalinogrodzkiego (24), krakowskiego i zielonogórskiego (po 20), gdańskiego i koszalińskiego (po 4).

Oprócz broszur i ulotek pt. „Wybrałem prawdę”, *Folwark zwierzęcy*, „Przemówienie Chruszczowa na tajnej sesji XX Zjazdu”, „Poznaj prawdę” i „Orędzie wigilijne papieża Piusa XII” – wśród ulotek znajdują się egzemplarze Biuletynu Informacyjnego nr 6 z sierpnia br., którego treść dotyczy Polaków przebywających na terenie ZSRR.

28 sierpnia br. na terenie miasta Szprotawy (Zielona Góra) rozklejone zostały (na kioskach i przy kościele) 4 egz[emplarze] ulotek RWE – Biuletyn Informacyjny nr 6.

28 sierpnia br. na terenie miasta Koźła woj. opolskie wykonane zostały na murach gazowni, rzeźni i na moście napisy w języku polskim i niemieckim o treści rewizjonistycznej.

W Świebodzinie (Zielona Góra) na murze przy jednej z ulic oraz na terenie Zakładów Górniczych w Bolesławcu (Wrocław) wykonane zostały 2 wrogie napisy nawiązujące do wypadków poznańskich.

W dniach od 17 do 24 sierpnia br. wpłynęły drogą pocztową 3 anonimy pogróżkowe do:
– sekretarza Komitetu Zakł[adowego] PZPR przy Zespole PGR w pow. poznańskim,

^a Poprawiono odręcznie z: 30.

^{b-b} Wpisano odręcznie.

¹ Takie same ulotki znaleziono również w pobliskich miejscowościach: Agatówka (20 lipca), Obojnia (1 sierpnia) i Turbia (9 września). Treść ich była następująca: „Polacy, zbliżają się godziny, kiedy skierujemy lufy karabinów maszynowych na zdrajców narodu polskiego – za Katyń i powstanie warszawskie, za przelaną krew w Poznaniu – Niech żyje Polska i gen. Anders!”. AIPN, 1583/182, Sprawozdanie WUdsBP w Rzeszowie za III kwartał 1956 r., k. 50.

- sekretarza KW PZPR w Stalinogrodzie,
- przewodniczącego GRN w powiecie Łuków (Lublin).

Areszty i zatrzymania

Za udział w zajściach w dniu 28 czerwca br. w Poznaniu Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] aresztował:

- tokarza z Przedsiębiorstwa Budownictwa Wojskowego,
- robotnika Poznańskiej Bazy Remontowej,
- ucznia Technikum Budowy Taboru Kolejowego,
- ślusarza z Zakładów Remontowo-Elektrycznych,
- pracownika Poznańskich Zakładów Wytwarzania Metalowych,
- pracownika Kolejowych Zakładów Gastronomicznych.

Aresztowany został również strażnik elektrowni poznańskiej za rozpowszechnianie fałszywych wiadomości o zajściach poznańskich.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie aresztował robotnika kopalni „Stalinogród” (repatriant z NRF), który w sierpniu br. dwukrotnie wywiesił na terenie miejsca pracy ulotki o treści antypaństwowej i antyradzieckiej. W czasie rewizji domowej u wymienionego znaleziono kilka przygotowanych ulotek i brudnopis wywieszanej ulotki.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi aresztował frezera Łódzkich Zakładów Kinotechnicznych – podejrzanego o rozpowszechnianie ulotek pochodzenia zagranicznego. W czasie rewizji u w[yżej] wym[ienionego] zakwestionowano 3 ulotki w języku polskim i 2 ulotki w języku niemieckim².

Grupa operacyjna Powiatowej Delegatury [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zambrowie (Białystok) aresztowała współpracownika³ bandy Zalewskiego Jana. Prokurator zastosował areszt tymczasowy.

Wojewódzkie Urzędy [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie, Poznaniu i Rzeszowie aresztowały 4 osoby podejrzane o nielegalne posiadanie pistoletów z amunicją.

Wojska Ochrony Pogranicza przekazały do wojewódzkich urzędów [do spraw bezpieczeństwa publicznego] 15 osób, które usiłowały bądź też przekroczyły nielegalnie granicę państwową (Wrocław – 11, Zielona Góra – 2., Opole i Stalinogród po 1).

Za zgodność:

(–) R[oman] Pyskło, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 239–241.

² Kazimierz Bartkowiak – figurant sprawy agenturalnej na osobę, zatrzymany przez Wydział IV WUdsBP. W czasie śledztwa przyznał się do kolportażu literatury. AIPN, 1583/124, Sprawozdanie WUdsBP za III kwartał 1956 r., k. 196.

³ Prawdopodobnie Stanisław Grabowski (ur. 1936). W kwietniu i maju 1956 r. ukrywał w swych zabudowaniach Jana Zalewskiego. Aresztowany 28 sierpnia 1956 r., został skazany 25 lutego 1957 r. przez Sąd Wojewódzki w Białymstoku na rok więzienia w zawieszeniu na trzy lata. AIPN, 0177/83, Ugrupowanie „Cygana”, Charakterystyka nr 83, k. 10; zob. także AIPN, 1583/108, Sprawozdanie WUdsBP w Białymstoku za III kwartał 1956 r., k. 70 (informacja o aresztowaniu 29 sierpnia 1956 r. dwóch współpracowników Zalewskiego: Stanisława Grabowskiego i Franciszka Pogorzelskiego).

Nr 211

1956 wrzesień 6, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 63/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 6 IX 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a71^a

Biuletyn nr 63[56]

Informacje o antypaństwowej działalności i aresztach

W pobliżu wsi Dobrzyniewo Kościelne pow. Białystok dnia 3 września br. znaleziono 6 ulotek (wykonanych odręcznie) o treści nawołującej ludność do walki z komunizmem.

Na terenie kraju w dniach od 31 sierpnia do 4 września br. zebrano 428 egz[emplarzy] wrogich ulotek Wolnej Europy w języku polskim pt. „Przemówienie Chruszczowa na tajnej sesji XX Zjazdu KPZR”, Biuletyn Informacyjny nr 6¹, „Wybrałem prawdę”, *Folwark zwierzęcy* i „Orędzie wigilijne papieża Piusa XII”.

W różnych zakładach pracy na terenie województw: bydgoskiego, gdańskiego i opolskiego ustalono 7 napisów o treści antypaństwowej, antyradzieckiej i rewizjonistycznej.

W dniach od 25 sierpnia do 4 września br. wpłynęły pocztą 3 anonimy pogróżkowe do:

– sekretarza POP i członka PZPR, naczelnika Agencji Pocztovej w gromadzie Grabowiec pow. Hrubieszów (Lublin), którym autor anonimów grozi śmiercią w wypadku niezaprzeszania aktywnej pracy społecznej i zawodowej;

– członka zarządu spółdzielni produkcyjnej w Mirkowie pow. Oleśnica (Wrocław) – czł[onka] PZPR, którego autor anonimu wzywa do opuszczenia tamtejszego terenu, a w wypadku niezastosowania się do polecenia grozi mu śmiercią.

W PGR Balkowice Dolne² pow. Lubań Śląski (Wrocław) dnia 1 września br. o godz. 20.30 spłonęła stodoła ze zbożem zebrany z 66 ha. Okoliczności wybuchu pożaru wskazują, iż pożar powstał wskutek podpalenia.

Areszty

W okresie od 28 sierpnia do 4 września br. urzędy [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego] aresztowały 12 osób.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu za udział w zająciach w dniu 28 czerwca br. aresztował 4 osoby:

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Biuletyn Informacyjny nr 6, Wolna Europa, bmw, sierpień 1956, 8 s. Numer w całości poświęcony sytuacji Polaków w ZSRR oraz staraniom o ich powrót do Polski.

² Miejscowość nieustalona.

- studenta Politechniki Poznańskiej³,
- robotnika Zjednoczenia Budownictwa Wojskowego⁴,
- właściciela prywatnego warsztatu kowalskiego⁵,
- pracownika prywatnego warsztatu mechanicznego⁶.

Ponadto przez wymieniony urząd została aresztowana córka chłopa, posiadającego 5 ha ziemi, lat 25 – za przesłanie anonimu z pogrózkami do korespondenta redakcji „Gromady” w lipcu br. oraz pracownik Przedsiębiorstwa Robót Kolejowo-Elektrycznych i pracownik Poznańskiej Wytwórni Papierosów – podejrzani o nielegalne posiadanie broni palnej.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Gdańsku aresztował nauczyciela poszukiwanego przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie podejrzanego o przesyłanie anonimów z pogrózkami do członków PZPR i funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 3 września br. aresztował chłopa (posiada 5 ha ziemi) podejrzanego o przechowywanie i kolportowanie wrogich ulotek pochodzenia zagranicznego.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze aresztował mieszkańca Jeleniej Góry, bez stałego miejsca pracy – podejrzanego o współudział w dokonaniu 6 zbrojnych napadów rabunkowych w m[iesią]cu sierpniu br.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi zatrzymał pracownika Centrali Przemysłu Ludowego i Artystycznego, czł[onka] PZPR – podejrzanego o znęcanie się w okresie okupacji nad więźniami przebywającymi w obozie koncentracyjnym, w którym pełnił funkcję blokowego.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy aresztował kierowcę samochodowego Przedsiębiorstwa Budowlanego podejrzanego o dokonanie zabójstwa żołnierza Armii Radzieckiej i osoby cywilnej w 1941 r. na terenie Związku Radzieckiego i służbę w nacjonalistycznej policji litewskiej.

Wojewódzkie Urzędy [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu i Zielonej Górze przejęły od Wojsk Ochrony Pogranicza 5 osób zatrzymanych za usiłowanie bądź przekroczenie granicy państwowej do CSR[S] i NRD.

Za zgodność:

(–) R[oman] Pyskło, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 242–244.

³ Prawdopodobnie Jerzy Grabus (ur. 1933), student Politechniki Poznańskiej. Aresztowany 1 września 1956 r. za „bandytyzm polityczny”. Zob. *Aneks III: Aresztowani* [w:] E. Makowski, *op. cit.*, s. 346.

⁴ Prawdopodobnie Roman Piechowiak (ur. 1938), kierowca w ZBW-23. Aresztowany 1 września 1956 r. za „bandytyzm polityczny”. Zob. *Aneks III: Aresztowani* [w:] E. Makowski, *op. cit.*, s. 354.

⁵ Prawdopodobnie Stefan Wojciechowski (ur. 1911), kowal, właściciel warsztatu. Aresztowany 31 sierpnia 1956 r. za „bandytyzm polityczny”. Zob. *Aneks III: Aresztowani* [w:] E. Makowski, *op. cit.*, s. 359.

⁶ Prawdopodobnie Zenon Mrugała (ur. 1917), tokarz, pracownik prywatnego warsztatu. Aresztowany 31 sierpnia 1956 r. za „bandytyzm polityczny”. Zob. *Aneks III: Aresztowani* [w:] E. Makowski, *op. cit.*, s. 353.

1956 wrzesień 15, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 64/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 15 IX 1956 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a71^a

Biuletyn nr 64[56]

Informacje o antypaństwowej działalności i aresztach

W miejscowości Turbia pow. Tarnobrzeg (Rzeszów) dnia 9 września br. rozrzuconych zostało 14 ulotek (wykonanych ręczną drukarką) o treści antypaństwowej. Jest to szósty wypadek rozkolportowania ulotek o podobnej treści i sposobie wykonania w powiecie Tarnobrzeg w bieżącym roku. Śledztwo w celu wykrycia sprawców kolportażu ulotek prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

Na budynku Straży Pożarnej w miejscowości Brdów pow. Koło (Poznań) wywieszona została ulotka wykonana odręcznie o treści antypaństwowej, nawiązującej do wypadków poznańskich.

Na Górze Świętej Anny pow. Strzelce Opolskie znaleziono ulotkę o treści rewizjonistycznej. Ulotka wykonana jest odręcznie, podpisana: „Krajowa Delegatura PZZ na Śląsk Górny i Polski”¹.

W dniach od 6 do 15 września br. na terenie województw: białostockiego, bydgoskiego, gdańskiego, kieleckiego, krakowskiego i lubelskiego, łódzkiego, olsztyńskiego, stalinogrodzkiego i warszawskiego znaleziono około 6 tys. egz[emplarzy] wrogich ulotek Wolnej Europy w języku polskim pt. „Wybrałem prawdę”, *Folwark zwierzęcy*, „Przemówienie Chruszczowa na tajnej sesji XX Zjazdu”, „Poznaj prawdę” i „Orędzie wigilijne papieża Piusa XII”.

W parku Łazienkowskim w Warszawie na jednym z budynków w dniu 9 września br. dokonany został napis o treści antypaństwowej i antysemitkiej oraz znak kotwicy przedstawiającej inicjały „PW” (Polska Walcząca).

Górnik kopalni „Łagiewniki” (Stalinogród) dnia 10 września br. otrzymał pocztą list anonimowy (wykonany odręcznie), którego autor rzekomo w imieniu podziemnej orga-

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ W związku z tą sprawą zatrzymany został Jerzy Matysek (ur. 1916) – figurant sprawy agenturalnej na osobę krypt. „Emigrant” (przynajmniej od lutego 1956). Matysek podejrzany był o przynależność do nielegalnej organizacji Polski Związek Zachodni i wysyłanie anonimów o treści antyradzieckiej. Podczas rewizji znaleziono u niego takie same cztery ulotki, jak znaleziona w rejonie Góry Świętej Anny oraz przygotowane do wysłania listy anonimowe. Po 48 godzinach został zwolniony i miał odpowiadać z wolnej stopy. Na podstawie amnestii z kwietnia 1956 r. sprawa została umorzona. AIPN, 1583/113, Sprawozdanie WUdsBP w Stalinogrodzie za III kwartał 1956 r., k. 60; AIPN Ka, 02/215, Sprawa agenturalno-śledcza krypt. „Emigrant”.

nizacji, działającej na terenie kopalń „Łagiewniki” i „Wyzwolenie”, powiadamia wymienionego adresata o strajku, który rozpocząć się ma w dniu 16 września br. W dalszej treści anonimu autor zwraca się do adresata o przekazanie powyższej informacji innym „zaufanym” górnikiem.

W miejscowości Karczmiska pow. Ryki (Warszawa) dnia 5 września br. około godz. 24.00 nieustalony dotychczas sprawca przez oddanie strzału (niecelny) przez okno usiłował dokonać zabójstwa radnego GRN w Grabowie Szlacheckim (czł[onka] PZPR).

W PGR Ligota Krapkowicka pow. Krapkowice (Opole) dnia 10 września br. o godz. 20.15 z przyczyn dotychczas nieustalonych spłonęła chlewnia i dwie stodoły ze zbożem i paszą. Nadmienić należy, że w wymienionym PGR w roku 1954 i 1955 również spłonęły dwie stodoły ze zbożem i obora. Śledztwo prowadzi grupa operacyjna Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

W miejscowości Czatkowice pow. Chrzanów (Kraków) dnia 10 września br. o godz. 22.15 spłonęła stodoła z zawartością około 20 t zboża i maszynami rolniczymi, należąca do Oddziału Zaopatrzenia Robotniczego. Zachodzi podejrzenie, że pożar wybuchł wskutek podpalenia. Śledztwo prowadzi grupa operacyjna Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego].

W spółdzielni produkcyjnej Stradomno pow. Hawa (Olsztyn) dnia 6 września br. nieustaleni dotychczas sprawcy przebili opony i dętki przy dwóch traktorach. Nadmienić należy, że członkowie wymienionej spółdzielni dążą do jej rozwiązania i w tym celu usiłują nie dopuścić do zespolonych arek.

W miejscowości Paparzyn pow. Chełmno (Bydgoszcz) w czasie kontroli napowietrznej linii telefonicznej Moskwa–Berlin zauważono podłączone druty w celu prowadzenia podsłuchów. Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chełmnie przystąpił do ustalenia osób, które zainstalowały i prowadziły podsłuch.

Areszty

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie dnia 13 września br. zatrzymał ukrywającego się członka b[ylej] bandy, działającej w latach 1947–1948 na terenie powiatu łukowskiego, który brał udział w szeregu zbrojnych napadach rabunkowych.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi dnia 7 września br. aresztował za kolportaż wrogich ulotek Wolnej Europy robotnika Zakładów Wytwórczych Wyłączników Niskiego Napięcia w Łodzi, lat 54².

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Dzierżoniowie (Wrocław) dnia 10 września br. zatrzymał żołnierza WP, lat 24, który w dniu 18 sierpnia br. zdezerterował z Jednostki Wojskowej Nr 2879.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie dnia 11 września br. aresztował za uprawianie na większą skalę przemytu dewiz i zegarków marynarza Polskiej Żeglugi Morskiej, pochodzenia robotniczego, lat 23, czł[onka] PZPR³.

² Józef Chrzęszczewski, aresztowany przez Wydział IV WUdsBP. AIPN, 1583/124, Sprawozdanie WUdsBP w Łodzi za III kwartał 1956 r., k. 197.

³ Zbigniew Pasek, współnik Leszka Króla – figuranta sprawy „Bambus”. AIPN, 1583/129, Sprawozdanie WUdsBP w Szczecinie za III kwartał 1956 r., k. 177–178. Zob. Biuletyn nr 27/[56], przypis 1 oraz Biuletyn nr 59/[56], przypis 5.

Wojewódzkie Urzędy [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego]: w Stalinogrodzie, Szczecinie, Wrocławiu i Zielonej Górze przejęły od Wojsk Ochrony Pogranicza 13 osób (w tym 4 narodowości niemieckiej) zatrzymanych za usiłowanie względnie przekroczenie granicy państwowej do CSR[S] i NRD. Dwaj z zatrzymanych posiadali przy sobie pistolety.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku przejął od radzieckich wojsk ochrony pogranicza mieszkańca Wrocławia, z zawodu inżyniera, bez stałego miejsca pracy – zatrzymanego za nielegalne przekroczenie granicy z Polski do ZSRR.

Wyrok

Sąd Wojewódzki w Krakowie dnia 5 września br. skazał b[yłego] członka bandy pn. Armia Podziemna Wójcikowskiego Waclawa na karę 8 lat więzienia za dokonanie morderstwa funkcjonariusza MO i udział w szeregu zbrojnych napadach rabunkowych na terenie pow. Olkusz w latach 1948–1950⁴.

Za zgodność:

(-) R[oman] **Pyskło**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 245–248.

⁴ Zob. Biuletyn nr 47[/56], przypisy 2–4.

1956 wrzesień 18, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 65/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 18 IX 1956 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a71^a

Biuletyn nr 65[/56]

Informacje o antypaństwowej działalności i aresztach

W miejscowości Gardeja pow. Kwidzyn (Gdańsk) dnia 15 września br. między godz. 13.00 a 14.00 uzbrojony bandyta dokonał napadu na jadących samochodem dyrektora i kasjerkę PGR Gardeja, rabując 230 tys. zł. W wyniku zorganizowanego pościgu sprawca został rozpoznany na dworcu PKP w Grudziądzu. W czasie zatrzymywania go przez funkcjonariusza bezpieczeństwa bandyta użył broni, w związku z czym nastąpiła wymiana strażów, w wyniku której funkcjonariusz oraz 5 innych osób zostało rannych. (Jedna osoba po przewiezieniu do szpitala zmarła¹). Wskutek nieodpowiednio zorganizowanej obstawy dworca kolejowego bandycie udało się zbiec. Pościg trwa. Personalalia i ostatni adres zamieszkania bandyty zostały ustalone.

Przewodniczący Gromadzkiej Rady Narodowej w Nowym Świątowie pow. Nysa (Opole) – czł[onek] PZPR, dnia 15 września br. otrzymał pocztą anonim (wykonany na maszynie), którego autor grozi mu śmiercią za aktywną pracę społeczną i zawodową.

Na terenie miasta Dąbrowa Tarnowska (Kraków) dnia 15 września br. wywieszonych zostało 8 ulotek (wykonanych odręcznie) o treści nawołującej do walki o przywrócenie nauki religii w szkołach.

Areszty

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie dnia 14 września br. aresztował mieszkańca powiatu Kalisz (Poznań), lat 28, czł[onka] PZPR – podejrzanego o przynależność do b[yłej] bandy terrorystyczno-rabunkowej, grasującej w latach 1947–1948 na terenie powiatu Łuków i branie udziału w napadach rabunkowych.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 14 września br. aresztował mieszkańca powiatu Sokółka, lat 41 – podejrzanego o współpracę z okupantem hitlerowskim i branie udziału w masowym rozstrzelaniu jeńców radzieckich i Żydów na terenie obozu koncentracyjnego w Kołdyczewie².

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Był to Wiesław Biliński z Grudziądza (lat 12). „Gazeta Krakowska”, 19 IX 1956.

² Obóz w Kołdyczewie (1942–1944) podlegał placówce SD w Baranowiczach. Bezpośredni nadzór nad obozem sprawował Fritz Jörn, natomiast załogę obozu stanowili funkcjonariusze 13. Schutzmannschaft der Sipo Bataillon (białoruski). Komendantem straży obozowej był do 1943 r. Białorusin Sergiej Bobko (zatrzymany we Wrocławiu

W dniach od 11 do 13 września br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu przejął od Wojsk Ochrony Pogranicza 6 osób, w wieku od 17 do 23 lat – zatrzymanych za usiłowanie bądź przekroczenie nielegalnie granicy państwowej do CSR[S] i NRD.

Wyroki

Sąd Śląskiego Okręgu Wojskowego we Wrocławiu w dniach 13 i 15 września br. skazał Stankiewicza Romualda³ i Kotowskiego Tadeusza⁴ na kary po 10 lat więzienia za działalność szpiegowską na rzecz wywiadu amerykańskiego.

Za zgodność:

(-) R[oman] **Pyskło**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 249–250.

w 1956), następnie Mikołaj Kalko. Wśród więźniów byli Polacy, Białorusini, Żydzi, a także partyzanci sowieccy. W dniach 27–28 czerwca 1944 r. obóz zlikwidowano. Przebywających tam więźniów (ok. 1000 osób) wywieziono do lasu i rozstrzelano, zabudowania obozu spalono bądź zburzono, a cały teren zrównano z ziemią. Łącznie w obozie zabito co najmniej 22 000 więźniów; zob. http://www.ipn.gov.pl/wai/pl/198/3385/Sledztwow_sprawie_zbrodni_popelnionych_w_latach_19421944_przez_funkcjonariuszy_.html, z dn. 11 grudnia 2008 r. W biuletynie mowa o rozpracowanym przez Wydział II WUdsBP we Wrocławiu w ramach sprawy agenturalno-poszukiwawczej „Ładoga” Aleksandrze Weroniku (ur. 1915), podejrzanym o to, że był członkiem załogi obozu kołdyczewskiego i brał udział w rozstrzeliwaniu więźniów. AIPN, 1583/187, Sprawozdanie WUdsBP we Wrocławiu za III kwartał 1956 r., (materiały wyłączone – oddzielna paginacja), k. 87, 91; AIPN Wr, 039/9822, Akta kontrolno-obszernicze przeciwko Weronikowi Aleksandrowi s. Bazylego.

³ Romuald Stankiewicz vel Antoni Słomianka vel Hans Moller (ur. 1933). W latach 1950–1956 przebywał w NRF, gdzie został zwerbowany przez wywiad USA. Po przeszkoleniu z zakresu zdobywania informacji wojskowych udał się do Polski, ale podczas przekroczenia granicy został zatrzymany 6 czerwca 1956 r. przez WOP. Wyrokiem Wojskowego Sądu we Wrocławiu w 1956 r. skazany na 8 lat więzienia z art. 6 i 7 MKK. Karę odbywał w ZK w Fordonie, zwolniony warunkowo 13 lipca 1962 r. *Informator o osobach...*, s. 121.

⁴ Tadeusz Kotowski vel Roman Brodacki vel Paul Krótki (ur. 1926), robotnik budowlany, zamieszkały we Frankfurcie n. Menem. W kwietniu 1956 r. został zwerbowany przez wywiad USA, przeszkolony w zakresie wywiadowczym i przerzucony w nocy z 18 na 19 maja 1956 r. do Polski. Aresztowany 31 maja 1956 r., wyrokiem Wojskowego Sądu we Wrocławiu został skazany na 10 lat więzienia. Zwolniony warunkowo 27 maja 1964 r. *Informator o osobach...*, s. 74.

1956 wrzesień 22, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 66/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 22 września [19]56 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a71^a

Biuletyn nr 66[/56]

W dniu 17 bm. do Wydziału Oświaty Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Dąbrowie Tarnowskiej (Kraków) przyszło około 200 osób (przeważnie kobiety), które domagały się wprowadzenia nauki religii w szkole. Po przeprowadzeniu z zebranymi rozmowy przez przewodniczącego PRN osoby te rozeszły się.

Powyższe wystąpienie zostało poprzedzone rozkolportowaniem w dniu 15 września br. na terenie miasta kilku ulotek, w których autor nawoływał ludność do walki o przywrócenie nauki religii w szkołach. W nocy z dnia 17 na 18 bm. znaleziono dalsze trzy ulotki o tej samej treści. Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] przystąpił do ustalania autora ulotek oraz inspiratorów powyższego wystąpienia.

W Krakowie dnia 21 bm. o godz. 12.00 przed budynkiem KW PZPR zatrzymany został przez patrol MO Czabanowski Grzegorz, lat 48. Niósł on transparent z prowokacyjnymi hasłami w sprawie wyrównania krzywd i poprawy warunków materialnych. Zatrzymany postępowanie swe tłumaczył ciężkimi warunkami materialnymi w jakich się znajduje, spowodowanymi gruźlicą płuc, nabytą w czasie odbywania 7-miesięcznego wyroku w ośrodku pracy w 1953 r.

W Poznaniu dnia 20 bm. na jednym z budynków przez nieustalonego dotychczas sprawcę dokonany został napis o treści antyradzieckiej.

Na adres Prezydium WRN w Lublinie dnia 13 bm. wpłynął pocztą anonim (wykonany odręcznie, nadany na poczcie w Warszawie), w którym autor oczernia przewodniczącego WRN oraz grozi mu śmiercią.

Przewodniczący spółdzielni produkcyjnej w Rosnówku pow. Poznań – czł[onek] ZSL, dnia 14 bm. otrzymał pocztą anonim, którego autor wzywa go, by zmienił swe postępowanie (nie podaje jakie), a w przeciwnym wypadku grozi mu wykonaniem wyroku śmierci wydanym rzekomo przez podziemną organizację.

W PGR Nikolin pow. Niemodlin (Opole) w nocy z 16 na 17 bm. wybuchł pożar, w wyniku którego spłonęła stodoła ze zbożem. Materiały uzyskane w toku dotychczasowego śledztwa wskazują, iż pożar powstał wskutek podpalenia.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

W nocy z 11 na 12 bm. w miejscowości Grzęby pow. Rypin (Bydgoszcz) nieustalony dotychczas sprawca, przez nasypanie cukru do baku z paliwem, usiłował uszkodzić motor spalinowy od kompletu omłotowego, stanowiącego własność GOM-u.

Na trasie PKP Górki–Jarszewo pow. Kamień (Szczecin) dnia 14 bm. nieustaleni dotychczas sprawcy rozkręcili śruby przy szynie na długości 7 m. Do wypadku nie doszło, gdyż powyższe zauważono przed przejazdem pociągu.

Areszty

W dniu 17 bm. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze przejął od władz NRD zatrzymanego agenta wywiadu amerykańskiego, który usiłował przekroczyć granicę do Polski. Przy zatrzymanym znaleziono dowód osobisty i inne dokumenty polskie oraz 3000 zł. W toku wstępnego przesłuchania zatrzymany zeznał, iż do współpracy z wywiadem został завербовany w sierpniu br. przez ośrodek wywiadu amerykańskiego we Frankfurcie n. Menem. W Niemczech przebywał od czasu okupacji, dokąd wywieziono go na roboty przymusowe.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Łodzi dnia 18 bm. zatrzymał podejrzanego o współpracę z ośrodkiem wywiadu amerykańskiego pracownika Przedsiębiorstwa Montażu Maszyn Włókienniczych w Łodzi, czł[onka] PZPR, lat 49.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku dnia 15 bm. aresztował poszukiwanych 2 b[yłych] członków band NZW i PAP, grasujących w latach 1944–1956 na terenie powiatów: Wysokie Mazowieckie, Bielsk Podlaski i Siemiatycze.

Przez Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Poznaniu dnia 20 bm. aresztowany został konduktor MPK w Poznaniu, lat 18 – podejrzany o zbrojny udział w zajściach w dniu 28 czerwca br.¹

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie dnia 14 bm. aresztował 5 osób, w wieku od 21 [do] 36 lat, w tym dwóch czł[onków] PZPR – podejrzanych o nielegalne posiadanie broni palnej i planowanie dokonywania napadów rabunkowych na kasjerów i inkasentów.

Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Sulęcinie (Zielona Góra) dnia 15 i 16 bm. aresztowała dwóch mieszkańców Długoszyňa (małżeństwo), w wieku 22 i 25 lat, oboje bez stałego miejsca pracy – podejrzanych o nielegalne posiadanie broni palnej. Podczas rewizji domowej znaleziono dwa pistolety.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie dnia 20 bm. aresztował emerytowanego inżyniera-agronoma, lat 65, który od 1950 r. do czasu aresztowania systematycznie przesyłał listy anonimowe o wrogiej treści do różnych instytucji państwowych, do redakcji pism, Polskiego Radia i rozgłośni radiowych państw kapitalistycznych. Podczas rewizji domowej znaleziono kopie wysyłanych listów².

¹ Prawdopodobnie Zygmunt Szymczak (ur. 1938), zatrudniony w MPK. Aresztowany 20 września 1956 r. za nielegalne posiadanie broni. Zob. *Aneks III: Aresztowani* [w:] E. Makowski, *op. cit.*, s. 358.

² Henryk Nidjol – rozpracowany przez Wydział III WUdsBP w ramach sprawy agenturalno-śledczej „Adler”. Ustalono, że od 1950 r. wysłał około 70 listów, podczas rewizji znaleziono kolejny list przygotowany do wysłania na VIII Zjazd Komunistycznej Partii Chin. AIPN, 1583/122, Sprawozdanie WUdsBP w Krakowie za III kwartał 1956 r., k. 131.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 19 bm. aresztował robotnika Zakładów Wytwórczych Aparatury Precyzyjnej w Świebodzicach, czł[onka] ZMP, lat 23, który w lipcu br. na adres ZISPO w Poznaniu wysłał list anonimowy o treści antypaństwowej i solidaryzującej się z wypadkami poznańskimi.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu dnia 17 bm. aresztował za rozpowszechnianie rewizjonistycznej propagandy mieszkańca Groszowic, lat 31.

Za zgodność:

(-) R[oman] Pyskło, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 251–253.

1956 wrzesień 27, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 67/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 27 IX 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a71^a

Biuletyn nr 67[56]

W powiecie Radom (Kielce), w pobliżu kanału Kaniówka, w odległości około 300 metrów od szosy Warszawa–Kraków dnia 25 września br. znaleziono zwłoki zamordowanego funkcjonariusza Komendy Powiatowej MO w Radomiu. Sprawcy morderstwa zrabowali pistolet. Śledztwo w celu ustalenia sprawców mordu prowadzi Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i Komenda Powiatowa MO w Radomiu.

W miejscowości Dzieżby¹ pow. Sokółów Podlaski (Warszawa) dnia 26 września br. między godziną 24.00 a 1.00 trzej uzbrojeni bandyci po sterroryzowaniu stróża nocnego, a następnie przewodniczącego Gromadzkiej Rady Narodowej i kierownika poczty, zniszczyli w Prezydium GRN portrety przedstawicieli rządu i uszkodzili aparat telefoniczny, w Urzędzie Pocztowym zrabowali 9125 zł i uszkodzili centralę telefoniczną. Przewodniczącemu GRN odebrali legitymację ZSL, a kierownikowi poczty legitymację partyjną. Następnie bandyci zmusili kierownika sklepu GS (mieszczącego się w budynku poczty) do otwarcia sklepu, skąd zrabowali 1 tys. zł i część towarów. Po dokonaniu rabunku na drzwiach sklepu wywiesili ulotkę o treści antyradzieckiej, nawiązującej do zajęć w Poznaniu i nawołującej do walki przeciwko ustrojowi PRL. Rysopisy bandytów odpowiadają sprawcom dokonanych dwóch napadów w m[iesią]cu sierpniu i wrześniu br. na sklep GS w Zaskowie pow. Ostrów Mazowiecka oraz Agencję Poczтовую i GRN w Białobrzegach pow. Sokółów Podlaski. Wykryciem sprawców wymienionych napadów zajmuje się grupa pracowników Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] i MO.

W dniach od 22 do 24 września br. rozkolportowanych zostało w 3 wypadkach 57 wrogich ulotek:

- w Warszawie 55 ulotek (wykonanych ręczną drukarką) z hasłami „Pomścimy Poznań”,
- w Łodzi 1 ulotka (wykonana na maszynie) o treści antyradzieckiej i wzywającej młodzież do walki,
- w Myśliborzu (Szczecin) 1 ulotka wykonana w formie hasła o treści antyradzieckiej.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Właśc. Dzierżby Szlacheckie lub Dzierżby Włościańskie.

Na terenie m. Sępólna (Bydgoszcz) w nocy z 25 na 26 września br. przez nieustalonych dotychczas sprawców dokonane zostały 3 wrogie napisy o treści skierowanej przeciwko Zw[iązkowi] Radzieckiemu.

Na adres sekretarza KP PZPR w Lwówku Śl[ąskim] (Wrocław) dnia 25 września br. wpłynął pocztą anonim, którego autor – występując rzekomo w imieniu załogi Zakładów Przemysłu Lniarskiego w Skartkowie² – domaga się zmiany dotychczasowego kierownictwa wymienionych zakładów, a w wypadku niespełnienia powyższego grozi dokonaniem aktu dywersji. Nadmienić należy, że jest to drugi anonim, jaki wpłynął do KP PZPR w Lwówku Śl[ąskim] w m[iesią]cu wrześniu br., domagający się zmiany kierownictwa w wymienionym zakładzie.

Dwaj mieszkańcy Łodzi narodowości żydowskiej w dniach 18 i 25 września br. otrzymali pocztą anonimy (wykonane odręcznie), których autor wzywa wymienionych adresatów do opuszczenia terenu Polski, a w wypadku niezastosowania się do polecenia grozi im konsekwencjami.

Areszty

Dnia 20 września br. w m. Rokita³ pow. Żary (Zielona Góra) podczas przekraczania granicy z NRD do Polski organa bezpieczeństwa zatrzymały agenta wywiadu amerykańskiego, lat 20, obywatelstwa polskiego, ostatnio zamieszkałego w Monachium.

Przez Wojew[ódzki] Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 21 września br. zatrzymany został mieszkaniec Wrocławia, lat 24, bez stałego miejsca pracy – podejrzany o rozkolportowanie ulotek o wrogiej treści na terenie Krzeszowa w maju br.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu dnia 20 września br. zatrzymał za rozpowszechnianie antypaństwowej propagandy robotnika OZR w Przeczu pow. Niemodlin, lat 38.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 20 września br. zatrzymał pracownika spółdzielni metalowo-elektrotechnicznej w Kłodzku, lat 28 – podejrzanego o współudział w dokonaniu zbrojnego napadu rabunkowego na sklep GS w Szalejowie^b [Górnym] w grudniu 1955 r.

Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie dnia 23 września br. zatrzymała gajowego, lat 64, zam[ieszkałego] w powiecie Lublin – podejrzanego o nielegalne posiadanie broni palnej. Podczas rewizji znaleziono pistolet Vis i 1 szt[ukę] amunicji. Wymieniony po przesłuchaniu został zwolniony, odpowiadał będzie z wolnej stopy.

Wojewódzkie Urzędy [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego]: w Koszalinie, Stalimogrodzie, Wrocławiu i Zielonej Górze w dniach od 15 do 22 września br. przejęły od Wojsk Ochrony Pogranicza 21 osób, w wieku od 18 do 51 lat – zatrzymanych za usiłowanie wzgl[ędnie] nielegalne przekroczenie granicy państwowej do Czechosłowacji i NRD. Jeden z zatrzymanych był uprzednio karany sądownie na 15 lat więzienia za przynależność do bandy NSZ i 3 osoby karane były za przestępstwa graniczne.

^b *Było:* Szalejewie.

² Miejscowość nieustalona. Być może chodzi o Zakłady Przemysłu Lniarskiego „Skarbków” w Mirsku, w powiecie lwóweckim.

³ Miejscowość nieustalona.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze dnia 20 września br. przejął również od WOP zatrzymanego mieszkańca Gross Essen (NRF), narodowości i obywatelstwa niemieckiego, lat 24, który usiłował nielegalnie przedostać się z terenu NRD do Polski.

Za zgodność:

(-) R[oman] **Pyskło**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 254–256.

1956 październik 2, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 68/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 2 X 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a71^a

Biuletyn nr 68[/56]

W okolicy wsi Przytuły pow. Łomża (Białystok) dnia 26 września br. o godz. 13.30 trzypodobna uzbrojona banda „Ryby” dokonała napadu na samochód ciężarowy PSS w Elku, który powracał z targu w Jedwabnem z niesprzedanym towarem i gotówką. Bandyci przeprowadzili rewizję u ośmiu osób jadących samochodem, a następnie zmusili kierowcę, by odjechał z nimi w stronę wsi Olszyny, gdzie zrabowali z samochodu pieniądze i kilka bel towaru.

W dniu 26 września br. o godz. 21.00 kilkusobowa uzbrojona banda, po uprzednim sterroryzowaniu warty nocnej, dokonała włamania do sklepu spółdzielczego we wsi Cибory Gałęckie pow. Zambrów (Białystok), rabując część towaru.

W lesie w okolicy stacji kolejowej Kułaki pow. Zambrów (Białystok) dnia 28 września br. o godz. 14.50 dwaj uzbrojeni bandyci dokonali napadu na listonosza przewożącego pocztę. Bandyci rozpruli worek pocztowy i po stwierdzeniu, że nie ma w nim pieniędzy, zrabowali listonoszowi 150 zł.

W tym samym dniu o godz. 19.30 we wsi Bajki-Zalesie pow. Mońki (Białystok) trzech uzbrojonych bandytów dokonało włamania do sklepu spółdzielczego. Bandyci spłoszeni zostali przez miejscową ludność, zrabowali jedynie niewielką ilość towaru.

W lesie w pobliżu miejscowości Bryńsk pow. Działdowo (Olsztyn) dnia 22 września br. sześciu uzbrojonych bandytów zatrzymało 14-letniego chłopca, któremu zabrali bochenek chleba i 4 zł gotówki. Bandyci wypytywali go o patrol MO. W dniu 23 września br. ci sami bandyci widziani byli w miejscowości Konopaty¹.

Na terenie szkoły TPD w Łodzi dnia 28 września br. rozrzucone zostały 22 ulotki (wykonane ręczną drukarką) o treści: „Młodzieży precz z komuną”.

Na terenie m.st. Warszawy w dniach 25 i 26 września br. wywieszonych zostało 5 ulotek (wykonanych odręcznie w formie wiersza) o treści antyradzieckiej i szkalującej przywódców międzynarodowego ruchu robotniczego.

W Ciechocinku pow. Aleksandrów (Bydgoszcz) dnia 27 września br. wywieszona została ulotka (wykonana odręcznie) o treści antypaństwowej i antyradzieckiej.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Mowa o Nowych lub Starych Konopatach.

Na terenie województw łódzkiego i krakowskiego w dniach od 16 września do 1 października br. zebrano 2281 egz[emplarzy] wrogich ulotek Wolnej Europy w języku polskim.

W dniu 1 października br. na placu Centralnym w Nowej Hucie dokonane zostały kredą 4 napisy „strajk”.

Trzej członkowie spółdzielni produkcyjnej w Marianowie pow. Szamotuły (Poznań) otrzymali anonimy o treści antyspółdzielczej, wzywającej do występowania ze spółdzielni.

Przodujący rolnik gromady Zapowiednia pow. Września (Poznań) otrzymał list anonimowy, którego autor ostrzega go przed aktywnym udziałem w realizacji obowiązkowych dostaw zboża dla państwa, a w wypadku niezastosowania się do polecenia grozi mu śmiercią.

Na terenie wojew[ództw] opolskiego i wrocławskiego w dniach 26, 29 i 30 września br. w późnych godzinach wieczornych wybuchły pożary w czterech spółdzielniach produkcyjnych, w wyniku których spłonęły: 4 stodoły ze zbożem, obora, magazyn zbożowy i garaż z narzędziami rolniczymi. Materiały uzyskane w toku wstępnego śledztwa wskazują, że wym[ienione] pożary powstały wskutek podpalenia.

Areszty

Delegatura Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Nowej Hucie aresztowała za zniszczenie portretów przedstawicieli rządu i dekoracji świetlicy Huty im. Lenina we wrześniu br. dwóch pracowników wymienionej huty, w wieku 26 i 27 lat.

^bMilicja Obywatelska w Dzierżoniowie dnia 26 września br. zatrzymała dwóch pracowników Dolnośląskiej Fabryki Krosien, w wieku 17 i 33 lat, którzy będąc w stanie nietrzeźwym zagrozili pobiciem ob[ywatela] narodowości żydowskiej w wypadku, jeżeli nie opuści terenu Polski^b. Podczas rewizji przy jednym z zatrzymanych znaleziono wrogą ulotkę Wolnej Europy w języku polskim.

Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] m.st. Warszawy dnia 1 października br. przejął od MO zatrzymanego w stanie nietrzeźwym pracownika MPK w Łodzi, lat 46, przy którym podczas rewizji osobistej znaleziono 3 wrogie ulotki Wolnej Europy w języku polskim.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie i Wrocławiu w dniach od 23 do 28 września br. przejął od Wojsk Ochrony Pogranicza 4 osoby, w wieku od 20 do 37 lat – zatrzymane za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z Polski do Czechosłowacji i NRD.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Stalinogrodzie dnia 23 września br. wydał wyrok skazujący 6 osób za przynależność do antypaństwowej organizacji pod nazwą Krzyż², dokonanie szeregu zbrojnych napadów rabunkowych, wysyłanie anonimów pogróżkowych do przodowników pracy i kolportaż wrogich ulotek:

^{b-b} *Przy akapicie na marginesie dopisana odręcznie adnotacja: T[owarzysz] Niemiec przyśle [...] w dn. 16 X [19]56 r.*

² Chodzi tu o inną organizację (bez nazwy), na czele której stał Kozielewski równoległe z Podziemną Organizacją Antykomunistyczną w Polsce „Krzyż”; zob. Biuletyn nr 87/[55], przypis 4.

- Kozielowskiego Ryszarda^{e3} na 15 lat więzienia
- Szolc[a] Józefa na 13 – ” –
- Wróblewskiego Ryszarda na 12 – ” –
- Nyg[ę] Herberta na 10 – ” –
- Bujnego Bronisława na 8 – ” –
- Ole[sia] Tadeusza na 6 lat więzienia.

Ponadto wymienieni pozbawieni zostali praw obywatelskich i publicznych na okres od 2 do 10 lat.

Za zgodność:

(–) R[oman] **Pyskło**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 257–260.

^e *Woryginalne:* Kozielski.

³ Ryszard Kozielowski ps. „Gryf” (ur. 1927). W czasie okupacji na przymusowych robotach w Niemczech, skąd zbiegł do Austrii, a potem do Włoch. Następnie w armii gen. Andersa, w 1946 r. wrócił do kraju. W połowie 1951 r. utworzył w powiecie pasłęckim organizację Ośrodek Walki Cywilnej „Wybrzeże” (poza Kozielowskim w jej skład wchodzili Henryk Motyl, Jan Antosz i Tadeusz Maćkowiak), której działalność polegała na sporządzaniu i kolportażu ulotek oraz wysyłaniu listów z pogróżkami do aktywnych działaczy komunistycznych. Aresztowany w styczniu 1953 r. i skazany przez Sąd Powiatowy w Gdańsku na cztery lata więzienia. W lipcu 1955 r. Kozielowski założył organizację rabunkową, której dochody przeznaczone były na finansowanie założonej i kierowanej również przez niego Podziemnej Organizacji Antykomunistycznej w Polsce „Krzyż”. Aresztowany 26 marca 1956 r., został skazany przez Sąd Wojewódzki w Katowicach łącznie na 15 lat więzienia za działalność w obu organizacjach. AIPN, 0174/36, Ugrupowanie bez nazwy, Charakterystyka nr 35; AIPN, 0174/37, Podziemna Organizacja Antykomunistyczna w Polsce – Krzyż, Charakterystyka nr 36; AIPN, 0174/38, Ośrodek Walki Cywilnej – Wybrzeże, Charakterystyka nr 37. Zob. Biuletyn nr 87/[55], przypis 4.

1956 październik 6, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 69/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 6 X 1956 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a71^a

Biuletyn nr 69[56]

W dniu 29 września br. Posterunek MO w Dębolicach pow. Wałcz (Koszalin) uzyskał dane o pojawieniu się w tejże miejscowości dwóch uzbrojonych osobników w mundurach WP. W ślad za nimi udali się dwaj funkcjonariusze MO oraz członek ORMO. Bandyci oddali do zbliżających się funkcjonariuszy dwie serie strzałów, raniąc śmiertelnie funkcyj[onariusza] MO. Członek ORMO został postrzelony w nogę. Ciężko rannemu milicjantowi bandyci zrabowali pistolet. Z dotychczasowych ustaleń wynika, że bandytami są dezercerzy WP, którzy w dniu 25 września br. zdezerterowali z Jednostki Wojskowej [Nr] 3316 w Świdwinie, zabierając ze sobą dwa pistolety maszynowe i 2500 sztuk amunicji¹.

W dniu 29 września br. o godz. 10.30 dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu na kasjera Zespołu PGR Kotla pow. Głogów (Zielona Góra), rabując 450 tys. zł i samochód marki Škoda. Zrabowane pieniądze przeznaczone były na wypłatę dla robotników PGR. W wyniku zorganizowanego pościgu przez organa B[ezpieczeństwa] P[ublicznego] i MO znaleziono samochód, którym bandyci po dokonaniu rabunku odjechali, porzucając go w lesie^b w okolicy miejscowości Gola pow. Wschowa.

W tym samym dniu o godz. 12.00 dwóch uzbrojonych bandytów dokonało napadu^b na kasjera tartaku w Łagowie pow. Świebodzin (Zielona Góra), któremu zrabowali 27 tys. zł przeznaczonych na wypłatę dla robotników.

W gromadzie Błędowa Tyczyńska pow. Rzeszów dnia 4 października br. o godz. 1.00 siedmiu uzbrojonych i zamaskowanych bandytów sterroryzowało wartę nocną, a następnie dokonało włamania do sklepu GS, rabując^b tysiąc zł i część towaru.

W dniach od 1 do 3 października br. rozkolportowanych zostało w pięciu wypadkach 26 egz[emplarzy] wrogich ulotek:

– w szkole podstawowej w Poznaniu 15 ulotek o treści domagającej się zniesienia języka rosyjskiego, a wprowadzenia nauki religii i języków zachodnich;

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

^b *Słowo bardzo słabo czytelne.*

¹ Śmierć poniósł milicjant Tokarski, wspomniani dezercerzy to: Mieczysław Dworniczak z Jarocina i Jan Glimas z województwa krakowskiego. Obaj przeszli na teren województwa poznańskiego, dalszy pościg za nimi prowadziła KW MO w Poznaniu. AIPN, 1583/120, Sprawozdanie WUdsBP w Koszalinie za III kwartał 1956 r., k. 175.

- w gromadzie Dragany² pow. Krasnystaw (Lublin) 6 ulotek (wykonanych odręcznie) o treści antyradzieckiej i nawiązującej do śmierci tow[arzystwa] Bieruta;
- we wsi Rostki pow. Ełk (Białystok) 3 ulotki (wykonane ręczną drukarką) z hasłami nawołującymi do walki z komunizmem;
- w pomieszczeniu Klubu Międzynarodowej Książki i Prasy w Lublinie 1 ulotkę (wykonaną odręcznie), której autor, nawiązując do zajęć poznańskich, wzywa pracowników poszczególnych zakładów pracy, by domagali się podwyżki płac. W dalszej treści domaga się wycofania ze szkół języka rosyjskiego i wojsk radzieckich z terenu Polski;
- w Warszawie 1 ulotka (wykonana odręcznie) o treści antypaństwowej i klerykalnej.

Na terenie województw: białostockiego, bydgoskiego, gdańskiego, lubelskiego, rzeszowskiego, opolskiego, stalinogrodzkiego i wrocławskiego w dniach od 2 do 6 października br. zebrano ogółem 2023 egz[emplarzy] wrogich ulotek Wolnej Europy w języku polskim. Większość ulotek w sposób wrogi omawia przyczyny i przebieg wypadków poznańskich.

W Nowej Hucie dnia 3 października br. na słupie telefonicznym dokonany został kredą napis „strajk”. O pojawieniu się w Nowej Hucie 4 identycznych napisów informowano w Biuletynie nr 68[56] [z] dnia 2 października br.

Referent do spraw skupu przy GRN Celiny pow. Łuków (Lublin) – czł[onek] PZPR, dnia 25 września br. otrzymał anonim, którego autor grozi mu represjami w wypadku niezaprzestania kierowania spraw przeciwko chłopom do kolegium orzekającego za niewywiązywanie się z obowiązkowych dostaw.

W powiecie Słubice (Zielona Góra) oraz w powiecie Kraśnik i Hrubieszów (Lublin) w dniach 1 i 4 października br. w późnych godzinach wieczornych wybuchły pożary w 3 spółdzielniach produkcyjnych. W wyniku pożarów spłonęła stodoła ze zbożem i 3 sterty z pszenicą, paszą i konopiami. Z materiałów uzyskanych w toku wstępnego śledztwa wynika, że pożary powstały wskutek podpalenia.

W PGR Gozdawa pow. Środa Śl[ąska] (Wrocław) dnia 5 października br. na skutek podpalenia spłonęła stodoła ze zbożem. Pracownik wym[ienionego] PGR podejrzany o podpalenie został zatrzymany. Śledztwo prowadzone jest przez MO i Delegaturę Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Środzie.

W gromadzie Bystrzyca pow. Kraśnik (Lublin) w nocy z 4 na 5 października br. nieustalony dotychczas sprawca przez zapalenie specjalnie spreparowanego knota usiłował podpalić zabudowania przewodniczącego GRN. Do pożaru nie doszło ze względu na padający deszcz.

W gromadzie Łaziska pow. Opole Lubelskie dnia 30 września br. nieustalony dotychczas sprawca przez oblanie naftą zanieczyścił zboże, znajdujące się w magazynie punktu skupu.

Areszty

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Zielonej Górze dnia 1 października br. aresztował inspektora przemysłu mleczarskiego w Zielonej Górze, lat 48 – podejrzanego o przesyłanie wrogich anonimów do instytucji państwowych i partyjnych w latach 1953–1956.

² Gromada Dragany istniała do 1954 r., następnie weszła w skład gromady Wysokie.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Dzierżoniowie (Wrocław) dnia 2 października br. aresztował mieszkańca Dzierżoniowa, lat 68, który w czasie rozgrywanego meczu pomiędzy dwiema polskimi drużynami nawoływał publicznie do waśni narodowościowych, wnosząc antysemickie okrzyki.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu dnia 29 września br. aresztował za publiczne szkalowanie Zw[iązku] Radzieckiego maszynistę PKP w Raciborzu, narodowości niemieckiej, lat 47.

Wojewódzki[e] Urz[ędy] [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie, Wrocławiu i Zielonej Górze w dniach 27, 28 września i 1 października br. przejęły od Wojsk Ochrony Pogranicza 8 osób, w wieku od 18 do 37 lat – zatrzymanych za przekroczenie wzgl[ędnie] nielegalne usiłowanie przekroczenia granicy z Polski do Czechosłowacji i NRD.

Wyroki

Sąd Wojewódzki w Lublinie na sesji wyjazdowej w Zamościu dnia 28 września br. wydał wyrok skazujący:

– Kobosa Stefana – na dożywocie, po zastosowania ustawy o amnestii karę złagodzone na 15 lat więzienia;

– Żołądka Karola – na 13 lat więzienia, po zastosowaniu ustawy o amnestii karę złagodzone na 4 lata więzienia;

– Szczepańskiego Eugeniusza – na 5 lat więzienia;

– Grocha³ Bolesława – na 5 lat więzienia.

Dwaj ostatni na mocy ustawy amnestyjnej zostali zwolnieni.

Skazani wchodzili w skład bandy terrorystyczno-rabunkowej, działającej na terenie powiatu tomaszowskiego i okolic w latach 1945–1956, brali udział w morderstwach 3 osób, przechowywali większą ilość broni palnej oraz dokonali szeregu napadów, a m.in. na Powiatowy Urząd [Bezpieczeństwa Publicznego] w Tomaszowie w 1945 r.

Sąd Wojewódzki w Lublinie dnia 4 października br. skazał Podleśnego Stanisława na karę 3 miesięcy aresztu za dokonanie 9 wrogich napisów na terenie WSK w 1955–1956 r.⁴

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 261–264.

³ W aktach występuje również nazwisko: Goch.

⁴ Stanisław Podleśny (ur. 1938), ślusarz. Skazany przez Sąd Wojewódzki w Lublinie na trzy miesiące więzienia za wykonanie w WSK Świdnik między styczniem 1955 r. a majem 1956 r. kilku napisów, „które mogły wyrządzić istotną szkodę interesom państwa polskiego” (m.in. o treści: „Precz z rusyfikacją Polski”). Karę odbył w ZK w Chełmie, zwolniony 3 listopada 1956 r. AIPN Lu, 016/1154, Teczka kontrolno-obszernyjna nr 30/56 przeciwko Podleśny Stanisław s. Waclawa; AIPN Lu, 4/36, Zakład Karny Chełm, Akta osobowe Podleśnego Stanisława.

1956 październik 11, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 70/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 11 X 1956 roku
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a70^a

Biuletyn nr 70[/56]

W Parkoszowie powiat Bolesławiec (Wrocław) dnia 5 października br. podczas odbywającego się zebrania członków miejscowej spółdzielni produkcyjnej rozkolportowane zostały wrogie ulotki Wolnej Europy w języku polskim, dotyczące wypadków poznańskich. Ustalono, że sprawcą kolportażu ulotek jest członek spółdzielni produkcyjnej, czł[onek] PZPR. Podczas rewizji domowej u podejrzanego znaleziono jedną ulotkę Wolnej Europy pt. „Wybrałem prawdę”. Nadmienić należy, że na zebraniu tym podjęta została uchwała o rozwiązaniu wymienionej spółdzielni produkcyjnej.

W Słupcy (Poznań) dnia 8 października br. wywieszonych zostało 5 wrogich ulotek o treści nawołującej chłopów do niewywiązywania się z obowiązujących dostaw dla państwa, psucia maszyn oraz kontynuowania wystąpień poznańskich. Ulotki wykonane były odręcznie i ostemplowane pieczętą „Gwardia Narodowa”.

Na terenie województwa: bydgoskiego, lubelskiego, opolskiego, olsztyńskiego, rzeszowskiego i wrocławskiego w dniach od 6 do 10 października br. zebrano ogółem 1101 egz[emplarzy] wrogich ulotek Wolnej Europy w języku polskim pt. „Przemówienie Chruszczowa na tajnej sesji XX Zjazdu KPZR” i Biuletyn Informacyjny nr 7, omawiający w sposób wrogi przyczyny i przebieg wypadków poznańskich.

Areszty

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Bydgoszczy aresztował 5 mieszkańców Bydgoszczy i żołnierza WP odbywającego służbę czynną, w wieku od 18 do 21 lat, w tym 2 członków ZMP – podejrzanych o przynależność do nielegalnej organizacji i kolportaż wrogich ulotek na terenie m. Bydgoszczy. W toku dotychczasowego śledztwa ustalono, że aresztowani utworzyli w 1954 r. nielegalną organizację i postawili sobie za cel zdobycie broni palnej poprzez dokonywanie napadów na funkcjonariuszy MO i prowadzenie antypaństwowej działalności. Podczas rewizji domowej u aresztowanych znaleziono 2 granaty i 2 małokalibrowe pistolety własnej produkcji.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Białymstoku dnia 7 października br. aresztował ukrywającego się bandytę Zalewskiego Jana, przy którym znaleziono pistolet TT i 35 sztuk amunicji. Wymieniony bandyta w roku 1956 dokonał

^{a-a} Wpisano odręcznie.

2 morderstw i szereg napadów rabunkowych na terenie powiatu Wysokie Mazowieckie i Zambrów.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Lublinie dnia 5 października br. aresztował za współpracę z b[yla] bandą Pakuły i nielegalne posiadanie broni palnej 10 chłopów z powiatu Chełm, posiadających mało i średniorolne gospodarstwa, w wieku od 25 do 56 lat. Podczas rewizji u jednego z aresztowanych znaleziono 2 jednostki broni (automat i pistolet).

W powiecie Międzychód (Poznań) dnia 7 października br. przez grupę operacyjną ujęty został wraz z bronią żołnierz WP, lat 22, który w dniu 25 września br. wspólnie z drugim żołnierzem (dotychczas nieujętym) zdezerterował z Jednostki Wojskowej Nr 3316. Wymienieni podejrzani są o zastrzelenie funkcjonariusza MO i postrzelenie członka ORMO w powiecie Wałcz (Koszalin) w dniu 29 września br., o czym informowano w Biuletynie nr 69[56].

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Opolu dnia 4 października br. aresztował za publiczne wrogie komentowanie zajęć poznańskich i nawoływanie do podobnych wystąpień pracownika Wojewódzkiego Biura Projektów w Opolu, wykształcenia wyższego, lat 43.

Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Dzierżoniowie (Wrocław) dnia 4 października br. aresztował za publiczne szkalowanie ustroju Polski Ludowej mieszkankę Gliwic, narodowości niemieckiej, lat 54, bez stałego miejsca pracy.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 4 października br. aresztował pracownika Mazurskich Zakładów Roszarniczych w Szczytnie, narodowości białoruskiej, kand[ydata] PZPR, lat 40. Wymieniony w latach 1942–1944 w Kołdyczewie k. Baranowicz, jako członek załogi obozu koncentracyjnego brał udział w dokonywaniu zabójstw więzionych osób.

Wojewódzkie Urzędy [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie, Wrocławiu i Zielonej Górze przejęły od Wojsk Ochrony Pogranicza 11 osób, w wieku od 17 do 34 lat – zatrzymanych za usiłowanie względnie nielegalne przekroczenie granicy państwowej do NRD i Czechosłowacji.

Wyrok

Sąd Wojewódzki w Rzeszowie dnia 29 września br. skazał:

– Rymarz[a]^{b1} Józefa na karę 13 lat więzienia za przynależność do b[ylej] bandy, nielegalne posiadanie broni palnej i udział w szeregu napadach rabunkowych;

^b *W tekście błędnie:* Rymasz.

¹ Józef Rymarz (ur. 1916). Od jesieni 1951 r. przewodził ugrupowaniu, działającemu w północno-wschodnim rejonie powiatu łańcuckiego. Członkowie grupy zostali aresztowani w ramach założonej we wrześniu 1952 r. przez PUBP w Łańcucie sprawy agenturalnego rozpracowania „Bandziory”. Rymarza ujęto dopiero 26 kwietnia 1956 r. AIPN, 0183/109, Ugrupowanie bez nazwy, Charakterystyka nr 112; AIPN, 1583/182, Sprawozdanie WUdsBP w Rzeszowie za II kwartał 1956 r., k. 37.

– Kubik[a] Karola² na karę 12 lat więzienia za nielegalne posiadanie broni palnej i morderstwo funkcjonariusza MO w 1951 [r.].

Za zgodność:

(–) R[oman] Pyskło, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 265–267.

² Karol Kubik ps. „Wicher” (ur. 1918). W czasie okupacji członek AK w Małej, w powiecie dębickim; po wojnie ukrywał się na terenie powiatu tarnowskiego. W 1947 r. wyjechał do Wrocławia, gdzie wstąpił do WiN (Okręg Wrocław kierowany przez Ludwika Marszałka ps. „Zbroja”, zlikwidowany w grudniu 1947); następnie ukrywał się m.in. w województwach krakowskim i rzeszowskim. Aresztowany przez WUdsBP w Krakowie 12 maja 1956 r. na terenie powiatu tarnowskiego za przynależność do WiN, ponadto oskarżony o zabójstwo milicjanta Stefana Trzczińskiego (ur. 1925) w styczniu 1951 r. w Jaśle. Skazany przez Sąd Wojewódzki w Rzeszowie na karę 12 lat więzienia, zamienioną przez Sąd Najwyższy na 8 lat. Karę odbywał m.in. w Centralnym Więzieniu w Rzeszowie oraz w Więzieniu Karnym w Strzelcach Opolskich. AIPN, 1583/122, Sprawozdanie WUdsBP w Krakowie za III kwartał 1956 r., k. 93; AIPN, 1583/182, Sprawozdanie WUdsBP w Rzeszowie za II kwartał 1956 r., k. 36; AIPN Rz, 107/1586, t. 1, Akta śledcze nr 34/56 przeciwko Karolowi Kubikowi s. Andrzej; *ibidem*, t. 2, Akta w sprawie karnej Karola Kubika.

1956 październik 16, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 71/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 16 X 1956 r.
Ściśle tajne
Egz. nr ^a69^a

Biuletyn nr 71[56]

W rzece Warcie w okolicy Kiwic¹ pow. Skwierzyna (Zielona Góra) dnia 2 października br. znaleziono zwłoki oficera Informacji jednostki WP z Międzyrzecza. Przeprowadzona sekcja zwłok wykazała, że wspomniany oficer został zastrzelony, a następnie w celu zatarcia śladów morderstwa wrzucony do rzeki.

W Bytomiu (Stalinogród) dnia 8 października br. znaleziono 1 ulotkę (wykonaną odręcznie) o treści nawołującej do strajku i walki przeciwko władzy ludowej.

Na terenie miasta Radomia (Kielce) dnia 4 października br. znaleziono 2 ulotki (wykonane ręczną drukarką) o treści antykomunistycznej.

W Skierniewicach (Łódź) na parkanie obok Komitetu Powiatowego PZPR dnia 9 października br. dokonany został antyradziecki napis czerwoną farbą w języku angielskim.

Na terenie Wytwórni Chemicznej w Łęgnowie (Bydgoszcz) dnia 9 października br. nieustalony dotychczas sprawca przy pomocy czerwonej farby dokonał napisu o treści antysemickiej oraz namalował dwie trupie czaszki.

W powiecie Nowy Dwór (Warszawa) oraz w powiecie Kołobrzeg i Sławno (Koszalin) w dniach 7, 12 i 13 października br. w późnych godzinach wieczornych wybuchły pożary w dwóch spółdzielniach produkcyjnych i w PGR. Spłonęły dwie stodoły ze zbożem i paszą oraz sverta słomy. Z materiałów uzyskanych w toku wstępnego śledztwa wynika, że pożary powstały wskutek podpalenia.

Areszty

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie dnia 9 października br. aresztował mieszkańca Szczecina, lat 61, bez stałego miejsca pracy (rencista) – podejrzanego o przesłanie do osoby zamieszkałej w Stanach Zjednoczonych informacji o treści antypaństwowej oraz w fałszywym świetle przedstawiającej przebieg wypadków poznańskich, celem opublikowania wspomnianej informacji w prasie zachodniej.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Koszalinie dnia 13 października br. zatrzymał dyżurnego ruchu na st[acji] kolejowej w Przechlewie pow. Człuchów, lat 33 i dyżurnego ruchu na st[acji] kolejowej w Skrzatuszu pow. Wałcz, lat 28,

^{a-a} Wpisano odręcznie.

¹ Miejsce nieustalone.

narodowości ukraińskiej – podejrzanych o nielegalne posiadanie broni palnej. Podczas rewizji domowej znaleziono karabin i pistolet.

W wyniku obywatelskiego powiadomienia Powiatowy Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Chrzanowie (Kraków) dnia 13 października br. zatrzymał pracownika Zakładów Chemicznych w Dworach, lat 21, czł[onka] PZPR i ORMÓ – podejrzanego o nielegalne posiadanie broni palnej. Podczas rewizji domowej znaleziono pistolet wraz z amunicją. Po przesłuchaniu wymieniony został zwolniony, śledztwo prowadzone jest z wolnej stopy.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie i Wrocławiu przejął od Wojsk Ochrony Pogranicza 27 osób, w wieku od 16 do 31 lat, zatrzymanych za usiłowanie wzgl[ędnie] nielegalne przekroczenie granicy z Polski do Czechosłowacji i NRD.

Wyrok

Sąd Wojewódzki w Rzeszowie dnia 8 października br. skazał Trojan[a] Stefana², narodowości ukraińskiej, na 10 lat więzienia za przynależność do bandy UPA i nielegalne posiadanie broni.

Za zgodność:

(-) R[oman] Pyskło, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 268–269.

² Stefan Trojan ps. „Lyst” (ur. 1922), wykształcenie: 4 klasy. Do kwietnia 1948 r. członek OUN-B, w składzie zwana gospodarczego, kierowanego przez Mikołaja Fenyka ps. „Wistun” i działającego na terenie byłego Nadrejonu „Chołodnyj Jar”. Następnie ukrywał się m.in. w lasach chołowičkih, krzczkowskich oraz we wsi Reczpol w powiecie przemyskim. Po zgłoszeniu się 16 maja 1956 r. do Prokuratury Powiatowej w Przemyśle aresztowany (wg I. Hałagidy aresztowanie nastąpiło już w 1955). Wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Rzeszowie został skazany na 10 lat więzienia, zwolniony warunkowo w listopadzie 1965 r. AIPN, 1583/182, Sprawozdanie kwartalne WUdsBP w Rzeszowie za II kwartał 1956 r., k. 36; AIPN Rz, 052/333, Teczka kontrolno-obszerycyjna nr 32/56 przeciwko Trojanowi Stefanowi s. Romana; AIPN Rz, 107/1587 t. 1–2, Akta śledcze nr 32/56 przeciwko Stefanowi Trojanowi oraz Akta w sprawie karnej Stefana Trojana; I. Hałagida, *Prowokacja „Zenona”*..., s. 25.

1956 październik 22, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 72/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 22 X 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a35^a

Biuletyn nr 72[/56]^b

18 października br. dyrekcje Fabryki Samochodów Ciężarowych w Starachowicach (Kielce) i Fabryki Porcelany w Wałbrzychu (Wrocław) otrzymały pocztą anonimy, pisane w formie odezwy, wykonane odręcznie przez kalkę. Autor anonimu analizuje sytuację poznańską i nawołuje do walki o obalenie ustroju PRL oraz zorganizowanie w dniu 11 listopada br. demonstracji, żądającej plebiscytu pod ścisłą kontrolą międzynarodową. Autor zaleca adresatom dalszy kolportaż wymienionej odezwy.

W Wołowie (Wrocław) dnia 17 października br. wywieszono zostały 2 ulotki (wykonane na maszynie) o treści antykomunistycznej.

W Krakowie na budynku Uniwersytetu Jagiellońskiego dnia 18 października br. wywieszona została ulotka (wykonana ręczną drukarką), podpisana „Polskie Orleża”, o treści nawołującej do walki z komunizmem.

Na terenie woj. łódzkiego i opolskiego w dniach od 11 do 22 października br. zebrano ogółem 1500 egz[emplarzy] ulotek Wolnej Europy w języku polskim dot[yczących] wypadków poznańskich.

Na terenie Zakładów Przemysłu Azotowego w Kędzierzynie (Opole) dnia 20 października br. dokonane zostały 2 napisy o treści antykomunistycznej.

Przewodniczący GRN w Podbielu pow. Zambrów (Białystok) – członek PZPR, dnia 18 października br. otrzymał pocztą anonim, którego autor grozi mu konsekwencjami za aktywną pracę społeczną i zawodową.

W PGR Wronów pow. Niemodlin (Opole) dnia 20 października br. wybuchł pożar, w wyniku którego częściowemu spalaniu uległa stodoła ze zbożem. Z materiałów wstępnego śledztwa wynika, że pożar powstał wskutek podpalenia.

W PGR Nikolin pow. Niemodlin (Opole) dnia 11 października br. nieustalony dotychczas sprawca przez podpalenie słomy na klepisku usiłował podpalić stodołę ze zbożem. Nadmienia się, że w wymienionym PGR we wrześniu br. miał miejsce fakt spalania stodoły.

W kopalni „Wanda Lech” w Chorzowie (Stalinogród) na poziomie 600 m dnia 17 października br. o godz. 22.00 zauważono palące się pakuły. Ogień w zarodku ugaszono.

^{a-a} Wpisano odręcznie.

^b Biuletyn posiada kartonową okładkę z nadrukiem: Komitet do spraw Bezpieczeństwa Publicznego, Ścisłe tajne, Biuletyn Nr, obok pieczętka: 72.

20 października br. w godzinach nocnych wybuchł pożar w Państwowym Tartaku w Krzeszowicach pow. Chrzanów (Kraków), który w zarodku został ugaszony. Z wstępnego śledztwa wynika, iż pożar powstał wskutek podpalenia.

We wsi Sucha Dolna pow. Łęczycyca (Łódź) dnia 17 października br. o godz. 19.00 przez dwóch nieustalonych dotychczas osobników napadnięty został oficer Informacji [Wojska Polskiego], do którego sprawcy oddali kilka niecelnych strzałów z pistoletu.

W powiecie Maków (Warszawa) w nocy z 11 na 12 października br. do mieszkania chłopa, posiadającego 12 ha ziemi, przyszło 3 zamaskowanych osobników, którzy zażądali wydania 4 tys. zł dla „partyzantów leśnych”. W wypadku odmowy wydania pieniędzy zagrozili wymordowaniem rodziny i spaleniem zabudowań. W wyniku przeprowadzonej rewizji zrabowali 2 tys. zł.

Dnia 19 października br. podczas przeprowadzania remontu w stolarni huty szkła w Tarnowie (Kraków) znaleziono ukryty automat i 20 szt[uk] amunicji.

W dniach 2, 3 i 8 października br. w Kanale Kilońskim ze statków „Mysikrólik” i „Kwiczol” zdezerterowało trzech rybaków, w wieku od 27 [do] 43 lat, w tym jeden kandydat PZPR. W niemieckim porcie Cuxhaven zdezerterował rybak, lat 24, ze statku „Dudek”.

Areszty

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie dnia 19 października br. aresztował górnika kopalni „Ignacy” w Rybniku, narodowości niemieckiej, lat 34 – podejrzanego o przesyłanie do rozgłośni radiowej Wolna Europa informacji, zawierających dane o rozmieszczeniu linii i węzłów kolejowych w Polsce.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 17 października br. aresztował członka spółdzielni produkcyjnej w Parkoszowie pow. Bolesławiec, czł[onka] PZPR, lat 32 – podejrzanego o rozkolportowanie w dniu 5 października br. wrogich ulotek Wolnej Europy w języku polskim na zebraniu ogólnym członków tamt[ejszej] spółdzielni.

Na polecenie Prokuratury Wojewódzkiej w dniu 16 października br. Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Krakowie aresztował mieszkańca powiatu Limanowa, lat 38 – podejrzanego o przynależność w latach 1948–1949 do byłej bandy terrorystyczno-rabunkowej i branie udziału w szeregu napadach.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach dnia 14 października br. aresztował ukrywającego się pod przybranym nazwiskiem członka b[yłej] bandy WiN, lat 33, który w latach 1945–1948 dokonał szeregu napadów.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Kielcach zatrzymał bandytę, lat 26, karanego sędownie na 8 lat więzienia za napady, zwolnionego na mocy amnestii w 1952 r. Wymieniony w dniu 19 października br. w wyniku przedsięwzięć Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] ujawnił się w Wojewódzkiej Prokuraturze w Kielcach. W toku przesłuchania ustalono, że ww. po wyjściu z więzienia zorganizował bandę rabunkową, która grasowała w powiecie Opatów. Bandyta został zatrzymany na polecenie prokuratora.

Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] we Wrocławiu dnia 15 października br. aresztował mieszkańca powiatu Dzierżoniów, lat 34, który publicznie nawoływał do waśni narodowościowych oraz wznosił antyżydowskie okrzyki.

Milicja Obywatelska w Stalinogrodzie dnia 16 października br. zatrzymała pracownika Zakładów Wytwórczych Sprzętu Sieciowego, który przechodząc ulicą wznosił antyżydowskie okrzyki.

Wojewódzki[e] Urz[ędy] [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Stalinogrodzie, Wrocławiu i Zielonej Górze przej[ęły] od Wojsk Ochrony Pogranicza 15 osób, w wieku od 19 do 51 lat – zatrzymanych za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy z Polski do CSR[S] i NRD.

Za zgodność:

(-) R[oman] Pyskło, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 270–275.

1956 październik 30, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 73/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 30 X 1956 r.
Ścisłe tajne
Egz. nr ^a63^a

Biuletyn nr 73[56]

Kolportaż ulotek zanotowano: w woj. białostockim, gdańskim, olsztyńskim, łódzkim, koszalińskim, krakowskim, katowickim, warszawskim, wrocławskim i zielonogórskim. Ulotki zawierały akcenty antyradzieckie, domagające się wycofania wojsk radzieckich z Polski i przyłączenia do Polski Wilna i Lwowa. Ogółem w 16 wypadkach, rozkolportowanych zostało 48 egz[emplarzy] ulotek, z tego 33 egz[emplarze] w Koszalinie.

W województwie bydgoskim, lubelskim, opolskim, koszalińskim i poznańskim w 6 wypadkach dokonanych zostało 18 napisów, domagających się wycofania wojsk radzieckich z terenu Polski i przywrócenia nauki religii w szkołach. Trzy napisy dokonane na terenie Fabryki Samochodów Ciężarowych w Lublinie w treści swej nawoływały robotników do chwytania za broń.

Na terenie Nowego Miasta (Olsztyn) dnia 24 bm. nieznani sprawcy zniszczyli gazetkę ze zdjęciami żołnierzy radzieckich, znajdującą się w gablotce TPPR oraz oblali farbą pomnik wdzięczności Armii Radzieckiej.

W Ostródzie (Olsztyn) dnia 24 bm. w czasie postoju wojskowego pociągu radzieckiego w pobliżu stacji kolejowej elementy chuligańskie spośród pracowników Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego obrzuciły kamieniami żołnierzy radzieckich, nawołując ich do opuszczenia Polski.

Na terenie woj. koszalińskiego w ostatnich dniach zanotowano nasilenie propagandy antyradzieckiej oraz różnego rodzaju prowokacji przeciwko stacjonującym jednostkom radzieckim. W Szczecinku przez chuliganów został wyrzucony z gospody oficer radziecki, w drugim wypadku trzech nieustaleni osobnicy zachowali się prowokacyjnie w stosunku do majora radzieckiego.

W powiecie Grudziądz (Bydgoszcz), w Nowym Mieście (Olsztyn) i w Gdyni zniszczone zostały portrety tow[arzysza] Bieruta i Rokossowskiego¹.

^{a-a} *Wpisano odręcznie.*

¹ Konstanty Ksawierowicz (od 1917 Konstantynowicz) Rokossowski (1896–1968), marsz. Od 1918 r. w Armii Czerwonej, od 1919 r. w RKP(b). Aresztowany w 1937 r. pod zarzutem szpiegostwa na rzecz m.in. polskiego wywiadu i więziony do 1940 r. W czasie II wojny światowej dowódca 16. Armii, następnie Frontów: Briańskiego, Dońskiego, Centralnego, 1. Białoruskiego, współautor operacji „Bagration”; od jesieni 1944 r. dowódca 2. Frontu Białoruskiego (zajęcie Berlina). W latach 1945–1949 głównodowodzący Północnej Grupy Wojsk Armii Czerwonej z siedzibą w Legnicy, następnie skierowany do WP. Od listopada 1949 r. minister obrony narodowej, od 1952 r.

W dniu 25 października br. w gimnazjum ogólnokształcącym w Bieruniu Starym pow. Tychy (Katowice) uczniowie samorzutnie zebrali się w auli, gdzie zniszczyli portret tow[arzysza] Bieruta. Wznosili również okrzyki domagające się zaprzestania nauki języka rosyjskiego i wprowadzenia języka niemieckiego.

28 października br., podczas narad oddziałowych samorządów robotniczych w ZNTK w Nowym Sączu (Kraków), żądano niedopuszczenia do samorządów członków partii, szczególnie dotychczasowych aktywistów, zmiany kierownictwa parowozowni oraz zwolnienia go z pracy, rzekomo jako skompromitowanego współpracą z UB. Ponadto wyłoniono grupę robotników, która 29 października br. zdjęła na terenie zakładów wszystkie hasła propagujące przyjaźń polsko-radziecką, czerwone gwiazdy wiszące na budynkach oraz emblematy ZMP. W godzinach nocnych w czterech wypadkach zniszczono na terenie ZNTK gablotki z przodownikami pracy, czł[onkami] PZPR.

28 października br. uzyskano oficjalne dane, że w Pszczółkach pow. Pruszcz Gdański miejscowi księża w czasie kazań nawoływali do wystąpień przeciwko niewierzącym nauczycielom, których obciążali winą za wyłączenie z programu szkolnego nauki religii. W wyniku tych wystąpień usiłowano pobić nauczyciela z Pruszcza Gdańskiego.

W miejscowości Góra k. Żnina (Bydgoszcz) miejscowi chłopci wnieśli do świetlicy gromadzkiej figurę św. Antiego, usuniętą z tejże świetlicy przed dwoma laty.

Na adres Zarządu ZMP przy szkole ogólnokształcącej w Tomaszowie Lubelskim dnia 26 października br. wpłynął anonim (wykonany odręcznie). Autor anonimu, występując rzekomo w imieniu nielegalnej organizacji, oczernia członków ZMP oraz domaga się, aby zaprzestali aktywnej pracy wśród młodzieży.

W PGR Mojtyny pow. Szczytno (Olsztyn) i w spółdzielni produkcyjnej Jagodne pow. Siedlce (Warszawa) w dniach 23 i 25 bm. wybuchły pożary, w wyniku których spłonęła stodoła ze zbożem i narzędziami rolniczymi oraz 2 sterty zboża. Z materiałów wstępnego śledztwa wynika, że pożary powstały wskutek podpalenia.

W Wolborzu^b pow. Tomaszów Maz[owiecki] (Łódź) trzech uzbrojonych osobników dokonało napadu na członka PZPR, którego pobili i wyzwali od „stalinowców”.

W dniu 25 bm. przez nieustalonego osobnika został pobity i wyzwany od „stalinowców” funkcjonariusz MO w Sierpcu woj. warszawskie.

wicepremier, ponadto poseł na Sejm PRL I kadencji, członek KC PZPR (od 1949) i BP KC PZPR (od 1950). W czerwcu 1956 r. zwolennik użycia wojska do stłumienia protestów w Poznaniu. Po odejściu z BP oraz usunięciu z zajmowanych stanowisk powrócił wraz z innymi radzieckimi doradcami do ZSRR, gdzie m.in. w latach 1958–1962 był wiceministrem obrony. Od 1944 r. marszałek Związku Radzieckiego, od 1949 r. marszałek Polski.

^b *Było:* w Wolborku.

Wojewódzkie Urzędy [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Katowicach i Zielonej Górze przejęły od Wojsk Ochrony Pogranicza 5 osób, w wieku od 18 do 29 lat – zatrzymanych za usiłowanie nielegalnego przekroczenia granicy do Czechosłowacji i NRD. Jeden z zatrzymanych w październiku 1955 r. powrócił do Polski jako repatriant z Anglii.

Za zgodność:

(-) R[oman] Pyskło, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 6

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 276–278.

1956 listopad 3, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 74/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-337/56

Warszawa, dnia 3 XI 1956 r.
Ściśle tajne

Biuletyn nr 74[56]

^aW Poznaniu^a w dniu 2 listopada br. w godzinach 18.00–19.00 przeszła ulicami miasta grupa studentów (około 300 osób), niosąc flagę narodową i wznosząc okrzyki antyradzieckie oraz ^adomagając się rozwiązania organów bezpieczeństwa^a. Część manifestujących wróciła o godz. 20.00 na uniwersytet, a pozostali wyszli ponownie na miasto. Do nich dołączyły się elementy chuligańskie i przechodnie tworząc 1000-osobową manifestację, ^aktóra przeszła przed gmachem Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] i ulicą^a Ostroroga, gdzie stacjonowała jednostka radziecka. Manifestanci zostali rozproszeni przez milicję przy użyciu gazów łzawiących.

W Hrubieszowie ^a(Lublin)^a dnia 31 października br. odbył się wiec zorganizowany przez młodzież. Na wiec przybył też oficer WP wraz z grupą uzbrojonych żołnierzy, który zabierając głos domagał się odwołania marszałka Rokossowskiego, rewizji granic wschodnich, uczęszczania wojska w zwartych szeregach do kościoła oraz żądał, aby ochronę granicy wschodniej powierzyć WP. ^bNastępnie zabrał głos podoficer, który domagał się otwarcia kościoła garnizonowego na terenie koszar oraz wprowadzenia orzełków z koroną^b. ^aPodczas wiecu b[yły] pracownik organów bezpieczeństwa publicznego wznosił okrzyki przeciwko urzędom bezpieczeństwa^a. ^bNależy zaznaczyć, że część przybyłych uzbrojonych żołnierzy patrolowała ulicę, na której znajduje się budynek Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] i Milicji Obywatelskiej^b.

Na masówce w Fabryce Urządzeń Mechanicznych w Chocianowie pow. Lubin (Wrocław) kilku pijanych osobników podburzało zgromadzonych do wystąpień antyradzieckich oraz nawoływało do wyrzucania rodzin oficerów radzieckich z zajmowanych przez nich mieszkań. W celu niedopuszczenia do prowokacyjnych wystąpień wysłano na miejsce grupę 30 funkcjonariuszy MO.

W dniu 2 listopada br. o godz. 17.00 we Wrocławiu pijany osobnik, wznosząc antyradzieckie okrzyki, spowodował zbiegowisko około 150 osób. Zajście zlikwidowała milicja.

W tym samym dniu w Wałbrzychu grupa pijanych robotników, wznosząc antyradzieckie okrzyki, spowodowała zbiegowisko około 200 osób. Zajście zlikwidowała milicja przy użyciu pałek gumowych.

^{a-a} Podkreślono odręcznie.

^{b-b} Zaznaczono na lewym marginesie pionową linią.

Funkcjonariusze MO w Więcborku pow. Sepólno (Bydgoszcz) zatrzymali prezesa Gminnego Koła ZSL, który będąc w stanie nietrzeźwym, usiłował zniszczyć gwiazdę na pomniku Armii Radzieckiej oraz wznosił antyradzieckie okrzyki.

Na terenie woj. ^abydgoskiego^a, lubelskiego i wrocławskiego w czterech wypadkach rozkolportowanych zostało 35 ulotek:

- w lesie k. Tucholi (Bydgoszcz) 32 ulotki o treści antyradzieckiej,
- w hotelu robotniczym przy Wytwórni Chemicznej w Łęgowie ^c(Bydgoszcz) 1 ulotka o treści skierowanej przeciwko organom bezpieczeństwa, nawiązującej do wypadków na Węgrzech¹ i nawołującej do zbrojnej walki^c,
- w Zamościu (Lublin) 2 ulotki o treści antyradzieckiej.

W Zakopanem (Kraków) dnia 2 listopada br. na jednym z domów dokonany został kredą napis o treści domagającej się wycofania wojsk radzieckich z Polski i Węgier.

W Lipnie (Bydgoszcz) dnia 2 listopada br. na budynkach mieszkalnych wypisane zostały 2 antyradzieckie hasła.

W woj. bydgoskim, gdańskim, krakowskim, lubelskim i wrocławskim zanotowano wypadki niszczenia dekoracji. I tak:

- w pow. Żnin (Bydgoszcz) zdemolowana została świetlica gromadzka oraz zniszczony portret marszałka Rokossowskiego;
- w pow. Kościerzyna (Gdańsk) zniszczone zostały 2 pomniki ku czci Armii Radzieckiej;
- w pow. Oświęcim (Kraków) chuligani zerwali gwiazdę z pomnika ku czci Armii Radzieckiej. Czterech sprawców zatrzymała milicja;
- w liceum ogólnokształcącym w Tarnowie (Lublin [!]) zniszczone zostały 2 portrety marszałka Rokossowskiego;
- w Legnicy (Wrocław) kilku nietrzeźwych osobników zniszczyło gablotki w kinie radzieckim. Milicja zatrzymała dwóch sprawców.

W Chruszczewie k. Ciechanowa (Warszawa) w dniu 1 listopada br. nieustaleni dotychczas sprawcy podcięli 2 słupy linii telefonicznej wykorzystywanej przez jednostkę radziecką. Przerwy w łączności nie było.

^dW dniu 1 listopada br. około godz. 21.00 ^anieustalony dotychczas sprawca oddał strzał z kbks-u do budynku Komitetu Powiatowego^a PZPR w Grójcu ^a(Warszawa)^a. Śledztwo prowadzi Wojewódzki Urząd [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego]^d.

^eW ^aGdańsku^a dnia 30 października br. osobnik (nazwisko ustalone) będąc w stanie nietrzeźwym usiłował dostać się do mieszkania oficera Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego], grożąc mu wykonaniem wyroku śmierci.

W Hrubieszowie ^a(Lublin)^a dnia 1 listopada br. osobnik zatrzymał na ulicy funkcjonariusza Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] i w obecności innych osób począł wznosić okrzyki skierowane przeciwko organom bezpieczeństwa^e.

^{c-c} Podkreślono odręcznie. Na lewym marginesie dopisano odręcznie: 1 i przekreślono.

^{d-d} Na lewym marginesie dopisano odręcznie: 2 i przekreślono.

^{e-e} Zaznaczono na lewym marginesie pionową linią. Przy obu akapitach dopisano odręcznie: 1 i przekreślono.

¹ Mowa o pierwszym etapie powstania węgierskiego (przed powtórna interwencją radziecką), zakończonym m.in. utworzeniem koalicyjnego rządu Imre Nagya, wprowadzeniem wolnych wyborów i systemu wielopartyjnego, rozwiązaniem ÁVH oraz ogłoszeniem neutralności Węgier.

Na terenie Bydgoszczy i powiatu Aleksandrów Kujawski krąży pogłoska o mającej nastąpić likwidacji organów bezpieczeństwa.

Przewodniczący GRN w Puchaczowie pow. Lublin – czł[onek] PZPR, dnia 30 października br. otrzymał pocztą anonim (wykonany odręcznie), którego autor grozi mu konsekwencjami za rzekomo wyrządzone krzywdy mieszkańcom tamt[ejszej] gromady.

W kopalni „Łagiewniki” (Katowice) w dniu 2 listopada br. nastąpił wybuch gazów. Zginęło 8 osób.

W gromadzie Otrocze² pow. Krasnystaw (Lublin) dnia 1 listopada br. pięciu uzbrojonych bandytów dokonało napadu na sklep GS, rabując część towaru.

Za zgodność:

(-) R[oman] **Pyskło**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 1

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 279–282.

² Gromada Otrocze istniała do 1954 r., następnie weszła w skład gromady Tokary.

1956 listopad 5, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 75/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 5 XI^a 1956 r.
Ścisłe tajne

Biuletyn nr 75[/56]

W dniu 4 listopada br. na kopalni „Anna” pow. Wodzisław (Katowice) do pracy na drugą zmianę nie przystąpiło 800 osób i rozeszło się do domów na hasło: „precz z niedzielami”, rzucone spośród 120-osobowej grupy poborowych. Jedynie około 200 robotników przystąpiło do pracy.

W kopalni „Marcel” nie zgłosiło się do pracy 500 robotników.

Spośród pracowników Zakładów Naprawczych Taboru Kolejowego i kolejarzy w Nowym Sączu (Kraków) panują nastroje strajkowe na tle płac.

Z Rzeszowa otrzymano sygnały, że w niektórych powiatach daje się odczuć tendencje do organizowania wieców wzgl[ędnie] manifestacji ulicznych, a mianowicie: wśród załogi Zakładów Mięśnych w Jarosławiu, Zakładów Drzewnych w Gorlicach i Zakładów Wiertniczych w Gliniku Mariampolskim.

W dniu 3 listopada br. po wiecu w Kościerzynie ^b(Gdańsk)^b wznoszone były okrzyki przeciwko marszałkowi Rokossowskiemu, „współpracownikom organów bezpieczeństwa oraz” domagające się rewizji granic wschodnich, które przyjmowane były z aplauzem przez zgromadzonych. Niektórzy z manifestantów obrzucili kamieniami pomnik wdzięczności wzniesiony ku czci Armii Radzieckiej, wskutek czego została rozbita gwiazda.

W Skarszewach pow. Kościerzyna (Gdańsk) przy użyciu zaprzęgu konnego obalony został pomnik wzniesiony ku czci Armii Radzieckiej. Milicja Obywatelska aresztowała dwóch sprawców, trzeci zbiegł.

W Gorzowie (Zielona Góra) dwóch osobników usiłowało zburzyć pomnik wzniesiony ku czci Armii Radzieckiej. Jeden ze sprawców został ujęty, drugi zbiegł.

W województwie rzeszowskim w dwóch zakładach pracy stwierdzono zniszczenie emblematów dekoracyjnych – gwiazd.

Na stacji kolejowej w Zaklikowie pow. Kraśnik (Lublin) pijany osobnik zniszczył portret marszałka Rokossowskiego, o czym zameldował na posterunku MO.

Nadesłane meldunki z kraju w dniu 3 listopada br. wskazują na wzrost wypadków kolportażu ulotek o treści antykomunistycznej i antyradzieckiej, a w jednym wypadku

^a Poprawiono odręcznie z: X.

^{b-b} Podkreślono odręcznie.

^{c-c} Podkreślono odręcznie. Przy wierszu na lewym marginesie dopisano odręcznie: 1 i przekreślono.

nawołującej do zbrojnych wystąpień (Włoszczowa). Fakty kolportażu ulotek notowano w Biłgoraju i Zamościu (Lublin), Przemyślu i Rzeszowie, w mieście i powiecie Włoszczowa, Lesznie (Poznań) i Wałbrzychu (Wrocław).

W Ostrowcu (Kielce) dwóch osobników publicznie nawoływało ludność do mordowania komunistów „podobnie, jak na Węgrzech”¹. Zostali oni zatrzymani przez MO.

W powiecie Sokółka (Białystok) krążą pogłoski o koncentracji wojsk radzieckich na granicy polsko-radzieckiej.

W szeregu województw rozeszła się plotka o zabójstwie tow[arzysza] Gomułki (Wrocław, Gdańsk, Kraków).

Prawie wszystkie wojewódzkie urzędy [do spraw bezpieczeństwa publicznego] sygnalizują o masowym wykupywaniu artykułów żywnościowych i przemysłowych.

Za zgodność:

(-) R[oman] **Pyskło**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 283–284.

¹ Poza śmiertelnymi ofiarami wynikającymi z walk, w czasie powstania węgierskiego na ulicach Budapesztu (i nie tylko) często dochodziło do samosądów ludności nad obrońcami stalinizmu. Najbardziej spektakularnym przykładem jest lincz 20–30 obrońców budapeszteńskiego komitetu partii 30 października. Nienawiść społeczeństwa do reżimu Rákosiiego i węgierskiej bezpieki była tak silna, że schwytych funkcjonariuszy ÁVH zazwyczaj wieszano za nogi, katowano do utraty przytomności, niekiedy żywcem rozszarpywano i podpalano. Liczba takich samosądów jest trudna do ustalenia, najczęściej przyjmuje się od 90 do 100 ofiar linczów.

1956 listopad 6, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 76/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 6 XI 1956 r.
Ścisłe tajne

Biuletyn nr 76[/56]

Na skutek wywieszenia kilku nielegalnych ogłoszeń o zorganizowaniu wiecu w dniu 5 listopada br. w Politechnice Warszawskiej zebrało się około 700 studentów celem wysłuchania relacji jednego ze studentów, który powrócił z Budapesztu. Studenci zadawali wymienionemu pytania na kartkach, na które on odpowiadał. W odpowiedziach wymieniony poinformował studentów, że przedstawiciele placówki polskiej na Węgrzech wykazywali w czasie rozruchów wielkie zdenerwowanie i bierność (oświadczenie to spowodowało wznoszenie okrzyków „precz z ambasadorem polskim na Węgrzech”¹ itp.), że prasa nasza nie podaje prawdy, że rząd Kádara² nie ma poparcia społeczeństwa węgierskiego, gdyż równocześnie z jego powstaniem zaczęły się dalsze rozruchy i interwencja wojsk radzieckich itp. Następnie padł wniosek, by opracować rezolucję potępiającą wystąpienie naszego delegata w ONZ w sprawie udzielenia pomocy Węgrom³. Wniosek ten przyjęto i rezolucję opracowano. Przemawiający na wiecu tow[arzysz]

¹ Ambasadorem PRL w Budapeszcie w latach 1955–1959 był Adam Willman, sympatyzujący z ideami powstania węgierskiego. Zob. *Revolucja węgierska 1956 w polskich dokumentach*, oprac. J. Tischler, Warszawa 1995.

² János Kádár właśc. János Csermanek (1912–1989), polityk. Od 1931 r. w Komunistycznej Partii Węgier. Po wojnie zastępca sekretarza generalnego KC KPW (od 1946), następnie w KC Węgierskiej Partii Pracujących (od 1948) oraz minister spraw wewnętrznych (1948–1950) – przygotowywał m.in. proces László Rajka. W latach 1951–1954 więziony i torturowany, zwolniony w czasie „odwilży” na Węgrzech. Od lipca 1956 r. w BP WPP. Podczas powstania węgierskiego wicepremier i minister pracy w rządzie I. Nagya oraz szef nowej Węgierskiej Socjalistycznej Partii Robotniczej. Na początku listopada uciekł do Moskwy, gdzie odciął się od polityki Nagya i poparł zbrojną interwencję Związku Radzieckiego na Węgrzech. Stał na czele utworzonego w Szolnok kolaboracyjnego Rewolucyjnego Rządu Robotniczo-Chłopskiego i 7 listopada, po powrocie do Budapesztu, przy pomocy Rosjan przejął władzę. Od czerwca 1957 r. I sekretarz KC WSPR, w latach 1956–1958 i 1961–1965 premier. Po trwającym do połowy lat sześćdziesiątych okresie surowych represji wobec powstańców węgierskich zaczął w ograniczonym stopniu liberalizować system – zwłaszcza w dziedzinie gospodarki. W okresie „praskiej wiosny” jeden z inicjatorów interwencji wojsk Układu Warszawskiego. W maju 1988 r. zmuszony do ustąpienia z BP WSPR, został jej honorowym przewodniczącym.

³ Na nadzwyczajnej sesji ONZ, podczas głosowania nad złożonym przez przedstawiciela USA projektem rezolucji o potępieniu radzieckiej interwencji na Węgrzech, przedstawiciel Polski Jerzy Michałowski – tak jak wszyscy reprezentujący państwa bloku sowieckiego – głosował przeciwko niej.

Goździk⁴ i jeden z profesorów uspokoił studentów i rozładował nastroje. Nie podjęto żadnej decyzji co do dalszego postępowania z tekstem uchwalonej rezolucji.

4 listopada br. w Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie odbył się wiec studentów, na którym – w związku ze zmianami na Węgrzech – uchwalono rezolucję o treści antyradzieckiej. 5 listopada br. o godz. 8.00 rano studenci (około 3 tys. osób) zorganizowali „milczący pochód” ulicami miasta. Do zebranych przemówił przed budynkiem WRN I sekretarz KW PZPR tow[arzysz] Drobner⁵, któremu manifestanci wręczyli rezolucję uchwaloną w dniu poprzednim, żądając wydrukowania jej w prasie. W czasie manifestacji wypisano na murach, tramwajach, samochodach i chodnikach antyradzieckie hasła. Po rozejściu się sprzed budynku Akademii Górniczo-Hutniczej studenci ponownie zgrupowali się, chcąc udać się do redakcji „Gazety Krakowskiej”, by tam wydrukowano ich rezolucję w formie ulotek. Po zapewnieniu zgromadzonych przez kierownika Studium Wojskowego, że ich żądania zostaną uwzględnione, studenci rozeszli się.

Tegoż dnia w godzinach popołudniowych zorganizowany został wiec studentów Politechniki Krakowskiej (udział wzięło około 1500 osób) dla wyrażenia solidarności z młodzieżą węgierską. Egzekutywa KW PZPR po przemówieniach opanowała sytuację. Podjęto uchwałę, że przedstawiciele komitetu rewolucyjnego studentów udadzą się do KW PZPR, celem preredagowania rezolucji podjętej w dniu 4 listopada br.⁶

Wśród studentów Poznania prowadzone są dyskusje na temat żądań wysuniętych przez delegację, która była w KC. Mówią oni, że jeśli żądania te nie zostaną zrealizowane, to gotowi są manifestować. Dotyczą one szczególnie wycofania wojsk radzieckich z Polski. Są również głosy, że gotowi są chwycić za broń i walczyć o spełnienie swych postulatów.

3 listopada br. uzyskano dane, że studenci Wyższej Szkoły Rolniczej w Olsztynie zamierzają wysadzić pomnik ku czci Armii Radzieckiej. Komenda Wojewódzka MO w Olsztynie zorganizowała stały patrol w celu zabezpieczenia pomnika.

W Koszalinie w jednej ze szkół demonstracyjnie występowano przeciwko nauce języka rosyjskiego.

⁴ Lechosław Goździk (1931–2008), działacz polityczny. Od 1948 r. w ZMP, w latach 1951–1952 w aparacie tej organizacji, skąd został usunięty. Od 1953 r. robotnik w FSO na Żeraniu, od jesieni 1955 r. do 1958 r. I sekretarz Komitetu Zakładowego PZPR, wybrany – co było nowością – w bezpośrednich wyborach. W październiku 1956 r. stał się faktycznym przywódcą robotników Żerania. Był zwolennikiem rad robotniczych i liberalizacji stosunków w kraju. W styczniu 1958 r. (m.in. za krytykę Gomułki) ukarany naganą partyjną, a w 1959 r. usunięty z partii, następnie zwolniony z pracy. W 1964 r. wyjechał do Świnoujścia, gdzie pracował jako rybak. W latach 1990–1998 pełnił funkcję przewodniczącego Rady Miejskiej w Świnoujściu, w okresie 1998–2002 był wiceprzewodniczącym Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego.

⁵ Bolesław Drobner (1883–1968), dr chemii, działacz socjalistyczny. Członek przedwojennej PPS, zwolennik współpracy z komunistami. Po najeździe sowieckim na Polskę 17 września 1939 r. aresztowany przez NKWD i więziony. Uwolniony w 1943 r., następnie we władzach ZPP i PKWN – kierownik Resortu Pracy, Opieki Społecznej i Zdrowia. W 1945 r. (do czerwca) pierwszy polski prezydent Wrocławia, w latach 1956–1957 I sekretarz KW PZPR w Krakowie. Od 1944 r. poseł do KRN, na Sejm Ustawodawczy i Sejm PRL; w czasie II, III i IV kadencji sejmiku – marszałek senior.

⁶ Szerzej na temat manifestacji zob. J. Karwat, J. Tischler, 1956. *Poznań, Budapeszt*, [Poznań] bd, s. 169–170 oraz „Gazeta Krakowska”, 6 XI 1956.

^a2 listopada br. w powiecie Szczytno ^b(Olsztyn)^b grupa osób na czele z przewodniczącym GRN w Kobałtach urządziła demonstrację, w czasie której zniszczyła gwiazdę na pomniku Armii Radzieckiej, a na jej miejsce zawiesiła sztandar i godło państwowe oraz wznosiła okrzyki antyradzieckie.

Grupa demonstrantów udała się następnie ^cdo mieszkania korespondenta „Chłopskiej Drogi”, gdzie przy wznoszeniu okrzyków „zabić kacapa – komunistę”^c wyłamała zamknięte drzwi i powybiła szyby w oknach. Milicja zatrzymała czterech napastników^a.

3 listopada br. na cmentarzu w Grodzisku Mazowieckim (Warszawa) został zniszczony pomnik żołnierzy Armii Radzieckiej.

2 listopada br. w nocy na cmentarzu Armii Radzieckiej w Wolsztynie (Poznań) zniszczono 6 tablic nagrobkowych.

Na terenie Zakładów Przemysłu Włnianego im. Reymonta w Łodzi zdjęte zostały portrety tow[arzysza] Bieruta, Rokossowskiego i Chruszczowa.

4 listopada br. w godzinach wieczornych na terenie Gdańska-Wrzeszcza^d rozlepiono ulotki (wykonane odręcznie) o treści antyradzieckiej, nawołującej do wystąpień zbrojnych i niesienia pomocy Węgrom. Ogółem zebrano 29 ulotek.

29 października br. w nocy w Opatowie (Kielce) wywieszona została odezwa, w której zawarte były żądania ^ezlikwidowania urzędów [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego]^e, baz Układu Warszawskiego, wycofania wojsk radzieckich i przywrócenia religii w szkołach.

W Łodzi dnia 5 listopada br. rozkolportowane zostały 4 ulotki (wykonane ręczną drukarką) o treści domagającej się wycofania wojsk radzieckich z Polski i wprowadzenia w szkołach nauki religii.

W Katowicach znaleziono ulotkę, która w treści swej szkaluje przyjaźń polsko-radziecką oraz nawołuje do zbrojnych wystąpień przeciwko władzy ludowej w Polsce. Ulotka podpisana jest „Związek Młodych Patriotów Polskich”.

4 listopada br. w Strykowie pow. Brzeziny (Łódź) znaleziono wykonaną na maszynie ulotkę o treści antyradzieckiej, wzywającą w imieniu organizacji podziemnych do wystąpień zbrojnych w Polsce za przykładem Węgier.

W tym samym dniu na terenie Politechniki Łódzkiej oraz w 4 punktach na terenie m. Skierniewic ujawniono napisy o treści antyradzieckiej.

29 października br. w nocy na terenie Szczekocin pow. Włoszczowa ^b(Kielce)^b ujawniono na budynkach 15 napisów skierowanych przeciwko Zw[iązkowi] Radzieckiemu, tow[arzyszowi] Rokossowskiemu i ^eurzędowi [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego]^e.

W dniu 2 listopada br. na terenie Łodzi ujawniono napis dokonany czarną farbą na ścianie domu mieszkalnego, wzywający do demonstracji.

^{a-a} Zaznaczono na marginesie pionową linią.

^{b-b} Podkreślono odręcznie.

^{c-c} Podkreślono odręcznie, obok na lewym marginesie dopisano: 2 i przekreślono.

^d Było: Gdańska i Wrzeszcza.

^{e-e} Podkreślono odręcznie, obok na lewym marginesie dopisano: 1 i przekreślono.

^{f-f} Zaznaczono na marginesie pionową linią, obok dopisano odręcznie: 1 i przekreślono.

^{g-g} Dopisano odręcznie i podkreślono.

3 listopada br. na kilku ulicach w Piasecznie (Warszawa) ujawniono kilka haseł wykonanych kredą o treści antyradzieckiej, domagającej się ustąpienia tow[arzysza] Rokossowskiego oraz przywrócenia nauki religii w szkołach.

W Warszawie dnia 5 listopada br. na jednym z domów mieszkalnych dokonany został napis o treści antyradzieckiej.

Wśród pewnej grupy osób z woj. gdańskiego krąży wersja, jakoby 2 listopada br. agenci wywiadu radzieckiego usiłowali dokonać zamachu na tow[arzysza] Gomułkę oraz o otoczeniu przez wojska radzieckie Katowic – rzekomo w związku z ruchami wśród górników, którzy chcieli nieść pomoc postępowym Węgrom.

Na terenie Kielc, Krakowa i Warszawy szeroko lansowana jest również plotka, jakoby dokonano zamachu na tow[arzysza] Gomułkę.

2 listopada br. oficer Wojewódzkiego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w ^bOlsztynie^b w czasie służbowego pobytu w miejscowości Korsze pow. Kętrzyn ^czostał napadnięty przez 5 osobników, którzy przy użyciu noża ciężko zranili^c napadniętego oraz dotkliwie pobili go.

^f5 listopada br. o godz. 3.40 w czasie wykonywania obowiązków służbowych, napadnięty został przez dwóch osobników funkcjonariusz Powiatowego Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa Publicznego w ^bLubaniu^b ^g(Wrocław)^g. Napastnicy wykrzykiwali, że organa bezpieczeństwa są już rozwiązane i „tego ubowca trzeba zabić”. Interweniujący w zajściu funkcjonariusz MO zatrzymał jednego z napastników, drugi zdołał zbiec^f.

^e2 listopada br. w nocy we Włoszczowie (Kielce) ujawniono 5 ulotek o treści antyradzieckiej, wzywającej do broni i domagającej się ^erozwiązania urzędów [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego] i partii^e.

Na terenie Wytwórni Chemicznej w Pionkach (Kielce) ujawniono 3 ulotki wykonane odręcznie, nawołujące robotników do żądania zniesienia urzędów [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego].

W dniu 29 i 30 października br. do działu kadr huty „Ostrowiec” (Kielce) zgłaszali się robotnicy z żądaniem okazania im akt osobowych, a szczególnie charakterystyk i opinii opracowanych przez organa bezpieczeństwa lub przy ich udziale. Interesujących ich dokumentów w aktach nie znaleźli.

Na Wydziale Modelowni w Zakładach „Pomet” ^bw Poznaniu^b zwołana została masówka, na której pracownicy opracowali rezolucję, w której m.in. domagali się „zdjęcia ze stanowiska i ukarania ob[ywatela] Płaska Leona, jako konfidenta UB”^f.

Za zgodność:

(-) R[oman] **Pyskło**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 6

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 285–289.

1956 listopad 7, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 77/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 7 XI 1956 r.
Ścisłe tajne

Biuletyn nr 77[/56]

5 listopada br. w godzinach popołudniowych grupa studentów samowolnie weszła na perony kolejowe Dworca Głównego w Krakowie i dokonała na wagonach osobowych szereg antyradzieckich napisów. Kolejarze starli napisy i nie dopuścili do dalszych wybryków.

W nocy z 2 na 3 listopada br. w Świnoujściu (Szczecin) bosman Polskiej Marynarki Wojennej, będąc w stanie nietrzeźwym, usiłował zatrzymać z bronią w ręku samochody wojsk radzieckich. Nadmienić należy, że jest to trzeci tego rodzaju wypadek, jaki zaistniał na terenie powiatu Świnoujście.

Na terenie Pionek i Kozienic (Kielce) szerzona jest pogłoska, jakoby wojska radzieckie przejeżdżające pociągiem przez te miejscowości zastrzeliły trzy osoby cywilne.

Wśród kolejarzy lubelskich rozpowszechniana jest plotka o rzekomym zastrzeleniu przez powracających żołnierzy radzieckich kolejarza na stacji w Nałęczowie pow. Puławy.

5 listopada br. w miejscowości Szczawa pow. Limanowa ^a(Kraków)^a obecny na zabawie pracownik Powiatowej Delegatury [Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Limanowej chor. Nowakowski ^bJerzy został uderzony (po zgaszeniu światła na sali) butelką^b w głowę. Celem obrony przed dalszymi atakami Nowakowski oddał kilka strzałów w górę. Po wyjściu z sali został zaatakowany przez grupę około 25 ludzi, którzy go ciężko pobili tępymi narzędziami. Dochodzenie prowadzi Komenda Pow[iatowa] MO i Pow[iatowa] Delegatura [Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego].

^cW dniu 6 listopada br. II sekretarz POP przy DOKP w ^aGdańsku^a w obecności I sekretarza POP przeprowadził rozmowę z inspektorem Wydziału Kadr DOKP (były pracownik wydziału ochrony), w czasie której żądał od niego wskazania współpracowników wydziału ochrony, w celu usunięcia ich z pracy. Żądanych informacji nie otrzymał^c.

^dRobotnicy niektórych zakładów przemysłowych na terenie Sosnowca ^a(Katowice) występują wrogo na masówkach przeciwko pracownikom organów bezpieczeństwa i twierdzą, że nie powinno być dla nich miejsca na zakładach pracy^a. Między innymi

^{a-a} Podkreślono odręcznie.

^{b-b} Podkreślono odręcznie, obok na lewym marginesie dopisano: 1 i przekreślono.

^{c-c} Na lewym marginesie dopisano odręcznie: 1 i przekreślono.

^{d-d} Zaznaczono pionową linią, obok na lewym marginesie dopisano odręcznie: 1 i przekreślono.

pracownicy huty „Cedler”, kopalni „Sosnowiec” i Sosnowieckich^e Zakładów Budowy Kotłów wystąpili z petycją do KC PZPR, by usunąć z tych zakładów byłych pracowników bezpieczeństwa. Wśród b[yłych] pracowników organów bezpieczeństwa w tych zakładach panuje duże rozgoryczenie^d.

“W czasie zebrania w kopalni „Orzeł Biały” w Tarnowskich Górach ^a(Katowice)^a jeden z pracowników rzucał hasła antyradzieckie i ^askierowane przeciwko pracownikom organów bezpieczeństwa^a. Zebrani ustosunkowali się obojętnie do rzucanych hasła^c.

W nocy 5 listopada br. na cmentarzu w Myślenicach (Kraków) nieznani sprawcy uszkodzili pomnik na grobie żołnierzy radzieckich przez odkręcenie i uszkodzenie elementu pomnika z napisem: „Za naszą i waszą wolność”.

6 listopada br. rano w kilku punktach Wrocławia rozklejonych zostało 6 ulotek o treści: „Ręce precz od Węgier”, „Potępiamy stanowisko Polski w ONZ”.

Na Akademii Medycznej we Wrocławiu wywieszono zostały plakaty mówiące o podjęciu 3-dniowej żałoby w związku z wypadkami na Węgrzech¹.

4 listopada br. na terenie Grudziądza (Bydgoszcz) ujawniono 41 szt[uk] ulotek skierowanych przeciwko sojusznikowi ze Zw[iązkiem] Radzieckim i nawołujących młodzież do wstępowania do organizacji walczących o „lepszą i niepodległą Polskę”. Ulotki te wykonane zostały przy pomocy ręcznej drukarki.

4 listopada br. na terenie Włocławka (Bydgoszcz) ujawniono 4 ulotki wykonane ręczną drukarką, nawołujące do walki przeciwko Zw[iązkowi] Radzieckiemu.

4 listopada br. na terenie gromady Szczaniec pow. Świebodzin (Zielona Góra) rozrzuconych zostało 15 odręcznie wykonanych ulotek z hasłami antyradzieckimi.

Na terenie Świdnicy i Wrocławia ujawniono szereg wrogich napisów antyradzieckich, wypisanych farbą lub kredą na murach domów.

4 listopada br. w Gniewkowie pow. Inowrocław (Bydgoszcz) na murze przykościelnym ujawniono napis wykonany kredą o treści antyradzieckiej.

3 listopada br. w godzinach wieczornych na terenie Częstochowy (Katowice) małe grupy młodzieży wypisywały hasła antyradzieckie na budynkach mieszkalnych.

4 listopada br. na terenie gromady Łącznik pow. Prudnik (Opole) na budynku GRN ujawniono napis w języku niemieckim: „Precz z Polakami”.

5 listopada br. na terenie gromady Hersztop² pow. Skwierczyzna (Zielona Góra) na murach domów i płotach ujawniono 9 wykonanych wapnem napisów o treści antykomunistycznej i solidaryzującej się z Węgrami.

“Otrzymano informację, że w hucie „Silesia” w Rybniku ^a(Katowice)^a robotnicy zamierzają w dniu 9 listopada br. zorganizować zebranie, na którym planują podjąć decyzję odnośnie wywiezienia na taczkach 9 osób z dyrektorem na czele. Ponadto mają wysunąć żądania 6-godzinnego dnia pracy na Wydziale Walcowni. Inicjatorami są członkowie PZPR^f.

^e Było: Sosnowickich.

^{f-f} Na lewym marginesie dopisano odręcznie: 2 i przekreślono.

¹ Szerzej na ten temat zob. J. Karwat, J. Tischler, *op. cit.*, s. 168.

² Obecnie Nowa Niedzwica. Gromada Hersztop istniała do 1954 r., następnie została przyłączona do gromady Przytoczna.

°W czasie masówki w cementowni „Wirek” w Zawierciu ^a(Katowice)^a dwóch robotników wzywało zebranych do ^awymordowania pracowników bezpieczeństwa i wszystkich komunistów^{ac}.

Pracownik Zakładów Mięsnych w Toruniu (Bydgoszcz) oświadczył w gronie swych znajomych, że sporządził wraz z kolegami listę stalinowców z Zakł[adów] Mięsnych, których należałoby tak wykończyć, jak to uczyniono na Węgrzech.

°W Chełmińskich Zakładach Przemysłu Terenowego ^a(Bydgoszcz)^a na zebraniu w sprawie powołania milicji robotniczej jeden z robotników wzywał, aby nie dopuścić do organizowania milicji, gdyż w ten sposób organizuje się „szpicli” na zakładzie. Po wystąpieniu tym zebrani nie zgodzili się na utworzenie milicji^c.

4 listopada br. na plenum Komitetu Powiatowego ZSL w Pińczowie (Kielce) uchwalono rezolucję domagającą się m.in. zniesienia obowiązkowych dostaw i zlikwidowania Ministerstwa Skupu.

Wśród autochtonów na terenie woj. poznańskiego, którzy zamierzali wyjechać do Niemiec, obecnie notuje się wypowiedzi, że nie ma sensu wyjeżdżać, gdyż obecna polityka sprzyja powrotowi Niemców na zachodnie tereny Polski.

W woj. poznańskim notuje się wypowiedzi (w różnych środowiskach) potępiające organizowane przez młodzież manifestacje oraz wyrażające zadowolenie z nowej polityki rządu, która uniknęła tragedii węgierskiej w Polsce.

Wśród pracowników Zakładów Radiowych im. Kasprzaka i elektrowni warszawskiej panuje przygnębienie w związku z wypadkami na Węgrzech i obawa, by nie doszło do takich wydarzeń w Polsce.

Duże zaniepokojenie wypadkami na Węgrzech zanotowano wśród księży, którzy potępiają walki bratobójcze i ingerencję ZSRR oraz wypowiadają się, że należy dołożyć wiele starań, by nie dać się sprowokować do jakichkolwiek zamieszek w kraju.

W Delegaturze [Urzędu do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Rawiczu (Poznań) ujawnił się poszukiwany komendant b[yłej] nielegalnej organizacji AKW w Rawiczu (zlikwidowanej w 1948 r.), lat 41, z zawodu krawiec. Wymieniony oświadczył, że do ujawnienia skłoniła go słuszna polityka rządu i partii po VIII Plenum.

Za zgodność:

(-) R[oman] **Pyskło**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 290–294.

1956 listopad 8, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 78/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 8 XI 1956 r.
Ścisłe tajne

Biuletyn nr 78[56]

W dniu 8 listopada br. została odbita na powielaczu i masowo rozkolportowana we Wrocławiu odezwa tymczasowego Komitetu Rewolucyjnego Politechniki Wrocławskiej.

Odezwa ta nawołuje do zaniechania jakichkolwiek wieców i manifestacji, gdyż jest realna groźba interwencji. Nawołuje ona ludność Dolnego Śląska do przerwania na 5 minut pracy w dniu 8 listopada br. o godz. 12.00 w celu uczczenia poległych na Węgrzech bojowników o wolność i demokrację. W odezwie tej m.in. podaje się:

„Uważamy, że cała młodzież Polski, która obok żarliwego patriotyzmu czuje głęboką sympatię i współczucie dla narodu węgierskiego, powinna otwarcie powiedzieć, co myśli o haniebnej interwencji wojsk radzieckich na Węgrzech”.

W Akademii Medycznej w Białymstoku dnia 3 listopada br. odbyła się masówka, na której podjęta została decyzja o rozwiązaniu organizacji ZMP i powołaniu w jej miejsce komitetu rewolucyjnego, który będzie wydawał swoje pismo. Postanowiono również przeprowadzić zbiórkę uliczną na pomoc materialną dla Węgier. Członkowie powołanego komitetu rewolucyjnego zapowiedzieli zorganizowanie masówki w dniu 10 bm., na której studenci zapoznani zostaną z programem działania wspomnianego komitetu.

31 października br. ^aw WSK w Kaliszu (Poznań)^a odbyła się masówka całej załogi, na której pracownik umysłowy Piskorek, bezpartyjny, wystąpił z żądaniem wycofania doradców radzieckich z WSK stwierdzając, że własna kadra inżynierska sprosta zadaniom produkcyjnym. W WSK pracuje trzech doradców radzieckich. Ponadto na masówce były głosy domagające się ^bpublicznego ujawnienia współpracowników^b organów bezpieczeństwa publicznego w WSK oraz przedłożenia spraw prowadzonych przez miejscowy Referat Wojskowy nowej egzekutywie Komitetu Miejskiego PZPR. O powyższym powiadomiono KM PZPR w Kaliszu.

Na otwartym zebraniu POP w Oddziale Parowozów PKP ^aw Gdyni^a stawiano zarzuty naczelnikowi jednego z wydziałów ^bo współpracę z organami bezpieczeństwa publicznego^b. Wymieniony w wyjaśnieniu podał, iż Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] polecał mu interesować się tylko jedną osobą, wymieniając jej nazwisko.

^{a-a} Podkreślono odręcznie.

^{b-b} Podkreślono odręcznie, obok na lewym marginesie dopisano odręcznie: 1 i przekreślono.

6 listopada br. uzyskano dane, że na zebraniu Frontu Narodowego w Pastwie pow. Kwidzyn ^a(Gdańsk)^a jeden z uczestników zaapelował do zebranych, by obecnie zjednoczyli się, zaprzestali kłótni, a uwagę swą skierowali na odsunięcie od władzy elementów partyjnych. Na zakończenie wzniósł okrzyk: „Precz z partią !”^c.

Na zebraniu Komitetu Frontu Narodowego w Bychawie (Lublin) dyrektor liceum ogólnokształcącego w swym przemówieniu prowokował obecnych tam chłopów do antypaństwowych wystąpień podkreślając, że obecna sytuacja sprzyja, aby się z tym wszystkim rozliczyć.

Dziekan dekanatu zagwiżdżańskiego pow. Opole (autochton) zwrócił się na piśmie do Wydziału Wyznań WRN z prośbą o umożliwienie powrotu siostronom zakonnym wywiezionym z tamt[ejszego] terenu. Między innymi pisze: „Ludność miejscowa – katolicy, ewangelicy i autochtoni byli i są mocno oburzeni tym, że siostry tak bardzo ludowi potrzebne, przede wszystkim w pielęgnacji chorych, zostały w tak gwałtowny i niehumanitarny sposób pozbawione pracy i domu. Obecnie marnieją niezastąpione siły pielęgniarskie skoncentrowane w Staniątkach^d pow. Bochnia (Kraków). Jestem wyrazicielem usilnych głosów ogółu tamt[ejszej] ludności, która stanowczo domaga się powrotu swoich sióstr”.

6 listopada br. w Łodzi znaleziono wykonaną odręcznie ulotkę o treści: „Jesteśmy głęboko oburzeni bestialskim mordem powstańców węgierskich przez wojska radzieckie”.

Tegoż dnia na tablicy ogłoszeń nalepiono 3 plakaty o treści godzącej w sojusz polsko-radziecki i żądającej udzielenia Węgrom pomocy materialnej i militarnej oraz wzywającej do walki o wolność i suwerenność. Treść ujęta była w kilku hasłach, przed którymi wypisane były litery „ZWK”.

Przy Zakładach Przemysłu Dziewiarskiego w Łodzi wywieszono transparent o treści: „Kacapy precz, Polska dla Polaków”.

4 listopada br. na terenie miasta Gryfów Śląski (Wrocław) znaleziono 5 ulotek nawołujących ludność do wystąpień przeciwko ustrojowi PRL.

Na jednym ze słupów telefonicznych w m. Groble pow. Nisko (Rzeszów) zostały wywieszone 3 ulotki o treści pogroźkowej pod adresem kierowniczkii szkoły w Groblach za zniesienie religii w szkole.

7 listopada br. przed domem kultury w Mielcu (Rzeszów) naklejone zostały 2 ulotki pisane odręcznie nawołujące do występowania przeciwko Zw[iązkowi] Radzieckiemu i solidaryzujące się z ludem węgierskim.

Na murach domów przy trzech ulicach w Łodzi ujawniono 3 wykonane kredą napisy o treści: „Rosjanie precz z Węgier”.

6 listopada br. na obiekcie specjalnym Fabryki Zegarów w Świebodzicach pow. Świdnica (Wrocław) wypisano farbą na drzwiach napis antyradziecki. Tego samego dnia pracownicy Biura Projektów w Świdnicy wywiesili na swoim budynku sztandar węgierski z żałobą.

W Biurze Zbytu Energii w Kwidzynie (Gdańsk) jeden z pracowników – czł[onek] PZPR, pozrywał wszystkie plakaty propagandowe dotyczące ZSRR.

^{c-c} Na lewym marginesie dopisano odręcznie: 2 i przekreślono.

^d Było: Staniątkach.

Mieszkaniec Kaniczek pow. Kwidzyn (Gdańsk), b[yły] przewodniczący spółdzielni produkcyjnej, zaczął na ulicy funkcjonariusza Powiatowej Delegatury [Urzędu do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Kwidzynie, któremu odgrażał [się] „za zbieranie na niego w przeszłości materiałów obciążających”.

Były dowódca kompanii WiN, zamieszkały w powiecie Sokółka (Białystok), w związku z sytuacją na Węgrzech spodziewa się, że w Polsce dojdzie do rozlewu krwi, ponieważ część kierownictwa partyjnego, która usiłowała przeszkodzić procesowi demokratyzacji będzie chciała ratować swą sytuację. Wypowiada się również, że będzie to dogodna sytuacja dla chwycenia za broń i okazania, że naród nie chce sowieckich rządów. Zdaniem jego naród czeka [możliwości] „odwetu, aby zemścić się na pachółkach stalinowskich”.

Na terenie miasta Gorzowa (Zielona Góra) krążą pogłoski, że marszałek Rokossowski idzie ze Zw[iązku] Radzieckiego do Polski z 200-tysięczną Armią Radziecką.

Niektórzy studenci Politechniki Gdańskiej usiłują doprowadzić do bojkotu wykładów marksizmu, odmawiają uczenia się ekonomii politycznej oraz czynią przygotowania do zorganizowania na politechnice wiecu solidarnościowego z wypadkami na Węgrzech i potępiającego Zw[iązek] Radziecki za akcję zbrojną przeciwko Węgrom.

Za zgodność:

(-) R[oman] **Pyskło**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 295–298.

1956 listopad 9, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 79/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**

Warszawa, dnia 9 listopada 1956 r.
Ścisłe tajne

Biuletyn nr 79[/56]

^aW dniu 5 listopada br. o godz. 6.30 robotnicy huty „Zawiercie” ^b(Katowice)^b wywieźli na taczkach z huty 4 inżynierów zatrudnionych na kierowniczych stanowiskach. Robotnicy zażądali również usunięcia 6 innych pracowników wspomnianej huty. Wymienionym zarzucano niewłaściwy stosunek do załogi. Ustalono, że głównym inspiratorem powyższego był b[yły] pracownik organów bezpieczeństwa^a.

W tym samym dniu do CZPH zgłosiła się 9-osobowa delegacja z walcowni drutu huty „Kościuszek” z następującymi postulatami:

- obniżenia planu produkcyjnego,
- zniesienia pracy w niedziele,
- wypłacenia wyrównania od maja br. na skutek tego, że plan był za wysoki.

W dniu 8 bm. do Bytomia przyjechała 17-osobowa grupa studentów z Politechniki Gdańskiej. Udała się ona na dół kopalni „Szombierki”. Studenci opowiadali górnikom, że został zamordowany tow[arzysz] Gomułka, w związku z czym aresztowano w Warszawie 700 osób. Dyskutowano także na temat wydarzeń na Węgrzech, solidaryzując się z rewolucjonistami węgierskimi. Wysuwano przy tym prowokacyjne hasła.

Jak ustalono, grupy studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie udały się także do miejscowości wojew[ództwa] katowickiego.

^cW Stoczni Remontowej ^bw Gdańsku^b w hali B-19 podczas zebrania występowały osoby z oskarżeniami poszczególnych pracowników organów bezpieczeństwa. Jeden z b[yłych] tajnych współpracowników bezpieczeństwa domagał się pobicia pracownika Wojew[ódzkiego] Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] i wywiezienia go na taczkach z zakładu^c.

^cW dniu 8 bm. w Fabryce Urządzeń Mechanicznych „Poręba” koło Zawiercia ^b(Katowice)^b po masowce wyrzuconych zostało za bramę fabryki czterech b[yłych] pracowników bezpieczeństwa publicznego. Wyłoniona komisja żądała zapoznania się z materiałami Referatu Ochrony^c.

^{a-a} Przy akapicie dopisano odręcznie: 2 i przekreślono.

^{b-b} Podkreślono odręcznie.

^{c-c} Przy akapicie dopisano odręcznie: 1 i przekreślono.

W godzinach popołudniowych dnia 8 bm. w Wieliczce (Kraków) wywieszono zostały 2 ulotki o treści skierowanej p[rzeciw]ko premierowi Kadarowi oraz nawołującej młodzież do bicia żołnierzy radzieckich, stacjonujących w Wieliczce.

Przy ul. Narutowicza w Łodzi w dniu 7 bm. znaleziono ulotkę o treści: „Rodacy, wzywamy was do masowych wystąpień w razie zamachu na tow[arzysza] Wiesława. Komitet ZSZC – Pająk”.

W dniu wczorajszym prymas Wyszyński przyjął delegację studentów warszawskich i w wygłoszonym przemówieniu dziękował studentom za pamięć i przywiązanie do Kościoła katolickiego, mówiąc m[iędzy] inn[y]mi: „Wy uczycie się i ja uczyłem się ostatnio przez całe 3 lata. Z nauki tej wyciągnąłem wniosek, że należy w pokoju budować nowe życie. Dlatego i wy winniście swoje doświadczenie wykorzystać dla pokojowego budownictwa swojej przyszłości, wiążąc swoje losy z Kościołem katolickim”. Poza tym Wyszyński chwalił studentów za ich bojową postawę polityczną, zalecając teraz zachowanie spokoju, gdyż zasadniczy cel został już osiągnięty.

W dniu 5 bm. Wyszyński brał udział w posiedzeniu kapituły warszawskiej, gdzie podzielił się swoimi pragnieniami i zamierzeniami. Oświadczył, iż jest bardzo zadowolony z powrotu na stanowisko prymasa oraz zapowiedział, że będzie wizytował wszystkie kurie, celem zorientowania się w sytuacji Kościoła. Pragnie, aby stosunki między państwem a Kościołem układały się pomyślnie i będzie dążył do zmiany dekretu o obsadzeniu stanowisk kościelnych, gdyż – jego zdaniem – dekret w dotychczasowym brzmieniu kępuje rozwój inicjatywy Kościoła, a niekiedy bezpodstawnie krzywdzi księży. Przypuszcza też, że pierwsze rozmowy Komisji Rządu i Episkopatu będą kluczem do zawarcia konkordatu z Watykanem.

Ks. Weber jest zdania, że rząd nie powinien się zgodzić na zniesienie powyższego dekretu, gdyż umożliwiłoby to prymasowi i reakcyjnym biskupom odsunięcie od władzy kościelnej niewygodnych im księży postępowych. Dekret ten – według niego – powinien być tylko zmodyfikowany. Przypuszcza on również, że w czasie obrad komisji i episkopatu kler będzie stosował nacisk na rząd wszelkimi dostępnymi mu środkami, aby jak najwięcej zyskać dla siebie. Podobne zdania wypowiadał ks. Wójcik z parafii na Kole.

Ponadto szereg księży stwierdza, że Wyszyński poważnie się zmienił, czego dowodem jest wielki patriotyzm u niego, którego poprzednio nie przejawiał. Dlatego też wypowiadają się niekiedy, że „prymas idzie na pasku rządu, gdyż musi odpłacać za zwolnienie go i widocznie otrzymał legitymację partyjną”.

W powiecie Nowogard (Szczecin) wśród ludności narodowości niemieckiej rozpowszechnia się propaganda rewizjonistyczna i odwetowa, grożąca Polakom samosądami za dotychczasowe cierpienia. W środowiskach ukraińskich notuje się wypowiedzi domagające się wycofania wojsk radzieckich z terenu Polski, co umożliwi im rozprawienie się z Polakami.

W dniu 7 bm. o godz. 18.00 czterech żołnierzy radzieckich stacjonujących w Siedlcach (Warszawa), idąc ulicą w stanie nietrzeźwym, biło pasem wojskowym przechodzących obywateli. Pobili oni funkcjonariusza MO, który usiłował interweniować. Żołnierze zostali zatrzymani i przekazani władzom radzieckim.

W tym samym dniu 3 żołnierzy radzieckich wtargnęło do mieszkania osoby prywatnej na terenie m. Siedlce, gdzie zdemolowali mieszkanie, po czym zbiegli. Powyższą sprawą zajęła się prokuratura radziecka.

Za zgodność:

(-) **Pyskło**, R[oman], mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 299–301.

1956 listopad 10, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 80/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, 10 listopada 1956 r.
Ściśle tajne

Biuletyn nr 80[56]

We Wrocławiu krążą różne pogłoski na temat powrotu tow[arzysza] Mazura¹ m[ie]dzy inn[y]mi, że „Mazur w Moskwie formuje rząd polski, a w Polsce niewątpliwie jeszcze powstanie taka sytuacja, jak na Węgrzech”, „tow[arzysz] Mazur powrócił z ZSRR z zamiarem zamordowania tow[arzysza] Gomułki i przywrócenia takiej samej sytuacji w Polsce, jaka panowała do ostatniego okresu czasu”, „przeciwnicy tow[arzysza] Gomułki zorganizowali grupę na czele z Mazurem, która ma za zadanie przechwycić władzę w Polsce. Ta sama grupa ludzi posiada listę z nazwiskami 10 000 osób, które zostaną wywiezione na Sybir”. Podobne pogłoski krążą w Warszawie.

W jednej w restauracji we Wrocławiu dnia 5 bm. czterech żołnierzy WP, będąc w stanie nietrzeźwym, zmusiło 3 żołnierzy radzieckich do opuszczenia restauracji.

W Michałowie pow. Białystok dnia 9 bm. 4 robotników zabrało z miejscowej biblioteki dzieła Lenina i Stalina, które publicznie spalili przed gospodą. Wymienieni zostali zatrzymani przez MO.

W dniu 8 bm. w Łodzi znaleziono 11 szt[uk] ulotek wykonanych odręcznie z następującymi hasłami: „Towarzysze, w związku z sytuacją na Węgrzech nie uczęszczajcie na filmy i imprezy sportowe radzieckie”, „Bracia, strzeżcie kierownictwa partii, aby nie było tak jak na Węgrzech”, „Robotnicy sowieccy oszukali nas. Nie pragną socjalizmu, lecz pragną was wykorzystać” itp.

Na dwóch ulicach Warszawy (al. I Armii Wojska Polskiego i Marszałkowska) zauważono napisy dokonane kredą o treści: „Precz ręce od Węgier”, „Ludu Warszawy, chwyć za broń”, „Precz z zakłamaniem komunistycznej obłudy”.

W dniu 8 bm. na 2. ulicach Krakowa ukazały się napisy antyradzieckie, wykonane farbą olejną.

W Parczewie (Lublin) na jednym z domów umieszczono hasło antyradzieckie, wykonane z wycinków z gazet.

¹ Franciszek Mazur (1895–1975), działacz komunistyczny. Członek WKP(b), w latach 1930–1938 w KC KPP, nadzorował pracę KPZU. W czasie II wojny światowej w ZSRR. Po powrocie do kraju w KC PPR i PZPR, w latach 1950–1956 w BP, w okresie 1959–1964 członek CKR PZPR. W latach 1946–1956 poseł do KRN, na Sejm Ustawodawczy i Sejm PRL, następnie ambasador PRL w Czechosłowacji (do 1965).

^aW dniu 8 bm. w szkole podstawowej w Sierpcu ^b(Warszawa)^b uczniowie kl. V i VI pobili ucznia tejże szkoły, syna b[yłego] członka KPP, obecnie czł[onka] PZPR – za to, że wyszedł z klasy podczas odmawiania modlitwy^a. W tejże samej szkole przygotowywana jest petycja, w której uczniowie domagają się wprowadzenia w szkole nauki religii. Petycję tę zamierzają doręczyć miejscowemu księdzu.

Dnia 6 bm. w m. Żukówka pow. Sochaczew (Warszawa) grupa kobiet domagała się wprowadzenia w szkole podstawowej nauki religii i zawieszenia krzyży w klasach.

^cDnia 7 bm. w grom. Tanowo pow. ^bSzczecin^b na sesji GRN sekretarz tejże GRN oświadczył zebrany, że był wykorzystywany operacyjnie przez Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] oraz wymienił nazwiska osób pozostających w zainteresowaniu organów bezpieczeństwa. W dalszym swym wystąpieniu domagał się zdjęcia ze stanowiska pracownika Pow[iatowego] Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Szczecinie, który obsługuje teren gromady Tanowo^c.

W dniu 6 bm. podczas pobytu załogi kutrów rybackich NRD (30 osób) w gospodzie w Pucku jeden z marynarzy NRD napluł do talerzy oficerowi Marynarki Wojennej i jednemu z polskich rybaków, mówiąc: „Ty polska świnió, już niedługo przyjdą Niemcy na Półwysep Helski”. Na interwencję wym[ienionego] oficera Niemiec został zabrany przez patrol do Komendy Garnizonu WP, skąd został następnie zwolniony. Po powrocie do gospody wymieniony Niemiec uderzył w twarz polskiego rybaka, na co nikt z obecnych w gospodzie nie zareagował. Marynarze niemieccy po wyjściu z gospody śpiewali faszystowskie piosenki.

Za zgodność:

(–) **Pyskło** R[oman], mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 302–303.

^{a-a} Na lewym marginesie dopisano odręcznie: 2 i przekreślono.

^{b-b} Podkreślono odręcznie.

^{c-c} Na lewym marginesie dopisano odręcznie: 1 i przekreślono.

1956 listopad 12, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 81/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 12 XI 1956 r.
Ścisłe tajne

Biuletyn nr 81[56]

9 listopada br. na terenie m. Elbląga (Gdańsk) rozkolportowano ulotki z hasłami: „Precz z Moskwą, Moskwa morduje ludzi, precz z okupantem”. Ulotki w liczbie 50 sztuk odbite zostały czcionkami drukarskimi.

7 listopada br. w Lipnie (Bydgoszcz) znaleziono 2 ulotki, które zawierały m.in. hasła: „Uwaga, popieramy program tow[arzystwa] Gomułki i żądamy: wypowiedzenia traktatu warszawskiego, ogłoszenia neutralności Polski, likwidacji UB, rewizji granic wschodnich”.

Na klatce schodowej jednego z domów mieszkalnych w Katowicach znaleziono wykonaną na maszynie ulotkę o treści antyradzieckiej, wzywającą studentów, robotników, chłopów i inteligencję do podjęcia wspólnej walki „o godność prawdziwego człowieka”.

7 listopada br. w Jarocinie (Poznań) na gablotce TPPR zostało naklejone hasło z żądaniem wycofania wojsk radzieckich z Polski.

7 listopada br. na terenie Włoszczowy (Kielce) rozklejono 3 odręcznie wykonane ulotki o treści skierowanej przeciwko władzy ludowej w Polsce i przeciwko Związkowi Radzieckiemu.

8 listopada br. na budynku szkolnym oraz w kilku innych punktach miasta Włoszczowa (Kielce) znaleziono 8 ulotek pisanych odręcznie o treści: „Chcemy wolności”, „Precz z językiem rosyjskim w szkole”.

7 listopada br. na murze okalającym szpital w Bielszowicach (Katowice) dokonano napisu o treści antyradzieckiej i solidaryzującej się z Węgry.

Na szybach wystawowych zakładu fotograficznego i zegarmistrzowskiego w Wirku koło Nowego Bytomia zostały naklejone hasła: „Niech żyje Wehrmacht”, „Precz z radziecką okupacją”.

9 listopada br. na terenie WSK w Świdniku (Lublin) ujawniono odręczny napis skierowany przeciwko KPZR, sojuszowi polsko-radzieckiemu i marszałkowi Rokossowskiemu.

7 listopada br. w nocy na terenie Gorzowa (Zielona Góra) na murach domów dokonano 4 napisów o treści antyradzieckiej.

^{a-a}W Wojewódzkich Urzędach [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] ^{b-b}w Krakowie, Olsztynie, Gdańsku i Katowicach^b otrzymano informacje o przesłaniu anonimów

^{a-a} Na marginesie dopisano odręcznie cyfrę: 1 i przeprowadzono ją na: 3.

^{b-b} Podkreślono odręcznie.

do czł[onków] partii i b[yłych] pracowników organów bezpieczeństwa, grożących im śmiercią za dotychczasową działalność^a.

^cJeden z adwokatów rozsiewa wśród pracowników sądu w Tarnowie ^b(Kraków)^b plotki, że obok [gmachu] Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Bochni wykopano 5 trupów ludzi, którzy zostali zamordowani przez organa bezpieczeństwa^a.

^cW Zakładach im. H[ipolita] Cegielskiego¹, „Pomocie” i innych ^b(Poznań)^b niektórzy robotnicy domagają się ujawnienia wszystkich tajnych współpracowników organów bezpieczeństwa. Podobne żądania notuje się również na terenie województwa^c.

Działacz chadecji z Łodzi oświadczył, że ostatnio odbyła się rozmowa sekretarza generalnego Spasińskiego² z kilkoma chadeczkami, na której stała się sprawa reaktywowania stowarzyszenia ChD, m.in. zwrotu Domu Ludowego przy ul. Tuwima. Oświadczył on również, że SN w obecnym ustroju nie ma racji bytu, natomiast chadecja może być reaktywowana i jeśli tylko to nastąpi, to byli członkowie SN wejdą do chadecji i będą stanowić – ze względu na ilość – poważną siłę, która będzie w dużym stopniu decydować o życiu politycznym.

Kuria biskupia rozesłała do dziekanów w woj. bydgoskim (ci z kolei do wszystkich proboszczów) pismo, które nakazuje księżom domaganie się nauki religii we wszystkich szkołach, także zawodowych uzasadniając to, że mocą ustawy z 10 IX 1956 r. szkoły zawodowe zostały włączone do resortu ministra oświaty.

Na zebraniach komitetów rodzicielskich w Pacanowie, Sroczkowie pow. Busko (Kielce) oraz na posiedzeniu Powiatowego Komitetu Frontu Narodowego w Busku niektórzy dyskutanci wysuwali propozycje przywrócenia nauki religii w szkołach oraz zawieszenia krzyży. Wielu spośród zebranych poparło te propozycje.

Do księdza w Bielinach (Kielce) zgłosiła się około 100-osobowa grupa rodziców dzieci uczęszczających do szkół z zapytaniem, dlaczego w miejscowej szkole nie ma nauki religii. Wyrazili oni chęć udania się w tej sprawie do władz wojewódzkich w Kielcach, jednak za radą księdza delegacja do Kielc nie pojechała.

Uzyskano informację, że górnicy kopalni „Rydułtowy” są niezadowoleni z zarządzenia Ministerstwa Górnictwa, które w miesiącu grudniu zaplanowało 3 niedziele wydobycze. Mówią oni, że za przykładem górników z kopalni „Anna” nie stawiają się w ogóle do pracy.

Za zgodność:

(–) R[oman] **Pyskło**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 304–306.

^{c-c} Na marginesie dopisano odręcznie cyfrę: 1 i przekreślono.

¹ Nazwę oficjalnie przywrócono dopiero 10 grudnia 1956 r.; zob. Biuletyn Dzienny 286/54, przypis 1.

² Stanisław Jan Spasiński vel Leon Robak (1896–1969), działacz chadeccki. Od 1926 r. członek Rady Naczelnej Polskiego Stronnictwa Chrześcijańskiej Demokracji, w latach 1926–1934 radny m. Warszawy, od czerwca 1938 r. sekretarz generalny Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego RP. Po kampanii wrześniowej internowany na Węgrzech, gdzie m.in. był prezesem Polskiego Komitetu Repatriacyjnego. Do Polski powrócił w grudniu 1945 r. Brak informacji o działalności po wojnie. Zob. szerzej A.A. Zięba, *Spasiński Stanisław Jan [w:] Polski Słownik Biograficzny*, t. LI, z. 1 (168), Warszawa-Kraków 2002.

1956 listopad 14, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 82/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 14 XI 1956 r.
Ścisłe tajne

Biuletyn nr 82[/56]

^aWe wsi Gradostawice¹ pow. Tomaszów ^bLubelski^b dnia 11 bm. w godzinach wieczornych nieustalony dotychczas sprawca oddał strzał z dubeltówki do jadącego motocyklem funkcjonariusza Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego] w Tomaszowie^a.

^aNa ulicy w Radomiu ^b(Kielce)^b dnia 9 bm. przez dwóch osobników został napadnięty i pobity funkcjonariusz Delegatury Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego]. O dokonanie powyższego podejrzani są pracownicy Zakładów Metalowych, którzy znają poszkodowanego jako funkcjonariusza organów bezpieczeństwa^a.

W godzinach nocnych do sekretarza Powiatowej Rady Narodowej w Chojnicach (Bydgoszcz) telefonował nieznany osobnik, który grożąc polecił mu zrezygnować z zajmowanego stanowiska.

Kierownik wydziału odlewni huty „Zabrze” w Katowicach (aktywista partyjny) otrzymał list anonimowy, w którym autor nazywa go stalinowcem i wyzyskiwaczem. Pod treścią wyrysowana jest szubienica.

Sekretarz Komitetu Powiatowego PZPR w Chojnicach (Bydgoszcz) otrzymał pocztą anonim pogróżkowy, w którym autor m.in. żąda zdjęcia z gmachu komitetu czerwonej flagi.

11 listopada br. w godzinach wieczornych wrzucono kamień do mieszkania oficera radzieckiego zamieszkałego na terenie Świnoujścia.

8 bm. w różnych punktach miasta Zielona Góra ujawniono 15 ulotek wykonanych odręcznie, nawołujących mieszkańców miasta do zbrojnego wystąpienia przeciwko Zw[iązkowi] Radzieckiemu oraz solidaryzowania się powstańcami węgierskimi.

W okolicy wsi Klusy i Ogródek pow. Ełk (Białystok) zebrano 67 egz[emplarzy] ulotek wykonanych ręczną drukarką o treści nawołującej do walki z komunizmem.

W Łodzi znaleziono 3 ulotki, w tym jedna wykonana ręczną drukarką, o treści antyradzieckiej i nawiązującej do wypadków na Węgrzech.

12 bm. przy jednej z ulic w Łodzi znaleziono odręcznie wykonaną ulotkę, w której autor nawołuje uczniów szkół do walki o wprowadzenie nauki religii i zniesienie języka rosyjskiego. Ulotka nosi podpis: „Uczniowie”.

^{a-a} Na marginesie dopisano odręcznie cyfrę: 1 i przekreślono.

^{b-b} Podkreślono odręcznie.

¹ Miejscowość nieustalona. Być może Grodyławice.

13 bm. na jednej z ulic w Zamościu (Lublin) ujawniono 6 odręcznie wykonanych ulotek szkalujących ZSRR i zapowiadających upadek komunizmu. Ulotki zaopatrzone były podpisem: „OWM”.

Na terenie m. Płocka (Warszawa) w nocy z 9 na 10 bm. wywieszone zostały 3 ulotki (wykonane odręcznie) zawierające antyradzieckie hasła.

Na budynku szkoły ogólnokształcącej w Chojnicach (Bydgoszcz) ujawniono plakat wykonany odręcznie o treści antyradzieckiej.

W Łodzi na jednym z parkanów dokonane zostały wapnem napisy o treści domagającej się wycofania wojsk radzieckich z Węgier i nawołującej do bojkotowania filmów radzieckich.

Na jednej z ulic w Bydgoszczy ujawniono napis skierowany przeciwko ZSRR.

W dalszym ciągu notuje się wypadki niszczenia portretów B[olesława] Bieruta i K[onstantego] Rokossowskiego. W jednym wypadku w szkole podstawowej w gromadzie Bystra pow. Gorlice (Rzeszów) uczniowie zniszczyli podręczniki [do] języka rosyjskiego i odmówili uczenia się tego przedmiotu.

^aW cukrowni „Łubna” w Kazimierzy Wielkiej ^b(Kielce)^b odbyło się zebranie pracowników, na którym podjęto uchwałę domagającą się zwolnienia z pracy w wymienionym zakładzie b[yłego] pracownika organów bezpieczeństwa, zarzucając mu terror i szantaż wobec ludności. Robotnicy wspomnianej cukrowni zamierzają zwołać drugie zebranie i podjąć decyzję w sprawie usunięcia z pracy sekretarza POP i kierownika kadr^a.

^aNa zebraniu sprawozdawczo-wyborczym POP przy Dyrekcji Kolejowej w ^bKrakowie^b wystąpił b[yły] kierownik Wydziału Komunikacyjnego KW PZPR w Krakowie oświadczając, że za całe zło w życiu naszego kraju odpowiedzialne są urzędy bezpieczeństwa, przy czym zaatakował b[yłych] pracowników Wydziału Ochrony przy DOKP, twierdząc, że posiadali oni ludzi, którzy im donosili wszystko o pracownikach PKP. Wymieniony zaproponował powołanie komisji, która przejrzałaby materiały uzyskane na pracowników PKP dla stwierdzenia, na kogo i przez kogo były one pisane. Wystąpienie wymienionego wywołało wzrost nastrojów przeciwko urzędowi [do spraw] bezpieczeństwa [publicznego]^a.

^aNa zebraniu w WSK Gorzyce pow. Tarnobrzeg ^b(Rzeszów)^b dwaj pracownicy (jeden czł[onek] PZPR) domagali się ujawnienia tajnych współpracowników RW i dokonania rewizji pracy Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] w Gorzycach oraz wyciągnięcia wniosków w stosunku do b[yłego] szefa RW i dwóch innych pracowników. Do wyjaśnienia tych spraw zebranie powołało komisję^a.

Na terenie Zakładów Radiowych im. Kasprzaka w W[arszawie] pracownicy wymieniają między sobą teksty wypowiedzi poszczególnych członków KC, którzy na III Plenum występowali przeciwko tow[arzyszowi] Gomułce.

Wśród kleru województwa olsztyńskiego, w kurii i wśród członków kapituły ocenia się obecną sytuację jako pozytywną dla Kościoła, wymienia się przy tym możliwość nawiązania konkordatu.

Niektórzy księża kurialiści z Krakowa wyrażają zadowolenie z powrotu tow[arzystwa] Gomułki, spodziewają się ulg dla Kościoła, ale od ostatecznej oceny radzą się wstrzymać aż do pełnego wyjaśnienia sytuacji.

Wśród jezuitów w Warszawie żywo dyskutowane są ostatnie zmiany. Ogólnie ocenia się tam, że program nakreślony przez tow[arzystwa] Gomułkę jest do przyjęcia rów-

niez przez katolików, oczekują jednak zajęcia stanowiska w sprawie Kościoła. Jezuici przygotowują się do wznowienia swoich wydawnictw. Panuje również wśród nich pogląd, że otwierają się możliwości stworzenia partii katolickich.

Biskup Baraniak² żywo interesuje się zaszłyimi zmianami, jego zdaniem dojdzie na pewno do pomyślnego rozwoju Kościoła. Zmiany w KC ocenia pozytywnie, brak Mazura w Biurze Politycznym ocenił jako bezpośredni skutek za jego postępowanie w sprawach prymasa i Kościoła, a niewybranie do Biura [Politycznego KC PZPR] Rokossowskiego komentuje jako koniec supremacji ZSRR. Uważa, że dojdzie do nawiązania stosunków z Watykanem, co przyniesie Polsce korzyści na arenie międzynarodowej.

Za zgodność:

(-) R[oman] **Pyskło**, mjr

Rozesłano wg rozdzielnika nr 6

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 307–310.

² Antoni Baraniak (1904–1977), arcybiskup, salezjanin. Absolwent teologii i prawa kanonicznego na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie, pracownik Roty Rzymskiej i Kongregacji Soboru. Sekretarz i kapelan prymasa Polski kard. Augusta Hlonda w latach 1933–1948, z którym w czasie wojny przebywał w Rzymie. Od 1949 r. sekretarz i kapelan kard. Stefana Wyszyńskiego, w okresie 1951–1957 biskup sufragana gnieźnieński, od 1951 r. pracownik Sekretariatu Prymasa Polski. W 1953 r. aresztowany, przetrzymywany w więzieniu w Warszawie i poddany śledztwu, w czasie którego był torturowany. Nie zdołano od niego wydobyć zeznań kompromitujących kardynałów Hlonda i Wyszyńskiego, zwolniony 30 października 1956 r. Od 1957 r. arcybiskup metropolita poznański, uczestnik Soboru Watykańskiego II w latach 1962–1965, współorganizator uroczystości Millenium Chrztu Polski w 1966 r.

1956 listopad 16, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
nr 83/56

Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 16 XI 1956 r.
Ścisłe tajne

^a**Biuletyn nr 83[/56]**

12 listopada br. w gospodzie w Łądku-Zdroju (Wrocław) jeden z mieszkańców, będąc w stanie nietrzeźwym, uderzył oficera radzieckiego i prowokował obecnych w lokalu do antyradzieckich wystąpień. Obecne w gospodzie osoby wyrzuciły awanturującego się osobnika.

13 listopada br. w godzinach nocnych w Łądku-Zdroju pięciu osobników, będących w stanie nietrzeźwym, przed budynkiem sanatoryjnym Armii Radzieckiej wznosiło okrzyki antyradzieckie i obrzuciło budynek kamieniami. Jeden z osobników oddał w stronę sanatorium kilka strzałów. Zatrzymano 3 osoby.

W miejscowości Pniewy pow. Szamotuły (Poznań) z miejscowego baru został wyrzucony przez jednego z obywateli żołnierz Armii Radzieckiej.

W nocy z 13 na 14 listopada br. w miejscowości Raków pow. Opatów (Kielce) nieustaleni dotychczas sprawcy przy pomocy materiału wybuchowego usiłowali zburzyć pomnik przyjaźni polsko-radzieckiej. W wyniku wybuchu uszkodzona została część pomnika i zniszczony napis.

W tym samym czasie w Rakowie dokonanych zostało szereg napisów antyradzieckich i antypaństwowych.

W Szprotawie (Zielona Góra) zerwano gwiazdy z 6 nagrobków poległych żołnierzy Armii Radzieckiej.

W Połczynie-Zdroju pow. Świdwin^b (Koszalin) zerwano powtórnie gwiazdę z pomnika wdzięczności Armii Radzieckiej.

12 listopada br. wieczorem dwaj żołnierze Armii Radzieckiej wywołali w stanie nietrzeźwym awanturę w sklepie w Świtoszowie pow. Świdnica (Wrocław), tłukąc przedmioty, obrzucając obecnych w sklepie wulgarnymi zwrotami i rzucając groźby w rodzaju: „My was, Polaczki, wystrzelamy”. Po tej awanturze udali się na wieś, gdzie w sposób chuligański poszukiwali dziewcząt i bili pasami mieszkańców. Żołnierze ci zostali zatrzymani przez powiadomioną o zajściu jednostkę radziecką.

^a Z lewej strony dokumentu opatrzona nieczytelnym podpisem odręczna adnotacja o treści: gab[inet] zwrot. 17 XI [19]56 [r].

^b Było: Świdnik.

9 listopada br. w nocy na terenie Nowego Tomyśla (Poznań) rozrzucono 40 szt[uk] ulotek z hasłami: „Sowieci do domu – żądamy suwerenności”.

11 listopada br. na słupach przy dwóch ulicach w Bydgoszczy ujawniono 2 ulotki (wykonane prawdopodobnie na maszynie drukarskiej) z hasłami antyradzieckimi.

Na terenie miasta Sucha (Kraków) dnia 10 listopada br. rozkolportowanych zostało 10 egz[emplarzy] ulotek (wykonanych odręcznie) o treści antypartyjnej i antyradzieckiej.

11 listopada br. w Zawichoście pow. Sandomierz (Kielce) na tablicy ogłoszeń wywieszono odręcznie wykonaną ulotkę nawołującą do solidaryzowania się z powstańcami na Węgrzech. Pod treścią umieszczone jest hasło: „My chcemy wolności”.

12 listopada br. w gromadzie Sława pow. Świdwin (Koszalin) ujawniono 2 odręcznie wykonane ulotki z hasłami: „Bracia Rodacy – nadchodzi dzień wolności dla nas”, „Precz z komunizmem – żądamy wolności, wyniszczenia zwolenników komunizmu, żądamy podwyżki płac”. Obie ulotki nosiły podpis: „Oddział Partyzantki im. Michała Żymierskiego”.

Na terenie szkoły podstawowej w Świnoujściu (Szczecin) dnia 13 listopada br. uczniowie rozkolportowali ulotki o treści: „Precz z Sowietami – krew za krew”.

13 listopada br. w godzinach nocnych w Gorcach pow. Wałbrzych (Wrocław) znaleziono 9 odręcznie sporządzonych ulotek o treści: „Armia Czerwona mordercą Węgrów”, „Pomścimy Węgrów”, „Rosjanie do Rosji”.

15 listopada br. na terenie Wrocławia znaleziono ulotki o następującej treści: „Dość mamy sowieckiej niewoli – Moskale precz do swego kraju, a Żydzi z wami na Sybir, bijmy pachołków Kremla”. Ulotki sporządzono przy pomocy ręcznej drukarki.

W nocy z 12 na 13 listopada br. w Zamościu (Lublin) na budynku Prezydium Pow[iatowej] Rady Narodowej wywieszony został antyradziecki transparent.

W nocy z 13 na 14 listopada br. na terenie miasta Kielce dokonanych zostało 9 napisów o treści: „Walczmy o wolność Węgier i naszą”, „Żądamy wolności dla Węgier”, „Wolność Węgier – wolność nasza”, „Precz z komunizmem”.

13 listopada br. w nocy w pięciu punktach miasta Kościan (Poznań) wykonano farbą napisy skierowane przeciwko ZSRR i K[onstantemu] Rokossowskiemu.

^{c-c}12 listopada br. wieczorem do bramy domu ^{d-d}w Poznaniu^d, gdzie mieszkają rodziny funkcjonariuszy bezpieczeństwa i milicji wrzucono butelkę z płonącą benzyną.

Jeden z funkcyj[onariuszy] Wojew[ódzkiego] Urzędu do spraw Bezpieczeństwa [Publicznego] ^{d-d}w Poznaniu^d zaczepiony został na Dworcu Głównym przez pracownika PKP, który w wulgarny sposób odgrażał się funkcjonariuszom bezpieczeństwa wykrzykując, że wszystkich powinna spotkać kara, taka jak kpr. Izdebnego¹ i że teraz „ubowców rozdierać będą bronami”.

^{c-c} Na lewym marginesie dopisano odręcznie cyfrę: 1 i przekreślono.

^{d-d} Podkreślono odręcznie.

¹ Zygmunt Izdebný (ur. 1930), kpr., wykształcenie: 7 klas. Od listopada 1955 r. wartownik w WUdsBP w Poznaniu. Rozpoznany przez demonstrantów 28 czerwca 1956 r. w Poznaniu jako funkcjonariusz bezpieki, pobity – najpierw na ul. Dąbrowskiego, następnie (ok. godz. 14.00) na Dworcu Głównym PKP. Przez pewien czas tłum nie dopuszczał do udzielenia mu pomocy przez lekarzy z karetki pogotowia. W wyniku obrażeń Izdebný zmarł po przewiezieniu do szpitala. AIPN Po, 084/2473, Akta osobowe Izdebnego Zygmunta s. Franciszka.

9 listopada br. we Włoszczowie ^d(Kielce)^d kilku nieustalonych osobników pobiło dotkliwie kierownika konsumu (b[yłego] funkcj[onariusza] MO). Poszkodowany na skutek złamania nogi przebywa w szpitalu.

15 listopada br. na przystanku PKS w Końskich ^d(Kielce)^d został napadnięty i dotkliwie pobity pracownik Powiatowego Urzędu [do spraw Bezpieczeństwa Publicznego]. Poszkodowanego przewieziono do szpitala MSW w Kielcach. Sprawcy podczas napadu wznosili okrzyki: „Bić stalinowca”. Prokurator powiatowy zastosował areszt wobec dwóch napastników.

15 listopada br. ^dw Kielcach^d został napadnięty przez notorycznego awanturnika b[yły] pracownik organów bezpieczeństwa. Napastnik usiłował pobić napadniętego i groził mu zamordowaniem. W czasie napadu awanturnik wzywał do bicia inne osoby. Sprawą zajął się prokurator wojewódzki.

10 listopada br. w m. Książki pow. Wąbrzeźno ^d(Bydgoszcz)^d przy szosie wywieszony został plakat (wykonany odręcznie) z nagłówkiem „lista szpicli”, pod którym wyszczególnione zostało 48 nazwisk mieszkańców tej gromady (14 czł[onków] PZPR, 5 – ZSL, 29 bezpartyjnych). Wśród wymienionych znajdują się nazwiska 6 b[yłych] tajnych współpracowników bezpieczeństwa.

Na terenie woj. ^dkieleckiego^d notuje się wrogie wypowiedzi pod adresem pracowników aparatu bezpieczeństwa, np. pracownik Huty im. Nowotki w Ostrowcu wśród pracowników biura technologicznego wypowiedział się: „Dla ubowców i ich szpicliów nigdzie miejsca nie ma”. Dwaj inni pracownicy tej huty wypowiadają się, że pracowników organów bezpieczeństwa zatrudnionych w administracji winno się zwalniać. Podobnie wypowiadają się inni obywatele żywiąc nadzieję, że po rozwiązaniu organów bezpieczeństwa będzie się można odpłacić ich pracownikom za wyrządzone krzywdy.

^eDnia 13 listopada br. na odbytej masówce w Wydziale Mechanicznym Huty im. Nowotki w Ostrowcu ^d(Kielce)^d pracownicy podjęli decyzję zdjęcia ze stanowiska brygadzysty – b[yłego] pracownika organów bezpieczeństwa, zarzucając mu krzywdzenie w przeszłości klasy robotniczej^e.

Za zgodność:

(–) R[oman] **Pyskło**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 311–314.

^{e-e} Na lewym marginesie dopisano odręcznie cyfrę: 1 i przekreślono.

1956 listopad 23, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 85/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 23 XI 1956 r.
Ścisłe tajne

Biuletyn nr 85[/56]

^aW gromadzie Przystajń^b pow. Kłobuck ^c(Katowice)° został zamordowany i wrzucony do studni sekretarz POP, członek Komitetu Powiatowego PZPR. Podejrzany o morderstwo jest ob[ywatel] Koziński, który obecnie wrócił z więzienia, gdzie odbywał karę za działalność bandycką^a.

Dnia 21 listopada br. około godz. 19.00 we Wrocławiu przy ulicy [św.] Antoniego w bramie jednego z budynków przez nieustalonych sprawców został zastrzelony obywatel narodowości żydowskiej Mutkiewicz Chaim, lat 34. Wymieniony pracował jako kierownik Spółdzielni Zegarmistrzowskiej „Precyzja”.

^aW nocy z 19 na 20 listopada br. pięciu osobników usiłowało pobić członka PZPR, zamieszkałego w gromadzie Radwanówka¹ pow. Janów Lubelski ^c(Lublin)°. Napastnicy po wejściu na podwórze domagali się, by wymieniony towarzysz wyszedł z mieszkania, przy czym wznosili okrzyki, że „nadszedł czas, aby rozliczyć się z komunistami”. W wyniku wszczętego alarmu przez napadniętego sprawcy zbiegli^a.

^dDnia 16 listopada br. robotnicy Fabryki Maszyn w Zawidowie pow. Lubań ^c(Wrocław)° na zebraniu powzięli uchwałę w sprawie usunięcia z pracy dyrektora, zmuszając go do opuszczenia fabryki. Przyczyną powyższego było to, że wspomniany dyrektor pracował w przeszłości w organach bezpieczeństwa.

Załoga kamieniołomów w Zarębie pow. Lubań ^c(Wrocław)° planuje zorganizować strajk protestacyjny przeciwko dyrektorowi, ponieważ jest on b[yłym] pracownikiem organów bezpieczeństwa. O powyższym powiadomiono Komitet Powiatowy PZPR.

21 listopada br. na zebraniu załogi Przedsiębiorstwa Budowy Sieci Elektrycznej ^cw Warszawie° jedna z pracownic w przemówieniu swym skierowanym przeciwko organom bezpieczeństwa oświadczyła m.in. że „nikt z rodzin pracowników bezpieczeństwa publicznego nie powinien nadal pozostać w pracy na tamtejszym zakładzie oraz powinno się ich traktować jak b[yłych] Volksdeutschow”.

^{a-a} Na lewym marginesie dopisano odręcznie cyfrę: 2 i przekreślono.

^b Było błędnie: Przystań

^{c-c} Podkreślono odręcznie.

^d Przy każdym akapicie na lewym marginesie dopisano odręcznie cyfrę: 1 i przekreślono.

¹ Gromada Radwanówka istniała do 1954 r., następnie weszła w skład gromady Potok Wielki.

Wśród niektórych mieszkańców Wołomina ^e(Warszawa)^e notowane są wypowiedzi, że „w niedługim czasie rozprawią się z pracownikami bezpieczeństwa i będą ich wieszac”.

W powiecie Maków Mazowiecki ^e(Warszawa)^e dwaj osobnicy, którzy byli aresztowani przez tamt[ejszy] Urząd [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] za współpracę z bandą, grozili jednemu z funkcjonariuszy bezpieczeństwa, „że się z nim w najbliższym czasie rozprawią”.

W powiecie Mińsk Mazowiecki ^e(Warszawa)^e zanotowano dwa wypadki ubliżania funkcjonariuszom bezpieczeństwa, którym grożono konsekwencjami za pracę w organach.

Funkcjonariusz Powiatowego Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa Publicznego w Tomaszowie Lubelskim ^e(Lublin)^e, będąc służbowo w terenie, wstąpił do gospody w gromadzie Susiec, gdzie rozpoznany został przez b[yłego] członka bandy „Ligoty”. Wymieniony, będąc w stanie nietrzeźwym, począł ubliżać funkcjonariuszom^e: „Wy komuniści, ubowcy, dosyć waszego rządu, wy mordercy narodu – skończyło się wam” itp. oraz usiłował go pobić, lecz miejscowi chłopci nie dopuścili do tego^d.

^fByli aktywiści PSL mikołajczykowskiego z Krzczonowa pow. Kazimierza Wielka ^e(Kielce)^e zwołali zebranie ludności Krzczonowa bez porozumienia z Prezydium GRN, na którym podjęto decyzję usunięcia dotychczasowych władz terenowych i wytypowano nowych kandydatów, rekrutujących się z b[yłego] PSL i ich zwolenników. W dyskusji zabrał m.in. głos b[yły] prezes gromadzki PSL (b[yły] organizator bandy), który nawoływał do rozliczenia się z członkami PZPR^f.

19 listopada br. dyrekcja Wrocławskich Zakł[adów] Metalurgicznych we Wrocławiu otrzymała drogą pocztową list anonimowy podpisany w imieniu załogi, domagający się zwolnienia z kierowniczych stanowisk obywateli narodowości żydowskiej, wymieniając ich nazwiska.

W Łodzi dnia 17 listopada br. wywieszono zostały dwie ulotki (wykonane odręcznie) o treści: „Polacy – dlaczego milczycie”, „Powstańcie przeciw węgierskim mordercom”.

Za zgodność:

(-) M[ieczysław] Stec, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 315–317.

^e Tak w tekście. Wcześniej i później mowa o jednym funkcjonariuszu.

^{f-f} Akapit przekreślony. Obok na lewym marginesie dopisano odręcznie cyfrę: 2 i przekreślono.

1956 listopad 25, Warszawa – Biuletyn Komitetu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego nr 86/56

**Komitet
do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
Gabinet Przewodniczącego**
L.dz. AE-30/56

Warszawa, dnia 25 XI 1956 r.
Ściśle tajne

Biuletyn nr 86[56]

14 listopada br. w godzinach wieczornych wybuchł pożar w gromadzie Brzeziny pow. Grodków (Opole), w wyniku którego spłonęła sterta z pszenicą (zbiór z 25 ha), stanowiąca własność spółdzielni produkcyjnej. Wstępne dochodzenie wykazało celowe podpalenie przy pomocy denaturatu i ropy.

25 listopada br. w Fabryce Porcelany Stołowej w Jaworz[yn]ie Śl[ąskiej] pow. Świdnica (Wrocław) usiłowano dokonać aktu dywersji poprzez podłożenie w czterech punktach ognia. Ogień został zauważony przez strażnika i zlikwidowany.

20 listopada br. na cmentarzu w Czersku pow. Chojnice (Bydgoszcz) nieustaleni sprawcy przewrócili obelisk wzniesiony ku czci poległych żołnierzy radzieckich.

Na cmentarzu miejskim we Włocławku (Bydgoszcz) w nocy z 19 na 20 listopada br. przewrócony został pomnik ku czci poległych żołnierzy Armii Radzieckiej.

Dnia 19 listopada br. w m. Jastrowie pow. Wałcz (Koszalin) przez nieustalonych dotychczas sprawców zniszczona została tablica z napisem na pomniku przyjaźni polsko-radzieckiej.

W dniu 20 listopada br. przy wymienionym pomniku znaleziono ulotkę o treści skierowanej przeciwko Komitetowi Miejskiemu PZPR i Miejskiej Radzie Narodowej, wzywającą do zdjęcia gwiazdy z pomnika i umieszczenia na jej miejsce godła polskiego. Autor ulotki grozi zburzeniem pomnika w wypadku niewypełnienia żądania.

Dnia 19 listopada br. na szosie między Szczecinkiem a Czaplankiem (Koszalin) nieustaleni dotychczas sprawcy ułożyli kamienie oraz przewrócili słup żelazny. Nadmienić należy, że wspomniana szosa prowadzi do m. Borne-Sulinowo, gdzie stacjonuje wojskowa jednostka radziecka.

^{a-a}W dniu 9 listopada br. b[yli] funkcjonariusz bezpieczeństwa zgłosił się do Komitetu Powiatowego PZPR w Głubczycach ^b(Opole)^b i złożył oświadczenie o rzekomym zamordowaniu w 1945 r. przez funkcjonariuszy Powiatowego Urzędu [Bezpieczeństwa Publicznego] w Głubczycach kilku osób, które zostały pochowane w ogrodzie przy Powiatowym Urzędzie [Bezpieczeństwa Publicznego]. Nadmienić należy, że w budynku tym w 1945 r. mieścił się szpital Armii Radzieckiej, następnie Powiatowy Urząd [Bezpieczeństwa Publicznego], a obecnie KP PZPR. Dnia 21 listopada br. na polecenie

^{a-a} Zaznaczono na lewym marginesie pionową linią, obok dopisano odręcznie cyfrę: 1 i przekreślono.

^{b-b} Podkreślono odręcznie.

Wojewódzkiej Prokuratury w Opolu, przy udziale komisji biegłych, w miejscach wskazanych przez tegoż funkcjonariusza wykopano dwa szkielety (kobiety i mężczyzny) ze szczątkami zbutwiałej odzieży i medalikiem niemieckim. Podczas tych czynności zgromadzili się liczni przechodnie, którzy wypowiadali krytyczne uwagi pod adresem Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego]^a.

^cPodczas odbywającej się sesji GRN w Brzoziu pow. Brodnica ^b(Bydgoszcz)^b nie dopuszczono przewodniczącego (czł[onka] PZPR) do prowadzenia zebrania. Z sali wznoszono okrzyki przeciwko wymienionemu, rzucono krzesłami itp. W czasie zajęć przewodniczący został pobity i wraz z instruktorem KP PZPR zmuszeni byli opuścić salę (przez okno). Milicja Obywatelska zatrzymała 4 osoby^c.

^aPracownik Biura Transportu w ^bBydgoszczy^b wypowiadał się, że ostatnie wypadki chuligańskie w Bydgoszczy¹ niepotrzebnie zaostrzyły czujność władz. Uważa on, że sytuacja dojrzała do poważniejszej akcji, podobnie jak w Poznaniu. Wypowiadał się, iż w pierwszym rzędzie należałoby zrobić „porządek” z organami bezpieczeństwa, milicją i „wszystkimi kruczkami” (mowa o b[yłym] I sekretarzu Komitetu Wojewódzkiego PZPR)^{a2}.

^aW Zakładach Tworzyw Sztucznych w Wąbrzeźnie ^b(Bydgoszcz)^b podczas wyborów do Rady Robotniczej, zebrani bardzo ostro występowali przeciwko organom bezpieczeństwa i b[yłym] funkcjonariuszom zatrudnionym na tymże zakładzie. Właściwa postawa trzech członków partii powstrzymała zebranych przed ewentualną demonstracją.

W wyniku tych zajęć b[yli] funkcjonariusze (pracownicy tych zakładów) złożyli rezygnację z pracy i zamierzają wysłać pismo do KC PZPR w celu zapewnienia im warunków i środków do życia^a.

^a23 listopada br. w Wojewódzkim Zarządzie Łączności we ^bWrocławiu^b odbyła się wojewódzka narada pracowników łączności. Na naradzie wysunięto wniosek powołania komisji celem ustalenia współpracowników organów bezpieczeństwa oraz funkcjonariuszy bezpieczeństwa, którzy z racji swych stanowisk zajmowali się obiektami pocztowymi. Dyrektor WZŁ oświadczył, że na sali znajduje się 40 proc. „konfidentów UB”, w związku z czym zebrani żądali ujawnienia ich przed zebraniem^a.

^{c-c} Zaznaczono na lewym marginesie pionową linią, obok dopisano odręcznie cyfrę: 2 i przekreślono. Cały fragment przekreślony.

¹ Chodzi o starcia w Bydgoszczy w dniu 18 listopada, podczas których spalono budynek z urządzeniami zagłuszającymi zagraniczne stacje radiowe i przewrócono maszt radiowy. Do rozpędzenia demonstrujących milicja i KBW użyły gazów łzawiących, 16 osób zatrzymano i postawiono przed sądem (13 osób skazano na więzienie). Podobno wydarzenia w Bydgoszczy miały skłonić władze do całkowitego zaprzestania zagłuszania zagranicznych audycji radiowych. Szerzej na ten temat zob. W. Jastrzębski, *Bydgoski Październik 1956* [w:] *Przełomowy rok 1956. Poznański Czerwiec. Polski Październik. Budapeszt. Materiały międzynarodowej konferencji naukowej. Poznań 26–27 czerwca 1996 roku*, pod red. E. Makowskiego i S. Jankowiaka, Poznań 1998, s. 153–159; S. Pastuszewski, *Bydgoski Listopad 1956*, Bydgoszcz 1996.

² Władysław Kruczek (1910–2003), działacz partyjny i związkowy. W latach trzydziestych w ruchu komunistycznym, członek KPP. Podczas wojny w ZSRR, od 1942 r. w Armii Czerwonej, następnie organizator PPR i GL na Rzeszowszczyźnie, w latach 1942–1945 więzień KL Auschwitz, Oranienburg i Sachsenhausen. Od 1945 r. w aparacie partyjnym: I sekretarz KM kolejno PPR i PZPR w Rzeszowie, w 1951 r. ukończył szkołę partyjną przy KC PZPR, sekretarz KW w Poznaniu (1951–1952), I sekretarz KW w Bydgoszczy (1952–1956), zastępca członka (1953–1954) i członek KC PZPR (1954–1981), I sekretarz KW w Rzeszowie (1956–1971), członek BP KC (1968–1980), przewodniczący CKKP PZPR (1980–1981). W latach 1971–1980 przewodniczący CRZZ, w okresie 1972–1980 zastępca przewodniczącego. Od 1980 r. do 1982 r. członek Rady Państwa. W okresie 1961–1985 poseł na Sejm PRL.

^dW ^bPoznaniu^b i ^bGdańsku^b na zebraniach w zakładach pracy i instytucjach domagano się ujawnienia tajnych współpracowników UB^d.

^aW DOKP ^bSzczecin^b powołano komisję, której celem ma być zbadanie krzywd wyrządzonych pracownikom PKP. Do komisji tej wpłynęły wnioski, by zwrócono się do Wojewódzkiego Urzędu [do spraw] Bezpieczeństwa [Publicznego] o ujawnienie nazwisk tajnych współpracowników b[ezpieczeństwa] p[ublicznego], z którymi pracownicy PKP^e chcą się osobiście rozprawić^a.

^aW gospodzie w Branicach ^b(Opole)^b komendant ORMO z Bliszczyc, czł[onek] PZPR, rozpoznał dwóch pracowników U[ds]B[P], którym odgrażał za prześladowanie b[yłych] członków AK. Pracownicy, nie wdając się z nim w rozmowę, opuścili lokal^a.

Za zgodność:

(-) M[ieczysław] **Stec**, mjr

Źródło: AIPN, 1583/155, k. 318–320.

^{d-d} Zaznaczono na lewym marginesie pionową linią, obok dopisano odręcznie cyfrę: 1, którą przeprowiono na: 3.

^e W tekście błędnie: KPK.

WYKAZ SKRÓTÓW

AA	– Armia Amerykańska
AH	– Akademia Handlowa
AIPN	– Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie
AIPN Bi	– Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Białymstoku
AIPN By	– Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej Delegatura w Bydgoszczy
AIPN Ka	– Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Katowicach
AIPN Ki	– Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej Delegatura w Kielcach
AIPN Kr	– Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Krakowie
AIPN Lu	– Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Lublinie
AIPN Po	– Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Poznaniu
AIPN Rz	– Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie
AIPN Wr	– Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej Oddział we Wrocławiu
AK	– Armia Krajowa
AKO	– Armia Krajowa Obywateli (Obywatelska Armia Krajowa)
AKW	– Armia Krajowa Wyzwoleńcza
AL	– Armia Ludowa
AP	– Armia Podziemna
APW	– Armia Polska na Wschodzie
APwK	– Armia Polska w Kraju
ÁVH	– Wydział Bezpieczeństwa Państwa (Államvédelmi Hatóság)
BBC	– Brytyjska Korporacja Nadawcza (British Broadcasting Corporation)
BBWR	– Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem
BCh	– Bataliony Chłopskie
BHP	– Bezpieczeństwo i Higiena Pracy
BK	– Brygada Kawalerii
BP	– Bezpieczeństwo Publiczne
BP	– Biuro Polityczne
BSRR	– Białoruska Socjalistyczna Republika Radziecka
CDU	– Unia Chrześcijańsko-Demokratyczna (Christlich Demokratische Union)
ChD	– Chrześcijańska Demokracja
CHPD	– Centrala Handlowa Przemysłu Drzewnego
CIA	– Centralna Agencja Wywiadowcza (Central Intelligence Agency)
CKKP	– Centralna Komisja Kontroli Partyjnej
CKR	– Centralna Komisja Rewizyjna
CLE	– Centralne Laboratorium Ekspertyz
CRZZ	– Centralna Rada Związków Zawodowych

CSRS	– Czechosłowacka Republika Socjalistyczna
CZPH	– Centralny Zarząd Przemysłu Hutniczego
DLF	– rozgłośnia Deutschlandfunk
DOK	– Dowództwo Okręgu Korpusu
DOKP	– Dyrekcja Okręgowych Kolei Państwowych
DOW	– Dowództwo Okręgu Wojskowego
DP	– Dywizja Piechoty
DRN	– Dzielnicowa Rada Narodowa
DSZ	– Delegatura Sił Zbrojnych
DUDsBP	– Delegatura Urzędu do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
EWG	– Europejska Wspólnota Gospodarcza
FN	– Front Narodowy
FSO	– Fabryka Samochodów Osobowych
Gestapo	– Tajna Policja Państwowa (Geheime Staatspolizei)
GI	– generalny inspektor
GKS	– Gminna Kasa Spółdzielcza
GL	– Gwardia Ludowa
GM	– Gabinet Ministra
GOM	– Gromadzki (Gminny) Ośrodek Maszynowy
GP	– Gabinet Przewodniczącego
GRN	– Gromadzka (Gminna) Rada Narodowa
GS	– Gminna Spółdzielnia
GSSCh	– Gminna Spółdzielnia Samopomocy Chłopskiej
GZP	– Główny Zarząd Polityczny
HJ	– Hitlerjugend
kbk	– karabinek
kbks	– karabinek sportowy
KBW	– Korpus Bezpieczeństwa Wewnętrznego
KC	– Komitet Centralny
KD	– Komenda Dzielnicowa
KdsBP	– Komitet do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
KG	– Komenda Główna
KK WP	– Kodeks Karny Wojska Polskiego
KL	– obóz koncentracyjny (Konzentrationslager)
KM	– Komenda Miejska
KM	– Komitet Miejski
KOP	– Korpus Ochrony Pogranicza
KP	– Komenda Powiatowa
KP	– Komitet Powiatowy
KPP	– Komunistyczna Partia Polski
KPW	– Komunistyczna Partia Węgier
KPZR	– Komunistyczna Partia Związku Radzieckiego
KPZU	– Komunistyczna Partia Zachodniej Ukrainy
Kripo	– Policja Kryminalna (Kriminalpolizei)
KRN	– Krajowa Rada Narodowa
KSM	– Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży
KSMM	– Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Męskiej
KSMŻ	– Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Żeńskiej
KUL	– Katolicki Uniwersytet Lubelski

KW	– Komenda Wojewódzka
KW	– Komitet Wojewódzki
KW AK	– kontrwywiad Armii Krajowej
KWK	– Kopalnia Węgla Kamiennego
KWP	– Konspiracyjne Wojsko Polskie
KZMP	– Komunistyczny Związek Młodzieży Polskiej
LK	– Liga Kobiet
LPŻ	– Liga Przyjaciół Żołnierzy
LSB	– Ludowa Straż Bezpieczeństwa
LWMzK	– Liga Walki Młodych z Komunizmem
LZS	– Ludowe Zespoły Sportowe
MBP	– Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego
MHD	– Miejski Handel Detaliczny
MKiS	– Ministerstwo Kultury i Sztuki
MKK	– Mały Kodeks Karny
MO	– Milicja Obywatelska
MON	– Ministerstwo Obrony Narodowej
MPK	– Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne
MRN	– Miejska Rada Narodowa
MSW	– Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
MUdsBP	– Miejski Urząd do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
MWP	– Młodzież Wielkiej Polski
NATO	– Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego (North Atlantic Treaty Organization)
NBP	– Narodowy Bank Polski
NKW	– Naczelny Komitet Wykonawczy
NKWD	– Ludowy Komisariat Spraw Wewnętrznych (Narodnyj Komissariat Wnutriennich Dieł)
NKWP	– Narodowy Korpus Wyzwolenia Polski
NOW	– Narodowa Organizacja Wojskowa
NRD	– Niemiecka Republika Demokratyczna
NRF	– Niemiecka Republika Federalna
NSDAP	– Narodowosocjalistyczna Niemiecka Partia Robotników (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei)
NSZ	– Narodowe Siły Zbrojne
NTS	– Narodowy Związek Pracy (Nacionalno-Trudowej Sojuz) lub Ludowy Związek Pracy (Narodno-Trudowej Sojuz)
NW	– Naczelny Wódz
NZPP	– Narodowy Związek Patriotów Polskich
NZW	– Narodowe Zjednoczenie Wojskowe
NZZ	– Narodowy Związek Zbrojny
OAK	– Oddział Armii Krajowej
OK FJN	– Ogólnopolski Komitet Frontu Jedności Narodu
ONZ	– Organizacja Narodów Zjednoczonych
OOP	– Oddziałowa Organizacja Partyjna
OP	– Oddział Partyzancki
ORMO	– Ochotnicza Rezerwa Milicji Obywatelskiej
ORZZ	– Okręgowa Rada Związków Zawodowych
OUG	– Okręgowy Urząd Górniczy

OUN	– Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów (Orhanizacija Ukrajinskych Nacionalistiw)
OUN-B	– Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów-Bandery (Orhanizacija Ukrajinskych Nacionalistiw-Bandery)
OWP	– Obóz Wielkiej Polski
OW SN	– Organizacja Wojskowa Stronnictwa Narodowego
OZR	– Oddział Zaopatrzenia Robotniczego
OZZ	– Organizacja Związku Zachodniego
Pafawag (Pa-Fa-Wag)	– Państwowa Fabryka Wagonów
PAN	– Polska Akademia Nauk
PAP	– Polska Armia Podziemna
PAS	– Pogotowie Akcji Specjalnej
PDD	– Państwowy Dom Dziecka
PDdsBP	– Powiatowa Delegatura do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
PGR	– Państwowe Gospodarstwo Rolne
PK	– Powiatowa Komenda
PKO	– Powszechna Kasa Oszczędności
PKP	– Polskie Koleje Państwowe
PKS	– Państwowa Komunikacja Samochodowa
PKW	– Prezydium Komitetu Wykonawczego
PKWN	– Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego
PLO	– Polskie Linie Oceaniczne
PPK	– Państwowe Przedsiębiorstwo Kolportażu „Ruch”
PPPiUR	– Państwowe Przedsiębiorstwo Połowów i Usług Rybackich „Barka”
POA	– Podziemna Organizacja Antykomunistyczna „Krzyż”
POM	– Państwowy Ośrodek Maszynowy
POP	– Podstawowa Organizacja Partyjna
POW	– Polska Organizacja Wojskowa
POW	– Pomorski Okręg Wojskowy
pp	– pułk piechoty
PPR	– Polska Partia Robotnicza
PPRN	– Prezydium Powiatowej Rady Narodowej
PPS	– Polska Partia Socjalistyczna
PRL	– Polska Rzeczpospolita Ludowa
PRN	– Powiatowa Rada Narodowa
PSL	– Polskie Stronnictwo Ludowe
PSS	– Powszechna Spółdzielnia Spożywców
PSZ	– Polskie Siły Zbrojne
PUBP	– Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa Publicznego
PUdsBP	– Powiatowy Urząd do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
PZGS	– Powiatowy Zarząd Gminnych Spółdzielni
PZŁ	– Powiatowy Zarząd Łączności
PZM	– Państwowe Zakłady Mechaniczne
PZPR	– Polska Zjednoczona Partia Robotnicza
PZZ	– Państwowe Zakłady Zbożowe
PŻM	– Polska Żegluga Morska
RAK	– Rezerwa Armii Krajowej
RBP	– Resort Bezpieczeństwa Publicznego
RIAS	– Radio w Sektorze Amerykańskim (Radio in American Sector)

RJN	– Rząd Jedności Narodowej
RKP(b)	– Rosyjska Partia Komunistyczna (bolszewików) (Rossijskaja Kommunistyczeskaja Partija (bolszewikow))
RKU	– Rejonowa Komenda Uzupełnień
RM	– Rada Ministrów
RN	– Rada Narodowa
RO	– Referat Ochrony
ROAK	– Ruch Oporu Armii Krajowej
RP	– Rzeczpospolita Polska
RPZB	– Rzeszowskie Przemysłowe Zjednoczenie Budowlane
RW	– Referat Wojskowy
RWE	– Radio Wolna Europa
RZS	– Rolnicze Zrzeszenie Spółdzielcze
SA	– Oddziały Szturmowe (Sturmabteilungen)
SB	– Służba Bezpieczeństwa
SCh	– Samopomoc Chłopska
Schupo	– Policja Ochronna (Schutzpolizei)
SD	– Służba Bezpieczeństwa (Sicherheitsdienst)
SD	– Stronnictwo Demokratyczne
Sipo	– Policja Bezpieczeństwa (Sicherheitspolizei)
SL	– Stronnictwo Ludowe
SN	– Stronnictwo Narodowe
SOK	– Straż Ochrony Kolei
SOS	– Służba Ochrony Społeczeństwa
SP	– Służba Polsce
SPD	– Socjaldemokratyczna Partia Niemiec (Sozialdemokratische Partei Deutschlands)
SS	– Sztafety Ochronne (Schutzstaffeln)
SW	– Sąd Wojewódzki
SW	– Spraw Wewnętrznych
SWK	– Sąd Wojewódzki w Kielcach
SZP	– Służba Zwycięstwu Polsce
TOM	– Tajna Organizacja Młodzieżowa
TPD	– Towarzystwo Przyjaciół Dzieci
TPPR	– Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Radzieckiej
TW	– tajny współpracownik
UB	– Urząd Bezpieczeństwa
UBP	– Urząd Bezpieczeństwa Publicznego
UdsBP	– Urząd do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
UJ	– Uniwersytet Jagielloński
UJK	– Uniwersytet Jana Kazimierza
UNRA	– Ukraińska Armia Ludowo-Rewolucyjna (Ukraińska Narodno-Rewolucyjna Armija)
UPA	– Ukraińska Powstańcza Armia (Ukraińska Powstańska Armija)
USA	– Stany Zjednoczone Ameryki (United States of America)
VD	– Volksdeutsch
UW	– Uniwersytet Warszawski
W-Cz (We-Cze)	– wysoka częstotliwość
Wifama (Wi-Fa-Ma)	– Widzewska Fabryka Maszyn

WiN	– Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość”
WK	– Wojewódzka Komenda
WKP(b)	– Wszechzwiązkowa Komunistyczna Partia (bolszewików) (Wsiesoznaja Kommunističeskaja Partija (bolszewikow))
WOP	– Wojska Ochrony Pogranicza
WOW	– Warszawski Okręg Wojskowy
WP	– Wojsko Polskie
WPP	– Węgierska Partia Pracujących
WRN	– Wojewódzka Rada Narodowa
WSG	– Wojskowy Sąd Garnizonowy
WSGO	– Wielkopolska Samodzielna Grupa Ochotnicza „Warta”
WSO	– Wojskowy Sąd Okręgowy
WSK	– Wytwórnia Sprzętu Komunikacyjnego
WSPR	– Węgierska Socjalistyczna Partia Robotnicza
WSR	– Wojskowy Sąd Rejonowy
WSW	– Wojskowa Służba Wewnętrzna
WUBP	– Wojewódzki Urząd Bezpieczeństwa Publicznego
WUdsBP	– Wojewódzki Urząd do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
WW	– Wojska Wewnętrzne
WZŁ	– Wojewódzki Zarząd Łączności
ZBM	– Zakłady Budownictwa Mieszkaniowego
ZBM	– Zarząd Budownictwa Miejskiego
ZBM	– Zarząd Budynków Mieszkalnych
ZBM	– Zjednoczenie Budownictwa Miejskiego
ZBoWiD	– Związek Bojowników o Wolność i Demokrację
ZBW	– Zjednoczenie Budownictwa Wojskowego
ZHP	– Związek Harcerstwa Polskiego
ZISPO	– Zakłady im. Stalina w Poznaniu (Zakłady Przemysłu Metalowego im. Józefa Stalina w Poznaniu)
ZJ	– Związek Jaszczurczy
ZK	– Zakład Karny
ZMP	– Związek Młodzieży Polskiej
ZMS	– Związek Młodzieży Socjalistycznej
ZNTK	– Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego
ZPB	– Zakłady Przemysłu Bawełnianego
ZPP	– Związek Patriotów Polskich
ZSCh	– Zarząd Samopomocy Chłopskiej
ZSL	– Zjednoczone Stronnictwo Ludowe
ZSRR	– Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich
ZWZ	– Związek Walki Zbrojnej

INDEKS NAZWISK I PSEUDONIMÓW*

- Adamczak Józef 565
Adamiec Feliks 533, 688
Adamowicz Sergiusz 629
Adamus Henryk „Oldon” 644
Adaszkowski (Anaszkowski, Anaczkowski)
 Zygmunt „Czarny” 220
Adenauer Konrad 92, 93, 118, 220
Alster Antoni (Alster Nachum) 24, 33
Alster Nachum zob. Alster Antoni
„Amor” zob. Bartoszewicz Józef
Anaczkowski Zygmunt zob. Adaszkowski
 Zygmunt
Anaszkowski Zygmunt zob. Adaszkowski
 Zygmunt
Anders Władysław 83, 231, 321, 351, 579,
 580, 646, 649, 695, 712
„Andrzej” 373
Antkowiak 582
Antosz Jan 712
„AS” zob. Czorny Józef
„As” zob. Jędrzejewski Kazimierz
„Awr” zob. Sojczyński Stanisław
- „B.G.” * 243
Babulski Bogusław 690
Babulski Tadeusz 690
Babulski Waclaw 690
„Bajda” zob. Mykołenko Petro
Balbus Tomasz 687
Balcer (Belcer) Bronisław 590
Banaszak Antoni 586
Banaś Feliks „Ryś” 321
Bandera Stepan 128, 317
- Baraniak Antoni 751
Baranowski Feliks „Sęp” 321
Barczyk Stanisław 644
Bartkowiak Kazimierz 696
Bartosiewicz Józef zob. Bartoszewicz Józef
Bartoszewicz (Bartosiewicz) Józef „Amor” 625
Bartoszewski Tadeusz 138
Bauer Jerzy 690
Bauer Maria 690
Bednarczuk Aleksander 532
Bednarek Jerzy 140, 141
Bedyński Krystian 665
Belcer Bronisław zob. Balcer Bronisław
Beria Ławrientij 17, 21
Bezak Waldemar 377
Bialer Seweryn 649, 661, 682
Białobrzezki Eugeniusz „Józef”, „Loyda” 358
Bida Antoni 49
„Biedronka” zob. Okulicki Leopold
Biedroń Zdzisław „Wicher” 601
Biel Ginter 143
Biernat Walenty „Stary” 601
Bierut Bolesław 17, 21, 22, 24, 25, 32, 43,
 214, 578, 594, 598, 600, 601, 604, 607,
 613, 624, 643, 714, 724, 725, 734, 750
Bilińska-Gutt Agnieszka 23
Biliński Wiesław 702
Bimer Wiktor 670
Blachowska Alicja 172
„Błyskawica” 309
„Błyskawica” zob. Marek Leszek
Bobko Siergiej vel Bukowski Stefan 573, 702
„Bohun” zob. Szacki Antoni

* W indeksie uwzględniono nazwiska i pseudonimy, jakimi posługiwali się autorzy ulotek, anonimów i napisów. Dla odróżnienia od rzeczywistych nazwisk i faktycznie używanych pseudonimów przez członków konspiracji zaznaczone one zostały gwiazdką.

- „Bojar” zob. Danielak Ludwik
 Bojko 655/656
 Bonna Edward 117
 Borkowski Stanisław 690
 Boroń Bronisław zob. Borowin Bronisław
 Borowec Bulba Taras zob. Bulba-Borowec
 Taras
 Borowin (Boroń) Bronisław 590
 „Bosman” zob. Otręba Tadeusz
 Brodacki Roman zob. Kotowski Tadeusz
 Bronarski Stefan „Liść”, „Roman” 403
 „Bronka” zob. Okulicki Leopold
 Broński Zdzisław „Uskok” 41, 48, 214
 „Bruzda” zob. Tabortowski Jan
 Bryła Jan „Orzeł” 203
 Brystygier Julia z d. Prajs (Preiss) 49
 Brzoza Czesław 144
 „Brzoza” zob. Dobrowolski Józef
 „Brzoza” zob. Nowak Tadeusz
 „Brzoza” zob. Rusinek-Motyka Helena
 Bubińczyk Bolesław „Kazimierz Biało” 115,
 416
 Buchaj Władysław 183
 Buchta Antoni 143
 Bujny Bronisław 712
 Bukowski Stefan zob. Bobko Siergiej
 Bulba-Borowec Taras 128
 Burgard Tadeusz 607
 „Burlaka” zob. Szczyhelśkyj Wołodymyr
 „Burta” zob. Leonowicz Jan
 „Bury” * 417
 „Bury” zob. Zborowski Józef
 Burzyński Mieczysław 377
 „Bustek” zob. Karaś Franciszek
 Byczewski Adam vel Dolczak Stanisław 613
 „Bystry” zob. Traczyk Józef
- „Cesiek” zob. Kruczek Czesław
 Chabiński Jan „Sowa” 464
 Chachlica Edward 84
 Chachoł Zdzisław 347
 Chamot Stanisław „Ryś” 633
 „Chmiel” zob. Żołądek Karol
 Chmiel Mieczysław „Wicher” 240, 247
 Chmielewski Wiktor zob. Ćmielowski Wiktor
 Chodorowski Józef „Ponury” 198
 Chodowiec Jan 532
 Chruszczow Nikita 17, 127, 194, 521, 682,
 689, 695, 697, 699, 716, 734
- „Chrzan” 461
 Chrzęszczewski Józef 700
 Chudzik Wanda 36, 184
 „Ciemny” zob. Narkiewicz Tadeusz
 „Cień” zob. Kubasiewicz Kazimierz
 Ciesielski Gerard 657
 Cieśla Józef „Topór”, „Książę” 18, 39, 41, 75,
 116, 121, 174, 195, 200, 204, 233, 272,
 281, 323, 332, 359, 385, 386, 391, 422,
 425, 433, 450, 485, 512, 522, 529, 568,
 597, 605, 614, 629, 632
 Cieślak Marian 34, 35
 Cieślak Ryszard 158
 Cieślewski Stanisław „Czarny”, „Lipiec”,
 „Wąsik” 79
 Csermanek János zob. Kádár János
 „Cygan” zob. Zalewski Jan
 Czabanowski Grzegorz 704
 Czarnecki Henryk „Wicher”, „Wiktor” 99
 „Czarny” * 348
 „Czarny” zob. Adaszkowski Zygmunt
 „Czarny” zob. Cieślewski Stanisław
 „Czarny” zob. Gnap Zdzisław
 „Czarny” zob. Socha Jan
 „Czarny” zob. Woropaj Aleksy
 „Czarny” zob. Zasulski Dymitr
 Czerniak Stefan 72, 82, 86, 131
 „Czołg” zob. Wróbel Stanisław
 „Czuwaj” * 70, 86, 116
 Czyrny Józef „AS” 625
- Ćmielowski Wiktor vel Chmielewski Wiktor 374
- Danielak Ludwik „Bojar”, „Lotny”, „Szatan”
 18, 68, 69, 94, 99, 209
 Danieluk Tadeusz „Krótki” 656
 „Darwicz” zob. Narkiewicz Tadeusz
 Dawicki Roman vel Matusz Józef vel
 Majewski Stanisław vel Lewicki
 Stanisław „Józio”, „Lont” 146
 Dawidowicz Witold 600
 Dąbkowski Stefan zob. Jarząbek-Synus
 Roman
 „Dąbrowski” zob. Szacki Antoni
 Dąbrowski Waclaw „Tygrys” 164
 Dekutowski Hieronim vel Zagon Henryk
 „Odra”, „Reżu”, „Stary”, „Zapora” 214
 „Dębiński” 658
 „Dębiński” zob. Perełka Stanisław

- Dębowicz Andrzej zob. Sojczyński Stanisław
Dębski Wacław zob. Kaczmarek Edward
Dobrowolski Józef zob. Działo Józef
Dolczak Stanisław zob. Byczewski Adam
Dołęga Antoni „Znicz”, „Pijak”, „Mały
Franio”, „Kulawy Antoś” 146
Domagała Bolesław 525
Dominiczak Henryk 21–24, 29, 33
Dowkan Eugeniusz 30
Drabarek Andrzej 657
Dragan Jan 568
Drobner Bolesław 733
Drzewiecki Michał (Holzer Maurycy) 37, 50,
52, 55, 58, 61, 63, 66, 69, 71, 74, 76, 78,
81, 85, 88, 91, 94, 97, 100, 103, 106, 109,
112, 115, 119, 122, 125, 129, 132, 135,
138, 141, 144, 146, 148, 151, 153, 156,
159, 162, 165, 168, 170, 173, 175, 178,
181, 183, 186, 189, 192, 195, 200, 204,
210, 215, 218, 221, 223, 226, 229, 232,
235, 237, 239, 242, 245, 247, 250, 253,
256, 260, 262, 264, 267, 270, 273, 276,
279, 281, 284, 287, 290, 293, 296, 298,
301, 304, 306, 310, 313, 317, 323, 326,
329, 332, 336, 339, 342, 345, 350, 353,
356, 359, 362, 365, 368, 371, 375, 380,
383, 388, 392, 396, 400, 404, 407, 410,
413, 416, 419, 423, 426, 430, 433, 436,
439, 442, 445, 448, 451, 454, 457, 459,
462, 465, 467, 470, 473
Duchnowski Marian 647
Duchnowski Zdzisław 647
Dulles Allen Welsh 472
„Dwernicki” zob. Kostka Julian
Dworakowski Władysław 24, 25, 34
Dworniczak Mieczysław 713
Dyjski Bolesław 637, 648
Dylewski Stanisław „Kort” 677
Dymel Tadeusz „Srebrny” 121
Dymiński Jan „Sęp” 584
Dynus Euzebiusz „Rzefek” 118, 235, 266,
374, 410, 444
Dytyniak (Lachowicz) Katarzyna „Kata” 676
„Dziadek” zob. Tarnowski Zachariasz
Działo Józef vel Dobrowolski Józef „Brzoza”
269
Dziecielski Paweł „Stary Jim” 203
Dziedzic Władysław 568
„Dzielny” 374
„Dzielny” zob. Ludzia Stanisław
„Dziki” zob. Mroźewski Lucjan
„Dziki Sęp” zob. Korczak Stanisław
Dziublicki M. 565
Dziurok Adam 18
Dziwisz Diter 211
Eichler Marian 289
Eisenhower Dwight David „Ike” 51
Eljaszuk Jan „Gromlik”, „Gryf”,
„Jabłonowski” 131
„Emil” zob. Furka Władysław
„Erg” zob. Szczurek Gerhard
Fejgin Anatol 22, 30
Fenyk Mikołaj „Wistun” 720
„Fiebich Gerard” * 291
Fijak 138
Filipiak Mirosław 43
Filipkowski Jan 164
Fleischfarb Izaak zob. Światło Józef
Fogtman Leon 637, 648
Fogtman Piotr 636, 637, 648
„Foka” zob. Wesołowski Czesław
Francman Richard zob. Płatek Julian
Frąckowiak Alojzy „Hibner” 108
Frąckowiak Józef 348
Furka Władysław „Emil” 495
Gadomski Zbigniew 644
Gajda Henryk 92
Gajos Stanisław „Wisła”, „Wyrąb” 644
Gałganek Bronisław 177
Gąsiorowski Bolesław 533
Gehlen Reinhard 289
Gęstwa Stanisław 348
Gil Jan 239
Giersch Manfred zob. Girsch Manfred
Girsch (Giersch) Manfred 161
Glapiński Henryk „Klinga” 148
Glimas Jan 713
Gładkowski Franciszek 542
Gładkowski Marcin zob. Gładkowski Marian
Gładkowski Marian (Marcin) 542
Głogowski Wiesław 525
Głowiński Henryk „Groźny” 121, 186
„Głóg” zob. Oleksy Stanisław
„Głuszec” zob. Krasowski Kazimierz
Gnap Zdzisław „Czarny” 620, 625

Goch Bolesław zob. Groch Bolesław
 Goldberg Józef zob. Rózański Józef
 Gołąb Czesław 590
 Gołąb Józef 590
 Gołkowski Jerzy 377
 Gomułka Władysław „Wiesław” 21, 731,
 733, 735, 742, 743, 745, 747, 750
 Gorki Maksym 528
 Gorzowski Waldemar 143
 Goździk Lechosław 733
 „Góra” * 87
 „Górecki” 131
 Grabińska Maria 644
 Grabiński Wacław 644
 Grabowski 618
 Grabowski Stanisław 696
 Grabowski Władysław 138
 Grabus Jerzy 698
 „Granit” zob. Wądołny Mieczysław
 Grądzki Jan 647
 „Grek” zob. Tarnowski Zachariasz
 Grinszpan-Kikiel Natan zob. Romkowski
 Roman
 Groch (Goch) Bolesław 715
 „Grom” zob. Jaskuła Władysław
 „Gromiciel” * 227, 234
 „Gromlik” zob. Eljaszuk Jan
 Groniek Bernadetta 36
 „Grot” zob. Rogółka Jan
 „Grot” zob. Taraszkiewicz Edward
 „Groźny” zob. Głowiński Henryk
 Gruchalski Kazimierz zob. Gruchała
 Kazimierz
 Gruchała Kazimierz vel Gruchalski
 Kazimierz 683
 „Gryf” zob. Eljaszuk Jan
 „Gryf” zob. Kozielewski Ryszard
 Grzyna Bogdan 533
 Gutt Bilińska Agnieszka zob. Bilińska-Gutt
 Agnieszka

 H.J. 331
 Haja Edward „Złom” 187
 Hałagida Igor 613, 676, 720
 Hałajda Edward „Mewa” 586
 „Hannik” zob. Krzywobłocka Anna
 „Hańcza” zob. Rzewuski Andrzej
 „Harnaś” zob. Ludzia Stanisław
 Henkel Jan 619

 „Herkules” zob. Socha Jan
 Hernysz Aleksander 629
 „Hibner” zob. Frąckowiak Alojzy
 Himmler Heinrich 289
 Hitler Adolf 92, 188, 231, 366, 485, 641
 Hlond August 751
 Holzer Maurycy zob. Drzewiecki Michał
 Hrycek Józefa 599
 Humer Adam 22
 „Huragan” * 167

 Ibrom Florian 143
 „Ike” zob. Eisenhower Dwight David
 „Iskra” zob. Pakuła Sergiusz
 „Iwan” zob. Sadowski Jan
 Izdebny Franciszek 753
 Izdebny Zygmunt 753

 „J. Borowski” * 114
 „Jabłonowski” zob. Eljaszuk Jan
 Jaczewski Jan 671
 Jaczyńska Agnieszka 43, 48
 „Jan” * 102, 105
 „Jan” zob. Okulicki Leopold
 „Jan” zob. Sobota Zenon
 „Jan Mrówka” zob. Okulicki Leopold
 Jan Paweł II (Wojtyła Karol) 84
 Janaszczuk Grzegorz zob. Jankowski
 Grzegorz
 Janczura Jan 490, 495
 „Janik” zob. Wikieł Jerzy
 „Janik Wyrwidąb” zob. Wikieł Jerzy
 Jankowiak Stanisław 655, 758
 Jankowski Grzegorz vel Janaszczuk Grzegorz
 „Łastiwka” 266
 Jantura Stanisław vel Katarasiński Jan 525
 Janulewicz Józef 532
 „Janusz” zob. Jasiński Janusz
 Janusz Jan „Siekiera” 186
 Jarosz Józef 568
 Jarosz Walenty vel Ponikiewic Edward
 „Murzyn” 590
 „Jarząbek” * 197
 Jarząbek-Synus Roman vel Kubiak Stanisław
 vel Dąbkowski Stefan 619
 Jasiak Ksawery 425
 Jasiński Janusz „Janusz” 148
 Jaskuła Władysław „Grom” 141
 „Jastrząb” zob. Kubiak Julian

Jastrzębski Włodzimierz 758
 Jaworski Jan 203
 Jewdokimienko Georgij 25
 „Jeź” zob. Pietrzak Tadeusz
 Jędrzejewski Kazimierz „As” 186
 „Joszczuk Maria” * 292
 „Józef” * 104
 „Józef” zob. Białobrzegi Eugeniusz
 „Józef Konarski” zob. Wlazło Wiktor
 Józiewicz Piotr 316
 „Józio” zob. Dawicki Roman
 Józwiak Andrzej 533
 Jörn Fritz 702
 Jurewicz Janina 683
 Justyn o. 220

 „K. Kasprzycki” * 133
 Kabat Zdzisław 525
 Kachlicki Marian „Kidź” (Kachlicki Sylwester „Kidi”) 60
 Kachlicki Sylwester zob. Kachlicki Marian
 Kacperski Longin 532
 „Kacmarek” * 312
 Kaczmarek Edward vel Dębski Waclaw 579
 Kaczmarek Jan 610
 Kaczor Zdzisław 377
 Kádár János (Csermanek János) 732, 743
 Kafczyk Ewald zob. Kawczyk Ewald
 Kafel Gertruda 658
 Kaffka Diter 211
 Kalko Mikołaj 703
 Kała Walter 143
 Kałka Wincenty 118
 „Kamień” zob. Żądziłko Roman
 Kamiński Łukasz 36
 Kamionka Władysław 644
 Kamrowska Maria zob. Komrowska Maria
 Kaniewski Władysław zob. Kołociński Władysław
 Kanka Jan 532
 Karaś Franciszek „Bustek” 187
 Karlak Jan 386
 Karwat Janusz 733, 737
 Katarasiński Jan zob. Jantura Stanisław
 „Katia” zob. Dytyniak Katarzyna
 Kawczyk (Kafczyk) Ewald 658
 Kawczyk Paweł 658
 Kazmierczak Jadwiga 283
 „Kazimierz Biało” zob. Bubieńczyk Bolesław
 „Kazimierz Wielki” zob. Rysz Mieczysław
 Kački Janusz 478
 „Kędziorek” zob. Pruszkiewicz Mieczysław
 „Kidi” zob. Kachlicki Marian
 „Kidź” zob. Kachlicki Marian
 Kieloch Stanisław 96
 Kiełbasa Kazimierz zob. Kubasiewicz Kazimierz
 Kijewski Eugeniusz 519
 Kikiel Grinszpán Natan zob. Romkowski Roman
 Klimala Stanisław 532
 Klin Helmut 658
 „Klinga” zob. Głapiński Henryk
 „Klucz” zob. Dopieralski Adolf
 Kobos Stefan „Wrzos” 528, 532, 552, 560, 568, 574, 576, 715
 „Kobra” zob. Okulicki Leopold
 „Kochanowski” zob. Tarnowski Zachariasz
 Kociołek Jarosław „Kryłacz” 266
 „Kogut” zob. Oszust Jan
 Kołociński Władysław (Kołociński Włodzimierz) vel Leszczyński Władysław vel Kaniewski Władysław „Żbik” 579, 580, 673
 Kołociński Włodzimierz zob. Kołociński Władysław
 Kołtun Stanisław 514
 Komandowski Paweł 568
 Komar Waclaw 21
 Komarowska Sonia 234
 Komisarek Franciszek 548
 Komrowska (Kamrowska) Maria 234
 Konpacki Józef 138
 „Konrad” zob. Okulicki Leopold
 Kopiński Jarosław 146, 528, 532, 552, 568
 Kopka Bogusław 21, 225, 227
 Korczak Stanisław „Dziki Sęp”, „Sęp”, „Sokół” 172
 Korczyński Grzegorz 21
 Korkuć Maciej 121
 „Kort” zob. Dylewski Stanisław
 Korzeniowski Henryk Kazimierz „Wrona” 146
 Kosiński Ryszard 514
 „Kostecki” zob. Mnich Stefan
 Kostka Julian „Dwernicki” 186
 Kostrzewa Roman 96
 Kotowski Tadeusz vel Brodacki Roman vel Krótki Paul 703

Kowal Władysław 568
 Kowalczuk Tadeusz 158
 Kowalik Michał 84
 Kownacki Jan zob. Tabortowski Jan
 Koza Bronisław 590
 Kozielski (Kozielski) Ryszard „Gryf” 347, 711, 712
 Kozielski Ryszard zob. Kozielski Ryszard
 Koziński 755
 Kozłowski Tadeusz 519
 Kółko Felician „Żbik” 633
 Krajewski Kazimierz 18, 30, 131
 „Kramski” zob. Prokopowicz Jan
 Krasowski Kazimierz „Głuszec” 18, 520
 Kroczek Zbigniew 168
 Król Leszek 684, 700
 „Krótki” zob. Danieluk Tadeusz
 Krótki Paul zob. Kotowski Tadeusz
 Kruczek Czesław „Cesiek” 601
 Kruczek Władysław 758
 Kruszelnicki Śmietanka Ryszard zob. Śmietanka-Kruszelnicki Ryszard
 „Kryłacz” zob. Kociołek Jarosław
 Krzywobłocka Anna „Hannik” 358
 Krzyżanowski Tadeusz 599
 „Książę” zob. Cieśla Józef
 Kubasiewicz Kazimierz vel Kielbasa Kazimierz „Cień” 316, 519
 Kuberski Z. 542
 Kubiak Jan „Orzeł” 321
 Kubiak Julian „Jastrząb” 586
 Kubiak Stanisław zob. Jarząbek-Synus Roman
 Kubik Andrzej 718
 Kubik Karol „Wicher” 718
 „Kula” zob. Okulicki Leopold
 „Kulawy Antos” zob. Dołęga Antoni
 „Kulczycki” 640
 Kulczyk Józef 623
 Kunysz Ignacy „Rozmarny” 590
 Kura Antoni 18
 Kuraś Józef „Orzeł”, „Ogień” 105, 121, 186
 Kurpiński Jerzy „Ponury” 636
 Kurtyka Janusz 18
 Kuszczak Grzegorz 676
 „Kusy” zob. Tabortowski Jan
 Kuśmierczyk Antoni 568
 Kut Ludwik 568
 Lachowicz Katarzyna zob. Dytyniak Katarzyna
 Land (Landa) Henryk 637, 648
 Land (Landa) Jerzy 636, 637, 648
 Land (Landa) Roman 636, 637, 648
 Landa Henryk zob. Land Henryk
 Landa Jerzy zob. Land Jerzy
 Landa Roman zob. Land Roman
 Langhamer Robert 143
 Lanyśka Robert 143
 „Las” * 297
 Laszczyk Franciszek 658
 „Latosiński Czesław” * 197
 „Lenard” * 384
 Lenin Włodzimierz 188, 456, 461, 607, 745
 Leonowicz Jan „Burta” 88, 244
 Lesień Marian 616
 Leszczyński Władysław zob. Kołaciński Władysław
 Lewicki Stanisław zob. Dawicki Roman
 „Lichota” zob. Potaczała Andrzej
 „Ligota” 756
 Lipanowski Bogdan 657
 „Lipiec” zob. Cieślewski Stanisław
 Lipiński Piotr 158
 „Lis” zob. Rogiński Jan
 „Lis” zob. Tarnowski Tadeusz
 Lisek Helena 658
 Lisik Zdzisław „Mściciel” 186
 Lissa Zofia 257, 261
 „Liść” zob. Bronarski Stefan
 Liwczanin Michał zob. Łowczanin Michał
 „Lont” zob. Dawicki Roman
 „Lotny” zob. Danielak Ludwik
 „Loyda” zob. Biało-brzeski Eugeniusz
 Lucia Manfred 143
 „Lucjan” zob. Rysz Mieczysław
 Ludzia Stanisław „Harnaś”, „Dzielny”, „Ryś” 121
 Łabuszewski Tomasz 18, 30, 131
 Łabuz Bolesław 648
 Łakomski Józef 535
 Łapiński Leon „Zenon” 613, 676
 „Łastiwka” zob. Jankowski Grzegorz
 „Łazik” zob. Wąchała Jan
 Łowczanin (Liwczanin) Michał „Semenko” 589, 676
 Łuczak Agnieszka 506

Łuniewski Stanisław 671
 Łupka Zdzisław 644
 „Łypa” zob. Noga Andrzej
 „Łyst” zob. Trojan Stefan
 Łyżwiński Michał zob. Rola-Żymierski
 Michał

 Machcewicz Paweł 22, 664
 Maciejewski Mieczysław 680
 Maczek Stanisław 579
 Maćkowiak Tadeusz 712
 Madejski Edward 690
 Magiera Dariusz 528
 Majewski Franciszek „Stony” 403
 Majewski Stanisław zob. Dawicki Roman
 Majski Iwan 83
 Makowski Edmund 665, 671, 680, 690, 693,
 698, 705, 758
 Makowski Henryk 308
 Makowski Jan 629
 Makowski Stanisław 525
 Maksymczuk Franciszek zob. Rysz
 Mieczysław
 Makusz-Woronicz Zbigniew „Montana” 280
 Malenkow Georgij 17, 127, 188
 Malesa Mieczysław 275
 Maliszewski (Maliszkiwicz) Stanisław 623
 Maliszkiwicz Stanisław zob. Maliszewski
 Stanisław
 Małolepszy Jan „Murat” 140, 148, 425
 „Mały Franio” zob. Dołęga Anton
 Mandelbaum Michael 661
 Manias Eugeniusz 616
 Marchewka Stanisław „Ryba” 41, 79, 164,
 319, 401, 580, 710
 Marczak Irena 35, 36
 Marczak Paweł 77
 Marczewski Stanisław 347
 Marek Leszek „Błyskawica” 187
 Marszałek Ludwik „Zbroja” 718
 Martyka Stefan 158
 Matejewski Ryszard 22
 Matusz Józef zob. Dawicki Roman
 Matysek Jerzy 699
 Mazur Franciszek 745, 751
 Mąkosza Edward „V”, „Widia” 99
 Melnyk Andrij 317
 „Meteor” * 41, 53
 „Metternich” zob. Ponka Kazimierz

 Metzger Krystyna 158
 Metzner Jan 418
 „Mewa” zob. Hałajda Edward
 Michałowski Jerzy 732
 „Micieźnik” * 295
 Mickiewicz Adam 434, 463, 643
 Mierzejewski Bogdan 564
 Mierzwiński Antoni 60
 Mikołajczyk Stanisław 93
 Mikołajewicz J. 37, 94, 195, 287, 290, 293, 296
 „Miller” zob. Okulicki Leopold
 „Miś” zob. Szeremiecki Michał
 Mnich Stefan „Kostecki” 359
 Moczar Mieczysław 33
 „Mogiła” zob. Turzyniecki Jan
 „Mogiłka” zob. Turzyniecki Jan
 Moller Hans zob. Stankiewicz Romuald
 Mołdawa Tadeusz 24, 25, 60, 93, 212
 Mołotow Wiaczesław 366, 370, 381
 „Montana” zob. Makusz-Woronicz Zbigniew
 Morczyński Adam zob. Murczyński Adam
 Morse Samuel 161
 Motyka Rusinek Helena zob. Rusinek-
 Motyka Helena
 Motyl Henryk 712
 Mroczka zob. Mroczko
 Mroczko (Mroczka) „Sum” 509, 605
 Mrohs (Mroz) Jan 211, 344
 Mroz Jan zob. Mrohs Jan
 Mrożewski Lucjan „Dziki” 198
 „Mrówka” zob. Okulicki Leopold
 Mróz Bohdan 377
 Mróz Jan 680
 Mrugała Zenon 698
 „Mściciel” zob. Lisik Zdzisław
 „Mściciel” zob. Szymański Jan
 „Mściciel” zob. Świder Józef
 „Mściciel” zob. Wądołny Mieczysław
 „Mściwy” * 157
 „Mściwy” zob. Wierzbicki Julian
 „Mucha” zob. Ślęzak Józef
 „Murat” zob. Małolepszy Jan
 Murczyński (Moczyński) Adam 532
 „Murzyn” zob. Jarosz Walenty
 Mutkiewicz Chaim 755
 Mykołenko Petro „Bajda” 265

 Nagaj Zdzisław 269
 Nagy Imre 728, 732

Nanús Edward „Śmiały”, „Śmigły” 394
 Narkiewicz Tadeusz „Ciemny”, „Wyrwicz”,
 „Rymicz”, „Roja”, „Darwicz” 204
 Nawrocki Zbigniew 25–28
 Nidjol Henryk 705
 „Niedźwiadek” zob. Okulicki Leopold
 Niemiec 711
 Niemiec Władysław 96
 Nietrzpiel Bogusław 690
 Nietrzpiel Franciszek 690
 Niewczas Jan 275
 Niewiadomski Stefan 150
 „Nikodem” zob. Ślęzak Józef
 Niwiński Piotr 18
 Noga Andrzej vel Żurawski Dymitr „Łypa”
 613
 Nowak Franciszek 623
 Nowak Stanisław zob. Opolski Stanisław
 Nowak Tadeusz „Brzoza” 359
 Nowakowski Jerzy 736
 „Nurt” zob. Szabelski Tadeusz
 Nyga Herbert 712

Oborski Piotr 644
 Ochab Edward 32, 471
 „Odra” zob. Dekutowski Hieronim
 „Ogień” zob. Kuraś Józef
 Ogródowski Mieczysław 275
 „Okrutny” * 285
 Okulicki Leopold „Biedronka”, „Bronka”,
 „Jan”, „Jan Mrówka”, „Kobra”, „Konrad”,
 „Kula”, „Miller”, „Mrówka”, „Niedźwia-
 dek”, „Osa”, „Pan Jan”, „Sęp”, „Termit”
 176, 628
 „Oldon” zob. Adamus Henryk
 Oleksiejczuk Stanisław 533
 Oleksy Stanisław „Głóg” 601
 Oleś Tadeusz 347, 712
 Olkuśnik Marek 36
 Olszówka Franciszek „Otto” 141
 Opolski Stanisław vel Nowak Stanisław 644
 „Ordon” zob. Żeglin Bronisław
 „Orlicz” zob. Sowa Marian
 Orwell George 646
 „Orzech” 593
 „Orzeł” zob. Bryła Jan
 „Orzeł” zob. Kubiak Jan
 „Orzeł” zob. Kuraś Jan
 „Orzeł” zob. Sałapatek Jan

„Orzeł” zob. Wójtowicz Czesław
 „Osa” zob. Okulicki Leopold
 Osiński Stanisław „Szetler” 108
 Oszust Jan „Kogut” 183
 Otręba Tadeusz „Bosman” 220
 „Otto” zob. Olszówka Franciszek

Pacelli Eugenio Maria Giuseppe Giovanni
 zob. Pius XII
 „Pacula” zob. Świder Józef
 Paczkowski Andrzej 35
 „Pająk” * 743
 Pająk Henryk 528
 Pakuła Sergiusz „Iskra” 520, 657, 717
 Palski Zbigniew 31
 „Pan Jan” zob. Okulicki Leopold
 Panek Stanisław „Rudy” 141
 Panke Kazimierz zob. Ponka Kazimierz
 Paramonow Jerzy 376
 Paraszczuk Kazimierz 533
 Parczewski Jan 623
 Pasek Zbigniew 700
 Pastuszewski Stefan 758
 Paszkowski Zbigniew 24
 Patton George Smith 579
 Pawelczuk Adam 657
 Pawłowicz Jacek 18, 131
 Perelka Stanisław „Dębiński” 280, 459, 482,
 514, 616
 „Pestka” zob. Wójtowicz Ryszard
 Piasecki Bolesław 472, 597
 Piasecki Tadeusz 275
 Piech Edward 199
 Piechowiak Roman 698
 Piechowiak Zbigniew „Zenon”, „Wojak”
 („Wojtak”) 88
 Piekarski Adam 599
 „Pieniek” zob. Szczepański Eugeniusz
 Pietrkiewicz Bogusław 158
 Pietrzak Eugeniusz 616
 Pietrzak Leszek 214, 661
 Pietrzak Roman zob. Sojczyński Stanisław
 Pietrzak Tadeusz „Jeź” 586
 Piętek Józef 583
 „Pijak” zob. Dołęga Antoni
 Pikuła Maria 680
 Pikuła Stanisław 680
 Pilichowski Franciszek 509
 Piłsudski Józef 528

Piotrowski Henryk 35
 „Piotrowski Karol” * 315
 Piskorek 739
 Pisula Feliks 60
 Pius XII (Pacelli Eugenio Maria Giuseppe Giovanni) 597, 600, 627, 646, 649, 695, 697, 699
 Piwkowski Marian zob. Turzyniecki Jan
 Piwowarski Waław 644
 Pizuń Jan 568
 Pluta Symforian „Sokół” 586
 Płasek Leon 735
 Płatek Julian vel Francman Richard 540, 565
 Płochocki Jan 686
 „Płomień” * 647
 Płońscy 668
 Pocztowy Franciszek 565
 Podleśny Stanisław 715
 Podleśny Waław 715
 Podsiadło Tadeusz 644
 Poeplau Leon „Wolan” 639
 Pogorzelski Franciszek 696
 „Polak” * 87
 Polakowski Antoni 532/533, 688
 Poleszak Sławomir 43, 48, 79, 88, 204
 Polewka Adam 545
 Ponikiewcz Edward zob. Jarosz Walenty
 Ponka (Panke) Kazimierz „Metternich” 194
 „Ponury” * 268
 „Ponury” zob. Chodorowski Józef
 „Ponury” zob. Kurpiński Jerzy
 Potaczała Andrzej „Lichota” 198
 Powiłańska Danuta 657
 Pozimski Jerzy 658
 Prajs Julia zob. Brystygier Julia
 Preiss Julia zob. Brystygier Julia
 Prokopowicz Jan „Kramski” 359
 „Prowierny” * 355
 Pruszkiewicz Mieczysław „Kędziorek” 214
 Prützman Hans 289
 Prześlak Bolesław zob. Żeglin Bronisław
 Pszczółkowski Edmund 25, 32, 33
 Ptański Jan 24
 Pych Władysław 490
 Pyskło Roman 37, 645, 648, 651, 654, 691, 694, 696, 698, 701, 703, 706, 709, 712, 718, 720, 723, 726, 729, 731, 735, 738, 741, 744, 746, 748, 751, 754
 R.Z. 542
 Rabiega Robert 69
 Raczkowski Stefan 48
 Raczkowski Zygmunt 48
 Raczyński J. 37, 621, 665, 680, 688
 Radkiewicz Stanisław 21, 22, 24, 25
 Radzikowski Janusz 657
 Raj Tadeusz 671
 Rajek Laszlo 732
 Rákosi Mátyás 731
 Ratajski Ignacy 546
 „Raw” zob. Sojczyński Stanisław
 „Rezu” zob. Dekutowski Hieronim
 Ribbentrop Joachim von 366, 370, 381
 Robak Leon zob. Spasiński Stanisław Jan
 Robert NN 220
 „Roch” zob. Wąsowicz Antoni
 Rogiński Jan „Lis” 164, 325, 328, 386, 461, 469, 535, 536, 538, 543, 546, 547, 566, 581, 584, 594, 602, 608
 Rogółka Jan „Grot” 148
 Rogulska Agnieszka 655
 „Roja” zob. Narkiewicz Tadeusz
 Rojek Władysław „Szczerzy” 394
 Rokicki Konrad 30
 Rokossowski Konstanty 471, 628, 724, 727, 728, 730, 734, 735, 741, 747, 750, 751, 753
 Rola-Żymierski Michał (Łyżwiński Michał) 21, 212
 „Roman” zob. Bronarski Stefan
 Romkowski Roman (Grinszpán-Kikiel Natan) 22, 30
 Rosiak Alicja 172
 „Rot” zob. Tabortowski Jan
 „Rozmaryn” zob. Kunysz Ignacy
 „Róża” zob. Tomczyszyn Helena
 Rózanowicz Lucyna 657
 Różański Józef (Goldberg Józef) 22, 30
 „Rudy” zob. Panek Stanisław
 Rusinek-Motyka Helena „Brzoza” 569
 Rutkowski Stefan „Szerszeń” 620, 625
 „Ryba” zob. Marchewka Stanisław
 Rygielski 532
 Rymarz Józef 717
 „Rymicz” zob. Narkiewicz Tadeusz
 Rypiński Henryk 657
 Rysz Mieczysław vel Maksymczuk Franciszek „Kazimierz Wielki” („Lucjan”, „Wiss”, „Vis”) 104, 113, 569

„Ryś” zob. Banaś Feliks
 „Ryś” zob. Chamot Stanisław
 „Ryś” zob. Ludzia Stanisław
 Rytlewski Czesław 642
 „Rzefek” zob. Dynus Euzebiusz
 Rzewuski Andrzej „Hańcza” 506
 Rzęsa 361
 Rzozek Waldemar 211

„S.W.” * 77
 Sadowski Donat 688
 Sadowski Jan „Iwan”, „Wacek” 146, 148
 Sałapatek Jan „Orzeł” 18, 105, 109, 134, 137, 146, 269, 270, 371, 412, 467
 Samołówka Ryszard 37, 50, 52, 55, 58, 61, 63, 66, 69, 71, 74, 76, 78, 81, 85, 88, 91, 97, 100, 103, 106, 109, 112, 115, 119, 122, 125, 129, 132, 135, 138, 141, 144, 146, 148, 151, 153, 156, 159, 162, 165, 168, 170, 173, 175, 178, 181, 183, 186, 189, 192, 200, 204, 210, 215, 218, 221, 223, 226, 229, 232, 235, 237, 239, 242, 245, 247, 250, 253, 256, 260, 262, 264, 267, 270, 273, 276, 279, 281, 284, 336, 365, 396, 400, 410, 439, 445, 454, 457, 459

„Sarna” * 101
 Sawicka W. 37, 684
 Sawicki Leon 102
 „Semenko” zob. Łowczanin Michał
 „Seplik” zob. Ślęzak Józef
 „Sęp” zob. Baranowski Feliks
 „Sęp” zob. Dymiński Jan
 „Sęp” zob. Korczak Stanisław
 „Sęp” zob. Okulicki Leopold
 Sidło Konrad 172
 „Siekiera” zob. Janusz Jan
 Siemaszko Zbigniew 579
 Sienkiewicz Witold 24
 Sierchuła Rafał 144
 Sierow Iwan 472
 „Sikora” zob. Tabortowski Jan
 Sikorski Władysław 83, 93
 Skotnicki Henryk 693
 Skórski Janusz 594
 Skórski Włodzimierz 594
 Skrzyniarz Witold 227, 545, 608
 Skrzypiec Paweł 658
 Skupień Cecylia 172
 „Skwara” zob. Skwara Waclaw

Skwara Waclaw „Skwara” („Wilk”) 146, 148
 Skwarek Piotr 275
 Słomianka Antoni zob. Stankiewicz Romuald
 „Słony” zob. Majewski Franciszek
 „Słowian” zob. Tarnowski Zachariasz
 „Słowik” * 243
 Smigiel Kazimierz 547
 Sobota Zenon vel Tomaszewski Jan Zenon
 „Jan”, „Świda” 158
 Socha Jan „Zbyszek”, „Herkules”, „Czarny” 198
 Sojczyński Stanisław vel Dębowicz Andrzej
 vel Pietrzak Roman „Awr”, „Raw”,
 „Warszyc”, „Wazbiw”, „Wojnar”,
 „Zbigniew” 148, 425
 „Sokół” zob. Korczak Stanisław
 „Sokół” zob. Pluta Symforian
 Solarski Edward 281
 Solarz Franciszek 96
 „Sowa” zob. Chabiński Jan
 Sowa Marian „Orlicz” 584
 Spadziński Kazimierz „Zośka”, „Zemsta” 198
 Spasiński Stanisław Jan vel Robak Leon 748
 Spsychalski Marian 21
 „Srebrny” zob. Dymel Tadeusz
 Stalin Józef 17, 21, 47, 127, 145, 147, 205, 222, 241, 366, 373, 406, 456, 461, 485, 745
 „Stalowy” 656
 Stankiewicz Janusz 564
 Stankiewicz Romuald vel Słomianka Antoni
 vel Moller Hans 703
 „Stary” zob. Biernat Walenty
 „Stary” zob. Dekutowski Hieronim
 „Stary Jim” zob. Dziecielski Paweł
 Stasiak Bogdan 239
 Stasiak Henryk 665
 „Staś” * 185
 Stawecki Piotr 83
 Stec Mieczysław 37, 304, 306, 310, 313, 317, 323, 326, 329, 332, 339, 342, 345, 350, 353, 356, 359, 362, 368, 371, 375, 380, 383, 388, 392, 404, 407, 413, 416, 419, 423, 426, 430, 433, 436, 442, 448, 451, 462, 465, 467, 470, 473, 476, 480, 483, 486, 489, 491, 493, 496, 499, 502, 504, 507, 510, 512, 515, 519, 523, 526, 530, 533, 536, 540, 543, 547, 550, 553, 555, 558, 561, 566, 570, 574, 577, 581, 584,

- 587, 591, 595, 598, 602, 605, 609, 611, 614, 617, 623, 626, 628, 632, 635, 638, 640, 642, 659, 661, 668, 671, 674, 677, 756, 759
- Stefańczyk Leszek „Strzała” 177
- Stelmach Stanisław 673
- Stępień Jan 670
- „Strzała” zob. Stefańczyk Leszek
- Strzelecki Bogusław 269
- Sulek Jan 636
- „Sum” zob. Mroczko
- Szabelski Teodor „Nurt”, „Wir” 146
- Szacki Antoni „Bohun”, „Dąbrowski” 144, 579
- Szałapski 565
- Szambelan Marian 269
- „Szarotka” zob. Szkoda Teresa
- „Szatan” zob. Danielak Ludwik
- Szczepański Edmund 532
- Szczepański Eugeniusz „Turski”, „Pieniek” 528, 532, 715
- Szczepańskiewicz Eugeniusz „Żak” 359
- „Szczerzy” TW 528
- „Szczerzy” zob. Rojek Władysław
- Szczurek Gerhard „Erg” 148
- Szczyhelśkij Wołodymyr „Burlaka” 265, 266
- Szeremeta Michał 593
- Szeremiecki Michał „Miś” 214
- „Szerszeń” zob. Rutkowski Stefan
- „Szeter” zob. Szurlej Ignacy
- „Szetler” zob. Osiński Stanisław
- Szkoda Teresa „Szarotka” 569
- Szolc Józef 712
- Szulc Janusz 693
- Szurlej Ignacy „Szeter” 359
- Szwagrzyk Krzysztof 22, 23, 141
- Szymajda Gerhard 161
- Szymański Jan „Wichura”, „Mściciel” 127, 128
- Szymczak Zygmunt 705
- Szyszkowski Bolesław 565, 597, 615
- Szyl (Szyt) Henryk 590
- Szyt Henryk zob. Szyl Henryk
- Śladecka Magdalena 43, 48
- Ślęzak Józef „Mucha”, „Nikodem”, „Seplik” 69, 140
- Śliwiński Lech 158
- Śmietanka-Kruszelnicki Ryszard 118
- „Śmiały” zob. Nanuś Edward
- „Śmigły” zob. Nanuś Edward
- Światło Józef (Fleischfarb Izaak) 22, 23, 191, 200, 224, 239, 249, 252, 255, 264, 266, 273, 278, 283, 293, 342, 303, 345, 352, 355, 359, 382, 384, 386, 392, 399, 403, 410, 419, 422, 438, 470, 475, 488, 498, 501, 502, 507, 512, 518, 547, 557, 591, 609, 620, 626
- „Świda” zob. Sobota Zenon
- Świder Józef „Pacula”, „Mściciel” 121
- „Tabor” zob. Tabortowski Jan
- Tabortowski Jan vel Kownacki Jan vel Zawadzki Jan vel Żochowski Jan „Bruzda”, „Kusy”, „Rot”, „Sikora”, „Tabor” 18, 79, 164
- Taraszkiewicz Edward „Grot”, „Żelazny” 214
- Tarnowski Tadeusz „Lis” 168
- Tarnowski Zachariasz „Dziadek”, „Słowian”, „Grek”, „Kochanowski” 131
- „Termit” zob. Okulicki Leopold
- Tischler János 732, 733, 737
- Tkaczew Władysław 31
- Toborek Tomasz 148, 425
- Tokarski 713
- „Tomasz” * 126
- „Tomasz” * 143
- Tomaszewski Jan Zenon zob. Sobota Zenon
- Tomczyszyn Helena „Róża” 569
- „Topór” zob. Cieśla Józef
- Topyło Jacek 21, 22
- Trachimowicz Bronisław zob. Trochimowicz Bronisław
- Traczyk Józef „Bystry” 121, 124, 128, 185, 186, 195, 375
- Trochimowicz (Trachimowicz) Bronisław 30
- Trojan Roman 720
- Trojan Stefan „Łyst” 720
- Trzeciński Stefan 718
- „Turski” zob. Szczepański Eugeniusz
- Turzyniecki Jan vel Piwkowski Marian „Mogiła”, „Mogilka”, „Wrzos” 88
- „Tygrys” zob. Dąbrowski Waław
- Tymiński Konstanty 671
- Tynkiewicz Aleksy 629
- Tyra Walerian „Walerek” 214
- „Uskok” * 48
- „Uskok” zob. Broński Zdzisław

- „V” zob. Mąkosa Edward
 „Vis” zob. Rysz Mieczysław
- „Wacek” zob. Sadowski Jan
 Walczak Piotr 683
 Walczakowski Rudolf 539
 „Waldemar” zob. Zawadka Józef
 Walenciak (Walenciuk) Czesław 183, 203,
 228, 272
 Walenciuk Czesław zob. Walenciak Czesław
 „Walerek” zob. Tyra Walerian
 „Walewski” 688
 Warren Earl 472
 „Warszyc” zob. Sojczyński Stanisław
 „Wazbiw” zob. Sojczyński Stanisław
 Wąchała Jan „Łazik” 601
 Wądolny Mieczysław „Mściciel”, „Granit” 186
 „Wąsik” zob. Cieślewski Stanisław
 Wąsowicz Antoni „Roch” 186
 Wąsowski Grzegorz 18
 Weber 743
 Weronik Aleksander 703
 Weronik Bazyli 703
 Wesołowski Czesław „Foka” 321
 Wicha Władysław 30, 32–35
 „Wicher” zob. Biedroń Zdzisław
 „Wicher” zob. Chmiel Mieczysław
 „Wicher” zob. Czarnecki Henryk
 „Wicher” zob. Kubik Karol
 „Wichura” zob. Szymański Jan
 „Widia” zob. Mąkosa Edward
 Wielgosz Albin 568
 Wierzbicki Julian „Mściwy” 418
 Wikieł Jerzy „Janik”, „Janik Wyrwidąb” 274,
 292
 „Wiktor” zob. Czarnecki Henryk
 „Wilczur” zob. Życiński Aleksander
 Wilczyńska Z. 37, 298, 301
 Wilczyński Zygmunt „Żuk” 661
 „Wilk” zob. Skwara Waław
 Willman Adam 732
 Wiosna Włodzimierz 257, 258
 „Wir” zob. Szabelski Tadeusz
 „Wisła” zob. Gajos Stanisław
 „Wiss” zob. Rysz Mieczysław
 „Wistun” zob. Fenyk Mikołaj
 Wiśniewski 490
 Witkowski Bogusław 634
- Wnuk Rafał 43, 48
 Wlazło Wiktor „Józef Konarski” 90
 Woch Ryszard 239
 Wodel Franciszek 656
 „Wojak” („Wojtak”) zob. Piechowiak
 Zbigniew
 Wojciechowski Marek L. 655
 Wojciechowski Stefan 698
 „Wojnar” zob. Sojczyński Stanisław
 „Wojtak” zob. Piechowiak Zbigniew
 Wojtyła Karol zob. Jan Paweł II
 Wojtyna Mieczysław 377
 „Wolan” zob. Poeplau Leon
 Wołoszczak Edward 691
 Wołoszyn Jacek W. 158, 239, 275, 378
 Woropaj Aleksy „Czarny” 656
 Woźniczka Zygmunt 47
 Wójcik 637
 Wójcik ks. 743
 Wójcik Zygmunt 565
 Wójcikowski Waław 644, 701
 Wójtowicz Czesław „Orzeł” 275
 Wójtowicz Ryszard „Pestka” 620, 625
 „Wrona” zob. Korzeniowski Henryk
 Kazimierz
 Wróbel Stanisław „Czołg” 359
 Wróblewski 668
 Wróblewski Ryszard 712
 „Wrzos” zob. Kobos Stefan
 „Wrzos” zob. Turzyniecki Jan
 Wykowski Zdzisław 564
 „Wyrąb” zob. Gajos Stanisław
 „Wyrwicz” zob. Narkiewicz Tadeusz
 Wysocki Tadeusz „Zegar” 164
 Wyszyński Stefan 17, 40, 53, 194, 197, 597,
 627, 628, 639, 743, 751
 Wywarski Stanisław 138
 Wyzuj Bogdan 671
- „X” * 95
- Zachaj Jan 377
 Zachwieja Wojciech 616
 Zagon Henryk zob. Dekutowski Hieronim
 Zajączkowski Mariusz 214, 244
 Zajkowsy 655
 Zajkowski Kazimierz 655, 656
 Zajkowski Waław 655, 656
 „Zakopiański” zob. Zeglej Jerzy

Zalewski Jan „Cygan” 656, 696, 716
Zamorski Władysław 568
„Zapora” zob. Dekutowski Hieronim
Zaręba Zdzisław 532
Zasulski Dymitr „Czarny” 121
Zawadka Józef „Waldemar” 141
Zawadzki Jan zob. Tabortowski Jan
„Zbigniew” zob. Sojczyński Stanisław
Zborowski Józef „Bury” 620, 625
„Zbroja” zob. Marszałek Ludwik
„Zbyszek” zob. Pakuła Sergiusz
„Zbyszek” zob. Socha Jan
„Zegar” zob. Wysocki Tadeusz
Zeglej Jerzy „Zakopiański” 359
„Zemsta” zob. Spadziński Kazimierz
„Zenon” zob. Łapiński Leon
„Zenon” zob. Piechowiak Zbigniew
Zielińska Maria 693
Zieliński Janusz 377
Zięba Andrzej A. 748
„Złom” zob. Haja Edward
„Znicz” zob. Dołęga Antoni
„Zośka” zob. Spadziński Kazimierz
Zwoliński Franciszek 604

Zwoliński Zygmunt 604
Zwolski Marcin 115
Zybert Józef 623
Żabski Alfons 564
„Żak” zob. Szczepańskiewicz Eugeniusz
Żądziłko Roman „Kamień” 131
„Żbik” * 117
„Żbik” zob. Kołociński Władysław
„Żbik” zob. Kółko Felicjan
Żebrowski Leszek 18, 131
Żeglin Bronisław vel Prześlak Bolesław
„Ordon” 687
„Żelazny” zob. Taraszkiewicz Edward
Żochowski Jan zob. Tabortowski Jan
Żołądek Karol „Chmiel” 552, 715
„Żuk” zob. Wilczyński Zygmunt
Żurawski Dymitr zob. Noga Andrzej
Żurek Jacek T. 53
Żurek Rudolf 211, 637
Życiński Aleksander „Wilczur” 584
Żylis Zygmunt 501
Żymierski Rola Michał zob. Rola-Żymierski
Michał

INDEKS GEOGRAFICZNY*

- Achrymowce, gromada 80
Agatówka 695
Albigowa 643
Aleksandria Niedziałowska (Huta
Niedziałowska) 408
aleksandrowski powiat 76, 355, 384, 394,
446, 599, 619, 710, 729
Aleksandrów, *woj. bydgoskie*
zob. Aleksandrów Kujawski
Aleksandrów, *woj. łódzkie* 597
Aleksandrów Kujawski (Aleksandrów) 76,
295, 384, 394, 444, 572, 599, 619, 662
Andrychów 247
Anglia zob. Wielka Brytania
Aniołowo 513
Ankona 673
Annopol 164, 468
Antonów (Antonów) 202
Antonów, gromada 346
Antonów zob. Antoniów
augustowski powiat 82, 115, 596
Augustów 82, 563, 596
Auschwitz zob. Oświęcim
Australia 451
Austria 221, 341, 400, 472, 486, 594, 604, 617,
626, 634, 642, 712
- Baba 136
Bajki Stare (Bojki Stare) 408
Bajki-Zalesie 710
Baligród 266
Balkowice Dolne (?) 697
Banice zob. Bienice
Banie Mazurskie 601
- Baranowicze 573, 702, 717
Baranów 334
Barczewo 75, 488
barczewski powiat zob. olsztyński powiat
Barlinek 300
Barnim 451
Barszewo zob. Parszewo
Bartochów 143
Bartoszyce 183, 237
Barwice 176
Barycz 219
Bełęcin Nowy 624
Belgia 278, 659
Belgrad 64
bełchatowski powiat 681
Belda 431
Bełżec, gmina 528
bełżycki powiat 663
Berlin 724
Berlin Wschodni (Berlin) 250, 390, 700
Berlin Zachodni 78, 151, 245, 540, 619, 642,
661
Będzin 73, 261, 277, 283, 298, 318, 478, 494,
502, 506, 585, 606
będziński powiat 140, 234, 298, 318, 394, 585,
594, 606
Biadacz 475
białski powiat 102, 157, 206, 277, 343, 669
Biała, *pow. kraśnicki* 92
Biała, *pow. piski* zob. Biała Piska
Biała, *pow. zgierski* 630
Biała Piska (Biała) 181
Biała Podlaska 157, 248, 460, 656, 657
Białki, *pow. rycki* 675

* Indeks nie obejmuje haseł: Polska i Warszawa.

Białki, *pow. wołomiński* 295
 Białobrzegi 681, 707
 Białogard 412
 białogardzki powiat 518
 Białoruś (BSRR) 514, 539, 549, 573, 583
 Białostoczczyzna 164, 186
 białostocki powiat 219, 271, 305, 308, 331, 360, 490, 592, 631, 697, 745
 białostockie województwo 47, 53, 54, 60, 62, 67, 68, 79, 80, 82, 90, 93, 98, 104, 105, 115, 124, 131, 136, 158, 181, 186, 191, 196, 198, 199, 204, 206–209, 212, 213, 222, 231, 255, 257, 263, 266, 280, 291, 295, 297–299, 307, 311, 312, 319, 327, 341, 347, 352, 363, 365, 370, 377, 401, 402, 408, 412, 414, 424, 431–434, 449, 460, 474, 479, 481, 484, 495, 503, 510, 512–514, 520–522, 527, 530, 531, 551, 552, 554, 563, 575, 580, 586, 588, 593, 596, 599, 601, 603, 606, 607, 613, 615, 616, 622, 627, 629, 630, 636, 639, 643, 644, 647, 652, 655, 660, 670, 671, 689, 695, 696, 699, 710, 714, 721, 724, 731, 741, 749
 Białosłiwie 51
 Białowola 214
 Biały Bór, *pow. sławieński (?)* 374
 Biały Bór, *pow. szczecinecki* 374
 Białystok 29, 52, 54, 57, 63, 83, 90, 111, 112, 115, 122, 138, 164, 186, 191, 198, 200, 202, 213, 221, 223, 225, 228, 231, 237, 260, 271, 272, 275, 297, 300, 305, 308, 309, 313, 325, 328, 329, 331, 347, 386, 407, 412, 416, 423, 429, 433, 439, 444, 461, 467, 469, 479, 480, 482, 490, 502, 503, 519, 523, 530, 535, 536, 538, 543, 546, 547, 552, 558, 561, 566, 580, 581, 584, 587, 588, 591, 593, 594, 598, 602, 608, 613, 614, 623, 626, 629, 631, 640, 647, 652, 655, 656, 668, 671, 692, 694, 696, 701, 705, 716, 739
 Biechowo (Piechowo, gromada) 217
 Biechów 646
 Biechówko (Piechówka), gromada 217
 Biedrusko 217
 Biedrzykowice zob. Biestrzykowice
 Bielawa 268, 431, 435, 479, 564
 Bieliny, *pow. kielecki* 205
 Bieliny, *woj. kieleckie* 748
 Bielsk (Bielsko) zob. Bielsko-Biała
 Bielsk Podlaski 50, 131, 622
 Bielsko-Biała (Bielsk, Bielsko) 111, 142, 289, 364, 382, 424, 453, 487, 545, 575, 589, 691
 bielski powiat, *woj. białostockie* 131, 705
 bielski powiat, *woj. katowickie* 252, 487, 545, 575, 589
 Bielszowice 289, 593, 747
 Bienice (Banice) 447
 Bieniów 500, 505
 Bieruń Stary (Stary Bieruń) 443, 725
 Biestrzykowice (Biedrzykowice) 361
 Bieżanów 299
 Biłgoraj 75, 98, 179, 295, 450, 456, 525, 572, 592, 680, 731
 biłgorajski powiat 75, 98, 114, 124, 140, 145, 179, 205, 231, 337, 572, 592, 641
 Bircza 266
 Biskupia Górka, dzielnica Gdańska 268
 Biskupiczki, gromada 54
 Biskupie 203
 Biskupiec 315
 biskupiecki (reszelski) powiat 48, 108, 154, 315, 334, 550, 583
 Biszcza 337
 Błachownia Śląska 474
 Bledzew 321
 Bledzew, gromada 121
 Bliszczycze 759
 Błazowa 634
 Błeszno, dzielnica Częstochowy 498
 Błędowa Tyczyńska, gromada 713
 Błogie Rządowe 150
 błoński powiat 403
 Błotnik 625
 Bobola (?) 472
 Bobrek 612
 Bobrzany 562
 bocheński powiat 346, 357, 373, 385, 740
 Bochnia 357, 748
 Bogatynia 415
 Bogdanki 223, 225
 Bogdanki, gromada 226
 Bogoria 81
 Boguchwałów 395
 Bogucin 340
 Bojanowo 358
 Bojanów, gromada 134

Bojki Stare zob. Bajki Stare
 Bojszów 504
 Bolesław 216, 258, 282
 Bolesławiec 390, 399, 447, 522, 556, 588, 686, 695
 bolesławiecki powiat 390, 398, 400, 556, 716, 722
 Boleśno zob. Błeszno, dzielnica Częstochowy
 Bolęcin 435, 459
 Borek Nowy 127
 Borek Stary 127
 Borki 340
 Borne-Sulinowo 757
 Borownica 266
 Borzęcin 517
 Bożęcin 553
 Bóbrka, gromada 390
 Braciejowice, gromada 562
 Branica, gromada 197
 Branice 650, 759
 Braniewo 122, 183, 273, 538, 613
 braniewski powiat 47, 469, 479, 693
 Brdów 699
 Breń, gromada 77
 Brodnica 206, 563
 brodnicki powiat 758
 Brodniki 619
 Bronów 51
 Brunów 319
 Brynica 443
 Bryńsk 710
 Brzeg 152, 183, 208, 291, 292, 295, 300, 324, 338, 606, 647
 Brzeg Dolny 201, 300
 brzeski powiat, *woj. opolskie* 180, 291, 606, 653
 brzeski powiat, *woj. krakowskie* 197, 208, 324, 517
 Brzesko 208, 293, 324
 Brześć Kujawski 394
 Brzezice, gromada 630, 650
 Brzezina 686
 Brzezinka 437
 Brzezinka, gromada 263
 Brzeziny, *pow. kętrzyński (?)* 421
 Brzeziny, *pow. moniecki* 647
 Brzeziny, *pow. tomaszowski* 528
 Brzeziny, gromada, *pow. grodkowski* 757
 brzeziński powiat 265, 319, 355, 630, 734
 Brzeźnica 393
 Brzeźno 692
 Brzozie 758
 brzozowski powiat 206, 372, 390, 500, 509, 539, 590, 617
 Brzozów 206, 372, 390, 500
 Brzózki Stare, gromada 212
 BSRR zob. Białołęka
 Buchwałowo zob. Bułowo
 Budapeszt 731–733, 758
 Budy Czarnockie 588
 Budzistowo 406
 Bułowo (Buchwałowo) 554
 Bujenka, gromada 213
 Bukowa (Bukowno), gromada 505
 Bukowina zob. Bukowina Sycowska
 Bukowina, gromada zob. Bukowo, gromada
 Bukowina Sycowska 149
 Bukowno, gromada zob. Bukowa, gromada
 Bukowo (Bukowina), gromada 47
 Bukówki (?) 62
 buski powiat 272, 319, 329, 420, 497, 748
 Busko 319, 414, 420, 491, 497, 748
 Bychawa 740
 bydgoski powiat 363, 420, 450, 562
 bydgoskie (pomorskie) województwo 51, 55–57, 59, 61, 64, 65, 68, 73, 76, 77, 85, 87, 88, 90, 93, 105, 115, 117, 133, 143, 150, 155, 160, 166, 169, 175, 177, 179, 190, 191, 194, 198, 203, 204, 206, 207, 209, 217, 221, 226, 250, 269, 273, 274, 286, 295–297, 300, 302, 307, 309, 318, 324, 334, 337, 338, 344, 348, 351, 355, 358, 367, 373, 376, 378, 379, 382–385, 387, 389, 390, 394, 397, 401, 418, 422, 427, 428, 435, 436, 444, 446, 450, 453, 458, 462, 463, 468, 471, 494, 497, 501, 509, 513–517, 519, 521, 524, 531, 535, 537, 541, 545, 562, 563, 572, 579, 585, 590, 592, 593, 597, 599, 607, 610, 611, 618, 619, 627, 630, 631, 634, 649, 655, 657, 659, 662–664, 667, 668, 670, 676, 682, 685, 689, 692, 693, 695, 697, 699, 700, 705, 708, 710, 714, 716, 719, 724, 725, 728, 737, 738, 747–750, 754, 757, 758
 Bydgoszcz 54, 57, 65, 71, 76, 78, 88, 90, 99, 129, 133, 139, 141, 153, 155, 156, 183, 191, 198, 200, 217, 220, 221, 233, 237,

245, 251, 272, 273, 313, 316, 317, 318,
 321, 324, 337, 338, 352, 361, 363, 378,
 391, 399, 419, 421–423, 425, 433, 450,
 456, 461, 462, 466, 469, 470, 473, 475,
 481, 486, 504, 519, 526, 539, 540, 543,
 547, 549, 551–553, 559, 560, 565, 579,
 590, 599, 604, 607, 617–619, 630, 645,
 648, 658, 662, 663, 667, 686, 692, 698,
 716, 729, 750, 753, 758
 Bystra, gromada 750
 Bystrzyca, pow. łukowski 146
 Bystrzyca, pow. kraśnicki 714
 Bystrzyca Dolna 191
 bystrzycki powiat 361, 457, 620, 626
 Bytnica 63, 549
 Bytom 55, 98, 105, 108, 110, 128, 145, 147,
 151, 152, 160, 203, 223, 254, 255, 277,
 312, 314, 315, 318, 343, 424, 428, 464,
 467, 503, 539, 548, 588, 603, 620, 628,
 658, 664, 719, 742
 bytomski powiat 105, 277, 359
 Bytowa zob. Zbytowa
 bytowski powiat 246, 383
 Bytów 246, 514, 522, 525

 Carż zob. Czarze
 Celiny 714
 Chabówka 186
 charkowski obwód 379
 charkowskie województwo zob. charkowski
 obwód
 Charlejew, gromada 73
 Charsznica 227
 Charzewice, gromada 666
 Chebzie 612, 634
 Chełm, *pow. gryfiński* 680
 Chełm, *woj. lubelskie* 84, 166, 269, 332, 385,
 393, 427, 431, 441, 444, 446, 447, 452,
 481, 517, 520, 534, 535, 563, 576, 592,
 626, 630, 637, 715
 Chełmiec 114
 chełmiński powiat 316, 422, 545, 553, 607,
 700
 Chełmno, *pow. kolski (?)* 669
 Chełmno, *woj. bydgoskie* 169, 177, 422, 545,
 607, 700
 chełmski powiat 62, 77, 120, 166, 196, 263,
 275, 278, 288, 314, 327, 328, 354, 385,
 408, 417, 431, 441, 443, 444, 446, 452,
 478, 517, 520, 533, 534, 549, 551, 569,
 576, 592, 630, 657, 663, 669, 683, 688,
 717
 Chełmża 486
 Chemnitz zob. Karl-Marx-Stadt
 Chińska Republika Ludowa 216
 Chlebotki 644
 Chłopków, gromada 572
 Chocień 179, 394
 Chocianów 140, 727
 Chodów 545
 chodzieski powiat 268, 391, 535, 663
 Chodzież 663
 chojeński powiat 60, 144, 197, 267, 405
 Chojna 123, 267, 405, 436
 Chojnice 77, 592, 749, 750
 chojnicki powiat 592, 757
 Chojnik 295
 Chojniki 59
 Chojnowo, *pow. grajewski* 319
 Chojnowo, *pow. moniecki* 647
 Chojnów 568, 679
 chołowieckie lasy 720
 Choroszcz 219
 chorzowski powiat 437
 Chorzów 105, 113, 114, 221, 249, 369, 452,
 453, 576, 610, 611, 721
 choszczeński powiat 77, 330, 435
 Choszczno 77, 185, 209
 Chruszczewo 728
 chrzanowski powiat 59, 207, 251, 301, 320,
 338, 361, 378, 435, 463, 509, 562, 618,
 678, 700, 722
 Chrzanów 98, 190, 244, 251, 295, 320, 411,
 435, 463, 509, 720
 Chrzastowice zob. Chrzastówka
 Chrzastówka (Chrzastowice) 450
 Chwałkowo 521
 Chworościany 111
 Chworościany, gromada 80
 Chytra 531
 Cibory Gałęckie 710
 Ciechanowiec, gmina 213
 ciechanowski powiat 658
 Ciechanów 390, 728
 Cieclocinek 619, 710
 Ciecierzyn 381
 Ciecierzyn, gromada 443
 Ciemnoszyje 319

Ciepeliów 379
 Ciepłowody 405
 Cierpice 678
 Ciesznów (Tesznow) 429
 Cieszmy zob. Kobylin-Cieszmy
 Cieszyn 99, 214
 cieszyński powiat 110, 268, 516, 533, 546, 556
 Ciosaniec, gromada 87
 Cisowy Las, gromada zob. Cisów, gromada
 Cisowy Las, gromada zob. Las, gromada
 Cisów (Cisowy Las), gromada 134
 Cisów-Las 134
 Coburg 144
 CSRS zob. Czechosłowacja
 Cuxhaven 722
 Cyców, gromada 328
 Czaje zob. Czaje-Wólka
 Czaje-Wólka (Czaje) 257, 444, 461, 530
 Czaplinek 757
 Czarna Wieś, *pow. białostocki* 198, 271, 631
 Czarna Wieś, *pow. grajewski* 300
 czarnkowski powiat 578, 670
 Czarnków 578
 Czarnocin 144
 Czarnogłowie zob. Czarnogłowy
 Czarnogłowy (Czarnogłowie) 637
 Czarnolesie, *pow. bielski* 575
 Czarnolesie, *pow. trzebnicki* (?) 72
 Czarnorzeki 116
 Czarnotka, gromada 76
 Czarnowąsy 477
 Czarze (Carz) 607
 Czatkowice 700
 Czechosłowacja (CSRS) 180, 183, 214, 221,
 234, 250, 278, 341, 358, 365, 370, 383,
 388, 391, 398, 409, 423, 448, 451, 457,
 462, 476, 480, 486, 526, 539, 611, 642,
 645, 651, 653, 659, 668, 671, 673, 680,
 698, 701, 703, 708, 711, 715, 717, 720,
 723, 726, 745
 Czechowice 487, 575, 589
 Czechówka (?) 131
 Czechy 579
 Czempiń 690
 Czermno, gmina 677
 Czernica, *pow. glogowski* 440, 446
 Czernica, *pow. wrocławski* 513
 Czernica-Wierzchówek (?) 446
 Czerniejewo 72
 Czersk, *pow. chojnicki* 757
 Czersk, *pow. świecki* 302
 Częstochowa 47, 87, 96, 98, 114, 124, 134,
 136, 140, 223, 284, 302, 326, 333, 498,
 578, 604, 636, 647, 737
 częstochowski powiat 302, 580, 636, 647, 662,
 685
 człuchowski powiat 344, 556, 589, 593, 719
 Człuchów 187, 556, 589, 676
 Czochanie-Góra 204
 Czorków (?) 229
 Czulczyce 333
 Dargobądz 498, 511
 Darłowo 689
 Dąbie (Dąbiec) 580
 Dąbiec zob. Dąbie
 Dąbroszyn, gromada 85
 Dąbrowa, *pow. kielecki* 193
 Dąbrowa, *pow. sokólski* 298
 Dąbrowa, gromada, *pow. lubelski* 333
 Dąbrowa Górnicza 180
 Dąbrowa Tarnowska 481, 702, 704
 dąbrowski powiat 481
 Dąbrówka (Nowodwór), *pow. lubelski* 48
 Dąbrówka, *pow. piski* 657
 Dąbrówka, *pow. wąbrzeski* 562
 Dąbrówka, gromada, *pow. biłgorajski* 592
 Dąbrówka Mała 278
 Dębica 224, 238, 281, 309, 314, 448, 487, 613
 dębicki powiat 224, 238, 298, 512, 660, 718
 Dębina 119
 Dębieniec (Dębiniec) 338
 Dębiniec zob. Dębieniec
 Dęblin 149, 197, 208, 237, 322
 Dębno 60, 123, 332, 686
 Dębołęka 713
 Długoszyn, *pow. choszczeński* (?) 435
 Długoszyn, *pow. sulciński* 705
 Dobraczyce (Domaszyce), gromada 206
 Dobre 384, 446
 Dobrodzień 87
 Dobropole 240
 Dobrynin 505
 Dobrzyniewo Kościelne 697
 Dołhobyczów 160
 Dołhobyczów, gromada 225
 Doługi zob. Dołuje
 Dołuje (Doługi) 370

Domanów (Domasłów) 676
 Domasławice, gromada 70
 Domasłów zob. Domanów
 Domaszyce, gromada
 zob. Dobraczyce, gromada
 Domatków 500
 Dorozki 225
 Dortmund 316
 Drabin zob. Grabin
 Dragany, gromada 714
 Drawień 641
 drawski powiat 163, 184, 364, 545, 576, 583,
 612, 630
 Drawsko 184, 542, 545, 554, 570, 576, 583,
 612, 630
 Drygały Nowe zob. Nowe Drygały
 Drzecin 600
 Dukla 134
 Duńkowice 295
 Dutrów 680
 Dutrów, gromada 271
 Dwory 264, 720
 Dydnia 539
 Dylaki 515
 Dylągówka 324, 579
 Dyniska 244
 Dynów 246
 Działdowo 211, 220, 362, 657
 działdowski powiat 710
 Działoszyce 675
 Działyń, gromada 551
 Dziećmiarowice 651
 Dzierchówka zob. Dzierdziówka
 Dzierdziówka (Dzierchówka) 107
 Dzierzby Szlacheckie (Dziezby) 707
 Dzierzby Włociańskie (Dziezby) 707
 Dzierzkówek 366
 Dzierżenin 531
 dzierżonowski powiat 268, 299, 397, 431,
 435, 541, 564, 722
 Dzierżonów 299, 302, 305, 398, 435, 479,
 499, 565, 673, 676, 700, 711, 715, 717
 Dzierzychowice 415, 422, 436
 Dziezby zob. Dzierzby Szlacheckie
 Dziezby zob. Dzierzby Włociańskie
 Dzięgiele 414
 Dziwna-Las zob. Dziwnów-Las
 Dziwnów 601
 Dziwnów-Las (Dziwna-Las) 288
 Elbląg 203, 344, 367, 538, 663, 687, 747
 ełcki powiat 198, 365, 370, 479, 639, 643,
 660, 670, 714, 749
 Ełk 191, 291, 521, 530, 647, 710
 Europa 51
 Europa Wschodnia 661
 Europa Zachodnia 225, 586
 Fajslawice 126
 Fanisławice 144
 Faryny, gromada 190
 Florianów, gromada 172
 Fordon 509, 562, 703
 Fort Leavenworth 51
 Frampol 179
 Francja 93, 212, 259, 278, 313, 352, 409, 486,
 553, 564, 579, 620, 626, 632, 684
 Frankfurt nad Menem 64, 312, 619, 642, 645,
 648, 703, 705
 Frankowo zob. Frąknowo
 Frąknowo (Frankowo) 346
 Fredropol 266
 Gacki 497
 Gajewo 318
 Gałęzów 124
 Garbatka 485
 Gardeja 337, 629, 702
 Garwolin 57, 60, 208, 252, 312, 498
 garwoliński powiat 197, 208, 251, 269, 312,
 315, 400, 461, 498, 532, 558
 Gdańsk 24, 57, 67–69, 71, 76, 84, 87, 102,
 130, 145, 158, 167, 195, 197, 200, 203,
 206, 211, 213, 214, 217, 225, 241, 244,
 247, 248, 252, 255, 259, 268, 273, 286,
 294, 304, 306, 321, 348, 361, 374, 382,
 386, 394, 395, 398, 402, 409, 411, 412,
 415, 419, 422, 432, 441, 442, 461, 469,
 470, 475, 479, 483, 486, 493, 510, 523,
 524, 529, 532, 538, 539, 542, 557, 587,
 593, 594, 601, 610, 611, 623, 625, 628,
 629, 663, 664, 698, 712, 728, 734, 736,
 742, 747, 759
 gdański (pruszczański) powiat 294, 295, 325,
 361, 398, 625, 725
 gdańskie województwo 60, 88, 117, 198, 203,
 269, 294, 295, 304, 315, 325, 327, 335,
 337, 367, 368, 374, 401, 403, 411, 421,
 449, 456, 463, 509, 521, 528, 554, 563,

622, 627, 629, 649, 652, 659, 667, 669,
 689, 695, 697, 699, 702, 714, 724, 728,
 730, 731, 735, 740, 741, 747
 Gdeszyn, gromada 527
 Gdynia 87, 197, 200, 252, 286, 321, 331, 348,
 349, 355, 361, 374, 382, 412, 422, 432,
 438, 458, 463, 464, 475, 593, 610, 622,
 647, 658, 724, 739
 Genewa 259
 Giszowiec 640
 giżycki powiat 191, 208, 322, 440, 508, 587
 Giżycko 125, 180, 191, 208, 284, 440, 496,
 508
 Giżyjska (?) 303
 Gliniany 673
 Glinik Mariampolski 367, 730
 Gliwice 143, 149, 161, 177, 191, 205, 254,
 263, 264, 280, 283, 297, 303, 391, 395,
 400, 429, 432, 446, 453, 460, 464, 467,
 472, 477, 479, 504, 508, 545, 593, 608,
 660, 670, 671, 687, 717
 gliwicki powiat 211, 236, 254, 263, 277, 373,
 437, 449, 453, 504
 Głębowice 63
 Głogowice 319
 głogowski powiat 247, 385, 428, 440, 446,
 488, 678, 713
 Głogów 138, 178, 214, 382, 395, 428, 440,
 446, 447, 668
 Głogówek 675
 Głowno 191
 Głowczyce 207
 Głubczyce 137, 395, 757
 głubczycki powiat 606, 650
 Głuchołazy 181
 Głuszca zob. Głuszycza
 Głuszycza (Głuszca) 471
 Gniewczyna 484
 Gniewkowo 422, 737
 Gniewoszków 265
 Gniezno 99, 131, 422, 470, 475, 547, 682
 gnieźnieński powiat 54, 72
 Godzięcin 369, 391
 Gogolin 557
 Gola 713
 goleniowski powiat 325, 606
 Goleniów 529, 606, 637
 Gołub-Dobrzyń 664
 Gołaczewy 545, 559
 Gołaszyn, gromada 576
 Gołębki, gmina 146
 gołdapski powiat 601
 Gołębiew Stary 468
 Gołkowice 664
 Gondecz 450
 Goraj 139
 Gorce 753
 Gorlice 58, 123, 239, 255, 306, 363, 367, 730
 gorlicki powiat 96, 123, 750
 Gorzejowa 174
 Gorzków, gromada 249
 gorzowski powiat 490, 495, 560
 Gorzów Wielkopolski 199, 344, 372, 490,
 560, 567, 671, 686, 730, 741, 747
 Gorzyce, *pow. przeworski* 116
 Gorzyce, *pow. tarnobrzeski* 750
 Gorzyce, *pow. żniński* 190
 Gostomin 584
 Gostynin 403, 441, 677
 gostyniński powiat 441, 677
 Gostyń 282, 397
 gostyński powiat 520, 521
 Gościeradów 116
 Gościeszyn 291
 Göteborg 194
 Gotelp 592
 Gotówka 166
 Gozdawa 714
 Góra 725
 Góra Śląska 249, 331
 Górczyna 428
 Górki 705
 Górowo zob. Górowo Haweckie
 Górowo Haweckie (Górowo) 390
 górowski powiat 178, 390, 601
 Grabin (Drabin) 315
 Grabkowo 383, 433
 Grabno 334
 Grabowiec, gromada 697
 Grabów Szlachecki 700
 Gracze 593
 Gradosławice zob. Grodysławice
 Grajewo 68, 79, 208, 319
 grajewski powiat 47, 79, 199, 208, 300, 319,
 401, 431, 580
 Grajewskie 204
 Grapice 623
 Grądy-Woniecko 79

Grębocin 610
 Groble 740
 Grochy Stare, gromada 207, 213
 grodkowski powiat 95, 757
 Grodków 79, 204, 550, 568
 Grodno 579
 Grodysławice (Gradostawice) 749
 Grodziec, *pow. będzkiński* 234
 Grodziec, *pow. koniński* 486
 Grodzisk Mazowiecki (Grodzisk) 376, 734
 Grodzisk Wielkopolski, (Grodzisk) 506, 565, 590
 Grodzisk Wielkopolski, gmina 565
 grodziski powiat 334
 Grodziszczce 343, 498
 Gronostaje 207
 Gronowo, *woj. poznańskie* 149
 Gronowo, *woj. bydgoskie* 422
 Gross Essen (?) 709
 Groszowice 706
 Gródek, *pow. parczewski* 214
 Gródek, *pow. tomaszowski* 206
 Grójec 95, 185, 728
 grójecki powiat 335
 Grubno 422
 Grudki, *pow. zwoleniński* zob. Rudki
 Grudki, gromada, *pow. puławski* zob. Skrudki
 Grudziądz 143, 150, 160, 378, 585, 702, 737
 grudziądzki powiat 337, 338, 378, 724
 Gruszka Zaporska, gromada 652
 Gruszów 266
 Grybów 658
 Gryfice 136, 320, 340, 504, 559, 619
 gryficki powiat 68, 354, 559, 619
 Gryfino 314, 344, 406, 421, 433, 550
 gryfiński powiat 314, 320
 Gryfów Śląski 596, 740
 Grzebień 503
 Grzęby 705
 Grzybno 144
 Gubin 492, 500
 gubiński powiat 457, 535, 557, 589
 Gułów 340
 Gutowo 334
 Guty Stare zob. Stare Guty

 hajnowski powiat 53, 207, 222, 327, 531
 Hajnówka 93, 98, 105, 124, 209, 222, 424, 531, 607, 616, 630, 639

 Helski Półwysep 746
 Henryków (?) 331
 Herby 223
 Hermanowa 127
 Hermanowice 386
 Hersztap (Nowa Niedrzwica) 737
 Hiszpania 436
 Holandia 348, 358
 Holiszów 144
 Horodyszczce 365
 Horyszów 618
 hrubieszowski powiat 160, 225, 381, 384, 468, 516, 520, 524, 527, 537, 569, 570, 604, 618, 635, 697, 714
 Hrubieszów 160, 381, 384, 516, 527, 537, 572, 604, 682, 727, 728
 Hulcze, gromada 225
 Husynne 618
 Huta, gromada 551
 Huta Niedziałowska zob. Aleksandria
 Niedziałowska
 Huta Porajska 559
 Huta Stara 340
 Hyżne 662
 Iława 54, 80, 537, 620

 iławski (suski) powiat 80, 157, 272, 537, 700
 Imielin 325
 Indochiny 255
 Inowrocław 56, 59, 90, 153, 166, 422, 435, 453, 471, 541, 667
 inowrocławski powiat 453, 471, 737
 Irządze 333
 Iwiny 556
 Izelak (?) 325

 Jabłonowo 54
 Jagłówka zob. Jegławki
 Jagodne 725
 Jakubowice, *pow. konecki* 50
 Jakubowice, *pow. lubelski* 381
 Jałówka 331
 Jaminy, gromada 82
 Jamno 117, 134
 Janiec (?) 329
 Jankowice 446
 Janków 79
 janowski powiat 755
 Janów, *pow. częstochowski* 685

Janów, *pow. szopienicki* 199
 Janów Lubelski 92
 Jarantowiczki 427
 Jarkowo 240
 Jarocin 102, 451, 527, 616, 713, 747
 jarociński powiat 51, 102, 202, 527
 Jarosław 53, 102, 217, 248, 548, 730
 jarosławski powiat 53, 248, 265, 548, 690
 Jarszewo 705
 jasielski powiat 75, 77, 96, 174, 198, 367,
 385, 413, 450, 485, 508, 529, 616
 Jasienica Rosielna, gromada 390
 Jasieniów zob. Jasionów
 Jasiona zob. Jasionka
 Jasionka (Jasiona) 634
 Jasionów (Jasieniów) 334
 Jasło 75, 77, 174, 226, 367, 478, 508, 718
 Jastków 330
 Jastrowie 757
 Jastrzębie, *pow. świecki* 200
 Jastrzębie, *pow. wodzisławski* 113
 Jata 685
 Jawor 259
 Jawornik Ruski 266
 Jaworowa (Jaworowo), gromada 227
 Jaworowo, gromada zob. Jaworowa, gromada
 jaworski powiat 187, 259, 446, 463, 475, 495
 Jaworzno 184, 251, 285, 348
 Jaworzyna Śląska 757
 Jazy 95
 Jedlanka 303, 326
 Jedlina-Zdrój 271
 Jedwabne 474, 710
 Jegławki (Jagłówka) 219
 Jelenia Góra 119, 204, 223, 254, 307, 358,
 364, 398, 400, 415, 418, 427, 448, 453,
 454, 467, 485, 488, 642, 645, 698
 jeleniogórski powiat 223, 596, 628, 672
 Jeleśnia 297
 Jemielnica 658
 Jerka, gromada 89
 Jerzyce Słupskie (?) 685
 Jezierzycy 314
 Jeziora Wielkie 463
 Jeziorki zob. Jeziorko
 Jeziorko (Jeziorki) 79, 575
 Jeziorna 441
 Jeziorowo (?) 652
 Jeże 302
 Jeżów Sudecki 596
 Jeżówka 261
 Jędrzychowo 80
 Jędrzejowo 578
 jędrzejowski powiat 118, 266, 335, 374, 410,
 456, 557, 576
 Jędrzejów 576, 630
 Jędrzejówka, gromada 572
 Jędrzychowo (?) 563
 Jędrzychów 603
 Józefatów 315
 Józefów 205
 Jucha zob. Stare Juchy
 Jugosławia 472
 Jugowiec 249, 264
 Jurków 504
 Kacze (?) 497
 Kalinowo 440, 587
 kaliski powiat 406, 702
 Kaliski zob. Kaliszki
 Kalisz 89, 93, 137, 252, 258, 417, 510, 739
 Kaliszew(o) (?) 482
 Kaliszki (Kaliski) 474
 Kamieniec 513
 Kamienna Góra 131, 177
 kamiennogórski powiat 137, 171
 Kamień zob. Kamień Pomorski
 Kamień, *pow. chełmski* 288
 Kamień (Kamionka), gromada, *pow. chełmski*
 77, 354, 630
 Kamień Pomorski (Kamień) 239, 240, 288,
 601
 Kamieńczyk 493
 kamieński powiat 140, 240, 288, 705
 Kamionka, *pow. chełmski* 417
 Kamionka, *pow. sokołowski* 153
 Kamionka, gromada, *pow. chełmski*
 zob. Kamień, gromada, *pow. chełmski*
 Kanada 624
 Kaniczki 741
 Kaniówka, kanał (?) 707
 Kaniwo zob. Koniewo
 Karasiewo 385
 Karczew, *pow. łosicki* (?) 596
 Karczew, *pow. otwocki* 596
 Karczmiska 700
 Karl-Marx-Stadt (Chemnitz) 47
 Karniowice 509

Karniowice, gromada 338
 Karolinów 443
 Karośniczka zob. Karźniczka
 Karpaty Wschodnie 266
 Karsfeld 144
 Karsznice 241, 355
 Karźniczka (Karośniczka) 288
 Kaszewice, gromada 681
 Katowice (Stalinogród) 47, 49, 52, 54, 57, 61,
 67, 71, 87, 99, 104, 107, 108, 111, 114,
 126, 127, 135, 143, 148, 150, 155, 162,
 168, 172, 177, 180, 181, 183, 199, 200,
 203, 209, 211, 214, 217, 221, 223, 224,
 228, 230, 234, 244, 245, 246, 248, 249,
 252, 253, 255, 264, 278, 281–283, 289,
 297, 300, 303, 312, 322, 331, 339, 341,
 344, 347, 349, 356, 358, 364, 365, 367,
 368, 370, 371, 383, 394, 399, 403, 407,
 409, 415, 420, 423, 429, 430, 437, 438,
 443, 451, 458, 459, 462, 476, 479, 480,
 482, 485, 486, 490, 494, 496, 498, 502,
 503, 510–512, 515, 517, 522–524, 526,
 532, 539, 545, 546, 556, 558, 560, 570,
 576, 578, 587, 591, 594, 602, 604, 607,
 608, 611, 612, 615, 617, 620, 623, 626,
 628, 634, 637, 640, 641, 647, 648, 653,
 655, 658, 659, 661, 663, 668, 671, 678,
 680, 687, 691, 693, 694, 696, 699, 701,
 708, 711, 712, 715, 717, 720, 722, 723,
 726, 734, 735, 747, 749
 katowickie (stalinogrodzkie, śląskie) woje-
 wództwo 47, 55, 60, 63, 68, 70, 71, 73, 86,
 87, 89, 90, 92, 98, 99, 101, 104, 105, 108,
 110, 113, 118, 128, 136, 140, 142, 143,
 145, 147, 148–152, 158, 160, 163, 167,
 177, 180, 183, 187, 188, 191, 195, 199,
 200, 203, 207–209, 211, 214, 217, 222,
 223, 234, 236, 244, 246, 249, 254, 258,
 259, 261, 263, 264, 268, 277, 278, 280,
 282–284, 289, 291, 297, 298, 302, 314,
 315, 318, 320, 325, 328, 333, 334, 343,
 346, 347, 359, 369, 373, 382, 395, 422,
 424, 428, 432, 437, 443, 446, 449, 452,
 453, 458, 460, 463, 464, 467, 472, 477,
 478, 481, 484, 485, 487, 490, 503, 504,
 506, 508, 512, 516, 521, 524, 529, 531,
 533, 535, 537, 538, 544, 545, 546, 548,
 549, 553, 564, 565, 567, 568, 575, 578,
 585, 587–589, 591, 593, 600, 601, 603,
 606, 607, 610, 612, 619, 627, 628, 636,
 641, 642, 644, 658, 660–664, 670–672,
 682, 685, 687, 689, 692, 695, 699, 714,
 719, 721, 724, 725, 729, 730, 736–738,
 742, 747, 755
 Katyń 102, 170, 631, 636, 641, 695
 Kawęczyn, gromada 394
 kazimierski powiat 756
 Kazimierz Dolny 387
 Kazimierza Wielka 750
 Kąkolewice 271
 Kcynia 620
 Kędzierzyn 126, 151, 161, 167, 412, 450, 483,
 508, 534, 603, 692, 721
 Kępa 105
 kępiński powiat 141, 469
 Kępno 141, 397, 469, 527, 563, 572
 Kętrzyn 219, 421, 683
 kętrzyński powiat 219, 421, 620, 660, 683, 735
 Kielce 19, 20, 48, 49, 51, 56, 57, 69, 70, 73,
 80, 81, 86, 88, 90, 94, 96, 101, 108,
 116–118, 131, 143, 155, 159, 180, 188,
 204, 214, 216, 233, 235, 255, 259, 262,
 264, 266, 269, 273, 275, 283, 285, 286,
 292, 303, 306, 308, 316, 319, 321, 331,
 338, 343, 347, 358, 368, 374, 382, 389,
 394, 401, 404, 410, 414, 437, 441, 444,
 445, 449, 452, 453, 456, 462, 464, 471,
 479, 482, 485, 488, 489, 491, 493, 495,
 498, 512, 519, 525, 528, 532, 534, 539,
 540, 547, 552–554, 557, 560, 569, 579,
 581, 584, 598, 613, 614, 619, 623, 626,
 629, 650, 653, 663, 668, 670, 672, 673,
 686, 690, 722, 735, 748, 753, 754
 Kielecczyzna 118, 144
 kielecki powiat 193, 205, 233, 319, 340, 343,
 347, 449, 471, 474, 525, 580, 619, 636,
 650, 653, 670, 686
 kieleckie województwo 19, 50, 68, 79, 90, 96,
 99, 110, 111, 118, 120, 123, 136, 140, 148,
 150, 154, 172, 188, 193, 200, 205, 206,
 214, 216, 231, 241, 251, 259, 262, 265,
 272, 276, 283, 285, 286, 288, 292, 303,
 305, 316, 319, 326–329, 333, 335, 337,
 338, 340, 345, 349, 363, 364, 366, 379,
 382, 389, 406, 414, 420, 429, 440, 447,
 451, 453, 472, 477, 479, 481, 482, 487,
 488, 494, 495, 497, 501, 504, 508, 517,
 518, 524, 539, 559, 576, 579/580, 580,

612, 614, 618, 627, 630, 640, 644, 646,
 647, 652, 659, 663, 667, 668, 673, 676,
 678–680, 682, 687, 690, 699, 707, 719,
 721, 731, 734–736, 738, 747–750,
 752–754, 756
 Kielpin 673
 Kijany 174
 Kiloński Kanał 722
 Kiwice (?) 719
 Klembów 258
 Kleszczele 222
 Klewki (?) 207
 Klikuszowa, gromada 542
 Klonowiec 387
 Kluczbork 462
 kluczborski powiat 141
 Klusy 749
 Kłaj 373, 385
 kłobucki powiat 755
 Kłobuczyn 395
 Kłoczew, *pow. garwoliński* 532, 558
 Kłoczew, *pow. woliński* zob. Kołczewo
 Kłodnica 92
 kłodzki powiat 75, 444, 484, 503, 620, 625
 Kłodzko 75, 354, 355, 475, 478, 479, 503, 547,
 626, 630, 679, 708
 Kłosów 612
 Knurów 150
 Knyszyn 198
 Kobyły 734
 Kobylin-Cieszymy (Cieszymy) 655
 Kobylin-Borzymy 644
 Kocibórz 334
 Koczew (Koczewo) zob. Kołczewo
 Kolbuszowa 82, 90, 95, 102, 500
 kolbuszowski powiat 82, 95, 137, 500, 662,
 685, 687
 Kolkaim zob. Kolkiejmy
 Kolki zob. Kołtki
 Kolkiejmy (Kolkaim) 219
 kolneński powiat 136, 280, 325, 377, 408, 414,
 535, 538, 542, 606
 Kolno 280, 328, 414, 469, 552, 599, 606
 Kolonia 92, 93
 Kolonia Obróbki, gromada zob. Obroki
 Kolonia Orłów zob. Orłów Drewniany-
 Kolonia
 Kolonia Orłów zob. Orłów Murowany-
 Kolonia
 Kolonowskie 240, 243, 278
 kolski powiat 277, 349, 373, 669, 682, 699
 Kolumna 671
 Koluszki 265
 Kołczewo (Kłoczew, Koczew, Koczewo) 440,
 634
 Kołdyczewo 702, 717
 Koło 277
 Kołobrzeg 72, 95, 127, 194, 240, 277, 406,
 435, 468, 585
 kołobrzesczy powiat 95, 240, 247, 428, 437,
 443, 518, 525, 546, 585, 651, 719
 Kołtki (Kolki) 447
 Komańcza 17
 Komorów 578
 Kondratki 305
 Koneck 355
 konecki powiat 120, 251, 328, 441, 580, 676,
 680
 Koniewo (Kaniwo) 557
 Konin 311, 322, 357, 408, 585, 586
 koniński powiat 59, 85, 185, 286, 311, 486
 Konopaty zob. Nowe Konopaty
 Konopaty zob. Stare Konopaty
 Konopiska 662
 Konopnica 537
 Konstancynów 241
 Kończyce 452
 Końskie 120, 251, 437, 488, 495, 754
 Korczyzna, gromada 111
 Korowo zob. Kosowo
 Korsze 735
 Korzeniec 266
 Korzeniew 406
 Korzybie 335
 Kosarzew Górny, gromada 169
 Kosina 360
 Kosina (Kozina), gromada 145
 Kosowice 539
 Kosowo (Korowo) 117
 Kostomłoty 319
 kostopolski powiat 128
 Kostrzyn 285
 Kostusin 481
 Koszalin 34, 35, 51, 52, 54, 68, 102, 103, 129,
 139, 144, 164, 191, 195, 201, 240, 269,
 270, 279, 280, 309, 322, 335, 343, 344,
 364, 368, 374, 384, 409, 412, 415, 418,
 425, 438, 456, 457, 467, 494, 500, 518,

- 525, 539, 542, 546, 549, 550, 557, 570,
572, 577, 580, 583, 593, 597, 601, 620,
623, 628, 632, 651, 655, 676, 692, 708,
713, 719, 724, 733
- koszaliński powiat 201, 494, 500
- koszalińskie województwo 35, 61, 64, 68, 70,
72, 95, 127, 163, 176, 184, 187, 193–195,
201, 207, 240, 246, 247, 269, 277, 278,
288, 309, 322, 344, 355, 360, 366, 376,
383, 405, 406, 409, 417, 421, 428, 432,
435, 437, 443, 444, 447, 448, 469, 495,
504, 514, 517, 522, 524, 528, 538, 542,
545, 550, 554, 556, 563, 568, 570, 576,
582, 583, 585, 589, 593, 608, 612, 619,
628, 630, 641, 649, 652, 658, 659, 672,
673, 685, 689, 692, 695, 713, 717, 719,
724, 752, 753, 757
- Koszarawa (Koszarów) 397
- Koszarów zob. Koszarawa
- Kosztomin (?) 390
- Kosztowy 149
- Kościan 89, 438, 456, 478, 663, 753
- kościański powiat 89, 147, 426, 644, 663
- Kościelec (Kościelice) 463, 509
- Kościelice zob. Kościelec
- kościerski powiat 728, 730
- Kościerzyna 730
- Kotła 713
- Kotlice 139, 606
- Kowala 444
- Kowalewo, *pow. namysłowski* 675
- Kowalewo, *pow. piski* 644
- Kowalewo, *pow. szubiński* 516
- Kowalewo, *pow. wąbrzeski* 504
- Kowalewszczyzna 551
- Kowary 391
- Kozia Wola (Kozia Wólka) 328
- Kozia Wólka zob. Kozia Wola
- Koziegłowy 670
- kozielski powiat 92, 188, 289, 315, 429, 474,
534, 568, 603, 631, 644
- Kozienice 205, 206, 272, 736
- kozienicki powiat 205, 368, 482, 485
- Kozina, gromada zob. Kosina, gromada
- Koźle 92, 99, 102, 170, 214, 315, 412, 416,
485, 488, 508, 631, 679, 695
- Koźmin 348
- Koźuchów 599
- krakowski powiat 346, 372 585
- Krakowskie 639
- krakowskie województwo 59, 63, 80, 97, 98,
102, 105, 109, 114, 121, 124, 128, 174,
184, 186–188, 190, 191, 193, 195, 197,
199, 206–209, 216, 227, 228, 235, 240,
244, 247, 249, 251, 258, 264, 272, 282,
283, 285, 291, 293, 297, 299, 301, 306,
324, 338, 341, 348, 357, 361, 366, 373,
385, 389, 393, 395–397, 400, 402, 411,
417, 418, 423, 428, 434, 435, 437, 445,
447, 453, 455, 459, 463, 466, 469, 472,
481, 503, 509, 511, 512, 517, 521, 524,
528, 538, 539, 542, 545, 559, 562, 563,
567, 575, 578, 580, 597, 599–601, 611,
618, 627, 636, 644, 646, 658, 661, 663,
664, 666, 668, 675, 676, 678, 679, 682,
689, 695, 699, 700, 702, 704, 711, 713,
718, 720, 722, 724, 725, 728, 730, 731,
736, 737, 740, 743, 748, 753
- Kraków 41, 49, 50, 52, 54, 57, 60–62, 65, 71,
80, 84, 102, 105, 106, 109, 117, 121, 131,
134, 137, 138, 142, 144, 146, 151, 153,
158, 172, 174, 179, 185–187, 191, 194,
199, 202, 206, 209, 212, 226, 238, 243,
251, 253, 258, 259, 264, 266, 269, 270,
287, 296, 298, 299, 301–303, 307, 312,
317, 331, 339, 342, 349, 352, 359, 364,
370, 371, 375, 378, 380, 382, 392, 399,
400, 412, 415, 418, 423, 434, 436, 438,
441, 445, 448, 454, 457, 459, 461, 466,
467, 469, 475, 482, 485, 496, 499, 501,
504, 509, 511, 512, 514, 518, 535, 539,
545, 546, 555–557, 562–565, 573, 574,
585, 600, 601, 608, 611, 613, 616, 617,
640, 643, 644, 647, 650, 655, 690, 694,
696, 701, 704, 705, 707, 718, 721, 722,
733, 735, 736, 742, 745, 747, 750
- Kramarzyny (Kramaszyn), gromada 246
- Kramaszyn, gromada zob. Kramarzyny,
gromada
- Krańce (?) 335
- Krapkowice 90, 95, 146, 161, 231, 472
- krapkowicki powiat 700
- Krasne Pole (Krasne Opole), gromada 606
- Krasne Opole, gromada zob. Krasne Pole,
gromada
- krasnostawski powiat 126, 202, 203, 213, 214,
233, 249, 398, 409, 414, 415, 452, 468,
469, 487, 549, 607, 615, 714, 729

Krasnystaw 126, 155, 202, 213, 233, 249, 303,
 338, 352, 414, 452, 469, 487, 549, 607, 615
 kraśnicki powiat 92, 105, 116, 124, 128, 164,
 183, 203, 214, 258, 373, 398, 414, 449,
 468, 529, 541, 549, 598, 615, 656, 714,
 730
 Kraśniczyn, *pow. krasnostawski* 398
 Kraśniczyn, *pow. kraśnicki (?)* 398
 Kraśnik 70, 92, 116, 133, 145, 164, 243, 258,
 274, 286, 394, 449, 552, 569, 615
 Krosno 75, 82, 104, 111, 116, 121, 134, 146,
 174, 195, 200, 265, 291, 413
 Krosno Odrzańskie 63, 326, 417, 426, 537,
 642
 Krościenko 521
 krośnieński powiat, *woj. rzeszowskie* 75, 111,
 116, 134, 136, 147, 318, 422, 512, 597,
 634
 krośnieński powiat, *woj. zielonogórskie* 62,
 63, 421, 537
 Krotoszyn 20, 228, 348, 604
 krotoszyński powiat 348
 Królewiec 488
 Królowy Most 360
 Krukowo 428, 437
 Krupski Młyn, *pow. strzelecki* 163
 Krupski Młyn, *pow. tarnogórski* 567
 Kruszwica 453
 Kruszynek 297
 Krywałd 246, 249, 313
 Krzęcice 456
 Krzczonów 756
 krzeczowskie lasy 720
 Krzeczyn zob. Krzeczyn Mały
 Krzeczyn zob. Krzeczyn Wielki
 Krzeczyn Mały (Krzeczyn) 494
 Krzeczyn Wielki (Krzeczyn) 494
 Krzemionka zob. Krzemionki
 Krzemionki (Krzemionka) 142
 Krzeszowice 678, 722
 Krzeszów, *pow. biłgorajski* 456
 Krzeszów, *woj. wrocławskie* 708
 Krzeszów, gromada, *pow. biłgorajski* 145
 Krzycko Małe 521
 Krzycko Wielkie (Krzycko) 241, 332
 Krzymów 408
 Krzyso zob. Krzycko Wielkie
 Krzywiczki 441
 Krzywiń, gromada 147
 Krzywki-Bratki 675
 Krzyżanowo 689
 Krzyże, gromada 92
 Książki 754
 Księżomierz 615
 Kujawy 675
 Kułaki 710
 Kumielsk 274, 311
 Kumów 431
 Kupno, gromada 95
 Kuriany 213
 Kurnos 681
 Kurów 160, 672
 Kurzelów 494
 Kutno 115, 298, 357, 468, 671
 kutnowski powiat 136, 444, 468
 Kuźnica 347
 Kuźnica Dąbrowska 418
 Kwaczała, gromada 59
 Kwidzyn 401, 629, 740, 741
 kwidzyński powiat 337, 629, 702, 740, 741

 Las (Cisowy Las), gromada 134
 Latalice 417, 467
 Łądek-Zdrój 752
 Lechowo 47
 Lechówek, gromada 337
 Legnica 179, 231, 286, 296, 330, 331, 390,
 427, 436, 450, 524, 525, 654, 724, 728
 legnicki powiat 73, 387, 427
 Lejkowo 469
 Lejno 272
 Lekity 154
 Leonowo 611
 leski powiat 212, 265, 390
 Lesko 212
 leszczyński powiat 217, 294, 387, 624
 Leszno, *woj. łódzkie* 184
 Leszno, *woj. poznańskie* 84, 129, 217, 241,
 294, 332, 347, 387, 521, 624, 670, 731
 Leśna 406
 Leśniewo 660, 683
 Leżajsk 424, 632
 leżajski powiat 198
 Lębork 367, 368, 450, 456, 509
 lęborski powiat 449, 509, 563, 623, 628
 Lędziechowo 509
 Lędziny 187, 515
 Libiąż 618

Lichówka (?) 273
 Lichwin 299, 306
 Lida 50, 309
 Lidzbark (Lidzbark Warmiński) 370, 406, 445
 Lidzbark, *pow. działdowski* 560
 lidzbarski powiat 370, 486, 557
 Ligota Krapkowicka 393, 466, 700
 Ligota Prószkowska 598
 Limanowa 469, 601, 736
 limanowski powiat 121, 186, 280, 601, 722, 736
 Lipa 393
 Lipa Górna zob. Lipa Jaworska (Lipa)
 Lipa Jaworska (Lipa, Lipa Górna, Ober-Leipe) 446
 Lipce, *pow. świdwiński* 417
 Lipce, gromada, *pow. legnicki* 427
 Lipiany 472
 Lipie Górne zob. Lipie Góry
 Lipie Góry (Lipie Górne) 548
 Lipina 307
 Lipinki (?) 420
 Lipiny Dolne, gromada 98
 Lipiny Górne, gromada 98
 Lipki 291, 292
 Lipnica 369
 Lipno 115, 385, 450, 462, 497, 519, 668, 728, 747
 lipnowski powiat 373, 383, 385, 497
 Lipowo 657
 Lipsko, gromada 571
 Lisie Kąty 143
 Lisowo zob. Lisów
 Lisów (Lisowo) 319
 Liszno 275, 278
 Lniano 155
 Londyn 22
 lubaczowski powiat 676
 Lubań 307, 406, 483, 516, 585, 599, 645, 735
 lubański powiat 307, 406, 435, 492, 516, 585, 599, 697, 755
 lubartowski powiat 48, 104, 174, 183, 184, 203, 228, 381, 439, 443, 574
 Lubartów 104, 114, 174, 275, 377, 378, 381, 443
 Lubczyno 560
 lubelski powiat 119, 124, 134, 161, 169, 171, 214, 236, 328, 330, 333, 337, 381, 428, 439, 483, 487, 490, 571, 630, 650, 708, 729
 Lubelskie 528
 lubelskie województwo 48, 60, 62, 70, 72, 75, 77, 84, 88, 92, 96, 98, 102, 104, 105, 107, 110, 113, 114, 116, 120, 123, 124, 126, 128, 133, 134, 137, 139, 140, 142, 145, 146, 149, 152, 155, 157, 158, 160, 164, 166, 174, 179, 182–184, 188, 194, 196, 197, 202, 205, 206, 213, 214, 223, 225, 231, 233, 237, 239, 243, 248, 249, 258, 263, 268, 269, 271, 274, 275, 277, 278, 286, 288, 289, 295, 296, 303, 314, 327, 328, 332–334, 337–340, 343, 352, 354, 360, 372, 377, 381, 384, 385, 393, 394, 397, 398, 401, 408, 409, 414, 417, 427, 431, 432, 441, 443, 444, 446, 447, 449, 450, 452, 455, 456, 460, 464, 468, 469, 472, 481, 487, 492, 502, 512, 516, 517, 518, 520, 521, 524, 525, 527, 528, 531, 534, 537, 541, 546, 549, 550, 551, 554, 562, 569, 571, 572, 576, 592, 593, 600, 604, 606–608, 611, 612, 615, 618, 627, 630, 631, 636, 637, 641, 642, 644, 649, 652, 655–657, 661, 663, 670, 672, 682, 685, 689, 695, 696, 697, 699, 714, 716, 724, 727, 728, 729–731, 740, 745, 747, 750, 753, 755, 756
 Lubelszczyzna 48, 146, 158, 214
 Lubiany zob. Łubniany
 Lubień 387
 Lubieszewo 576, 630
 Lubin 319, 494, 603
 Lubin Legnicki zob. Lubin
 lubiński powiat 140, 319, 387, 435, 494, 603, 689, 727
 Lublin 49, 50, 52, 73, 81, 88, 90, 92, 96, 98, 102, 113, 119, 122, 124, 131, 132, 134, 137, 143, 145, 148, 149, 159–161, 169, 171, 183, 188, 202, 203, 214, 228, 231, 236, 239, 244, 246, 262, 264, 269, 272, 275, 277, 278, 281, 284, 290, 295, 314, 333, 368, 370, 373, 377, 381, 387, 397, 398, 409, 415, 428, 439, 441, 444, 453, 478, 488, 490, 497, 502, 512, 514, 517, 520, 522, 528, 529, 531–533, 535, 538, 549, 550, 552, 560, 564, 565, 568, 569, 571, 574, 576, 578, 598, 604, 618, 630, 632, 635, 642, 645, 650, 652, 655, 663, 664, 669, 673, 680, 683, 688, 692–694, 700, 702, 704, 708, 714, 715, 717, 724

Lubliniec 346
 lubliniecki powiat 87, 150, 346
 Lubno 504
 Lubocza, dzielnica Krakowa 299
 Lubomino, gromada 370
 Luboń 224
 Luboszków 400
 Lubska 143, 207, 214
 Ludwinów, *pow. bełżycki* (?) 663
 Ludwinów, *pow. chełmski* 663
 Lwów 83, 257, 670, 724
 lwówecki powiat 373, 378, 384, 484, 549, 596,
 679, 708
 Lwówek Śląski 238, 373, 384, 467, 484, 596,
 708

 Łabędy 209, 211, 236, 264, 277, 395, 446
 Łabędź 373
 Ładzin (Ładzino) 625
 Ładzino zob. Ładzin
 łagiewnicki las 174
 Łagiewniki, dzielnica Bytomia 105, 343
 Łagiewniki, *pow. zgierski* 474
 Łągów 713
 Łaguny 658
 łancucki powiat 145, 424, 603, 643, 717
 Łañcut 360, 464, 603, 717
 Łapczyna Wola 501
 łapski powiat 551, 586
 Łapy 512, 513, 551, 586
 Łask 219, 367, 373, 405, 594
 Łaskarzew 498
 łaski powiat 136, 219, 249, 373, 429, 620, 671
 Łaziska 230
 Łaziska Górne 188, 577
 Łaziska, gromada 714
 Łazory 75
 Łazowa zob. Łazów
 Łazów (Łazowa) 231
 Łazów, gromada 98
 Łazy 264
 Łąck 441
 Łącko 503, 517, 611
 Łączna, *pow. kielecki* 471, 474
 Łączna, *pow. noworudzki* 363, 396
 Łącznik 292
 Łącznik, gromada 737
 Łąki Kozielskie 92
 Łązek 295

 Łęczna 171, 214
 Łęczycza 54, 184, 644
 łęczycki powiat 184, 229, 435, 722
 Łęgnowo 87, 105, 296, 297, 300, 307, 309,
 338, 378, 385, 648, 719, 728
 Łękinia 556
 Łężce 644
 Łężyce 673
 łobeski powiat 85, 122, 164, 271, 387, 390,
 577, 584
 Łobez 61, 81, 85, 96, 98, 157, 158, 164, 271,
 293, 325, 332, 390, 478, 502, 622, 680
 Łoje zob. Łoje Awissa
 Łoje Awissa (Łoje) 603
 Łojew 211
 Łomża 434, 449, 474, 495, 593
 łomżyński powiat 204, 434, 474, 575, 588,
 593, 603, 710
 Łomżyńskie 204
 Łopiennik Dolny, gromada 452, 487
 Łopiennik Górny, gromada 452, 487
 Łopiennik zob. Łopiennik Dolny, gromada
 Łopiennik zob. Łopiennik Górny, gromada
 Łopuszna 240
 Łosice 514, 571
 łosicki powiat 571, 576, 596
 Łosień 594
 łowicki powiat 117, 134, 136, 191, 205
 Łowicz 55, 117, 134, 212, 425
 Łowiń 692
 łódzki powiat 53, 238, 311, 354, 603, 689
 Łódzkie 148
 łódzkie województwo 52, 54, 55, 57, 69, 70,
 76, 80, 83, 89, 109, 117, 134, 136,
 140–143, 148, 150, 172, 174, 184, 187,
 191, 196, 205, 208, 212, 219, 229, 241,
 249, 254, 258, 261, 265, 272, 282, 298,
 315, 319, 351, 355, 357, 367, 373, 376,
 398, 405, 425, 434, 444, 458, 464, 468,
 475, 482, 487, 501, 512, 514, 515, 517,
 521, 530, 531, 533, 535, 537, 546, 556,
 559, 560, 588, 597, 600, 608, 616, 620,
 624, 627, 630, 631, 633, 641, 646, 649,
 652, 653, 655, 656, 659, 660, 663, 665,
 667, 671, 676, 681–683, 689, 693, 695,
 699, 711, 719, 721, 722, 724, 725, 734
 Łódź 24, 49, 52, 54, 57, 68–70, 73, 76, 80, 83,
 84, 94, 99, 101, 104, 108, 112, 115, 117,
 119, 120, 122, 131, 133, 134, 138, 140,

147, 148, 157, 159, 161, 162, 167, 170,
 172, 174, 181, 195–197, 207, 209, 221,
 222, 229, 231, 233, 238, 241, 250–252,
 263, 265, 272, 275, 278, 279, 282, 283,
 285, 294, 304, 306, 311, 314, 322, 330,
 341, 353–355, 359, 365, 387, 394, 402,
 403, 406, 409, 411, 412, 421, 425, 428,
 429, 435, 444, 472–474, 490, 498, 501,
 506, 509, 525, 530, 531, 533, 539, 543,
 546, 550, 552, 553, 567, 572, 581, 587,
 594, 597, 603, 605, 616, 626, 627, 631,
 641, 655, 656, 667, 670, 671, 679, 682,
 683, 696, 698, 700, 705, 707, 710, 711,
 734, 740, 743, 745, 748, 749, 750, 756
 Łubcze (Łupki), gromada 222
 Lubniany (Lubiany) 475
 Łucka, gromada 184
 Łuczyce (?) 325
 Łukowski powiat 73, 146, 219, 340, 368, 439,
 517, 528, 538, 576, 656, 696, 700, 702, 714
 Łuków 289, 303, 492, 517, 528, 576, 611, 642
 Łukówek Piękny 196
 Luniewo Małe 671
 Łupki, gromada zob. Łubcze, gromada
 Łuszkowo, gromada 89
 Łyna zob. Łyniew
 Łyniew (Łyna) 194
 Łysa Góra 324
 Łyskornia 588
 Łyszkowice 205

 Magdalenka-Sękocin 227
 Magnuszew 549
 Magnuszów 205
 Majdan 82
 Majdan Górny 468
 Majdan Leśniowski 637
 Majdan Zbydniowski 646, 652
 Majewo 424
 makowski powiat 133, 549, 722, 756
 Maków, *pow. skierniewicki* 501
 Maków, gromada, *pow. raciborski* 438
 Maków Mazowiecki 133, 549
 Malawa 590
 Malbork 315, 401, 557
 malborski powiat 325, 456, 689
 Malczkowo 405, 469
 Maleniec 676
 Malinówka 370

 Mała 718
 Mała Wieś 427
 Małaszewicze 277
 Małomice 447, 459, 670
 Małynka 490
 Małyszczyn 444
 Marchocice (Merchowice) 675
 Marcinkowo 288
 Marcinków 487
 Marcinowa Wola 208
 Marianka, gromada 116
 Marianowo 711
 Marianów (Marzanów, Miłostków,
 Miłostów), dzielnica Wrocławia 285, 355,
 555
 Marianówka (?) 618
 Markowa 472
 Markuszów 455
 Marszowice 497, 679
 Marynin (Marysin), gromada 520
 Marynowy (Marynów) 463
 Marynów zob. Marynowy
 Marysin, *woj. lubelskie* 214
 Marysin, gromada, *pow. chełmski*
 zob. Marynin, gromada
 Marzanów zob. Marianów, dzielnica
 Wrocławia
 Masów 475
 Matyldów 597
 Mechowo 239
 Mełgiew, gromada 428
 Merchowice zob. Marchocice
 Męcinka 187, 259
 Mętno (Miętne) 436
 miastecki powiat 335, 447, 538, 582
 Miasteczko Krajeńskie 468
 Miastko 514
 Michalin 625
 Michałkowice 490, 587
 Michałowice (?) 389
 Michałowo 745
 Michałów 453
 Michniów 636
 Michny 414, 552
 Miechowice zob. Miechowice Oławskie
 Miechowice Oławskie (Miechowice) 355
 miechowski powiat 57, 227, 341, 411, 437,
 438, 545, 599, 675
 Miechów 97, 144, 227, 272, 411, 437, 599

Miecinnie (?) 75
 Mieczysławowo 682
 Mielec 137, 220, 224, 252, 281, 383, 397,
 409, 433, 505, 740
 mielecki powiat 163, 166, 220, 241, 252, 505
 Mielęcín 330
 Mielnik 412, 643
 Mielno 346
 Mielnów 306
 Mierucin 85
 Mierucin, gromada 183
 Mierzynko (Mieszynki) 402
 Mieszynki zob. Mierzynko
 Międzyborów 334
 Międzybórz 149
 międzychodzki powiat 114, 127, 717
 Międzychód 114, 127, 494
 Międzyrzecz 110, 153, 322, 583, 631, 649,
 667, 719
 Międzyzdroje 89
 Miętne zob. Mętno
 Milejczyce 615, 629
 Milejów 171
 Mileszyn 440, 488
 Milewo 408
 milicki powiat 464, 522
 Milków 488
 Miłakowo 666
 Miłkowice-Maćki 196
 Miłków 672
 Miłocice 598
 Miłostów (Miłostków) zob. Marianów, dziel-
 nica Wrocławia
 Miłoszów 516
 Miniszków (Mniszków), gromada 154
 Mińsk Mazowiecki 108, 146, 686
 miński obwód 514
 miński powiat 756
 Mirków 697
 Mirsk 708
 Mława 102, 303, 434, 458
 mławski powiat 102, 200, 303, 434
 Młodziejewice 456
 Młynary 660
 Młynkowo 670
 Mniszków, gromada zob. Miniszków, gromada
 Mocarze 434
 Modliszewice 120
 Modła 586
 Modrze 672
 Modzurów 568, 577
 mogileński powiat 85, 183, 194, 390, 463
 Mogilno 194, 390, 436, 463
 Mojtyny 725
 Mokre, gromada 438
 Mokrzyczka 477
 Monachium 708
 moniecki powiat 363, 408, 482, 513, 647, 710
 Monte Cassino 641
 Mońki 206, 231
 Morąg 87, 216, 295, 423, 517, 601, 657
 morąski powiat 87, 216, 295, 358, 517, 666
 Morgowo (?) 601
 Moroszyn (?) 385
 Mortęgi 670
 Mosina 690
 Moskwa 32, 50, 83, 93, 176, 257, 700, 732,
 745
 Mosty 399
 Mosty Wielkie 535
 Mrągowo 247, 280, 288, 322, 418, 527, 538,
 557, 560, 570, 634
 mrawowski powiat 288, 346, 370, 675
 Mrocзки 363
 Mroczkowa 95
 Mroczków 653
 Muchobór, dzielnica Wrocławia 377
 Munina Mała, gromada 53
 Murkowo 294
 Murów 177, 206
 Muszaki 347
 Mysłowice 104, 415
 Mysłów 409
 myszkowski powiat 600
 Myszków 600
 Myszyniec 280
 Myślenice 109, 737
 myślenicki powiat 105, 121, 137, 186, 411,
 418, 689
 myśliborski powiat 300, 676, 687, 692
 Myślibórz 425, 472, 707
 Nagodzice 361
 Nakło, pow. włoszczowski 668
 Nakło, pow. wyrzycki 389
 Nakomiady 322
 Nałęczów 736
 namysłowski powiat 141, 361, 505, 560, 675

Namysłów 102, 361, 505, 506, 560
 Narew, rzeka 647
 Narewka 327
 Narol, gmina 528
 Nastkowo zob. Noskowo
 Nawóz 656
 Nawsie 548
 Nętno 612
 Nida 370, 478, 505, 535, 673
 Nidzica 122, 347, 402
 nidzicki powiat 319, 346, 657
 Niebocko 500
 Nieczajna 481
 Niedziałowice 408
 Niedzieliska 432
 Niedźwiedź 411
 Niemcy zob. Niemiec Zachodnie
 Niemcy zob. Niemcy Wschodnie
 Niemcy 51, 93, 214, 266, 278, 320, 335, 366, 444, 579, 619, 705, 712, 738
 Niemcy Wschodnie (Niemcy, NRD) 47, 65, 68, 73, 78, 180, 225, 239, 249, 250, 253, 255, 266, 267, 270, 273, 278, 284, 335, 341, 349, 352, 358, 365, 383, 398, 419, 429, 432, 438, 448, 451, 457, 462, 479, 480, 493, 499, 512, 540, 553, 555, 581, 591, 619, 642, 645, 646, 648, 651, 653, 659, 668, 671, 673, 684, 698, 701, 703, 705, 708, 709, 711, 715, 717, 720, 723, 726
 Niemcy Zachodnie (Niemcy, NRF, RFN) 64, 92, 93, 106, 141, 150, 183, 191, 195, 249, 253, 255, 262, 266, 270, 273, 278, 284, 309, 316, 320, 331, 341, 349, 358, 362, 364, 365, 383, 398, 419, 423, 426, 429, 448, 451, 457, 462, 479, 480, 483, 486, 499, 508, 510, 515, 538, 539, 540, 543, 574, 581, 587, 594, 595, 602, 608, 625, 628, 632, 634, 642, 645, 648, 668, 673, 674, 696, 703, 709
 Niemodlin 376, 403, 471, 593
 niemodliński powiat 471, 580, 593, 598, 683, 704, 708, 721
 Nienaszów, gromada 77
 Nietiahy (Nociachy) 531, 550
 Nietiahy (Nociachy), gromada 550
 Nikolin 704, 721
 Nisko 134, 452, 466
 niżański powiat 198, 452, 466, 685, 740
 Nociachy zob. Nietiahy
 Nociachy, gromada zob. Nietiahy, gromada
 Normandia 51
 Noskowo (Nastkowo) 563
 Noskowo, gromada 360
 Nosocice 678
 Nowa Góra, gromada 338
 Nowa Huta, dzielnica Krakowa 102, 105, 109, 199, 228, 249, 291, 293, 299, 351, 382, 415, 441, 511, 563, 567, 572, 666, 711, 714
 Nowa Niedrzwica zob. Hersztop
 Nowa Ruda 399, 551, 612
 Nowa Sól 294, 528
 Nowa Wieś, *pow. biłgorajski* 145
 Nowa Wieś, *pow. strzyżowski* 650
 Nowa Wieś Książęca, gromada 469
 Nowa Wieś Wielka 450
 Nowe Czaple, gromada 114
 Nowe Drezdenko 364
 Nowe Drygały (Drygały Nowe) 624
 Nowe Konopaty (Konopaty) 710
 Nowe Miasto 724
 Nowinka 596
 Nowiny, *pow. tomaszowski* 244
 Nowiny, gromada, *pow. tarnobrzeski* 346
 nowodworski powiat (?) 569
 nowodworski powiat, *woj. gdańskie* 463
 nowodworski powiat, *woj. warszawskie* 474, 719
 Nowodwór zob. Dąbrówka, *pow. lubelski*
 Nowogard 78, 93, 96, 266, 399, 447, 477, 511
 nowogardzki powiat 351, 447, 511, 743
 nowomiejski powiat 312, 670
 noworudzki powiat 363, 396, 612, 620, 625, 671, 678, 686
 Nowosady 308
 nowosądecki powiat 84, 114, 121, 280, 503, 517, 664
 Nowosolna 53
 nowosolski powiat 286
 nowotarski powiat 121, 186, 240, 280, 482, 521, 580
 nowotomyski powiat 59, 395, 506, 615
 Nowy Bytom 180, 692, 747
 Nowy Chwalim (Szechwalin) 525, 672
 Nowy Dwór (?) 569
 Nowy Dwór, *pow. sokólski* 82, 90, 115, 225, 352, 407, 522
 Nowy Dwór, *woj. gdańskie* 463

Nowy Dwór, *woj. warszawskie* 474
 Nowy Jork 220, 661
 Nowy Łąd 484
 Nowy Sącz 134, 280, 281, 503, 517, 611, 658, 725, 730
 Nowy Staw 306
 Nowy Świątów 702
 Nowy Targ 121, 124, 128, 195, 228, 240, 428, 434, 445, 512, 521, 529, 538, 542, 600, 616
 Nowy Tomyśl 506, 753
 Nozdrzec, gromada 372
 NRF zob. Niemcy Zachodnie
 Nurzyna 656
 Nysa 126, 249, 312, 478, 486, 516, 535, 550, 594, 667
 Nysa Łużycka, rzeka 93, 462, 670
 nyski powiat 161, 214, 398, 617, 646, 702

 Ober-Leipe zob. Lipa Jaworska (Lipa)
 Obojnia 695
 Obojnia, gromada 190
 obornicki powiat 118, 308
 Oborniki 20, 118, 308, 320
 Obroki (Kolonia Obróbki, gromada) 541
 Obrowo 667
 Obsza (Obza) 205
 Obszanka zob. Olszanka
 Obza zob. Obsza
 Ochmanów 346
 Ochotnik 187
 Odechów 363
 Odra, rzeka 93, 270, 365, 462, 670
 Ogrodzieniec (?) 163
 Ogródek 749
 Okalew 425
 Okopole (?) 390
 Okrzeszyn 171
 Oksa 335
 Olbięcín, gromada, *pow. kraśnicki* 414
 Olbięcín, gromada, *pow. szydlowiecki* (?) 414
 Olechów, *pow. starachowicki* 481
 Olechów, dzielnica Łodzi 196, 631
 olecki powiat 54, 596
 Olecko 596
 oleski powiat 229, 647
 Olesno 138, 143
 Oleszno 144
 Oleśnica 556, 633

 Oleśnice zob. Oleśniki
 oleśnicki powiat 141, 556, 633, 637, 697
 Oleśniki (Oleśnice) 126, 233
 olkuski powiat 174, 216, 282, 366, 389, 393, 400, 438, 545, 559, 575, 644, 676, 701
 Olkusz 216, 227, 258, 282, 341, 559, 575, 608, 668, 682
 Olszanka (Obszanka) 414
 Olszanka, gromada 468
 Olszany 266
 Olszewka 389
 Olsztyn 49, 52, 54, 57, 61, 94, 100, 106, 141, 153, 154, 170, 178, 181, 186, 192, 200, 221, 223, 245, 247, 250, 262, 270, 275, 276, 280, 298, 323, 341, 350, 358, 361, 365, 383, 386, 413, 454, 457, 462, 478, 479, 486, 506, 523, 527, 533, 538, 542, 548, 550, 560, 577, 579, 581, 583, 586, 587, 595, 601, 602, 613, 626, 628, 655, 683, 733, 735, 747
 olsztyński (barczewski) powiat 335, 346
 olsztyńskie województwo 47, 48, 54, 56, 64, 68, 80, 87, 92, 108, 122, 125, 135, 145, 154, 157, 164, 169, 180, 183, 190, 191, 193, 208, 211, 216, 219, 220, 237, 261, 272–274, 284, 285, 288, 295, 302, 311, 315, 319, 322, 334, 339, 346, 347, 370, 377, 386, 390, 402, 406, 418, 421, 423, 440, 469, 478, 482, 488, 496, 501, 502, 505, 508, 513, 517, 521, 524, 527, 528, 535, 537, 538, 541, 542, 548, 557, 560, 570, 571, 573, 597, 601, 610, 613, 620, 624, 627, 634, 641, 644, 646, 649, 655, 657, 659, 660, 666, 670, 672, 673, 675, 682, 683, 687, 689, 693, 699, 700, 710, 716, 724, 725, 734, 750
 Olszyny 710
 Oława 283, 582
 oławski powiat 299, 582, 612
 Ołudza 288
 Onyc zob. Orzyc
 Opacz 631
 Opatkowice 456
 Opatowice zob. Opatkowice
 opatowski powiat 96, 111, 144, 303, 306, 308, 316, 321, 331, 337, 345, 374, 453, 539, 644, 650, 667, 673, 687, 690, 722, 752
 Opatów 734
 Opoczno 79, 110, 150, 676, 680

opoczyński powiat 90, 150, 193, 328
 Opole, *pow. włodawski* 134
 Opole 48, 54, 57, 68, 80, 90, 92, 95, 97, 102, 105, 106, 114, 119, 124, 126, 127, 129, 138, 143, 144, 151–154, 159, 161, 163, 164, 177, 180, 181, 185, 188, 195, 210, 226, 230, 243, 245, 247, 278, 284, 295, 296, 300, 301, 338, 360, 362, 372, 379, 388, 392, 401, 438, 439, 441, 443, 459, 462, 464, 467, 472, 475, 477, 480, 486, 515, 522, 533, 534, 558, 562, 566, 567, 576, 580, 594, 598, 600, 601, 603, 607, 609, 621, 667, 683, 693, 696, 706, 708, 715, 717, 758
 Opole Lubelskie 230, 401, 562, 664, 714
 opolski powiat, *woj. lubelskie* 230, 401, 444, 562, 714
 opolski powiat, *woj. opolskie* 90, 95, 98, 146, 177, 206, 230, 231, 372, 393, 439, 443, 466, 472, 475, 477, 562, 580, 598, 740
 opolskie województwo 64, 79, 92, 95, 99, 102, 126, 127, 137, 138, 143, 159, 161, 163, 167, 170, 177, 180, 182, 183, 188, 208, 220, 222, 229, 249, 289, 291, 292, 295, 300, 312, 315, 324, 325, 361, 367, 376, 395, 398, 399, 403, 412, 416, 425, 438, 441, 450, 453, 462, 465, 471, 472, 474, 478, 484, 485, 488, 505, 506, 508, 512, 514, 516, 517, 521, 528, 534, 535, 549, 550, 557, 560, 568, 577, 579, 593, 600, 603, 606, 627, 631, 644, 646, 647, 649, 650, 652, 655, 658, 661, 675, 682, 685, 689, 692, 693, 695, 697, 700, 702, 704, 711, 714, 716, 721, 724, 737, 757, 759
 Oranienburg 758
 Orawa 121
 Orla Jucha 365, 660
 Orłów Murowany, gromada 549
 Orłów Drewniany-Kolonia (Kolonia Orłów) 409
 Orłów Murowany-Kolonia (Kolonia Orłów) 409
 Orły (?) 338
 Orzechów (?) 222
 Orzegów 222
 Orzyc (Onyc) 133
 Orzysz 145
 Osie 295
 Osieki 201
 Osiecinny 607
 Osiniak zob. Osiniak-Piotrowo
 Osiniak-Piotrowo (Osiniak) 370
 Osowa 337
 Osówka 414
 Ossówka 662
 Ostoja 604
 ostrołęcki powiat 204
 Ostrołęka 186, 335, 564
 Ostrowiec 231, 349, 379, 437, 440, 518, 539, 673, 687, 690, 731, 754
 Ostrowite, *pow. koniński* 286
 Ostrowite, *pow. świecki* 274
 ostrowski powiat, *woj. poznańskie* 495
 ostrowski powiat, *woj. warszawskie* 186, 204, 429, 578, 590, 600, 707
 Ostrowsko 121
 Ostróda 56, 164, 315, 482, 573, 724
 ostródzki powiat 315
 Ostrów zob. Ostrów Wielkopolski
 Ostrów Mazowiecka 143, 150, 186, 300, 510, 590
 Ostrów Wielkopolski (Ostrów) 306, 513, 533, 663
 Ostrówek, gromada 211
 ostrzeszowski powiat 572
 Ostrzeszów 418, 572, 576
 Oświęcim (Auschwitz) 149, 151, 183, 264, 303, 402, 661, 758
 oświęcimski powiat 728
 Otmęt 161, 188, 516
 Otok 68
 Otrocz, gromada 729
 Otwock 150, 332, 420, 594
 otwocki powiat 150, 168, 492, 596
 Owczary 366, 389
 Owczary, gromada 366
 Owińska 197, 505
 Ozimek 98, 230, 372
 Pabianice 57, 208, 249, 351, 367, 398, 405, 473, 475, 546, 556, 616, 660
 Pacanów 748
 Paczków 398
 Paczyna, gromada 453
 Padew Narodowa, gromada 220
 Pajęczno 683
 Pakistan 25
 Pakosław, gromada 669

Palikówka, gromada 182, 236
 Paluzy 315
 Pamry 191
 Panamski Kanał 51
 Paparzyn 700
 Paprotnia, gromada 311
 Parcela Nowa (?) 167
 Parczew 334, 551, 745
 parczewski powiat 514, 531, 550, 551
 Parkoszów 716, 722
 Parsko 426
 Parszewo (Barszewo) 456
 Paryż 83
 Parzno 521, 530
 pasłęcki powiat 358, 513, 597, 610, 657, 660, 712
 Pasłek 513, 542, 610
 Pastwa 740
 Pasy 548
 Pawłowice 83
 Pawonków 346
 Pcim 689
 Perehińsko 266
 Petersburg 83
 Petrykozy, *pow. kolobrzesci* 240
 Petrykozy, *pow. opoczyński* 328
 Pezimo zob. Pęczino
 Pęczino (Pezimo) 309
 Piaseczno 172, 227, 441, 735
 piaseczyński powiat 227, 234, 441, 472
 Piaski 161, 650
 Piastoszyn 418
 Piastów 246
 Piątki 319
 Piechowo, gromada zob. Biechowo
 Piechówka, gromada zob. Biechówko, gromada
 Piekary Śląskie 207, 258, 601
 Piekoszów 347, 358
 Pielgrzynice (?) 571
 Pieńkowo 425
 Pieńkowo, gromada 550
 Pierzchały 469
 Pieszów (Pieszowo) (?) 451
 Pieszycy 397
 Pietrzykowice 78
 Pietrzykowo (?) 403
 Pikulice 266
 Pilchów 695
 Pilchów, gromada 666
 Piła 150, 277, 309
 Piłatka, gromada (?) 449
 pińczowski powiat 420, 508, 678
 Pińczów 292, 504, 508, 738
 Pionki 305, 735, 736
 piotrkowski powiat 69, 464, 521, 530, 559, 580
 Piotrków Trybunalski 70, 283, 464, 521, 559
 Piotrowice 463
 Piotrów, gromada 337
 Piórków, gromada 337
 piski powiat 92, 145, 181, 274, 302, 311, 377, 386, 478, 502, 505, 535, 624, 644, 657, 687
 Piskorzyna (Poskowina) 420
 Pisz 92, 135, 302, 311, 386, 408, 625, 673
 Pleszew 202, 586, 589
 Pławna (Płowna) 458
 Pławty Wielkie 669
 Płock 56, 60, 360, 441, 455, 750
 płocki powiat 329, 427
 Płoty 122
 Płowna zob. Pławna
 Pniewo 444
 Pniewy 187, 752
 Pniów 211
 Pniów, gromada 453
 Pobiedziska 86, 108
 Pobikry 258
 Pobikry, gromada 257
 Podbiele 629, 721
 Podborze 166
 Podczachy 468
 Podedwórze, gromada 134
 Podhale 121, 186
 Podkarpacie 75
 Podkowa Leśna 305
 Podlasie 528, 639
 Podpakule 452
 Podróżna 432, 542
 Pogonów, gromada 219
 Polesie Wołyńskie 128
 Polska Cerkiew 188
 Połczyn-Zdrój 568, 752
 pomorskie województwo zob. bydgoskie województwo
 Pomorze 639
 Popiołki 606
 Popowo 450

Posada Rybotycka 266
 Poskowina zob. Piskorzyna
 Postomino, gromada 550
 Poświętne, gromada 224
 Potęgowo 435
 Potok, gromada 136
 Potok Wielki, gromada 755
 Potulice 88
 Poznań 20, 32, 39, 41, 51, 52, 54, 55, 57, 81,
 86, 87, 96, 99, 108, 109, 118–120, 124,
 127, 131, 140, 143, 149, 151, 153, 156,
 159, 169, 188, 193, 197, 202, 205, 217,
 224, 230, 234, 237, 241, 261, 277, 284,
 292, 297, 303, 308, 312, 316, 320, 321,
 348, 349, 356, 364, 373, 381, 387, 391,
 395, 399, 406, 417, 429, 455, 456, 461,
 462, 486, 492, 497–499, 505–507, 509,
 510, 547, 552, 553, 555, 558, 565, 569,
 573, 574, 586, 589–591, 597, 598, 615,
 616, 620, 624, 626, 637, 642, 648, 656,
 660, 662–668, 670–673, 676, 679, 680,
 682, 683, 686, 689, 690, 693, 695–697,
 704–707, 713, 725, 727, 733, 735, 753,
 758, 759
 poznański powiat 60, 108, 197, 224, 326, 417,
 467, 492, 496, 505, 524, 670, 672, 695,
 704
 Poznańskie 506
 poznańskie województwo 51, 59, 60, 62, 72,
 82, 84, 86, 89, 93, 102, 104, 109, 114, 118,
 120, 127, 129, 137, 141, 147–151, 154,
 157, 158, 185, 187, 202, 207, 217, 228,
 234, 236, 241, 252, 258, 262, 268, 272,
 277, 282, 283, 286, 291, 294, 300, 308,
 309, 311, 322, 332, 347–349, 356–359,
 373, 385, 397, 406, 417, 418, 438, 448,
 451, 455, 469, 472, 475, 478, 482, 486,
 494, 495, 506, 509, 512, 513, 520, 521,
 527, 533, 535, 563, 572, 576, 578, 585,
 586, 589, 604, 619, 624, 625, 631, 644,
 649, 663, 667, 669, 670, 682, 687, 699,
 702, 711, 713, 716, 717, 724, 731, 734,
 738, 739, 747, 748, 752, 753
 Północne Morze 347
 Prabuty 537, 669
 Prądnik 692
 Prochowice, gromada 73
 Prostki 202
 Proszowice 283
 Protektorat Czech i Moraw 144
 Pruchna 110
 Pruchnik 548, 690
 prudnicki powiat 177, 222, 292, 675, 737
 Prudnik, *pow. jarosławski* zob. Pruchnik
 Prudnik, *woj. opolskie* 17, 167, 177, 222, 292,
 341, 450, 453
 Prusinowo 68, 559
 Pruszcz Gdański 294, 295, 361, 374, 725
 pruszczański powiat zob. gdański powiat
 pruszkowski powiat 167, 305, 403, 551
 Pruszków 188, 194, 206, 211, 238, 246, 305,
 479, 551, 622, 624, 627, 637, 639
 przasnyski powiat 493, 652
 Przasnysz 293, 583
 Przechlewo 719
 Przechód 471
 Przecław 580
 Przecza 708
 Przedmość 196
 Przedświt 578
 Przełęk, gromada 161
 przemyski powiat 265, 386, 509, 720
 Przemysł 81, 117, 120, 121, 137, 217, 250,
 315, 409, 657, 660, 720, 731
 Przeworsk 101, 116, 147, 246, 472, 484, 505,
 569, 574
 przeworski powiat 116, 198, 472, 484, 505,
 569
 Przewrotne 492
 Przybyłowice zob. Przybysławice, *pow. ostrowski*
 Przybysław 330
 Przybysławice (Przybyłowice),
pow. ostrowski 533
 Przybysławice, *pow. puławski* 455
 Przybysławice, gromada, *pow. olkuski* 393
 Przyjezierze 405
 Przysieka 437
 Przystajń, gromada 755
 Przyszronie 277
 Przysucha 618
 przysuski powiat 618
 Przytoczna, gromada 737
 Przytulanka 513
 Przytuły 474, 710
 Przywieczeryn 444
 Przywinka, gromada (?) 254
 Przywodzie 340, 387

Przywózki, gromada 197
 Psary, *pow. chrzanowski* 361, 378
 Psary, *pow. olawski* 582
 Psary, gromada, *pow. chrzanowski* 338
 Pszczółki 725
 pszczyński powiat 149, 187
 Puchaczów 729
 Puck 746
 Pukarzew 72
 puławski powiat 114, 124, 160, 183, 214, 340,
 370, 387, 450, 455, 672, 736
 Puławy 60, 160, 237, 450, 455, 661
 Pułtusk 400, 531
 pułtusi powiat 207, 213, 531, 583
 Pupy, gromada (Spychowo) 190
 Pustkowo 514
 Pustniki 538
 Pustynia 224, 298
 Puszcza Solska 641
 Puszczykowo 690
 Pyry 68
 Pyrzyce 53, 387, 458, 573, 580
 pyrzycki powiat 340, 387, 451, 458, 573
 Pyskowice 211, 344, 367, 429, 449, 453, 526,
 637, 653
 Pysznicza, gromada 509

 Raba Wyżna 186
 Rabczyce (?) 174
 Rabka 186
 Raciąż 118, 130, 402, 529, 531
 Raciborowice, gromada 398
 raciborski powiat 568, 577, 682
 Racibórz 138, 159, 220, 341, 367, 379, 399,
 425, 438, 441, 462, 465, 484, 568, 577,
 715
 Raciniewo 545
 Raczyna zob. Rączyna
 Radecznica 149, 432
 Radlin 163, 545
 Radło zob. Redło
 Radom 99, 155, 188, 214, 269, 285, 303, 326,
 379, 423, 485, 540, 547, 559, 581, 707,
 719, 749
 Radomice (Radowice), *pow. lipnowski* 385,
 450, 519
 Radomice, *pow. lwówecki* 373
 radomski powiat 90, 285, 303, 326, 340, 363,
 366, 394, 429, 707
 Radomsko 52, 148, 261, 272, 515, 633, 663
 radomszczański powiat 69, 187, 261, 272
 Radomyśl nad Sanem, gromada 346
 Radomyśl Wielki (Radomyśl-Wieś) 163, 241
 Radomyśl-Wieś zob. Radomyśl Wielki
 Radoszyce 144
 Radowice zob. Radomice, *pow. lipnowski*
 Radwanówka, gromada 755
 radymniański powiat 265, 295
 Radymno 295
 radziejowski powiat 682
 Radziejów 607
 Radziewice zob. Radzowice
 Radziłów 401
 Radziszów 372
 Radzowice (Radziewice) 596
 Radzyń zob. Radzyń Podlaski
 Radzyń Podlaski (Radzyń) 214, 528, 537, 538,
 608, 627, 652
 radzyński powiat 114, 124, 146, 197, 488
 Rakoszkówka, gromada 384
 Raków 752
 Rakszawa, gromada 603
 Ramlewo 443, 518, 525, 546, 651
 Rasząg 583
 Raszków, gromada (?) 682
 Raszowa 315
 Rataj 598
 Rataje, gromada 391
 Rawa Mazowiecka 89, 90, 109, 258, 319, 320,
 434, 546, 683
 Rawica 340
 rawicki powiat 300, 358, 448
 Rawicz 472, 475, 669, 738
 rawski powiat 140, 174, 258, 487, 683
 Rączyna (Raczyna) 505
 Reczpol 720
 Redło (Radło) 511
 Regulice 207
 Rejowiec 444
 Rejsyty 542
 Rekowo 623, 628
 Rembertów 107
 Reńska Wieś 631
 Repertowice (?) 248
 Reptowo 433
 Repty Śląskie 369
 RFN zob. Niemcy Zachodnie
 Reszel 48, 108

reszelski powiat zob. biskupiecki powiat
 Rogoźnik 140, 298
 Rogoźno (Rogoźno Wielkopolskie) 118, 308,
 320, 321, 671
 Rogoźno Wielkopolskie zob. Rogoźno
 Rojków 224, 228
 Rokietnica, gromada 248
 Rokita (?) 708
 Rokitnica 295
 Rokitnica-Kąty 683
 Rokitno 288
 Rokosowo 443
 Ropa 367
 Ropczyce 238, 548, 629
 ropczycki powiat 548, 629
 Rosja 83, 753
 Rosnówko 704
 Rossocha 174
 Rostki 670, 714
 Rotmanka (Rotrulanka) 325, 361, 398
 Rotrulanka zob. Rotmanka
 Rozebranka Stara 263, 266
 Rozińsko (?) 596
 Rozstáni 144
 Rozwadów 212, 666, 667
 Równne, *woj. wołyńskie* 425
 Równne, *pow. krośnieński* 318
 Różanów (?) 603
 Różnowo 216
 Różyna 606
 Różyny 294
 Ruda-Opalin 314
 Ruda Śląska 283
 Ruda-Huta, gromada 534
 Rudki, *pow. kielecki* 619
 Rudki, *pow. niemodliński* zob. Rutki
 Rudki (Grudki), *pow. zwoleński* 612
 Rudna 435
 Rudna Wielka 500
 Rudnik Mały 302
 Rudno 514
 Rumia 327
 Rumin 59
 Rummy 501
 Ruszów 457
 Rutka, gromada 53
 Rutki (Rudki), *pow. niemodliński* 683
 Rutki, *pow. szczycieński* 571
 Rutki-Zaborowo 593
 rybnicki powiat 163, 246, 538
 Rybnik 47, 150, 199, 200, 249, 422, 479, 484,
 512, 722, 737
 Rybno 675
 rycki powiat 312, 675, 679, 700
 Rydzewo-Pieniążki 79
 Rykowo (?) 563
 Ryn 440, 508
 Rypin 55, 65
 rypiński powiat 634, 705
 Rywałd 17
 Rząbiec 144
 Rzańnia 261
 Rzeczycza Długa 622
 Rzeczycza Ziemiańska, gromada 258
 Rzepki 689
 Rzepy (?) 236
 rzeszowski powiat 93, 127, 182, 236, 324, 492,
 500, 516, 542, 555, 579, 589, 662, 713
 rzeszowskie województwo 53, 58, 60, 75, 77,
 82, 86, 90, 95, 96, 101, 102, 104, 107, 111,
 114, 116, 117, 118, 120, 121, 123, 128,
 134, 136, 137, 140, 145–147, 163, 166,
 174, 185, 190, 191, 195, 198, 200, 202,
 206, 212, 213, 217, 220, 224, 226, 233,
 238, 239, 241, 246, 248, 252, 255, 259,
 265, 272, 281, 291, 293, 295, 306, 315,
 318, 337, 346, 357, 359, 360, 363, 367,
 383, 386, 390, 397, 409, 424, 431–433,
 448, 452, 464, 472, 478, 484, 487, 500,
 505, 508, 528, 548, 569, 578, 581, 590,
 603, 620, 622, 627, 629, 631–634, 643,
 644, 646, 649, 650, 652, 655, 657,
 660–663, 666, 667, 670, 679, 681, 682,
 685, 689, 695, 699, 714, 716, 718, 730,
 740, 750
 Rzeszowszczyzna 758
 Rzeszów 48, 49, 52, 54, 57, 73, 78, 80, 81, 93,
 96, 104, 109, 121, 127, 129, 130, 134, 158,
 175, 178, 182, 198, 199, 203, 204, 209,
 217, 236, 237, 238, 242, 244, 249, 250,
 259, 264, 272, 281, 284, 286, 292, 298,
 306, 309, 313, 314, 317, 318, 323, 324,
 331, 332, 341, 344, 359, 361, 372, 378,
 385, 386, 391, 395, 413, 419, 422, 425,
 433, 438, 488, 450, 466, 483, 485, 492,
 495, 500, 509, 512, 516, 519, 522, 529,
 539–541, 543, 568, 569, 574, 577, 579,
 584, 589, 590, 594, 597, 605, 613, 614,

616, 617, 623, 632–634, 687, 690, 692,
 695, 696, 717, 718, 720, 730, 731, 758
 Rzezawa, gromada 357
 Rzym 751

 Sachsenhausen 128, 758
 Sadków, *pow. trzebnicki* 222
 Sadków, *pow. wrocławski* 78
 Sadowice Wrocławskie (Sadowie) 78
 Sadowie zob. Sadowice Wrocławskie
 Sadurki 328
 sandomierski powiat 81, 96, 140, 346, 753
 Sandomierz 111, 154, 200, 204, 213, 266,
 276, 283, 374, 437, 450, 456, 464, 553
 sanocki powiat 265, 495
 sarneński powiat 128
 Sarnowo, gromada 434
 Sarnówka 599
 Sarzyna 395
 Sągńity 178
 Sąsiadka, gromada 521
 Serby Stare, gromada 428
 sepolński powiat 728
 Sępopól, gromada 183
 Sępólno 708
 Siadło Górne (Siadło Górne) 332
 Sieczków (?) 453
 Siedlanka, gromada 137
 Siedlce 146, 228, 246, 302, 514, 522, 525,
 529, 743
 siedlecki powiat 219, 571, 725
 Siedleczek 120
 Siedliska, gromada 206
 Sielec Stary 448
 Siemianowice, *pow. rawicki* (?) 300
 Siemianowice, *woj. katowickie* 608
 siemianowicki powiat 278
 siemiatycki powiat 131, 196, 257, 412, 434,
 444, 461, 481, 615, 629, 643, 705
 Siemiatycze 213, 258, 412, 432, 434, 481, 588,
 615, 622, 629
 Siemnice 88
 Siemyśl 247
 Sienno 123
 Sieradz 143, 254, 560, 665
 sieradzki powiat 143, 212, 241
 Sieraków 114, 127
 Sierosław 634
 Sierpc 118, 119, 402, 531, 560, 630, 725, 746

 sierpecki powiat 118, 130, 402, 529, 531
 Siadło Górne zob. Siadło Górne
 Sitkówka 525
 Skandawa 620
 Skarszewy 730
 Skartków (Skartkowo) (?) 708
 Skarżyn 386
 Skarżysko zob. Skarżysko-Kamienna
 Skarżysko-Kamienna (Skarżysko) 136, 241,
 286, 349, 382, 406, 440, 477, 485, 488,
 493, 495, 525, 552, 686
 Skierniewice 265, 282, 376, 458, 501, 719,
 734
 skierniewicki powiat 315, 501
 Skoczów 516, 533, 546, 556
 Skokowa 637
 Skomack Wielki (Skomnacko) 643
 Skomnacko zob. Skomack Wielki
 Skotniki, gromada zob. Skotniki, dzielnica
 Krakowa
 Skotniki, dzielnica Krakowa 585
 Skowrony 657
 Skrudki (Grudki, gromada) 450
 Skrzatusz 719
 Skrzypkowo 618, 630, 657
 Skwierzyna 121, 321
 skwierzyński powiat 121, 139, 321, 719, 737
 Sława, gromada, *pow. świdwiński* 753
 Sława (Sława Śląska), gromada 206
 sławieński powiat 70, 360, 374, 425, 469, 563,
 719
 Sławno 70, 448, 550, 563, 608
 Słocin 565
 Słocina 589
 Słomno (?) 308
 Słubice, *woj. zielonogórskie* 250, 600, 661
 Słubice, gmina, *woj. warszawskie* 677
 słubicki powiat 600, 714
 Słupca 185, 625, 716
 słupecki powiat 598
 Słupia Stara 690
 Słupsk 102, 207, 270, 344, 355, 366, 405,
 417, 620, 661
 słupecki powiat 207, 288, 405, 469, 623, 685
 Smolajny 406
 Sobibór, gromada 182
 Sobieszewo (Zabieszewo) 606
 Sobótka 355
 Sochaczew 111, 261, 597

sochaczewski powiat 111, 261, 262, 597, 620, 746
 Sokolniki (?) 570
 sokołowski powiat 399, 583, 681, 707, 681, 707
 Sokółów Podlaski 153, 197, 255
 sokólski powiat 80, 82, 90, 104, 111, 115, 221, 225, 263, 266, 298, 307, 424, 484, 503, 510, 554, 613, 640, 702, 731, 741
 Sokółka 82, 104, 263, 266, 298, 307, 347, 352, 402, 407, 484, 522
 Solec Kujawski 363
 Sołtyków 233
 Sopot 155, 234, 249, 304, 402, 411, 486
 Sosnowiec 70, 86, 87, 92, 101, 147, 167, 195, 347, 348, 394, 460, 545, 607, 736
 Sośnica 289
 Sowliny 469
 Spała 487
 Spisz 121
 Sporysz 208
 Spychowo zob. Pupy, gromada
 Sroczków 748
 Srokowo, gromada 683
 stalinogrodzkie województwo
 zob. katowickie województwo
 Stalinogród zob. Katowice
 Stalowa Wola 124, 212, 281, 357, 431, 578, 581, 633, 646, 649, 652, 685
 Staniątki 740
 Stanisławów 557
 Staniszczce Małe, gromada 579
 Staniszczce Wielkie, gromada 325
 Stany Zjednoczone (USA) 51, 70, 93, 95, 105, 121, 140, 157, 202, 205, 209, 212, 221, 222, 249, 254, 296, 302, 357, 384, 472, 482, 486, 503, 521, 531, 540, 579, 580, 619, 642, 661, 667, 703, 719, 732
 Stara Kamienica 223
 Stara Wieś 335
 Stara Wilejka 250
 Starachowice 216, 379, 389, 406, 440, 447, 451, 453, 481, 487, 644, 721
 starachowicki powiat 96, 123, 389, 414, 481, 487, 663
 Stare Guty (Guty Stare) 377
 Stare Juchy (Jucha) 479
 Stare Konopaty (Konopaty) 710
 Stare Miasto 87, 517
 Stargard 85, 108, 182, 183, 185, 309, 352, 568, 639, 691
 stargardzki powiat 85, 131
 Starogard 85, 403
 Starosiedle 457
 Stary Bieruń zob. Bieruń Stary
 Stary Brześć (Stary Brześć Kujawski) 394
 Stary Brześć Kujawski zob. Stary Brześć
 Stary Chwalim (Szchwalin) 525
 Stary Dawidów zob. Stary Zawidów
 Stary Przylep 458
 Stary Sącz 235
 Stary Wielisław 503
 Stary Zawidów (Stary Dawidów) 599
 Staszów, *pow. żarski* 479
 Staszów, *woj. kieleckie* 259, 364, 614
 Staw 120
 Stawiski 408
 Staworowo, gromada 80
 Stawowice 193
 Stawy 303
 Stępińska 233
 Stoczek Warmiński 17
 Stoki 123
 Stolno 316, 553
 Stołpie, gromada 263
 Stradomno 700
 Strażów, gromada 182
 Stróżki (?) 586
 Stróżówka 367
 Strupin Duży 533, 592
 Stryków 630, 734
 Strzelce zob. Strzelce Krajeńskie
 Strzelce Krajeńskie (Strzelce) 548
 Strzelce Opolskie 127, 143, 243, 325, 517, 540, 557, 577, 579, 658, 680, 718
 strzelecki powiat, *woj. opolskie* 127, 161, 163, 240, 243, 278, 325, 344, 579, 699
 strzelecki powiat, *woj. zielonogórskie* 548
 Strzelin 379, 678
 strzeliński powiat 458, 630, 678
 Strzelno 436
 Strzybnica 452
 Strzyżowice 318
 strzyżowski powiat 233, 359, 485, 512, 568, 650
 Strzyżów 233, 292, 359
 Sucha 753
 Sucha Dolna 722
 Suche 193

Suchowolce (Suchwalce) 222
 Suchwalce zob. Suchowolce
 Suków 532
 sulechowski powiat 87, 108, 286, 690
 Sulechów, *pow. wołomiński* zob. Sulejów,
 pow. wołomiński
 Sulechów, *woj. zielonogórskie* 87, 108
 Sulejów, *pow. piotrkowski* 464
 Sulejów, *pow. wołomiński* 295
 Sulejów Górny, gromada zob. Szalejów
 Górny, gromada
 Sulęcín 705
 sulęciński powiat 334
 Sulimierz 692
 Suliszewo 583
 Suliszów 96
 Sułkowice 411
 Sumin 312
 Susiec, gromada 756
 suski powiat zob. iławski powiat
 Susz 669
 suwalski powiat 272
 Suwałki 67, 295, 297, 298, 693
 Sybir 745, 753
 sycowski powiat 141, 149, 596
 Syczyn, gromada 327
 Szafranki 136
 Szalejów Górny 708
 Szalejów Górny (Sulejów Górny), gromada
 75, 484
 Szamocin 268
 szamotulski powiat 187, 711, 752
 Szamotuły 187
 Szhwalin zob. Nowy Chwalim
 Szhwalin zob. Stary Chwalim
 Szczakowa 207, 545, 570
 Szczaniec (Szczawiec) 693
 Szczaniec, gromada 737
 Szczawa 736
 Szczawiec zob. Szczaniec
 Szczawnica 482
 Szczawno-Zdrój 62
 Szczebrzeszyn 520, 554
 Szczecin 20, 48, 49, 51, 52, 54, 55, 57, 61, 62,
 65, 66, 76, 78, 80, 89, 90, 94, 105, 108,
 109, 115, 119, 121, 122, 124, 127, 128,
 130, 131, 137, 140, 144, 151, 158, 170,
 180, 181, 190, 194, 197, 209, 230, 237,
 239, 241, 252, 256, 259, 267, 274, 292,
 293, 296, 300, 316, 317, 320, 324, 325,
 332, 335, 338, 344, 352, 366, 368, 370,
 373, 376, 378, 379, 381–384, 387, 388,
 391, 396, 398, 406, 419, 421, 422, 428,
 429, 432, 435, 436, 441, 442, 448, 453,
 459, 464, 477, 478, 480, 491, 493, 498,
 501, 507, 510, 525, 529, 539, 540, 542,
 544, 546, 547, 558, 565, 570, 573, 580,
 582–584, 590, 594, 598, 604, 609, 610,
 613, 618, 619, 628, 632, 634, 637, 639,
 640, 655, 663, 668, 670, 671, 676, 679,
 682–685, 689, 691, 693, 694, 698, 700,
 701, 705, 711, 719, 746, 759
 szczecinecki powiat 139, 176, 195, 374, 421,
 444, 525, 539, 641, 672
 Szczecinek 139, 195, 421, 444, 582, 724, 757
 szczeciński powiat 370, 383, 435, 453, 618, 746
 szczecińskie województwo 53, 60, 61, 64, 68,
 77, 78, 81, 85, 88, 89, 93, 96, 98, 108, 109,
 122–124, 128, 136, 137, 157, 158, 164,
 182, 185, 193, 209, 239, 240, 266, 271,
 274, 288, 300, 309, 310, 314, 325, 330,
 332, 340, 344, 351, 354, 374, 387, 390,
 399, 405, 423, 425, 433, 435, 436, 440,
 447, 451, 458, 472, 477, 478, 498, 504,
 511, 514, 529, 550, 559, 568, 573, 577,
 580, 600, 601, 606, 618, 619, 622, 625,
 637, 639, 649, 652, 658, 659, 676, 680,
 682, 687, 689, 691, 692, 705, 707, 736,
 743, 753
 Szczeglino 500
 Szczekociny 734
 Szczepnik (?) 72
 Szczuczyn, *pow. grajewski* 208, 319
 Szczuczyn, *pow. wysokomazowiecki* (?) 311
 Szczupliny 560
 szczycieński powiat 190, 285, 501, 541, 548,
 571, 725, 734
 Szczytno 169, 186, 261, 285, 501, 514, 541,
 571, 717
 Szeligi 667
 Szepietowo 299
 Szklarska Poręba 518
 Szklary Dolne, gromada 689
 Szolnok 732
 Szopienice 199, 485, 587
 szopienicki powiat 278
 Szpikołosy 516, 520, 524, 572, 604
 Szprotawa 425, 447, 459, 562, 644, 695, 752

szprotawski powiat 447, 459, 562, 651, 670
 Sztum 554
 sztumski powiat 421, 554
 Szubin 155, 516
 szubiński powiat 516, 620
 Szufnarowa 568
 Szwajcaria 690
 Szwecja 266, 273, 423, 583, 659, 694
 Szydłowiec 414
 szydłowiecki powiat 340, 414
 Szydłów 593
 Szymanów, *pow. grajewski* zob. Szymany
 Szymanów, *pow. sochaczewski* 111
 Szymany (Szymanów) 431

Śladków, gromada 420
 Śląsk 144, 152, 579, 687
 Śląsk Dolny 687, 739
 Śląsk Górny 687
 śląskie województwo
 zob. katowickie województwo
 średzki powiat, *woj. poznańskie* 82
 średzki powiat, *woj. wrocławskie* 264, 497,
 679, 714
 Śrem 252, 347, 348, 356, 359, 373
 Środa 131, 151, 624
 Środa Śląska 365, 497, 714
 Świder 150, 594
 Świdnica 240, 282, 429, 564, 600, 668, 681, 737,
 740
 świdnicki powiat 282, 367, 564, 667, 740, 752,
 757
 Świdnik 360, 432, 464, 512, 593, 747
 Świdry Wielkie 492
 Świdwin 278, 417, 713
 świdwiński powiat 417, 568, 577, 692, 752,
 753
 Świebodzice 282, 667, 706, 740
 Świebodzin 390, 509, 667, 668, 695
 świebodziński powiat 352, 509, 693, 713, 737
 Świecie 57, 117, 179, 204, 217, 221, 226, 250,
 302, 352, 378
 Świecie Kołobrzeskie 585
 świecki powiat 117, 155, 200, 217, 274, 295,
 302, 318, 686, 692
 Świeradów-Zdrój 384
 Świerkle (Świerkły) 475
 Świerkły zob. Świerkle
 Świętej Anny Góra 699

Świętochłowice 107, 110, 113, 576
 Świlcza 344
 Świniary 627
 świnoujski powiat zob. woliński powiat
 Świnoujście 89, 99, 109, 310, 347, 374, 423,
 429, 440, 477, 498, 511, 733, 736, 749,
 753
 Świń Zatoka 472
 Świtoszów (?) 752

Tanowo 453
 Tanowo, gromada 746
 Targowiska 147
 Tarnawatka 244
 Tarnobrzeg 108, 118, 166, 190, 213, 432,
 622, 667
 tarnobrzegi powiat 107, 166, 190, 198, 202,
 212, 213, 238, 346, 622, 646, 649, 652,
 695, 699, 750
 tarnogórski powiat 369, 452, 567
 Tarnowo 280
 Tarnowo Podgórne 60, 326, 382, 620
 tarnowski powiat 96, 299, 306, 382, 718
 Tarnowskie Góry 258, 369, 737
 Tarnów 206, 244, 306, 395, 396, 400, 423,
 438, 459, 511, 521, 539, 564, 567, 578,
 722, 728, 748
 Tarnówka 495
 Tczew 401
 Temeszów 266
 Tenczynek 301
 Terebiniec (Trebnica) 569
 Tesznów zob. Ciesznów
 Tokary, gromada 729
 tomaszowski powiat 72, 107, 123, 139, 206,
 222, 244, 271, 468, 528, 532, 568, 606,
 669, 680, 715, 725, 749
 Tomaszów Lubelski 72, 83, 123, 139, 223,
 456, 468, 528, 606, 715, 725, 749, 756
 Tomaszów Mazowiecki 76, 279
 Topola 315
 Toporów 62
 Toruń 87, 88, 93, 99, 175, 209, 220, 273, 286,
 302, 321, 348, 351, 367, 376, 397, 401,
 402, 461, 494, 501, 515, 524, 610, 618,
 630, 738
 toruński powiat 334, 610, 618, 630, 657,
 667
 Trakiszki 67

Trebnica zob. Terebiniec
 Trzaszcz zob. Trząs
 Trząs (Trzaszcz) 681
 Trzcianka, *woj. poznańskie* 385, 658
 Trzcianka, gromada, *woj. warszawskie*
 zob. Trzcinka, gromada
 Trzcinka 265
 Trzcinka (Trzcianka), gromada 57
 Trzebiatów 681
 Trzebież 618
 Trzebinia 251, 448, 562
 Trzebionka 320
 Trzebnica 72, 222, 248, 281, 294, 650
 Trzebnice 319
 trzebnicki powiat 72, 222, 248, 294, 447, 464,
 522, 637
 Trzebórz 573
 Trzebunia 105
 Trzemeszno 194, 390
 Trześń, gromada 213
 Tuchola 117, 133, 221, 226, 728
 tucholski powiat 418
 Tuczapy, *pow. hrubieszowski* 381
 Tuczapy, *pow. tomaszowski* 107, 123
 Tuczewo (?) 62
 Tuczepy 420
 Tuluza 579
 Tułowice 598
 Turaszówka, gromada 136
 Turbia 695, 699
 Turcja 216
 turecki powiat 154, 472, 687
 Turek 114, 154, 283, 455, 472, 509
 Turna Mała 434
 Turno 384
 Turowiec, gromada 551
 Turze-Rojków, gromada
 zob. Turze, gromada
 Turze (Turze-Rojków), gromada 224, 228
 Tuszyn 238, 354
 Tuszynki 686
 Tworzycanów 367, 564
 Tychowo 518
 Tychy 108
 Tyczyn 127
 Tymień 494
 Tyniec 499
 Tyniec Legnicki 450
 tyski powiat 108, 188, 325, 662, 725
 Uchanie, gromada 468
 Ujście 663
 Ukraina 128
 Ułęż (Włęż) 312, 315, 679
 Umianowice 508
 Umultowo 492, 524
 Uników 420
 Unimie (Unin) 85
 Unin, *pow. łobeski* zob. Unimie
 Unin, *pow. woliński* 425
 Ursus 501, 517, 551, 630, 631
 Urszulin 152
 USA zob. Stany Zjednoczone
 Ustroń 268
 ustrzycki powiat 265
 Ustrzyki Dolne 212

 Vsekary 144

 Wadowice 63, 80, 142, 158, 247, 393, 417,
 418, 447, 565, 664, 666
 wadowicki powiat 63, 105, 186, 393, 415, 417,
 418, 447, 573
 Wał 607
 Wałbrzych 52, 195, 250, 262, 271, 285, 383,
 405, 411, 444, 471, 526, 555, 559, 590,
 626, 631, 721, 727, 731
 wałbrzyski powiat 271, 471, 753
 Wałcz 322, 504, 528
 wałecki powiat 658, 713, 717, 719, 757
 Wambierzyce (Zambierzyce) 612
 Waplewo 421
 Wara, gromada 372
 Warcino 582
 Warnięg 421
 warszawski powiat 186, 403
 warszawskie województwo 48, 49, 54, 56, 57,
 60, 68, 95, 102, 108, 111, 118, 119, 130,
 133, 140, 146, 150, 153, 158, 167, 168,
 172, 185, 186, 188, 194, 197, 206–208,
 211, 213, 219, 224, 227, 228, 234, 238,
 246, 251, 255, 258, 261, 262, 265, 293,
 295, 300, 302, 303, 305, 312, 313, 315,
 334, 335, 360, 370, 376, 377, 390, 400,
 402, 403, 420, 427, 434, 441, 455, 474,
 479, 492, 498, 510, 514, 517, 521, 522,
 525, 529, 531, 537, 549, 551, 560, 564,
 566, 571, 576, 578, 583, 590, 594, 596,
 597, 620, 622, 624, 627, 630, 631, 636,

639, 652, 655, 667, 675, 676, 679, 681,
 682, 699, 700, 707, 719, 722, 724, 725,
 728, 734, 735, 743, 746, 750, 756
 Warta, rzeka 425, 719
 Warzyn 576
 Watykan 743, 751
 wąbrzeski powiat 427, 504, 562, 754
 Wąbrzeźno 344, 382, 387, 428, 504, 579, 758
 Wągrowiec 120, 236, 272, 308
 wągrowiecki powiat 120, 308
 Wągrownik (?) 435
 Wąsewo 394
 Wejherowo 194, 203, 335
 wejherowski powiat 194, 327, 335, 402
 Wereszczyca 88
 Wesola 108
 West Point 51
 Węglówka 116
 węgrowski powiat 211, 313, 493
 Węgrów 521
 Węgry 93, 728, 731–734, 737–742, 745,
 747–750, 753
 Wężyska, gromada 537
 Wiatrowo 308
 wiączyński las 311, 314, 322
 Widawa 249
 Widawka, rzeka 425
 Widelka, gromada 95
 Wiechy Nowe, kolonia (Wiechy) 327
 Wiechy zob. Wiechy Nowe, kolonia
 Wiechy zob. Wnory-Wiechy
 Wielbark 541
 Wieleń 85, 131
 Wielgie 373, 383
 Wieliczka 191, 743
 Wielka Brytania (Anglia) 51, 93, 429, 504,
 509, 667, 726
 Wielmoża 575
 Wielowieś, *pow. gliwicki* 373, 453
 Wielowieś, *pow. tarnobrzeski* 213, 238
 Wieluń 196, 537, 588, 694
 wieluński powiat 140, 141, 196, 537, 588
 Wieprzyce 567
 Wierzbica 272
 Wierzchlesie 104
 Wiewiórki 272
 Więcbork 728
 Wilcze Tułowskie 262
 Wileńszczyzna 186
 Wilkowice, gromada 217
 Wilków 560
 Wilno 158, 528, 670, 724
 Wincencin 612
 Wincentów, gromada 615
 Winna 303
 Wirek 747
 Witaszyce 527
 Witosław 273
 Witoszyn 298
 Witrogoszcz 358
 Witryłów 266
 Wleusk 560
 Włęż zob. Ułęż
 Włochy, dzielnica Warszawy 111, 140, 168, 637
 Włochy, kraj 51, 183, 535, 539, 653, 654, 673,
 712
 Włocławek 61, 73, 191, 295, 297, 324, 383,
 394, 428, 450, 458, 459, 461, 597, 611,
 682, 685, 737, 757
 włocławski powiat 179, 297, 433, 450, 611
 Włodawa 116, 152, 182, 214, 612
 włodawski powiat 102, 116, 134, 152, 182,
 188, 194, 214, 272, 384, 576, 612, 669
 Włostowo Wielkie 520
 Włoszczowa 288, 326, 494, 501, 668, 679,
 731, 735, 747, 754
 włoszczowski powiat 118, 193, 288, 326, 327,
 333, 374, 444, 494, 501, 580, 679, 731, 734
 Wnory-Wiechy (Wiechy) 327
 Wodzisław 47, 113, 144, 545
 wodzisławski powiat 163, 545, 730
 Wojciechów, *pow. lubelski* 134
 Wojciechów, *pow. turecki* 509
 Wojcieszków, gmina 146
 Wojnicz 324
 Wojsław 252
 Wojsławice 441
 Wojtaszyce 351
 Wojtawa zob. Wójtowa
 Wola Jasienicka, gromada 390
 Wola Kalinowska (Wola Kaliszowska) 400,
 438
 Wola Kaliszowska zob. Wola Kalinowska
 Wola Przybysławska 455
 Wola Sernicka, gromada 48
 Wola Sławińska, gromada 571
 Wola Szczygiełkowa 449
 Wolbórz 725

Wolbrom 644, 676
 Wolica Brzozowa 537, 572, 604
 Wolin 425
 woliński (świnoujski) powiat 89, 436, 440,
 477, 498, 511, 625, 634, 736
 Wolsztyn 291, 292, 358, 734
 wolsztyński powiat 291, 506, 616
 Wołkowyja-Rybne 212
 Wołomin 228, 258, 265, 377, 756
 wołomiński powiat 57, 224, 228, 258, 265,
 295, 370, 461, 493, 576
 wołoszyński powiat zob. wołożyński powiat
 wołowski powiat 201, 294, 369, 391, 420
 wołożyński (wołoszyński) powiat 514, 549,
 583
 wołożyński rejon 514
 Wołów 113, 420, 721
 Wołyń 128, 683
 Worowo 332
 Wójtowa (Wojtawa) 123
 Wólka, gmina 48
 Wólka Cycowska, gromada 328, 332
 Wólka Nosowska 343
 Wólka Pasłęcka (?) 610
 Wólka Tarnowska 385, 478, 517
 Wólka Zabłocka 104
 Wrocław 49, 52, 54, 57, 63, 73, 76, 78, 81, 84,
 87, 88, 93, 96, 108, 112, 118, 119, 137,
 140, 141, 145, 152, 155, 164, 169, 171,
 177, 187, 191, 194, 196, 197, 201, 204,
 206, 208, 209, 219, 221, 227, 243, 244,
 255, 264, 269, 278, 285, 286, 291, 292,
 299, 306, 316, 336, 341, 342, 345, 349,
 351, 355, 368, 377, 381, 386, 391, 399,
 402, 415, 418, 444, 447, 448, 451, 454,
 456, 460, 462, 464, 466, 467, 470, 475,
 478–480, 483, 485, 488, 490, 491, 493,
 496, 502, 507, 513, 515, 518, 522, 526,
 530, 535, 538, 540, 541, 544, 547, 552,
 555, 557, 564, 565, 569, 573, 574, 582,
 587, 591, 592, 602, 605, 613, 616, 619,
 620, 625–627, 631–634, 637, 642, 645–650,
 653, 659, 661, 663, 668, 670, 671, 673,
 679, 680, 682, 686, 691, 694, 698, 701–703,
 706, 708, 711, 715, 717, 718, 720, 722,
 723, 727, 733, 737, 739, 745, 753, 755,
 756, 758
 wrocławski powiat 212, 513, 555, 627, 676
 wrocławskie województwo 52, 60, 62, 64, 72,
 73, 75, 96, 113, 131, 137, 140, 141, 149,
 171, 177, 179, 187, 207, 222, 223, 229,
 231, 238, 240, 248–250, 254, 259, 268,
 271, 281–283, 285, 286, 294–296, 299,
 302, 305, 307, 315, 319, 330, 331, 343,
 351, 354, 355, 361, 363–365, 367, 369,
 373, 376, 378, 379, 383, 384, 386, 387,
 390, 391, 393, 396, 397, 398, 399, 405,
 406, 411, 415, 418, 420, 427, 431, 435,
 444, 446, 447, 450, 457, 458, 462–464,
 467, 471, 479, 482, 484, 492, 494, 495,
 497–499, 503, 512, 514, 516, 521, 524,
 534, 549, 551, 556, 559, 564, 568, 571,
 582, 585, 588, 592, 596, 597, 599, 600,
 603, 612, 619, 625, 627, 628, 630, 631,
 633, 637, 646, 649, 650, 652, 661, 667,
 672, 673, 676, 678, 679, 681, 682, 689,
 695–697, 700, 708, 711, 714–717, 721,
 724, 727, 728, 731, 735, 740, 752, 753,
 755, 757
 Wronki 331, 540, 690
 Wronów, *pow. jarociński* 102
 Wronów, *pow. niemodliński* 721
 Wrzelowice zob. Wrzelowiec
 Wrzelowiec (Wrzelowice) 401
 wrzeński powiat 62, 456, 586, 711
 Wrzeście, *pow. łębski* 449
 Wrzeście, *pow. słupski* 288
 Września 104, 131, 586
 Wrzosowo 140
 Wschowa 428, 607
 wschowski powiat 206, 325, 428, 713
 Wygnańczyce 325
 Wygoda 157
 Wylazłowo 497
 Wyliny-Ruś 312
 Wyrzysk 389
 wyrzyski powiat 51, 273, 358, 389, 468, 513
 Wysoka Góra 50
 Wysokie, gromada 714
 Wysokie Mazowieckie 204, 299, 311, 341,
 363, 460, 552
 wysokomazowiecki powiat 212, 299, 311, 312,
 327, 429, 600, 644, 655, 656, 668, 671, 705,
 717
 Zabieszewo zob. Sobieszewo
 Zabrodzie 484
 Zabroże zob. Zadroże

Zabrze 63, 71, 152, 177, 180, 200, 208, 217,
 222, 283, 289, 291, 358, 371, 379, 510,
 529, 544, 545, 564, 568, 610, 658, 672
 Zabrzeg 545
 zachodniopomorskie województwo 733
 Zadroże (Zabroże) 575
 Zagnańsk 144, 670, 672
 Zagorzyce 548
 Zagórcze 354
 Zagórz 212
 Zagórze, *pow. kielecki* 474
 Zagórze, *pow. lubelski* 487
 Zakliczyn 197
 Zaklików 730
 Zakłodzie, gromada 652
 Zakopane 121, 202, 209, 466, 501, 728
 Zakrzów 346
 Zalesie, *woj. białostockie* 90, 115
 Zalesie, *woj. poznańskie* 373
 Zalesie, *woj. rzeszowskie* 266
 Zalezianka 343
 Załuki 592
 Zambierzyce zob. Wambierzyce
 zambrowski powiat 207, 429, 629, 644, 710,
 717, 721
 Zambrów 158, 207, 365, 527, 629, 656, 696
 zamojski powiat 149, 432, 520, 521, 571, 652,
 656
 Zamojszczyzna 158
 Zamość 99, 142, 150, 296, 432, 475, 520, 521,
 554, 571, 680, 715, 728, 731, 750, 753
 Zapowiednia, gromada 711
 Zareęba 585, 755
 Zareęba Górna 435
 Zaróg (Żaug) 327
 Zarzecze 681
 Zaskrodzie 538
 Zaskrodzie, gromada 377
 Zastów, dzielnica Warszawy 479
 Zasutowo (Zasutów, gromada) 82
 Zasutów, gromada zob. Zasutowo
 Zasków 707
 Zawady, *pow. człuchowski* 589
 Zawady, *pow. łapski* 586
 Zawichost 753
 Zawidów 755
 zawierciański powiat 394, 409, 608
 Zawiercie 89, 200, 544, 593, 738, 742
 Zawiszyn 471
 Zawoja (Zawoje) 417
 Zawoja, gromada 447
 Zawoje zob. Zawoja
 Ząbkowice (Ząbkowice Będzińskie) 283, 328
 Ząbkowice Będzińskie zob. Ząbkowice
 Ząbkowice Śląskie 250, 315, 354, 379, 534,
 592
 ząbkowicki powiat 315, 343, 393, 405, 498,
 534, 592, 620
 Ząbrowo 157
 Zbąszynek 292, 583
 Zbereże 214
 Zbrostawice, *pow. zawierciański (?)* 608
 Zbrostawice, *pow. tarnogórski* 608
 Zbydniów 652
 Zbytowa (Bytowa) 633
 Zduńska Wola 212, 473
 Zdieszowice (Zdzieszowo) 127, 161
 Zdieszowo zob. Zdieszowice
 Zegrze Pomorskie 309
 Zębowice 647
 Zgierz 142, 608, 624, 630, 653
 Zgoda 693
 Zgorzelec 118, 137, 415, 645
 zgorzelecki powiat 415, 457, 491, 526
 Zielen zob. Zielin
 Zielin (Zielen) 197
 Zielona Góra 35, 49, 54, 57, 62, 68, 73, 78, 94,
 106, 115, 129, 143, 153, 175, 209, 214,
 218, 247, 250, 266, 270, 272, 273, 278,
 284, 286, 294, 308, 316, 321, 326, 328,
 331, 335, 341, 344, 349, 352, 358, 365,
 383, 398, 400, 418, 422, 423, 426, 429,
 436, 438, 447, 448, 451, 457, 459, 479,
 488, 490, 493, 495, 499, 512, 535, 549,
 553, 555, 563, 581, 584, 589, 594, 601,
 608, 637, 651, 659, 668, 670, 671, 673,
 676, 684, 687, 691, 694, 696, 698, 701,
 705, 708, 709, 714, 715, 717, 723, 726,
 749
 Zielonka 662
 zielonogórski powiat 78
 Zielonogórskie 35
 zielonogórskie województwo 48, 62–64, 87,
 108, 110, 114, 121, 139, 154, 157, 178,
 199, 200, 202, 206, 207, 214, 249, 272,
 294, 298, 300, 308, 325, 334, 358, 364,
 372, 385, 390, 393, 395, 415, 417, 421,
 422, 425, 428, 440, 446, 457, 492, 500,

505, 509, 514, 528, 537, 548, 562, 567,
583, 591, 597, 599, 600, 607, 631, 642,
649, 650, 652, 659, 661, 663, 667, 668,
670, 676, 678, 681, 686, 690, 693, 695,
705, 708, 713, 714, 719, 724, 730, 737,
741, 747, 752
Zienie, gromada 576
Ziębice 534, 592
Złocieniec 184, 545, 583
Złota 678
Złota Woda, gromada 337
Złotogłowice 214
Złotoryja 351, 386, 571
złotoryjski powiat 386, 492, 495, 568, 571,
679
złotowski powiat 344/345, 432, 495, 542, 597,
632
Złotów 61, 201, 345, 376, 432, 495, 673, 676
Złoty Potok, nadleśnictwo 647
ZSRR zob. Związek Socjalistycznych
Republik Radzieckich
Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich
(ZSRR, Związek Radziecki, Związek
Sowiecki) 17–21, 23, 25, 30, 32, 39, 47,
51, 55, 61, 65, 68, 80, 82, 83, 89, 93, 94,
95, 102, 118, 120, 127, 129, 131, 133, 137,
140, 158, 162, 167, 169, 180, 185, 187,
191, 197, 202, 206, 208, 209, 211, 213,
228, 249, 250, 257, 261, 268, 272, 274,
275, 277, 289, 292, 295, 296, 297, 302,
303, 309, 317, 331, 322, 324, 328, 341,
345, 348, 349, 351, 355, 366, 367, 368,
372, 379, 381, 389, 395, 397, 401, 406,
409, 411, 433, 440, 454, 472, 475, 479,
495, 498, 512, 513, 514, 521, 522, 524,
525, 528, 534, 535, 549, 563, 564, 572,
574, 580, 583, 586, 597, 600, 608, 611,
613, 615, 619, 621, 622, 628, 632, 636,
641, 643, 645, 661, 670, 679, 685, 689,
695, 697, 698, 701, 708, 715, 725, 732,
734, 737, 738, 740, 741, 745, 747,
749–751, 753, 758
Zwierzyniec 158, 296
Zwola 667
Zwoleń 172, 265, 612, 640, 647
zwoleński powiat 265, 482, 612, 640
Zyngierówka 688
Żabieńko zob. Żabinek
Żabinek (Żabieńko) 364
Żagań 298, 383, 393, 415, 422, 457, 500, 505,
591
żagański powiat 393, 436
Żarki 600
Żarnówka 393
żarski powiat 114, 334, 479, 708
Żary 48, 114, 202, 308, 557
Żaug zob. Zaróg
Żednia 305
Żelechów, *pow. garwoliński* 251, 269, 400
Żelechów, *pow. świebodziński* 509
Żeliszawiec 320
Żelmowo 61, 164, 387
Żerdziny 425
Żłobek, gromada 182, 188
Żłobizna 653
Żmigród 637
Żnin 129, 190, 658, 725
żniński powiat 190, 728
Żółkiewka 202, 213, 469
Żółtnica 139, 195
Żukowice 247
Żukówka 746
żuromiński powiat 675
Żurowa, gromada 367
Żychlin 444
Żywiec 193, 208, 297, 397, 402, 453, 455
żywiecki powiat 193, 208, 297, 397, 461

W serii „Dokumenty” dotychczas ukazały się następujące tomy:

1. *Grudzień 1970 w dokumentach MSW*, oprac. J. Eisler, Warszawa 2000
2. *Aparat bezpieczeństwa w Polsce w latach 1950–1952*, oprac. A. Dudek, A. Paczkowski, Warszawa 2000
3. *Czerwiec 1976 w materiałach archiwalnych*, oprac. J. Eisler, Warszawa 2001
4. *Rozpracowanie i likwidacja rzeszowskiego Wydziału WiN w dokumentach UB (1945–1949)*, oprac. T. Balbus, Z. Nawrocki, Warszawa 2001
5. *F. Katzmann, Rozwiązanie kwestii żydowskiej w dystrykcie Galicja*, oprac. A. Żbikowski, Warszawa 2001
6. *Stan wojenny w dokumentach władz PRL (1980–1983)*, oprac. B. Kopka, G. Majchrzak, Warszawa 2001
7. *Obóz pracy w Świętochłowicach w 1945. Dokumenty, zeznania, relacje, listy*, oprac. A. Dziurok, Warszawa 2002
8. *Represje wobec duchowieństwa górnośląskiego w latach 1939–1956 w dokumentach*, oprac. K. Banaś, A. Dziurok, Katowice 2003
9. *Kryptonim „Orzeł”. Warszawski Okręg Narodowego Zjednoczenia Wojskowego w dokumentach 1947–1954*, oprac. K. Krajewski, T. Łabuszewski, J. Pawłowicz, L. Żebrowski, Warszawa 2004
10. *Aparat bezpieczeństwa w Polsce w latach 1953–1954. Taktyka, strategia, metody*, oprac. G. Majchrzak, A. Paczkowski, Warszawa 2004
11. *Biuletyny dzienne Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego 1949–1950*, red. Ł. Kamiński, Warszawa 2004
12. *Rok pierwszy. Powstanie i działalność aparatu bezpieczeństwa publicznego na Lubelszczyźnie (lipiec 1944 – czerwiec 1945)*, oprac. L. Pietrzak, S. Poleszak, R. Wnuk, M. Zajączkowski, Warszawa 2004
13. *Metody pracy operacyjnej aparatu bezpieczeństwa wobec Kościołów i związków wyznaniowych 1945–1989*, red. A. Dziurok, Warszawa 2004
14. *Rok pierwszy. Powstanie i działalność aparatu bezpieczeństwa publicznego na Rzeszowszczyźnie (sierpień 1944 – lipiec 1945)*, oprac. D. Iwaneczko, Z. Nawrocki, Rzeszów 2005
15. *Katowice we Wrześniu '39*, oprac. G. Bębnik, Katowice 2006
16. *Przed i po 13 grudnia. Państwa bloku wschodniego wobec kryzysu w PRL 1980–1982*, t. 1, red. Ł. Kamiński, Warszawa 2006
17. *Plany pracy Departamentu IV MSW na lata 1972–1979*, wstęp P. Tomasiak, oprac. M. Bielażko, A.K. Piekarska, P. Tomasiak, C. Wilanowski, Warszawa 2007
18. *Kryptonim „Wasale”. Służba Bezpieczeństwa wobec Studenckich Komitetów Solidarności 1977–1980*, oprac. Ł. Kamiński i G. Waligóra, Warszawa 2007
19. *Solidarność Walcząca w dokumentach t. I: W oczach SB*, oprac. Ł. Kamiński, W. Sawicki, G. Waligóra, Warszawa 2007
20. *Przed i po 13 grudnia. Państwa bloku wschodniego wobec kryzysu w PRL 1980–1982*, t. 2, red. Ł. Kamiński, Warszawa 2007
21. *Kryptonim „Pegaz”. Służba Bezpieczeństwa wobec Towarzystwa Kursów Naukowych 1978–1980*, oprac. Ł. Kamiński, G. Waligóra, Warszawa 2008

22. *Jan Paweł II w Szczecinie. Meldunki operacyjne Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych z 1987 roku*, wstęp Z. Stanuch, oprac. M. Semczyszyn, A. Sitkowska, Z. Stanuch, Warszawa–Szczecin 2008
23. *Marzec 1968 w dokumentach MSW*, t. 1: *Niepokorni*, red. F. Dąbrowski, P. Gontarczyk, P. Tomasik, Warszawa 2008
24. *Strajki łódzkie w lutym 1971. Geneza, przebieg i reakcje władz*, oprac. E. Mianowska, K. Tylski, Warszawa–Łódź 2008
25. *Kryptonim „Ośmiornica”. Służba Bezpieczeństwa wobec rzeszowskiego oddziału Solidarności Walczącej 1982–1990*, oprac. J. Borowiec, Warszawa–Rzeszów 2008
26. *Sprawy gospodarcze w dokumentach pierwszej Solidarności*, t. 1: *16 sierpnia 1980 – 30 czerwca 1981*, oprac. J. Luszniwicz, A. Zawistowski, Warszawa 2008
27. *Działania Służby Bezpieczeństwa wobec organizacji „Ruch”*, oprac. P. Byszewski, Warszawa 2008
28. *Operacja „Zorza II”. Służby Bezpieczeństwa i Komitet Wojewódzki PZPR wobec wizyty Jana Pawła II w Trójmieście (czerwiec 1987)*, red. S. Cenckiewicz, M. Kruk, Warszawa–Gdańsk 2008
29. *Operacja „Podhale”. Służba Bezpieczeństwa wobec wydarzeń w Czechosłowacji 1968–1970*, red. P. Błażek, Ł. Kamiński, G. Majchrzak, Warszawa 2008
30. *Z „Archiwum Pawła Cierpiotła »Makopola«” 1941–1948. Wybór źródeł*, oprac. A. Badura, M. Dendra, R. Michalski, Ł. Wiecha, E. Zajchowska, Warszawa–Katowice 2008
31. *Stan wojenny w regionie łódzkim w dokumentach Służby Bezpieczeństwa*, wstęp R. Rabiega, oprac. M. Kopczyński, R. Rabiega, Warszawa–Łódź 2008
32. *Marzec 1968 w dokumentach MSW*, t. 2, cz. 1: *Kronika wydarzeń*, red. F. Dąbrowski, P. Gontarczyk, P. Tomasik, Warszawa 2009
33. *Aparat represji wobec księdza Jerzego Popiełuszki 1982–1984*, t. 1, wstęp J. Żaryn, red. J. Mysiakowska, Warszawa 2009
34. *Zmierzch dyktatury. Polska lat 1986–1989 w świetle dokumentów*, t. 1 (*lipiec 1986 – maj 1989*), oprac. A. Dudek, Warszawa 2009
35. *Wybory '89 w Polsce południowo-wschodniej w dokumentach SB*, wstęp J. Borowiec, D. Iwaneczko, oprac. J. Borowiec, Warszawa–Rzeszów 2009